Ernest Lupan

Tratat de dreptul protecției mediului

III 180.995

C.H. Beck

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BIBL. CENTR. UNIV.
„M. EMINESCU" IAŞI
III 180.995

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

TRATAT

Tratat de dreptul protecției mediului

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

LUPAN, ERNEST

S-a născut la 4 ianuarie 1929, în Târgu Secuiesc, jud. Covasna.

Studii: Facultatea de Drept, Institutul de Ştiinţe Juridice şi Economice din Cluj (1953), şef de promoţie cu diplomă de merit; doctor în drept (1956).

Specializări şi documentări: la Facultăţile de Drept din Budapesta (1969, 1983), Pécs (1969, 1972, 1976), Potsdam-Babelsberg (1967), Brno (1972), Seghedin (1973), Leipzig (1976), Varşovia (1979).

Activitate profesională: preparator universitar (1952); asistent universitar (1953-1956); lector universitar la Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti (1956-1958), a Universităţii „Bolyai" din Cluj (1958-1959) şi a Universităţii „Babeş-Bolyai" din Cluj (1959-1962); conferenţiar universitar (1962-1972); profesor universitar (din 1972). În calitate de profesor asociat, a lucrat, după 1990, la mai multe Facultăţi de Drept private din Cluj-Napoca, Târgu-Mureş, Baia-Mare, precum şi la Facultatea de Drept de Stat din Oradea. Între anii 1965-1981 a fost prodecan al Facultăţii de Drept a Universităţii Babeş-Bolyai din Cluj-Napoca, iar între anii 1991-1993, şeful Catedrei de Drept privat al aceleiaşi facultăţi. Între anii 1991-1995 a fost rectorul Universităţii Româno-Arabe, iar între 2005-2007 a fost şeful catedrei de drept privat la Facultatea de Drept din Cluj-Napoca a Universităţii „Dimitrie Cantemir". Între anii 1991-2005 a fost conducător de doctorat, îndrumând finalizarea şi susţinerea a 19 teze de doctorat. Din 1994 este pensionat. Între anii 1973-1994 a fost membru al Comitetului de redacţie al Revistei *Studia Universitatis Babeş-Bolyai* al seriei Ştiinţe juridice; între anii 1997-1998, membru al colegiului redacţional al Revistei „Curentul juridic" din Târgu-Mureş, iar din 2003, consilier ştiinţific al aceleiaşi reviste.

Publicaţii şi sesiuni ştiinţifice: a publicat, singur sau în colaborare, numeroase tratate, monografii, manuale şi cursuri universitare, dintre care amintim următoarele: Drept cooperatist agricol (1970); Drept cooperatist (1977); Drept civil. Drepturile reale principale (1977), în colaborare cu I. Reghini; Drept civil. Partea generală (1981); Drept civil. Persoanele (1981); Drept cooperatist. Drept funciar (1983); Drept agrar. Partea I şi a II-a (1989); Drept civil. Persoană fizică (1993); Dreptul mediului (1993); Drept civil. Persoana juridică (1994); Drept civil. Subiectele raportului juridic civil (1996), în colaborare cu D.A. Popescu şi A. Marga; Dreptul mediului. Partea generală. Tratat elementar, I (1996); Dreptul mediului. Partea specială. Tratat elementar, II (1997), în colaborare cu M.Ş. Minea, A. Marga; Dicţionar de protecţia mediului (1997); Introducere în Dreptul civil (1999); Dreptul mediului (2001); Răspunderea civilă (2003); Teoria generală a obligaţiilor civile (2005), în colaborare cu R.I. Motica, lucrare premiată de Academia Română cu Premiul Nicolae Titulescu; Tratat de drept civil român, vol. I, Partea generală (2006), în colaborare cu I. Sabău-Pop, carte apărută şi în variantă de „Scheme", în aceeaşi cooperare Tratatul de drept civil român, vol. II, Persoanele (2007), la fel şi în variantă de „Scheme" ş.a. Autor a peste 140 de studii şi articole apărute în reviste de specialitate de prestigiu în ţară (Dreptul, Revista de drept comercial, revistele Facultăţilor de Drept din Cluj-Napoca, Târgu-Mureş, Oradea, Timişoara,, în Revista de drept public a Institutului de Ştiinţe Administrative al României etc.) şi străinătate (Budapesta, Berlin, Bratislava, Moscova, Brno). A participat la numeroase simpozioane naţionale şi internaţionale şi la sesiuni ştiinţifice ale Academiei Române şi facultăţilor de drept din ţară şi străinătate.

Ernest Lupan

536057

Tratat de dreptul protecției mediului

452509
B.C.U. IASI

Editura C.H. Beck
Bucureşti 2009

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Editura C.H. Beck este acreditată CNCSIS – Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior

Tratat de dreptul protecției mediului
Ernest Lupan

Copyright © 2009 – Editura C.H. Beck

Toate drepturile rezervate Editurii C.H. Beck.
Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul scris al Editurii C.H. Beck.
Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LUPAN, ERNEST
Tratat de dreptul protecției mediului / Ernest Lupan. - București : Editura C.H. Beck, 2009
Bibliogr.
Index
ISBN 978-973-115-519-7

349.6(498)

Editura C.H. Beck
Str. Serg. Nuțu Ion nr. 2, sector 5, București
Tel.: 021. 410.08.47; 021. 410.08.09;
021. 410.08.73; 021. 410.08.46
Fax: 021. 410.08.48
E-mail: comenzi@beck.ro

Redactor: Luminița Chițoran
Tehnoredactor: Corina Voicu

Realizat la Imprimeria ARTA GRAFICA S.A, București
www.artagrafica.eu

5.0 OCT. 2009

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Cuprins

Abrevieri ..... **IX**

Argument ..... **XIII**

Cuvânt-înainte ..... **XV**

TITLUL I. Noțiuni introductive privind protecția mediului **1**

Capitolul I. Noțiunea de mediu 3
Capitolul II. Poluarea mediului și implicațiile sale 7
Capitolul III. Conceptul de protecție a mediului 13
Capitolul IV. Populația și protecția mediului 16
Capitolul V. Politica de protecție a mediului și dezvoltarea economică 19
Capitolul VI. Dreptul tuturor persoanelor la un mediu sănătos, echilibrat ecologic 28
Capitolul VII. Căile de realizare a unei cointeresări în protecția și dezvoltarea mediului 51
Capitolul VIII. Dreptul ca instrument al protecției mediului 58

TITLUL II. Dreptul protecției mediului în sistemul dreptului românesc **61**

Capitolul I. Apariția dreptului protecției mediului 63
Capitolul II. Dreptul protecției mediului ca ramură a sistemului nostru juridic ... 71
Capitolul III. Raportul de dreptul protecției mediului 102
Secțiunea 1. Conceptul raportului de dreptul protecției mediului 102
Secțiunea a 2-a. Structura raportului de dreptul protecției mediului 107
Capitolul IV. Sistemele de protecție juridică a mediului 112
Secțiunea 1. Sistemul mijloacelor juridice de protecția mediului 115
Secțiunea a 2-a. Sistemul organizatoric național al protecției mediului 117
Secțiunea a 3-a. Sistemul național de monitorizare integrată 129
Secțiunea a 4-a. Sistemul organizatoric internațional al protecției mediului 138
Capitolul V. Procedura de reglementare 150
Capitolul VI. Accesul la informație și la justiție în probleme de mediu 155
Capitolul VII. Atribuțiile unor persoane independente atestate în procesul de protecția mediului 162

TITLUL III. Regimul juridic al protecției elementelor de mediu 165

Partea I. Regimul juridic general al unor bunuri și activități în dreptul protecției mediului 167

Capitolul I. Regimul substanțelor și preparatelor chimice periculoase 167
Capitolul II. Regimul deșeurilor 174
Capitolul III. Regimul îngrășămintelor chimice și al produselor de protecția plantelor 187
Capitolul IV. Regimul organismelor modificate genetic 190
Capitolul V. Regimul activităților nucleare 208

Partea a II-a. Protecția juridică a elementelor de mediu 219

Capitolul I. Protecția juridică a apelor și a ecosistemelor acvatice 219
Secțiunea 1. Noțiuni introductive 219
Secțiunea a 2-a. Regimul juridic al apelor 237
Secțiunea a 3-a. Poluarea apelor și protecția lor juridică 239
Capitolul II. Protecția atmosferei, schimbările climatice, gestionarea zgomotului ambiant, protecția stratului de ozon și a spațiului cosmic 264
Secțiunea 1. Protecția atmosferei 265
Secțiunea a 2-a. Schimbările climatice 288
Secțiunea a 3-a. Gestionarea zgomotului ambiental 295
Secțiunea a 4-a. Protecția juridică a stratului de ozon 299
Secțiunea a 5-a. Protecția spațiului cosmic 305
Capitolul III. Protecția juridică a solului, subsolului și ecosistemelor terestre 308
Secțiunea 1. Protecția juridică a solului 308
Secțiunea a 2-a. Protecția juridică a subsolului 330
Secțiunea a 3-a. Protecția juridică a fondului forestier 336
Secțiunea a 4-a. Protecția juridică a ecosistemelor terestre 365
§1. Protecția juridică a ariilor naturale și monumentelor naturii 365
§2. Protecția juridică a faunei terestre 397
2.1. Protecția juridică a animalelor sălbatice 402
2.2. Protecția juridică a animalelor domestice 418
2.3. Stabilirea și sancționarea încălcărilor normelor sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor 430
2.4. Protecția juridică a păsărilor 443
§3. Protecția juridică a florei 445
3.1. Noțiuni introductive 445
3.2. Protecția juridică a florei spontane 447
3.3. Protecția juridică a plantelor cultivate 448
Capitolul IV. Protecția juridică a mediului artificial 460
Secțiunea 1. Protecția juridică a așezărilor umane 462
§1. Atribuții și îndatoriri 466
§2. Protecția mediului de viață al populației 474

Secțiunea a 2-a. Protecția juridică a obiectivelor artificiale din afara așezărilor umane 499
Secțiunea a 3-a. Răspunderi și sancțiuni în domeniul protecției mediului artificial 510

Partea a III-a. Răspunderea juridică în dreptul protecției mediului 514

Capitolul I. Rolul răspunderii juridice în raporturile de mediu 514
Secțiunea 1. Considerații generale introductive 514
Secțiunea a 2-a. Formele răspunderii juridice în raporturile de protecție a mediului 533
Capitolul II. Regimul juridic al răspunderii de mediu 563

Anexe 585

Postfață 659

Bibliografie 661

Index 665

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Abrevieri

A.E.M.	- Agenția Europeană pentru Mediu
A.J.P.M.	- agenția județeană pentru protecția mediului
alin.	- alineatul
A.N.A.N.P.C.B.	- Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate și Conservarea Biodiversității
A.N.P.M.	- Agenția Națională pentru Protecția Mediului
A.N.S.P.C.P.	- Agenția Națională pentru Substanțe și Preparate Chimice Periculoase
A.R.P.M.	- Agenția Regională pentru Protecția Mediului
art.	- articolul
A.U.O.	- Analele Universității din Oradea, Seria Drept
BAT	- Cele mai bune tehnici disponibile (*Best Available Technique*)
B. Of.	- Buletin Oficial
C.A.	- Curtea de Apel
CDM	- Mecanismul de Dezvoltare Curată (*Clean Develipment Mechanism*)
CE	- Comisia Europeană
CEE	- Comunitatea Economică Europeană
CERs	- Reduceri de emisii certificate (Certified Emisions Reductions)
CJ	- Curentul Juridic. Revista Fundației „Pro Iure", Tg. Mureș
CJCE	- Curtea de Justiție a CE
CNSC	- Comisia Națională pentru Schimbări Climatice
CSI	- Comunitatea Statelor Independente
ed.	- ediția
Ed.	- Editura
EIM	- Evaluarea Impactului asupra Mediului
ERUs	- Unități de Reducere a Emisiilor
FI	- Fiat Iustutia. Revistă semestrială de studii juridice a Facultății de drept a Universității Creștine Dimitrie Cantemir, Cluj-Napoca
G.E.M.S.	- Sistemul Mondial de Supraveghere Continuă a Mediului
GNM	- Garda Națională de Mediu
GWP	- Potențial de Încălzire Globală
H.G.	- Hotărârea Guvernului
Ibidem	- în același loc

UAIC IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Idem	- acelaşi autor
IET	- Comercializarea Internaţională a Emisiilor (*International Emissiong Trading*)
IMA	- Instalaţii Mari de Ardere
Infra	- mai jos, mai departe
INSPIRE	- Infrastructure for Spatial Information in the European Community
IPM	- Inspectorat de Protecţia Mediului
JI	- *Joint Implementation* – Implementare în comun
J.O.C.E.	- Jurnalul Oficial al Comunităţilor Europene
lit.	- litera
loc. cit.	- locul citat
L.S.A.	- Liga Statelor Arabe
M.A.P.D.R.	- Ministerul Agriculturii, Pădurilor şi Dezvoltării Rurale
M.A.P.M.	- Ministerul Apelor şi Protecţiei Mediului
M.A.P.A.M.	- Ministerul Agriculturii, Pădurilor, Apelor şi Mediului
M.A.P.P.M.	- Ministerul Apelor, Pădurilor şi Protecţiei Mediului
M.G.M.S.	- Monitorizarea globală pentru mediu şi securitate
M.M.D.D.	- Ministerul Mediului şi Dezvoltării Durabile
M.M.G.A.	- Ministerul Mediului şi Gospodăririi Apelor
M. Of.	- Monitorul Oficial
M.S.P.	- Ministerul Sănătăţii Publice
O.C.D.E.	- Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică
O.G.	- Ordonanţa Guvernului
O.M.S.	- Organizaţia Mondială a Sănătăţii
O.S.A.	- Organizaţia Statelor Americane
O.U.G	- Ordonanţa de Urgenţă a Guvernului
op. cit.	- opera citată
p.	- pagina
P.A.M.	- Program de Acţiune pentru Mediu
pct.	- punctul
PE	- Parlamentul European
Phare CBC Phare	- Cooperare Transfrontalieră
PIB	- Produsul Intern Brut
P.N.A.	- Planul Naţional de Alocare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră
P.N.U.M.	- Programul Naţiunilor Unite pentru Mediu
R.D.C.	- Revista de Drept Comercial
R.D.P.	- Revista de Drept Public, serie nouă
S.C.J.	- revista „Studii şi cercetări juridice”
SM	- State Membre
SNEGICA	- Sistemul Naţional de Evaluare şi Gestionare Integrată a Calităţii Aerului

SNPA	- Strategia Națională privind Protecția Atmosferei
SUBB	- Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Iurisprudentia
U.E.	- Uniunea Europeană
UNFCCC	- Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra Schimbărilor Climatice
urm.	- următoarele
vol.	- volumul

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Parafrazând pe *Hipocrate*,
„Viața biologică ne este dată de către natură,
dar traiul bun sau rău vine de la mediu".

Argument

Vom începe argumentarea celor ce urmează să le tratăm prin aceea că, până în prezent, am greșit cu toții, cei care am încercat să analizăm problemele juridice ale protecției mediului; am dorit să cuprindem, la un nivel sau altul, totul în analizele noastre și am scăpat din vedere esențialul, adică faptul că „enciclopedismul" este imposibil de realizat. Mediul este, în sens filosofic, material, spiritual etc., tot ce ne înconjoară. Cuprinderea acestuia într-o singură ramură de drept este non sens; de aceea există numeroase ramuri de drept în care se prezintă și se analizează diferite aspecte ale vieții materiale și spirituale. Concluzia noastră este fundamentată pe constatarea că în acest domeniu sau ramură de drept pe noi ne interesează și deci trebuie să ne referim la ea, doar la protecția mediului natural și artificial. Această concluzie ne-a determinat să schimbăm și titlul sau denumirea acestei ramuri de drept din „dreptul mediului" sau orice altă denumire care exprimă această idee (drept ecologic, dreptul mediului înconjurător etc.) în dreptul protecției mediului, care înmănunchează doar relațiile sociale și normele legale care le reglementează, în mod cuprinzător și sub toate aspectele, cel puțin sub aspectul intențiilor noastre.

Problemele prezentate, analizate și concluzionate în acest tratat se circumscriu ramurii științifice al dreptului protecției mediului, redând prin conținutul lor obiectul dreptului protecției mediului, ca ramură de drept distinctă în sistemul nostru juridic. Considerăm că o astfel de abordare a tematicii lucrării satisface, înainte de toate, interesul științific, dar și didactic, care ne stă în atenție pe parcursul întregii elaborări a materialelor propuse și abordării problemelor juridice, cartea servind ca material didactic pentru câteva generații de studenți ai facultăților de drept și, sperăm, oamenilor de știință care îmbrățișează ideile și reglementările legale relativ noi, prin care doresc să contribuie într-o măsură mică sau mai mare la salvarea și îmbunătățirea condițiilor de viață pe Terra. Dar, acest demers, necesar în vederea punerii în valoare a eforturilor științifice ale colegilor de breaslă din țară și, într-o mai mică măsură, din străinătate, era indispensabil și pentru evitarea unui eventual didacticism sec, care la nivel academic trebuie lăsat în afara preocupărilor noastre, dacă dorim (și trebuie să realizăm), ridicarea sau cel puțin păstrarea nivelului actual al învățământului nostru juridic superior.

În condițiile actuale ale conturării unei politici comune de protecție a mediului ale Uniunii Europene și ale apropierii legislațiilor în materie ale statelor membre ale UE, în mod firesc vom ține cont în prezentările și analizele noastre de cerințele dezvoltării durabile globale, reflectate în legislația comunitară. În același timp însă vom aborda

tematica propusă în spiritul strict al legalității, vom ține cont în toate privințele de noua noastră legislație a mediului, care astăzi reglementează până în detalii relațiile sociale formate în domeniul protecției mediului, pe baza unei legi globale, care este, în țara noastră, a treia lege generală în materie. Pe tărâm legislativ, țara noastră depune mari eforturi pentru a îndeplini angajamentele și obligațiile asumate în procesul de integrare europeană.

În ce ne privește, avem o situație mai bună decât în 1993, când am publicat primul mic manual de dreptul mediului pentru uzul studenților, întrucât de atunci s-a îmbogățit mult literatura juridică de specialitate, pătrunde fără greutate literatura străină de dreptul mediului, a început să apară o practică judecătorească românească legată de protecția solului, apei, atmosferei, așezărilor umane etc., care toate au ca rezultat îmbunătățirea condițiilor de viață a oamenilor și altor viețuitoare.

Nu putem scăpa din vedere nici faptul că în aparatul administrației publice, create după 1989, funcționarii publici și aparatul tehnic au acumulat o experiență în abordarea problemelor practice, care se îmbogățește cu zi ce trece și care contribuie substanțial la respectarea legalității în domeniu.

La fel ne îmbucură și faptul că formarea și dezvoltarea conștiinței de mediu începe în grădinițe, continuă în școala medie și liceu și se desăvârșește în învățământul superior, inclusiv în cel juridic, iar apoi în viața de toate zilele. În legătură cu acest din urmă aspect, constatăm însă cu regret că, în comparație cu multe facultăți de drept din țările Uniunii Europene, unde studenții studiază problemele juridice ale protecției mediului chiar timp de patru semestre, noi avem o situație necorespunzătoare; disciplina dreptului protecției mediului, în primul rând în învățământul de stat, de regulă este doar la alegere, se predă într-un singur semestru cu una sau două ore săptămânal și fără ore de seminari. În învățământul particular situațiile diferă de la facultate la facultate, dar – cel puțin până în prezent – lucrurile nici acolo nu stau mai bine.

Nu putem însă decât să trăim cu speranța că, acumulând experiență pozitivă și procedând înțelept,

lucrurile vor merge spre bine, va apare și se va forma o conștiință de mediu la toți membrii societății care, spre binele tuturor, vor respecta legislația mediului, iar cei care nu se pot încadra în limitele legalității vor suporta rigorile legii cu ajutorul unor juriști bine pregătiți profesional care vor aplica corect legislația noastră de protecție a mediului.

Autorul
decembrie 2008

BCU IASI

Cuvânt-înainte

În „*Prima verba*" la tratatul elementar în două volume de dreptul mediului[1], încheind ultimele pagini ale acelei noi încercări, mi-am exprimat gândurile că m-au cuprins două simțăminte; pe de o parte, mulțumirea de a fi terminat lucrarea apreciată ca o reanalizare și sintetizare a problematicii complexe cuprinse în ea, iar pe de altă parte, bucuria mi-a fost copleșită de o adâncă mâhnire, care – din nefericire – nu mai era intimă și efemeră ca cea dintâi, ci aproape generală și durabilă (atunci), deoarece împlineam atunci șapte ani de când s-a înfăptuit o mare cotitură în viața poporului nostru, trecând de la un stat totalitar, cu o economie centralizată, spre un stat de drept, cu o economie de piață în formare, „dar societatea noastră nu este înzestrată, decât în mică parte, cu o legislație modernă a mediului, care să satisfacă nu numai interesele locale sau zonale, ci și cele europene". Spre satisfacția noastră, acum când supunem spre analiză și aprecieri, observații și critici acest tratat de dreptul protecției mediului, nu mai putem spune acest lucru. Nu fiindcă, adevărat și la îndemnul Uniunii Europene, avem o legislație aproape completă, care cuprinde majoritatea problemelor cu care ne confruntăm în acest domeniu, inclusiv problema mult ocolită de legiuitorul nostru a răspunderii de mediu care, deși trebuie perfectată și aplicată corect, pentru a contribui mai eficient la dezvoltarea conștiinței de mediu.

Desigur, nici în condițiile actuale, mult îmbunătățite față de anii trecuți, nu ezităm să susținem că dreptul protecției mediului, inclusiv conștiința juridică, înainte de toate cea privitoare la mediu, este o garanție în privința culturii europene de care ne apropiem încet, dar sigur.

Vechea instinctivă împotrivire unei legiferări complexe în domeniul protecției mediului nu mi există. Există o dorință de a ne conforma noilor reguli ale vieții „europene", dar pentru aceasta trebuie să cunoaștem noile reglementări legale, inclusiv cele privitoare la protecția și conservarea mediului, să le aplicăm consecvent spre binele nostru. Neglijența, nepăsarea, superficialitatea, inconsecvența, corupția sau/și neștiința trebuie abandonată, scoasă din viața noastră de toate zilele cu orice mijloc juridic sau nejuridic. Trebuie să încercăm să trăim civilizat!

---

[1] Fiind vorba de «tratat», observăm că în 1998, în cuvântul-înainte la ediția I a lucrării sale publicată la Ed. Economică, autorul *M. Duțu* afirma „(...) am optat pentru prezentarea dreptului mediului, *în cadrul acestui prim tratat în materie* (...)" etc. – s.n., scăpând din vedere (intenționat sau nu) că, în anii 1996 și 1997, Ed. Lumina Lex din capitală a publicat în două volume „Dreptul mediului", cu subtitlul „Tratat elementar", însumând 761 pagini, autori fiind al vol. I subsemnatul, iar al volumului II subsemnatul împreună cu o colegă și un coleg de breaslă. În altă ordine de idei, rostul unui tratat este de a lua în seamă și a analiza lucrările existente în materie, cu luarea unor poziții aprobative sau critice, pentru a se putea forma un punct de vedere complex în chestiune. Autorul păcătuiește și sub acest aspect în tratatul său publicat în 2007.

În cei aproape patru decenii de la începerea „erei ecologice" și mai ales în cei aproape două decenii de când încercăm, și sperăm reușim, să „devenim europeni", în sensul bun al cuvântului, lumea și cu ea și noi am făcut pași importanți pe drumul ecologizării deopotrivă în context internațional, comunitar, regional și național.

Rezultatele acestui drum încercăm și noi să exprimăm, în limbajul nostru juridic, analizând realitățile actuale din raporturile juridice formate în procesul de protecție și dezvoltare a mediului.

În cartea noastră am încercat să evităm exagerările filozofice ale problemelor (fără să negăm caracterul de știință social-politică și etică a protecției mediului) și să ne axăm pe aspectele juridico-practice ale acestei activități, care trebuie practicată de toate organele statului și toate celelalte subiecte de drept participante la viața socială.

Transformărilor politice, economice și sociale realizate în ultimele două decenii în societatea noastră le corespund, în mod necesar, profunde transformări în conștiința omului, care începe să se lărgească și să se îmbogățească cu conștiința de mediu, fără de care astăzi nu se mai poate trăi în condiții civilizate, ecologice, de unde și nevoia de a asigura acesteia un statut juridic nou, o nouă condiție juridică.

Este rațiunea pentru care una dintre sarcinile legislației și doctrinei mediului este aceea de a pune în lumină și a explica această îmbogățire a conștiinței umane, fără de care nu se poate ajunge la saltul calitativ în viața ecologică. Dacă învățăm cum să ne comportăm în viața de toate zilele față de natură, față de mediu în general, vom avea bucuria conștiinței împlinite. Realizarea acestui lucru nu este sarcina numai a dreptului, dar este și a dreptului protecției mediului, fapt pentru care, în lucrarea de față, am încercat, pe baza unui studiu complex al textelor legale în materie și prin folosirea literaturii juridice de specialitate din țara noastră și (mai puțin) din alte țări, precum și a practicii administrative (practica judecătorească fiind mai puțin însemnată încă în acest domeniu) să aducem o mică contribuție la conștientizarea necesității protecției și dezvoltării mediului. Formarea și dezvoltarea conștiinței de mediu este deci condiția indispensabilă cu care trebuie să începem inițierea oamenilor în saltul calitativ ecologic, în respectarea legislației protecției mediului prin exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor prevăzute de lege în acest domeniu. Din păcate, oamenii din această zona au fost private de experiența istorică tocmai de posibilitatea de a crede că ei pot deveni modelatorii unui viitor civilizat. Cu unele comentarii din referitoare la diferite probleme examinate am dorit să atragem atenția cititorilor asupra unor aspecte mai deosebite care pot deveni piatra de temelii a formării conștiinței de mediu. Am dori ca cititorii să înțeleagă din această carte că, cu toții împreună și fiecare în parte, suntem răspunzători pentru starea mediului nostru natural și artificial, și că putem și trebuie să facem ceva pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu.

Înainte de a trece la prezentarea problemelor referitoare la dreptul protecției mediului ca ramură de drept, am considerat necesar să facem cunoștință, în cadrul părții I, cu unele *noțiuni introductive privind protecția mediului*, ca noțiunea de mediu, poluarea și implicațiile sale, conceptul de protecție a mediului, politica de protecție a mediului, dreptul la un mediu sănătos, echilibrat ecologic ș.a., care nu toate sunt noțiuni juridice, ci social-politice și economice, dar au semnificația lor în drept și fără de care nu se

pot înțelege aspectele juridice ale temei. Multe dintre aceste probleme sunt noi pentru juriști, dar care ni se înfățișează chiar la prima vedere, cu care nu s-au întâlnit în alte ramuri de, dar care ajută la deslușirea multor categorii de gândire juridică.

Prezentarea problematicii dreptului protecției mediului ne-am propus s-o facem în cadrul titlului II unde, după unele considerații generale referitoare la criteriile de formare, recunoașterea și denumirea acestei ramuri de drept, trecem la examinarea definiției, obiectului, metodei de reglementare, principiilor, izvoarelor, delimitarea de alte ramuri de drept și sarcinile dreptului protecției mediului. Apoi examinăm raportul juridic al protecției mediului sub toate aspectele, prezentăm sistemele de protecție juridică a mediului, accesul la informație și la justiție în probleme de mediu ș.a.

Titlul III este consacrat analizei amănunțite a problemelor privind regimul juridic al protecției elementelor de mediu. În partea I, ne-am propus și am realizat prezentarea regimului juridic general al unor bunuri și activități în dreptul protecției mediului, cum sunt regimul substanțelor și preparatelor chimice periculoase, regimul deșeurilor, al îngrășămintelor chimice și al produselor de protecția plantelor, regimul microorganismelor modificate genetic, și al activităților nucleare. Partea a II-a este concepută astfel să cuprindă prezentările și analizeze problemelor protecției juridice a elementelor de mediu, cum sunt apele și ecosistemele acvatice,, atmosfera, schimbările climatice și gestionarea zgomotului ambiental, solul, subsolul și ecosistemele terestre și mediul artificial. În cadrul părții a III-a, cu care se încheie prezentările și analizele noastre, sunt analizate importantele probleme ale răspunderii juridice în raporturile de dreptul protecției mediului.

Din totalitatea materialului căruia am consacrat un număr important, dar nu exagerat de numeroase pagini, se înfățișează aspectele multiple ale protecției mediului, pe care noua legiuire din țara noastră o asigură, cu posibilitatea perfectării ei, omului, oamenilor în vederea realizării unui viitor ecologic sănătos și eficient.

Autorul
octombrie 2008

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

TITLUL I
Noțiuni introductive privind protecția mediului

Secolul XX „a fost martorul unor schimbări dramatice în două direcții majore menite să definească realitatea fizică a relației noastre cu mediul: o creștere galopantă și uluitoare a populației umane, adăugând la fiecare zece ani echivalentul numărului de locuitori ai Chinei, și o bruscă accelerare a revoluției tehnico-științifice care a permis o accentuare aproape de neimaginat a puterii oamenilor de a schimba lumea, incendiind, defrișând, săpând, deplasând sau transformând materia fizică care alcătuiește Pământul" (*Al. Gore*, Pământul în cumpănă. Ecologia și spiritul uman, Ed. Tehnică, 1995, p. 38). Și ce va aduce în această privință secolul XXI?

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul I
Noțiunea de mediu

1. Terminologie. 2. Definiția noțiunii de mediu. 3. Atitudinea față de mediu

1. Terminologie. Pentru a acoperi sensul expresiei de „mediu"[1] se recurge în doctrina și legislația noastră la diferite expresii, ca „mediu înconjurător", „mediu ambiant", „mediu natural", „mediu uman", „mediu biologic", „mediu geografic" ș.a., uneori ca variante ale noțiunii de „mediu", alteori pentru exprimarea diferitelor sensuri ale acesteia. Având în vedere realitatea în materie, ce nu poate fi ignorată, ne aliniem tendinței generale și includem în compunerea mediului, alături de elementele naturale, și cele create de om[2].

Sub un alt aspect, în dreptul nostru se folosește, uneori, expresia de „mediu înconjurător", pe care noi nu o putem accepta și o vom înlocui cu cuvântul „mediu", fără nici o altă precizare. Vom proceda astfel, întrucât dorim să evităm utilizarea, în același context, a două cuvinte care repetă, în mod inutil, aceeași idee, cuvântul „mediu" exprimând ceea ce ne înconjoară, adică locul unde se află ființele și lucrurile cu care venim în contact, unde existăm și ne desfășurăm activitatea, iar cuvântul „înconjurător" privind, la rândul lui, tot ce se găsește de jur împrejur, care ne înconjoară, adică este exact ceea ce exprimă și cuvântul mediu. Vom evita deci acest pleonasm.

Aceeași observație se poate face și în legătură cu cuvântul „ambiant", care se folosește nu arareori în locul celui „înconjurător" și care exprimă aceeași idee, adică ceea ce se găsește în jur, în apropiere, ceea ce ne înconjoară.

Cuvântul „mediu" exprimă în sine o noțiune cuprinzătoare care este, în concepția noastră, fundamentală și îndestulătoare pentru înțelegerea corectă și completă a problemelor de loc simple, care privesc și aspectele juridice posibile ce se pun în legătură cu protecția mediului.

2. Definiția noțiunii de mediu. Cunoaștem după Aristotel că definiția constă din gen și diferențe și este o expresie care exprimă esența unui lucru. Orice definiție se

---

[1] Cuvântul „mediu" exprimă tot ceea ce ne înconjoară, natura în care se află ființele și lucrurile (latină – *medium*).

[2] Termenul „mediu" este definit în limba franceză ca „ansamblul de elemente naturale și artificiale care condiționează viața omului" (Larousse al limbii franceze, 1972). Corectă sub aspect general, această definiție pare, sub aspect juridic, prea restrânsă și statică, fiindcă nu are în vedere viața în mișcare, care cuprinde și activitatea de protecția mediului. După părerea noastră, nici definiția acceptată de Comunitatea Europeană, după care este vorba de „ ansamblul de elemente care, în complexitatea relațiilor lor, constituie cadrul, mijlocul și condițiile de viață ale omului, acelea care sunt ori cele ce nu sunt resimțite" (*M. Prieur*, Droit de l'environnement, Dalloz, Paris, 1991, p. 2), nu poate fi considerată științific fundamentată și convingătoare, deoarece nici ea nu este completă.

caracterizează prin trei elemente: ceva ce urmează a fi definit (*definiendum*), ceva cu care se defineşte (*definiens*-ul) şi relaţia de definire[1]. Într-adevăr, definiţia trebuie să surprindă esenţa noţiunii ce urmează a fi definită, iar definitorul şi definitul trebuie să aibă aceeaşi extensiune, pentru a nu duce la definiţii care să fie prea înguste sau prea largi, regulă de care ne vom strădui şi noi să ţinem seama începând chiar cu definirea noţiunii de mediu, dar vom lua în considerare şi cuvântul legiuitorului.

Cuvântul mediu nu exprimă şi nici nu acoperă sensul juridic al fenomenului. Acest element al vorbirii omeneşti este utilizat global în toate domeniile de activitate umană, şi nu numai, inclusiv în ramurile ştiinţei care se ocupă, direct sau indirect, de protecţia elementelor de mediu. În dreptul protecţiei mediului, acest cuvânt are un sens bine determinat în legislaţia mediului[2], pe care o să-l folosim pe parcursul expunerilor şi analizelor noastre în această carte.

Astfel, prin mediu, în sensul în care ne interesează în ramura dreptului protecţiei mediului, înţelegem „ansamblul de condiţii şi elemente naturale ale Terrei: aerul, apa, solul, subsolul, aspectele caracteristice ale peisajului, toate straturile atmosferice, toate materiile organice şi anorganice, precum şi fiinţele vii, sistemele naturale în interacţiune, cuprinzând elementele enumerate anterior, inclusiv unele valori materiale şi spirituale, calitatea vieţii şi condiţiile care pot influenţa bunăstarea şi sănătatea omului"[3]. Din această definiţie legală rezultă că, în esenţă, este vorba de *totalitatea factorilor naturali şi a celor creaţi prin activităţi umane care, în strânsă interacţiune, influenţează echilibrul ecologic, determină condiţiile de viaţă pentru toate vietăţile de pe Terra, şi cele de dezvoltare în ansamblu a societăţii umane*[4]. Într-adevăr, ca tendinţă generală, se desprinde includerea în compunerea mediului, alături de elementele naturale, şi elementele create de om.

Privit în prisma reglementărilor naţionale, comunitare şi internaţionale, conceptul legal şi doctrinar, definit mai sus, are un caracter dinamic, exprimând tendinţa generală de includere în compunerea sa atât a elementelor naturale, cât şi a celor create de om. Având în vedere poziţia centrală pe care o ocupă omul în mediul său natural şi artificial şi luând în considerare interesele sale fireşti de a trăi într-un mediu sănătos, echilibrat

---

[1] A se vedea *I. Lucică*, Logică formală, scurtă introducere, Ed. Tehnică, Bucureşti, 2004, p. 122.

[2] Cu toate acestea, în art. 2 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecţia mediului, care este legea generală în materie (M. Of. nr. 1196 din 30 decembrie 2005), actualizată, care a fost adoptată în regim de urgenţă, având în vedere necesitatea îndeplinirii angajamentelor asumate de ţara noastră în procesul de integrare europeană, în baza căreia să poată fi adoptată legislaţia subsecventă în domeniul protecţiei mediului, printre termenii şi expresiile ale căror sens şi semnificaţie se precizează în acest articol nu găsim nici o definiţie legală (printre cele 74 de definiţii) în privinţa expresiei de mediu (ci, la art. 2 pct. 42, doar în privinţa „mediului geologic").

[3] Art. 1 alin. (2) din O.U.G. nr. 195/2005 (actualizată).

[4] În art. 2 pct. 41 din O.U.G. nr. 195/2005 (abrogat prin Legea nr. 265/2006 pentru aprobarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 195/2005 privind protecţia mediului, M. Of. nr. 586 din 6 iulie 2006), se prevedea o definiţie legală completă şi complexă în sensul prezentei ordonanţe, care a fost abrogată şi scoasă dintre termenii şi expresiile definite în art. 2 şi introdusă textual în art. 1 alin. (2).

ecologic, despre noţiunea de mediu nu se poate vorbi decât cu referire la om, care – ca toate vieţuitoarele – face parte din mediul natural.

Din definiţia dată noţiunii de mediu, rezultă că acesta cuprinde atât mediul natural, cât şi mediul artificial.

Mediul natural se prezintă deosebit de complex şi variat, cuprinzând părţile vizibile şi invizibile ale naturii, tot ce este produs al acesteia. Acest ansamblu de condiţii şi elemente naturale ale Terrei, care reprezintă împreună condiţia existenţei tuturor vieţuitoarelor, inclusiv omul ca parte componentă a naturii, cuprinde: aerul, apa, solul, subsolul, aspectele caracteristice ale peisajului, toate straturile atmosferice, toate materiile organice şi anorganice, precum şi fiinţele vii, sistemele naturale în interacţiune, cuprinzând elementele enumerate anterior[1)].

Mediul artificial este cel creat de mintea şi mâna omului, fiind vorba de bunurile care există datorită activităţii umane şi reprezintă condiţiile materiale ale vieţii. Pentru exprimarea acestei noţiuni se mai foloseşte şi expresia de „mediu civilizat".

Mediul artificial se compune din două elemente: *aşezările umane* care sunt, în principiu, identice cu comunele şi oraşele, ca unităţi administrativ-teritoriale, în care locuiesc şi îşi desfăşoară activitatea cotidiană oamenii şi care înglobează mediul de cartier unde oamenii îşi au domiciliul şi reşedinţa, locul unde se află colectivitatea de colocatari, locul de muncă unde oamenii îşi desfăşoară activitatea profesională şi îşi petrec o parte însemnată a timpului, şcoala pentru cei mulţi, în primul rând pentru tineri, locurile de odihnă ş.a.; *bunurile create de om care se găsesc în afara aşezărilor umane*, adică construcţiile şi toate celelalte lucruri realizate de om şi aşezate dincolo de perimetrul administrativ al comunelor şi oraşelor, cum sunt: şoselele, autostrăzile, căile ferate, podurile, viaductele, barajele ş.a., ce sunt valori materiale şi spirituale şi asigură calitatea vieţii şi condiţiile care pot influenţa bunăstarea şi sănătatea omului[2)]. Fiecare din aceste elemente, datorită importanţei practice deosebite pe care o prezintă pentru viaţa economică şi socială, este supus unui regim special de protecţie[3)].

[1)] A se vedea art. 1 alin. (2) din O.U.G. nr. 195/2005, modificată şi completată prin Legea nr. 265/2006.

[2)] Ibidem.

[3)] În art. 3 din Legea nr. 9/1973 privind protecţia mediului (B. Of. nr. 91/1973), astăzi abrogată de Legea nr. 137/1995, s-a stabilit că, în înţelesul acestei legi, mediul este constituit din totalitatea factorilor naturali şi a celor creaţi prin activităţi umane care, în strânsă interacţiune, influenţează echilibrul ecologic, determină condiţiile de viaţă pentru om, de dezvoltare a societăţii. În art. 6 din aceeaşi lege se precizează că factorii naturali ai mediului supuşi protecţiei sunt; aerul apele, solul şi subsolul, pădurile şi orice altă vegetaţie terestră şi acvatică, fauna terestră şi acvatică, rezervaţiile şi monumentele naturii, la care se adaugă textual „Aşezările omeneşti şi ceilalţi factori creaţi prin activităţi umane sunt, de asemenea, supuşi protecţiei".

În Anexa nr. 1 la Legea protecţiei mediului nr. 137/1995 (M. Of. nr. 304 din 30 decembrie 1995), astăzi abrogată de O.U.G. nr. 195/22005, în privinţa termenului de *mediu* se arată că este vorba de „ansamblul de condiţii şi elemente naturale ale Terrei: aerul, apa, solul şi subsolul, aspectele caracteristice ale peisajului, toate straturile atmosferice, toate materiile organice şi anorganice, precum şi fiinţele vii, sistemele naturale în interacţiune, cuprinzând elementele enumerate anterior, inclusiv valorile materiale şi spirituale, calitatea vieţii şi condiţiile care pot influenţa bunăstarea şi sănătatea omului".

Este o cerinţă fundamentală ca fiecare element al mediului (natural şi artificial) să fie sănătos, corect întreţinut, frumos, civilizat şi capabil să influenţeze înspre bine viaţa, activitatea şi gândirea umană[1)].

În analizele pe care le vom face, fiecare element al mediului va fi examinat pin prisma intereselor vitale ale omului şi celorlalte vieţuitoare, interese care sunt exprimate în legislaţia care constituie izvoarele acestei ramuri de drept, care privesc măsurile de protecţie şi de evaluare a mediului.

3. Atitudinea faţă de mediu. Într-o primă etapă, denumită şi prima revoluţie ecologică, care a avut loc la sfârşitul anilor 1960 şi începutul anilor 1970, caracteristică era o serie de dezbateri asupra calităţii mediului în opoziţie cu creşterea economică. La sfârşitul anilor 1980 şi începutul anilor 1990, considerat a doua revoluţie ecologică, s-au reabordat şi lărgit multe dintre conceptele şi argumentele originale în contextul dezvoltării durabile, când dezbaterile s-au mutat în direcţia elucidării modului în care creşterea poate fi realizată într-un mod ecologic. S-a concluzionat că politicile de mediu adecvate vor contribui la creşterea economică, iar aceasta, bine administrată, va ajuta mediul. Dar, totodată s-a arătat că în cazul în care economiile nu sunt orientate într-o manieră sensibilă la protecţia mediului, schimbările economice vor cunoaşte limite serioase. Această schimbare în atitudine a fost cuprinsă în expresia „dezvoltare durabilă" şi a devenit rapid laitmotivul celei de-a doua revoluţii ecologice a anilor '80, exprimând un proces în care baza resurselor naturale nu trebuie să se deterioreze şi scoţând în evidenţă rolul pe care calitatea mediului şi resursele sale îl au în procesul creşterii calităţii vieţii.

În urma conceptualizării şi generalizării ideii dezvoltării durabile, filozofia poluării şi protecţiei mediului nu a putut să nu exprime şi economia mediului, toate cuprinse într-o reglementare legală complexă, supuse şi ea unei evoluţii neîncetate. Ca urmare, în anii noştri putem vorbi de conturarea unei teorii cuprinzătoare asupra mediului, protecţiei mediului şi formării dreptului protecţiei mediului.

[1)] Populaţia se află într-o relaţie strânsă şi inseparabilă cu mediul său de aşezare, de muncă şi cu mediul său natural şi artificial, în general. Schimbările survenite în factorii de mediu afectează, nu de puţine ori, în sens negativ capacitatea de muncă, bunăstarea şi sănătatea omului. În procesul de satisfacere a nevoilor oamenilor în oxigen, apă şi alimente, prezenţa unor materiale poluante pot provoca astfel de fenomene negative, ca şi zgomotul excesiv, vibraţiile, aglomerările în mijloacele de transport în comun etc. pot împovăra fiinţa umană în aşa măsură încât sistemul nervos suportă greu presiunea. La fel şi dezvoltarea tehnică poate provoca schimbări importante în mediul natural şi artificial care afectează negativ modul de viaţă a omului.

Capitolul II
Poluarea mediului şi implicaţiile sale

4. Definiţia poluării. 5. Fenomenul poluării. 6. Cauzele poluării

4. Definiţia poluării. Potrivit art. 2 pct. 51 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecţia mediului, prin poluare înţelegem „introducerea directă sau indirectă a unui poluant[1)] care poate aduce prejudicii sănătăţii umane şi/sau calităţii mediului, dăuna bunurilor materiale ori cauza o deteriorare sau o împiedicare a utilizării mediului în scop recreativ sau în alte scopuri legitime"[2)].

Orice vieţuitoare, uneori chiar prin simpla sa existenţă, îşi degradează, îşi „murdăreşte", ştiinţific formulat îşi poluează mediul său, ceea ce, uneori, face imposibilă viaţa şi existenţa în zonă. Poluarea este un flagel social, un pericol care degradează mediul natural sau artificial, distruge condiţiile de viaţă.

După cum se poate deduce din formularea legală, poluarea poate fi, înainte de toate, o acţiune umană care se săvârşeşte cu sau fără intenţia de a polua. Ea poate fi însă şi rezultatul unei activităţi a altor vietăţi decât omul şi poate fi şi consecinţa unui fenomen natural. Asupra acestei probleme vom reveni în mai multe locuri din carte.

Într-unul din documentele internaţionale în materie, întitulat „Regulile de la Montreal" din 1982, aplicabil poluării transfrontiere, poluarea a fost definită ca „orice introducere de către om în mediu, direct sau indirect, a unor substanţe sau energii cu efecte vătămătoare, de natură să pună în pericol sănătatea omului, să prejudicieze resursele biologice, ecosistemele şi proprietatea materială, să diminueze binefacerile sau să împiedice alte utilizări legitime ale mediului" (art. 1).

Cuvântul *poluare* vine din latinescul *polluero, -ere*, care înseamnă a murdării, a pângări, a profana, desemnează o acţiune prin care se degradează mediul

---

[1)] Prin *poluant* înţelegem „orice substanţă, preparat sub formă solidă, lichidă, gazoasă sau sub forma de vapori ori de energie, radiaţie electromagnetică, ionizantă, termică, fonică sau vibraţii care, introdusă în mediu, modifică echilibrul constituenţilor acestuia şi al organismelor vii şi aduce daune bunurilor materiale" (art. 2 pct. 50 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecţia mediului).

[2)] Potrivit art. 5 din Legea nr. 9/1973 (astăzi abrogată), poluarea mediului „constă în acele acţiuni care pot produce ruperea echilibrului ecologic sau să dăuneze sănătăţii, liniştii şi stării de confort a oamenilor ori să provoace pagube economiei naţionale, prin modificarea calităţii factorilor naturali sau creaţi prin activităţi umane".

În Anexa 1 la Legea protecţiei mediului nr. 137/1995, prin poluare s-a înţeles „introducerea directă sau indirectă, ca rezultat al unei activităţi desfăşurate de om, de substanţe, de vibraţii, de căldură şi/sau zgomot în aer, în apă ori în sol, care pot aduce prejudicii sănătăţii umane sau calităţii mediului, care pot dauna bunurilor materiale ori pot cauza o deteriorare sau o împiedicare a utilizării mediului în scop recreativ sau în alte scopuri legitime".

5. Fenomenul poluării. Poluarea constituie, în primul rând, opera omului, el însuşi element structural de importanță capitală al mediului, care beneficiază de rezultatele pozitive ale activității sale, dar suportă şi consecințele negative ale acesteia. Această activitate poate fi *naturală*, ca un fenomen al poluării, prin care înțelegem „producerea" unor deşeuri ale activității vitale a fiecărei specii de viețuitoare, ce permit dezvoltarea unor organisme parazite, cum sunt păduchii, viermii, virusurile, microorganismele ş.a. Avem apoi poluarea *industrială*, cu modul de viață urban, când întreaga activitate se concentrează în spații mai restrânse, situație în care combaterea fenomenului poate fi mai eficientă, dar dacă industriile poluante sunt repartizate pe foarte mari suprafețe poluarea poate deveni necontrolabilă sau controlabilă cu mari dificultăți şi cu un preț ridicat. Poluarea industrială afectează nu numai mediul natural şi elemente ale mediului artificial, ci, de regulă, anumite grupe de indivizi expuşi profesional. Sub ambele aspecte este foarte dăunătoare. Mai cunoaştem şi poluarea *agricolă*, când fenomenul afectează elementul natural esențial pentru producția agricolă – solul – şi cuprinde zone mult mai întinse decât în industrie. Această poluare realizează o contaminare cu substanțe toxice a produselor alimentare, care apoi se consumă de către populație şi alte viețuitoare. Poluarea agricolă se poate referi la întreaga populație şi alte viețuitoare consumatoare de produse agricole.

Poluarea poate fi *chimică* sau *fizică* (termică, radioactivă, sonoră, prin vibrații etc.), *biologică* (contaminarea microbiologică a mediilor inhalante şi ingerante), *estetică* (degradarea peisajului printr-o urbanizare necivilizată sau printr-o sistematizare impropriu concepută, amplasarea de industrii în biotopuri virgine sau mai puțin modificate de om etc.). Tot o formă a poluării este şi stresul, ce desemnează agresiunea la care este supus organismul vietăților datorită zgomotului, angoasei (grijii, îngrijorării), contradicțiilor de toate felurile etc. cu consecințele acestora asupra organismului uman.

Odată cu dezvoltarea şi modernizarea vieții social-economice, ce atrage înmulțirea surselor de poluare, are loc şi sporirea şi diversificarea formelor de poluare a mediului.

Indiferent însă de forma sa concretă, poluarea prin natura consecințelor social-economice (în primul rând umane) pe care le produce cu privire specială la sfera lor de răspândire, apare ca o problemă cu implicații deosebit de grave naționale şi, nu de puține ori, internaționale.

Cantitatea de poluare produsă depinde, în bună parte, de rata cu care mediile naturale pot primi şi asimila deşeurile. Acest lucru se poate demonstra prin următorul exemplu: ape uzate deversate în râuri se vor degrada în general şi vor fi transformate în mai puțin dăunătoare, dacă cantitatea şi calitatea lor român în limitele capacității de asimilare a râului.

Dacă pornim de la ecuația echilibrului material, constatăm că „deşeurile care produc creşterea poluării, nu sunt altceva decât materiale transformate şi energie utilizată în procesul economic. Bioxidul de carbon, oxizii de azot şi oxizii de sulf sunt gaze emise prin arderea combustibililor minerali. Prima lege a termodinamicii ne spune că combustibilul care generează aceste gaze este egal în greutate cu cenuşa şi gazele produse în procesul de combustie. Nu putem distruge sau crea materie şi energie. De

aceea, orice luăm din mediu ca sursă naturală trebuie să reapară, mai devreme sau mai târziu, ca deşeu. În schimb, deşeurile cauzează poluare, în funcţie de relaţia lor cu capacitatea de asimilare"[1].

Mai remarcăm că şi vieţuitoarele de pe Pământ se află într-o interacţiune reală şi permanentă unele cu altele, iar acestea împreună cu lumea neînsufleţită care le înconjoară. Această convieţuire s-a desfăşurat mult timp într-un echilibru mai mult sau mai puţin perfect, într-o ordine firească dictată de legile naturii. Acest echilibru a constituit condiţia continuităţii vieţii pe Terra, iar ordinea naturală concretă pe parcursul existenţei sociale a putut înlătura dezechilibrele apărute şi a permis restabilirea armoniei necesare. Echilibrul ecologic apare, până la un moment dat, capabil de autoreglare atât în lumea vie, cât în cea neînsufleţită.

După cum rezultă din definiţia dată poluării, echilibrul din cadrul sistemelor ecologice poate fi perturbat ca urmare a unor schimbări sau modificări naturale. Unele specii pot ajunge în situaţii dezavantajoase pentru existenţa lor şi pot să dispară, altele capătă un spaţiu vital şi condiţii favorabile existenţei lor şi se dezvoltă rapid. Dar, mai devreme sau mai târziu, echilibrul se restabileşte în mod natural.

După cum se ştie însă, echilibrul ecologic poate fi perturbat şi ca urmare a intervenţiei omului. Apariţia omului pe Pământ a creat o situaţie cu totul deosebită în echilibrul ecologic, întrucât în ecosistemul existent a început să acţioneze un factor deosebit, ce a avut ca rezultat o nouă calitate a acestuia. Omul a devenit treptat, mai ales în fazele mai avansate ale evoluţiei sale, din ce în ce mai capabil să se adapteze la mediul său natural, dar şi să influenţeze în mod conştient elementele vii şi neînsufleţite ale acestuia. Paralel cu dezvoltarea sa intelectuală el a refuzat să accepte natura, mediul său în general, aşa cum era acesta în starea sa iniţială şi a încercat, pe variate căi şi cu ajutorul diferitelor mijloace, transformarea acestuia potrivit intereselor sale şi pentru satisfacerea nevoilor mereu în reînnoire. În faza incipientă a trezirii sale, influenţa omului asupra mediului şi transformarea acestuia s-au datorat, mai ales, folosirii focului şi a unor unelte rudimentare, iar mai târziu, construirii de canale, irigării unor terenuri agricole, schimbării cursului unor ape curgătoare etc. Pe lângă aspectele binefăcătoare, aceste activităţi de nu puţine ori au degradat calitatea solului, au dus la apariţia sărăturilor etc.

În condiţiile revoluţiei ştiinţifico-tehnice[2], omul a devenit capabil să transforme, uneori radical, mediul său natural şi să creeze pentru sine un mediu artificial civilizat, cu toate avantajele şi, eventual, dezavantajele acestei transformări. În acest fel, omul a devenit independent de mediul său natural, dar totodată din ce în ce mai dependent de

---

[1] A se vedea Traduceri selective din *D.W. Pearce, J.J. Warford*, World Without End: Economics, Environment and Sustainable Development, New York, Oxford University Press, 1993, publicat în *Z. Bochniarz, S. Archibald, V. Eri*, Environmental trening project for Central and Eastern Europe, Economia mediului şi instrumente economice, octombrie 1999, p. 31.

[2] Această denumire sintetică exprimă schimbări radicale intervenite, mai ales în secolul XX, în condiţiile de viaţă ale omenirii şi cuprinde următoarele principale componente: revoluţia industrială, revoluţionarea agriculturii prin industrializarea ei, revoluţia transporturilor, urbanizarea, revoluţionarea ştiinţelor biologice, a medicinii etc.

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI

mediul său social și de civilizația tehnică create de el în condițiile materiale ale urbanizării. Omul a dobândit față de alte viețuitoare un avantaj ce pare că nu-l mai poate pierde (sau cine știe?), câștigând o poziție centrală în rândul viețuitoarelor și devenind atotputernic, atotștiutor, capabil – în principiu – de orice.

Dar, omul a devenit și un mare poluator.

Poluarea apare ca o barieră în calea dezvoltării economico-sociale și constituie, totodată, un avertisment, atrăgând atenția asupra faptului că bogățiile naturale nu pot fi exploatate mult timp nemilos și irațional, că resursele naturale materiale și energetice nu sunt inepuizabile, că ele trebuie folosite rațional și eficient în interesul oamenilor, fără risipă și bine gândit, că crearea și dezvoltarea unei industrii nepoluante este singura soluție ce trebuie aleasă pentru dezvoltarea și îmbunătățirea condițiilor de viață pe Terra.

Toate acestea presupun o politică economică așezată pe noi și reale principii și stabilirea unei politici a mediului, unei politici ecologice raționale, științific fundamentate și susținute de forțele sociale. În cadrul acestei politici, lupta împotriva poluării, prevenirea acestui fenomen în toate domeniile vieții economico-sociale trebuie să capete un loc central. Protecția și dezvoltarea mediului va trebui să fie exprimate hotărât și fără echivoc în politicile de dezvoltare a industriilor, agriculturii, energeticii, transporturilor, comerțului, turismului, învățământului etc.

În întreaga dezvoltare economico-socială, se impune crearea, cu prioritate, a condițiilor care să asigure, pe de o parte, un mediu sănătos, nepoluat pentru toate viețuitoarele, pentru însăși existența vieții pe Pământ, iar pe de altă parte, un mediu corespunzător care să asigure succesele economice scontate pentru a garanta apropierea de structurile europene către care tinde și țara noastră.

Trebuie să constatăm cu regret că, în economia românească actuală, de un nivel tehnologic, în general, mediocru și lipsit în mare parte, de tehnici și tehnologii depoluante, se poate presupune cu temei că, în viitorul apropiat, va mai crește ritmul deteriorării condițiilor de mediu. De aceea, se impune încă de pe acum renunțarea, în cel mai scurt timp, la specularea avantajelor rezultate pentru investitori din aplicarea tehnicilor și tehnologiilor poluante, întrucât poluarea a devenit deja o frână de luat în seamă în calea dezvoltării economice. Mediul poluat în care se desfășoară viața economică, afectează negativ vandabilitatea produselor agricole și industriei alimentare, în primul rând la export, dar afectează negativ și turismul, înainte de toate cel internațional. Caracteristicile ecologice ale produselor-marfă rămân în urma cerințelor valabile în țările dezvoltate.

Împotriva fenomenului poluării va trebui îndreptată întreaga gamă a mijloacelor științifice, tehnice și tehnologice și folosite cu toată rigurozitatea reglementările dreptului protecției mediului pentru a-l reduce și elimina treptat din viața economico-socială.

6. Cauzele poluării. Îmbunătățirea treptată a condițiilor materiale de viață ale oamenilor ca urmare a revoluției științifico-tehnice, pe de o parte, și consecințele negative ale acestei revoluții, pe de altă parte, pot fi așezate într-un sistem complex

al relaţiei cauză-efect, în care nu totdeauna poate fi clarificat rolul pe care-l au unele cauze şi efectele provocate de ele.

În cele ce urmează, vom prezenta, fără aplicarea vreunui criteriu de ierarhizare, *principalele cauze* care – după părerea noastră – pot avea şi, de regulă, au efecte negative asupra mediului prin poluare.

a) *Ignorarea efectelor negative pe care le pot produce asupra mediului aplicarea cuceririlor revoluţiei ştiinţifică-tehnice*, fie datorită faptului că ştiinţa nu era în stare, la un moment dat, să evalueze eventualele astfel de efecte sau nu era posibilă prevederea complexităţii şi gravităţii acestora, fie fiindcă consecinţele prevăzute nu păreau grave pentru mediu sau nu erau iminente. De exemplu, folosirea gazului ultra uşor (Freon 11, Freon 12) în industria aparatelor de răcire (frigidere etc.) sau în cea cosmetică (diferite spray-uri), fără să se aibă în vedere – la început nici nu era posibil – efectul negativ asupra stratului de ozon şi au cauzat acea gaură prin care pot pătrunde razele ultraviolete ale Soarelui care, în anumite condiţii, distrug viaţa în zona respectivă.

b) *Greşita înţelegere a unor criterii de economicitate şi nerealizarea unor investiţii indispensabile prevenirii poluării,* considerându-se că este mai „rentabilă" plata unor amenzi, decât realizarea măsurilor, adevărat uneori costisitoare, de prevenire a poluării mediului. Desigur, asemenea calcule sunt fundamental greşite economic şi deosebit de periculoase pentru menţinerea echilibrului ecologic pe Terra[1)].

c) *Aplicarea unor tehnologii, folosirea instalaţiilor şi materialelor (deşeurilor) periculoase*, care duc la creşterea sensibilă a pericolului unor catastrofe pentru mediu. Problema este că astfel de catastrofe pot să aibă loc chiar dacă ele sunt previzibile sau cunoscute, iar pentru evitarea lor se iau toate măsurile de siguranţă, întrucât accidente pot să aibă loc ca o consecinţă a pătrunderii în mediu, în anumite cantităţi de astfel de materiale periculoase pentru flora şi fauna terestră, inclusiv omului.

d) *Industrializarea excesivă bazată pe o tehnică foarte avansată* poate şi ea dăuna mediului, întrucât instalaţiile de protecţie, tehnologia depoluantă rămân nu de puţine ori în astfel de situaţii în urma dezvoltării industriilor. Tehnicile de producţie prea avansate şi neexperimentate pot afecta negativ mediul, dacă nu sunt corelate cu dezvoltarea unei industrii depoluante corespunzătoare.

e) *Rămânerea în urmă a economiei şi folosirea unor tehnici şi tehnologii depăşite*, în ţările slab dezvoltate constituie o altă cauză a poluării mediului. În asemenea condiţii, de regulă nu se acordă atenţia cuvenită măsurilor de protecţie a mediului şi, datorită lipsei mijloacelor financiare, economia subdezvoltată nu asigură condiţii nici pentru acumularea cunoştinţelor profesionale corespunzătoare în vederea protecţiei mediului.

f) *Rămânerea în urmă a gândirii umane şi lipsa unei conştiinţe ecologice sau o astfel de conştiinţă foarte scăzută* dăunează mult mediului, deoarece nu ţine pasul cu dezvoltarea condiţiilor materiale ale vieţii, se adaptează mai greoi la noile condiţii şi cerinţe privitoare la păstrare şi îmbunătăţirea condiţiilor de mediu. Crearea unei

---

[1)] De aceea, într-o concepţie privind calea de realizare a unei cointeresări în protecţia şi dezvoltarea mediului se consideră că această cointeresare se poate obţine prin înăsprirea sancţiunilor juridice pentru poluare (a se vedea supra pct. 20 din tratat).

concepții civilizate privitoare la relațiile om-natură presupune o educație permanentă a oamenilor pentru a putea da seama de consecințele negative ale neștiinței asupra mediului.

g) *există și alte cauze mai speciale ale poluării mediului* ca, de exemplu, radioactivitatea apărută datorită experiențelor nucleare și accidentelor la centralele atomoelectrice, folosirea neștiințifică a pesticidelor și insecticidelor și administrarea lor necorespunzătoare, nu potrivit regulilor de igienă, războaiele de toate felurile, dezvoltarea industriilor de război ș.a.

Cu părere de rău constatăm înmulțirea cauzelor poluării o dată cu dezvoltarea vieții economico-sociale, deoarece lupta împotriva poluării nu ține pasul cu această dezvoltare. În astfel de condiții, poluarea devine o amenințare permanentă pentru sănătatea și viața oamenilor, a tuturor viețuitoarelor și îngreuiază desfășurarea normală a activității economico-sociale.

Prezența și cunoașterea numeroaselor cauze ale poluării au determinat ca protecția mediului să devină una din cele mai importante și mai arzătoare probleme ale omenirii.

Includerea și integrarea protecției mediului în procesul de producție necesită, în viața economico-socială în general, nu numai transformarea economiei, ci și recunoașterea acestei activități ca o chestiune politică și socială, în primul rând de interes public, care nu poate fi realizată izolat de alte activități. Realizarea acestui scop presupune utilizarea corespunzătoare a mijloacelor tehnice, social-economice și juridico-organizatorice, care stau la dispoziția societății la un moment dat, precum și formarea și ridicarea permanentă a conștiinței de mediu a oamenilor. Altfel nu se poate realiza o protecție cât de cât eficientă a mediului.

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul III
Conceptul de protecție a mediului

7. Noțiunea de protecție a mediului. 8. Sarcinile protecției mediului

7. Noțiunea de protecție a mediului. În condițiile dezvoltării civilizației, cu toate avantajele și dezavantajele ei, protecția și îmbunătățirea condițiilor de mediu au devenit, pentru întreaga umanitate, un obiectiv primordial, o sarcină dificilă, dar neamânabilă, a cărei realizare presupune nu numai eforturi material-financiare și organizatorice naționale și internaționale, ci și fundamentarea unor concepții științifice pentru această activitate, formarea și dezvoltarea unei conștiințe ecologice, de mediu și aplicarea consecventă a legislației de protecție a mediului. Cunoscând însă că dreptul, etica și gândirea rațională se întâlnesc mai rar unele cu altele, putem presupune că realizarea acestei sarcini nu va fi ușoară, va cere eforturi deosebite.

În doctrina internațională, preluată și de cei ce se ocupă de problemele dreptului protecției mediului, putem distinge mai multe concepte și răspunsuri referitoare la întrebarea, pentru cine trebuie apărați factorii de mediu și realizat un echilibru ecologic corespunzător?

Conceptul geocentric face din protecția mediului un scop în sine, mediul urmând a fi ocrotit în general, dar condamnându-se orice intervenție a omului pentru protecția naturii și a mediului artificial. În această concepție, omul se pierde aproape complet din atenție, el fiind considerat „doar" unul din multiplele elemente ce se cer ocrotite pentru ca natura să rămână neatinsă în puritatea ei. Geocentrismul apare ca o concepție extremistă pe care o susțin doar puțini ecologiști.

Conceptul biocentric pune în centrul preocupărilor ecologice ale omului toate celelalte forme de viață, deoarece speciile, ca creaturi sensibile, nu se pot prezerva singure, așa cum o poate face omul. În această concepție, se cere ca omul să nu intervină în viața speciilor decât prin protecție. Susținătorii acestei orientări nu țin seama de faptul că apărarea biosferei, în condițiile în care el nu-și poate asigura existența și dezvoltarea decât folosindu-se de natură (ceea ce i se interzice în această orientare), nu poate fi realizată, fiindcă nu este rațional. Prin urmare, această orientare nu poate interesa decât puțini oameni.

Concepția antropocentrică subsumează totul nevoilor crescânde ale omului; nimic altceva nu contează. Esența acestei concepții exprimă o enormă eroare: a privi omul ca având dreptul să facă ce dorește și, în numele intereselor sale, să încalce legile naturii, ceea ce este de neacceptat, este o idee împinsă la absurd. Absolutizarea necesităților imediate ale omului se transformă în contrariul ei. În acest fel, omul și-ar putea permite să distrugă însuși bazele naturale ale existenței lor. O astfel de concepție nu poate să stea la baza soluționării problemei complexe și dificile a protecției mediului și a îmbunătățirii condițiilor de mediu.

Un concept complex şi realist, care ţine cont de neajunsurile sesizabile şi de cele prezumtive ale ideilor exprimate în tezele anterioare este *reconcilierea omului cu natura şi cu sine însuşi*[1], care are în vedere nevoile multiple ale omului, dar şi legile naturii, respectul pentru viaţă în general şi diversitatea ei, pentru echilibrul ecologic, pentru sănătatea Pământului şi progresul societăţii umane. În această concepţie, protecţia mediului natural reprezintă protecţia omului însuşi şi a dezvoltării sale, iar protecţia omului presupune protecţia tuturor factorilor de mediu.

Activitatea de protecţie a mediului trebuie începută cu lichidarea cauzelor poluării, care poate duce la prevenirea consecinţelor nefaste ale acestui fenomen ce periclitează, în raport cu timpul şi spaţiul, viaţa pe pământ.

Având în vedere toate cele arătate şi luând în considerare nivelul legislaţiei noastre actuale, putem defini protecţia mediului ca *o activitate umană conştientă, ştiinţific fundamentată, îndreptată spre realizarea unui scop concret, constând în prevenirea poluării, menţinerea şi îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă pe Pământ*[2].

Pentru definirea acestei noţiuni, se porneşte de la ideea generală ce exprimă modul de viaţă, individuală şi socială, a omului care constituie condiţia morală, spirituală pentru existenţa şi reproducerea vieţii pe Pământ.

Un alt punct de plecare pentru circumscrierea conceptului la care ne referim ne este oferit de reglementările legale în materie privitoare la sarcinile care stau în faţa acestei activităţi, adică păstrarea echilibrului ecologic, menţinerea şi ameliorarea calităţii factorilor naturali de mediu, dezvoltarea valorilor naturale ale naturii, asigurarea unor condiţii de viaţă şi de muncă tot mai bune generaţiilor actuale şi, mai ales, viitoare[3].

Protecţia mediului tinde deci spre ferirea de influenţe negative a mediului natural şi artificial prin descoperirea poluării şi înlăturarea acestora, reducerea efectelor poluării şi, dacă este posibil, chiar eliminarea totală a acestora spre binele omului şi omenirii.

8. Sarcinile protecţiei mediului. Obiectivul de interes public major, care este protecţia mediului şi care apare ca parte integrantă de importanţă deosebită a activităţii generale de dezvoltare economico-socială, urmăreşte în mod concret un scop principal,

---

[1] A se vedea *N.N. Constantinescu*, Protecţia mediului natural – cerinţă intrinsecă a unei dezvoltări economice moderne, Revista Economistul nr. 180/3-6 aprilie 1992, p. 5.

[2] O astfel de definiţie a protecţiei mediului în legislaţia noastră s-a lăsat aşteptată mul timp. Ea a fost dată pentru prima dată în Legea nr. 9/1973 privind protecţia mediului (astăzi abrogată), elaborată şi adoptată la vremea respectivă cu luarea în considerare a recomandărilor cuprinse în documentele primei Conferinţe ONU privind protecţia mediului, din iunie 1972, ţinută la Stockholm, recomandări valabile, în principiu, şi în prezent. Din păcate, nici Legea protecţiei mediului nr. 137/1995 şi, mai ales, nici O.U.G. nr. 195/2005 privind protecţia mediului (aprobată prin Legea nr. 265/2006) nu formulează această noţiune printre termenii şi expresiile folosite în acest domeniu.

[3] Avem în vedere şi formularea legiuitorului nostru exprimat în art. 1 din O.U.G. nr. 195/2005, după care obiectul acestei reglementări „îl constituie un ansamblu de reglementări juridice privind protecţia mediului, obiectiv de interes public major, pe baza principiilor şi elementelor strategice care conduc la dezvoltarea durabilă" (text modificat de pct. 1 al art. I din Legea nr. 165/2006 pentru aprobarea O.U.G. nr. 195/2005).

constând în esență în ocrotirea omului. Dar, aceasta este o sarcină indirectă, deoarece pentru realizarea acesteia se impun sarcini permanente și concrete în cele mai variate domenii ale activității umane, care toate sunt preocupări contemporane prioritare, justificate prin interesele vitale ale omenirii, și anume de a trăi într-un mediu sănătos, nepoluat. Datorită importanței acestei activități, protecția mediului apare ca o sarcină nu numai a omului, ci a tuturor oamenilor, care trebuie realizată în interesul tuturor membrilor societății, inclusiv al fiecărui om.

Sarcina generală a protecției mediului constă în înlesnirea ocrotirii și formării factorilor de mediu, stabilirea cadrului legal general pentru descoperirea și înlăturarea cauzelor poluării, stabilirea modalităților și condițiilor prevenirii poluării, reducerea și înlăturarea efectelor acesteia și aplicarea acestor modalități în acord cu interesele publice ale întregii societăți. Toate acestea se pot realiza numai în funcție de puterea economico-financiară a societății, cu o cooperare internațională și cu luarea în considerare a priorităților reale, înainte de toate a celor care privesc sănătatea și viața oamenilor.

Desigur, protecția mediului are, pe lângă acest interes general, și sarcini specifice, în funcție de domeniul de activitate, pe care le vom analiza în capitolele următoare, ele fiind stabilite amănunțit în reglementările legale speciale referitoare la protecția elementelor componente ale mediului natural și artificial.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITARA

Capitolul IV
Populația și protecția mediului

9. Noțiunea de populație. 10. Explozia demografică și consecințele ei asupra mediului

9. Noțiunea de populație. În cel mai cunoscut sens, prin populație *se înțelege totalitatea locuitorilor unei unități administrativ-teritoriale (comună, oraș, județ), regiuni, țări, continent sau al Planetei.* Prin acest termen se desemnează și ansamblul de indivizi care aparțin unei anumite specii de pe un teritoriu determinat.

Ecosistemul uman, ca o entitate cu propriile sale relații, cuprinde totalitatea oamenilor, care se numește populație.

Populația ne apare ca un sistem caracterizat de mai mulți factori: repartiția spațială a indivizilor, creșterea și descreșterea, supraviețuirea și piramida vârstelor, raportul dintre sexe, bunăstarea și sănătatea, educația și instrucția, cooperarea regională și internațională.

Populația, privită global la nivel național, este – de fapt și de drept – „reprezentată" de stat, care are personalitate juridică distinctă și participă, pe plan intern și pe plan extern, în variate feluri de raporturi juridice, inclusiv în cele de protecția mediului.

Întreaga populație, ca și fiecare individ separat, este expusă cvasipermanent efectelor poluării. În acest fel, se evidențiază poziția individului și a populației în ansamblu ca victimă a poluării, mai ales ca urmare a creșterii, într-un ritm nemaiîntâlnit, a numărului indivizilor, denumită „explozie demografică", cu care nu ține pasul activitatea umană îndreptată spre realizarea protecției mediului și îmbunătățirea condițiilor de mediu.

10. Explozia demografică și consecințele ei asupra mediului. Explozia demografică este un fenomen global, care poate căpăta accente mai deosebite într-o zona sau alta a Lumii. În perioada de la mijlocul secolului al nouăsprezecelea și până la începutul secolului al douăzecilea a avut loc un astfel de fenomen în țările dezvoltate ale Lumii, unde populația a crescut brusc ca număr, dar fenomenul nu s-a mai repetat. În schimb, în alte părți ale Lumii, fenomenul s-a manifestat cu putere deosebită, în special în țările slab dezvoltate și în curs de dezvoltare.

Datorită creșterii nemăsurate a populației în țările respective s-a produs epuizarea resurselor naturale mai repede decât pot fi ele regenerate, cu consecințe deosebit de grave concretizate în reducerea productivității etc. În Asia și Africa, și nu numai, explozia demografică a fost însoțită de scăderea bruscă a nivelului mediu de trai și multe alte consecințe negative în ce privește lipsa în mare parte a hranei, apei potabile, în privința sănătății populației și în multe alte privințe.

De aceea, în țările afectate de explozia demografică trebuie să se înțeleagă că „numărul necesar pentru înlocuire" este doi copii de fiecare cuplu, care înseamnă și

stabilizarea numărului populației[1]. Inclusiv sub acest aspect, dar și în general, explozia demografică cuprinde întreaga omenire, fiecare om, întreaga populație aparține naturii și trăiește în mediul natural și artificial expus permanent poluării.

Schimbările rapide ale mediului în urma poluării care intervine și din cauza creșterii peste măsură a populației afectează negativ condițiile de viață ale oamenilor a căror adaptare biologică, mintală și socială nu poate ține pasul cu modificările respective. În cadrul acestui proces lent de adaptare a populației la transformările rapide care au loc în societate, experiența de mediu a părinților (dacă există) ajută în mică măsură adaptarea copiilor la noile cerințe ale vieții moderne, cu atât mai mult cu cât explozia demografică are ca efect și concentrarea unui număr din ce în ce mai mare de indivizi în marile așezări umane, ce poate dăuna și relațiilor dintre părinți și copii.

Populațiile au supraviețuit tuturor catastrofelor naturale, flagelurilor cumplite ale războaielor și altor nenorociri care s-au abătut asupra lor. Dar, chiar dacă omul are imense capacități de adaptare, el nu se poate conforma chiar oricărei situații noi. De aceea, este greu, dacă nu imposibil, ca o populație în permanentă creștere numerică în orașe supraaglomerate și poluate să trăiască și să muncească mult timp cu randamentul necesar într-o atmosferă îmbâcsită de substanțe chimice sau fizice, în zarva infernală a poluării sonore etc.

Progresele indiscutabil imense, făcute în privința teoriei nutriției și industriei alimentare nu totdeauna sunt suficiente pentru soluționarea marilor probleme practice ale alimentării unei populații mereu în creștere. Se știu relativ puține lucruri despre genul de hrană care ar corespunde cel mai bine unei populații din ce în ce mai numeroase în condițiile vieții urbane moderne. Dar, chiar lucrurile cunoscute deja nu sunt decât în foarte puține cazuri aplicabile la scara întregii populații a unei țări sau zone. Un nou paradox este acela că pofta de mâncare pe care și-au creat-o strămoșii noștri pentru a face față necesităților fiziologice de atunci ar putea fi dăunătoare în vremurile noastre, deoarece eforturile fizice intense nu mai fac parte din viața noastră cotidiană.

Toate acestea și altele presupun luarea unor măsuri permanente pentru a face față consecințelor poluării în condițiile creșterii permanente a populației, care să corecteze condițiile de mediu. Numai că, oamenii acceptă cu relativă ușurință măsurile colective propuse pentru protecția mediului, dar ignoră, tot cu ușurință, măsurile care solicită o disciplină individuală și eforturi personale necesare în același scop.

Creșterea naturală a populației pune, fără încetare, noi și noi probleme în legătură cu protecție mediului, ceea ce necesită soluții diferite de cele aplicate până atunci pentru a feri populația numeric înmulțită de consecințele nefaste ale poluării. Acest lucru

---

[1] Un analist pe probleme de populație la Universitatea Rockefeller – *Joel Cohen* – a demonstrat că, dacă ratele de creștere demografică din anul 1990 din diferitele zone ale Globului vor continua până în anul 2150, atunci ar exista 694 miliarde de oameni pe Pământ și, adaugă, o asemenea ipoteză nu se va putea realiza în realitate, deoarece „Nu există suficiente ploi din cer pentru a satisface nevoile unei asemenea imensități de oameni" (*J.E. Cohen*, How Many People Con the Earth Support?, New York, W.W. Norton & Company, 1996, reprodus după *L. Brown*, Eco-economie. Crearea unei economii pentru planeta noastră, Ed. Tehnică, București, 2001, p. 256-257).

și datorită faptului că, așa cum rezultă din toate documentele legislative naționale, comunitare și internaționale în materie, omul este cel mai de preț factor al mediului natural; el este cel care animă progresul social și creează bogățiile societății, el dezvoltă știința și tehnica și tot el transformă fără încetare, prin muncă imensă și eforturi susținute, mediul său. În acest fel, o dată cu progresul economico-social, al științei și tehnicii, trebuie să crească și capacitatea omului de a îmbunătăți condițiile de mediu în care trăiește el și celelalte viețuitoare.

Presiunea demografică excepțională a fost luată în considerare în legătură cu poluarea mediului și la Conferința Națiunilor Unite asupra mediului ținută în 1972 la Stockholm. În documentele acestei conferințe s-a recomandat ca Organizația Mondială a Sănătății și alte instituții ale ONU să acorde fără întârziere asistență sporită guvernelor, care vor solicita acest lucru, în domeniul programelor de planning familial și s-a propus să se încurajeze și intensifice cercetările referitoare la reproducerea umană astfel, încât să poată fi evitate gravele repercusiuni ale eventualei explozii demografice asupra mediului[1)].

La Conferința ONU asupra populației, ținută la București în 1974 s-a considerat că este necesar să se acorde o atenție crescândă apărării și conservării naturii, aceasta reprezentând un factor de importanță hotărâtoare pentru evoluția omenirii.

Și la alte astfel de reuniuni au fost stabilite măsuri în vederea realizării unei colaborări între statele membre ale ONU în domeniul populației și problemelor protecției mediului, inclusiv privind sănătatea oamenilor în cadrul marilor așezări umane.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY PRESS

[1)] A se vedea pct. 12 din Planul de activitate privind mediul înconjurător, în *Centrul de informare ONU*, Un singur pământ, București, p. 11.

Capitolul V
Politica de protecţie a mediului şi dezvoltarea economică

11. Noţiunea de politică a protecţiei mediului. 12. Sarcinile politice privind protecţia mediului. 13. Corelaţia dintre politica de protecţie a mediului şi politica de dezvoltare economică. 14. Reflectarea legislativă a politicii de protecţie a mediului

11. Noţiunea de politică a protecţiei mediului. Politica este un co-sistem care asigură conducerea şi reglarea sistemului în ansamblu şi exprimă puterea societăţii sub aspect structural, dar şi un subsistem al sistemului social, care include conştiinţa politică, relaţiile politice, precum şi instituţiile şi organizaţiile politice. Politica mai apare şi ca o formă de activitate socială, care se manifestă în relaţiile dintre oameni.

În esenţă, politica este o formă de organizare şi conducere a activităţii globale şi a relaţiilor sociale, de instituire şi menţinere prin intermediul puterii politice a unei ordini interne care statorniceşte şi legalizează puterea existentă la un moment dat. Principala sferă a politicii o constituie participarea la treburile statului, orientarea şi determinarea formelor, sarcinilor şi conţinutului activităţii statului, a întregii societăţii.

Într-un asemenea context, politica de mediu apare ca *forma de orientare şi organizare a activităţii complexe de protecţie a mediului, chemată să stabilească strategiile, metodele şi mijloacele utilizate în acţiunile desfăşurate pe plan naţional şi internaţional pentru prevenirea şi combaterea poluării, pentru îmbunătăţirea condiţiilor de mediu.*

Politica de mediu stă la baza formării şi dezvoltării unei legislaţii de protecţie a mediului, dar totodată se şi fundamentează pe o solidă bază juridică, care constituie un cadru legislativ bine închegat, ce stabileşte şi reglementează obiectivele şi direcţiile de dezvoltare ale acestei activităţi, bazat pe principii promovate de legi.

Legislaţia de mediu apare determinant în conturarea şi realizarea obiectivelor de mediu, care trebuie să fie fundamentat de o politică corespunzătoare de mediu. Dar, iniţial, o asemenea politică nu a existat.

Într-adevăr, prima Conferinţa mondială (de la Stockholm) privind protecţia mediului a avut loc în 1972, unde s-au pus bazele unei politici de mediu, iar Tratatul de la Roma a fost încheiat în anul 1957, în care au fost stabilite obiectivele unei viitoare cooperări pur *economice* (art. 2). La acea vreme „Europa era pregătită doar pentru o abordare pur economică a viitoarei construcţii europene"[1]. Fapt pentru care, în Tratat nu s-au făcut referiri şi la protecţia mediului, deşi ar fi trebuit avut în vedere încă de pe atunci obiectivele sau cel puţin unele obiective ale protecţiei mediului[2]. Realitatea este

---

[1] *R.M. Petrescu*, De la Tratatul de la Roma la Tratatul de la Nisa: originea şi evoluţia politicii comunitare privind mediul, în Mediul – cercetare, protecţie şi gestiune, Presa Universitară Clujeană, 2003, p. 423.

[2] Există argumente temeinice pentru introducerea mediului şi afirmarea sa ca un obiectiv prioritar al CE, cum sunt: dezvoltarea economică nu poate să nu se bazeze pe utilizarea

că protecţia mediului a câştigat importanţa pe care o are „doar" treptat, prin orientarea dezvoltării economice spre obiective medioambientale, ce asigură baze mai solide, decât cele pur economice, datorită faptului că poluarea mediului astăzi limitează într-o măsură însemnată posibilităţile de dezvoltare economică. Întreaga economie mondială, deci nu numai cea europeană, este inseparabil legată de mediu, deoarece societatea trebuie să extragă, să prelucreze şi să consume resurse naturale, care apoi trebuie să sfârşească prin a deveni deşeuri, conform principiilor conservării masei şi energiei. Pentru toate naţiunile este importantă calitatea bună a mediului, ceea ce face ca toate popoarele să fie interesate în stabilirea şi realizare unei politici de mediu corespunzătoare.

Politica de mediu a căpătat treptat o consacrare legislativă, proces care s-a desăvârşit cu introducerea în Tratatul de la Roma, mai ales la art. 100 şi art. 235 şi, prin aceasta ea s-a încorporat printre politicile comunitare, manifestându-se în mai multe programe de acţiune, progresul politicii medioambientale neputând fi însă considerat încheiat niciodată[1)].

---

raţională a resurselor naturale (în art. 2 din Tratatul de la Roma se face referire la „dezvoltarea armonioasă" a activităţilor economice, dar numai ulterior s-a statuat că amintita armonie nu poate fi obţinută fără o lupă eficace împotriva contaminării, a producerii de reziduuri şi fără a îmbunătăţii calitatea vieţii şi a mediului); politica de mediu căpăta un caracter structural, faţă de caracterul conjunctural şi temporal pe care îl au politicile statelor membre; nu puţine probleme privind mediul nu admit frontiere, putând fi şi trebuind rezolvate prin cooperări internaţionale; pentru evitarea regresiunii economice şi dezintegrarea sistemului comunitar, lărgirea Uniunii Europene de la Europa celor şase la ea a celor cincisprezece şi încorporarea de noi state au făcut necesară consolidarea sistemelor de articulaţie şi integrarea comunitară, printre care se regăseşte, în primul rând, mediul (a se vedea *R.M. Petrescu*, op, cit., p. 424).

[1)] De pildă, în 1971, s-a redactat Memorandumul Comisiei, în care s-a afirmat că dezvoltarea nu este doar un scop în sine şi s-a evidenţiat necesitatea recunoaşterii mediului printre politicile comunitare; în 1972, la prima Conferinţă Mondială de la Stockholm s-a recunoscut necesitatea adoptării unei concepţii şi unor principii comune, care să inspire şi să ghideze eforturile popoarelor lumii în vederea ocrotirii şi îmbunătăţirii condiţiilor de mediu; în 1972, la Summitt-ul de la Paris s-a subliniat importanţa mediului în cadrul politicilor comunitare şi s-a lansat o invitaţie instituţiilor de a stabili un program de acţiune înainte de iulie 1973, când începe o accelerare a procesului, în octombrie având loc reuniunea de la Bonn a miniştrilor responsabili de mediu, adoptându-se Acordul privind informarea în scopul armonizării legislaţiilor mediului şi a început elaborarea unor programe de acţiune privind mediul (primul pentru perioada 1973-1977, al doilea pentru perioada 1977-1981, al treilea pentru 1982-1986, al patrulea pentru 1988-1992, al cincilea program comunitar de politică şi acţiune în materie de mediu şi dezvoltare durabilă pentru perioada 1993-2000, iar al şaselea conturează strategii ale politicii medioambientale până în 2010). Programele de acţiune sunt mijloace politice nu juridice.

Actul Unic European din 1985 a modificat Tratatul de la Roma, stabilind în art. 130 drept obiective ale politicii comunitare: conservarea, protecţia şi îmbunătăţirea calităţii mediului; contribuţia la protecţia sănătăţii umane şi garantarea unei utilizări raţionale a resurselor naturale.

Au primit caracter constituţional anumite principii, ca măsurile preventive, corectarea de la origini a prejudiciilor cauzate mediului, principiul cine poluează plăteşte ş.a.

Actul Unic European a fost modificat prin proiectul de Uniune Europeană de la Maastricht, consolidând politica comunitară privind mediul prin: stabilirea printre obiectivele Uniunii a

Într-un asemenea context, politica mediului la noi apare ca forma de orientare și organizare a activității complexe a protecției mediului în țările Uniunii Europene și în țara noastră, ca membră a UE, chemată să stabilească strategiile, metodele și mijloacele utilizate în acțiunile desfășurate pe plan internațional și național pentru prevenirea și combaterea poluării, pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu. Din această activitate politică nu poate lipsi concepția privind evaluarea, pe plan local, zonal și național, a situațiilor reale ale factorilor de mediu, în contextul general al politicii internaționale de mediu. În cadrul unei astfel de politici realiste, pe prim plan apare *constatarea* reală a influențelor negative asupra calității mediului, *stabilirea* instituționalizată a măsurilor naționale și a mijloacelor de care se pot servi organele de stat pentru protejarea și îmbunătățirea condițiilor de mediu.

Politica mediului se integrează organic în politica economică a statului, cuprinzând stabilirea mijloacelor de protecție a mediului, a scopurilor acestei activități sub aspect organizatoric, administrativ, financiare, tehnic și juridic, precum și scopurile morale și educaționale de formare a conștiinței de mediu. Tot prin această politică trebuie stabilită orientarea globală privind sistemele de sancționare și nivelul măsurilor coercitive din partea statului pentru încălcarea normelor legale privitoare la protecția mediului.

În fine, politica de mediu trebuie să aibă la bază determinarea priorităților în timp și în spațiu privind măsurile de protecție a mediului.

În țara noastră, ca membră a UE, politica de mediu se formează sub influența politicii europene de mediu și astăzi se fac, în această privință, pași importanți pe calea realizării concepțiilor europene de protecție a mediului. Fundamentarea științifică a unei politici globale de mediu și desăvârșirea ei într-o legislație coerentă și completă este o sarcină care trebuie să stea, în continuare, în atenția forurilor competente pentru a se putea acționa unitar și consecvent în vederea protejării tuturor factorilor de mediu.

Întrucât, din punct de vedere funcțional, politica de mediu constituie o parte a politicii „generale" care, la rândul ei, este o parte a sistemului social global ce exprimă puterea societății, înțelegerea esenței politicii de mediu, care este o politică specială, nu se poate detașa de o abordare mai largă a problemelor complexe privind atitudinea omului față de natură, a activității sale de poluare și a luptei împotriva acestui flagel.

12. Sarcinile politice privind protecția mediului. Nu se poate nega că există largi perspective pentru prevenirea și combaterea poluării, pentru îmbunătățirea calității mediului. Atingerea unui astfel de scop este posibilă numai dacă toți cetățenii, toți agenții economici, toate instituțiile de stat și cele neguvernamentale își asumă răspunderi și-și împart în mod echitabil sarcinile specifice stabilite în cadrul politicii de mediu.

Cum s-a arătat în literatura de specialitate, „primele încercări de articulare a unei politici de mediu coerente s-au produs de o manieră inegală și ca răspuns la probleme de mediu apărute la un moment dat. Ca urmare, politica de mediu a evoluat într-o

---

dezvoltării durabile; admiterea printre zonele de manifestare a politicilor comunitare a mediului ș.a. (a se vedea mai amănunțit *R.M. Petrescu*, op. cit., p. 423-426).

manieră incrementală şi ad-hoc"[1]. La început, Consiliul UE nu a fost preocupat de elaborarea unei politici de mediu, în schimb, începând cu anii '70, s-au adoptat programe de acţiuni care treptat s-au extins şi s-a ajuns la strategie integrată de protecţie a mediului. Din 1986 se poate vorbi de o politică europeană comună în domeniul mediului[2], inclusiv în privinţa protecţiei mediului, care la început era insuficientă, dar care se îmbogăţeşte odată cu trecerea timpului.

Cuprinderea sarcinilor complexe şi dificile ale protecţiei mediului într-o concepţie politică realistă la nivel naţional poate fi realizată numai cu luarea în considerare a orientărilor corespunzătoare formulate de organismele internaţionale, în primul rând de Organizaţia Naţiunilor Unite, mai întâi şi mai întâi cele 109 recomandări adresate aceloraşi state în vederea luării măsurilor necesare pentru protecţia mediului.

Cu două decenii mai târziu, în 1992, la Rio de Janeiro, ţările ONU şi-au propus elaborarea de strategii şi măsuri care să contribuie la combaterea degradării mediului în contextul dezvoltării durabile şi optime din punctul de vedere al protecţiei mediului şi au urmărit realizarea unui consens internaţional asupra protecţiei atmosferei, a resurselor terestre, conservarea diversităţii biologice, protecţia resurselor de apă dulce, a mărilor şi zonelor de coastă, gestiunea raţională din punct de vedere ecologic a biotehnologiilor, deşeurilor, creşterea calităţii vieţii şi sănătăţii umane, precum şi ameliorarea condiţiilor de viaţă şi de muncă a săracilor şi oprirea degradării mediului. „Declaraţia de principii", numită şi „Carta Pământului", cu cele 27 de principii şi cele trei rezoluţii (1. Convenţia cadru a Naţiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, Convenţia asupra diversităţii biologice, Agenda 21 etc.; 2. Mulţumirile conferinţei adresate poporului şi guvernului brazilian; 3. Rezoluţia care se referă la puterile reprezentanţilor la Conferinţă) cuprind cele mai importante sarcini actuale pe plan mondial cu privire la protecţia mediului.

Referindu-ne la o soluţie, care însă nu poate fi considerată absolută, pot fi socotite ca sarcini politice importante în domeniul protecţiei mediului: 1. transformarea actualei economie energofagă şi materialofagă, distrugătoare de mediu într-o economie suportată de către mediul natural, adică într-o economie ecologică; 2. luarea în considerare a adevărului că economia există nu numai într-un mediu natural, ci şi într-un mediu social, adică este un sistem economico-social, şi renunţarea la optica unilaterală de a privi eficienţa activităţilor economice numai sub formă economică şi urmărirea eficienţei economice, sociale şi ecologice în ansamblu; 3. schimbarea în profunzime a filozofiei despre natură şi societate, în general, a filozofiei creşterii şi dezvoltării economico-sociale, în special, ceea ce presupune schimbarea conştiinţei şi gândirii civilizaţiei industriale şi formarea unei gândiri, culturi şi conştiinţe economice şi ecologice moderne; 4. aşezarea la baza orientărilor prezente şi viitoare a adevărurilor economice, ecologice şi sociale descoperite de ştiinţă, adică trecerea la o societate şi economie bazată pe cunoaştere; 5. schimbarea radicală a gândirii şi comportamentului

---

[1] *D.C. Dragoş, R. Velişcu*, Introducere în politica de mediu a Uniunii Europene, Ed. Accent, Cluj-Napoca, 2004, p. 19.

[2] *G. Ferréol* (coord.), Dictionnaire de l'Union européene, Ed. Armand Colin, Paris, 2000, p. 111.

oamenilor faţă de natură, înlocuirea comportamentului distructiv faţă de mediu cu un comportament de protejare şi refacere a mediului; 6. stabilizarea numărului populaţiei pentru a evita o nouă „explozie demografică"[1].

Potrivit Programului de Guvernare pe perioada 2005-2008[2], în cadrul căruia la Capitolul 18 este exprimată politica privind protecţia mediului, Guvernul României stabileşte că va promova conceptul de decuplare a impactului şi degradării mediului de creşterea economică prin promovarea eco-eficienţei şi prin interpretarea standardelor ridicate de protecţia mediului ca o provocare spre inovaţie, crearea de noi pieţe şi oportunităţi de afaceri. În acest context, activitatea Guvernului României se va concentra pe următoarele priorităţi: integrarea politicii de mediu în elaborarea şi aplicarea politicilor sectoriale şi regionale; evaluarea stării actuale a factorilor de mediu şi fundamentarea unei strategii de dezvoltare pe termen lung în domeniul mediului, al resurselor regenerabile şi neregenerabile; întărirea capacităţii instituţionale în domeniul mediului; ameliorarea calităţii factorilor de mediu; extinderea reţelei naţionale de arii protejate şi rezervaţii naturale, reabilitarea infrastructurii costiere a litoralului românesc, redimensionarea ecologică şi economică a Deltei Dunării; întărirea parteneriatului transfrontalier şi internaţional cu instituţiile similare din alte ţări în scopul monitorizării stadiului de implementare a înţelegerilor internaţionale; elaborarea strategiilor de protejare a cetăţenilor împotriva calamităţilor naturale, accidentelor ecologice şi expunerii în zone cu risc ecologic; întărirea parteneriatului cu organizaţiile neguvernamentale în procesul de elaborare şi aplicare a politicilor publice în domeniu.

Şi din acest Program de Guvernare rezultă necesitatea unei politici comune a protecţiei mediului. La începuturile comunităţii europene nu erau prevăzute componente comunitare explicite în materie de mediu; în lupta împotriva poluării era „rezolvată" prin măsuri adoptate pe scară naţională. Întrucât poluarea nu cunoaşte graniţe administrative, ea nu putea fi combătută cu rezultate doar în limitele administrative ale unei ţări. În astfel de condiţii, s-au înmulţit dorinţele pentru acţiuni comune în favoarea mediului. După prima Conferinţă Mondială asupra mediului din 1972, s-a conturat necesitatea unei politici comune şi Comisia Europeană a propus elaborarea unui program de acţiune în domeniul protecţiei mediului. Treptat, evoluează şi gândirea umană, începe să se formeze, cel puţin la un anumit nivel de cunoaştere, o conştiinţă de mediu, care contribuie la evoluţia politicii de mediu. Actul Unic atribuie Comunităţii europene competenţe în domeniul politicii de mediu, fixând trei obiective prioritare: protecţia mediului; sănătatea umană; utilizarea prudentă şi raţională a resurselor naturale (art. 130 R). În 1992, Tratatul asupra Uniunii Europene a formulat conceptul dezvoltării durabile în legislaţia Uniunii Europene, iar ceva mai târziu tratatul de la Amsterdam a făcut din dezvoltarea durabilă un obiectiv primordial al uniunii Europene, mediul trebuind să fie integrat în formularea şi aplicarea tuturor politicilor economice şi sociale

---

[1] Pentru a stabili aceste sarcini urgente, am avut în vedere şi ideile exprimate de *A. Negucioiu*, Economie şi ecologie. Identitate şi deosebire. Raporturi de independenţă, dependenţă şi interdependenţă, în Mediul – cercetare, protecţie şi gestiune, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2003, p. 363-364.

[2] M. Of. nr. 1265 din 29 decembrie 2004.

ale comunității. Au fost stabilite șase elemente ale acțiunilor dezvoltării durabile a Uniunii Europene și anume: integrarea considerentelor de mediu în celelalte politici; parteneriatul între UE, statele membre, lumea afacerilor și public, precum și responsabilități împărțite; lărgirea avantajului de instrumente ale politicii de mediu (impozite, subvenții, acorduri ferme); schimbarea schemelor de consum și producție; formularea și punerea în aplicare a legislației europene de către statele membre; cooperarea internațională în cadrul „Agendei 21" a Națiunilor Unite și celui de-al cincilea program de acțiune în domeniul mediului.

13. Corelația dintre politica de protecție a mediului și politica de dezvoltare economică. Politica de protecție a mediului, ca parte a politicii generale de dezvoltare economico-sociale, poate fi concepută numai în contextul general al politicii de dezvoltare a țării, cu prognozarea economică și socială pe termen mediu și lung.

Societatea în ansamblul ei și, în cadrul acesteia, economia în ansamblu trebuie să funcționeze rațional și cu randament, iar protejarea mediului trebuie realizată cu orice preț. Dezvoltarea economică trebuie să conțină condiția unei protecții eficiente a mediului.

Aceasta înseamnă că politicile de mediu trebuie să armonizeze cu programele de dezvoltare în toate domeniile (economic, de amenajare a teritoriului și urbanism, de dezvoltare a științei și tehnicii, a culturii și gândirii umane etc.). Reușita luptei împotriva poluării nu poate fi decât rezultatul coordonării și dezvoltării economice globale.

Corelația dintre politica de dezvoltare economică și politica de protecție a mediului ar trebui să fie și devine pe măsura evoluării întregii societăți firească, rațională, dacă avem în vedere că înmulțirea problemelor economice globale și a celor de mediu se datorează aceloraşi cauze de natură cantitativă și calitativă. Sub aspect cantitativ, această corelație poate fi explicată prin aceea că, în trecut, numărul populației Globului și activitatea economică desfășurată de oameni era mai puțin însemnată în raport cu biosfera, pe când, în zilele noastre, situația este schimbată radical, întrucât atât activitatea economică, cât și cea de transformare a naturii, raportat tot la biosferă, au devenit însemnate. Cea de-a doua cauză are caracter calitativ și privește creșterea însemnată a condiționării reciproce a legăturilor statelor lumii ca urmare a dezvoltării rapide a producției, transporturilor, telecomunicațiilor etc. Aceasta înseamnă că țările s-au împletit nu numai pe plan economic, social, cultural etc., ci și în privința mediilor lor, inclusiv a protecției acestora. O schimbare economică sau de protecție a mediului mai însemnată într-o anumită zonă a Terrei poate produce efecte șocante, puternice sub aspectul consecințelor asupra economiei și mediului dintr-o altă zonă.

În astfel de condiții, legătura dintre politica economică și cea de protecție a mediului devine și mai legată, mai strânsă, bazată pe o cointeresare internațională. Ele nu mai pot exprima numai relații teoretice abstracte, ci în mod obligatoriu privesc relații practice concrete, obiectiv existente. Indiferent de felul politicii de dezvoltare existente la un moment dat, concepția privind măsurile teoretice și practice ale poluării și depoluării mediului nu pot lipsi din politica globală a unui stat, a unei comunități umane.

În cadrul unei astfel de concepții politice, diferitele gândiri și idei politice se constituie în politici de ramură, dintre care cele mai importante și frecvent întâlnite sunt politice economică, cea administrativă, culturală, legislativă, de protecție socială ș.a. Dar, în aceste condiții, au apărut și subramuri ale politicii. În privința politicii economice, se disting politica industrială, ce agrară, fiscală, vamală etc. În privința politicii administrative, putem distinge cea de administrație centrală și de administrația locală, a politicii culturale avem cele legate de diferite domenii ale culturii ș.a.m.d.

Dacă avem în vedere dimensiunile și varietatea activității de poluare a mediului, pe de o parte, și mărimea și importanța sarcinilor privind protecția mediului, nu putem să nu ajungem la concluzia că formularea unor concepții științific fundamentate privitoare la realizarea unei economii nepoluante sau mai puțin poluante presupune o politică de protecție și dezvoltare a mediului, *ca o politică de sine stătătoare* în cadrul politicii globale a fiecărui stat care se încadrează organic în aceeași politică a Uniunii Europene, care se află în strânsă corelare cu celelalte forme ale politicii globale.

Apreciem că o astfel de concepție politică obiectivă de protecție și dezvoltare a mediului a început să se contureze în cadrul politicii globale de dezvoltare a statului român, care a permis elaborarea O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, aprobată prin Legea nr. 265/2006.

Protecția și dezvoltarea mediului sub toate aspectele, exprimată în politica de protecție și dezvoltare a mediului, își manifestă laturile sale specifice în cele mai variate ramuri și subramuri ale politicii de dezvoltare globale. În acest fel, se urmărește asigurarea realizării, în domeniile respective, a sarcinilor stabilite privind prevenirea poluării, refacerea mediului poluat și îmbunătățirea condițiilor de mediu. Politica de protecție a mediului, ca ramură a politicii globale, se încadrează organic în sistemul politic al societății, separat de care nici nu poate fi concepută, protecția mediului nefiind un scop în sine.

De reținut, însă, că politica de protecție a mediului se află în strânsă legătură cu nivelul de dezvoltare economică a societății și cu dezvoltarea conștiinței de mediu a populației respective.

Politica economică realizează legătura dintre politica de protecție și dezvoltare a mediului și politica de dezvoltare teritorială și autonomia locală, politica de investiții etc., urmărindu-se dezvoltarea economică a societății în concordanță cu politica de protecție a mediului, iar în privința ambelor acestor politici asigurarea, cu ajutorul politicii financiare, a acoperirii cheltuielilor necesare realizării tuturor scopurilor propuse în privința dezvoltării economice și protecției mediului.

În 1999, a fost elaborată de Guvernul nostru „Strategia națională a dezvoltării durabile" care constituie temeiul, în ansamblu și pe sectoarele și domeniile de activitate economico-socială, acțiunilor organizate de stat, în cadrul căreia problematica protecției mediului capătă o însemnătate deosebită. În acest context, s-a adoptat de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului „Strategia dezvoltării durabile a silviculturii românești, în perioada 2000-2020", „Strategia protecției mediului în România în perioada 2000-2020"[1], „Strategia dezvoltării durabile a apelor în perioada

[1] Acest document cuprinde în Partea I premisele elaborării strategiei și anume: 1. Resursele naturale regenerabile; 2. Elemente privind starea economic ă a României; 3. Calitatea factorilor

2000-2020" ş.a. Aceste documente de importanță majoră pentru protecția şi dezvoltarea mediului au un caracter dinamic, ele fiind actualizate şi corectate în funcție de elementele noi apărute sau omise din diferite cauze, dacă acest lucru se impune.

14. Reflectarea legislativă a politicii de protecție a mediului. Strategiile politice stabilite la nivelul întregii țări sau pentru anumite zone ale acesteia sunt exprimate în reglementări generale sau speciale referitoare la protecția mediului. Afirmăm cu convingere că legăturile dintre activitatea economico-socială, protecția şi dezvoltarea mediului şi legislația care reglementează protecția mediului apar ca o simplă şi firească corelație; dezvoltarea activității economico-socială poate fi obținută numai prin luarea măsurilor necesare pentru prevenirea poluării mediului, iar luarea acestor măsuri este o obligație stabilită în legislația privind protecția mediului. Acest lucru se impune datorită faptului că progresul economic şi social nu se poate obține decât în condițiile protecției şi dezvoltării durabile a mediului, iar protecția şi dezvoltarea mediului presupune în mod imperios o bună legislație, în primul rând o lege generală, care să reprezinte cadrul unitar prin care se statuează principiile ce guvernează întreaga această activitate respectivă, iar în baza acestuia să se poată adopta legislația subsecventă în domeniu. Dar, reflectarea pe plan legislativ a politicii de protecție a mediului se impune şi datorită faptului că altfel nu se pot atinge obiectivele dezvoltării durabile, ce vizează interesul public şi, totodată, asigură îndeplinirea angajamentelor asumate de țara noastră în procesul de integrare europeană.

Legislația protecției mediului este dominată de ideea necesității dezvoltării economico-sociale pe baza valorificării superioare a resurselor materiale şi umane ale țării şi folosirii din plin a cuceririlor progresului ştiințifico-tehnic, dar cu respectarea cerințelor protecției şi dezvoltării mediului. O.U.G. nr. 195/2005 (aprobată prin Legea nr. 265/2006) porneşte de la principiile şi elementele strategice ce stau la baza întregii reglementări generale a protecției mediului şi priveşte activitățile economice şi sociale cu impact negativ asupra mediului, înainte de toate în prisma condițiilor şi procedurii de eliberare a avizului de mediu, a acordului de mediu, autorizației, respectiv autorizației integrate de mediu. În acest fel, legiuitorul dirijează măsurile administrative de specialitate privind activitatea economică şi socială încă din faza de proiectare, putând cunoaşte de la început impactul viitoarei activități asupra mediului. După realizarea investiției şi începerea activității respective organele de specialitate ale statului au posibilitatea să urmărească sistematic respectarea legislației referitoare la protecția şi dezvoltarea mediului.

Acumularea de noi probleme în procesul dezvoltării economico-sociale şi caracterul deosebit de complex al protecției factorilor de mediu constituie, desigur, un stimulent pentru politica legislativă. Legiuitorul este orientat în direcția reglementării amănunțite şi, cu foarte puține excepții, prin norme imperative a relațiilor interumane formate în legătură cu poluarea mediului, asigurând astfel cadrul legislativ necesar şi pentru lupta împotriva poluării.

---

de mediu (aer, apă, sol, floră, faună). În partea a II-a sunt definite principiile, direcțiile, obiectivele, criteriile de identificare a acțiunilor care să conducă la o dezvoltare durabilă (economică şi socială) a țării, în condițiile tranziției spre economia de piață şi altele.

Atât măsurile stabilite pentru realizarea politicii economice (în general, a oricărei politici), cât și cele privitoare la protecția și îmbunătățirea condițiilor de mediu îmbracă o haină juridică corespunzătoare; există legea fundamentală a țării, coduri și alte legi, hotărâri ale Guvernului, ordonanțe și ordonanțe de urgență ale acestuia, ordine ale miniștrilor ș.a. Elaborarea unui sistem eficient al mijloacelor juridice în domeniu este una din sarcinile fundamentale ale legiuitorului, care acționează în numele întregii populații.

Din acest punct de vedere, putem aprecia că, la noi, s-au făcut pași importanți în ultimul deceniu prin unele completări a Constituției României, adoptarea celei de a doua și a treia lege generală privind protecția mediului, precum și a numeroase acte normative speciale referitoare la protecția factorilor de mediu. De asemenea, reprezentanții țării noastre au participat la elaborarea unor reglementări comunitare și internaționale ori am aderat la unele astfel de documente adoptate mai de mult.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul VI
Dreptul tuturor persoanelor la un mediu sănătos, echilibrat ecologic

15. Problema dreptului la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic. 16. Consacrarea legislativă a dreptului la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic. 17. Titularul dreptului la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic. 18. Garanţiile dreptului la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic

15. Problema dreptului la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic. Dreptul la un mediu sănătos este – în concepţia noastră – un drept universal[1], un drept al fiecărei persoane dintr-un stat, care-l consacră legislativ. În condiţiile actuale, este firesc ca orice persoană să poată pretinde să trăiască într-un mediu sănătos, nepoluat. Lupta pentru prevenirea poluării şi înlăturarea consecinţelor acesteia trebuie să fie o îndatorire a tuturor locuitorilor unei ţări, unei regiuni şi întregii Terre, cum este şi dreptul la un mediu sănătos, exprimat în caracterul său universal.

Atât Carta ONU[2] sau Declaraţia Universală a Drepturilor Omului[3], cât şi alte documente comunitare şi internaţionale[4] proclamă drepturile omului şi libertăţile fundamentale pentru toţi oamenii în mod egal, fără nici o discriminare. La Conferinţa ONU privind mediul de la Stockholm din 1972, s-a vorbit despre un drept fundamental la libertate, egalitate şi condiţii de viaţă satisfăcătoare într-un mediu a cărui calitate îi permite să trăiască în mod demn şi în prosperitate. Aceasta însă nu este nici definirea şi nici consacrarea internaţională propriu-zisă a dreptului la un mediu sănătos. Ideea este formulată cu mai multă precizie în Carta Africană asupra drepturilor omului şi ale popoarelor unde în art. 24 se prevede: „toate popoarele au dreptul la un mediu general satisfăcător, favorabil dezvoltării lor". Desigur, putem observa că nici de data această nu ne aflăm în prezenţa consacrării legislative al dreptului persoanei la un mediu sănătos, nepoluat, ci doar de consacrarea politică a acestuia şi încurajarea legiuitorilor naţionale de a adopta acte normative corespunzătoare.

---

[1] A se vedea *E. Lupan*, Dreptul la un mediu nepoluat, S.U.B.B. Iurisprudentia nr. 1/1993, p. 51.

[2] Semnată la San Francisco la 26 iunie 1945.

[3] Proclamată de Adunarea Generală ONU la 10 decembrie 1948.

[4] Ca, de exemplu: Actul final al Conferinţei pentru Securitate şi Cooperare din Europa (CSCE) de la Helsinki din 1975; Pactul internaţional relativ la drepturile civile şi politice, intrat în vigoare în 1976; Documentele finale ale Conferinţei de la Belgrad din 1978 şi de la Madrid din 1981; Convenţia europeană a drepturilor omului din 1959, elaborată în cadrul Consiliului Europei; Convenţia interamericană relativă la drepturile omului, elaborată de Organizaţia Statelor Americane în 1969; Carta Africană din 1981; Declaraţia de la Stockholm din 1972 ş.a.

Conceptul de mediu sănătos, nepoluat, echilibrat are semnificații fundamentale[1], referindu-se la un mediu propice dezvoltării fizice și intelectuale a omului. Termenul are însă și o dimensiune umană, urmărind apărarea integrității fizice și morale a acestuia. Cuvântul „echilibrat" indică dimensiunea naturală, ce se referă la un mediu ecologic global.

Dreptul la un mediu sănătos poate fi privit atât într-o dimensiune individuală, cât și într-una colectivă. Dimensiunea individuală a dreptului la un mediu sănătos implică dreptul fiecărei persoane la prevenirea poluării, încetarea activității care are drept efect o poluare nocivă și refacerea mediului poluat, precum și repararea pagubei suferite de pe urma poluării mediului. În fine, dimensiunea colectivă a dreptului la un mediu sănătos implică obligația statelor de a garanta exercitarea acestui drept și de a coopera în vederea prevenirii poluării și protejării mediului la nivel regional și internațional.

Drepturile fundamentale ale omului pot fi grupate în patru categorii: *drepturi economice și sociale* (dreptul la muncă, la securitate socială, la sănătate ș.a.); *drepturi culturale* (dreptul la educație, la viață culturală etc.); *drepturi civile* (dreptul la egală ocrotire în fața legii, dreptul la cetățenie, la libertate și inviolabilitate ș.a.); *drepturi politice* (dreptul la libertatea gândirii și conștiinței, dreptul de a alege și de a fi ales ș.a.). Cu toată ierarhizarea lor, conceptul drepturilor omului are un caracter unitar, determinată de realitatea vieții social-economice și politice naționale a statelor și, desigur, de evoluția relațiilor internaționale. La baza acestui concept general stau dreptul la pace, la viață, la dezvoltare și dreptul la un mediu sănătos[2].

Cei mai mulți autori, care s-au pronunțat în această privință, consideră că dreptul la un mediu sănătos este unul din categoria drepturilor din generația a treia, adică un drept colectiv, de solidaritate.

În mod tradițional, când ne referim la drepturile fundamentale ale omului (cu luarea în considerare și a obligațiilor corelative), avem în vedere conținutul raporturilor juridice dintre persoane și stat. Aceeași situație o putem întâlni, în principiu, și în cazul dreptului persoanei la un mediu sănătos și echilibrat ecologic, cu precizarea că acest drept subiectiv prezintă numeroase trăsături specifice, care fac ca acesta să aibă o poziție aparte în sistemul drepturilor omului.

Reținem că dreptul la un mediu sănătos poate fi recunoscut în constituția unei țării, când vorbim de un drept fundamental al omului, sau printr-o lege ordinară, când avem de a face „doar" cu un drept subiectiv. Un aspect particular, în raport cu drepturile fundamentale tradiționale ale omului, constă în aceea că nu toate statele consacră acest drept, expres și explicit, în constituția țării respective. Uneori, în legislațiile naționale se stabilesc unele obligații ale statului dat sau unele atribuții concrete în această privință ale anumitor organe executive sau categorii de agenți economici, care au ca obiect (implicit) aspecte ale dreptului omului la un mediu sănătos. Alteori, într-o lege, de regulă, privind protecția mediului, statul recunoaște dreptul la un mediu sănătos, fără să-l ridice la rang de drept fundamental. În fine, și aceasta este regula și așa ar

---

[1] A se vedea *M. Duțu*, Despre necesitatea recunoașterii și semnificațiile dreptului fundamental al omului la un mediu sănătos, Dreptul nr. 9-12/1990, p. 41.

[2] *D. Marinescu*, Tratat de dreptul mediului, Ed. All Beck, București, 2003, p. 276.

trebui să procedeze toate statele, dreptul la un mediu sănătos este consacrat în constituția țării respective, ca drept fundamental[1].

În perioada de început a punerii problemei recunoașterii dreptului la un mediu sănătos, în acest proces complex și deloc ușor de realizat în mod inevitabil s-a reflectat confruntarea celor două direcții opuse în ceea ce privește evoluțiile vest-europene; pe de o parte, adepții orientării federaliste, ce vizează soluții supranaționale și, pe de altă parte, adepții integrării, în condițiile păstrării de către state a prerogativelor suverane[2]. În contextul problemelor pe care le analizăm în această parte a lucrării – dreptul omului la un mediu nepoluat, ca element component al îmbunătățirii condițiilor de viață –, socotim că indiferent de prioritățile ce se acordă uneia sau alteia dintre cele două direcții, care se confruntă, recunoașterea și consacrarea legislativă a dreptului fundamental al omului la un mediu nepoluat nu poate fi evitată, decât, eventual, amânată temporar.

Stabilirea prin lege a numeroaselor obligații de protejare a mediului, atât din partea statului, cât și a agenților economici nu diminuează importanța îndatoririlor morale și legale ale oricărui cetățean de a ocroti personal mediul. Aceasta cu atât mai mult cu cât, pentru a beneficia din plin de un drept la un mediu nepoluat persoana (în primul rând fizică) trebuie să fie îndatorat să contribuie direct și nemijlocit la realizarea scopului pe care își propune dreptul protecției mediului: să contribuie la protejarea, păstrarea și perfecționarea mediului, să înlăture efectele negative ale acțiunilor împotriva factorilor de mediu și să creeze un echilibru firesc activității în centrul căreia este așezat omul cu nevoile și bunurile sale[3].

După lungi frământări doctrinare și formularea unor teze în această privință pentru respectarea drepturilor fundamentale ale omului, așa cum sunt ele garantate de Convenția europeană privind salvgardarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, în absența unei consacrări exprese și directe a dreptului omului la un mediu nepoluat, la început s-a pornit de la dreptul la viață și protecția mediului (art. 2 din Convenție), dreptul la integritatea fizică (art. 3 din Convenție) și la respectul vieții private și inviolabilitatea domiciliului (art. 8 din Convenție), respectiv dreptul la respectul bunurilor și proprietății (prevăzut în art. 1 al Protocolului nr. 1 adițional la Convenție, adoptat la 20 noiembrie 1952).

Cei ce au optat dintotdeauna pentru marile valori ale umanității, garante ale continuității noastre, și care au pledat împotriva „ecocidului planetar" imaginat, în mod paradoxal, de om și împotriva firii omului, au pus problema, încă în 1968, la Conferința de la Teheran, în cadrul reglementării relațiilor dintre om și natură, formulării unui drept la un mediu sănătos, chiar dacă ideea a fost gândită mai timid și într-un context mai îndepărtat de protecția mediului, care încă nici nu s-a formulat astfel. Ideea odată născută, a fost apoi dezvoltată și concretizată, fără însă să fie formulată expres chiar

---

[1] A se vedea *E. Lupan*, op. cit., S.U.B.B., Iurisprudentia nr. 1/1993, p. 54.

[2] A se vedea *A. Năstase*, Drepturile omului, religie a sfârșitului de secol, Institutul Român pentru drepturile omului, București, 1992, p. 83.

[3] A se vedea *E. Lupan*, Dreptul mediului, Casa de editură C + C, Cluj-Napoca, 1993, p. 71 și urm.

şi la prima Conferinţă ONU privind mediul ţinută la Stockholm în anul 1972. În acest for s-a pus problema unui drept fundamental la libertate, egalitate şi condiţii de viaţă satisfăcătoare *într-un mediu a cărui calitate îi permite omului să trăiască în mod demn şi în prosperitate*[1]. Cu toate că această Conferinţă nu realiza nici măcar circumscrierea noţiunii şi nici recunoaşterea internaţională propriu-zisă a dreptului la un mediu sănătos, ea a constituit totuşi un pas foarte important în consacrarea ulterioară a unui astfel de drept.

În acelaşi timp, principiul formulat la Stockholm atinge şi ideea că omul are datoria sacră de a proteja şi îmbunătăţii mediul pentru generaţiile prezente şi viitoare. În acest scop, s-au recomandat numeroase măsuri concrete pentru statele semnatare, şi nu numai, ca de exemplu: să se elaboreze programe pe termen lung de îmbunătăţire şi promovare globală a mediului; să se atragă atenţia guvernelor asupra necesităţii organizării unor consultaţii bilaterale sau regionale de fiecare dată când condiţiile de mediu ale unei ţări sau planurile sale de dezvoltare pot avea repercusiuni într-una sau mai multe ţări vecine; guvernele să se pună de acord în programele de cercetare privind diferitele aspecte ale mediului; să se organizeze vizite ale cercetătorilor şi să se intensifice schimburile de informaţii de specialitate; Guvernele să se preocupe de perfecţionarea personalului necesar pentru protecţia mediului şi să furnizeze fiecărui individ – prin educaţie, prin accesibilitatea mijloacelor şi informaţiilor necesare – posibilităţi egale de a influenţa propriul său mediu; să se ia măsuri pentru stabilirea unui program educativ internaţional de învăţământ privind protecţia mediului, pentru a trezi în fiecare cetăţean conştiinţa de mediu şi multe alte asemenea măsuri care au fundamentat, împreună cu drepturile persoanelor, ideea dreptului omului la un mediu nepoluat, sănătos.

Recomandarea formulată la Conferinţa de la Stockholm de a consacra un drept fundamental la un mediu sănătos este treptat convertită dintr-o cerinţă morală şi politică într-una juridică.

Ideea este formulată cu mai multă precizie în Carta Africană asupra drepturilor omului şi ale popoarelor, din 1981, unde în art. 24 se prevede: „toate popoarele au dreptul la un mediu general satisfăcător, favorabil dezvoltării lor". Deşi nici de data aceasta nu s-a formulat dreptul fiecărei persoane la un mediu sănătos, nepoluat, adoptarea acestui document internaţional a însemnat un pas foarte important pe calea consacrării unui astfel de drept.

În Tratatul de la Maastrich din 1995 se stipulează că UE „recunoaşte drepturile fundamentale ale omului, aşa cum sunt ele garantate de Convenţia Europeană de la Roma (1950) şi cum rezultă din tradiţiile constituţionale, comune ale statelor membre, precum şi din principiile generale ale dreptului comunitar", ceea ce înseamnă că se recunoaşte, indirect, dreptul fundamental la mediu sănătos.

În recomandările lor, organismele internaţionale au avut în vedere, când au sugerat recunoaşterea şi garantarea dreptului la un mediu sănătos, că această noţiune are

---

[1] A se vedea Principiul 1 din Declaraţia Conferinţei Naţiunilor Unite asupra mediului înconjurător, Stockholm, 5-16 iunie 1972, Centrul de informare al ONU, Bucureşti, p. 3.

semnificaţii fundamentale[1] în viaţa unui popor şi a oricărui individ, referindu-se la un mediu propice dezvoltării fizice şi intelectuale a omului.

16. Consacrarea legislativă a dreptului la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic. În documentele internaţionale, înainte de toate, politice, adoptate sub egida ONU, în literatura juridică, mai ales din ţările occidentale, s-a acordat, în ultimele două decenii, o atenţie deosebită reglementării şi analizei dreptului la un mediu nepoluat. Organismele internaţionale au recomandat şi o parte însemnată a doctrinei a susţinut ideea necesităţii consacrării legislative a dreptului la un mediu sănătos, dacă se poate ca drept fundamental al omului. Problema a constituit obiect de discuţii şi cercetare şi la noi, mai ales, după 1990, dar şi mai înainte.

Într-adevăr, în condiţiile politice, economice şi sociale create în a doua jumătate a secolului XX şi începutul secolul XXI, în Europa, şi nu numai, una dintre problemele juridice de o însemnătate deosebită a devenit, în acest domeniu, recunoaşterea legislativă şi garantarea dreptului fiecărei persoane la un mediu sănătos, nepoluat, echilibrat ecologic. Necesitatea acestui demers a fost susţinută la noi înainte de 1989[2], dar mai ales după evenimente din anul respectiv[3].

Pe lângă consacrarea dreptului la un mediu sănătos în numeroase documente internaţionale[4], unde acesta apare alături de dreptul la viaţă, la pace şi dezarmare sau dreptul de dezvoltare etc., acest drept este consacrat în constituţiile numeroaselor ţări[5].

---

[1] A se vedea *M. Duţu*, op. cit., Dreptul nr. 9-12/1990, p. 41.

[2] A se vedea: *D. Popescu*, Probleme juridice privind protecţia mediului uman şi combaterea poluării, R.R.D. nr. 7/1972; *E. Lupan*, Dreptul în slujba protecţiei mediului înconjurător, S.U.B.B., *Series Iurisprudentia*, 1974, p. 51-71; *V. Ivanovici*, Probleme ale protecţiei mediului înconjurător pe plan naţional şi internaţional, Revista Ocrotirea naturii şi a mediului înconjurător, t. 20, nr. 2/1976; *R. Stancu, Gh. Deaconu, A. Richiţeanu, S. Stancu*, Aspecte ale dezvoltării legislaţiei de ocrotire a naturii în România, Revista Ocrotirea naturii şi a mediului înconjurător, t. 2, nr. 2/1977; *I. Ceterchi, A. Bolintineanu, N. Androne*, Drepturile omului în lumea contemporană, Ed. Politică, Bucureşti, 1980.

[3] A se vedea în doctrina noastră: *M. Duţu*, op. cit., Dreptul nr. 9-12/1990; *E. Lupan*, op. cit., S.U.B.B., Iurisprudentia, nr. 1/1993; Idem, Din nou despre dreptul la un mediu sănătos, S.U.B.B., 1-2/1995; Idem, Dreptul mediului. Partea generală. Tratat elementar I, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1996, p. 74-87; *M.S. Godea, C. Orza, L. Lăpădat*, Semnificaţiile dreptului fundamental al omului la un mediu sănătos şi prosper, în Dreptul mediului – orientări şi tendinţe. Dreptul comunitar al mediului, Ed. Presa Universitară română, Timişoara, 1999, p. 9-18; *E. Lupan*, Dreptul la un mediu sănătos în lumina legislaţiei actuale, A.U.O., anul IX, 2001; Idem, Dreptul la mediu sănătos în legislaţia românească, C.J. nr. 3-4 din 2003; Idem, Constituţia şi mediul, în Culegerea de studii Implicaţiile teoretice şi practice ale revizuirii Constituţiei României, Ed. Univ. „Petru Mayor", Tg. Mureş, 2004, p. 101-136 ş.a.

[4] În afara documentelor la care ne-am referit în text, amintim: Rezoluţia celei de-a treia Conferinţe parlamentare internaţionale priind mediul; Actul final al Conferinţei pentru securitate şi cooperare în Europa – Helsinki, 1975; Actul final al Conferinţei pentru securitate şi cooperare în Europa – Viena, 1989; Carta drepturilor şi îndatoririlor economice ale statelor din 1974 ş.a.

[5] S-ar fi putut presupune că dreptul la un mediu sănătos vor apare, în primul rând, în constituţiile unor ţări avansate economic şi social (Anglia, Germania, Franţa, Statele Unite ş.a.).

Astfel, de exemplu, în art. 45 din Constituția Regatului Spaniei din 27 decembrie 1978 se stabilește că „Toți au dreptul să beneficieze de un mediu înconjurător adecvat pentru dezvoltarea personalității lor și datoria de a-l prezerva"; în parag. 18 din Constituția Republicii Ungare, cu adaptări din 1990, se prevede că „Republica Ungară recunoaște și validează dreptul tuturor la un mediu sănătos", iar în paragraful 70/D/10 se adaugă: „Toți cei ce trăiesc pe teritoriul Republicii Ungare au dreptul la sănătatea fizică și morală de cel mai înalt grad" și că „Acest drept este realizat de Republica Ungară cu ajutorul protecției muncii, al organizării instituțiilor sanitare și asistenței medicale, al asigurării exercitării unei educații fizice sistematice, precum și cu *protecția mediului construit și natural*" (s.n.); în art. 55 din Constituția Republicii Bulgaria din 12 iulie 1991 se stabilește că „Cetățenii au dreptul la un mediu înconjurător sănătos și favorabil, în conformitate cu standardele și normele stabilite. Ei sunt obligați să protejeze mediul înconjurător"; în art. 35 din Rezoluția președinției Consiliului Național Ceh din 16 decembrie 1992, care promulgă Carta drepturilor și libertăților fundamentale ca făcând parte din ordinea constituțională a Republicii Cehe se prevede că „1. Orice persoană are dreptul la un mediu înconjurător și la un cadru de viață satisfăcător"; în art. 44 din Constituția Republicii Slovace din 1 septembrie 1992 se stabilește că „Orice persoană are dreptul la un mediu înconjurător și de viața satisfăcător"; în art. 42 din Constituția Federației Ruse din 12 decembrie 1993 se prevede că „Fiecare are dreptul la un mediu favorabil, la o informație sigură asupra stării acestuia și la repararea prejudiciului cauzat sănătății sau bunurilor sale de o infracțiune ecologică"; Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994 consacră, în art. 37 „Dreptul la un mediu înconjurător sănătos în următoarea formulare: „(1) Fiecare om are dreptul la un mediu înconjurător neprimejdios din punct de vedere ecologic pentru viață și sănătate, precum și la produse alimentare și obiecte de uz casnic inofensive; (2) Statul garantează fiecărui om dreptul la accesul liber și la răspândirea informațiilor veridice privitoare la starea mediului natural, la condițiile de viață și de muncă, la calitatea produselor alimentare și a obiectelor de uz casnic; (3) Tăinuirea sau falsificarea informațiilor despre factorii ce sunt în detrimentul sănătății oamenilor se interzice prin lege; (4) Persoanele fizice și juridice răspund pentru daunele pricinuite sănătății și avutului unei persoane, ca urmare a unor contravenții ecologice" ș.a.

Ne-am referit mai pe larg la unele reglementări constituționale pentru a vedea nu numai faptul consacrării dreptului la un mediu sănătos, ci și a observa modul de formulare, în unele cazuri, a obligației tuturor de a proteja mediul natural și artificial și, uneori, a vedea și garanțiile asigurate pentru exercitarea acestui drept, precum și obligația celui ce cauzează un prejudiciu „ecologic" de a-l repara.

Ceea ce este important în toate aceste reglementări (și la care nu ne-am referit aici) și ce am urmărit și noi prin prezentarea lor este că se consacră, la cel mai înalt nivel, dreptul fundamental la un mediu sănătos, drept care presupune următoarele drepturi: de a trăi într-un mediu nepoluat, nedegradat; la un ridicat nivel de sănătate, neafectat de degradarea mediului; de a avea acces la resursele de apă și hrană adecvate; la un

---

Dar nu așa s-a întâmplat. Primele reglementări constituționale în materie au apărut în Spania, Peru, fosta Iugoslavie, fosta Cehoslovacie etc.

mediu de muncă sănătos; la condiții de locuit, de folosire a terenurilor și la condiții de viață într-un mediu sănătos; de a nu fi expropriați ca urmare a desfășurării activităților în mediu, cu excepția cazurilor justificate și dreptul celor expropriați, în condițiile legii, de a obține reparațiile corespunzătoare; la asistență în caz de catastrofe naturale și produse de om; de a beneficia de folosința durabilă a naturii și a resurselor acesteia; la conservarea elementelor reprezentative ale naturii ș.a.[1)]

În același timp, după cum rezultă din textele legale în materie, dreptul la un mediu sănătos presupune și obligația (prevăzută, uneori, expres de lege sau cuprinsă implicit în textele legale formulate) de a proteja și îmbunătății condițiile de mediu. Aici este vorba de obligația generală a statelor care trebuie să ia măsuri legale, administrativ-organizatorice și orice alte măsuri cu scopul de a preveni degradările mediului, de a remedia mediul poluat, de a asigura folosirea durabilă a factorilor de mediu.

Dreptul la un mediu sănătos mai presupune, cum este și firesc, obligația fiecărei persoane de a contribui la protejarea mediului prin prevenirea poluării, refacerea mediului poluat și de a contribui la îmbunătățirea condițiilor de mediu.

Atitudinea legiuitorului român față de recomandările și sugestiile formulate în mai multe documente internaționale privitoare la consacrarea legislativă a dreptului la un mediu sănătos, la început, executând poziția politicului, a rămas total negativistă; nu sa reglementat acest drept nici măcar în Legea nr. 9/1973 privind protecția mediului înconjurător[2)] care, de altfel, a fost o reflectare a multor recomandări formulate în documentele Conferinței din 1972 de la Stockholm.

Această atitudine negativă nu s-a schimbat nici mai târziu, cu ocazia adoptării Constituției României în 1991 când, la fel, s-a refuzat de către autorii proiectului legii noastre fundamentale includerea printre drepturile fundamentale a dreptului omului la un mediu sănătos. Și așa, recunoașterea dreptului la un mediu sănătos a rămas nerezolvată timp de șase ani și după evenimentele din decembrie 1989.

În doctrina noastră juridică problema a fost ținută în atenția juriștilor, și nu numai, având în vedere, printre altele, semnificațiile dreptului la care ne referim[3)].

În acest interval de timp, au existat nu puține țări unde dreptul la un mediu sănătos și-a găsit reglementarea la cel mai înalt nivel, în constituție, așa cum s-a sugerat la Conferința de la Stockholm.

În doctrina noastră de specialitate s-a susținut că în art. 134 alin. (2) lit. e) din Constituția României din 1991 (nemodificată) a fost consacrat în mod indirect, pe cale de consecință, dreptul fundamental al cetățenilor la un mediu sănătos și echilibrat din punct de vedere ecologic[4)]. Raționamentul acestei concluzii a fost următorul: dacă textul articolului citat din Constituție stabilește obligația statului să asigure „refacerea

---

[1)] A se vedea *D. Marinescu*, Tratat de dreptul mediului, Ed. All Beck, București, 2003, p. 278.

[2)] Publicată în B. Of. nr. 91 din 23 iunie 1973.

[3)] A se vedea: *D. Marinescu*, Dreptul mediului înconjurător, Ed. „Tempus" S.R.L., București, 1992, p. 124; *E. Lupan*, Dreptul mediului, 1993, p. 14-18; Idem, op. cit. SUBB nr. 1/1993; Idem, op. cit., SUBB nr. 1-2/1995 ș.a.

[4)] A se vedea *M. Duțu*, Dreptul mediului, Ed. Gamian, București, 1993, p. 34.

şi ocrotirea mediului, precum şi menţinerea echilibrului ecologic", atunci, în mod logic, există şi un drept corelativ, care nu poate aparţine decât cetăţeanului. Această dilemă a fost însă înlăturată – în concepţia autorului – prin art. 5 din Legea protecţiei mediului nr. 137/1995[1)].

În concepţia noastră, o asemenea consacrare „în mod indirect, pe cale de consecinţă" în Constituţie a unui drept fundamental atât de important nu poate fi acceptată. Drepturile fundamentale trebuie să fie prevăzute expres în textul Constituţiei şi nu indirect, pe cale de consecinţă, aşa cum a procedat legiuitorul nostru cu ocazie revizuirii şi completării Constituţiei României în anul 2003.

S-a cunoscut şi practica consacrării dreptului la un mediu sănătos nu în legea fundamentală, ci într-o lege ordinară, dar ţara noastră nu a ales nici această cale, până în anul 1995, când legiuitorul nostru a dat viaţă recomandărilor formulate în mai multe rânduri în documentele internaţionale şi, chiar dacă nu la nivel de constituţie, a consacrat dreptul la un mediu sănătos, nepoluat în legea protecţiei mediului.

Într-adevăr, la 30 decembrie 1995, când a intrat în vigoare o nouă lege a protecţiei mediului – Legea nr. 137/1995 – (astăzi abrogată), care era un act normativ de mare importanţă pentru dezvoltarea dreptului protecţiei mediului în sistemul juridic românesc, printre altele, şi pentru că a consacrat pentru prima dată în ţara noastră dreptul la un mediu sănătos, în următoarea formulare: „Statul recunoaşte tuturor persoanelor dreptul la un mediu sănătos (...)" (art. 5).

Prin această reglementare legală şi, mai ales, prin garanţiile cuprinse în aceeaşi lege (asupra cărora revenim[2)]), statul român a recunoscut valoarea reală a multor documente internaţionale, dintre care amintim: principiul 1 al Declaraţiei de la Stockholm; principiul 10 al Declaraţiei de la Rio de Janeiro privind mediul şi dezvoltarea; Rezoluţia Adunării Generale ONU nr. 45/94 din 14 decembrie 1990 privind necesitatea de a asigura un mediu sănătos pentru bunăstarea indivizilor, Carta Europeană privind Mediul şi Sănătatea, adoptată la prima Conferinţă privind mediul şi sănătatea a Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii de la Frankfurt pe Main, adoptată la 8 decembrie 1989 ş.a. Din aceste documente internaţionale rezultă necesitatea de a proteja, de a conserva şi de a îmbunătăţii starea mediului şi de a asigura dezvoltarea durabilă a protecţiei mediului, care este esenţială pentru bunăstarea umană şi exercitarea drepturilor fundamentale ale omului.

Consacrarea legislativă a ideii ca orice persoană să aibă dreptul să trăiască într-un mediu adecvat sănătăţii şi bunăstării sale trebuie apreciată şi în contextul altor reglementări legale, care stabilesc totodată şi sarcina atât la nivel individual, cât şi în asociere cu alţii să protejeze şi să îmbunătăţească mediul în beneficiul generaţiilor prezente şi viitoare şi să respecte această îndatorire[3)].

[1)] Idem, Regimul juridic al autorizaţiilor de mediu (II), RDC nr. 4/2000, p. 58, nota 6.

[2)] A se vedea *infra*, pct. 17.

[3)] Avem în vedere prevederile art. 6 alin. (1) din Legea protecţiei mediului nr. 137/1995, potrivit cărora „Protecţia mediului constituie obligaţia şi responsabilitatea autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale, precum şi a tuturor persoanelor fizice şi juridice". Iar în alin. (2) precizează „Autorităţile administraţiei publice centrale şi locale prevăd în bugetele

Dreptul la un mediu sănătos şi obligaţia de a proteja mediul derivă direct din norma juridică şi se realizează în cadrul unui raport concret de dreptul protecției mediului născut, ca orice raport juridic, dintr-un fapt juridic. Prin recunoaşterea dreptului la un mediu sănătos s-a lărgit substanțial conținutul capacității juridice a tuturor persoanelor, cuprinzând şi acest drept (împreună cu obligaţia de a proteja mediul, care era deja cunoscută, potrivit unor reglementări speciale în materie).

Prin cuprinderea sa în legea românească generală a protecției mediului, dreptul la un mediu sănătos s-a apropiat, aproape până la identificare, de drepturile fundamentale ale cetățenilor, lipsind doar consacrarea sa constituțională.

Am văzut că dreptul la un mediu sănătos nu a fost cuprins în Constituția României din 1991. De aceea, a trebuit să aşteptăm procedura de revizuire a legii noastre fundamentale, ce putea fi inițiată de Preşedintele României la propunerea Guvernului sau de cel puțin o pătrime din numărul deputaților sau al senatorilor, precum şi de cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot[1)].

Procedura de revizuire a Constituției s-a realizat prin Legea nr. 429/2003[2)], iar textul Constituției revizuite a fost publicat în Monitorul Oficial al României nr. 767 din 31 octombrie 2003. În art. 35 alin. (1) din legea fundamentală avem următorul text: „Statul recunoaşte dreptul oricărei persoane la un mediu înconjurător sănătos şi echilibrat ecologic", reglementare prin care acest drept, prevăzut inițial într-o lege ordinară, a devenit şi în sistemul nostru juridic un *drept fundamental*[3)], făcând parte din cea de-a treia generație de drepturi, denumite drepturi de solidaritate, întrucât pot fi realizate nu numai prin eforturi interne ale statului, ci şi prin cooperare între două sau mai multe state.

17. Titularul dreptului la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic. Raportul juridic în conținutul căruia este cuprins dreptul la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic intervine între *persoana fizică* sau *persoana juridic*, ca titulară al dreptului, şi statul pe teritoriul căruia ea îşi are domiciliul sau reşedința. Acest raport juridic şi, implicit, dreptul fundamental la care ne referim apare în momentul dobândirii capacității

---

proprii fonduri pentru programe de protecție a mediului şi colaborează cu autoritățile teritoriale pentru protecția mediului pentru realizarea acestora". Legea nr. 137/1995 fiind abrogată, aceste reglementări, într-o formă îmbunătățită şi reformulată, se regăsesc în art. 6 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, aprobată prin Legea nr. 265/2006, unde textul alin. (2) a fost completată după cum urmează: „Autoritățile administrației publice centrale şi locale prevăd în bugetele proprii fonduri pentru îndeplinirea obligațiilor rezultate din implementarea legislației comunitare din domeniul mediului şi pentru programe de protecție a mediului şi colaborează cu autoritățile publice centrale şi teritoriale pentru protecția mediului în vederea realizării acestora".

[1)] Potrivit art. 146 alin. (1) din Constituția României nerevizuită şi art. 150 alin. (1) din Constituția României revizuite.

[2)] M. Of. nr. 669 din 22 septembrie 2003.

[3)] Drepturile fundamentale sunt acelea prevăzute în constituție şi garantate în exercitarea lor prin reglementări legale speciale. Drepturile fundamentale ar putea fi definite ca ansamblul normelor juridice care le consacră şi care le stabilesc poziția juridică a titularilor în societate şi față de stat.

juridice a titularului, adică de la naşterea persoanei fizice, respectiv constituirea, în condiţiile legii, a persoanei juridice. Mai mult, în contextul legislaţiei de protecţie referitoare la *copilul conceput* încă nenăscut, şi acesta este titular al dreptului la un mediu sănătos, încă de la concepţie.

Potrivit tezei „finalităţii umane"[1], dreptul la un mediu sănătos nu poate să aparţină decât individului, titular şi unicul beneficiar al acestui drept fiind omul. De altfel, aşa cum este consacrat în art. 35 alin. (1) din Constituţia noastră, precum şi în art. 5 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecţia mediului[2], titular al unui astfel de drept este, fără nici un dubiu, „persoana", adică omul luat individual, ca persoană fizică, şi omul organizat în condiţiile legii ca o entitate, când vorbim de persoană juridică[3].

Aşa fiind, s-ar putea pune problema dacă acest drept fundamental (la un mediu sănătos) nu ar aparţine mai degrabă de conţinutul capacităţii de folosinţă a persoanei, decât de conţinutul raportului juridic concret? Cu alte cuvinte, se poate discuta natura juridică a drepturilor fundamentale – inclusiv a dreptului la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic – consacrate de Constituţie.

Pentru a lămuri această problemă credem că, mai întâi, trebuie să precizăm ce înţelegem prin *natură juridică,* cu referire la anumite fenomene juridice, întrucât uneori, fără să se explice în ce constă această expresie (natură juridică), prin natura drepturilor fundamentale se înţelege fie originea, fie fundamentul acestor drepturi, ba chiar categoria juridică din care acestea fac parte. Considerăm – alături de alţi autori[4] – că stabilirea naturii juridice a unui fenomen juridic *constă în încadrarea lui la una din categoriile fundamentale ale ştiinţei dreptului, care ajută la cunoaşterea şi generalizarea ştiinţifică, la corecta reglementare a fenomenului şi la realizarea corespunzătoare a acestor reglementări.*

În doctrină, în această problemă, au fost formulate numeroase opinii, dintre care amintim – fără să intrăm în analiza lor – doar cele mai semnificative teorii, care au început să fie formulate încă în perioada pregătirii revoluţiei burgheze.

Astfel, Thomas Hobbes arăta că dreptul natural este libertatea pe care o are fiecare de a folosi aşa cum vrea propria sa putere pentru apărarea propriei sale naturi, adică a vieţii sale.

---

[1] S-a mai susţinut şi soluţia de „vocaţie naturalistă", după care are dreptul de a fi ocrotit, adică este titular al dreptului la un mediu, *natura* care include şi omul (a se vedea, de pildă: *C.M. Vardot*, Declaration des droits de la nature, Paris, 1973; *P. van Heijnsbergen*, The right of animal and plan life, în Environnemental policy and law, Lausanne, 1977, p. 85-86 ş.a.).

[2] Din acest punct de vedere, între formulările dintre cele două reglementări legale (Constituţia cuprinde următoarea formulare: „Statul recunoaşte dreptul oricărei persoane la un mediu înconjurător sănătos şi echilibrat ecologic", iar O.U.G. nr. 195/2005 prevede: „Statul recunoaşte oricărei persoane dreptul la un «mediu sănătos şi echilibrat ecologic»") nu există decât o singură deosebire şi anume în Constituţie se foloseşte, în plus şi inutil, referitor la mediu cuvântul «înconjurător» (care este un pleonasm)".

[3] Cu privire la persoane, a se vedea *E. Lupan, I. Sabău-Pop*, Tratat de drept civil român, vol. II. Persoanele, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2007 ş.a.

[4] A se vedea, de pildă, *T. Drăganu*, Natura juridică a cetăţeniei, S.U.B.B., 1968, p. 13.

John Locke distinge între *drepturile omului*, care aparțin omului din starea sa naturală și pe care și le conservă și după încheierea contractului social, și *drepturile cetățeanului*, care aparțin omului în calitate de membru al societății și pe care le dobândește ca urmare a contractului social[1].

Jean Jacques Rousseau afirma: „Am convenit că ceea ce înstrăinează fiecare din puterea sa, din bunurile sale, din libertatea sa – prin pactul social – este numai acea parte din ele a cărei folosire are importanță pentru comunitate"[2].

Sunt mulți alți autori care au exprimat ideea că teoria dreptului natural este strâns legată și poate fi concepută numai luată împreună cu teoria contractului social și că eliminarea acestei teorii înseamnă pierderea oricărui suport al teoriei dreptului natural[3]. De altfel, toate studiile antropologice și sociologice demonstrează că omul nu poate trăi singur, ci doar în societate; omul este o ființă socială. În concepția teoriei de drept natural, drepturile fundamentale sunt drepturi absolute, *erga omnes*. Astăzi știm că pentru ca cineva să aibă un drept este absolut necesar ca altcineva să aibă o obligație corelativă, iar pentru ca acestea să existe este nevoie de o normă juridică, de o regulă de conduită imperativă, pentru respectarea căreia putem apela la forța coercitivă a statului, asigurându-se astfel executarea obligației subiectului pasiv față de subiectul activ, care își realizează astfel dreptul[4].

În cadrul teoriei individualiste, căutându-se drepturilor fundamentale un nou temei, s-a susținut că sursa oricărui drept este în individ, pentru că el singur este o ființă reală, liberă și responsabilă[5]. În această concepție, societatea reprezintă cadrul și chiar garanția realizării drepturilor fundamentale. Aceste drepturi însă își au sursa nu în societate, ci în om, în individ ca atare, fără ca prin aceasta teoria individualistă să se îndepărteze prea mult de teoria dreptului natural, care considera că sursa drepturilor fundamentale este individul, privit în starea sa naturală.

A mai existat și teoria drepturilor reflexe, a dreptului obiectiv și a autolimitării statului, care este și ea o teorie artificială. Potrivit acestei concepții, drepturile fundamentale constituie bariere ce limitează puterile autorităților și asigură particularului naturala sa libertate de acțiune într-un cerc determinat, dar ele nu fondează drepturi subiective pentru cetățenii statului. Se consideră că acestea nu sunt drepturi, căci ele nu au obiect[6].

Această școală germană pretinde că, în special drepturile politice, sunt drepturi reflexe, adică drepturi care formate în interesul unei persoane folosesc indirect

---

[1] A se vedea *J. Locke*, Du gouvernement civil, ed. a VI-a, Amsterdam, 1780, p. 175 (citat de *N. Prisca*, Drepturile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor (...), Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1978, p. 36).

[2] *J.J. Rousseau*, Contractul social, Ed. Științifică, București, 1957, p. 124.

[3] A se vedea: *W. Blackstone*, Commentaires sur les lois anglaises, T.I, Paris, 1822, p. 211 ș.a.

[4] A se vedea *L. Duguit*, Traité de droit constitutionel, ed. a III-a, T.I, 1927, p. 211-212.

[5] A se vedea *A. Esmein*, Elements de droit constitutionel français et comparé, Sirey, 1927, vol. I, p. 586.

[6] A se vedea *P. Laband*, Droit public de l'Empire Allemand, Giard et Brière, Paris, 1900, p. 239.

alteia; de exemplu, dreptul de vot nu aparține individului, ci statului, ca instrument de formare a parlamentului. De altfel, reprezentanții școlii germane au negat tuturor drepturilor fundamentale orice caracter de drept. După opinia lor, orice drept presupune tei elemente: un subiect, un obiect și o sancțiune, iar în aceste cazuri lipsește tocmai obiectul.

Această teorie se înscrie, în secolul al XIX-lea ca o reacție față de ideile revoluționare cuprinse în Declarația drepturilor omului și cetățeanului din 1789 și s-a răspândit în statele germane, mai ales ca urmare a războaielor napoleoniene.

Se mai cunoaște și teoria situației juridice a cetățeanului și a obligațiilor statului care, reluând ideile școlii germane, neagă existența drepturilor subiective, pentru ea existând și reprezentând totul doar dreptul obiectiv. Drepturile fundamentale se încadrează, în această concepție, în situația juridică obiectivă, stabilită de lege, opozabilă tuturor și neepuizabilă prin realizări succesive[1]. Se consideră că drepturile fundamentale (denumite libertăți publice) sunt, în fond, obligații ale statului față de cetățeni de a nu face nimic de natură să stinghereasă libera dezvoltare a activității fizice, intelectuale și morale a individului. Poziția negativistă a lui *L. Duguit* față de considerarea drepturilor fundamentale ca drepturi propriu-zise ale cetățenilor se explică prin orientarea sa mai puțin democratică; prin întreaga sa activitate, el și-a propus să sprijine întărirea legii și a statului, care este creatorul legii, stabilindu-și singur obligațiile față de cetățeni.

Mai amintim teoria statutului juridic al cetățeanului, a cărei esență cu privire la natura juridică a drepturilor fundamentale este determinată de trăsăturile esențiale ale statutului juridic al ființei umane. *J. Renauld* scria: „În structura lor fundamentală, drepturile omului nu pot fi concepute sub patronatul clasic al drepturilor subiective, implicând subiect activ, subiect pasiv, opuse în subiectivitatea lor reciprocă și comportând exigența unuia, limitând, din afară, libertatea altuia în vederea obținerii unui bun disociat de subiect. Ele apar, dimpotrivă, ca desemnând trăsăturile esențiale ale statutului juridic al ființei umane, în cadrul ordinii juridice obiective. Ele sunt, în definitiv, în principiul lor, expresia relației fundamentale după care individul se integrează în ordinea juridică pozitivă conform cu structura logică a acesteia din urmă și cu scopurile pe care le urmărește în momentul dat al dezvoltării sale"[2].

În ceea ce privește modul de înțelegere a dreptului subiectiv de către autorul citat, trebuie să reținem că acesta nu este riguros exact când consideră că un asemenea drept poate exista numai cu privire la un bun detașat de subiect. Or, libertățile încorporate subiectului (și nu unui bun) înseamnă că nu există acest bun exterior. Dar, dreptul subiectiv astăzi este definit ca *„prerogativa conferită de lege în temeiul căreia titularul dreptului poate sau trebuie să desfășoare o anumită conduită ori să ceară altora desfășurarea unei conduite adecvate dreptului său, sub sancțiunea recunoscută de lege,*

---

[1] A se vedea *L. Duguit*, op. cit., p. 308.

[2] *J. Renauld*, Reflexions sur la nature de droits de l'Homme, în *Revue de droit international et de droit comparé* nr. 3-4/1968, p. 164.

în scopul valorificării unui interes personal, direct, născut și actual, legitim și juridic protejat, în acord cu interesul obștesc și cu normele de conviețuire socială"[1].

Un lucru este cert: dreptul subiectiv nu este nici iluzia juriștilor, nici un artificiu tehnic, ci o realitate juridică, fundamentată în viața economică, socială și politică și el contribuie la afirmarea și dezvoltarea personalității umane. Existența lui este determinată de voința și interesul subiectului de drept[2].

În ce ne privește, în legătură cu natura juridică a drepturilor fundamentale, inclusiv a dreptului la un mediu nepoluat, recunoscând rolul și importanța capacității juridice, ne exprimăm rezervele noastre, deoarece capacitatea juridică de folosință și conținutul raporturilor juridice, deși ambele privesc drepturile și obligațiile, sunt două lucruri distincte. Una este aptitudinea abstractă de a avea drepturi și obligații, alta este – în cadrul unui raport juridic concret – existența unor drepturi și obligații recunoscute de lege. În cadrul capacității juridice, avem în vedere totalitatea drepturilor și obligațiilor (posibile) recunoscute de lege, pe când, din punctul de vedere al conținutului raportului juridic, nu putem avea în vedere decât acele drepturi și obligații care privesc raportul juridic concret. Constituția noastră recunoaște pentru toate persoanele dreptul la un mediu sănătos și echilibrat ecologic și stabilește obligația de a proteja și ameliora mediul, dar acestea devin drepturi și obligații materializate numai în cadrul unor raporturi concrete de dreptul protecției mediului. S-ar putea susține deci că ele țin și de capacitatea juridică și de conținutul unui raport juridic concret.

Înclinăm să credem că, din moment ce dreptul la un mediu sănătos și echilibrat ecologic este recunoscut prin Constituție tuturor persoanelor, el poate fi exercitat de la data existenței subiectului de drept. De pildă, un nou născut are, indiscutabil, dreptul la un mediu sănătos. Dar, el fiind lipsit de capacitatea de exercițiu, nu poate exercita personal acest drept, decât prin intermediul reprezentantului său legal. Dar – repetăm –, acest drept îi aparține, există, în cadrul unui raport juridic concret dintre titular și stat. Reprezentantul legal poate interveni în numele minorului, direct personal sau prin intermediul unor asociații, la autoritățile administrative și/sau judecătorești.

Persoana fizică sau juridică, având capacitate juridică, are facultatea recunoscută de lege la un mediu sănătos și obligația de a proteja mediul. Din momentul existenței sale de titular, ea este, în cadrul unui raport juridic concret, purtătorul dreptului la un mediu sănătos și titularul obligației de a proteja mediul. Capacitatea juridică și raportul juridic concret se nasc în acest caz, în condițiile legii, în același moment. Cu alte cuvinte, calitatea de a fi subiect de drept (capacitatea juridică) și statutul de parte, cu drepturi și obligații, într-un raport juridic concret se dobândesc deodată. Dreptul fundamental

[1] *I. Deleanu*, Drepturile subiective și abuzul de drept, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1988, p. 49.

[2] În dreptul civil, au fost formulate mai multe definiții ale dreptului subiectiv. În ce ne privește, am susținut părerea că acesta „exprimă *posibilitatea subiectului activ, recunoscută de normele dreptului obiectiv civil, în virtutea căreia acesta poate avea, în limitele determinate de lege, o anumită conduită și poate pretinde subiectului pasiv să aibă o conduită corespunzătoare – adică să dea, să facă sau să nu facă ceva –, iar la nevoie să apeleze la forța coercitivă a statului*" (*E. Lupan, I. Sabău-Pop*, Tratat de drept civil român, Vol. I. Partea generală, Ed. C.H. Beck, București, 2006, p. 104).

la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic şi obligaţia corelativă constituie conţinutul unui raport juridic abstract care se concretizează în cadrul unui raport juridic concret distinct prin care se realizează dreptul fundamental respectiv şi obligaţia corelativă cuprinse în conţinutul raportului de dreptul protecţiei mediului pe baza faptului juridic al naşterii persoanei fizice şi al constituirii persoanei juridice. Suntem deci în prezenţa a doua raporturi juridice pe de o parte, dintre stat (în ansamblul său) care garantează exercitarea dreptului şi obligaţiei din conţinutul raportului juridic şi persoana titulară a dreptului la un mediu sănătos şi a obligaţiei de a proteja mediul, care este un raport de drept constituţional, iar pe de altă parte, un raport juridic concret, de dreptul protecţiei mediului, în care statul participă prin organele sale de specialitate, a căror atribuţii în domeniu sunt determinate de legi speciale, atribuţii care pot fi schimbate (adăugate sau şterse) în funcţie de împrejurările social-economice, politice etc., în care se derulează raportul juridic respectiv, şi persoana care poate fi beneficiară a dreptului său şi care are îndatoririle concrete stabilite de lege care, de asemenea, pot fi şi sunt supuse unor schimbări pe parcursul existenţei lor. Cuprinsul drepturilor şi obligaţiilor din raportul de drept constituţional este acelaşi pe timpul existenţei sale, dar în cazul raportului de dreptul mediului poate să difere şi, de regulă, se şi modifică în funcţie de împrejurări (modificarea sau completarea legislaţiei etc.).

18. Garanţiile dreptului la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic. Din moment ce dreptul fundamental la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic a fost recunoscut de stat prin consacrarea sa în Constituţia României, era firesc şi se impunea şi garantarea sa. Acest lucru s-a întâmplat prin textul art. 35 alin. (2) din Constituţie, unde se prevede: „Statul asigură cadrul legislativ pentru exercitarea acestui drept", iar în art. 135 alin. (2) lit. e) se precizează că statul trebuie să asigure „refacerea şi ocrotirea mediului înconjurător, precum şi menţinerea echilibrul ecologic".

Exercitarea acestui drept – devenit fundamental – a fost garantată iniţial prin Legea nr. 137/1995 care – după cum am arătat – a recunoscut acest drept pentru prima dată în legislaţia noastră privind protecţia mediului şi a fost consacrat ca drept fundamental doar la sfârşitul anului 2003 în Constituţia României actualizată şi revizuită.

În examinarea garantării dreptului la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic, vom porni de la ideea că înseşi ocrotirea şi garantarea sa sunt cuprinse în textele legale de recunoaştere.

Acest drept fundamental apare atât ca mijloc juridic de limitare a comportamentului juridic al celorlalţi faţă de titular, cât şi ca determinare a comportamentului titularului dreptului respectiv faţă de toţi ceilalţi. Într-adevăr, acest drept subiectiv, ca toate drepturile de solidaritate, pot fi exercitate numai prin eforturi interne ale statului şi printr-o cooperare internaţională în materie. Colaborarea cu alte state apare ca o garanţie, un element decisiv al realizării depline al dreptului respectiv.

Cu ocazia analizei acestor garanţii, trebuie ţinut cont de faptul că în raporturile juridice de orice fel, inclusiv în cele de dreptul protecţiei mediului, drepturile subiective sunt atât mijloace juridice de grănişuire a comportamentului juridic al celorlalţi faţă de titularii lor, cât şi limite ale comportamentului titularilor de drepturi subiective faţă de ceilalţi. Aceasta înseamnă că dreptul la un mediu sănătos reprezintă atât temeiul

juridiceşte garantat de a cere altora un anumit comportament de a nu polua mediul şi statului de a lua măsuri eficiente pentru prevenirea poluării, cât şi măsura propriei conduite în exercitarea dreptului la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic. O astfel de interpretare este în deplină concordanță cu conținutul art. 1 din Decretul nr. 31/1954 privind persoanele fizice şi persoanele juridice, după care „Drepturile civile ale persoanelor fizice sunt recunoscute în scopul de a satisface interesele personale, materiale şi culturale, în acord cu interesul obştesc".

Dreptul la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic este nu numai recunoscut şi ocrotit, dar şi garantat de stat în mod efectiv. Exercițiul său poate fi restrâns numai prin lege şi numai dacă se impune, iar restrângerea nu poate aduce atingere existenței dreptului.

După ce în art. 5 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului este recunoscut dreptul la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic, la lit. a)-e) se enumără garanțiile legale ale realizării acestuia[1)]: „a) accesul la informația privind mediul, cu respectarea condițiilor de confidențialitate prevăzute de legislația în vigoare; b) dreptul de asociere în organizații pentru protecția mediului; c) dreptul de a fi consultat în procesul de luare a deciziilor privind dezvoltarea politicii şi legislației de mediu, emiterea actelor de reglementare în domeniu, elaborarea planurilor şi programelor; d) dreptul de a se adresa, direct sau prin intermediul organizațiilor pentru protecția mediului, autorităților administrative şi/sau judecătoreşti, după caz, în probleme de mediu, indiferent dacă s-a produs sau nu un prejudiciu; e) dreptul la despăgubire pentru prejudiciul suferit"[2)].

Cu unele mici deosebiri de formulări, şi nicidecum de fond, aceste garanții ale exercitării dreptului la un mediu sănătos exprimă acelaşi conținut.

a) Prima garanție legală a exercitării dreptului la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic priveşte accesul la informații privind calitatea mediului. Cunoaşterea calității reale a mediului este una din condițiile esențiale ale prevenirii poluării şi diminuării efectelor negative pe care le poate avea asupra sănătății oamenilor, animalelor şi plantelor. Pentru a se bucura liber de binefacerile naturii omul trebuie să profite de cunoştințele sale în vederea creării unui mediu sănătos şi echilibrat ecologic. Pentru aceasta oamenii trebuie să aibă acces nu numai la cunoştințe tehnice şi ştiințifice, ci şi la toate informațiile privind calitatea mediului.

Pentru realizarea acestei garanții, statul va trebui să depună eforturi financiare şi organizatorice însemnate, să pună la punct a programele de supraveghere continuă şi de cercetare susceptibile de a furniza date care să permită semnalarea din timp şi prevenirea efectelor nocive ale activității umane desfăşurate de către diferiți agenți poluanți sau ale unor fenomene naturale independente de faptele oamenilor. Aşa cum s-a formulat la prima Conferință mondială consacrată protecției mediului, este necesar să se recurgă la ştiință şi tehnică în cadrul contribuției lor la dezvoltarea economică

[1)] A se vedea *E. Lupan*, Garanțiile exercitării dreptului la un mediu sănătos, F.I., nr. 1/1997, p. 65-73.

[2)] Lit. b)-d) ale art. 5 din O.U.G. nr. 195/2005 au fost modificate de pct. 11 al art. I din Legea nr. 265/2006.

şi socială pentru a descoperi, a evita sau a limita pericolele care ameninţă mediul şi a rezolva problemele pe care le pune, vizând în mod general binele umanităţii[1)].

Această garanţie mai presupune încurajarea şi uşurarea liberei circulaţii a celor mai recente informaţii şi transferul de date obţinute prin furnizarea, în primul rând de către autorităţile pentru protecţia mediului, către fiecare subiect de dreptul protecţiei mediului, prin educaţie şi accesibilitatea mijloacelor şi informaţiilor necesare, creându-se astfel posibilităţi egale de a influenţa de către fiecare persoană propriul său mediu.

Pentru a face viabilă această garanţie juridică, organele de stat competente sunt chemate să stabilească un program educativ de învăţământ privind protecţie mediului, prin metode de abordare interdisciplinară în cadrul şi în afara şcolii, care să acopere toate gradele de învăţământ şi să se adreseze marelui public, în special cetăţeanului de rând din mediul urban şi rural, pentru a forma în ei deprinderile simple prin care, cu mijloace proprii, să-şi gospodărească şi să protejeze mediul lor.

Totodată, se impune formarea de specialişti şi tehnicieni, care prin activitatea lor practică să contribuie la formarea şi ridicarea conştiinţei de mediu la oameni. Aceasta, deoarece accesul la informaţii privind calitatea mediului presupune o conştiinţă de mediu la cetăţeni, o conştiinţă ecologică care să-i facă interesaţi în obţinerea de informaţii privind calitatea mediului. În acelaşi timp, organele de stat competente vor trebui să stabilească un program de informa cu menirea de a trezi în fiecare om conştiinţa mediului şi de a obţine colaborarea din partea publicului.

În anumite situaţii, când persoanele fizice şi juridice urmează să desfăşoare activităţi care sunt supuse procedurii de evaluare a impactului asupra mediului (în anumite domenii de activitate), ele au chiar obligaţia legală să se informeze cu privire la calitatea mediului.

b) A doua garanţie este *dreptul de asociere în organizaţii pentru protecţia mediului*, care este consacrată ca drept fundamental în art. 40 alin. (1) din Constituţia României, unde se prevede, în principiu, că cetăţenii se pot asocia liber, printre altele, în diferite forme de asociere, drept fundamental care este concretizat în art. 5 lit. b) din O.U.G. nr. 195/2005[2)] în următorii termeni: statul garantează „dreptul de asociere în organizaţii pentru protecţia mediului".

Desigur, este vorba de organizaţii care urmăresc realizarea unor obiective ca sensibilizarea opiniei publice cu privire la problematica ecologică, realizarea educaţiei privitoare la formarea şi dezvoltarea conştiinţei de mediu la populaţie prin diferite mijloace, popularizarea prin mass-media a zonelor geografice în care există probleme privind poluarea mediului, inventarierea faunistică şi floristică a rezervaţiilor şi parcurilor naţionale, a zonelor poluate şi nepoluate de interes peisagistic şi multe alte asemenea scopuri.

[1)] A se vedea principiul 18 din Declaraţia Conferinţei Naţiunilor Unite asupra Mediului Înconjurător, loc. cit., p. 5.

[2)] Text modificat prin Legea nr. 265/2006 pentru aprobarea O.U.G. nr. 195/2005.

Aceste organizații create în condițiile legii ca persoane juridice se pot adresa, în nume propriu sau al oamenilor, autorităților administrative sau judecătorești în vederea prevenirii sau reducerii consecințelor poluării.

c) Este garantat prin lege și *dreptul de a fi consultat în procesul de luare a deciziilor privind dezvoltarea politicii și legislației de mediu, emiterea actelor de reglementare în domeniu, elaborarea planurilor și programelor.* Este un aspect practic deosebit de important al întregii activități de protecție a mediului, persoanele având nu numai dreptul la un mediu sănătos și echilibrat ecologic, ci și obligația și responsabilitatea de a proteja mediul[1)], de a solicitarea și obținerea avizului de mediu pentru stabilirea obligațiilor concrete de mediu și a acordului de mediu pentru proiecte publice și private sau pentru modificarea ori pentru modificarea ori extinderea activităților existente, inclusiv pentru proiecte de dezafectare, care pot avea impact semnificativ asupra mediului. Cu această ocazie, solicitantul este obligat să asiste persoanele împuternicite cu inspecția punându-le le dispoziție evidența măsurătorilor proprii sau alte documente relevante, de a se supune ordinului de încetare temporară sau definitivă a activității, de a asigura sisteme proprii de supraveghere a instalațiilor și proceselor tehnologice, de a informa autoritățile competente și populația în caz de eliminări accidentale de poluanți în mediu ș.a.

În acest context, este firesc ca orice persoană cu interes să fie consultată și să poată face propuneri privitoare la politicile naționale și locale referitoare la mediu, la măsurile concrete care privesc planurile de amenajare a teritoriului, dezvoltarea urbanismului etc. Persoanele pot fi și trebuie consultate în legătură cu problemele referitoare la amenajarea spațiului rural și urban privind politica mediului.

Dreptul de consultare trebuie să cuprindă și domeniul reglementărilor referitoare la mediu, dat fiind faptul că suntem în prezența unui fenomen (poluarea), care interesează fiecare om, fiecare colectivitate, întreaga societate, poluarea constituind o problemă națională, în privința căreia interesele titularului dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic coincid în totalitate cu cele ale societății, în numele căreia acționează cele trei puteri ale statului; legislativul, executivul și cea judecătorească.

Desigur, în cazul în care în problema deciziilor privind dezvoltarea politicilor, legislației etc. nu au fost consultați, cei ce au drept la un mediu sănătos și echilibrat ecologic pot contesta, direct personal sau prin anumite organizații, deciziile respective atât la organele puterii executive superioare, cât și la cele judecătorești.

d) *Dreptul de a se adresa autorităților administrative sau/și judecătorești în probleme de mediu* este o garanție firească pentru exercițiu dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic[2)]. Socotim deosebit de importantă această garanție, deoarece în acest fel legiuitorul nostru recunoaște calitatea deplină de subiect de drept a persoanei

---

[1)] Conform art. 6 din O.U.G. nr. 195/2005.

[2)] Această garanție este formulată în art. 5 lit. d) din O.U.G. nr. 195/2005 astfel: „dreptul de a se adresa, direct sau prin intermediul organizațiilor pentru protecția mediului, autorităților administrative și/sau judecătorești, după caz, în probleme de mediu, indiferent dacă s-a produs sau nu un prejudiciu".

fizice sau juridice privind dreptul la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic, asigurându-i ocrotirea dreptului prin posibilitatea legală de a se adresa, la nevoie, autorităţilor administrative şi judecătoreşti. De altfel, prezenţa acestei garanţii în legislaţia protecţiei mediului este firească; având un drept subiectiv consacrat titularul trebuie să aibă şi calitatea procesuală activă pentru a putea astfel apăra dreptul său încălcat sau periclitat. Această garanţie legală se bazează pe prevederile art. 21 din Constituţie privitoare la accesul liber la justiţie[1] şi art. 51 în care este formulat dreptul de petiţionare[2].

Fără să încercăm să analizăm mai profund proteguirea dreptului la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic cu ajutorul dreptului la acţiune în justiţie, socotim totuşi necesar a sublinia semnificaţia reglementărilor legale în vigoare în materie, care recunosc dreptul organizaţiilor neguvernamentale la acţiune în justiţie în vederea conservării mediului, indiferent cine a suferit prejudiciul. Şi mai semnificativă este prevederea legală după care persoanele fizice au dreptul de a se adresa autorităţilor administrative sau judecătoreşti în vederea prevenirii sau remedierii efectelor poluării.

În legătură cu această din urmă prevedere legală, se impun anumite precizări. În principiu, orice persoană fizică poate sta în justiţie, atât în calitate de reclamant, cât şi în calitate de pârât, dacă îndeplineşte condiţiile stabilite de lege. Pentru ca o persoană să poată intenta, cu respectarea prevederilor legale, acţiune în justiţie trebuie să invoce un interes. În cazurile examinate de noi, acest interes constă într-un folos material sau moral pe care-l urmăreşte acţiunea, în necesitatea clarificării situaţiei dreptului la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic, a dreptului la despăgubiri pentru pagubele cauzate prin poluare ş.a., care se află într-o situaţie de incertitudine sau de instabilitate ori este chiar încălcat. De altfel, prezenţa unui interes este o condiţie generală pentru intentarea oricărei acţiuni civile în justiţie[3]. În cazul poluării mediului, acest interes este născut în urma încălcării normelor dreptului protecţiei mediului, care au ca scop protecţie mediului şi îmbunătăţirea condiţiilor de mediu, ceea ce este şi interesul întregii societăţi. În cazul în care norma juridică protejează mediul în ansamblu sau anumiţi factori ai acestuia, interesul la care ne referim este actual şi legitim. Numai că, pentru a constitui temeiul intentării acţiunii în justiţie de către o persoană fizică, el trebuie să fie şi personal. Cu alte cuvinte, persoana fizică care intentează acţiunea în justiţie

---

[1] „(1) Orice persoană se poate adresa justiţiei pentru apărarea drepturilor, a libertăţilor şi a intereselor sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi exercitarea acestui drept.

(3) Părţile au dreptul la un proces echitabil şi la soluţionarea cauzelor într-un termen rezonabil.

(4) Jurisdicţiile speciale administrative sunt facultative şi gratuite".

[2] „(1) Cetăţenii au dreptul să se adreseze autorităţilor publice prin petiţii formulate numai în numele semnatarilor.

(2) Organizaţiile legal constituite au dreptul să adreseze petiţii exclusiv în numele colectivelor pe care le reprezintă.

(3) Exercitarea dreptului de petiţionare este scutită de taxă.

(4) Autorităţile publice au obligaţia să răspundă la petiţii în termenele şi în condiţiile stabilite potrivit legii".

[3] Conform C.proc.civ.

trebuie să fi suferit consecințe negative ea personal în dreptul său la un mediu nepoluat și echilibrat ecologic.

Spre deosebire de situația persoanelor fizice, în cazul organizațiilor neguvernamentale (persoane juridice) problema interesului se pune cu totul altfel, întrucât legea prevede – după cum am mai arătat – că ele au dreptul la acțiune „indiferent cine a suferit prejudiciul".

Acțiunea civilă este definită îndeobște ca fiind mijlocul legal de proteguire prin constrângere a drepturilor civile subiective încălcate. Prin urmare, acela care intentează acțiunea civilă înțelege ca, pe această cale, să obțină ocrotirea, adică realizarea deplină și efectivă dreptului sau interesului său încălcat. Pe calea acțiunii civile, un subiect de drept cere instanței de judecată fie recunoașterea unui drept subiectiv preexistent ori constituirea unei situații juridice noi, fie încetarea piedicilor în exercitarea dreptului său puse de către o altă persoană, iar în unele situații plata unei despăgubiri, când instituirea și executarea unor asemenea obligații sunt necesare în vederea realizării acelui drept. Deci, acțiunea civilă se află într-o strânsă legătură cu dreptul subiectiv pe care-l protejează. Ea presupune trei elemente: unul de natură subiectivă, părțile, iar două de natură obiectivă, obiectul și cauza.

În cazul acțiunii în justiție, acțiunea civilă poate deveni, cu ajutorul forței coercitive a statului, un instrument juridic eficient de garantare a dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic, a legalității în raporturile de dreptul protecției mediului pentru satisfacerea intereselor individuale și publice generale ale individului și oamenilor.

În legătură cu această garanție legală a exercitării dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic putem concluziona că legislația noastră în stadiul actual al evoluării sale, care în ultimii ani a făcut pași importanți spre modernizarea ei pe calea garantării – cu ajutorul instanțelor judecătorești – a dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic; acest pas important a fost recunoașterea prin lege a dreptului la acțiune în justiție a titularului dreptului subiectiv la un mediu sănătos pentru apărarea dreptului său.

Dar, proteguirea și deci garantarea dreptului persoanelor fizice la un mediu sănătos și echilibrat ecologic sunt asigurate – cum am mai evidențiat – numai pentru cei ce au un interes legitim de a intenta acțiunea în justiție. Această reglementare de garantare a dreptului respectiv este, după părerea noastră, insuficient de eficace în actualele condiții de poluare globală a mediului și de necesitate de a folosi toate mijloacele, inclusiv cele juridice, în lupta împotriva acestui flagel mondial al zilelor noastre. Pericolul poluării poate afecta, desigur, direct și nemijlocit individul, care este personal interesat în proteguirea juridică a dreptului său. Dar, poluarea poate afecta și afectează de cele mai multe ori interesele unor colectivități, unui număr mare de oameni, de multe ori ale întregii societăți date. Datorită faptului că nu întotdeauna există în zonă organizații

neguvernamentale care să intenteze acțiunea în justiție pentru ocrotirea dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic ori există, dar nu sunt cunoscute în zonă, când se impune ca o persoană fizică fără interes direct să se adreseze instanței de judecată pentru obținerea sprijinului statului, dar acțiunea nu poate fi intentată decât de cel cu interes[1]. Aceasta înseamnă că legislația noastră actuală nu asigură în totalitate și pe deplin satisfăcător garantarea pe această cale a dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic.

De aceea, considerăm că cea mai liniștitoare și eficientă soluție ar fi acordarea dreptului la acțiune pentru protejarea dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic oricărei persoane (fizice sau juridice), indiferent cine a suferit prejudiciul și deci cine are interes direct și personal, așa cum este recunoscut acest drept organizațiilor neguvernamentale create în acest scop. Aceasta cu atât mai mult, cu cât toate, dar absolut toate persoanele sunt titulare ale dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic nelimitat la un spațiu, având deci un interes indiscutabil. Printr-o astfel de reglementare[2] s-ar putea satisface interesele generale ale tuturor persoanelor, indiferent că personal suferă direct sau nu în urma poluării. Interesul direct la care ne-am referit poate fi considerat un obstacol în calea controlului judiciar al măsurilor în materia mediului, înainte de toate în protecția dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic, care este, un bun public. Interesul public, general este suma multor interese și preocupări individuale, persoanele cu conștiință de mediu format ar putea simți și mai mult nevoia

---

[1] În mod concret, aceasta înseamnă că un locuitor al municipiului Baia Mare, care a suferit personal (sănătatea sa) ori ale cărui bunuri au fost afectate din cauza poluării de către unul din combinatele din localitate este îndreptățit să intenteze o acțiune în justiție împotriva poluatorului. În schimb, medicul care cunoaște că oamenii din zonă sau din unitatea unde el își desfășoară activitatea suferă de o anumită boală sau devin incapabili de muncă datorită poluării atmosferei de către un agent poluator cunoscut, fără ca el (medicul) să se fi îmbolnăvit ori care știe că dezvoltarea anormală a embrionului se datorează unei anumite poluări a mediului din zonă ce va afecta grav sănătatea copilului, sau inginerul (hidrolog, geolog etc.) care poate constata pe bază de calcule că pomparea la suprafață a unor cantități de apă subterană în legătură cu extragerea unor minereuri va avea ca efect scăderea nivelului apei lacului aflat în zonă cu efecte negative asupra aprovizionării populației cu apă potabilă etc. *nu pot intenta acțiune în justiție* împotriva agentului care, prin activitatea sa, periclitează mediul, viața, integritatea corporală, sănătatea oamenilor, deoarece în cazul fiecăruia ei nu pot fi considerați *parte interesată*, nefiind afectați direct; ei nu pot acționa în justiție pentru ocrotirea intereselor altora, cu toate că sunt titulari ai dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic (a se vedea *E. Lupan*, Protejarea dreptului la un mediu sănătos, Dreptul nr. 5/1997, p. 13).

[2] Cunoscută de mult în practica legislativă internațională încă din Grecia antică și din Roma antică. La latini era cunoscută sub denumirea de „*actio popularis*", care putea fi intentată de oricine în scopul salvgardării interesului general, precum și în dreptul mai multor țări din Europa sub denumirea globală de instituția „*ombudsman*-ului" (a se vedea *I. Deleanu, S. Deleanu*, Adagii și locuțiuni latine în dreptul românesc, I, Ed. Fundației „Chemarea", Iași, 1993, p. 17). În terminologia românească, „*ombudsman*-ul" este denumit, potrivit art. 58-60, Avocatul Poporului, care este numit pentru apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice, și care își exercită atribuțiile din oficiu sau la cererea persoanelor lezate, în limitele stabilite de lege.

de a participa la protejarea mai intensă a intereselor publice calitate procesuală activă nelimitată de interese directe. O astfel de democratizare a politicii de mediu ar contribui la implicarea efectivă şi cât mai activă a cetăţenilor în problemele de mediu, dându-le posibilitatea să-şi asume în public responsabilitatea pentru mediu[1)].

În cazul acţiunii în justiţie pentru proteguirea dreptului la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic părţile sunt persoanele fizice sau juridice titulare ale dreptului ocrotit sau organizaţiile neguvernamentale care acţionează în vederea prevenirii sau reparării unui prejudiciu, conservării mediului etc. Calitatea de a acţiona în justiţie le este conferită de lege.

Mai punem întrebarea, dacă autorităţile publice locale cu personalitate juridică, care gestionează interesele colectivităţilor pe care le reprezintă, pot intenta acţiune în justiţie în cadrul raporturilor de protecţie a mediului, ştiut fiind că gestionarea intereselor colectivităţilor locale este cuprinsă în autonomia locală? Desigur, nu putem să nu precizăm aici că prin *interes* se înţelege, din punct de vedere etimologic, preocuparea de a obţine ceea ce este avantajos, necesar sau folositor.

La nivelul colectivităţii locale, raportat la unitatea administrativ-teritorială, această atitudine activă se exprimă printr-o anumită „socializare" a intereselor indivizilor ce compun comunitatea, în sensul că autorităţile publice urmează să promoveze ceea ce este avantajos, necesar şi folositor pentru colectivitatea umană organizată la nivelul unităţilor administrativ-teritoriale[2)].

Deşi noţiunea de gestionare a intereselor colectivităţilor depăşeşte, prin conţinutul său, sfera juridicului, ea înglobează totuşi unele noţiuni juridice, cum este şi cea de administrare a patrimoniului localităţilor, în care se include şi cea mai mare parte a mediului natural şi artificial atât din domeniul public, cât şi din cel privat. Această activitate presupune, în mod firesc, atât conservarea factorilor de mediu, cât şi administrarea acestora, care este o activitate de protecţie a mediului.

Gestionarea intereselor colectivităţilor locale presupune, într-o abordare complexă, existenţa unei nevoi colective, compuse, pe de o parte, din nevoile individuale, iar, pe de altă parte, din cele proprii ale colectivităţii, a unei nevoi la un mediu sănătos, a unei necesităţi de a conserva şi îmbunătăţii condiţiile de mediu.

Considerăm că, în astfel de împrejurări, şi autorităţilor locale trebuie să li se recunoască aptitudinea ca, pe baza iniţiativei locale şi a dreptului de a decide în limitele legii în problemele de interes local, dacă nu sunt competente să adopte măsuri speciale prin putere proprie, să poată intenta acţiune în justiţie împotriva celor ce pun în pericol sănătatea mediului. Ni se pare că, independent de măsurile administrative ce intră în atribuţiile lor, organele administraţiei publice locale trebuie să aibă posibilitatea legală

[1)] Pentru analiza aceloraşi probleme şi unor chestiuni asemănătoare în lumina accesului la justiţie în faţa instanţelor comunitare în problemele de mediu, a se vedea *D.C. Dragoş, R. Velişcu*, Introducere în politica de mediu a Uniunii Europene, Ed. Accent, Cluj-Napoca, 2004, p. 147-150.

[2)] A se vedea *E. Popa*, Noţiunea de gestionar al intereselor colectivităţilor pe care le reprezintă autorităţile locale, Dreptul nr. 3/1995, p. 52-53.

de a se adresa instanțelor judecătorești, solicitând luarea măsurilor ce se cuvin pentru protecție mediului, adică să aibă calitatea procesuală activă.

Desigur, în ceea ce privește calitatea de părți într-un proces civil privind protecția mediului, este de preferat conștientizarea persoanelor fizice și juridice care sunt titulare ale dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic și chiar activizarea organismelor neguvernamentale pentru a acționa în justiție în vederea conservării mediului și îmbunătățirii condițiilor de mediu, indiferent cine a suferit prejudiciul. Autoritățile administrației publice locale vor trebui să recurgă la această cale numai în cazurile în care cei afectați de poluare nu ies din pasivitate în vederea exercitării dreptului la acțiune pentru protecția mediului.

Interesul, ca folos – material sau moral – pe care-l urmărește cel care pornește acțiunea, constă în necesitatea clarificării situației dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic, a dreptului la despăgubiri pentru pagubele cauzate prin poluare etc., care se află într-o situație de incertitudine sau de instabilitate ori este chiar încălcat, ce apare ca o condiție generală pentru intentarea oricărei acțiuni civile. În cazul acțiunilor la care ne referim, acest interes este născut în urma încălcării normelor dreptului protecției mediului, situație în care el este și actual și legitim. El este și personal, dacă poluarea a produs un prejudiciu în patrimoniul unei persoane. Când este vorba de încălcarea intereselor colectivității și acțiunea este intentată de o organizație neguvernamentală sau de autoritatea publică locală, caracterul lor personal apare, desigur, la nivelul colectivității.

În ceea ce privește *obiectul* – ca unul din elementele acțiunii civile pentru protecția mediului – acesta poate reprezenta *constatarea* dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic încălcat, *repararea* unui prejudiciu cauzat prin poluare și nereparat, *prevenirea* unui prejudiciu prin oprirea unor activități ce ar putea periclita mediul, *dispunerea* unor măsuri în vederea conservării mediului etc.

În ceea ce privește al treilea element al acțiunii civile pentru protecția mediului care este *cauza*, ea constă în temeiul juridic al cererii, în fundamentul legal al dreptului pe care una dintre părți, reclamantul, îl invocă împotriva celeilalte părți, a pârâtului, care a încălcat normele dreptului protecției mediului. Nu este vorba de motivele acțiunii în înțelesul de mijloace de probă, întrucât nu este permisă introducerea unei acțiuni noi fondată pe aceeași cauză, dar invocându-se probe noi. Temeiul juridic al acțiunii în justiție pentru protecția mediului este licită dacă se întemeiază pe prevederile constituționale și ale legislației protecției mediului.

Acțiunea civilă va trebui să devină un instrument juridic eficient de apărare, prin forța coercitivă a statului, a dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic, nepoluat, a legalității în raporturile de dreptul protecției mediului, a interesului întregii colectivități și al fiecărui individ în parte.

e) În fine, o ultimă garanție legală a realizării dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic este *dreptul la despăgubire pentru prejudiciul suferit*. Prin prejudiciu, în dreptul protecției mediului, înțelegem „efectul cuantificabil în cost al daunelor

asupra sănătății oamenilor, bunurilor sau mediului, provocat prin poluanți, activități dăunătoare ori dezastre"[1].

Garantarea dreptului la despăgubire pentru prejudiciul suferit în urma poluării se găsește în strânsă legătură cu prevederile art. 998 C.civ., unde însă regula este răspunderea subiectivă (bazată pe vinovăție), răspunzând cel din a cărui greșeală s-a cauzat prejudiciul, iar răspunderea obiectivă constituie doar excepție. În dreptul mediului în schimb, potrivit art. 95 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2005, „Răspunderea pentru prejudiciul adus mediului are caracter obiectiv, independent de culpă" și doar „În mod excepțional, răspunderea poate fi și subiectivă pentru prejudiciile cauzate speciilor protejate și habitatelor naturale, conform reglementărilor specifice" [alin. (2)]. Această regulă inversă față de cea din dreptul civil se explică prin faptul că, printre principiile și elementele strategice ce stau la baza ordonanței respective, figurează și principiul „poluatorul plătește", care exprimă ideea că, de regulă, cel ce a poluat trebuie să plătească, indiferent că este sau nu este vinovat.

Concluzionând cu privire la garanțiile exercitării dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic observăm, încă odată, dacă este cazul, că titularul acestui drept fundamental este omul (luat individual sau organizat ca entitate distinctă).

Chiar dacă acestei soluții a *„finalității umane"* i se poate reproșa că este expresia unui antropocentrism aflat în imposibilitatea absolută de a imagina un raport juridic unde omul nu este atât pe linia de plecare, cât și la punctul de rezultat, ea rămâne totuși singura soluție juridică posibilă.

Acest titular al dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic – omul luat individual ca persoană fizică, ori organizat ca entitate, când vorbim de persoană juridică – va ajunge în final la concluzia că toate măsurile, inclusiv cele legislative preventive, defensive, represive și reparatorii servesc intereselor menținerii vieții pe Pământ și dezvoltării condițiilor de mediu atât de periclitat, în care el se naște, trăiește, muncește, se reproduce și se odihnește, printre altele, *se datorează recunoașterii și garantării dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic.* Prin consacrarea în Constituția României a dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic, s-a încheiat în dreptul nostru o etapă foarte importantă, de ridicare la rang de drept fundamental a acestui drept subiectiv. Și astfel s-a realizat nu numai consacrarea, ci și garantarea supremă, în complexitatea ei, a acestui drept, inclusiv prin apelarea la forța coercitivă a statului prin autoritățile administrative și/sau judecătorești în problemele de mediu.

Exercitarea corectă a acestui drept fundamental depinde de o serie de factori, cum sunt nivelul conștiinței de mediu al titularilor, competența și atitudinea organelor de stat competente, dorința sinceră de urmărirea consecventă a exercitării sale, luarea unor măsuri coercitive pentru asigurarea condițiilor de realizare a dreptului, de modul în care participanții la aceste raporturi juridice își execută obligațiile privitoare la protecția mediului ș.a.

---

[1] Art. 2 pct. 52 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, aprobată prin Legea nr. 265/2006.

Capitolul VII
Căile de realizare a unei cointeresări în protecția și dezvoltarea mediului

19. Soluțiile posibile. 20. Cointeresarea fundamentată pe conștiința de proprietar. 21. Cointeresarea determinată de înăsprirea sancțiunilor juridice. 22. Modelul realist al cointeresării

19. Soluțiile posibile. Reglementări legale referitoare la protecția mediului au existat de mai multă vreme, dar ele au început să se contureze numai treptat în jurul primei legi de protecției a mediului nr. 9/1973. Sistemul normelor juridice care reglementează amănunțit și din ce în ce mai fundamentat științific a cunoscut o perfecționare semnificativă după evenimentele din decembrie 1989. Un rol de seamă în această privință au avut reglementările comunitare și internaționale în materie adoptate la nivelul unor organisme mondiale și, mai ales, ale Uniunii Europene, care dezvoltă relațiile sociale de protecție și dezvoltare a mediului după o strategie bine gândită și potrivit unor proiecte științific fundamentate.

În astfel de condiții, au fost și sunt aplicate din ce în ce mai insistent mijloace de restrângere a activităților de poluare, în general a politicii de mediu, chiar dacă (și) în această privință suntem încă la începutul drumului care duce către un mediu sănătos și echilibrat ecologic.

Principalele mijloace pentru aplicarea politicii de reducere a poluării[1)] cuprind: mijloace tehnice de control și stopare la sursă a emisiilor poluante; măsuri economice de stimulare sau restrângere a activităților economico-sociale; măsuri juridice pentru crearea cadrului legislativ necesar pentru aceste activități și formarea unei practici eficiente pentru realizarea scopului; activitatea științifică din diferite domenii, în primul rând al ecologiei[2)] apare ca un mijloc, în general, eficient pentru realizarea scopului

---

[1)] A se vedea *D. Marinescu*, op. cit., p. 88.

[2)] Paternitatea acestui termen fiind atribuită biologului german *Ernst Haeckel*, care în anul 1866 a definit ecologia ca fiind „știința raporturilor organismelor cu lumea exterioară, în care noi putem recunoaște într-o manieră mai largă factorii luptei pentru existență" (definiție reprodusă după *A Silem*, Enciclopedie de l'économie et de la gestion, Ed. Hachette, 1994, p. 435). Prin ecologie biologii mai înțeleg și *„știința condițiilor* create de către mediu (temperatură, umiditate, salinitate, luminozitate, oxogenare etc.), *știința acțiunii mediului* asupra ființelor care trăiesc în cadrul său, *știința modalităților* în care aceste ființe se adaptează pentru a supraviețui și, în fine, *știința modului* în care acțiunea ființelor respective modifică mediul ca atare" (*Larousse*, 1970). În concepție românească (Dicționar enciclopedic românesc), ecologia este „știința care studiază relațiile dintre organisme și ambianța lor, fie că este vorba de individ (autoecologie – subdiviziunea ecologiei care studiază raporturile dintre populație și ambianță) sau de o comunitate (sinecologie – subdiviziune a ecologiei care cercetează relațiile biocenoză-mediu). Într-o concepție, obiectul ecologiei mai cuprinde și *„cercetarea* apariției, existenței și

urmărit – realizarea unei cointeresări în protecția și dezvoltarea mediului, transformarea vieții noastre economice și sociale distructive de mediu, într-una care poate susține progresul și respectă principiile ecologiei. Aceste mijloace privesc, înainte de toate, interacțiunea dintre om și mediu, deci o multitudine de relații și corelații în care ea s-a concretizat și a dat conținut, printre altele, și unor raporturi juridice de dreptul protecției mediului.

În privința cointeresării titularilor dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic în protecția și dezvoltarea mediului natural și artificial în doctrina internațională și mai puțin la noi s-au conturat mai multe teorii, dintre care ne vom referi la două orientări. Fiecare dintre acestea exprimă o anumită cale în această privință și anume: cea a cointeresării bazate pe conștiința de proprietar (privat); și calea cointeresării prin măsuri de constrângere juridică, concretizată în înăsprirea sancțiunilor juridice.

20. Cointeresarea fundamentată pe conștiința de proprietar. Cointeresarea fundamentată pe conștiința de proprietar (privat) este calea cu conținut economic[1)] formulată în concordanță cu cerințele teoretice ale problemei, dar și cu luarea în considerare a realităților activității practice și rezultatelor poluării.

Suportarea riscului care are loc în urma poluării mediului este un element component al sistemului relațiilor de proprietate. Aceasta, deoarece interesul fiecărei persoane de a-și ocroti proprietatea împotriva oricărei forme de poluare constituie fundamentul firesc în temeiul căruia se realizează protecție și dezvoltarea mediului. Această concepție se bazează pe ideea necesității aproprierii treptate și cvasitotale a factorilor de mediu natural și artificial de către om, știut fiind că proprietarul privat apare, de cele mai multe ori, ca un bun gospodar, conștiința sa față de propriile bunuri putând fi corelată ușor cu conștiința de mediu (ecologică), care împreună determină ca persoana respectivă să întreprindă măsuri pentru protejarea de efectele poluării a bunurilor sale și chiar pentru întreprinderea unor măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu.

În favoarea acestei căi de realizare a cointeresării în protecția mediului se invocă mai multe argumente, dintre care amintim cele mai importante:

– este cea mai eficientă cale de cointeresare în protecția mediului, realizată fără nici o intervenție a statului;

– implică un număr însemnat de persoane, în calitate de proprietar, în activitatea complexă de protecție a mediului;

– datorită prezenței lor permanente, în primul rând în cazul agenților economici, ele exclud (cel puțin teoretic) opoziția;

– conștiința de proprietar presupune prezența conștiinței de mediu care, împreună, asigură prioritatea protecției mediului;

– conștiința de proprietar stimulează întreprinderea unor acțiuni pentru protejarea propriilor bunuri, în primul rând, prin măsuri de prevenire, neajungându-se astfel la efecte negative ulterioare asupra propriului mediu.

---

evoluției aceste ramuri a științei", pentru care se folosește denumirea de *„autocunoaștere sau cunoaștere de sine"* (*A. Negucioiu*, op. cit., p. 356).

[1)] Nu dreptul de proprietate, ci conținutul economic al proprietății este (poate fi) afectat de poluare.

Susţinătorii acestui sistem pozitiv de cointeresare în protecţia mediului pornesc de la prezumţia că proprietarul unor elemente ale mediului acţionează (or, în mod raţional, ar trebui să acţioneze) după principiul maximei cointeresări şi deci cu maximum de eficienţă. În acest fel se consideră, expres sau tacit, că în privinţa realizării unei cointeresări în protecţia mediului elementul central al sistemului dreptului protecţiei mediului îl constituie dreptul de proprietate. O atare concluzie contravine însă concepţiei fundamentale din dreptul protecţiei mediului că în centrul activităţii la care ne referim se găseşte omul. Dreptul protecţiei mediului are ca scop principal asigurarea unor condiţii de viaţă mai bune şi curate pentru om, protejarea acestor condiţii de influenţe dăunătoare şi ferirea sa de poluare.

Această contradicţie, în esenţă aparentă, poate fi înţeleasă şi soluţionată dacă ţinem cont de faptul că orice activitate umană se desfăşoară în spaţiu, în mediu, unde se găsesc, pe lângă lucruri, bunuri, obiecte ale dreptului de proprietate care, dacă au efecte poluante, pot afecta negativ condiţiile de viaţă ale omului. Protejând lucrurile şi bunurile respective, se protejează şi omul.

În acest fel, punctul de plecare în reglementarea legală trebuie să-l constituie proprietatea (cu excepţia lucrurilor). Protejând proprietatea, legea dirijează activitatea umană în direcţia ocrotirii mediului şi, ca rezultat final, se ocroteşte inclusiv, în primul rând, elementul său central – omul.

Dacă protecţia mediului este privită ca un proces de desăvârşire obiectivă a dreptului de proprietate, ca o orientare specială în direcţia concepţiei asupra bunurilor, ca obiecte ale dreptului de proprietate, ce presupune utilizarea acestor bunuri într-o manieră nouă şi în interesul ocrotirii mediului, atunci dreptul protecţiei mediului se integrează organic în sistemul nostru juridic actual, în care rolul primordial al proprietăţii este de netăgăduit.

În astfel de împrejurări, putem fi de acord cu concepţia care fundamentează cointeresarea în protecţia mediului în protecţia mediului de proprietate, pe conştiinţa de proprietar, pe care o consideră mai eficientă decât calea care se fundamentează pe răspunderea juridică. Cointeresarea în protecţia mediului bazată pe răspunderea juridică este considerată în această concepţie ca un factor secundar, deoarece primează prevenirea poluării şi dezvoltarea condiţiilor de mediu, activitate în care nu apare tragerea la răspundere juridică. De aceea, în această concepţie, restabilirea situaţiei anterioară poluării meiului cu ajutorul sancţiunii juridice poate contribui doar indirect la protejarea mediului.

De aceea, stabilirea şi promovarea insistentă a acelor trăsături ale protecţiei mediului care se bazează pe conceptul de proprietate, pe conştiinţa de proprietar, sunt sarcini permanente ale dreptului mediului. O concepţie ştiinţifică a protecţiei mediului care are la bază dreptul de proprietate asigură condiţii pentru crearea unui cadru juridic corespunzător ce permite şi stimulează întreprinderea unor acţiuni cuprinzătoare împotriva poluării.

Modelul bazat pe proprietate se deosebeşte de cel bazat pe răspunderea juridică, în primul rând, prin aceea că în primul caz este vorba de anumite obligaţii legale legate de calitatea de proprietar, sarcinile respective fiind suportate în funcţie de cointeresarea

fiecărui proprietar în evitarea poluării, pe când cei ce răspund juridiceşte suportă consecinţele poluării în măsura contribuţiei lor la cauzarea pagubei.

Dacă se acceptă că structura internă a dreptului protecţiei mediului trebuie bazată exclusiv pe instituţia dreptului de proprietate, atunci se impune reflectarea şi valorificarea concepţiei respective în alegerea modului de reglementare juridică a protecţiei mediului. În această ipoteză, relaţiile de proprietate şi modul lor de manifestare în protecţie şi dezvoltarea mediului constituie elementul determinant, primordial al modului de reglementare juridică. Cu cât mai mare este libertatea proprietarilor în acţiunile lor privind protecţia mediului şi cu cât mai consecventă este reglementarea cointeresării lor economice, cu atât mai redusă este sarcina legiuitorului, a dreptului în general, de a stabili direct şi cu caracter imperativ atitudini în privinţa protecţiei mediului şi, în acelaşi timp, cu atât mai riguroasă va fi atitudinea de protejare nu numai a propriei proprietăţi, ci şi a proprietăţii în general.

Sarcina directă a reglementării juridice constă în determinarea unei atitudini corecte, de prevenire a poluării din partea proprietarilor şi a celor ce utilizează factori de mediu pe alt temei juridic decât dreptul de proprietate sau vin în contact cu aceştia. De cele mai multe ori, această sarcină a fost rezolvată prin stabilirea unor sancţiuni pentru poluarea mediului. Cu cât se impune însă concepţia întemeiată pe conştiinţa de proprietar, cu atât mai secundară devine în reglementarea juridică rolul sancţiunii pentru poluare. Cointeresarea bazată pe conştiinţa de proprietar nu poate să nu devină mijlocul cel mai eficient în lupta pentru protecţia mediului. Aceasta presupune însă formarea şi dezvoltarea conştiinţei de mediu la oameni pe baza ideii de proprietar, care va asigura prioritatea activităţii de prevenire a poluării.

Întreaga teorie a cointeresării în protecţia mediului bazată pe conştiinţa de proprietar *păcătuieşte sub un singur aspect: ea acordă prioritate absolută conştiinţei de proprietar, fără să aibă în vedere alte elemente care afectează protecţia mediului.*

Această concepţie economico-juridică ar putea fi acceptabilă, dacă toţi proprietarii ar fi lipsiţi de trăsături egoiste şi ar înţelege că ceea ce fac pentru protecţia bunurilor proprii fac pentru toţi, pentru comunitate şi astfel ar da dovada înţelegerii depline a prevederilor constituţionale după care „Persoanele fizice şi juridice au îndatorirea de a proteja şi ameliora mediul”[1]. Din păcate însă, uneori, există acordul tuturor pentru a face ceva pozitiv, chiar cu sacrificii materiale etc., dar la executare individul nu se încadrează în realizarea voinţei colective.

21. Cointeresarea determinată de înăsprirea sancţiunilor juridice. Într-o a doua orientare, calea de realizare a unei cointeresări în protecţia mediului se consideră că este cea a răspunderii juridice sau, mai exact, cea a înăspririi sancţiunilor juridice pentru poluare.

Atunci, când lipseşte conştiinţa de proprietar şi, în anumite împrejurări, se poluează mediul, poluatorul este pasibil de sancţiune juridică şi va trebui tras la răspundere, printre altele, şi pentru educarea şi cointeresarea sa în protecţia mediului.

Este indiscutabil că mecanismul sancţiunilor pentru poluare împrumută reglementării juridice, înainte de toate, o greutate socială şi credibilitate, asigurând ordonarea

[1] Art. 35 alin. (3) din Constituţia României.

autoritară a relaţiilor sociale de mediu. Din păcate, în practică o astfel de ordonare se reflectă doar în domeniul juridicului, în drept, economicul continuând să-şi trăiască existenţa sa autonomă, independentă. Aceasta pentru că poluarea nu în toate cazurile este sancţionată şi chiar dacă poluatorul este tras la răspundere juridică, datorită lipsei cointeresării economice, au datorită fie unor sancţiuni prea blânde, fie situaţiei economico-financiare foarte bune a agentului poluant, tragerea la răspundere rămâne, în general, fără eficienţă.

Datorită acestei realităţi, s-a pus, nu numai teoretic, ci şi practic, problema *înăspririi sancţiunilor juridice pentru poluare.*

În această concepţie se consideră că, chiar dacă aplicarea unei sancţiuni mai aspre nu suplineşte lipsa conştiinţei de mediu bazată pe proprietate, cel puţin încearcă să realizeze acelaşi scop al protecţiei mediului prin depoluare, prin refacerea mediului afectat de poluare. Rezultă că, chiar dacă ordonarea la care ne-am referit mai sus realizează, mai mult sau mai puţin sub influenţa reglementării juridice referitoare la sancţiune, ea devine, în esenţă, autoconservatoare, neasigurând realizarea a ceea ce este esenţial, anume prevenirea poluării, şi contribuind doar într-o mică măsură la îmbunătăţirea condiţiilor de mediu. Aplicarea sancţiunii juridice pentru poluare poate avea ca rezultat depoluarea şi refacerea mediului sau, eventual, într-o oarecare măsură, prevenirea altor poluări.

Tezei cointeresării în protecţia mediului prin înăsprirea sancţiunilor juridice i se poate reproşa că pune un accent cvasiabsolut pe măsura constrângerii statale şi consideră că pe această cale se poate forma şi dezvolta o conştiinţă de mediu adecvată la oameni.

Cu tot rolul, chiar educativ, al constrângerii statale prin aplicarea unor sancţiuni din ce în ce mai aspre, în condiţiile legii, faţă de poluatorii mediului, ea nu va rezolva singură complexele probleme ale poluării şi protecţiei mediului.

22. Modelul realist al cointeresării în protecţia mediului. Având în vedere că, în concepţia noastră, susţinătorii celor două orientări fundamentale în materie absolutizează fiecare rolul conştiinţei de proprietar, fie înăsprirea sancţiunilor juridice în protecţia mediului, socotim că trebuie găsită o cale (mai) realistă de cointeresare a persoanelor în acest domeniu de activitate. După părerea noastră, o cointeresare reală, în primul rând a agenţilor economici, dar în general al tuturor persoanelor fizice şi juridice, în protecţia mediului trebuie căutată în *îmbinarea armonioasă a celor două căi* şi aplicate în mod consecvent în funcţie de timp şi spaţiu în interesul protecţiei şi dezvoltării calităţii mediului.

Într-adevăr, în vederea cointeresării oricărei persoane (fizice sau juridice) în protecţia mediului nu ne putem baza *exclusiv* pe conştiinţa de proprietar, deoarece, pe de o parte, un număr însemnat de persoane nu sunt proprietarii unor elemente componente ale mediului natural sau artificial şi deci nu pot avea o astfel de conştiinţă, iar pe de altă parte, aşa cum ne-o demonstrează viaţa, agentul poluant poate fi şi este, de regulă, proprietar, dar el nu a ţinut cont nici de conştiinţa sa de proprietar şi nici de înăsprirea sancţiunii juridice oricât de aspră să fie, ci numai de interesele sale economice momentane, greşit înţelese.

Dar, lupta împotriva poluării nu poate fi lăsată *exclusiv* nici pe seama aplicării unor sancţiuni juridice, chiar din ce în ce mai aspre şi cu accentuarea rolului acestora în formarea conştiinţei de mediu la oameni.

Oricât de avantajoasă pare soluţia bazată pe conştiinţa de proprietar, faţă de calea înăspririi sancţiunilor juridice, ea singură nu poate rezolva gravele probleme ale poluării mediului şi consecinţelor acesteia şi nu dă răspuns la o serie de întrebări ca, de exemplu: dacă această cale duce neapărat la o protecţie mai eficientă a mediului, dacă este posibilă extinderea proprietăţii asupra tuturor factorilor de mediu, care ar fi mijloacele cu ajutorul cărora toţi proprietarii ar putea fi cointeresaţi în protecţia şi dezvoltarea mediului şi altele.

În opţiunea noastră, avantajele cointeresării economice a proprietarului în protecţia mediului le vedem în faptul că efectul proteguitor al mecanismului economic apare de la sine, în mod firesc, nu ca urmare a acţiunii unor forţe din afara, ci venite din interior, din esenţa relaţiilor de proprietate. Stabilirea limitelor exercitării dreptului de proprietate înseamnă, în astfel de situaţii, în esenţă, stabilirea unor reguli de conduită a căror respectare ar echivala cu acţionarea unor legi economice generale aplicabile şi în privinţa mediului. Se ştie însă că – la noi, în prezent – nu întotdeauna acţionează spontan acele legi economice care se manifestă din plin în condiţiile unei economii de piaţă clasice, legi care ar putea asigura o activitate raţională şi corespunzătoare intereselor protecţiei mediului.

Oricum, nu numai teoretic, dar mai ales practic, este dificil de a găsi drumul cel mai eficient care duce sigur şi consecvent la protejarea mediului. Modelul baza *exclusiv* pe cointeresarea proprietarului, pe conştiinţa acestuia, poate da rezultate numai dacă se realizează condiţia de bază, adică numai dacă prevenirea poluării este economiceşte mai eficientă decât răscumpărarea acestuia. Generalizarea şi consolidarea unui astfel de model poate stimula găsirea unei căi eficiente numai dacă creşte preţul combaterii poluării. Or, creşterea preţului combaterii poluării poate fi realizată şi cu ajutorul înăspririi sancţiunilor pecuniare aplicate pentru poluarea mediului.

Apare astfel evident că pentru cointeresarea cât mai mare a persoanelor fizice şi juridice în protecţia mediului trebuie armonizate, îmbinate raţional şi urmate consecvent atât pe plan legislativ, cât şi în aplicarea în practică a regulilor de conduită. Problema protecţiei mediului nu se poate rezolva numai prin acţionarea spontană a conştiinţei de mediu, cum nici numai prin înăsprirea sancţiunilor juridice. De aceea, socotim că modelul realist al cointeresării în protecţia mediului, calea ce trebuie urmată este nu absolutizarea uneia sau alteia dintre cele două sisteme, ci *armonizarea măsurilor luate de stat pentru formarea şi dezvoltarea unei conştiinţe de mediu, de proprietar, unei atitudini raţionale a omului faţă de natură, faţă de mediul său în general, cu cele de aplicare consecventă a constrângerii statale, bazată pe principiul „poluatorul plăteşte", iar această plată trebuie să fie de aşa natură încât să contribuie la educarea poluatorului, la formarea conştiinţei de mediu a acestuia.* Dacă conştiinţa de mediu lipseşte sau nu acţionează trebuie să intervină constrângerea statală cu sancţiuni juridice cât mai severe faţă de cei ce poluează mediul.

Protecţia mediului nu poate fi integrată în totalitate în sistemul economic; ea constituie o parte şi a sistemului juridic, care stabileşte regulile de conduită în întreaga viaţă economico-socială, inclusiv în cea privitoare la mediu, şi sancţionează pe cei ce poluează. Juridicul are, desigur, în vedere că protecţia mediului depinde de fundamentul său economic, de nivelul de dezvoltare economică a ţării şi a zonei ţărilor respective, de realizările unei industrii depoluante, ale unei agriculturi ecologice, ale unor transporturi nepoluante şi, mai ales, de existenţa unui sistem financiar eficient. Dar, datorită faptului că şi în astfel de condiţii ideale nu este exclusă poluarea mediului, iar cei ce încalcă legea vor trebui pedepsiţi, economicul nu va putea elimina sau nelua în seamă juridicul în procesul complex al luptei împotriva poluării şi îmbunătăţirii condiţiilor de mediu, constrângerea prin aplicarea de sancţiuni juridice va fi indispensabilă.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul VIII
Dreptul ca instrument al protecției mediului

23. Instrumentele protecției mediului. 24. Rolul dreptului în protecția și dezvoltarea mediului

23. Instrumentele protecției mediului. Multiplicarea fără întrerupere a fenomenului poluării la scara întregii societăți nu putea fi trecută cu vederea. Acest fenomen este observat de om, mai ales, de la mijlocul secolului trecut, supus unor cercetări minuțioase și tratat cu mijloace adecvate.

Poluarea care este, în cea mai mare parte, rezultatul activității umane trebuie combătută tot de către om.

Conștientizarea pericolului fenomenului poluării a făcut ca oamenii să caute și să găsească instrumente eficiente pentru prevenirea, combaterea acestui flagel al sfârșitului secolului trecut și începutul prezentului secol. Măsurile de protecție a mediului sunt multiple. Pentru prevenirea și combaterea poluării se folosesc o serie de mijloace științifice, tehnice, economice, organizatorice, social-educaționale și, desigur, juridice. Biologia, chimia, științele agricole, ingineria de toate felurile, științele economice și alte ramuri ale științei caută soluții pentru combaterea fenomenului poluării, pentru crearea și asigurarea unor condiții de mediu corespunzătoare vieții de peste tot.

Într-adevăr, soluționarea problemelor complexe ale protecției mediului presupune conlucrarea specialiștilor din cele mai variate domenii ale științei și tehnicii. Excepție nu pot constitui nici științele juridice, dreptul în general.

24. Rolul dreptului în protecția și dezvoltarea mediului. De când omul a devenit conștient de necesitatea absolută a luării unor măsuri hotărâte pentru protecția mediului, el a recurs la stabilirea unor reguli de conduită care, pe de o parte, să guverneze acțiunile umane în așa fel încât să producă cât mai puține daune mediului, pe de altă parte, să asigure cadrul juridic necesar pentru lupta împotriva poluării[1)].

De-a lungul veacurilor, s-a statornicit treptat o morală a mediului, exprimată la început în legi nescrise și dispoziții locale, iar apoi, ca urmare a dezvoltării societății umane și condițiilor sale materiale de existență, în legi scrise, valabile în egală măsură pentru toți, prin care se contribuie mai eficient la prevenirea poluării și îmbunătățirea condițiilor de mediu.

Întrucât normele dreptului reglementează nu numai relații dintre persoanele fizice sau juridice, ca titulare de drepturi și obligații de mediu și stat privind protecția mediului, ci și activitatea tuturor celor ce luptă ca profesioniști, prin diferite mijloace științifice și tehnice, împotriva poluării, se poate afirma că sarcinile dreptului în acest domeniu sunt variate și fundamentale.

[1)] A se vedea detaliat *E. Lupan*, Dreptul în slujba protecției mediului înconjurător, SUBB, 1974, p. 51-71.

Regulile de conduită iniţial izolate referitoare doar la anumite aspecte ale protecţiei factorilor de mediu au devenit, treptat, reguli omogene, formulate pe baza unor principii şi unei politici de mediu, ca apoi să fie exprimate într-o lege generală de protecţie a mediului. Deşi, înainte de decembrie 1989 a existat deja o astfel de lege generală a protecţiei mediului[1)], în condiţiile ţării noastre nu s-a conturat şi dezvoltat o legislaţie atotcuprinzătoare şi adâncită pe probleme speciale privind protecţia factorilor de mediu. De aceea, adoptarea unei noi reglementări la nivel de lege generală a protecţiei mediului şi, pe baza ei, a unor legi speciale privind protecţia terenurilor agricole, a apei, pădurilor, aşezărilor umane a faunei şi florei etc. apare ca o contribuţie importantă la dezvoltarea legislaţiei de mediu.

Spre deosebire de evoluţia ştiinţei şi tehnicii care, pe lângă importantele rezultate pozitive, nu odată a avut ca efect poluarea diferitelor elemente componente ale mediului, normele dreptului au avut, de când există, ca singurul scop prevenirea poluării, refacerea mediului afectat de poluare şi îmbunătăţirea condiţiilor de mediu. Normele dreptului stabilesc pentru toate persoanele (fizice şi juridice) drepturile pe care le au în acest domeniu al relaţiilor sociale şi obligaţiile de a face sau de a nu face ceva în interesul protecţiei mediului. În acest context, având în vedere importanţa deosebită a luptei împotriva poluării şi rolul dreptului în această activitate, se poate afirma că statul şi dreptul îndeplinesc o funcţie reală de o importanţă vitală pentru întreaga societate.

În cadrul sistemului juridic, normele de drept promovează o viziune complexă, ştiinţific fundamentată asupra selectării relaţiilor sociale ce urmează să fie reglementate cu prioritate în interesul protecţiei mediului. Având în vedere acest lucru şi ţinând cont de faptul că pentru promovarea cerinţelor protecţiei mediului se impune luarea în considerare a anumitor valori sociale ierarhizate, dreptul protecţiei mediului, care înmănunchează normele referitoare la relaţiile sociale de protecţie mediului, mijlocesc în direcţia întregului sistem de drept, a legiuitorului şi a celor ce aplică normele juridice, anumite principii ale acestei ramuri de drept. De aceea, dreptul mediului nu poate fi redus la totalitatea unor astfel de reguli de conduită şi la relaţiile sociale corespunzătoare. Această ramură de drept va putea fi considerată eficientă doar dacă reuşeşte să afecteze orice altă reglementare juridică care priveşte mediul natural şi pe cel artificial.

Se poate afirma deci că dreptul protecţiei mediului mijloceşte concepţii sau viziuni privitoare la mediu, contribuind astfel la mobilizarea unor forţe sociale puternice din domeniul dreptului administrativ, dreptului penal, dreptului civil ş.a. pentru protejarea juridică eficientă a factorilor naturali şi artificiali ai mediului.

Bibliografie

Constantinescu, N.N., Protecţia mediului natural – cerinţă intrinsecă a unei dezvoltări economice moderne, Economistul nr. 180/3-6 aprilie 1992.

[1)] Avem în vedere Legea nr. 9/1973 privind protecţia mediului înconjurător, abrogată prin Legea nr. 137/1995.

Dragoş, D.C., Velişcu, R., Introducere în politica de mediu a Uniunii Europene, Ed. Accent, Cluj-Napoca, 2004.

Duţu, M., Dreptul mediului. Tratat de dreptul mediului, ed. 3, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2007.

Gore, Al, Probleme globale ale omenirii. Pământul în cumpănă. Ecologia şi spiritul uman, Ed. Tehnică, 1995.

Iancu, Gh., Drepturile fundamentale şi protecţia mediului, Ed. Regia Autonomă Monitorul Oficial, Bucureşti, 1998.

King, A., Schneider, B., Prima revoluţie globală. O strategie pentru supravieţuirea lumii, Ed. Tehnică, 1993.

Kiss, A., Shelton, D., Manual of European Environmental Law, Cambridge, 1993, Partea I.

Kiss, A. Ch., Droit international de l'environnement, Paris, Ed. A. Pedone, 2000.

Lupan, E., Dreptul în slujba protecţiei mediului, SUBB, 1974.

Lupan, E., Dreptul la un mediu nepoluat, SUBB nr. 1/1993.

Lupan, E., Din nou despre dreptul la un mediu sănătos, SUBB nr. 1-2/1995.

Lupan, E., Dreptul mediului. Tratat elementar, Vol. I. Partea generală, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1996.

Lupan, E., Proteguirea dreptului la un mediu sănătos, Dreptul nr. 5/1997.

Lupan E., Garanţiile exercitării dreptului la un mediu sănătos, F.I. nr. 1/1997.

Lupan, E., Dreptul mediului, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2001, Partea I.

Lupan, E., Constituţia şi mediul, în vol. Implicaţiile teoretice şi practice ale revizuirii Constituţiei României, Ed. Universităţii „Petru Maior", Târgu Mureş, 2004.

Marinescu D., Tratat de dreptul mediului, ed. a II-a, revăzută şi adăgită, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2007.

Negucioiu, A., Petrescu, D.C., Introducere în eco-economie, EFES, Cluj-Napoca, 2006.

Petrescu-Mag, R.M., Politici, instituţii şi legislaţie pentru mediu, Ed. AcademicPres, Cluj-Napoca, 2008.

Uliescu, M., Dreptul mediului înconjurător. Partea generală, S.N.S.P.A., Bucureşti, 1998.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

TITLUL II
Dreptul protecției mediului în sistemul dreptului românesc

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul I
Apariția dreptului protecției mediului

25. Criterii de formare a dreptului protecției mediului. 26. Recunoașterea dreptului protecției mediului ca ramură autonomă. 27. Denumirea acestei ramuri de drept

25. Criterii de formare a dreptului protecției mediului. În teoria generală a dreptului, se admite, cvasiunanim, că la baza formării și recunoașterii autonomiei unei noi ramuri de drept stau anumite criterii. Aceste criterii sunt: specificul obiectului reglementării juridice; metoda de reglementare; interesele din societatea dată[1] ș.a. Desigur, chiar dacă aceste criterii nu sunt împărtășite de toți cercetătorii, anumite păreri sunt, în anumite etape ale dezvoltării sociale, dominante. Și în prezent acceptăm o astfel de orientare majoritară în teoria generală a dreptului.

Fără a intra în analiza mai aprofundată a problemei (care nu este sarcina noastră), arătăm că *obiectul reglementării juridice* îl constituie, după părerea dominantă, criteriul de bază, care servește la gruparea normelor juridice și a instituțiilor de drept în diferite ramuri în sistemul juridic dat. Prin obiectul reglementării juridice înțelegem deci un grup de relații sociale distincte, față de alte relații sociale cu alte particularități proprii, care sunt specifice și se aseamănă între ele. În condițiile actuale ale împărțirii dreptului în ramuri, se poate deci susține că obiectul reglementării juridice al unei ramuri de drept distincte îl constituie relațiile sociale cu trăsături specifice, proprii.

În cazul *dreptului protecției mediului*, această trăsătură specifică a relațiilor sociale care constituie obiectul reglementării juridice constă în *legătura lor organică cu prevenirea și combaterea poluării mediului și îmbunătățirea condițiilor de mediu, precum și sancționarea faptelor prin care s-au încălcat normele acestei ramuri de drept distincte.*

Metoda de reglementare este acel criteriu de formare și delimitare a ramurilor de drept pe care statul o alege pentru reglementarea diferitelor categorii de relații sociale și care face ca anumite norme juridice, deși au un obiect comun, să se separe într-o ramură de drept aparte. Este vorba deci de modul în care statul acționează asupra unor categorii de relații sociale, cum sunt metoda autoritarismului, metoda recomandării[2] etc.

În privința dreptului protecției mediului acest criteriu auxiliar se concretizează în folosirea de către stat a normelor cu *caracter imperativ*, adică a metodei autoritarismului, statul impunându-și atitudinea sa tuturor participanților la aceste raporturi juridice, iar aceștia nu se pot deroga prin voința lor de la regulile astfel stabilite[3].

---

[1] A se vedea *Gh. Boboș*, Teoria generală a dreptului, Cluj-Napoca, 1999, p. 116 și urm.

[2] Ibidem, p. 219.

[3] A se vedea *E. Lupan*, Dreptul mediului, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 1998, p. 40-41.

Interesele politice din societatea dată reprezintă, în opinia noastră, un alt criteriu de formare și autonomizare a ramurilor de drept. Deși adoptarea codurilor a avut un rol pozitiv în procesul de dezvoltare a dreptului și în împărțirea dreptului în ramuri[1], ea – după părerea noastră – nu poate fi considerată cauza apariției ramurilor de drept, fiindcă astfel ar trebui să avem „drept aerian"[2], un „drept silvic"[3], „drept vamal"[4] ș.a. Până când nu se exprimă în doctrină, în științele juridice, un interes din partea societății, adică până când nu există o voință politică, o ramură de drept distinctă, autonomă nu poate lua ființă.

Acest lucru apare evident în privința *dreptului protecției mediului*, dacă avem în vedere că, în sistemul nostru juridic au existat de mult timp atât un obiect al reglementării juridice cu trăsături specifice, adică relații sociale speciale, și o metodă de reglementare juridică, adică atitudinea, poziția statului față de relațiile sociale respective și totuși vreme îndelungată nu a fost recunoscută o ramură de drept distinctă pentru înmănuncherea relațiilor sociale respective și a normelor juridice care le reglementează.

De aceea, în ce ne privește, apreciem că numai în prezența cumulativă a obiectului reglementării juridice, metodei de reglementare juridică și interesului general public sau politic[5] se poate concluziona în doctrină că în sistemul juridic dat a apărut o nouă ramură de drept distinctă.

26. Recunoașterea dreptului protecției mediului ca ramură de drept autonomă. Integrarea ecologică europeană nu este doar un concept cu care se confruntă țările din sud-estul Europei în ultimele două decenii. Ea a devenit o necesitate pe care au trăit guvernele țărilor candidate la integrare în Uniunea Europeană sau devenite deja membre ale Uniunii. În acest proces, un rol important joacă dezvoltarea și implementarea reglementărilor privitoare la protecția mediului. Dar, asigurarea unui mediu sănătos și echilibrat ecologic poate fi realizat numai în condițiile unei legislații de mediu bine conturate și dezvoltate potrivit noilor cerințe formulate în această privință, cuprinse într-un sistem exprimat sub forma unei ramuri de drept autonome.

Preocupările comunitare de mai bine de un sfert de veac în direcția protecției mediului s-au materializat în numeroase reglementări internaționale[6], care s-au

---

[1] A se vedea *Gh. Boboș*, op. cit., 1999, p. 222, unde se arată că „Apariția codurilor a fost **cauza** care a dus la împărțirea dreptului în ramuri, în sensul în care le cunoaștem astăzi".

[2] Codul aerian actual este din 1997, aprobat O.G. nr. 29/1997 (republicat în M. Of. nr. 45 din 26 ianuarie 2001).

[3] Codul silvic actual a fost adoptat prin Legea nr. 46/2008 (M. Of. nr. 238 din 27 martie 2008).

[4] Actualul Cod vamal a fost aprobat prin Legea nr. 86/2006 (M. Of. nr. 350 din 19 aprilie 2006).

[5] Am formulat pe lângă condițiile clasice (obiectul reglementării și metoda reglementării juridice) și cea a voinței publice politice în *E. Lupan*, Tratat elementar, op. cit., vol. I, p. 113-116.

[6] A se vedea European Community Environment Legislation, Brussels, Luxembourg, 1992: vol. 1 – General Policy, vol. 2 – Air; vol. 3 – Chemicals, Industrial Risks and Biotechnology; vol. 4 – Nature; vol. 5 – Noise; vol. 6 – Waste; vol. 7 – Water, volume care s-au completat după aceea cu numeroase documente internaționale privind protecția mediului.

înmănuncheat într-un drept internațional al protecției mediului[1], dominat de principii specifice și cu un conținut deosebit de bogat de norme juridice de interes european, valabile, cu adaptări la condițiile diferitelor țări, pentru toate țările Uniunii Europene, și nu numai.

Pornind de la faptul că poluarea mediului, în principiu, nu cunoaște frontiere, legislația comunitară privind protecția mediului (inclusiv numeroasele convenții bilaterale și multilaterale) servește ca model de punere a problemelor și, mai ales, de soluționare a diferitelor chestiuni ce cad sub incidența acestor norme juridice. Problemele poluării mediului și dreptul comunitar al protecției mediului constituie un domeniu ce trebuie rezolvate în procesul de integrare europeană.

Încă înainte de armonizarea legislației protecției mediului din țara noastră cu reglementările juridice comunitare, și la noi s-a pus problema recunoașterii în sistemul nostru juridic a unei ramuri de drept distincte, autonome, care să înmănuncheze, după anumite criterii, relațiile sociale de protecție a mediului și normele juridice care le reglementează.

Deși am avut, încă de mult, numeroase reglementări care cuprindeau reguli de conduită privitoare la protecția mediului și, ca urmare, au existat și relații sociale la care se referau normele juridice respective, o ramură de drept corespunzătoare nu a fost recunoscut în sistemul dreptului românesc. Cu alte cuvinte, deși a existat obiectul reglementării juridice (relații sociale cu trăsături specifice) și s-a conturat treptat o metodă de reglementare (prin metoda autoritară, cu norme imperative), nu s-a recunoscut o ramură de drept autonomă în acest domeniu[2], nici măcar după intrarea în vigoare a primei legi generale privind protecția mediului (Legea nr. 9/1973)[3].

Chiar în aceste condiții, s-a susținut totuși în doctrina noastră de specialitate că *dreptul mediului constituie o nouă ramură a dreptului și că obiectul acestuia îl formează raporturile privind protecția mediului și folosirea resurselor naturale*[4], părere care, din păcate, a rămas nesusținută în doctrină.

---

[1] European Environmental Law; Droit international de l'environnment; Dreptul comunitar al mediului.

[2] Au existat păreri după care, pornind de la caracterul complex al obiectului reglementării juridice, asemănător cu alte relații sociale, normele juridice care le reglementează aparțin dreptului administrativ, dreptului agrar sau dreptului economic, ba chiar dreptului internațional public ori ar avea o legătură mai strânsă cu dreptul funciar, întrucât obiectul reglementării juridice cuprinde obligații de „a face" și „a nu face", iar din punctul de vedere al metodei de reglementare normele sale au un caracter imperativ. La aceasta s-a mai adăugat și finalitatea reglementării juridice, care constă în asigurarea unui cadru ambiant pentru activitatea economică și socială (a se vedea *S. Brădeanu*, Aspects juridiques de la législation concernant la protection de l'environnement dans la droit de la Republique Socialiste Roumanie, Revue Roamine de Sciences Sociales nr. 2/1973).

[3] A se vedea *E. Lupan*, Dreptul în slujba protecției mediului înconjurător, op. cit., p. 51-71.

[4] A se vedea *Y. Eminescu*, Transformările dreptului civil sub influența revoluției tehnico-științifice, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1979, p. 21.

Nerecunoașterea, în aceea perioadă, a autonomiei dreptului protecției mediului, cu toate că au existat relații sociale de protecție a mediului și acestea au fost reglementate prin norme juridice distincte, transformându-le în raporturi juridice, *s-a datorat – indiscutabil – lipsei interesului societății în această privință, lipsei unui interes public, politic.*

Într-adevăr, practic, în doctrină a fost uitată complet ideea sugerată de *Y. Eminescu* cu privire la această nouă ramură a dreptului și nu s-a mai cercetat, decât izolat și sub unele forme, această problemă, tocmai datorită lipsei interesului social global, a unui interes politic care să o admită. Au lipsit atunci în societatea noastră aceste interese, deoarece statul totalitar nu era interesat nici sub aspect economico-financiar și nici sub aspect politic în promovarea unei politici insistente de protecție a mediului; cea mai mare parte a economiei fiind cuprinsă în sectorul socialist de stat, finanțat sub aspect financiar de la bugetul statului, investițiile de prevenire și combatere a poluării și cheltuielile legate de refacerea mediului poluat ar fi trebuit făcute tot din fondurile statului, sancțiunile pecuniare pentru poluarea mediului, care – de altfel – erau foarte reduse ca valoare, se vărsau tot la bugetul statului ș.a.m.d. Deși nu se poate spune că această atitudine negativistă a caracterizat absolut toate fostele țări socialiste[1], în general problema protecției juridice a mediului nu a stat în atenția acestor țări.

La noi, teoria generală a dreptului, ca și unele teorii speciale, acordă o atenție mai deosebită reglementărilor legale privitoare la protecția mediului numai în măsura în care se pot evidenția anumite trăsături specifice, proprii acelui domeniu al legislației și numai în măsura în care ele satisfac și alte cerințe ca, de exemplu, de a avea o metodă de reglementare corespunzătoare specificului relațiilor sociale respective pe care le reglementează, dacă ele sunt guvernate de anumite principii deosebite de principiile generale ale dreptului, dacă cuprind anumite sancțiuni pentru încălcarea normelor cuprinse în ele ș.a.

După inițiativa *Y. Eminescu*, nu s-a mai pus, decât în 1989, problema recunoașterii autonomiei dreptului protecției mediului; autorul *M. Duțu* a susținut cu argumente convingătoare autonomia unui drept ecologic[2].

Este adevărat că, sub aspect practic, important este nu așezarea legislației protecției mediului undeva în sistemul juridic național, ci ca o asemenea reglementare juridică să existe, să se aplice și să fie utilă și eficientă pentru desfășurarea relațiilor interumane privitoare la protecție mediului și, în primul rând, ea să fie acceptată și susținută de voința publică. Dar, tot atât de adevărat este și faptul că o legislație, cum este cea referitoare la protecția mediului, poate fi perfectată și aplicată cu mai multă siguranță și eficiență, dacă toate regulile de conduită respective sunt înmănuncheate într-o ramură

---

[1] Astfel, în fosta URSS, încă din anii '50 au existat preocupări în domeniul dreptului privind protecția mediului, s-a dezbătut problema unui drept ecologic, în învățământul juridic superior au fost ținute cursuri în materie de drept ecologic etc. (a se vedea: *Е.Н. Колотинская*, Правовая охрана природы в СССР, Издательство МГУ, Москва, 1962; *В.В.Петрова*, *Правовая охрана природы в СССР*, Учебник для юридических вузов, Москва, 1984 ș.a.).

[2] A se vedea *M. Duțu*, Despre necesitatea, conceptul și trăsăturile definitorii ale dreptului ecologic, R.R.D. nr. 5/1989.

de drept distinctă şi guvernate de anumite principii specifice. În acest fel, se formează şi specialişti din domeniul teoriei şi practicieni care pot desfăşura activităţi concrete cu mai multă eficienţă.

La începuturile formării în ţara noastră a unui stat de drept, adică după decembrie 1989, ideea recunoaşterii unei astfel de ramuri de drept distincte a revenit şi a fost îmbrăţişată în unanimitate de către cei ce s-au pronunţat în această chestiune. În acest fel, s-a dat răspuns, implicit, şi la întrebarea dacă normele protecţiei mediului pot fi considerate ca parte a dreptului administrativ sau, cu toată asemănarea, ele constituie o ramură de drept distinctă şi autonomă.

În ce ne priveşte, optând categoric pentru autonomia dreptului protecţiei mediului, ne-am exprimat părerea că, datorită caracterului său complex, acesta nu trebuie privită ca o ramură „închisă" în cadrul unui sistem juridic rigid care este împărţit mecanic şi separat ermetic în diferite ramuri de drept[1]. În acest fel, considerăm că ne-am apropiat de ideea renunţării treptate la aplicarea mecanică a opiniei (majoritare) din teoria generală a dreptului privitoare la gruparea normelor juridice şi a relaţiilor sociale pe care le reglementează în ramuri de drept.

Sub aspect practic însă, considerăm că sistematizarea instituţiilor juridice specifice protecţiei mediului în cadrul unui domeniu autonom, adică în cadrul unei ramuri de drept distincte, trebuie să ducă la o mai mare eficienţă. Formarea şi dezvoltarea unei concepţii juridice unitare privitoare la protecţia mediului în cadrul unei ramuri autonome pot fi mai utile pentru ocrotirea şi dezvoltarea condiţiilor de viaţă, decât dispersarea forţelor şi deci „diluarea" normelor şi instituţiilor juridice respective în mai multe ramuri de drept sau necuprinderea lor în sistemul nici unui astfel de domeniu al dreptului. Interesul public ca normele juridice privitoare la protecţia mediului să se constituie într-o ramură de drept distinctă capătă astfel o consistenţă practică, făcând posibilă ca eforturile legislative şi cele îndreptate spre aplicarea consecventă a normelor dreptului mediului să fie concentrate cu mai mare eficienţă în aceeaşi direcţie, în vederea realizării aceluiaşi scop: protecţia şi dezvoltarea condiţiilor de mediu în interesul omului, al tuturor vieţuitoarelor.

În favoarea autonomiei dreptului protecţiei mediului s-au pronunţat, implicit sau explicit, şi alţi autori din ţara noastră, unii împărtăşind părerea majoritară fără să intre în analiza acestei probleme[2], alţii exprimând unele rezerve sau făcând unele precizări[3].

---

[1] A se vedea *E. Lupan*, Dreptul mediului, Universitatea Independentă „Dimitrie Cantemir", Cluj-Napoca, 1993, p. 54; idem, Dreptul mediului. Partea generală, Tratat elementar, p. 116-120.

[2] Unii autori susţin că dreptul ecologic este o ramură de drept ce-şi croieşte drum spre statutul de „drept de cetate", adică spre situaţia de ramură autonomă (a se vedea *Gh. Beleiu*, Drept civil. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil, Casa de editură şi presă „ŞANSA" S.R.L., Bucureşti, 1995, p. 39).

[3] A se vedea *D. Marinescu*, Dreptul mediului înconjurător, ed. a III-a revăzută şi adăugită, Casa de Editură şi presă „ŞANSA" S.R.L., Bucureşti, 1996, p. 48, care arată că autonomia şi independenţa acestui domeniu al dreptului „au suferit serioase amendamente", fapt pentru care înclină mai mult spre opinia după care dreptul mediului „constituie o ramură de sine stătătoare, cu caracter interdisciplinar". Mai târziu, aceeaşi autoare arată că „toţi autorii sunt de acord

Alți autori (de pildă, în doctrina franceză) arată că dreptul protecției mediului acoperă parțial sau total mai multe sectoare de reglementare, care pot fi determinate fie prin criterii instituționale legate de structurile politice și administrative de decizie, fie printr-un criteriu material, sprijinit de o definire a mediului[1].

Ramura dreptului protecției mediului are două dimensiuni: una națională și alta comunitară sau internațională aflate într-o unitate conceptională, structural sistemică. „Unitatea celor două dimensiuni își are originea în unicitatea și indivizibilitatea ecologică a mediului Terrei, chiar dacă acesta, din perspectiva suveranității statelor, este protejat fragmentat, la nivel național și internațional"[2].

Recunoașterea autonomiei dreptului protecției mediului are ca efect instituirea de drepturi și proceduri ce garantează gestiunea colectivă asupra patrimoniului mediului, această ramură de drept făcând referire la patrimoniul natural și cultural, la patrimoniul biologic, la cel construit, la patrimoniul arhitectural și urban, la cel rural ș.a.[3]

Dezvoltarea funcțiilor ecologice ale statului și dreptului are ca consecință formarea acestei noi ramuri de drept. Afirmăm că procesul formării și conturării acestei ramuri de drept este, în esență, un proces obiectiv, nu depinde de lipsa sau prezența unei legi generale de protecție a mediului. Credem că o astfel de lege este, și ea, rezultatul unor procese interne ale dezvoltării funcțiilor statului și dreptului în această privință și a activității organelor statului desfășurată pentru protecția mediului. O astfel de lege are, desigur, o importanță teoretică și practică deosebită, dar nu este determinantă pentru apariția unei astfel de ramuri de drept. Voința politică, atât de necesară în concepția noastră pentru nașterea unei noi ramuri de drept, este și ea rezultatul unui proces de formare a unei concepții politice despre necesitatea absolută a protecției mediului, care nu mai poate fi amânată și care trebuie realizată într-un cadru legislativ bazat pe principii juridice, bine organizat și folosit cu eficiență pentru a asigura persoanelor dreptul la un mediu sănătos și echilibrat, dar și pentru executarea îndatoririi prevăzute în Constituție de a proteja și ameliora mediul nostru al tuturor.

27. Denumirea acestei ramuri de drept. Pentru desemnarea formală a acestei ramuri de drept s-au folosit și se folosesc și în prezent diferite denumiri.

Astfel, în dreptul multor țări străine întâlnim frecvent expresia de „dreptul protecției mediului", uneori „dreptul mediului înconjurător".

„Dreptul ecologic"[4], mai rar întâlnit în dreptul nostru, este folosit uneori pentru desemnarea ramurii de drept „formată din ansamblul normelor care reglementează conduita persoanelor în vederea asigurării unui mediu corespunzător, sănătos, neviciat,

---

în privința apariției unei noi ramuri a dreptului, distincte – *dreptul mediului* – impusă atât de importanța maximă a valorilor sociale pe care le ocrotește, cât și de caracterul relativ unitar al acțiunii sociale privind ocrotirea componentelor naturale sau create prin activități umane ale mediului înconjurător" (*D. Marinescu*, Tratat de dreptul mediului, 2003, p. 40).

[1] A se vedea *M. Prieur*, Droit de l'environnement, Dalloz, Paris, 1984, p. 7-8.

[2] *D. Marinescu*, op. cit., 2003, p. 41.

[3] A se vedea *M. Prieur*, op. cit., p. 8.

[4] Inițial și *M. Duțu* a preconizat această denumire (a se vedea op. cit., R.R.D. nr. 5/1989), apoi însă a folosit consecvent aceea de „dreptul mediului".

care să permită evoluţia individuală şi colectivităţilor umane", ramură de drept care „nu este numai o ramură *internă* de drept, ci el are şi semnificaţie internaţională"[1]. Deşi această denumire dă o „eleganţă ştiinţifică" ramurii de drept la care ne referim, ea nici pe departe nu acoperă realitatea. Ecologia (oecologia) este – după cum am văzut la pct. 18 într-o altă formulare – ştiinţa care se ocupă cu studiul influenţei factorilor externi asupra organismelor animale şi vegetale, dar ea nu cuprinde şi mediul artificial, adică ce a creat (construit) omul înăuntrul şi în afara aşezărilor umane, ceea ce cade, de asemenea, sub incidenţa protecţiei mediului.

Se foloseşte frecvent şi expresia de„dreptul mediului înconjurător"[2], prin care se doreşte a desemna această ramură a dreptului nostru de protecţie şi îmbunătăţire a condiţiilor de mediu. Se citează în acest sens un autor străin, care arată că, în măsura în care mediul înconjurător este expresia interacţiunii a relaţiilor dintre vieţuitoare, între acestea şi mediul lor, nu este surprinzător ca dreptul mediului să fie „un drept de caracter orizontal", acoperind sectoarele clasice ale dreptului (privat, public şi internaţional) şi un drept de interacţiune care tinde să penetreze în toate sectoarele dreptului pentru a introduce ideea de „înconjurător[3]. Deşi autorii şi susţinătorii acestei denumiri sunt de bună-credinţă, ei scapă din vedere că prin «mediu» înţelegem ceea ce ne înconjoară, în care se află fiinţele şi lucrurile, iar prin «înconjurător» ceea ce se află de jur împrejur, adică este un pleonasm.

S-au mai folosit şi expresiile de „drept ambiental", „dreptul protecţiei naturii şi mediului", „dreptul mediului ambiant" ş.a.

În ce ne priveşte, am socotit, începând cu anul 1991 şi până în prezent, că cel mai bine corespunde conţinutului normelor şi raporturilor juridice respective denumirea simplă de „dreptul mediului". Prin folosirea acestei denumiri, pe de o parte evitam pleonasmul, iar pe de altă parte exprimam – credem – corect şi exhaustiv esenţa regulilor de conduită cuprinsă în legislaţia respectivă, legislaţie care priveşte mediul în ansamblul său, în sensul prevenirii poluării tuturor factorilor (naturali şi artificiali) ai mediului, conservarea acestuia, refacerea mediului poluat, dezvoltarea şi îmbunătăţirea condiţiilor de mediu şi sancţionarea poluatorului[4].

Analizând în profunzime şi în lumina scopului urmărit prin legislaţia la care ne referim, am ajuns la concluzia că normele acestei ramuri de drept urmăresc în exclu-

---

[1] *Gh. Beleiu*, op. cit., 1995, p. 39-40.

[2] *D. Marinescu*, a folosit consecvent această denumire până în anul 2003, când a publicat la Ed. All Beck tratatul său.

[3] *D. Marinescu*, op. cit., 1996, p. 48.

[4] Denumirea la care ne-am referit (dreptul mediului) a fost şi este folosit de mai mulţi autori: *M. Duţu*, Dreptul comunitar al mediului, Ed. Economică, 1997; Idem, Dreptul mediului. Tratat. Abordare integrată, vol I şi II, Ed. Economică, Bucureşti, 2003; *V. Zdrenghea*, Dreptul Mediului şi al Dezvoltării Durabile, vol. I, Ed. Le Mot, Bucureşti, 1997; *M.* Pătrăuş, Dreptul mediului. Note de curs, Oradea, 2000; *D. Marinescu*, începând cu anul 2003, în Tratat de dreptul mediului, Ed. All Beck, 2003; *Gh. Durac, L. Bouriaud*, Dreptul mediului. Răspunderea juridică pentru daune ecologice. Doctrină şi legislaţie, Ed. Junimea, Iaşi, 2004; *Şt. Ţarcă*, Dreptul mediului, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2005 ş.a.

sivitate *protecţia elementelor mediului natural şi artificial*[1], ceea ce ne-a făcut să concluzionăm în privinţa denumirii acestei ramuri de drept şi să folosim expresia „*dreptul protecţiei mediului*". În acest fel, considerăm că putem evita încărcarea acestei ramuri de drept cu probleme care nu ţin de ea şi putem concentra mai eficient legislaţia şi cercetările asupra raporturilor juridice de protecţie a factorilor mediu.

[1] Art. 1 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecţia mediului stabileşte: „Obiectul prezentei ordonanţe îl constituie un ansamblu de reglementări juridice privind protecţia mediului, obiectiv de interes public major, pe baza principiilor şi elementelor strategice care conduc la dezvoltarea durabilă".

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul II
Dreptul protecției mediului ca ramură a sistemului nostru juridic

28. Considerații introductive. 29. Definiția dreptului protecției mediului. 30. Obiectul dreptului protecției mediului. 31. Metoda de reglementare în dreptul protecției mediului. 32. Principiile generale ale dreptului protecției mediului. 33. Modalitățile de implementare a principiilor dreptului protecției mediului. 34. Izvoarele dreptului protecției mediului. 35. Locul dreptului protecției mediului în sistemul dreptului românesc. 36. Delimitarea dreptului protecției mediului de alte ramuri de drept. 37. Sarcinile dreptului protecției mediului

28. Considerații introductive. De la considerarea de către R. Drago, în 1976, ca absurdă susținerea tezei existenței unui drept al mediului[1)] și până la admiterea unanimă a existenței unei astfel de ramuri de drept distincte, unei ramuri a științelor juridice și unei discipline de învățământ la facultățile de drept, devenind un veritabil drept al speciei umane, distanța în timp este foarte scurtă, dar evoluția gândirii umane este uriașă, incomparabilă cu alte astfel de fenomene. Astăzi avem o legislație, în general, bine gândită și cuprinzătoare referitoare la protecția mediului, care împreună cu relațiile sociale la care se referă alcătuiesc ramuri de drept interne în acest domeniu la nivele naționale, dar nu numai; evoluează într-un ritm susținut un drept comunitar al mediului, care premerge dreptul intern și devine parte a acestuia, de multe ori fiind luat ca „model" de cele naționale, și se conturează un astfel de domeniu al dreptului și pe plan internațional.

Este indiscutabil că termenul de „legislație ecologică" este mai cuprinzător decât cel de „legislație pentru protecția mediului", incluzând în sfera sa întreaga ambianță ecologică în cadrul căreia se desfășoară întreaga activitate socio-umană. Dar, este mai îngust decât „legislația mediului" care privește nu numai lumea vie, ci și cea creată de om. „Dreptul mediului" bazat pe legislația mediului este indiscutabil mai larg decât „dreptul protecției mediului", care se rezumă doar la legislația care reglementează relațiile sociale de *protecție a mediului*, căutând să urmărească funcționarea sistemelor protejate în complexitatea lor, dar fără să se refere și la alte aspecte ale existenței mediului, la regimul său în general.

În condițiile în care dezvoltarea economică și creșterea populației ca urmare a exploziei demografice, pe de o parte, și tendința generală a unei părți însemnate a omenirii, pe de altă parte, s-a ajuns la creșterea fără precedent a fenomenului de poluare, care trebuie dirijate în direcția dorită de „lumea ecologică" și cu ajutorul reglementărilor legale referitoare la protecția mediului, demers absolut necesar pentru reconstrucția „ecologică".

[1)] Prezentat de *M. Duțu*, Tratat de dreptul mediului, ed. 3, Ed. C.H. Beck, București, 2007, p. 123.

Una din preocupările contemporane prioritare este acţionarea cu toate mijloacele în sprijinul protecţiei mediului, pentru care există, în toate ţările civilizate, şi unde nu există trebuie creat, un cadru legislativ care, în spiritul reglementărilor internaţionale şi comunitare, utilizează măsuri de constrângere şi cu caracter stimulator în vederea promovării unui comportament raţional şi pozitiv faţă de mediu. În acest fel, dreptul protecţiei mediului, care pune accentul pe prevenire, dar acţionează consecvent şi pentru aplicarea sancţiunilor juridice în spiritul principiului „poluatorul plăteşte", îşi va putea amplifica importanţa, dobândind o proeminenţă în cadrul reglementărilor juridice în acest domeniu şi devenind un factor esenţial al formării şi transpunerii în practică a unei conştiinţe de mediu, care va face mai uşoară integrarea noastră într-o Europă ecologică.

Importanţa creşterii rolului dreptului protecţiei mediului în integrarea europeană în general poate fi evidenţiată şi în lumina procesului de aproximare a legislaţiei noastre naţionale cu reglementările dreptului comunitar al protecţiei mediului, care va conduce, până la urmă, la o uniformizare continentală a normelor juridice respective.

La nivel internaţional, o atenţie mai mare s-a acordat problemelor de mediu de către organizaţiile internaţionale aproximativ din a doua jumătate a secolului trecut. În această direcţie a acţionat Organizaţia Naţiunilor Unite, care a pregătit şi organizat prima Conferinţă mondială de la Stockholm din 1972, unde s-au pus bazele protecţiei mediului la nivel internaţional. La această conferinţă a fost evidenţiat faptul că problemele protecţiei mediului sunt universale, cuprinzând toţi factorii de mediu din toate statele lumii. Declaraţia finală care cuprinde 26 de principii şi Declaraţia asupra mediului, care este un program de măsuri adoptate cu acest prilej, subliniază legătura organică dintre protecţia mediului şi progresul economico-social al popoarelor. Amintim în acelaşi sens şi documentul întitulat Declaraţia de Principii (sau Carta Pământului), adoptată în 1992 la Rio de Janeiro la Conferinţa Mondială ONU pentru mediu şi dezvoltare, în care sunt enunţate principiile după care omenirea trebuie să se conducă în relaţiile interumane şi în cele dintre om şi natură. În acest din urmă document (fără forţă juridică obligatorie) sunt formulate în cadrul a 27 de principii drepturile şi obligaţiile statelor şi oamenilor în domeniul mediului. Un alt document adoptat la această conferinţă, denumit Agenda 21, cuprinde un program de acţiune ce urma să fie aplicat de guverne, agenţii de dezvoltare şi organizaţii ale ONU peste tot unde activitatea economică a omului afectează mediul. Cu prilejul acestei conferinţe pentru schimbările climatice s-a mai adoptat şi un angajament ferm al ţărilor semnatare de a reduce emisiile de bioxid de carbon în atmosferă ş.a.

Toate aceste documente internaţionale urmăresc îndrumarea statelor semnatare pe linia adaptării legislaţiei proprii la concepţia şi politica urmată în acest domeniu de organismele autoare, în vederea dezvoltării şi întăririi cooperării în domeniul protecţiei mediului, care trebuie să fie considerate a fi prioritare.

Dreptul protecţiei mediului astfel format contribuie într-o măsură însemnată, atât pe plan intern, cât şi pe plan comunitar şi internaţional, la găsirea celor mai bune soluţii juridice şi tehnico-economice de protejare a mediului împotriva diverselor forme de poluare. Concentrarea tuturor eforturilor asupra protejării mediului şi lăsarea pe seama

altor domenii ale dreptului a altor probleme de mediu vor contribui la creşterea rolului actelor normative înmănuncheate în această ramură de drept.

29. Definiția dreptului protecției mediului. Dreptul protecției mediului este *acea ramură a sistemului nostru juridic care înmănunchează normele juridice ce reglementează relațiile sociale dintre subiectele de drept în legătură cu protecția şi dezvoltarea durabilă a mediului*[1)], adică este vorba de totalitatea normelor juridice, care reglementează relații sociale în sfera interacțiunii între societatea umană şi mediul privind protecția acestuia din urmă.

Din această definiție rezultă următoarele:

– avem de a face cu o ramură de drept distinctă, autonomă în sistemul nostru juridic;

– această ramură de drept este formată din norme juridice necuprinse în alte ramuri de drept, prezentând trăsături comune care le leagă între ele;

– aceste norme juridice reglementează o categorie distinctă de relații sociale născute în procesul complex al prevenirii poluării, refacerii mediului poluat, dezvoltării condițiilor de mediu şi sancționarea persoanei care încalcă reglementările legale respective.

30. Obiectul dreptului protecției mediului. Se ştie că prin obiect al dreptului în teoria generală se înțeleg *relațiile sociale în care participă subiectele de drept în condițiile legii.*

Dreptul protecției mediului, ca ramură a sistemului juridic dat, nu poate avea ca obiect altceva decât o categorie distinctă de relații sociale formate, în condițiile legii, între subiectele dreptului protecției mediului, în legătură cu activitatea complexă de protecție a mediului şi dezvoltarea durabilă. Aceste relații sociale sunt de o

---

[1)] Desigur, dreptul protecției mediului poate fi definit şi altfel ca, de exemplu: este constituit din „ansamblul complex al normelor juridice care reglementează relațiile ce se stabilesc între oameni privind atitudinea lor față de mediu, ca element vital şi suport al vieții, în procesul folosirii în scopuri economice, sociale şi culturale a componentelor sale – naturale şi artificiale – precum şi relațiile legate de protecția, conservarea şi dezvoltarea lor durabilă" (*D. Marinescu*, op. cit., p. 43), definiție complexă şi încărcată cu precizări inutile, care îngreunează reținerea esenței noțiunii. Se mai defineşte dreptul mediului ca „ansamblul regulilor şi instituțiilor stabilite în vederea protecției, conservării şi ameliorării mediului, conform obiectivelor de dezvoltare durabilă a societății" (*M. Duțu*, op. cit., R.R.D. nr. 5/1989, p. 23), care este o formulare mai concisă şi mai precisă. În dreptul nostru, se cunoaşte şi o definiție care implică referirea la conceptele sectorialității, intersectorialității, trans-sectorialității şi inter-generaționalității, considerate ca fundamentale pentru înțelegerea obiectivelor şi strategiilor acestei ramuri de drept. Iată definiția: este „acea ramură de drept public, din sistemul național al dreptului, care cuprinde normele juridice consacrate de legiuitor pentru reglementarea relațiilor sociale, având ca obiect obligațiile utilizatorilor de mediu pentru asigurarea protecției, conservării şi exploatării durabile a resurselor încorporate de biosferă la nivel sectorial, inter-sectorial, trans-sectorial şi inter-generațional, precum şi formele răspunderii pentru prejudiciile aduse valorilor de mediu" (*Şt. Țarcă*, op. cit., p. 34). Se ştie că definirea oricărei noțiuni trebuie să cuprindă numai esența şi caracteristicile expresiei date, fără alte precizări care nu țin de ideea respectivă.

mare varietate şi complexitate, care sunt exprimate în legea generală privind protecția mediului şi în legile speciale care, urmărind în ultima instanță reconcilierea omului cu mediul său, stabilesc reguli de conduită pentru cele mai diferite activități umane ce se realizează în contact cu mediul, afectând fie negativ, fie pozitiv acesta din urmă. Având în vedere că legea generală privind protecția mediului este o lege-cadru în această privință prin care se stabilesc principiile şi elementele strategice care conduc la dezvoltarea durabilă, obiectul dreptului mediului este detaliat într-o serie de alte reglementări legale, elaborate în condițiile principiilor cuprinse în Constituția României şi legea generală privind protecția mediului şi în completarea, concretizarea şi dezvoltarea acestora în funcție de nevoile practice ale vieții.

Specificul obiectului reglementării juridice cuprinse în sfera dreptului protecției mediului îl constituie caracterul relațiilor sociale, care este şi criteriul de bază ce serveşte la gruparea normelor juridice în ramuri de drept.

În cazul dreptului protecției mediului acest caracter specific sau particularitate proprie a relațiilor sociale respective constă în legătura lor directă cu protecția şi îmbunătățirea condițiilor de mediu, în sensul cel mai larg al cuvântului. Datorită legăturii directe a acestor relații sociale cu protecția mediului, ele dobândesc acea trăsătură comună care face ca ele să constituie obiectul de reglementare al unei ramuri de drept distincte, pe care noi o denumim dreptul protecției mediului.

În privința dreptului mediului au fost formulate mai multe păreri, dintre care amintim, înainte de toate, pe cele mai apropiate sau chiar identice cu concepția noastră.

Astfel, după o părere, obiectul dreptului protecției mediului îl formează relațiile sociale privitoare la protecția mediului şi folosirea resurselor naturale[1]. După o altă părere, pornind de la faptul că dreptul mediului reglementează o arie largă de relații sociale, se consideră că obiectul acestei ramuri de drept „îl constituie relațiile sociale specifice referitoare la conservarea şi dezvoltarea resurselor naturii şi a celorlalte componente ale mediului, precum şi cele privind protecția lor"[2]. Se cunoaşte şi formularea după care în dreptul protecției mediului obiectul ramurii de drept este format din relațiile sociale „ce apar între persoanele fizice sau juridice privitoare la folosirea, conservarea, dezvoltarea şi protecția factorilor de mediu"[3]. Se cunosc şi definiții mai altfel formulate ale obiectului dreptului mediului, „ca ştiință juridică de mare complexitate şi importanță pentru întreaga umanitate, implicând şi interesele generațiilor viitoare" care „*cuprinde relațiile sociale privind activitatea omului în biosferă, la toate nivelurile acesteia*"[4].

Din moment ce am adoptat o nouă denumire pentru această ramură de drept, suntem nevoiți să nuanțăm şi din punctul de vedere al obiectului ei deosebirea, cu precizarea că nu este vorba de două ramuri de drept (dreptul mediului şi dreptul protecției mediului), ci de o delimitare mai precisă, mai ştiințifică a relațiilor sociale respective.

---

[1] A se vedea *Y. Eminescu*, citată de *D. Marinescu*, op. cit., 1996, p. 31.

[2] *D. Marinescu*, op. cit., 1996, p. 33.

[3] *I. Trofimov*, Dreptul mediului, Chişinău, 2002, p. 19.

[4] *Şt. Țarcă*, op. cit., p. 29.

În concepția noastră, dintre relațiile sociale care până acum au fost considerate obiecte de reglementare ale dreptului mediului în general, unele nu trebuie cuprinse în obiectul dreptului protecției mediului. Astfel, nu constituie obiect de reglementare al normelor dreptului protecției mediului relațiile sociale născute în legătură cu folosirea rațională a elementelor componente ale mediului, cele privind conservarea factorilor de mediu și relațiile privind dezvoltarea factorilor de mediu. Aceste grupe de relații sociale sunt reglementate de acte normative aparte, care țin de domeniul dreptului comercial, administrativ, funciar etc.

Dreptul protecției mediului reglementează relațiile sociale care privesc doar protecția elementelor de mediu, cuprinse în legea generală a protecției mediului și detaliate în reglementările legale speciale.

31. Metoda de reglementare în dreptul protecției mediului. Prin metoda de reglementare se înțelege modul în care statul acționează asupra diferitelor categorii de relații sociale, adică cum le reglementează, care face ca anumite norme juridice să se separeu într-o ramură de drept aparte[1].

Metoda de reglementare este privită în literatura juridică generală drept un criteriu auxiliar de delimitare a ramurilor de drept, folosit alături de specificul obiectului reglementării juridice și subordonat acestuia[2].

Modul în care statul acționează asupra obiectului dreptului mediului indică *metoda autoritarismului*, adică prin normele dreptului protecției mediului statul reglementează relațiile de protecția mediului în mod autoritar. Aceasta înseamnă că statul folosește în acest scop norme juridice imperative, de la care părțile nu pot deroga prin acordul lor de voință. Metoda autoritară are caracter direct, statul adresându-se participanților la astfel de raporturi juridice prin stabilirea unor reguli de conduită obligatorii, care trebuie aplicate în toate situațiile prevăzute de lege. Acest caracter imperativ privește toate normele juridice preventive, defensive, represive și reparatorii ale dreptului protecției mediului, prin care sunt stabilite pentru părțile participante la raporturile juridice respective drepturi și obligații, care se nasc nu prin voința lor, ci prin efectul legii. Aplicarea lor nu poate fi deci evitată dacă participanții la raporturile juridice respective se găsesc în situațiile prevăzute de lege.

Este vorba deci nu de faptul că această metodă de reglementare nu se găsește și într-o altă ramură de drept, ca, de pildă, în dreptul administrativ, ci că amestecul acesteia cu specificul relațiilor sociale nu este caracteristică pentru vreo altă ramură de drept.

Din metoda de reglementare a dreptului protecției mediului rezultă că raporturile juridice care se nasc pe baza acestei metode sunt raporturi de conformare, care stabilesc drepturi și obligații certe pentru toți participanții la ele, care se nasc prin efectul legii. Obligațiile din conținutul raporturilor de dreptul protecției mediului au

---

[1] A se vedea *Gh. Boboș*, Teoria generală a dreptului, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 1999, p. 219.

[2] Ibidem.

un caracter tehnic[1]. „Dreptul de poluare" născută pe baza negocierii între persoane este exclusă[2].

32. Principiile generale ale dreptului protecției mediului. În procesul elaborării dreptului protecției mediului legiuitorul român a procedat în dublu sens. Pe de o parte, pornind de la necesitatea organică a reglementării, şi anume ca legea să conțină un liant al prevederilor atât de diverse şi atât de separate pe care le presupune existența marii varietăți ai factorilor de mediu ce beneficiază de protecție[3], el a enumerat în art. 3 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului principiile şi elementele strategice ce stau la baza acestei legi, care sunt următoarele:

„a) principiul integrării cerințelor de mediu în celelalte politici sectoriale;

b) principiul precauției în luarea deciziei;

c) principiul acțiunii preventive;

d) principiul reținerii poluanților la sursă;

e) principiul «poluatorul plătește»;

f) principiul conservării biodiversității şi a ecosistemelor specifice cadrului biogeografic natural;

g) utilizarea durabilă a resurselor naturale;

h) informarea şi participarea publicului la luarea deciziilor, precum şi accesul la justiție în probleme de mediu;

i) dezvoltarea colaborării internaționale pentru protecția mediului"[4].

---

[1] În doctrina noastră juridică se susține că metoda „principală de reglementare în dreptul mediului este cea a ecostandardelor", care cuprinde: normele sau ecostandardele de emisie (care stabilesc cantitatea de poluanți ori concentrațiile de poluanți ce pot fi emişi de o anumită sursă fixă sau mobilă; normele sau ecostandardele de calitate a mediului sau de emisie, care stabilesc nivelurile maxime admisibile de poluanți în mediile receptoare: sol, subsol, aer, apă. Aceste ecostandarde se completează cu tehnica juridică a listelor, stabilind regimul juridic al diferitelor categorii de poluanți; normele sau ecostandardele de procedeu, care stabilesc parametrii „curați" de funcționare pentru procesele tehnologice şi care au în vedere cele mai bune tehnologii şi practici de mediu; normele sau ecostandardele de produs, care definesc proprietățile fizice şi chimice ale produselor, regulile privind circulația acestora, condițiile de securizare şi metodele de utilizare, îndeosebi în cazul produselor toxice şi deşeurilor periculoase. Se mai arată că, alături de metoda ecostandardelor, ca metodă esențială de reglementare funcționează şi metoda normelor-definiții a conceptelor şi noțiunilor din structura normelor juridice de dreptul mediului (a se vedea *Şt. Țarcă*, op. cit., p. 33). În legătură cu normele juridice-definiții, precizăm că acestea nu sunt specifice dreptului protecției mediului.

[2] Apreciem că o înțelegere care ar interveni între un fabricant care, prin activitatea sa, poluează atmosfera şi un agricultor al cărui teren se află în preajma poluatorului, de a-i plăti o sumă de bani periodic pentru compensarea pierderilor la calitatea produselor agricole realizate pe acel teren, este un act juridic nul.

[3] A se vedea *M. Uliescu*, Principiile generale ale dreptului mediului, Studii de drept românesc, nr. 1-2, ianuarie-iunie, 1997, p. 7.

[4] Lit. a) a art. 3 a fost modificată de pct. 9 al art. I din Legea nr. 265/2006 pentru aprobarea O.U.G. nr. 195/2005.

Cele mai multe dintre ele au devenit principii ale dreptului protecției mediului[1]. Sub alt aspect, fără să le enumere expres în textul legii, legiuitorul dintotdeauna a avut în vedere scopul politicilor globale de protecție a mediului, exprimând prin aceasta conținutul unei idei cu caracter de universalitate, de care trebuie ținut seama și care este luat în considerare de fiecare dată când se elaborează o nouă lege în acest domeniu. În acest fel, legiuitorul român s-a inspirat într-o măsură semnificativă nu numai din principiile și normele dreptului protecției mediului din țara noastră sau din alte țări[2], ci și din dreptul internațional al protecției mediului (dreptul comunitar al mediului, dreptul european al mediului etc.)[3].

Procedând astfel, legiuitorul nostru a introdus în dreptul protecției mediului național (intern) și principii care guvernează de mult unele relații pe plan internațional și la care România a subscris prin participarea la elaborare sau prin aderarea ulterioară la ea. Prin consacrarea (explicită sau implicită) a principiilor respective în reglementările interne, legea protecției mediului dă expresie convențiilor internaționale și reglementărilor adoptate de forurile internaționale.

Una din problemele de maximă abstractizare ce trebuie rezolvată cu această ocazie este aceea de a ști ce este sau ce poate fi în știința dreptului un *principiu*.

În acest sens, s-a exprimat părerea că un principiu poate fi:

„a) o regulă sau o normă generală fără caracter juridic din care pot fi deduse norme juridice – cum sunt, de pildă, principiul suveranității statelor și principiul cooperării;

b) o regulă juridică – stabilită sau nu printr-un text legal – cu un caracter îndeajuns de general încât să poată inspira diferite aplicații și să se impună cu o autoritate general admisă (atunci când nu are caracter reglementar)"[4].

Aceasta înseamnă că un principiu, indiferent că are sau nu caracter juridic, are, direct sau numai mijlocit, o înfățișare normativă, dispunând sau presupunând o anumită comportare[5].

Încercând să definim noțiunea de principii generale ale dreptului protecției mediului, vom spune că acestea sunt idei generale, călăuzitoare și comune tuturor normelor dreptului protecției mediului, care călăuzesc conținutul acestor norme și reflectă ceea ce este esențial în ele, contribuind astfel la aplicarea lor corectă[6].

---

[1] De pildă, „crearea sistemului național de monitorizare integrată a mediului", prevăzută la lit. f), art. 3 din fosta Legea nr. 137/1995 privind protecția mediului, nu s-a ridicat la rang de principiu, și nici nu a fost concepută ca atare, ci formulată doar ca un element de strategie, de aceea nici nu a fost cuprinsă în art. 3 din prezenta lege a protecției mediului (O.U.G. nr. 195/2005).

[2] De exemplu din Codul francez al mediului, a cărui elaborare a început în 1992 și un prim pas l-a constituit adoptarea Legii Barnier nr. 95-101 din 2 februarie 1995, în care sunt în general afirmate (și nu create, cu o singură excepție și anume principiul dreptului la un mediu sănătos) principiile dreptului protecției mediului (a se vedea *M. Uliescu*, op. cit., p. 8).

[3] *L. Kramer* enumără următoarele principii ale acțiunii de mediu: subsidiaritatea, integrarea, precauția prevenirea, poluatorul plătește, rectificarea pagubelor la sursă (în EC Environmental Law, Foruth Edition, Sweet&Maxwell London, 2000, p. 9 și urm.).

[4] *M. Uliescu*, op. cit., p. 11.

[5] Ibidem.

[6] A se vedea: *E. Lupan*, Dreptul mediului, note de curs, 1993, p. 35 și urm.; Idem, Dreptul mediului, Ed. Lumina Lex, București, 1993, p. 32 și urm.; Idem, Dreptul mediului. Partea

Principiile dreptului protecţiei mediului sunt rezultatul unui proces de abstractizare şi de cristalizare a esenţei reglementărilor legale în acest domeniu al dreptului, asigurând concordanţa diferitelor norme juridice privitoare la protecţia mediului, coeziunea şi armonia teoretică şi practică a acestora. Ele exprimă, prin regulile pe care le cuprind, esenţa politicii de protecţie a mediului, în general a politicii de mediu a statului.

Principiile dreptului protecţiei mediului pot fi formulate direct în normele acestei ramuri de drept sau pot fi deduse pe cale de interpretare a acestor reglementări legale.

În dreptul protecţiei mediului românesc s-au folosit ambele aceste căi.

Astfel, cum am mai arătat, în art. 3 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecţia mediului sunt enumerate principiile şi elementele strategice ce stau la baza acestei ordonanţe de urgenţă, în scopul asigurării unei dezvoltări durabile care sunt, în acelaşi timp, şi principii ale dreptului protecţiei mediului. Printre acestea nu a mai apărut „crearea sistemului naţional de monitorizare integrată a mediului" care, ca element strategic, care a figurat în art. 3 din fosta Lege nr. 137/1995, care nu are un caracter suficient de general şi, ca urmare, nu poate fi ridicat la rang de principiu.

În doctrină, principiile acestei ramuri de drept şi alte idei călăuzitoare care stau la baza legislaţiei protecţiei mediului, pot fi şi sunt comentate, contribuindu-se astfel la conturarea mai precisă a principiilor propriu zise. În privinţa raporturilor de dreptul protecţiei mediului sunt, desigur, aplicabile şi principiile fundamentale ale dreptului, cum sunt legalitatea, egalitatea în faţa legii etc.

Având în vedere că analizele din lucrarea de faţă cuprinde, în esenţă, doar prezentarea şi analiza problemelor dreptului intern al protecţiei mediului, în continuare ne propunem să examinăm doar principiile care guvernează reglementările acestui domeniu al dreptului intern sau care au un caracter comun, dar fără să comentăm şi interpretăm principiile dreptului comunitar sau internaţional al protecţiei mediului.

a) *Principiul integrării cerinţelor de mediu în celelalte politici sectoriale* este formulat în art. 3 lit. a) din O.U.G. nr. 195/2005[1)], având originea în gândirea juridică modernă, care integrează fenomenele economico-sociale într-un tot unitar pentru atingerea aceloraşi scopuri – protecţia mediului şi dezvoltarea durabilă. Acest principiu exprimă ideea că scopurile şi activităţile de protecţie a mediului pot fi realizate numai în strânsă conlucrare cu toate politicile sectoriale. Politica de mediu, ca formă de orientare şi organizare a activităţii complexe de protecţie a tuturor factorilor de mediu, nu poate da roade decât integrat organic în politica economico-socială a ţării în ansamblu şi a Europei unite. Dezvoltarea economică şi socială şi perspectivele mediului nostru natural şi artificial nu poate fi concepută decât în strânsă cooperare dintre toate politicile sectoriale, integrate în politica globală naţională şi internaţională.

---

generală, Tratat elementar, I, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1996, p. 130-146; Idem, Dreptul mediului, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 1998, p. 51-59; Idem, Dreptul mediului, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2001, p. 57-58.

[1)] Lit. a) a art. 3 a fost modificată de pct. 9 al art. I din Legea nr. 165/2006 (M. Of. nr. 586 din 6 iulie 2006).

Fără o armonizare a politicii de mediu cu politicile şi programele de dezvoltare din toate domeniile vieții economico-sociale, dar şi a celorlalte politici cu sarcinile protecției mediului şi chiar atribuindu-i factorului de mediu o importanță sporită şi primordială nu vom putea realiza o societate modernă, ecologică. De integrarea cerințelor de mediu în celelalte politici sectoriale, şi invers, depinde viitorul țării noastre şi a întregii omeniri; aspectele de protecție a mediului trebuie avute în vedere în politica agricolă, industrială, energetică, a transporturilor şi în alte politici sectoriale. Pentru punerea în practică a acestui principiu au fost elaborate strategii menite să ducă la atingerea unor rezultate pozitive concrete, înainte de toate în sectoarele care cauzează cele mai mari probleme din punctul de vedere al poluării mediului.

Acest principiu, confirmat de Tratatul asupra UE[1], este unul dintre fundamentele acțiunii comunitare în domeniul mediului[2]. Având în vedere toate demersurile făcute pentru integrarea politicii de protecție a mediului în politicile unionale, putem afirma că considerațiilor economice, sociale şi de mediu trebuie să li se acorde aceeaşi atenție în procesul de elaborare a politicilor şi în procesele decizionale.

b) *Principiul precauției în luarea deciziei*, formulat la lit. b) din acelaşi articol, s-a desprins din principiul prevenirii şi astăzi este de sine stătător. Putem afirma că acest principiu îşi completează şi amplifică semnificațiile cu principiul prevenirii riscurilor ecologice şi a producerii pagubelor[3]. Precauția, ca măsură de prudență, include prevenirea unui pericol posibil în legătură cu mediul şi îndeamnă la luare unor decizii cu băgare de seamă pentru a evita poluarea. Într-adevăr, prevenirea se poate realiza, înainte de toate, prin precauție, iar aceasta din urmă are ca efect prevenirea. Ele sunt, în realitate, inseparabile, se află în interdependență sau într-un raport de cauzalitate precis determinat[4].

Principiul precauției este unul dintre cele mai puternice instrumente ale politicii de mediu[5]. El nu are o definiție universal acceptată, apărând diferite semnificații în abordarea sa în diferite state membre ale UE Principiul a primit recunoaştere internațională odată cu Declarația de la Rio de Janeiro, când a fost adoptate mai multe documente internaționale care susțin abordarea precaută. În general, reținem că scopul principiului precauției este asigurarea unui nivel ridicat de protecție a mediului şi a vieții, ori de câte ori datele ştiințifice disponibile nu permit o evaluare completă a riscului ecologic. Sfera acestui principiu este foarte largă, acoperind politica de protecție a mediului, dar şi a consumatorului, sănătatea umană, a animalelor, a vegetației etc.

---

[1] Unde se stipulează: „Cerințele protecției mediului trebuie integrate în definirea şi implementarea altor politici comunitare, în special cu privire la promovarea dezvoltării durabile" (art. 6).

[2] A se vedea *D.C. Dragoş*, *R. Velişcu*, op. cit. p. 119.

[3] A se vedea *M. Duțu*, Dreptul mediului. Tratat, vol. I, Ed. Economică, Bucureşti, 1998, p. 66.

[4] A se vedea *A. Kiss*, *D. Shelton*, Manual of European Environmental Law, Cambridge Grotius publications limitet, 1993, p. 37.

[5] A se vedea *Th.J. Daemen*, The EC's Evolving Precautionary Principle, European Environmental Law Review, ianuarie 2003, p. 6.

Sub un aspect, acest principiu privește activitatea de luare a deciziilor de către autoritățile pentru protecția mediului și de alte autorități ale administrației publice centrale și locale care desfășoară activități în legătură cu protecția mediului. Transpunerea în practică a acestui principiu se cere și în cazul luării de măsuri care privesc mediul de către alte persoane juridice și persoanele fizice care participă în viața economico-socială cu impact asupra mediului, indiferent de stadiul eliberării oricărei autorizații.

Prudența, ce trebuie să caracterizeze luarea oricărei decizii în domeniul protecției mediului, poate duce la adoptarea de măsuri chiar cu excluderea oricărui risc de poluare.

Normele juridice de comportare, care reflectă principiul precauției în luarea deciziilor, ca idee călăuzitoare de aplicare generală în domeniul protecției mediului, exprimă fie obligația de a însoți orice operație întreprinsă cu garanții suficiente, fie de a se abține de la măsurile ce pot avea consecințe imprevizibile.

Necesitatea formulării acestui principiu s-a pus în legătură cu protecția mediului, pornindu-se de la problemele globale ale acesteia, cum sunt schimbările climatice, deșertificarea, tăierea nemiloasă a pădurilor, poluarea mediului marin și multe altele. De aceea, la forumurile internaționale în legătură cu problemele globale ale mediului, de exemplu în Declarația Conferinței pentru Mediu și reafirmat în documentele Conferinței pentru dezvoltarea durabilă de la Johannesburg sau în Tratatul de la Maastrich, s-a pus un accent deosebit, printre altele, și pe principiul precauției, ce a afectat și legislațiile naționale.

c) *Principiul acțiunii preventive* este formulat, direct sau indirect, mai în toate actele normative (naționale, comunitare și internaționale) care privesc activitatea de protecția mediului. Ridicarea la rang de principiu a acțiunilor preventive privește scopul principal al acestei activități, reflectat în toate actele normative ale dreptului protecției mediului, și esența protecției mediului, dând rațiune și existenței normelor ramurii de drept pe care o analizăm. Prevenirea și controlul integrat al poluării au stat în atenție Guvernului când a stabilit, de exemplu, categoriile de activități industriale pentru care este obligatorie obținerea autorizației integrate de mediu și măsurile necesare pentru prevenirea sau, în cazul în care aceasta nu este posibilă, reducerea emisiilor în aer, apă și sol, provenite din acele activități[1)].

Acțiunea preventivă este formulată, ca principiu, la lit. c) din același art. 2 al O.U.G. nr. 195/2005, prin ea legiuitorul recunoscând importanța tuturor activităților de prevenire a producerii poluării și, prin aceasta, a cauzării prejudiciilor mediului.

Prevenirea poate fi privită sub două aspecte: ca prevenire a producerii consecințelor dăunătoare ale poluării și, prin aceasta, a însăși poluării; și limitarea sau eliminarea totală a efectelor dăunătoare ale poluării, care a avut loc cu consecințe nefaste asupra mediului. Acest principiu exprimă, în esență, protecția profilactică a mediului și operează, practic, în două trepte. Într-o primă treaptă, principiul privește toate acțiunile de legiferare în acest domeniu, rațiunea normelor dreptului protecției mediului constând tocmai în activitatea preventivă. În cea de-a doua treaptă, când se traduce

[1)] A se vedea O.U.G. nr. 152/2005 privind prevenirea și controlul integrat al poluării (M. Of. nr. 1078 din 30 noiembrie 2005).

în practică acest principiu, un accent deosebit se pune pe rolul autorităților pentru protecția mediului care conduc procedura de reglementare și emit acte de reglementare[1], în condițiile legii. Potrivit art. 15 alin. (2) din O.U.G. nr. 195/2005, „Actele de reglementare se emit numai dacă planurile și programele, proiectele, respectiv programele pentru conformare privind activitățile existente prevăd prevenirea, reducerea, eliminarea sau compensarea, după caz, a consecințelor negative asupra mediului, în raport cu prevederile aplicabile din normele tehnice și reglementările în vigoare". Mai mult, titularii activităților care fac obiectul procedurilor de reglementare sub aspectul protecției mediului sunt obligați să respecte termenele stabilite de autoritatea competentă de protecția mediului în derularea acestor proceduri, iar nerespectarea acestor termene conduce la încetarea acestei proceduri pe baza anulării solicitării actului de reglementare[2].

Activitățile bazate pe principiul acțiunii preventive includ deci și stabilirea responsabilităților și, dacă este cazul, aplicarea sancțiunilor, care contribuie, de asemenea, la prevenirea săvârșirii altor acțiuni în dauna mediului[3].

d) *Principiul reținerii poluanților la sursă* se bazează pe ideea reducerii consecințelor nefaste ale poluării prin împiedicarea răspândirii în spațiu a poluanților și astfel reducerea consecințelor lor negative. Prin poluant înțelegem orice substanță, preparat sub formă solidă, lichidă, gazoasă sau sub formă de vapori ori de energie, radiație electromagnetică, ionizantă, termică, fonică sau vibrații care, introdusă în mediu, modifică echilibrul constituenților acestuia și a organismelor vii și aduce daune bunurilor materiale. Dacă poluarea a avut loc, cel mai bun lucru este ca poluanții să nu vină în contact și cu alte elemente de mediu.

e) *Principiul „poluatorul plătește"* exprimă ideea potrivit căreia „poluatorul" sau agentul poluant, adică persoana care cauzează mediului un prejudiciu, va răspunde, în principiu[4], indiferent dacă fapta sa este culpabilă sau nu.

---

[1] Este vorba de avizele de mediu, avizul Natura 2000, acordul de mediu, acordul de import/export plante și/sau animale sălbatice, autorizația privind emisiile de gaze cu efect de seră, acordul de import pentru organisme modificate genetic, autorizația/autorizația integrată de mediu ș.a.

[2] Potrivit alin. (3) și (4) din art. 15 al O.U.G. nr. 195/2005.

[3] Desigur, se poate discuta dacă acțiunea preventivă și corectarea la sursă a atingerilor aduse mediului sau intervenția *a posteriori* trebuie să aibă prioritate absolută, dacă avem în vedere că costul economic acceptabil, faptul că uneori este mai economic să repari un prejudiciu cauzat mediului decât să-l previi prin adoptarea unor măsuri complicate și dificil de înfăptuit în scopul împiedicării producerii unui prejudiciu eventual. În această privință, în doctrina noastră s-a exprimat părerea că „alegerea între folosirea mijloacelor preventive și cele de reparare a prejudiciului ar fi conformă cu principiile ocrotirii mediului doar atunci când prejudiciul virtual este reversibil, iar repararea pagubei asigură repunerea deplină a mediului în situația anterioară" (*M. Uliescu*, op. cit., p. 16).

[4] După cum vom analiza pe larg în partea referitoare la răspunderea pentru poluare, spre deosebire de prevederile art. 81 din Legea nr. 137/1995, unde nu era prevăzută nici o excepție, în alin. (2) al art. 95 din O.U.G. nr. 195/2005, după ce alin. (1) stabilește regula, se prevede: „În mod excepțional, răspunderea poate fi și subiectivă pentru prejudiciile cauzate speciilor protejate și habitatelor naturale, conform reglementărilor specifice".

Acest principiu ridică probleme economice şi juridice complicate[1], prin faptul că consacră nu simpla obligaţie a poluatorului mediului de a repara prejudiciul cauzat, ci să se impute acestuia costul social al poluării pe care el o generează, adică toate efectele unei poluări nu numai asupra bunurilor persoanelor, ci şi asupra naturii înseşi şi toate acestea, de regulă, independent de culpă[2]. Asupra acestei chestiuni vom reveni în cadrul analizei problemelor răspunderii în dreptul mediului.

Principiul „poluatorul plăteşte" exprimă deci răspunderea în sens larg; el cuprinde orice obligaţie de a face, de la respectarea prevederilor legii până la suportarea sancţiunilor contravenţionale, penale şi civile. Acest caracter complex al principiului examinat exprimă cerinţa de a valida o sferă cât mai largă a necesităţilor şi posibilităţilor privind protecţia mediului, deoarece o singură faptă poate afecta în acest domeniu numeroase interese majore, care includ şi cerinţa ca agentul poluant să „plătească" fără întârziere.

În doctrină, se arată că reglementarea legală în materie (cu referire la Legea nr. 137/1995, astăzi abrogată) „nu pare a fi pe deplin pusă de acord cu exigenţele principiului „poluatorul plăteşte»"[3], observaţie cu care suntem pe deplin de acord, fiindcă ea este valabilă şi în privinţa reglementărilor în această materie cuprinse şi O.U.G. nr. 195/2005, şi nu numai în privinţa unui fond alimentat din contribuţiile poluatorilor, ci şi din punctul de vedere al teoriei răspunderii juridice (cum să răspunzi contravenţional sau penal „independent de culpă"? etc.).

În anul 2000, a fost adoptată o *Cartă albă a răspunderii pentru mediu*, prin care s-a urmărit punerea bazelor unui regim al răspunderii pentru daunele provocate mediului la nivel comunitar, care să aibă ca scop implementarea principiului pe care îl analizăm aici şi să stabilească mijloacele prin care acest regim să devină efectiv şi aplicabil[4].

f) *Principiul conservării biodiversităţii şi a ecosistemelor specifice cadrului biogeografic natural* este formulat la lit. f) al art. 3 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecţia mediului şi concretizat în diferite norme juridice ale dreptului protecţiei mediului[5]. Biodiversitatea exprimă variabilitatea organismelor din cadrul ecosistemelor terestre, marine acvatice continentale şi complexelor ecologice; aceasta include diversitatea intraspecifică, interspecifică şi diversitatea ecosistemelor.

Ecosistemul este un complex dinamic de comunităţi de plante, animale şi microorganisme şi mediul abiotic, care interacţionează într-o unitate funcţională.

Biodiversităţile şi ecosistemele sunt specifice unui anumit cadru biogeografic natural care trebuie conservată prin toate mijloacele ştiinţifice şi tehnice existente la dispoziţie, inclusiv prin mijloace juridice prevăzute în normele dreptului protecţiei mediului.

---

[1] A se vedea *M. Prieur*, op. cit., p. 123.

[2] Conform art. 95 alin. (1) şi (2) din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecţia mediului.

[3] *M. Uliescu*, op. cit., p. 18.

[4] A se vedea *G. Druesne*, Droit de l'Union européenne et politiques communautaires, 6e edition, PUF, 2001, p. 527.

[5] A se vedea Legea nr. 59/2003 pentru ratificarea Protocolului de la Cartagena privind biosecuritatea la Convenţia privind diversitatea biologică, semnată la 5 iunie 1992 la Rio de Janeiro, adoptat la Montreal la 29 ianuarie 2000 (M. Of. nr. 192 din 26 martie 2003).

După cum rezultă din Convenția privind diversitatea biologică, adoptată la Conferința ONU pentru Protecția Mediului Înconjurător de la Rio de Janeiro din 1992, acest principiu are în vedere biodiversitatea sub trei aspecte; menținerea proceselor ecologice esențiale ale sistemelor de suport ale vieții, prezervarea diversității genetice și utilizarea durabilă a speciilor și ecosistemelor[1].

Articolul 3 al acestei convenții precizează că statele au dreptul suveran de a-și exploata propriile resurse în conformitate cu politicile lor de mediu și cu responsabilitățile pe care le au de a nu produce prejudicii mediului. Și se precizează că fiecare parte contractantă se obligă: să integreze conservarea și utilizarea rațională a resurselor biologice în deciziile adoptate la nivel național; să protejeze și să încurajeze utilizarea resurselor în conformitate cu practicile culturale tradiționale care sunt compatibile cu conservarea sau utilizarea rațională; să adopte măsuri legale de utilizare a resurselor biologice pentru a evita sau a micșora impacturile negative asupra diversității biologice; să susțină populațiile locale în dezvoltarea și influențarea acțiunilor de remediere în zonele degradate unde s-a redus diversitatea biologică; să încurajeze cooperarea dintre autoritățile sale guvernamentale și sectorul său în dezvoltarea de metode pentru utilizarea rațională a resurselor biologice.

Pentru protecția factorilor abiotici ai mediului, autoritatea publică centrală pentru protecția mediului este Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor[2], astăzi denumit Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile[3] (M.M.D.D.), care elaborează norme tehnice, standarde de calitate, proceduri de prelevare și analiză, de monitorizare ș.a., este indiscutabil că la proiectarea lucrărilor care pot determina modificări ale cadrului natural al unei anumite zone există obligația legală a respecta procedura de evaluare a impactului asupra mediului[4], urmată de avansarea unor soluții tehnice de menținere a zonelor de habitat natural, de conservare a funcțiilor ecosistemelor vegetale și animale.

Toți deținătorii unor suprafețe terestre supuse unui regim de conservare ca habitate naturale sau pentru refacere ecologică au obligația să le gestioneze numai cu aplicarea măsurilor de conservare stabilite de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului.

Pe lângă aceste principii fundamentale ale dreptului mediului, legiuitorul nostru mai stabilește și unele elemente strategice ce stau la baza reglementărilor legale cuprinse în legea generală privind protecția mediului, și anume:

– *utilizarea durabilă a resurselor naturale, care nu necesită comentarii în această parte a analizelor noastre*;

---

[1] A se vedea *A. Kiss, D. Shelton*, op. cit., p. 36.

[2] Conform art. 100 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

[3] Potrivit H.G. nr. 368/2007 privind organizarea și funcționarea M.M.D.D. (M. Of. nr. 284 din 27 aprilie 2007).

[4] *Evaluarea impactului asupra mediului* este un proces menit să identifice, să descrie și să stabilească, în funcție de fiecare caz și în conformitate cu legislația în vigoare, efectele directe și indirecte, sinergice, cumulative, principale și secundare ale unui proiect asupra sănătății oamenilor și a mediului.

– *informarea și participarea publicului la luarea deciziilor, precum și accesul la justiție în probleme de mediu*[1] care este un alt element strategic care stă la baza reglementărilor cuprinse în legea generală privind protecția mediului. Atragerea și activizarea tuturor persoanelor în politica de mediu, participarea acestora la luarea deciziilor presupune, înainte de toate, asigurarea accesului lor liber la informația de mediu. Normele dreptului protecției mediului recunosc dreptul tuturor persoanelor de a trăi într-un mediu sănătos și echilibrat ecologic. Pentru a fi capabili să-și exercite acest drept persoanele trebuie să aibă acces la informație privind mediul, să fie îndreptățite de a participa la luarea deciziei și să poată avea acces la justiție în probleme de mediu. Se știe că în domeniul mediului un acces mai bun la informație și participarea publicului la luarea deciziei îmbunătățesc calitatea și implementarea deciziilor, contribuie la conștientizarea publicului asupra problemelor de mediu, oferind acestuia posibilitatea de a-și arăta preocupările și prilejuiesc autorităților publice să țină seama de asemenea preocupări. Este cunoscut că autoritățile publice, care dețin informații de interes public privind mediul, în mod normal, sunt preocupate ca mecanismele juridice eficiente să fie accesibile oamenilor și organizațiilor lor, astfel încât interesele lor legitime să fie protejate și legea să fie aplicată. La nivel comunitar, problema a stat în atenția Consiliului UE care a stabilit regulile după care informațiile privind mediul, deținute de autoritățile publice pot fi dezvăluite publicului[2]. Necesitatea participării publice este stabilită și în Declarația de la Rio de Janeiro și Agenda 21 adoptate în 1992, protecția mediului neputându-se realiza numai printr-o abordare sectorială; este necesară o abordare globală, prin acțiuni concertate a tuturor factorilor de care depinde protecția mediului.

Prin informație cu privire la mediu înțelegem orice astfel de informație disponibilă în scris, pe suport video sau audio ori bazele de date despre starea apei, aerului, solului faunei, florei etc. și despre activitățile ori măsurile care afectează sau sunt în măsură să afecteze acești factori de mediu ori sunt destinate să protejeze factorii de mediu.

Orice persoană are dreptul la aceste informații, iar autoritățile sunt obligate să le pună la dispoziția oricărui subiect al raportului juridic de mediu la simpla lor cerere și fără ca acestea să fie nevoite să dovedească un interes. Accesul la informație poate fi refuzat în cazurile în care dezvăluirea informației ar afecta: confidențialitatea procedurilor derulate de autoritățile publice, relațiile internaționale sau apărarea națională; securitatea publică; aspecte care sunt cercetate judiciar sau anchetate; confidențialitatea operațiunilor comerciale sau industriale sau a datelor personale; materialele furnizate de o terță persoană, fără ca ea să fie obligată în mod legal să facă acest lucru; materialele a căror dezvăluire ar duce la posibilitatea ca aspectele de mediu la care se referă să fie afectate în viitor și în alte situații prevăzute de lege.

---

[1] A se vedea mai pe larg *E. Lupan*, Accesul la informație și la justiție în probleme de mediu, Dreptul nr. 9/2003, p. 115-120.

[2] A se vedea Council Directive 90/313/EEC of 7 June 1990 on the freedom of access to information on the environment, în European Community. Environment Legislation, vol.1, General Policy, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg, 1992, p. 164-168.

Autoritatea publică este obligată să explice motivele pentru care o cerere de informare nu poate fi satisfăcută.

În cazul în care cererea de informație de mediu a fost refuzată, persoana petentă interesată poate folosi procedurile de contestare pe cale administrativă și, ulterior, judiciară în condițiile legislației în vigoare.

Implicarea oamenilor în procesul de luare a deciziilor privind chestiuni de mediu a fost soluționată în cadrul procedurilor de autorizare a anumitor activități cu impact asupra mediului, în special a celor de natură industrială, pe când accesul la justiție este asigurat persoanelor care au fost vătămate în dreptul lor la un mediu sănătos și echilibrat ecologic și, mai ales, sub aspectul principiului analizat aici, în dreptul lor la informația de mediu. Aceste din urmă persoane sunt interesate să conteste nerespectarea procedurilor care permit participarea oamenilor la luarea deciziilor privind protecția mediului.

Pentru asigurarea accesului la justiție în litigii de interes public trebuie să ne raportăm la prevederile Convenției de la Aarhus[1)], care leagă *locus standi* de accesul la informații. Această convenție prevede că persoanele vor avea acces la o procedură de control judiciar atunci, când pot justifica un interes suficient[2)]. Convenția garantează că procedurile de revizuire vor conferi remedii adecvate și efective și vor fi echitabile și oportune.

În art. 6-8 din Convenția de la Aarhus din 1998 sunt reglementate participarea publicului la deciziile privind activitățile specifice domeniului, precum și în timpul pregătirii planurilor, programelor și politicilor legate de mediu și în timpul pregătirii regulamentelor de aplicare, a normativelor și instrumentelor legale obligatorii, general aplicabile. Articolul 9 din convenție stabilește regulile accesului la justiție în cadrul legislației naționale;

– *dezvoltarea colaborării internaționale pentru protecția mediului* este o cerință imperativă nu numai în abordarea teoretică, ci și în realizarea practică a protecției mediului. Uneori nici statul în sine și, cu atât mai mult, organismele nestatale sau alte persoane juridice izolat nu pot face față sarcinilor care le revin în domeniul luptei împotriva poluării.

Potrivit Principiului 24 din Declarația de la Stockholm, problemele internaționale care se referă la protecția și îmbunătățirea condițiilor de mediu trebuie să fie abordate în spirit de cooperare între toate țările, mari și mici, pe picior de egalitate. O conlucrare prin acorduri de cooperare multilaterală sau bilaterală ori prin alte mijloace corespunzătoare sunt indispensabile pentru a preveni, a limita, a reduce și a elimina în mod eficient daunele cauzate mediului, rezultând din activitățile exercitate în orice domeniu și cu respectarea suveranității și intereselor tuturor statelor participante și nu numai.

În procesul activității de protecție a mediului statele au, de asemenea, obligația de a se informa în situații critice.

[1)] Convenția din 25 iunie 1998 privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu (M. Of. nr. 224 din 22 mai 2000).

[2)] „Interesul suficient" va fi determinat în lumina prevederilor naționale și în concordanță cu obiectivul de a acorda celor interesați un acces larg în justiție.

Cooperarea în domeniul protecției mediului dintre cei ce dețin, administrează și folosesc factorii de mediu este nu numai o necesitate obiectivă, ci și o cerință elementară practică, atât pe plan intern, cât și pe plan internațional.

Pe plan intern, cooperarea trebuie realizată între organele celor trei puteri cu atribuții diferite, agenții economici (care sunt, în principiu, principalii poluatori potențiali) și cetățenii, toți putând fi poluatori, dar și victime ale poluării. Toți participanții la aceste raporturi juridice trebuie să urmărească obținerea de rezultate bune în lupta împotriva poluării, ce izolat fiecare nu le poate obține. În aceste raporturi juridice, organele statului nu apar numai în calitate de controlori și sancționatori, ci și ca organizatori și executanți ai măsurilor de prevenire a poluării, de refacere a mediului poluat etc. Dar nici agenții economici sau cetățenii nu sunt numai niște potențiali poluatori, ci și subiecte de drept care participă nemijlocit la realizarea protecției mediului, în care scop desfășoară, nu de puține ori, activități comune.

Pe plan extern, cooperarea internațională este o necesitate, înainte de toate, între state, prin organele lor de specialitate, deoarece poluarea nu cunoaște granițe, ceea ce obligă la luarea în comun a unor măsuri preventive, defensive etc. Dar nu este exclus ca o astfel de cooperare să fie realizată între agenți economici sau grupuri de agenți economici de diferită naționalitate.

Poluarea internațională a mediului poate să apară, în principal, în următoarele trei situații:

– poluarea mediului pe teritorii ce aparțin altor state;

– poluarea mediului pe teritorii proprii cu consecințe poluante și pe teritoriul altor state;

– poluarea mediului pe teritorii ce nu aparțin nici unui stat (Antarctica, oceane, cosmos).

Cooperarea între state în lupta lor împotriva poluării mediului se realizează sub egida unor organe sau organisme internaționale, cum sunt ONU, Consiliul Europei ș.a., folosindu-se în acest scop de documente și reglementări internaționale în vigoare, care pot fi cu caracter imperativ sau cu caracter de recomandare. Frecvent se recurge însă la încheierea de convenții bilaterale sau multilaterale între state sau marii agenți economici, când clauzele acestora au caracter imperativ.

Am ales pentru sintetizarea problemelor și felurilor ideilor călăuzitoare în total șase principii ale dreptului protecției mediului, care pot fi completate cu cele trei elemente strategice ce stau la baza reglementărilor legale prin O.U.G. nr. 195/2005 fiindcă joacă un rol asemănător cu principiile examinate.

Această grupare are, desigur, caracter subiectiv și are la bază – după cum am arătat la începutul acestei analize – actualele reglementări cuprinse în art. 3 din O.U.G. nr. 195/2005. În doctrină, se cunosc însă mai multe clasificări și denumiri ale acestor principii, dintre care, pentru a le putea compara mai simplu, vom prezenta câteva. Mai mult, chiar și în legile generale privind protecția mediului găsim formulate în diferite feluri sau exprimate diferite categorii de principii care sunt chemate să guver-

neze reglementările legale în materie și aplicarea acelor reglementări în practică[1]. În ceea ce privește pozițiile din doctrina noastră de specialitate, ne vom referi la câțiva autori.

Astfel, într-un prim curs universitar din țara noastră apărut în 1992, *Daniela Marinescu* distinge principiile la care ne referim pe plan intern și pe plan extern[2]. Pe *plan intern*, enumără următoarele principii: a) potrivit căruia protecția mediului trebuie să constituie un element esențial al politicii economice și sociale a statului; b) principiul exercitării de către stat a dreptului suveran de a exploata resursele sale naturale, în așa fel încât să nu aducă prejudicii altor state; c) principiul priorității sănătății și bunăstării populației în comparație cu alte scopuri de folosire a resurselor naturale ale mediului; d) principiul apărării factorilor naturali ai mediului prin folosirea atentă, rațională a resurselor în funcție de nevoi, în interesul generațiilor prezente și viitoare; e) principiul interzicerii poluării; f) principiul „poluantul plătește". Pe *plan extern*: a) principiul *sic utere tuo*[3]; b) principiul bunei vecinătăți; c) principiul notificării și consultării; d) principiul protejării patrimoniului comun; e) principiul prevenirii; f) principiul nediscriminării, și se reiau dintre principiile pe plan inter interzicerea poluării și poluatorul plătește. În manualul din 1996, autoarea, pe plan intern, distinge între principii de bază și principii decizionale, iar pe plan extern între principii de bază și principii specifice sau cu caracter restrâns[4]. În manualul său din 2003, aceeași autoare distinge între principiile dreptului mediului și elementele strategice de bază, ceea ce ni se pare corect și necesar, și împarte în continuare principiile în pe plan intern și principii externe și păstrează, în cazul principiilor pe plan intern, distincția între principiile de bază și cele decizionale, iar în cazul principiilor externe între principiile de bază și cele specifice cu caracter restrâns. În fine, în Tratatul de dreptul mediului ediția a II-a din 2007, autoarea citată adaptează principiile la cerințele noi care rezultă din reglementările naționale noi și din cele comunitare.

---

[1] În ce privește situația din legislația noastră, observăm că în Legea nr. 9/1973 privind protecția mediului înconjurător nu s-au formulat astfel de idei călăuzitoare. În Legea nr. 137/1995 privind protecția mediului, în art. 3 sunt enumerate următoarele principii și elemente strategice: principiul precauției în luarea deciziei; cel al prevenirii, reducerii și controlul integrat al poluării prin utilizarea celor mai bune tehnici disponibile pentru activitate care pot produce poluări semnificative; prevenirea riscurilor ecologice și a producerii daunelor; principiul conservării biodiversității și a ecosistemelor specifice cadrului biogeografic natural; poluatorul plătește; înlăturarea cu prioritate a poluanților care periclitează nemijlocit și grav sănătatea oamenilor; crearea sistemului național de monitorizare integrată a mediului; utilizarea durabilă a resurselor naturale; menținerea, ameliorarea calității mediului și reconstrucția zonelor deteriorate; participarea publicului la luarea deciziilor privind mediu; dezvoltarea colaborării internaționale pentru asigurarea calității mediului. Din aceste 10 principii și elemente strategice de același rang, legiuitorul actual a preluat 6, cu mici modificări și, mai ales, reformulări, altele au fost integrate în principii noi și, datorită evoluării gândirii umane, au apărut și noi principii, așa cum găsim formulate în textele de mai sus.

[2] A se vedea *D. Marinescu*, op. cit., 1992, p. 36-51.

[3] Constând în obligația statelor de a nu prejudicia mediul altor state prin activitățile exercitate în limitele jurisdicțiilor naționale.

[4] A se vedea *D. Marinescu*, op. cit., 1996, p. 53-73.

Rămânând la prezentarea cronologică a autorilor din ţară, în 1993, noi am reţinut ca fiind principii ale dreptului mediului următoarele: a) principiul prevenirii poluării; b) realizarea treptată a sarcinilor depoluării; c) principiul armoniei dintre protecţia mediului şi activităţile economico-sociale; d) principiul coordonării şi sprijinirii de către stat a protecţiei mediului; e) atragerea tuturor persoanelor la activitatea de protecţie a mediului; f) principiul sistemului complex al sancţiunilor; g) principiul cooperării internaţionale[1]. În mod firesc, am păstrat într-un manual publicat în acelaşi an[2] şi în 1995[3] aceleaşi principii. În tratatul dreptului mediului, volumul I din 1996 am prezentat următoarele principii: a) al prevenirii poluării; b) al precauţiei în luarea deciziei; c) principiul conservării biodiversităţii şi a ecosistemelor specifice cadrului biogeografic natural; d) principiul „poluatorul plăteşte"; e) principiul priorităţii sănătăţii oamenilor; f) principiul realizării treptate a sarcinilor protecţiei mediului; g) principiul dezvoltării armonioase a tuturor activităţilor; h) principiul realizării şi coordonării activităţii de protecţie a mediului de către stat; i) principiul cooperării[4], clasificare pe care am păstrat-o şi în manualul din 1998[5], adăugând principiul consacrării legislative a protecţiei mediului şi cel al bunei vecinătăţi şi eliminând principiile de la lit. f) şi lit. g)[6]. Aceste modificări s-au datorat, pe de o parte dezvoltării politicii de protecţie a mediului pe plan internaţional şi naţional, iar pe de altă parte schimbărilor legislative şi evoluării gândirii juridice în materie.

Autorul *M. Duţu* consideră că în funcţie de amploarea şi influenţa lor asupra reglementărilor juridice de mediu, principiile acestei ramuri de drept pot fi grupate în două mari categorii: principii fundamentale şi principii generale (subsidiare primelor). Sunt principii ale dreptului mediului următoarele: *principiul conservării*, care urmăreşte să menţină un nivel durabil al resurselor ecologice; *principiul ameliorării calităţii mediului* care presupune îmbunătăţirea stării şi calităţii mediului prin acţiuni socioumane; *principiul prevenirii* care stimulează acţiuni anticipatoare; *principiul precauţiei* a cărei realizare a semnificaţiilor are loc în strânsă interdependenţă cu cele ale principiului prevenirii; *principiul protecţiei mediului* reprezintă substanţa însăşi a dreptului mediului, cuprinzând semnificaţiile principiilor prevenirii, precauţiei şi conservării; *principiul „poluatorul plăteşte"*, pe care nu-l mai comentăm[7].

M. Pătrăuş, în cursul său universitar, distinge următoarele principii ale dreptului mediului: a) protecţia mediului – obiectiv de interes public major; b) principiul conservării; c) principiul prevenirii; d) principiul precauţiei în luarea deciziei; e) principiul „poluatorul plăteşte"[8].

---

[1] A se vedea *E. Lupan*, Dreptul mediului, 1993, p. 35-43.

[2] A se vedea Idem, Dreptul mediului, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1993, p. 32-38.

[3] Idem, Dreptul mediului, Univ. Creştină „Dimitrie Cantemir", Cluj-Napoca, 1995, p. 39-47.

[4] Idem, Dreptul mediului. Partea generală, tratat, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1996, p. 130-145.

[5] Idem, Dreptul mediului, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 1998, p. 51-58.

[6] Idem, Dreptul mediului, Ed. Lumina Lex, 2001, p. 55-66.

[7] A se vedea *M. Duţu*, Tratat de dreptul mediului, ed. 3, p. 238-244.

[8] A se vedea *M. Pătrăus*, Dreptul mediului. note de curs, Ed. „Imprimeria de Vest", Oradea, 2000, p. 26-30.

Şt. Ţarcă consideră, în 2005, că o analiză comparativă a reglementărilor din dreptul nostru învederează identitatea principiilor fundamentale ale dreptului național cu cele stabilite în dreptul internațional al mediului, în dreptul comunitar al mediului și în legislațiile naționale moderne și reține ca principii ale acestei ramuri de drept următoarele: a) principiul precauției în luarea deciziilor; b) principiul prevenirii riscurilor ecologice și a producerii daunelor; c) cel al conservării biodiversității și a cadrului biogeografic natural; d) principiul „poluatorul plătește"; e) alte principii, cum sunt *sic utere tuo*, principiul bunei vecinătăți între state, principiul cooperării și informării între state, cel al protejării patrimoniului comun al umanității, principiul prevenirii poluării ș.a.[1)]

33. Modalitățile de implementare a principiilor dreptului protecției mediului. Modalitățile de implementare a principiilor și elementelor strategice sunt consacrate expres și exhaustiv de lege[2)]. Astfel:

„a) prevenirea și controlul integrat al poluări prin utilizarea celor mai bune tehnici disponibile[3)] pentru activitățile cu impact semnificativ asupra mediului;

b) adoptarea programelor de dezvoltare, cu respectarea cerințelor politicii de mediu constituie o modalitate de importanță majoră, care sunt chemate să întărească potențialul de progres al țării în vederea instaurării unor condiții bune de viață pentru toți. În cadrul politicii de mediu trebuie stabilite și mijloacele pentru evitarea consecințelor pe care le poate avea aplicarea măsurilor de protecție a mediului;

c) corelarea planificării de amenajare a teritoriului și urbanism cu cea de mediu este acea modalitate de implementare a principiilor și a elementelor strategice care presupune ca planificarea respectivă să fie compatibilă cu necesitatea protejării și îmbunătățirii condițiilor de mediu în interesul întregii societăți. Planificarea rațională de amenajare a teritoriului și un urbanism corect poate fi un instrument eficace pentru punerea de acord a imperativelor dezvoltării cu necesitatea ocrotirii și îmbunătățirii condițiilor de mediu. Cu ocazia planificării așezărilor umane și urbanizării trebuie avută în vedere necesitatea evitării daunelor ce s-ar putea provoca mediului, precum și obținerea unor avantaje sociale, economice și ecologice;

d) efectuarea evaluării de mediu înaintea aprobării planurilor și programelor care pot avea efect semnificativ asupra mediului;

e) evaluarea impactului asupra mediului în faza inițială a proiectelor cu impact semnificativ asupra mediului privește ideea că în cadrul oricărei activități umane rezultatul poate fi poluarea mediului, ceea ce impune o atenție permanentă asupra repercusiunilor

---

[1)] A se vedea *Şt. Ţarcă*, op. cit., p. 59-72.

[2)] În art. 4 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecție mediului. Partea introductivă a art. 4 a fost modificată de pct. 10 al art. I din Legea nr. 265/2006.

[3)] Prin *cele mai bune tehnici disponibile* trebuie să înțelegem stadiul de dezvoltare cel mai avansat și eficient înregistrat în dezvoltarea unei activități și a modurilor de exploatare, care demonstrează posibilitatea practică de a constitui referința pentru stabilirea valorilor-limită de emisie în scopul prevenirii poluării, iar în cazul în care acest fapt nu este posibil pentru a reduce în ansamblu emisiile și impactul asupra mediului în întregul său.

activităților economico-sociale asupra mediului. Procedura de evaluare la care ne referim are trei faze: preliminară, propriu-zisă și cea de analiză și validare.

f) introducerea și utilizarea pârghiilor și instrumentelor economice stimulative sau coercitive, ceea ce este o sarcină, dar și un drept al statului care, cu ajutorul unor reglementări legale, influențează atitudinea agenților economici și a cetățenilor. Stimulentele economice de cointeresare și înăsprirea sancțiunilor juridice pot constitui instrumente importante pentru respectarea reglementărilor legale referitoare la protecția mediului.

g) rezolvarea, pe niveluri de competență, a problemelor de mediu, în funcție de amploarea acestora înseamnă că, pentru traducerea în viață a cerințelor principiilor și elementelor strategice în domeniu, atât organele centrale, cât și cele teritoriale, înainte de toate cele de specialitate, dar și celelalte care prin activitatea lor vin în contact cu protecția mediului, trebuie să-și execute corect și consecvent atribuțiile stabilite de lege.

h) promovarea de acte normative armonizate cu reglementările europene și internaționale în domeniu apare ca o altă modalitate de implementare pentru asigurarea calității mediului. Elaborarea de norme și standarde, armonizarea acestora cu reglementările internaționale și introducerea programelor pentru conformare trebuie respectată de stat, prin organele sale, dacă este cazul în colaborare cu organele și organismele internaționale.

i) stabilirea și urmărirea realizării programelor pentru conformare;

j) crearea sistemului național de monitorizare integrată a calității mediului[1)];

k) recunoașterea produselor cu impact redus asupra mediului, prin acordarea etichetei ecologice[2)];

l) menținerea și ameliorarea calității mediului;

m) reabilitarea zonelor afectate de poluare;

n) încurajarea implementării sistemelor de management și audit de mediu;

o) promovarea cercetării fundamentale și aplicative în domeniul protecției mediului este o altă sarcină importantă care privește întreaga societate, inclusiv a statului, care coordonează întreaga această activitate în conformitate cu programele naționale și internaționale. Este o cerință fundamentală să se recurgă la știință și tehnică pentru a descoperi, a evita sau e limita pericolele care amenință mediul.

p) educarea și conștientizarea publicului, precum și participarea acestuia în procesul de elaborare și aplicare a deciziilor privind mediul. Instruirea și educarea populației precum și participarea acesteia la elaborarea și aplicarea deciziilor apare ca o cale importantă pentru formarea și dezvoltarea unei conștiințe de mediu, indispensabile pentru realizarea cu succes a sarcinilor protecției mediului.

[1)] *Monitorizarea mediului* înseamnă supravegherea, prognozarea, avertizarea și intervenția în vederea evaluării sistematice a dinamicii caracteristicilor calitative ale elementelor de mediu, în scopul cunoașterii stării de calitate și a semnificației ecologice a acestora, a evoluției și implicațiilor sociale ale schimbărilor produse, urmate de măsurile care se impun.

[2)] *Eticheta ecologică* este un simbol grafic și/sau un scurt text descriptiv aplicat pe ambalaj, într-o broșură sau alt document informativ, care însoțește produsul și care oferă informații despre cel puțin unul și cel mult trei tipuri de impact asupra mediului.

q) dezvoltarea rețelei naționale de arii protejate pentru menținerea stării favorabile de conservare a habitatelor naturale, a speciilor de floră și faună sălbatică ca parte integrantă a rețelei ecologice europene – Natura 2000;

r) aplicarea sistemelor de asigurare a trasabilității și etichetării organismelor modificate genetic;

s) înlăturarea cu prioritate a poluanților care periclitează nemijlocit și grav sănătatea oamenilor".

34. Izvoarele dreptului protecției mediului. Desigur, aici interesează nu izvoarele materiale ale dreptului protecției mediului[1], ci cele formale. Izvorul material privește conținutul sursei normei juridice, el fiind produs de conștiința oamenilor, determinată de relațiile obiective și subiective care se nasc în relațiile interumane. Putem afirma deci că „cu cât este mai bogată în semnificații viața socială, cu atât și determinările obiective și subiective ale apariției normei juridice sunt mai numeroase și mai puternice"[2].

Există, desigur, o conștiință juridică a societății care naște dreptul pozitiv, pe care noi am denumit-o „voință socială" sau „voință politică"[3]. Dar pe noi aici ne interesează nu această latură filozofică a noțiunii de izvor al dreptului, ci cea formală, prin care înțelegem formele specifice de exprimare a nomelor juridice care sunt determinate de modul de edictare sau sancționare a lor de către stat, adică forma pe care o îmbracă actele normative, ce constituie, împreună cu relațiile sociale specifice, dreptul protecției mediului.

Folosirea expresiei de „izvor de drept" în două sensuri are la bază anumite tradiții ale științelor juridice, dar nu această este singurul lucru important, ci și faptul că și în dreptul protecției mediului putem și trebuie să deosebim alte două feluri de izvoare și anume cele interne și cele externe.

Prin urmare, constituie *izvor formal al dreptului protecției mediului orice act normativ care este general obligatoriu și este consacrat reglementării relațiilor sociale de protecția mediului.* Cu alte cuvinte, *este deci vorba de formele specifice de exprimare a normelor juridice care reglementează relații sociale de protecție a mediului și care sunt reguli de conduită generale și impersonale, de aplicabilitate repetată ce privesc comportamentul persoanelor participante, ca părți, la raporturile de protecția mediului*; este vorba, în esență, de actele normative care reglementează relațiile sociale de protecția mediului. Izvoarele formale ale dreptului protecției mediului reprezintă unul din elementele definitorii ale acestei ramuri de drept. Pluralitatea izvoarelor de drept este proprie și acestui domeniu al dreptului și apare datorită complexității relațiilor sociale pe care le reglementează, varietății activităților de protecție a mediului. Actul normativ scris reprezintă izvorul forma principal al dreptului protecției mediului

---

[1] Prin *izvoarele materiale ale dreptului protecției mediului* înțelegem factorii de configurare a acestei ramuri de drept cum sunt mediul natural și artificial, ecofactorii de mediu, echilibrele între factorii de mediu și fenomenul poluării, care generează relațiile sociale de protecție ce constituie obiectul reglementării juridice în cazul dreptului protecției mediului.

[2] *Gh. Bobos*, op. cit., 1999, p. 183.

[3] A se vedea pct. 24 din prezenta lucrare.

Izvoarele formale ale dreptului protecției mediului prezintă următoarele principale *trăsături caracteristice*: în primul rând, toate reglementările referitoare la protecția mediului au caracter imperativ; în al doilea rând, alături de regulile de conduită cuprinse în acte normative care alcătuiesc această ramură de drept, sunt izvoare interne și normele tehnice, dacă privesc activitățile persoanelor fizice și juridice din momentul proiectării investițiilor economico-sociale și după darea lor în exploatare, pe toată durata desfășurării lor; în al treilea rând, caracterul internațional al poluării și al luptei împotriva ei determină ca în dreptul protecției mediului să se aplice numeroase norme juridice imperative sau cu caracter de recomandare, cuprinse în tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, precum și în convențiile bilaterale și multilaterale, ce fac parte din dreptul intern[1]. Ca urmare a ridicării, prin art. 35 din Constituția României, a dreptului la un mediu sănătos și ecologic echilibrat la dimensiunile unui drept fundamental al omului, vor fi aplicabile și prevederile art. 20 al legii noastre fundamentale după care dispozițiile constituționale în această materie vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte. Alineatul (2) al aceluiași articol stabilește că „Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile". Mai amintim că în art. 148 alin. (1) se prevede că aderarea României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, în scopul transferării unor atribuții către instituțiile comunitare, precum și al exercitării în comun cu celelalte state membre a competențelor prevăzute în aceste tratate, se face prin lege adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor. Ceea ce este important din punctul de vedere al analizelor noastre este stabilit în alin. (2) din același articol, unde se stabilesc următoarele: „Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare".

A. Principala categorie de izvoare formale ale dreptului protecției mediului sunt **legile**. În sens larg, termenul de lege cuprinde orice act normativ, indiferent de denumirea lui. În sens restrâns, legea este doar actul normativ votat de parlamentul țării, care poartă denumirea de „Legea nr. ...".

Legile, ca acte juridice al legiuitorului unic[2] – Parlamentul României, sunt cele mai importante izvoare ale dreptului protecției mediului. Desigur, legile sunt izvoare ale acestei ramuri de drept numai în măsura în care ele reglementează relații sociale, obiect de reglementare al dreptului protecției mediului. O primă clasificare a acestor izvoare este cea legală și se face după principiul ierarhiei actelor normative și, desigur, al forței lor juridice.

---

[1] Conform art. 11 alin. (2) al Constituției României (2003).

[2] A se vedea *Gh. Boboș*, op. cit., p. 188-190.

Parlamentul României adoptă legi constituționale (care sunt cele de revizuire a Constituției), ele fiind foarte importante izvoare ale dreptului protecției mediului, legi organice și legi ordinare, care sunt și ele izvoare formale ale acestei ramuri de drept, dacă conțin reguli de conduită în privința protecției mediului.

a) Dintre legile, ca izvoare ale dreptului protecției mediului, amintim, înainte de toate, *Constituția României*[1], care stabilește cu cea mai mare forță juridică unele reguli de conduită ce stau la baza altor reglementări de specialitate. Constituția stabilește pentru orice persoană, pe de o parte, dreptul la un mediu sănătos și echilibrat ecologic și asigură cadrul legislativ pentru exercitarea acestui drept, pe de altă parte, îndatorirea de a proteja și a ameliora mediul (art. 35). Apoi, se prevede că dreptul de proprietate obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului [art. 44 alin. (7)]. Iar, potrivit art. 135 alin. (2) lit. e), statul trebuie să asigure refacerea și ocrotirea mediului, precum și menținerea echilibrului ecologic.

b) *Legile organice* privesc cele mai importante relații economico-sociale, care sunt enumerate expres în Constituție[2]. Ele privesc mai mult indirect relațiile de protecție a mediului, dar în această ipoteză constituie izvoare ale acestei ramuri de drept[3]. Uneori, aceste relații sociale sunt reglementate prin coduri, care conțin reguli de conduită în ansamblu într-un anumit domeniu. Ele răspund cel mai bine nevoii de abordare globală a domeniului respectiv al relațiilor sociale[4]. În domeniul protecției mediului nu există în sistemul nostru juridic asemenea abordări. Apreciem însă că, în viitor (poate mai îndepărtat) va trebui să ne gândim și la adoptarea unui cod „ecologic"[5]. În măsura în care unele coduri privesc și relații sociale de protecție a mediului, prin unele reglementări care stabilesc și regimul de protecție a unor factori de mediu, ca de exemplu Codul silvic[6], ele trebuie considerate că sunt izvoare ale dreptului protecției mediului.

c) *Legile ordinare* sunt, în privința categoriei de legi din sistemul izvoarelor dreptului protecției mediului, cele mai numeroase. Legea propriu-zisă este deci un izvor frecvent al ramurii de drept de care ne ocupăm[7].

Legile Parlamentului României, izvoare ale dreptului protecției mediului, pot fi divizate în două categorii: legi generale (cum este, de exemplu, Legea nr. 265/2006 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului[8], Legea nr. 82/1993 privind constituirea Rezervației Biosferei „Delta

---

[1] Din 1991, cu actualizarea denumirilor și renumerotarea articolelor, revizuită prin Legea nr. 429/2003, aprobată prin referendumul național din 18-19 octombrie 2003, confirmat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 3 din 22 octombrie 2003.

[2] A se vedea art. 73 din Constituția României.

[3] Ca, de pildă, infracțiunile de mediu și pedepsele care le privesc, contenciosul administrativ, regimul juridic general al proprietății, chiar și organizarea generală a învățământului și organizarea administrației publice locale, a teritoriului ș.a.

[4] A se vedea *M. Duțu*, Dreptul mediului, Ed. Economică, București, 1996, p. 85.

[5] Care se va putea numi și „Codul folosirii și protecției mediului".

[6] Adoptat prin Legea nr. 46/2008 (M. Of. nr. 238 din 27 martie 2008).

[7] A se vedea: *E. Lupan*, op. cit., 2001, p. 70; *D. Marinescu*, op. cit., p. 45 ș.a.

[8] M. Of. nr. 586 din 6 iulie 2006.

Dunării"[1], Legea nr. 5/2000 privind amenajarea teritoriului național – Secțiunea a III-a, zone protejate[2]); și legi speciale (cum sunt, de exemplu, Legea fondului funciar nr. 18/1991[3], Legea nr. 126/1995 privind regimul materiilor explozive[4], Legea îmbunătățirilor funciare nr. 138/2004[5], Legea nr. 46/2008 Codul silvic[6], Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006[7], Legea apelor nr. 107/1996[8], O.U.G. nr. 196/2005 privind fondul pentru mediu[9], Legea grădinilor zoologice și acvariilor publice nr. 191/2002[10], Legea nr. 360/2003 privind regimul substanțelor și preparatelor chimice periculoase[11], Legea nr. 205/2004 privind protecția animalelor[12], Legea muntelui nr. 347/2004[13], Legea nr. 24/2007 privind reglementarea și administrarea spațiilor verzi din zonele urbane[14] ș.a.).

După cum se știe, tratatele ratificate de Parlamentul României, potrivit legii, fac parte din dreptul intern. Menționam câteva convenții internaționale care fac parte din această categorie de izvoare. Astfel, Convenția U.N.E.S.C.O. privind patrimoniul mondial, cultural și natural, Paris (1972)[15], Convenția asupra zonelor umede de importanță internațională, în special ca habitat al păsărilor acvatice, încheiată la Ramsar (1971)[16], Convenția de la Basel privind controlul transportului peste frontiere al deșeurilor periculoase și eliminarea acestora[17], Convenția privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, Aarhus (1998)[18], Convenția privind interzicerea utilizării în scopuri ostile a tehnicilor de modificare a mediului (ENMOD), New York (1976)[19], Convenția privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontieră, Espoo (1991)[20], Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție (CITES), Washington (1973)[21], Convenție privind conservarea speciilor migratoare

---

1) M. Of. nr. 283 din 7 decembrie 1993.
2) M. Of. nr. 152 din 12 aprilie 2000.
3) M. Of. nr. 37 din 20 februaraie1991.
4) M. Of. nr. 298 din 28 decembrie 1995.
5) M. Of. nr. 369 din 28 aprilie 2004.
6) M. Of. nr. 238 din 27 martie 2008
7) M. Of. nr. 944 din 22 noiembrie 2006.
8) M. Of. nr. 244 din 8 octombrie 1996.
9) M. Of. nr. 1193 din 30 decembrie 2005
10) M. Of. nr. 271 din 23 aprilie 2002.
11) M. Of. nr. 635 din 5 septembrie 2003.
12) M. Of. nr. 531 din 14 iunie 2004.
13) M. Of. nr. 670 din 26 iulie 2004.
14) M. Of. nr. 36 din 18 ianuarie 2007.
15) Acceptată prin Decretul nr. 187/1990.
16) Ratificată prin Legea nr. 5/1991.
17) Ratificată prin Legea nr. 6/1991.
18) Ratificată prin Legea nr. 86/2000.
19) Ratificată prin Decretul nr.100/1983 (B. Of. nr. 23 din 1 aprilie 1983).
20) Ratificată prin Legea nr.22/2001 (M. Of. nr. 105 din 1 martie 2001).
21) La care România a aderat prin Legea nr. 69/1994 (M. Of. nr. 211 din 12 august 1994).

de animale sălbatice, Bonn (1979)[1)], Convenţia internaţională pentru protecţia noilor soiuri de plante (1961, revizuită la Geneva, 1972, 1978 şi 1991)[2)], Convenţie privind diversitatea biologică, Rio de Janeiro (1992)[3)], Acord privind conservarea cetaceelor din Marea Neagră, Marea Mediterană şi zona contiguă a Atlanticului, Monaco (1996)[4)], Convenţia privind Protecţia Mării Negre împotriva poluării, Bucureşti (1992)[5)], Convenţia asupra măsurilor ce urmează a fi luate pentru interzicerea şi împiedicarea operaţiunilor ilicite de import, export şi transfer de proprietate al bunurilor culturale, Paris (1970)[6)], Convenţia pentru protecţia patrimoniului arhitectural al Europei, Granada (1985)[7)], Convenţia europeană pentru protecţia patrimoniului arheologic (revizuită), La Valetta (1992)[8)], Convenţia de la Viena privind protecţia stratului de ozon (1985), Protocolul de la Montreal privind substanţele care epuizează stratul de ozon (1987) şi Amendamentul la Protocolul de la Montreal privind substanţele care epuizează stratul de ozon, Londra (1990)[9)], Convenţia cu privire la utilizarea cursurilor de apă internaţionale în alte scopuri decât navigaţia, New York (1997), Convenţia privind protecţia şi utilizarea cursurilor de apă transfrontiere şi a lacurilor internaţionale, Helsinki (1992)[10)], Protocolul privind apa şi sănătatea, Londra (1999), la Convenţia privind protecţia şi utilizarea cursurilor de apă transfrontieră şi a lacurilor internaţionale, Helsinki (1992)[11)], Conferinţa ONU de la Berlin, prima conferinţă a statelor semnatare ale convenţiei cadru asupra climei (1995) şi multe alte convenţii la care facem doar trimitere[12)].

B. Actele Guvernului, în măsura în care privesc relaţiile sociale obiect de reglementare al acestei ramuri de drept, sunt importante izvoare ale dreptului protecţiei mediului. Guvernul adoptă hotărâri şi ordonanţe[13)] (dintre acestea din urmă unele fiind „de urgenţă"). Hotărârile se emit pentru organizarea executării legilor, iar ordonanţele în temeiul unei legi speciale de abilitare, în limitele şi în condiţiile de aceasta.

[1)] La care România a aderat prin Legea nr.13/1998 (M. Of. nr. 24 din 26 ianuarie 1998).

[2)] La care România a aderat prin Legea nr.186/2000 (M. Of. nr. 547 din 6 noiembrie 2000).

[3)] Ratificată de Parlament prin Legea nr. 58/1994 (M. Of. nr. 199 din 2 august 1994).

[4)] Ratificat prin Legea nr. 91/2000 (M. Of. nr. 239 din 30 mai 2000).

[5)] Ratificată de Parlament prin Legea nr. 9/1992 (M. Of. nr. 242 din 29 septembrie 1992).

[6)] Ratificată de Parlament prin Legea nr. 79/1993 (M. Of. nr. 268 din 19 noiembrie 1993).

[7)] Ratificată de Parlament prin Legea nr. 157/1997 (M. Of. nr. 274 din 13 octombrie 1997).

[8)] Ratificată de Parlament prin Legea nr. 150/1997 (M. Of. nr. 175 din 29 iulie 1997).

[9)] La care România a aderat prin Legea nr. 84/1993 (M. Of. nr. 292 din 15 decembrie 1993).

[10)] Ratificată de Parlament prin Legea nr. 30/1995 (M. Of. nr. 81 din 3 mai 1995).

[11)] Ratificată prin O. U. G. nr. 95 din 29 august 2000 (M. of. nr. 433 din 2 septembrie 2000).

[12)] A se vedea *E. Lupan*, Dicţionar de protecţia mediului, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1997, p. 62-85.

[13)] Confirm art. 108 alin. (1) din Constituţia României.

a) *Hotărârile de guvern* sunt considerate izvoare, în sens larg, ale dreptului protecției mediului, în cazul reglementării, direct sau indirect, a relațiilor sociale ce țin de folosirea și protecția mediului.

Fac parte din această categorie de izvoare, în primul rând, hotărârile care au ca obiect organizarea și funcționarea autorității competente pentru protecția mediului (cum sunt autoritatea publică centrală, Agenția Națională pentru Protecția Mediului, agențiile regionale pentru protecția mediului ș.a.).

Dintre astfel de hotărâri amintim, de exemplu: H.G. nr. 525/1996 pentru aprobarea Regulamentului general de urbanism[1)], H.G. nr. 679/1997 pentru aprobarea Regulamentului armelor de foc și al munițiilor[2)], H.G. nr. 472/2000 privind unele măsuri de protecție a calității resurselor de apă[3)], H.G. nr. 711/2001 privind înființarea Centrului Național pentru Așezări Umane (habitat)[4)], H.G. nr. 230/2003 privind delimitarea rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și parcurilor naturale și înființarea administrațiilor acestora[5)], H.G. nr. 1/2006 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Administrației Fondului pentru Mediu[6)] ș.a.

b) Ordonanțele de urgență ale Guvernului sunt de o importanță deosebită pentru reglementarea anumitor relațiile sociale ce nu poate fi amânată. Din această categorie importantă de izvoare ale dreptului protecției mediului reținem, ca exemple, O.U.G. nr. 78/2000 privind regimul deșeurilor[7)], O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei[8)], O.U.G. nr. 244/2000 privind siguranța barajelor[9)], O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului[10)], O.U.G. nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice[11)], modificată și completată prin O.U.G. nr. 154/2008[12)] ș.a.

c) *Ordinele miniștrilor* sunt, de asemenea, izvoare ale dreptului protecției mediului în măsura în care privesc relațiile sociale specifice acestui domeniu al dreptului. Astfel, Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997 pentru aprobarea Normelor de igienă și a recomandărilor privind mediul de viață al populației[13)], Ordinul ministrului mediului și dezvoltării durabile nr. 410/2008 pentru aprobarea Procedurii de autorizare a activităților de recoltare, capturare și/sau achiziție și/sau comercializare, pe teritoriul național sau la export, a florilor de mină, a fosilelor de plante și fosilelor de animale vertebrate și nevertebrate, precum și a plantelor și animalelor din flora și, respectiv, faună

---

1) Republicată în M. Of. nr. 856 din 27 noiembrie 2002.
2) M. Of. nr. 321 din 20 noiembrie 1997.
3) M. Of. nr. 272 din 15 iunie 2000.
4) M. Of. nr. 442 din 7 august 2001.
5) M. Of., nr. 190 din 26 martie 2003.
6) M. Of. nr. 13 din 6 ianuarie 2006.
7) M. Of. nr. 283 din 22 iunie 2000.
8) M. Of. nr. 633 din 6 decembrie 2000.
9) Republicată în M. Of. nr. 96 din 4 februarie 2002.
10) M. Of. nr. 1.196 din 30 decembrie 2005.
11) M. Of. nr. 442 din 29 iunie 2007.
12) M. Of. nr. 787 din 25 noiembrie 2008.
13) M. Of. nr. 140 din 3 iulie 1997.

sălbatice și a importului acestora[1], Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului nr. 552/2003 privind aprobarea zonării interioare a parcurilor naționale și a parcurilor naturale, din punct de vedere al necesității de conservare a diversității biologice[2], Ordinul ministrului mediului și gospodăririi apelor nr. 374/2004 pentru aprobarea Planului de acțiune privind conservarea cetaceelor din apele românești ale Mării Negre[3], Ordinul ministrului mediului și gospodăririi apelor nr. 604/2005 pentru aprobarea clasificării peșterilor și sectoarelor de peșteri – arii naturale protejate[4] ș.a.

C. Alte izvoare ale dreptului protecției mediului sunt *actele autorităților publice teritoriale și locale,* în special ale consiliilor județene, respectiv al Consiliului General al Municipiului București și locale, precum și ale agențiile regionale, agențiile județene pentru protecția mediului, ale Administrației Rezervației Biosferei „Delta Dunării", precum și ale Gărzii Naționale de Mediu și structurile subordonate acesteia, cu luarea în considerare a competenței teritoriale ale acesteia.

D. Cutuma sau obiceiul juridic poate fi izvor de dreptul protecției mediului, dacă în reglementările internaționale sau naționale se face trimitere la ea. Locul obiceiului este însă infim, deoarece într-o societate modernă acest izvor care își găsește explicația într-un mod de viață tradițional, de regulă înapoiat, nu poate juca un rol însemnat. În dreptul protecției mediului comunitar întâlnim totuși trimiteri prin reglementări juridice la anumite cazuri de uzuri sau la obiceiuri (în legătură, de pildă, cu rânduielile portuare).

E. Practica judiciară nu reprezintă, în concepția noastră, un astfel de izvor al dreptului, chiar dacă ea joacă un rol important în semnalarea anumitor lacune legislative, și uneori oferă organelor competente soluții pentru completarea sau perfecționarea reglementărilor legale respective.

35. Locul dreptului protecției mediului în sistemul dreptului românesc. Pornind de la elementele esențiale ale dreptului protecției mediului examinate în cele ce preced, adică noțiunea, obiectul și metoda de reglementare, principiile și izvoarele acestuia, nu s-ar putea susține cu sorți de izbândă că această ramură de drept nu ocupă un loc important printre ramurile fundamentale ale sistemului juridic românesc. Acest loc rezultă din importanța social-economică a relațiilor social-economice obiect de reglementare juridică.

Într-adevăr, o atare concluzie nu s-ar justifica decât dacă avem în vedere, înainte de toate, pericolul pe care-l reprezintă pentru omenire, pentru viața pe Pământ poluarea mediului, și lupta împotriva acestui flagel, luptă care se transpune în practică în cadrul relațiilor sociale reglementate de normele acestei ramuri de drept.

---

[1] M. Of. nr. 339 din 1 mai 2008.
[2] M. Of. nr. 648 din 11 septembrie 2003.
[3] M. Of. nr. 849 din 16 septembrie 2004.
[4] M. Of. nr. 655 din 22 iulie 2005.

Pentru a stabili locul și rolul dreptului mediului în sistemul dreptului românesc vom porni de la importanța raporturilor juridice respective. La rândul lui, această importanță a relațiilor sociale respective se fundamentează pe însemnătatea folosirii raționale și eficiente a resurselor naturale, a ocrotirii mediului natural și a celui creat de mintea și mâna omului, a apărării vieții și sănătății oamenilor, ale tuturor viețuitoarelor, a păstrării, refacerii și îmbunătățirii calității mediului, a condițiilor de viață în imediata noastră apropiere și, prin aceasta, în întreaga lume. Interesele ocrotite prin normele dreptului protecției mediului sunt – credem – suficiente argumente pentru aprecierea corectă a rolului și importanței acestei ramuri de drept.

Având în vedere cele arătate și luând în considerare că dreptul în ansamblul său se împarte în două mari domenii, dreptul public și dreptul privat, vom formula în mod concret întrebarea dacă dreptul protecției mediului își are locul printre ramurile dreptului public sau el aparține dreptului privat.

Este indiscutabil că normele dreptului protecției mediului au caracter imperativ, deci obligatoriu atât pentru autoritățile competente pentru protecția mediului și, în general, pentru autoritățile publice, cât și pentru toți participanții la raporturile juridice de mediu, și că părțile raportului juridic de protecția mediului se găsesc în subordonare, respectiv supraordonare[1)], și că întreaga activitate de protecție a mediului este organizată și realizată în vederea ocrotirii unui interes public major, putem afirma cu convingere științifică că *dreptul protecției mediului face parte din marea familie a ramurilor dreptului public.*

În legătură cu acest loc al dreptului protecției mediului în sistemul nostru juridic facem, totuși, două precizări.

În primul rând, poziția de subordonare, respectiv supraordonare a participanților la aceste raporturi juridice nu este totdeauna identică cu poziția părților raporturilor de drept administrativ. În dreptul protecției mediului, scopul persoanelor fizice și persoanelor juridice bazat pe un interes propriu al fiecăruia are întotdeauna și, în același timp, și un caracter comun și vizează interesele întregii societăți. Exercitarea dreptului oricărei persoane la un mediu sănătos și echilibrat ecologic și executarea îndatoririi de a proteja și ameliora mediul exprimă atât un interes privat, cât și unul public.

În al doilea rând, dat fiind caracterul complex al dreptului protecției mediului, rezultat al faptului că, în procesul de protecție și îmbunătățire ale condițiilor de mediu, sunt utilizate o serie de principii din mai multe ramuri de drept (civil, administrativ, internațional privat, penal ș.a.), în cazul nostru se poate vorbi de un caracter inter-

---

[1)] Raportul de subordonare față de autoritățile publice a persoanelor participante la raporturi de dreptul mediului nu se confundă cu raportul de subordonare din dreptul administrativ, unde raportul juridic intervine în cadrul și pentru realizarea funcției executive (*R.N. Petrescu*, Drept administrativ, vol. 1, ed. a II-a, Ed. Cordial Lex, Cluj-Napoca, 1997, p. 24), pe când în raporturile de dreptul mediului scopul participanților, bazat pe interesul propriu al fiecăruia, este prevenirea poluării și înlăturarea consecințelor acesteia, ceea ce, ca scop, privește întreaga societate, scop comun pentru a cărui realizare este chemată prin Constituie fiecare persoană fizică și juridică să colaboreze și să conlucreze, având „îndatorirea de a proteja și a ameliora mediul" [art. 35 alin. (3)].

disciplinar, ceea ce face dreptul protecției mediului să nu aparțină exclusiv dreptului public.

De altfel, sistemul actual al dreptului, în care se cunosc numeroase reglementări interdisciplinare, nu presupune neapărat separarea rigidă a dreptului public și dreptului privat, în înțelesul din dreptul roman. În cazul dreptului protecției mediului, este dificil și de nejustificat să se facă distincție între faptele legate, pe de o parte de colectivitate, iar pe de altă parte de fiecare membru al acestei colectivități, scopul fiind – după cum am arătat – protecția mediului în interesul individului și al comunității.

36. Delimitarea dreptului protecției mediului de alte ramuri de drept. Delimitarea dreptului protecției mediului de alte ramuri publice sau private ale dreptului a stat, cel puțin până în ultimii ani, mai puțin în atenția autorilor de specialitate, deși problema calificării actelor normative, a principiilor de drept etc. nu era într-u totul străină în această materie, iar particularitățile raporturilor de dreptul protecției mediului au fost prezentate totdeauna în literatura juridică de specialitate.

Gruparea normelor juridice în ramuri în cadrul sistemului dreptului se realizează – se știe –, în mod convențional și în opinia majoritară, după obiectul reglementării juridice, prin care se înțelege un grup de relații sociale distincte care prezintă anumite particularități. În cazul în care acest criteriu nu este edificator, se recurge la criterii complementare, cum sunt metoda de reglementare, calitatea subiectelor etc. Deși distingerea după astfel de criterii a ramurilor de drept este uneori contestată sau, cel puțin, pusă sub semnul întrebării[1)], în lipsa altor criterii mai convingătoare vom accepta opinia majoritară și vom grupa relațiile sociale, obiect al reglementării juridice, după trăsăturile lor specifice, care fac ca normele juridice să aparțină uneia sau alteia dintre ramurile de drept.

a) *Delimitarea față de dreptul administrativ*, care cuprinde normele juridice ce reglementează relațiile sociale referitoare la organizarea și activitatea administrației publice, este una din problemele dificile, deoarece în ambele aceste ramuri de drept domină aceleași reguli de conduită: fiecare autoritate a administrației publice are o anumită competență determinată de sarcinile ce-i revin în scopul pentru care a fost înființată, ca și în cazul autorităților competente pentru protecția mediului; competența materială și cea teritorială sunt determinate, în principiu, identic în ambele cazuri, datorită forței juridice inferioare a actelor de reglementare ale autorității publice nu pot contraveni, modifica sau scoate din vigoare o lege (în sens restrâns), ca și în cazul autorității competente pentru protecția mediului; toate prestațiile ce revin în ambele cazuri autorităților trebuie îndeplinite conform legii etc. Mai adăugăm că problemele care apar în activitatea participanților la raporturile juridice din aceste două ramuri de drept se pun în aceleași termeni, pentru că autoritățile administrative sunt înzestrate cu putere publică, acționând în scopul îndeplinirii unor servicii de interes public major. În ambele aceste ramuri de drept interesul public are prioritate etc. În esență, dreptul protecției mediului s-a desprins din dreptul administrativ.

[1)] A se vedea *Gh. Boboș*, op. cit., p. 124-125. Autorul observă că acest criteriu de bază nu este elucidat în doctrină.

Cu toate acestea, cele două ramuri de drept se pot distinge tocmai după trăsăturile specifice, caracteristice ale celor două categorii de raporturi juridice și ramuri de drept.

Ocrotirea naturii, a mediului în general, datorită creșterii deosebite și periculoase a poluării, a devenit un obiectiv de interes public major, ceea ce accentuează necesitatea determinării și evidențierii trăsăturilor specifice ale raporturilor de protecție a mediului. Dacă la acestea adăugăm și necesitatea îndeplinirii angajamentelor asumate de România în procesul de integrare europeană, ca și interesul comun al popoarelor în lupta împotriva poluării mediului, putem aprecia corect, fără putința de tăgadă, importanța actului normativ de bază în materie și posibilitățile create astfel pentru adoptarea legislației subsecvente în domeniul protecției mediului, care prezintă trăsături distincte „preluate" de la relațiile sociale pe care le reglementează. Toate acestea au făcut necesară crearea treptată a cadrului juridic unitar, prin care se statuează principiile specifice care guvernează întreaga activitate de protecție a mediului și care trasează direcțiile de reglementare a activităților economico-tehnice în vederea atingerii obiectivelor dezvoltării durabile, elemente care vizează interesul public și care constituie situații deosebite care fac ca autonomia acestei ramuri de drept să devină o realitate.

În acest fel, dreptul protecției mediului îndeplinește, ca ramură de drept, pe lângă funcțiile sale generale, și o serie de funcții specifice ca, de exemplu, funcția de organizare și instituționalizare a acțiunii sociale de protecție și ameliorare a mediului, aceea de promovare a obiectivelor dezvoltării durabile, de promovare a cooperării și colaborării internaționale în domeniul protecției mediului ș.a. care fac ca această ramură de drept să se distingă de dreptul administrativ, în cadrul căreia a început formarea sa.

Ansamblul de reglementări juridice privind protecția mediului se distinge, atât din punctul de vedere al izvoarelor formale, cât și al obiectului reglementării juridice, de normele și relațiile de drept administrativ, purtând amprenta caracteristică și specifică de protecție a mediului, ce sunt determinate de sarcinile cu totul deosebite. Aceste sarcini specifice sunt realizate sub coordonarea și controlul unei administrații special organizate și cu atribuții specifice, denumite „autorități competente pentru protecția mediului" care alcătuiesc nucleul sistemului organizatoric național al protecției mediului. Tot ca un specific apare și problema că în raporturile de protecția mediului nu întotdeauna una din părți este un organ al administrației de stat, așa cum se întâmplă în raporturile de drept administrativ. Apoi, raporturile de dreptul protecției mediului se formează exclusiv pentru conservarea mediului, prevenirea poluării, refacerea mediului poluat, aplicarea măsurilor de constrângere față de cei ce încalcă normele acestei ramuri de drept și îmbunătățirea condițiilor de mediu.

Subordonarea, respectiv supraordonarea părților ambelor acestor categorii de raporturi juridice, ceea ce apropie cele două feluri de raporturi juridice, numai că în raporturile de protecția mediului specificul constă în aceea că nu în toate situațiile una dintre părți este un organ al administrației de stat.

Desigur, contravențiile „ecologice" sunt sancționate conform normelor dreptului administrativ, însă cu luarea în considerare a specificului ecologic.

a) *Delimitarea față de dreptul constituțional* (care cuprinde totalitatea normelor juridice ce reglementează relațiile sociale născute în procesul exercitării puterii de stat) a dreptului protecției mediului este mai simplă și mai evidentă. Dreptul constituțional are ca obiect de reglementare organizarea și funcționarea organelor statului

și instituțiilor corespunzătoare, drepturile și obligațiile fundamentale ale cetățenilor și stabilește reguli fundamentale de conduită pentru toate celelalte ramuri de drept. Astfel, Legea fundamentală a țării recunoaște dreptul fundamental al tuturor persoanelor la un mediu sănătos și echilibrat ecologic, stabilește că dreptul de proprietate obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului, prevede că statul trebuie să asigure refacerea și ocrotirea mediului, precum și menținerea echilibrului ecologic, stabilește regula după care, ca urmare a aderării României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, prevederile acestor tratate, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare etc., prin care stabilește norme fundamentale care stau la baza tuturor reglementărilor din dreptul protecției mediului.

Desigur, între cele două ramuri de drept există deosebiri evidente în primul rând privind specificul obiectului reglementării juridice, metoda de reglementare, poziția juridică a părților etc.

b) *Delimitarea față de dreptul penal* (care reglementează faptele care sunt considerate de legiuitor infracțiuni, pedepsele și condițiile de tragere la răspundere penală a celor ce săvârșesc infracțiuni) este ușor de făcut. În afara faptului că infracțiunile „ecologice" sunt stabilite și sancționate de normele dreptului penal nu există nici o altă asemănare între cele două ramuri de drept.

37. Sarcinile dreptului protecției mediului. Sarcinile dreptului protecției mediului sunt, în esență, sarcinile protecției mediului. Dreptul protecției mediului este chemat să creeze cadrul legal, științific fundamentat, necesar și indispensabil realizării sarcinilor complexe ale protecției mediului. Prevenirea poluării și reducerea consecințelor acestui flagel, precum și îmbunătățirea condițiilor de mediu vor sta, în permanență, în atenția legiuitorului.

Potrivit art. 1 din O.U.G. nr. 195/2005, obiectul acestui act normativ îl constituie un ansamblu de reglementări privind *protecția mediului*, care este o sarcină fundamentală de interes public major al acestei ramuri de drept. Această cerință a fost îndeplinită în condițiile economico-sociale și legislative actuale prin adoptarea acestei O.U.G., cu modificările și completările aduse de Legea nr. 265/2006 pentru aprobarea ordonanței respective. Această lege-cadru este dezvoltată și concretizată într-o serie de legi speciale, consacrate protecției diferiților factori de mediu, legislație care se perfecționează în continuu, realizând un program complet de reforme axate pe un singur obiectiv, care este dezvoltarea durabilă și care desemnează un progres ce răspunde nevoilor actuale, fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a răspunde nevoilor proprii. Această evoluție corespunde din ce în ce mai bine programului de acțiune pentru refacerea și protecția mediului, care acoperă întreaga Europă[1)].

Dreptul protecției mediului, „ramură de finalitate" care penetrează în toate domeniile dreptului pentru a le imprima o dimensiune „ecologică"[2)], se adaptează permanent la cerințele luptei împotriva poluării și ale reglementărilor internaționale în materie.

[1)] Acest program a fost adoptat în 1995, la a treia conferință a miniștrilor mediului, la Sofia.

[2)] A se vedea *M. Duțu*, Drept internațional și comunitar al mediului, p. 51.

Capitolul III
Raportul de dreptul protecției mediului

Secțiunea 1. Conceptul raportului de dreptul protecției mediului

38. Norma juridică și raportul de dreptul protecției mediului. 39. Definiția noțiunii raportului de dreptul protecției mediului. 40. Caracterele specifice ale raporturilor de dreptul protecției mediului. 41. Categorii de raporturi juridice de protecția mediului. 42. Izvoarele raportului de dreptul protecției mediului

38. Norma juridică și raportul de dreptul protecției mediului. Este indiscutabil că aplicarea normelor de dreptul protecției mediului pentru realizarea scopurilor naționale, comunitare și internaționale are loc prin intermediul raporturilor de dreptul protecției mediului. Norma juridică, în general și de protecția mediului, precede raportul juridic concret, chiar dacă, prin excepție, o anumită relație socială poate să preexiste normei juridice, care însă nu este raport juridic, ci „doar" o relație socială nereglementată de lege. Se cunoaște că o relație socială fără normă juridică, adică nereglementată (încă) prin regulă de conduită juridică, nu devine raport juridic.

Aplicând această regulă generală la domeniul de care ne ocupăm în acest tratat, putem afirma că raportul de dreptul protecției mediului, ca relație socială reglementată de normele dreptului protecției mediului, presupune existența normei juridice care-l reglementează. Altfel spus, normele dreptului protecției mediului fac ca relațiile sociale formate în legătură cu exploatarea rațională a resurselor naturale și cu protecția mediului să apară sub forma raporturilor de dreptul protecției mediului.

Având în vedere cele arătate, putem afirma că normele juridice care reglementează conduita persoanelor în domeniul protecției mediului alcătuiesc dreptul obiectiv al protecției mediului. Aceste norme juridice abstracte se realizează în raporturi juridice concrete de protecția mediului care, ca relații sociale cu trăsături specifice, constituie obiectul de reglementare al dreptului protecției mediului. Această transpunere în practică a normei juridice abstracte presupune intervenirea unui fapt social (eveniment sau acțiune umană) care, în condițiile dreptului obiectiv, dă naștere raportului de dreptul protecției mediului.

39. Definiția noțiunii raportului de dreptul protecției mediului. În funcție de concepția generală a sistemelor de drept, precum și a orientării diferiților autori despre noțiunea raportului juridic din cele mai variate domenii ale dreptului, se cunosc diverse opinii și în privința noțiunii raportului de dreptul protecției mediului.

În general, putem afirma că raportul juridic este considerat o relație socială, intervenită între persoane, ce are caracter volițional, este stabilit în limitele normelor juridice și este garantat de forța coercitivă a statului[1)].

[1)] Se cunoaște și opinie extremă că „Raport juridic ecologic trebuie considerate acele relații sociale care au apărut în domeniul interacțiunii dintre societate și natură, relații reglementate

Raportul juridic de dreptul protecției mediului este, în concepția noastră, *relația socială formată între persoane în legătură cu prevenirea poluării, refacerea mediului poluat și îmbunătățirea condițiilor de mediu, precum și sancționarea abaterilor „ecologice", reglementată prin norme juridice specifice înmănuncheate în ramura dreptului protecției mediului, a cărei realizare este asigurată, în caz de nevoie, prin forța coercitivă a statului.*

Din această definiție rezultă următoarele:

– raportul de dreptul protecției mediului este o relație socială reglementată de normele acestei ramuri distincte de drept, adică un raport juridic de dreptul protecției mediului;

– raportul de dreptul protecției mediului ia naștere între persoane fizice și persoane juridice (firme și instituții private, unități economice de stat, organe și instituții de stat etc.);

– specificul raporturilor de dreptul protecției mediului constă în aceea că ele iau naștere în legătură cu folosirea rațională a resurselor naturale, cu prevenirea poluării mediului, refacerea mediului poluat, îmbunătățirea condițiilor de mediu și cu sancționarea poluatorului;

– realizarea raporturilor de dreptul protecției mediului are loc, de regulă, în mod firesc, prin executarea obligațiilor părților, iar la nevoie se poate apela la forța coercitivă a statului.

40. Caracterele specifice ale raporturilor de dreptul protecției mediului. Raporturile de dreptul protecției mediului prezintă caracterele oricărui raport juridic: ele sunt relații sociale, sunt raporturi voliționale, au caracter ideologic etc. Raporturile de dreptul protecției mediului prezintă însă și unele trăsături proprii, specifice și anume:

a) Raporturile de dreptul protecției mediului iau naștere totdeauna în legătură cu folosirea rațională a resurselor naționale și protecția mediului, ceea ce presupune o activitate variată, inclusiv cea de sancționare a celor ce încalcă normele acestei ramuri de drept;

b) Într-un raport de dreptul protecției mediului participă atât ca subiect activ, cât și ca subiect pasiv, în principiu, orice persoană fizică și orice persoană juridică (autorități publice, alte persoane juridice de stat, persoane juridice private de orice fel;

c) Participanții la raporturile de dreptul protecției mediului se găsesc, aproape fără excepție, pe poziție juridică de subordonare, respectiv supraordonare;

d) Raporturile de dreptul protecției mediului sunt, de regulă, simplu voliționale, adică iau naștere în temeiul și în condițiile legii, care exprimă voința statului, nefiind deci necesară și manifestarea de voință a participanților la aceste raporturi juridice (când ele sunt dublu voliționale). Prin excepție, în cazuri mai puțin numeroase, aceste raporturi juridice concrete pot lua naștere, în condițiile legii, și prin voința participanților combinat cu voința statului (ca, de exemplu, în cazul unei fundații sau asociații

---

de normele juridice de dreptul ecologic" [*V.V. Petrov*, Экологическое право России (Dreptul ecologic al Russiei), Ed. Beck, Moscova, 1996, p. 68] .

constituite în scopul participării la protecția anumitor elemente de mediu, când se angajează prin voința proprie această activitate sau când se săvârșește cu intenție o faptă ilicită cauzatoare unui prejudiciu mediului etc.).

e) Mai arătăm ca o particularitate a raporturilor de dreptul protecției mediului că normele acestei ramuri de drept dau naștere la drepturi subiective și obligații corelative pentru toate persoanele fizice și juridice subiecte ale acestor raporturi juridice.

Împreună, aceste trăsături caracteristice împrumută raporturilor de dreptul protecției mediului acel specific care justifică și argumentează înmănuncherea lor, ca obiect de reglementare juridică, într-o ramură de drept distinctă, denumită dreptul protecției mediului.

41. Categorii de raporturi de dreptul protecției mediului. În condițiile actuale ale dezvoltării dreptului protecției mediului încă nu s-au cristalizat în doctrină criterii științifice pentru clasificarea raporturilor juridice corespunzătoare. Nu există deci o definiție universal acceptată a criteriilor de grupare a raporturilor de dreptul protecției mediului, apărând diferențe semnificative în abordarea acestora după concepția și orientarea științifică în materie între diferiții autori autohtoni și continentali. Desigur, se cunosc unele clasificări ale raporturilor de dreptul protecției mediului chiar și în doctrina noastră, care se găsește la începuturile evoluției lor[1)].

Noi considerăm că, în condițiile legislației actuale, putem distinge următoarele categorii de raporturi de dreptul protecției mediului:

[1)] Ca exemple amintim distingerea raporturilor: în legătură cu prevenirea poluării mediului (cele născute în cadrul procedurii de autorizare, a realizării obligațiilor ce revin persoanelor de a nu polua etc.); în legătură cu diminuarea sau eliminarea efectelor păgubitoare ale poluării mediului (dintre cel ce poluează și organul competent ori deținătorul factorului de mediu supus refacerii); în legătură cu sancționarea poluatorului (care iau naștere între cel ce poluează și organul de stat competent sau victima poluării); cele născute în procesul de îmbunătățire și refacere a condițiilor de mediu (între organul de stat competent și persoana care participă la aceste acțiuni); cele născute în cadrul realizării activităților de dezvoltare durabilă a mediului (între organele de stat competente și persoanele care participă la acest proces); cele de drept internațional al mediului atunci, când apare un element de extraneitate (la care participă organizațiile internaționale, pe de o parte, și statele sau persoanele juridice naționale, pe de altă parte), (a se vedea *D. Marinescu*, op. cit., 2003, p. 78, cu trimitere la *E. Lupan*, Dreptul mediului. Partea generală. Tratat elementar, vol. I, Ed. Lumina Lex, București, 1996, p. 154-155). Clasificarea raporturilor de dreptul mediului s-a făcut de un alt autor, care ar viza mai mult criteriile de clasificare, cu arătarea – desigur – a raporturilor juridice corespunzătoare, și anume: criteriul prevenirii fenomenelor poluatoare, căruia îi corespunde tipul raporturilor juridice de prevenire a fenomenelor de poluare antropică sau naturală a mediului; criteriul precauției în luarea deciziilor cu impact negativ asupra mediului, căruia îi corespunde tipul raporturilor juridice de autorizare a activităților antropice cu impact negativ asupra mediului; criteriul conservării și exploatării raționale a resurselor, căruia îi corespunde tipul raporturilor juridice de conformare a utilizatorilor de mediu la exploatarea resurselor naturale alocate și contingentate; criteriul prevalenței asigurării mediului sănătos, căruia îi corespunde tipul raporturilor juridice referitoare la protecția așezămintelor umane; și criteriul răspunderii juridice pentru vătămările și prejudiciile ecologice, căruia îi corespunde tipul raporturilor juridice de răspundere contravențională, penală și civilă (a se vedea *Șt. Țarcă*, op. cit., p. 54).

a) *Raporturi de conservare și prevenire a poluării mediului*, cum sunt, de exemplu, cele privitoare la folosirea rațională, potrivit destinației lor economice a resurselor naturale sau cele născute în legătură cu solicitarea și obținerea avizului de mediu privind evaluarea de mediu cu respectarea procedurii legale respective, a acordului de mediu și a autorizației sau autorizației integrate de mediu (adică a actelor de reglementare[1]), intervenite între autoritatea competentă pentru protecția mediului și titularii de activități cu posibil impact semnificativ asupra mediului, în condițiile cerute de lege[2]. În cazul acestor raporturi de protecția mediului este cel al prevenirii poluării.

b) *Raporturi juridice născute în procesul diminuării sau al eliminării consecințelor păgubitoare ale poluării mediului*, care intervin între deținătorul factorului de mediu și/sau autoritatea competentă pentru protecția mediului, pe de o parte, și poluatorul, pe de altă parte, când se urmărește refacerea mediului poluat. Distingerea acestor raporturi juridice se face după criteriul refacerii mediului poluat.

c) *Raporturi juridice de sancționare a agentului poluant*, care intervin între persoana care încalcă normele dreptului mediului (poluatorul care cauzează un prejudiciu sau el ce încalcă legea fără să cauzeze prejudiciu material), pe de o parte, și organul de stat competent potrivit legii a constata fapta (ilicită sau nu) și a aplica sancțiunea legală pentru a proteja mediul în interesul deținătorului factorului de mediu și al întregii comunități umane, pe de altă parte, în forma răspunderii contravenționale, penale și/sau civile. Criteriul delimitării acestor raporturi este principiul „poluatorul plătește".

d) *Raporturi juridice născute în procesul de ameliorare a condițiilor de mediu*, care iau naștere între autoritatea competentă pentru protecția mediului și persoanele fizice sau juridice participante la astfel de acțiuni. În legătură cu formarea unei astfel de grupe de raporturi de dreptul protecției mediului putem vorbi de criteriul prevalenței asigurării mediului sănătos și echilibrat ecologic.

e) *Raporturi de drept internațional al protecției mediului*, care apar între state sau organisme internaționale de specialitate, pe de o parte și alte state sau persoane juridice naționale, pe de altă parte, atunci, când în relațiile de protecția mediului intervin elemente de extraneitate (de pildă, poluatorul se găsește pe teritoriul unui stat, iar consecințele negative se produc pe teritoriul altui stat etc.).

Desigur, se pot concepe și alte clasificări ale raporturilor de dreptul protecției mediului. De exemplu, în funcție de subiectele participante, raporturile juridice respective se pot clasifica în: a) raporturi de dreptul protecției mediului în care atât subiectul activ, cât și cel pasiv sunt autorități competente pentru protecția mediului. Distingem două posibilități: atât subiectul activ, cât și cel pasiv sunt situate pe aceleași niveluri în ierarhia autorităților administrative (de exemplu, raportul juridice de

---

[1] Prin *acte de reglementare* înțelegem, potrivit art. 2 pct. 2 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, avizele de mediu, avizul Natura 2000, acordul de mediu, acordul de import/export plante și/sau animale sălbatice non-CITES, permisul CITES, autorizația privind emisiile de gaze cu efect de seră, acordul de import pentru organisme modificate genetic, autorizația/autorizația integrată de mediu, autorizația privind activitățile cu organisme modificate genetic.

[2] Conform prevederilor Cap. II din aceeași Ordonanță.

protecția mediului dintre două agenții județene pentru protecția mediului), raporturile juridice de protecția mediului având o poziție, de regulă, de colaborare la îndeplinirea unor activități de protecția mediului; sau situația când cele două subiecte sunt plasate pe locuri diferite în ierarhia autorităților de mediu (ca, de pildă, raportul juridic dintre Agenția Națională pentru Protecția Mediului și o agenție județeană pentru protecția mediului), prima având o poziție supraordonată, cea de-a doua o poziție subordonată); b) raporturi de dreptul protecției mediului în care unul din subiecți aparține sistemului autorităților competente pentru protecția mediului, iar celălalt participant este o persoană fizică sau persoană juridică din afara sistemului respectiv. În condițiile actuale ale dezvoltării dreptului protecției mediului, numărul raporturilor juridice din această a doua categorie crește îmbucurător; c) raporturi de drept național al protecției mediului, în care participă subiecte supuse doar dreptului intern, și raporturi de drept internațional (comunitar) al protecției mediului, în care participă, pe de o parte, subiecte supuse dreptului național și subiecte supuse dreptului altui sau altor țări.

42. Izvoarele raportului de dreptul protecției mediului. Am văzut că între normele dreptului protecției mediului exprimate în legi (în sens general) și raporturile concrete de dreptul protecției mediului există legături indisolubile, fără norma juridică nu s-ar putea forma, modifica sau stinge raportul juridic concret de protecția mediului. Norma juridică de dreptul protecției mediului este deci premisa existenței, schimbării și încetării raportului de dreptul protecției mediului.

Dar, pentru ca un raport juridic concret de protecția mediului să se formeze este absolut necesar, pe lângă existența normei juridice, să intervină un fapt juridic, sub forma unui eveniment sau unei acțiuni umane, de care legea leagă nașterea, modificarea sau stingerea unui raport de dreptul protecției mediului.

Aceasta înseamnă că *izvoare ale raportului juridic de protecția mediului sunt faptele sociale, de care legea leagă anumite consecințe juridice, constând în nașterea, modificarea sau stingerea unor astfel de raporturi juridice. Aceste fapte sociale sunt faptele juridice, ca izvoare ale raporturilor de dreptul protecției mediului.*

Este evident că premisa formării uni raport de dreptul protecției mediului este norma juridică, dar izvorul lui îl constituie faptul juridic de care norma respectivă leagă nașterea, modificarea sau stingerea acelui raport juridic. Prin urmare, ca izvoare ale raportului juridic concret de protecția mediului avem acțiunile umane și evenimentele naturale.

Acțiunile umane sunt săvârșite de persoane fizice sau persoane juridice, care au ca efect folosirea rațională a resurselor naturale, poluarea mediului, prevenirea poluării, înlăturarea efectelor poluării sau îmbunătățirea condițiilor de mediu. Aceste acțiuni pot fi săvârșite fără intenția de a da naștere, modifica sau stinge raporturi de dreptul protecției mediului, efecte care se produc totuși în temeiul legii sau cu intenția de a avea ca rezultat nașterea, modificarea sau stingerea unui astfel de raport juridic. Primele sunt, de regulă, acțiuni negative, pe când cele din urmă au efecte benefice asupra mediului.

Evenimentele naturale sunt independente de voința omului și au efecte poluante asupra mediului natural sau artificial, cum sunt inundațiile, erupțiile vulcanice furtunile de nisip ș.a., dar produc efecte juridice în relațiile de dreptul protecției mediului.

Secțiunea a 2-a. Structura raportului de dreptul protecției mediului

43. Elementele structurale ale raportului de dreptul protecției mediului. 44. Subiectele raportului de dreptul protecției mediului. 45. Conținutul raportului de dreptul protecției mediului. 46. Obiectul raportului de dreptul protecției mediului

43. Elementele structurale ale raportului de dreptul protecției mediului. Raportul juridic de protecție a mediului cuprinde în structura sa, ca elemente care-l compun, fără de care acesta nu poate fi conceput, *subiecții, conținutul și obiectul.* Din acest punct de vedere, raportul de dreptul protecției mediului nu se deosebește de celelalte raporturi juridice, premisa generală fiind și în acest caz, ca în cazul tuturor categoriilor de raporturi juridice[1)], aceste trei elemente.

Raporturile de dreptul protecției mediului se deosebesc de celelalte raporturi juridice sub aspectul esenței acestor elemente structurale, al caracterelor lor specifice și din punctul de vedere al unor particularități proprii, la care ne vom referi în continuare.

44. Subiectele raportului de dreptul protecției mediului. Din definiția noțiunii raportului de dreptul protecției mediului rezultă că acesta este o relație socială, formată deci între oameni, luați individual ca persoane fizice, și organizați în condițiile legii, ca persoane juridice[2)].

Întrucât examinăm problema subiectelor raporturilor de dreptul protecției mediului doar în mod abstract, nenominalizat, vom determina doar sfera de persoane sau categoriile celor care apar ca subiecte ale acestor raporturi juridice.

În raporturile de dreptul protecției mediului participă ca părți, în primul rând, statul reprezentat de Ministerul Finanțelor sau de un alt organ al său desemnat prin lege, înainte în raporturi internaționale, ori unitățile administrativ-teritoriale (județul, orașul, comuna), de regulă prin organele lor. În funcție de felul drepturilor și obligațiilor pe care le au, aceste subiecte de drept, înainte de toate autoritățile competente pentru protecția mediului, pot fi subiecte active care au drepturi și subiecte pasive care au obligații. Subiectul activ, ca și cel pasiv, poate fi alcătuit doar dintr-o singură persoană sau din mai multe persoane.

Având în vedere că funcția de autoritate de mediu[3)] se îndeplinește de autorități publice distincte, este firesc ca cel puțin unul din subiectele raportului juridic de protecția mediului să fie investit cu putere publică.

[1)] A se vedea: *I. Demeter, I. Ceterchi*, Introducere în studiul dreptului, Ed. Științifică, București, 1962, p. 177- 189; *Gh. Boboș*, op. cit., p. 149-154.

[2)] A se vedea: *Gh. Boboș*, op. cit., p.149-152, precum și aceste două categorii de subiecte, ca participante la raporturile de drept civil, *E. Lupan, I. Sabău-Pop*, Tratat de drept civil român, vol. II. Persoanele, Ed. C.H. Beck, București, 2007.

[3)] Trebuie să facem distincție între „autorități ale administrației publice locale" în sensul prevăzut în Constituție și reglementate în Legea administrației publice locale nr. 215/2001 și

În raporturile juridice de protecția mediului participă, pe de altă parte, persoane juridice altele decât cele la care neam referit în alineatul precedent, şi persoane fizice indiferent că sunt cetățeni români, cetățeni străini, apatrizi ori au dublă cetățenie, adică fără considerarea asupra vreunui criteriu, ca naționalitatea, cetățenia sau altele. Dimensiunea universală a subiectelor raportului de dreptul protecției mediului este determinată cauzal de caracterul de interes general al protecției mediului[1)].

În funcție de felul subiectelor participante, raporturile juridice de protecție a mediului pot fi de două feluri: a) raporturi de dreptul protecției mediului în care *ambele subiecte sunt autorități competente pentru protecția mediului*; b) raporturi juridice de protecția mediului în care *un subiect aparține sistemului autorității competente pentru protecția mediului, iar celălalt subiect al acestor raporturi juridice este o persoană fizică sau o persoană juridică din afara sistemului respectiv.* Acest al doilea gen de raporturi juridice devin din ce în ce mai numeroase în activitatea de protecție a mediului, cele mai multe raporturi din această categorie fiind de supraordonare, poziție pe care o are subiectul investit cu putere publică pentru protecția mediului şi respectiv de subordonare, subiectul care trebuie să îndeplinească prevederile cuprinse în actul în cauză pe care îl vizează în mod direct. Subordonarea unei părți celeilalte părți supraordonate nu înseamnă o lipsire a primului de drepturi garantate de lege, inclusiv drepturile de a-şi apăra interesele proprii[2)].

Între autoritățile competente pentru protecția mediului şi persoanele fizice şi juridice îndatorate de a proteja şi ameliora mediul intervin şi raporturi de colaborare, în care subiectul purtător al autorității competente pentru protecția mediului colaborează cu celălalt subiect al acestor raporturi juridice la realizarea sarcinii de protecție şi ameliorare a mediului.

45. Conținutul raportului de dreptul protecției mediului. Participanții la raporturile juridice de protecția mediului sunt legați între ei prin drepturi şi obligații consacrate de lege, care împreună formează conținutul raportului juridic[3)]. Formularea în

---

Legea-cadru a descentralizării nr. 195/2006, şi „autorități publice teritoriale pentru protecția mediului". În concepția legiuitorului nostru, autoritățile administrației publice centrale şi locale colaborează cu autoritățile publice centrale şi teritoriale pentru protecția mediului în vederea îndeplinirii obligațiilor rezultate din implementarea legislației comunitare din domeniul protecției mediului şi pentru realizarea programelor de protecție a mediului.

1) A se vedea *D. Marinescu*, op. cit., p. 78.

2) Persoanele fizice şi cele juridice din afara sistemului au la dispoziție mijloace juridice pentru a-şi apăra drepturile şi pentru a se plânge împotriva activității desfăşurate de organele din sistemul național şi internațional de protecția mediului şi de a le sesiza cu privire la neregulile constatate în activitatea lor. Astfel, dreptul de petiționare este garantat prin art. 51 alin. (1) şi (2) din Constituția României cetățenilor care „au dreptul să se adreseze autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor", respectiv organizațiilor legal constituite care au şi ele „dreptul să adreseze petiții exclusiv în numele colectivelor pe care le reprezintă". De asemenea, art. 5 lit. d) din O.U.G. nr. 195/2005 garantează „dreptul de a se adresa, direct sau prin intermediul organizațiilor pentru protecția mediului, autorităților administrative şi/sau judecătoreşti, după caz, în probleme de mediu, indiferent dacă s-a produs sau nu un prejudiciu".

3) Pentru aspectele generale a se vedea: *I. Demeter, I. Ceterchi*, op. cit., p. 183; *Gh. Boboş*, op. cit., p. 152-153.

mod abstract a drepturilor concrete, denumite drepturi subiective[1], ale subiectelor participante la raporturile juridice, garantează posibilitatea acestora de a acționa într-un anumit fel și de a pretinde din partea celorlalți o conduită corespunzătoare, iar obligațiile, în sens juridic, exprimă îndatorirea pe care subiectul raportului juridic trebuie să o îndeplinească și pe care cealaltă parte poate să o pretindă în temeiul și condițiile reglementărilor legale.

Ni se pare că afirmația după care în dreptul protecției mediului prevalență „o au obligațiile impuse prin normele juridice de dreptul mediului"[2] nu s-ar putea argumenta științific și nici susține în mod convingător. Drepturile subiective și obligațiile corelative care alcătuiesc conținutul raportului de dreptul protecției mediului nu trebuie tratate cu prevalență, ele trebuie privite ca fiind pe aceeași poziție; nici dreptul și nici obligația nu poate fi considerată mai importantă decât cealaltă. Exercitarea dreptului fundamental al persoanelor la un mediu sănătos și echilibrat ecologic conduce spre realizarea aceluiași scop ca și executarea îndatoririi fundamentale a persoanelor de a proteja și a ameliora mediul, ca și executarea de către stat a îndatoririi sale de a reface și ocroti mediul și de a menține echilibrul ecologic. Exercitarea drepturilor și executarea obligațiilor fundamentale de protecția mediului protejează, până la urmă, valorile mediului în general și stau la baza drepturilor și obligațiilor subiective care se nasc, se modifică sau se sting în cadrul raporturilor juridice concrete. Mai adăugăm că exercitarea atribuțiilor de către autoritățile competente pentru protecția mediului reprezintă atât un drept, cât și o obligație legală și o responsabilitate. De regulă, în cadrul raporturilor de dreptul protecției mediului, autoritatea competentă pentru protecția mediului[3] cere, pretinde potrivit legii, celuilalt subiect al raportului juridic, să desfășoare o anumită activitate ori să aibă o anumită comportare. În mod corelativ, cealaltă parte al raportului juridic are obligația să se conformeze, respectând legea și actele de reglementare adoptate sau emise de autoritățile de specialitate. Până la urmă, în aceste raporturi juridice atribuțiile pe care le au autoritățile competente pentru protecția mediului sunt îndeplinite în vederea valorificării unui interes determinat de scopul pentru care aceste autorități au fost create, precum și de sarcinile pe care le au de îndeplinit.

Fiindcă exercitarea atribuțiilor în general, coordonarea, reglementarea și implementarea în domeniul protecției mediului constituie o obligație legală a autorităților de specialitate, este firesc ca ele, ca subiecte active ale raporturilor de protecția mediului,

---

[1] Spre deosebire de „dreptul subiectiv" de protecția mediului, totalitatea normelor juridice ce reglementează relațiile sociale de protecția mediului îl denumim „dreptul obiectiv" al protecției mediului. Cuvintele „subiectiv" și „obiectiv" în drept în general, și în dreptul protecției mediului, în special, nu se întrebuințează în înțelesul lor obișnuit, filosofic, după care obiectiv este ceea ce există independent de voința noastră, iar subiectiv ceea ce depinde de voință.

[2] *Șt. Țarcă*, op. cit., p. 52.

[3] Care poate fi autoritatea publică centrală (ministerul de resort), Agenția Națională pentru Protecția Mediului, o agenție regională sau una județeană pentru protecția mediului, Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării", Garda Națională de Mediu sau o structură subordonată acesteia.

să poată să recurgă la puterea publică pentru ca celălalt subiect al raportului juridic să desfășoare activitatea care i se pretinde.

De regulă, drepturile și obligațiile autorităților competente pentru protecția mediului nu pot fi transmise sau cedate unei alte autorități, cu excepția cazului când acestea sunt prevăzute expres de lege.

Privitor la drepturile și obligațiile persoanelor fizice și juridice, altele decât cele din sistem, nici ele nu pot fi transmise, nu pot face obiectul unei succesiuni etc.

Drepturile și obligațiile, conținut al raporturilor de dreptul protecției mediului, sunt prevăzute de legea generală a protecției mediului, care în prezent este O.U.G. nr. 195/2005, aprobată prin Legea nr. 265/2006, precum și de o serie de reglementări speciale care alcătuiesc această ramură de drept. Exemplificarea acestor drepturi și obligații o vom face pe parcursul analizelor privitoare la protecția diferitelor factori de mediu. Pentru a înțelege complexitatea raporturilor juridice de protecția mediului trebuie să avem în vedere că reglementările legale speciale privitoare la protecția diferitelor elemente componente ale mediului natural și artificial, precum și chiar unele care nu privesc protecție și ameliorarea mediului propriu-zis, dar cuprind printre altele, numeroase drepturi și obligații privind protecția mediului, pe care le au cei ce participă la activitățile economico-sociale și, implicit, la raporturile de protecția mediului.

46. Obiectul raportului de dreptul protecției mediului. În teoria generală a dreptului s-a arătat că „obiectul raportului juridic este acel fenomen asupra căruia sunt îndreptate drepturile subiective și obligațiile participanților la raportul juridic"[1]. Cu alte cuvinte, după opinia majoritară[2], este vorba de o anumită acțiune sau conduită asupra căreia sunt îndreptate drepturile și obligațiile părților[3].

Acest obiect al raportului de dreptul protecției mediului este deosebit de variat și complex, ceea ce se datorează faptului că poluarea mediului poate fi rezultatul celor mai variate activități ale participanților la aceste raporturi juridice, iar prevenirea și combaterea poluării, ca și îmbunătățirea condițiilor de mediu sunt rezultatul unor activități, de asemenea multiple.

Complexitatea și varietatea obiectului raportului juridic de protecția mediului se mai explică și prin aceea că subiecte ale acestor raporturi juridice sunt toate persoanele fizice și toate persoanele juridice aflate pe teritoriul țării, care au conduite diferite ale căror trăsătură caracteristică rămâne totdeauna legătura cu poluarea și cu protecția mediului și, indiscutabil, cu drepturile și obligațiile specifice, născute în cadrul raporturilor juridice de protecția mediului.

Această mare diversitate de atitudini, de conduite constituie deci obiectul raportului de protecția mediului, acesta fiind, de regulă, prestabilită de normele juridice care reglementează drepturile și obligațiile părților.

---

[1] *I. Demeter, I. Ceterchi*, op. cit., p. 186.

[2] Se mai cunoaște și opinia că, în raporturile patrimoniale, obiecte materiale ale raportului juridic apar bunurile (lucrurile, în general) sau că obiecte pot fi și diferite valori nepatrimoniale – onoarea, numele, sănătatea, libertatea, creațiile intelectuale etc. (a se vedea *A. Ionașcu*, Drept civil. Partea generală, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1963, p. 55).

[3] A se vedea *Gh. Boboș*, op. cit., p. 153.

Conduita (acțiunile și inacțiunile) părților acestor raporturi juridice are un pronunțat caracter tehnic, bazat pe concepții moderne privind introducerea în procesele tehnologice a celor mai moderne practici[1]. Inacțiunile stabilite în legislația protecției mediului funcționează în temeiul opozabilității *erga omnes* a dreptului subiectiv la un mediu sănătos și echilibrat ecologic ce este un drept fundamental al fiecărei persoane.

[1] Prin *cele mai bune tehnici disponibile*, se înțelege stadiul de dezvoltare cel mai avansat și eficient înregistrat în dezvoltarea unei activități și a modurilor de exploatare, care demonstrează posibilitatea practică de a constitui referința pentru stabilirea valorilor-limită de emisie în scopul prevenirii poluării, iar în cazul în care acest fapt nu este posibil, pentru a reduce în ansamblu emisiile și impactul asupra mediului în întregul său.

CU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul IV
Sistemele de protecție juridică a mediului

47. Noțiunea și sisteme ale protecției juridice a mediului. 48. Felurile sistemelor de protecție juridică a mediului

47. Noțiunea de sisteme ale protecției juridice a mediului. Prin sistem înțelegem, în general, un ansamblu de elemente care se află în interdependență, constituind un întreg bine organizat. Sisteme există în orice domeniu al științelor naturii și sociale, inclusiv în cele juridice, desigur cu particularitățile corespunzătoare domeniului.

În domeniul dreptului protecției mediului, sub aspectul problemelor cercetate aici, tendința actuală este edificarea, pe baza reglementărilor legale în vigoare, unor sisteme proprii ale protecției mediului, care să cuprindă întreaga activitate de prevenire a poluării, conservarea factorilor de mediu, refacerea mediului poluat, sancționarea poluatorului și îmbunătățirea condițiilor de mediu. În acest fel, se poate realiza interconexiunea între sistemele de protecție a mediului pe plan național și cele ale altor țări și, mai ales, între structurile din țara noastră și cele ale organismelor europene și mondiale ale protecției mediului.

Un sistem propriu există pentru actele de reglementare privind protecția mediului.

Putem afirma că nu este permis și nu este nici posibilă urmărirea unui scop „absurd", cum ar fi acela al interdicției totale a poluării mediului. Dar nu poate fi vorba nici de o protecție deplină, absolută a mediului. De aceea, după cercetări practice complexe, în final, legiuitorul nostru a căutat și găsit soluții pentru implementarea actelor denumite administrative clasice legate de protecția mediului, care are patru etape principale procedurale: solicitarea autorizației, instrumentarea cererii, decizia și monitorizarea condițiilor de autorizare[1)].

Una dintre soluțiile posibile s-a materializat în categoria denumită convențional „acte de reglementare"[2)].

48. Felul sistemelor de protecție juridică a mediului. Din ansamblul de idei științific ordonate privitoare la protecția mediului care, prin trăsăturile lor comune determinate de scopul luptei împotriva poluării, constituie un tot unitar, vom distinge și vom examina, în mod convențional, două sisteme esențiale ca importanță, ce constituie cadrul organizatoric indispensabil pentru realizarea obiectivelor urmărite de politica și legislația protecției mediului.

[1)] A se vedea *M. Duțu*, Regimul juridic al actelor de reglementare privind protecția mediului, Dreptul nr. 12/2006, p. 142-164.

[2)] Poate e un gând necugetat riguros, dar convențional este folosibil. Legiuitorul român a optat pentru termenul generic de „acte de reglementare" pentru a exprima autorizațiile, acordurile și avizele de mediu.

Aceste două sisteme sunt: sistemul mijloacelor juridice și sistemul mijloacelor organizatorice.

Înainte de a trece la examinarea celor două sisteme, consacrăm puțin spațiu actelor administrative individuale, în esență administrative pentru mediu, denumite în legislația noastră *acte de reglementare*, specifice dreptului protecției mediului.

În art. 8 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului se prevede: „Autoritățile competente pentru protecția mediului, cu excepția Gărzii Naționale de Mediu și a structurilor subordonate acesteia, conduc procedura de reglementare și emit, după caz, acte de reglementare, în condițiile legii". Este vorba de trei categorii de acte de reglementare, și anume: avize de mediu, acorduri de mediu și de autorizații, respectiv autorizații integrate de mediu, care toate sunt acte tehnico-juridice și exprimă decizia autorităților competente, cuprinzând condiții pentru desfășurarea proiectelor, planurilor sau activităților, precum și drepturi și obligații pentru titularii acestora.

Avizele de mediu pot fi: pentru planuri și programe[1)], pentru stabilirea obligațiilor de mediu[2)], pentru produse de protecție a plantelor, pentru autorizarea îngrășămintelor chimice[3)] și pentru Natura 2000[4)].

În privința acordurilor de mediu distingem: acord de mediu[5)], acord de import/export și/sau animale sălbatice non CITES, acord de import pentru organisme modificate genetic[6)].

Autorizațiile pot fi: de mediu[7)], autorizație integrată de mediu[8)], privind activită-

---

[1)] Este un act tehnico-juridic emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, care confirmă integrarea aspectelor privind protecția mediului în planul sau programul supus adoptării.

[2)] Este actul tehnico-juridic emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului la: schimbarea titularului unei activități cu impact asupra mediului, vânzarea pachetului majoritar de acțiuni, vânzarea de active, fuziune, divizare, concesionare.

[3)] Este un act tehnico-juridic emis de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, necesar în procedura de omologare a produselor de protecție a plantelor și respectiv de autorizare a îngrășămintelor chimice.

[4)] Este actul tehnico-juridic emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, care confirmă integrarea aspectelor privind protecția habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică în planul sau programul supus adoptării.

[5)] Este actul tehnico-juridic prin care se stabilesc condițiile de realizare a proiectului, din punctul de vedere al impactului asupra mediului; acordul de mediu reprezintă decizia autorității competente pentru protecția mediului, care dă dreptul titularului de proiect să realizeze proiectul din punctul de vedere al protecției mediului.

[6)] Este actul tehnico-juridic emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, care dă dreptul titularului să realizeze activitatea de import de organisme/microorganisme modificate genetic și stabilește condițiile în care aceasta se poate desfășura, conform legislației în vigoare.

[7)] Este actul tehnico-juridic emis de autoritățile competente pentru protecția mediului, prin care sunt stabilite condițiile și/sau parametrii de funcționare a unei activități existente sau a unei activități noi cu posibil impact semnificativ asupra mediului, necesar pentru punerea acesteia în funcțiune.

[8)] Este actul tehnico-juridic emis de autoritățile competente, conform dispozițiilor legale în vigoare privind prevenirea și controlul integrat al poluării.

țile cu organisme modificate genetic[1], privind emisiile de gaze cu efect de seră[2], permis CITES.

Putem afirma că, așa cum spune legiuitorul, emiterea[3], reînnoirea, suspendarea și încetarea actelor de reglementare sunt supuse unui regim special creat de normele dreptului mediului și nu de dreptul administrativ clasic.

Autoritate competentă pentru protecția mediului la care se face referire în textele legale este autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, Agenția Națională pentru Protecția Mediului sau agențiile pentru protecția mediului, respectiv agențiile regionale pentru protecția mediului și agențiile județene pentru protecția mediului, Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării", precum și Garda Națională de Mediu și structurile subordonate acesteia.

Avizul de mediu trebuie solicitat și obținut dacă se dorește desfășurarea activități incluse în lege, adică dacă dorim să realizăm planuri și programe care pot avea efecte semnificative asupra mediului.

Evaluarea de mediu, care este elaborarea raportului de mediu[4], consultarea publicului și a autorităților publice interesate de efectele implementării planurilor și programelor, luarea în considerare a raportului de mediu și a rezultatelor acestor consultări în procesul decizional și asigurarea informării asupra deciziei luate, are ca scop integrarea obiectivelor și cerințelor de protecție a mediului în pregătirea și adoptarea planurilor și programelor[5]. Procedura de evaluare de mediu, structura raportului de mediu și condițiile de emitere a avizului de mediu sunt stabilite prin hotărâre a Guvernului la propunerea M.M.D.D. Aprobarea planurilor și programelor este condiționată de existența avizului de mediu.

În ce privește stabilirea obligațiilor de mediu, solicitarea și obținerea avizului de mediu sunt obligatorii dacă titularii cu activități cu posibil impact semnificativ asupra mediului urmează să deruleze sau să fie supuși unei proceduri de: vânzare a pachetului majoritar acțiuni, vânzare de active, fuziune, divizare, concesionare sau în alte situații

---

[1] Este actul tehnico-juridic emis de autoritatea competentă, conform dispozițiilor legale în vigoare, care reglementează condițiile de introducere deliberată în mediu și/sau pe piață a organismelor modificate genetic și pentru utilizarea în condiții de izolare a microorganismelor modificate genetic.

[2] Este actul tehnico-juridic emis de autoritatea publică competentă pentru protecția mediului pentru una sau mai multe instalații ori pentru părți ale instalației situate pe același amplasament și exploatate de același operator, prin care se alocă un număr de certificate de emisii de gaze cu efect de seră.

[3] Ceea ce înseamnă eliberarea.

[4] *Raportul de mediu* este parte a documentației planurilor sau programelor, care identifică, descrie și evaluează efectele posibile semnificative asupra mediului, ale aplicării acestora și alternativele sale raționale, luând în considerare obiectivele și aria geografică aferentă, conform legislației în vigoare.

[5] *Planurile și programele*, inclusiv cele cofinanțate de Comunitatea Europeană, ca și orice modificări ale acestora, care se elaborează și/sau se adoptă de către o autoritate la nivel național, regional sau local ori care sunt pregătite de o autoritate pentru adoptarea, printr-o procedură legislativă, de către Parlament sau Guvern și sunt cerute prin prevederi legislative, de reglementare sau administrative.

care implică schimbarea titularului activității, precum și în caz de dizolvare urmată de lichidare, lichidare, faliment, încetarea activității, conform legii[1].

Solicitarea și obținerea *acordului de mediu* sunt obligatorii pentru proiecte publice sau pentru modificarea ori extinderea activităților existente, inclusiv pentru proiecte de dezafectare, care pot avea impact semnificativ asupra mediului[2]. Aceste acorduri se emit în paralel cu celelalte acte de reglementare.

Desfășurarea activităților existente și începerea activităților noi cu posibil impact semnificativ asupra mediului se realizează numai în *baza autorizației și sau autorizației integrate de mediu*[3]. Pentru obținerea autorizației de mediu, activitățile existente, care nu sunt conforme cu normele și reglementările de mediu în vigoare, sunt supuse bilanțului de mediu, la decizia autorității competente pentru protecția mediului. Autoritatea respectivă stabilește, împreună cu titularul activității, programul pentru conformare, cu luarea în considerare a concluziilor și recomandărilor formulate în bilanțul de mediu. Autorizația/autorizația integrată de mediu se emite după obținerea celorlalte avize, acorduri, autorizații, după caz, ale autorităților competente.

Avizul de mediu pentru stabilirea obligațiilor de mediu, acordul de mediu și autorizația de mediu se *revizuiesc* dacă apar elemente noi cu impact asupra mediului, necunoscute la data emiterii, iar autorizația integrată de mediu în condițiile prevăzute de legislația specifică privind prevenirea și controlul integrat al poluării. Acordul și autorizația de mediu (în ambele variante) se *suspendă* de către autoritatea competentă care a emis actul de reglementare, pentru nerespectarea prevederilor acestora sau ale programelor pentru conformare/planurilor de acțiuni, după o notificare prealabilă, prin care se poate acorda un termen de cel mult 30 de zile pentru îndeplinirea obligațiilor. Suspendarea se menține până la eliminarea cauzelor, dar nu mai mult de șase luni. Anularea acordului sau autorizației/autorizației integrate de mediu poate fi dispusă, dacă nu s-au îndeplinit condițiile stabilite prin actul de suspendare, după expirarea termenului de suspendare. Dispozițiile de suspendare și de încetare a desfășurării proiectului sau activității sunt executorii de drept[4].

Potrivit art. 17 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, litigiile generate de emiterea, revizuirea, suspendarea sau anularea actelor de reglementare se soluționează de instanțele de contencios administrativ competente.

Secțiunea 1. Sistemul mijloacelor juridice de protecția mediului

49. Precizări prealabile. 50. Sistemul actual al mijloacelor juridice de protecția mediului

49. Precizări prealabile. În general, orice activitate economico-socială poate avea și are implicații asupra mediului, cu privire specială asupra protecției mediului și, de

[1] A se vedea art. 10 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

[2] A se vedea art. 11 alin. (1) din aceeași Ordonanță.

[3] Cu excepția activităților desfășurate de structurile competente ale sistemului de apărare, ordine publică și securitate națională [a se vedea art. 12 alin. (7)].

[4] A se vedea art. 17. alin. (2) și (3) din O.U.G. nr. 195/2005.

multe ori, afectează negativ orice factor natural sau artificial al acestuia. De aceea, politica de mediu devine – după cum am mai arătat[1)] – parte componentă a politicii economico-sociale, fiind necesară armonizarea sa cu programele de dezvoltare.

În funcție de specificul domeniului în care se realizează protecția mediului se folosesc diferite mijloace juridice. Acestea, mai ales la începuturile dezvoltării legislației protecției mediului, au fost «împrumutate» din alte domenii sau ramuri ale dreptului (administrativ, civil, funciar, penal ş.a.). În acest fel, până la începutul anului 1996, când a intrat în vigoare Legea nr. 137/1995 privind protecția mediului (astăzi abrogată), dreptul protecției mediului cuprindea unele elemente ale mijloacelor juridice specifice altor ramuri de drept ca, de exemplu, cele legate de răspunderea juridică pentru nerespectarea normelor dreptului protecției mediului.

Afirmăm că nu este posibilă urmărirea unui scop „absurd" de a interzice total poluarea mediului, cum nu poate fi vorba nici de o protecție deplină, absolută a mediului. De aceea, în final, după unele cercetări practice, legiuitorul român a căutat şi a găsit soluții pentru implementarea actelor denumite administrative clasice, legate de protecția mediului.

50. Sistemul actual al mijloacelor juridice de protecția mediului. Sistemul actual al mijloacelor juridice de protecția mediului cuprinde următoarele elemente: obligația juridică de a face ceva pentru protecția mediului stabilită în lege prin norme imperative sau de a nu face nimic exprimată tot în lege sub forma unor interdicții (prohibiții).

Având în vedere legislația protecției mediului în totalitate, putem afirma că reglementarea relațiilor sociale de protecția mediului se realizează, cu foarte mici excepții, prin stabilirea unor astfel de reguli de conduită. Aceasta înseamnă că, pe lângă drepturile persoanelor, respectiv atribuțiile autorităților administrației publice (centrale şi locale) şi ale autorităților publice (centrale, regionale şi județene) competente pentru protecția mediului, legiuitorul prevede ce este interzis şi ce trebuie făcut în interesul protecției mediului. Aproape toate normele dreptului protecției mediului reglementează concomitent ambele aceste mijloace juridice de protecția mediului.

Mijloacele juridice de protecția mediului la care ne referim prezintă următoarele trăsături caracteristice:

– ele au un caracter *preventiv*, dacă prin aplicarea mijloacele juridice respective se urmăreşte prevenirea poluării mediului;

– ele au caracter *defensiv* ce se manifestă în special când se folosesc pentru depoluare;

– ele au un caracter *reparator*, ce apare ca trăsătură specifică atunci, când servesc la realizarea reparării prejudiciilor cauzate prin poluare;

– caracterul *progresist* poate fi constatat atunci, când prin mijloacele respective se urmăreşte realizarea unor măsuri de îmbunătățire a condițiilor de mediu;

– şi, în fine, caracterul *represiv* al mijloacelor juridice respective le caracterizează, când ele privesc sancționarea juridică a faptelor prin care au fost încălcate normele dreptului protecției mediului.

[1)] *Supra*, pct. 11.

Analizele pe care urmează să le facem în continuare cu privire la protecția juridică a elementelor de mediu naturali și artificiali le vom fundamenta pe obligațiile și interdicțiile exprimate în normele imperative ale dreptului protecției mediului, cărora le corespund drepturile pe care le au coparticipanții la raporturile de dreptul protecției mediului.

Secțiunea a 2-a. Sistemul organizatoric național al protecției mediului

51. Structura internă a sistemului organizatoric național al protecției mediului. 52. Autoritățile publice. 53. Persoanele juridice altele decât autoritățile publice. 54. Persoanele fizice

51. Structura internă a sistemului organizatoric național al protecției mediului. O parte importantă a legislației mediului este consacrată reglementării cadrului organizatoric propriu al protecției mediului sau care are atribuții și în acest domeniu. Ideea centrală a acestor reglementări este că sistemul organizatoric la care ne referim este chemat să asigure un cadru corespunzător pentru realizarea de către organe și organisme statale și neguvernamentale, precum și de către toate celelalte persoane a sarcinilor ce le revin din politica de protecție a mediului.

Având în vedere interesele publice și private care trebuie satisfăcute în acest domeniu, sistemul organizatoric național al protecției mediului este conceput în așa fel încât să cuprindă pe toți participanții la raporturile de dreptul protecției mediului: statul și unitățile administrativ-teritoriale cu autoritățile publice centrale și locale care au atribuții, directe sau indirecte, în domeniul protecției mediului; persoanele juridice private care au ca scop protecția mediului sau care sunt potențiali poluatori ori victime ale poluării; persoanele fizice în calitatea lor de victime sau de poluatori.

Prin urmare, sistemul organizatoric național al protecției mediului, bazat pe interese publice sau private, cuprinde în structura sa următoarele[1]):

– autoritățile publice;
– persoanele juridice altele decât autoritățile publice;
– persoanele fizice.

52. Autoritățile publice. Sistemul organizatoric național al protecției mediului cuprinde organele centrale, teritoriale și locale ale statului a căror activitate privește, direct sau indirect, protecția mediului și îmbunătățirea condițiilor de mediu.

Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării, care adoptă, în Camera Deputaților și Senatul, de regulă în ședințe publice, legi, hotărâri și moțiuni, dintre care unele privesc activitatea persoanelor legată de mediu.

---

[1]) Cu privire la evoluția istorică a sistemului organizatoric al protecției mediului înainte de 1997, a se vedea *E. Lupan*, Sistemul organizatoric al protecției mediului, RDP, nr. 1-2/1997, p. 76-81; până în anul 2001, a se vedea Idem, Dreptul mediului, 2001, p. 89-94.

Guvernul, potrivit programului său de guvernare acceptat de Parlament, are un rol important și atribuții complexe în domeniul protecției mediului, promovează conceptul de decuplare a impactului și degradării mediului de creșterea economică prin promovarea ecoeficienței și prin interpretarea standardelor ridicate de protecția mediului ca o provocare spre inovație, crearea de noi piețe și oportunități de afaceri.

Având ca obiective principale întărirea structurilor administrative, care fundamentează construirea unui sistem solid de management de mediu și contribuția la dezvoltarea durabilă, Guvernul urmărește prioritar următoarele[1]: integrarea politicii de mediu în elaborarea și aplicarea politicilor sectoriale și regionale; evaluarea stării actuale a factorilor de mediu și fundamentarea unei strategii de dezvoltare pe termen lung în domeniul mediului, al resurselor regenerabile și neregenerabile; întărirea capacității instituționale în domeniul mediului; ameliorarea calității factorilor de mediu în zonele urbane și rurale; extinderea rețelei naționale de arii protejate și rezervații naturale, reabilitarea infrastructurii costiere a litoralului românesc, redimensionarea ecologică și economică a Deltei Dunării; întărirea parteneriatului transfrontalier și internațional cu instituțiile similare din alte țări în scopul monitorizării stadiului de implementare a înțelegerilor internaționale; elaborarea strategiilor de protejare a cetățenilor împotriva calamităților naturale, accidentelor ecologice și expunerii în zone cu risc ecologic; întărirea parteneriatului cu organizațiile neguvernamentale în procesul de elaborare ți aplicare a politicilor publice în domeniu.

Potrivit reglementărilor legale în vigoare, protecția mediului constituie *obligația și responsabilitatea* autorităților administrației publice centrale și locale[2], precum și – desigur – tuturor persoanelor fizice și juridice.

Din cele arătate, putem constata că puterea executivă are atribuții multiple ce trebuie să cuprindă întreaga activitate de protecția mediului, în primul rând în vederea transpunerii în practică a legilor votate în Parlament. Aceste atribuții se realizează prin două categorii de organe: autorități ale administrației publice și autorități pentru protecția mediului.

A. *Autoritățile administrației publice* altele decât cele pentru protecția mediului însumează, pe plan central, în afara Guvernului care prin actele sale exercită conducerea generală a administrației publice în ansamblu, ministerele sau alte organe și organisme la acest nivel subordonate Guvernului sau ministerelor, precum și autoritățile administrative autonome înființate prin lege organică, în măsura în care desfășoară activități care implică și acțiuni de protecția mediului, știut fiind că, potrivit art. 135 alin. (2) lit. e) din Constituția României, statul trebuie să asigure refacerea și ocrotirea mediului și menținerea echilibrului ecologic.

În afara autorităților administrației publice centrale, se implică în desfășurarea activității de protecția mediului și administrația publică locală din unitățile administrativ-teritoriale, care se întemeiază pe principiile descentralizării, autonomiei locale și deconcentrării serviciilor publice, cum sunt consiliile județene, alese în vederea

---

[1] A se vedea Capitolul 18 din Programul de Guvernare.

[2] Conform art. 6 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

realizării serviciilor publice de interes județean, și consiliile locale și primarii care funcționează ca autorități administrative autonome și rezolvă treburile publice din orașe (sau în subdiviziuni administrativ-teritoriale ale municipiilor) și comune, dintre care și cele privind protecția mediului.

Autoritățile administrației publice centrale și locale prevăd în bugetele proprii fonduri pentru îndeplinirea obligațiilor rezultate din implementarea legislației comunitare din acest domeniu și pentru programe de protecție a mediului în vederea realizării acestora.

Autoritățile publice cu responsabilități în domeniile *dezvoltării și prognozei* au următoarele atribuții și responsabilități[1)]: elaborează politicile de dezvoltare pe baza principiilor dezvoltării durabile, cu luarea în considerare a posibilelor efecte asupra mediului; integrarea în politica proprie măsuri și acțiuni de refacere a zonelor afectate și măsuri de prevenire a dezastrelor; elaborează Planurile de dezvoltare regională și celelalte planuri și programe, conform legislației în vigoare; cooperează cu autoritățile competente pentru protecția mediului la elaborarea și aplicarea strategiilor, a planurilor și programelor din domeniile lor specifice de activitate; colaborează cu autoritățile competente la identificarea și implementarea proiectelor prioritare finanțate din surse externe.

Autoritatea publică centrală pentru sănătate are următoarele atribuții și răspunderi[2)]: organizează și coordonează activitatea de monitorizare a stării de sănătate a populației în relație cu factorii de risc din mediu; asigură supravegherea și controlul calității apei potabile și de îmbăiere, precum și calitatea produselor alimentare; elaborează, în colaborare cu autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, reglementări privind calitatea și igiena mediului și asigură controlul aplicării acestora; colaborează cu autoritatea publică centrală pentru protecția mediului în managementul calității mediului în relație cu starea de sănătate a populației; colaborează cu autoritatea centrală pentru protecția mediului în autorizarea activităților prevăzute de lege și la emiterea acordului de import pentru aceste activități; exercită controlul de specialitate în domeniul activităților stabilite de lege pentru a preveni orice efect advers asupra stării de sănătate a populației, a lucrătorilor și a mediului și transmite autorităților competente rezultatele controalelor și măsurile adoptate; colaborează cu celelalte autorități publice centrale cu rețea sanitară proprie, pentru recunoașterea exactă a stării de sănătate a populației și pentru respectarea normelor de igienă a mediului din domeniul lor de activitate; colaborează în asigurarea accesului publicului la informația de sănătate în relație cu mediul.

Potrivit art. 83 din O.U.G. nr. 195/2005, *Ministerul Apărării Naționale* are următoarele atribuții: elaborează norme și instrucțiuni, specifice pentru domeniile sale de activitate, în concordanță cu legislația privind protecția mediului; supraveghează respectarea de către personalul MApN a normelor de protecția mediului pentru activitățile din zonele militare; controlează acțiunile și aplică sancțiuni pentru încălcarea de către personalul MApN a legislației de protecția mediului în domeniul militar; asigură

---

1) A se vedea art. 81 din O.U.G. nr.195/2005.

2) A se vedea art. 82 din O.U.G. nr. 195/2005.

realizarea evaluării impactului asupra mediului, a raportului de amplasament și, după caz, a raportului de securitate, prin structuri specializate, atestate de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, numai pentru proiectele și activitățile din zonele militare; asigură informarea autorităților competente pentru protecția mediului cu privire la rezultatele automonitorizării emisiilor de poluanți și a calității mediului în zona de impact, precum și cu privire la orice poluare accidentală datorată activității desfășurate.

Autoritățile publice centrale în domeniul securității naționale au următoarele atribuții și răspunderi: realizează activitatea de protecție a mediului prin structuri proprii care desfășoară acțiuni de control, îndrumare și coordonare, în scopul păstrării și menținerii echilibrului ecologic în domeniile sale de activitate; elaborează norme și instrucțiuni specifice, în concordanță cu respectarea principiilor O.U.G. nr. 195/2005, în domeniile sale de activitate; supraveghează respectarea de către personalul aflat în subordine a normelor de protecție a mediului, pentru activitățile proprii; controlează și aplică sancțiuni pentru încălcarea de către personalul propriu a legislației de protecție a mediului în domeniul său de activitate; asigură evaluarea impactului asupra mediului a obiectivelor și activităților proprii prin structuri specializate, certificate de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului[1)].

Autoritatea publică centrală pentru educație și cercetare asigură adoptarea planurilor și programelor de învățământ la toate nivelurile, în scopul însușirii noțiunilor și principiilor de protecție a mediului, pentru conștientizarea, instruirea și educația în acest domeniu; promovarea tematicilor de studii și programe de cercetare care răspund priorităților stabilite de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului; elaborarea programelor educaționale în scopul formării unui comportament responsabil față de mediu; elaborarea programelor și studiilor specifice de cercetare științifică privind controlul produselor și procedeelor biotehnologice și de prevenire, reducere/eliminare a riscurilor implicate de obținerea și utilizarea organismelor modificate genetic prin tehnicile biotehnologiei moderne; colaborează cu autoritatea publică centrală pentru protecția mediului în autorizarea activităților prevăzute de lege din domeniul său de activitate; exercită controlul de specialitate pentru activitățile prevăzute de lege din domeniul său de activitate, pentru a preveni orice efect advers asupra stării de sănătate a populației, a lucrătorilor și a mediului și transmite autorităților competente rezultatele controalelor și măsurile adoptate[2)].

Autoritatea publică centrală în domeniile economiei și comerțului are, potrivit art. 86 din aceeași ordonanță, următoarele atribuții: elaborează politica și strategiile aplicabile în domeniul propriu de activitate în conformitate cu legislația privind protecția mediului; elaborează și aplică la nivel național strategia de exploatare a resurselor minerale; elaborează politica în domeniul reciclării și valorificării deșeurilor industriale; dezvoltă și promovează legislația privind protecția mediului din domeniile specifice de competență; colaborează cu alte autorități publice centrale la elaborarea mecanismelor financiare pentru stimularea utilizării tehnologiilor curate;

---

1) A se vedea art. 84 din O.U.G. nr. 195/2005.

2) A se vedea art. 85 din O.U.G. nr. 195/2005.

colaborează la elaborarea și promovarea normelor care asigură implementarea cerințelor privind prevenirea și controlul integrat al poluării pentru anumite categorii de activități industriale; încurajează introducerea sistemelor de management de mediu și a etichetei ecologice; promovează norme și asigură implementarea acestora în domeniul substanțelor[1] și preparatelor periculoase; exercită controlul de specialitate în domeniul activităților prevăzute de lege.

Autoritatea publică centrală în domeniul agriculturii, pădurilor și dezvoltării rurale asigură: protecția și conservarea solurilor și menținerea patrimoniului funciar; inițiază proiecte de acte normative privind volumul de masă lemnoasă ce se recoltează anual din fondul forestier național, pe baza avizului autorității publice centrale pentru protecția mediului; asigură autorizarea cultivatorilor de plante superioare modificate genetic; aprobă locațiile și suprafețele pe care urmează să fie cultivate plante superioare modificate genetic; asigură, prin registrul național, evidența suprafețelor cultivate și a cultivatorilor de plante superioare modificate genetic; asigură informarea autorității publice pentru protecția mediului asupra rezultatelor controlului, precum și măsurile adoptate în domeniul organismelor modificate genetic ș.a.[2]

Autoritatea publică centrală în domeniul transporturilor, construcțiilor și turismului are următoarele atribuții și răspunderi: dezvoltă planuri și programe care materializează politica națională de amenajare a teritoriului și localităților în condițiile legii; elaborează și aplică programe pentru dezvoltarea infrastructurii de transport, a transporturilor multimodale și a transportului combinat; asigură controlul gazelor de eșapament; elaborează și dezvoltă planuri de acțiune și programe privind îmbunătățirea calității și protecției mediului, inclusiv în domeniul zgomotului și vibrațiilor pentru toate modurile de transport și infrastructurile acestora; urmărește protejarea patrimoniului natural, inclusiv prin măsuri impuse unităților care desfășoară activități în domeniul turismului și încurajează aplicarea principiilor ecoturismului.

Autoritatea publică centrală în domeniul internelor și reformei administrative: elaborează strategiile în domeniile gospodăririi comunale și al producerii și distribuției energiei termice în conformitate cu legislația privind protecția mediului; elaborează norme și instrucțiuni specifice, în concordanță cu respectarea principiilor O.U.G. nr. 195/2005, pentru domeniile sale de activitate; supraveghează respectarea de către personalul aflat în subordine a normelor de protecție a mediului pentru activitățile proprii; aplică sancțiuni pentru încălcarea de către personalul din domeniul internelor a legislației de protecție a mediului; sprijină autoritățile competente pentru protecția mediului în exercitarea controlului transporturilor de substanțe și materiale supuse unui regim special; participă, potrivit competențelor, la acțiunile de prevenire, protecție și intervenție în caz de accidente ecologice prin Inspectoratele pentru Situații de Urgență.

---

[1] *Substanța* este elementul chimic și compușii acestuia, în înțelesul reglementărilor legale în vigoare, cu excepția substanțelor radioactive și a organismelor modificate genetic. Substanța periculoasă este orice substanță clasificată ca periculoasă de legislația specifică în vigoare din domeniul chimicalelor.

[2] A se vedea art. 87 din O.U.G. nr. 195/2005.

Autoritatea națională în domeniul sanitar-veterinar și al siguranței alimentelor are – potrivit art. 91 din O.U.G. nr. 195/2005 – următoarele atribuții și răspunderi: elaborează, în colaborare cu autoritatea publică pentru protecția mediului, reglementări în domeniul organismelor modificate genetic, pentru asigurarea unui nivel ridicat al protecției vieții și sănătății umane, sănătății și bunăstării animalelor; colaborează cu autoritatea publică centrală pentru protecția mediului în stabilirea unor proceduri armonizate, eficiente și transparente privind evaluarea riscului și autorizarea organismelor modificate genetic, precum și a unor criterii pentru evaluarea potențialelor riscuri care rezultă din utilizarea alimentelor și hranei modificate genetic, pentru animale; informează autoritatea publică centrală pentru protecția mediului asupra rezultatelor controlului și măsurile adoptate în domeniul organismelor modificate genetic.

Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor: elaborează, în colaborare cu autoritatea publică pentru protecția mediului, reglementări în domeniul organismelor modificate genetic, pentru asigurarea unui nivel ridicat al protecției vieții și sănătății umane, sănătății și bunăstării animalelor, protecției mediului și intereselor consumatorilor; elaborează, împreună cu autoritățile publice centrale pentru protecția mediului, pentru agricultură, silvicultură și cu autoritatea sanitar veterinară și pentru siguranța alimentelor, reglementările referitoare la produsele biocide, îngrășăminte chimice, produsele de protecție a plantelor, organismele modificate genetic obținute prin tehnicile biotehnologiei moderne și asigură controlul aplicării acestora în domeniul său de competență; controlează trasabilitatea și etichetarea organismelor modificate genetic în toate etapele introducerii lor pe piață; asigură controlul activităților în domeniul său de activitate și al trasabilității produselor și comunică autorității centrale de protecția mediului rezultatele controlului.

Autoritățile administrației publice locale sunt participante la activitățile complexe de protecție a mediului, care au în administrare un anumit teritoriu cu tot ceea ce trebuie gospodărit acolo, având sarcini deosebite în asigurarea serviciilor comunale corespunzătoare, inclusiv în domeniul protecției mediului sub multe aspecte. Ele au următoarele atribuții și răspunderi: aplică prevederile din planurile de urbanism și amenajarea teritoriului, cu respectarea principiilor din O.U.G. nr. 195/2005; urmăresc respectarea legislației de protecția mediului de către operatorii economici care prestează servicii publice de gospodărie comunală; adoptă programe și proiecte pentru dezvoltarea infrastructurii localităților; vor avea personal specializat pentru protecția mediului și vor colabora în acest scop cu autoritățile pentru protecția mediului[1)]; promovează o atitudine corespunzătoare a comunităților locale în legătură cu importanța protecției mediului; asigură, prin serviciile publice și operatorii economici responsabili, luarea măsurilor de salubrizare a localităților, de întreținere și gospodărire a spațiilor verzi, a pieților și a parcurilor publice; conservă și protejează spațiile verzi urbane și/sau rurale, astfel încât să se asigure suprafața optimă stabilită de reglementările în vigoare, în localitățile în care nu există posibilitatea asigurării acesteia, conservarea spațiilor verzi existente este prioritară; supraveghează operatorii economici din subor-

[1)] Lit. d) a art. 90 a fost modificată de pct. 35 al art. I din Legea nr. 265/2006.

dine pentru prevenirea eliminării accidentale de poluanţi sau depozitării necontrolate de deşeuri şi dezvoltarea sistemelor de colectare a deşeurilor refolosibile.

Unităţile administrativ-teritoriale sunt legate direct între ele prin intermediul activităţii organelor de protecţie a mediului.

Potrivit legii proprii de organizare, *consiliul judeţean* are printre atribuţiile sale adoptarea de strategii, prognoze şi programe de mediu a judeţului, pe baza propunerilor primite de la consiliile locale, şi dispune, aprobă şi urmăreşte, în cooperare cu autorităţile administrative publice locale comunale şi orăşeneşti interesate, măsurile necesare, inclusiv cele de ordin financiar, pentru realizarea acestora. De asemenea, stabileşte, pe baza avizului consiliilor locale ale unităţilor administrativ-teritoriale implicate, proiectele de organizare şi amenajare a teritoriului judeţului, precum şi de dezvoltare urbanistică generală a acestuia şi a unităţilor administrativ-teritoriale componente şi urmăreşte modul de realizare a acestora, în cooperare cu autorităţile administraţiei publice locale comunale, orăşeneşti sau municipale implicate[1)]. În fine, mai arătăm că, în exercitarea atribuţiilor privind gestionarea serviciilor publice din subordine, consiliul judeţean asigură, potrivit competenţelor sale şi în condiţiile legii, cadrul necesar pentru furnizarea serviciilor publice de interes judeţean, printre altele, privind protecţia şi refacerea mediului.

În privinţa *consiliilor locale* (comunale, orăşeneşti şi municipale) legea stabileşte că, în exercitarea atribuţiilor privind dezvoltarea economico-socială şi de mediu, aprobă strategiile privind dezvoltarea economică, socială şi de mediu a unităţii administrativ-teritoriale, iar în legătură cu exercitarea atribuţiilor privind gestionarea serviciilor furnizate către cetăţeni, consiliul local asigură, potrivit competenţelor sale şi în condiţiile legii, cadrul necesar pentru furnizarea serviciilor publice de interes local privind protecţia şi refacerea mediului respectiv[2)].

B. Din punctul de vedere al cercetărilor noastre din această lucrare, importante sunt *autorităţile publice pentru protecţia mediului* care, de asemenea, pot fi centrale, regionale şi locale.

Din acest punct de vedere, ne referim, înainte de toate, la autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului, ca organ central de specialitate al administraţiei de stat, organizat în subordinea Guvernului sub formă de minister.

La pct. 111 din Perspectivele de mediu până în anul 2000 şi după aceea, adoptate în cadrul programului de mediu al Naţiunilor Unite în 1989, în privinţa structurii organizatorice s-a stabilit cerinţa ca, la nivel naţional, să se stabilească, printre altele, pentru ministerele de resort răspunderea ce le revine pentru dezvoltarea permanentă a condiţiilor de mediu şi pentru protecţia mediului. Potrivit acestui document internaţional, guvernele sunt chemate să înfiinţeze ministere pentru protecţia mediului, iar dacă

[1)] A se vedea art. 104 alin. (3) lit. d) şi e) şi alin. (5) lit. a) pct. 9 din Legea administraţiei publice locale nr. 215/2001, modificată şi completată prin Legea nr. 286/2006 (M. Of. nr. 621 din 18 iulie 2006).

[2)] A se vedea art. 38 alin. (4) lit. e) şi alin. (6) lit. a) pct. 9. din aceeaşi lege modificată şi completată.

astfel de ministere există ele trebuie întărite în vederea stimulării lor pentru atingerea scopurilor lor legale. Prin acest document, s-a mai cerut introducerea în categoria scopurilor fundamentale în acest domeniu următoarele: evaluarea și planificarea stării mediului, stimularea activităților corespunzătoare, organizarea consultațiilor juridice și a consultărilor în privința adoptării normelor legale, formarea conștiinței de mediu, pregătirea specialiștilor, stimularea cercetărilor în domeniu și aplicarea rezultatelor acestora.

În conformitate cu spiritul acestui document internațional, pentru traducerea în viață a recomandărilor cuprinse în el, în țara noastră au fost luate, după decembrie 1989, o serie de măsuri atât pe plan legislativ, cât și organizatoric, printre care și înființarea autorității publice centrale pentru protecția mediului. Potrivit reglementărilor legale în vigoare, în prezent „autoritatea publică centrală pentru protecția mediului este Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile"[1], prescurtat M.M.D.D.

Până în anul 1990, în țara noastră nu a existat un astfel de organ la nivel de minister.

Organul central de specialitate, larg reprezentativ, subordonat „Consiliului de Miniștri", era potrivit legii în vigoare atunci[2], „Consiliul Național pentru Protecția Mediului", care a fost desființat. La nivel de minister, acest organ central de specialitate a fost organizat numai în 1990[3] și avea denumiri diferite, integrându-se în eforturile generale pe care le-a depus societatea noastră pentru îmbunătățirea situației economico-sociale durabile[4], pentru îmbunătățirea calității vieții și a condițiilor de mediu, pentru protecția mediului.

---

[1] Conform H.G. nr. 368/2007 privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului și Dezvoltării Durabile (M. Of. nr. 284 din 27 aprilie 2007). După 1990, acest minister purta diferite denumiri: inițial Ministerul Mediului, apoi Ministerul Agriculturii, Pădurilor, Apelor și Mediului, Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului, după aceea Ministerul Apelor și Protecția Mediului și Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor. În prezent (după cum am arătat în text), Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile. Noi am sugera, pentru viitor, o denumire de profil: „Ministerul Protecției Mediului".

[2] Este vorba de Legea nr. 9/1973 privind protecția mediului înconjurător, abrogată prin Legea protecției mediului nr. 137/1995, abrogată și ea, la rândul ei, prin O.U.G. nr.195/2005 privind protecția mediului.

[3] A se vedea H.G. nr. 983/1990 privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului (M. Of. nr. 105 din 14 septembrie 1990), abrogată prin H.G. nr. 264/1991 (M. Of. nr. 99 din 9 mai 1991), abrogată prin H.G. nr. 792/1992 (M. Of. nr. 332 din 28 decembrie 1992); abrogată prin H.G. nr. 457/1994 (M. Of. nr. 226 din 19 august 1994), abrogată prin H.G. nr. 568/1997 (M. Of. nr. 266 din 6 octombrie 1997), abrogată prin H.G. nr. 104/1999 (M. Of. nr. 85 din 1 martie 1999), abrogată prin H.G. nr. 17/2001 (M. Of. nr. din 14 ianuarie 2001), abrogată pin H.G. nr. 739/2003 (M. Of. nr. 495 din 9 iulie 2003), abrogată prin H.G. nr. 409/2004 (M. Of. nr. 291 din 1 aprilie 2004), abrogată prin H.G. nr. 155/2005 (M. Of. nr. 211 din 14 martie 2005). Pin H.G. nr. 368/2007 privind organizarea și funcționarea Ministerului mediului și Dezvoltării Durabile (M. Of. nr. 284 din 27 aprilie 2007) a fost creat un minister cu această denumire.

[4] A se vedea *M.Șt. Minea,* Dreptul mediului înconjurător și dezvoltarea durabilă, AUO, anul III, 1995, p. 41 și urm.

Astăzi Ministerul Mediului şi Dezvoltării Durabile aplică strategia şi Programul Guvernului, în vederea promovării politicilor în domeniile mediului, gospodăririi apelor şi dezvoltării durabile, realizează politica în domeniile mediului şi gospodăririi apelor la nivel naţional, elaborează strategia şi reglementările specifice de dezvoltare şi armonizare a acestor activităţi în cadrul politicii generale a Guvernului, asigură şi coordonează aplicarea strategiei Guvernului în domeniile sale de competenţă, îndeplinind rolul de autoritate de stat, de sinteză, coordonare şi control în aceste domenii. Ministerul la care ne referim asigură coordonarea interministerială a procesului de elaborare a Strategiei naţionale de dezvoltare durabilă, propune adoptarea şi urmăreşte implementarea acesteia, precum şi coordonează activitatea de integrare a cerinţelor privind protecţia mediului în celelalte politici sectoriale, în concordanţă cu cerinţele şi standardele europene şi internaţionale[1]. Pentru realizarea obiectivelor din domeniile sale de activitate, ministerul exercită următoarele funcţii: de strategie[2], de reglementare[3], de administrare[4], de reprezentare[5], de autoritate de stat[6], de coordonare a utilizării asistenţei financiare nerambursabile acordate României de Uniunea Europeană în domeniul mediului şi de gestionare a creditelor externe, altele decât cele comunitare, în domeniile sale de activitate[7].

Ministerul Mediului şi Dezvoltării Durabile îndeplineşte atribuţii principale, enumerate în art. 3 din H.G. nr. 368/2007 sub 29 de puncte, şi atribuţii specifice, enumerate în art. 4 din aceeaşi hotărâre, în 49 de puncte. De exemplu, ca atribuţii principale, asigură implementarea politicilor guvernamentale în domeniu, elaborează strategii şi politici în domeniul mediului, propune autorităţilor competente sau, după caz, stabileşte, în condiţiile legii, instrumente juridice, instituţionale, administrative şi economico-financiare pentru stimularea şi accelerarea integrării principiilor şi obiectivelor de mediu în celelalte politici sectoriale, elaborează proiecte de acte normative şi avizează proiecte de acte normative elaborate de alte ministere şi alte autorităţi care privesc protecţia mediului, iar ca atribuţii specifice exemplificăm cu următoarele: urmăreşte implementarea Planului naţional de acţiune pentru protecţia mediului, aprobă instrucţiuni privind elaborarea planurilor locale şi regionale de acţiune pentru protecţia mediului, coordonează activităţile în domeniul schimbărilor climatice în ceea ce priveşte reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră şi adaptarea la efectele schimbărilor clima-

---

[1] A se vedea art. 1 din H.G. nr. 368/2007.

[2] Prin care se elaborează, în conformitate cu politica Guvernului, strategia de dezvoltare durabilă şi strategia în domeniul mediului şi gospodăririi apelor.

[3] Prin care se asigură dezvoltarea cadrului normativ şi a celui instituţional pentru realizarea obiectivelor din domeniile sale de activitate.

[4] Prin care se asigură administrarea proprietăţii publice şi private a statului, precum şi gestionarea serviciilor pentru care statul este responsabil, în domeniile sale de activitate.

[5] Prin care se asigură, în numele statului sau al Guvernului, reprezentarea pe plan intern şi extern, în domeniile sale de activitate.

[6] Prin care se asigură aplicarea şi respectarea reglementărilor legale privind organizarea şi funcţionarea instituţiilor care îşi desfăşoară activitatea în subordinea, sub autoritatea şi în coordonarea sa.

[7] A se vedea art. 2 din H.G. nr. 368/2007.

tice, coordonează activitățile privind evaluarea și gestionarea zgomotului ambiental, a calității aerului, asigură cadrul național privind biosecuritatea, coordonează realizarea Planului de management al fluviului Dunărea pentru teritoriul României ș.a.

Pe lângă Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile funcționează următoarele organisme consultative[1]: Comitetul interministerial pentru coordonarea integrării domeniului protecției mediului în politicile și strategiile sectoriale la nivel național; Comitetul ministerial pentru situații de urgență (CMSU); Comisia națională pentru siguranța barajelor și a altor lucrări hidrotehnice (CONSIB); Comitetul național român pentru Programul hidrologic internațional; Comisia națională de acordare a etichetei ecologice[2]; Comitetul consultativ de organizare și coordonare a schemelor de management de mediu și audit[3]; Comisia tehnico-economică; Centrul român pentru reconstrucția ecologică a râurilor și lacurilor; Comisia națională privind schimbările climatice; Consiliul interministerial al apelor.

În Anexa 2 la H.G. nr. 368/2007 sunt enumerate unitățile care funcționează în subordinea Ministerului Mediului și Dezvoltării Durabile, dintre care amintim: Agenția Națională pentru Protecția Mediului, Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării"[4], Garda Națională de Mediu, mai multe organisme intermediare pentru programe operaționale sectoriale, iar apoi unități care funcționează sub autoritatea M.M.D.D., ca Administrația Națională de Meteorologie, și unități care funcționează în coordonarea acestui minister, ca Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecția Mediului – ICIM București și alte institute de profil, precum și Administrația Fondului pentru Mediu și Administrația Națională „Apele Române".

În prezent, în afara Ministerului Mediului și Dezvoltării Durabile (denumit de legiuitor în legea generală privind protecția mediului „autoritatea publică centrală pentru protecția mediului") sunt autorități competente pentru protecția mediului: Agenția Națională pentru Protecția Mediului, agențiile regionale pentru protecția mediului, agențiile județene pentru protecția mediului, Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării", precum și Garda Națională de Mediu și structurile subordonate acesteia. Acestor autorități le revine și sarcina de coordonare, reglementare și implementare în domeniul protecției mediului[5].

---

[1] A se vedea art. 16 din H.G. nr. 368/2007.

[2] Eticheta ecologică este un simbol grafic și/sau un scurt text descriptiv aplicat pe ambalaj, într-o broșură sau alt document informativ, care însoțește produsul și care oferă informații despre cel puțin unul și cel mult trei tipuri de impact asupra mediului.

[3] Auditul de mediu este instrumentul managerial de evaluare sistematică, documentată, periodică și obiectivă a performanței organizației, a sistemului de management și a proceselor destinate protecției mediului, cu următoarele scopuri: de a facilita controlul managementului practicilor cu posibil impact asupra mediului și de a evalua respectarea politicii de mediu, inclusiv realizarea obiectivelor și țintelor de mediu ale organizației.

[4] Înființată prin Legea nr. 82/1993 privind constituirea rezervației Biosferei „Delta Dunării" (M. Of. nr. 283 din 7 decembrie 1993).

[5] Potrivit art. 7 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

Agenția Națională pentru Protecția Mediului[1] (A.N.P.M.) este o instituție publică cu personalitate juridică, finanțată integral de la bugetul de stat. Agenția este organul de specialitate pentru implementarea politicilor și legislației în domeniul protecției mediului în subordinea ministerului.

În alin. (2) al art. 7 din O.U.G. nr. 195/2005 se stabilește următoarea regulă: „În perimetrul Rezervației Biosferei «Delta Dunării» autoritatea publică teritorială pentru protecția mediului este reprezentată de Administrația Rezervației Biosferei «Delta Dunării»". În legătură cu această prevedere legală, observăm că a fost sesizată Curtea Constituțională[2] pe motiv că, în acest fel, se extinde competența de administrator al Administrației Rezervației Biosferei „Delta Dunării" și asupra suprafețelor aflate în subordinea singurelor autorități publice teritoriale prevăzute de lege din comune și orașe. În sesizarea respectivă s-a arătat că aceste prevederi legale sunt contrare dispozițiilor art. 120 alin. (1) din Constituție, care prevăd că „Administrația publică din unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiul descentralizării, al autonomiei locale și deconcentrării serviciilor publice" și art. 121 [alin. (1)] din legea fundamentală conform cărora „Autoritățile administrației publice, prin care se realizează autonomia locală în comune și în orașe, sunt consiliile locale alese și primarii aleși, în condițiile legii". În fine, tot ca un motiv al sesizării de neconstituționalitate se mai apreciază că acordarea prerogativelor administrative și de autoritate publică altor organe sau organisme este contrară prevederilor constituționale, care stabilesc: „Consiliile locale și primarii funcționează, în condițiile legii, ca autorități administrative autonome și rezolvă treburile publice din comune și din orașe".

Cercetând dosarul, Curtea Constituțională a reținut că, din modul în care a fost formulată critica de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 7 alin. (2) din Legea pentru aprobarea O.U.G. nr. 195/2005, prin raportare la prevederile art. 120 din Constituție, de Legea administrației publice locale nr. 215/2001 și de Legea-cadru a descentralizării nr. 195/2006) și „autorități publice teritoriale pentru protecția mediului" (reglementate de O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, aprobată de Legea nr. 265/2006). Așa fiind, Curtea Constituțională constată că este neîntemeiată susținerea că dispozițiile art. 7 alin. (2) din lege sunt contrare prevederilor art. 120 alin. (1) și art. 121 alin. (1) și (2) din Constituție, întrucât ele nu instituie o structură care se suprapune autorităților administrației publice locale (consiliilor locale și primarilor). De altfel, competențele celor două categorii de autorități administrative sunt diferite atât sub raport material, cât și teritorial. Pentru cele arătate, Curtea Constituțională constată că sesizarea este neîntemeiată și că prevederile art. 7 alin. (2) din Legea pentru aprobarea O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului sunt constituționale.

Potrivit art. 7 alin. 3 din O.U.G. nr. 195/2005, controlul respectării măsurilor de protecția mediului se realizează de: comisari și persoane împuternicite din cadrul Gărzii Naționale de Mediu și Administrației Rezervației Biosferei „Delta Dunării";

---

[1] A se vedea și art. 76 din O.U.G. nr. 195/2005.

[2] A se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 523/2006 referitor la constituționalitatea prevederilor art. 7 alin. (2) din Legea pentru aprobarea O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului (M. Of. nr. 586 din 6 iulie 2006).

autoritățile administrației publice locale, prin personalul împuternicit; Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare, Ministerul Apărării Naționale și Ministerul Administrației și Internelor prin personalul împuternicit, în domeniile de activitate, conform atribuțiilor stabilite prin lege.

Legea stabilește că la nivelul fiecărei agenții regionale pentru protecția mediului se organizează un *Comitet regional pentru protecția mediului*, care are în componența sa: un reprezentant al autorității publice centrale pentru protecția mediului, unul din partea Agenției Naționale pentru Protecția Mediului și un număr mare de alți reprezentanți[1]). Comitetul regional are acces la informațiile privind mediul deținute sau pentru orice autoritate publică, la informațiile privind mediul deținute de instituții publice și de operatorii economici, potrivit legii.

Din felul în care sunt reglementate atribuțiile în privința protecției mediului ale celor două feluri de organe ale puterii executive, se poate observa orientarea legiuitorului în direcția unei cooperări și colaborări dintre ele.

Într-adevăr, în exercitarea atribuțiilor sale, Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile colaborează cu celelalte ministere și organe centrale de specialitate din subordinea Guvernului și cu autoritățile administrative autonome (consiliile județene, consiliile locale și primarii).

C. Sistemul organizatoric național al protecției mediului mai cuprinde, tot printre autoritățile publice, ca autoritate judecătorească, și *instanțele judecătorești*, care în numele legii înfăptuiesc justiția prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege.

În legătură cu recunoașterea dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic, am văzut că statul garantează exercitarea acestui drept fundamental prin posibilitatea legală de asociere în organizații pentru protecția mediului și garantează dreptul de a se adresa, direct sau prin intermediul acestor organizații și autorităților judecătorești în probleme de mediu, indiferent dacă s-a produs sau nu un prejudiciu. Aceasta înseamnă că poluarea mediului poate ajunge și în fața instanțelor de judecată, care decid în condițiile stabilite de lege.

53. Persoanele juridice altele decât autoritățile publice. Sistemul organizatoric național al protecției mediului cuprinde, alături de autoritățile publice, toate celelalte persoane juridice, adică altele decât autoritățile publice. Aceste subiecte ale raportului de dreptul protecției mediului sunt titulare ale drepturilor, respectiv obligațiilor corespunzătoare, cum este dreptul fundamental la un mediu sănătos și echilibrat ecologic, respectiv obligația și responsabilitatea pentru protecția mediului, fiind însă și potențiali poluatori sau victime ale poluării.

Unele dintre aceste persoane juridice au un rol important și permanent în protecția și dezvoltarea factorilor de mediu, fiind nu numai titulare de drepturi și obligații de dreptul protecției mediului, ci având astfel de atribuții înscrise în actul lor de constituire. Avem în vedere, înainte de toate, fundațiile și asociațiile înființate pentru a

---

[1]) A se vedea art. 74 din O.U.G. nr. 195/2005, text modificat prin Legea nr. 265/2006 pentru aprobarea acestei Ordonanțe de Urgență.

sprijini această activitate. Alte persoane juridice private (cum sunt societățile comerciale, organizațiile cooperatiste, sindicatele etc.) au contribuții – negative sau pozitive – doar accidental în acest domeniu, dar raportat la timp și spațiu fiecare are un rol și o contribuție proprie la realizarea sarcinilor protecției mediului și la îmbunătățirea condițiilor de mediu.

În privința acestor componente ale sistemului organizatoric național al protecției mediului nu numai legea[1)], ci și statutele și regulamentele lor de organizare și funcționare stabilesc, nu de puține ori, sarcini în domeniul protecției mediului. Astfel, de exemplu, persoanele juridice care desfășoară activități cu impact semnificativ asupra mediului organizează structuri proprii specializate pentru protecția mediului, ele au obligația să asiste persoanele împuternicite cu activități de verificare, inspecție și control, punându-le la dispoziție evidența măsurătorilor proprii și toate celelalte documente relevante și să le faciliteze controlul activităților ai căror titulari sunt și multe alte obligații legale prevăzute de art. 94 din O.U.G. nr. 195/2005.

54. Persoanele fizice. La fel ca și persoanele juridice, toți oamenii luați individual sunt cuprinși în sistemul organizatoric național, având nu numai dreptul la un mediu sănătos și echilibrat ecologic, ci și obligația de a proteja mediul în toate împrejurările. În acest scop, ele vor solicita și obține actele de reglementare și vor respecta condițiile stabilite în aceste acte, vor asista persoanele împuternicite cu activități de verificare, inspecție și control și realizează măsurile impuse cu această ocazie, informează autoritățile competente, în caz de eliminări accidentale de poluanți în mediu sau de accident major, depozitează deșeurile numai pe amplasamente autorizate în acest sens, nu ard miriștile, stuful etc., dacă prospectează, explorează ori exploatează resursele solului și subsolului, vor anunța autoritățile pentru protecția mediului sau, după caz, celelalte autorități competente despre orice situații accidentale care pun în pericol mediu și vor acționa pentru refacerea acestora, dacă cultivă plante superioare modificate genetic, vor solicita și obține autorizația din partea autorității publice competente pentru agricultură, vor respecta prevederile planurilor de management și ale regulamentelor ariilor naturale protejate și multe altele.

Dintre aceste îndatoriri, unele au fost amintite în primul rând în contextul conținutului raportului juridic de mediu, iar altele vor fi prezentate și comentate în cadrul diferitelor analize pe care le vom face.

Secțiunea a 3-a. Sistemul național de monitorizare integrată

55. Organizarea sistemului național de monitorizare integrată a elementelor de mediu. 56. Circulația și prelucrarea datelor. 57. Monitorizarea elementelor de mediu. Prezentări introductive. 58. Fondul pentru mediu

55. Organizarea sistemului național de monitorizare integrată. Printre modalitățile de implementare a principiilor și a elementelor strategice, la lit. j) al art. 4 din

[1)] A se vedea art. 4, 6, 21, 65, 70, 94 ș.a. din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

O.U.G. nr. 195/2005 este enumerată și crearea sistemului național de monitorizare integrată a calității mediului. Potrivit normelor dreptului mediului, există organizat un sistem național de monitorizare al elementelor de mediu, sănătății oamenilor etc., al mediului în general. Monitorizarea mediului este un sistem care reprezintă „supravegherea, prognozarea, avertizarea și intervenția în vederea evaluării sistematice a dinamicii caracteristicilor calitative ale elementelor de mediu, în scopul cunoașterii stării de calitate și semnificației ecologice a acestora, a evoluției și implicațiilor sociale ale schimbărilor produse, urmate de măsurile care se impun"[1)].

Sistemul național de supraveghere, prognoză etc. a elementelor de mediu stă la baza sistemului de monitorizare integrată[2)], care reprezintă un sistem complex de achiziție a datelor privind calitatea mediului, obținute pe baza unor măsurători sistematice, de lungă durată, la un ansamblu de parametrii și indicatori menit să asigure posibilitatea controlului poluării. Distingem „monitorizarea de bază", prin care se urmărește starea și prognozarea posibilelor schimbări în biosfera generală, în primul rând în natură, fără luarea în considerare a influențelor regionale antropogenetice, „monitorizarea globală", care este sistemul de urmărire și, pe această bază, a prognozării posibilelor procese și fenomene mondiale, inclusiv influențele antropogenetice asupra biosferei în ansamblu, „monitorizarea de diagnosticare", „monitorizarea de impact" ș.a.

Sistemul național de monitorizare integrată al mediului în principiu satisface cerințele obiective de obținere a unei imagini de ansamblu asupra mediului la un moment dat și al tendinței de evoluție a calității acestuia. Prin monitorizarea integrată se obține un sistem adecvat de supraveghere a calității mediului.

Potrivit lit. i) al art. 75 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, printre atribuțiile și răspunderile autorității publice centrale pentru protecția mediului figurează și organizarea sistemului național de monitorizare integrată a calității mediului, coordonarea activității acestuia și asigurarea informării autorității centrale pentru sănătate privind rezultatele monitorizării contaminării radioactive a mediului.

Din punct de vedere organizatoric, Sistemul Național de Monitoring cuprinde rețele destinate supravegherii emisiilor, corp de control al poluării de emisie și corpul pentru evaluarea și controlul eficienței globale a măsurilor de protecție a mediului.

Sistemul de monitorizare integrată al mediului are ca scop: interfațarea rețelelor și subsistemelor de supraveghere a calității apelor, aerului, precipitațiilor și solului într-un sistem integrat de monitoring a parametrilor fizico-chimici, biologici, bacteriologici și

---

[1)] Pct. 44 art. 2 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

[2)] Cuvântul „monitor" – de origine latină, în acest înțeles este folosit în primul rând în limbile franceză și engleză – înseamnă, în principal, sfătuitor, consilier, călăuză. Latinescul „monitorius" înseamnă avertizare, care avertizează.

Termenul „monitoring" definește supravegherea sau controlul de ansamblu a unor elemente sau fenomene și, în domeniul de care ne ocupăm, definește sistemul de supraveghere a elementelor de mediu. Monitorizarea reprezintă procesul de colectare, procesare, analiză și raportare a datelor privind implementarea strategiilor sectoriale de descentralizare/strategiilor sectoriale pentru îmbunătățirea modului de exercitare a competențelor descentralizate, în vederea măsurării progresului și reorientării sau redefinirii activităților, în cazul în care acestea nu conduc la atingerea rezultatelor.

radiochimici; restructurarea ierarhizării a secțiunilor de control al mediului din punctul de vedere al zonelor de fond și impact, ținându-se seama de legislația de mediu și de problemele specifice mișcării transfrontiere a poluării; implementarea informațiilor specifice supravegherii pe termen lung a modificărilor ecosistemelor terestre și acvatice în activitatea de monitorizare integrată; fundamentarea unor indicatori și parametri sintetici, reprezentarea monitorizării integrate al elementelor de mediu pentru exprimarea interdependențelor dintre modificarea calității aerului și a apei, ca principali vectori de propagare a poluării; asigurarea condițiilor de interconectare a Sistemului Monitoring Integrat român în Sistemul Global de Monitoring, cât și la alte sisteme zonale și internaționale de supraveghere.

Sistemul Național de Monitorizare Integrată a calității mediului din țara noastră cuprinde două feluri de activități. În primul rând, activitatea operativă de culegere a datelor, avertizarea unor poluări accidentale și luarea unor măsuri de protecție a folosințelor. Aceste activități au fost organizate, într-o primă etapă, ca fază pilot, urmând ca apoi să fie preluate, ca activitate curentă, de către dispeceratul specializat al autorității centrale pentru protecția mediului. În al doilea rând, activitatea de caracterizare a calității mediului pe termen lung, de evaluare a tendințelor de evoluție a măsurilor de protecție adecvate. Anual se editează sintezele de calitate a mediului și prognozele de evoluție și din cinci în cinci ani se organizează investigațiile de teren și laborator cu participarea agențiilor de supraveghere și protecție a mediului cu privire la acumularea în mediu a unor micropoluanți (metale grele, pesticide), pentru a se elabora rapoarte de mediu.

Distingem trei categorii de componente ale mediului care se diferențiază după modul lor de încadrare în programarea, transformarea și/sau acumularea unor poluanți: a) vectori de propagare a poluării, care includ apele și aerul la care propagarea poluării se efectuează diferențiat, principalii parametrii de caracterizare fiind concentrațiile specifice, debitele masive asociate și vitezele de dispersie; b) interfețe de contact, în care se include solul, ponderea principală revenind fenomenelor fizico-chimice, cu parametrii de caracterizare, timpul de retenție și indici de retenție; c) medii de bioacumulare și biotransformare, care se referă, în esență, la ecologia acvatică și cea terestră, cu parametrii specifici, ca diversitate, cantitate, vârstă, rate de bioacumulare și biotransformare.

Din punctul de vedere al modului de organizare a Sistemului Național de Monitorizare Integrată, distingem următoarele elemente specifice: a) rețele destinate supravegherii emisiilor (aer, atmosferă, cursuri receptoare de apă etc.); b) controlul poluării de emisie; c) evaluarea și controlul eficienței globale a măsurilor de protecție a mediului.

56. Circulația și prelucrarea datelor[1]. În Sistemul Național de Monitorizare Integrată putem distinge cel puțin două circuite ale datelor: *circulația pe plan orizontal*, între sisteme de monitorizare, dat fiind faptul că în cadrul acestui sistem există mai multe rețele și subsisteme; *circulația pe plan vertical*, de la punctele de supraveghere

[1] A se vedea *D. Marinescu*, op. cit., 2003, p. 517.

la agențiile de supraveghere și protecția mediului, precum și la centrul de prelucrare și interpretare a datelor.

În cadrul sistemului de monitorizare integrată, prin laboratoarele de specialitate și dispeceratele de monitorizare aferente, agențiile de protecție a mediului constituie unități teritoriale de bază. Aceste agenții asigură inventarul periodic al surselor de poluare a mediului, asigură exploatarea curentă pe teritoriu a rețelelor de supraveghere a calității aerului, a precipitațiilor, a apelor naturale și radioactivitatea pe baza structurii spațiale și temporale stabilite de autoritatea centrală a protecției mediului, realizează programul de măsurători ce decurg din convențiile bilaterale și internaționale pentru apele de frontieră și alte situații similare privind protecția mediului, întocmește documentațiile de prelucrare a datelor și asigură protocolul de schimb de date, propune structura aferentă rețelelor de emisie (ape uzate, aer) și asigură exploatarea acestora, realizează pe plan local cu alte unități de specialitate pentru furnizarea de date legate de calitatea mediului, asigură transmiterea datelor, elaborează sinteze anuale privind calitatea mediului în zona supravegheată etc.

57. Monitorizarea[1] elementelor de mediu. Prezentări introductive. Sistemul Național de Monitorizare Integrată cuprinde supravegherea calității apelor, atmosferei, solului, substanțelor și deșeurilor radioactive, vegetației, faunei ș.a.

Supravegherea calității apelor se realizează în două etape principale: cunoașterea calității apelor și măsuri de protecție a calității apelor. Monitorizarea cantitativă și calitativă a apelor include: prelevări de probe de apă, de sediment, pești, scoici etc., transportul, efectuarea analizelor, interpretarea și validarea rezultatelor pentru Sistemul național de supraveghere a calității apelor și elaborarea Sintezei de calitate a apelor; măsurători hidrometrice; calculul bilanțului debitelor de apă și al încărcării resurselor de apă cu poluanți; realizarea cadastrului surselor de poluare și ținerea la zi a acestuia; serviciul de informa a publicului și a autorităților interesate asupra stării de calitate a resurselor de apă; lucrări și măsuri pentru ameliorarea și menținerea capacității de autoepurare a cursurilor de apă și a lacurilor; calculul și asigurarea debitelor de servitute și salubre pe cursurile de apă; și decolmatarea albiilor și eliminarea sedimentelor încărcate cu poluanți[2].

Cunoașterea calității apelor presupune recoltarea și analiza probelor de apă, iar apoi prelucrarea datelor obținute și se încheie cu sinteza pentru caracterizarea globală a calității apelor. Prin aceste măsuri se urmărește asigurarea echilibrului apelor, ca sisteme ecologice, și satisfacerea folosințelor. Potrivit art. 1 din H.G. nr. 472/2000 privind unele măsuri de protecție a calității resurselor de apă[3], protecția resurselor de apă are ca obiectiv ameliorarea și menținerea calității naturale a acestora în scopul

---

[1] *Monitorizarea* reprezintă procesul de colectare, procesare, analiză și raportare a datelor privind implementarea strategiilor sectoriale de descentralizare/strategiilor sectoriale pentru îmbunătățirea modului de exercitare a competențelor descentralizate, în vederea măsurării progresului și reorientării sau redefinirii activităților, în cazul în care acestea nu conduc la atingerea rezultatelor.

[2] A se vedea Anexa nr. 1 la H.G. nr. 472/2000.

[3] Publicată în M. Of. nr. 272 din 15 iunie 2000.

evitării unor efecte negative asupra mediului şi sănătăţii umane, în contextul realizării unei dezvoltări durabile. Compania Naţională „Apele Române" S.A. urmăreşte, prin Sistemul naţional de supraveghere a calităţii apelor, starea calităţii resurselor de apă de suprafaţă şi subterane, precum şi modul de respectare a concentraţiilor de poluanţi, înscrise în actele de reglementare emise utilizatorilor pentru protecţia calităţii apelor. Stimularea economică a utilizării durabile a resurselor de apă implică servicii specifice de gospodărire a apelor, de protecţie a calităţii apelor, de monitorizare cantitativă şi calitativă a poluanţilor din apele uzate evacuate de utilizatori în limitele prevăzute în contractele economice încheiate cu aceştia[1)].

Activităţile de protecţie a calităţii apelor au următoarele componente principale: monitorizarea dinamicii calităţii resurselor de apă; gospodărirea calităţii resurselor de apă; epurarea apelor uzate; perfecţionarea legislaţiei în domeniul protecţiei calităţii apelor.

În cazul nerespectării a măsurilor pentru asigurarea condiţiilor înscrise în autorizaţia de gospodărire a apelor, este instituit un regim temporar de supraveghere specială la solicitarea Companiei Naţionale „Apele Române" pe baza propunerii făcute de filiala sa teritorială din zona de activitate în care se găseşte utilizatorul ori la sesizarea altor instituţii[2)]. În astfel de situaţii, pe toată durata instituirii regimul de supraveghere specială, utilizarea şi epurarea apelor se fac sub controlul direct al unui personal anume desemnat. Cheltuielile suplimentare ocazionate de aplicarea acestui regim vor fi suportate de titularul autorizaţiei de gospodărire a apelor.

În privinţa supravegherii cursurilor de apă transfrontiere şi a lacurilor internaţionale, în Convenţia privind protecţia şi utilizarea cursurilor de apă transfrontiere şi a lacurilor internaţionale, încheiat la Helsinki la 17 martie 1992[3)], în art. 4 din Convenţie se prevede că părţile vor stabili programe pentru supravegherea condiţiilor calităţii acestor ape.

Supravegherea calităţii aerului este şi ea una din problemele vitale ale protecţiei mediului. Pentru aceasta s-au recomandat de către organismele specializate ale Programului Naţiunilor Unite pentru Mediu organizarea a trei feluri de staţii: pentru supravegherea poluării de fond, supravegherea regională şi cea locală.

Supravegherea poluării de fond a aerului interesează întreaga umanitate, deoarece ea poate produce modificări ireversibile în compoziţia chimică a unor straturi de aer, ce pot duce la consecinţe grave pentru întreaga biosferă. Staţiile de fond au rolul de a face determinări asupra urmelor de poluanţi care au pătruns în stratul limită planetar (aproximativ 22.000 m).

Staţiile regionale permit urmărirea gradului de poluare a aerului între starea de fond şi poluarea industrială, precum şi cunoaşterea nivelului mediu atins de poluarea industrială internă şi a posibilităţilor de transport de noxe din ţările vecine.

[1)] A e vedea art. 3 alin. (1) din H.G. nr. 472/2000.

[2)] A se vedea art. 4 alin. 1 din Ordinul ministrului apelor, pădurilor şi protecţiei mediului nr. 275/1997 privind aprobarea Normelor metodologice pentru instituirea regimului de supraveghere specială în caz de nerespectare a măsurilor pentru asigurarea condiţiilor înscrise în autorizaţia de gospodărire a apelor (M. Of. nr. 100 bis din 26 mai 1997).

[3)] Ratificată prin Legea nr. 30/1995 (M. Of. nr. 81 din 3 mai 1995).

Supravegherea continuă a poluării locale (de impact sau industrială) afectează, în special, lanțul alimentar și sănătatea umană și ajută la cunoașterea efectelor produse asupra materialelor, construcțiilor și a eficacității sistemelor de reținere și de protecție, precum și a influenței noxelor asupra echilibrului ecosistemelor și deci asupra folosirii optime a resurselor naturale.

Monitorizarea calității solului înseamnă: supravegherea, prognoza și avertizarea cu privire la tendințele și dinamica evoluției reacției Ph și a stării de asigurare cu fosfor mobil și potasiu mobil a solurilor agricole; fundamentarea specifică a măsurilor de folosire judicioasă a îngrășămintelor și amendamentelor în procesul de producție agricolă, până la nivelul parcelei și solei; programarea recoltelor posibil de realizat, în condiții pedoclimatice concrete.

Monitorizarea solului din fondul forestier se realizează la două niveluri: nivelul I, constituit din rețeaua transnațională și cea națională; nivelul II, constituit din rețeaua de supraveghere intensivă[1)].

58. Fondul pentru mediu[2)]. Nici una din cele trei legi generale ale protecției mediului nu au conținut o reglementare referitoare la mijloacele băneşti necesare acoperirii cheltuielilor legate de protecția mediului. Desigur, unele reglementări izolate au existat[3)], dar fără stabilirea regimului juridic al unui fond necesar pentru realizarea scopurilor protecției mediului. Regulamentul de organizare și funcționare a Administrației Fondului pentru mediu a fost aprobat prin H.G. nr. 1/2006, modificat prin H.G. nr. 832/2008[4)].

În prezent, art. 22 și 23 din O.U.G. nr. 195/2005 prevede că autoritățile publice pentru protecția mediului încasează sumele provenite din taxele pentru emiterea actelor de reglementare, taxe care se fac venit la Fondul pentru mediu, iar cuantumul acestora se stabilește prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorității publice centrale pentru protecția mediului. De asemenea, ele mai încasează sume provenite din tarife pentru lucrările și serviciile prestate la solicitarea diferitelor persoane, în cadrul activităților pe care le desfășoară în limitele competențelor lor legale. Bugetul de venituri și chel-

---

[1)] A se vedea pct. 1. din Metodologia de monitorizare sol-vegetație forestieră pentru silvicultură, aprobată prin Ordinul ministrului agriculturii, alimentației și pădurilor nr. 244/2002 (M. Of. nr. 831 din 19 noiembrie 2002).

[2)] Fondul pentru mediu a stat mai puțin în atenția doctrinarilor juriști. Dintre puținele lucrări în această materie trimitem la *E. Lupan*, Finanțarea protecției mediului, RDC nr. 1/2003, p. 27-36. Precizăm că acest studiu a fost întocmit în baza reglementărilor legale anterioare.

[3)] De pildă, art. 13 din Legea nr. 137/1995 stabilea: „Autoritățile pentru protecția mediului încasează sumele provenite din taxele pentru emiterea acordurilor și autorizațiilor de mediu", cuantumul cărora era stabilit, la propunerea autorității centrale pentru protecția mediului, prin hotărâre a Guvernului, sau art. 65 lit. r) din aceeași lege, după care această autoritate „pregătește, în colaborare cu Ministerul Finanțelor, aplicarea de noi instrumente financiare care favorizează protecția și îmbunătățirea calității factorilor de mediu, în conformitate cu cele aplicate pe plan internațional". Aceleași probleme sunt reglementate și în art. 22 și 23 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

[4)] M. Of. nr. 607 din 15 august 2008.

tuieli rectificat pe anul 2008 al Fondului pentru mediu și al Administrației Fondului pentru mediu a fost aprobat prin H.G. nr. 830/2008[1)].

Autoritățile publice pentru protecția mediului constituie și un fond de stimulare a personalului prin utilizarea unui procent de 25% din sumele încasate la care ne-am referit mai sus. Metodologia de utilizare a fondului de stimulare este stabilită prin hotărâre a Guvernului. Autoritățile competente pentru protecția mediului pot să primească și să utilizeze sumele provenite din sponsorizări și donații de la diferite persoane române sau străine, în condițiile legii.

Pentru concretizarea și detalierea dispozițiilor legale generale privind aspectele financiare ale protecției mediului a fost adoptată O.U.G. nr. 196/2005 privind Fondul pentru mediu[2)], care a abrogat Legea nr. 73/2000 cu același titlu.

Se impunea clarificarea regimului juridic al veniturilor din care se constituie Fondul pentru mediu și reglementarea atribuțiilor Administrației acestui fond în ceea ce privește activitatea privind declararea, constatarea, controlul, colectarea, soluționarea contestațiilor și executarea silită a contribuțiilor datorate la Fondul pentru mediu. Cu ocazia reglementării legale a acestor aspecte financiare legate de protecția mediului, legiuitorul a ținut seama de necesitatea sporirii numărului de categorii de proiecte ce pot fi finanțate din Fondul pentru mediu, în special cele privind prevenirea și controlul integrat al poluării, în general al îndeplinirii angajamentelor asumate pe plan internațional etc. Guvernul a adoptat O.U.G. nr. 196/2005 prin care reglementează toate aceste aspecte financiare ale protecției mediului.

Fondul pentru mediu „este un instrument economico-financiar destinat susținerii și realizării proiectelor pentru protecția mediului, în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare în domeniul protecției mediului"[3)].

Administrarea Fondului pentru mediu este reglementat în Capitolul II din O.U.G. nr. 196/2005, adoptată în susținerea O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului. Potrivit acestor reglementări, pentru gestionarea Fondului pentru mediu răspunde Administrația Fondului pentru mediu, care este o instituție publică, cu personalitate juridică, finanțată integral din venituri proprii, în coordonarea Ministerului Mediului și Dezvoltării Durabile.

Administrația Fondului are, în principal, următoarele atribuții: urmărește constituirea și gestionarea Fondului pentru mediu; întocmește planul anual de lucru și bugetul de venituri și cheltuieli; analizează, selectează și finanțează proiectele pentru protecția mediului; urmărește ți controlează implementarea proiectelor aprobate și finanțate din Fondul pentru mediu; finanțează lucrări destinate prevenirii, înlăturării și/sau diminuării efectelor produse de fenomenele meteorologice periculoase la lucrările de gospodărire a apelor.

În îndeplinirea atribuțiilor legale, Administrația Fondului are următoarele structuri de decizie: Comitetul de avizare și Comitetul director, cu competența fiecăruia[4)].

[1)] M. Of. nr. 607 din 15 august 2008.

[2)] M. Of. nr. 1193 din 30 decembrie 2005.

[3)] Conform art. 1 din O.U.G. nr. 196/2005 privind Fondul pentru mediu.

[4)] A se vedea art. 5 și 6 din O.U.G. nr. 196/2005.

Operațiunile financiare ale Fondului pentru mediu se derulează prin Trezoreria Statului.

Dintre problemele care privesc activitatea acestei unități, în continuare ne vom referi doar la două: la veniturile Fondului pentru mediu și la destinația acestui fond.

Veniturile Fondului pentru mediu se constituie din următoarele surse:

– o contribuție de 3% din veniturile realizate din vânzarea deșeurilor feroase și neferoase de către deținătorii de astfel de deșeuri. Sumele se reține prin stopaj la sursă de către operatorii economici colectori sau valorificatori;

– taxele pentru emisiile de poluanți în atmosferă, încasate de la operatorii economici în cuantumul stabilit de lege[1)];

– taxele încasate de la operatorii economici utilizatori de noi terenuri pentru depozitarea deșeurilor valorificabile[2)];

– o taxă de 1 leu/kg din greutatea ambalajelor introduse pe piața națională de către producătorii și importatorii de bunuri ambalate și ambalaje de desfacere. Aceste taxe se plătesc numai în cazul neîndeplinirii obiectivului de valorificare a deșeurilor de ambalaje;

– o contribuție de 2% din valoarea substanțelor clasificate ca fiind periculoase pentru mediu[3)];

– în cazul vânzării masei lemnoase pe picior, contribuția la Fondul pentru mediu se stabilește prin aplicarea unui procent de 3% la valoarea de vânzare a acesteia. Suma de bani se încasează de vânzător de la cumpărător odată cu valoarea masei lemnoase și se varsă de către acesta la Fondul pentru mediu;

– în cazul exploatării masei lemnoase pe picior de către administratorul, respectiv proprietarul pădurii, prin activitate proprie sau prin intermediul unui prestator de servicii, contribuția la Fondul pentru mediu se stabilește prin aplicarea unui procent de 3% la valoarea de vânzare a sortimentelor de lemn obținute și se achită de administratorul, respectiv proprietarul pădurii;

– contribuția pentru prelucrarea lemnului se stabilește prin aplicarea unui procent de 3% la valoarea de vânzare a produselor obținute și se achită de operatorul economic care a realizat prelucrarea lemnului;

– o taxă de 1 leu/kg anvelopă, încasată de la producătorii și importatorii care introduc pe piață anvelope noi și/sau uzate destinate reutilizării. Și aceste taxe se plătesc numai în cazul neîndeplinirii obiectivului de gestionare a anvelopelor uzate prevăzute în legislația în vigoare.

– a contribuție de 3% din suma care se plătește anual pentru gestionarea fondurilor de vânătoare, plătită de către gestionarii fondurilor de vânătoare;

– donații, sponsorizări, asistență financiară din partea persoanelor fizice sau juridice române ori străine și a organizațiilor sau organismelor internaționale;

[1)] A se vedea Anexa nr. 1 la O.U.G. nr. 196/2005.

[2)] A se vedea Anexa nr. 2 la O.U.G. nr. 196/2005.

[3)] A se vedea Anexa nr. 2 la Normele metodologice de aplicare a O.U.G. nr. 200/2000 privind clasificarea, etichetarea și ambalarea substanțelor și preparatelor chimice periculoase, aprobate prin H.G. nr. 490/2002, comercializate de către producători și importatori, cu excepția celor utilizate la producerea medicamentelor.

– sumele încasate din rambursarea finanțărilor acordate, dobânzi, penalități de întârziere, alte operațiuni financiare derulate din sursele financiare ale Fondului pentru mediu;

– sumele încasate de la manifestări organizate în beneficiul Fondului pentru mediu;

– cuantumul taxelor pentru emiterea avizelor, acordurilor și a autorizațiilor de mediu;

– dobânzi și penalități de orice fel datorate de către debitorii Fondului pentru mediu.

Desigur, administrația Fondului pentru mediu gestionează și alte venituri aprobate prin hotărâre a Guvernului.

Contribuțiile și taxele ce se constituie venit la bugetul Fondului se gestionează de către Administrația Fondului pentru mediu și urmează regimul juridic al impozitelor, taxelor, contribuțiilor și al altor sume datorate bugetului general consolidat, reglementat de O.G. nr. 92/2003 privind Codul de procedura fiscală, republicată[1)].

A doua chestiune la care am dorit să ne referim aici privește *destinația Fondului pentru mediu*[2)]. Fondul pentru mediu se utilizează pentru susținerea și realizarea proiectelor prioritare pentru protecția mediului. Categoriile de proiecte eligibile pentru finanțare se stabilesc prin planul anual de lucru și privesc: prevenirea poluării; reducerea impactului asupra atmosferei, apei și solului; reducerea nivelurilor de zgomot; utilizarea de tehnologii curate; gestionarea deșeurilor; protecția resurselor de apă; gospodărirea integrată a zonei costiere; conservarea biodiversității; administrarea ariilor naturale protejate; educația și conștientizarea publicului privind protecția mediului; creșterea producției de energie din surse regenerabile; reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră; reconstrucția ecologică și gospodărirea durabilă a pădurilor; împădurirea terenurilor degradate situate în zonele deficitare în păduri, stabilite în condițiile legii; închiderea iazurilor de decantare din sectorul minier; lucrări destinate prevenirii, înlăturării și/sau diminuării efectelor produse de fenomenele meteorologice periculoase la lucrările de gospodărire a apelor aferente obiectivelor din domeniul public al statului.

Din acest Fond se mai finanțează proiectele din categoriile enumerate la alineatul anterior prin una sau mai multe dintre următoarele modalități propuse de Comitetul director și aprobate de Comitetul de avizare: susținerea financiară a proiectelor prin finanțare sau cofinanțare nerambursabilă; susținerea financiară a proiectelor prin finanțare sau cofinanțare rambursabilă; susținerea totală sau parțială a dobânzii aferente creditelor bancare contractate pentru realizarea proiectelor; și cofinanțarea proiectelor finanțate din fonduri comunitare și/sau alte fonduri internaționale.

În condițiile legii, se acordă susținere financiară din Fondul pentru mediu pentru proiectele propuse de către operatorii economici, organizații neguvernamentale, autorități locale și unități de învățământ.

[1)] A se vedea art. 12 din O.U.G. nr. 196/2005.

[2)] A se vedea Capitolul IV din O.U.G. nr. 196/2005.

Finanțarea proiectelor aprobate se realizează în baza contractelor de finanțare anuale sau multianuale.

Finanțarea din acest fond se face cu respectarea legislației privind ajutorul de stat.

Proiectele solicitanților care nu și-au achitat obligațiile fiscale către stat și către Fondul pentru mediu, precum și proiectele celor care sponsorizează activități cu efect negativ asupra mediului nu beneficiază de sprijin financiar din partea Administrației Fondului.

O precizare foarte importantă făcută de legiuitor în art. 14 alin. (2) din O.U.G. nr. 196/2005 interzice ca veniturile Fondului pentru mediu să fie utilizate pentru plasamente sau operațiuni financiare speculative.

Secțiunea a 4-a. Sistemul organizatoric internațional al protecției mediului

59. Organizații și organisme mondiale. 60. Organizații și organisme regionale. 61. Organizații și organisme subregionale.

59. Organizații și organisme mondiale. Caracterul internațional al poluării și consecințele grave pe care le produce pentru întreaga omenire (efectul de seră, diminuarea stratului de ozon, ploile acide, smogul, deșertificarea, diminuarea patrimoniului genetic mondial și toate efectele negative ale „crizei ecologice" care se produc) impun unirea eforturilor organizatorice și materiale ale tuturor statelor pentru găsirea unor soluții în vederea prevenirii poluării, diminuării și, dacă se poate, eliminării totale a consecințelor sale.

Dreptul internațional și comunitar al mediului[1)] asigură cadrul legislativ pentru organizarea, în cadrul sistemului organizatoric internațional al protecției mediului, a unor organizații și organisme care să cuprindă problematica deosebit de vastă și dificilă în acest domeniu. Acestea pot fi organizații globale cu competență generală care cuprind și probleme de protecția mediului sau organisme și instituții specializate. Astfel amintim ca făcând parte din prima categorie Organizația Națiunilor Unite, iar din cea de a doua categorie organismele și instituțiile ca, de exemplu, Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (U.N.E.S.C.O.), Organizația Mondială a Sănătății (O.M.S.), Agenția Internațională pentru Energie Atomică (A.I.E.A.), Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.), Asociația Internațională pentru Dezvoltare (I.D.A.), Fondul Monetar Internațional (F.M.I.) ș.a.

Dintre structurile globale ale ONU o activitate deosebit de meritorie în direcția protecției mediului pe plan internațional a avut-o și are *Adunarea Generală*. Acest

---

[1)] A se vedea, de exemplu: *M. Despax*, Droit de l'Environnement, Ed. TEC, Paris, 1980; *M. Prieur*, Droit de l'environnement, Précis Dalloz, Paris, 1984; *A. Kiss*, Droit International de l'environnement, Pedone, Paris, 1989; *A. Kiss, D. Shelton*, Manual of European Environmental Law, Cambridge, Grotius Publications Limited, 1993; *M. Duțu*, Dreptul internațional și comunitar al mediului, Ed. Economică, București, 1995; *A.Ch. Kiss*, Droit international de l'environnement, Paris, Ed. Pedone, 2000 ș.a.

organ principal și cel mai reprezentativ al Națiunilor Unite, din 1968 și până în prezent a adoptat numeroase rezoluții, declarații, programe de acțiune ș.a., prin care a contribuit în mod substanțial la realizarea sarcinilor protecției mediului pe plan mondial. În aceste documente de mare importanță se materializează întreaga activitate de protecție a mediului și se stabilesc, cu caracter obligatoriu sau sub formă de recomandare, principiile și liniile directoare care guvernează această activitate. La fel de importante sunt tratatele și convențiile internaționale elaborate sub egida Națiunilor Unite care au ca obiect protecția mediului. Astfel, de exemplu, Convenția asupra zonelor umede, de importanță internațională, în special ca habitat al păsărilor acvatice, încheiată la 2 februarie 1971 la Ramsar, amendată prin Protocolul de la Paris din 3 decembrie 1982, la care România a aderat prin Legea nr. 5/1991[1)], Convenția privind protecția stratului de ozon, adoptată la 22 martie 1985 la Viena, Protocolul de la Montreal privind substanțele care epuizează stratul de ozon, adoptat la 16 septembrie 1987 și Amendamentul la Protocolul de la Montreal privind substanțele care epuizează stratul de ozon, adoptat la londra la 27-29 iunie 1990, la care România a aderat prin Legea nr. 84/1993[2)], Convenția privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontieră, adoptată la 25 februarie 1991 la Espoo, ratificată prin Legea nr. 22/2001[3)], Convenția privind Protecția Mării Negre împotriva poluării, încheiat la 21 aprilie 1992 la București, ratificată de Parlamentul României prin Legea nr. 9/1992[4)], Convenția privind diversitatea biologică, semnată la 5 iunie 1992 la Rio de Janeiro, ratificată de Parlamentul României prin Legea nr. 58/1994[5)], Convenția privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, semnată la Aarhus la 25 iunie 1998, ratificată prin Legea nr. 86/2000[6)] ș.a.

Conferința Națiunilor Unite asupra mediului este organul specializat în protecția mediului. Până în prezent, s-au ținut două asemenea conferințe: în 1972 la Stockholm și în 1992 la Rio de Janeiro.

Între 5 și 16 iunie 1972 a avut loc la Stockholm prim Conferință Mondială în domeniul protecției mediului, la care au participat delegați din 114 state, printre care și România. La această conferință au fost dezbătute:

– planificarea și gestionarea așezărilor umane în vederea asigurării calității mediului;

– gestionarea resurselor naturale ale mediului;

– determinarea poluanților de importanță internațională;

– dezvoltarea și mediul;

– aspecte educative, sociale și culturale ale problemelor de mediu, inclusiv informarea opiniei publice asupra acestora;

[1)] M. Of. nr. 18 din 3 decembrie 1982.

[2)] M. Of. nr. 292 din 15 decembrie 1993.

[3)] M. Of. nr. 105 din 1 martie 2001.

[4)] M. Of. nr. 242 din 29 septembrie 1992.

[5)] M. Of. nr. 199 din 2 august 1994.

[6)] M. Of. nr. 224 din 22 mai 2000.

– incidentele internaționale ale acțiunilor în domeniul mediului ș.a.

Cu această ocazie au fost adoptate următoarele documente[1]:

– „Declarația Conferinței Națiunilor Unite asupra mediului înconjurător", în care se fac precizări privind necesitatea adoptării unei concepții comune prin care să se ghideze eforturile popoarelor lumii în vederea ocrotirii și îmbunătățirii mediului și se stabilesc 26 principii[2] privind drepturile și obligațiile statelor în acest domeniu;

– „Plan de activitate privind mediul înconjurător", în care în prima parte este stabilit cadrul de acțiune privind mediul, în partea a doua sunt formulate 109 recomandări de activitate la nivel internațional, iar în partea a treia este cuprins însuși planul de acțiune;

– s-a mai adoptat o „Rezoluție asupra dispozițiilor instituționale și financiare", unde se fac recomandări pentru crearea unui consiliu administrație a programelor referitoare la mediu, a unui secretariat pentru problemele privind mediul, a unui fond pentru protejarea mediului și a unui organ de coordonare, prezidat de administratorul general;

– cu ocazie acestei conferințe, ziua de 5 iunie a fost proclamată „Ziua Mondială a Mediului Înconjurător";

– s-a mai adoptat o rezoluție privind „experiențele cu arme nucleare";

– o rezoluție privind „Convocarea unei a II-a Conferințe a Națiunilor Unite privind mediul înconjurător";

– conferința s-a încheiat cu o hotărâre privind „Transmiterea către guverne a recomandărilor de acțiune la nivel național".

Între 3 și 13 iunie 1992, la apelul Adunării Generale ONU din 22 decembrie 1989 la o într-unire globală, care să definească strategia pentru stoparea efectelor degradării mediului, s-a într-unit în Brazilia, la Rio de Janeiro *Conferința Națiunilor Unite pentru Mediu*. Scopul principal al acestei conferințe a fost acela al elaborării de strategii și măsuri care să contribuie la combaterea degradării mediului în toate țările, în contextul dezvoltării durabile și optime sub aspectul protecției mediului.

Intenția organizatorilor era de a realiza un nou consens internațional asupra unor teme ca:

– protecția atmosferei, a resurselor terestre, conservarea diversității biologice, protecția resurselor de apă dulce, a mărilor și zonelor de coastă, gestiunea rațională din punct de vedere ecologic a biotehnologiilor, deșeurilor de produse și deșeurilor toxice, creșterea calității vieții și a sănătății oamenilor;

– ameliorarea condițiilor de viață și muncă a săracilor, eradicarea sărăciei și oprirea degradării mediului.

---

[1] Publicate de Centrul de informare al ONU, în volumul „Un singur pământ", București, 1972.

[2] Cum sunt, de exemplu: dreptul fundamental al omului la libertate, egalitate și condiții de viață satisfăcătoare, într-un mediu a cărui calitate să-i permită să trăiască în bunăstare și demnitate; obligația statelor de a proteja și îmbunătății mediul pentru generațiile prezente și viitoare; conservarea resurselor naturale și gospodărirea lor atentă în beneficiul generațiilor prezente și viitoare; cooperarea statelor în problemele privind protecția mediului; politicile naționale ale tuturor statelor referitoare la mediu să întărească potențialul de progres ș.a.

La această conferință au participat reprezentanți din 181 de state, inclusiv din România.

Conferința de la Rio de Janeiro s-a desfășurat în două etape: o primă etapă s-a ținut între 3-12 iunie 1992, la care au participat miniștrii mediului, miniștrii ai unor organisme similare și reprezentanți ai altor instituții, organisme și programe specializate ONU, reprezentanții unor organisme interguvernamentale și neguvernamentale; a doua etapă a avut loc în zilele de 12-13 iunie a aceluiași an.

Au fost adoptate următoarele documente:

– „Declarația de principii", numită și „Carta Pământului", în care sunt enunțate principiile după care omenirea trebuie să se conducă în relațiile interumane, precum și în cele dintre om și natură, drepturile și obligațiilor statelor și cetățenilor în domeniul mediului, fiind enunțate 27 de principii (cum sunt, de exemplu: popoarele au dreptul la o viață sănătoasă și productivă, în armonie cu natura; dreptul suveran al națiunilor în a-și exploata propriile resurse, fără a provoca prin aceasta daune transfrontiere mediului; poluatorul plătește; obligația națiunilor de a adopta legi eficiente cu privire la mediu ș.a.), care sunt o reluare parțială a principiilor adoptate în 1972 la Stockholm și completate cu unele noi;

– „Agenda 21", care reprezintă un program de acțiune aplicat de guverne, agenții de dezvoltare, organizații ale Națiunilor Unite și grupuri sectoriale independente, deci în toate domeniile unde activitatea economico-socială a omului afectează mediul. În preambulul acestei agende găsim următoarea precizare: „Umanitatea se află într-un moment crucial al istoriei sale. Asistăm actualmente la perpetuarea disparițiilor între națiuni și în interiorul națiunilor, la agravarea sărăciei, a foametei, a stării de sănătate și a analfabetismului și la deteriorarea continuă a ecosistemelor cărora le suntem tributari pentru buna noastră stare. Dar, dacă noi integrăm problematica mediului și a dezvoltării și acordăm o mai mare atenție acestor chestiuni, vom putea satisface necesitățile fundamentale, ameliorarea nivelului de viață pentru toți, proteja și gera mai bine ecosistemele și asigura un viitor mai prosper. Nici o țară nu va putea realiza singură toate acestea, dar misiunea este posibilă dacă noi vom lucra tot ansamblul în cadrul unui parteneriat mondial, pentru o dezvoltare durabilă";

– Convenția privind schimbările climatice, în care se stabilește ca, până în anul 2000, țările semnatare să-și reducă emisiile de bioxid de carbon în atmosferă la nivelul anului 1990;

– Convenția privind diversitatea biologică, în care sunt stabilite măsurile ce trebuie luate pentru protejarea ecosistemelor și a diverselor forma de viață;

– Declarația de principii asupra conservării și exploatării pădurilor, care se dorea să fie o convenție, dar datorită imposibilității realizării unui acord, a rămas doar o declarație de principii privind conservarea pădurilor tropicale;

– au mai fost adoptate trei rezoluții. Prima rezoluție notează semnarea convenției cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice și a convenției asupra diversității biologice, adoptă declarația de la Rio asupra mediului și dezvoltă Agenda 21 și declarația de principii privind consensul mondial asupra gestiunii, conservării și exploatării ecologice, viabile a pădurilor, recomandă Adunării Generale, ca la cea de-a

47-a sesiune să-şi însuşească tezele vizate în parag. 2. A doua rezoluție exprimă mulțumirile Conferinței adresate poporului şi Guvernului brazilian. A treia rezoluție priveşte puterile reprezentanților la conferință.

Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (*P.N.U.E.*) a fost creat după Conferința de la Stockholm din 1972, al cărui Secretariat – cu sediul la Nayrobi – coordonează întreaga activitate privind protecția mediului la nivel ONU Programul are servicii zonale (regionale) la Geneva, Mexic, Bangkok, Bahreim şi New York, precum şi un Birou la Washington. Pentru rezolvarea problemelor speciale de protecție a mediului au fost create organisme distincte. În cadrul acestui program, sarcini speciale de protecție a mediului revin: Sistemului Global Informațional privind Mediul, INFOTERRA; U.N.E.S.C.O. care a elaborat două convenții de însemnătate mondială – Convenția de la Ramsar din 1971 privind zonele umede ca habitat şi Convenția privind Moştenirea Mondială Culturală şi Naturală din 1972.

Sarcini speciale legate de protecția mediului revin şi următoarelor instituții specializate ale ONU: amintim de exemplu, Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință şi Cultură (U.N.E.S.C.O.), Organizația Mondială a Sănătății (O.M.S.), Agenția Internațională pentru Energie Atomică (A.I.E.A.), Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație şi Agricultură (F.A.O.), Organizația Internațională pentru Aviație Civilă (I.C.A.O.), Fondul pentru Mediul Mondial (F.M.M.) ş.a. Aceste instituții specializate autonome şi altele fac parte din sistemul Națiunilor Unite, ele fiind create prin tratate multilaterale, având personalitate juridică internațională, iar în cadrul ordinii de drept a statelor unde îşi au sediul şi de drept civil şi structura lor organizatorică având un caracter tripartit, adică au un organ reprezentativ, format din toate statele membre, un organ administrativ cu o compunere mai restrânsă care exercită atribuții executive şi un secretariat compus din funcționari internaționali şi condus de un secretar sau director general.

Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință şi Cultură a fost fondată la 16 februarie 1946 la Londra, cu sediul la Paris. Printre scopurile generale ale acestei organizații interguvernamentale specializată figurează şi acela al dezvoltării colaborării între națiuni pentru asigurarea respectului universal al justiției şi al legii, precum şi a drepturilor şi libertăților fundamentale ale omului. Printre departamentele acestei organizații, în cadrul sectorului științe, există departamentul științelor mediului şi resurselor naturale. Această organizație organizează şi finanțează programe în legătură cu stabilirea evacuării deşeurilor în apele mărilor şi oceanelor şi prevenirea dispariției unor specii de animale marine valoroase datorită activității oamenilor, studii referitoare la poluarea atmosferei, programul pe termen lung de cercetare şi acțiune în problemele mediului cunoscut sub denumirea „Omul şi biosfera" ş.a. În 1975, U.N.E.S.C.O., împreună cu Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (P.N.UE), a lansat Programul internațional privind educația relativă la mediu (PIEE), prin care şi-au propus: amplificarea conştientizării generale asupra necesității educației ecologice; dezvoltarea de concepte şi de abordări metodologice în domeniul educației; intensificarea eforturilor pentru a încorpora dimensiunea mediului educativ al statelor membre. Această organizație a Națiunilor Unite a organizat, în 1977 la Tbilisi, Conferința privind educația

relativă la mediu, iar în 1987 la Moscova, Congresul internațional U.N.E.S.C.O. – P.N.UE pentru educația și formația relative la mediu. Din inițiativa U.N.E.S.C.O. au fost adoptate două mari convenții mondiale: Convenția de la Ramsar, din 2 februarie 1971, referitoare la zonele umede de importanță internațională, în special ca habitat al păsărilor acvatice, modificată prin Protocolul de la Paris din 3 decembrie 1982; Convenția privind patrimoniul mondial cultural și natural, adoptată la cea de-a XIII-a sesiune a Conferinței mondiale de la Paris, la 16 noiembrie 1972.

Țara noastră este membră a U.N.E.S.C.O. din 1956. În 1964 s-a constituit la București Comisia Națională pentru Educație, Știință și Cultură, iar în 1972 Centrul european U.N.E.S.C.O. pentru învățământul superior.

Organizația Mondială a Sănătății a fost creată – prin semnarea constituției ei la 22 iulie 1946, dar intrată în vigoare doar la 7 aprilie 1948 – la Conferința de la New York, cu sediul la Geneva. Această organizație are ca scop conducerea popoarelor la cel mai ridicat nivel posibil de sănătate[1]. Nemijlocit în domeniul protecției mediului, O.M.S. conduce, printre altele, studii cu privire la poluarea zonelor de litoral, la poluarea așezărilor umane, de combatere a zgomotului ș.a., propunându-și ca priorități: evaluarea efectelor pe care le produc condițiile de mediu asupra sănătății, aprovizionarea cu apă salubră, elaborarea de sisteme pentru detecția și supravegherea poluanților și a altor factori dăunători pentru sănătatea oamenilor etc.

Țara noastră este membră a Organizației Mondiale a Sănătății din anul 1962.

Agenția Internațională pentru Energie Atomică a fost creată la 29 mai 1957 la Viena. Agenția are printre obiectivele prioritare adoptarea unor norme de securitate destinate să protejeze sănătatea și să reducă la minimum pericolele la care sunt expuse oamenii și bunurile, să stabilească un control sever asupra folosirii produselor fisionabile speciale, să încurajeze și să orienteze punerea la punct a modalităților de utilizare pașnică a energiei nucleare, să ajute țările membre și să favorizeze schimbul de informații științifice și tehnice în acest domeniu, promovează lupta împotriva poluării radioactive a atmosferei, a mărilor și a solului, studiază efectele radioactive asupra organismelor marine etc. A.I.E.A. a elaborat coduri de securitate pentru protecția împotriva iradierii și în domeniul transportului în siguranță a materialelor radioactive. La 21 septembrie 1986, a adoptat[2] Convenția referitoare la notificarea rapidă a unui accident nuclear și Convenția privind asistența în caz de accident nuclear și urgență radiologică. Agenția are un comitet care se ocupă cu deșeurile cu grad înalt de radioactivitate. În 1997 a adoptat Convenția comună asupra gospodăririi în siguranță a deșeurilor radioactive și Convenția privind compensațiile suplimentare pentru daune nucleare.

România este membră fondatoare, ratificând statutul Agenției la 21 aprilie 1957.

Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură a fost creată ca instituție specializată a ONU la 16 octombrie 1945, cu sediul la Roma, cu obiectivul principal de a ridica normele de alimentație și a nivelului de trai al popoarelor,

---

[1] Prin *sănătate* se înțelege „o stare de completă bună dispoziție, fizică, mintală și socială și care nu constă numai în absența bolii sau a infirmității" (art. 2 din Preambului Constituției Organizației Mondială a Sănătății).

[2] După catastrofa nucleară de la Cernobîl.

eradicarea sărăciei. Deşi această organizaţie a intervenit mai rar în acţiunile internaţionale privitoare la protecţia mediului, ea şi-a extins totuşi preocupările şi cu privire la poluarea şi protecţia mediului, în special a solului, a apelor maritime interioare şi a atmosferei. În această privinţă, activitatea sa semnificativă este legată de conservarea resurselor naturale. În octombrie 1981, sub egida F.A.O. s-a redactat şi s-a proclamat declaraţia de principiu, numită „Carta mondială a solurilor". Organizaţia la care ne referim s-a mai implicat în elaborarea unor convenţii internaţionale[1)], elaborarea unor studii legislative privind apele, pescuitul, a dezvoltării agriculturii etc. Un important studiu realizat de F.A.O. a fost „Agricultura Orizont 2000", prefigurând viitorul omenirii în domeniul agriculturii şi al dezvoltării alimentare.

România este membră a F.A.O. din anul 1962.

Organizaţia Internaţională pentru Aviaţie Civilă a fost creată la 4 aprilie 1947 şi îşi are sediul la Montreal. Această organizaţie urmăreşte dezvoltarea principiilor şi tehnicilor navigaţiei aeriene internaţionale, promovarea şi dezvoltarea transporturilor aeriene internaţionale, asigurarea condiţiilor de securitate a zborurilor etc. O atenţie deosebită se acordă normelor internaţionale cu privire specială la poluarea fonică produsă de aparatele de zbor şi la poluarea atmosferei.

Fondul pentru Mediul Mondial a fost creat în 1990 pentru o perioadă experimentală de trei ani, iar în 1994 a fost transformat într-un mecanism financiar permanent, care are ca instituţii executante Banca Mondială care, din 1984, a codificat principiile acţiunii sale în domeniul mediului etc. Din acest fond sunt finanţate proiecte menite să ajute la aplicarea convenţiilor multilaterale de mediu.

Sistemul organizatoric internaţional al protecţiei mediului cuprinde şi organisme specializate în domeniul protecţiei mediului, dintre care amintim câteva.

Uniunea Internaţională pentru Conservarea Naturii (UICN) este o organizaţie neguvernamentală înfiinţată în 1948, cu sediul la Morges (Elveţia), care numără printre membrii săi state, persoane juridice de drept public, organizaţii neguvernamentale, instituţii de cercetare ş.a. Uniunea şi-a propus ca obiectiv principal promovarea conservării naturii şi a utilizării durabile a resurselor vii, asigurând servicii şi asistenţă în domeniul politicilor şi programelor pentru conservarea diversităţii biologice şi utilizării durabile a resurselor naturale. Uniunea are ca realizări elaborarea „Strategiei mondiale a conservării", publicată în 1980, pregătirea în primă redactare a „Cartei mondiale a naturii", adoptată în 1982 de Adunarea Generală a ONU, a „Convenţiei privind biodiversitatea" din 1992 ş.a.

Greenpeace («pacea verde») există din 1971 şi îşi desfăşoară activitatea în domeniul nuclear, în privinţa folosirii produselor toxice, pentru protecţia speciilor ameninţate din oceane şi protecţia stabilităţii atmosferei, acţionează pentru dezvoltarea energiilor nepoluante şi reducerea consumului de energie şi a cantităţilor de gaze eliminate în atmosferă etc.

[1)] Astfel, amintim Convenţia de la Barcelona pentru protecţia Mării Mediterane împotriva poluării, Convenţia Africană asupra conservării naturii şi a resurselor sale (1968, Alger), Convenţia privind lupta împotriva deşertificării (1994, Paris), Convenţia de la Rotterdam privind procedura consimţământului prealabil în cunoştinţă de cauză (1998), aplicabilă la unele produse chimice şi pesticide periculoase obiect al comerţului internaţional etc.

Tribunalul Internațional al Apei a fost creat ca o instanță independentă care urmărește, în spiritul legii, garantarea pentru cei acuzați a unui proces imparțial, crearea unui juriu independent format din specialiști, supervizarea și coordonarea cazurilor deduse spre rezolvare, stabilirea unei proceduri echitabile etc.

Crucea Verde Internațională urmărește promovarea acțiunilor caritabile în favoarea protecției mediului și conservării naturii ș.a.

60. Organizații și organisme regionale. Pentru realizarea strategiilor regionale cu luarea în considerare a particularităților mediului dat dintr-o zona sau alta, cu scopul de a favoriza cooperarea dintre statele vecine sau cele care dețin un element de mediu comun, au fost create unele organizații și organisme regionale. Acestea permit luarea unor decizii și soluționarea problemelor de mediu apărute în cunoștință de cauză. Cooperarea statelor respective, sub îndrumarea și sprijinul acestor organe și organisme, poate fi mai concretă, mai operativă și poate da rezultate mai bune, mai eficace spre binele popoarelor prezente și viitoare din zonă.

Dintre organizațiile și organismele regionale cu atribuții riguros reglementate în domeniul protecției mediului se disting cele europene. Acest lucru se explică prin aceea că acest continent este destul de dens populat, este foarte industrializat, iar cooperarea și colaborarea în domeniu sunt facilitate de omogenitatea structurilor industriale și de concepțiile politico-juridice de mediu identice. Din acest ultim punct de vedere subliniem că țările recent aderate la Uniunea Europeană și-au aliniat sau își aliniază în prezent legislațiile proprii la reglementările unionale, care creează treptat condiții asemănătoare pentru realizarea scopurilor protecției mediului și pentru dezvoltarea durabilă.

În ordinea cronologică a constituirii lor, ne vom referi la câteva dintre cele mai semnificative organizații și organisme din această categorie.

Liga Statelor Arabe (L.S.A.) s-a constituit, sub forma unei organizații internaționale, la Conferința Statelor Arabe ținută la Cairo la data de 22 martie 1945, când s-a propus ca scop principal organizarea superioară a raporturilor juridice dintre statele participante, care au devenit membre.

Desigur, scopul acestei organizații este general (politic, economic, militar, social, cultural etc.), dar printre altele face recomandări și cu privire la folosirea și protejarea resurselor naturale și ocrotirea mediului în general.

Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Europa (C.E.E.), creată în 1947, își desfășoară activitatea tot cu caracter general în domeniul economico-social, dar printre primele organisme face cercetări și în privința protecției mediului. În 1963, comitetul cărbunelui s-a ocupat de problema poluării aerului de către cocserii, în 1965, comitetul transporturilor interioare al C.E.E. a analizat pentru prima dată problema poluării apelor în țările europene, SUA și Canada, apoi comitetul oțelului s-a interesat de poluarea aerului și apei de către industria siderurgică etc.

Din 1967, C.E.E. s-a preocupat dintr-o perspectivă mai largă de protecția mediului, ca în aprilie 1971 să se creeze un organism specializat, denumit „Consilierii guvernamentali ai țărilor C.E.E. pentru probleme de mediu", care a avut ca sarcină evaluarea și examinarea periodică a stării mediului în statele europene, a politicilor de mediu,

a instituțiilor și legislațiilor în materie, participând activ la elaborarea mai multor convenții internaționale în materie de protecția mediului ca, de exemplu, Convenția asupra poluării atmosferice transfrontaliere pe distanțe mari (1979), Convenția de la Espoo privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontalier (1991), Convenția de la Aarhus (1998) etc.

Organizația Statelor Americane (O.S.A.) a fost constituită la 30 aprilie 1948 la cea de-a IX-a Conferință panamericană de la Bogota, unde s-a adoptat Carta organizației în principal cu scopul de a consolida pacea și securitatea pe continentul american. În 1967, la Conferința de la Buenos Aires a fost modificată Carta O.S.A. cu care ocazie au fost lărgite atribuțiile organizației. Inițial această organizație nu a avut atribuții propriu zise în domeniul protecției mediului, scopurile ei fiind îndreptate spre menținerea păcii și securității pe continentul american, rezolvarea pașnică a diferendelor, cooperarea în problemele economice, sociale și politice ale statelor membre.

Această organizație s-a implicat inițial în protecția mediului prin elaborarea și implementarea unor proiecte de valorificare a apelor, a pădurilor etc. În același sens, O.S.A. a fost prezentă la realizarea Convenției privind protecția naturii și conservarea vieții sălbatice în emisfera vestică, organizând și patronând diverse întâlniri științifice în domeniul protecției mediului.

Consiliul Europei este creat printr-o convenție semnat la 5 mai 1949 la Londra. De la început, încă înaintea „epocii ecologice", și-a propus, ca una din sarcinile sale, protejarea mediului și dezvoltarea durabilă, desigur în formă incipientă și la început fără o concepție politică a mediului, cu alte mijloace și metode și în lipsa unei legislații a mediului. Aceasta în condițiile în care art. 1 din Statutul său i-a permis să se ocupe de toate problemele, în afara de cele privind apărarea națională. În această primă fază a existenței sale au fost adoptate unele texte fundamentale, Carta apei din 1968 și Carta solurilor din 1972, Carta animalelor din 1986 ș.a., care au lansat principii aplicabile în domeniile respective de activitate.

În 1962, a fost creat Comitetul European pentru Salvarea Naturii și Resurselor Naturale care și-a concentrat activitatea asupra protecției naturii, domeniu foarte important al ansamblului protecției mediului, ce reiese din multitudinea documentelor adoptate și din rolul acestora în protecția mediului. Foarte importante sunt orientarea și coordonarea activităților privitoare la conștientizarea opiniei publice și educarea oamenilor în problemele de protecție a mediului, realizat sub egida organismelor Consiliului, în numele căruia Comitetul conducător pentru conservarea și managementul mediului și al habitatului natural acordă „Diploma europeană" pentru protecția anumitor regiuni de importanță europeană. De asemenea, o activitate importantă realizează acest comitet în privința supravegherii lucrărilor privind protecția animalelor și plantelor pe cale de dispariție înscrise în „Lista roșie".

În aceleași condiții, au fost adoptate mai multe tratate internaționale, dintre care amintim: Convenția privind conservarea vieții sălbatice și mediului natural al Europei (1979); Convenția asupra răspunderii civile pentru pagubele rezultând din activități periculoase pentru mediu (1991): Convenția privind protecția mediului prin mijloace de drept penal (1998). Foarte importantă este organizarea conferinței penaeuropene „Un mediu pentru Europa" de la Lucerna (1993).

Consiliul Europei a stimulat cooperarea nestatală în protecția mediului, pentru care a creat un cadru juridic adecvat prin elaborarea și adoptarea Convenției-cadru europene privind cooperarea transfrontalieră a colectivităților și autorităților locale (Madrid, 1980).

În structura Consiliului Europei funcționează un organism denumit Administrația mediului și a habitatelor naturale, cu răspunderi concrete în domeniu stabilit în actul de constituire.

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.) a fost înființată în 1960, prin înlocuirea Organizației Europene pentru Cooperare Economică, fondată în 1948 pentru administrarea Planului Marshall, în vederea reconstrucției în Europa, la care participă statele din Europa Occidentală și Centrală, Australia, Canada, Coreea de Sud, Statele Unite ale Americii, Japonia și Noua Zeelandă.

Organizația adoptă decizii cu caracter imperativ pentru statele participante, dar poate formula și recomandări însoțite de declarații de principii. Astfel s-a dat pentru prima dată o definiție internațională a poluării, s-au formulat principiile fundamentale care au devenit idei călăuzitoare în privința poluării transfrontaliere, cum este cazul principiului „poluatorul plătește" ș.a.

Sub aspect juridic, mai este important și faptul că în cadrul ei funcționează, începând cu anul 1970, un Comitet pentru politica de mediu, care este chemat a sprijini guvernele statelor membre în problemele de protecția mediului.

Prin activitatea sa bogată și multilaterală în privința protecției mediului pe plan internațional, O.C.D.E. a avut o contribuție decisivă la apariția și dezvoltarea dreptului internațional al mediului[1)] și a influențat puternic și până acum soluționarea problemelor privind protecția mediului în zonele țărilor respective.

Organizația Unității Africane a fost creată în 1963 la Conferința la nivel înalt de la Addis Abeba (Etiopia) unde s-a adoptat și Carta organizației.

Printre scopurile acestei organizații întâlnim și preocupări îndreptate spre protecția mediului. Astfel, în Planul de acțiune de la Lagos – 1980-2010, probleme ale protecției mediului le găsim incluse în problemele generale socio-economice ale țărilor membre sub forma unor priorități care privesc: salubritatea mediului, aprovizionarea cu apă potabilă, problema secetei și deșertificării, despăduririle și degradarea solurilor, poluarea masivă în zonă, conservarea resurselor zonei, controlul poluării aerului, educația ecologică, crearea și dezvoltarea legislației mediului ș.a.

Cu sprijinul acestei organizații, s-a adoptat Tratatul asupra protecției vieții sălbatice în Africa (1968), s-a creat Colegiul african pentru management în domeniul conservării vieții sălbatice de la Mweka (Tanzania), au fost organizate rezervații naturale ș.a.

Agenția Europeană pentru Mediu (A.E.M.), cu sediul la Copenhaga, a fost creată în 1990.

Preocupările acestei agenții sunt îndreptate spre îmbunătățirea calității mediului, sub aspectul calității aerului și a emisiilor atmosferice, a calității apei sub aspectul

---

[1)] În cadrul dreptului internațional al mediului sunt prezentate și se studiază pe larg activitatea privind protecția internațională a mediului realizată de toate organizațiile și organismele ce intră în sistemul organizatoric internațional al protecției mediului.

poluării resurselor de apă etc., se acționează în direcția reducerii substanțelor chimice, în general a substanțelor periculoase pentru mediu, protecția zonelor de coastă ş.a.

Întreaga activitate a A.E.M. este îndreptată spre protecție mediului şi îmbunătățirea condițiilor de mediu în Europa.

61. Organizații şi organisme subregionale. Dintre astfel de organizații şi organisme amintim doar câteva dintre acelea care desfăşoară activități în Europa şi unde şi țara noastră are interese.

Comisia Dunării pentru navigație, cu sediul la Budapesta, a fost înființată prin convenția de la Belgrad din anul 1948 şi este alcătuită din reprezentanții statelor riverane. Potrivit acestei convenții, comisia are atribuții doar în domeniul navigației, în vederea realizării cărora se consultă în astfel de probleme cu țările dunărene. Desigur, activitatea comisiei priveşte şi poluarea apelor Dunării prin depozitarea deşeurilor de petrol provenite de la nave sau prin introducerea în apele acestui fluviu a altor poluanți, interzicându-se astfel de deversări, recomandându-se statelor riverane să plaseze suficiente containere în zona porturilor lor unde să se depoziteze deşeurile petroliere şi periodic statele respective să fie informate asupra statutului instituțiilor portuare care facilitează primirea deşeurilor de petrol şi a altor produse petroliere.

Comisia Rinului privind navigația şi poluarea apelor interioare îşi desfăşoară activitatea sub forma a două organisme internaționale: Comisia centrală pentru navigația pe Rin, creată în 1968 cu sediul la Strabourg şi Comisia internațională pentru protecția Rinului împotriva poluării, cu sediul la Koblenz, a cărei activitate este reglementată prin Convenția de la Berna din 1963 (intrată în vigoare în 1965). Această din urmă comisie cercetează natura, originea, intensitatea şi alte date referitoare la poluarea Rinului şi poate propune statelor riverane măsuri pentru protejarea fluviului împotriva poluării. Desigur, statele riverane sunt supuse legislației proprii privind întreaga această activitate.

În 1976, au fost încheiate două convenții privind depoluarea Rinului: Convenția relativă la protecția Rinului împotriva poluării chimice, potrivit căreia dacă un guvern constată ori are cunoştință de un accident ale cărui consecințe sunt susceptibile de a amenința grav calitatea apelor, este obligat să informeze fără întârziere Comisia internațională şi părțile contractante ce pot fi afectate; Convenția relativă la poluarea Rinului cu hidrocarburi, care stabileşte o procedură de avertizare şi alertă pentru o regiune mai vastă, fără a se ocupa de evenimentele care prezintă importanță numai pe plan local.

În prezent, protecția Rinului se realizează conform Programului de acțiune pe termen lung pentru depoluarea Rinului, care cuprinde mai multe etape până în anul 2010.

Comisia subregională pentru aplicarea Convenției de la Oslo din 1972, care urmăreşte prevenirea poluării marine cauzate de operațiunile de imersare efectuate de nave şi aeronave în zona Atlanticului de Nord-est. Comisia exercită funcții de control şi de coordonare a unor activități ale statelor contractante. Operațiunile de imersare trebuie comunicate imediat, prin rapoarte adresate Comisiei Oslo, în vederea înregistrării.

În fine, mai amintim *Comisia subregională pentru aplicarea Convenţiei de la Helsinki* din 1974, care are în vedere prevenirea poluării mediului marin din zona Mării Baltice. Această comisia era competenţă de a reglementa aspecte în privinţa definirii criteriilor poluării, a obiectivelor în domeniul reducerii poluării şi prevenirii acesteia, are competenţă de recomandare în problema revederii permanente a dispoziţiilor convenţiei, precum şi competenţa de informare şi cercetare privind supravegherea continuă a aplicării convenţiei şi promovării măsurilor de protecţie suplimentară.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul V
Procedura de reglementare[1)]

62. Cea mai bună alegere este care dă rezultate satisfăcătoare. 63. Procedura de reglementare azi

62. Cea mai bună alegere este care dă rezultate satisfăcătoare. Inițial[2)], legiuitorul nostru, poate datorită lipsei totale de experiență, nu a căutat să reglementeze o asemenea procedură. S-a făcut referire doar la faptul că toate felurile de organe și organizații, în vederea protecției mediului, potrivit atribuțiilor ce le revin, sunt obligate să folosească rațional resursele naturale, să mențină și să îmbunătățească calitățile mediului, să adopte tehnologii de producție care nu duc la poluarea mediului, să ia măsuri pentru prevenirea sau limitarea efectelor dăunătoare ale fenomenelor naturale asupra mediului, să recupereze și să valorifice substanțele utilizabile conținute de deșeurile ori reziduurile provenite din activitățile economico-sociale, să rețină, să neutralizeze și să depoziteze reziduurile nerecuperabile, să producă și să folosească mijloace de transport care nu poluează aerul, să asigure dezvoltarea cercetării științifice cu privire la protecția mediului, să adopte măsuri pentru ridicarea nivelului de instruire și educare a cetățenilor țării, să promoveze larg acțiunile de cooperare în domeniul protecției mediului etc. Toate aceste măsuri au fost luate în conformitate cu recomandările cuprinse în documentele adoptate la prima Conferință mondială de la Stockholm din 1972, măsuri care erau corecte la acea vreme și sunt și în prezent utile și necesare, doar că atunci eram la începuturile epocii ecologice și nu am avut nici o alegere care să fi dat rezultate satisfăcătoare măcar.

După schimbările politico-sociale și conștientizarea necesității protecției mediului, legiuitorul nostru a făcut pași importanți și în această privință[3)], reglementând deja și modalități de executare a unor astfel de obligații cum sunt: evaluarea de mediu pentru planuri și programe, a stabilit procedura de autorizare de către autoritățile publice pentru protecția mediului și emiterea, după caz, a avizelor, acordurilor și autorizațiilor de mediu, stabilind regimul substanțelor și preparatelor chimice periculoase, al deșeurilor, îngrășămintelor chimice ș.a.

[1)] Cuvântul „reglementare" aici nu se folosește în sensul de a supune ceva unor norme, unor reglementări legale, ci în sensul de a acționa, a conduce, a derula după o anumită procedură, elaborarea de către autoritățile competente pentru protecția mediului a avizului, a acordului, a autorizației de mediu etc. cu scopul de a proteja în activitatea economico-socială mediul natural și mediul artificial creat de mintea și mâna omului.

[2)] Avem în vedere prima lege generală (Legea nr. 9/1973) a protecției mediului.

[3)] Ne referim la Legea nr. 137/1995.

63. Procedura de reglementare azi. În prezent[1], procedura de reglementare este prevăzută în Capitolul II al O.U.G. nr. 195/2005[2]. Autoritățile competente pentru protecția mediului, cu excepția Gărzii Naționale de Mediu și a structurilor subordonate acesteia, „conduc procedura de reglementare și emit, după caz, acte de reglementare"[3].

O prevedere legală specială privește situațiile în care, în derularea procedurilor de reglementare pentru proiecte sau activități care pot avea efecte semnificative asupra teritoriului altor state, autoritățile competente pentru protecția mediului au obligația să respecte prevederile convențiilor internaționale la care țara noastră este parte[4].

Potrivit art. 15 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2005, autoritățile competente pentru protecția mediului, cu excepția Gărzii Naționale de Mediu și a structurilor subordonate acesteia, emit, revizuiesc și actualizează, după caz, actele de reglementare. Astfel de acte se emit numai dacă planurile și programele, proiectele, respectiv programele pentru conformare privind activitățile existente prevăd prevenirea, reducerea, eliminarea sau compensarea, după caz, a consecințelor negative asupra mediului, în raport cu prevederile aplicabile din normele tehnice și reglementările în vigoare. Toți titularii care desfășoară activități ce fac obiectul procedurilor de reglementare din punct de vedere al protecției mediului sunt obligați să respecte termenele stabilite de autoritatea competentă de protecția mediului în derularea acestor proceduri. În caz contrar se ajunge la încetarea acestei proceduri, iar actul de reglementare este anulat.

Solicitarea și obținerea *avizului de mediu*[5] sunt obligatorii pentru adoptarea planurilor și programelor care pot avea efecte semnificative asupra mediului.

Scopul evaluării de mediu este integrarea obiectivelor și cerințelor de protecție a mediului în pregătirea și adoptarea planurilor și programelor. Aprobarea planurilor și programelor este condiționată de existența avizului de mediu pentru respectivul plan sau program.

Potrivit art. 10 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2005, solicitarea și obținerea avizului de mediu sunt obligatorii în cazul în care titularii de activități cu posibil impact semnificativ asupra mediului urmează să deruleze sau să fie supus unei proceduri de: vânzare a pachetului majoritar de acțiuni, vânzare de active, fuziune, divizare, concesionare

---

[1] În conformitate cu Prevederile O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului (modificată, completată și actualizată), aprobată prin Legea nr. 265/2006.

[2] A se mai vedea Ordinul ministrului apelor, pădurilor și protecției mediului nr. 756/1997 pentru aprobarea Reglementării privind evaluarea poluării mediului, M. Of. nr. 303 bis din 6 noiembrie 1997.

[3] Art. 8 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2005. Prin acte de reglementare înțelegem avizele de mediu, avizul Natura 2000, acordul de mediu, acordul de import/export plante și/sau animale sălbatice non-CITES, permisul CITES, autorizația privind emisiile de gaze cu efect de seră, acordul de import pentru organisme modificate genetic, autorizația/autorizația integrată de mediu, autorizația privind activitățile cu organisme modificate genetic.

[4] A se vedea art. 8 alin. (2).

[5] *Avizul de mediu* pentru planuri și programe este un act tehnico-juridic emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, care confirmă integrarea aspectelor privind protecția mediului în planul sau programul supus adoptării.

sau în alte situații care implică schimbarea titularului activității, precum și în caz de dizolvare urmată de lichidare, lichidare, faliment, încetarea activității, conform legii. Prin obținerea avizului de mediu se urmărește stabilirea obligațiilor de mediu. Părțile implicate într-una din procedurile menționate mai sus, transmit în scris autorității competente pentru protecția mediului obligațiile asumate privind protecția mediului, printr-un document certificat pentru conformitate cu originalul. Clauzele acestui document au caracter public. Potrivit alin. (4) din același articol, îndeplinirea obligațiilor de mediu este prioritar în cazul procedurilor de: dizolvare urmată de lichidare, lichidare, faliment, încetarea activității. Stabilirea obligațiilor de mediu se adoptă prin ordin al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului.

Avizul de mediu pentru planuri și programe are aceeași perioadă de valabilitate ca și planul sau programul pentru care a fost emis, cu excepția cazului în care intervin modificări ale respectivelor planuri sau programe. În schimb, avizul de mediu pentru stabilirea obligațiilor de mediu este valabil până la îndeplinirea scopului pentru care a fost emis, la fel cu excepția cazului în care intervin modificări ale condițiilor în care a fost emis.

Avizul de mediu pentru planuri și programe are aceeași perioadă de valabilitate ca și planul sau programul pentru care a fost emis, cu excepția cazului când intervin modificări ale respectivului plan sau program, conform legislației specifice. Avizul de mediu pentru stabilirea obligațiilor de mediu este valabil până la îndeplinirea scopului pentru care a fost emis (cu excepția modificărilor condițiilor în care a fost emis).

Solicitarea și obținerea *acordului de mediu*[1)] sunt obligatorii pentru proiecte publice sau private sau pentru modificarea ori extinderea activităților existente, inclusiv pentru proiecte de dezafectare, care pot avea impact semnificativ asupra mediului[2)]. În vederea obținerii acordului de mediu, proiectele respective sunt supuse evaluării impactului asupra mediului[3)]. Acest lucru este decis de autoritatea competentă pentru protecția mediului. Procedura-cadru de evaluare a impactului asupra mediului se stabilește prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorității publice centrale pentru protec-

---

[1)] *Acordul de mediu* este actul tehnico-juridic prin care se stabilesc condițiile de realizare a proiectului, din punctul de vedere al impactului asupra mediului, adică decizia autorității competente pentru protecția mediului, care dă dreptul titularului de proiect să realizeze proiectul din punctul de vedere al protecției mediului.

[2)] Prin *impact de mediu* înțelegem modificarea negativă considerabilă a caracteristicilor fizice, chimice și structurale ale elementelor și factorilor de mediu naturali; diminuarea diversității biologice; modificarea negativă considerabilă a productivității ecosistemelor naturale și antropizate; deteriorarea echilibrului ecologic, reducerea considerabilă a calității vieții sau deteriorarea structurilor antropizate, cauzată, în principal, de poluarea apelor, a aerului și a solului; supraexploatarea resurselor naturale, gestionarea, folosirea sau planificarea teritorială necorespunzătoare a acestora; un astfel de impact poate fi identificat în prezent sau poate avea o probabilitate de manifestare în viitor, considerată inacceptabilă de către autoritățile competente.

[3)] *Evaluarea impactului asupra mediului* este un proces menit să identifice, să descrie și să stabilească, în funcție de fiecare caz și în conformitate cu legislația în vigoare, efectele directe și indirecte, sinergice, cumulative, principale și secundare ale unui proiect asupra sănătății oamenilor și a mediului.

ția mediului. Acordul de mediu se emite în paralel cu celelalte acte de reglementare, potrivit legii.

Acordul de mediu este valabil pe toată perioada punerii în aplicare a proiectului, dar acesta își pierde valabilitatea dacă lucrările de investiții pentru care a fost emis nu încep în termen de 2 ani de la data emiterii, cu excepția proiectelor de finanțare externă, pentru care acordul de mediu își păstrează valabilitatea până la finalizarea investiției.

Desfășurarea activităților existente, precum și începerea activităților noi cu posibil impact semnificativ asupra mediului se realizează numai în baza *autorizației de mediu* sau *autorizației integrate de mediu*[1]. Pentru obținerea autorizației de mediu, activitățile existente, care nu sunt conforme cu normele și reglementările de mediu în vigoare, sunt supuse bilanțului de mediu[2], decisă de autoritatea competentă pentru protecția mediului. Autoritatea competentă pentru protecția mediului stabilește cu titularul activității *programul pentru conformare*[3], pe baza concluziilor și recomandărilor bilanțului de mediu. Îndeplinirea măsurilor cuprinse în programul pentru conformare la termenele stabilite este obligatorie[4].

Spre deosebire de măsurile privind prevenirea și controlul integrat al poluării, ca și lista activităților supuse procedurii de emitere a autorizației integrate, care sunt stabilite prin lege, procedura de emitere a autorizației integrate de mediu și normele metodologice de aplicare a acestei proceduri se stabilesc prin ordin al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului.

Autorizația de mediu este valabilă cinci ani, pe când autorizația integrată pe zece ani. Prin excepție, autorizațiile de ambele feluri emise cu program pentru conformare, respectiv cu plan de acțiuni sunt valabile pe toată perioada derulării programului/planului. Perioada de valabilitate a autorizațiilor nu poate depăși ultimul termen scadent al programului pentru conformare, respectiv al planului de acțiuni.

Funcționarea fără autorizație de mediu este interzisă pentru activitățile care fac obiectul procedurii de autorizare din punct de vedere al protecției mediului, ca și

---

[1] *Autorizația integrată de mediu* este actul tehnico-juridic emis de autoritățile competente, conform dispozițiilor legale în vigoare privind prevenirea și controlul integrat al poluării.

[2] Prin *bilanț de mediu* înțelegem o lucrare elaborată de persoane (fizice sau juridice) atestate, în scopul obținerii avizului pentru stabilirea obligațiilor de mediu sau a autorizației de mediu, care conține elementele analizei tehnice prin care se obțin informații asupra cauzelor și consecințelor efectelor negative cumulate – anterioare, prezente și anticipate ale activității –, în vederea cuantificării impactului de mediu efectiv de pe un amplasament. În cazul în care se identifică un impact semnificativ, bilanțul e completează cu un studiu de evaluare a riscului.

[3] *Programul pentru conformare* este un plan de măsuri cuprinzând etapele care trebuie parcurse în intervale de timp precizate prin prevederile autorizației de mediu sau avizului pentru stabilirea obligațiilor de mediu de către titularul activității, sub controlul autorității competente pentru protecția mediului, în scopul respectării prevederilor legale privind protecția mediului. Acest program face parte integrantă din autorizația de mediu sau din avizul pentru stabilirea obligațiilor de mediu.

[4] Conform art. 12 alin. (6) din O.U.G. nr. 195/2005.

funcționarea fără autorizație integrată de mediu pentru activitățile supuse legislației privind prevenirea și controlul integrat al poluării[1)].

Avizul de mediu pentru stabilirea obligațiilor de mediu, acordul de mediu și autorizația de mediu se revizuiesc dacă apar elemente noi cu impact asupra mediului, necunoscute la data emiterii. În astfel de situații se poate cere și refacerea evaluării și/sau a bilanțului.

Acordul și autorizația (simplă sau integrată) de mediu poate fi *suspendată* de către autoritatea competentă pentru protecția mediului care a emis actul de reglementare pentru nerespectarea prevederilor acestora sau ale programelor pentru conformare/planurilor de acțiuni, după o notificare prealabilă. Prin această notificare se poate acorda un termen de cel mult 30 de zile pentru îndeplinirea obligațiilor. Suspendarea se menține până la eliminarea cauzelor, dar nu mai mult de 6 luni. Pe perioada suspendării, desfășurarea proiectului sau activității este interzisă. După expirarea termenului de suspendare, dacă nu s-au îndeplinit condițiile stabilite prin actul de suspendare, autoritatea competentă pentru protecția mediului *anulează* acordul sau autorizația.

Dispozițiile de suspendare și de încetare a desfășurării proiectului sau activității sunt executorii de drept.

Prin art. 18 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, litigiile generate de emiterea, revizuirea, suspendarea sau anularea actelor de reglementare sunt date în competența instanțelor de contencios administrativ.

Autoritatea competentă pentru protecția mediului, împreună cu celelalte autorități ale administrației publice, asigură informarea și participarea publicului la deciziile privind activitățile specifice și accesul la justiție.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

[1)] Potrivit art. 14 alin. (2) și (3) din O.U.G. nr. 195/2005.

Capitolul VI
Accesul la informație și la justiție în probleme de mediu

64. Considerații preliminare. 65. Principalele documente internaționale în materie. 66. Accesul publicului la informația privind mediul. 67. Participarea publicului la elaborarea unor planuri și programe în legătură cu mediul. 68. Accesul la justiție în probleme de mediu

64. Considerații preliminare. Pornind de la cerința și necesitatea de a proteja, de a conserva și de a îmbunătății elementele de mediu și de a asigura dezvoltarea durabilă și protecția acestuia în vederea asigurării unui mediu sănătos pentru toate persoanele, subliniem că orice persoană fizică sau juridică are dreptul să trăiască într-un mediu sănătos și echilibrat ecologic, dar totodată are și îndatorirea, singur sau împreună cu alții, să protejeze și să îmbunătățească condițiile de mediu în beneficiul generațiilor prezente și viitoare și să respecte această îndatorire.

Pentru a fi capabili să mențină și să-și exercite acest drept și să respecte și să-și execute această obligație legală, persoanele fizice și juridice trebuie să aibă acces la informații, să fie îndreptățite să ia parte la luarea deciziilor și să poate avea acces la justiție în probleme de mediu. De asemenea, trebuie recunoscut în această privință că toate persoanele pot avea nevoie de asistență pentru a-și exercita dreptul lor de mediu. Aceasta pentru că, în domeniul protecției mediului, un acces mai bun la informație și participarea oamenilor la luarea deciziilor îmbunătățesc calitatea și implementarea acestora, contribuie la conștientizarea publicului asupra problemelor de mediu, oferă acestuia posibilitatea de a-și arăta preocupările în domeniu și dau prilejul autorităților, în primul rând celor publice de protecția mediului, să țină seama de aceste preocupări.

Cadrul legal general în această materie ne este oferit de art. 20 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, de H.G. nr. 878/2005 privind accesul publicului la informația privind mediul[1)] și H.G. nr. 564/2006 privind cadrul de realizare a participării publicului la elaborarea anumitor planuri și programe în legătură cu mediul[2)]. Aceste reglementări sunt în concordanță cu dispozițiile Convenției privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, semnată la Aarhus (Danemarca) la 25 iunie 1998, ratificată prin Legea nr. 86/2000[3)] de Parlamentul României. Potrivit acestei convenții, care are la bază principiul nr. 1 al Declarației de la Stockholm asupra mediului uman și principiul nr. 10 al Declarației de la Rio de Janeiro privind mediul și dezvoltarea și are în vedere o serie de alte reglementări internaționale și stabilește că părțile recunosc că protecția

---

1) M. Of. nr. 760 din 22 august 2005.
2) M. Of. nr. 406 din 10 mai 2006.
3) M. Of. nr. 224 din 22 mai 2000.

adecvată a mediului este esențială pentru bunăstarea umană și exercitarea drepturilor fundamentale ale omului, printre care și dreptul la un mediu sănătos și echilibrat ecologic, și consideră că pentru a fi capabil să mențină acest drept și să respecte sarcina de a proteja mediul, *cetățenii trebuie să aibă acces la informație, să fie îndreptățit de a participa la luarea deciziei și să poată avea acces la justiție în probleme de mediu.* Totodată, convenția recunoaște că în domeniul mediului un acces mai bun la informație și participarea publicului la luarea deciziei îmbunătățesc calitatea și implementarea deciziilor, contribuie la conștientizarea publicului asupra problemelor de mediu, oferă acestuia posibilitatea de a-și arăta preocupările și dau prilejul autorităților publice să țină seama de asemenea preocupări. Părțile Convenției de la Aarhus erau preocupate când au semnat documentul de faptul că mecanismele juridice eficiente trebuie să fie accesibile publicului, inclusiv diferitelor organizații, astfel încât interesele legitime să fie protejate și legea să fie aplicată consecvent și erau conștiente de faptul că adoptarea acestei convenții va contribui la întărirea pe viitor a procesului „Mediu pentru Europa".

65. Principalele documente internaționale în materie. Principiul 1 al Declarației de la Stockholm asupra mediului uman[1)], principiul 10 al Declarației de la Rio de Janeiro privind mediul și dezvoltarea, rezoluțiile Adunării Generale nr. 37/7 din 28 octombrie 1982 privind Carta Mondială pentru Natură și nr. 45/94 din 14 decembrie 1990 privind necesitatea de a asigura un mediu sănătos pentru bunăstarea indivizilor, Carta Europeană privind Mediul și Sănătatea, adoptată de prima Conferință privind mediul și sănătatea a Organizației Mondiale a Sănătății la Frankfurt pe Main la 8 decembrie 1989, Declarația ministerială prin care s-a adoptat documentul „Mediu pentru Europa" la cea de-a treia Conferință ministerială de la Sofia (Bulgaria) din 25 octombrie 1995, Convenția din 25 iunie 1998 ș.a.

66. Accesul publicului la informația privind mediul[2)]. Pentru a contribui la protejarea drepturilor oricărei persoane de a trăi într-un mediu adecvat sănătății și bunăstării

---

[1)] După care „Omul are dreptul fundamental la libertate, egalitate și condiții de viață satisfăcătoare, într-un mediu a cărui calitate îi permite să trăiască în mod demn și în prosperitate. El are datoria sacră de a proteja și îmbunătăți mediul pentru generațiile prezente și viitoare".

[2)] Prin *informația privind mediul* înțelegem orice informație scrisă, vizuală, audio, electronică sau sub orice formă materială despre: starea elementelor de mediu (aerul și atmosfera, apa, solul, suprafața terestră, peisajul și ariile naturale, inclusiv zonele umede, marine și costiere, diversitatea biologică și componentele sale, inclusiv organismele modificate genetic, precum și interacțiunea dintre aceste elemente); factorii, cum sunt substanțele, energia, zgomotul, radiațiile sau deșeurile, inclusiv deșeurile radioactive, emisiile, deversările și alte evacuări în mediu, ce afectează sau pot afecta elementele de mediu; măsurile, inclusiv măsurile administrative, cum sunt politicile, legislația, planurile, programele, convențiile încheiate între autoritățile publice și persoanele fizice și/sau juridice privind obiectivele de mediu, activitățile care afectează sau pot afecta elementele și factorii de mediu, precum și măsurile sau activitățile destinate să protejeze elementele de mediu; rapoartele referitoare la implementarea legislației privind protecția mediului; analizele cost-beneficiu sau alte analize și prognoze economice folosite în cadrul măsurilor și activităților de mai sus; starea sănătății și siguranței umane, inclusiv

sale, statul garantează accesul la informație în probleme de mediu. Accesul la informație în probleme de mediu este de interes public, fiind supus în mod corespunzător unor reglementări speciale. Astfel, art. 1 din H.G. nr. 878/2005 prevede că se asigură dreptul de acces la informația privind mediul deținută de sau pentru autoritățile publice[1] și se stabilesc condițiile, termenii de bază și modalitățile de exercitare a acestui drept[2].

Informația privind mediul este, în mod progresiv, diseminată și pusă la dispoziția publicului în scopul realizării unei largi și sistematice accesibilități și răspândiri a acestei informații (pe cele mai diverse căi, în special prin utilizarea tehnologiei electronice, a telecomunicațiilor computerizate etc.).

Accesul la informația de mediu se realizează la cerere. Primirea unor astfel de cereri și furnizarea răspunsurilor solicitate se realizează de către compartimentele specializate de informare și relații publice organizate în cadrul autorităților publice, care sunt obligate să pună la dispoziția oricărui solicitant informația cerută, respectând prevederile legislației în vigoare, inclusiv în cazul în care sunt cerute copii (într-o anumită formă sau într-un anumit format) de pe documentația conținând sau cuprinzând informația respectivă. În această din urmă situație, autoritatea publică va pune la dispoziția solicitantului informația respectivă în forma sau în formatul cerut. Excepție face cazul în care informația respectivă este deja pusă la dispoziția publicului (pe calea diseminării) într-o altă formă sau într-un alt format ușor accesibil solicitantului, precum și în cazul în care este convenabil pentru autoritatea publică să o pună la dispoziția publicului într-o altă formă sau într-un alt format, caz în care motivează furnizarea informației în forma sau în formatul disponibil[3].

Respingerea, în totalitate sau în parte, a cererii de furnizare a informației de mediu în forma sau în formatul solicitat trebuie motivată și comunicată solicitantului, ținând cont de termenul specificat de acesta, desigur cât mai repede posibil sau cel mai târziu în termen de o lună de la data primirii cererii de către autoritatea publică, care de altfel este regula generală privind punerea informației la dispoziția solicitantului. Se poate întâmpla ca volumul și complexitatea informației solicitate sunt atât de mari încât ter-

---

contaminarea, ori de câte ori este relevantă, a lanțului trofic, condițiile de viață umană, siturile arheologice, monumentele istorice și orice construcții, în măsura în care acestea sunt sau pot fi afectate de starea elementelor de mediu sau, prin intermediul acestor elemente, de factorii, măsurile și activitățile la care ne-am referit.

[1] Prin *autoritate publică* înțelegem: guvernul, alte organe ale administrației publice, inclusiv organismele lor publice consultative, constituite la nivel național, regional sau local; orice persoană fizică sau juridică care îndeplinește funcții publice administrative (nu judiciare sau legislative), inclusiv responsabilități, activități sau servicii în legătură cu mediul sau care îndeplinește responsabilități sau funcții ori furnizează servicii publice în legătură cu mediul și este sub controlul unui organism sau al unei persoane enumerate mai înainte.

[2] În Convenția din 25 iunie 1998 semnată la Aarhus s-a recunoscut importanța transparenței în toate ramurile executivului, iar autoritățile legislative au fost invitate să implementeze principiile acestei convenții în procedurile privind participarea la procesul luării deciziilor cu implicații asupra mediului și să se asigure accesul liber la aceste proceduri și folosirea liberă a acestor proceduri.

[3] A se vedea art. 6 alin. (1) din H.G. nr. 878/2005.

menul de o lună nu poate fi respectat, informația se pune la dispoziția solicitantului în termen de două luni de la aceeași dată. În această situație, solicitantul trebuie informat în cel mai scurt timp înăuntrul termenului de o lună despre prelungirea termenului de răspuns. În situația în care cererea este generală, neclară, vagă sau nu permite identificarea informației solicitate trebuie cerut solicitantului înăuntrul termenului de o lună să specifice ce solicită. Dacă în termen de două luni de la data transmiterii indicațiilor de specificare solicitantul nu a precizat ceea ce cere autoritatea publică poate refuza cererea[1)].

Potrivit art. 11 și 12 din H.G. nr. 878/2005, autoritățile publice de mediu pot refuza o cerere privind solicitarea de informații și în următoarele cazuri: informația solicitată nu este deținută de sau pentru autoritatea la care a fost înaintată cererea; cererea este în mod evident nerezolvabilă; cererea privește materiale în curs de completare sau documente ori date nefinalizate; cererea privește sistemul de comunicații interne, luând în considerare satisfacerea interesului public prin furnizarea informațiilor. La fel, autoritățile publice pot refuza o cerere privind solicitarea de informații privind mediul, în cazul în care divulgarea informațiilor afectează: confidențialitatea procedurilor autorităților publice, dacă și când este prevăzută de lege; relațiile internaționale, securitatea publică sau apărarea națională; cursul justiției, posibilitatea oricărei persoane de a fi subiectul unui proces corect sau posibilitatea unei autorități publice de a conduce o anchetă penală ori disciplinară; confidențialitatea informațiilor comerciale sau industriale atunci, când aceasta este prevăzută de legea națională sau comunitară în vigoare privind protejarea unui interes economic legitim; drepturile de proprietate intelectuală; confidențialitatea datelor personale și/sau a dosarelor privind o persoană fizică, în cazul în care acea persoană nu a consimțit la divulgarea către public a informațiilor atunci, când confidențialitatea este prevăzută de legislația națională sau comunitară în vigoare; interesele sau protecția oricărei persoane care a oferit voluntar informațiile cerute, fără ca acea parte să aibă obligația legală sau să fie posibil a fi obligată legal să furnizeze informațiile, cu excepția cazului în care acea persoană a consimțit la divulgarea informației respective; protecția mediului la care se referă astfel de informații cum ar fi localizarea speciilor rare.

Important este de subliniat că nu este necesară justificarea scopului în care informația respectivă a fost cerută[2)].

Pentru a facilita accesul oricărei persoane la informația de mediu, autoritățile publice trebuie să asigure *îndrumarea publicului* în exercitarea dreptului de acces la informația privind mediul și accesul publicului la listele cu autorități publice. În scopul exercitării efective a dreptului de acces la informația privind mediul, autoritățile publice sunt obligate să asigure: desemnarea persoanelor responsabile cu furnizarea informațiilor; înființarea și menținerea spațiilor pentru examinarea informației solicitate; punerea la dispoziția publicului a registrelor sau listelor conținând informația de mediu ori înființarea unor puncte de informare cu toate indicațiile precise privind

---

[1)] Potrivit art. 5 din H.G. nr. 878/2005.

[2)] Conform art. 3 alin. (3) din H.G. nr. 878/2005.

garantarea demersului[1]. Autoritățile publice mai au datoria de a informa publicul despre drepturile ce decurg din reglementările legale în materie, scop în care trebuie să furnizeze informațiile necesare să îndrume și să ajute publicul, prin afișarea pe propria pagină web a drepturilor pe care le are publicul în baza reglementărilor legale în materie, să editeze și să pună la dispoziția publicului pliante conținând drepturile sale în materie și să utilizeze orice alt mijloc de informare corespunzătoare.

67. Participarea publicului la elaborarea unor planuri și programe în legătură cu mediul. În Convenția din 25 iunie 1998 de la *Aarhus* părțile s-au angajat să contribuie la protejarea drepturilor oricărei persoane de a trăi într-un mediu adecvat sănătății și bunăstării sale și să garanteze, printre altele, participarea publicului la luarea deciziilor privind activitățile specifice în probleme de mediu[2]. Astfel, amintim reglementările referitoare la participarea publicului la deciziile privind activitățile specifice, participarea publicului în timpul pregătirii planurilor, programelor și politicilor legate de mediu și participarea publicului în timpul pregătirii regulamentelor de aplicare, a normativelor și instrumentelor legale obligatorii, general aplicabile.

În conformitate cu aceste angajamente asumate, România – care a ratificat această Convenție – a adoptat H.G. nr. 564/2006 privind cadrul de realizare a participării publicului[3] la elaborarea anumitor planuri și programe în legătură cu mediul[4], prin care se implementează obligațiile rezultate din Convenție. În acest act normativ se stabilește cadrul de realizare a participării publicului la elaborarea, modificarea sau revizuirea planurilor și programelor la care se face referire în actele normative în materie[5], în cazul în care acestea îndeplinesc cel puțin una dintre următoarele condiții: au ca unic scop apărarea națională și sunt aplicabile în situații de urgență de natură civilă.

Aceste precizări nu se aplică planurilor și programelor la care se face referire în actele normative enumerate mai sus.

Potrivit art. 4 din H.G. nr. 564/2006 publicul are posibilitatea de a participa efectiv și din timp la luarea deciziei, având posibilitatea de a se documenta și de a transmite comentarii, întrebări sau opinii înaintea luării unei decizii, când opțiunile privind elaborarea sau revizuirea unui plan sau program ori modificarea acestora sunt încă

---

[1] A se vedea art. 7 din H.G. nr. 878/2005.

[2] A se vedea art. 6-8 din Convenție.

[3] Prin *public* înțelegem una sau mai multe persoane fizice ori juridice, inclusiv asociațiile, organizațiile sau grupurile acestora (inclusiv organizațiile neguvernamentale care promovează protecția mediului).

[4] M. Of. nr. 406 din 10 mai 2006.

[5] Este vorba de: art. 8 alin. (1) și art. 18 din O.U.G. nr. 78/2000 privind regimul juridic al deșeurilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 426/2001; art. 22 din H.G. nr. 1.057/2001 privind regimul bateriilor și acumulatorilor care conțin substanțe periculoase; art. 6 alin. (1) din Anexa nr. 1 la H.G. nr. 964/2000 privind aprobarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, cu modificările ulterioare; art. 23 din H.G. nr. 621/2005 privind gestionarea ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje; art. 9 din H.G. nr. 543/2004 privind elaborarea și punerea în aplicare a planurilor și programelor de gestionare a calității aerului.

deschise. Această participare a publicului este posibilă încă din momentul elaborării documentului până la transmiterea sa spre adoptare sau aprobare. Publicul trebuie să fie și este informat prin anunț public, făcut prin orice mijloace, inclusiv prin mijloace electronice, despre inițierea procesului de elaborare, modificarea ori revizuirea a unui plan sau program și despre dreptul său de a participa la luarea deciziei. Informațiile relevante trebuie să se refere și la autoritățile publice[1)] care dețin informații referitoare la propunerea de plan sau program etc., precum și autoritatea competentă la care pot fi transmise comentarii, întrebări sau opinii.

Modalitățile detaliate de realizare a participării publicului la acest proces conțin perioade de timp rezonabile pentru fiecare etapă de participare.

Publicul are la dispoziție 30 de zile de la data publicării anunțului făcut prin orice mijloace pentru transmiterea comentariilor respective. Dezbaterea publică a propunerii, modificării sau revizuirii a unui plan sau program trebuie să aibă loc la 45 de zile de la expirarea termenului care stă la dispoziția publicului (30 de zile). Anunțul privind organizarea dezbaterii se publică într-un ziar, se afișează pe pagina de Internet a autorității competente și la sediul autorităților publice locale cu 30 de zile înainte de data dezbaterii publice[2)].

În cazul în care propunerea rezultă în urma includerii comentariilor și opiniilor justificate ale publicului, ea se pune la dispoziția publicului spre consultare în același timp cu publicarea anunțului, adică cu 30 de zile înainte de data dezbaterii publice.

După luarea deciziei, autoritatea competentă informează publicul despre aceasta, despre motivele și considerațiile pe care se întemeiază decizia, despre procesul de realizare a participării publicului la luarea deciziei, precum și despre posibilitatea contestării deciziei la instanța competentă.

68. Accesul la justiție în probleme de mediu. În cazul nerespectării de către autoritatea publică a procedurilor la care ne-am referit la punctele 65 și 66, între public (în sensul arătat mai sus) și autoritate publică apare un litigiu, ipoteză în care legislația națională asigură inclusiv accesul la justiție.

Într-adevăr, pornind de la cele arătate în art. 8 din Declarația universală a drepturilor omului din 1948 că orice persoană are dreptul la satisfacția efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile sale, în Convenția din 25 iunie 1998 de la Aarhus se stabilește că fiecare parte va asigura posibilitatea pentru orice persoană care consideră că solicitarea informației a fost ignorată, în mod greșit refuzată, parțial sau în totalitate, ori care consideră că a primit un răspund inadecvat sau că cererea sa nu a fost considerată conform prevederilor legale, de a avea acces la o procedură în fața instanței de judecată sau a altui organism independent și imparțial stabilit de lege. Și se adaugă: „Interesul suficient sau afectarea unui drept va fi determinată în concordanță cu prevederile legilor naționale și cu obiectivele de

---

[1)] Se au în vedere *autoritățile competente*, adică acea autoritate publică care are competența de a adopta ori de a aproba un plan sau program în legătură cu mediul ori modificarea sau revizuirea unui astfel de plan ori program, conform legislației în vigoare.

[2)] Conform prevederilor art. 8 din H.G. nr. 564/2006.

a asigura publicului interesat un acces larg la justiție conform prevederilor prezentei convenții"[1].

În acest spirit, în art. 20 alin. (5) din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului se prevede doar că „Accesul la justiție al publicului se realizează potrivit reglementărilor legale în vigoare" și apoi se adaugă că organizațiile neguvernamentale care promovează protecția mediului au drept la acțiune în justiție în probleme de mediu, având calitate procesuală activă în litigiile care au ca obiect protecție mediului. Desigur, această din urmă precizare are caracter general și nu privește doar accesul la informație și participarea la elaborarea unor documente de mediu.

Câteva aspecte privitoare la accesul la justiție în astfel de situații sunt reglementate puțin mai detaliat în art. 16-19 din H.G. nr. 878/2005. Potrivit acestor reglementări, solicitantul care consideră că cererea sa pentru furnizarea unor informații privind mediul a fost respinsă nejustificat, parțial sau în totalitate, a fost ignorată ori rezolvată cu un răspuns necorespunzător de către o autoritate publică ori că nu au fost respectate unele prevederi legale[2], *se poate adresa cu plângere prealabilă conducătorului respectivei autorități publice, solicitând reconsiderarea actelor sau omisiunilor.* Această procedură este scutită de taxe și plângerea prealabilă se soluționează potrivit dispozițiilor art. 7 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004[3].

Dacă solicitantul se consideră și în continuare lezat într-un drept al său privind problemele de mediu reglementate în această hotărâre sau dacă nu a primit răspuns la plângerea sa prealabilă în termenul legal stabilit, el poate depune o cerere la instanța de contencios administrativ competentă, unde sunt examinate actele sau omisiunile autorității publice în cauză. Și această cerere se soluționează în conformitate cu dispozițiile Legii contenciosului administrativ.

Se pot adresa instanței de contencios administrativ competente și terțele persoane vătămate într-un drept al lor ori într-un interes legitim ca urmare a furnizării de informații privind mediul.

În toate situațiile, interesul suficient sau afectarea unui drept vor fi determinate în condițiile reglementărilor legale în materie și în concordanță cu obiectivele de a asigura persoanelor fizice și persoanelor juridice interesate un acces larg la justiție. Tocmai de aceea, oricare organizație neguvernamentală care promovează protecția mediului și care acționează potrivit cerințelor legilor în vigoare are un interes suficient și este considerată că are dreptul sau capacitatea de a fi afectată cu dreptul la procedura în justiție.

Deciziile luate în acest sens de instanțele de judecată trebuie să fie date sau înregistrate în scris și motivate în fapt și în drept. Deciziile instanțelor de judecată și ale altor organisme trebuie și ele să fie accesibile publicului.

Hotărârile judecătorești definitive și irevocabile prin care s-au admis acțiunile formulate potrivit dispozițiilor Legii contenciosului administrativ constituie titluri executorii împotriva autorității publice care deține informația privind mediul.

---

[1] Art. 9 alin. 2 din Convenția de la Aarhus din 1998.

[2] Este vorba de art. 3-8, 11-15 și 29-31 din H.G. nr. 878/2005.

[3] Publicată în M. Of. nr. 1154 din 7 decembrie 2004.

Capitolul VII
Atribuțiile unor persoane independente atestate în procesul de protecția mediului

69. Condiția juridică a unor persoane independente autorizate. 70. Atribuțiile persoanelor independente autorizate

69. Condiția juridică a unor persoane independente autorizate. Persoanele fizice sau persoanele juridice independente de titularul planului, programului, proiectului sau al activității trebuie să fie atestate în condițiile legii de autoritatea competentă pentru protecția mediului, pentru a putea realiza activitățile solicitate de titularii planului, programului, proiectului sau al activității.

70. Atribuțiile persoanelor independente autorizate. Potrivit art. 21 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2005, persoanele fizice sau persoanele juridice atestate de autoritatea competentă pentru protecția mediului, în condițiile legii, pot să realizeze următoarele activități: evaluarea de mediu[1)]; evaluarea impactului asupra mediului[2)]; bilanțul de mediu; raportul de amplasament[3)]; raportul de securitate[4)].

Potrivit art. 21 din O.U.G. nr. 195/2005 procedura de atestare a acestor persoane se stabilește prin ordin al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului.

Desigur, toate cheltuielile pentru elaborarea documentației pentru care sunt autorizate diferite persoane independente sunt suportate de titularul planului, programului, proiectului sau al activității.

Autoritățile publice pentru protecția mediului încasează sumele provenite din taxele pentru emiterea actelor de reglementare, precum și sumele provenite din tarife

---

[1)] Prin *evaluarea de mediu* înțelegem elaborarea raportului de mediu, consultarea publicului și a autorităților publice interesate de efectele implementării planurilor și programelor, luarea în considerare a raportului de mediu și a rezultatelor acestor consultări în procesul decizional și asigurarea informării asupra deciziei luate.

[2)] A se vedea H.G. nr. 1.213/2006 privind stabilirea procedurii-cadru de evaluare a impactului asupra mediului pentru anumite proiecte publice și private (M. Of. nr. 802 din 25 septembrie 2006).

[3)] *Raportul de amplasament* reprezintă documentația elaborată de persoane fizice sau persoane juridice atestate conform legii, în scopul obținerii autorizației integrate de mediu, care evidențiază starea amplasamentului, situația poluării existente înainte de punerea în funcțiune a instalației, și oferă un punct de referință și comparație la încetarea activității.

[4)] *Raportul de securitate* reprezintă documentația elaborată de persoane fizice sau juridice atestate conform legii, necesară pentru obiective în care sunt prezente substanțe periculoase conform prevederilor legislației privind controlul activităților care prezintă pericole de accidente majore în care sunt implicate substanțe periculoase.

pentru lucrările şi serviciile prestate la solicitarea persoanelor fizice şi juridice, în cadrul activităților pe care le desfăşoară în limitele competențelor lor, care se fac venit la Fondul pentru mediu.

Întreaga răspundere pentru corectitudinea informațiilor puse la dispoziția autorităților competente pentru protecția mediului şi a publicului revine titularului planului, programului, proiectului sau al activității. În schimb, răspunderea pentru corectitudinea lucrărilor realizate de persoana fizică sau persoana juridică revine autorului acestor lucrări.

Bibliografie selectivă

Birnie, P., Boyle, A.E., International Law and the Environment, Oxford University Press, Oxford, New York, 2002.

Boboş, Gh., Teoria generală a dreptului, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 1999.

Duțu, M., Tratat de dreptul mediului, ed. a 3-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2007.

Kiss, A., Shelton, D., Manual of european environmental law, Cambridge Grotius Publications Limitet, 1993.

Lupan, E., Dreptul mediului. Partea generală, Tratat elementar, vol. I, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1996.

Lupan, E., Minea, M.Şt., Marga, A., Dreptul mediului. Partea specială, Tratat elementar, vol. II, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1997.

Lupan, E., Dreptul mediului, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2001.

Marinescu, D., Tratat de dreptul mediului, ed. a II-a, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2007.

Petrescu-Mag, R.M., Politici, instituții şi legislație pentru mediu, Ed. Academic Pres, Cluj-Napoca, 2008.

Prieur, M., Droit de l'environnement, 5-e édition, Ed. Dalloz, Paris, 2004.

Uliescu, M., Dreptul mediului înconjurător. Partea generală, S.N.S.P.A., Bucureşti, 1998.

Țarcă, Şt., Dreptul mediului, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2005.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

TITLUL III
Regimul juridic al protecției elementelor de mediu

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Partea I. Regimul juridic general al unor bunuri şi activităţi în dreptul protecţiei mediului

Capitolul I
Regimul substanţelor şi preparatelor chimice[1] periculoase

71. Unele consideraţii generale. 72. Principiile care stau la baza acestui regim juridic. 73. Agenţia Naţională pentru Substanţe şi Preparate Chimice Periculoase. 74. Felurile substanţelor şi preparatelor periculoase. 75. Ambalarea şi etichetarea substanţelor şi preparatelor chimice periculoase

71. Unele consideraţii generale. În art. 1 din Legea nr. 360/2003 privind regimul substanţelor şi preparatelor chimice periculoase se prevede că legislaţia noastră stabileşte cadrul normativ general pentru controlul efectiv şi supravegherea eficientă a regimului acestor substanţe şi preparate, în vederea protejării sănătăţii populaţiei şi a mediului împotriva acţiunii negative a acestora. Datorită consecinţelor nedorite pe care le pot avea în privinţa omului şi mediului, unele activităţi umane sunt supuse unui regim special de reglementare şi gestionare. Astfel de activităţi privesc *producţia, importul, exportul, introducerea pe piaţă, utilizarea, recuperarea, distrugerea şi prevenirea emisiilor în atmosferă ale substanţelor care epuizează stratul de ozon.* Aceste reglementări privesc deci *substanţele*[2] *şi preparatele*[3] *periculoase*[4]. Sunt exceptate de la aplicarea prevederilor legale care stabilesc regimul juridic al substanţelor şi prepara-

---

[1] Prin substanţe şi preparate chimice se înţelege: substanţe şi preparate chimice industriale, produse medicamentoase de uz uman şi veterinar, produse de uz fitosanitar pentru combaterea bolilor, dăunătorilor şi buruienilor în agricultura şi silvicultura, produse cosmetice, aditivi alimentari furajeri şi umani şi alte produse chimice industriale. Aceste substanţe şi preparate chimice sunt în general substanţe chimice de sinteza, dar pot fi şi substanţe de origine naturală, biologica şi, în anumite condiţii, organisme vii.

[2] *Substanţa* este elementul chimic şi compuşii săi în stare naturală sau obţinuţi printr-un proces de producţie, conţinând orice aditiv necesar pentru protejarea stabilităţii produsului şi orice impuritate care derivă din procedeul utilizat, exceptând orice solvent care poate fi separat fără a afecta stabilitatea substanţei şi fără a-i modifica compoziţia.

[3] Prin *preparat* înţelegem amestecuri sau soluţii de două sau mai multe substanţe.

[4] Iniţial, regimul substanţelor şi preparatelor chimice periculoase a fost reglementat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 466/1979 privind regimul produselor şi substanţelor toxice (B. Of. nr. 2 din 3 ianuarie 1980). O nouă reglementare a acestor substanţe şi preparate a fost cuprinsă în Legea nr. 360/2003 privind regimul substanţelor şi preparatelor chimice periculoase (M. Of. nr. 635 din 5 septembrie 2003), fără să abroge *expres* Decretul nr. 466/1979, ceea ce s-a făcut ulterior prin Legea nr. 263/2005 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 360/2003 (M. Of. nr. 899 din 7 octombrie 2005).

telor periculoase următoarele substanţe şi preparate chimice în formă finită, destinate utilizatorului final: produsele medicamentoase de uz uman sau veterinar; produsele cosmetice amestecurile de substanţe devenite deşeuri produsele alimentare; alimentele pentru animale; pesticidele; substanţele radioactive; muniţiile şi explozivii plasaţi pe piaţă în scopul obţinerii unui efect practic prin explozie sau efect pirotehnic; substanţele chimice periculoase pentru care sunt prevăzute proceduri de autorizare şi aprobare prin alte reglementări legale în vigoare. Regimul juridic cuprins în reglementările legale în vigoare se aplică deci substanţelor şi preparatelor chimice plasate pe piaţă şi clasificate ca periculoase, potrivit reglementărilor legale.

Prevederile Legii nr. 360/2003 se referă la evaluarea şi controlul riscului pe care aceste substanţe şi preparate îl reprezintă pentru sănătatea populaţiei şi pentru mediu; la restricţii privind introducerea pe piaţă şi utilizarea anumitor astfel de substanţe şi preparate; la controlul importului şi exportului anumitor substanţe şi preparate chimice periculoase; la substanţele care epuizează stratul de ozon; la introducerea pe piaţă a biocidelor; şi la aplicarea principiilor bunei practici de laborator.

În domeniul reglementării regimului substanţelor şi preparatelor chimice periculoase responsabilităţile revin mai multor ministere (al agriculturii, sănătăţii, muncii, economiei şi comerţului).

Pentru evaluarea efectelor pe care substanţele şi preparatele chimice periculoase le au asupra sănătăţii populaţiei şi mediului a fost înfiinţat Comitetul interministerial ştiinţific consultativ pentru evaluarea toxicităţii şi ecotoxicităţii substanţelor chimice periculoase.

În art. 14-16 din Legea nr. 360/2003 sunt stabilite atribuţiile în domeniu ale ministerelor agriculturii, sănătăţii şi muncii, iar la art. 17-21 din aceeaşi lege sunt enumerate principalele atribuţii şi răspunderi ale producătorilor şi importatorilor, utilizatorilor şi exportatorilor de astfel de produse.

Producătorii, distribuitorii, utilizatorii, importatorii şi exportatorii au obligaţia legală să permită personalului împuternicit în condiţiile legii să efectueze inspecţii asupra modului în care aplică şi respectă reglementările privind regimul substanţelor şi preparatelor chimice periculoase şi să furnizeze inspectoratului teritorial de muncă pe raza căruia îşi desfăşoară activitatea, înainte de începerea acesteia, lista cu astfel de substanţe şi preparate pe care le vor deţine, cu precizarea categoriei din care fac parte, şi care pot pune în pericol sănătatea angajaţilor în mediul de muncă[1]. Toate aceste persoane care desfăşoară activităţi cu substanţe şi preparate toxice şi foarte toxice sunt obligate să ia măsurile corespunzătoare pentru asigurarea şi protejarea sănătăţii oamenilor, animalelor şi a mediului, precum şi pentru prevenirea oricăror sustrageri de astfel de produse ori deturnarea acestora din circuitul legal.

Activitatea de inspecţie pentru respectarea prevederilor legale în materie se face, înainte de toate, de către personalul împuternicit din cadrul Ministerului Mediului şi Dezvoltării Durabile şi al altor ministere interesate[2], precum şi al Agenţiei Naţionale

[1] A se vedea art. 22 din Legea nr. 360/2003.

[2] A se vedea art. 23 din Legea nr. 360/2003.

pentru Substanţe şi Preparate Chimice Periculoase, inclusiv de personalul împuternicit din cadrul structurilor teritoriale ale acestora.

72. Principiile care stau la baza acestui regim juridic. Regimul juridic la care ne referim este guvernat de următoarele trei principii:

a) principiul asigurării unui nivel de protecţie adecvat pentru om şi mediu;

b) principiul liberei circulaţii a bunurilor;

c) principiul progresului tehnic.

Principiile care stau la baza activităţilor ce implică substanţe şi preparate chimice periculoase sunt[1]:

a) principiul precauţiei în gestionarea acestor substanţe şi preparate, în vederea prevenirii pagubelor faţă de sănătatea populaţiei şi de mediu;

b) principiul transparenţei faţă de consumatori, asigurându-se accesul la informaţii privind efectele negative pe care le pot genera substanţele şi preparatele respective;

c) principiul securităţii operaţiunilor de gestionare a substanţelor şi preparatelor chimice periculoase.

Fiecare dintre denumirile principiilor vorbeşte de la sine, fapt pentru care ne rezumăm doar la enumerarea lor.

Articolul 6 din Legea nr. 360/2003 prevede că principiile evaluării riscului pe care substanţele şi preparatele chimice periculoase existente îl reprezintă pentru sănătatea populaţiei şi pentru mediu, evaluarea riscului acestor substanţe, raportarea datelor privind evaluarea riscului, controlul riscului, autorităţile responsabile de evaluare şi controlul riscului şi atribuţiile acestora se stabilesc prin hotărâre a Guvernului.

73. Agenţia Naţională pentru Substanţe şi Preparate Chimice Periculoase (A.N.S.P.C.P.). Agenţia funcţionează ca persoană juridică de interes public, în condiţiile reglementărilor actuale în vigoare. Această agenţie are atribuţii în următoarele domenii: clasificarea, ambalarea şi etichetarea substanţelor şi preparatelor chimice periculoase, notificarea substanţelor chimice periculoase şi aplicarea principiilor bunei practici de laborator[2].

Această persoană juridică are următoarele atribuţii principale: solicită şi primeşte informaţii despre proprietăţile substanţelor sau ale preparatelor chimice periculoase, care vor fi utilizate numai în scopul satisfacerii oricărei cerinţe medicale impuse de elaborarea măsurilor preventive şi curative; coordonează pregătirea şi perfecţionarea personalului atestat pentru controlul şi supravegherea produselor chimice şi pentru

---

[1] Potrivit art. 2 din Legea nr. 360/2003.

[2] A se vedea art. 4 din Legea nr. 360/2003, precum şi H.G. nr. 63/2002 privind aprobarea Principiilor de bună practică de laborator, precum şi inspecţia şi verificarea respectării acestora în cazul testărilor efectuate asupra substanţelor chimice (M. Of. nr. 102 din 6 februarie 2002), modificată prin H.G. nr. 448/2007 (M. Of. nr. 345 din 22 mai 2007). Principii de buna practica de laborator – principiile BPL reprezintă regulile de baza în vederea asigurării sistemului calităţii şi se referă la modul de organizare a studiilor de siguranţă neclinică referitoare la sănătate şi mediu şi la condiţiile în care aceste studii sunt planificate, realizate, verificate, înregistrate, arhivate şi difuzate (pct. I.1. din Anexa la principiile BPL din H.G. nr. 63/2002).

instruirea organismelor responsabile; coordonează şi furnizează suportul informaţional în domeniul substanţelor şi al preparatelor chimice periculoase; autorizează inspectorii de specialitate pentru controlul respectării prevederilor reglementărilor în domeniul substanţelor şi al preparatelor chimice periculoase; furnizează informaţii specifice şi detaliate tuturor agenţiilor şi organismelor guvernamentale care au atribuţii în domeniul substanţelor şi preparatelor periculoase (autorităţi vamale, inspectorate de protecţia muncii, direcţii de sănătate publică, agenţii de protecţia mediului ş.a.); constată şi sancţionează încălcarea prevederilor legale în domeniul substanţelor şi preparatelor chimice periculoase şi stabileşte măsurile de remediere şi termenele pentru îndeplinirea acestora.

Sursele de finanţare ale acestei agenţii sunt extrabugetare.

Producătorii şi importatorii unor astfel de substanţe şi preparate au următoarele atribuţii: să efectueze testări ale proprietăţilor substanţelor şi preparatelor chimice în vederea încadrării în clasele de pericol; să clasifice, eticheteze şi să ambaleze substanţele şi preparatele respective; să elaboreze fişe tehnice de securitate pentru aceste substanţe şi preparate, pe care le vor face disponibile gratuit destinatarului cel târziu în momentul livrării; şi să furnizeze A.N.S.P.C.P. toate informaţiile despre proprietăţile substanţelor şi preparatelor care pot pune în pericol sănătatea omului sau mediul său.

74. Felurile substanţelor şi preparatelor periculoase. La nivelul actual al dezvoltării ştiinţelor avem următoarele substanţe şi preparate: 1. *explozive* (care pot fi solide lichide, păstoase sau gelatinoase şi care pot să reacţioneze exoterm în absenţa oxigenului din atmosferă, producând imediat emisii de gaze, detonează, produc o deflagraţie rapidă ori sub efectul căldurii explodează, când sunt parţial închise); 2. *oxidante* (cele care în contact cu alte substanţe prezintă o reacţie puternic exotermă); 3. *extrem de inflamabile* (chimice lichide cu un punct de aprindere foarte scăzut şi cu un punct de fierbere scăzut, precum şi cele gazoase care sunt inflamabile în contact cu aerul la temperatura şi la presiunea mediului ambiant); 4. *foarte inflamabile* [a) care pot să se încălzească şi apoi să se aprindă în contact cu aerul la temperatura ambiantă, fără aport de energie; b) substanţele şi preparatele solide care se pot aprinde cu uşurinţă după un scurt contact cu o sursă de aprindere şi care continuă să ardă sau să se consume şi după îndepărtarea sursei; c) cu un punct de aprindere foarte scăzut; d) care în contact cu apa sau cu aerul umed emană gaze foarte inflamabile în cantităţi periculoase); 5. *inflamabile* (care sunt substanţe şi preparate lichide cu un punct de aprindere scăzut); 6. *foarte toxice* (care prin inhalare, ingestie sau penetrare cutanată în cantităţi foarte mici pot cauza moartea sau afecţiuni cronice ori acute ale sănătăţii); 7. *toxice* (care prin inhalare, ingestie sau penetrare cutanată în cantităţi reduse pot cauza moartea sau afecţiuni cronice ori acute ale sănătăţii); 8. *nocive* (care prin inhalare, ingestie sau penetrare cutanată pot cauza moartea sau afecţiuni cronice ori acute ale sănătăţii; 9. *corosive* (care în contact cu ţesuturile vii exercită o acţiune distructivă); 10. *iritante* (sunt necorosive, care prin contact imediat, prelungit sau repetat cu pielea ori cu mucoasele pot cauza o reacţie inflamatorie); 11. *sensibilizante* (care prin inhalare sau penetrare cutanată pot da naştere unei reacţii de hipersensibilizare, iar în cazul expunerii prelungite produc efecte nefaste caracteristice); 12. *cancerigene*

(care prin inhalare, ingestie sau penetrare cutanată pot determina apariţia afecţiunilor cancerigene ori pot creşte incidenţa acestora); 13. *mutagenice* (care prin inhalare etc. pot cauza anomalii genetice ereditare sau pot creşte frecvenţa acestora); 14. *toxice pentru reproducere* (care prin inhalare etc. pot produce ori pot creşte frecvenţa efectelor nocive nonereditare în progenitură sau pot dăuna funcţiilor ori capacităţilor reproductive masculine sau feminine); 15. *periculoase pentru mediu* (care, introduse în mediu, ar putea prezenta sau prezintă un risc imediat ori întârziat pentru unul sau mai multe componente ale mediului natural sau artificial.

Toate substanţele şi preparatele chimice periculoase se clasifică după anumite proceduri, iar testele de laborator se realizează cu luarea în considerare a principiilor bunei practici de laborator de către unităţi recunoscute şi desemnate în condiţiile legii.

75. Ambalarea şi etichetarea substanţelor şi preparatelor chimice periculoase[1]**.** Prin cadrul legal pentru clasificarea, etichetarea şi ambalarea acestor materiale periculoase pentru om şi mediu, se urmăreşte introducerea lor pe piaţă. Există reguli oarecum distincte pentru substanţele şi preparatele periculoase.

Substanţele periculoase pot fi introduse pe piaţă numai dacă sunt respectate cerinţele legale pentru ambalaje, în următoarele condiţii: să fie astfel proiectate şi realizate încât să împiedice orice pierdere de conţinut prin manipulare, transport şi depozitare; materialele din care sunt fabricate ambalajele şi dispozitivele de etanşare să fie rezistente; ambalajele şi sistemele de etanşare să fie solide şi rezistente; ambalajele şi sistemele de închidere care se reînchid să fie proiectate astfel încât să se poată reînchide în mod repetat fără pierderi de conţinut; orice recipient care conţine substanţe destinate comercializării sau punerii la dispoziţie persoanelor fizice, pentru anumite categorii de pericol, trebuie să fie prevăzut cu dispozitiv de securitate pentru protecţia copiilor şi să fie inscripţionat cu însemne tactile de avertizare a pericolului; ansamblul trebuie să fie închis iniţial cu un sigiliu a cărui violare să fie vizibilă în momentul deschiderii ambalajului, iar sigiliul să fie ireparabil distrus o dată cu prima deschidere.

---

[1] Clasificarea, etichetarea şi ambalarea substanţelor şi preparatelor chimice periculoase a fost reglementat detaliat prin O.U.G. nr. 200/2000, aprobată cu modificări prin Legea nr. 451/2001, modificată şi completată prin Legea nr. 324/2005 (M. Of. nr. 1019 din 17 noiembrie 2005) şi Legea nr. 429/2007 (M. Of. nr. 365 din 29 mai 2007) şi abrogată prin O.U.G. nr. 145/2008 (M. Of. nr. 754 din 7 noiembrie 2008), dar prevederile acestei din urmă ordonanţe se aplică nu de la data publicării ei, ci – potrivit art. II – „de la data intrării în vigoare a actului normativ prin care se transpune Directiva 67/548/CEE a Consiliului privind armonizarea actelor cu putere de lege şi a actelor administrative referitoare la clasificarea, ambalarea şi etichetarea substanţelor periculoase, cu modificările şi completările ulterioare". S-a procedat astfel, avându-se în vedere necesitatea şi urgenţa compatibilizării cadrului instituţional şi legislativ naţional privind clasificarea, ambalarea şi etichetarea substanţelor şi preparatelor periculoase cu prevederile comunitare din domeniu, precum şi pentru evitarea suprapunerilor şi paralelismelor prevederilor legislative privind regimul substanţelor şi preparatelor periculoase. De asemenea, s-a avut în vedere şi faptul că neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligaţiilor care revin României au ca efect declanşarea de către Comisia Europeană a procedurilor de sancţionare. Prin urmare, O.U.G. nr. 200/2000 formal a fost abrogată, dar încă se aplică până la data arătată mai sus.

Substanțele periculoase pot fi plasate pe piață numai dacă eticheta ambalajelor include următoarele indicații lizibile, care nu pot fi șterse: numele (denumirea) substanței, iar în cazul în care substanța nu este clar specificată, se va utiliza o denumire recunoscută internațional; numele și adresa completă, cu număr de telefon, ale celui care răspunde de plasarea pe piață a substanței, respectiv ale producătorului, importatorului sau distribuitorului; simbolurile referitoare la pericol; fraze-tip specifice utilizării substanțelor respective, referitoare la riscurile care pot apare la utilizarea ei; fraze-tip indicând recomandări referitoare la prudența cu care trebuie utilizată substanța periculoasă; atribuirea numărului Comunității Economice Europene, dacă acesta este alocat.

În ceea ce privește introducerea pe piață a *preparatelor* periculoase, este permisă numai dacă sunt respectate următoarele cerințe pentru ambalaje: cerințele în privința integrității, a evitării pierderilor și a sistemelor de închidere arătate mai sus în privința substanțelor periculoase. Apoi, recipientele care conțin preparatele periculoase destinate comercializării sau puse la dispoziție publicului trebuie să nu aibă: formă și/sau prezentare grafică care să atragă ori să stimuleze curiozitatea copiilor sau să înșele consumatorii; forma și/sau design ca cele utilizate pentru alimentele umane și animale, pentru produsele cosmetice și medicinale, pentru a nu fi confundate; recipientele conținând anumite categorii de preparate chimice periculoase destinate comercializării sau puse la dispoziție unor categorii de persoane fizice vor fi prevăzute cu sisteme de închidere de siguranță pentru copii și însemne tactile de avertizare a pericolului.

Preparatele periculoase pot fi introduse pe piață numai dacă eticheta ambalajelor include: denumirea comercială sau destinația preparatului; numele și adresa completă, cu număr de telefon, ale celui care răspunde de introducerea pe piață; denumirea chimică a componentelor clasificate ca substanțe periculoase; simbolurile referitoare la pericol; fraze-tip specifice utilizării preparatelor periculoase, referitoare la riscurile care pot apărea la utilizarea preparatului respectiv; una sau mai multe fraze-tip indicând recomandări referitoare la prudența cu care trebuie utilizat preparatul periculos; cantitatea nominală a conținutului, în cazul când comercializarea se face către persoane fizice.

Regimul substanțelor și preparatelor periculoase cuprinde și reguli referitoare la transportul internațional și tranzitul acestora, ce se realizează conform acordurilor și convențiilor privind transportul internațional aș mărfurilor periculoase.

Autoritățile publice centrale și teritoriale pentru protecția mediului sunt chemate, în primul rând, să controleze respectarea reglementărilor privind regimul la care ne-am referit.

În art. 28 din O.U.G. nr. 195/2005 avem stabilite pentru persoanele fizice și juridice care gestionează substanțe și preparate periculoase următoarele obligații: să respecte regimul special de reglementare și gestionare a activităților privind aceste substanțe și preparate; să țină evidența strictă a substanțelor și preparatelor respective (inclusiv a recipientelor și ambalajelor acestora care intră în sfera lor de activitate) și să furnizeze

informaţiile şi datele cerute de autorităţile competente; să elimine, în condiţiile de siguranţă pentru sănătatea populaţiei şi pentru mediu, substanţele şi preparatele periculoase care au devenit deşeuri; în fine, să identifice şi să prevină riscurile pe care aceste materiale periculoase le pot prezenta pentru sănătatea populaţiei şi să anunţe iminenţa unor descărcări neprevăzute sau accidente autorităţilor pentru protecţia mediului şi de apărare civilă.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul II
Regimul deşeurilor

76. Precizări prealabile. 77. Gestionarea deşeurilor. 78. Obligaţii în domeniul gestionării deşeurilor. 79. Comerţul internaţional şi tranzitul cu deşeuri. 80. Atribuţii şi răspunderi ale autorităţilor competente

76. Precizări prealabile. Având în vedere că problema deşeurilor constituie un domeniu foarte sensibil al protecţiei mediului, prin legislaţia specifică în materie[1)] se urmăreşte reglementarea activităţilor de gestionare a deşeurilor[2)] în condiţii de protecţie a sănătăţii populaţiei şi a mediului. Legislaţia naţională actuală specifică regimului deşeurilor ţine cont de necesitatea şi urgenta compatibilizare a ei cu cea a Uniunii Europene în domeniul prevenirii generării deşeurilor şi al gestionării eficiente a acestora. Cu ocazia elaborării ei, s-a ţinut cont de faptul că modificările survenite la nivel european în acest domeniu, prin adoptarea şi intrarea în vigoare a Directivei 2006/12/CE privind deşeurile, care realizează un cadru legislativ unitar, impun armonizarea legislaţiei naţionale cu noile prevederi comunitare. Datorită faptului că România, în Documentul de poziţie complementar, capitolul 22 „Mediu", Partea I, CONF-RO 27/04, şi-a asumat angajamentele conform cărora finalizarea elaborării şi aprobarea Planurilor regionale de gestionare a deşeurilor trebuiau realizate până la sfârşitul lunii noiembrie 2006, iar ulterior acestea trebuie notificate către Comisia Europeană, în conformitate cu prevederile Directivei Parlamentului European şi a Consiliului 2001/42/CE privind evaluarea efectelor anumitor planuri şi programe asupra mediului[3)], se impuneau reglementări noi şi în această materie.

[1)] A se vedea: Capitolul IV (art. 29-33) din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecţia mediului; O.U.G. nr. 78/2000 privind regimul deşeurilor (M. Of. nr. 283 din 22 iunie 2000), modificat şi completat prin O.U.G. nr. 61/2006 (M. Of. nr. 790 din 19 septembrie 2006); Legea nr. 126/2005 privind regimul materiilor explozive (M. Of. nr. 298 din 28 decembrie 1995), cu modificările şi completările aduse de Legea nr. 464 din 18 iulie 2001, Legea nr. 478 din 12 noiembrie 2003, Legea nr. 262/2005 şi Legea nr. 406/2006; H.G. nr. 856/2008 privind gestionarea deşeurilor din industriile extractive (M. Of. nr. 624 din 27 august 2008) ş.a.

[2)] Prin *deşeu* înţelegem orice substanţă sau orice obiect din categoriile stabilite de lege (în Anexa 1 B la O.U.G. nr. 61/2006 sunt enumerate în 16 puncte categoriile de deşeuri, de exemplu: reziduuri de producţie sau de consum, produse cu termenul de valabilitate expirat, materialele împrăştiate sau distruse într-un accident, substanţe devenite improprii utilizării, reziduuri ale proceselor industriale, toate materialele, substanţele sau produsele a căror utilizare este interzisă de lege ş.a.), de care deţinătorul se debarasează, are intenţia sau obligaţia de a se debarasa.

[3)] Transpusă în legislaţia naţională prin H.G. nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri şi programe (M. Of. nr. 707 din 5 august 2004).

În art. 1 din O.U.G. nr. 78/2000 (modificat şi completat) co obiectul acestui act normativ îl constituie reglementarea activităţilor de gestionare a deşeurilor în condiţii de protecţie a sănătăţii populaţiei şi a mediului înconjurător.

Potrivit art. 2 prevederile din ordonanţa de urgenţă nu se aplică efluenţilor gazoşi emişi în atmosferă, precum şi următoarelor categorii de deşeuri, în măsura în care acestea se supun unor reglementări speciale: deşeurilor radioactive, deşeurilor rezultate din prospectări, extracţie, tratare şi depozitare a resurselor minerale şi celor rezultate din exploatări în cariere, cadavrelor de animale şi materiilor fecale sau altor substanţe naturale nepericuloase utilizate în agricultură, apelor uzate, cu excepţia deşeurilor lichide şi explozibililor expiraţi.

O.U.G. nr. 78/2000 (actualizată) transpune în legislaţia naţională Directiva nr. 75/442 privind deşeurile[1)], Directiva nr. 91/689 privind deşeurile periculoase[2)] şi Directiva Parlamentului European şi a Consiliului 2006/12/CE privind deşeurile[3)].

Într-un domeniu mai deosebit, şi anume al deşeurilor din industriile extractive, s-a adoptat o reglementare specială prin intrarea în vigoare a H.G. nr. 856/2008, în care sunt stabilite liniile directoare, măsurile şi procedurile de urmat pentru prevenirea sau reducerea efectelor negative asupra mediului, în special asupra apei, aerului, solului, faunei, florei şi peisajului, precum şi a oricăror riscuri asupra sănătăţii populaţiei, rezultate ca urmare a gestionării deşeurilor din industriile extractive. În acest fel, a căpătat o reglementare specială prospecţiunea, exploatarea, extracţia din subteran, tratarea şi stocarea resurselor minerale. Prin această reglementare a regimului deşeurilor extractive au fost transpuse în legislaţia naţională Directiva 2006/21/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 15 martie 2006 privind gestionarea deşeurilor din industriile extractive şi de modificare a Directivei 2004/35/CE[4)].

77. Gestionarea deşeurilor. Gestionarea[5)] deşeurilor priveşte utilizarea proceselor şi a metodelor care nu pun în pericol sănătatea populaţiei şi a mediului. Autorităţile de mediu competente autorizează şi controlează activităţile de valorificare[6)] şi eliminare a deşeurilor.

---

1) J.O.C.E. nr. L 194 din 25 iulie 1975.

2) J.O.C.E. nr. L 377 din 31 decembrie 1991.

3) J.O.C.E. nr. L 114/9 din 27 aprilie 2006.

4) J.O.C.E. nr. L 102 din 11 aprilie 2006.

5) Prin *gestionare deşeuri* înţelegem colectarea, transportul, valorificarea şi eliminarea deşeurilor, inclusiv supravegherea acestor operaţii şi îngrijirea zonelor de depozitare după închiderea acestora.

6) *Operaţiile de valorificare a deşeurilor* cuprind următoarele activităţi: utilizarea în principal drept combustibil sau alte mijloace de generare de energie; recuperarea sau regenerarea solvenţilor; reciclarea/recuperarea substanţelor organice care nu sunt utilizate ca solvenţi (incluzând compostarea şi alte procese de transformare biologică); reciclarea/recuperarea metalelor ori a compuşilor metalici şi a altor materiale anorganice; regenerarea acizilor sau a bazelor; valorificarea componentelor folosite pentru reducerea poluării şi a acelora din catalizatori; rerafinarea uleiurilor sau alte reutilizări ale acestora; tratarea solului cu rezultate benefice pentru agricultură sau reabilitări ecologice; utilizarea deşeurilor obţinute din oricare dintre operaţiile mai sus; schimb de deşeuri în vederea efectuării oricăreia dintre operaţiunile arătate până acum;

Prin gestionarea deşeurilor se urmăresc următoarele obiective prioritare: a) prevenirea şi reducerea producerii de deşeuri şi a gradului de periculozitate al acestora prin: dezvoltarea de tehnologii curate, cu consum redus de resurse naturale; dezvoltarea tehnologiei şi comercializarea de produse care prin modul de fabricare, utilizare sau eliminare nu au impact sau au cel mai mic impact posibil asupra creşterii volumului sau periculozității deşeurilor ori asupra riscului de poluare; şi dezvoltarea de tehnologii adecvate pentru eliminarea finală a substanțelor periculoase din deşeurile destinate valorificării; b) reutilizarea, valorificarea deşeurilor prin reciclare, recuperare sau orice alt proces prin care se obțin materii prime secundare ori utilizarea deşeurilor ca sursă de energie[1)].

Gestionarea deşeurilor este guvernată de următoarele principii generale:

– principiul utilizării numai a proceselor şi metodelor de gestionarea deşeurilor care nu pun în pericol sănătatea populației şi a mediului;

– principiul „poluatorul plăteşte";

– principiul responsabilității producătorului[2)];

– principiul utilizării celor mai bune tehnici disponibile, fără antrenarea unor costuri excesive.

Procesele şi metodele folosite pentru valorificarea sau eliminarea deşeurilor trebuie să nu pună în pericol sănătatea populației şi a mediului, respectând în mod deosebit următoarele: a) să nu prezinte riscuri pentru apă, aer, sol, faună sau vegetație; b) să nu producă poluare fonică sau miros neplăcut; c) să nu afecteze peisajele sau zonele protejate/zonele de interes special".

Ca o regulă specială, arătăm că este interzisă abandonarea, aruncarea sau eliminarea necontrolată a deşeurilor.

Potrivit art. 4 alin. (8) lit. c) din H.G. nr. 368/2007, Ministerul Mediului şi Dezvoltării Durabile, ca organ de specialitate al administrației publice centrale, îndeplineşte, printre altele, şi atribuția de a elabora, actualiza şi urmări aplicarea *Strategiei naționale şi a Planului național de gestiune a deşeurilor.* Pentru aceasta, ministerul colaborează cu celelalte autorități publice centrale şi locale cu atribuții în domeniul gestionării deşeurilor şi cu autoritățile competente din statele membre ale UE pentru crearea unei rețele integrate adecvate de instalații de eliminare a deşeurilor. Această rețea trebuie să asigure Comunității Europene în ansamblu eliminarea integrală a deşeurilor sale, iar României îndeplinirea aceluiaşi obiectiv în mod individual şi să asigure eliminarea deşeurilor în instalațiile conforme cele mai apropiate, prin intermediul celor mai adecvate metode şi tehnologii, care să asigure un nivel ridicat de protecție a sănătății populației şi a mediului.

---

stocarea de deşeuri înaintea efectuării oricăreia dintre operațiunile la care ne-am referit, excluzând stocarea temporară, până la colectare, la locul de producere.

[1)] Conform art. 3 din O.U.G. nr. 78/2000.

[2)] *Producător* de deşeuri poate fi orice persoană din a cărei activitate rezultă deşeuri (producător inițial) şi/sau care efectuează operațiuni de pretratare, de amestecare sau alte operațiuni care generează schimbarea naturii sau compoziției acestor deşeuri.

Pentru îndeplinirea obiectivelor în domeniul gestionării deşeurilor, se elaborează planuri de gestionare a deşeurilor la nivel naţional, regional, judeţean, inclusiv al municipiului Bucureşti. Aceste planuri trebuie să conţină informaţii referitoare la: tipurile, cantităţile, originea deşeurilor care urmează să fie valorificate sau eliminate; cerinţele tehnice generale; prevederi speciale pentru anumite categorii de deşeuri, amplasamente şi instalaţii adecvate pentru valorificarea, eliminarea sau depozitarea finală a deşeurilor; persoanele fizice şi juridice cu responsabilităţi în gestionarea deşeurilor; estimarea costurilor pentru investiţiile privind operaţiile de valorificare şi eliminare; măsurile de încurajare a raţionalizării operaţiilor de colectare, sortare şi tratare a deşeurilor[1)].

În baza principiilor şi obiectivelor stabilite în Planul naţional de gestionare a deşeurilor şi a cadrului general şi a metodologiei de elaborare a planurilor regionale şi judeţene, se elaborează/realizează în comun planurile regionale de gestionare a deşeurilor (P.R.G.D.), de către consiliile judeţene ale judeţelor din raza de competenţă a fiecărei agenţii regionale pentru protecţia mediului (A.R.P.M.), în colaborare cu acestea, sub coordonarea Agenţiei Naţionale pentru Protecţia Mediului (A.N.P.M.).

Cadrul general şi metodologia de elaborare a planurilor (regionale şi judeţene) de gestionare a deşeurilor se stabilesc prin ordin al conducătorului autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului.

În ceea ce priveşte gestionarea deşeurilor periculoase[2)], acestea se identifică şi se înregistrează la fiecare loc de producere, de descărcare sau de depozitare. Unităţile care produc, valorifică, colectează sau transportă asemenea deşeuri trebuie să asigure condiţiile necesare în vederea depozitării separate pe categorii, în funcţie de proprietăţile fizico-chimice, de compatibilităţi şi de natura substanţelor de stingere care pot fi utilizate pentru fiecare categorie în caz de incendiu. Aceasta înseamnă că se interzice amestecarea diferitelor categorii de deşeuri periculoase, precum şi al acestora cu deşeuri nepericuloase. În situaţiile în care deşeurile periculoase sunt deja amestecate cu alte deşeuri, substanţe sau materiale, separarea trebuie să fie efectuată dacă este fezabilă tehnic şi economic şi nu prezintă riscuri, nu poluează, nu afectează peisajele sau zonele protejate[3)].

În cadrul planurilor de gestionare, autorităţile competente stabilesc secţiuni speciale pentru gestionarea deşeurilor periculoase.

În ce priveşte deşeurilor extractive, autorităţile competente asigură că gestionarea acestora se face astfel încât sănătatea populaţiei să nu fie pusă în pericol şi fără să utilizeze procese tehnologice sau metode care pot pune în pericol mediul şi, în concret, fără a constitui un risc pentru apă, aer, sol, faună şi floră ori să dăuneze prin zgomot sau miros ori să aducă prejudicii peisajului sau locurilor de interes special.

[1)] Ultimele trei puncte au fost introduse prin Legea nr. 27/2007.

[2)] Prin *deşeuri periculoase* se înţeleg acele deşeuri care se încadrează la categoriile sau tipurile generice de deşeuri periculoase, prezentate în anexa nr. IC la O.U.G. nr. 61/2006 şi constituenţii acestor deşeuri, prezentaţi în anexa nr. ID din aceeaşi ordonanţă, constituenţi care fac ca aceste deşeuri să fie periculoase atunci, când au una sau mai multe dintre proprietăţile descrise în anexa nr. IE din aceeaşi Ordonanţă de Urgenţă.

[3)] A se vedea art. 16, coroborat cu art. 5 din O.U.G. nr. 78/2000.

O regulă fundamentală este că legea interzice abandonarea, aruncarea sau depozitarea necontrolată a deșeurilor extractive.

Cu luarea în considerare a cerințelor principiului dezvoltării durabile, fiecare operator elaborează planul de gestionare a acestor deșeuri, urmărindu-se reducerea, tratarea, valorificarea și eliminarea acestora. Planul trebuie să fie orientat în special spre: prevenirea și reducerea generării de deșeuri și a efectelor nocive ale acestora; încurajarea valorificării deșeurilor extractive prin reciclarea, reutilizarea sau recuperarea acestora; și asigurarea eliminării în siguranță a deșeurilor extractive pe termen scurt și lung, ținându-se cont de gestionarea în timpul exploatării și în perioada postînchidere a instalației pentru deșeuri[1)].

Articolul 21 din H.G. nr. 856/2008 interzice funcționarea instalației pentru deșeuri fără autorizație/autorizație integrată de mediu emisă de M.M.D.D., prin autoritățile teritoriale pentru protecția mediului. Documentația prin care operatorul solicită autorizarea trebuie să se refere la: identitatea operatorului; amplasamentul propus pentru instalație; planul de gestionare a deșeurilor; modalitățile de constituire a garanției financiare sau a unui echivalent etc. M.M.D.D. prin autoritățile teritoriale revizuiește periodic și, dacă este cazul, reactualizează condițiile de autorizare.

Desigur, și în acest domeniu, M.M.D.D., prin autoritățile teritoriale pentru protecției mediului, asigură informarea publicului, de regulă încă de la începutul procedurii de acordare a autorizației/autorizației integrate de mediu, iar publicul interesat are dreptul să transmită comentariile și opiniile autorităților, înainte de luarea deciziei. Rezultatele consultărilor sunt luate în considerare în mod corespunzător la luarea deciziei. Decizia luată se pune la dispoziția publicului interesat.

[1)] Prin *instalație pentru deșeuri* se înțelege orice zonă destinată acumulării ori depozitării deșeurilor extractive fie în stare solidă sau lichidă, fie în soluție sau suspensie, pentru următoarele perioadă de timp: o perioadă de timp nedeterminată pentru instalațiile de categoria A pentru deșeuri și instalațiile pentru deșeurile caracterizate ca periculoase în planul de gestionare a deșeurilor extractive; o perioadă mai mare de șase luni în cazul instalațiilor pentru deșeuri periculoase rezultate în mod neprevăzut; o perioadă mai mare de un an în cazul instalațiilor pentru deșeuri noninerte nepericuloase; o perioadă mai mare de trei ani în cazul instalațiilor pentru soluri nepoluate, deșeuri nepericuloase provenite din activități de prospecțiune și explorare, deșeuri rezultate din extracția, tratarea și stocarea turbei și pentru deșeuri inerte. Solul nepoluat este cel îndepărtat din stratul superior al unei suprafețe de pământ în perioada activității extractive desfășurate în suprafața respectivă și care nu este, potrivit legii, considerat poluat. Deșeu inert este acela care nu suferă nici o transformare semnificativă fizică, chimică sau biologică, nu se dizolvă, nu arde ori nu reacționează în nici un fel fizic sau chimic, nu este biodegradabil și nu afectează materialele cu care vine în contact într-un mod care să poată duce la poluarea mediului ori să dăuneze sănătății omului. O instalație pentru deșeuri este clasificată ca fiind în „categoria A", dacă: a) un eșec sau o operare incorectă (prăbușirea unei halde, fisurarea unui baraj etc.) ar putea conduce la apariția unui accident major, așa cum rezultă în baza unei evaluări de risc, care ține cont de factori, cum ar fi mărimea actuală sau viitoare a instalației pentru deșeuri, amplasamentul și impactul acesteia asupra mediului; b) conține deșeuri clasificate ca periculoase, potrivit legii (O.U.G. nr. 78/2000); c) conține substanțe ori preparate clasificate ca periculoase conform legii.

În perioada construcţiei şi gestionării instalaţiilor pentru deşeuri, aceleaşi autorităţi trebuie să se asigure ca operatorul să ia măsurile necesare pentru a respecta standardele de mediu comunitare, în special pentru a preveni deteriorarea calităţii apei, poluarea aerului şi solului prin măsurile stabilite de lege, ca şi pentru prevenirea sau reducerea pulberilor şi a emisiilor de gaz.

Procedura de închidere a unei instalaţii pentru deşeuri poate începe numai dacă una dintre următoarele condiţii este realizată: sunt întrunite cerinţele relevante cuprinse în autorizaţie/autorizaţia integrată de mediu; operatorul solicită şi obţine în acest scop decizia Agenţiei Naţionale pentru Resurse Minerale (A.N.R.M.); această agenţie emite o decizie motivată în acest scop. O instalaţie pentru deşeuri poate fi considerată ca închisă definitiv numai după ce M.M.D.D., prin autorităţile sale teritoriale, şi A.N.R.M. au realizat fără întârziere o inspecţie finală a amplasamentului, au evaluat toate rapoartele transmise de operator, au certificat că amplasamentul afectat de instalaţia pentru deşeuri a fost reabilitat şi au comunicat operatorului aprobarea închiderii.

A.N.R.M. şi Ministerul Economiei şi Finanţelor elaborează şi actualizează periodic inventarul instalaţiilor pentru deşeuri care au fost închise, inclusiv cele abandonate, care cauzează impact negativ grav asupra mediului sau au potenţialul de a deveni o ameninţare gravă asupra sănătăţii populaţiei şi mediului. Acest inventar se face public

Dacă există informaţii că exploatarea unei astfel de instalaţii pentru deşeuri poate afecta semnificativ mediu sau prezintă riscuri pentru sănătatea populaţiei altui stat membru, precum şi în situaţia în care autoritatea competentă din statul membru potenţial afectat cere, M.M.D.D. transmite acelui stat informaţiile conţinute în solicitarea de autorizaţie/autorizaţie integrată de mediu, în momentul în care informaţiile respective sunt disponibile publicului interesat pe plan naţional. Aceste informaţii servesc ca bază pentru orice consultări necesare în contextul relaţiilor bilaterale dintre ţara noastră şi alt stat membru, pe bază de reciprocitate şi echivalenţă.

78. Obligaţii în domeniul gestionării deşeurilor[1]. Potrivit art. 19 alin.(1) din O.U.G. nr. 78/2000 (modificat şi completat), *deţinătorii şi producătorii* de deşeuri au următoarele obligaţii: să predea deşeurile, pe bază de contract, unor colectori sau unor operatori, care desfăşoară operaţiuni potrivit legii, ori să asigure valorificarea ori eliminarea deşeurilor prin mijloace proprii; să desemneze un angajat propriu care să urmărească şi să asigure îndeplinirea obligaţiilor de mai sus; să permită accesul autorităţilor de inspecţie şi control la metodele, tehnologiile şi instalaţiile pentru tratarea, valorificarea şi eliminarea deşeurilor tehnologice, precum şi la documentele care se referă la deşeuri; să prevadă şi să realizeze măsurile care trebuie să fie luate după încheierea activităţilor şi închiderea amplasamentelor; să nu amestece diferitele categorii de deşeuri periculoase sau deşeuri periculoase cu deşeuri nepericuloase; şi, să separe deşeurile, în vederea valorificării sau eliminării acestora.

Un plan de gestionare a deşeurilor trebuie să conţină cel puţin următoarele elemente[2]: clasificarea propusă pentru instalaţia pentru deşeuri în conformitate cu

---

[1] A se vedea Capitolul 3, art. 19-28 din O.U.G. nr. 78/2000 (modificat şi completat).

[2] A se vedea art. 9 din H.G. nr. 856/2008.

criteriile legale[1]; caracterizarea deșeului[2] și estimarea cantitativă totală de deșeuri extractive generată în faza de exploatare; descrierea procesului care generează astfel de deșeuri; o descriere a modului în care depozitarea unor astfel de deșeuri poate afecta sănătatea populației și mediul și măsurile preventive care trebuie luate pentru minimizarea impactului asupra mediului; procedurile de monitorizare și control propuse; planul propus pentru închidere, inclusiv reabilitarea, procedurile postînchidere și de monitorizare; măsurile pentru prevenirea deteriorării calității apelor; o evaluare a stării terenului ce poate fi afectat de instalația pentru deșeuri.

Legea stabilește obligații distincte pentru *producătorii de produse* și pentru cei care efectuează activități *care generează deșeuri*, și anume: să adopte, încă de la faza de concepție și proiectare a unui produs, soluțiile și tehnologiile de eliminare sau de diminuare la minimum posibil a producerii deșeurilor; să ia măsurile necesare de reducere la minimum a cantităților de deșeuri rezultate din activitățile existente; să nu introducă pe piață produse, dacă nu există posibilitatea eliminării acestora ca deșeuri; să conceapă și să proiecteze tehnologiile și activitățile specifice astfel, încât să se reducă la minimum posibil cantitatea de deșeuri generată de aceste tehnologii; să ambaleze produsele în mod corespunzător, pentru a preveni deteriorarea și transformarea acestora în deșeuri; să valorifice subprodusele rezultate din procesele tehnologice în totalitate, dacă este posibil din punct de vedere tehnic și economic [art. 19 alin. (2)].

Producătorii de deșeuri mai sunt obligați să implementeze prevederile planurilor național, regionale și județene de gestionare a deșeurilor.

Toți producătorii și deținătorii de deșeuri periculoase au obligația să elaboreze planuri de intervenție pentru situații accidentale și să asigure condițiile de aplicare a acestora.

De asemenea, ei sunt obligați să asigure valorificarea sau eliminarea deșeurilor prin mijloace proprii sau prin predarea deșeurilor proprii unor unități autorizate, în vederea valorificării sau eliminării acestora. Ei își organizează sistemul propriu de eliminare a deșeurilor, dacă deșeurile nu pot fi preluate de unități specializate din sistemul organizat în acest scop.

Legea stabilește și obligațiile *transportatorilor de deșeuri.* Operatorii de transport specializați pentru transportul urban de deșeuri trebuie să fie autorizați de autoritățile administrației publice locale și de autoritățile pentru protecția mediului. În cazul efectuării de transporturi interurbane sau internaționale de deșeuri operatorul de transport rutier trebuie să mai dețină și licența de transport pentru mărfuri periculoase (emisă de Ministerul Transporturilor).

În cazul transportului feroviar, naval sau aerian al deșeurilor operatorii de transport trebuie să respecte reglementările emise de Ministerul Transporturilor și Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile.

Toți operatorii de transport de deșeuri au următoarele obligații:

– să utilizeze numai mijloace de transport adecvate naturii deșeurilor transportate;

---

[1] A se vedea anexa 3 la H.G. nr. 856/2008.

[2] Potrivit anexe 2 la aceeași hotărâre.

– să asigure instruirea personalului pentru transportul deşeurilor în condiţii de siguranţă;

– să deţină toate documentele necesare de însoţire a deşeurilor transportate;

– să nu abandoneze deşeurile pe traseu;

– să respecte reglementările specifice transportului de mărfuri periculoase respective;

– să folosească traseele cele mai scurte şi/sau cu cel mai redus risc pentru sănătatea populaţiei şi a mediului şi care au fost aprobate de autorităţile competente;

– să posede dotarea tehnică necesară pentru intervenţie în cazul unor accidente sau defecţiuni apărute în timpul transportării deşeurilor periculoase, iar dacă nu deţin dotarea tehnică şi personalul corespunzătoare, să asigure acest lucru prin unităţi specializate;

– să anunţe autorităţile pentru protecţia mediului despre orice transport de deşeuri periculoase înaintea efectuării acestuia, precum şi unităţile de pompieri, în cazul transportului deşeurilor cu pericol de incendiu sau explozie;

– să valorifice deşeurile rezultate din activitatea proprie, iar pe cele nevalorificabile să le depoziteze în depozitele conforme de deşeuri sau în cele care au perioadă de tranziţie, prevăzute în Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană.

– mai amintim că transporturile internaţionale de deşeuri se fac cu respectarea convenţiilor internaţionale la care România este parte.

În ceea ce priveşte obligaţiile *operatorilor în domeniul valorificării şi eliminării deşeurilor,* aceştia trebuie:

– să deţină spaţii special amenajate pentru depozitarea temporară a deşeurilor în condiţiile legii;

– să evite formarea de stocuri de deşeuri ce urmează să fie valorificate, precum şi de produse rezultate în urma valorificării, care au putea genera fenomene de poluare a mediului sau care prezintă riscuri de incendiu faţă de vecinătăţi;

– să folosească cele mai bune tehnologii disponibile şi care nu implică costuri excesive pentru valorificarea deşeurilor;

– să supună eliminării finale reziduurile din valorificarea deşeurilor.

Unităţile care elimină deşeurile sunt obligate:

– să asigure eliminarea deşeurilor în totalitate şi în timp util;

– să folosească cele mai bune tehnologii disponibile şi care nu implică costuri excesive pentru eliminarea deşeurilor;

– să amplaseze şi să amenajeze depozitul final de deşeuri într-un spaţiu şi în condiţii corespunzătoare şi numai cu acordul autorităţilor competente;

– să introducă în depozitul final numai deşeurile permise de autorităţile competente şi să respecte tehnologia de depozitare aprobată de acestea;

– să supravegheze permanent modul de depozitare finală a deşeurilor sub aspectul stabilităţii şi etanşeităţii şi să efectueze măsurătorile necesare stabilite de autorităţi;

– să exploateze la parametrii proiectaţi instalaţiile de depoluare cu care sunt dotate, iar dacă acestea lipsesc să se doteze cu astfel de instalaţii;

– să execute lucrările de reconstrucţie ecologică şi de încadrare în peisajul zonei, impuse de autorităţile competente, şi să organizeze supravegherea în continuare a depozitelor după sistarea depunerii deşeurilor;

– să supravegheze activitățile de eliminare a deșeurilor și să execute controlul și monitorizarea emisiilor și emisiilor de poluanți.

Mai reținem obligațiile *persoanelor fizice*, care trebuie:

– să depună separat deșeurile și ambalajele reciclabile, acolo unde există recipiente special destinate acestui scop;

– să nu abandoneze și să nu depoziteze deșeurile în afara locurilor destinate acestui scop;

– să valorifice integral deșeurile combustibile și degradabile biologic, rezultate în gospodăriile din mediul rural, iar pe cele nerecuperabile să le depună în depozitul final de deșeuri al localității.

În fine, *persoanele fizice autorizate să desfășoare activități independente și persoanele juridice* din a căror activitate rezultă deșeuri și care transportă, elimină, importă, exportă și execută tranzit de deșeuri au, pe lângă obligațiile la care ne-am referit mai sus, și următoarele îndatoriri:

– să execute lucrările și să desfășoare activitățile numai după obținerea acordurilor și autorizațiilor prevăzute de lege;

– să returneze în țara exportatoare deșeurile introduse ilegal în țară;

– să se asigure la exportul de deșeuri că s-au respectat toate obligațiile internaționale și că țara destinatoare acceptă deșeurile exportate din România, costul returnării deșeurilor exportate se suportă de cei vinovați;

– să asigure colectarea, transportul și eliminarea produselor proprii sau achiziționate care au devenit deșeuri prin depășirea termenului de valabilitate sau ca urmare a unei gestionări defectuoase a produselor și să suporte costurile aferente;

– să realizeze lucrările de refacerea mediului deteriorat de deșeuri, impuse de autoritățile competente;

– să suporte costul pagubelor aduse populației, agenților economici și instituțiilor prin gestionarea defectuoasă a deșeurilor;

– să țină o evidență strictă a producerii, transportului, valorificării și eliminării deșeurilor, în conformitate cu legea;

– să anunțe autoritățile sanitare, pe cele de protecția mediului și consiliile locale, ori de câte ori intervin modificări în producerea, transportul și eliminarea deșeurilor[1)].

79. Comerțul internațional și tranzitul cu deșeuri[2)]. Se cunoaște că, până la data aderării la Uniunea Europeană, introducerea în România a deșeurilor de orice natură, în stare brută sau prelucrată, era interzisă. De la această prevedere legală, s-a admis ca anumite categorii de deșeuri, și anume ce constituiau resurse secundare de materii prime utile stabilite de lege, să fie exceptate[3)].

Se știe cât de mare pericol prezintă pentru sănătatea omului și pentru mediu deșeurile periculoase și de alta natura, precum și transportul acestora în interiorul și în afară frontierelor țării.

---

1) A se vedea art. 27-28 din O.U.G. nr. 78/2000 (modificat și completat).

2) A se vedea Capitolul 4 din O.U.G. nr. 78/2000 (modificat și completat).

3) Potrivit art. 29 din O.U.G. nr. 78/2000 (modificată și completată).

De aceea, legiuitorul nostru a considerat că trebuie asigurată o protecţie adecvată, printr-un control strict, a sănătăţii omului şi mediul împotriva efectelor nocive rezultate din producerea şi gospodărirea înainte de toate a reziduurilor periculoase. În acest context, se acordă mare atenţie deplasării transfrontiere[1)], adică transportului deşeurilor în afară frontierelor, socotind că acesta trebuie permis numai când transportul şi eliminarea finala prezintă siguranţă din punct de vedere ecologic.

În prezent, transportul deşeurilor peste frontiera României se face potrivit prevederilor comunitare referitoare transportul deşeurilor în, înspre şi dinspre Uniunea Europeană, desigur cu luarea în considerare perioadelor de tranziţie stabilite în Tratatul de aderare a ţării noastre la Uniunea Europeană.

În ce priveşte transportul deşeurilor periculoase peste frontiera României, acesta se realizează cu respectarea prevederilor Convenţiei de la Basel privind controlul transportului peste frontieră al deşeurilor periculoase şi al eliminării acestora[2)].

Este interzisă introducerea pe teritoriul României a oricăror tipuri de deşeuri în vederea eliminării până la finalizarea perioadelor de tranziţie obţinute pentru depozitarea deşeurilor prin Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană.

80. Atribuţii şi răspunderi ale autorităţilor competente[3)]. Potrivit art. 38 din O.U.G. nr. 78/2000 (modificat), autoritatea competentă de decizie şi control în domeniul gestiunii deşeurilor este Ministerul Mediului şi Dezvoltării Durabile. Alte autorităţi publice cu atribuţii în domeniul gestionării deşeurilor sunt următoarele ministere cu atribuţii în domeniile: sănătăţii publice, agriculturii şi silviculturii, economiei şi comerţului, administraţiei şi internelor, transporturilor, construcţiilor şi turismului, al apărării, precum şi autorităţile administraţiei publice locale.

Ministerul Mediului şi Dezvoltării Durabile[4)] are în acest domeniu următoarele atribuţii: elaborează strategia naţională de gestionare a deşeurilor şi Planul naţional de gestionare a deşeurilor; iniţiază şi propune spre adoptare proiecte de acte normative care privesc gestionarea deşeurilor; avizează reglementările specifice în domeniul gestionării deşeurilor elaborate de celelalte autorităţi publice; monitorizează impactul activităţilor de producere şi gestionare a deşeurilor asupra elementelor de mediu; controlează şi reglementează activităţile de gestionare a deşeurilor în condiţiile legii; autorizează, prin unităţile sale subordonate, activităţile cuprinse în anexa nr. II A sau nr. II B la O.U.G. nr. 78/2000; prezintă anual Guvernului rapoarte privind gestionarea deşeurilor; organizează (în colaborare) programe de instruire şi educare a populaţiei în domeniul gestionării deşeurilor; aplică sancţiuni pentru nerespectarea legii în

---

[1)] *Deplasare transfrontieră* – este orice mişcare a deşeurilor periculoase sau a altor reziduuri dintr-o zona aflată sub jurisdicţia naţionala a unui stat spre/sau printr-o zona aflată sub jurisdicţia naţionala a altui stat sau spre o zona ce nu e sub jurisdicţia naţionala a nici unui stat, cu condiţia ca cel puţin doua state sa fie implicate în aceasta deplasare.

[2)] Convenţia adoptată la Conferinţa de la Basel din 20-22 martie 1989, la care România a aderat prin Legea nr. 6/1991
cu modificările ulterioare.

[3)] A se vedea Capitolul 6 din O.U.G. nr. 78/2000 (modificat şi completat).

[4)] A se vedea art. 39 din O.U.G. nr. 78/2000 (modificat).

acest domeniu; informează Comisia Europeană asupra măsurilor preconizate pentru încurajarea realizării obiectivelor propuse, cu excepția standardelor și reglementărilor tehnice prevăzute în H.G. nr. 1.016/2004; informează Comisia Europeană despre reglementările generale adoptate conform legii; raportează comisiei europene, la intervale de 3 ani începând cu data aderării, informații privind stadiul implementării reglementărilor legale în vigoare în materie, în forma solicitată de aceasta.

Datorită importanței problemelor privitoare la gestionarea deșeurilor și în scopul îndeplinirii atribuțiilor și responsabilităților de mai sus, în cadrul M.M.D.D. s-a constituit și funcționează o Direcție generală sol, subsol, gestiune deșeuri[1].

Ministerul Sănătății Publice are următoarele atribuții[2]: evaluează impactul produs de deșeuri asupra sănătății populației; elaborează strategia și programul de gestionare a deșeurilor rezultate de la unitățile sanitare de asistență medicală, de cercetare medicală și învățământ medical de stat și privat și asigură condițiile de aducere la îndeplinire a acestora; elaborează reglementări specifice pentru gestionarea deșeurilor provenite de la unitățile sanitare, de asistență medicală, de cercetare medicală și de învățământ medical, cu avizul M.M.D.D.; controlează activitățile de gestionare a deșeurilor în conformitate cu atribuțiile și competențele stabilite prin lege; coordonează implementarea prevederilor legale în domeniul gestionării deșeurilor rezultate din activitatea medicală; aprobă fonduri necesare pentru activitățile județene și a municipiului București în domeniul legat de gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală la nivel local; gestionează baza de date a deșeurilor rezultate din activitatea medicală; asigură la nivelul fiecărei unități sanitare, prin Casa Națională de Asigurări de Sănătate, fondurile necesare pentru gestionarea deșeurilor.

Ministerul pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberale are următoarele atribuții[3]: elaborează strategii și programe de gestionare a deșeurilor industriale și de reconstrucție ecologică și urmărește aducerea la îndeplinire a acestora de către agenții economici; elaborează reglementări specifice pentru gestionarea diferitelor tipuri de deșeuri industriale, precum și pentru operațiunile de reciclare a materialelor și de valorificare a deșeurilor; coordonează și supraveghează, prin Comisia națională de Reciclare a Materialelor, activitatea de reciclare a deșeurilor industriale;

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale are următoarele atribuții[4]: elaborează strategii și programe sectoriale de gestionare a deșeurilor rezultate din agricultură și industria alimentară și urmărește realizarea acestora de către societățile comerciale și alți agenți economici din aceste sectoare economice; elaborează reglementări specifice privind gestionarea deșeurilor provenite din agricultură și din industria alimentară, cu avizul autorității publice centrale pentru protecția mediului; avizează propunerile de

---

[1] Conform Anexei 1 la H.G. nr. 368/2007 privind organizarea și funcționarea M.M.D.D.

[2] A se vedea art. 40 din O.U.G. nr. 78/2000 (modificat).

[3] A se vedea art. 41 din O.U.G. nr. 78/2000 (modificat); Norma din 20 august 2001 a Ministerului Industriei și Resurselor și Ministerului Administrației Publice, privind procedura de acordare, prelungire suspendare sau anulare a autorizației de colectare a deșeurilor industriale reciclabile de la persoane fizice (M. Of. nr. 566 din 11 septembrie 2001).

[4] Conform art. 43 din O.U.G. nr. 78/2000.

amplasamente pentru instalaţii, rampe, depozite etc., privind deşeurile, pe terenurile cu destinaţie agricolă; aprobă şi controlează modul de utilizare a deşeurilor pentru fertilizarea sau ameliorarea solurilor.

Ministerul Transporturilor are următoarele atribuţii[1]: elaborează strategii şi programe sectoriale de gestionare a deşeurilor provenite din activităţile de transport şi auxiliare şi urmăreşte realizarea acestora de către agenţii economici aflaţi în subordinea sau în coordonarea sa; elaborează reglementări specifice privind gestionarea deşeurilor provenite din activităţile de transport şi auxiliare; reglementează şi controlează activitatea de transport al deşeurilor.

Ministerul Muncii, Familiei şi Egalităţii de Şanse are, în acest domeniu, următoarele atribuţii[2]: elaborează reglementări specifice privind securitatea şi protecţia muncii în domeniul gestionării deşeurilor; controlează şi reglementează activităţile de gestionare a deşeurilor în conformitate cu atribuţiile şi competenţele stabilite prin lege.

Ministerul Apărării Naţionale are următoarele atribuţii şi răspunderi[3]: elaborează strategia şi programul de gestionare a deşeurilor provenite din domeniul militar şi asigură condiţiile necesare în vederea realizării acestora; elaborează reglementări specifice privind gestionarea deşeurilor rezultate din domeniul militar, cu avizul autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului; supraveghează şi controlează respectarea de către unităţile din subordine a prevederile legii privind deşeurile.

Ministerul Internelor şi Reformei Administrative are următoarele atribuţii[4]: participă la elaborarea planurilor de gestionare a deşeurilor în domeniul serviciilor publice de gospodărire comunală şi asigură condiţiile de ducere la îndeplinire a acestora; urmăreşte îndeplinirea obiectivelor din Planul naţional de gestionare a deşeurilor, planurile regionale şi judeţene de gestionare a deşeurilor şi sprijină administraţiile publice locale pentru aplicarea acestora; sprijină administraţiile publice locale în îndeplinirea atribuţiilor şi răspunderilor ce le revin pentru aplicarea şi respectarea prevederilor legale referitoare la deşeuri.

Autorităţile administraţiei publice locale au următoarele obligaţii[5]: **A.** *la nivel de comune, oraşe şi municipii,* exceptând municipiul Bucureşti: asigură implementarea la nivel local a obligaţiilor privind gestionarea deşeurilor asumate de România în vederea integrării în Uniunea Europeană; urmăresc şi asigură îndeplinirea prevederilor din planurile regionale şi judeţene de gestionare a deşeurilor; elaborează strategii şi programe proprii pentru gestionarea deşeurilor; hotărăsc asocierea cu alte autorităţi ale administraţiei publice locale pentru realizarea unor lucrări de interes public privind gestiunea deşeurilor, în condiţiile prevăzute de lege; asigură colectarea selectivă, transportul, neutralizarea, valorificarea şi eliminarea finală a deşeurilor, inclusiv a deşeurilor menajere periculoase, potrivit legii; asigură spaţiile necesare pentru colectarea selectivă a deşeurilor, dotarea acestora cu containere specifice fiecărui tip de deşeu,

---

[1] A se vedea art. 44 din O.U.G. nr. 78/2000.
[2] A se vedea art. 45 din O.U.G. nr. 78/2000.
[3] A se vedea art. 47 din O.U.G. nr. 78/2000.
[4] A se vedea art. 48 din O.U.G. nr. 78/2000 (modificat).
[5] Conform art. 49 din O.U.G. nr. 78/2000 (modificat).

precum și funcționarea acestora; asigură informarea prin mijloace adecvate a locuritor asupra sistemului de gestionare a deșeurilor din cadrul localităților; acționează pentru refacerea și protecția mediului; **B.** *la nivel județean și municipiului București*: elaborează și adoptă planurile județene și participă la elaborarea planurilor regionale de gestionare a deșeurilor; coordonează activitatea consiliilor locale în vederea realizării serviciilor publice de interes județean privind gestionarea deșeurilor; acordă consiliilor locale sprijin și asistență tehnică în implementarea planurilor județene și regionale de gestionare a deșeurilor; hotărăsc asocierea cu alte autorități ale administrației publice județene pentru realizarea unor lucrări de interes public privind gestionarea deșeurilor; analizează propunerile făcute de consiliile locale în vederea elaborării de prognoze pentru refacerea și protecția mediului; urmăresc și asigură respectarea de către consiliile locale a reglementărilor legale în materie.

Potrivit art. 61 alin. (1) din H.G. nr. 856/2008, încălcarea prevederilor acestei hotărâri atrage răspunderea materială, civilă contravențională sau penală, după caz.

În alineatul (2) al aceluiași articol, sunt enumerate contravențiile în materie și sancțiunile aplicabile. Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se fac de către personalul împuternicit din cadrul Gărzii Naționale de Mediu.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul III
Regimul îngrăşămintelor chimice şi al produselor de protecţia plantelor

81. Regimul juridic special al îngrăşămintelor chimice şi al produselor de protecţie a plantelor. 82. Atribuţiile autorităţilor publice centrale de specialitate. 83. Obligaţiile celor ce produc, stochează, comercializează şi utilizează îngrăşăminte chimice. 84. Autorizarea îngrăşămintelor chimice

81. Regimul juridic special al îngrăşămintelor chimice şi al produselor de protecţie a plantelor[1]. Legislaţia specifică în domeniul chimicalelor stabileşte un regim special de reglementare pentru îngrăşămintele chimice şi produsele de protecţie a plantelor. Acest regim juridic special de reglementare se aplică activităţilor privind fabricarea, plasarea pe piaţă, utilizarea, precum şi importul şi exportul acestora.

Regimul juridic la care ne referim este stabilit, în principal, în următoarele acte normative: capitolul V din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecţie mediului; Ordinul nr. 6/2004 al ministrului agriculturii, pădurilor, apelor şi mediului pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea şi funcţionarea Comisiei interministeriale pentru autorizarea îngrăşămintelor în vederea înscrierii în lista îngrăşămintelor autorizate[2] ş.a.

Potrivit acestor reglementări, sub denumirea de *îngrăşăminte* sunt cuprinse toate produsele destinate pentru îmbunătăţirea fertilităţii solului şi a nutriţiei plantelor, aplicate atât pe sol, cât şi pe plante, ca amendamente de sol, îngrăşăminte chimice, îngrăşăminte organominerale, îngrăşăminte biologice şi stimulatori de creştere. Toate reglementările care privesc îngrăşămintele în general fără nici o altă specificare sunt deci aplicabile şi îngrăşămintelor chimice, care sunt cuprinse în această categorie de produse.

82. Atribuţiile autorităţilor publice centrale de specialitate. Autorităţile publice centrale competente, conform legislaţiei specifice din domeniul chimicalelor, în colaborare cu M.M.D.D. au următoarele obligaţii[3]:

– să reglementeze regimul îngrăşămintelor chimice şi al produselor de protecţie a plantelor;

– să organizeze, la nivel teritorial, reţeaua de laboratoare pentru controlul calităţii îngrăşămintelor chimice şi al produselor de protecţie a plantelor;

– să verifice, prin reţeaua de laboratoare, concentraţiile reziduurilor de produse de protecţie a plantelor în sol, recolte, furaje, produse agroalimentare vegetale şi animale.

---

[1] Conform Capitolului V din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecţia mediului.

[2] M. Of. nr. 75 din 29 ianuarie 2004.

[3] Potrivit art. 36 din O.U.G. nr. 195/2005.

M.M.D.D., împreună cu autoritățile publice centrale pentru agricultură, silvicultură, sănătate și cele din domeniul transporturilor sau serviciile descentralizate ale acestora, după caz, supraveghează și controlează aplicarea reglementărilor legale în materie, astfel încât să se evite poluarea mediului de către acestea[1)].

83. Obligațiile celor ce produc, stochează, comercializează și utilizează îngrășăminte chimice. Persoanele juridice care desfășoară astfel de activități au următoarele obligații[2)]:

– să producă, stocheze, comercializeze și să utilizeze produse de protecția plantelor numai cu respectarea prevederilor legale în vigoare;

– să nu folosească îngrășămintele chimice și produsele de protecție a plantelor în zonele sau pe suprafețele unde sunt instituite măsuri speciale de protecție;

– să administreze produse de protecție a plantelor cu mijloace aviatice numai cu avizul autorităților competente pentru protecția mediului, autorităților competente în domeniul sanitar și al comisiilor județene de bază meliferă și stupărit pastoral și după prealabilă înștiințare prin mass-media;

– să aplice, în perioada înfloririi plantelor a căror polenizare se face prin insecte, numai acele tratamente cu produse de protecție a plantelor care sunt selective față de insectele polenizatoare;

– să livreze, să manipuleze, să transporte și să comercializeze îngrășămintele chimice și produsele de protecție a plantelor ambalate cu inscripții de identificare, avertizare, prescripții de siguranță și folosire, în condiții în care să nu provoace contaminarea mijloacelor de transport și/sau a mediului, după caz;

– să stocheze temporar îngrășămintele chimice și produsele de protecție a plantelor numai ambalate și în locuri protejate, bine aerisite.

Cu excepția primei obligații, toate celelalte revin și persoanelor fizice interesate.

Persoanele juridice interesate în asemenea activități sunt obligate să solicite și să obțină, în cazul în care legea cere acest lucru, avizul de mediu pentru produse de protecție a plantelor, respectiv pentru autorizarea îngrășămintelor chimice.

84. Autorizarea îngrășămintelor chimice. Utilizarea și comercializarea îngrășămintelor chimice se fac pe baza autorizării acestora de către Comisia interministerială pentru autorizarea îngrășămintelor în vederea înscrierii în lista îngrășămintelor autorizate cu menținerea RO-ÎNGRĂȘĂMÂNT, pentru utilizarea și comercializarea în România.

Nu se autorizează pentru utilizare îngrășămintele naturale și nămolurile de la stațiile de epurare, produse pe teritoriul altor state, iar îngrășămintele organice naturale sau compostate, ca și cele care provin din Uniunea Europeană și poartă mențiunea EC FERTILIZER *nu necesită autorizare* pentru folosire în România. Acestea din urmă, pentru a putea fi introduse în România, trebuie să fie însoțite de un buletin de analiză efectuat în România de către un laborator autorizat pentru analize de îngrășăminte.

[1)] Conform art. 37 din O.U.G. nr. 195/2005.

[2)] Potrivit art. 38 din O.U.G. nr. 195/2005.

Composturile pregătite special pentru cultura ciupercilor se pot utiliza după efectuarea unei analize de control al calităţii.

Toate celelalte îngrăşăminte, fabricate în România şi în state nemembre ale Uniunii Europene, ce se utilizează în ţara noastră trebuie autorizate în vederea înscrierii în lista îngrăşămintelor. Ele vor fi înscrise în lista îngrăşămintelor autorizate cu menţiune RO-ÎNGRĂŞĂMÂNT, pe baza buletinului de analiză eliberat producătorului de către Institutul de Cercetări pentru Pedologie şi Agrochimie, a avizului sanitar şi a avizului de mediu.

Scopul activităţii de cercetare-testare în vederea autorizării îngrăşămintelor este, în primul rând, cunoaşterea însuşirilor fizico-chimice şi biologice ale acestora, a influenţei lor asupra solului, subsolului şi apelor subterane, în vederea prevenirii poluării mediului, dar şi a influenţei asupra producţiei plantelor şi a calităţii recoltei.

Îngrăşămintele noi, care se dovedesc eficiente din primul an de testare, primesc *autorizaţie provizorie,* care permite producerea sau importul unor cantităţi necesare verificării în condiţii de producţie. Dacă, după autorizarea provizorie, ele sunt la fel de eficace un ciclu de producţie, se autorizează şi se eliberează autorizaţia definitivă.

Comisia retrage autorizaţia în următoarele situaţii:

– dacă acestea conţin produce de uz fitosanitar care conţin componente active neautorizate pentru utilizare prin normele Uniunii Europene;

– dacă în perioada de testare, după autorizarea provizorie, nu dovedesc că sunt eficiente;

– dacă producătorul sau reprezentantul acestuia nu respectă compoziţia certificată la autorizare, constatate prin analize fizico-chimice de către un laborator autorizat pentru analize de îngrăşăminte.

Comisia actualizează anual lista cuprinzând îngrăşămintele autorizate pentru folosire în agricultură şi silvicultură, care se publică în Monitorul Oficial, Partea I.

Comisia este organismul care soluţionează sesizările şi reclamaţiile de piraterie a producerii şi comercializării îngrăşămintelor.

BCU IAŞI / CENTRALĂ

Capitolul IV
Regimul organismelor modificate genetic

85. Regimul special al activităţilor în domeniu. 86. Obligaţii generale în acest domeniu. 87. Atribuţii ale autorităţilor. 88. Introducerea deliberată în mediu şi introducerea pe piaţă a organismelor modificate genetic. 89. Utilizare în condiţii de izolare a organismelor modificate genetic. 90. Importul şi exportul organismelor modificate genetic. 91. Informarea şi consultarea publicului. 92. Răspunderea pentru prejudicii aduse sănătăţii umane şi mediului

85. Regimul special al activităţilor în domeniu. Elaborată sub egida Programului Naţiunilor Unite pentru Mediu, la Rio de Janeiro a fost semnată la 5 iunie 1992, la cea de-a doua Conferinţă mondială pentru protecţia mediului, Convenţia privind diversitatea biologică, ratificată de România prin Legea nr. 58/1994[1)] şi Protocolul de la Cartagena privind biosecuritatea la Convenţia privind diversitatea biologică (semnată la 5 iunie 1992 la Rio de Janeiro), adoptat la Montreal la 29 ianuarie 2000, ratificată de România prin Legea nr. 59/2003[2)]. Obiectivele acestei convenţii, a cărei esenţă poate fi apreciată corect numai dacă avem în vedere valoarea intrinsecă a diversităţii biologice şi valoarea ecologică, genetică, socială, economică, ştiinţifică, educaţională culturală, recreativă şi estetică a diversităţii biologice, sunt conservarea diversităţii biologice, utilizarea durabilă a componentelor sale şi împărţirea corectă şi echitabilă a beneficiilor ce rezultă din utilizarea resurselor genetice, inclusiv prin accesul corespunzător la resursele genetice, prin transferul adecvat de tehnologii pertinente, ţinând cont de toate drepturile asupra acelor resurse şi tehnologii. Activităţile care implică organisme modificate genetic, obţinute prin tehnicile biotehnologiei moderne[3)], sunt supuse unui regim special de reglementare, autorizare şi administrare, potrivit reglementărilor legale în vigoare. Aceste activităţi includ: „a) utilizarea în condiţii de izolare a microorganismelor modificate genetic[4)]; b) introducerea deliberată în mediu şi pe piaţă a organismelor modificate genetic vii[5)]; c) importul organismelor/

[1)] M. Of. nr. 199 din 2 august 1994.

[2)] M. Of. nr. 192 din 26 martie 2003.

[3)] Prin *biotehnologia modernă* înţelegem aplicarea *in vitro* a tehnicilor de recombinare a acidului nucleic şi a tehnicilor de fuziune celulară, altele decât cele specifice selecţiei şi ameliorării tradiţionale, care înlătură barierele fiziologice naturale de reproducere sau de recombinare genetică.

[4)] Este vorba de orice operaţiune în care microroganismele/organismele sunt modificate genetic sau în care astfel de organisme modificate genetic sunt cultivate, multiplicate, stocate, utilizate, transportate, distruse şi/sau anihilate, care se face în spaţii/medii închise, izolate, sub control, în acest scop fiind utilizate măsuri specifice de izolare a limita/evita contactul lor cu oamenii şi cu mediul.

[5)] *Introducerea deliberată în mediu* este orice introducere/eliberare intenţionată în mediu a unui organism viu modificat genetic fără să fie necesare măsurile de izolare. *Introducerea pe*

microorganismelor modificate genetic"[1]. Aceste activităţi se desfăşoară numai în condiţiile asigurării protecţiei mediului, precum şi a sănătăţii oamenilor şi animalelor, în condiţiile legii. În condiţiile precauţiei conţinută în principiul 15 al Declaraţiei de la Rio privind mediul şi dezvoltarea, o atenţie deosebită se acordă în legislaţia noastră asigurării unui nivel adecvat de protecţie pentru siguranţa transferului, manipulării şi utilizării organismelor modificate genetic, rezultate din biotehnologia modernă şi care pot avea efecte contrare asupra conservării şi utilizării durabile a diversităţii biologice, asigurând adoptarea de măsuri administrative sau orice alte măsuri necesare pentru implementarea obligaţiilor cuprinse în reglementările internaţionale şi ca activitatea legată de orice organism modificat genetic să se realizeze într-o manieră care previne sau reduce riscurile pentru diversitatea biologică, ţinând cont şi de riscurile pentru sănătatea umană.

Regimul special de reglementare, autorizare şi administrare, care s-a instituit iniţial pentru activităţile menţionate în legislaţia noastră era O.G. nr. 49/2000[2], se aplică, după caz, şi operaţiunilor de transport, depozitare, distrugere sau anihilare a organismelor modificate genetic, a produselor rezultate din acestea, precum şi deşeurilor acestora[3]. Acest regim special a stabilit cadrul juridic şi instituţional naţional iniţial pentru controlul activităţilor menţionate, în scopul desfăşurării acestor activităţi în condiţii de securitate biologică care să prevină, să elimine sau să reducă riscurile de producere a unor efecte negative asupra sănătăţii oamenilor, diversităţii biologice, echilibrului ecologic şi calităţii mediului.

Având însă în vedere necesitatea compatibilizării şi armonizării depline a legislaţiei naţionale cu cea a Uniunii Europene în domeniul organismelor modificate genetic şi ţinând cont de faptul că modificările survenite la nivel european în domeniul biosecurităţii prin adoptarea şi intrarea în vigoare a Directivei 2001/18/CE privind introducerea deliberată în mediu a organismelor modificate genetic şi a Directivei 90/219/CEE privind utilizarea în condiţii de izolare a microorganismelor[4] modificate genetic[5], care împreună realizează şi asigură un cadru legislativ unitar în acest domeniu, s-a impus adoptarea O.U.G. nr. 43/2007 privind introducerea deliberată în mediu şi introducerea pe piaţă a organismelor modificate genetic, a cărei obiectiv îl constituie asigurarea cadrului legislativ şi instituţional în ţara noastră, armonizat cu cel comunitar. Astfel,

---

piaţă înseamnă producerea/importul în scopul comercializării în diferite scopuri a unui organism modificat genetic sau a unui produs rezultat din acesta

[1] Art. 39 alin. (2) din O.U.G. nr. 195/2005.

[2] A se vedea art. 3 din O.G. nr. 49/2000 privind regimul de obţinere, testare, utilizare şi comercializare a organismelor modificate genetic prin tehnicile biotehnologiei moderne, precum şi a produselor rezultate din acestea (M. Of. nr. 48 din 31 ianuarie 2000).

[3] Potrivit art. 4 alin. (3) din O.G. nr. 49/2000.

[4] Prin *microorganism* înţelegem orice entitate microbiologică, celulară sau necelulară, capabilă de replicare sau de transfer de material genetic, inclusiv virusurile, viroizii şi celulele vegetale şi animale în culturi.

[5] *Modificarea genetică/transformarea genetică* înseamnă modificarea informaţiei genetice ereditare naturală a unui organism, prin utilizarea tehnicilor de modificare genetică (a se vedea şi anexa nr. 1A partea a 2-a la O.U.G. nr. 43/2007).

activitățile cu aceste organisme pot fi desfășurate cu respectarea principiului precauției, pentru asigurarea protecției sănătății umane și a mediului. La fel, a fost adoptată O.U.G. nr. 44/2007 privind utilizarea în condiții de izolare[1] a microorganismelor modificate genetic prin care s-a propus stabilirea măsurilor optime de biosecuritate[2], necesare a fi aplicate pentru realizarea aceluiași scop de protecție a sănătății umane și a mediului.

Aceste două ordonanțe de urgență abrogă fiecare parțial O.G. nr. 49/2000 privind regimul de obținere, testare, utilizare și comercializare a organismelor modificate genetic prin tehnicile biotehnologiei moderne, precum și a produselor rezultate din acestea.

Activitățile reglementate prin O.U.G. nr. 43/2007 sunt: introducerea deliberată în mediu a organismelor modificate genetic, în alte scopuri decât introducerea pe piață; introducerea pe piață a acestor organisme, ca atare sau componentele ale unor produse; și mișcarea transfrontieră a organismelor modificate genetic, în legătură cu activitățile privind introducerea deliberată în mediu și introducerea pe piață a acestor organisme.

O.U.G. nr. 43/2007 nu se aplică: organismelor obținute prin tehnicile de modificare genetică[3]; transportului organismelor modificate genetic pe calea ferată, pe drumurile publice, pe căile de navigație interioare, pe mare sau prin aer, cu excepția prevederilor privind evaluarea riscului și planului de urgență; măsurilor care se iau în cazul unui eventual accident cu asemenea organisme; operațiunilor de comerț și mișcării transfrontieră a acestor organisme; autorizării introducerii pe piață a alimentelor și/sau hranei pentru animale; autorizării introducerii pe piață și mișcării transfrontieră a produselor medicamentoase de uz uman și veterinar, conținând organisme modificate genetic sau constând din organisme modificate genetic ori o combinație de astfel de organisme, care sunt reglementate prin legislația specifică; utilizării organismelor și a produselor modificate genetic, din momentul în care nu mai au capacitate de replicare sau de transfer de material genetic.

86. Obligații generale în acest domeniu. Pentru evitarea efectelor adverse asupra sănătății umane și asupra mediului, în conformitate cu principiul precauției, sunt

---

[1] *Utilizarea în condiții de izolare* exprimă orice operațiune prin care organismele (inclusiv microorganismele) sunt modificate genetic sau prin care aceste organisme sunt cultivate, stocate, transportate, distruse, eliminate sau utilizate în condiții controlate, și pentru care se iau măsuri specifice de izolare, pentru a se limita contactul acestor organisme cu populația și cu mediul, astfel încât să se asigure un nivel ridicat de siguranță.

[2] *Biosecuritatea* este totalitatea măsurilor luate pentru a reduce sau elimina riscurile potențiale ce pot apărea ca o consecință a utilizării organismelor modificate genetic, care ar putea avea efecte adverse asupra sănătății umane și asupra conservării și utilizării durabile a diversității biologice.

[3] A se vedea Anexa nr. 1B: tehnicile/metodele de modificare genetică prin care se obțin organisme care se exclud din domeniul de aplicare al O.U.G. nr. 43/2007, cu condiția ca acestea să nu implice utilizarea moleculelor cu acid nucleic sau a organismelor modificate genetic, altele decât cele produse prin una sau mai multe tehnici/metode, adică mutageneza sau fuziunea celulară (inclusiv fuziunea protoplastelor) a celulelor vegetale provenind de la organisme care pot schimba material genetic prin metode tradiționale de selecție.

interzise[1]: introducerea deliberată în mediu a unui organism modificat genetic în scop de cercetare-dezvoltare sau în orice alte scopuri, decât introducerea pe piață, fără autorizație, emisă de autoritatea competentă, precum și în scop de cercetare-dezvoltare sau în orice alte scopuri decât introducerea pe piață, fără respectarea condițiilor impuse prin aceeași autorizație; este interzisă introducerea pe piață a unui organism modificat genetic, ca atare sau parte componentă a unui produs, fără autorizație emisă de autoritatea competentă sau de un alt stat membru al UE; la fel, este interzisă folosirea unui produs care nu respectă condițiile din autorizația emisă de autoritatea competentă; se interzice și introducerea pe piață a unui organism modificat genetic, ca atare sau parte componentă a unui produs, dacă etichetarea și ambalarea nu respectă condițiile din autorizație (potrivit legislației naționale și comunitare); este interzisă introducerea pe piață a unui produs obținut dintr-un organism modificat genetic introdus deliberat în mediu, dacă nu se face cu respectarea prevederilor legale; în fine, este interzisă și efectuarea oricărei mișcări transfrontiere de organisme modificate genetic, ca atare sau parte componentă a unui produs, dacă nu se face cu respectarea condițiilor impuse prin această ordonanță de urgență.

Potrivit art. 5 din O.U.G. nr. 43/2007, orice persoană care transmite o notificare[2] în condițiile legii trebuie să procedeze, în prealabil, la efectuarea unei evaluări a riscurilor[3] asupra sănătății umane și a mediului, cu respectarea prevederilor legii și a legislației comunitare specifice, care include o descriere a metodelor utilizate și referiri la metode standardizate sau recunoscute internațional etc. În astfel de situații, trebuie asigurată o evaluare corectă a efectelor adverse potențiale, care ar putea rezulta, direct sau indirect, din transferul de gene de la organismele modificate genetic către alte organisme. Evaluarea trebuie făcută pentru fiecare caz în parte înaintea introducerii și ia în considerare natura organismului introdus și a mediului receptor, precum și efectele potențiale cumulative pe termen lung, asociate interacțiunii cu alte organisme modificate genetic și cu mediul înconjurător.

Această evaluare a riscului asupra sănătății umane și a mediului se realizează de către organisme științifice independente sau experți independenți, autorizați sau atestați conform legii.

Important este de reținut că orice operator[4] care utilizează organisme modificate genetic sau desfășoară activități de introducere deliberată în mediu și/sau de introducere

---

[1] Potrivit prevederilor art. 3 și 4 din O.U.G. nr. 43/2007.

[2] *Notificarea* este transmiterea de către notificator (persoana care transmite notificarea), către autoritatea competentă, a informațiilor necesare în temeiul O.U.G. nr. 43/2007.

[3] *Evaluarea riscului* este lucrarea elaborată de persoane fizice sau juridice atestate conform legii, prin care se realizează analiza probabilității și gravității principalelor componente ale impactului asupra mediului și se stabilește necesitatea măsurilor de prevenire, intervenție și/sau remediere. La rândul său, *evaluarea riscului asupra sănătății umane, animale și a mediului* este un proces menit să evalueze riscurile directe sau indirecte, imediate sau întârziate, pe care introducerea deliberată în mediu sau introducerea pe piață a organismelor modificate genetic le pot avea asupra sănătății umane și a mediului și care se realizează în conformitate cu legea.

[4] *Operator* este orice persoană juridică autorizată care desfășoară activități ce implică organisme modificate genetic.

pe piață, import, export, tranzit, depozitare, manipulare, transport ale unui astfel de organism modificat genetic sau ale unei combinații de organisme modificate genetic, trebuie să ia măsuri pentru ca activitățile desfășurate să nu producă efecte adverse asupra sănătății umane, animale și mediului.

Operatorul care efectuează activități cu organisme modificate genetic are următoarele obligații[1]: să permită accesul autorităților de control, să colaboreze cu acestea și să prezinte documente care demonstrează natura produselor utilizate, sub aspectul modificării genetice, pentru verificarea concordanței cu prevederile din acordul/autorizația emis/emisă de autoritatea competentă sau pentru stabilirea legalității activității și a modului de respectare a cerințelor privind trasabilitatea; să permită prelevarea de probe pentru control; să pună la dispoziția autorităților de control documente prin care sunt stabilite modul de transport al organismelor modificate genetic, măsurile de siguranță pentru transport, locul și modul de depozitare, atât înainte de introducere, cât și după, informații privind modul de ambalare și etichetare, gestionarea deșeurilor; să păstreze documentele privind evidența activităților desfășurate, timp de 10 ani de la încheierea introducerii deliberate în mediu și/sau pe piață; să asigure elaborarea planurilor de urgență și să le comunice autorităților cu responsabilități pentru situațiile de urgență și tuturor celor care ar putea fi afectați.

Potrivit art. 9 alin. (5) din O.U.G. nr. 43/2007, operatorii la care ne referim sunt obligați să solicite și să obțină *autorizație* de introducere deliberată în mediu a organismelor modificate genetic, în funcție de impactul activității desfășurate asupra mediului.

Titularii acordurilor de import pentru organisme modificate genetic și ai autorizațiilor privind activitățile cu organisme modificate genetic au obligația de a se conforma cerințelor legale privind asigurarea trasabilității, etichetării, monitorizării și să raporteze M.M.D.D. și altor autorități publice, după caz, rezultatele activității.

Persoanele juridice care desfășoară activități care implică organisme modificate genetic au, în plus, următoarele obligații: să solicite și să obțină acordul de import pentru organisme modificate genetic[2] și/sau autorizațiile privind activitățile cu organisme modificate genetic; să respecte prevederile acordurilor de import pentru organisme modificate genetic și/sau ale autorizațiilor privind activitățile cu organisme modificate genetic; să oprească activitatea sau să schimbe condițiile de desfășurare, la solicitarea autorității competente, dacă apar informații noi, privind riscurile asupra mediului și sănătății umane sau animale; să răspundă potrivit legii pentru prejudiciile rezultate din aceste activități; să acopere costurile măsurilor necesare pentru prevenirea și/sau reducerea consecințelor efectelor adverse ale acestor activități; să aplice măsurile de eliminare a deșeurilor rezultate din activitățile care implică organisme/microorganisme modificate genetic.

---

[1] A se vedea art. 9 alin. (4) din O.U.G. nr. 43/2007.

[2] Prin *acord de import pentru organisme modificate genetic* înțelegem actul tehnico-juridic emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, care dă dreptul titularului să realizeze activitatea de import de organisme/microorganisme modificare genetic și stabilește condițiile în care aceasta se poate desfășura, conform legii.

Utilizatorul este obligat să informeze de îndată Comisia şi să modifice notificările legale ori de câte ori deţine informaţii noi, relevante sau dacă modifică condiţiile utilizării izolate într-o măsură ce ar putea avea consecinţe semnificative sub aspectul riscurilor ce ar putea apărea.

87. Atribuţii ale autorităţilor. Crearea cadrului naţional de biosecuritate se realizează prin participarea şi colaborarea dintre:

– autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului (care în prezent este Ministerul Mediului şi Dezvoltării Durabile – M.M.D.D.);

– Agenţia Naţională pentru Protecţia Mediului (A.N.P.M.);

– Comisia pentru securitate biologică;

– Garda Naţională de Mediu;

– autorităţi implicate, respectiv: autoritatea publică centrală pentru agricultură, autoritatea centrală sanitară veterinară şi pentru siguranţa alimentelor, autoritatea publică centrală pentru sănătate, autoritatea publică centrală pentru protecţia consumatorilor şi autoritatea publică centrală pentru educaţie, cercetare şi tineret.

Autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului (M.M.D.D.) coordonează întreaga activitate în domeniu şi asigură aplicarea principiului precauţiei, urmărind evitarea efectelor adverse potenţiale ale organismelor modificate genetic asupra sănătăţii umane şi asupra mediului.

M.M.D.D. are următoarele responsabilităţi:

a) urmăreşte aplicarea politicii şi strategiei naţionale şi comunitare privind biosecuritatea;

b) asigură cadrul legislativ pentru domeniul biosecurităţii;

c) exercită controlul asupra activităţilor desfăşurate de autoritatea competentă şi Garda Naţională de Mediu în aplicarea prevederilor O.U.G. nr. 43/2007;

d) avizează rapoartele întocmite de A.N.P.M. şi organul de control;

e) asigură transmiterea rapoartelor la Comisia Europeană şi la celelalte state membre pe baza informaţiilor furnizate de A.N.P.M.;

f) îndeplineşte funcţiile administrative şi funcţia de punct focal pentru Protocolul de la Cartagena privind biosecuritatea;

g) îndeplineşte atribuţiile punctului focal pentru *Biosafety Clearing-House* (BCH)[1)];

h) informează Comisia Europeană şi alte state despre eventuale accidente şi situaţii de urgenţă cu implicaţii transfrontiere;

i) colaborează cu autorităţile competente ale celorlalte state membre şi cu organismele comunitare;

j) iniţiază, la propunerea A.N.P.M., procedura privind aplicarea clauzei de salvgardare pentru România;

k) stabileşte proceduri de comunicare cu Comisia Europeană şi cu alte state membre în funcţie de solicitările organismelor comunitare.

A.N.P.M. din subordinea M.M.D.D. are următoarele responsabilităţi:

[1)] BCH este mecanismul internaţional de schimb de informaţii în domeniul biosecurităţii, stabilit prin Protocolul de la Cartagena privind biosecuritatea.

a) îndeplineşte atribuţiile legale în materie şi asigură conformarea la orice prevederi emise în baza acestora:

– colaborează cu M.M.D.D. şi organul de control;

– primeşte, gestionează şi evaluează conţinutul tehnic al notificării;

– consultă, în procesul decizional, autorităţile implicate şi Comisia pentru securitate biologică;

– menţine legătura cu notificatorul;

– consultă şi informează publicul în procesul decizional, cu respectarea reglementărilor privind accesul publicului la informaţii şi privind confidenţialitatea;

– emite autorizaţii/acorduri în materie, le revizuieşte, suspendă sau le anulează;

– informează despre acestea autorităţile şi publicul, ca şi despre eventuale accidente;

– elaborează proceduri şi ghiduri în colaborare cu autorităţile implicate şi instituţiile cu responsabilităţi în domeniu;

– colaborează cu autorităţile naţionale şi comunitare în procesul de autorizare a organismelor modificate genetic pentru utilizare directă ca aliment sau hrană pentru animale ori ca produse medicamentoase de uz uman sau veterinar, după caz, dacă necesită o evaluare a riscului asupra mediului;

– colaborează cu notificatorul, cu M.M.D.D., cu Comisia pentru securitate biologică şi cu alte autorităţi prevăzute de lege, în cazuri de urgenţă, pentru minimizarea riscului asupra mediului şi sănătăţii umane.

b) asigură secretariatul Comisiei pentru securitate biologică;

c) asigură funcţionarea unui laborator naţional pentru detecţia şi identificarea organismelor modificate genetic;

d) asigură colaborarea cu astfel de laboratoare din UE;

e) realizează şi gestionează Registrul naţional privind informaţia despre modificările genetice din organismele modificate genetic şi Registrul privind locaţiile pentru introducerea deliberată în mediu şi introducerea în piaţă;

f) realizează şi gestionează baza de date pentru funcţionarea BCH la nivel naţional;

g) realizează şi gestionează Registrul electronic privind notificările primite şi respinse etc.

h) realizează şi gestionează Registrul pentru evidenţa electronică a informaţiei privind importul, exportul şi tranzitul organismelor modificate genetic;

i) soluţionează solicitările transmise de autoritate M.M.D.D. pentru asigurarea cadrului naţional de biosecuritate şi colaborarea cu organismele comunitare şi Comisia Europeană;

j) asigură schimbul de informaţii cu Comisia Europeană, cu alte organisme comunitare şi cu statele membre, cu consultarea M.M.D.D.;

„Autorităţile implicate" au următoarele atribuţii şi responsabilităţi:

a) asigură conformarea cu O.U.G. nr. 43/2007 şi cu legislaţia specifică domeniului propriu de activitate;

b) colaborează cu A.N.P.M. şi cu celelalte autorităţi implicate în procesul decizional şi în emiterea avizelor de specialitate sau a unor puncte de vedere motivate, la solicitarea autorităţii competente şi/sau a organismelor comunitare, în procesul de autorizare a organismelor modificate genetic la nivel naţional şi/sau comunitar;

c) colaborează cu A.N.P.M. la întocmirea rapoartelor pentru Comisia Europeană;

d) informează A.N.P.M. privind rezultatele controlului/inspecţiei în domeniul organismelor modificate genetic şi privind măsurile adoptate şi transmiterea în termen de cel mult 15 zile a unei copii a raportului de sinteză;

e) furnizează către M.M.D.D. a datelor necesare participării României la procedura internaţională şi comunitară de informare în domeniul biosecurităţii în conformitate cu legea;

f) colaborează în acţiunile de stabilire a unor eventuale prejudicii aduse mediului şi sănătăţii umană şi a măsurilor de remediere, în legătură cu activităţile reglementate prin O.U.G. nr. 43/2007;

g) informează fără întârziere autoritatea competentă, M.M.D.D. şi publicul despre orice accident sau mişcare transfrontieră neintenţionată, în situaţii de urgenţă sau de interes public major, de care au luat cunoştinţă;

h) colaborează cu A.N.P.M. în situaţii de urgenţă, pentru eliminarea sau minimizarea riscului asupra mediului şi sănătăţii umane.

A.N.P.M. colaborează şi cu alte autorităţi şi instituţii ca: Autoritatea Naţională a Vămilor, Ministerul Economiei şi Finanţelor, Ministerul Transporturilor, Ministerul Muncii, Familiei şi Egalităţii de Şanse[1)].

Prin această colaborare se urmăreşte îndeplinirea obligaţiilor legale, pentru care consultă Comisia pentru securitate biologică[2)].

Organul de control urmăreşte conformarea cu prevederile legislaţiei specifice, respectarea condiţiilor de autorizare, potrivit tipului de organism modificat genetic sau de combinaţii de organisme modificate genetic sau de produse care conţin sau constau din organisme modificate genetic, sau potrivit tipului de activităţi, în care scop legea stabileşte atribuţiile corespunzătoare[3)].

În procesul decizional, A.N.P.M. ia în considerare implicaţiile socio-economice ale introducerii deliberate în mediu şi pe piaţă a organismelor modificate genetic, ca atare sau componente ale unor produse, cu respectarea obiectivului ordonanţei de urgenţă şi cu aprobarea M.M.D.D.[4)]

În fine, A.N.P.M. poate solicita, după consultarea Comisiei pentru securitate biologică şi a autorităţilor implicate, cu aprobarea M.M.D.D., restricţionarea provizorie sau interzicerea utilizării şi/sau comercializării unui organism modificat genetic pe teritoriul naţional, prin aplicarea procedurii comunitare privind clauza de salvgardare[5)].

[1)] A se vedea art. 11 alin. (6) din O.U.G. nr. 43/2007.
[2)] A se vedea art. 11 alin. (7) din O.U.G. nr. 43/2007.
[3)] A se vedea art. 11 alin. (8) din O.U.G. nr. 43/2007.
[4)] A se vedea art. 11 alin. (9) din O.U.G. nr. 43/2007.
[5)] A se vedea art. 11 alin. (10) din O.U.G. nr. 43/2007.

Orice operator, înainte de a începe activitățile sale, trebuie să transmită o notificare autorității competente în vederea obținerii autorizației. Altfel este interzisă introducerea deliberată în mediu a unui organism modificat genetic, în orice alt scop decât introducerea pe piață. Notificarea trebuie să conțină[1)] o serie de date, printre care cererea de autorizare, dosarul tehnic, informații privind condițiile de introducere și mediul potențial receptor, informații privind interacțiunile dintre organismele modificate genetic și mediu, un plan de monitorizare, rezumatul notificării, evaluarea riscului asupra sănătății umane și a mediului etc.

Potrivit art. 15 din O.U.G. nr. 43/2007, autoritatea competentă decide privind notificarea în termen de 15 zile de la data înregistrării notificării. Neacceptarea acestui termen nu se interpretează ca acceptare tacită. Dacă notificarea se acceptă, autoritatea competentă înscrie notificarea în registrul prevăzut, informează notificatorul și îi comunică numărul de înregistrare al notificării etc. În cazul în care nu se acceptă notificarea, se comunică în scris notificatorului motivele, acesta fiind obligat ca, în termen de zece zile să completeze informația lipsă. În caz contrar, se sistează procedura de autorizare. O copie a notificării, însoțită de solicitarea de avizare se transmite de autoritatea competentă și la Comisia pentru securitate biologică, care emite un aviz de fundamentat științific la autoritatea competentă etc., ca și toate autoritățile implicate, în termen legal.

În termen de cinci zile de la data începerii procedurii de autorizare, autoritatea competentă demarează procedura de consultare a publicului, care durează 30 de zile.

Autoritatea competentă ia o decizie, în termen de 90 de zile de la începerea procedurii, pe baza avizului fundamentat al Comisiei pentru securitate biologică, a avizelor motivate ale autorităților implicate și a sintezei consultării publicului. Decizia poate fi favorabilă sau nefavorabilă, despre care notificatorul este informat.

Potrivit art. 24 din ordonanța de urgență, autoritatea competentă poate suspenda sau anula autorizația, dacă condițiile impuse prin autorizație nu sunt sau nu mai sunt îndeplinite și nu s-a găsit nici o soluție alternativă, precum și atunci când se constată că datele pe baza cărora a fost emisă autorizația au avut la bază informații eronate sau false.

Reînnoirea autorizației poate fi cerută, în condițiile legii, de notificator de la autoritatea competente.

M.M.D.D. emite autorizațiile și acordurile de import privind activitățile cu organisme modificate genetic prevăzute la art. 39 alin. (2) lit. c). În procesul decizional privind activitățile la care se referă art. 39 alin. (2) li. b) și c), autoritatea publică centrală pentru protecția mediului solicită avizele autorităților publice centrale pentru agricultură, sănătate, siguranța alimentelor, protecția consumatorului, precum și ale altor instituții implicate, consultă Comisia pentru Securitate Biologică și asigură informarea și participarea publicului. În procesul decizional privind activitățile prevăzute la art. 39 alin. (2) lit. a), M.M.D.D. aplică procedura stabilită prin legislația specifică privind microorganismele modificate genetic.

[1)] A se vedea art. 13 din O.U.G. nr. 43/2007.

Desigur, conform prevederilor legale, autorizațiile privind introducerea deliberată în mediu și pe piață a organismelor modificate genetic vii și privind utilizarea în condiții de izolare a microorganismelor modificate genetic se emit numai persoanelor juridice[1]. Într-adevăr, importul și exportul unui organism modificat genetic se pot realiza numai de către astfel de persoane.

88. Introducerea deliberată în mediu și introducerea pe piață a organismelor modificate genetic. Regulile la care ne vom referi privesc: introducerea deliberată de organisme modificate genetic în mediu în scopul cercetării, testării dezvoltării și/sau în alte scopuri; producția în scopul introducerii pe piață a produselor rezultate.

Orice operator, înainte de a începe activitățile sale, trebuie să transmită o notificare autorității competente în vederea obținerii autorizației. Altfel, este interzisă introducerea deliberată în mediu a unui organism modificat genetic, în orice alt scop decât introducerea pe piață. Notificarea trebuie să conțină[2] o serie de date, printre care cererea de autorizare, dosarul tehnic, informații privind condițiile de introducere și mediul potențial receptor, informații privind interacțiunile dintre organismele modificate genetic și mediu, un plan de monitorizare, rezumatul notificării, evaluarea riscului asupra sănătății umane și a mediului etc.

Potrivit art. 15 din O.U.G. nr. 43/2007, autoritatea competentă decide privind notificarea în termen de 15 zile de la data înregistrării notificării. Neacceptarea acestui termen nu se interpretează ca acceptare tacită. Dacă notificarea se acceptă, autoritatea competentă înscrie notificarea în registrul prevăzut, informează notificatorul și îi comunică numărul de înregistrare al notificării etc. În cazul în care nu se acceptă notificarea, se comunică în scris notificatorului motivele, acesta fiind obligat ca, în termen de zece zile să completeze informația lipsă. În caz contrar, se sistează procedura de autorizare. O copie a notificării, însoțită de solicitarea de avizare se transmite de autoritatea competentă și la Comisia pentru securitate biologică, care emite un aviz de fundamentat științific la autoritatea competentă etc., ca și toate autoritățile implicate, în termen legal.

În termen de cinci zile de la data începerii procedurii de autorizare, autoritatea competentă demarează procedura de consultare a publicului, care durează 30 de zile.

Autoritatea competentă ia o decizie, în termen de 90 de zile de la începerea procedurii, pe baza avizului fundamentat al Comisiei pentru securitate biologică, a avizelor motivate ale autorităților implicate și a sintezei consultării publicului. Decizia poate fi favorabilă sau nefavorabilă, despre care notificatorul este informat.

Potrivit art. 24 din ordonanța de urgență, autoritatea competentă poate suspenda sau anula autorizația, dacă condițiile impuse prin autorizație nu sunt sau nu mai sunt îndeplinite și nu s-a găsit nici o soluție alternativă, precum și atunci când se constată că datele pe baza cărora a fost emisă autorizația au avut la bază informații eronate sau false.

Reînnoirea autorizației poate fi cerută, în condițiile legii, de notificator de la autoritatea competente.

---

[1] Conform art. 41 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2005.

[2] A se vedea art. 13 din O.U.G. nr. 43/2007.

M.M.D.D. emite autorizațiile și acordurile de import privind activitățile cu organisme modificate genetic prevăzute la art. 39 alin. (2) lit. c). În procesul decizional privind activitățile la care se referă art. 39 alin. (2) lit. b) și c), autoritatea publică centrală pentru protecția mediului solicită avizele autorităților publice centrale pentru agricultură, sănătate, siguranța alimentelor, protecția consumatorului, precum și ale altor instituții implicate, consultă Comisia pentru Securitate Biologică și asigură informarea și participarea publicului. În procesul decizional privind activitățile prevăzute la art. 39 alin. (2) lit. a), M.M.D.D. aplică procedura stabilită prin legislația specifică privind microorganismele modificate genetic.

Pentru obținerea aprobării, notificatorul va prezenta: fie un exemplar din rezumatul notificării (care a fost transmis Comisiei UE de autoritățile naționale); fie un exemplar din documentul Comisiei UE, prin care se aprobă introducerea organismului modificat genetic pe teritoriul statelor membre.

Notificatorul poate începe activitatea propusă numai după obținerea aprobării scrise a Comisiei. El va trebui să respecte condițiile stabilite prin această aprobare.

89. Utilizarea în condiții de izolare a organismelor modificate genetic. Prin adoptarea O.U.G. nr. 44/2007, legiuitorul nostru a urmărit stabilirea măsurilor optime de biosecuritate, necesar a fi aplicate, pentru utilizarea în condiții de izolare a organismelor modificate genetic, cu respectarea principiului precauției, în vederea protejării sănătății umane și a mediului. Reglementările respective se aplică activităților de utilizare în condiții de izolare a organismelor modificate genetic. Reglementările cuprinse în această ordonanță de urgență se completează cu prevederile Protocolului de la Cartagena privind biosecuritatea la Convenția privind diversitatea biologică, semnată la Rio de Janeiro la 5 iunie 1992, adoptat la Montreal la 29 ianuarie 2000, cu prevederile Regulamentului Parlamentului European și al Consiliului (CE) nr. 1946/2003 din 15 iulie 2003 privind transportul transfrontieră al organismelor modificate genetic[1)], precum și cu prevederile O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

În conformitate cu principiul precauției, pentru evitarea efectelor adverse asupra sănătății umane și asupra mediului, legea interzice[2)] utilizarea în condiții de izolare a microorganismelor modificate genetic fără autorizația emisă de autoritatea competentă. Persoana care utilizează microroganisme din categorie la care ne referim este obligată să facă dovada unei pregătiri profesionale corespunzătoare și să ia toate măsurile necesare pentru a proteja sănătatea umană și mediul. Ea, înainte de a utiliza pentru prima dată în condiții de izolare un microorganism modificat genetic are obligația de a notifica autoritatea competentă pentru ca aceasta să se poată asigura că incinta propusă este corespunzătoare desfășurării activității respective și nu prezintă nici un pericol pentru sănătatea umană și mediu. Persoana respectivă este obligată să asigure un sistem intern de biosecuritate potrivit legii, în termen de trei luni de la publicarea ordonanței de urgență la care ne referim.

[1)] Publicat în J.O.C.E. nr. L 287/2003.

[2)] A se vedea art. 5 din O.U.G. nr. 44/2007.

Reluarea activității de utilizare, în condiții de izolare, a microorganismelor modificate genetic, în cazul anulării autorizației, se realizează numai după reluarea procedurii de notificare.

Înainte de a autoriza începerea utilizării în aceste condiții a unui microorganism modificat genetic, autoritățile publice legale verifică dacă au fost luate măsurile corespunzătoare de biosecuritate.

Utilizatorul este obligat prin lege[1)] să realizeze un document care să cuprindă o evaluare a riscului utilizării în condiții de izolare, sub aspectul riscurilor asupra sănătății umane și a mediului pe care le-ar putea implica aceste utilizări. La evaluarea riscului se iau în considerare, în principal, aspectele de gestiune a deșeurilor, eliminarea acestora, decontaminarea, aplicându-se măsurile de biosecuritate necesare pentru protecția sănătății umane și a mediului.

Pentru fiecare autorizație, utilizatorul are obligația de a elabora și a gestiona un registru al evaluării riscului, care este pus la dispoziția autorității competente în cadrul notificărilor sau la cerere.

Utilizarea acestor organisme în condiții de izolare depinde de scopul și amplitudinea utilizării.

După procedura de notificare, desfășurată în condițiile art. 10 din O.U.G. nr. 44/2007, urmează procedura de autorizare. Emiterea autorizației privind utilizarea organismelor modificate genetic în condiții de izolare se realizează în termen de 45, respectiv 90 de zile de la acceptarea notificării[2)]. Valabilitatea autorizației de utilizare încetează la expirarea termenului pentru care aceasta a fost emisă (10, 4 sau 1 an, stabilită în funcție de condițiile de izolare – 1, 2 sau 3-4)[3)]. Potrivit art. 14 alin. (6) din Ordonanța de urgență, în termen de 30 de zile de la data încetării sau a expirării termenului de valabilitate, utilizatorul trebuie să transmită autorității competente un raport care conține recomandări privind utilizarea, în condiții de izolare specifice clasei de risc, pentru care utilizatorul a fost autorizat, ca urmare a experienței acumulate.

Autoritatea competentă este abilitată să dispună revizuirea, suspendarea și/sau anularea autorizației, în condițiile legii[4)].

90. Importul și exportul organismelor modificate genetic. Este vorba despre activitățile care privesc transportul peste frontiere, comercializarea și utilizarea organismelor vii modificate generic, care pot avea efecte negative asupra conservării și utilizării durabile a diversității biologice, luând în considerare riscurile asupra sănătății umane.

Reținem din lege[5)] că importul în România al unui organism modificat genetic destinat exclusiv utilizării în condiții de izolare este permis numai persoanelor juridice. Acest import este permis numai: dacă persoana juridică a primit înaintea importului o autorizație emisă de autoritatea competentă, pentru utilizarea în condiții de izolare;

---

1) A se vedea art. 7 alin. (2) din O.U.G. nr. 44/2007.
2) A se vedea art. 13 alin. (1) din O.U.G. nr. 44/2007.
3) A se vedea art. 14 alin. (1) din O.U.G. nr. 44/2007.
4) A se vedea art. 16 din O.U.G. nr. 44/2007.
5) A se vedea art. 17 din O.U.G. nr. 44/2007.

dacă persoana juridică respectivă deține o copie a acordului de export din partea țării exportatoare; importul respectiv trebuie să aibă loc exclusiv pentru utilizare în condiții de izolare, conform autorizației.

Documentația necesară pentru emiterea unui astfel de acord de import[1)] se depune la autoritatea competentă, care este Agenția Națională pentru Protecția Mediului, instituție publică cu personalitate juridică, aflată în subordinea M.M.D.D.

Persoana juridică care intenționează să importe un microorganism modificat genetic destinat exclusiv utilizării în condiții de izolare este obligată să informeze autoritatea competentă: cu minimum 15 zile înainte de efectuarea fiecărui import privind organismele modificate genetic – grupele de risc 1 și 2, punctul de trecere a frontierei de stat pentru intrarea pe teritoriul României; și cu minimum 30 de zile înainte de efectuarea fiecărui import privind astfel de microorganisme – grupele de risc 3 și 4, punctul de trecere a frontiere de stat pentru intrarea pe teritoriul României.

Un astfel de acord de import se emite: în maximum 15 zile de la data acceptării dosarului de notificare pentru organismele modificate genetic – grupele de risc 1 și 2, la care se adaugă termenele pentru primirea informațiilor suplimentare cerute de către A.N.P.M.; respectiv în maximum 20 de zile de la data accesării dosarului de notificare pentru microorganismele modificate genetic – grupele de risc 3 și 4, tot cu adăugarea termenelor pentru primirea aceloraşi informații suplimentare.

Un astfel de acord de import este valabil numai pentru importul în cauză. Acesta nu poate fi transfera altei persoane juridice.

În ce privește exportul din România în afara CE al unui microroganism modificat genetic destinat exclusiv utilizării în condiții de izolare se realizează cu respectarea reglementărilor legale în vigoare[2)].

91. Informarea și consultarea publicului. La art. 13 din Convenția privind diversitatea biologică (Rio, 1992) se convin că părțile contractante vor promova și încuraja înțelegerea importanței conservării diversității biologice, ca și propagarea sa prin mijloace de informare, inclusiv prin includerea unor astfel de subiecte în programele educaționale. De asemenea, se stabilește că, în funcție de necesități, vor coopera cu alte state și organizații internaționale pentru dezvoltarea de programe de educație și conștientizare a publicului privind conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice.

Potrivit art. 20 din O.U.G. nr. 44/2007, procedura de autorizare a activităților de utilizare a microorganismelor modificate genetic în condiții de izolare este publică. Autoritatea competentă trebuie să aducă la cunoștința publicului modalitățile prin care se pot obține informații referitoare la utilizarea organismelor modificate genetic etc. În acest scop, în termen de 10 zile de la data acceptării notificării, A.N.P.M. o publică pe pagina de internet.

[1)] *Acord de import pentru organisme modificate genetic* este actul tehnico-juridic emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, care dă dreptul titularului să realizeze activitatea de import de organisme/microorganisme modificate genetic și stabilește condițiile în care aceasta se poate desfășura, conform legislației în vigoare.

[2)] A se vedea Regulamentul (CE) nr. 1946/2003 și O.U.G. nr. 195/2005.

Comentariile şi propunerile publicului se transmit, în termen de 30 de zile de la data afişării notificării, Agenţiei Naţionale pentru Protecţia Mediului, care organizează dezbateri publice, cheltuielile legate de aceste dezbateri fiind suportate de notificator (adică de persoana juridică care transmite notificarea către autoritatea competentă). În urma dezbaterii publice, A.N.P.M. întocmeşte un raport, care se transmite autorităţilor implicate în procedura de notificare.

În situaţiile în care informaţiile din notificare vin în contradicţie cu prevederile legale[1)] se impune furnizarea unor elemente justificative.

Publicitatea nu exclude posibilitatea existenţei unor informaţii confidenţiale. În acest scop, A.N.P.M. se consultă cu notificatorul şi decide care informaţii sunt confidenţiale şi care nu. Potrivit art. 21 alin. (3) din O.U.G. nr. 44/2007, nu pot fi considerate confidenţiale următoarele informaţii: caracteristicile generale ale microorganismului modificat genetic; denumirea şi sediul firmei; locaţia incintei şi scopul utilizării; clasa utilizării în condiţii de izolare şi măsurile de biosecuritate; evaluarea riscului[2)]; planul de urgenţă[3)].

Informaţiile confidenţiale sunt accesibile doar autorităţilor implicate şi Comisiei Europene şi autorităţilor competente ale statelor membre ale UE.

Confidenţialitatea informaţiilor furnizate trebuie respectată de către autorităţile implicate şi Comisia pentru securitate biologică chiar în situaţia când notificatorul îşi retrage notificarea.

92. Răspunderea pentru prejudicii aduse sănătăţii umane şi mediului. Conform legislaţiei în vigoare[4)], orice persoană care produce organisme modificate genetic sau desfăşoară activităţi de introducere deliberată în mediu şi/sau de introducere pe piaţă sau de import, export tranzit sau depozitare, manipulare sau transport al acestora sau a unei combinaţii de asemenea organisme, ca atare sau componentă/e a/le unui produs *este răspunzătoare* pentru orice prejudiciu adus persoanelor, proprietăţii, mediului şi sănătăţii umane, ca urmare a acestor activităţi.

Nu intervine răspunderea în situaţiile în care prejudiciul se datorează forţei majore sau când o persoană este direct prejudiciată, exclusiv din vina proprie sau din vina unei terţe persoane, rămasă neidentificată[5)].

[1)] Avem în vedere, înainte de toate, H.G. nr. 878/2005 privind accesul publicului la informaţia privind mediul (M. Of. nr. 760 din 22 august 2005).

[2)] *Evaluarea riscului utilizării în condiţii de izolare* apare ca un studiu ştiinţific referitoare la riscurile directe sau indirecte, imediate sau întârziate, asupra sănătăţii umane şi a mediului, pe care le poate implica utilizarea în condiţii de izolare a microorganismelor modificate genetic şi care se realizează în condiţiile legii (potrivit anexei nr. 2 la O.U.G. nr. 44/2007).

[3)] *Planul de urgenţă* este setul de măsuri şi activităţi care se aplică în caz de accident (acesta fiind orice incident care implică o răspândire semnificativă şi neintenţionată de microorganisme modificate genetic, în timpul utilizării lor în condiţii de izolare, care ar putea prezenta un pericol imediat sau cu efect întârziat pentru sănătatea umană sau mediu).

[4)] A se vedea art. 95 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecţia mediului şi Capitolul IV, secţiunea a 8-a şi a 10-a din O.U.G. nr. 43/2007 şi Capitolul III secţiunea a 15-a din O.U.G. nr. 44/2007.

[5)] A se vedea art. 67 din O.U.G. nr. 43/2007.

Răspunderea pentru un prejudiciu adus mediului și remedierea unui eventual prejudiciu cauzat prin activitățile cu organisme modificate genetic se realizează în condițiile legislației, naționale, comunitare și internaționale, în vigoare.

Contravențiile în materie sunt enumerate în art. 70 din O.U.G. nr. 43/2007.

Astfel, nerespectarea obligațiilor membrilor Comisiei pentru securitate biologică să declare eventualele situații de conflict de interese și să participe la procedura de avizare în aceste situații, stabilite de art. 16 alin. (6); netransmiterea de către notificator autorității competente a raportului pe suport de hârtie și în format electronic, cuprinzând rezultatul introducerii/introducerilor, în condițiile art. 22; netransmiterea de către notificator către autoritatea competentă, Comisiei Europene și autorităților competente ale statelor membre a rapoartelor de monitorizare; nerespectarea interdicției prevăzute în art. 43 alin. (1) de către autoritatea competentă, autoritățile implicate potrivit art. 11 alin. (4) și (6), organul de control, Comisia pentru securitate biologică și M.M.D.D. de a nu divulga nici o informație confidențială notificată sau care ar putea face obiectul unui schimb de informații; nerespectarea condițiilor stabilite în art. 61 lit. a) și c) de a transmite autorității competente în termenul stabilit de lege, o copie a notificării către statul de export, o copie autentificată, în limbile română și engleză, a acordului autorității competente a statului de export și o copie a notificării statelor al căror teritoriu este străbătut până la destinație, precum și neprezentarea autorității vamale a declarației stabilite, ca și a copiei declarației la autoritatea competente, cu cel puțin șapte zile înainte de data efectuării mișcării transfrontieră.

Aceste contravenții se sancționează cu amendă de la 10.000 lei la 30.000 lei.

Este contravenție și folosirea unui produs[1)] care nu respectă condițiile din autorizația emisă în condițiile legii de autoritatea competentă, când sancțiunea este amendă de la 15.000 lei la 30.000 lei.

La fel constituie contravenție nerespectarea obligațiilor prevăzute de lege, după care, în eventualitatea producerii unei sau unor modificări a/ale condițiilor de autorizare privind o introducere eliberată în mediu a unor organisme modificate genetic, să informeze, fără întârziere, autoritatea competentă, înainte de orice modificare sau de îndată ce ia la cunoștință despre orice schimbare sau dacă sunt disponibile informații noi, precum și să revizuiască în mod corespunzător măsurile specificate în notificare, precum și atunci, când s-a emis autorizația apar informații noi, de la utilizatori sau din alte surse, privind riscurile pe care un organism modificat genetic le prezintă pentru sănătatea umană sau mediu, iar notificatorul nu ia imediat măsurile necesare pentru a proteja sănătatea umană și mediul și nu informează autoritatea competentă cu privire la acestea. În plus, în acest caz, notificatorul nu revizuiește informațiile și condițiile specificate în notificare. În astfel de cazuri, amenda este de la 15.000 lei la 30.000 lei.

Nerespectarea obligațiilor prevăzute la art. 5 alin. (4) din O.U.G. nr. 43/2007, după care evaluarea riscului asupra sănătății umane și a mediului se realizează de către organisme științifice independente sau experți independenți, la art. 38 alin. (2), după care pentru notificările depuse în România, notificatorul poate face introducerea pe piață

[1)] Prin *produs* se înțelege un preparat care constă din sau care conține un organism modificat genetic sau o combinație de organisme modificate genetic și care este introdus pe piață.

numai după ce a primit o autorizație din partea autorității competente, și art. 61 alin. (1) lit. b), după care operatorul în situația dată trebuie să comunice Gărzii Naționale de Mediu, cu cel puțin șapte zile înainte de data tranzitului, punctul de trecere a frontiere pentru intrarea/ieșirea pe/de pe teritoriul României, inclusiv traseul stabilit pentru mijlocul de transport. Aceste contravenții se sancționează cu amendă de la 30.000 lei la 60.000 lei.

O altă categorie de contravenții privește nerespectarea obligațiilor prevăzute la art. 4 alin. (3)-(5) cu privire la următoarele interdicții: introducerea pe piață a unui organism modificat genetic dacă etichetarea și ambalarea nu respectă condițiile din autorizație; introducerea pe piață a unui produs obținut dintr-un organism modificat genetic introdus deliberat în mediu; efectuarea oricărei mișcări transfrontier de organisme modificate genetic, dacă nu se face cu respectarea condițiilor impuse prin lege; nesuportarea de către operator a costurilor măsurilor de biosecuritate necesare desfășurării în condiții de siguranță a activităților, precum și pentru reducerea, repararea sau prevenirea consecințelor afectelor adverse determinate de utilizarea organismelor modificate genetic, nerespectarea obligației de a nominaliza un responsabil privind problemele de biosecuritate sau de a asigura colaborarea cu un consultant extern sau de a asigura instruirea personalului propriu și a colaboratorilor direcți privind legislația specifică, precum și nerespectarea uneia dintre cele cinci obligații enumerate de alin. (4) din art. 9; nerespectarea obligației prevăzute de art. 18 alin. (10), după care deținătorul autorizației trebuie să asigure ca monitorizarea și raportarea să se facă în concordanță cu cerințele din autorizație și potrivit legii; nerespectarea obligațiilor stabilite în art. 40 și 44 din ordonanța de urgență în legătură cu etichetarea organismelor modificate genetic; în fine, nerespectarea obligațiilor cuprinse în art. 55 alin. (2) din ordonanța de urgență cu privire la obligațiile ce rezultă din legislația națională și comunitară privind manipularea, etichetarea și ambalarea organismelor modificate genetic ori ale unei combinații de asemenea organisme. În astfel de situații amenda este de la 30.000 lei la 60.000 lei.

La fel de la 30.000 lei la 60.000 lei se sancționează și următoarele contravenții: nerespectarea obligațiilor prevăzute la art. 4 alin. (3)[1)], a celor din art. 50 referitoare la condițiile în care introducerea pe piață poate avea loc, a condițiilor din art. 51 referitoare la importul organismelor modificate genetic în vederea utilizării directe ca aliment sau hrană pentru animale ori pentru prelucrare, a celor stabilite în art. 52 privind importul organismelor modificate genetic care se introduc pe piață (adică care se pun la dispoziție, contra cost sau gratuit, unor persoane autorizate pentru activități cu astfel de organisme; neînsoțirea produsului care conține ori constă în organisme modificate genetic sau o combinație a acestora de un document completat prin grija exportatorului, de la exportator la importator, care trebuie prezentat obligatoriu autorității vamale de către operatorul implicat sau reprezentantul său legal; nerespectarea regulii cuprinse în art. 57 din Ordonanță de Urgență, după care exportul unor astfel de produse este permis numai pentru organisme modificate genetic autorizate; și în fine, în legătură cu exportul și tranzitul organismelor modificate genetic, necomunicarea

[1)] Se pare că această contravenție apare și la categoria anterioară, chiar la prima grupă.

Gărzii Naționale de Mediu, cu cel puțin șapte zile înainte de data tranzitului, punctul de trecere a frontiere și traseul stabilit pentru mijlocul de transport; neîndeplinirea obligației, prevăzute de art. 62 din Ordonanța de Urgență, de către operator de a folosi mijloacele de transport asigurate împotriva oricărei răspândiri accidentale în mediu a acestora sau a produselor modificate genetic, precum și de a se asigura împotriva pierderii mijlocului de transport pe parcursul urmat de acesta; în fine, persoanele care efectuează operațiuni de import, export sau de tranzitare a teritoriului național al României cu astfel de produse sunt obligași să păstreze documentele însoțitoare pentru a fi puse la dispoziția organelor de control, iar operatorii economici importatori, exportatori și care tranzitează teritoriul nostru național au obligația să prezinte autorităților de control, la solicitarea acestora, documente care demonstrează natura produselor utilizate, să pună la dispoziție probe martori și/sau să permită prelevarea de probe de control.

O altă categorie de contravenție privește nerespectarea următoarelor obligații: a celor prevăzute la art. 3 alin. (1) din Ordonanța de Urgență, care interzice introducerea deliberată în mediu a unui organism modificat genetic în scop de cercetare-dezvoltare sau în orice alt scop, decât introducerea pe piață, fără autorizație; introducerea pe piață a unui astfel de organism, ca atare sau parte componentă a unui produs, fără autorizație; neasigurarea respectării de către persoanele responsabile pentru importul unui asemenea organism a prevederilor O.U.G. nr. 43/2007 și ca aceste organisme etc. să nu constituie un pericol pentru mediu și sănătatea umană; neasigurarea prevederilor acestei ordonanțe de urgență cu privire la luarea tuturor măsurilor pentru ca activitățile să se desfășoare fără efecte adverse asupra sănătății umane și a mediului, când amenda este de la 30.000 lei la 80.000 lei; la fel, constituie contravenție și nerespectarea obligațiilor legale de către importatorul din România al unui produs conținând sau constând din organisme modificate genetic ori o combinație de asemenea organisme de a notifica comisariatului județean al Gărzii Naționale de Mediu în a cărui jurisdicție se află sediul său, cu cel puțin șapte zile înainte de data presupusă a efectuării importului, cantitatea, tipul acestora și locul de intrare pe teritoriul țării noastre; în fine, nerespectarea unei astfel de obligații de către operatorul care intenționează să exporte în afara Comunității un astfel de produs. Aceste contravenții se sancționează cu amendă de la 50.000 lei la 80.000 lei.

O ultimă grupă de abateri reglementate de art. 70 alin. (1) din Ordonanța de Urgență este nerespectarea obligațiilor prevăzute de lege privitoare la: interdicția introducerii deliberată în mediu a unui organism modificat genetic fără respectarea condițiilor impuse prin autorizație; introducerea pe piață a organismelor modificate genetic care conțin gene de rezistență la antibiotice, folosite în tratamentul afecțiunilor umane sau veterinare, dacă este dovedit că acestea au fost inserate prin modificare genetică; dacă nu se iau măsurile necesare pentru protejarea sănătății umane și a mediului, dacă nu se informează fără întârziere autoritatea competentă înainte de orice modificare sau de îndată ce ia la cunoștință despre orice schimbare sau dacă sunt disponibile informații noi și dacă nu se revizuiesc în mod corespunzător măsurile specificate în notificare în eventualitatea producerii unei/unor modificări ale condițiilor de autorizare privind introducerea deliberată în mediu a unui astfel de organism, care ar putea

avea consecinţe în ceea ce priveşte riscurile pentru sănătatea umană şi mediu; dacă se desfăşoară activităţi pe perioada suspendării autorizaţiei; şi dacă apar informaţii noi cu privire la riscurile prezentate de organismele modificate genetic pentru sănătatea umană sau pentru mediu, înainte de eliberarea autorizaţiei, când notificatorul nu respectă obligaţia să ia măsurile necesare pentru protejarea sănătăţii umane şi a mediului, nu informează fără întârziere autoritatea competentă despre orice schimbare neaşteptată sau dacă sunt disponibile informaţii noi şi nu revizuieşte în mod corespunzător informaţiile şi condiţiile specificate în notificare. Şi în aceste cazuri, sancţiunea este amendă de la 50.000 lei la 80.000 lei.

Constatarea tuturor acestor contravenţii şi aplicarea sancţiunilor prevăzute de lege se fac de personalul împuternicit de Garda Naţională de Mediu[1)].

La fel, şi în O.U.G. nr. 44/2007 privind utilizarea în condiţii de izolare a microorganismelor modificate genetic avem, în art. 29, enumerate 27 de contravenţii şi, desigur, sancţiunile aplicabile la fiecare, care se constată, respectiv se aplică tot de către personalul împuternici al Gărzii Naţionale de Mediu.

În art. 31 se mai precizează că dispoziţiile din ordonanţa de urgenţă referitoare la contravenţii se completează cu prevederile O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravenţiilor, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 180/2002, care la rândul său a fost modificat şi completat ulterior.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

[1)] A se vedea art. 70 alin. (2) din O.U.G. nr. 43/2007

Capitolul V
Regimul activităților nucleare

93. Obiectul reglementărilor referitoare la activitățile nucleare. 94. Autoritatea competentă în domeniul activităților nucleare. 95. Regimul de autorizare. 96. Condițiile de autorizare. 97. Obligațiile altor persoane fizice și persoane juridice decât titularii autorizației. 98. Răspunderea civilă pentru daune nucleare

93. Obiectul reglementărilor referitoare la activitățile nucleare. Obiectul legii speciale în materie îl constituie reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare[1] desfășurate în scopuri exclusiv pașnice. Numai astfel se poate îndeplini cerințele de securitate nucleară[2], de protecție a personalului expus profesional, a mediului, a populației și a proprietății. În acest obiect înglobează indirect și planificarea, pregătirea și efectuarea intervenției pentru cazuri de: accidente nucleare[3] survenite la instalații autorizate; urgențe radiologice[4] survenite ca urmare a activităților autorizate din domeniul nuclear; urgențe radiologice survenite ca urmare a unor efecte transfrontiere sau din alte cauze care nu se încadrează în situațiile amintite anterior[5].

Desigur, activitățile în domeniul nuclear nu poate să nu se desfășoare, în ce ne privește, decât cu luarea în considerare a intereselor comune de securitate și apărare ale statelor, a legii energiei atomice a Statelor Unite ale Americii din 1954, modificată, a Acordului dintre părțile la Tratatul Atlanticului de Nord pentru cooperarea privind informațiile în domeniul atomic, deschis spre semnare la Paris la 18 iunie 1964, semnată de România la Washington la 14 februarie 2006, ratificată prin Legea nr. 494/2006[6] ș.a., precum și în condițiile stabilite de dispozițiile legale în vigoare,

---

[1] Prin *activitate nucleară* se înțelege orice practică umană care introduce surse sau căi de expunere suplimentare, extinde expunerea la un număr mai mare de persoane sau modifică rețeaua de căi de expunere, plecând de la sursele existente, mărind astfel expunerea sau probabilitatea expunerii persoanelor sau numărul de persoane expuse.

[2] Prin *securitate nucleară* se înțelege ansamblul de măsuri tehnice și organizatorice destinate să asigure funcționarea instalațiilor nucleare în condiții de siguranță, să prevină și să limiteze deteriorarea acestora și să asigure protecție personalului ocupat profesional, a populației, mediului și bunurilor materiale împotriva iradierii sau contaminării radioactive.

[3] Prin *accident nuclear* înțeleg toate evenimentele care conduc la pierderea controlului asupra unei instalații sau surse de radiații și care provoacă, din această cauză, iradieri anormal de mari în raport cu cele care se produc în condiții normale.

[4] Prin *urgență radiologică* se înțeleg accidentele care apar la reactoare nucleare sau la instalații care conțin cantități mari de materiale radioactive sau/și în timpul transportului de materiale radioactive.

[5] A se vedea Normele republicane de securitate nucleară privind planificarea, pregătirea și intervenția la accidente nucleare și urgențe radiologice, aprobate prin Ordinul ministrului apelor, pădurilor și protecției mediului nr. 242/1993 (M. Of. nr. 195 din 13 august 1993).

[6] M. Of. nr. 20 din 12 ianuarie 2007.

înainte de toate de Legea nr. 111/1996 privind desfăşurarea în siguranţă, reglementarea, autorizarea şi controlul activităţilor nucleare[1)], de Capitolului VII din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecţia mediului, de Regulamentul de organizare şi funcţionare şi a structurii organizatorice ale Agenţiei Nucleare, aprobat prin H.G. nr. 267/2007[2)] ş.a.

Reglementările legale amintite privesc următoarele activităţi: a) cercetarea, proiectarea, amplasarea, producţia, construcţia,, montajul, punerea în funcţiune, exploatarea, modificarea, dezafectarea, importul şi exportul obiectivelor şi instalaţiilor nucleare[3)]; b) proiectarea, deţinerea, amplasarea, construcţia-montajul, punerea în funcţiune, funcţionarea, conservarea şi dezafectarea instalaţiilor de minerit şi preparare a minereurilor de uraniu şi toriu şi a instalaţiilor de gospodărire a deşeurilor de la mineritul şi prepararea minereurilor de uraniu şi toriu; c) producerea, amplasarea şi construcţia, furnizarea, închirierea, transferul, manipularea, deţinerea, prelucrarea, tratarea, utilizarea, depozitarea temporară sau definitivă, transportul, tranzitul, importul şi exportul instalaţiilor radiologice, materialelor nucleare[4)] şi radioactive[5)], inclusiv al combustibilului nuclear[6)], al deşeurilor radioactive[7)] şi al dispozitivelor generatoare de radiaţii ionizante[8)]; d) producerea, furnizarea şi utilizarea aparaturii de control dozimetric şi a sistemelor de detecţie a radiaţiilor ionizante[9)], a materialelor şi dispozitivelor utilizate pentru protecţia împotriva radiaţiilor ionizante, precum şi a mijloacelor de containerizare sau de transport al materialelor radioactive, special amenajate în acest scop;

[1)] Modificată şi completată în mai multe rânduri şi republicată în M. Of. nr. 552 din 27 iunie 2006.

[2)] M. Of. nr. 213 din 29 martie 2007.

[3)] Prin *instalaţie nucleară* se înţelege orice reactor nuclear, cu excepţia aceluia cu care este echipat un mijloc de transport maritim ori aerian spre a fi folosit ca o sursă de putere, dacă este pentru propulsie sau în orice alt scop. De asemenea, orice uzină care foloseşte combustibil nuclear pentru producerea de materiale nucleare, inclusiv orice uzină de retratare a combustibilului nuclear iradiat. În fine, orice instalaţie în care sunt stocate materiale nucleare, cu excepţia depozitărilor în vederea transportului de materiale nucleare. Instalaţiile nucleare aparţinând unui singur operator, care se află pe acelaşi amplasament, vor fi considerate o singură instalaţie nucleară.

[4)] Prin *material nuclear* se înţelege orice materie primă nucleară şi orice material fisionabil special.

[5)] Prin *material radioactiv* se înţelege orice material, în orice stare de agregare, care prezintă fenomenul de radioactivitate, inclusiv deşeurile radioactive.

[6)] *Combustibilul nuclear* este acel material sau un ansamblu mecanic care conţine materie primă sau material fisionabil, special destinat folosirii într-un reactor nuclear, în scopul producerii energiei nucleare.

[7)] Prin *deşeuri radioactive* se înţeleg acele materiale rezultate din activităţile nucleare, pentru care nu s-a prevăzut nici o întrebuinţare, care conţin sau sunt contaminate cu radionuclizi în concentraţii superioare limitelor de exceptare.

[8)] *Dispozitive generatoare de radiaţii ionizante* sunt acele dispozitive care produc radiaţii X, neutroni sau particule încărcate.

[9)] Prin *radiaţie ionizantă* se înţelege oricare dintre următoarele radiaţii: alfa, beta, gama, X, neutroni, electroni, protoni sau alte particule încărcate (nu se includ undele radio, radiaţiile vizibile, infraroşii, ultraviolete, precum şi radiaţiile laser, ultrasunetele etc.).

e) producerea, furnizarea, închirierea, transferul, deținerea, exportul, importul materialelor, dispozitivelor și echipamentelor prevăzute de lege (materiale nenucleare ale căror proprietăți sunt adecvate utilizării în producerea energiei de origine nucleară, dispozitive sau echipamente special concepute pentru a fi utilizate în instalații din ciclul combustibilului nuclear sau adecvate utilizării lor în acest scop, dispozitive sau echipamente special concepute pentru a fi utilizate în fabricarea materialelor nucleare sau în fabricarea acelor materiale nenucleare la care ne-am referit mai sus, cât și acele dispozitive sau echipamente care sunt adecvate utilizării în aceleași scopuri, precum și dispozitive și echipamente esențiale care servesc la fabricarea menționate)[1]; f) deținerea, transferul, importul și exportul informațiilor nepublicate, aferente materialelor, dispozitivelor și echipamentelor pertinente pentru proliferarea armelor nucleare și a altor dispozitive nucleare explozive, prevăzute de lege; g) realizarea produselor și serviciilor destinate instalațiilor nucleare[2]; h) realizarea produselor și serviciilor destinate surselor[3] de radiații, aparaturii de control dozimetric, sistemelor de detecție a radiațiilor ionizante, materialelor și dispozitivelor utilizate pentru protecția împotriva radiațiilor ionizante; i) sursele orfane[4], de la detectarea acestora până la depozitarea finală ca deșeu radioactiv.

Cu privire la obiectul reglementărilor referitoare la activitățile nucleare, în legătură cu literele a), c), e) și f) din art. 2 și art. 8 din Legea nr. 111/1996 (republicată, modificată și completată), trebuie să reținem că, potrivit punctului 27 din Legea nr. 63/2006, după art. 54 din Legea nr. 111/1996 a fost introdus un nou articol („54^1") cu următorul cuprins: „(1) La momentul aderării la Uniunea Europeană se abrogă prevederile art. 2 lit. a), c), e) și f) și art. 8 din prezenta lege privind *importul, exportul și tranzitul înspre și dinspre statele Uniunii Europene*" și „(2) La momentul aderării Român iei la Uniunea Europeană, controlul de garanții nucleare se va realiza conform tratatului EURATOM".

94. Autoritatea competentă în domeniul activității nucleare. Potrivit art. 47 din O.U.G. nr. 195/2005, controlul activităților nucleare se realizează de autoritatea competentă în domeniul activităților nucleare. Autoritatea națională în domeniul nuclear este – potrivit art. 4 alin. (1) din Legea nr. 111/1996 – Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare, (denumită în continuare Comisie), care este o instituție publică de interes național, cu personalitate juridică, aflată în subordinea Guvernului și care exercită atribuțiile de reglementare[5], autorizare și control prevăzute în lege.

Comisia elaborează strategia și politica de reglementare, autorizare și control în domeniul securității, protecția împotriva radiațiilor nucleare, control al neproliferării

---

[1] A se vedea Anexa nr. 1 la Legea nr. 111/1996.

[2] A se vedea art. 2 din Legea nr. 111/1996.

[3] Prin *surse* se înțeleg emițătorul de radiații ionizante și orice material radioactiv.

[4] Prin *surse orfane* se înțeleg sursele provenind din practici din trecut, trafic ilicit sau pierdut, care nu se află sub controlul unui titular de autorizație.

[5] Prin *reglementări* se înțeleg: norme tehnice, metodologice, ghidurile, instrucțiunile, procedurile sau condițiile tehnico-organizatorice privind autorizarea și controlul activităților nucleare, obligatorii în domeniul nuclear, emise de autoritatea competentă potrivit legii.

armelor nucleare, protecţia fizică a materialelor şi instalaţiilor nucleare, transportului materialelor radioactive şi securităţii nucleare, a gestionării deşeurilor radioactive şi a combustibilului nuclear ars etc. Toate acestea constituie parte a Strategiei naţionale de dezvoltare a domeniului nuclear, fapt pentru care trebuie aprobate prin hotărâre a Guvernului.

Comisia trebuie să asigure cadrul adecvat în care persoana fizică sau persoana juridică desfăşoară, în condiţii de siguranţă, activităţi nucleare.

Comisia exercită, potrivit art. 35 din lege (modificat şi completat), următoarele atribuţii principale:

a) iniţiază proiectele de acte normative în domeniul sau de competenţă şi emite reglementările proprii şi comune cu alte autorităţi competente;

b) avizează toate proiectele de acte normative ce au implicaţii asupra domeniului nuclear;

c) aprobă planurile de intervenţie pentru cazurile de accident nuclear şi participă la realizarea intervenţiei;

d) colaborează cu autoritatea centrală pentru protecţia mediului şi controlează desfăşurarea activităţilor reţelei de supraveghere a radioactivităţii mediului;

e) solicită organelor abilitate în domeniul siguranţei naţionale verificarea persoanelor cu responsabilităţi în domeniul desfăşurării activităţilor nucleare;

f) în domeniul său de competenţă poate iniţia, cu avizul Ministerului Afacerilor Externe, acţiuni de cooperare cu Agenţia Internaţională pentru Energia Atomică (A.I.E.A.), cu Agenţia pentru Energie Nucleară (A.E.N.) şi cu alte organizaţii internaţionale specializate;

g) cooperează cu instituţii similare din alte state;

h) controlează aplicarea prevederilor tratatelor internaţionale şi a reglementărilor naţionale în vigoare privind controlul garanţiilor, protecţia fizică, traficul ilicit, transportul materialelor nucleare şi radioactive, protecţia împotriva radiaţiilor, asigurarea calităţii în domeniul nuclear, securitatea nucleară a instalaţiilor nucleare şi radiologice, gospodărirea combustibilului nuclear art şi a deşeurilor radioactive şi intervenţia în caz de accident nuclear;

i) instituie şi coordonează sistemul naţional de evidenţă şi control al materialelor nucleare, sistemul naţional de evidenţă şi control al surselor de radiaţii şi instalaţiilor nucleare şi radiologice şi registrul dozelor de radiaţii primite de personalul expus profesional;

j) cooperează cu alte organisme care au atribuţii legale în domeniul funcţionării în condiţii de siguranţă a instalaţiilor nucleare şi radiologice, în corelaţie cu cerinţele de protecţie a mediului şi a populaţiei;

k) asigură informarea publicului asupra aspectelor aflate în competenţa sa;

l) organizează dezbateri publice în domeniul său de competenţă;

m) constituie punct naţional de contact pentru garanţii nucleare, pentru protecţia fizică a materialelor, instalaţiilor nucleare şi radiologice, pentru prevenirea şi combaterea traficului ilicit de materiale nucleare şi radioactive şi pentru urgenţele radiologice;

n) dispune recuperarea surselor orfane şi coordonează activităţile de recuperare;

o) autorizează executarea construcţiilor cu specific nuclear şi exercită controlul de stat asupra calităţii construcţiilor din cadrul instalaţiilor nucleare[1];

p) îndeplineşte orice alte atribuţii stabilite de lege în domeniul reglementărilor şi al controlului activităţilor nucleare.

Atribuţii în domeniul activităţilor nucleare revin şi autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului, şi anume:

„a) organizează monitorizarea radioactivităţii mediului pe întregul teritoriu al ţării;

b) supraveghează, controlează şi dispune luarea măsurilor ce se impun în domeniul activităţilor nucleare, pentru respectarea prevederilor legale privind protecţia mediului;

c) colaborează cu organele competente în apărarea împotriva dezastrelor, protecţia sănătăţii populaţiei şi a mediului"[2].

Prin lege s-a dispus interzicerea importului deşeurilor radioactive şi al combustibilului nuclear ars, cu excepţia situaţiilor în care importul decurge nemijlocit din prelucrarea, în afara teritoriului României, a unui export, anterior autorizat, de deşeuri radioactive sau combustibil nuclear ars, în baza prevederilor unor acorduri internaţionale sau contracte încheiate cu parteneri comerciali cu sediul în străinătate, în condiţiile legii[3].

95. Regimul de autorizare. Activităţile şi sursele prevăzute la art. 2 din Legea nr. 111/1996 *necesită autorizaţie*[4] *şi permise* eliberate de Comisie, cu respectarea procedurii de autorizare specifică fiecărui gen de activitate sau sursă. Articolul 8 alin. (1) din aceeaşi lege (republicată, modificată şi completată) repetă aceeaşi dispoziţie şi exceptează de la acea regulă activităţile de transport al dispozitivelor generatoare de radiaţii ionizante, a utilizării aparaturii de control dozimetric şi a sistemelor de detecţie a radiaţiilor ionizante, precum şi a celor prevăzute la lit. h) a aceluiaşi articol (adică realizarea produselor şi serviciilor destinate surselor de radiaţii, aparaturii de control dozimetric, sistemelor de detecţie a radiaţiilor ionizante, materialelor şi dispozitivelor utilizate pentru protecţia împotriva radiaţiilor ionizante) necesită autorizaţie eliberată de Comisie, cu respectarea procedurii. O condiţie prealabilă a eliberării permisului

---

[1] Ca excepţie de la Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcţii (republicată, modificată şi completată) şi Legea nr. 10/1995 privind calitatea în construcţii (cu modificările ulterioare), care nu se vor aplica în cazul instalaţiilor şi construcţiilor nucleare.

[2] Art. 47 alin. (2) din O.U.G. nr. 195/2005; a se mai vedea art. 4 pct. 24 din H.G. nr. 368/2007 privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Mediului şi Dezvoltării Durabile.

[3] A se vedea art. 7 din Legea nr. 111/1996.

[4] *Autorizaţia* este documentul emis de autoritatea naţională competentă în domeniul nuclear, în baza unei evaluări de securitate nucleară şi control, către o persoană, la cererea acesteia, pentru desfăşurarea unei activităţi nucleare.

Alineatul (2) al acestui art. 8 stabilește că autorizația se eliberează unităților cu sau fără personalitate juridică[1] constituite conform legii, la cererea acestora, dacă fac dovada respectării prevederilor legale. Autorizația se face pe niveluri de exigență, în funcție de riscurile asociate ale activității desfășurate în conformitate cu reglementările specifice elaborate de comisie în condițiile legii.

În mod rațional, autorizația poate fi folosită numai în scopul pentru care a fost eliberată.

Autorizația se solicită și se eliberează simultan ori succesiv, separat pentru fiecare gen de activitate sau pentru fiecare instalați nucleară ori radiologică cu funcționalitate proprie, din patrimoniul solicitantului, sau pentru fiecare tip distinct de material radioactiv, de dispozitiv generator de radiații ionizante, de aparatura de control dozimetric al radiațiilor ionizante sau al gradului de contaminare radioactivă, de material ori dispozitiv utilizat în scopul protecției împotriva radiațiilor ionizante, de mijloc de containerizare sau de transport special amenajat în acest scop, pe care solicitantul autorizației de producere intenționează să-l realizeze, în vederea utilizării sau comercializării.

Potrivit art. 9 din Legea nr. 111/1996, titularul autorizației poate utiliza în activitățile stabilite în document numai personal care este posesor al unui *permis* de exercitare, valabil pentru aceste activități. Permisul se eliberează, în baza unei evaluări și examinări, de către Comisie sau de către titularul de autorizație, numai pentru personalul propriu, după obținerea avizului medical specific.

Autorizația și permisul de exercitare se eliberează pe o perioadă determinată. Autorizațiile se suspendă sau se retrag, în parte sau în întregime, de către emitent, din proprie inițiativă sau la sesizarea oricăror persoane fizice sau juridice, în cazurile prevăzute de lege[2], iar permisele de exercitare de către emitent, din proprie inițiativă sau la sesizarea altor instituții cu atribuții de control sau a persoanelor de specialitate, în cazurile prevăzute de lege[3]. Autorizațiile sau permisele de exercitare pot fi completate, revizuite sau modificate motivat de către Comisie[4].

96. Condițiile de autorizare. Pentru a obține autorizația, solicitantul trebuie să îndeplinească condițiile stabilite de lege[5] ca, de exemplu: să fie în măsură să

---

[1] Reglementare introdusă în text prin O.U.G. nr. 204/2000 (M. Of. nr. 589 din 21 noiembrie 2000) și se deosebește de textul inițial care stabilea că autorizația se eliberează numai persoanelor juridice. Unitățile fără personalitate juridică care pot fi autorizate sunt: cabinetele medicale constituite conform O.U.G. nr. 124/1998 (modificat); cabinetele de liberă practică a serviciilor publice conexe actului medical constituite conform O.U.G. nr. 83/2000); unitățile legal constituite subordonate unor ministere, cu acordul prealabil al persoanei juridice din care fac parte; unitățile legal constituite din regiile autonome, companiilor naționale sau marile societăți comerciale, care au obținut în prealabil acordul persoanei juridice din care fac parte. Această listă poate fi completată prin Hotărâre a Guvernului (a se vedea Legea nr. 384/2001).

[2] A se vedea art. 11 din Legea nr. 111/1996.

[3] A se vedea art. 12 din aceeași lege.

[4] A se vedea art. 13 din aceeași lege.

[5] A se vedea secțiunea a 2-a din capitolul II al Legii nr. 111/1996.

demonstreze calificarea profesională a personalului propriu, cunoașterea de către aceștia a reglementărilor privind securitatea nucleară și protecția împotriva radiațiilor ionizante; să fie în măsură să demonstreze că dispune de dotările tehnice, tehnologiile și mijloacele materiale necesare desfășurării activităților; să propună un amplasament al instalației nucleare sau radiologice care nu contravine prevederilor legale și intereselor publice prioritare, cu privire la necontaminarea apei, aerului și solului; să dispună de aranjamente materiale și financiare corespunzătoare și suficiente pentru colectarea, transportul, tratarea, condiționarea și depozitarea deșeurilor radioactive generate din propria activitate, precum și pentru dezafectarea instalației nucleare, atunci când va înceta definitiv activitatea autorizată etc. etc.

Condițiile de autorizare sunt detaliate în reglementările emise de Comisie în conformitate cu prevederile art. 5 din Legea nr. 111/1996.

Transportul combustibilului nuclear în afara incintei instalațiilor nucleare ori în afara locurilor în care combustibilul nuclear este ținut în custodie se efectuează numai de către agenți de transport sau cărăuși autorizați în acest scop. Utilizarea mijloacelor de transport amenajate special pentru asemenea transporturi este permisă numai dacă cărăușul autorizat este în posesia unei autorizații pentru mijlocul de transport respectiv, eliberat de Comisie[1)].

Autorizația de import, de export sau de tranzit a unor astfel de materiale se eliberează dacă solicitantul va utiliza persoane care dovedesc competența și probitate: în cazul importului, solicitantul trebuie să se angajeze că asigură respectarea prevederilor legale în materie, a reglementărilor Comisiei și a angajamentelor internaționale asumate de România în domeniul energiei nucleare și că livrează produsele și informațiile numai către beneficiarii autorizați în acest scop, precum și că raportează de îndată Comisiei intrarea în țară a produselor și informațiilor importat; în cazul exportului, solicitantul autorizației trebuie să obțină de la partenerii săi externi garanțiile necesare din care să rezulte că aceștia nu vor folosi produsele sau informațiile exportate în scopuri care să prejudicieze obligațiile internaționale asumate de România ori siguranța națională și să raporteze de îndată Comisiei asupra ieșirii produselor și informațiilor exportate; titularul autorizației de tranzit este obligat să raporteze de îndată Comisiei atât asupra intrării în țară, cât și asupra ieșirii din țară a produselor tranzitate[2)].

97. Obligațiile altor persoane fizice și persoane juridice decât titularii autorizației. Potrivit art. 29 din Legea nr. 111/1996, persoanele fizice și persoanele juridice care extrag sau prelucrează substanțe minerale asociate în zăcământ cu uraniu sau toriu sau substanțe care în fluxul tehnologic de prelucrare sunt susceptibile de a conține materiale radioactive au obligația să ia măsuri de verificare a materialelor și a utilajelor pe întregul ciclu de producție, manipulare, transport și depozitare, pentru a constata dacă acestea prezintă o concentrație de substanțe radioactive sau o radioactivitate care depășește, la un moment dat, limitele de excepțare stabilite de lege. Dacă persoanele fizice și persoanele juridice desfășoare alte activități decât cele la care ne-am referit

---

[1)] A se vedea art. 20 din Legea nr. 111/1996.

[2)] Conform art. 22 din Legea nr. 111/1996.

mai sus în care lucrătorii sau populația sunt expuși la radon, toron, descendenții acestora sau la alte radiații ionizante, datorate mediului natural, și persoanele fizice sau persoanele juridice care exploatează avioane *au obligația* să ia măsuri de evaluare pentru a constata dacă activitățile desfășurate conduc la un moment dat la iradierea lucrătorilor sau a populației peste limitele admise pentru activitățile respective. În situația în care rezultatele evaluărilor arată depășirea limitelor sau criteriilor de exceptare stabilite de lege, activitatea respectivă este supusă regimului de autorizare și control prevăzut de lege.

98. Răspunderea civilă pentru daune nucleare. Răspunderea civilă pentru repararea daunelor rezultate din activitățile de utilizare a energiei nucleare în scopuri pașnice și-a găsit reglementarea în Legea nr. 703/2001[1], modificată și completată prin Legea nr. 470/2004[2] și Legea nr. 115/2007[3]. Reglementarea legală a acestei răspunderi exprimă și materializează câteva principii fundamentale în materie, cum sunt: principiul răspunderii obiective, caracterul exclusiv al răspunderii, dirijarea răspunderii spre operator, limitarea în timp și a cuantumului răspunderii, obligația de asigurare sau de garanție financiară, nediscriminarea și unitatea de jurisdicție.

Prin *daună nucleară* înțelegem [potrivit art. 3 lit. d) din Legea nr. 703/2001]: orice deces sau orice rănire; orice pierdere sau orice deteriorare a bunurilor; orice pierdere economică care rezultă din oricare dintre cele două feluri de daune, neinclusă în aceste prevederi, dacă este suferită de o persoană îndreptățită să ceară despăgubiri în ceea ce privește o astfel de pierdere; costul măsurilor de refacere a mediului deteriorat în urma producerii unui accident nuclear[4], dacă o astfel de deteriorare este semnificativă, dacă astfel de măsuri sunt luate sau urmează să fie luate și dacă nu sunt incluse în pierderea sau deteriorarea bunurilor, la care ne-am referit; orice pierdere a veniturilor care derivă dintr-un interes economic față de orice utilizare a mediului, datorată deteriorării semnificative a mediului și dacă nu este inclusă la orice pierdere sau orice deteriorare a bunurilor; costul măsurilor preventive și orice pierderi sau daune cauzate de astfel de măsuri; orice altă daună economică, alta decât cea cauzată de degradarea mediului, dacă este admisă de legislația privind răspunderea civilă a instanței competente.

În privința regimului răspunderii civile pentru daune nucleare, în art. 4 din Legea nr. 703/2001 se prevede că *operatorul*[5] unei instalații nucleare[6] răspunde obiectiv și

---

[1] M. Of. nr. 818 din 19 decembrie 2001.

[2] M. Of. nr. 1040 din 10 noiembrie 2004.

[3] M. Of. nr. 298 din 4 mai 2007.

[4] *Accident nuclear* înseamnă orice fapt sau orice succesiune de fapte având aceeași origine, care cauzează o daună nucleară, iar cu privire la măsurile preventive, creează o amenințare gravă și iminentă de producere a unei astfel de daune.

[5] *Operator* înseamnă titularul autorizației emise în condițiile legii.

[6] *Instalația nucleară* înseamnă: 1. orice reactor nuclear, cu excepția aceluia cu care este echipat un mijloc de transport maritim sau aerian spre a fi folosit ca o sursă de putere, dacă este pentru propulsie sau în orice alt scop; 2. orice uzină care folosește combustibil nuclear pentru producerea de materiale nucleare și orice uzină de prelucrare a materialelor nucleare, inclusiv orice uzină de retractare a combustibilului nuclear iradiat; 3. orice instalație în care sunt stocate

exclusiv pentru orice daună nucleară, dacă s-a dovedit a fi provocată de un accident nuclear survenit în această instalație și implică un material nuclear[1)] care provine tot din această instalație nucleară (cu precizarea că înainte ca răspunderea pentru dauna nucleară cu privire la acest material să fi fost asumată, pe baza unui contract scris, de către un alt operator; în absența unor prevederi exprese ale unui asemenea contract, înainte ca un alt operator să fi preluat acest material; și dacă materialul nuclear a fost trimis unei persoane aflate pe teritoriul altui stat înainte să fi fost descărcat din mijlocul de transport prin intermediul căruia a ajuns pe teritoriul acelui stat) și dacă implică un material nuclear trimis acestei instalații nucleare (cu precizarea că după ce răspunderea pentru daunele nucleare cauzate de acel material nuclear a fost transferată operatorului de către operatorul unei alte instalații nucleare, în temeiul unui contract scris; în absența unor prevederi exprese ale unui contract scris, după ce respectivul operator a preluat acest material nuclear; și dacă acest material nuclear a fost trimis, cu consimțământul scris al respectivului operator, de către o persoană aflată pe teritoriul altui stat, numai după ce materialul a fost încărcat pe mijlocul de transport cu care trebuie să părăsească teritoriul acelui stat).

În cazul unui accident nuclear survenit în timpul transportului de materiale nucleare, răspunderea civilă pentru daune nucleare revine în întregime transportatorului, care va fi considerat operator în sensul acestei legi, la cererea sa și cu consimțământul operatorului instalației.

În situația în care o daună nucleară antrenează răspunderea mai multor operatori ei răspund pentru daună solidar și integral, în măsura în care este imposibil să se determine cu certitudine care este partea din daune imputabilă fiecăruia.

În fine, sub rezerva prevederilor legale referitoare la situația când accidentul nuclear survine în timpul transportului de materiale nucleare, când mai multe instalații nucleare aparținând aceluiași operator sunt implicate într-un accident nuclear, acest operator este răspunzător pentru fiecare instalație nucleară implicată, până la concurența cuantumului care îi este aplicabil potrivit legii, astfel că răspunderea operatorului este limitată pentru fiecare accident nuclear la cel puțin 300 milioane DST. Cu aprobarea autorității naționale competente, această răspundere poate fi și mai mică, dar nu mai puțin de echivalentul în lei a 150 milioane DST în lei, cu condiția ca diferența până la minimum echivalentul în lei a 300 milioane DST să fie alocată de stat din fondurile publice în vederea acoperirii daunelor nucleare în condițiile legii etc.

Atunci însă, când operatorul face dovada că dauna nucleară a rezultat, fie în totalitate fie în parte, dintr-o neglijență gravă a persoanei care a suferit-o ori că acea persoană a acționat sau a omis să acționeze, cu intenția de a cauza dauna, instanța poate să-l *exonereze pe operator*, în totalitate sau în parte, de obligația reparării daunei respective,

---

materialele nucleare, cu excepția depozitărilor în vederea transportului de materiale nucleare. Mai precizăm că instalațiile nucleare care aparțin unui singur operator, care se află pe același amplasament, trebuie considerate o singură instalație nucleară.

[1)] *Material nuclear* înseamnă: orice combustibil nuclear, altul decât uraniul natural sau sărăcit, capabil să producă energie printr-o reacție în lanț de fisiune nucleară, în afara unui reactor nuclear sau în combinație cu alte materiale.

ca și atunci când operatorul dovedește că dauna nucleară este rezultatul direct al unor acte de conflict armat, război civil, insurecție sau ostilitate. Operatorul nu răspunde nici pentru dauna nucleară cauzată instalației nucleare propriu-zise, oricărei alte astfel de instalație (inclusiv celei aflate în construcție), situată pe amplasamentul instalației propriu-zise, și nici pentru bunurile aflate pe amplasamentul acestei instalații nucleare, care sunt ori trebuie să fie utilizate în raport cu ea.

În următoarele două situații pentru daune nucleare răspunde *statul*, din fonduri publice: dacă dauna este rezultatul direct și nemijlocit al unui act de terorism în domeniul nuclear, precum și dacă este rezultatul direct și nemijlocit al unui accident nuclear, în toate situațiile în care operatorul unei instalații nucleare nu este în măsură să obțină acoperire de pe piața națională și/sau internațională a asigurărilor de răspundere civilă pentru astfel de daune sau o altă garanție financiară corespunzătoare, situație în care el este obligat să probeze în fața autorității naționale competente imposibilitatea de a obține respectiva acoperire din partea asigurărilor specializați în acoperirea riscurilor de răspundere civilă pentru daune nucleare.

Și *persoana fizică* poate să răspundă pentru dauna nucleară pe care a cauzat-o printr-o acțiune sau omisiune săvârșită cu intenția și pentru care operatorul nu este, potrivit legii, răspunzător.

Dacă dauna nucleară a fost deja reparată în temeiul unei convenții internaționale privind răspunderea civilă pentru astfel de daune, nimeni nu va putea fi despăgubit în condițiile Legii nr. 703/2001.

Despăgubirile legate de o daună nucleară, profitul și cheltuielile de judecată stabilite se exprimă în lei, cu respectarea prevederilor legii.

Persoanele care au suferit daune nucleare își vor invoca drepturile la despăgubire printr-o singură acțiune.

Operatorul are drept la acțiune în regres numai dacă: a fost prevăzut expres într-un contract scris; și dacă accidentul nuclear rezultă dintr-o acțiune sau omisiune săvârșită cu intenția de a cauza o daună nucleară contra persoanei fizice care a acționat sau a omis să acționeze cu această intenție. Dreptul la acțiune în regres la care ne referim se extinde asupra statului, în măsura în care acesta a alocat fonduri publice în condițiile legii.

Potrivit art. 12 din Legea nr. 703/2001, dreptul la despăgubire împotriva operatorului *se prescrie* în: 30 de ani de la data producerii accidentului nuclear, dacă acțiunea este legată de deces sau rănire potrivit legii; 10 ani de la data producerii accidentului nuclear, dacă acțiunea este legată de celelalte daune nucleare.

Dreptul la despăgubire împotriva operatorului *se stinge* dacă o acțiune nu este intentată într-un interval de timp de trei ani de la data la care victima daunei nucleare a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască dauna și operatorul responsabil de ea (fără, desigur, ca termenele de prescripție să fie depășite).

Legea stipulează obligativitatea asigurărilor și garanțiilor financiare, care să permită operatorilor utilizarea acestora în garantarea obligațiilor ce le revin. Articolul 13 din lege stabilește obligația operatorului să încheie un contract de asigurare sau o

garanție financiară prin care să se acopere răspunderea civilă pentru daune nucleare. Existența unui astfel de contract sau garanție trebuie dovedită în fața autorității naționale competente, fără de care eliberarea autorizației nu este posibilă. Asiguratorul sau oricare alt garant financiar trebuie să notifice autorității naționale competente, cu cel puțin două luni înainte, orice suspendare sau anulare a asigurării ori a garanției financiare respective.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Partea a II-a. Protecția juridică a elementelor de mediu

Capitolul I
Protecția juridică a apelor și a ecosistemelor acvatice

Secțiunea 1. Noțiuni introductive

99. Precizări prealabile. 100. Importanța apelor. 101. Clasificarea apelor. 102. Administrarea apelor. 103. Gospodărirea apelor

99. Precizări prealabile. Se știe că apa, deși acoperă mai mult de o pătrime din suprafața planetei și reprezintă 75% din țesuturile vii, rămâne, și pe mai departe, sursa naturală, indispensabilă pentru viață și societate, supusă în cel mai ridicat grad riscului de deteriorare și epuizare.

Apa este unul din elementele componente ale mediului natural. „Apa nu este un produs comercial oarecare, ci este un patrimoniu natural care trebuie protejat, tratat și apărat ca atare"[1]. Apa este un lichid transparent și incolor care, în stare pură, este o combinație de oxigen și hidrogen. Ea este o sursă naturală regenerabilă, vulnerabilă și limitată. Apa apare ca un element indispensabil pentru viață, pentru individ și societate. Ea este o materie primă pentru activități productive, sursă de energie și cale de transport, factor determinant în menținerea echilibrului ecologic[2], de unde și importanța ei deosebită.

Ansamblul regulilor juridice de stabilire a regimului juridic al apelor și de protecție împotriva poluării sau a degradării apelor de toate felurile[3] este alcătuit dintr-un număr impresionant de acte normative internaționale și naționale. Se cunoaște că tratatele ratificate de Parlamentul României, potrivit legii, fac parte din dreptul intern[4] și se știe că, în urma aderării țării noastre la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, prevederile acestor tratate, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare[5]. Prin urmare, reglementările internaționale privitoare la

---

[1] Art. 1^1 din Legea apelor nr. 107/1996 (M. Of. nr. 244 din 8 octombrie 1996), modificată și completată prin: H.G. nr. 948/1999; Legea nr. 192/2001; O.U.G. nr. 107/2002; Legea nr. 404/2003; Legea nr. 310/2004; Legea nr. 112/2006; O.U.G. nr. 12/2007.

[2] A se vedea art. 1 din Legea apelor nr. 107/1996.

[3] A se vedea *infra*, „Clasificarea apelor".

[4] Conform art. 11 alin. (2) din Constituția României.

[5] Idem, art. 148 alin. (2).

protecţia cantitativă şi calitativă a apelor au şi ele acelaşi regim. Aceste norme juridice imperative, ca şi cele neobligatorii (cum sunt de exemplu, Recomandarea 51 formulată la Prima Conferinţă a Naţiunilor Unite privind mediul înconjurător, Stockholm, 1972; Protocolul din 1992 pentru amendarea Convenţiei internaţionale privind răspunderea civilă pentru pagubele produse prin poluare cu hidrocarburi, 1969, încheiat la Londra la 27 noiembrie 1992, Protocolul din 1992 pentru amendarea Convenţiei internaţionale privind răspunderea civilă pentru pagubele produse prin poluare cu hidrocarburi, 1969, încheiat la Londra la 27 noiembrie 1992, la care România a aderat prin O.G nr. 15/2000[1]; Convenţia privind Protecţia Mării Negre împotriva poluării, Bucureşti, 1992 – ratificată de Parlamentul României prin Legea nr. 9/1992[2], inclusiv Protocolul 1, Protocolul 2 şi Protocolul 3; Convenţia pentru protecţia şi utilizarea durabilă a fluviului Dunărea[3] semnată la Sofia la 29 iunie 1994; Convenţia Naţiunilor Unite asupra dreptului mării încheiata la Montego Bay la 10 decembrie 1982 şi aderarea la Acordul referitor la aplicarea părţii a XI-a a Convenţiei Naţiunilor Unite asupra dreptului marii, încheiat la New York la 28 iulie 1994, ratificată prin Legea nr. 110/1996[4]; Convenţia cu privire la utilizarea cursurilor de apă internaţionale în alte scopuri decât navigaţia, adoptată la New York la 21 mai 1997; Convenţia privind protecţia şi utilizarea cursurilor de apă transfrontiere şi a lacurilor internaţionale, semnată la Helsinki la 17 martie 1992, ratificată de Parlamentul României prin Legea nr. 30/1995[5]; Protocolul privind apa şi sănătatea, adoptat la Londra la 17 iunie 1999, ratificat de România prin O.U.G. nr. 95/2000[6] ş.a.) au o importanţă deosebită în stabilirea regimului juridic al apelor şi protecţia lor juridică.

În concordanţă cu reglementările cuprinse în aceste documente internaţionale, legiuitorul nostru a adoptat următoarele principale acte normative: Legea nr. 14/1995 pentru ratificarea Convenţiei privind cooperarea pentru protecţia şi utilizarea durabilă a fluviului Dunărea[7]; Legea apelor nr. 107/1996 modificată şi completată; Legea nr. 171/1997 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului naţional – Secţiunea a II-a Apa[8]; O.U.G. nr. 244/2000 privind siguranţa barajelor, aprobată prin Legea nr. 466/2001[9]; Legea nr.458/2002 privind calitatea apei potabile[10]; H.G. nr.638/1999 privind aprobarea regulamentului de apărare împotriva inundaţiilor, fenomenelor meteorologice periculoase şi accidentelor la construcţiile hidrotehnice şi a Normativului cadru de dotare cu materiale şi mijloace de apărare operativă împotriva inundaţiilor şi gheţurilor[11]; H.G. nr. 472/2000 privind unele măsuri de protecţie a calităţii resurselor

---

[1] Publicată în M. Of. nr. 35 din 29 ianuarie 2000.
[2] M. Of. nr. 242 din 29 septembrie 1992.
[3] Ratificată prin Legea nr. 14/1995 (M. Of. nr. 41 din 27 februarie 1995).
[4] M. Of. nr. 300 din 21 noiembrie 1996.
[5] M. Of. nr. 81 din 3 mai 1995.
[6] M. Of . nr. 433 din 2 septembrie 2000.
[7] M. Of. nr. 41 din 27 februarie 1995.
[8] M. Of. nr. 325 din 24 noiembrie 1997.
[9] M. Of. nr. 428 din 31 iulie 2001.
[10] M. Of. nr. 552 din 29 iulie 2002.
[11] M. Of. nr. 385 din 13 august 1999.

de apă[1]; H.G. nr. 100/2002 pentru aprobarea Normelor de calitate pe care trebuie să le îndeplinească apele de suprafaţă utilizate pentru potabilizare şi a Normativului privind metodele de măsurare şi frecvenţa de prevalare şi analiză a probelor din apele de suprafaţă destinate producerii de apă potabilă[2]; H.G. nr. 188/2002 pentru aprobarea unor norme privind condiţiile de descărcare în mediul acvatic a apelor uzate[3], modificată şi completată[4]; H.G. nr. 546/2008 privind gestionarea calităţii apei de îmbăiere[5] (prin care s-au abrogat parţial Normele de calitate pentru apa din zonele naturale amenajate pentru îmbăiere aprobate prin H.G. nr. 459/2002 şi se stabileşte abrogarea integrală a acestor norme pe data de 31 decembrie 2014, precum şi anexa 2 la Normele de supraveghere, inspecţie sanitară şi control al zonelor naturale utilizate pentru îmbăiere, aprobate prin H.G. nr. 88/2004), prevederile acestei hotărâri fiind completate cu Normele aprobate prin H.G. nr. 88/2004; Ordinul M.A.P.P.M. nr. 485/1995 privind aprobarea Regulamentului de organizare şi funcţionare a Sistemului de alarmare în caz de poluări accidentale ale apelor din România[6]; O.M.M.G.A. nr. 245/2005 privind aprobarea Metodologiei de evaluare a riscului substanţelor periculoase din lista I şi II a substanţelor prioritare/prioritar periculoase in mediul acvatic etc.[7]; Ordinul nr. 275/1997 al M.A.P.P.M. privind Normele metodologice privind instituirea regimului de supraveghere speciala în caz de nerespectare a măsurilor stabilite pentru asigurarea condiţiilor înscrise în autorizaţia de gospodărire a apelor[8]; Ordinul nr. 278/1997 al M.A.P.P.M. privind Metodologia cadru de elaborare a planurilor de prevenire şi combatere a poluărilor accidentale la folosinţele de apă potenţial poluatoare[9]; Ordinul nr. 662/2006 M.M.G.A. privind aprobarea Procedurii şi a competenţelor de emitere a avizelor şi autorizaţiilor de gospodărire a apelor[10]; Ordinul nr. 15/2006 al M.M.G.A. pentru aprobarea Procedurii de suspendare temporară a autorizaţiei de gospodărire a apelor şi a Procedurii de modificare sau de retragere a avizelor şi autorizaţiilor de gospodărire a apelor[11]; Ordinul nr. 161/2006 al M.A.P.M. pentru aprobarea Normativului privind clasificarea calităţii apelor de în vederea stabilirii stării ecologice a corpurilor de apă[12]; Ordinul nr. 1069/2003 al M.A.P.A.M. pentru aprobarea Metodologiei cu privire la desfăşurarea activităţilor specifice de gospodărire a apelor[13]; O.G. nr. 107/2002 privind înfiinţarea Administraţiei Naţionale „Apele Romane"[14],aprobată prin Legea nr. 404/2003; Legea nr. 17/1990 privind regimul juridic al apelor maritime interioare al

---

1) M. Of. nr.272 din 15 iunie 2002.
2) M. Of. nr. 616 din 15 iulie 2005.
3) M. Of. nr. 187 din 20 martie 2002.
4) Prin H.G. nr. 352/2002 (M. Of. nr. 398 din 11 mai 2005).
5) M. Of. nr. 350 din 27 mai 2002.
6) M. Of. nr. 267 din 17 septembrie 1995.
7) M. Of. nr. 565 din 1 iulie 2005.
8) M. Of. nr. 100 bis din 26 mai 1997.
9) M. Of nr. 100 bis din 26 mai 1997.
10) M. Of. nr. 661 din1 august 2006.
11) M. Of. nr. 108 din 3 februarie 2006.
12) M. Of. nr. 511 din 13 iunie 2006.
13) M. Of. nr. 44 din 20 ianuarie 2004.
14) M. Of. nr. 691 din 20 septembrie 2002.

marii teritoriale si al zonei contigue a României, completata si modificata prin Legea nr. 36/2002 și republicată[1].

Realizarea scopurilor care au stat în fața legiuirilor internaționale și naționale a depins și depinde în continuare de potențialul economico-financiare și organizatoric al țării și de cooperarea cu succes, înainte de toate, între țările membre ale Uniunii Europene, în general de cooperarea internațională, de perspectiva dezvoltării generale, precum și de conștientizarea necesității absolute de a proteja elementul de mediu denumit apă.

Din 1995, Uniunea Europeană a adoptat o abordare integrată a managementului apelor, cu scopul de a promova o folosire durabilă a resurselor de apă și a asigura coerența politicii în acest domeniu. Prin Comunicarea Comisiei COM (96) 59, Comisia Europeană stabilește abordarea politicii privind protecția apei, stabilind următoarele obiective: asigurarea furnizării de apă potabilă; asigurarea furnizării de apă potabilă sau nepotabilă, care să îndeplinească cerințele economice, altele decât cele necesare consumului uman; protecția și conservarea mediului acvatic; limitarea dezastrelor naturale (cum sunt seceta, inundații etc.).

Această abordare a fost completată cu Directiva-cadru în domeniul politicii privind protecția apei[2], în care se stabilește cadrul de protecție a apelor interioare de suprafață, a celor de adâncime și de coastă, având ca obiective prevenirea și reducerea poluării, promovarea folosirii durabile a apelor, protejarea mediului acvatic, îmbunătățirea statutului ecosistemelor acvatice și diminuarea efectelor produse de secetă și inundații[3]. Pentru reducerea poluării a fost întocmită o listă a substanțelor pentru care se vor lua măsuri de control a emisiilor și de stabilire a unor limite admisibile[4]. Cu privire la poluarea apelor marine, a fost formulată o strategie de promovare a folosirii durabile a mărilor și oceanelor și de conservare a ecosistemelor marine [COM (2002) 539], întocmindu-se un cadru de cooperare între statele membre[5].

În ce privește Directiva Cadru Apă (DCA) 2000/60/CE, aceasta a fost propusă în 1997 și a căpătat forma finală în decembrie 2000. Ea este una din primele directive europene în domeniul politicilor de mediu care integrează, în mod explicit, aspectele economice în cadrul proceselor de atingere a obiectivelor. Pentru a pune bazele unui control eficient al poluării apelor, DCA prevede un obiectiv comun pentru statele care o implementează și anume „atingerea calității ecologice și chimice bune" a apelor până în anul 2015.

---

[1] M. Of. nr. 775 din 21 octombrie 2002.

[2] Este vorba de Directiva nr. 2000/60/CE.

[3] O serie de directive au fost adoptate pentru introducerea unor standarde de calitate a apei potabile (Directiva nr. 98/83/CE), a apelor standarde de măsurare și analiză a poluării apelor de suprafață (Directiva nr. 79/869/CEE). Au fost stabiliți parametrii minimi ai apelor destinate îmbăierii (Directiva nr. 76/160/CEE), ai apelor uzate (Directiva nr. 91/271/CEE), ai apelor din crescătoriile piscicole (Directivele nr. 79/923/CEE și 78/659/CEE) și s-au limitat emisiile unor substanțe periculoase în apele de adâncime (Directiva nr. 80/68/CEE).

[4] A se vedea Directiva nr. 2455/2001/CEE.

[5] A se vedea Decizia nr. 2850/2000/CE.

Principiile care stau la baza mecanismului econom ic în domeniul gospodăririi apelor sunt următoarele: apa nu este un produs comercial ca oricare altul, ci o moștenire care trebuie apărată, protejată și tratată ca atare; drepturi egale de acces la sursele de apă pentru toate folosințele; utilizatorul plătește pentru serviciul prestat; acordarea de bonificații pentru utilizatorii de apă care demonstrează constant o grijă deosebită pentru folosirea rațională și protecția calității apei; poluatorul plătește.

Ca elemente moderne de protecție și folosire durabilă a apelor amintim: gospodărirea apelor în Europa se va realiza la nivel bazinal; o gospodărire integrată a apei de suprafață, a apei subterane, a zonei umede și a altor tipuri de ecosisteme dependente de ecosistemele acvatice; stabilirea obiectivului comun de „stare bună", ce trebuie atins după implementarea măsurilor cuprinse în Planul de gospodărire a apelor; caracterizarea apelor în cinci categorii de calitate, în funcție de elementele biologice, având în vedere că aceste elemente integrează și reflectă sinergic toate tipurile de impact și condițiile de mediu pe o perioadă mai lungă de timp. Elementele fizico-chimice, hidrologice și morfologice sunt elemente ajutătoare pentru caracterizarea stării apelor; definirea stării de referință pentru apele de suprafață; definirea categoriei „corpuri de apă puternic modificate"[1] și „corpuri de apă artificiale"[2]; recuperarea costurilor pentru serviciile de apă; participarea publicului la elaborarea Planului de Management al Apelor.

Scopul acestei directive este stabilirea unui cadru privind protecția apelor de suprafață interioare, a apelor tranzitorii, a apelor de coastă și subterane, prin care se urmărește: prevenirea deteriorării ulterioare, protejarea și îmbunătățirea stării ecosistemelor acvatice ținând cont și de cerințele de apă, ecosistemele terestre și zonele umede direct dependente de ecosistemele acvatice; promovarea utilizării durabile a apelor pe baza unei protecții pe termen lung a resurselor disponibile de apă; asigurarea reducerii progresive a poluării apelor subterane și prevenirea poluării ulterioare; contribuirea la diminuarea efectelor inundațiilor și a secetei.

100. Importanța apelor. Una din subdiviziunile Globului nostru este hidrosfera[3] care, alături de celelalte, poate fi considerată ca un rezervor aparte, dar în legătură și condiționare reciprocă cu celelalte. Cu toate acestea, apa se dovedește a nu fi, totuși, disponibilă în cantități suficiente și de o calitate corespunzătoare nevoilor de folosire, în anumite perioade și în anumite regiuni ale Terrei. De aceea, constatăm și în legătură cu apele un adevăr general: totdeauna, cel mai valoros lucru este acela din care avem mai puțin.

Cerințele firești și permanente de apă duc la creșterea substanțială și neîntreruptă a consumului de apă, ce nu poate fi satisfăcută totdeauna în regimul natural al surselor de apă, impunând realizarea de baraje, lacuri de acumulare, derivații și canale

---

[1] *Corpul de apă puternic modificat* este corpul de apă de suprafață care, datorită unei modificări fizice cauzate de o activitate umană, și-a schimbat substanțial caracterul lui natural, desemnat astfel în conformitate cu prevederile legale.

[2] *Corp de apă artificial* este corpul de apă de suprafață creat prin activitate umană.

[3] Alături de atmosfera, biosfera și litosfera (a se vedea *D. Marinescu*, op. cit., p. 121).

magistrale etc.[1] Apă există, desigur pe Terra. În cea mai mare cantitate (97%) apa există pe Glob în oceane și mări. Calotele de gheață ale polilor conțin puțin peste 2% din totalul de apă, iar fluviile, râurile, lacurile, pânzele subterane de apă și atmosferă abia 1%, care este un procent infim, dacă avem în vedere că acesta constituie, în mod obișnuit, sursa aprovizionării cu apă a oamenilor[2].

Dar, apa nu întotdeauna este în favoarea oamenilor. Creșterea volumului de ape uzate conduce la necesitatea dezvoltării lucrărilor de epurare a apelor și la luarea măsurilor de protecție a calității acestora.

Cu toată importanța apelor, se constată, în același timp, o creștere a valorii pagubelor produse de inundații, ceea ce impune executarea de lacuri de acumulare pentru atenuarea viiturilor, regularizarea albiilor, efectuarea lucrărilor de întreținere a albiilor cursurilor de apă etc.

Trebuie să privim deci, sub toate aceste aspecte, importanța apelor (nepoluate și poluate) ca un sever semnal de alarmă, întrucât intensificarea și diversificarea utilizării apei în condițiile creșterii explozive a populației de pe Terra, gradul înalt de urbanizare, apariției și dezvoltării unor noi industrii mari consumatoare de apă etc., impun, pe de o parte, măsuri de folosire rațională a acestui bun comun și optimizarea gestionării corespunzătoare a resurselor de apă, iar pe de altă parte, soluționarea problemei apelor uzate, impunându-se reciclarea lor corespunzătoare și refolosirea pentru satisfacerea diferitelor nevoi economico-sociale, în contextul realizării unei dezvoltări durabile.

Statul nostru trebuie să proiecteze lucrări importante privitoare la resursele de apă, care poate avea efecte deosebite asupra mediului din țara noastră, dar și din alte țări, fapt pentru care trebuie asigurată nu numai o activitate internă științific fundamentată, ci și o cooperare, înainte de toate, între țările de vecinătate. Adunarea, analizarea și schimbul de date hidrologice printr-un mecanism național și internațional, adoptarea de programe necesare pentru adunarea datelor necesare planificării, evaluarea repercusiunilor utilizatorilor apei asupra mediului, utilizarea rațională a resurselor de apă, ca element de valoare al mediului, asigurarea protecției juridice și administrative a drepturilor și privilegiilor referitoare la apă, prevenirea și reglementarea diferendelor care pot fi cauzate de gospodărirea și administrarea resurselor de apă și, în fine, cooperarea sub toate aspectele sunt sarcini care trebuie să stea în continuare în atenția legiuitorului nostru.

101. Clasificarea apelor. Apele se clasifică după mai multe criterii: administrarea, așezarea, destinația economică, felul proprietății ș.a.

---

[1] Cum se arată în doctrină (a se vedea ibidem).

[2] În doctrina juridică (a se vedea ibidem) se arată că, după calcule aproximative, în atmosferă există în jur de zece mii miliarde tone de vapori de apă, ceea ce înseamnă în medie câte 200 tone pentru fiecare hectar al Globului pământesc. Se mai arată că, aproape 3/4 din suprafața totală a Globului terestru, adică 365.982.450 km² este acoperit cu apă. Această suprafață este de 2,54 ori mai mare decât cea „uscată". Tot în doctrină se arată că un canadian folosește în medie 600 l de apă pe zi, un american utilizează 3-400 l, un european 100-200 l, iar un african 50 l (a se vedea *M. Duțu*, Tratat de dreptul mediului, ed. 3, Ed. C.H. Beck, București, 2007, p. 721, nota 1) etc.

După criteriul administrării lor, distingem ape internaționale, ape teritoriale și ape naționale. *Apele internaționale* sunt acelea cu privire la care statul român este riveran cu alte state, care intră sau trec prin granițele țării, precum și cele cu privire la care interesele unor state străine au fost recunoscute prin tratate și convenții internaționale. Uneori, în legislație se folosește și expresia „ape transfrontiere" care înseamnă orice apă de suprafață sau subterană care marchează frontierele dintre două sau mai multe state, le traversează sau sunt localizate pe acestea. Apele transfrontiere se varsă direct în mare fără să formeze estuare. Limita acestor ape transfrontiere este o linie dreaptă trasă peste respectivele lor guri de vărsare, între limitele inferioare de reflux de pe malurile lor. *Apele teritoriale*, numite și maritime interioare, sunt cele cuprinse în porțiunea de la de la țărmul țării noastre spre larg, ale căror întindere și delimitare se stabilesc prin lege. *Apele naționale* pot fi navigabile și nenavigabile. Apele naționale navigabile sunt cele maritime interioare, fluviile, râurile, canalele și lacurile din interiorul țării, pe sectoarele lor navigabile, precum și apele navigabile de frontieră de la malul român până la linia de frontieră (*talveg*[1]) stabilită prin tratate sau alte acte juridice internaționale. Celelalte ape sunt nenavigabile.

Conform așezării lor, apele pot fi de suprafață și ape subterane. *Apele de suprafață*, după cum rezultă și din denumirea lor, se găsesc deasupra solului fie în mișcare (apele curgătoare), fie stând relativ în același loc. *Apele subterane* se găsesc sub suprafața solului, la adâncimi variabile, ele nefiind vizibile de la suprafață. Potrivit art. 4 alin. (1) din Legea apelor nr. 107/1996, modificată și completată, resursele de apa de suprafața și subterane sunt monopol natural de interes strategic. Stabilirea regimului de folosire a resurselor de apa, indiferent de forma de proprietate, este un drept exclusiv al Guvernului, exercitat prin autoritatea publica centrala din domeniul apelor.

După destinația lor economică concretă apele sunt de folosință generală, ape industriale, ape destinate agriculturii și ape cu destinații speciale. *Apele de folosință generală* sunt cele destinate, în principal, satisfacerii nevoilor populației, când ele apar ca obiect de consumație individuală. Apele de consumație individuală pot fi dulci și minerale. Apa dulce poate fi de izvor sau de râuri. Apele minerale de consum alimentar pot fi ape minerale naturale prin care se înțelege o apă exclusiv subterană, pură din punct de vedere microbiologic, extrasă prin foraje sau din surse naturale care îndeplinește anumite condiții[2]. Aici cunoaștem și definiții complementare și anume: apa minerală naturală, natural-gazoasă este apă minerală al cărei conținut de dioxid

[1] *Talveg* este linia adâncimilor maxime ale albiei minore din profilele transversale succesive. *Profile transverale* este reprezentarea grafică a distanțelor față de un reper luat ca bază (cu marcarea tipului de folosință a terenului) a variației altitudinii punctelor unei secțiuni, perpendiculare pe direcția de scurgere a apei. Sistemul de referință este utilizat este Marea Neagră '75.

[2] Aceste condiții sunt: a) conținut specific de săruri minerale dizolvate, proporții relative între aceste săruri, prezența unor oligoelemente sau a altor constituenți;

b) natura exclusiv subterană;

c) captare care garantează puritatea microbiologică la sursă;

d) compoziție, temperatură și alte caracteristici constante, în limitele fluctuației naturale. Acestea nu trebuie să fie afectate de posibilele variații ale debitului sursei;

e) caracteristici de zăcământ care să poată asigura o bună protecție naturală împotriva poluării;

f) în unele cazuri, efecte benefice pentru sănătate.

de carbon provenind de la sursă este, după condiționare, același ca la emergență, în limitele tehnice uzuale de toleranță; apa minerală naturală negazoasă (plată) este apa minerală care, în stare naturală și după condiționare nu conține dioxid de carbon în proporție superioară cantității necesare pentru menținerea în stare dizolvată a sărurilor hidrogencarbonatate din compoziția sa, dar nu mai mult de 250 mg/l; apa minerală naturală degazeificată sau apă minerală naturală reimpregnată cu dioxid de carbon de la sursă este apa minerală al cărei conținut în dioxid de carbon, după condiționare, nu este același ca la emergență; apa minerală naturală gazeificată este o apă minerală căreia i s-a adăugat dioxid de carbon de altă origine decât cel de la sursă, dar de uz exclusiv alimentar. *Apele industriale* sunt cele folosite în diferite domenii ale industriilor pentru realizarea unor produse noi (oțel, săpun etc.) când avem de a face cu apa ca obiect al muncii. Apele destinate agriculturii sunt cele folosite, în special, pentru irigații, când ele apar tot ca obiect al muncii. *Apele cu destinație specială* sunt cele utilizate pentru navigație, plutărit, pescuit, producerea energiei electrice etc., când apa este considerată ca mijloc de producție.

Tot după acest criteriu, legiuitorul distinge[1] următoarele categorii ale apelor: *apă potabilă*, care îndeplinește indicatorii de potabilitate prevăzuți de legislația în vigoare; *ape uzate menajere* care sunt cele de canalizare rezultate din folosirea apei în gospodării, instituții publice și servicii, ce rezultă mai ales din metabolismul uman și din activități menajere și igienico-sanitare; *ape uzate industriale*, adică apele de canalizare rezultate din activități economico-industriale sau corespunzând unei alte utilizări a apei decât cea menajeră; *ape uzate orășenești*, adică cele de canalizare rezultate din amestecul apelor uzate menajere cu apele uzate industriale sau agrozootehnice, preepurate sau nu, precum și apele care provin din stropirea și spălarea drumurilor publice sau private, a aleilor, a grădinilor și curților imobilelor; ape pluviale adică cele de canalizare care provin din precipitații atmosferice.

După regimul juridic fundamental al apelor acestea pot fi de domeniul public și de domeniul privat.

102. Administrarea apelor. În subordinea Ministerului Mediului și Dezvoltării Durabile funcționează Direcția Managementul Resurselor de Apă, ca unitate de management și de implementare a proiectului, precum și Inspecția de Stat al Apelor, ca audit public intern[2]. Această autoritate publică centrală coordonează și activitatea de administrare a patrimoniului de ape a unităților aflate în subordinea, în coordonarea sau sub autoritatea sa, aferent domeniului public al statului, și fundamentează și elaborează programe privind protecția mediului și gospodărirea apelor, în scopul asigurării dezvoltării durabile[3]. Pe lângă M.M.D.D. funcționează, ca organisme consultative[4],

---

[1] A se vedea: Anexa nr. 1 la Legea apelor nr. 107/1996 modificată și completată; art. 2 din Ordinul Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Publice de Gospodărire Comunală nr. 88/2007 pentru aprobarea Regulamentului-cadru al serviciului de alimentare cu apă și de canalizare (M. Of. nr. 324 din 15 mai 2007).

[2] Potrivit art. 14 alin. (1) din H.G. nr. 368/2007 privind organizarea și funcționarea M.M.D.D.

[3] Ibidem art. 3 pct. 10 și 11.

[4] Ibidem art. 16 lit. d), h) și j).

Comitetul național român pentru Programul hidrologic internațional[1], Centrul român pentru reconstrucția ecologică a râurilor și lacurilor și Consiliul interministerial al apelor[2].

Prin Legea nr. 310/2004 pentru modificarea și completarea Legii apelor nr. 107/1996[3] a fost introdus la art. 1 un alineat 6 nou cu următorul text: „Conservarea, protecția și îmbunătățirea mediului acvatic, în condițiile utilizării durabile a resurselor de apa, au la baza principiile precauției, prevenirii, evitării daunelor la sursa și poluatorul plătește și trebuie să țină seama de vulnerabilitatea ecosistemelor acvatice situate în Delta Dunării și în Marea Neagra, deoarece echilibrul acestora este strâns influențat de calitatea apelor interioare care se vărsa în acestea".

Administrarea domeniului public național al apelor se realizează de: Administrația Națională „Apele Române"; Societatea Națională a Apelor Minerale S.A.; Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării".

1. Autoritatea centrală pentru aplicarea strategiei și politicii naționale în general în domeniul protecției apelor este *Administrația Națională „Apele Române"* (în continuare Administrație) care funcționează în coordonarea M.M.D.D. ca unitate finanțată din venituri proprii și care, potrivit art. 1 al Statutului de organizare și funcționare[4], „este instituție publică de interes național, cu personalitate juridică, și funcționează pe bază de gestiune și autonomie economică, în coordonarea autorității publice centrale din domeniul apelor". Această instituție publică de interes național urmărește respectarea reglementărilor în domeniu, scop în care acționează pentru cunoașterea resurselor de apă, protecția acestora împotriva epuizării și degradării, punerea în valoare și utilizarea durabilă a resurselor de apă, administrarea și exploatarea infrastructurii Sistemului național de gospodărire a apelor, precum și pentru implementarea prevederilor legislației armonizate cu directivele Uniunii Europene și pentru implementarea prevederilor legislației armonizate cu directivele Uniunii Europene în domeniul gospodăririi durabile a resurselor de apă.

Administrația Națională „Apele Române" administrează bunurile din domeniul public al statului, de natura celor prevăzute la art. 136 alin. (3) din Constituția României, republicată, bunurile proprietate publica prevăzute de Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia, cu modificările și completările ulterioare, conform anexei nr. 2, precum și patrimoniul propriu stabilit pe baza situațiilor financiare existente la sfârșitul lunii anterioare datei înregistrării ca instituție publica la organul fiscal competent. Apele cu potențialul lor valorificabil, cu excepția resurselor acvatice vii și cele ce pot fi folosite în interes public, cu albiile lor minore, malurile și cuvetele lacurilor, cu bogățiile lor naturale, plajele și marea teritorială,

---

[1] A se vedea Regulamentul de organizare și funcționare al Comitetului național român pentru Programul hidrologic internațional și a componenței acestuia, aprobat prin Ordinul ministrului mediului și gospodăririi apelor nr. 663/2005, (M. Of. nr. 772 din 25 august 2005).

[2] A se vedea H.G. nr. 316/2007 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare al Consiliului interministerial al apelor (M. Of. nr. 234 din 4 aprilie 2007).

[3] M. Of. nr. 584 din 30 iunie 2004.

[4] Aprobat prin H.G. nr. 1176/2005 (M. Of. nr. 937 din 20 octombrie 2005).

precum și alte bunuri aparținând patrimoniului public de interes național, nominalizate în H.G. nr.2060/2004 pentru aprobarea inventarelor bunurilor din domeniul public al statului, cu completările ulterioare, anexa nr. 13, p. 136-396, precum și fondul național de date de gospodărirea apelor.

Pentru realizarea acestor scopuri, Administrația coordonează și răspunde de modul de folosire a resurselor de apă de suprafață și subterane pe ansamblul teritoriului țării și de exploatare a lucrărilor de gospodărire a apelor. Ea colaborează cu toți deținătorii altor lucrări construite pe ape sau în legătură cu apele[1].

Administrația administrează resursele de apă din domeniul public al statului și infrastructura Sistemului național de gospodărire a apelor, formată din lacuri de acumulare, diguri de apărare împotriva inundațiilor, canale, derivații, prize de apă și alte lucrări specifice sistemelor naționale de veghe hidrologică, hidrogeologică și de monitorizare a calității resurselor de apă aflate în patrimoniul său.

În acest sens (și nu numai), în Capitolul III din Statut sunt stabilite, printre altele, următoarele atribuții ale Administrației naționale „Apele Române":

– administrarea, exploatarea și întreținerea infrastructurii Sistemului național de gospodărire a apelor, aflate în administrarea sa;

– administrarea, exploatarea și întreținerea albiilor minore[2] ale apelor, a cuvetelor lacurilor și bălților, în starea lor naturală sau amenajată, a falezei și plajei mării, a zonelor umede și a celor protejate, aflate în patrimoniu;

– administrarea, exploatarea și întreținerea infrastructurii Sistemului național de veghe hidrologică și hidrogeologică;

– administrarea, exploatarea și întreținerea Sistemului național de supraveghere a calității resurselor de apă;

– alocarea dreptului de utilizare a resurselor de apă de suprafață și subterane în toate formele sale de utilizare, cu potențialele lor naturale, cu excepțiile legale;

– apărarea împotriva inundațiilor prin lucrările de gospodărire a apelor aflate în administrarea sa și gestionarea stocului de materiale și mijloace specifice de apărare împotriva inundațiilor;

– întreținerea și exploatarea lucrărilor de gospodărire a apelor din domeniul public al statului, cu rol de apărare împotriva inundațiilor, aflate în administrare;

– îndeplinirea angajamentelor luate de statul român prin acordurile și convențiile internaționale din domeniul apelor;

– implementarea directivelor Uniunii Europene din domeniul apelor ș.a.

Potrivit art. 8 din Statut, activitățile Administrației privesc: exploatarea, întreținerea și repararea infrastructurii naționale de gospodărire a apelor aflate în administrarea sa etc.; gestionarea cantitativă a resurselor de apă prin elaborarea balanței apei, pe

---

[1] Conform art. 3 din Statutul de organizare și funcționare a Administrației Naționale „Apele Române".

[2] Prin *albie minoră* se înțelege suprafața de teren ocupată permanent sau temporar de apă, care asigură curgerea nestingherită, din mal în mal, a apelor la niveluri obișnuite, inclusiv insulele create prin curgerea naturală a apelor, a cuvetelor lacurilor și bălților. Prin *mal* se înțelege porțiunea îngustă de teren, de regulă în pantă, de-a lungul unei ape.

bazine hidrografice[1] şi la nivelul ţării, elaborarea şi urmărirea aplicării planurilor de restricţii şi folosire a apei în perioade deficitare, pe bazine hidrografice, precum şi îndrumarea utilizatorilor de apă în procesul de întocmire a programelor de restricţii în alimentarea cu apă în caz de secetă; coordonarea exploatării lacurilor de acumulare, pe bazine hidrografice, indiferent de deţinătorul acestora; elaborarea planurilor de amenajare ale bazinelor hidrografice; realizarea registrului zonelor protejate în conformitate cu prevederile legislaţiei armonizate cu directivele Uniunii Europene; monitorizarea stării şi evoluţiei cantitative şi calitative a apelor; avizarea şi aprobarea regulamentelor de exploatare a acumulărilor de apă, indiferent de deţinător; emiterea avizelor şi a autorizaţiilor de gospodărire a apelor; controlul utilizatorilor de apă, al activităţilor şi lucrărilor executate pe ape şi în legătură cu ape, din punct de vedere al respectării legislaţiei în domeniul apelor; participarea în caz de producere a poluărilor accidentale la activităţile operative de avertizare a utilizatorilor de apă şi a autorităţilor administraţiei publice din aval, de eliminare a cauzelor şi de diminuare a efectelor, de monitorizare a propagării unei poluante; evaluarea daunelor produse de poluarea accidentală şi a costurilor serviciilor executate de Administraţia Naţională „Apele Române" pentru monitorizarea şi combaterea poluării accidentale, în vederea recuperării acestora de la poluator, conform principiului „poluatorul plăteşte"; întocmirea şi ţinerea la zi a Fondului naţional de date de gospodărire a apelor; participarea la activităţile internaţionale de schimb de date, informaţii şi prognoze, la reuniuni tehnico-ştiinţifice, la studii şi proiecte în domeniul gospodăririi apelor, hidrologiei şi hidrogeologiei; asigurarea aplicării prevederilor convenţiilor şi a altor acorduri internaţionale din domeniul apelor, la care România este parte, şi a implementării prevederilor legislaţiei armonizate cu directivele Uniunii Europene din domeniul gospodăririi resurselor de apă şi multe alte activităţi.

Potrivit art. 11 din Statutul de organizare şi funcţionare, structura organizatorică şi funcţională a Administraţiei, aprobată de consiliul de administraţie, cuprinde în subordine următoarele unităţi: unsprezece direcţii de ape, instituţii publice organizate la nivelul bazinelor şi spaţiilor hidrografice şi Institutul Naţional de Hidrologie şi Gospodărire a Apelor, unităţi cu personalitate juridică; Exploatarea Complexă Stânca-Costeşti, Centrul de Formare şi Pregătire a Personalului în Gospodărirea Apelor şi Revista „Hidrotehnica", unităţi fără personalitate juridică;

2. *Societatea Naţionale a Apelor Minerale S.A.*[2], în continuare Societate, are în componenţă cinci sucursale[3]. Potrivit art. 4 din H.G. nr. 786/1997, obiectul principal de activitate este exploatarea şi valorificarea substanţelor minerale utile din

---

[1] Prin *bazin hidrografic* se înţelege o unitate fizico-geografică care înglobează reţeaua hidrografică până la cumpăna apelor.

[2] Înfiinţată prin H.G. nr. 786/1997 (M. Of. nr. 356 din 15 decembrie 1997), hotărâre prin care a fost abrogată H.G. nr. 1035/1990 privind înfiinţarea Regiei Autonome a Apelor Minerale din România (M. Of. nr. 107 din 26 septembrie 1990), cu modificările ulterioare.

[3] Trei sucursale de exploatare: „Nord", cu sediul în Vatra Dornei; „Centru", cu sediul în Miercurea Ciuc; „Vest", cu sediul în Deva, apoi sucursala de îmbuteliere a apei minerale, cu sediul în Târgu Secuiesc şi sucursala de lichefiere şi îmbuteliere a dioxidului de carbon, cu sucursala în comuna Siculeni, jud. Harghita.

zăcămintele încredințate spre administrare, prin efectuarea de acte de comerț, lucrări de cercetare geologică și hidrogeologică și valorificare prin îmbuteliere sau activități turistice și balneare a produselor proprii, transport, depozitare, distribuție și comercializare. Societatea are ca scop aplicarea strategiei naționale stabilite pentru exploatarea zăcămintelor hidrominerale și de substanțe asociate, prin efectuarea de acte de comerț, corespunzătoare obiectului de activitate.

3. *Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării"*, denumită în cele ce urmează rezervație, conlucrează cu Administrația Națională „Apele Române" în vederea gospodăririi apelor și administrează patrimoniul natural din domeniul public de interes național al rezervației. Rezervația este supusă unui regim special de administrare în scopul protecției și conservării acesteia, prin dezvoltarea așezărilor umane și organizarea activităților economice în corelare cu capacitatea de suport a mediului deltaic și a resurselor sale naturale[1]. Rezervația coordonează lucrările hidrotehnice pentru asigurarea bunei circulații a apelor pe canale, ghioluri și lacuri, precum și pentru împiedicarea fenomenelor de eroziune a platformei marine. Pentru înființarea oricăror unități care ar urma să-și desfășoare activitatea în zona Deltei Dunării este necesară obținerea autorizației prealabile de la guvernatorul rezervației.

103. Gospodărirea apelor. Prin gospodărirea apelor înțelegem „ansamblul activităților care prin mijloace tehnice și măsuri legislative, economice și administrative, conduc la cunoașterea, utilizarea, valorificarea rațională, menținerea sau îmbunătățirea resurselor de apă pentru satisfacerea nevoilor sociale și economice, la protecția împotriva epuizării și poluării acestor resurse, precum și la prevenirea și combaterea acțiunilor distructive ale apelor"[2].

Activitățile de gospodărire și protecție a resurselor de apă și a ecosistemelor acvatice se supun prevederilor O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, precum și legislației specifice în vigoare. Reglementarea activităților din punct de vedere al gospodăririi apelor și controlul respectării prevederilor legale privind protecția apelor și a ecosistemelor acvatice se realizează de către autoritățile competente pentru protecția mediului, de gospodărire a apelor și de sănătate[3].

Execuția lucrărilor pe ape sau în legătură cu apele se face numai în baza avizului de gospodărire a apelor sau a notificărilor de începere a execuției, iar punerea în funcțiune a acestor lucrări se face în baza autorizației de gospodărire a apelor sau a notificărilor de punere în funcțiune a investiției.

Autorizația de gospodărire a apelor pentru activitățile supuse legislației din domeniul prevenirii și controlului integrat al poluării se emite potrivit legii și se include în autorizația integrată de mediu[4]. Autorizația de gospodărire a apelor reprezintă actul care condiționează din punct de vedere tehnic și juridic funcționarea sau exploatarea

---

[1] A se vedea art. 2 din Legea nr. 82/1993 privind constituirea Rezervației Biosferei „Delta Dunării".

[2] A se vedea pct. 35 din Anexa 1 la Legea nr. 107/1996, modificată și completată.

[3] A se vedea art. 56 din O.U.G. nr. 195/2005.

[4] A se vedea art. 57 din O.U.G. nr. 195/2005, precum și Ordinul ministrului mediului și gospodăririi apelor nr. 661/2006 privind aprobarea Normativului de conținut al documentațiilor

obiectivelor noi, construite pe ape sau care au legătură cu apele de suprafață, subterane, cu zona costieră, faleza, litoralul și plaja mării, cu apele maritime interioare, marea teritorială, zona economică exclusivă și platoul continental, precum și funcționarea și exploatarea în continuare a celor existente și, după caz, desfășurarea activității de depozitare, manevrare și/sau transport prin conducte a substanțelor periculoase sau alte activități pe sol sau în subsol care pot conduce la evacuarea indirectă de substanțe periculoase în apele subterane sau de suprafață.

„Conservarea, protecția și îmbunătățirea mediului acvatic, în condițiile utilizării durabile a resurselor de apa, au la baza principiile precauției, prevenirii, evitării daunelor la sursă și poluatorul plătește și trebuie să țină seama de vulnerabilitatea ecosistemelor acvatice situate în Delta Dunării și în Marea Neagra, deoarece echilibrul acestora este strâns influențat de calitatea apelor interioare care se varsă în acestea"[1].

„Activitatea de gospodărire unitară, rațională și integrată a apelor se organizează și se desfășoară pe bazine hidrografice, ca entități geografice indivizibile de gospodărire cantitativă și calitativă a resurselor de apă. Gospodărirea apelor trebuie să considere ca un tot unitar apele de suprafață și subterane, atât sub aspect cantitativ, cât și calitativ, în scopul dezvoltării durabile"[2].

Scopul reglementărilor în materie din Legea apelor nr. 107/1996, modificat și completat, este, printre altele, gospodărirea durabilă a apei și repartiția rațională și echilibrată a acestei resurse, cu menținerea și cu ameliorarea calității și regenerării naturale a apelor[3]. Mecanismul economic specific domeniului gospodăririi cantitative și calitative a resurselor de apă include sistemul de contribuții, plăți, bonificații, tarife și penalități ca parte a modului de finanțare a dezvoltării domeniului și de asigurare a funcționarii Administrației Naționale „Apele Române". Dintre atribuțiile Administrației amintim aici gospodărirea durabilă a resurselor de apă, aplicarea strategiei și a politicii naționale și urmărirea respectării reglementărilor în domeniu și a programului național de implementare a prevederilor legislației armonizate cu directivele Uniunii Europene, precum și gospodărirea unitară și durabilă a resurselor de apă de suprafață și subterane și protecția acestora împotriva epuizării și degradării, ca și repartiția rațională și echilibrată a acestor resurse[4].

Potrivit art. 7 alin. (1) din Legea apelor nr. 107/1996, elaborarea strategiei și politicii naționale în domeniul gospodăririi apelor, asigurarea coordonării și controlului aplicării reglementărilor naționale și internaționale în acest domeniu se realizează de către M.M.D.D. În alin. (2) din același articol (text modificat prin Legea nr. 310/2004) se precizează că gestionarea cantitativă și calitativă a resurselor de apă, exploatarea lucrărilor de gospodărire a apelor, precum și aplicarea strategiei și a politicii naționale, cu respectarea reglementărilor naționale în domeniu, se realizează de Administrația Națională „Apele Romane" prin direcțiile de ape din subordinea acesteia.

---

tehnice de fundamentare necesare obținerii avizului de gospodărire a apelor si a autorizației de gospodărire a apelor (M. Of. nr. 658 din 31 iulie 2006).

[1] Art. 1 alin. (6) din Legea apelor nr. 107/1996, modificată și completată.

[2] Ibidem art. 6 alin. (1).

[3] Ibidem art. 2 lit. f).

[4] Potrivit art. 3 alin. (1) lit. a) și d) din aceeași lege.

Unitățile de gospodărire a apelor[1] sunt: direcțiile de ape bazinale ale administrației și sistemele de gospodărire a apelor organizate ca subunități ale direcțiilor bazinale.

În actele juridice de reglementare sunt enumerate lucrările și categoriile de activități desfășurate pe ape sau care au legătură cu apele pentru care *este necesară solicitarea și obținerea* avizului și autorizației de gospodărire a apelor[2] și care nu au nevoie de asemenea avize, respectiv autorizații. Din prima categorie fac parte: a) lucrările, construcțiile și instalațiile care asigură gospodărirea complexă a apelor, inclusiv atenuarea apelor mari, prin modificarea regimului natural de curgere (baraje, acumulări permanente sau nepermanente, derivații de debite); b) lucrări de folosire a apelor, cu construcțiile și instalațiile aferente (alimentări cu apă potabilă, inclusiv cele din mediul rural), unde trebuie asigurate condiții de realizare treptată a canalizării și epurării apelor uzate, alimentări cu apă industrială și pentru irigații, amenajări piscicole, centrale hidroelectrice, folosințe hidromecanice, amenajări pentru navigație, plutărit și flotaj, poduri plutitoare, amenajări balneare, turistice sau pentru agrement, alte lucrări de acest fel); c) lucrări, construcții și instalații pentru protecția calității apelor sau care influențează calitatea apelor (lucrări de canalizare și evacuare de ape uzate, stații și instalații de prelucrare a calității apelor, injecții de ape în subteran, alte asemenea lucrări); d) construcții de apărare împotriva acțiunii distructive a apei (îndiguiri, apărări și consolidări de maluri și albii, rectificări și reprofilări de albii, lucrări de dirijare a apei, combaterea eroziunii solului, regularizarea scurgerii pe versanți, corectări de torenți, desecări și asanări, alte lucrări de apărare); e) traversări de cursuri de apă cu lucrările aferente (poduri, conducte, linii electrice etc.); f) amenajări și instalații de extragere a agregatelor minerale și nămolurilor terapeutice din albiile sau malurile cursurilor de apă, lacurilor și țărmul mării (balastiere amplasate în terasă, cariere etc.); g) depozite (de deșeuri menajere, de deșeuri industriale – halde de steril, zguri și cenuși, șlamuri, nămoluri și alte asemenea – și cimitire; h) plantări și defrișări de vegetație lemnoasă, perdele antierozionale și filtrante în zonele de protecție; i) lucrări, construcții și instalații care se execută pe malul mării, fundul apelor maritime interioare și al mării teritoriale, platoul continental sau lucrări pentru apărarea țărmului, sau în albiile majore, care nu fac parte din fondul forestier; j) lucrări de prospecțiuni, de explorare/exploatare prin foraje terestre sau maritime, instalații hidromecanice, borne topohidrografice și orice alte lucrări de studii de teren în legătura cu apele; k) lucrări și instalații pentru urmărirea parametrilor hidrologici sau urmărirea automată a calității apei; l) injectarea în structurile din care au provenit sau în formațiunile geologice care, din motive naturale, sunt permanent improprii pentru alte scopuri a apelor de zăcământ de la schelele de extracție, fără a produce poluarea straturilor de ape subterane traversate; m) planuri de amenajare a teritoriului, planuri de urbanism general, zonal și de detaliu; n) lucrări de închidere a minelor/carierelor și de reconstrucție ecologică a zonelor afectate; o) zone naturale protejate; p) instalații de preepurare/epurare a apelor uzate pentru folosințele de apă care intră sub incidența O.U.G. nr. 152/2005

[1] Unitate de gospodărire a apelor este orice formă organizatorică din structura autorităților de gospodărire a apelor (Administrația Națională „Apele Române" S.A.).

[2] A se vedea Anexa 1 la Legea apelor nr. 107/1996, modificat și completat.

privind prevenirea şi controlul integrat al poluării aprobată prin Legea nr. 84/2006[1] care se alimentează cu apa de la un alt consumator şi evacuează apă uzată epurată/ preepurată în reţeaua de canalizare comunală sau de zona.

Lista lucrărilor şi categoriilor de activităţi pentru care *nu este necesară* solicitarea şi obţinerea avizului de gospodărire a apelor cuprinde: alimentarea cu apă pentru folosinţe destinate satisfacerii nevoilor gospodăreşti proprii, dacă pentru aceasta nu se folosesc instalaţii ori se folosesc instalaţii cu capacitate mică (0,2 l/s.); lucrările de dragare efectuate pe căile navigabile pentru menţinerea adâncimii; lucrările pentru care este necesară notificarea către unităţile din subordinea Administraţiei Naţionale „Apele Române"[2] (instalaţiile cu caracter provizoriu, protecţia sanitară a surselor de alimentare cu apă potabilă, lucrări de captare a apei în cantităţi ce nu depăşeşte 2 l/s, reparaţii de drumuri şi poduri etc.).

Principalele activităţi specifice[3] realizate de Administraţia Naţională „Apele Române" în conformitate cu cerinţele Directivei-cadru în domeniul apelor 2000/60/CE sunt, de exemplu, administrarea, exploatarea, întreţinerea şi dezvoltarea infrastructurii Sistemului naţional de gospodărire a apelor aflat în administrarea sa; asigurarea protecţiei resursei de apă printr-o folosire raţională, reducerea risipei şi reducerea poluării; supravegherea cursurilor de apă, constatarea stării de degradare a albiilor şi malurilor şi stabilirea măsurilor şi responsabilităţilor pentru asigurarea scurgerii normale a apelor, asigurarea întreţinerii şi exploatării plajelor aflate în administrare; elaborarea de diagnoze şi prognoze hidrologice pe cursurile de apă şi avertizări în caz de producere a fenomenelor hidrometeorologice periculoase, pe baza precipitaţiilor care se măsoară la staţiile hidrometrice; asigura transmisia internaţionala conform regulamentelor în vigoare; acţionarea pentru prevenirea şi apărarea împotriva inundaţiilor, fenomenelor hidrometeorologice periculoase; avizarea şi autorizarea lucrărilor construite pe ape şi în legătură cu apele, aplicând reglementările emise de M.M.D.D.; acţionarea cu mijloace proprii pentru limitarea efectelor poluărilor accidentale; implementarea prevederilor legislaţiei armonizate cu directivele Uniunii Europene în domeniul gospodăririi apelor şi multe alte astfel de activităţi

Principiile mecanismului economic în domeniul apelor sunt:

– principiul utilizatorul plăteşte, adică principiul recuperării costurilor serviciilor de apa, inclusiv cheltuielile de mediu şi resurse, asociate cu daunele sau cu impactul negativ asupra mediului acvatic, de la utilizatori;

– principiul poluatorul plăteşte;

– principiul precauţiei pentru asigurarea utilizării prudente şi raţionale a apei prin luarea măsurilor preventive, astfel încât daunele asupra mediului să fie rectificate la sursa.

---

[1] M. Of. nr. 327 din 11 aprilie 2006.

[2] Conform art. 54 alin. (1) din Legea apelor nr. 107/1996, modificată şi completată prin Legea nr. 310/2004.

[3] A se vedea Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor, apelor şi mediului nr. 1069/2003 pentru aprobarea Metodologiei cu privire la desfăşurarea activităţilor specifice de gospodărire a apelor (M. Of. nr. 44 din 20 ianuarie 2004).

Prestarea de către Administrația Națională „Apele Romane" a serviciilor specifice de gospodărire a apelor se face pe bază de contracte economice de prestări de servicii.

Divergențele apărute la încheierea contractelor între direcțiile bazinale sau unitățile subordonate Administrației și agenții economici, în calitate de beneficiari, se negociază în etapa finală a concilierii la nivelul central al Administrației, în prezenta autorității competente, după caz.

Lucrările și activitățile ce se execută pe ape sau au legătură cu apele trebuie să fie avizate și autorizate din punctul de vedere al gospodăririi apelor, ce este una din atribuțiile principale a Administrației Naționale „Apele Române".

Avizul de gospodărire a apelor reprezintă actul care condiționează din punct de vedere tehnic și juridic finanțarea și/sau execuția obiectivelor noi de investiție care urmează a fi construite pe ape sau care au legătură cu apele de suprafață și cu cele subterane.

Categoriile de lucrări și activități pentru care este necesară solicitarea și obținerea avizului de gospodărire a apelor sunt prezentate în lege în anexa nr. 1.a, iar cele pentru care nu este necesară solicitarea și obținerea avizului de gospodărire a apelor sunt prezentate în anexa 1.b.1. din același act normativ.

Avizul de gospodărire a apelor își menține valabilitatea pe toată durata de realizare a lucrărilor, cu condiția respectării prevederilor cuprinse în acesta.

Avizul de gospodărire a apelor își pierde valabilitatea după 2 ani de la emitere, dacă execuția lucrărilor, construcțiilor sau instalațiilor respective nu a început în acest interval.

Se poate emite un nou aviz, numai dacă se respectă integral prevederile documentației pentru care s-a emis avizul inițial. Solicitarea de emitere a avizului se face cu minimum doua luni înainte de data expirării acestuia, potrivit legii (art. 13).

Posesorul avizului de gospodărire a apelor are obligația să anunțe, în scris, direcțiile de ape bazinale ale Administrației despre data de începere a execuției lucrărilor, cu zece zile înainte de aceasta.

Avizul de gospodărire a apelor se solicită de către beneficiarul sau titularul de investiție pe baza unei documentații tehnice de fundamentare elaborată conform prevederilor legii [art. 15 alin. (1) lit. a)].

Avizul de gospodărire a apelor și refuzul de emitere a acestuia pot fi contestate potrivit Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004 [art. 15 alin. (2)].

Avizele de gospodărire a apelor se emit de către Administrație și unitățile de gospodărire a apelor, dacă sunt îndeplinite condițiile în care documentația tehnică satisfac cerințele legale [art. 26 alin. (1)] în termen de cel mult 30 zile calendaristice de la data primirii documentației sau a ultimei completări solicitate [alin. (2)].

Prin *autorizația de gospodărire* a apelor se obțin următoarele drepturi: de funcționare a folosinței de apă; de evacuare cu respectarea programului de eliminare treptată a evacuărilor și pierderilor de substanțe prioritar periculoase în receptorii naturali-cursuri de apă; de evacuare prin injectare în structurile din care au provenit sau în formațiunile geologice care, din motive naturale, sunt permanent improprii pentru alte scopuri

a apelor de zăcământ de la schelele de extracție, fără a produce poluarea straturilor de ape subterane traversate; de funcționare sau exploatare a lucrărilor, construcțiilor și instalațiilor executate pe ape sau care au legătura cu apele și a căror execuție a fost reglementată prin aviz de gospodărire a apelor; de folosință a albiilor minore, a plajei și a țărmului mării, în alte scopuri decât cele pentru recreere; de exploatare a nisipurilor și pietrișurilor etc. (art. 35).

În conformitate cu prevederile art. 48, 50, 53 și 56 din Legea apelor nr. 107/1996, modificată și completată, precum și cu prevederile art. 6 alin. (9) și ale art. 9 alin. (2) din H.G. nr. 351/2005[1)], în perioada de realizare a investiției și după punerea în funcțiune a construcțiilor și instalațiilor respective pot apărea situații în care sunt necesare modificarea sau retragerea avizului de gospodărire a apelor și, respectiv, modificarea sau retragerea autorizației de gospodărire a apelor.

Modificarea avizului de gospodărire a apelor se poate face la solicitarea titularului de investiție dacă: până la finalizarea proiectării s-au modificat soluțiile tehnologice ori parametrii de funcționare ai lucrărilor care fac obiectul avizului; există necesitatea corelării cu noi tehnologii depoluante, cu cerințe de apă mai reduse față de datele inițiale luate în considerare la emiterea avizului; se impune schimbarea parametrilor hidrologici în vederea înlăturării efectelor negative asupra apelor. Solicitarea de modificare trebuie formulată cu cel puțin două luni înainte de data începerii execuției lucrărilor sau pe parcursul execuției acestora. Modificarea avizului de gospodărire a apelor se realizează de către emitentul acestuia în termen de 15 zile lucrătoare de la primirea solicitării, prin emiterea unui aviz de gospodărire a apelor[2)].

Retragerea avizelor de gospodărire a apelor poate fi solicitată de beneficiarul de investiție în cazul renunțării la execuția lucrărilor care fac obiectul avizului, precum și în cazul renunțării atunci când s-au executat parțial unele componente ale lucrărilor. Retragerea se poate face și la inițiativa emitentului avizului sau a autorității de gospodărire a apelor, dacă în acest din urmă caz se constată că nu se respectă prevederile din aviz[3)].

Autorizația de gospodărire a apelor poate fi *modificată* de către emitent, fără despăgubiri, la solicitarea titularului sau la inițiativa autorității de gospodărire a apelor, în următoarele cazuri[4)]:

a) în cazul modificării parametrilor de capăt autorizați în legătură cu prelevarea și evacuarea apelor și/sau modificarea instalațiilor tehnologice sau a procesului de fabricație;

b) la evacuarea indirectă a substanțelor periculoase;

c) în cazul apariției unor noi acte normative care conduc la necesitatea modificării valorilor indicatorilor de calitate a apelor;

[1)] Privind aprobarea Programului de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor și pierderilor de substanțe prioritar periculoase (M. Of. nr. 428 din 20 mai 2005).

[2)] A se vedea art. 2 și 3 din Procedura din 11 ianuarie 2006 de modificare sau de retragere a avizelor și autorizațiilor de gospodărire a apelor a Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor (M. Of. nr. 108 din 3 februarie 2006).

[3)] A se vedea ibidem art. (1), (2) și (4).

[4)] A se vedea ibidem art. 5.

d) în cazul în care rezultatele activității de monitoring al calității apelor sau de inspecție a apelor arată că activitățile autorizate conduc la poluarea cu substanțe periculoase și prioritar periculoase, conform prevederilor art. 9 alin. (2) din anexa la H.G. nr. 351/2005;

e) în vederea asigurării în mod echitabil și eficient a cerințelor de apă nou apărute sau care trebuie satisfăcute cu prioritate în conformitate cu prevederile Legii apelor;

f) în cazul instituirii unor zone protejate, promovate prin acte normative;

g) în caz de forță majoră, al unor calamități naturale intervenite asupra instalațiilor folosinței de apă sau datorită schimbărilor privind resursa de apă.

Operațiunea de modificare a autorizației de gospodărire a apei se realizează prin emiterea de către Administrație sau de către unitatea sa teritorială a unei autorizații modificatoare.

După punerea în funcțiune a construcțiilor și instalațiilor care au făcut obiectul investiției pot apărea situații în care este necesară *suspendarea temporară a autorizației* de gospodărire a apelor. Autorizația de gospodărire a apelor poate fi suspendată temporar, fără despăgubiri, în următoarele cazuri:

a) dacă nu s-au respectat condițiile impuse în autorizația de gospodărire a apelor;

b) dacă lucrările, construcțiile și instalațiile autorizate nu prezintă siguranță în exploatare, atât cu privire la rezistența structurilor, cât și la eficiența tehnologiilor adoptate;

c) pentru abateri repetate sau grave de la condițiile de folosire ori de evacuare a apei, prevăzute în autorizație, precum și în cazul în care utilizatorul nu realizează condițiile de siguranță în exploatare, ca și alte măsuri stabilite de autoritatea publică centrală în domeniul apelor și de Administrația Națională „Apele Române";

d) în caz de poluare accidentală a resurselor de apă, care amenință sănătatea populației sau produce pagube ecologice. În acest din urmă caz, autoritatea publică centrală în domeniul apelor poate dispune și oprirea activității poluatorului sau a instalației care provoacă poluarea apelor, până la înlăturarea cauzelor acesteia[1)].

Decizia de suspendare temporară a autorizației de gospodărire a apelor poate fi dată de autoritatea de gospodărire a apelor care a emis-o. Procesul verbal de constatare va prevedea un termen până la care se va remedia situația constatată, în cazul neremedierii urmând a se dispune suspendarea temporară a autorizației[2)].

În cazul în care în termenul prevăzut în procesul-verbal nu se remediază situația constatată anterior, autoritatea emitentă a autorizației emite o somație care va fi adusă la cunoștința beneficiarului. În somație se va specifica o perioadă de timp de maximum 6 luni în care beneficiarul trebuie sa remedieze situația neconformării cu autorizația de gospodărire a apelor.

La expirarea termenului prevăzut în somație, autoritatea de gospodărire a apelor emitentă ia decizia de suspendare temporară a autorizației de gospodărire a apelor, pe care o comunică în scris beneficiarului.

[1)] A se vedea art. 2 din Procedura stabilită de Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor din 11 ianuarie 2006 de suspendare temporară a autorizației de gospodărire a apelor, în M. Of. nr. 108 din 3 februarie 2006.

[2)] A se vedea ibidem art. 3.

Termenul maxim de suspendare temporară a autorizației de gospodărire a apelor este de 3 luni de la data comunicării deciziei de suspendare, dar nu mai mare decât termenul de valabilitate a autorizației care se suspendă.

În situația în care autoritatea de gospodărire a apelor emitenta constata că la încetarea perioadei de suspendare temporară beneficiarul nu se conformează prevederilor legale, se procedează la retragerea autorizației de gospodărire a apelor[1)].

Pe perioada suspendării temporare a autorizației de gospodărire a apelor, titularul acesteia are obligația să ia toate măsurile care se impun pentru evitarea impactului negativ al lucrărilor asupra apelor, în caz contrar fiind răspunzător de daunele produse.

În fine, autorizația de gospodărire a apelor poate fi, în anumite condiții, *retrasă*, fără despăgubiri, de către emitent în următoarele cazuri[2)]:

a) la nerespectarea prevederilor programelor etapizate sau a condițiilor prevăzute în autorizație din vina titularului acesteia sau a administratorului lucrărilor care fac obiectul autorizației;

b) la nerespectarea în mod sistematic a regulamentului de exploatare ce face parte integrantă din autorizație;

c) pentru prevenirea sau asigurarea combaterii efectelor inundațiilor ori pentru securitatea publică;

d) în caz de pericol cu efecte semnificative asupra mediului acvatic, ca urmare a poluării sistematice a resurselor de apă sau în cazul producerii unei poluări accidentale.

e) în cazul în care rezultatele activității de monitoring al calității apelor sau de inspecție a apelor arată că activitățile autorizate conduc la poluarea cu substanțe periculoase și prioritar periculoase.

Retragerea autorizației se face de către emitent, printr-o decizie. Ea atrage pierderea drepturilor obținute în baza acesteia, precum și obligativitatea încetării activității folosinței ori exploatării lucrărilor construite pe ape sau în legătură cu ape. Titularul autorizației retrase este obligat să ia toate măsurile care se impun pentru evitarea impactului negativ al lucrărilor asupra apelor, în caz contrar fiind răspunzător de daunele produse.

După încetarea cauzelor care au dus la retragerea autorizației, beneficiarul poate solicita eliberarea unei noi autorizații de gospodărire a apelor, în condițiile legii.

Secțiunea a 2-a. Regimul juridic al apelor

104. Reglementarea legală a regimului juridic al apelor. 105. Dreptul de proprietate asupra apelor. 106. Dreptul de administrare a apelor. 107. Dreptul de folosință asupra apelor

104. Reglementarea legală a regimului juridic al apelor. Regimul juridic al apelor este reglementat, în principal, în următoarele acte normative: art. 136 alin. (3) din

---

[1)] Ibidem, art. 5.

[2)] A se vedea art. 7 din Procedura din 11 ianuarie 2006.

Constituția României; art. 1 și 3 din Legea apelor nr. 107/1996, modificat și completat, și o serie de reglementări care o completează; art. 579 C.civ.; unele reglementări cuprinse în convențiile internaționale la care România este parte ș.a.

105. Dreptul de proprietate asupra apelor. Potrivit prevederilor art. 136 alin. (3) din Constituția României, republicată, apele cu potențial energetic valorificabil, de interes național, și marea teritorială fac obiectul exclusiv al proprietății publice. *Per a contrario*, apele necuprinse în obiectul exclusiv al proprietății publice constituie proprietate privată.

Reglementarea constituțională este formulată în art. 1 alin. (2) Legea apelor în felul următor: „Apele fac parte integrantă din patrimoniul public. Protecția, punerea în valoare și dezvoltarea durabilă a resurselor de apă sunt acțiuni de interes general". Fac parte din domeniul public al statului „apele de suprafață cu albiile lor minore cu lungimi mai mari de 5 km și cu bazine hidrografice ce depășesc suprafața de 10 km^2, malurile și cuvetele lacurilor, precum și apele subterane, apele maritime interioare, faleza și plaja mării cu bogățiile lor naturale și potențialul valorificabil, marea teritorială și fundul apelor maritime"[1)].

106. Dreptul de administrare al apelor. Dreptul de administrare al apelor (ca și al altor bunuri din domeniul public al statului ce sunt legate de apă) apare ca un drept real principal deosebit de important, ca drept subiectiv cu caracter absolut, prin care titularul exercită direct și nemijlocit atributele asupra apelor și celorlalte bunuri determinate, fără a fi necesară intervenția altei persoane și fiind opozabil *erga omnes*.

În vederea realizării scopului pentru care au fost înființate, Administrația Națională „Apele Române", Societatea Națională a Apelor Minerale S.A. și Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării" posedă, folosesc și dispun în mod autonom de bunurile pe care le au în patrimoniul propriu[2)] și exercită dreptul de administrator asupra acestora, în condițiile legii.

107. Dreptul de folosință asupra apelor. Resursele de apă, de suprafață și subterane, fiind monopol natural de interes strategic, stabilirea regimului de folosire a lor, indiferent de forma de proprietate, este un drept exclusiv ce aparține Guvernului, și se exercită prin autoritatea publică centrală din domeniul apelor.

Dreptul de folosință al resurselor de apă se exercită în conformitate cu prevederile Legii apelor nr. 107/1996, modificat și completat, cu respectarea regimului general acestui drept real principal, și cu executarea obligațiilor corespunzătoare rezultate din protecția și conservarea resurselor de apă stabilite de normele dreptului protecției mediului[3)].

[1)] Art. 3 alin. (1) din Legea apelor nr. 107/1996, modificat și completat.

[2)] Este vorba de apele cu potențialul lor valorificabil, cu excepția resurselor acvatice vii și cele ce pot fi folosite în interes public, cu albiile lor minore, malurile și cuvetele lacurilor, cu bogățiile lor naturale, plajele și marea teritorială, precum și alte bunuri aparținând patrimoniului public de interes național, nominalizat în H.G. nr. 2060/2004 pentru aprobarea inventarelor bunurilor din domeniul public al statului, cu completările ulterioare, anexa nr. 13, precum și fondul național de date de gospodărire a apelor.

[3)] Conform art. 1 alin. (3) din Legea apelor nr. 107/1996.

Dreptul de folosință a apelor de suprafață sau subterane, inclusiv a celor arteziene, se stabileşte prin autorizația de gospodărire a apelor şi se exercită în condițiile legii[1]. Acest drept include şi evacuarea, în resursele de apă, de ape uzate, ape din desecări ori drenaje, ape meteorice, ape de mină sau de zăcământ, după utilizare.

Apele de suprafață şi cele subterane pot fi folosite liber, desigur cu respectarea normelor sanitare şi de protecție a calității apelor, pentru băut, adăpat, udat, spălat, îmbăiat[2] şi alte trebuințe gospodăreşti, dacă pentru aceasta nu se folosesc instalații sau se folosesc instalații de capacitate mică[3], destinate exclusiv satisfacerii necesităților gospodăriei proprii[4].

Este pe deplin rațională dispoziția din art. 10 alin. (1) din Legea apelor, după care satisfacerea cerilor de apă ale populației are prioritate față de folosirea apei în alte scopuri. La fel au prioritate, față de alte folosințe, alimentarea cu apă pentru animale, refacerea rezervei intangibile de apă după incendii, precum şi debitele necesare menținerii echilibrului ecologic al habitatului acvatic. Mai reținem că restrângerea utilizării apei potabile pentru populație, în folosul altor activități, este interzisă[5]. Apa potabilă distribuită organizat în centre populate poate fi utilizată şi în alte scopuri numai dacă s-a asigurat satisfacerea integrală a cerințelor populației, animalelor şi ale unor activități care necesită apă de această calitate.

Autoritățile publice competente sunt în drept să ia măsuri de limitare sau de suspendare provizorie a folosirii apei, pentru a face față unui pericol sau consecințelor unor accidente, secetei, inundațiilor sau unui risc de lipsă de apă din cauza supraexploatării resursei[6].

Secțiunea a 3-a. Poluarea apelor şi protecția lor juridică

108. Poluarea apelor. 109. Protecția juridică a apelor. 110. Protecția internațională a apelor. 111. Transpunerea legislației comunitare în România. 112. Răspunderea juridică

108. Poluarea apelor. Deşi există în cantități uriaşe pe Terra[7], apa este supusă în cel mai ridicat grad riscului de epuizare[8] şi, deşi în majoritatea țărilor se duce o luptă pentru păstrarea calității ei, ea se deteriorează permanent. Acestea se datorează

---

[1] A se vedea art. 9 alin. (1) din Legea apelor nr. 107/1996.

[2] Orice persoană fizică, pe propria răspundere, poate într-adevăr utiliza liber pentru îmbăiere apele marine şi cele interioare din afara zonelor de restricție.

[3] De până la 0,2 l/s.

[4] A se vedea art. 9 alin. (2) din Legea apelor nr. 107/1996.

[5] Potrivit alin. 2 al art. 10 din Legea apelor.

[6] A se vedea art. 13 din Legea apelor nr. 107/1996.

[7] Aproape 3/4 din suprafața totală a globului nostru este acoperit cu apă.

[8] După unele ipoteze avansate pe plan internațional, nu este exclusă ca până în anul 2100 toate rezervele de apă de suprafață să fie consumate, iar în anul 2230 întreaga rezervă de apă disponibilă în ciclul apei Terrei să fie epuizată (în cotidianul „Ziua de Vest" nr. 1124 din 24 noiembrie 2002, Timişoara, p. 1).

gospodăririi iraționale a apelor și poluării ei permanente. Într-adevăr, poluarea apelor, ca fenomen negativ global, este prezentă pe toate continentele și poate fi întâlnită în orice moment.

În demersul nostru științific, în examinarea în continuare a acestei teme, vom porni de la definirea noțiunii poluării apelor, așa cum a fost formulată în reglementările internaționale și naționale. O definiție a poluării apei întâlnim în documentele Conferinței internaționale privind situația poluării apelor din Europa, adoptate la Geneva în 1961, după care este vorba de „modificarea directă sau indirectă a compoziției sau stării apelor unei surse oarecare, ca urmare a activității omului, în așa măsură încât ele devin mai puțin adecvate tuturor sau numai unora din utilizările pe care le poate căpăta în stare naturală". Ulterior, au fost făcute completări și mici modificări acestei definiții din punctul de vedere al folosințelor afectate și al unor aspecte extraeconomice, degradarea peisajului, stânjenirea pescuitului sportiv etc.

Potrivit pct. 45 din Anexa 1 la Legea apelor nr. 107/1996, modificată și completată, *poluarea apelor înseamnă introducerea directă sau indirectă, ca rezultat al activității umane, a unor substanțe sau a căldurii în aer, apă sau pe sol, care poate dăuna sănătății umane sau calității ecosistemelor acvatice sau celor terestre dependente de cele acvatice ce poate conduce la pagube materiale ale proprietății sau care pot dăuna sau obstrucționa serviciile ori alte folosințe legale ale mediului*[1)].

Prin aria geografică în care se plasează cursurile de apă afectate, dar mai ales prin dimensiunea efectelor negative asupra calității apelor, poluarea apelor se prezintă ca o *boală a civilizației moderne*[2)] împotriva căreia întreaga comunitate internațională trebuie să ia măsuri adecvate de prevenire și combatere.

În art. 15 alin. (1) din Legea apelor întâlnim o reglementare imperativă categorică; „Poluarea în orice mod a resurselor de apă este interzisă". De la această regulă se cunoaște excepția după care limitele de încărcare cu poluanți a apelor uzate evacuate în resursele de apă se aprobă prin hotărâre a Guvernului[3)]. Propunerile în acest sens se fac de autoritatea publică centrală din domeniul apelor și autoritatea publică centrală din domeniul sănătății. Precizăm că limitele de descărcare se înscriu în avizul sau autorizația de gospodărire a apelor, iar acestea reprezintă limitele maxime admise, depășirea lor fiind interzisă. La cele din urmă adăugăm că deteriorarea temporară a

---

[1)] Principalii poluanți ai apelor sunt: compuși organohalogenați și substanțe care pot forma astfel de compuși în mediu acvatic; compuși organofosforici; compuși organostanici; substanțe și preparate, sau produși de degradare ai acestora, care s-a dovedit că au proprietăți cancerigene sau mutagene sau proprietăți care pot afecta steroidogenic tiroida, reproducția sau alte funcții endocrine în sau prin mediu acvatic; hidrocarburi persistente și substanțe toxice organice persistente sau care se pot bioacumula; cianuri; metale și compușii lor; arsenic și compușii lor; biocide și produse de protecția plantelor; materii în suspensie; substanțe care contribuie la eutroficare (în particular nitrați și fosfați); substanțe care au o influenta nefavorabila asupra bilanțului de oxigen [și care poate fi măsurat folosind parametri ca CBO(5), CCO etc.] – a se vedea anexa 6 introdusă în Legea apelor prin Legea nr. 310/2004 (M. Of. nr. 584 din 30 iunie 2004).

[2)] A se vedea *D. Marinescu*, op. cit., 2003, p. 123.

[3)] Potrivit art. 15 alin. (4) din Legea apelor, modificată și completată.

stării corpurilor de apă[1] care nu se consideră încălcare a prevederilor Legii apelor, dacă aceasta este rezultatul unor circumstanțe cu cauze naturale de forță majoră, care apar în mod excepțional sau care nu pot fi prevăzute (cum sunt inundații extreme și seceta prelungită) sau dacă este rezultatul circumstanțelor datorate accidentelor care nu pot fi prevăzute în mod rezonabil, și dacă sunt îndeplinite condițiile legale[2].

Datorită legăturilor lor permanente cu aerul, solul și alte lucruri, apele de toate felurile sunt expuse permanent poluării, ce afectează calitatea acestora, iar folosirea necorespunzătoare și risipirea lor în domeniul economic și social reduce cantitatea de apă ce stă la dispoziția omenirii.

După cum rezultă din conținutul unor reglementări legale și din doctrina internațională și națională în materie, poluarea apelor este produsă de următoarele categorii de poluanți: de natură fizică, chimică, biologică, bacteriologică și radioactivă rezultați din diferite activități umane[3] sau din fenomene naturale. Principalii agenți fizici periculoși cu rol în poluarea apelor sunt, înainte de toate, substanțele radioactive (provenite din depunerile radioactive care ajung în ape cu ploaia, apele folosite în uzinele atomice, deșeurile radioactive etc.), apele încălzite (deversarea în apă a lichidelor calde ce au servit la răcirea instalațiilor industriale etc.). Poluarea chimică a apelor se produce prin infectarea cu plumb, mercur, azot, hidrocarburi, detergenți, pesticide etc. Mare poluator al apelor este industria ușoară, mai ales cea chimică și industria alimentară ș.a.m.d.

Prin nerespectarea cu strictețe a obligațiilor lor legale și încălcarea interdicțiilor pe care le stabilește legea, utilizatorii de apă contribuie ele la scăderea cantităților de apă necesare populației și economiei, care dăunează gospodăririi raționale a apelor. Această „poluare" cantitativă împreună cu poluarea calitativă a apelor pot avea consecințe negative deosebite în privința sănătății oamenilor, animalelor și plantelor.

109. Protecția juridică a apelor. Apele, malurile și albiile acestora, indiferent de persoana fizică sau juridică care le administrează sunt supuse din punctul de vedere al

---

[1] În privința corpului de apă distingem: corp de apă de suprafață, corp de apă subterană, corp de apă artificial; și corp de apă puternic modificat. *Corpul de apă de suprafață* este un element discret și semnificativ al apelor de suprafață, de exemplu: un lac, lacul de acumulare, cursul de apă-râu sau canal, sector de curs de apă-râu sau canal,, ape tranzitorii sau un sector/ secțiune din apele costiere. *Corp de apă subterană* este un volum distinct de apă subterană dintr-un acvifer sau mai multe acvifere.

[2] Aceste condiții sunt: sunt întreprinse toate etapele practice pentru prevenirea deteriorării suplimentare a stării corpurilor de apă; sunt stabilite în schema directoare a condițiilor în care pot fi declarate circumstanțele excepționale sau care pot fi prevăzute în mod rezonabil; sunt incluse în programul de măsuri din schema directoare a măsurilor ce trebuie luate în astfel de condiții excepționale și care nu trebuie să compromită refacerea calității corpului de apă odată ce circumstanțele sunt încheiate; dacă efectele circumstanțelor care sunt excepționale sau care nu pot fi în mod rezonabil prevăzute sunt reanalizate anual; în fine, dacă un rezumat al efectelor circumstanțelor și al măsurilor luate sau ce urmează a fi luate potrivit legii este cuprins în schema directoare la următoarea reactualizare a acesteia (a se vedea art. 2^5 din Legea apelor, modificată și completată).

[3] A se vedea *D. Marinescu*, op. cit., 2003, p. 124.

protecției lor dispozițiilor Legii apelor nr. 107/1996 și dispozițiilor legale complementare, precum și prevederilor reglementărilor imperative internaționale și clauzelor din convențiile internaționale la care România este parte. La fel, sunt supuse dispozițiilor Legii apelor lucrările care se construiesc pe ape sau care au legătură cu apele și prin care, direct ori indirect, se produc modificări temporare sau definitive asupra calității apelor ori regimului de curgere a acestora.

Precizăm că legiuitorul român a așezat la baza sistemului juridic privind protecția apelor ideea potrivit căreia orice acțiune în domeniu este considerată de *interes general*, ceea ce înseamnă că cunoașterea, protecția, punerea în valoare și utilizarea durabilă a resurselor de apă sunt acțiuni de interes general. Aceasta datorită faptului că apa nu este un produs comercial oarecare, ci este un patrimoniu natural care trebuie protejat, tratat și apărat ca atare.

Deosebit de importante sunt, sub aspect teoretic, cele cuprinse în alin. (6) al art. 1 din Legea apelor, după care conservarea, protecția și îmbunătățirea mediului acvatic, în condițiile utilizării durabile a resurselor de apă, au la bază unele principii, și anume: cel al precauției, al prevenirii, evitării daunelor la sursă și principiul poluatorul plătește și trebuie să țină seama de vulnerabilitatea ecosistemelor acvatice situate în Delta Dunării și în Marea Neagră, deoarece echilibrul acestora este strâns influențat de calitatea apelor interioare care se varsă în acestea.

Credem că se poate vorbi de fundamentarea unei noi concepții internaționale în domeniul combaterii poluării resurselor de apă, strategia fiind structurată de UE prin Tratatul de la Maastrich, semnat la 7 februarie 1992 și dezvoltată în funcție de nevoile obiective care stau în fața UE, și formulată în special după Conferința ONU privind apa (Mar del Plata, 1997) și exprimată în Tratatul de la Amsterdam, semnat la 2 octombrie 1997, având la bază ideea interzicerii sau, în cazul în care a avut loc, înlăturării imediate a consecințelor oricăror forme de poluare a resurselor de apă.

Din reglementările internaționale și naționale putem deduce că prevenirea și combaterea poluării apelor se bazează pe următoarele *principii fundamentale*, care exprimă și schimbarea de optică a Consiliului și Comisiei UE și preluată și de Guvernul României.

1. Astfel, reținem *principiul abordării integrate a acțiunilor de prevenire și combatere a poluării resurselor de apă*, care scoate în evidență trecerea la o nouă etapă de abordare a acțiunilor de prevenire și combatere a poluării resurselor de apă, respectiv trecerea de la strategia sectorială, specifică anilor '70 – '80 la o viziune integratoare, ce presupune adoptarea unui ansamblu de măsuri politico-economice și juridice, prin care se urmărește identificarea și înlăturarea factorilor majori de poluare, pornind tocmai de la caracterul complex, interdependent și global al unor surse de poluare, efectele dăunătoare ale acestora asupra diverselor elemente ale mediului[1)].

[1)] Exemplificăm această idee cu Directiva 96/61/CEE privind prevenirea și controlul integrat al poluării, unde în Anexa nr. 1 sunt stabilite activitățile concrete ce trebuie întreprinse de statele membre pentru prevenirea și controlul integrat al poluării, inclusiv a apelor (obligativitatea obținerii autorizației de administrare a apelor pentru operarea cu instalații ce pot degaja emisii de orice natură în apă, managementul deșeurilor etc.).

2. Prin *principiul corectării cu prioritate la sursă a poluării apelor* se fundamentează numeroase reglementări comunitare care vizează combaterea poluării prin acțiunea asupra surselor de apă. Distingem două mari categorii de reglementări: cele care privesc activitățile poluante, cum sunt cele industriale care utilizează dioxidul de titan, marile instalații de combustie ș.a.; cele care se referă la substanțe poluante (normele relative la cadmiu, litiu ș.a.).

3. *Principiul „poluatorul plătește"* este fundamental pentru dreptul protecției mediului, fiind regăsit în toate Tratatele Uniunii Europene, iar în privința protecției apelor împotriva poluării își are izvorul în art. 130.R. [174], §1 din Tratatul de la Maastricht și este redimensionat prin Directiva-Cadru 2000/60/EC, privind apa, unde se arată că emitentul de substanțe poluante este cel care trebuie să suporte costul măsurilor corectoare reclamate de prejudiciile cauzate mediului acvatic, survenite prin violarea regulilor existente.

Concepția legiuitorului român în domeniul poluării resurselor de apă are la bază aceeași fundamentare generală privind necesitatea unei gestiuni durabile a apelor de suprafață și subterane, în prezent fiind pusă pe aceeași linie orizontală de plutire cu reglementările internaționale.

Putem afirma, în consens cu legiuitorul, că reglementările legale privitoare la protecția apelor urmăresc realizarea anumitor *scopuri*, exprimate în art. 2 din Legea apelor. Dintre acestea reținem ca importante pentru tema analizată înainte de toate următoarele: conservarea, dezvoltarea și protecția resurselor de apă[1)], precum și asigurarea unei curgeri libere a apelor; protecția împotriva oricărei forme de poluare și de modificare a caracteristicilor resurselor de apă, a malurilor și albiilor sau cuvetelor acestora; refacerea calității apelor de suprafață și subterane; gospodărirea durabilă a apei și repartiția rațională și echilibrată a acestei resurse cu menținerea și cu ameliorarea calității și regenerării naturale a apelor; asigurarea protecției ecosistemelor acvatice situate în imediata vecinătate a coastelor, în golfuri sau aflate în Marea Neagră; promovarea utilizării durabile a apelor pe baza protecției pe termen lung a resurselor disponibile de apă; conservarea, protecția și îmbunătățirea mediului acvatic; reducerea progresivă a poluării apelor subterane și prevenirea poluării ulterioare ș.a.

Prin aceste scopuri se urmărește realizarea următoarelor *obiective*[2)] principale: prevenirea deteriorării tuturor corpurilor de apă de suprafață; protecția, îmbunătățirea și refacerea tuturor corpurilor de apă de suprafață în vederea atingerii stării bune a acestora; protecția și îmbunătățirea tuturor corpurilor de apă artificiale sau puternic modificate, urmărindu-se realizarea unui potențial ecologic bun sau a unei stări bune a acestora; reducerea progresivă a poluării datorate substanțelor prioritare[3)] și încetarea

---

[1)] Prin *resurse de apă* se înțeleg apele de suprafață alcătuite din cursurile de apă cu deltele lor, lacuri, bălți, apele maritime interioare și marea teritorială, precum și apele subterane de pe teritoriul țării, în totalitatea lor.

[2)] A se vedea art. 2^1 din Legea apelor nr. 107/1996.

[3)] *Substanțe prioritare* sunt acele substanțe care reprezintă un risc semnificativ de poluare asupra mediului acvatic și prin intermediul acestuia asupra omului și folosințelor de apă (substanțe prioritare/prioritar periculoase sunt, de exemplu, alaclor, antracen, benzen, cadmiu și

sau eliminarea treptată a evacuărilor și a pierderilor de substanțe prioritar periculoase; prevenirea sau limitarea aportului de poluanți în apele subterane; inversarea oricărei tendințe semnificative și durabile de creștere a concentrației oricărui poluant rezultate din impactul activității umane, pentru a reduce în mod progresiv poluarea apei subterane etc.

Reținem că, fiind un demers de importanță majoră pentru societate, protecția apelor are un obiectiv menținerea și ameliorarea calității și productivității naturale ale acestora, în scopul evitării unor efecte negative asupra mediului, sănătății oamenilor și bunurilor materiale.

Mai adăugăm că preocuparea legiuitorului nostru de a realiza prin mecanismul de protecția juridică a apelor, esența întregului efort în domeniu, este asigurarea dezvoltării durabile a resurselor de apă. Protecția juridică a apelor apare ca o instituție juridică care înglobează ansamblul normelor juridice ce au ca obiect conservarea, punerea în valoare și dezvoltarea durabilă a resurselor de apă de suprafață și subterane și care cuprinde inclusiv ideea de protecție preventivă a apelor și crearea unui program de măsuri de prevenire a riscului de accidente majore.

În scopul realizării unei protecții eficiente a tuturor apelor și a mediului acvatic și al realizării obiectivelor la care ne-am referit, se realizează delimitarea corpurilor de apă și desemnarea corpurilor de apă artificiale sau puternic modificate[1)].

Potrivit art. 58 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, persoanele fizice și persoanele juridice au următoarele *obligații* în privința protecției apelor și a ecosistemelor acvatice:

„a) să execute toate lucrările de refacere a resurselor naturale, de asigurare a migrării faunei acvatice și de ameliorare a calității apei, prevăzute cu termen în avizul sau autorizația de gospodărire a apelor, precum și în autorizația de mediu, și să monitorizeze zona de impact;

b) să se doteze, în cazul deținerii de nave, platforme plutitoare sau de foraje marine, cu instalații de stocare sau de tratare a deșeurilor, instalații de epurare a apelor uzate și racorduri de descărcare a acestora în instalații de mal sau plutitoare;

c) să amenajeze porturile cu instalații de colectare, prelucrare, reciclare sau neutralizare a deșeurilor petroliere, menajere sau de altă natură, stocate pe navele fluviale și maritime, și să constituie echipe de intervenție în caz de poluare accidentală a apelor și a zonelor de coastă;

d) să nu evacueze ape uzate de pe nave sau platforme plutitoare direct în apele naturale și să nu arunce de pe acestea nici un fel de deșeuri;

e) să nu spele obiecte, produse, ambalaje, materiale care pot produce impurificarea apelor de suprafață;

f) să nu deverseze în apele de suprafață, subterane și maritime ape uzate, fecaloid menajere, substanțe petroliere, substanțe prioritare/prioritar periculoase;

---

compuși, diclormetan, hexaclorbenzen, plumb și compuși, mercur și compuși, naftalină, nichel și compuși, triclorbenzeni ș.a.).

[1)] Potrivit art. 2^2 din Legea apelor nr. 107/1996.

g) să nu arunce și să nu depoziteze pe maluri, în albiile râurilor și în zonele umede și de coastă deșeuri de orice fel și să nu introducă în ape substanțe explozive, tensiune electrică, narcotice, substanțe prioritare/prioritar periculoase".

În vederea protecției și conservării resurselor de apă de suprafață, evacuările în aceste ape sunt reglementate, în mod concret, prin utilizarea unei abordări combinate prin stabilirea și implementarea controlului emisiilor sau a valorilor limită importante ale emisiilor ori, în cazul impactului difuz, a controlului și a celor mai bune practici din punct de vedere al mediului.

Persoanele juridice utilizatori de apă și ai celorlalte folosințe în legătură cu apa sunt obligate prin lege[1)] să întocmească planuri proprii de prevenire și de combatere a poluărilor accidentale, posibil a se produce ca urmare a activității lor, și să le pună în aplicare în caz de necesitate. Persoanele juridice utilizatori de apă și ai celorlalte folosințe în legătură cu apa, care au produs o poluare accidentală, sunt obligate să ia măsuri imediate pentru înlăturarea cauzelor, pentru limitarea și înlăturarea efectelor acestora și să informeze imediat cea mai apropiată unitate de gospodărire a apelor asupra acestei poluări[2)].

Astfel, pentru protecția resurselor de apă, legea[3)] stabilește următoarele *interdicții*:

„a) punerea în funcțiune de obiective economice noi sau dezvoltarea celor existente, darea în funcțiune de noi ansambluri de locuințe, introducerea la obiectivele economice existente de tehnologii de producție modificate, care măresc gradul de încărcare a apelor uzate, fără punerea concomitentă în funcțiune a rețelelor de canalizare și a instalațiilor de epurare ori fără realizarea altor lucrări și măsuri care sa asigure, pentru apele uzate evacuate, respectarea prevederilor impuse prin autorizația de gospodărire a apelor;

b) realizarea de lucrări noi pentru alimentare cu apă potabilă sau industrială ori de extindere a celor existente, fără realizarea sau extinderea corespunzătoare și concomitentă a rețelelor de canalizare și a instalațiilor de epurare necesare;

c) aruncarea sau introducerea în orice mod, în albiile cursurilor de apa, în cuvetele lacurilor sau ale bălților, în Marea Neagră și în zonele umede, precum și depozitarea pe malurile acestora a deșeurilor de orice fel;

d) evacuarea de ape uzate în apele subterane, lacurile naturale sau de acumulare, în bălți, heleștee sau în iazuri, cu excepția iazurilor de decantare;

e) utilizarea de canale deschise de orice fel pentru evacuările ori scurgerile de ape fecaloid-menajere sau în conținut periculos;

f) spălarea în cursuri de apă sau în lacuri și pe malurile acestora a vehiculelor, a altor utilaje și agregate mecanice, precum și a ambalajelor sau obiectelor care conțin substanțe periculoase;

g) spălarea animalelor domestice deparazitate în afară locurilor special amenajate în acest scop;

[1)] A se vedea art. 23 alin. (2) din Legea apelor nr. 107/1996.

[2)] A se vedea art. 23 alin. (4) din Legea apelor nr. 107/1996.

[3)] A se vedea art. 16 din Legea apelor nr. 107/1996.

h) aruncarea sau evacuarea în instalații sanitare ori în rețelele de canalizare a deșeurilor periculoase și/sau substanțelor periculoase;

i) spălarea în cursurile de apă sau în lacuri, pe malurile acestora, pe diguri sau baraje a obiectelor de uz casnic, cu folosirea substanțelor chimice de orice fel;

j) deschiderea și exploatarea în zonele de terasă a punctelor de extracție a nisipurilor și pietrișurilor fără aviz de gospodărire a apelor, respectiv fără autorizație de gospodărire a apelor.

(2) În zonele de protecție instituite potrivit prezentei legi, sunt interzise depozitarea și folosirea de îngrășăminte, pesticide sau alte substanțe periculoase".

Este, de asemenea, interzisă topirea teiului, cânepii, inului și a altor plante textile în cursuri de apă, canale, lacuri artificiale, lacuri naturale sau în bălți. Reținem însă că astfel de operațiuni de topire pot fi, totuși, efectuate, dar numai în locuri special amenajate și în baza autorizației de gospodărire a apelor. În ceea ce privește tăbăcirea pieilor este permisă numai în condițiile prevăzute autorizarea de gospodărire a apelor[1].

Evacuarea în apele de suprafață sau maritime a apelor uzate neepurate, provenite de la nave și instalații plutitoare sau de foraj marin, precum și a produselor petroliere de la rețeaua aferentă de transport, este, de asemenea, interzisă.

În afara faptului că legea interzice săvârșirea anumitor activități legate de ape, ea mai prevede și o serie de *obligații*. Astfel, *utilizatorii de apă*, în scopul folosirii raționale și protejării calității resurselor de apă, au o serie de *obligații* legale, dintre care unele sunt formulate în art. 17 din Legea apelor nr. 107/1996, și anume: a) să adopte tehnologii de producție cu cerințe reduse și cât mai puțin poluante, să economisească apa prin reciclare sau folosire repetată, să elimine risipa și să diminueze pierderile de apă, să reducă poluanții evacuați o dată cu apele uzate și să recupereze substanțele utile conținute în apele uzate și în nămoluri; b) să reducă progresiv evacuările, emisiile și pierderile de substanțe prioritare și să înceteze sau să elimine treptat evacuările, emisiile și pierderile substanțelor prioritar periculoase[2]; c) să adopte tehnologii de tratare a apei prelevate din sursă, care să asigure cerințele calitative și cantitative ale folosințelor de apă; d) să asigure realizarea, întreținerea și exploatarea stațiilor și instalațiilor de prelucrare a calității apelor la capacitatea autorizată, să urmărească eficiența acestora prin analize de laborator și să intervină operativ pentru încadrarea indicatorilor de emisie în limitele admise pentru evacuarea apelor uzate; e) să respecte cu strictețe disciplina și normele tehnologice în activitățile de producție care folosesc apă și evacuează ape uzate, precum și în stațiile și instalațiile de prelucrare a calității apelor; f) să urmărească, prin forja de observații și control, starea calității apelor subterane din zona de influență a stațiilor de epurare, platformelor industriale, a depozitelor de substanțe periculoase, produse petroliere și a reziduurilor de orice fel.

În legătură cu obligația utilizatorilor de apă să reducă poluanții evacuați o dată cu apele uzate, precizăm că ei, dacă sunt amplasați pe teritoriul localităților sau pe

---

[1] Potrivit art. 21 din Legea apelor nr. 107/1996.

[2] Programul de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor și pierderilor de substanțe prioritar periculoase se aprobă prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorității publice centrale din domeniul apelor.

platforme industriale, pot evacua apele uzate în rețelele de canalizare publică sau în cele ale platformelor industriale *numai cu respectarea condițiilor stabilite de deținătorul acestor rețele,* ce se pot acorda *numai dacă* stațiile de epurare finală ale localităților sau platformelor industriale respective *au profil tehnologic necesar și capacități disponibile.* În toate cazurile este obligatorie preepurarea locală a apelor uzate provenite de la acești utilizatori[1)].

Persoanele fizice și juridice care exploatează stațiile și instalațiile de epurare au obligația să realizeze urmărirea continuă, prin analize de laborator, a modului de funcționare a acestora, să păstreze registrele cu rezultatele analizelor și să pună aceste date la dispoziția personalului împuternicit cu sarcini de inspecție și control[2)].

În ceea ce privește apele de mină sau de zăcământ, acestea pot fi evacuate în cursuri de apă numai după epurarea lor corespunzătoare. Apele uzate industriale, apele de mină sau de zăcământ, pentru care nu există tehnologii sau procedee de epurare eficiente, pot fi injectate numai în straturi de foarte mare adâncime, în formațiunile geologice din care s-au extras hidrocarburi sau alte substanțe sau în formațiuni geologice care sunt permanent improprii pentru alte scopuri[3)]. În ceea ce privește apa subterană pompată din mine, cariere sau asociată cu construcția sau întreținerea construcțiilor, ea poate fi reinjectată în subteran, cu condiția eliminării oricăror posibilități de poluare a apei subterane. Pe de altă parte, pentru injectarea de substanțe pentru caracterizarea, protecția sau remedierea corpurilor de apă este limitată la cantitățile strict necesare pentru scopuri științifice[4)].

Administratorii porturilor fluviale sau maritime au obligația de a realiza instalații specializate pentru colectarea, preluarea și epurarea corespunzătoare a apelor uzate provenite de la nave și instalații plutitoare sau din scăpări accidentale[5)].

Unitățile de gospodărire a apelor sunt obligați să ia în considerare orice informație provenită de la alte persoane sau altele decât utilizatorii sau cei care au produs poluarea accidentală, să identiifice poluantul și cauzele poluării[6)].

Persoanele juridice utilizatori de apă, potențiali poluatpri, precum și unitățile de gospodărire a apelor, administrațiile porturilor maitime și fluviale și ale canalelor navigabile și ceilalți utilizatori de apă au obligația dotării cu mijloace specifice de intervenție în cazuri de poluări accidentale și sunt obligați să le utilizeze, indiferent de cauza apariției fenomenului de poluare[7)].

Din enumerarea interdicțiilor și obligațiilor legale înainte de toate al utilizatorilor de apă, dar nu numai, putem constata că societatea contemporană, care este confruntată an de an cu cerințe permanente de creștere substanțială a consumului de apă dulce, precum și cu o tendință alarmantă de reducere a rezervelor de apă de suprafață și sub-

---

1) Potrivit art. 18 din Legea apelor nr. 107/1996.
2) A se vedea art. 18 alin. (3) din Legea apelor nr. 107/1996.
3) A se vedea art. 20 alin. (1) și (2) din Legea apelor nr. 107/1996.
4) A se vedea art. 20 alin. (3) și (6).
5) Potrivit art. 22 alin. (1) din Legea apelor nr. 107/1996.
6) Potrivit art. 23 alin. (5) din Legea apelor nr. 107/1996.
7) Potrivit art. 23 alin. (8) și (9).

terane, acordă o atenție deosebită și prin stabilirea unor reguli de conduită privitoare la protecția cantitativă și calitativă a apelor. Dacă comunitatea internațională și națională nu va adopta decizii hotărâte în domeniul asigurării protecției rezervelor de apă și nu va înnăspri măsurile de protecție a apelor, inclusiv prin mijloace juridice, nu este exclusă, în viitorul apropiat a criză majoră a apei chiar în condițiile țării noastre.

De aceea, toate organismele internaționale care se ocupă cu gospodărirea și protecția apei, stabilesc ca o prioritate absolută pentru statele membre, necesitatea adoptării unor „pachete" de măsuri, inclusiv de natură juridică, pentru asigurarea protecției și o gestiune durabilă a tuturor resurselor de apă[1)].

România nu se putea plasa în afara acestei tendințe internaționale tot mai accentuate privind măsurile de protecție a resurselor de apă, măsuri care, în ceea ce ne privește, oglindesc inclusiv demersurile de armonizare a legislației interne cu Directivele în domeniu ale Uniunii Europene. Legislația noastră, în concordanță cu principiile constituționale și cu interesul național, face referire la modalitățile de exploatare a resurselor de apă, precum și la obligațiile utilizatorilor de apă în legătură cu refacerea și protecția apelor.

Din reglementările legale la care ne-am referit rezultă că sistemul juridic privind protecția apelor nu are în vedere doar sfera apelor propriu-zisă, obiectul său extinzându-se și asupra albiilor și malurilor acestora, digurilor, barajelor etc. Acest lucru exprimă caracterul deosebit de complex și multilateral al poluării apelor și luptei împotriva acestui fenomen, am zice firesc și, absolut necesar. Cu atât mai mult cu cât, legătura atât de strânsă, din punct de vedere juridic, dintre elementele și sursa propriu-zisă de apă, aceasta făcând ca doctrina în general să definească ideea ca elemente structurale ale apei. De aici consecința care rezultă din cele arătate că legiuitorul român a înțeles, și cu luarea în considerare a modelului european, să includă în sfera sistemului juridic de protecție a apelor – după cum am mai făcut referire la aceaasta – categoriile de ape de suprafață și subterane împreună cu toate „elementele lor structurale" și alți factori de mediu de apă.

Invocăm în acest sens art. 48 din Legea apelor după care se cuprind în același regim ca și apele, lucrările care se construiesc pe ape sau care au legătură cu apele, cum sunt: lucrările, construcțiile și instalațiile care asigură gospodărirea complexă a apelor, inclusiv atenuarea apelor mării, prin modificarea regimului natural de curgere[2)]; lucrările de folosire a apelor, cu construcțiile și instalațiile aferente[3)]; lucrările, construcțiile și instalațiile pentru protecția calității apelor sau care influențează calitatea apelor[4)];

[1)] Ne referim, în acest sens, la: Consultarea mondială asupra apei salubre și asanării, desfășurată la New Delhi, în 1990; Conferința Națiunilor Unite privind Mediul și Dezvoltarea, desfășurată la Rio de Janeiro, în 1992; Conferința ONU privind apa, desfășurată la Mar del Plata, Argentina, în 1997 ș.a.

[2)] Baraje, acumulări permanente sau nepermanente, derivații de debite.

[3)] Alimentări cu apă potabilă, industrială și pentru irigații, amenajări piscicole, centrale hidroelectrice, folosințe hidromecanice, amenajări pentru navigație, plutărit și flotaj, poduri plutitoare, amenajări balneare, turistice sau pentru agrement, alte lucrări de acest fel.

[4)] Lucrările de canalizare și evacuare a apelor uzate, stații și instalații de prelucrare a calității apelor, injecții de ape în subteran ș.a.

construcțiile de apărare împotriva acțiunii distructive a apei[1]; traversări de cursuri de apă cu lucrările aferente[2]; amenajări și instalații de extragere a agregatelor minerale din albiile sau malurile cursurilor de apă, laculilor și ale țărmului mării[3]; depozite de deșeuri amplasate în albiile majore ale cursurilor de apă[4]; plantări și defrișări de vegetație lemnoasă, perdele antierozionale și filtrante în onele de protecție sau în albiile majore, care nu fac parte din fondul dorestier; lucrări, construții și instalații care se execută pe malul mării, pe fundul apelor maritime interioare și al mării teritoriale, pe platoul continental sau lucrăru pentru apărarea țărmurilor; lucrări de prospecțiuni, de exploatare/exploatare prin foraje terestre sau maritime, instalații hidromecanice, borne topohidrografice și alte lucrări de studii de teren în legătură cu apele; lucrări și instalații pentru urmărirea parametrilor hidrologici su urmărirea automată a calității apei; lucrări de închidere a minelor și carierelor și de reconstrucție ecologică a zonelor afectate; injectarea în structurile din care au provenit sau în formațiunile geologice care, din motive naturale, sunt permanent improprii pentru alte scopuri a apelor de zăcământ de la schelele de extracție, fără a produce poluarea straturilor de ape subterane traaversate; planuri de amenajare a teritoriului, planuri de urbanaism general, zonal și de detaliu.

Întreaga documentație elaborată pentru lucrările la care ne-am referit în alineatul precedent trebuie să ofere securitatea necesară, să răspundă normativelor și prevederilor tehnice, având în vedere interesele protecției mediului și amplasamentelor.

Toate lucrările la care ne-am referit mai sus pot fi promovate și executate numai în baza avizului de gospodărire a apelor (care este un aviz conform) și, respectiv, a notificării emise de Administrația Națională „Apele Române", ca și punerea în funcțiune sau exploatarea acestor lucrări, cu excepția activităților prevăzute de art. 9 alin (2) din Legea apelor[5]. Atunci, când lucrările respective se efectuează în zona aplor naționale navigabile sau în zona cursurilor de apă care sunt traversate ori au în lungul lor infrastructură aflată în administrarea unor persoane juridice[6] este necesar și acordul autorității publice centrale din domeniul transporturilor, construcțiilor și turismului. Avizul, autorizația de gospodărire a apelor și notificarea nu exclud obligativitatea obținerii acordului și autorizației de mediu, potrivit legii.

---

[1] Îndiguiri apărări și consolidări de maluri și albii, rectificări și reprofilări de albii, lucrările de dirijare a apei, combaterea eroziunii solului, regularizarea scurgerii pe versanți, corectări de torenți, desecări și asanări ș.a.

[2] Poduri, conducte, linii electrice etc.

[3] Balastiere, cariere etc.

[4] Halde de steril, zguri și cenuși, șlamuri, nămoluri ș.a.

[5] Reamintim că cest articol stabilește: „Apele de suprafață sau subterane pot fi folosite liber, cu respectarea normelor sanitare și de protecție a calității apelor, pentru băut, adăpat, udat, spălat, îmbăiat și alte trebuințe gospodărești, dacă pentru aceasta nu se folosesc instalații sau se folosesc instalații de capacitate mică de până la 0,2 litri/secundă, destinate exclusiv satisfacerii necesităților gospodăriilor proprii".

[6] Este vorba de instituții publice, societăți naționale, companii naționale, societăți comerciale, regii autonome din domeniul transporturilor, construcțiilor și turismului.

Sistemul protecţiei juridice a apelor cuprinde în sfera sa două aspecte: aspecte privind protecţia cantitativă şi aspecte privind protecţia calitativă a apelor.

În această privinţă, în doctrină se arată că protecţia cantitativă poate fi denumită şi „protecţia rezervelor de apă"[1], ideea care a fost dezvoltată mai târziu în sensul că pentru protecţia cantitativă, „utilizatorii de apă sunt obligaţi să respecte normele de consum pe unitatea de produs sau pe activitate şi să economisească apa prin folosire judicioasă, recirculare şi folosire repatată; să asigure întreţinerea şi repararea instalaţiilor proprii şi a celor din sistemele de alimentare cu apă şi canalizare-epurare, după caz"[2]. Un alt autor denumeşte această protecţie „ansamblul procedeelor de folosire raţională a apelor"[3].

Legiuitorul nostru actual nu foloseşte expresia de protecţie cantitativă a apelor, dar o identifică cu drepturile şi obligaţiile privitoare la utilizarea apelor de suprafaţă şi subterane. Astfel, în art. 12 din Legea apelor se prevede obligaţia utilizatorilor de apă „să economisească apa prin folosire judicioasă" şi „să asigure întreţinerea şi repararea instalaţiilor proprii şi, după caz, a celor din sistemele de alimentare cu apă şi canalizare". Legiuitorul adaugă: „În vederea folosirii judicioase a apei, utilizatorii de apă v or folosi cele mai bune tezhnologii disponibile, care permit utilizarea unor cantităţi reduse de apă, precum şi un consum mic de apă prin recircularea şi/sau refolosirea apei". Desigur, autoritatea publică centrală din domeniul apelor şi Administraţia Naţională „Apele Române" sunt în drept să limiteze sau să suspende provizorie folosirea apei, pentru a face faţă unui pericol sau consecinţelor unor accidente, secetei, inundaţiilor sau unui risc de lipsă de apă din cauza supraexploatării resursei[4].

În cazurile în care, dincauza secetei sau altor calamităţi naturale, debitele de apă autorizate nu pot fi asigurate tuturor utilizatorilor autorizaţi, se aplică restricţii temporarede folosire a resurselor de apă. Restricţiile se stabilesc prin planuri de restricţii şi sunt obligatorii pentru toţi utilizatorii de apă. Potrivit legii[5], măsurile de restricţii se asimilează cu situaţia de forţă majoră în nerealizarea contractelor de livrare a apei.

În privinţa *protecţiei calitative a apelor* pornim de la ideea că aceasta este un deziderat major al întregii societăţi umane ce presupune un complex de metode şi acţiuni pentru menţinerea nealterată a proprietăţilor naturale ale apei. Legiuitorul român se înscrie în sfera acestei concepţii, statuând că aspectele legate de calitatea resurselor de apă dau expresia unui interes general, iar toate normele de calitate a apelor se aprobă numai prin standarde, la propunerea şi cu avizul conform M.M.D.D.

Normele de calitated a resurselor de apă se aprobă prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorităţii publice centrale din domeniul apelor[6], iar cele privind calitatea apei potabile[7], supravegherea, inspecţia sanitară şi monitorizarea calităţii acestor ape

---

[1] A se vedea *D. Marinescu*, Dreptul mediului înconjurător, ed. a III-a, revăzută şi adăugită, Casa de editură şi presă „Şansa" SRL, Bucureşti, 1996, p. 105.

[2] Idem, op. cit., 2003, p. 131.

[3] *M. Duţu*, Dreptul mediului, vol. I, Ed. Economică, Bucureşti, 1998, p. 247.

[4] Conform art. 13 din Legea apelor nr. 107/1996.

[5] A se vedea art. 14 alin. (4) din Legea apelor nr. 107/1996.

[6] Legea apelor nr. 107/1996, art. 15 alin. (2).

[7] Este vorba de apă destinată consumului uman, unde distingem: orice tip de apă în stare naturală sau după tratare, folosită pentru băut, la prepararea hranei ori pentru alte scopuri casnice

la propunerea autorităţii publice centrale din domeniul sănătăţii[1]. Tot această din urmă procedură se aplică şi în cazul normelor privind calitatea apelor pentru îmbăiere şi referitoare la supravegherea, inspecţia sanitară şi controlul zonelor naturale utilizate pentru îmbăiere[2].

În cadrul procesului complex de preaderare la structurile Uniunii Europene se înscrie şi Legea nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile[3] (în vigoare şi în prezent), care are ca obiect juridic calitatea apei potabile, vizându-se asigurarea sănătăţii oamenilor împotriva efectelor oricărui tip de contaminare a resurselor de apă potabilă[4].

Din această reglementare legală reţinem condiţiile de calitate a apei potabile care vizează proprietăţile fizico-chimice şi bacteoriologice ale acesteia, precum şi calitatea tehnologiilor de tratare, echipamentelor, substanţelor care vin în contact cu apa potabilă. Sub aspect fizico-chimic şi bacteriologic, apa potabilă trebuie să fie sanogenă şi curată, adică lipsită de micriorganisme, paraziţi sau substanţe care, prin număr cau concentraţie, pot constitui un pericol potenţial pentru sănătatea omului. Aceste condiţii de calitate ale apei potabile trebuie să existe în următoarele puncte: la robinetul consumatorului şi la puncul de intrare în clădire, în cazul pei furnizate prin reţeaua de distribuire; la punctul de curgere a apei din cisternă, în cazul apei potabile furnizate în acest mod; la punctul în care apa se pune în sticle sau în alte recipiente, în cazul apei potabile îmbuteliate; în punctul din care apa este preluată în procesul de producţie, în cazul apei utilizate în industria alimentară. Dacă se constată depăşirea limitelor parametrilor de calitate fizico-chimică şi bacteoriologică autoritatea publică de sănătate judeţeană, respectiv a municipiului Bucureşti, producătorii şi distribuitorii sunt obligaţi să ia cele mai urgente măsuri de înlăturare a cauzelor deprecierii factorului de calitate fizico-chimică şi bacteoriologică şi să informeze consumatorii în vederea prevenirii pericolului de îmbolnăviri[5].

În lege se mai stabileşte şi obligaţia autorităţilor publice centrale şi judeţene de a disponibiliza informaţia din domeniul calităţii apei potabile, prin aducerea acesteia la cunoştinţa consumatorilor. Modalitatea-cadru de realizare a acestei obligaţii constă în întocmirea şi publicarea anuală de către autoritatea publică judeţeană a Raportului judeţean (respectiv al municipiului Bucureşti) privind calitatea apei potabile, iar o dată la trei ani ministerul cu problemele sănătăţii, prin Institutul de Sănătate Publică Bucureşti, întocmeşte şi publică Raportul naţional asupra calităţii apei potabile[6]. În condiţiile noi create după ce ţara noastră a devenit mebru al UE, se depun eforturi

---

indiferent de originea ei şi indiferent dacă este furnizată prin reţea de distribuţie, din rezervor sau este distribuită în sticle ori în alte recipiente; şi toate tipurile de apă folosită ca sursă în industria alimentară pentru fabricarea, procesarea, conservarea sau comercializarea produselor ori substanţelor destinate consumului uman.

[1] Legea apelor nr. 107/1996, art. 15 alin. (3).

[2] Legea apelor nr. 107/1996, art. 15 alin. (3^1).

[3] M. Of. nr. 552 din 29 iulie 2002.

[4] A se vedea art. 1 din Legea nr. 458/2002.

[5] Legea nr. 458/2002, art. 4 şi 6.

[6] Legea nr. 458/2002, art. 11.

legislative pentru a armoniza normele interne cu cele comunitare, urmărindu-se transpunerea directivelor Consiliului UE în materie în legislaţia noastră[1)].

Reţinem această meritorie preocupare a legiuitorului român de a crea un mecanism juridic adecvat în materia protecţiei cantitative şi calitative a apelor, cu precădere a resurselor de apă potabilă.

110. Protecţia internaţională a apelor. Sub acest subtitlu vom distinge protecţia fluviilor şi a lacurilor internaţionale şi protecţia mărilor şi oceanelor.

A. *Protecţia fluviilor şi a lacurilor internaţionale.* Noţiunea de „fluviu internaţional" a fost formulată iniţial într-un document internaţional la Congresul de la Viena din 1815 în Actul Final. Ea a fost reluată şi îmbogăţită într-o serie de convenţii încheiate în secolul al XIX-lea şi XX referitoare la Elba (1821), Rin (1831 şi 1868), Dunăre (1856, 1878, 1881, 1975, 1994 ş.a.).

Reglementările iniţiale se refereau, în primul rând, nu la poluarea şi protecţia apelor respective, ci la regimul de exploatare a acestora. Mai târziu, când preocupările pentru protecţia apelor a devenit o constantă la nivel european, fapt relevat de numărul mare al convenţiilor, tratatelor şi declaraţiilor internaţionale din acest domeniu, dintre care amintim ca de mare interes pentru ţara noastră unele şi anume: Convenţia dintre Guvernul României, Guvernul Republicii Cehoslovacia, Guvernul R.S. Yugoslavia, Guvernul URSS şi Guvernul Republicii Ungare privind protecţia apelor râului Tisa şi a afluenţilor ei împotriva poluării, semnată la Szeged la 28 mai 1986; Convenţia privind cooperarea pentru protecţia şi utilizarea durabilă a fluviului Dunărea (Convenţia pentru protecţia fluviului Dunărea), semnată la Sofia la 29 iunie 1994 ş.a. În nu puţine astfel de reglementări apar soluţii din ce în ce mai elaborate şi care se fundamentează pe ideea de cooperare între statele semnatare.

Unul dintre primele texte adoptate de Asociaţia de Drept Internaţional, o organizaţie neguvernamentală, în materia prevenirii şi combaterii poluării apelor continentale îl constituie „Regulile de la Helsinki" (1966), care stabilesc că fiecare stat al unui bazin de drenaj internaţional are dreptul la o cotă rezonabilă şi echitabilă de utilizare avantajoasă a apelor bazinului, totodată fiecare stat trebuie să se abţină de a cauza o nouă formă de poluare sau orice creştere a gradului de poluare existent al acelor ape, susceptibilă de a provoca pagube importante asupra teritoriului altui stat al bazinului, să ia toate măsurile rezonabile în vederea reducerii poluării actuale de aşa manieră încât nici un alt prejudiciu să nu fie cauzat teritoriului altui stat al bazinului (art. 6 din Regulile de la Helsinki). Deşi, potrivit acestui document, poluarea nu este în sine o utilizare a apelor, ci o alterare a calităţii lor, aceasta reprezintă o „schimbare dăunătoare" în compoziţia naturală, în conţinutul ori calitatea apelor, produsă prin intervenţia factorului uman, definiţie prea generală, pentru că nu are în vedere şi poluarea provocată de factorul natural şi nu este dublată de consecinţe juridice, adică de obligativitatea respectării unor limite permisibile, stabilite prin standarde. Ca urmare, „este

[1)] A se vedea H.G. nr. 210/2007 pentru modificarea şi completarea unor acte normative care transpun acquis-ul comunitar în domeniul protecţiei mediului (M. Of. nr. 187 din 19 martie 2007).

greu de operat cu ea în domeniul răspunderii internaționale, mai ales când este vorba de sursele moderne de poluare cu efecte cumulative, greu perceptibile, cum sunt cele radioactive"[1].

Consiliul Europei a adoptat la 6 mai 1968 Carta Europeană a Apei, primul document emanat de la o organizație interstatală, cu o deschidere regională, care enunță principiile generale în materie (resursele de apă nu sunt inepuizabil; calitatea apei trebuie să fie protejată în funcție de utilizarea ei; apa este un patrimoniu universal; apa nu are frontiere), care astăzi au devenit realități de necontestat. Nici Conferința de la Stockholm din 1972 nu era consacrată exclusiv protecției apelor, iar prin declarația adoptată nu au fost luate măsuri de protecție a apelor continentale împotriva poluării. Totuși, stabilirea principiului relativ la formele de poluare și s-a dispus că reziduurile de materii toxice sau alte materii, degajările de căldură sau alte concentrații care, prin cantitatea și natura lor nu pot fi neutralizate de mediu, trebuie să fie stopate. Planul de acțiune adoptat la această conferință cuprinde unele recomandări, conținând prevederi care privesc cooperarea internațională în domeniul protecției apelor continentale împotriva poluării și protecția resurselor de apă în general. Proiectul de Convenție Europeană asupra protecției cursurilor de apă internaționale împotriva poluării, adoptat la Strasbourg în 1973, este un document elaborat de Consiliul Europei după adoptarea Cartei Europene a Apei, care conține 12 principii ce trebuie să stea la baza reglementării conduitei statelor, față de cursurile de apă, indiferent de folosirea lor, și care este un document important fiindcă reprezintă un tratat-cadru pentru viitoarele negocieri și o abordare complexă a problemelor prevenirii poluării apei, conținând obligații generale (de a se informa reciproc despre măsurile ce se iau pentru reducerea poluării obișnuite, în anumite situații, cooperarea trebuie să fie cât mai operativă etc.) și obligații specifice (deversarea unor substanțe dăunătoare prevăzute de reglementări ce este în principiu oprită), propunând respectarea unor norme de calitate a apei și reglementând deversarea în albiile cursurilor de apă internaționale a unor substanțe periculoase.

Un pas important l-a constituit Conferința Națiunilor Unite asupra apei de la Mar del Plata (1977) care, în privința punerii în valoare a resurselor de apă „secționate" de frontieră, preconiza examinarea metodelor de care se dispune pentru gestionarea lor, elaborarea în comun a programelor, precum și punerea în funcțiune a mecanismelor și instituțiilor necesare pentru amenajarea coordonată a resurselor de apă. La 13 februarie 1987, Comitetul pentru problemele apei al Comisiei Economice ONU (CEE/ONU) a adoptat regulile privind cooperarea în domeniul apelor transfrontiere și a stabilit necesitatea încheierii de tratate între statele riverane unui curs de apă protejat, în special în ce privește lupta împotriva poluării. În Documentul Final al reuniunii de la Viena a reprezentanților statelor participante la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa din 15 ianuarie 1989, în principiul 31 se arată: în scopul protejării și îmbunătățirii resurselor de apă proaspătă și al reducerii semnificative a poluării cursurilor de apă transfrontiere și a lacurilor internaționale de toate sursele de poluare, statele

[1] *D. Popescu*, Protecția fluviilor internaționale și combaterea poluării lor, în Dreptul internațional fluvial, Ed. Academiei, 1973, p. 215.

participante vor dezvolta şi intensifica eforturile naţionale, precum şi cooperarea bi-şi multilaterală. Totodată, statele participante se angajează să dezvolte o mai strânsă cooperare şi un mai amplu schimb de informaţii cu privire la problemele legate de substanţele chimice potenţial periculoase, inclusiv evaluarea resurselor pentru sănătate şi mediu.

Convenţia privind protecţia cursurilor de apă transfrontiere şi a lacurilor internaţionale[1)], Helsinki, 1992 defineşte apele transfrontiere ca fiind „orice ape de suprafaţă sau subterane care marchează frontierele dintre două sau mai multe state, le traversează sau sunt localizate pe acestea, oriunde apele transfrontiere se varsă în mare fără să formeze estuare". Din această convenţie se poate înţelege că impactul transfrontier înseamnă „orice efect negativ semnificativ asupra mediului, rezultat dintr-o schimbare în condiţiile apelor transfrontiere, cauzată de o activitate umană, a cărei origine fizică este situată în întregime sau parţial într-o zonă aflată sub jurisdicţia unei părţi, produsă asupra mediului într-o zonă aflată sub jurisdicţia altei părţi".

Deşi practica internaţională convenţională în domeniul utilizării apelor internaţionale a evoluat destul de lent, a crescut treptat interesul statelor de a preveni şi diminua poluarea şi efectele ei nocive formulate în cadrul organizaţiilor internaţionale şi s-au încheiat o serie de acorduri şi convenţii cu privire la protecţia fluviilor şi lac urilor internaţionale. Putem da ca exemplu, unde se manifestă şi interesul direct al ţării noastre: Proiectul Regional privind Dunărea (DPR), elaborat de Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD/GEF) are ca obiectiv îmbunătăţirea calităţii mediului din bazinul Dunării prin protejarea apelor şi gospodărirea durabilă a resurselor naturale. Acest proiect acordă sprijin tehnic şi financiar pe baza parteneriatelor încheiate cu guvernele, patronatele, societatea civilă şi comunităţile locale din regiune; Comisia internaţională pentru protejarea Dunării (ICPDR), care este o organizaţie internaţională cu 13 state membre plus Uniunea Europeană şi care a fost înfiinţată în 1998, devenind una dintre cele mai mari şi mai active organisme internaţionale angajate în managementul bazinelor râurilor din Europa. Activitatea sa nu se rezumă doar la Dunăre şi la afluenţii acesteia, ci şi la apele de suprafaţă din întregul bazin dunărean. ICPDR are ca cel mai important obiectiv de a pune în practică prevederile Convenţiei pentru protejarea Dunării prin promovarea şi coordonarea gospodăririi apelor într-un mod durabil şi echitabil.

B. *Protecţia mărilor şi oceanelor.* Problema poluării mărilor şi oceanelor afectează absolut toate ţările (dezvoltate şi mai puţin dezvoltate) ale Terrei. Deşi, uneori, poluarea mărilor şi oceanelor are caracter local, de regulă însă aceste probleme sunt globale, internaţionale şi deosebit de complexe, sursele de poluare nu pot fi întotdeauna localizate, interesele statelor nu sunt convergente, agenţii poluanţi ai mărilor şi oceanelor uneori îşi conservă compoziţia lor chimică timp de decenii, alţii îşi transformă substanţa şi devin inofensivi în câteva ore sau zile etc. De aceea, măsurile eficiente de protecţie sunt dificil de stabilit. Datorită diversităţii modalităţilor de perturbare a echilibrului ecologic al mărilor şi oceanelor (există poluanţi care intoxică animalele şi plantele marine prin simplul contact cu ele, alţii se aglomerează în corpul

[1)] Ratificată de România prin Legea nr. 30/1995 (M. Of. nr. 81 din 3 mai 1995).

vieţuitoarelor marine, le modifică funcţiile lor fiziologice, constituind un pericol nu numai pentur dezvoltarea ulterioară a acestora, dar şi pentru posibilitatea ca ele să rămână o bază alimentară pentru omenire) nu poate fi socotit suficientă stabilirea unei singure măsură sau unui singur tip de măsuri pentru a combate toate problemele pe care le provoacă poluarea.

În astfel de împrejurări, protecţia mediului marin a căpătat o însemnătate deosebită, devenind obiect de reglementare internaţională.

În prezent, cadul juridic general la care se raportează conduita statelor în privinţa protecţiei cantitative şi, mai ales, calitativă a apelor are la bază principiile formulate în Convenţia Naşiunuilor Unite asupra dreptului mării, încheiată la Montego Bay (Jamaica) la 10 decembrie 1982[1)]. Convenţia a impus pentru prima dată statelor semnatare obligaţia de a lua toate măsurile de prevenire a oricăror forme de poluare a apelor meritime şi de conservare a calităţii mediului marin. Convenţia impune statelor semnatare: să adopte o conduită care să permită prevenirea, reducerea şi controlul oricărei surse de poluare a mediului marin; să vegheze ca riscul poluării să nu se deplaseze de la o zonă la alta şi de la un stat la altul; să adopte programe de asistenţă în caz de riscuri majore de alterare a calităţii apelor din mediul marin[2)].

În baza acestor principii, adaptate desigur la noile cerinţe impuse de necesitatea asigurării unei protecţii calitative tot mai eficiente a mediului marin, a fost adoptat de 111 state Programul mondial de acţiune pentru protecţia mediului marin contra poluării provenite din activităţi terestre la 3 noiembrie 1995, la Washington, program care conţine şi o nouă viziune cu privire la protecţia şi gestiunea apelor internaţionale, respectiv gestiunea integrată a zonelor de coastă şi controlul regional al poluărilor maritime.

Totodată, programul impune statelor semnatare: adoptarea de reglementări juridice interne cu privire la prevenirea şi combaterea poluării apelor din mediul marin; adoptarea de măsuri preventive şi colective; favorizarea accesului la tehnici mai puţin poluante; încurajarea cooperării, colaborării şi parteneriatului la toate eşaloanele geografice.

În această materie, au fost adoptate nu puţine reglementări internaţionale dintre care amintim următoarele: prima conferinţă postbelică asupra dreptului mării a avut loc la Geneva în anul 1958, care s-a încheiat cu adoptarea la 29 aprilie a patru convenţii deosebit de importante privind marea teritorială şi zona contiguă, marea liberă, platoul continental şi pescuitul şi conservarea resurselor biologice în largul mării, care însă cuprind puţine reglementări referitoare la protecţia împotriva poluării a mărilor

---

[1)] Ratificată de România prin Legea nr. 10/1996 (M. Of. nr. 300 din 21 noiembrie 1996), lege prin care ţara noastră a aderat şi la Acordul referitor la aplicarea părţii a XI-a a Convenţiei Naţiunilor Unite asupra dreptului mării, încheiat la New York la 28 iulie 1994.

[2)] Prin Convenţie s-a dorit dezvoltarea principiilor conţinute în Rezoluţia nr. 2749 (XXV) din 17 decembrie 1970, prin care Organizaţia Naţiunilor Unite a declarat în mod solemn ca zona fundului mărilor şi oceanelor, precum şi subsolul lor, dincolo de limitele jurisdicţiei naţionale şi resursele acestei zone, sunt patrimoniu comun al umanităţii şi că explorarea şi exploatarea zonei se vor face în interesul întregii umanităţi, independent de situaţia geografică a statelor.

şi oceanelor[1]. Pentru combaterea poluării mărilor cu hidrocarburi şi a instituirii răspunderii juridice pentru prejudiciile astfel cauzate, au fost adoptate: Convenţia internaţională asupra intervenţiei în marea liberă în caz de accidente ce antrenează sau pot antrena o poluare cu hidrocarburi, Bruxelles, 1969; Convenţia asupra răspunderii civile pentru prejudic iile datorate poluării cu hidrocarburi, Bruxelles, 1969; Tratatul privind interzicerea instalării unor arme nucleare şi a altor arme de distrugere în masă pe fundul mărilor şi oceanelor şi în subsolul lor, Moscova, 1971; Declaraţia Adunării Generale ONU asupra principiilor privind fundul mărilor şi oceanelor şi subsolul lor, dincolo de limitele jurisdicţiei naţionale, 1971; Convenţia asupra creării unui fond internaţional de indemnizare pentru pagubele produse prin poluare cu hidrocarburi, Bruxelles, 1971; Convenţia referitoare la prevenirea poluării marine cauzate de operaţiunile de imersare efectuate de nave şi aeronave, Oslo, 1972; Convenţia internaţională privind prevenirea poluării de către nave, Londra, 1973; Convenţia privind pregătirea, răspunsul şi cooperarea în caz de poluare cu hidrocarburi, Londra, 1990; Codul internaţional de management pentru exploatarea în siguranţă a navelor şi pentru prevenirea poluării, adoptat de Organizaţia Maritimă Internaţională, 1993 şi alte convenţii cu vocaţie regională[2].

Din documentele la care ne-am referit rezultă fără echivoc că protecţia calitativă a apelor constituie una dintre priorităţile comunitare.

Direcţiile respective de acţiuni au urmărit un dublu scop: elaborarea unor obiective de calitate a apei, respectiv stabilirea unor norme pentru a limita poluarea acestora[3].

Directivele Uniunii Europene cu privire la calitatea apei pot fi apreciate după criteriul obiectivului vizat: privind calitatea apelor de suprafaţă şi privind calitatea apelor subterane

În spiritul acestei conduite generale a statelor se înscrie şi Convenţia privind protecţia Mării Negre împotriva poluării, semnată la 21 aprilie 1992 la Bucureşti de către reprezentanţii statelor riverane (Bulgaria, Georgia, Federaţia Rusă, Turcia şi Ucraina). În art. V.2 din acest document sunt stipulate principalele măsuri ce trebuie adoptate pentru a preveni, reduce şi controla poluarea Mării Negre, şi anume: prevenirea şi controlul poluării mediului marin cu orice substanţă sau material periculos, de natura celor menţionate în Anexa la Convenţie; prevenirea şi stoparea alterării calităţii apei marine prin poluarea de pe nave; limitarea efectelor poluării prin descărcare; adoptarea de noi metode de cooperare în combaterea poluării cu petrol şi alte substanţe nocive, a mediului marin al Mării Negre; prevenirea, controlul şi înlăturarea efectelor poluării de origine telurică, mai ale prin limitarea surselor de poluare de pe uscat.

Cu puţin înaintea intrării în vigoare a acestui document internaţional, legiuitorul nostru a adoptat Legea nr. 17/1990 privind regimul juridic al apelor maritime

---

[1] România a ratificat primele trei convenţii prin Decretul nr. 253/1961 (B. Of. nr. 25 din 14 octombrie 1961).

[2] Cu privire la aceste documente internaţionale, a se vedea mai amănunţit *D. Marinescu*, op. cit., 2003, p. 162-175.

[3] A se vedea *L. Kramer*, Les eaux douces en droit comunitaire, citat de *A. Kiss*, *D. Shelton*, Traité de droit europeen de l'environnement, Edition Frison Roche, Paris, 1995, p. 284-287,

interioare[1], al mării teritoriale[2], al zonei contigue[3] și al zonei economice exclusive[4] ale României[5].

Potrivit art. 43 alin. (2) din această lege, organele române competente stabilesc reguli de conduită privind prevenirea, reducerea și menținerea sub control a poluării mediului marin[6]. La fel, organele amintite trebuie să asigure respectarea acestor reguli în porturi, în apele maritime interioare și în marea teritorială ale României. Toate acestea se realizează în conformitate cu reglementările legale românești în vigoare și cu respectarea convențiilor internaționale la care România este parte. Potrivit legii românești[7], este interzisă poluarea de orice natură a apelor maritime interioare, a mării teritoriale și a zonei economice exclusive, precum și a atmosferei de deasupra acestora, prin orice mod sau mijloace, cum ar fi: deversarea, aruncarea, scufundarea[8] sau

---

[1] Prin *ape interioare* se înțeleg toate apele de suprafață stătătoare și curgătoare și subterane aflate în interiorul liniei de bază, de la care se măsoară întinderea apelor teritoriale. *Linia de bază* este linia celui mai mare reflux de-a lungul țărmului sau, după caz, linia dreaptă care unește liniile cele mai avansate ale țărmului dinspre larg al insulelor, ale locurilor de acostare, amenajărilor hidrotehnice și ale altor instalații portuare permanente.

[2] *Marea teritorială* este fâșia de mare adiacentă țărmului ori, după caz, apelor maritime interioare, având lățimea de 12 mile marine (22.224 m), măsurată de la liniile de bază. Limita exterioară a mării teritoriale este linia care are fiecare punct situat la o distanță de 12 mile marine măsurate de la punctul cel mai apropiat al liniilor de bază.

[3] *Zona contiguă* este fâșia de mare adiacentă mării teritoriale care se întinde spre largul mării până la o distanță de 24 mile marine măsurată de la liniile de bază.

[4] *Zona economică exclusivă* este instituită în spațiul marin al țărmului românesc la Marea Neagră, situat dincolo de limita apelor mării teritoriale și adiacent acestora, în care România își exercită drepturile suverane și jurisdicția asupra resurselor naturale ale fundului mării, subsolului acestuia și coloanei de apă de deasupra, precum și în ceea ce privește diferitele activități legate de explorarea, exploatarea, protecția, conservarea mediului și gestionarea acestora. În condițiile specifice determinate de dimensiunile Mării Negre, întinderea zonei economice exclusive României se stabilește prin delimitare, pe bază de acord încheiat cu statele vecine ale căror țărmuri sunt limitrofe sau situate față în față cu litoralul românesc al Mării Negre, ținându-se seama de faptul că lățimea maximă a zonei economice exclusive poate fi, în conformitate cu prevederile Convenției Națiunilor Unite asupra dreptului mării de la Montego Bay, de 200 mile marine măsurate de la liniile de bază.

[5] M. Of. nr. 99 din 9 august 1990, modificată și completată prin Legea nr. 36/2002, și republicată în M. Of. nr. 765 din 21 octombrie 2002.

[6] Prin *poluarea mediului marin* se înțelege introducerea de către orice persoană fizică sau juridică, direct ori indirect, de substanțe sau energie în mediul marin, când aceasta are sau poate avea efecte vătămătoare, cum ar fi daune aduse resurselor biologice, faunei și florei marine, inclusiv pescuitului și celorlalte utilizări legitime ale mării, alterarea calității apei mării din punct de vedere al întrebuințării acesteia și degradarea valorilor sale de agrement [art. 47 alin. (1) din Legea nr. 17/1990, republicată].

[7] A se vedea art. 44 din Legea nr. 17/1990.

[8] În înțelesul art. 47 alin. (1) pct. 2 din Legea nr. 17/1990, republicată, prin *scufundare* se înțelege: orice evacuare deliberată de deșeuri sau alte materii de pe nave, aeronave, platforme sau alte lucrări plasate pe mare, ca și orice sabordare pe mare a unor nave, aeronave, platforme sau alte lucrări. Potrivit alin. (2) din același articol, termenul de scufundare nu vizează

degajarea de pe nave ori alte instalații plutitoare, submersibile sau fixe, de pe aparate de zbor, precum și de către surse aflate pe țărm a unor substanțe sau deșeuri nedegradabile, toxice, radioactive, hidrocarburi, precum și a altor substanțe nocive, dăunătoare sau periculoase pentru sănătatea oamenilor ori pentru flora și fauna marii, sau a altor reziduuri ori materiale care pot sa producă pagube țărmului românesc ori să creeze obstacole în calea utilizării legitime a mării.

Dacă există motive temeinice să se creadă că o navă folosită în scopuri comerciale, în interiorul zonei, a încălcat prevederile legislației române sau a regulilor internaționale în materie organele române competente sunt în drept să ceară navei respective explicații în legătură cu faptele care îi sunt imputate și să inspecteze nava respectivă. În cazul în care se refuză prezentarea explicațiilor solicitate ori dacă aceste explicații nu concordă cu faptele și elementele de probă o justifică ele pot să intenteze o acțiune judiciară în legătură cu această încălcare a reglementărilor amintite în conformitate cu legislația română și, printre alte măsuri, să ordone, sub rezerva normelor dreptului internațional, reținerea navei[1]. În cazul în care se constată că o astfel de navă în situația dată a încălcate prevederile legislației române sau regulile internaționale privind prevenirea, reducerea și menținerea sub control a poluării mediului marin, prin imersiune sau deversări ale unor substanțe ori deșeuri nedegradabile, toxice, radioactive, hidrocarburi, precum și ale altor substanțe nocive, dăunătoare sau periculoase pentru sănătatea oamenilor ori pentru flora și fauna mării, care au produs sau riscă să producă, prin poluare, daune importante țărmului românesc ori intereselor statului român sau oricăror resurse din apele sale maritime interioare, marea sa teritorială sau din zona sa economică exclusivă, organele române competente sunt în drept să intenteze o acțiune judiciară în legătură cu aceste încălcări, în conformitate cu legislația române și să ordone, sub rezerva normelor dreptului internațional și dacă elementele de probă o justifică, reținerea navei[2].

Articolul 48 din lege stabilește că în situația în care în apele maritime interioare, în marea teritorială sau în zona economică exclusivă a României are loc o coliziune de nave, o eșuare sau o altă avarie maritimă, iar acțiunile legate de un asemenea eveniment pot avea consecințe dăunătoare pentru mediul și fauna marina, precum și pentru apele maritime interioare, marea teritorială, zona economică exclusivă sau pentru țărmul românesc, organele române competente sunt în drept să adopte măsurile necesare, corespunzător cu paguba efectivă sau cu amenințarea pe care o reprezintă, în scopul apărării împotriva poluării sau amenințării cu poluarea, și să asigure respectarea acestor măsuri dincolo de limitele marii teritoriale. Scufundarea de deșeuri

---

evacuarea de deșeuri sau alte materii provenind direct sau indirect din exploatarea normală a navelor, aeronavelor, platformelor ori altor lucrări plasate pe mare, precum și de la echipamentul acestora, cu excepția deșeurilor sau altor materii transportate de nave ori transbordate pe nave, aeronave, platforme ori alte lucrări plasate pe mare, care sunt folosite pentru eliminarea acestor materii sau provenite din tratarea unor asemenea deșeuri ori altor materii la bordul acestor nave, aeronave, platforme sau lucrări, precum și depozitarea unor materii în alt scop decât simpla lor eliminare, sub rezerva ca aceasta depozitare sa nu contravină scopurilor prezentei legi.

[1] Legea nr. 17/1990, art. 45 alin. (1).

[2] Conform art. 45 alin. (2) din lege.

în marea teritorială, zona economică exclusivă a României sau pe platoul continental al României, nu poate avea loc fără acordul prealabil expres al organelor române competente; acestea au dreptul să autorizeze, să reglementeze și să controleze această scufundare, după ce au examinat în modul cuvenit problema împreună cu celelalte state pentru care aceasta scufundare poate, datorită situației lor geografice, să cauzeze, prin poluare, prejudicii acestora și mediului lor.

În art. 49-53 din Legea nr. 17/1990, republicată, sunt stabilite contravențiile în această materie, care se constată și sancțiunile se aplică în conformitate cu reglementările în vigoare, de personalul cu sarcini de supraveghere și control al navigației, de personalul special împuternicit de diferite ministere competente, precum și de alte persoane special împuternicite prin lege. Împotriva procesului-verbal de contravenție se poate face plângere, în termen de 15 zile de la data comunicării, la Secția maritima și fluviala a Judecătoriei Constanta. Aplicarea amenzilor pentru contravenții nu scutește contravenientul de obligația de despăgubire pentru daunele pricinuite pe uscat, în apele maritime interioare, în marea teritorială și în zona economică exclusivă ale României, în conformitate cu legislația română.

În privința ambelor categorii de ape (a fluviilor și lacurilor internaționale și a mărilor și oceanelor), din documentele la care ne-am referit rezultă fără echivoc că protecția calitativă a apelor constituie una dintre prioritățile comunitare. Prin adoptarea numeroselor documente internaționale s-a urmărit un dublu scop: elaborarea unor obiective de calitate a apei, respectiv stabilirea unor norme pentru a limita poluarea acestora[1)].

Directivele[2)] Uniunii Europene cu privire la calitatea apei pot fi apreciate după criteriul obiectivului vizat: privind calitatea apelor de suprafață și privind calitatea apelor subterane.

Directivele privind calitatea apelor de suprafață au un obiect de reglementare sectorial: directiva privind calitatea apelor de suprafață destinate producerii de apă alimentară[3)]; directiva privind calitatea apelor potabile[4)]; directiva privind calitatea apelor de baie[5)]; directiva privind calitatea apelor dulci care au nevoie să fie protejate ori ameliorate pentru a putea fi apte să permită viețuirea peștilor[6)]; directiva privind calitatea apelor conchylicole[7)].

Directivele privind protecția apelor subterane vizează o serie de măsuri având ca rezultat prevenirea, controlul și înlăturarea poluării acestei categorii de ape. Potrivit

---

[1)] A se vedea *L. Kramer*, Les eaux douces en droit comunitaire, citat de *A. Kiss*, *D Shelton*, Traité de droit europeen de l'environnement, Maison „Frison Roche", Paris, 1995, p. 284-287.

[2)] Directivele reprezintă unele dintre cele mai uzitate reglementări adoptate de Comunitatea Europeană, după care urmează, din punctul de vedere al valorii juridice, regulamentele și deciziile. Toate acestea, alături de tratatele internaționale semnate de CE și de principiile și interpretările rezultate din practica Curții Europene de Justiția, formează *Acquisul Comunitar.*

[3)] Directiva nr. 75/440 din 16 iunie 1975 (J.O.C.E. nr. L 194 din 25 iulie 1975).

[4)] Directiva nr. 80/778 din 15 iulie 1980 (J.O.C.E. nr. L 229 din 30 august 1980).

[5)] Directiva nr. 76/160 din 8 decembrie 1975 (J.O.C.E. nr. L 31 din 5 februarie 1976).

[6)] Directiva nr. 78/659 din 18 iulie 1978 (J.O.C.E. nr. L 222 din 14 august 1078).

[7)] Directiva nr. 79/923 din 3 octombrie 1979 (J.O.C.E. nr. L 281 din 10 noiembrie 1079).

Directivei nr. 80/68 din 17 decembrie 1979 privind protecția apelor subterane contra poluării cauzate prin unele substanțe periculoase[1] există cel puțin trei factori majori cu risc de poluare a apelor subterane. Astfel, infiltrările și deversările directe de substanțe poluante; poluările care afectează apele de suprafață și solul; activitățile agricole și depozitele de gunoaie.

Directivele comunitare cu privire la calitatea apelor lasă statelor membre posibilitatea de a desemna apele cărora li se vor aplica directivele respective.

În concluzie, cu privire la protecția cantitativă și calitativă a apelor în dreptul intern, dreptul internațional și reglementările juridice comunitare:

– măsurile de protecție cantitativă și calitativă a apelor sunt abordate, plecându-se de la conexitatea și intercondiționarea celor doi termeni (cantitate și calitate), iar scopul declarat al fiecărui demers în acest domeniu este acela de a se asigura folosirea rațională a apelor (care exprimă protecția cantitativă) și, înainte de toate, menținerea calităților naturale ale apelor pentru generațiile prezente și viitoare (care este protecția calitativă);

– protecția calitativă prin prevenire, controlul și combaterea poluării tuturor categoriilor de ape a evidențiat, mai puțin pe plan intern și mai mult în plan internațional și comunitar, necesitatea adoptării celor mai adecvate măsuri de prevenire a alterării calității apelor, înainte de toate a celor destinate consumului uman, de flora și de faună existentă la un moment dat;

– conceptul de protecție calitativă a apelor a depășit, în mod natural, limitele diferitelor state, devenind un principiu al dreptului internațional al protecției mediului și al dreptului comunitar;

– acțiunile și măsurile adoptate în legătură cu protecția calitativă a apelor sunt supuse unei concepții internaționale, în zona noastră a Terrei europene, integrate, concepția exprimând o dată în plus gradul de complexitate al acestor măsuri și importanța lor pentru asigurarea unei gestiuni durabile a apei.

Armonizarea legislației noastre naționale în domeniul protecției, în complexitatea ei, a apelor (ca, de altfel, a întregului sistem juridic românesc) cu reglementările juridice corespunzătoare comunitare a devenit astăzi o realitate, o practică firească și obligatorie pentru încadrarea țării noastre în viața comunitară. Legiuitorul nostru a trecut deja practic la implementarea principiilor și instituțiilor juridice în această materie, așa cum acestea au fost redefinite prin Tratatul de la Maastricht[2].

Acordul European semnat de România[3] cuprinde, în art. 69-71, cerințele privind armonizarea legislației interne, prezente și viitoare, cu legislația Comunității, domeniile de prioritate, metodele tehnice de susținere a acestui proces politico-juridic deosebit de complex și dificil. Reținem că procesul de armonizare legislativă, după cum ni-l dovedește practica țării noastre, nu este unul de transpunere mecanică a reglementărilor

---

[1] J.O.C.E. nr. L 20 din 26 ianuarie 1980.

[2] Principiile la care se face trimitere în Tratat, în domeniul pe care îl analizăm, sunt: principiul prevenirii și acțiunii preventive; principiul corectării, cu prioritate la sursă a poluării apelor; principiul „poluatorul plătește" ș.a.

[3] Ratificat de țara noastră prin Legea nr. 20/1993 (M. Of. nr. 73 din 12 aprilie 1993).

juridice comunitare în legislația noastră, ci reprezintă un proces complex și dificil, de sinteză și creație.

111. Transpunerea legislației comunitare în România. Directiva 75/440 EEC privind calitatea apelor de suprafață destinate prelevării de apă potabilă și Decizia 77/795/EEC privind procedura comună pentru schimbul de informații asupra calității apelor dulci de suprafață, incluse în Directiva 2000/60, sunt transpuse la noi prin H.G. nr. 100/2002[1)].

Directiva 76/160/EEC privind calitatea apei de îmbăiere a fost transpusă prin H.G. nr. 459/2002[2)].

Directiva 76/464/EEC privind descărcarea substanțelor periculoase (standardele de calitate sunt incluse în Directiva cadru 2000/60) și alte șapte directive privind substanțele: mercur, cadmiu, tetraclorură de carbon, DDT, PCT, D, drinuri, cloroform prin H.G. nr. 351/2005 privind aprobarea Programului de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor și pierderilor de substanțe prioritar periculoase[3)].

Directiva 80/68/EEC privind protecția apei subterane împotriva poluării cauzate de anumite substanțe periculoase (prevederi incluse în Directiva-cadru 2000/60) prin H.G. nr. 351/2005.

Directiva 78/659 EEC asupra calității apelor dulci care necesită protecție sau îmbunătățire pentru a susține viața peștilor (prevederile fiind incluse în directiva cadru 2000/60) transpusă prin H.G. nr. 202/2002[4)].

Directiva 79/923/EEC asupra calității apelor pentru moluște (prevederile sunt incluse în Directiva cadru 2000/760) prin H.G. nr. 201/2002.

Directiva 79/869/EEC privind metodele de prelevare și analiză a apelor de suprafață destinate producerii apei potabile, prin H.G. nr. 100/2002.

Directiva 91/676/EEC privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, prin H.G. nr. 964/2000[5)].

Directiva 91/271/EEC privind epurarea apelor uzate urbane și Decizia 93/48/EEC, prin H.G. nr. 188/2002[6)], modificată prin H.G. nr. 352/2005 referitoare la aprobarea unor norme privind condițiile de descărcare în mediul acvatic a apelor uzate.

Directivele 98/83/EC și 80/923/EEC privind calitatea apei destinate consumului uman, prin Legea nr. 458/2002[7)].

Directiva Cadru privind apa 2000/60/CE, prin armonizarea Legii nr. 107/1996[8)], Legea nr. 112/2006 și Legea nr. 310/2004 pentru completarea și modificarea Legii nr. 107/1996 și H.G. nr. 1854/2006.

---

1) M. Of. nr. 130 din 19 februarie 2002.
2) M. Of. nr. 350 din 27 mai 2002.
3) M. Of. nr. 428 din 20 mai 2005.
4) M. Of. nr. 196 din 22 martie 2002.
5) M. Of. nr. 526 din 25 octombrie 2000.
6) M. Of. nr. 187 din 20 martie 2002.
7) M. Of. nr. 552 din 29 iulie 2002.
8) M. Of. nr. 244 din 8 octombrie 1996

112. Răspunderea juridică. Încălcarea dispozițiilor Legii apelor nr. 107/1996 atrage răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională sau penală, după caz.

Contravențiile în domeniul apelor sunt faptele calificate ca atere de legiuitor, dacă nu sunt săvârșite în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să fie considerate infracțiuni și sunt enumerate în art. 87 din Legea apelor, în total 61 de fapte. Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor stabilite de lege (art. 88 din Legea apelor) se fac de către: a) inspectorii din autoritatea publică centrală din domeniul apelor și Administrația Națională „Apele Române"; b) directorul general al Administrației Naționale „Apele Române", directorii direcțiilor de ape, precum și salariații împuterniciți de aceștia; c) alte persoane împuternicite de conduc erea autorității publice centrale din domeniul apelor; d) comisarii gărzii de mediu. Contravențiilor din domeniul apelor le sunt aplicabile dispozițiile O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările ulterioare. Și în privința contarvențiilor din domeniul apelor, contravenientul poate achita, în termen de cel mult 48 de ore de la data încheierii procesului-verbal de constatare și sancționare a contravențiilor ori de la data comunicării acestuia, după caz, jumătate din minimul amenzii, agentul constatator făcând mențiune despre această posibilitate în procesul-verbal de constatare și sancționare a contravențiilor[1)].

Infracțiunile în domeniul apelor sunt enumerate expres în art. 92-95 din Legea apelor. Ele se constată de către organele abilitate, precum și de către personalul care constată și contravențiile din acest domeniu, care însă înaintează actul de constatare la organul local de cercetare penală[2)]. Pedepsele diferă în funcțiue de gravitatea faptelor și de consecințele pe care le produc: de exemplu, poluarea în orice mod, a resurselor de apă, dacă are un caracter sistematic și produce daune utilizatorilor de apă din aval este pedepsită cu închisoare de la un an la conci ani; depozitarea sau folosirea de îngrășăminte chimice, pesticide ori alte substanțe toxice periculoase, în zonele de protecție a apelor se pedepsește cu închisoare de la un an la trei ani sau cu amendă de la 40.000 lei (RON) la 70.000 lei (RON). Dacă însă această faptă a avut ca urmare moartea uneia sau mai multor persoane, otrăvirea în masă a populației, provocarea de epidemii sau o pagubă importantă economiei naționale, pedeapsa este închisoare de la 15 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi etc.

Răspunderea civilă poate interveni totdeauna când prin contravenția sau infracțiunea săvârșită e cauzează un prejudiciu patrimonial. Legea stabilește că persoanele fizice sau juridice, care au suferit daune materiale cauzate de o poluare accidentală produsă în amonte sau de distrugerea unei construcții de retenție a apei din amonte, au dreptul la despăgubire de la persoana fizică sau juridică ce se face vinovată, potrivit legii. De asemenea, se precizează că cheltuielile efectuate de persoane fizice sau persoane juridice, inclusiv de către Administrația Națională «Apele Române», pentru înlăturarea efectelor poluării accidentale, se suportă de cel care a produs poluarea. În fine, legea mai precizează că cel care a produs poluarea suportă și cheltuielile ocazionate de

---

[1)] Potrivit art. 90 și 91 din Legea apelor nr. 107/1996.

[2)] Art. 106 din Legea apelor nr. 107/1996.

monitorizarea evoluției undei poluante, de determinare a tipului de poluant, precum și de constatare a efectelor poluării[1)].

Potrivit art. 95 alin. (1) și (2) din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, răspunderea pentru prejudiciul adus mediului are caracter obiectiv, ceea ce înseamnă că și răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin poluarea apelor are acest caracter, deci independentă de culpă și numai excepțional poate fi subiectivă[2)].

Problemele legate de includerea răspunderii disciplinare și materiale pentru încălcarea dispozițiilor Legii apelor vor fi analizate în cadrul părții a III-a a tratatului.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

[1)] A se vedea Legea apelor nr. 107/1996, art. 24.

[2)] Cu privire la această chestiune a se vedea Partea a III-a a tratatului.

Capitolul II
Protecția atmosferei, schimbările climatice, gestionarea zgomotului ambiant, protecția stratului de ozon și a spațiului cosmic

113. Preliminarii

113. Preliminarii. Demersurile noastre în acest capitol urmăresc prezentarea distinctă a celor trei aspecte care sunt cuprinse în această temă: protecția atmosferei; schimbările climatice; și zgomotul ambiant.

Protecția atmosferei se realizează prin prevenirea poluării aerului care se găsește în jurul nostru, iar dacă poluarea a avut deja loc eliminarea, limitarea consecințelor negative ale acesteia, înlăturarea efectelor pe care le-a produs și ameliorarea calității atmosferei, utilizând cele mai variate mijloace legale pentru aceasta, în scopul evitării efectelor negative asupra sănătății omului și mediului, asigurându-se astfel alinierea totală la normele juridice internaționale și la reglementările comunitare.

Schimbările climatice intervin în anumite condiții create până la urmă de om și va trebui limitată cantitativ și reduse emisiile de gaze cu efect de seră față de nivelul anului 1989, în perioada obligatorie 2008-2012, stabilit în Protocolul de la Kyoto, stabilit la 11 decembrie 1997. Fiecare parte a Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, pentru a-și îndeplini angajamentele în scopul promovării unei dezvoltări durabile, aplicând și/sau elaborând politici și măsuri concrete, să coopereze cu alte părți similare etc.

În ce privește zgomotul ambiant, acesta este o agresiune asupra populației, o cauză a deteriorării calității vieții, care necesită o asistență medicală specializată, în primul rând în țările industrializate. În doctrină se disting două mari surse de zgomot, pe de o parte mijloacele de transport, iar pe de altă parte zgomotele de vecinătate provenite din unitățile industriale, șantiere etc. Vom aborda necesitatea evitării, prevenirii sau reducerii efectelor dăunătoare provocate de expunerea populației la zgomotul ambiant etc. prin implementarea progresivă a următoarelor măsuri: determinarea expunerii la zgomotul ambiant prin realizarea cartării acestuia; asigurarea accesului publicului la informațiile cu privire la astfel de zgomot și efectele sale; și adoptarea planurilor de acțiune pentru prevenirea și reducerea zgomotului ambiant.

BCU "LUCIAN BLAGA" UNIVERSITY LIBRARY

Secțiunea 1. Protecția atmosferei

114. Conceptul de atmosferă. 115. Strategia națională privind protecția atmosferei. 116. Cadrul legislativ și instituțional. 117. Regimul juridic al protecției atmosferei. 118. Atribuții și responsabilități în domeniul protecției atmosferei. 119. Evaluarea calității aerului. 120. Monitorizarea calității aerului și a nivelului emisiilor. 121. Surse de poluare a atmosferei. 122. Răspunderi

114. Conceptul de atmosferă. Atmosfera desemnează învelișul de aer al Pământului. În Anexa la O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei[1], atmosfera este definită ca „masa de aer care înconjoară suprafața terestră, incluzând și stratul protector de ozon". Atmosfera sau, în vorbirea curentă, aerul[2] cuprinde mai multe straturi: troposfera, stratosfera, mezosfera, ionosfera și exosfera[3]. *Troposfera* (sfera schimbărilor) se întinde, în medie, până la 12 km altitudine, fiind cel mai important strat atmosferic. Face parte din învelișul geografic și cuprinde aproximativ 90% din întreaga cantitate de aer (datorită atracției Pământului), se formează norii, precipitațiile, vânturile și se desfășoară viața și activitatea omului. *Stratosfera* se întinde între 10 și 50 km altitudine și conține pătura de ozon care absoarbe cea mai mare parte a radiațiilor ultraviolete care, dacă ar pătrunde în totalitate până la suprafața terestră, ar distruge viața de pe Terra. *Mezosfera* se află între 50 și 80 km altitudine. *Ionosfera* reflectă undele radio, făcând posibile comunicațiile. *Exosfera* nu conține decât particule extrem de rare de hidrogen și începe de la 500 km, fiind dominat de fenomene electro-magnetice. Atmosfera noastră este 100% gazoasă, dar conține, în stare divizată, și urme de substanțe solide.

De când există, acest înveliș de aer al Terrei și-a schimbat compoziția, densitatea, grosimea, transparența etc. și a ajuns în starea actuală, prielnică pentru viață. Calitatea atmosferei este esențială pentru existența ecosistemelor, pentru viața și sănătatea umană.

115. Strategia națională privind protecția atmosferei. Protecția atmosferei reprezintă acțiunea complexă de prevenire a poluării aerului, de înlăturare a efectelor ei deja produse și de îmbunătățire a calității aerului, prin măsuri și instrumente de acțiune asupra tehnologiilor poluante. Politica de protecție a mediului se diferențiază în funcție de nivelurile politice de acțiune în național și internațional.

Politica de nivel național include interesele naturii, populației și mediului național, pe când nivelul internațional cuprinde responsabilitatea față de țările învecinate, față de continent și față de planetă.

Potrivit art. 59 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, autoritatea publică centrală pentru protecția mediului are, printre atribuțiile și responsabilitățile

---

[1] M. Of. nr. 633 din 6 decembrie 2000, modificată și completată prin: Legea nr. 655/2001; H.G. nr. 541/2003; H.G. nr. 699/2003; H.G. nr. 731/2004; O.U.G. nr. 12/2007 ș.a., și aprobată prin Legea nr. 655/2001 (M. Of. nr. 773 din 4 decembrie 2001).

[2] Prin *aer înconjurător* se înțelege aerul troposferic, exclusiv cel din locurile de muncă.

[3] A se vedea *Ristoiu&Ristoiu*, 2004, p. 31, citat de *R.-M. Petrescu-Mag*, Politici, instituții și legislație pentru mediu, Ed. AcademicPres., Cluj-Napoca, p. 277-278.

sale, elaborarea, promovarea și actualizarea Strategiei naționale în domeniul protecției atmosferei[1], care se adoptă prin hotărâre a Guvernului[2], precum și a Planului național de acțiune în domeniul protecției atmosferei. Adoptarea strategiilor de dezvoltare a sectoarelor de activitate care pot afecta calitatea atmosferei se face cu avizul autorității publice centrale pentru protecția mediului[3]. Prin reglementarea activităților care afectează sau care pot afecta calitatea atmosferei direct sau indirect, desfășurate de persoane fizice și persoane juridice, și strategia națională în domeniu se urmărește asigurarea dreptului fiecărei persoane la un mediu sănătos și echilibrat ecologic. Strategia națională este elaborată în conformitate cu atribuțiile și responsabilitățile ce îi revin autorității publice centrale pentru protecția mediului, ca urmare a transpunerii legislației europene în domeniul protecției atmosferei și conform prevederilor O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei, aprobată cu modificări prin Legea nr. 655/2001.

Scopul principal al strategiei naționale privind protecția atmosferei este *crearea cadrului necesar pentru dezvoltarea și implementarea unui sistem integrat de gestionare a calității aerului, eficient din punct de vedere economic.* În sensul conceptului de dezvoltare durabilă, protecția atmosferei este luată în considerare, avându-se în vedere impactul poluării aerului asupra calității vieții și asupra sănătății oamenilor. Strategia urmărește stabilirea unui echilibru între dezvoltarea economico-socială și calitatea atmosferei, asigurându-se că dezvoltarea noilor politici se realizează cu respectarea obiectivelor de dezvoltare durabilă.

În Capitolul I din Strategia națională privind protecția atmosferei se stabilesc obiectivele acestei strategii, care sunt[4]:

– menținerea calității aerului în zonele și aglomerările în care aceasta se încadrează în limitele prevăzute de normele în vigoare pentru indicatorii de calitate;

– îmbunătățirea calității aerului înconjurător în zonele și aglomerările în care aceasta nu se încadrează în limitele prevăzute de normele în vigoare pentru indicatorii de calitate;

– adoptarea măsurilor necesare în scopul limitării până la eliminarea efectelor negative asupra mediului, inclusiv în context transfrontier;

– îndeplinirea obligațiilor asumate prin acordurile și tratatele internaționale la care România este parte și participarea la cooperarea internațională în domeniu.

Având în vedere că regimul juridic al protecției atmosferei în ansamblu are la bază principiul de abordare integrată a protecției mediului, strategia respectă se bazează pe principiile generale ale gestionării integrate de mediu și anume: *principiul precauției*, care implică evaluarea preliminară a riscurilor de poluare și evitarea acestora; *principiul prevenirii*, care stabilește că măsurile de prevenire sunt prioritare în raport cu cele de eliminare a efectelor poluării; *principiul utilizării durabile a resurselor naturale,*

---

[1] A se vedea Strategia națională privind protecția atmosferei, aprobată prin H.G. nr. 731/2004 (M. Of. nr. 496 din 2 iunie 2004).

[2] Conform art. 3 alin. (2) din O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei.

[3] Conform art. 4 din O.U.G. nr. 243/2000.

[4] A se vedea art. 3 alin. (1) din O.U.G. nr. 243/2000. Aceste obiective principale ale strategiei sunt reluate în Capitolul I al Strategiei naționale privind protecția atmosferei.

care stabileşte minimizarea şi eficientizarea utilizării resurselor primare, în special a celor neregenerabile, punând accent pe utilizarea celor secundare. Resursele naturale trebuie exploatate astfel încât să nu le fie compromisă disponibilitatea pe termen lung; *principiul „poluatorul plăteşte"* cu ajutorul căruia se stabileşte necesitatea creării unui cadru legislativ şi economic corespunzător, astfel încât costurile pentru reducerea emisiilor să fie suportate de generatorul acestora. Responsabilii pentru deteriorarea calităţii atmosferei trebuie să plătească în conformitate cu gravitatea efectelor produse; *principiul proximităţii*, care stabileşte iniţierea măsurilor de reducere a emisiilor de poluanţi în aer în zona sursei generatoare; şi, în fine, *principiul parteneriatului*, în conformitate cu care se stabileşte crearea unui parteneriat între responsabilii de activităţi, incluzând poluatorul, autorităţile centrale şi locale şi populaţia afectată de poluare.

La elaborarea Strategiei naţionale privind protecţia atmosferei s-a avut în vedere două direcţii principale ale politicilor din România: integrarea raţională în noul mediu social-politic şi economic al Uniunii Europene şi descentralizarea. În calitate de nouă membră a Uniunii Europene, România a transpus, în mare parte şi continuă cu insistenţă acest demers, *acquis*ul privind protecţia atmosferei. În acest sens, este necesară întărirea capacităţilor instituţionale, ce poate fi realizată în timp, adică este necesară o perioadă de tranziţie.

În ce priveşte descentralizarea, ţara noastră depune eforturi susţinute pentru a elabora politicile astfel încât ele să fie aplicate la nivel regional şi local, prin descentralizare. Într-adevăr, autorităţile publice locale şi regionale pentru protecţia mediului în general şi protecţia atmosferei în speţă vor trebui să aibă principalele atribuţii şi responsabilităţi în ceea ce priveşte evaluarea şi gestionarea calităţii aerului. Unul dintre scopurile strategiei este de a oferi autorităţilor publice locale şi regionale de mediu posibilitatea de a decide obiective şi priorităţi la nivel local şi regional şi în privinţa protecţiei atmosferei.

Obiectivul general al strategiei naţionale privind protecţia atmosferei este protejarea sănătăţii oamenilor şi a mediului lor.

Conformarea cu obligaţiile asumate prin diferite tratate şi acorduri internaţionale la care ţara noastră este parte decurge din realizare primelor trei obiective-cheie (reamintim, formulate în art. 3 alin. (1) din O.U.G. nr. 243/2000 şi reluată în Capitolul I din H.G. nr. 731/2004), pentru atingerea cărora sunt stabilite următoarele linii strategice[1)]: verificarea şi perfecţionarea Sistemului naţional de evaluare şi gestionare integrată a calităţii aerului[2)]; crearea sistemului de prognoză a calităţii aerului, care să furnizeze date referitoare la o eventuală deteriorare a calităţii acestuia; evaluarea calităţii aerului în zone şi aglomerări în vederea verificării conformării nivelurilor de calitate a aerului cu valorile limită şi a identificării situaţiilor critice de neconformare la obiectivele privind calitatea aerului[3)]; elaborarea şi/sau reactualizarea planurilor şi/

[1)] A se vedea pct. 1 din Capitolul VI al H.G. nr. 731/2004 pentru aprobarea Strategiei naţionale privind protecţia atmosferei.

[2)] A se vedea H.G. nr. 586/2004 privind înfiinţarea şi organizarea Sistemului naţional de evaluare şi gestionare integrată a calităţii aerului (M. Of. nr. 389 din 3 mai 2004).

[3)] A se vedea Ordinul MAPM nr. 745/2002 privind stabilirea aglomerărilor şi clasificarea aglomerărilor şi zonelor pentru evaluarea calităţii aerului în România (M. Of. nr. 739 din 9 octombrie 2002).

sau programelor de gestionare a calității aerului[1]; promovarea celor mai bune tehnici disponibile (BAT)[2]; controlul emisiilor de poluanți și al nivelurilor de poluare prin aplicarea tehnicilor și tehnologiilor pentru reținerea poluanților și/sau prin introducerea de tehnologii mai puțin poluante; măsurarea (monitorizarea), după caz, a emisiilor de poluanți; identificarea surselor care au generat niveluri de poluare peste limitele legale și reevaluarea activității acestora, cu impunerea, după caz, a unor standarde de emisie mai stricte; monitorizarea suplimentară a calității aerului în zona de influență a surselor generatoare de emisii de poluanți în aerul înconjurător mai mari decât valorile limită; elaborarea și implementarea măsurilor de reducere temporară a emisiilor de poluanți la unele surse majore; identificarea permanentă a surselor noi, generatoare de poluanți atmosferici, evaluarea aportului acestora la nivelul existent de impurificare a aerului și asigurarea respectării obiectivelor privind calitatea aerului pentru activitățile/instalațiile noi; introducerea/utilizarea combustibililor și carburanților care generează emisii reduse de poluanți; eliminarea utilizării de substanțe care depreciază stratul de ozon[3]; introducerea de măsuri specifice pentru stabilirea emisiilor de gaze cu efect de seră, inclusiv prin introducerea și utilizarea de surse de energie neconvențională;

---

[1] A se vedea H.G. nr. 543/2004 pentru stabilirea procedurii de elaborare și punere în aplicare a planurilor și programelor de gestionare a calității aerului, în vederea atingerii valorilor limită într-o anumită perioadă de timp (M. Of. nr. 393 din 4 mai 2004) și H.G. nr. 738/2004 pentru aprobarea Planului național de acțiune în domeniul protecției atmosferei (M. Of. nr. 476 din 27 mai 2004).

[2] A se vedea, de exemplu, Ordinul MAPM nr. 37/2003 pentru aprobarea Documentului de referință privind cele mai bune tehnici disponibile (BAT) pentru industria celulozei și hârtiei (M. Of. nr. 247 din 10 aprilie 2003); Ordinul MAPAM nr. 866/2003 pentru aprobarea Documentului de referință privind cele mai bune tehnici disponibile (BAT) pentru industria producătoare de ciment și var (M. Of. nr. 689 din 1 octombrie 2003); Ordinul MAPAM nr. 16972004 pentru aprobarea, prin metoda confirmării directe, a Documentelor de referință privind cele mai bune tehnici disponibile (BREF), aprobate de Uniunea Europeană (M. Of. nr. 206 din 9 martie 2004), OM nr. 249/2005 privind înființarea „Centrului Național de coordonare, informare, reactualizare a ghidurilor privind cele mai bune tehnici disponibile și comunicare cu Biroul European pentru Prevenirea și Controlul integrat al Poluării și cu Forul European de Informare" (M. Of. nr. 296 din 8 aprilie 2005).

[3] A se vedea O.U.G. nr. 89/1999 privind regimul comercial și introducerea unor restricții la utilizarea hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon, aprobată prin Legea nr. 159/2000 (M. Of. nr. 486/2000); Legea nr. 9/2001 privind aprobarea O.U.G. nr. 24/2000 pentru acceptarea Amendamentului la Protocolul de la Montreal privind substanțele care epuizează stratul de ozon, adoptat la Copenhaga, la 25 noiembrie 1992 (M. Of. nr. 61 din 2 mai 2001); Legea nr. 150/2001 pentru acceptarea Amendamentului la Protocolul de la Montreal privind substanțele care epuizează stratul de ozon, adoptat la cea de-a IX-a reuniune a Părților, la Montreal din 15-17 septembrie 1997 (M. Of. nr. 181 din 4 octombrie 2001); H.G. nr. 58/2004 privind aprobarea Programului Național de eliminare treptată a substanțelor care epuizează stratul de ozon (M. Of. nr. 98 din 2 februarie 2004); Ordinul comun al MMGA și MFP nr. 1112/2002 privind nominalizarea birourilor vamale pentru intrarea/ieșirea din țară a substanțelor care epuizează stratul de ozon (M. Of. nr. 898 din 11 decembrie 2002); ordinele anuale ale MAPM, MAPAM, M.M.D.D. pentru contingentarea consumului și producției de substanțe care epuizează stratul de ozon în anii 2002, 2003, 2004 etc.

reducerea cantității de deșeuri biodegradabile depozitate[1]; elaborarea și implementarea de planuri pe termen mediu și lung, la nivel național, regional și local, pentru reducerea continuă a emisiilor de poluanți în atmosferă în toate domeniile de activitate[2]; supravegherea emisiilor rezultate din activitățile care pot general impact transfrontier semnificativ asupra calității aerului și verificarea conformării cu legislația specifică în vigoare; corelarea planurilor locale și regionale de dezvoltare și a Planului Național de dezvoltare, precum și a planurilor urbanistice cu Strategia națională pentru protecția atmosferei, cu programele și planurile de gestionare a calității aerului[3]; reducerea emisiilor poluante generate de traficul rutier prin îmbunătățirea stării tehnice a autovehiculelor în circulație și adoptarea unor măsuri fiscale care să favorizeze înlocuirea autovehiculelor în circulație vechi, cu emisii poluante ridicate, cu autovehicule noi cu un nivel scăzut al emisiilor poluante.

Liniile strategice naționale privind protecția atmosferei la care ne-am referit mai sus sunt stabilite astfel încât obiectivele privind calitatea aerului stabilite de lege să poată fi atinse în perioada 2004-2007. După anul 2007, sunt continuate eforturile de atingere a obiectivelor privind calitatea aerului, prevăzute în noile cerințe ale *acquis*-ului în domeniu.

Până în anul 2007 strategia națională privind protecția atmosferei a urmărit implementarea obiectivelor strategice în acest domeniu, cuprinse în legislația europeană și transpuse în legislația națională, precum și a obligațiilor ce decurg din convențiile și tratatele internaționale la care țara noastră este parte. În vederea realizării acestora s-au urmărit prioritar următoarele:

a) inventarierea periodică a instalațiilor/activităților potențial generatoare de emisii de poluanți în atmosferă;

b) evaluarea sistemului de automonitorizare;

c) evaluarea calității aerului în aglomerări și zone;

d) acreditarea laboratoarelor care efectuează analiza poluanților din aerul înconjurător;

e) dezvoltarea capacității instituționale și instruirea personalului;

f) crearea unui sistem educațional, de informare a publicului și de conștientizare a acestuia în vederea participării la luarea deciziilor.

Până în anul 2007, pentru atingerea obiectivelor-cheie s-au realizat următoarele: evaluarea calității aerului; implementarea cerințelor de prevenire și control integrat al poluării (IPPC); implementarea cerințelor de limitare a emisiilor de poluanți în aer proveniți de la instalații mari de ardere; implementarea cerințelor de limitare a emisiilor de compuși organici volatili proveniți din utilizarea solvenților în anumite activități

---

[1] A se vedea H.G. nr. 1470/2004 privind aprobarea Strategiei Naționale și Planului Național de Gestionare a Deșeurilor (M. Of. nr. 954 din 18 octombrie 2004).

[2] A se vedea de exemplu H.G. nr. 541/2003 privind stabilirea unor măsuri pentru limitarea emisiilor în aer ale anumitor poluanți proveniți din instalații mari de ardere, modificat și completat prin H.G. nr. 322/2005 (M. Of. nr. 359 din 27 aprilie 2005).

[3] A se vedea de exemplu O.G. nr.21/2002 privind gospodărirea localităților urbane și rurale (M. Of. nr. 86 din 1 februarie 2002), aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 515/2002 (M. Of. nr. 578 din 5 august 2002).

şi instalaţii; implementarea cerinţelor de eliminare a substanţelor care distrug stratul de ozon; respectarea prevederilor internaţionale în domeniul schimbărilor climatice; introducerea/utilizarea carburanţilor şi combustibililor care generează emisii reduse de poluanţi.

Strategia naţională privind protecţia atmosferei pentru perioada după 2007 este stabilită de legea naţională. Se urmăreşte reevaluarea acestei strategii şi se va urmări evaluarea stadiului îndeplinirii cerinţelor din *acquis*-ul comunitar în domeniu. În mod concret, strategia pentru această perioadă ia în considerare aceleaşi obiective ca şi cea anterioară (2004-2007).

Liniile strategice pentru această perioadă sunt: evaluarea şi gestionarea integrată a calităţii aerului; implementarea cerinţelor de prevenire şi control integrat al poluării (IPPC); implementarea cerinţelor de limitare a emisiilor de poluanţi în aer proveniţi de la instalaţii mari de ardere; implementarea cerinţelor de limitare a emisiilor de compuşi organici volatili proveniţi din utilizarea solvenţilor în anumite activităţi şi instalaţii; implementarea cerinţelor de eliminare a substanţelor care distrug stratul de ozon; respectarea prevederilor naţionale în domeniul schimbărilor climatice; verificarea îndeplinirii obligaţiilor asumate prin ratificarea/aderarea la diferite convenţii, tratate şi protocoale internaţionale[1)].

Planul naţional de acţiune pentru protecţia atmosferei a cuprins măsuri, acţiuni şi ţinte pentru îndeplinirea celor patru obiective-cheie stabilite în strategia naţională în domeniu. Şi se reactualizează continuu datorită evoluţiei factorilor economici şi sociali[2)]. Potrivit acestor reglementări, Planul naţional de acţiune pentru protecţia atmosferei a fost elaborat pentru perioada 2004-2006 şi a conţinut măsuri, acţiuni şi ţinte pentru îndeplinirea celor patru obiective-cheie prevăzute în strategia naţională în domeniu. Acest plan se reactualizează continuu, datorită evoluţiei factorilor economici şi sociali.

Planul naţional de acţiune pentru protecţia atmosferei cuprinde în principiu următoarele: responsabilităţi şi termene pentru implementare; evaluări financiare şi evaluări de costuri; implicaţii pentru România; informarea publicului cu privire la calitatea aerului; concluzii şi recomandări; indicatori de realizare şi responsabilităţi pentru monitorizarea realizării planului.

Planul naţional de acţiune pentru protecţia atmosferei cuprinde pentru fiecare acţiune: descrierea acesteia, perioada de realizare, costurile şi finanţările, rezultatele aşteptate şi indicatorii de realizare.

În cadrul *Programului de guvernare 2005-2008*, în Capitolul 18 privitor la protecţia mediului, se menţionează şi îmbunătăţirea calităţii aerului, care se va realiza, printre altele, prin următoarele măsuri:

– Punerea în aplicare a Strategiei şi a Planului de acţiune pentru protecţia atmosferei şi sistemelor de monitorizare în sectorul calităţii aerului;

– Realizarea evaluărilor preliminare privind calitatea aerului la nivel regional;

[1)] A se vedea Capitolul VI din H.G. nr. 731/2004.

[2)] A se vedea H.G. nr. 731/2004, Capitolul VII.

– Finalizarea transpunerii legislative în domeniul instalațiilor mari de ardere și promovarea legislației privind stabilirea plafoanelor naționale de emisie pentru anumiți poluanți;

– Dezvoltarea Sistemului Național de Monitorizare a Calității Aerului și a Sistemului Național de Inventariere a Emisiilor de Poluanți în Aer ș.a.

CE a dat publicității în 26 octombrie 2007 decizia adoptată în ceea ce privește Planul Național de Alocare[1)] a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră pentru România. Documentul înaintat spre aprobare de România propunea CE 83,9 milioane de certificate de emisii, în cadrul schemei pentru anul 2007 și o medie anuală de 95,7 milioane de certificate de emisii, pentru schema din perioada 2008-2012. Față de propunerile înaintate de autoritățile române, CE a decis următoarele: plafonul pentru 2007, alocat României, este de 74,8 milioane de certificate de emisii, iar plafonul anual, pentru perioada 2008-2012 nu poate depăși 75,9 milioane de certificate de emisii. Precizăm că Planul Național de Alocare nu este rezultatul unei negocieri între țările membre UE și CE, ci este rezultatul unei decizii directe a Comisiei, în baza Planului Național de Alocare propus de fiecare stat membru, decizia nefiind negociată nici anterior și nici ulterior emiterii ei.

116. Cadrul legislativ și instituțional. Legislația dedicată protecției atmosferei în România are ca scop stabilirea cadrului juridic privind prevenirea, limitarea deteriorării și ameliorarea calității atmosferei. Această legislație, în acord cu principiile și reglementările formulate de UE, are ca scop evitarea efectelor negative ale poluării atmosferei asupra sănătății omului și asupra mediului în ansamblu, contribuind astfel la integrarea țării noastre în viața europeană.

În Constituția României se prevede, la art. 136 alin. (3), doar că spațiul aerian, împreună cu alte bunuri stabilite de legea organică, fac obiectul exclusiv al proprietății publice. Este vorba deci de „spațiul aerian" și nu de „aer" sau „atmosferă", acestea din urmă nefiind bunuri și nu pot, deci, constitui obiect al proprietății. Reglementări generale cu privire la protecția atmosferei întâlnim și în O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului citat mai sus.

Reglementări cu caracter global privind domeniul de care ne ocupăm avem și în H.G. nr. 368/2007 privind organizare și funcționarea M.M.D.D. În afara reglementărilor generale din art. 1 și 2 din hotărâre, unde se face referire la aplicarea strategiei și Programului Guvernului în vederea promovării politicilor în domeniile mediului și dezvoltării durabile, inclusiv în privința protecției atmosferei, sau din art. 3 în privința atribuțiilor principale ale ministerului, în art. 4 (pct. 8, 9, 10, 16 și 17) întâlnim reglementări privind atribuțiile specifice ale acestui minister, și anume: elaborarea, actualizarea și urmărirea aplicării Strategiei naționale și Planului național de acțiune privind protecția atmosferei sau a strategiei și planului corespunzătoare în domeniul schimbărilor climatice și, în general, coordonarea activității în domeniul schimbărilor

---

[1)] *Planul Național de Alocare* este documentul prin care autoritatea competentă stabilește numărul de certificate de emisii de gaze cu efect de seră pe care intenționează să le aloce la nivel național, pentru fiecare perioadă, inclusiv repartiția acestor certificate instalațiilor care desfășoară una sau mai multe dintre activitățile care cad sub incidența Directivei 87/2003/EC.

climatice în ceea ce privește reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și adaptarea la efectele schimbărilor climatice sau coordonarea și monitorizarea procesului de implementare a Schemei de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră. La fel, acest minister coordonează activitățile privind evaluarea și gestionarea zgomotului ambiental și al calității aerului.

În țara noastră, principalul act normativ care privește protecția atmosferei este O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 655/2001, la care de asemenea ne-am referit mai sus. Acest act normativ are ca scop stabilirea cadrului juridic privind prevenirea, limitarea deteriorării și ameliorarea calității atmosferei, în scopul evitării efectelor negative asupra sănătății omului, asupra mediului în ansamblu, asigurându-se astfel alinierea la normele juridice internaționale și la reglementările comunitare.

Acest act normativ, împreună cu alte acte normative importante la care ne vom referi mai jos, transpune aproape integral *acquis*-ul privind protecția calității aerului, înainte de toate: nu puține reglementări din Directiva Consiliului nr. 96/62/CE privind evaluarea și managementul calității aerului, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (J.O.C.E.) nr. I. 296/1996, p. 55; unele reglementări din Directiva Consiliului nr. 99/30/CE privind valorile limită pentru dioxid de sulf, dioxid de azot și oxizi de azot, particule în suspensie și plumb în aerul atmosferic, J.O.C.E. nr. I. 163/1999, p. 41; unele articole din Directiva Parlamentului European și a Consiliului nr. 2000/69/CE privind valorile limită pentru benzen și monoxid de carbon în aerul înconjurător, publicată în J.O.C.E. nr. I. 313/2000, p. 12; mai multe articole și anexa III din Directiva Parlamentului European și a Consiliului nr. 2002/3/CE privind ozonul din aerul înconjurător, publicată în J.O.C.E. nr. I. 67/2002.

Următoarele acte normative sunt reglementări speciale care privesc anumite aspecte ale relațiilor sociale formate în legătură cu protecția atmosferei.

– STAS 12574/1987 „Aer din zonele protejate" condiții de calitate (normă tehnică).

– Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997 pentru aprobarea Normelor de igienă și a recomandărilor privind mediul de viață al populației.

– O.G. nr. 89/1999 privind regimul comercial și introducerea unor restricții la utilizarea hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon, aprobată cu modificări prin Legea nr. 159/2000.

– H.G. nr. 173/2000 pentru reglementarea regimului special privind gestiunea și controlul bifenililor și ale altor compuși similari.

– Legea administrației publice locale nr. 215/2001, cu modificările și completările ulterioare.

– H.G. nr. 568/2001 privind stabilirea cerințelor tehnice pentru limitarea emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea, încărcarea, descărcarea și distribuția benzinei la terminale și la stațiile de benzină.

– H.G. nr. 235/2007 privind gestionarea uleiurilor uzate[1)].

– H.G. nr. 689/2004 privind stabilirea condițiilor de introducere pe piață a benzinei și motorinei[2)].

[1)] M. Of. nr. 199 din 22 martie 2007.

[2)] M. Of. nr. 442 din 18 mai 2004.

– O.U.G. nr. 152/2005 privind prevenirea şi controlul integrat al poluării, aprobată[1)].

– H.G. nr. 128/2002 privind incinerarea deşeurilor[2)].

– H.G. nr. 210/2007 pentru modificarea şi completarea unor acte normative care transpun acquis-ul comunitar în domeniul[3)].

– Ordinul ministrului apelor şi protecției mediului nr. 592/2002 pentru aprobarea Normativului privind stabilirea valorilor limită, a valorilor de prag şi a criteriilor şi metodelor de evaluare a dioxidului de sulf, dioxidului de azot şi oxizilor de azot, pulberilor în suspensie (PM_{10} şi $PM_{2,5}$), plumbului, benzenului, monoxidului de carbon şi ozonului în aerul înconjurător.

– H.G. nr. 332/2007 privind stabilirea procedurilor pentru aprobarea de tip a motoarelor destinate a fi montate pe maşinile mobile rutiere şi a motoarelor secundare destinate vehiculelor pentru transportul rutier de persoane sau de marfă şi stabilirea măsurilor de limitare a emisiilor de gaze şi de particule poluante provenite de la acestea, în scopul protecției atmosferei[4)].

– Ordinul ministrului apelor şi protecției mediului nr. 745/2002 privind stabilirea aglomerărilor şi clasificarea aglomerărilor şi zonelor pentru evaluarea calității aerului în România[5)].

– H.G. nr. 470/2007 privind limitarea conținutului de sulf din combustibilii lichizi[6)].

– Ordinul ministrului lucrărilor publice, transporturilor şi locuinței nr. 211/2003 pentru aprobarea Reglementărilor privind condițiile tehnice pe care trebuie să le îndeplinească vehiculele rutiere în vederea admiterii în circulație pe drumurile publice din România – RNTR 2[7)], modificat şi completat prin Ordinul ministrului transporturilor, construcțiile şi turismului nr. 1043/2003[8)].

– Legea nr. 271/2003 pentru ratificarea protocoalelor Convenției asupra poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi, încheiate la Geneva la 13 noiembrie 1979, adoptate la Aarhus la 24 iunie 1998 şi la Gothenburg la 1 decembrie 1999[9)].

– Ordinul ministrului apelor, pădurilor şi protecției mediului nr. 462/1993 pentru aprobarea Condițiilor tehnice privind protecția atmosferei şi Normelor metodologice privind determinarea emisiilor de poluanți atmosferici produşi de surse staționare, cu modificările şi completările ulterioare[10)].

– H.G. nr. 541/2003 privind stabilirea unor măsuri pentru limitarea emisiilor în aer ale anumitor poluanți proveniți din instalații mari de ardere[11)].

---

1) M. Of. nr. 1078 din 30 noiembrie 2005.
2) M. Of. nr. 160 din 6 martie 2002.
3) M. Of. nr. 187 din 19 martie 2007.
4) M. Of. nr. 472 din 13 iulie 2007.
5) M. Of. nr. 739 din 9 octombrie 2002.
6) M. Of. nr. 365 din 29 mai 2007.
7) M. Of. nr. 275 din 18 aprilie 2003.
8) M. Of. nr. 32 din 15 ianuarie 2004.
9) M. Of. nr. 470 din 1 iulie 2003.
10) M. Of. nr. 190 din 10 august 1993.
11) M. Of. nr. 365 din 29 mai 2003.

– Ordinul ministrului sănătății și familiei nr. 598/2003 privind elaborarea sintezelor naționale în cadrul subprogramului nr. 1.4 „Evaluarea stării de sănătate și a factorilor de risc"[1].

– H.G. nr. 699/2003 privind stabilirea unor măsuri pentru reducerea emisiilor de compuși organici volatili datorate utilizării solvenților organici în anumite activități și instalații[2].

Legislația internațională cuprind reglementări de importanță majoră.

– Astfel, Directiva 96/62/CE privind evaluarea și managementul calității aerului și directivele fiice: Directiva Consiliului nr. 1999/30/CE privind valorile limită pentru dioxid de sulf, dioxid de azot și oxizi de azot, particule în suspensie și plumb în aerul atmosferic; Directiva 2000/69/CE privind valorile limită pentru benzen și monoxid de carbon în aerul înconjurător; Directiva 2002/3/CE privind poluarea aerului cu ozon.

– Directiva privind prevenirea și controlul integrat al poluării (IPPC) nr. 96/61, amendată de Directiva 2003/87 care stabilește o chemă pentru comercializarea permiselor de emisii de gaze cu efect de seră, în interiorul comunității.

– Directiva 88/609/CEE privind limitarea emisiilor anumitor poluanți în atmosferă de la instalațiile mari de ardere (amendată prin Directiva 2001/80/CE).

– Directiva 2000/76/CE privind incinerarea deșeurilor.

– Directiva 96/59/EC privind eliminarea bifenililor și terfenililor policlorulați (PCB și PCT).

– Directiva 75/439/EEC privind uleiurile uzate, amendată de Directiva 87/101/EEC și de Directiva 91/692/EEC.

– Directiva 99/31/EC privind depozitarea deșeurilor.

– Directiva 94/63/CE privind controlul emisiilor de compuși organici volatili (COV) rezultați din depozitarea benzinei și distribuția sa de la terminale la stațiile service.

– Directiva 1999/13/CE privind limitarea emisiilor de compuși organici volatili provenind din utilizarea solvenților organici în anumite activități și instalații.

– Directiva 70/220/CEE referitoare la armonizarea legislației statelor membre cu privire la măsurile ce trebuie adoptate împotriva poluării aerului de către emisiile poluante ale autovehiculelor, modificată ultima dată prin Directiva 2003/76/CE, Directiva 72/306 CEE referitoare la armonizarea legislației statelor membre cu privire la măsurile ce trebuie adoptate împotriva poluării aerului de către emisiile poluante ale motoarelor diesel ale autovehiculelor, modificată ultima dată prin Directiva 97/20/CE.

– Directiva 88/77/CEE referitoare la armonizarea legislației statelor membre cu privire la măsurile ce trebuie adoptate împotriva poluării aerului de către emisiile gazoase și particulele poluante ce provin de la motoarele cu aprindere prin comprimare destinate propulsiei vehiculelor și emisiile gazoase poluante ce provin de la motoarele cu aprindere prin scânteie ce funcționează cu gaz natural sau cu gaz petrolier lichefiat și destinate propulsiei vehiculelor, modificată ultima dată prin Directiva 2001/27/CE.

---

[1] M. Of. nr. 557 din 4 august 2003.

[2] M. Of. nr. 489 din 8 iulie 2003.

– Directiva97/68/CE privind armonizarea legislației statelor membre referitoare la măsurile luate împotriva emisiilor de gaze și particule poluante, provenite de la motoarele cu combustie internă instalate pe echipamente nerutiere.

– Directiva 98/70/CE privind calitatea benzinei și motorinei.

– Directiva 1999/32/CE privind reducerea conținutului de sulf în combustibilii lichizi.

– Regulamentul 2037/2000/CE privind substanțele care epuizează stratul de ozon.

Țara noastră este parte la diferite acorduri, convenții, protocoale și tratate internaționale privind protecția atmosferei, dintre care amintim cele mai semnificative.

– Convenția asupra poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi, încheiată la Geneva la 13 noiembrie 1979, ratificată prin Legea nr. 8/1991 (în M. Of. nr. 18 din 26 ianuarie 1991).

– Protocolul privind poluanții persistenți, Protocolul privind metalele grele; Protocolul referitor la reducerea acidifierii, eutrofizării și nivelului de ozon troposferic, adoptate la Aarhus la 24 iunie 1998 și la Gothenburg la 1 decembrie 1999, ratificate prin Legea nr. 271/2003 (în M. Of. nr. 470 din 1 iulie 2003).

– Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, semnată la Rio de Janeiro la 5 iunie 1992, ratificată prin Legea nr. 24/1994 (în M. Of. nr. 194 din 4 martie 2004).

– Protocolul de la Kyoto la Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, adoptat la 11 decembrie 1997, ratificat prin Legea nr. 3/2001 (în M. Of. nr. 81 din 16 februarie 2001).

– Convenția privind protecția stratului de ozon, adoptată la Viena la 22 martie 1985, Legea nr. 84/1993 (în M. Of. nr. 292 din 15 decembrie 1993) este de aderare a României la Convenție, și Protocolul de la Montreal privind substanțele care epuizează stratul de ozon, adoptat la 16 septembrie 1987 și Amendamentul la Protocolul de la Montreal, adoptat la cea de-a doua reuniune a părților, de la Londra, din 27-29 iunie 1990.

– Convenția Espoo privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontieră, adoptată la 25 martie 1992, ratificată prin Legea nr. 22/2001 (în M. Of. nr. 105 din 1 martie 2001).

– Convenția Helsinki privind efectele transfrontiere ale accidentelor industriale, la care România a aderat prin Legea nr. 92/2003 (în M.Of. nr. 220 din 2 aprilie 2003).

În legătură cu *cadrul instituțional*[1)] reținem că strategia implică derularea de acțiuni la diferite niveluri de competență și decizie. În conformitate cu legislația națională în vigoare, următoarele autorități au responsabilități în domeniul protecției atmosferei.

Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului are, în acest domeniu, următoarele atribuții: elaborează și promovează strategia națională în domeniul protecției atmosferei și controlează aplicarea planului național de acțiune în acest domeniu, ca parte integrantă a strategiei și politicilor naționale de protecție a mediului; elaborează, avizează, promovează și, după caz, aprobă actele normative, precum și măsurile necesare aplicării unitare pe teritoriul țării noastre a prevederilor privind protecția

[1)] Cadrul instituțional a fost preluat în întregime din H.G. nr. 731/2004.

atmosferei, stabilite prin legislația Uniunii Europene și prin convențiile internaționale privind protecția atmosferei, la care România este parte; coordonează Sistemul național de evaluare și gestionare integrată a calității aerului, care include Sistemul național de monitorizare a calității aerului și Sistemul național de inventariere a emisiilor de poluanți atmosferici.

Autoritatea publică centrală pentru industrie îndeplinește următoarele sarcini: colaborează la elaborarea și la reactualizarea normelor și reglementărilor privind emisiile de poluanți în atmosferă; coordonează programele de reducere a emisiilor de poluanți în atmosferă; promovează și coordonează aplicarea reglementărilor specifice privind emisiile de poluanți în atmosferă pentru activități industriale cu impact major asupra calității aerului.

Autoritatea publică centrală pentru sănătate are următoarele atribuții: elaborează strategiile din domeniul prevenirii îmbolnăvirilor determinate de poluarea atmosferei; elaborează metodologiile de evaluare a riscului asupra stării de sănătate a populației la expunere la poluanții atmosferici.

Autoritatea publică centrală pentru transport elaborează și pune în aplicare strategiile de dezvoltare a transporturilor în condițiile reducerii și limitării poluării atmosferei; elaborează reglementări specifice în domeniul transportului și stabilește condițiile tehnice pe care să le îndeplinească mijloacele de transport poluante; elaborează norme privind transportul mărfurilor periculoase care pot afecta calitatea atmosferei.

Autoritatea publică centrală pentru coordonarea administrației publice acordă sprijin și îndrumare meteorologică autorităților administrației publice locale și aparatului propriu al acestora în scopul aplicării uniforme a dispozițiilor legale privind protecția atmosferei; urmărește respectarea prevederilor Planului național de acțiune în domeniul protecției atmosferei și asigură aplicarea acestora; Îndrumă elaborarea și aplicarea strategiilor și programelor sectoriale privind protecția atmosferei de către autoritățile administrației publice locale.

Autoritățile regionale pentru protecția mediului: coordonează realizarea politicilor regionale de mediu; elaborează planuri și programe regionale privind gestionarea calității aerului; coordonează proiectele și programele privind protecția atmosferei în regiuni, finanțate din surse naționale și internaționale.

Primăriile și consiliile locale: elaborează, în colaborare cu autoritățile publice teritoriale pentru protecția mediului, instrucțiuni pentru titularii de activitate, instituții și populație privind modul de gestionare a calității aerului în cadrul localităților și le aduc la cunoștința acestora prin mijloace adecvate; urmăresc și asigură îndeplinirea prevederilor din planurile și programele de gestionare a calității aerului; integrează politicile de protecție a atmosferei în strategia de dezvoltare durabilă la nivel local.

Autoritățile publice teritoriale pentru protecția mediului elaborează planuri și programe de gestionare a calității aerului la nivel teritorial acolo unde este necesar și asigură integrarea acestora în Planul local de acțiune pentru protecția mediului, în colaborare cu serviciile descentralizate ale celorlalte autorități de specialitate ale administrației publice centrale, cu autoritățile administrației publice locale, cu alte instituții specializate și cu titularii de activitate; controlează punerea în aplicare a planurilor și

a programelor de gestionare a calității aerului la nivel teritorial; întocmesc inventarul emisiilor de poluanți în atmosferă la nivel teritorial; urmăresc și analizează aplicarea planurilor și programelor de gestionare a calității aerului la nivel teritorial și elaborează programe anuale.

117. Regimul juridic al protecției atmosferei. Regimul juridic al protecției atmosferei are la bază respectarea principiului de abordare integrată a protecției mediului, adică toate activitățile protecției atmosferei trebuie realizate integrat în activitatea de prevenire, limitarea consecințelor, controlul etc. al protecției mediului[1)].

118. Atribuții și responsabilități în domeniul protecției atmosferei. Autoritățile publice centrale și teritoriale cu atribuții și responsabilități în domeniul protecției atmosferei, stabilite prin O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei, modificată și completată[2)], sunt:

– Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului;
– Autoritățile publice teritoriale pentru protecția mediului;
– Autoritatea publică centrală pentru sănătate;
– Autoritatea publică centrală pentru transport;
– Autoritatea publică centrală pentru comerț;
– Autoritatea publică centrală pentru agricultură;
– Autoritatea publică centrală pentru lucrări publice;
– Autoritățile administrației publice locale.

Precizăm că acestea sunt denumiri globale pentru autoritățile publice respective, denumiri care se pot modifica și căpăta legături și precizări, chiar denumiri variate. Rămânem deci la denumirile autoritate sau autorități publice.

A. Autorități publice de specialitate

a) Potrivit art. 59 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului *autoritatea publică centrală pentru protecția mediului,* care este cea mai înaltă autoritate de decizie și control în domeniul protecției atmosferei, are următoarele atribuții și responsabilități:

– elaborează politica națională și coordonează acțiunile la nivel național, regional și local privind protecția atmosferei, în conformitate cu politicile europene și internaționale specifice;

– elaborează, promovează și actualizează Strategia națională în domeniul protecției atmosferei și Planul național de acțiune în domeniul protecției atmosferei,

– elaborează, promovează și, după caz, actualizează Programul național de reducere a emisiilor de dioxid de sulf, oxizi de azot și pulberi provenite din instalații mari de ardere;

[1)] A se vedea O.U.G. nr. 152/2005 privind prevenirea și controlul integrat al poluării, în M. Of. nr. 1078 din 30 noiembrie 2005. Prin această ordonanță se transpune, în principal, Directiva 96/91/CE privind prevenirea și controlul integrat al poluării (J.O.C.E. nr. 257 din 10 octombrie 1996).

[2)] Prin Legea nr. 655/2001 și prin H.G. nr. 586/2004.

– coordonează elaborarea Programului național de reducere progresivă a emisiilor de dioxid de sulf, oxizi de azot, compuși organici volatili și amoniac;

– elaborează, promovează și actualizează Strategia națională privind schimbările climatice, Planul național de acțiune privind schimbările climatice;

– asigură integrarea politicilor de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și adaptarea la efectele schimbărilor climatice în strategiile sectoriale;

– administrează Registrul național al emisiilor de gaze cu efect de seră;

– coordonează Sistemul național de estimare a emisiilor de gaze cu efect de seră;

– coordonează implementarea mecanismelor flexibile prevăzute de Protocolul de la Kyoto la Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice;

– aprobă și promovează Planul Național de Acțiune pentru reducerea nivelurilor de zgomot;

– organizează activitatea de monitoring privind calitatea aerului la nivelul întregii țări;

– stabilește, după caz, prin actele de reglementare, valori limită de emisie mai restrictive și măsurile necesare în vederea respectării plafoanelor naționale de emisii, respectiv a încărcărilor și nivelelor critice;

Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, prin autoritățile publice din subordinea sa, supraveghează și controlează aplicarea prevederilor legale privind protecția atmosferei. În acest scop, dispune încetarea temporară sau definitivă a activităților generatoare de poluare în condițiile legii, solicită aplicarea măsurilor tehnologice, a restricțiilor și interdicțiilor în scopul prevenirii limitării sau eliminării emisiilor de poluanți și altele[1)].

Atribuțiile și responsabilitățile în domeniul protecției atmosferei ale autorității publice centrale pentru protecția mediului sunt formulate și în O.U.G. nr. 243/2000[2)]. Astfel, acest organ: elaborează și promovează strategia națională în domeniu și controlează aplicarea Planului național de acțiune în domeniul protecției atmosferei, ca parte integrantă a strategiei și politicilor naționale de protecție a mediului; coordonează și controlează respectarea și punerea în aplicare a dispozițiilor ordonanței de urgență privind protecția atmosferei și a altor acte normative în materie; elaborează, avizează, promovează și, după caz, aprobă actele normative și măsurile necesare pentru aplicarea unitară în România a prevederilor privind protecția atmosferei, stabilite prin legislația Uniunii Europene și prin convențiile internaționale privind protecția atmosferei la care România este parte; coordonează Sistemul național de evaluare și gestionare integrată a calității aerului; coordonează elaborarea și reactualizarea normelor și reglementărilor privind calitatea aerului și emisiile de poluanți în atmosferă; coordonează la nivel național participarea la programele UE de asigurare a calității datelor; aprobă metodologiile pentru evaluarea calității aerului și a emisiilor de poluanți în atmosferă, coordonează și controlează aplicarea acestora; aprobă metodologiile de determinare a concentrațiilor poluanților în aerul înconjurător; stabilește metode pentru asigurarea acurateței măsurilor și pentru verificarea menținerii acesteia în acord

---

[1)] A se vedea art. 61 din O.U.G. nr. 195/2005.

[2)] A se vedea art. 7, modificat, Secțiunea 1, Capitolul II.

cu standardele europene și internaționale privind asigurarea calității; evaluează calitatea aerului înconjurător și dispune luarea de măsuri pentru ameliorarea și menținerea acesteia; coordonează programele de asigurare a calității datelor privind calitatea aerului, provenite din Sistemul național de evaluare și gestionare integrată a calității aerului; asigură accesul publicului la informațiile privind calitatea atmosferei; în fine, raportează datele în conformitate cu prevederile legislației UE și cu prevederile convențiilor internaționale privind protecția atmosferei la care țara noastră este parte.

b) *Autoritățile publice teritoriale pentru protecția mediului* exercită, respectiv au următoarele atribuții și responsabilități în domeniul protecției atmosferei: controlează modul de aplicare și de respectare a dispozițiilor tuturor actelor normative în vigoare în acest domeniu, la nivel teritorial; elaborează planuri și programe de gestionare a calității aerului la nivel teritorial (dacă este necesar) în colaborare cu serviciile descentralizate ale celorlalte autorități de specialitate ale administrației publice centrale, cu autoritățile administrației publice locale, cu alte instituții specializate și cu titularii de activitate; controlează punerea în aplicare a planurilor și a programelor de gestionare a calității aerului la nivel teritorial; întocmesc inventarul emisiilor de poluanți în atmosferă la nivel teritorial; urmăresc și analizează aplicarea planurilor și programelor de gestionare a calității aerului la nivel teritorial și elaborează rapoarte anuale; colaborează cu organismele guvernamentale abilitate care avizează importul-exportul produselor, bunurilor și al altor materiale cu regim special de comercializare care pot afecta calitatea atmosferei; aplică sancțiunile prevăzute de această ordonanță de urgență; participă la derularea activităților din cadrul Sistemului național de evaluare și gestionare integrată a calității aerului; informează operativ autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, alte autorități centrale și locale, potrivit atribuțiilor și competențelor acestora, în cazul producerii unor evenimente cu impact asupra calității aerului și care aduc prejudicii sănătății umane; pun la dispoziția autorităților teritoriale pentru sănătate, agricultură și alimentație, lucrări publice, administrației publice locale informațiile necesare în activitatea de elaborare și punere în aplicare a strategiilor sectoriale legate de calitatea atmosferei; informează populația și autoritățile locale în cazul depășirii pragurilor de alertă; asigură informarea curentă a populației și a autorităților locale cu privire la calitatea aerului; urmăresc aplicarea la nivel teritorial a programelor și măsurilor pentru respectarea convențiilor și a acordurilor internaționale la care România este parte.

B. Alte autorități publice centrale și teritoriale

a[1]) *Autoritatea publică centrală pentru sănătate* are următoarele atribuții și responsabilități[1)]: elaborează strategiile din domeniul prevenirii îmbolnăvirilor determinate de poluarea atmosferei; elaborează metodologiile de evaluare a riscului asupra stării de sănătate a populației în cazul expunerii la poluanții atmosferici; participă la elaborarea și reactualizarea normelor și reglementărilor privind calitatea aerului; colaborează la elaborarea metodelor de determinare a concentrațiilor poluanților din aerul înconjurător; participă la derularea activităților din cadrul Sistemului național de monitorizare

[1)] A se vedea art. 9, modificat, din Secțiunea a 2-a a Capitolului II din O.U.G. nr. 243/2000.

a calității aerului; prelucrează și interpretează datele de poluare atmosferică provenite din Sistemul național de monitorizare a calității aerului în relație cu starea de sănătate și elaborează rapoarte periodice; comunică autorităților publice centrale sau locale interesate și populației riscurile pentru sănătatea colectivităților umane de poluarea atmosferei; raportează organismelor internaționale specializate datele referitoare la starea de sănătate a populației în funcție de calitatea atmosferei.

a[2]) *Autoritățile teritoriale pentru sănătate* au obligația să pună la dispoziție autorităților teritoriale în domeniul protecției atmosferei informațiile necesare în activitatea de gestionare a calității aerului.

b) *Autoritatea publică centrală pentru transport* are următoarele atribuții și responsabilități[1)]: elaborează și pune în aplicare strategiile de dezvoltare a transporturilor, în condițiile reducerii și limitării poluării atmosferei; elaborează reglementări specifice în domeniul transportului și stabilește condițiile tehnice pe care să le îndeplinească mijloacele de transport poluante; elaborează norme privind transporturilor mărfurilor periculoase care pot afecta calitatea atmosferei; certifică prin omologare sau prin inspecție tehnică, după caz, încadrarea mijloacelor de transport poluante în normele tehnice privind protecția atmosferei; asigură controlul respectării reglementărilor specifice privind omologarea, inspecția tehnică și exploatarea mijloacelor de transport poluante; colaborează la elaborarea și reactualizarea normelor și reglementărilor privind emisiile de poluanți în atmosferă; participă la derularea activităților din cadrul Sistemului național de inventariere a emisiilor de poluanți atmosferici; exercită funcții de reglementare și control privind proiectarea, construirea și operarea mijloacelor de transport care pot afecta calitatea aerului înconjurător.

c) *Autoritatea publică centrală pentru industrie*[2)] are următoarele atribuții și responsabilități: elaborează strategiile sectoriale pentru activitățile industriale, luând în considerare impactul asupra calității atmosferei și mediului; elaborează, prin instituții specializate, norme privind calitatea combustibililor și norme privind manipularea acestora; colaborează la elaborarea și la reactualizarea normelor și reglementărilor privind emisiile de poluanți în atmosferă; coordonează programele de reducere a emisiilor de poluanți în atmosferă; promovează și coordonează aplicarea reglementărilor specifice privind emisiile de poluanți în atmosferă pentru activități industriale cu impact major asupra calității aerului; asigură punerea în aplicare a strategiilor sectoriale prin Planul național de acțiune pentru protecția mediului – Secțiunea privind protecția atmosferei; colaborează cu autoritatea națională în domeniu în vederea standardizării și omologării produselor și instalațiilor, în acord cu reglementările naționale și internaționale; participă la derularea activităților din cadrul Sistemului național de inventariere a emisiilor de poluanți atmosferici; exercită funcții de reglementare și control privind proiectarea, construirea și operarea instalațiilor, echipamentelor și utilajelor care pot afecta calitatea aerului înconjurător.

d) *Autoritățile publice centrale pentru comerț*[3)] au următoarele atribuții și responsabilități: elaborează, în colaborare cu alte autorități publice centrale, reglementări

---

[1)] A se vedea art. 10 din O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei.

[2)] A se vedea O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei, art. 11.

[3)] A se vedea O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei, art. 11[1].

privind contingentarea producției și consumurilor, precum și interdicția de plasare pe piață a anumitor tipuri de substanțe cu impact asupra atmosferei, reglementate prin tratate la care țara noastră este parte; elaborează, în colaborare, reglementări privind produsele care, prin utilizare, pot afecta calitatea atmosferei, condițiile de piață a acestora, restricțiile de producere și utilizare pentru fiecare tip sau clasă de produse.

e[1]) *Autoritatea publică centrală pentru agricultură și alimentație*[1)] are următoarele atribuții și responsabilități: elaborează și pune în aplicare strategia de dezvoltare a agriculturii, luând în considerare impactul asupra atmosferei și mediului; asigură respectarea prevederilor legale în ceea ce privește desfășurarea activităților cu impact asupra calității atmosferei și mediului, cum sunt tratamentele fitosanitare, fertilizarea solurilor, activități din sectorul zootehnic; colaborează la elaborarea și la reactualizarea normelor și reglementărilor privind emisiile de poluanți în atmosferă; exercită controlul produselor agroalimentare și al altor produse cu regim special de comercializare din import, care pot afecta calitatea atmosferei și sănătatea publică; promovează adoptarea de soluții alternative pentru tehnologiile din industria alimentară în vederea reducerii impactului asupra calității atmosferei; colaborează cu alte organisme competente în domeniul protecției atmosferei; participă la derularea activităților din cadrul Sistemului național de inventariere a emisiilor de poluanți atmosferici.

e[2]) *Autoritățile teritoriale pentru agricultură*[2)] au obligația de a pune la dispoziția autorităților publice teritoriale pentru protecția mediului informațiile necesare în activitatea de evaluare și gestionare a calității aerului.

f[1]) *Autoritatea publică centrală pentru lucrări public*[3)] are următoarele atribuții și responsabilități: colaborează la elaborarea normelor care permit clasificarea zonelor în fu8nție de gradul de poluare a aerului, și asigură integrarea în planurile de amenajare a teritoriului și de urbanism a prevederilor strategiei naționale în domeniul protecției atmosferei, a planurilor și programelor de gestionare a calității aerului.

f[2]) *Autoritățile publice teritoriale pentru lucrări publice*[4)] au obligația de a pune la dispoziție autorităților publice teritoriale pentru protecția mediului informațiile și documentele necesare în activitatea de evaluare și gestionare a calității aerului.

g) *Autoritatea publică centrală pentru coordonarea administrației publice locale*[5)] are următoarele atribuții și responsabilități: acordă sprijin și îndrumare metodologică autorităților administrației publice locale și aparatului propriu al acestora în scopul aplicării uniforme a dispozițiilor legale privind protecția atmosferei; urmărește respectarea prevederilor Planului național de acțiune în domeniul protecției atmosferei și asigură aplicarea acestora; îndrumă elaborarea și aplicarea strategiilor și programelor sectoriale privind protecția atmosferei de către autoritățile administrației publice locale; controlează modul de soluționare de către autoritățile administrației publice locale a problemelor de interes local referitoare la protecția atmosferei

---

[1)] A se vedea O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei, art. 12 alin. (1).
[2)] A se vedea O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei, art. 12 alin. (2).
[3)] A se vedea O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei, art. 13 alin. (1).
[4)] A se vedea O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei, art. 13 alin. (2).
[5)] A se vedea O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei, art. 14.

h) *Primarii și consiliile locale*[1] au următoarele atribuții și responsabilități: elaborează, în colaborare cu autoritățile publice teritoriale pentru protecția mediului, instrucțiuni pentru titularii de activitate, instituții și populație privind modul de gestionare a calității aerului în cadrul localităților și le aduc la cunoștință acestora prin mijloace adecvate; urmăresc și asigură îndeplinirea prevederilor din planurile și programele de gestionare a calității aerului; integrează politicile de protecție a atmosferei în strategia de dezvoltare durabilă la nivel local; furnizează autorităților teritoriale pentru protecția mediului informațiile și documentația necesare în vederea evaluării și gestionării calității aerului; hotărăsc asocierea cu alte autorități ale administrației publice locale, precum și colaborarea cu titularii de activitate în scopul realizării programelor și planurilor pentru gestionarea calității aerului.

i) *Consiliile județene*[2] au următoarele atribuții și responsabilități: coordonează activitatea consiliilor locale în vederea realizării programelor și planurilor de gestionare a calității aerului; hotărăsc asocierea cu alte autorități ale administrației publice locale, precum și colaborarea cu titularii de activitate în scopul realizării programelor și planurilor de gestionare a calității aerului; urmăresc și asigură respectarea de către consiliile locale a prevederilor O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei.

119. Evaluarea calității aerului. Prin evaluarea calității aerului se urmărește asigurarea unui nivel înalt de protecție a atmosferei și contribuția la integrarea considerațiilor cu privire la aer în pregătirea și adoptarea anumitor planuri și programe, în scopul general al promovării dezvoltării durabile. Prin evaluarea calității aerului, în general, înțelegem orice metodă folosită pentru măsurarea, calcularea (inclusiv prin modelare matematică), prognozarea sau estimarea nivelului unui poluant în aerul care ne înconjoară. Evaluarea calității aerului înconjurător pentru teritoriul României se efectuează pe baza valorilor limită[3] și a valorilor prag[4], în acord cu standardele naționale și ale Uniunii Europene.

Potrivit alin. (2) din art. 16 al O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei, criteriile, metodele și procedeele de evaluare a calității aerului se stabilesc prin ordin al ministrului de resort (în prezent, al mediului și dezvoltării durabile). Rezultatele unei astfel de evaluări sunt aduse la cunoștința publicului și se raportează Comisiei Europene de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului.

Pentru evaluarea calității aerului au fost create Sistemul național de monitorizare a calității aerului și Sistemul național de inventariere a emisiilor de poluanți atmosferici, care împreună alcătuiesc Sistemul național de evaluare și gestionare integrată a calității aerului, acesta fiind coordonat – după cum am arătat – de autoritatea publică

---

[1] A se vedea O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei, art. 15.

[2] A se vedea O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei, art. 15[1].

[3] *Valoarea limită* este nivelul fixat pe baza cunoștințelor științifice, în scopul evitării, prevenirii sas reducerii efectelor dăunătoare asupra sănătății omului sau asupra mediului, care se atinge într-o perioadă dată și care nu trebuie depășit după ce a fost atins.

[4] *Valoare de prag* este acea valoare care constituie nivelul pragurilor de alertă care odată ce au fost depășite determină luarea de măsuri de către autoritățile competente, conform legislației în vigoare.

centrală pentru protecția mediului. Structurile aparținând acestui din urmă sistem au îndatorirea să deruleze activitatea de monitorizare, să raporteze și să furnizeze informația, conform criteriilor și procedurile stabilite.

Poluanții de referință care trebuie evaluați, precum și valorile limită[1], valorile de prag, marjele de toleranță[2] și termenele în care trebuie atinse valorile limită se stabilesc în acord cu standardele europene și internaționale și se aprobă prin ordin a ministrului autorității centrale pentru protecția mediului[3].

Pe baza evaluării calității aerului autoritatea publică centrală pentru protecția mediului întocmește, prin ordin a ministrului de resort (M.M.D.D.), liste ce cuprind zone și aglomerări în care nivelurile poluanților sunt: mai mari decât valoarea limită plus marja de toleranță, sau mai mari decât valoarea limită (dacă nu a fost fixată și o marjă de toleranță; între valoarea limită și valoarea limită plus marja de toleranță; mai mici decât valoarea limită. Pentru primele două ipoteze, se adoptă prin hotărâre a Guvernului, procedura de elaborare și punere în aplicare a planurilor și programelor de gestionare a calității aerului, în vederea atingerii valorilor limită într-o anumită perioadă. În cazul în care valorile limită sunt depășite pentru mai mulți poluanți, se elaborează planuri și programe integrate pentru toți poluanții respectivi. O situație aparte apare atunci, când zona poluată este localizată pe teritoriul a două sau mai multe județe, când programele și planurile se stabilesc de comun acord cu toate autoritățile implicate.

Potrivit art. 18 alin. (7) din O.U.G. nr. 243/2000, autoritatea publică centrală pentru protecția mediului monitorizează progresul și încadrarea în planurile și programele de gestionare a calității aerului. Aceeași autoritate publică anual, dar nu mai târziu de 9 luni de la sfârșitul fiecărui an, înaintează Comisiei Europene lista cu zonele și aglomerările în care nivelurile unuia sau mai multor poluanți nu se încadrează în valorile limită.

La nivel local, autoritățile respective, împreună cu autoritățile competente de mediu, elaborează planuri care indică măsurile specifice adoptate pe termen scurt în regiunile în care există riscuri de depășire a valorilor limită și/sau a pragurilor de alertă, în scopul reducerii acelui risc și al limitării duratei de producere a unui eventual risc. Planurile pentru calitatea aerului se elaborează consultând autoritățile competente, titularii de activitate și publicul interesat[4].

120. Monitorizarea calității aerului și a nivelului emisiilor. În ceea ce privește monitorizarea calității aerului și a nivelului emisiilor reținem că evaluarea și gestionarea calității aerului se asigură prin Sistemul național de evaluare și gestionare

---

[1] *Valoarea limită de emisie* este concentrația sau masa substanțelor poluante în emisiile provenite de la surse pe parcursul unei perioade precizate și a cărei depășire nu este permisă. *Poluant* este orice substanță introdusă direct sau indirect de către om în aerul înconjurător, care poate avea efecte dăunătoare asupra sănătății umane sau mediului.

[2] *Marjă de toleranță* exprimă un anumit procent din valoarea limită cu care aceasta poate fi depășită, în condițiile precizate de legislația în vigoare.

[3] A se vedea art. 17 alin. (1) din O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei.

[4] Potrivit alin. (3) al art. 19 din O.U.G. nr. 243/2000.

integrată a calității aerului, din care fac parte Sistemul național de monitorizare a calității aerului și Sistemul național de inventariere a emisiilor de poluanți atmosferici, sistem care este aprobat prin hotărâre a Guvernului. Structurile Sistemului național de monitorizare a calității aerului au obligația să deruleze activitatea de monitorizare, să raporteze și să furnizeze informația necesară. În Sistemul național de inventariere a emisiilor de poluanți atmosferici se elaborează Inventarul național al emisiilor de poluanți atmosferici[1)].

Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului informează Comisia Europeană cu privire la autoritățile, laboratoarele și organismele responsabile la nivel național cu: implementarea O.U.G. nr. 243/2000, evaluarea calității aerului, metodele utilizate pentru evaluarea preliminară a calității aerului, aprobarea sistemelor de măsurare, asigurarea acurateței măsurătorilor, analiza metodelor de evaluare și coordonarea programelor comunitare de asigurare a calității, organizate de către Comisia Europeană. Aceeași autoritate publică asigură accesul publicului la informațiile respective, informează Comisia Europeană despre apariția depășirilor valorii limită plus marja de toleranță sau a valorii limită, transmite Comisiei Europene planurile sau programele de gestionare a calității aerului, informează Comisia Europeană cu privire la evoluția planurilor sau programelor stabilite de lege. La fel, aceeași autoritate publică prezintă Comisiei Europene la fiecare trei ani, dar nu mai târziu de nouă luni de la sfârșitul fiecărei perioade de trei ani, informații despre nivelurile înregistrate sau evaluate, după caz, în zonele și aglomerările prevăzute de lege, împreună cu informațiile referitoare la sursele care au generat depășirile[2)] etc.

Potrivit reglementărilor privind emiterea autorizației privind emisiile de gaze cu efect de seră pentru perioada 2008-2012[3)] se stabilesc condițiile de emitere și de revizuire a autorizației privind emisiile de gaze. Autorizația privind emisiile de gaze cu efect de seră se emite pentru toată instalația sau pentru o parte a acesteia și poate acoperi una ori mai multe instalații situate pe același amplasament și care sunt operate sau controlate de către același operator, dacă sunt îndeplinite cerințele legale privind monitorizarea și raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră prevăzute în Decizia CE 2007/589 de stabilire a ghidurilor privind monitorizarea și raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră în conformitate cu Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului European. Operatorii care formează un grup comun al instalațiilor se supun individual procedurii de emitere a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră și cerințelor de monitorizare și raportare[4)].

121. Surse de poluare a atmosferei. În țara noastră unde, ca în multe alte țări în care industria reprezintă o pondere importantă a economiei, principalele surse de polu-

---

[1)] A se vedea art. 23, 23^1 și 23^2 din aceeași Ordonanță.

[2)] A se vedea art. 24^1, 24^2, 24^3 din aceeași Ordonanță.

[3)] Potrivit procedurii din 29 noiembrie 2007 a M.M.D.D. (M. Of. nr. 842 din 8 decembrie 2007).

[4)] Potrivit prevederilor art. 26 din H.G. nr. 780/2006 privind stabilirea schemei de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră (M. Of. nr. 554 din 27 iunie 2006).

are a atmosferei sunt activitățile industriale și traficul rutier. Desigur, sursele de poluare a atmosferei au fost distinse după criterii bine fundamentate și formulate științific

Într-adevăr, sursele de poluare atmosferică se clasifică după originea lor și după tipul de activitate. După *originea lor*, distingem: surse naturale (adică omul și animalele, plantele, solul, apa, descompunerea materiilor organice vegetale și animale, incendierea maselor vegetale, furtunile de praf); surse antropice (adică cele industriale[1)], sau surse staționare, și traficul sau surse mobile). După *tipul de activitate* aceste surse se clasifică în: arderi în energie și industrii de transformare; instalații de ardere neindustriale; arderi în industria de prelucrare; procese de producție; extracția și distribuția combustibililor fosili și a energiei geotermale; utilizarea solvenților și a altor produse; transport rutier și aerian; tratarea și depozitarea deșeurilor; agricultură.

În O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei se face distincție în privința surselor de poluare a atmosferei între surse fixe, surse mobile și surse difuze[2)].

Desfășurarea activităților care constituie *surse fixe* de poluare pentru atmosferă este permisă numai cu acord și/sau autorizație de mediu. Eliberarea acordului/autorizației de mediu poate avea loc numai în urma abordării integrate a impactului asupra mediului.

Titularii activităților care constituie surse fixe de poluare pentru atmosferă sunt îndatorați să participe la elaborarea programelor de reducere a emisiilor de poluanți în atmosferă, a programelor și planurilor de gestionare a calității aerului și să aplice obligațiile ce le revin prin acestea. De asemenea, ei trebuie să se supună tuturor procedurilor și cerințelor legale care conduc la prevenirea, eliminarea sau reducerea impactului asupra aerului înconjurător și asupra mediului, în general. În fine, ei trebuie să informeze și să se supună controlului autorităților competente potrivit reglementărilor legale în vigoare.

Substanțele poluante relevante pentru a fi luate în considerare la stabilirea valorilor limită de emisie în cazul aerului sunt[3)]: dioxidul de sulf și alți compuși ai sulfului; oxizi de azot și alți compuși ai azotului; monoxidul de carbon; compuși organici volatili; metalele și compușii acestora; pulberi; azbest (particule în suspensie, fibre); clorul și compușii acestuia; fluorul și compușii acestuia; arsenul și compușii acestuia; cianuri;

[1)] În România, începând cu anul 1989, emisiile de poluanți din atmosferă au scăzut în urma transformărilor politice și economice. Într-adevăr, reducerea pe scară largă a activităților economice în majoritatea zonelor industriale și închiderea multor obiective de producție, aproximativ până în anul 2000, au condus la scăderea cu peste 50% a emisiilor de poluanți proveniți din surse industriale. Ca urmare, s-a îmbunătățit mult calitatea aerului, în primul rând în zonele în care principalele surse de poluare erau cele industriale. Cu toate acestea, și în prezent există multe zone puternic poluate din cauza emisiilor provenite din surse industriale, ceea ce face necesară luarea măsurilor eficace pentru îmbunătățirea calității aerului în scopul respectării valorilor limită impuse prin legislația în vigoare, în deplin acord cu obligațiile asumate de țara noastră prin acorduri internaționale.

[2)] A se vedea Capitolul IV din O.U.G. nr. 243/2000.

[3)] A se vedea Anexa nr. 2, pct. I la O.U.G. nr. 152/2005 privind prevenirea și controlul integrat al poluării (M. Of. nr. 1078 din 30 noiembrie 2005).

substanțe și preparate care s-au dovedit a avea proprietăți cancerigene sau mutagene ori proprietăți care pot afecta reproducerea prin intermediul aerului.

În toate situațiile, în raportul anual privind starea mediului este prezentată și evoluția calității aerului. Din aceste rapoarte rezultă că s-au putut obține îmbunătățirea calității aerului, pe lângă închiderea obiectivelor industriale cu impact semnificativ asupra calității aerului, datorită realizării unor investiții pentru reducerea emisiilor de poluanți în atmosferă, inclusiv în zonele urbane, unde emisiile de poluanți se datorează, mai ales, traficului rutier, care a constituit principala sursă de poluare a atmosferei.

Am văzut că scopul Strategiei naționale privind protecția atmosferei este crearea cadrului necesar pentru dezvoltarea și implementarea unui sistem integrat de gestionare a calității aerului. Acest lucru s-a urmărit și atunci, când UE a preluat valorile ghid, pentru diferiți poluanți emiși în atmosferă ale Organizației Mondiale a Sănătății (O.M.S.), pe care le-a impus țărilor membre ca valori limită; acestea constituie obiective privind calitatea aerului. Țara noastră a preluat în legislația națională aceste obiective, pentru realizarea cărora au fost stabilite termene fixe de îndeplinire, în concordanță cu prevederile legislației europene specifice. Obiectivele respective sunt cuprinse în Capitolul IV al Strategiei naționale privind protecția atmosferei, aprobate prin H.G. nr. 731/2004.

În ceea ce privește emisiile din *surse mobile și surse difuze*, important este că autoritatea publică centrală pentru transporturi și autoritatea publică centrală pentru industrie, în colaborare cu autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, stabilesc, după caz, valorile limită pentru poluanții emiși de surse mobile, în conformitate cu prevederile standardele europene și internaționale. Potrivit art. 40 din O.U.G. nr. 243/2000, utilizatorii de surse mobile de poluare sunt obligați să asigure încadrarea în limitele de emisie stabilite pentru fiecare tip specific de sursă, precum și să le supună inspecțiilor tehnice, în condițiile legii.

În zonele în care sunt necesare măsuri speciale de protecție a calității aerului, în programele de gestionare a calității aerului se stabilesc obligații pentru cei care exploatează sursa mobilă de poluare, aplicarea cărora este asigurată de către primari.

122. Răspunderi. Încălcarea prevederilor legale în materie atrage răspunderea civilă, contravențională sau penală, după caz, fiind aplicabile reglementările referitoare la contravenții și infracțiuni și cele privitoare la răspunderea civilă obiectivă.

Potrivit prevederilor art. 47 din O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei, constituie contravenții următoarele fapte, dacă nu au fost săvârșite în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să fie considerate infracțiuni, următoarele fapte:

– în cazul persoanelor juridice: nerespectarea obligațiilor ce revin titularilor de activități care constituie surse fixe de poluare pentru atmosferă de a participa la elaborarea programelor de reducere a emisiilor, a programelor și planurilor de gestionare a calității aerului; nerespectarea obligațiilor ce revin titularilor de activități care constituie surse fixe de poluare pentru atmosferă conform prevederilor cuprinse în programele și planurile de gestionare a calității aerului; nerespectarea obligațiilor de către titularii de activități care constituie surse fixe de poluare pentru atmosferă de a informa și de a se supune controlului autorităților competente conform legislației în vigoare;

– în cazul persoanelor fizice și persoanelor juridice, când amenda aplicabilă diferă: nerespectarea obligației utilizatorilor de surse mobile de a asigura încadrarea în limitele de emisie stabilite pentru fiecare tip specific de sursă, precum și de a le supune inspecțiilor tehnice conform prevederilor legislației în vigoare; nerespectarea obligației de a se supune tuturor procedurilor și cerințelor legale care conduc la prevenirea, eliminarea sau reducerea impactului asupra aerului înconjurător și mediului; nerespectarea obligației de transformare a surselor de emisii dirijate, în cazul în care este posibil din punct de vedere tehnic și economic;

– în cazul persoanelor fizice și persoanelor juridice, când o altă amendă aplicabilă diferă: nerespectarea de către titularii de activitate a obligației de a furniza autorităților competente informațiile solicitate pentru actualizarea inventarului național al emisiilor de poluanți atmosferici, precum și pentru derularea procedurilor de reglementare și control; și nerespectarea de către titularii de activitate a obligației de a informa autoritățile competente în cazul depășirii valorilor limită de emisie pentru unul sau mai mulți poluanți;

– în cazul persoanelor juridice, pentru nerespectarea prevederilor referitoare la protecția atmosferei din acordul și/sau autorizația de mediu (când sancțiunea este mare);

– în cazul primarilor, când aceștia nu îndeplinesc obligațiile: de a urmări și de a asigura îndeplinirea prevederilor din planurile și programele de gestionare a calității aerului; și de a asigura punerea în aplicare a măsurilor speciale, prevăzute în programele de gestionare a calității aerului, impuse persoanelor fizice și celor juridice care exploatează surse mobile de poluare.

Nu neam referit și la limitele amenzilor contravenționale, fiindcă acestea se reactualizează anual prin hotărâre a Guvernului[1)].

Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor la care ne-am referit se fac de personalul împuternicit din cadrul autorităților publice centrale competente și din unitățile teritoriale ale acestora, precum și din cadrul autorităților administrației publice locale, conform atribuțiilor stabilite prin lege[2)].

Potrivit art. 49 din O.U.G. nr. 243/2000, constituie infracțiuni următoarele fapte:

– neelaborarea de către titularii activităților care constituie surse fixe importante de emisii, a planurilor pentru situații de urgență, care stabilesc măsurile aplicabile în interiorul amplasamentului, și pentru nesolicitarea aprobării de către autoritățile competente pentru măsurile stabilite a se aplica în afara amplasamentului, faptă pedepsită cu închisoare de la trei luni la un an sau cu amendă de la 1.000 RON la 5.000 RON (amenda este recalculată);

– neoprirea în caz de pericol major sau iminent a funcționării instalațiilor care constituie sursă de pericol cu impact asupra calității aerului și neanunțarea autorităților competente, când pedeapsa este închisoare de la un an la cinci ani. Dacă fapta a pus în pericol sănătatea sau integritatea corporală a unui număr mare de persoane, dacă a avut vreuna din urmările menționate la art. 182 C.pen. ori dacă a cauzat o pagubă

[1)] Până la reforma bănească.

[2)] Ordonanța de urgență la care ne-am referit se completează cu prevederile O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor (M. Of. nr. 410 din 25 iulie 2001).

materială importantă, pedeapsa este închisoare de la cinci la zece ani și interzicerea unor drepturi, iar în cazul în care s-a produs moartea uneia sau mai multor persoane ori pagube importante economiei naționale pedeapsa este închisoarea de la șapte ani la 20 de ani și interzicerea unor drepturi.

Infracțiunile la care ne-am referit în alineatul precedent se constată de către personalul împuternicit din cadrul autorităților publice centrale componente și din unitățile teritoriale ale acestora, precum și din cadrul autorităților publice locale. Actele de constatare se transmit organului de urmărire penală competent.

Secțiunea a 2-a. Schimbările climatice[1)]

123. Convenția-cadru asupra schimbărilor climatice. 124. Alte reglementări importante privitoare la schimbările climatice. 125. Consecințe posibile ale schimbărilor climatice. 126. Respectarea reglementărilor internaționale în domeniul schimbărilor climatice

123. Convenția-cadru asupra schimbărilor climatice. La un moment dat, omenirea a început să-și dea seama că schimbările climei planetei și efectele lor nefaste constituie un motiv serios de îngrijorare pentru menținerea vieții pe Terra. De aceea, s-a luat în considerare că activitatea omenească a făcut să crească sensibil concentrațiile de gaze cu efect de seră în atmosferă, creștere care intensifică efectul de seră natural și va duce la o încălzire suplimentară a suprafeței terestre, riscând să o suporte ecosistemele naturale, întreaga omenire. Se cunoaște că cea mai mare parte a gazelor cu efect de seră emise pe Terra provin din țările dezvoltate și că partea emisiilor totale imputabile țărilor în curs de dezvoltare va crește în viitor.

Caracterul complex și global al schimbărilor climatice impune, în condițiile actuale, cooperarea între toate țările europene și de pe Terra, participarea lor la o acțiune internațională, eficace și corespunzătoare, diferențiată desigur în funcție de capacitatea și potențialul fiecăreia.

Aceasta presupune ca, pe lângă dreptului fiecărei țări de a adopta o legislație națională eficace în materie de mediu în general și privind protecția atmosferei în special, în ultimele două decenii ale secolului trecut s-a trecut, potrivit principiului cooperării între state, din inițiativa Organizației Națiunilor unite, la elaborarea unor reglementări cu caracter mondial.

Astfel, reținem ca foarte importante din punctul de vedere al temei analizate aici Rezoluția nr. 44/228 din 22 decembrie 1989 a Adunării Generale referitoare la Conferința Națiunilor Unite asupra mediului și dezvoltării și rezoluțiile acestei conferințe nr. 43/53 din 6 decembrie 1988, 44/207 din 22 decembrie 1989, 45/212 din 21 decembrie 1990 și 46/169 din 19 decembrie 1991 asupra protecției climei mondiale pentru generațiile prezente și viitoare. Mai adăugăm declarația ministerială a celei de-a doua Conferințe mondiale asupra climei din 7 noiembrie 1990.

[1)] Când vorbim de *schimbări climatice* avem în vedere acele schimbări de climat care sunt atribuite direct sau indirect unei activități omenești care alterează compoziția atmosferei la nivel global și care se adaugă variabilității naturale a climatului observat în cursul unor perioade comparabile.

Amintim în mod deosebit *Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice* (UNFCCC), semnată la Rio de Janeiro la 2 iunie 1992[1], care are ca obiectiv principal stabilizarea concentrațiilor de gaze cu efect de seră în atmosferă la un nivel care să împiedice perturbarea antropică periculoasă a sistemului climatic[2].

În 1992, liderii mondiali și experții de mediu din peste 200 de țări, s-au reunit la cea de-a doua Conferință mondială pentru protecția mediului, propunându-și formularea unui răspuns la problemele care frământau, în primul rând lumea științifică, dar și o parte dintre politicieni, în legătură cu crizele globale de mediu, printre care și cu schimbările climei planetei. Convenția adoptată cu această ocazie reprezintă cadrul general al acțiunilor guvernamentale și interguvernamentale de răspuns la provocarea prezentată de schimbările climatice. Cu această ocazie, s-a constatat că sistemul climatic este o resursă comună deosebită a cărei stabilitate poate fi și este afectată de emisiile de dioxid de carbon și gaze cu efect de seră și s-a arătat că obiectivul principal la care ne-am referit mai sus va trebui realizat într-un interval de timp suficient care să permită ecosistemelor să se adapteze în mod natural la schimbările climatice, astfel încât producția de alimente să nu fie amenințată și să permită continuarea dezvoltării economice într-o manieră durabilă[3].

Părțile Convenției-cadru s-au angajat: să aducă la zi și periodic să publice inventarele naționale ale emisiilor antropice nereglementate de Protocolul de la Montreal; să stabilească, realizeze, publice și să aducă la zi programele naționale și, dacă este cazul, regionale care conțin măsuri vizând atenuarea schimbărilor climatice, nereglementate de protocolul de la Montreal; să încurajeze și să susțină punerea la punct, aplicarea și difuzarea de tehnologii, practici și procedee care permit să controleze, să reducă sau să prevină emisiile antropice de gaze cu efect de seră, nereglementate de Protocolul de la Montreal; să încurajeze gospodărirea durabilă, să încurajeze și să susțină conservarea și consolidarea absorbanților și rezervoarelor tuturor gazelor cu efect de seră, nereglementate de Protocolul de la Montreal (biomasa, pădurile, oceanele, ca și celelalte ecosisteme terestre); să pregătească adaptarea la impactul schimbărilor climatice, să conceapă și să pună adaptarea la punct a planurilor corespunzătoare și integrate pentru gospodărirea zonelor de coastă etc.; în politicile și acțiunile lor sociale, economice și de mediu toate părțile țin cont de considerații legate de schimbările climatice și utilizează metode corespunzătoare; să încurajeze și să susțină lucrările de cercetare științifică, tehnologică, socioeconomică etc.; să încurajeze și să susțină schimbul de date științifice, tehnologice, tehnice, socioeconomice și juridice asupra sistemului climatic, precum și asupra consecințelor economice și sociale ale diferitelor strategii de răspuns; să încurajeze și să susțină educația, formarea și sensibilizarea publicului în domeniul schimbărilor climatice și să încurajeze participarea cea mai largă de acces la acest proces, mai ales cea a organizațiilor neguvernamentale etc.[4]

---

[1] Ratificată de România prin Legea nr. 24/1994 (M. Of. nr. 119 din 12 mai 1994).

[2] Prin *sistem climatic* înțelegem un ansamblu care înglobează atmosfera, hidrosfera, biosfera și geosfera, precum și interacțiunile lor.

[3] A se vedea art. 2 din Convenția-cadru.

[4] A se vedea pct. 1 al art. 4 din Convenția-cadru.

La pct. 2 al art. 4 din aceeași Convenție-cadru sunt prevăzute angajamentele specifice țărilor dezvoltate-părți și altor părți stabilite în anexa I. la Convenție.

Țările dezvoltate-părți și celelalte părți dezvoltate care figurează în anexa nr. II furnizează resurse financiare pentru a acoperi totalitatea costurilor convenite pe care le suportă țările în curs de dezvoltare-părți ca urmare a îndeplinirii obligațiilor ce decurg din art. 12 §1. De asemenea, ele furnizează țărilor în curs de dezvoltare-părți unele resurse financiare necesare pentru a acoperi totalitatea costurilor suplimentare convenite, determinate de aplicarea măsurilor vizate în lege. Aceste țări ajută țările în curs de dezvoltare, deosebit de vulnerabile la efectele nefaste ale schimbărilor climatice, iau toate măsurile posibile în vederea încurajării, facilitării și finanțării, potrivit nevoilor, a transferului sau accesului la tehnologii și experiență ecologic raționale al celorlalte părți. Conferința părților[1] acordă părților care sunt în tranziție către economia de piață, pentru a le pune în situația de a face față mai bine schimbărilor climatice, un anumit grad de flexibilitate în îndeplinirea angajamentelor lor pe care și le-au asumat al emisiilor antropice de gaze cu efect de seră, reglementate de Protocolul de la Montreal ș.a.[2]

Prin semnarea și ratificarea Convenției-cadru, țara noastră și-a manifestat fără echivoc preocuparea față de schimbările climatice la nivel mondial și voința politică și juridică de a îndeplini angajamentele asumate cu acea ocazie.

124. Alte reglementări importante privitoare la schimbările climatice. În legătură cu Convenția-cadru a Națiunilor Unite privind schimbările climatice au fost adoptate mai multe reglementări.

Amintim în acest sens, ca foarte important, Protocolul de la Kyoto[3] care este un acord internațional privind mediul negociat în decembrie 1997, care întărește obligația părților de a-și reduce emisiile antropice de gaze cu efect de seră cu cel puțin 5% sub nivelul calculat pentru producția anului 1990, până în perioada 2008-2012.

Uniunea Europeană a depus instrumentele de ratificare a Protocolului la 31 mai 2002, cu precizarea că, pentru a intra în vigoare, protocolul trebuia ratificat de cel puțin 55 de state[4], condiție ce a fost îndeplinită[5]. UE s-a angajat să reducă să reducă emisiile sale de gaze (GES) cu 8% în perioada 2008-2012. Părțile se obligă se elaboreze programe adecvate pentru a îmbunătăți calitatea factorilor interni de emisii, a ameliora

---

[1] *Conferința părților* este organul suprem al Convenției, care face cu regularitate bilanțul aplicării convenției și a celorlalte instrumente juridice conexe pe care ea le poate adopta și ia, în limitele mandatului său, hotărârile necesare pentru a favoriza aplicarea efectivă a convenției. În acest scop, conferința părților are atribuțiile stabilite de lege (a se vedea art. 7 pct. 2 lit. a-m din Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice (1992).

[2] A se vedea pct. 2 al art. 4 din Convenția-cadru.

[3] Ratificat de România prin Legea nr. 3/2001 (M. Of. nr. 81 din 16 februarie 2001).

[4] Membrii mai vechi ai UE, „cei 15", au ratificat Protocolul de la Kyoto la 31 mai 2002, iar celelalte 10 state, care au aderat la UE la 1 mai 2004, l-au ratificat anterior acestei date, impunându-și o reducere a emisiilor de gaze între 6 și 8%, în perioada 2008-2012.

[5] Printre statele care nu au ratificat Protocolul de la Kyoto se numără S.U.A și Australia, deși (sau poate tocmai că) ele sunt responsabile de 1/4 din emisiile cu efect de seră.

schimbările climatice şi a facilita adaptarea la aceste schimbări. Potrivit reglementărilor referitoare la emiterea autorizației privind emisiile de gaze cu efect de seră pentru perioada 2008-2012[1)] se stabilesc condițiile de emitere şi de revizuire a autorizației privind emisiile de gaze. Autorizația privind emisiile de gaze cu efect de seră se emite pentru toată instalația sau pentru o parte a acesteia şi poate acoperi una ori mai multe instalații situate pe același amplasament şi care sunt operate sau controlate de către același operator,dacă sunt îndeplinite cerințele legale privind monitorizarea şi raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră prevăzute în Decizia CE 2007/589 de stabilire a ghidurilor privind monitorizarea şi raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră în conformitate cu Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European şi a Consiliului European (art. 3).

Operatorii care formează un grup comun al instalațiilor, conform prevederilor art. 26 din H.G. nr. 780/2006 privind stabilirea schemei de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră, se supun individual procedurii de emitere a autorizației privind emisiile de gaze cu efect de seră şi cerințelor de monitorizare şi raportare.

În ce privește competențele, în Hotărârea Guvernului se stabilește că emiterea autorizației privind emisiile de gaze cu efecte de seră revine autorităților pentru protecția mediului, după cum urmează: a) agențiilor regionale pentru protecția mediului, pentru activitățile/instalațiile aflate sub incidența prevederilor O.U.G. nr. 152/2005 privind prevenirea şi controlul integrat al poluării[2)]; b) agențiilor județene pentru protecția mediului, pentru activitățile/instalațiile care nu se află sub incidența prevederilor O.U.G. nr. 152/2005.

Competența verificării şi aprobării propunerilor de planuri de măsuri pentru monitorizarea şi raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră revine Agenției Naționale pentru Protecția Mediului.

Pentru a sprijini această acțiune, în martie 2000, Comisia Europeană a lansat un Program european privind schimbările climatice, ca bază pentru viitoarele directive în materie. În mai 2001, s-a adoptat documentul Aer pur pentru Europa, cu scopul de a stabili o strategie integrată în lupta contras poluării atmosferice. În cel de-al 6-lea Program de acțiune comunitară pentru mediu, problema schimbărilor climatice a fost plasată printre cele patru priorități ecologice ale UE.

La 16 februarie 2005, Protocolul de la Kyoto a intrat în funcțiune, prin ratificarea sa de către Federația Rusă, care are o contribuție importantă (de 17,4%) din emisiile de astfel de gaze.

În octombrie 2007, CE a stabilit pentru țara noastră o cotă de 75,9 tone de astfel de gaze care pot fi eliminate în perioada anilor 2009-2012, care a reprezentat cu 20,7% mai puțin decât a cerut România[3)].

[1)] Potrivit procedurii din 29 noiembrie 2007 a M.M.D.D. (M. Of. nr. 842 din 8 decembrie 2007).

[2)] M. Of. nr. 1078 din 30 noiembrie 2005, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 84/2006.

[3)] Din cauza reducerii cu 20% a cotei stabilite pentru țara noastră, România (şi încă alte şapte state: Cehia, Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, Slovacia şi Ungaria) a dat în judecată CE, solicitând abrogarea deciziei respective, cazul aflându-se încă pe rol.

În fine, mai reţinem că în decembrie 2005, la Montreal a avut loc a XI-a Conferinţă a Părţilor la Convenţia Naţiunilor Unite pentru schimbări climatice, precum şi prima întâlnire a părţilor la Protocolul de la Kyoto.

Pentru a ajuta ţările industrializate să-şi îndeplinească obligaţiile de reducere a emisiilor de carbon, convenite prin Protocolul de la Kyoto, au fost create mecanisme flexibile ale acestui Protocol, cu scopul de a combate schimbările climatice. Astfel, Mecanismul Protocolului de la Kyoto, cunoscut ca Implementare în comun (JI sau *Joint Implementation*), permite guvernelor şi companiilor din ţările industrializate să cumpere Unităţi de Reducere a Emisiilor (ERUs), rezultate din proiecte care reduc sau evită emisiile de gaze cu efect de seră, implementate în alte state dezvoltate, care pot fi folosite pentru îndeplinirea obligaţiilor privind reducerile de emisii asumate prin Protocol. Este vorba, deci, de „o marfă", care – în mod firesc – are valoare. Acest mecanism reprezintă astfel o nouă sursă de capital pentru proiecte de protecţie a mediului[1)].

Un alt mecanism flexibil este cel de Dezvoltare Curată (CDM – *Clean Development Mechanism*), care permite guvernelor ori societăţilor comerciale private din ţările industrializate să implementeze proiecte de reducere a emisiilor în ţări în curs de dezvoltare în vederea atingerii propriilor obiective privind emisiile de gaze cu efecte de seră. Ţările industrializate sunt remunerate pentru participarea la aceste proiecte sub formă de reduceri de emisii certificate.

Putem observa din cele de mai sus că România a fost prima ţară care a ratificat protocolul. Cu toate acestea, din păcate aproape că nu s-au luat măsuri de implementare a acestuia în economie până în anul 2005. Astăzi putem aprecia ca obligaţii şi participarea benevolă a ţării noastre în cadrul mecanismelor flexibile stabilite prin Protocolul de la Kyoto sunt următoarele[2)]:

– cantitatea maximă de emisii de GES[3)], pe care ţara noastră le poate emite în perioada de angajament 2008-2012 în vederea conformării la valoarea ţintă[4)] de emisie, este cunoscută sub denumirea de „cantitate desemnată părţii";

– România îşi poate, în mod benevol, compensa emisiile prin creşterea cantităţii de gaze cu efect de seră pe care reuşeşte să le elimine din atmosferă cu ajutorul aşa numitelor „bazine de absorbţie" a carbonului în sectorul folosinţa terenurilor, schimbarea folosinţei terenurilor şi silvicultură;

– Protocolul stabileşte trei mecanisme flexibile: JI (Implementare în comun), CDM (Mecanismul de Dezvoltare Curată) şi IET (Comercializarea Internaţională a

---

[1)] Această Comercializare Internaţională a Emisiilor (IET – *International Emissiong Trading*) permite unui stat industrializat care era un exces de unităţi de emisii, rezultate din reducerea acestora sub nivelul obligaţiilor asumate, să vândă acest surplus către un alt stat care nu se poate conforma angajamentelor prin eforturi proprii.

[2)] A se vedea *R..-M. Petrescu-Mag*, op. cit., p. 305-306.

[3)] Reducerile de GES se măsoară comparativ cu anul de bază 1990.

[4)] *Valoarea ţintă* – reprezintă nivelul concentraţiei de ozon în aer, fixat cu scopul evitării pe termen lung a efectelor dăunătoare asupra sănătăţii umane şi/sau mediului în general, ce trebuie atins, pe cât posibil, într-o anumită perioadă de timp, ceea ce în cazul nostru este egală cu de cinci ori emisiile din anul de bază înmulţit cu 92%.

Emisiilor), care au ca scop să ajute România să reducă costurile de realizare a valorilor țintă ale emisiilor proprii, profitând de oportunitățile de reducere a emisiilor sau de creștere a cantităților de gaze cu efect de seră îndepărtate din atmosferă cu costuri mai mici;

– România are obligația să prezinte un inventar național anual al emisiilor de GES și la intervale regulate, comunicări naționale conform UNFCCC și Protocolului de la Kyoto;

– țara noastră trebuie să stabilească și să mențină un registru național[1)] de urmărire și înregistrare a tranzacțiilor în cadrul mecanismelor flexibile și să demonstreze conformarea cu angajamentele de la Kyoto;

– România trebuie să raporteze progrese demonstrabile în îndeplinirea valorii țintă.

Mai amintim că Summit-ul mondial al dezvoltării durabile din anul 2002 al Conferinței Națiunilor Unite de la Johannersburg a revizuit progresele înregistrate în aplicarea deciziilor luate la Conferința din 1992, punând accentul pe identificarea ariilor în care este nevoie de decizii orientate spre acțiuni ferme având drept rezultat final reînnoirea angajamentului și a sprijinului politic pentru dezvoltarea durabilă.

125. Consecințe posibile ale schimbărilor climatice. Consecințele încălzirii globale vor fi simțite de toate vietățile de pe Terra; pentru unii, mai puțini, va fi binefacere, pentru alții însă ele vor fi dureroase. Lumea științifică este de acord că cele mai grele consecințe vor afecta în mod deosebit zonele cu climă tropicală, tocmai unde locuiește majoritatea oamenilor. India, după calcule preliminare, în 2080 va fi țara cu cea mai mare populație și va putea realiza o producție de alimente cu 40% mai puțin decât în prezent, datorită faptului că în zonele țării unde astăzi se produc alimentele vor avea o climă insuportabil de fierbinte. Aici, ca și în Africa, unde patru din cinci oameni trăiesc din agricultură, vor flămânzii sute de milioane de oameni, din cauza scăderii producției de alimente cu 30%. După cum nu de mult se putea citi în *The Washington Post*, în Senegal și Sudan prăbușirea va fi totală fiindcă cantitatea de alimente va scădea la jumătatea celei de astăzi. În America Latină, sectorul agricol va scădea în medie cu 20%, ceea ce va degrada și țările azi cele mai mari exportatoare, cum este Brazilia, la nivelul unei țări de sine stătătoare, independente sub acest aspect.

Datorită încălzirii globale, puii de focă „înelare" (în speță, din zona Mării Baltice) sunt expuse la moarte prin îngheț, deoarece ghețarii se topesc într-un ritm rapid, iar astfel tinerele animale sunt silite să sară în apa rece ca gheața înainte ca stratul de grăsimi de sub piele să ajungă la o grosime suficientă pentru a putea ține căldura necesară organismului.

[1)] *Registrul național* este o bază de date electronică, standardizată și securizată, care înregistrează și urmărește operațiunile cu certificate de emisii de gaze cu efect de seră și cu unități de emisii de gaze cu efect de seră reglementate prin Protocolul de la Kyoto și definite conform H.G. nr. 780/2006. Administratorul Registrului național este Agenția Națională pentru Protecția Mediului (a se vedea și Ordinul M.M.D.D. nr. 1474/2007 pentru aprobarea Regulamentului privind gestionarea și operarea registrului național al emisiilor de gaze cu efect de seră, în care se stabilește modul de organizare și funcționare a registrului național).

Potrivit unor informații oficiale date de unele foruri germane, în ultimii aproape 300 de ani, în iarna anilor 2007-2008 pe Marea Baltică era cea mai mică cantitate de gheață.

În 2085, datorită înmulțirii numărului populației de pe Glob și creșterii continue a pretențiilor de consum ale oamenilor, va fi nevoie de o cantitate de trei ori mai mare de alimente decât astăzi, în timp ce, după unele prognoze, cam o treime din totalitatea terenurilor cultivate azi va fi folosit pentru producerea materiei prime din care se va realiza etanolul, probabil carburantul viitorului.

Oamenii de știință cu ani în urmă au început pregătirile unei noi „revoluții verde": se caută plante care se pot adapta, în același timp, la împrejurările schimbătoare și sunt capabile să asigure creșterea producțiilor. De pildă, încrucișarea erbaceelor persiene care tolerează bine apele sărate și pot exista în condițiile solurilor australiene din ce în ce mai sărate, datorită creșterii nivelurilor mărilor și oceanelor. La fermele din Bangladeș se fac încercări cu unele soiuri noi de orez care rezistă și două săptămâni sub inundații, cele de azi pier sub apă în trei-patru zile. În schimb, porumbul trebuie făcut mai rezistent la secetă, pe când pentru producătorii de cafea din Uganda o soluție ar putea fi plantarea pomilor fructiferi care asigură umbră printre rândurile arbuștilor de cafea.

În S.U.A., în zonele sudice scade producția agricolă, dar această scădere este relativ compensată (echilibrată) de producțiile medii relativ mai ridicate din nordul țării. De exemplu, cerealele vor crește în mod normal aproape până la cercul polar (chiar în Alaska sau în Labrador din Canada). Se apreciază că și Siberia prietenie fi cuprinsă în zona cerealieră, iar în țările scandinave va începe să înflorească producția agricolă.

În țara noastră nu vom avea schimbări negative radicale, dacă nu considerăm ca atare scăderile minimale ale producției agricole. Dar și aici va trebui schimbate multe lucruri: reducerea substanțială a îngrășămintelor chimice, întrucât oxidul de nitrat contribuie cu de trei sute de ori mai puternic la efectul de seră vinovat în schimbarea climei.

Se presupune că aratul va fi înlocuit cu semănatul direct pe mirişte, micşorând astfel secarea și eliberarea de dioxid de carbon, ne mai vorbind despre economiile rezultate din nefolosirea combustibilului pentru arat și multe altele.

Aceste câteva exemple subliniază, încă o dată dacă este cazul, necesitatea absolută și urgentă a organizării luptei internaționale împotriva schimbărilor climatice. Nu de mult, în ziua de 3 decembrie 2007, în insulele Bali din Indonezia a fost organizată, sub egida ONU, Conferința pentru protecția climei, unde s-a lansat chemarea pentru urgentarea măsurilor împotriva încălzirii globale și schimbării climatice. S-a constatat că schimbările climatice constituie o problemă de cheie din punctul de vedere al viitorului omenirii. Cu această ocazie, S.U.A. s-a manifestat cu dorința de a avea o atitudine constructivă în privința adoptării unei convenții de protecția climei care să înlocuiască cu succes Protocolul de la Kyoto. Cu această ocazie, Statele Unite și-a manifestat dorința de a contribui la realizarea programului de după 2012, în sensul de a realiza procesul în anul 2009, când va intră în vigoare noua convenție, care va înlocui Protocolul de la Kyoto după anul 2012. Uniunea Europeană a insistat asupra

problemei să se stabilească valoarea concretă a emisiilor în atmosferă, care ar putea fi, în anul 2050, chiar jumătatea din emisiile actuale. Adevărat, în această problemă au fost formulate din partea unor ţări în curs de dezvoltare şi păreri că aceasta ar însemna o frânare a dezvoltării lor economice.

126. Respectarea reglementărilor internaţionale în domeniul schimbărilor climatice. Respectarea reglementărilor UE şi internaţionale în materie presupune:

– îmbunătăţirea sistemului naţional pentru estimarea emisiilor antropogenice de gaze cu efect de seră;

– elaborarea Strategiei naţionale în domeniul schimbărilor climatice şi a Planului naţional de acţiune în domeniul schimbărilor climatice;

– coordonarea, realizarea, verificarea şi transmiterea anuală a inventarului naţional al emisiilor antropogenice de gaze împreună efect de seră şi al absorbanţilor;

– coordonarea elaborării comunicărilor naţionale periodice la Secretariatul Convenţiei;

– întreţinerea Registrului naţional al emisiilor de gaze cu efect de seră.

În cazul în care între părţile, care participă la Convenţia-cadru de la Rio de Janeiro din 1992, apare un diferend privind interpretarea sau aplicarea textului Convenţiei, potrivit obligaţiei asumate, ele trebuie să se străduiască să îl regleze pe calea negocierii sau prin orice alt mijloc paşnic la alegerea lor.

Partea care nu este o organizaţie regională de integrare economică poate declara, în scris şi depus depozitarului Convenţiei-cadru, că în astfel de situaţii ea recunoaşte ca obligatoriu de drept şi în afara unei înţelegeri speciale referitoare la orice parte care acceptă aceeaşi obligaţie următoarele: supunerea diferendului Curţii Internaţionale de Justiţie; arbitrajul, conform procedurii existente.

Dacă la expirarea termenului de 12 luni de la data la care o parte a notificat unei alte părţi existenţa unui diferend între ele, părţile interesate nu au ajuns la rezolvarea diferendului respectiv folosind calea negocierii sau un alt mijloc paşnic, la cererea uneia dintre părţile la diferend acesta va fi supus concilierii unei comisii, creată la cererea oricăreia dintre părţile la diferend. Comisia de conciliere va prezenta o recomandare pe care părţile o examinează cu bună-credinţă[1)].

Secţiunea a 3-a. Gestionarea zgomotului ambiental

127. Noţiunea de zgomot ambiental. 128. Cadrul legislativ. 129. Harta de zgomot. 130. Atribuţii şi responsabilităţi ale autorităţilor publice competente

127. Noţiunea de zgomot ambiental[2)]. Autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului, prin autorităţile publice din subordinea sa, supraveghează şi controlează

[1)] A se vedea art. 14 din Convenţia-cadru a Naţiunilor Unite asupra schimbărilor climatice.

[2)] *Zgomotul ambiental* este ansamblul sunetelor nedorite, inclusiv dăunătoare, rezultate din activităţile umane, inclusiv cele provocate de mijloacele de transport, traficul rutier, feroviar,

gestionarea zgomotului ambiental, în care scop solicită luarea măsurilor în vederea respectării nivelului maxim admis al zgomotului ambiental. Legislația noastră, ca și cea a Uniunii Europeană, urmărește evitarea, prevenirea sau reducerea efectelor dăunătoare, constând în consecințe negative asupra sănătății umane, provocate de zgomotul ambient, inclusiv a disconfortului prin reglementarea următoarelor măsuri: determinarea expunerii la zgomotul ambiental; punerea la dispoziția publicului a informațiilor privind zgomotul ambiental și efectele sale; adoptarea planurilor de acțiune, având ca scop prevenirea și reducerea zgomotului ambiental, în special a nivelurilor de expunere, care pot avea afecte dăunătoare asupra sănătății umane.

Gestionarea zgomotului în perspectivă se realizează cu ajutorul planificării acustice prin amenajarea teritoriului, ingineria transporturilor, planificarea traficului, reducerea zgomotului prin măsuri de izolare acustică, controlul și reducerea zgomotului la sursă ș.a.

128. Cadrul legislativ. Cadrul legislativ general pentru dezvoltarea măsurilor de reducere a zgomotului emis de sursele majore, în special de vehiculele rutiere, feroviare și de infrastructura acestora, aeronavele, echipamentele industriale și mecanismele mobile, este H.G. nr. 321/2005 privind evaluarea și gestionarea zgomotului ambiental[1)]. Prevederile acestei hotărâri vizează zgomotul ambiental la care este expusă populația, înainte de toate din: zonele urbane construite (mai ales pe verticală); parcurile și grădinile publice; zonele liniștite din aglomerări și din spațiile deschise; precum și din apropierea unităților de învățământ, a spitalelor și a altor clădiri și zone sensibile la zgomot. Prin urmare, aceste reglementări nu vizează zgomotul ambiental generat de persoana expusă, activitățile casnice, vecini, activitățile de la locul de muncă și din interiorul mijloacelor de transport în comun sau activitățile militare din zonele militare.

H.G. nr. 1756/2006 privind limitarea nivelului emisiilor de zgomot în mediu produs de echipamente destinate utilizării în exteriorul clădirilor[2)], și un act normativ important care este H.G. nr.482/2004 privind stabilirea condițiilor de introducere pe piață a aparatelor electrocasnice în funcție de nivelul zgomotului transmis prin aer[3)]. În fine, Ordinul ministrului economiei și comerțului nr. 383/2004 privind aprobarea listei cuprinzând standardele române care adoptă standardele europene armonizate care se referă la metodele de măsurare și verificare a nivelului de zgomot transmis prin aer de aparatele electrocasnice[4)].

129. Harta de zgomot. Cartarea datelor privind situațiile existente sau prognozate referitoare la zgomot, în funcție de un indicator de zgomot, are ca rezultat elaborarea

---

aerian și cele provenite din amplasamentele unde se desfășoară activități industriale prevăzute în anexa nr. 1 la O.U.G. nr. 34/2002 privind prevenirea, reducerea și controlul integrat al poluării, aprobată cu modificări prin Legea nr. 645/2002 (abrogată de art. 40 din O.U.G. nr. 152/2005).

1) M. Of. nr. 358 din 27 aprilie 2005, republicată în M. Of nr. 19 din 10 ianuarie 2008.

2) M. Of. nr. 48 din 22 ianuarie 2007.

3) M. Of. nr. 348 din 21 aprilie 2004.

4) M. Of. nr. 639 din 15 iulie 2004.

hărții de zgomot. Harta de zgomot trebuie să evidențieze depășirile valorilor limită[1] în vigoare, numărul persoanelor afectate dintr-o anumită zonă ori numărul de locuințe expuse la anumite valori ale indicatorului de zgomot. Competența de a elabora hărțile de zgomot pentru aglomerările aflate în administrarea lor, ca și planurile de acțiune aferente acestora, revine *autorităților administrației publice locale*, care trebuie să stabilească în bugetul local și fondurile necesare realizării acestor hărți, precum și a hărților strategice de zgomot. Acest din urmă instrument este o hartă concepută pentru evaluarea globală a expunerii la zgomotul provenit din surse diferite într-o zonă dată sau pentru a stabili previziuni generale pentru zona respectivă. Astfel de hărți și planuri de acțiune și fonduri necesare s-au realizat începând cu anul 2006 pentru aglomerările[2] cu mai mult de 250.000 de locuitori, iar începând cu anul 2011 se vor realiza pentru toate aglomerările[3].

Potrivit art. 10 din H.G. nr. 321/2005, autoritățile administrației publice locale elaborează în colaborare hărțile strategice de zgomot privind situația anului calendaristic precedent pentru toate aglomerările având mai mult de 250.000 de locuitori, drumurile principale[4] cu un trafic mai mare de 6.000.000 de treceri de vehicule/an, căile ferate principale[5] cu un trafic mai mare de 60.000 de treceri de trenuri/an și pentru aeroporturile mari[6]. Hărțile strategice de zgomot se supun aprobării Comisiei. Aceleași autorități ale administrației publice locale elaborează în colaborare și hărțile strategice de zgomot prezentând situația anului calendaristic precedent pentru toate aglomerările etc., care de asemenea se supun aprobării Comisiei.

Aceleași autorități elaborează, tot în colaborare, planurile de acțiune pentru gestionarea zgomotului și a efectelor acestuia, inclusiv măsurile de reducere a zgomotului, trebuie să protejeze zonele liniștite din aglomerări împotriva creșterii nivelului de

---

[1] Prin *valoarea limită* se înțelege o valoare a Lzsn (indicator de zgomot pentru zi-seara-noapte, asociat disconfortului general pe o durată de 24 de ore) sau Lnoapte (indicator de zgomot pentru noapte, asociat disconfortului din timpul nopții, când se poate produce tulburarea somnului) ori, după caz, Lzi (indicator de zgomot pentru zi asociat cu disconfortul din timpul zilei) sau Lseara (indicator de zgomot pentru seară asociat disconfortului din timpul serii) a cărei depășire determină aplicarea măsurilor de reducere a nivelurilor de zgomot. Valorile limită sunt egale sau diferite în funcție de tipul zgomotului ambiental, adică zgomot de trafic (rutier, feroviar sau aerian), zgomot industrial etc.), de sensibilitatea la zgomot a populației și de situații existente și situații noi (unde intervine o schimbare privind sursa de zgomot sau utilizarea ariilor învecinate).

[2] Prin *aglomerare* se înțelege în acest context o parte a unui teritoriu cu o populație al cărei număr depășește 100.000 de locuitori și cu o densitate a populației necesară îndeplinirii condițiilor de zonă urbană.

[3] Potrivit art. 4 alin. (2) lit. a) și b) din H.G. nr. 321/2005.

[4] *Drumul principal* este un drum de interes internațional, național sau județean cu un trafic mai mare de 3 milioane de treceri ale vehiculelor anual.

[5] *Cale ferată principală* este calea ferată cu un trafic mai mare de 30.000 de treceri ale trenurilor anual.

[6] *Aeroport mare* este aeroportul civil având mai mult de 50.000 de mișcări pe an (o mișcare însemnând o decolare sau o aterizare, cu excepția celor executate pentru antrenament cu aeronave ușoare.

zgomot. La fel, elaborează planuri de acțiune ce cuprind măsuri prioritare de reducere a oricărei valori limită care este depășită și asigură consultarea, participarea și informarea publicului.

În toate situațiile, elaborarea planurilor de acțiune din zona de frontieră se realizează prin cooperare cu autoritățile competente din statele vecine.

În vederea analizării, verificării și aprobării hărților de zgomot, a hărților strategice de zgomot și a planurilor de acțiune, precum și a informațiilor suplimentare se organizează la nivel regional *o comisie tehnică*, care analizează și verifică: modalitățile de măsurare și calcul ale indicatorilor Lzsn și Lnoapte; respectarea metodelor de evaluare a indicatorilor de zgomot[1)]); respectarea cerințelor minime privind hărțile strategice de zgomot și planurile de acțiune[2)]; respectarea cerințelor privind informațiile principale transmise autorităților publice regionale pentru protecția mediului[3)].

130. Atribuții și responsabilități ale autorităților publice competente. *Autoritățile publice regionale pentru protecția mediului* au următoarele responsabilități: îndrumă autoritățile publice locale și unitățile aflate sub autoritatea sau în subordinea autorității publice centrale pentru transporturi, construcții și turism car au în administrare infrastructuri rutiere, feroviare sau aeroportuare în vederea realizării obligațiilor ce le revin din aplicarea prevederilor legii; identifică aglomerările, căile ferate, drumurile și aeroporturile aflate pe teritoriul lor de competență; solicită, după caz, autorităților administrației publice locale și unităților aflate sub autoritatea sau în subordinea autorităților publice centrale din unele domenii informații suplimentare; asigură funcționarea comisiei; transmit Agenției Naționale pentru Protecția Mediului

---

[1)] *Indicator de zgomot* este parametrul fizic pentru descrierea zgomotului ambiental, în relație directă cu efectele nedorite ale acestuia.

[2)] Prin *planuri de acțiune*, în acest context, se înțeleg planuri destinate gestionării problemei zgomotului și efectelor acestuia, incluzând măsuri de diminuare, după caz.

[3)] Principalele informații care se transmit autorității publice pentru protecția mediului sunt următoarele: în legătură cu *aglomerări*, scurta descriere a acesteia (localizare, mărime, număr de locuitori etc.), autoritatea responsabilă, programele de reducere a zgomotului aplicate anterior și măsuri curente împotriva zgomotului, metodele de calcul și de măsurare folosite, estimarea numărului de persoane care trăiesc în locuințe expuse indicatorilor de zgomot, separat pentru zgomotul produs de trafic și surse industriale și a celor ce locuiesc în clădiri prevăzute cu protecție specială împotriva zgomotului (prin protecție specială împotriva zgomotului se înțelege izolarea corespunzătoare a unei clădiri împotriva unuia sau mai multor tipuri de zgomot ambiental, combinată cu măsuri de izolare față de zgomotul produs de propriile instalații, de ventilație și condiționare a aerului) și fațadă liniștită (prin fațadă liniștită se înțelege fațada unei clădiri la care valoarea Lzsn este mai scăzută cu 20 dB față de valoarea de la fațada la care Lzsn are valoarea cea mai mare) etc.; un rezumat al planului de acțiune care să acopere toate elementele importante (descrierea aglomerării, autoritatea sau unitatea responsabilă, cadrul legal, valorile limită utilizate, sinteza informațiilor obținute prin hărțile de zgomot, evaluarea numărului de persoane expuse la zgomot, informații privind măsurile de reducere a zgomotului etc.) și să cuprindă măsurile pe care autoritățile și unitățile responsabile le pot întreprinde (planificarea traficului, amenajarea teritoriului, alegerea surselor mai silențioase, măsuri de reducere sau blocare a transmiterii zgomotului etc.).

un exemplar aprobat al hărţilor de zgomot, hărţilor strategice de zgomot şi planurilor de acţiune; centralizează la nivel regional şi transmit Agenţiei Naţionale pentru Protecţia Mediului şi autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului informaţiile principale la care se referă legea[1)].

Aceleaşi autorităţi identifică aglomerările, drumurile principale cu un trafic mai mare de 6.000.000 de treceri de vehicule/an, căile ferate principale cu un trafic mai mare de 60.000 de treceri de trenuri/an şi aeroporturile mari şi comunică aceste informaţii Agenţiei Naţionale pentru Protecţia Mediului[2)], care la rândul său transmite situaţia centralizată a informaţiilor Autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului.

Agenţia Naţională pentru Protecţia Mediului mai are următoarele responsabilităţi: centralizează, la nivel naţional, datele referitoare la identificarea aglomerărilor, căilor ferate, drumurilor şi aeroporturilor, precum şi hărţile de zgomot, hărţile strategice de zgomot şi planurile de acţiune; elaborează proiectul privind Planul naţional de acţiune pentru redu cerea nivelurilor de zgomot şi îl transmite autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului; centralizează la nivel naţional şi transmite autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului informaţiile principale în materie; pune la dispoziţia publicului informaţii privind hărţile de zgomot, hărţile strategice de zgomot şi planurile de acţiune conform prevederilor legislaţiei în vigoare referitoare la accesul liber la informaţii privind mediul etc.

Autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului are următoarele responsabilităţi: emite ghiduri privind metodele de evaluare a indicatorilor de zgomot conform prevederilor legii, prin ordin comun al ministrului mediului şi dezvoltării durabile, al ministrului transportului, ministrului sănătăţii publice şi ministrului administraţiei şi internelor; elaborează reglementări privind valorile limită corespunzătoare indicatorilor Lzsn, Lnoapte etc. pentru zgomotul produs de traficul rutier, traficul feroviar, traficul aerian din preajma aeroporturilor şi pentru zgomotul produs în zonele cu activităţi industriale care se aprobă prin ordin comun al miniştrilor interesaţi; prin ordin comun al miniştrilor interesaţi se aprobă planul naţional de acţiune pentru reducerea nivelurilor de zgomot până la data de 30 decembrie 2008.

Secţiunea a 4-a. Protecţia juridică a stratului de ozon

131. Conceptul de „strat de ozon". 132. Principalele norme juridice în materie. 133. Poluarea stratului de ozon. 134. Protecţia statului de ozon

131. Conceptul de „strat de ozon". Ozonul[3)] este acel corp gazos a cărui moleculă se compune din trei atomi de oxigen. Ozonul se găseşte în natură sau care se poate obţine prin descărcări electrice în aer.

[1)] A se vedea art. 6 din H.G. nr. 321/2005 privind evaluarea şi gestionarea zgomotului ambiental.

[2)] Ibidem, art. 9.

[3)] *Ozonul* a fost descoperit de fizicianul german Schönbein în 1840. Denumirea ia fost atribuită datorită mirosului pătrunzător, înţepător şi neplăcut din limba greacă.

B.C.U. M. EMINESCU IAŞI

Pătura sau stratul de ozon natural, care absoarbe cea mai mare parte a radiațiilor ultraviolete, este cuprinsă în stratosferă la o înălțime între 10 și 50 km altitudine, unde se formează în mod natural ca urmare a unei proceduri fotochimice. Rostul esențial al startului de ozon este ocrotirea vieții pe Terra împotriva radiațiilor ultraviolete ale Soarelui, care provoacă cancer.

Se poate spune că ozonul este un gaz foarte oxidant, foarte reactiv, cu miros înecăcios.

El poate fi prezent și la nivelul solului, când se comportă ca o componentă a „smogului fotochimic". Se formează prin intermediul unei reacții care implică în particular oxizi de azot și compuși organici volatili. Prezența ozonului jos, în troposferă, a fost identificat în 1960, la o înălțime de 5-10 m de sol, și este foarte vătămător. În zona vieții noastre, oxizii azotului, oxizii de carbon care provin din arderi și oxizii de sulf se dezintegrează, oxigenul liber se unește cu moleculele de oxigen cu două atomi și formează moleculele de ozon. Concentrația de ozon din troposferă prezintă o tendință de creștere, ce poate fi explicat cu poluarea atmosferei. Știința actuală distinge două feluri de ozon troposferic: unul poartă numele de „smog londonezi" și apare ca poluator al mediului, care provine din fum, ca efect comun al arderii dioxidului de sulf, al prafului și al scrumului[1]; celălalt este smogul de tipul Los Angeles, cauzate de emisiile de gazele autoturismului (oxizii de azot, monoxidul de carbon etc.), de radiațiile puternice ultraviolete, precum și de slaba aerodinamică[2].

Ozonul are deci efecte asupra sănătății. Concentrația de ozon la nivelul solului provoacă iritarea traiectului respirator și iritarea ochilor. Concentrații mari de ozon pot provoca reducerea funcției respiratorii. Este responsabil de daune produse vegetației prin atrofierea unor specii de arbori din zonele urbane.

În perioada descoperirii sale, ozonul putea fi observat doar ca urmare a descărcărilor electrice, când molecula de oxigen format din doi atomi apare molecula de oxigen din trei atomi. Dacă vine în contact cu materiale oxidabile, descompunerea începe în mod exploziv.

132. Principalele norme juridice în materie. Legea nr. 84/1993 pentru aderarea României la Convenția privind protecția stratului de ozon, adoptat la Viena la 22 martie 1985, și la Protocolul privind substanțele care epuizează stratul de ozon, adoptat la Montreal la 16 septembrie 1987, și pentru acceptarea Amendamentului la Protocolul de la Montreal privind substanțele care epuizează stratul de ozon, adoptat la cea de-a doua reuniune a părților, de la Londra, din 27-29 iunie 1990[3]; Legea nr. 159/2000 pentru aprobarea O.U.G. nr. 89/1999 privind regimul comercial și introducerea unor restricții la utilizarea hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon[4]; Secțiunea a 2-a din O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei, în special

---

[1] De pildă, în decembrie 1952, în cinci zile smogul londonez a creat atâtea victime ca în 1866 epidemia holerei.

[2] Oxidează puternic, frunzele îngălbenesc și, de pildă, cauciucurile autoturismelor devin sfărâmicioase.

[3] M. Of. nr. 292 din 15 decembrie 1993.

[4] M. Of. nr. 486 din 10 mai 2000.

art. 23[2], introdus de art. 1, pct. 28 din Legea nr. 655/2001 pentru aprobarea O.U.G. nr. 243/2000[1)]; Legea nr. 9/2001 privind aprobarea O.G. nr. 24/2000 pentru acceptarea Amendamentului la Protocolul de la Montreal privind substanțele care epuizează stratul de ozon, adoptat la Copenhaga la 25 noiembrie 1992[2)]; Legea nr. 150/2001 pentru acceptarea Amendamentului la Protocolul de la Montreal privind substanțele care epuizează stratul de ozon, adoptat la cea de-a IX-a reuniune a Părților, la Montreal din 15-17 septembrie 1997[3)]; H.G. nr. 58/2004 privind aprobarea Programului Național de eliminare treptată a substanțelor care epuizează stratul de ozon[4)]; H.G. nr. 731/2004 pentru aprobarea Strategiei naționale privind protecția atmosferei, Capitolul VI, pct. 2.5[5)]; Legea nr. 281/2005 pentru aprobarea Amendamentului la Protocolul de la Montreal privind substanțele care epuizează stratul de ozon, adoptat la Beijing la 3 decembrie 1999[6)]; H.G. nr. 1856/2005 privind plafoanele naționale de emisie pentru anumiți poluanți atmosferici[7)].

133. Poluarea stratului de ozon. Când oamenii au început să polueze atmosfera cu gazul „freon", adică cu substanțe compuse din clor și fluor, s-a răsturnat echilibrul dintre formarea stratului de ozon și descompunerea acestuia.

O singură moleculă de clor ajunsă la înălțimile respective este în stare să facă să explodeze (să se descompună) 100.000 de molecule de ozon, ce atrage după sine subțierea stratului de ozon. Omul și omenirea însă au mare nevoie de acest strat, fiindcă el ne ocrotește de razele ultraviolete ale Soarelui pentru care este denumit și scut de ozon[8)].

Se consideră că următoarele substanțe de origine antropică și naturală au capacitatea de a modifica proprietățile fizice și chimice ale stratului de ozon.

– *Substanțe cu conținut de carbon*: monoxidul de carbon (CO), care provine din surse importante naturale și antropice și se presupune că joacă un rol major în fotochimia troposferică și un rol secundar în fotochimia stratosferică; bioxidul de carbon (CO_2), care provine din surse importante naturale și antropice și afectează ozonul stratosferic prin influențarea structurii termice a atmosferei; metanul (CH_4), care are atât surse naturale, cât și antropice și afectează atât ozonul troposferic, cât și pe cel stratosferic; specii de hidrocarburi fără metan, care cuprind un număr mare de substanțe chimice și au atât surse naturale, cât și antropice și joacă un rol direct în fotochimia stratosferică.

---

1) M. Of. nr. 773 din 4 decembrie 2001.
2) M. Of. nr. 61 din 5 februarie 2001.
3) M. Of. nr. 181 din 4 octombrie 2001.
4) M. Of. nr. 98 din 2 februarie 2004.
5) M. Of. nr. 496 din 2 iunie 2004.
6) M. Of. nr. 914 din 12 octombrie 2005.
7) M. Of. nr. 23 din 11 ianuarie 2006.
8) Se cunoaște și opinia după care este greșit a se vorbi despre „strat" sau „scut de ozon", întrucât acesta este prezent în atmosferă nu într-un strat, ci peste tot. Întrucât, însă, cea mai mare parte a ozonului, aproximativ 80%, se găsește în stratosferă la o înălțime de 10-50 km, socotim că nu se poate vorbi, în esență, de greșeală.

– *Substanțe cu conținut de azot*: protoxidul de azot (N_2O), sursele principale ale căruia sunt naturale, dar contribuția antropică crește simțitor. Protoxidul de azot este sursa primară a NOx stratosferic, care joacă un rol vital pentru controlul abundenței ozonului stratosferic; oxizii de azot (NOx), sursele căruia la nivelul solului joacă un rol direct, major, numai în procesele fotochimice troposferice și un rol indirect în fotochimia stratosferei, în timp ce injectarea oxizilor de azot la apropierea tropopauzei poate duce direct la o schimbare în ozonul troposferic și stratosferic superior.

– *Substanțe clorurate*: alcani complet halogenați [de pildă, CC_{14}, CFC_{13} (CFC-11), CF_2C_{12} (CFC-12), $C_2F_3C_{13}$ (CFC-113), $C_2F_4C_{12}$ (CFC-114)], care sunt antropici și acționează ca o sursă de C10x și joacă un rol vital în fotochimia ozonului, mai ales în regiunile aflate la o altitudine de 30-50 km; alcani halogenați parțial [de exemplu CH_3C_1, CHF_2C_1 (CFC-22), CH_3CC_{13}, $CHFC_{12}$ (CFC-21)], care sunt surse naturale, în timp ce ceilalți alcani parțial halogenați, menționați mai sus, au origine antropică. Aceste gaze acționează și ca o sursă de C1Ox stratosferic.

– *Substanțe bromurate*: alcani complet halogenați, de exemplu CF3Br. Aceste gaze sunt antropice și acționează ca o sursă de BrOx, care se comportă într-o manieră asemănătoare cu C1Ox.

– *Substanțe hidrogenate*: hidrogen (H_2), a cărui sursă este naturală și antropică, jucând un rol minor în fotochimia stratosferică; apa (H_2O, a cărei sursă este naturală, joacă un rol vital atât în chimia troposferică, cât și în stratosferică. Sursele locale de vapori de apă din stratosferă inclus oxidarea metanului și, într-o mai mică măsură, a hidrogenului.

Aceste reguli se completează permanent în urma dezvoltării științelor și noilor descoperiri.

134. Protecția stratului de ozon. Legislația care privește protecția stratului de ozon și activitatea desfășurată în condițiile legii în acest domeniu au menirea să stabilească și să realizeze măsuri de prevenire sau să reducă emisiile în atmosferă care afectează negativ stratul de ozon și, prin aceasta, atingerea unui nivel mai înalt de protecție a mediului.

Un „bun global" de care se folosesc toate țările de pe Terra este protecția oferită de stratul de ozon și rolul pe care atmosfera îl joacă ca receptor al carbonului. Aceasta înseamnă că suntem cu toții interesați în protecția acestor două elemente și c ă doar acțiunea colectivă poate conserva aceste resurse, deși multe țări contribuie relativ puțin la poluarea globală ori au doar puține resurse de pus în slujba protecției mediului. Dezideratul este deci de a realiza sisteme de stimulente pentru a asigura cooperarea[1)].

Cunoscând impactul dăunător, uneori periculos al modificărilor în urma poluării atmosferei al stratului de ozon asupra sănătății umane și mediului în general și având în vedere Planul Mondial de Acțiune pentru startul de ozon al Programului Națiunilor

---

[1)] A se vedea Traduceri selective din *D.W. Pearce, J.J. Warford*, World Without End: Economics, Environment and Sustainable Development, New York, Oxford University Press, 1993, publicat în *Z. Bochniarz, S. Archibald, V. Eri*, Environmental trening project for Central and Eastern Europe, Economia mediului și instrumente economice, octombrie 1999, p. 31.

Unite pentru Mediu, statul român a adoptat la nivel național o serie de măsuri de precauție pentru protecția stratului de ozon și participă la o serie de activități umane care necesită cooperare și acțiuni internaționale bazate pe considerații tehnico-științifice relevante. Prin aceste acțiuni și activități se participă la protejarea sănătății umane și a mediului ambiant împotriva efectelor adverse[1)] rezultate în urma modificărilor stratului de ozon.

Într-adevăr, în urma aderării la Convenția privind protecția stratului de ozon de la Viena din 1985, România s-a obligat să ia măsurile legislative, administrative și altele necesare pentru a proteja sănătatea oamenilor și a mediului împotriva efectelor adverse care rezultă sau ar putea rezulta din activitățile umane ce modifică sau ar putea modifica stratul de ozon și cooperează, în primul rând cu țările membre ale UE, prin intermediul observațiilor sistematice, cercetării și schimbului de informații pentru mai buna înțelegere și evaluare a efectelor activității umane asupra stratului de ozon, ca și a celor care provin din posibilele modificări ale stratului de ozon.

Aderarea la Convenție nu afectează în nici un fel dreptul țării noastre să adopte, în concordanță cu dreptul internațional, și alte măsuri interne, suplimentare celor asumate prin aderare.

Legiuitorul nostru trebuie să urmărească permanent orice modificare în condițiile atmosferice și modificările care intervin în stratul de ozon, înainte de toate problemele științifice majore, care sunt: modificarea stratului de ozon care duce la schimbarea cantității de radiații solare ultraviolete cu efecte biologice (UV-B) care ating suprafața terestră și consecințele potențiale pentru sănătatea umană, pentru organisme, ecosisteme și materiale folositoare omenirii; modificarea distribuției verticale a ozonului, care poate schimba structura temperaturii atmosferice și consecințele potențiale pentru vreme și climă.

România cooperează la realizarea cercetării și a observațiilor sistematice, precum și la formularea recomandărilor pentru viitoarea activitate de cercetare și observații în domeniile legate de protecția atmosferei, în special a stratului de ozon. Ea colaborează în promovarea specializării științifice și tehnice corespunzătoare, necesare pentru participarea la cercetare și observații sistematice. Țara noastră acordă atenție deosebită intercalibrării metodelor și instrumentației observaționale, în scopul de a produce seturi de date științifice comparabile sau standardizate.

În operațiunile de ori ce fel privind protecția stratului de ozon sunt implicate, înainte de toate, Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile și Agenția Națională pentru Protecția Mediului.

Desigur, activitatea de protecția a stratului de ozon cuprinde mai multe elemente, dintre care amintim elaborarea metodologiei de colectare a datelor și calculul indicatorilor statistici privind utilizarea de substanțe care epuizează stratul de ozon, elaborarea instrumentului și a ghidului de aplicare etc.

[1)] *Efectele adverse* sunt schimbările intervenite în mediu fizic sau biotic, incluzând schimbările de climă care au efecte nocive asupra sănătății umane sau asupra compoziției, rezistenței și productivității ecosistemelor naturale și artificiale sau asupra materialelor folositoare oamenilor.

Potrivit reglementărilor privind emiterea autorizației privind emisiile de gaze cu efect de seră pentru perioada 2008-2012[1] se stabilesc condițiile de emitere și de revizuire a autorizației privind emisiile de gaze.

Pentru îndeplinirea obligațiilor care rezultă din legislația internațională și națională, a fost înființat la noi, sub coordonarea autorității publice centrale pentru protecția mediului, Comitetul Național pentru Protecția Stratului de Ozon, care este un organism interministerial[2].

Măsurile adoptate și activitățile realizate în acest domeniu au ca scop limitarea emisiilor de poluanți cu efect de acidifiere și eutrofizare și de precursori ai ozonului; în acest scop sunt stabilite și periodic revizuite pe baza noilor informații privind efectele poluării atmosferice, plafoanele naționale de emisie pentru dioxid de sulf, oxizi de azot, compuși organici volatili și amoniac, considerând anul 2010 ca an țintă. Prin aceste măsuri se urmărește îndeplinirea următoarelor obiective: alinierea la reglementările europene și internaționale revizuite în domeniu; îmbunătățirea protecției împotriva riscurilor efectelor dăunătoare pentru sănătatea umană și mediu, datorate acidifierii, eutrofizării solului și formării ozonului de la nivelul solului; respectarea nivelurilor critice și a încărcărilor critice și asigurarea protecției efective a populației împotriva riscurilor cunoscute pentru sănătate, provocate de poluare atmosferică.

Plafoanele naționale stabilite în acest domeniu se revizuiesc periodic în scopul alinierii la reglementările europene și internaționale revizuite, urmărindu-se atingerea obiectivelor pe termen mediu[3] pentru anul 2010[4] și a celor pe termen lung[5] pentru anul 2020.

Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, împreună cu autoritățile publice teritoriale de protecție a mediului stabilesc măsurile ce se impun astfel încât, începând cu 2010, emisiile naționale anuale de dioxid de sulf, oxizi de azot, compuși organici volatili și amoniac să se limiteze la cantități care să nu depășească plafoanele naționale de emisie.

În Capitolul II din H.G. nr. 1856/2005 sunt stabilite atribuțiile și responsabilitățile autorității publice centrale pentru protecția mediului și pentru alte autorități publice

---

[1] Potrivit procedurii din 29 noiembrie 2007 a M.M.D.D. (M. Of. nr. 842 din 8 decembrie 2007).

[2] A se vedea H.G. nr. 243/1995 privind înființarea, organizarea și funcționarea Comitetului Național pentru Protecția Stratului de Ozon (M. Of. nr. 87 din 9 mai 1995).

[3] *Obiectiv pe termen mediu* este obiectivul ce trebuie îndeplinit pe ansamblul Comunității Europene până în anul 2010

[4] Plafoanele naționale la care ne referim sunt cele prevăzute în protocoalele Convenției asupra poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi, încheiate la Geneva la 13 noiembrie 1979, adoptate la Aarhus la 24 iunie 1998 și la Gothenburg la 1 decembrie 1999, ratificate prin Legea nr. 271/2003. Este vorba de reducerea cu două treimi față de situația din 1990, a ozonului de la nivelul solului care depășește nivelul critic pentru sănătatea umană și cu o treime (tot față de situația din 1990) a ozonului la nivelul solului care depășește nivelul critic pentru culturi și vegetație seminaturală.

[5] *Obiectiv pe termen lung* este obiectivul ce trebuie îndeplinit pe ansamblul Comunității Europene până în anul 2020.

prin care se urmăresc respectarea plafoanelor naționale de emisie. Agenția Națională pentru Protecția Mediului organizează și actualizează un sistem informațional și o bază de date centralizată pentru a sprijini realizarea aceloraşi sarcini.

Măsurile necesare realizării sarcinilor din acest domeniu sunt cuprinse în programul național, care se realizează de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului și Agenția Națională pentru Protecția Mediului, în colaborare cu alte autorități interesate.

Titularii activităților care constituie surse de poluare cu dioxid de sulf, oxizi d azot, compuși organici volatili și amoniac sunt obligați să participe la elaborarea programelor locale de reducere a emisiilor de poluanți la care ne-am referit.

Prin adoptarea H.G. nr. 1856/2005 statul nostru a urmărit limitarea emisiilor de poluanți cu efect de acidifiere și eutrofizare și de precursori ai ozonului, prin stabilirea plafoanelor naționale de emisie pentru dioxid de sulf, oxizi de azot, compuși organici volatili și amoniac, considerând anul 2010 ca an țintă. Prin aceste limitări, se urmărește îndeplinirea următoarelor obiective:

a) îmbunătățirea protecției împotriva riscurilor efectelor dăunătoare pentru sănătatea umană și mediu, datorate acidifierii, eutrofizării solului și formării ozonului de la nivelul solului;

b) respectarea nivelurilor critice și a încărcărilor critice și asigurarea protecției efective a populației împotriva riscurilor cunoscute pentru sănătate, provocate de poluarea atmosferică.

Plafoanele naționale de emisie la care ne-am referit mai sus periodic se revizuiesc pe baza noilor informații privind efectele poluării atmosferice asupra sănătății populației și mediului în scopul alinierii la reglementările europene și internaționale revizuite în domeniu. Prevederile H.G. nr. 1856/2005 nu se aplică emisiilor rezultate din traficul maritim internațional și din traficul aerian, în afara ciclului de aterizare/decolare.

Încălcarea prevederilor legale stabilite în reglementările referitoare la protecția stratului de ozon se sancționează conform prevederilor O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

Secțiunea a 5-a. Protecția spațiului cosmic

135. Noțiunea de spațiu cosmic. 136. Poluarea spațiului cosmic. 137. Protecția spațiului cosmic

135. Noțiunea de spațiu cosmic. Spațiul extraatmosferic apare în afara învelișului gazos care înconjoară Pământul. Foarte mult timp acest spațiu nu era în preocupările practice ale tehnicienilor și oamenilor de știință, inclusiv al poluării lui și, desigur, al protecției sale. Doar în astronomie, filozofic și în romane științifico-fantastice s-a acordat o atenție acestui spațiu necunoscut pentru om. Dezvoltarea tehnicii și a științei în decursul secolelor a permis omului să adâncească și să lărgească aria investigațiilor sale și în acest domeniu și să descopere, treptat, principalele legi care

guvernează cosmosul, să dea explicații mai corecte problemelor ce-l frământau cu privire la cosmos[1].

Denumirii de spațiu cosmic impropriu i se mai spune „spațiu extraatmosferic". Spațiul cosmic este spațiul interplanetar, care nu este „gol", ci ocupat de materie rarefiată de diferite forme și dimensiuni și de diferite origini[2].

136. Poluarea spațiului cosmic. În viața și activitatea statelor a început, la un moment dat, o activitate denumită cosmică sau spațială, datorată cuceririlor revoluției tehnico-științifice, pe care, de atunci, populația o trăiește intens, paralel cu progresul economic și social (la nivel de vârf al statelor). Creșterea capacității și dorinței omenirii de cunoaștere și stăpânire a naturii, în ansamblul său și în fiecare părticică aparte, a transformat un vis în realitate.

În pătrunderea omului în spațiu cosmic un rol deosebit l-a avut perfecționarea tehnicii rachetelor, ceea ce a determinat apariția astronauticii, știința care se ocupă de zborul cosmic al omului etc.

Activitatea omului în cucerirea tainelor cosmosului, pe lângă imensele avantaje, duce și la creșterea pericolului contaminării, înainte de toate radioactive a spațiului cosmic, cu întregul său cortegiu de consecințe pentru mediul natural și a însăși vieții pe Pământ[3].

137. Protecția spațiului cosmic. Nici acest domeniu nu a putut evita interesul pe care-l are omenirea în privința prevenirii, iar dacă pericolul s-a realizat, a eliminării sau limitării consecințelor nefaste pe care le poate avea poluarea cosmosului.

De aceea, pentru reglementarea activităților desfășurate în spațiul cosmic cu scopul de a proteja acest spațiu, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a adoptat mai multe rezoluții, în condițiile cărora s-au încheiat mai multe convenții și tratate internaționale, care parțial stabilesc și condițiile de protejare a spațiului cosmic. Dintre acestea reținem ca foarte importante: Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 1962 intitulată Declarația principiilor juridice care guvernează activitățile statelor în exploatarea și folosirea spațiului extraatmosferic din 13 decembrie 1963; Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 1884 din 17 octombrie 1963, care cheamă statele să se abțină să plaseze pe orbită în jurul pământului orice obiect purtător de arme nucleare sau orice alte feluri de arme de distrugere în masă și să instaleze asemenea arme pe corpurile cerești; sau Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 110 din 3 noiembrie 1997 care consideră propaganda destinată sau de natură să provoace sau să încurajeze orice amenințare a păcii sau a alt act de agresiune ș.a.

Tratatele mai semnificative, dintre care unele privesc și protecția spațiului cosmic, sunt: Tratatul privind principiile care guvernează activitatea statelor în explorarea și folosirea spațiului extraatmosferic, inclusiv Luna și celelalte corpuri cerești, adoptat la Moscova la 27 ianuarie 1967, ratificat de România prin Decretul nr. 74/1967, care este

---

[1] A se vedea *M. I. Niciu*, Cucerirea cosmosului și progresul omenirii, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1978, p. 9.

[2] A se vedea *Gh. Chiș, A. Pal*, Astronomie, UBB, Cluj-Napoca, 1975, p. 281.

[3] A se vedea *D. Marinescu*, op. cit., 2003, p. 118.

un tarat-cadru și stipulează principiile ce guvernează activitatea statelor în explorarea și folosirea spațiului respectiv în orice alt mod. La fel, sunt interzise stabilirea de baze, instalații și fortificații militare, experimentarea oricărui tip de armă și efectuarea de manevre militare pe corpurile cerești. Toate aceste aspecte sunt cuprinse în obiectul dreptul cosmic, care reglementează nu numai mijloacele de protecția spațiului cosmic, dar inclusiv și pe acestea, ci în primul rând relațiile dintre state privind studierea și folosirea spațiului cosmic în interesul tuturor popoarelor.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul III
Protecția juridică a solului, subsolului și ecosistemelor terestre

138. Considerații introductive

138. Considerații introductive. Așa cum stabilește legiuitorul nostru[1)], precizăm și noi că protecția solului, a subsolului și a ecosistemelor terestre, prin măsuri adecvate de gospodărire, conservare, organizare și amenajare a teritoriului, este obligatorie pentru toți deținătorii, cu orice titlu.

În același act normativ se mai precizează, în art. 66, că reglementările privind modalitățile de investigare și evaluare a poluării solului și subsolului, remedierea în care solul, subsolul și ecosistemele terestre au fost afectate ca și cele referitoare la protecția calității solului, subsolului și ecosistemelor terestre se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorității publice centrale pentru protecția mediului. Aceeași autoritate publică centrală, cu consultarea celorlalte autorități publice centrale competente, stabilește sistemul de monitorizare a calității mediului geologic în scopul evaluării stării actuale și a tendințelor de evoluție a acesteia.

O altă regulă generală este cuprinsă în art. 67 din aceeași ordonanță, după care controlul respectării reglementărilor legale privind protecția, conservarea, amenajarea și folosirea judicioasă a solului, subsolului și ecosistemelor terestre se organizează și se realizează de autoritățile competente pentru protecția mediului. Potrivit dispozițiilor legale în vigoare, astfel de controale pot fi exercitate și de alte autorități ale administrației publice competente.

În cadrul considerațiilor generale, mai precizăm că unul din obiectivele celui de-al Șaselea Program de Acțiune privind Mediul este de a proteja solul împotriva poluării și a eroziunii.

Secțiunea 1. Protecția juridică a solului

139. Noțiunea de fond funciar. 140. Categorii de terenuri după destinația lor. 141. Noțiunea de teren agricol și silvic. 142. Noțiunea de sol. 143. Particularitățile poluării solului. 144. Protecția juridică a solului. 145. Mijloacele juridice ale protecției solului. 146. Obligațiile legale ale deținătorilor de terenuri privind protecția acestora. 147. Organizarea și amenajarea teritoriului – mijloc de protecție a terenurilor agricole. 148. Rolul îmbunătățirilor funciare. 149. Unele precizări privind repararea prejudiciului asupra solului

139. Noțiunea de fond funciar. Terenurile de orice fel, indiferent de destinație, de titlu pe baza căruia sunt deținute sau de domeniul public ori privat din care fac parte,

---

[1)] A se vedea art. 65 din O.U.G. nr. 95/2005 privind protecția mediului, modificat de art. I, pct. 26 din Legea nr. 265/2006 pentru aprobarea O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

constituie fondul funciar al României[1]. Fondul funciar în cea mai mare parte este acoperit direct de sol, care se folosește în diferite moduri. Excepție fac, într-un sens, terenurile aflate permanent sub ape. Declarația Universală a Drepturilor Omului a ONU (1948) se stabilește că orice persoană se poate prevala de toate drepturile proclamate în declarație și – așa cum se prevede în art. 17 – „are dreptul de proprietate, atât singură, cât și în asociație cu alții" – adăugăm noi – și asupra unei părți a fondului funciar, de care nu poate fi lipsit în mod arbitrar.

140. Categorii de terenuri după destinația lor. Fondul funciar este compus din terenuri cu diferite destinații. În funcție de destinația lor[2], terenurile sunt: terenuri cu destinație agricolă; terenuri cu destinație forestieră; terenuri aflate permanent sub ape; terenuri din intravilan; și terenuri cu destinații speciale, cum sunt cele folosite pentru transporturile rutiere, feroviare, navale și aeriene, inclusiv cele ocupate cu construcțiile și instalațiile aferente, construcții și instalații hidrotehnice, termice, de transport al energiei electrice și gazelor naturale, de telecomunicații, pentru exploatările miniere și petroliere, cariere și halde de orice fel, pentru nevoile de apărare, plajele, rezervațiile, monumentele naturii, ansamblurile și siturile arheologice și istorice și altele asemenea.

141. Noțiunea de teren agricol și silvic. O parte însemnată a fondului funciar al țării cuprinde terenurile agricole și cele silvice, unde pământul este principalul mijloc de producție. Terenurile agricole se folosesc pentru creșterea plantelor și animalelor și alte activități legate de agricultură, iar cele cu destinație forestieră pentru activități silvice.

Terenurile cu destinație agricolă sunt: terenurile agricole productive – arabile, viile, livezile, pepinierele viticole, pomicole, plantațiile de hamei și duzi, pășunile, fânețele, serele, solariile, răsadnițele și altele asemenea; cele cu vegetație forestieră, dacă nu fac parte din amenajamentele silvice[3], pășunile împădurite, cele ocupate cu construcții și instalații agrozootehnice, amenajările piscicole și de îmbunătățiri funciare, drumurile tehnologice și de exploatare agricolă, platformele spațiile de depozitare care servesc nevoilor producției agricole și terenurile neproductive care pot fi amenajate și folosite pentru producția agricolă.

Terenurile cu destinația forestieră (silvice) sunt: cele împădurite sau terenurile care servesc nevoilor de cultură, producție ori administrare silvică, terenurile destinate împăduririlor și cele neproductive – stâncării, abrupturi (abrupții), bolovănișuri, râpe, ravene, torenți –, dacă sunt cuprinse în amenajamente silvice[4].

142. Noțiunea de sol. Solul reprezintă stratul superior și afânat al scoarței pământești în care se dezvoltă viața vegetală, constituind cel mai important element

---

[1] Potrivit art. 1 din Legea fondului funciar nr. 18/1991, publicată în M. Of. nr. 37 din 20 februarie 1991, republicată, cu modificările ulterioare, în temeiul art. VII din Legea nr. 169/1997, publicată în M. Of. nr. 299 din 4 noiembrie 1997, dându-se textelor o nouă numerotare, în M. Of. nr. 1 din 5 ianuarie 1998, cu unele modificări și completări ulterioare.

[2] A se vedea art. 2 din Legea fondului funciar nr. 18/1991.

[3] *Amenajamentul silvic* este tehnica punerii în valoare și regenerării pădurilor.

[4] A se vedea art. 2 lit. a) și b) din Legea fondului funciar nr. 18/1991.

component al terenurilor agricole. Resursele pe care le conține variază în timp, în funcție de condițiile de gestionare și utilizare a terenurilor. Această resursă naturală practic neregenerabilă este foarte importantă pentru viața pe Pământ. În raport cu plantele, solul reprezintă rizosfera.

Este indiscutabil că imensa diversitate a tipurilor de soluri (320, cu numeroase subtipuri), pe lângă abordările naționale ascendente, nu de puține ori cu susul în jos, în condițiile actuale și, mai ales viitoare, necesită o strategie europeană științific fundamentată.

Solul este limitat ca întindere. Odată distrus, acest strat nu se va mai putea reface așa cum a fost, întrucât nu se pot reproduce condițiile și istoria formării sale. Epuizarea conținutului de substanțe nutritive ale solului poate fi compensată prin fertilizări, iar lipsa sau excesul de apă prin lucrări hidroameliorative. În schimb, dezafectarea în mari proporții a terenurilor agricole și utilizarea lor în alte scopuri de folosință, ca și procesele de eroziune a solului reduc posibilitățile de folosire a acestuia pentru realizarea producției agricole, făcând până la urmă chiar imposibilă realizarea acesteia, cu toate că suntem martorii unei creșteri importante a cerințelor umane ce creează presiuni din ce în ce mai mari asupra resurselor terenurilor. Ca rezultat al acesteia este utilizarea nerațională a terenurilor și resurselor lor. O sarcină ce rezultă de aici este protejarea prin toate mijloacele legale a solului împotriva poluării și a eroziunii.

Aceste fenomene sunt deosebit de periculoase, întrucât – se știe – pentru formarea unui strat de sol gros de 3 cm este nevoie de 300-1000 de ani, iar geneza unui strat gros de 20 cm durează 2.000-7.000 de ani[1)], pe când diminuarea capacității de producție și a calității solului poate avea loc într-un interval de timp relativ foarte scurt.

Parlamentul European, prin intermediul Comisiei pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală, a propus în mai 2007 patruzeci și trei de amendamente cu privire la Strategia tematică pentru protejarea solului, dintre care Amendamentul nr. 1 pct. 1 constată că solul este o resursă comună și în multe locații neregenerabilă și „subliniază că solul, împreună cu apa, aerul și diversitatea biologică, pentru care există deja dispoziții legale comunitare specific e, au un rol decisiv pentru producția pe termen lung și durabilă a produselor alimentare, a fibrelor și, într-o măsură din ce în ce mai mare, a masei biodegradabile, și totuși până acum nu există nici o dispoziție legală comunitară specifică". Merită a fi reținut și amendamentul 12 pct. 4a, care „atrage atenția în acest sens că în 14 state membre există semne de deșertificare, iar în restul de 13 state aceste semne nu există, dar apar fenomene ecologice cum ar fi eroziunea și salinizare solului, la nivel regional sau local".

De aceea, în astfel de situații se utilizează cele mai variate mijloace (tehnice, științifice, organizatorice, economice și, desigur, juridice) pentru protecția solului, pentru îmbunătățirea capacității sale productive.

143. Particularitățile poluării solului. Agricultura și silvicultura au un rol decisiv în menținerea calității solului, precum și în revitalizarea acestuia.

[1)] A se vedea *I. Pop*, Ocrotirea naturii în R.S.R., Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, 1982, p. 20.

Solul, ca orice element al mediului şi mai ales apa şi aerul, este supus permanent poluării şi degradării. Această poluare poate fi industrială, agricolă etc.

Cel mai mare pericol pentru sol (rizosferă) este degradarea acesteia, afectând negativ producţia agricolă şi compromiţând chiar existenţa umană[1)].

Industrializarea masivă are ca rezultat pătrunderea în atmosferă, printre altele, a unor cantităţi tot mai mari de metale toxice, de unde ploile şi zăpezile le aduc pe sol, se acumulează şi acţionează negativ asupra ecologia solului. Această ecologie este foarte vulnerabilă la efectele toxice ale mercurului, plumbului, nichelului, cadmiului etc., care pot inhiba creşterea plantelor şi a bacteriilor folositoare din pământ, pot forma elemente alcătuite din mai multe metale toxice şi compuşi organici din sol. Dar, chiar dacă astfel de elemente sunt inofensivi pentru culturile agricole, ele pot să ajungă prin intermediul hranei în organismul uman, unde se pot dovedi dăunătoare[2)].

Poluarea solului este rezultatul oricărei operaţiuni care produce dereglarea normală a solului, manifestată prin degradarea fizică, chimică şi biologică a sa ce afectează negativ fertilitatea, respectiv capacitatea de producţie. Concentraţiile de poluanţi în sol, ce depăşesc pragurile de alertă prevăzute în reglementările privind evaluarea poluării mediului se numeşte *poluare potenţial semnificativă*. Valorile respective definesc nivelul poluării la care autorităţile competente consideră că un amplasament poate avea un impact asupra mediului şi stabilesc necesitatea unor studii suplimentare şi a măsurilor de reducere a concentraţiilor de poluanţi în emisii/evacuări. Dacă concentraţiile de poluanţi în sol depăşesc pragurile de intervenţie prevăzute în reglementările privind evaluarea poluării solului avem de a face cu *poluare semnificativă*.

Importanţa poluării solurilor cu substanţe chimice şi alţi agenţi poluanţi, care nu sunt incluşi în reglementările actuale[3)] va fi apreciată de către autorităţile competente pe baza unor studii efectuate de unităţi specializate[4)]. Aceste reglementări privind poluarea solurilor se referă atât la folosinţa sensibilă, cât şi la cea mai puţin sensibilă a terenurilor[5)], identificate după cum urmează:

– folosinţa sensibilă a terenurilor este reprezentată de utilizarea acestora pentru zone rezidenţiale şi de agrement, în scopuri agricole, ca arii protejate sau zone sanitare cu regim de restricţii, precum şi suprafeţele de terenuri prevăzute pentru astfel de utilizări în viitor;

– folosinţa mai puţin sensibilă a terenurilor include toate utilizările industriale şi comerciale existente, precum şi suprafeţele de terenuri prevăzute pentru astfel de utilizări în viitor;

[1)] A se vedea: *D. Marinescu*, op. cit., 2003, p. 176-177; *Şt. Ţarcă*, op. cit., p. 193-194.

[2)] *L. Brown*, Probleme globale ale omenirii, Institutul Worldwatch (S.U.A.), Ed. Tehnică, Bucureşti, 1988, p. 179; *B. Commoner*, Cercul care se închide, Ed. Politică, Bucureşti, 1980, p. 223.

[3)] A se vedea Anexa la Ordinul ministrului apelor, pădurilor şi protecţiei mediului nr. 756/1997 pentru aprobarea Reglementării privind evaluarea poluării mediului, în M. Of. nr. 303 bis din 6 noiembrie 1997.

[4)] A se vedea art. 7 din Ordinul nr. 756/1997.

[5)] *Folosinţa sensibilă şi mai puţin sensibilă* sunt tipuri de folosinţe ale terenurilor, care implică o anumită calitate a solurilor, caracterizată printr-un nivel maxim acceptat al poluanţilor.

– în cazul în care există incertitudini asupra încadrării unei folosințe de teren, se vor considera concentrațiile pragurilor de alertă[1] și de intervenție[2] pentru folosințele sensibile ale terenurilor.

Parlamentul European, prin Comisia pentru mediu (PE 2007, p. 3, 9), apreciază că schimbarea modului de utilizare a solului (care este o resursă comună, spre deosebire de apă, aer și biodiversitate) ar putea provoca o creștere a captării de carbon sau a emisiilor de gaze cu efect de seră, de pildă în cazul despăduririlor sau atunci când sunt secate turbăriile ca urmare a unei fitoirigări ori a unei irigări necorespunzătoare, precum și atunci când sunt arate pajiștile permanente, precum și în cazul arării necorespunzătoare a versanților. De asemenea, se recunoaște nu numai că utilizarea prezentă a solului are un impact semnificativ asupra schimbărilor climatice, ci și că aceste schimbări, la rândul lor, pot provoca degradarea sau eroziunea severă a solului. P.E. constată că terenurile agricole productive reprezintă o sursă din ce în ce mai rară la nivel mondial, ceea ce indică necesitatea adoptării unor practici agricole durabile, care să mențină calitățile valoroase ale solului.

Putem afirma deci că poluanții care se acumulează în sol pot tulbura puternic echilibrul ecologic vital al acestuia.

Toate acestea impun o protecție integrată a solului, indiferent de regimul lui juridic și de destinația sa economică concretă, înainte de toate a celor agricole și silvice.

144. Protecția juridică a solului. Spre deosebire de apă, aer și biodiversitate, pentru care există dispoziții legislative comunitare specifice, solul, care are un rol decisiv în producția viabilă, pe termen lung, a produselor alimentare, furajelor, fibrelor și, într-o măsură din ce în ce mai mare, a biomasei, nu are astfel de dispoziții legislative, ceea ce impune adoptarea unei directive-cadru privind protecția solului, cu luarea în considerare a rolului deosebit de important pe care-l are în abordarea unor provocări pe plan mondial, cum sunt diminuarea productivității solului, a serviciilor ecosistemice și a biodiversității, datorate despăduririlor, deteriorării calității apei, formărilor de stepe, eroziunii continue a solului, inundațiilor și alunecărilor de teren, precum și necesității asigurării unei producții alimentare sigure și în cantități suficiente. În politica comunitară s-a inițiat, nu odată, să se elaboreze o directivă privind buna gestionare a deșeurilor biologice, în vederea reducerii cantității de astfel de deșeuri stocate în depozite speciale sau incinerate și a promovării, în schimb, a producerii de compost și de biogaz. Se știe că reziduurile tratate și compostul rezultat în urma producerii de biogaz sunt de o calitate satisfăcătoare și ar putea avea o contribuție semnificativă la conservarea și creșterea materiei organice din sol.

---

[1] *Prag de alertă* înseamnă concentrații de poluanți în sol la care au rolul de a avertiza autoritățile competente asupra unui impact potențial asupra mediului și care determină declanșarea unei monitorizări suplimentare și/sau reducerea concentrațiilor de poluanți din emisii/evacuări.

[2] *Prag de intervenție* înseamnă concentrații de poluanți în sol la care autoritățile competente vor dispune executarea studiilor de evaluare a riscului și reducerea concentrațiilor de poluanți.

În legislația noastră națională avem numeroase reglementări destinate protecției solului, indiferent de destinația economico concretă a terenului și de titlul juridic cu care diferite persoane fizice sau juridic e le dețin. În această parte a tratatului ne vom referi la legislația care privește terenurile cu destinație agricolă, care reprezintă partea mai însemnată a normelor juridice privitoare la protecția solului. Datorită însă faptului că silvicultura apare nu de puține ori în strânsă legătură cu agricultura, iar reglementările legale în materie conțin unele reguli comune cu privire la cele două domenii de activitate economică vom atinge uneori și protecția terenurilor destinate silviculturii.

Dintre reglementările legale în materie reținem ca foarte importante următoarele. Unele reglementări din Legea fondului funciar nr. 18/1991 (republicată în 1998) completată și modificată; Capitolul XI din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului; H.G. nr. 1408/2007 privind modalitățile de investigare și evaluare a poluării solului și subsolului[1)]; Capitolul 3 din Ordinul ministerului apelor, pădurilor și protecției mediului nr. 756/1997 pentru aprobarea Reglementării privind evaluarea poluării mediului[2)] etc.

Așa cum am mai arătat, unul din obiectivele celui de-al Șaselea Program de Acțiune privind Mediul este acela de a proteja solul împotriva poluării și a eroziunii. Strategia respectivă a fost începută prin comunicarea COM (2002) 179 întitulată „Către o strategie tematică privind protecția solului" și prin Directiva nr. 96/61/CE referitoare la prevenirea și controlul integrat al poluării. În acest din urmă document se definesc obligațiile minime ce trebuie respectate de punerea în funcție a instalațiilor industriale, cuprinzând măsuri referitoare la emisiile în apă, aer și sol care stau la baza permiselor de funcționare a instalațiilor respective. În amendamentul 6 pct. 3 se „indică faptul că agricultura și silvicultura au un rol decisiv în menținerea calității solului, precum și în revitalizarea solului și că proprietarii solurilor au un interes personal să păstreze calitatea solului; atrage atenția că trebuie evitată o sigilare de lungă durată a solurilor de mare valoare ecologică sau productivă, acoperite de suprafețe artificiale, ca urmare a construcției de infrastructuri și a urbanizării, mai ales în zonele de luncă, în zonele arabile fertile sau în cele de coastă; cere să fie acordată o atenție specială tuturor locurilor publice – de la cele locale la cele comunitare – mai ales în zonele de coastă, afectate de presiunea mare exercitată de activitățile umane". Mai amintim amendamentul 17, pct. 5c, care „salută Comunicarea Comisiei privind strategia tematică pentru protecția solului care cuprinde respectiva comunicare din anul 2002 [COM(2002)179] și propunerea de adoptare a unei directive-cadru pentru protecția solului". În fine, reținem și amendamentul 18, pct. 6 care consideră că diversitatea importantă a tipurilor de soluri, „pe lângă abordările naționale ascendente, necesită și o strategie europeană care să se bazeze pe prevenirea, sensibilizarea cetățenilor, informarea și identificarea domeniilor de risc, pentru a aborda această problemă la nivel european; solicită ca statele membre care nu au legislație în domeniul protecției solului prin implicarea răspunderii proprietarilor, să devină conștienți de răspunderea lor pentru protejarea solului".

[1)] M. Of. nr. 802 din 23 noiembrie 2007.

[2)] M. Of. nr. 303 bis din 6 noiembrie 1997.

În Raportul referitor la strategia tematică pentru protecția solului a Parlamentului European, Comisia pentru mediu, sănătate publică și siguranță alimentară [2006/2293(INI)], prezentat la 24 octombrie 2007, se fac unele aprecieri, de pildă: constată că degradarea solului are cauze și efecte locale și regionale și că efectele sporadice transfrontaliere sunt cauzate de factori geomorfologici regionali și, prin urmare, necesită măsuri interguvernamentale; își exprimă îngrijorarea cu privire la consecințele degradării solului și subliniază necesitatea unei strategii europene pentru identificarea și soluționarea problemelor legate de degradarea solului; s-a considerat că strategia europeană trebuie să se bazeze pe acțiuni de prevenire, sensibilizarea publicului, informarea și identificarea domeniilor de risc etc.; totodată, s-a solicitat ca statele membre, care nu au reglementări legale în domeniul protecției solului, să-și asume responsabilitățile în acest domeniu, cu luarea în considerare a răspunderilor proprietarilor, și s-a apreciat că autoritățile regionale și locale trebuie să aibă un rol însemnat în stabilirea obiectivelor și planurilor pentru protecția solului. Se mai subliniază că solul are un rol decisiv în producția viabilă

Cu aceeași ocazie, PE a invitat Comisia pentru mediu, sănătate publică și siguranță alimentară să promoveze cercetări suplimentare privind rolul și importanța solului în protecția biodiversității, precum și a biodiversității solului, în privința proceselor care stau la baza funcțiilor solului, schimbările spațiale și temporale ale proceselor care privesc solul, factorii ecologici, economici și sociali care reprezintă amenințări la adresa solului, factorii care influențează rolurile utilitare ale solurilor pentru mediu, precum și procedurile și tehnologiile operaționale pentru protecția și remedierea solurilor. În acest sens, au și fost luate primele măsuri în cadrul propunerii pentru cel de-al Șaptelea program-cadru (2007-2013), care include cercetarea privind funcțiile solului în cadrul domeniilor prioritare „Mediu" și „Alimentație, agricultură și biotehnologie".

Prevenirea contaminării solului este deosebit de importantă din punctul de vedere al conservării proprietăților fizice și chimice corespunzătoare ale solului, a calității solului însuși și pentru asigurarea protecției altor elemente ale mediului natural. Prin urmare, se impune ca legislația comunitară actuală și viitoare să respecte un astfel de obiectiv.

Protecția solului și legăturile dintre aceasta și schimbările climatice, biodiversitatea, despăduririle, drenarea terenurilor, deșertificarea, formarea de stepe, scăderea nivelului apelor subterane, acidificarea, eroziunea și riscul sporit din cauza calamităților naturale și a celor provocate de om trebuie să fie abordate în mod prioritar în cadrul Monitorizării globale pentru mediu și securitate (MGMS) și în cadrul INSPIRE.

Ca un element semnificativ de cooperare și colaborare dintre statele membre ale Uniunii Europene, amintim că PE a solicitat Comisiei pentru mediu, sănătate publică și siguranță alimentară să inițieze și să elaboreze sisteme de încurajare a transferului de cunoștințe referitoare la cele mai bune practici din legislațiile naționale privitoare la protecția solului. Aceasta ar contribui, indiscutabil, la îmbunătățirea reglementărilor legale comunitare în materie și s-ar putea formula – eventual – măsuri imperative menite să promoveze calitatea solului.

În propunerea de Directivă a PE şi a Consiliului a fost gândit un nou cadru privind protecţia solului, prin care se modifică Directiva 2004/35/CE (2006/0086 COD), invocându-se necesitatea elaborării şi adoptării unui cadru legal uniform privind această problemă. Se recunoaşte că legislaţia comunitară include dispoziţii referitoare la protecţia solului[1], dar nici una dintre aceste dispoziţii nu protejează toate tipurile de sol, contra tuturor proceselor de degradare.

După un capitol introductiv, în Capitolul II se fac referiri concrete la prevenirea riscurilor, la ameliorare şi restaurare, stabilindu-se că statele membre vor dispune de un termen de cinci ani, de la data când directiva va fi transpusă, pentru a identifica zonele de pe teritoriul naţional care se includ în categoria «zonelor de risc» (unde există indicii suficiente că acestea vor fi supuse unor procese de degradare, ca de pildă eroziunea apelor, salinizare, alunecări de teren ş.a.). Capitolul următor se referă la contaminarea solului unde se reglementează prevenirea acestei contaminări, inventarierea terenurilor contaminate care va fi făcut public şi revizuit odată la cinci ani. În privinţa procedurii de identificare a terenurilor contaminate, se dispune că fiecare stat membru va desemna autoritatea competentă să identifice aceste terenuri. În privinţa reabilitării solului, se stabileşte că statele membre sunt obligate ca, în termen de şapte ani de la intrarea în vigoare a directivei, să elaboreze o Strategie Naţională privind Reabilitarea, care va trebui revizuită o dată la cinci ani. Următorul capitol (IV) se referă la Sensibilizarea, prezentarea şi schimbul de informaţii, iar ultimul capitol cuprinde dispoziţii finale.

În cadrul sistemului juridic naţional, legiuitorul român a acordat (mai ales în ultimii ani) atenţia cuvenită protecţiei solului, subsolului şi ecosistemelor terestre. Solul se protejează, în primul rând, prin utilizarea raţională a terenurilor, prin măsuri de prevenire a degradării acestora provocată de fenomene naturale sau cauzate de activităţi umane, dar şi prin refacerea solului poluat.

M.M.D.D., ca organ de specialitate al administraţiei publice centrale, pe lângă atribuţii principale[2], îndeplineşte şi atribuţii specifice, dintre care amintim coordonarea şi supravegherea respectării prevederilor legale privind solul şi subsolul[3]. În cadrul acestei atribuţii, acest minister de specialitate, împreună cu Ministerul Agriculturii, Pădurilor şi Dezvoltării Rurale a aprobat organizarea Sistemului naţional de monitoring integrat al solului, de supraveghere, control şi decizii pentru reducerea aportului de poluanţi proveniţi din surse agricole şi de management al reziduurilor organice provenite din zootehnice în zone vulnerabile şi potenţial vulnerabile la poluarea cu nitraţi, precum şi Programul de organizare a Sistemului naţional de monitoring integrat al solului[4].

---

[1] De pildă, cu privire la reziduuri, agricultură, dezvoltare rurală, la produsele chimice, la prevenirea şi controlul poluării industriale, a schimbării climatice, a protecţiei apei ş.a.

[2] A se vedea art. 3 din H.G. nr. 368/2007 privind organizarea şi funcţionarea M.M.D.D.

[3] A se vedea H.G. nr. 368/2007, art. 4 pct. 20.

[4] A se vedea Ordinul comun (al celor două ministere) nr. 242/197 (M. Of. nr. 471 din 3 iunie 2005).

O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului consacră un întreg capitol (XI) protecției solului, subsolului și ecosistemelor terestre, fără însă să se refere concret la protecția solului, stabilește regula generală că această activitate de protecție, care se realizează prin măsuri adecvate de gospodărire, conservare, organizare și amenajare a teritoriului, este obligatorie pentru toți deținătorii de terenuri, cu orice titlu[1]. Desigur, și această regulă s-a adoptat în prisma necesității îndeplinirii angajamentelor asumate de țara noastră în procesul de integrare europeană, când s-a ținut cont de necesitatea creării cadrului unitar prin care se statuează principiile care guvernează întreaga activitate de protecție a mediului și care trasează direcțiile de reglementare a activităților economice în vederea atingerii obiectivelor dezvoltării durabile.

Unele reglementări avem și în Legea fondului funciar nr. 18/1991, dintre care în art. 79 se stabilește că protecția și ameliorarea solului se realizează prin lucrări de prevenire și de combatere a proceselor de degradare și poluare a solului provocate de fenomene naturale sau cauzate de activități economice și sociale. Aceste lucrări se stabilesc pe bază de studii și proiecte,, întocmite la cerere de organele de cercetare și proiectare de specialitate și se execută de către deținătorii terenurilor sau prin grija acestora de către unități specializate în execuția unor asemenea lucrări. Desigur, statul sprijină realizarea lucrărilor respective, suportând parțial sau total cheltuielile în limita alocației bugetare aprobate, pe baza notelor de fundamentare elaborate de unitățile de cercetare și proiectare, însușite de organele agricole de specialitate județene și aprobate de către Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale.

Potrivit art. 82 din Legea fondului funciar, terenurile care prin degradare și poluare și-au pierdut, total sau parțial, capacitatea de producție pentru culturi agricole vor fi constituite în perimetre de ameliorare. Grupele de terenuri care intră în perimetrele de ameliorare se stabilesc de M.A.P.D.R. și M.M.D.D., la propunerile ce au la bază situațiile înaintate de comune, orașe (inclusiv municipii). Delimitarea perimetrelor de ameliorare se face de către o comisie de specialiști. Documentațiile întocmite se avizează de organele județene agricole, silvice și protecția mediului și se înaintează autorității publice centrale de specialitate pentru agricultură care, împreună cu ministerele și departamentele interesate, vor stabili programele de proiectare, finanțare și execuție.

Un rol însemnat în protecția solului și în prevenirea deteriorării calității acestuia îl au lucrările de îmbunătățiri funciare. Legea îmbunătățirilor funciare nr. 138/2004[2] stabilește obiectivele pentru ameliorările funciare care sunt: asigurarea protecției terenurilor de orice fel și a oricăror categorii de construcții față de inundații, alunecări de teren și eroziuni, precum și protecției lacurilor de acumulare împotriva colmatării și regularizarea cursurilor de apă; asigurarea unui nivel corespunzător de umiditate a solului; asigurarea ameliorării solurilor acide, sărăturate și nisipoase, precum și protecția împotriva poluării.

---

[1] Art. 65 din Ordonanță a fost modificat prin Legea nr. 265/2006 prin care a fost aprobată Ordonanța.

[2] M. Of. nr. 369 din 28 aprilie 2004.

Articolul 2 din Legea îmbunătățirilor funciare stabilește că amenajările de îmbunătățiri funciare[1)], ca lucrări hidrotehnice complexe și agropedoameliorative se realizează în scopul prevenirii și înlăturării acțiunii factorilor de risc – secetă, exces de apă, eroziunea solului și inundații, precum și poluare – pe terenurile cu aceste destinații, indiferent de proprietar. Este indiscutabil că acestea contribuie la valorificarea capacității de producție a terenurilor și a plantelor, precum și la introducerea în circuitul economic a terenurilor neproductive.

Legea stabilește că amenajările de îmbunătățiri funciare cuprind următoarele categorii de lucrări: a) îndiguiri și regularizări ale cursurilor de apă de interes local prin care se asigură, în principal, protecția terenurilor și a oricăror categorii de construcții împotriva inundațiilor, surse locale de apă și emisari pentru s curgerea apelor; b) amenajări de irigații și orezării prin care se asigură aprovizionarea controlată a solului și a plantelor cu cantitățile de apă necesare dezvoltării culturilor și creșterii producției agricole. Aceste amenajări cuprind lucrări de captare, pompare, transport, distribuție și evacuare a apei și, după caz, lucrări de nivelare a terenurilor; c) amenajări de desecare și drenaj, care au drept scop prevenirea și înlăturarea excesului de umiditate de la suprafața terenului și din sol, în vederea asigurării condițiilor favorabile de utilizare a terenurilor. Aceste amenajări cuprind lucrări de colectare, de transport și de evacuare în emisar a apei în exces; d) lucrări de combatere a eroziunii solului și de ameliorare a terenurilor afectate de alunecări, prin care se previn, se diminuează sau se opresc procesele de degradare a terenurilor. Aceste amenajări cuprind lucrări pentru protecția solului, regularizarea scurgerii apei pe versanți, stingerea formațiunilor torențiale, stabilizarea nisipurilor mișcătoare; e) amenajări pedoameliorative pe terenurile sărăturate, acide și pe nisipuri, pe terenurile poluate, inclusiv cu reziduuri petroliere, cu halde de la exploatările miniere, pe alte terenuri neproductive, cuprinzând și lucrările de nivelare-modelare, de sacrificare, de afânare adâncă, rigole și șanțuri de scurgere a apei, arăturile în benzi cu coame, udările de spălare a sărurilor, aplicarea de amendamente, precum și îngrășăminte, în scopul valorificării pentru agricultură și, după caz, pentru silvicultură; f) perdelele forestiere de producție a terenurilor agricole și plantații pentru combaterea eroziunii solului; g) alte soluții tehnice și lucrări noi, rezultate din activitatea de cercetare.

Realizarea amenajărilor de îmbunătățiri funciare la nivel național are loc pe baza programelor și strategiei sectoriale, iar la nivel local, conform nevoilor autorităților publice locale, ale persoanelor juridice sau fizice interesate, pe baza programelor zonale și locale de amenajare a teritoriului.

Potrivit art. 3 din Legea îmbunătățirilor funciare, prin măsurile stabilite se urmărește realizarea următoarelor scopuri; reglementarea regimului juridic al proprietății și folosinței infrastructurii de îmbunătățiri funciare și a terenului aferent, precum și

---

[1)] *Amenajare de îmbunătățiri funciare* – o rețea de sisteme de irigații, sisteme de desecare și drenaj și lucrări de apărare împotriva inundațiilor sau de combatere a eroziunii solului, care deservește o suprafața de teren definită și care include terenul, clădirile, echipamentul, drumurile de acces și infrastructura aferente, necesare pentru a exploata, întreține și repara amenajarea și sistemele componente.

mecanismele de dobândire și/sau transmitere a dreptului de proprietate, administrare sau folosința asupra acestei infrastructuri; instituirea cadrului de reglementare a înființării și funcționarii Administrației Naționale a Îmbunătățirilor Funciare, denumită în continuare Administrație, persoană juridică română de interes public național în sectorul îmbunătățirilor funciare, care desfășoară activitățile prevăzute de această lege; reglementarea înființării și funcționarii organizațiilor de îmbunătățiri funciare și a federațiilor de organizații de îmbunătățiri funciare în vederea desfășurării activităților de îmbunătățiri funciare[1)] atât în interesul membrilor lor, cât și în interesul public; stabilirea serviciilor prestate de Administrație organizațiilor de îmbunătățiri funciare și federațiilor de organizații de îmbunătățiri funciare și mecanismele de finanțare a acestor activități; stabilirea atribuțiilor autorității publice centrale, denumita în continuare ministerul, care coordonează elaborarea strategiei și politicilor în sectorul îmbunătățirilor funciare; stabilirea principiilor reorganizării Societății Naționale „Îmbunătățiri Funciare" S.A.; stabilirea sancțiunilor care se aplica în cazul încălcării prevederilor prezentei legi.

Principiile care stau la baza realizării obiectivelor îmbunătățirilor funciare sunt următoarele: a) exploatarea echitabila a amenajărilor de îmbunătățiri funciare, sistemelor de irigații sau desecare și drenaj și a lucrărilor de apărare împotriva inundațiilor și combatere a eroziunii solului pentru asigurarea protecției intereselor tuturor beneficiarilor; b) consultarea și, după caz, implicarea beneficiarilor, organizațiilor neguvernamentale și a altor reprezentanți ai societății civile în luarea deciziilor în scopul promovării adoptării raționale, eficiente și transparente a acestora; c) realizarea, în principal, de către proprietarii de teren, individual sau prin organizațiile de îmbunătățiri funciare ori federațiile de organizații de îmbunătățiri funciare a exploatării, întreținerii și reparațiilor amenajărilor de îmbunătățiri funciare situate pe terenurile pe care le dețin, inclusiv a lucrărilor de reabilitare, executare de investiții și suportarea costurilor acestor activități; statul intervine prin Administrație și prin alocarea de fonduri de la bugetul de stat în completarea surselor proprii ale Administrației sau ale beneficiarilor amenajărilor declarate de utilitate publica, în cazurile în care proprietarii de teren nu pot desfășura ei înșiși activități de îmbunătățiri funciare; d) exploatarea amenajărilor de îmbunătățiri funciare astfel încât sa se prevină folosirea ineficienta a apei, excesul de umiditate, eroziunea și poluarea solului și să se promoveze protecția mediului în conformitate cu standardele de mediu[2)].

Potrivit art. 34 din Legea nr. 138/2004, pentru realizarea oricărei investiții, scoaterea din circuitul agricol a terenurilor deservite de infrastructura de îmbunătățiri funciare aparținând domeniului public al statului se face prin hotărâre a Guvernului, iar a celor deservite de infrastructura aparținând domeniului privat al statului sau persoanelor fizice, la cererea acestora, se face prin ordin al ministrului.

[1)] *Activități de îmbunătățiri funciare* – exploatarea, întreținerea, reparațiile, proiectarea și construcția sistemelor și amenajărilor de irigații sau desecare și drenaj, lucrărilor de apărare împotriva inundațiilor sau combatere a eroziunii solului, precum și reabilitarea și consolidarea acestora.

[2)] A se vedea art. 4 din Legea nr. 138/2004.

Prin reorganizarea Societății Naționale „Îmbunătățiri Funciare" S.A. a fost înființată Administrația Națională a Îmbunătățirilor Funciare (în continuare, Administrația) ca persoană juridică română de interes public național, care funcționează pe bază de gestiune economică și autonomie financiară, sub autoritatea ministerului.

Administrația desfășoară următoarele activități: exploatează, întreține și repara amenajările de îmbunătățiri funciare declarate de utilitate publică[1]; realizează investiții privind reabilitarea amenajărilor de îmbunătățiri funciare existente și construcția de noi amenajări; desfășoară activități de informare și instruire în domeniul îmbunătățirilor funciare; realizează și asigura funcționarea sistemului național de supraveghere, evaluare, prognoza și avertizare privind efectele economice și ecologice ale activităților de îmbunătățiri funciare; organizează, realizează și tine la zi cadastrul de îmbunătățiri funciare; prestează servicii de îmbunătățiri funciare către organizații, federații și alți deținători de teren; desfășoară alte activități de interes public prevăzute de prezenta lege[2]. În activitatea sa, Administrația aplică principiile realizării obiectivelor îmbunătățirilor funciare, gestionează eficient resursele proprii și pe cele date în administrarea sa, prin valorificarea optimă a acestora și, totodată asigură integritatea și funcționarea durabilă a amenajărilor de îmbunătățiri funciare aflate în administrarea sa.

Potrivit art. 53 din lege, administrația își desfășoară activitatea, la nivel de amenajare de îmbunătățiri funciare, prin sucursalele sale, care sunt unități fără personalitate juridică. Sucursalele exploatează, întrețin și repara amenajările de îmbunătățiri funciare și desfășoară activități de îmbunătățiri funciare în cadrul unei zone delimitate pe baza structurii funcționale a amenajărilor sau grupurilor de amenajări pe care acestea le administrează.

Răspunderea pentru coordonarea activităților de îmbunătățiri funciare revine Ministerului Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale sau oricărei alte autorități publice centrale căreia i se atribuie răspunderea pentru sectorul îmbunătățirilor funciare. Acest minister efectuează planificarea și elaborează politici pentru sectorul îmbunătățirilor funciare, elaborează și actualizează periodic strategia națională pentru acest sector, ce se aprobă prin hotărâre de guvern. Ministerul întocmește strategia națională pentru sectorul îmbunătățirilor funciare, care cuprinde: descrierea și analiza stadiului actual al sectorului îmbunătățirilor funciare; evaluarea principalelor riscuri care pot afecta sectorul și costurile prevenirii, reducerii ori atenuării acestor riscuri; identificarea obiectivelor pe termen scurt, mediu și lung ce se vor realiza pentru asigurarea dezvoltării durabile a sectorului, inclusiv reabilitarea amenajărilor de îmbunătățiri funciare existente și stabilirea criteriilor de selectare a amenajărilor ce se reabilitează; stabilirea măsurilor administrative, a indicatorilor de performanță, a mecanismelor de finanțare și măsurilor de prevenire, reducere sau atenuare a factorilor de risc identificați, precum și realizarea obiectivelor sectoriale, cum sunt: cercetarea aplicativă, consultarea în vederea elaborării și/sau elaborarea strategiilor subsectoriale, precum și alte aspecte relevante pentru elaborarea strategiei naționale[3].

---

[1] *Amenajare de îmbunătățiri funciare declarată de utilitate publică* este o amenajare de îmbunătățiri funciare din domeniul public sau privat al statului, care este exploatată, întreținută și reparată de Administrație în conformitate cu art. 37 din aceeași lege.

[2] Legea nr. 138/2004, art. 36.

[3] Legea nr. 138/2004, art. 71.

145. Mijloacele juridice ale protecției solului. Prin toate aceste măsuri, s-a urmărit realizarea unei *protecții calitative* a solului. Scopul acestor lucrări este valorificarea superioară a solului, creșterea potențialului său productiv și introducerea în circuitul economic al terenurilor neproductive, indiferent de domeniul public sau privat. De ideea calității ține și faptul că pentru realizarea amenajărilor de utilitate publică este obligatoriu acordul proprietarilor de terenuri. Folosirea rațională și eficientă a tuturor suprafețelor de teren privește oricare dintre destinațiile economice și sociale cărora ele le sunt afectate.

Protecția cantitativă a solului, a terenurilor în general, în special al celor agricole, a căpătat o reglementare în Capitolul 7 al Legii fondului funciar, întitulat folosirea temporară sau definitivă a terenurilor în alte scopuri decât producția agricolă și silvică, ce se poate face numai în condițiile prevăzute de lege.

Legea stabilește în art. 91 că amplasarea noilor construcții de orice fel se poate face, ca regulă generală, în intravilanul localităților. Prin excepție, unele construcții care, prin natură lor, pot genera efecte poluante elementelor de mediu, pot fi amplasate în extravilan, caz în care amplasamentele se vor stabili, în prealabil, pe bază de studii ecologice de impact, avizate de organele de specialitate privind protecția mediului. Desigur, fac excepție de la regula generală și construcțiile care, prin natura lor, nu se pot amplasa în intravilan (de exemplu, adăposturile pentru animale).

Reținem că amplasarea construcțiilor de orice fel pe terenuri cu destinație agricolă din extravilan (de clasa I și a II-a), pe cele amenajate cu lucrări de îmbunătățiri funciare, cu vii și livezi, în parcuri naționale, rezervații, monumente, ansambluri arheologice și istorice este *interzisă*.

Și de la această regulă legea stabilește unele excepții și anume: construcțiile care servesc activitățile agricole, cele cu destinație militară, căile ferate, șoselele de importanță deosebită (cum sunt autostrăzile), liniile electrice de înaltă tensiune, forarea și echiparea sondelor, lucrările aferente exploatării țițeiului și gazului, conductele magistrale de transport de gaze sau petrol, lucrările de gospodărire a apelor și realizarea de surse de ape.

Scoaterea definitivă din circuitul agricol a terenurilor agricole din extravilan (de clasa I și a II-a de calitate, a celor amenajate cu lucrări de îmbunătățiri funciare, precum și a celor plantate cu vii și livezi), prin extinderea intravilanului localităților, se face, cu plata unor taxe de către persoanele fizice sau juridice, la propunerea consiliilor locale, prin hotărâre a Guvernului și cu avizul puterii administrative centrale pentru agricultură. Din aceste taxe se constituie Fondul de ameliorare a fondului funciar, aflat la dispoziția ministerelor agriculturii și a protecției mediului. Astfel de taxe nu se datorează pentru terenurile scoase definitiv din circuitul agricol și silvic pentru construcții care deservesc activitățile agricole și silvice, lucrările de îmbunătățiri funciare, regularizarea cursurilor de apă, realizarea de surse de apă potabilă și obiective meteorologice, precum și pentru terenurile agricole sau silvice, în suprafață de până la 500 mp, aflate în proprietatea persoanelor în vârstă de până la 40 de ani și care doresc să își construiască o locuință[1)].

[1)] A se vedea art. 92 alin. (6) din Legea fondului funciar nr. 18/1991, modificată prin Legea nr. 340/2007 (M. Of. nr. 846 din 10 decembrie 2007).

Pentru scoaterea temporară a terenurilor din producția agricolă și silvică, titularul aprobării trebuie să depună o garanție în bani, egală cu taxa prevăzută pentru scoaterea definitivă a terenurilor din circuitul agricol sau silvic, într-un cont special al Fondului de ameliorare a fondului funciar, pentru care primește o dobândă aplicată de societatea bancară pentru perioada de depozit. După îndeplinirea obligațiilor prevăzute de lege cu privire la redarea terenurilor, la confirmarea organelor județene competente și a proprietarului terenului, titularul va primi garanția depusă și dobânda bancară. Dacă titularul aprobării nu execută lucrările de calitate și la termenele prevăzute în actele aprobatoare, organul de specialitate dispune să se execute lucrările de redare cu cheltuieli din garanția depusă. Dacă nici în astfel de condiții titularul nu execută lucrările respective, întreaga garanție rămâne în Fondul respectiv[1)].

Competente a aproba folosirea definitivă sau temporară a terenurilor agricole în alte scopuri decât producția agricolă sunt: organele agricole județene sau al municipiului București, pentru terenurile agricole până la 1 ha; Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, pentru terenurile agricole în suprafața de până la 100 ha; Guvernul, pentru terenurile agricole a căror suprafață depășește 100 ha (art. 94). Aprobarea este condiționată de acordul prealabil al deținătorilor de terenuri și avizul organelor agricole sau silvie județene, respectiv al municipiului București sau a ministerului de resort, oficiul de cadastru agricol și organizare a teritoriului agricol, județean sau al municipiului București, indiferent de mărimea suprafeței necesare, în cazul în cazul grupării și amplasării diferitelor instalații de-a lungul și în imediata apropiere a căilor de comunicații etc. în așa fel să nu stânjenească execuția lucrărilor agricole, desigur pe baza acordului deținătorilor și cu plata despăgubirilor convenite[2)].

În art. 96 alin. (2) din Legea fondului funciar se stabilește că litigiul născut din refuzul nejustificat al deținătorului terenului de a-și acorda acordul va putea fi soluționat de instanța de judecată, hotărârea acesteia înlocuind consimțământul respectiv.

Titularii lucrărilor de investiții sau de producție, care dețin terenuri pe care nu le mai folosesc în procesul de producție (terenurile rămase în urma excavării de materii prime – cărbune, caolin, argilă, pietriș), de la sondele abandonate etc. trebuie să ia măsurile necesare de amenajare și de nivelare, dându-le o folosință agricolă, iar dacă aceasta nu este posibil, o folosință piscicolă sau silvică. Pentru aceasta au la dispoziție un termen de doi ani de la încheierea procesului de produc ție. În caz contrar, nu li se va aproba scoaterea din producția agricolă sau silvică a altor terenuri.

Mai reținem că ocuparea terenurilor necesare remedierii deranjamentelor în caz de avarii și executarea unor lucrări de întreținere la astfel de obiective (prevăzute la art. 102), care au caracter urgent și care se execută într-o perioadă de până la 30 de zile, se vor face pe baza acordului prealabil al deținătorilor de terenuri sau, în caz contrar, cu aprobarea prefecturii județului sau a Primăriei Municipiului București.

Potrivit art. 103 alin. (2) din Legea fondului funciar, în toate cazurile deținătorii de terenuri au dreptul la despăgubire pentru daunele provocate.

[1)] A se vedea Legea fondului funciar nr. 18/1991, art. 93.

[2)] A se vedea Legea fondului funciar nr. 18/1991, art. 102.

146. Obligațiile legale ale deținătorilor de terenuri privind protecția acestora. Din reglementările legale privitoare la protecția calitativă și cantitativă a solului rezultă că această activitate statală, din domeniul public și privat, se realizează, înainte de toate, prin stabilirea unor obligații legale pentru deținătorii de terenuri. Caracterul public al interesului de a proteja calitativ terenurile agricole rezultă din faptul că statul, prin organele sale de specialitate, are printre atribuțiile sale dezvoltarea sistemului național de supraveghere, evaluare, prognoze, avertizare cu privire la starea calitativă a terenurilor agricole și silvice, și să adopte, să aplice și să controleze realizarea legală a acestei activități.

Deși, la unele dintre astfel de obligații ne-am referit izolat în diferite contexte, vom încerca să sintetizăm cele mai importante astfel de prevederi legale.

Astfel, cum am mai arătat într-un alt context, toți deținătorii de terenuri, cu orice titlu, sunt obligați să protejeze solul. Reglementările legale corespunzătoare privind modalitățile de investigare și evaluare a poluării solului, remedierea în zonele unde solul a fost afectat și cele privitoare la protecția calității solului se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorității publice centrale pentru protecția mediului.

În acest raport juridic de protecția solului, deținătorii de terenuri, dar și orice persoană fizică sau juridică care desfășoară o activitate pe un teren fără a avea un titlu juridic, sunt obligați, potrivit legii: să prevină deteriorarea calității mediului geologic[1]; să asigura luarea măsurilor de salubrizare a terenurilor neocupate productiv sau funcțional, în special a celor situate de-a lungul căilor de comunicații rutiere, feroviare și de navigație; să respecte orice alte obligații prevăzute de legea din domeniu.

Potrivit art. 94 alin. (1) lit. r) din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, toate persoanele fizice și juridice, întrucât protecția mediului constituie o obligație, trebuie să asigure luarea măsurilor de salubrizare a terenurilor deținute cu orice titlu, neocupate productiv sau funcțional, în special a celor situate de-a lungul căilor de comunicație rutiere, feroviare și de navigație, iar alin. (2) lit. a) și b) stabilesc că persoanele fizice sau juridice care prospectează, explorează sau exploatează resursele subsolului au următoarele obligații să efectueze remedierea zonelor în care solul, subsolul și ecosistemele terestre au fost afectate și să anunțe autoritățile pentru protecția mediului sau pe cele competente, potrivit legii, despre orice situații accidentale care pun în pericol mediul și să acționeze pentru refacerea acestuia.

În art. 5 din H.G. nr. 1408/2007 privind modalitățile de investigare și evaluare a poluării solului și subsolului se prevede că investigarea și evaluarea poluării solului și subsolului reprezintă obligația și responsabilitatea operatorului economic sau deținătorului de teren care a desfășurat oi desfășoară activități poluatoare sau potențial

---

[1] *Mediul geologic* reprezintă ansamblul structurilor geologice de la suprafața pământului în adâncime: sol, ape, substanțe, formațiuni geologice. Refacerea acestui mediu reprezintă ansamblul măsurilor de curățare, remediere și/sau reconstrucție ecologică. Remedierea cuprinde ansamblul lucrărilor efectuate în vederea readucerii concentrațiilor poluanților sub valorile pragului de alertă. Pragul de alertă este nivelul peste care există un risc pentru sănătatea oamenilor în urma unei expuneri de scurtă durată și față de care trebuie să se ia măsuri imediate, conform reglementărilor legale în vigoare.

poluatoare pentru mediul geologic și, în continuare, se arată cazurile în care se realizează astfel de investigări și evaluări, și anume: la constatarea unei poluări potențial periculoasă pentru sănătatea oamenilor și pentru mediu; la elaborarea bilanțului de mediu; la stabilirea obligațiilor de mediu, în cazul schimbărilor statutului juridic al terenurilor pe care s-a desfășurat o activitate cu impact asupra mediului; la identificarea unei surse potențial poluatoare a solului și subsolului; periodic, pentru urmărirea evoluției în timp a situațiilor contaminate a căror remediere se realizează prin atenuare naturală, bioremediere sau metode de remediere de lungă durată; la monitorizarea siturilor după încheierea programelor sau proiectelor de curățare, remediere și/sau reconstrucție ecologică; și la producerea accidentelor care conduc la poluarea terenului, după îndepărtarea sursei și poluanților deversați în mediul geologic.

Potrivit art. 6 din aceeași hotărâre, la încetarea activității cu impact asupra mediului geologic, la schimbarea activității sau a destinației terenului, operatorul economic sau deținătorul de teren este obligat să realizeze investigarea și evaluarea poluării mediului geologic.

Potrivit art. 14 din Hotărâre, operatorul economic sau deținătorul de teren care se încadrează în unul dintre cazurile prevăzute în art. 5 este obligat să întocmească un raport geologic de investigare și evaluare a poluării mediului geologic. Acest raport se înaintează autorității competente pentru protecția mediului, care decide și notifică declararea zonei ca sit contaminat sau potențial a fi contaminat ori ca zonă necontaminată și nici potențial a fi contaminată, după caz.

În cazul în care concentrația unuia sau a mai multor poluanți se situează peste pragul de alertă, dar nu atinge valorile pragului de intervenție, operatorul economic și/sau deținătorul de teren sunt obligați să asigure monitorizarea periodică a evoluției concentrațiilor de poluanți în mediul geologic, stabilită de către autoritatea competentă pentru protecția mediului. dacă concentrația unuia sau a mai multor poluanți depășește valorile pragului de intervenție, operatorul economic sau deținătorul de teren este obligat să realizeze etapa de investigare și evaluare detaliată, la solicitarea și în condițiile stabilite de autoritatea competentă pentru protecția mediului[1]. Această autoritate negociază cu operatorul economic și/sau cu deținătorul de teren programele de investigare și evaluare a poluării mediului geologic, stadiul evaluării de risc și termenele de execuție a acestora, respectarea termenelor fiind obligatorie pentru operatorul economic sau deținătorul de teren[2].

147. Organizarea și amenajarea teritoriului – mijloc de protecție a terenurilor agricole. Un aspect distinct al protecției terenurilor agricole este cel legat de organizarea și amenajarea teritoriului agricol, reglementat în Capitolul 8 al Legii fondului funciar. Prin această activitate se urmărește crearea condițiilor pentru o mai bună folosire a terenurilor în scopul producției agricole. Aceste lucrări se execută pe bază de studii și proiecte, la cererea proprietarilor, prin care se rezolvă următoarele probleme[3]:

---

[1] A se vedea art. 19 din H.G. nr. 1408/2007.

[2] A se vedea H.G. nr. 1408/2007, art. 23.

[3] A se vedea art. 104 din Legea fondului funciar nr. 18/1991.

a) corelarea dezvoltării agriculturii din zonă cu celelalte activități economice și sociale, stabilind măsuri care să conducă la creșterea producției agricole și la exploatarea în ansamblu a teritoriului;

b) gruparea prin comasare a terenurilor pe proprietari și destinații în concordanță cu structurile de proprietate și cu formele de cultivare a pământului, rezultate în urma asocierilor, stabilirea perimetrelor fiecărei proprietăți, comasând trenurile dispersate și rectificând hotarele nerațional amplasate;

c) elaborarea de studii și proiecte de organizare și amenajare a exploatațiilor agricole;

d) stabilirea rețelei drumurilor agricole ca o completare a rețelei de drumuri de interes general, integrate în organizarea și amenajarea de ansamblu a teritoriului, în scopul efectuării transportului producției și accesul mașinilor agricole necesare procesului de producție.

În art. 105 din Legea fondului funciar se stabilește că studiile și proiectele de organizare și amenajare a teritoriului agricol se elaborează de unitățile de studii, proiectare și cercetare de specialitate (centrale sau județene). Aceste lucrări se supun discuției proprietarilor de terenuri din zona interesată. În cazul adoptării lor cu majoritatea de voturi a proprietarilor care dețin 2/3 din suprafață și adoptării de către organele agricole județene, aplicarea măsurilor și lucrărilor prevăzute devin obligatorii pentru toți proprietarii.

Protecția și ameliorarea solului se realizează și prin lucrări de prevenire și combatere a proceselor de degradare și poluare a solului provocate de fenomene naturale sau cauzate prin activități economico sociale. Lucrările necesare pentru astfel de situații se stabilesc și se execută de către deținătorii terenurilor sau, prin grija acestora, de către unități specializate în execuția unor astfel de lucrări.

Statul sprijină realizarea lucrărilor de protecție și ameliorare a solului, suportând parțial sau total cheltuielile, în limita alocației bugetare aprobate, pe baza notelor de fundamentare elaborate de unitățile de cercetare și proiectare.

148. Rolul îmbunătățirilor funciare. Una din atribuțiile și răspunderile autorității publice centrale în domeniul agriculturii, pădurilor și dezvoltării rurale este asigurarea protecției și conservării solurilor și menținerea patrimoniului funciar[1)]. Pe de altă parte, art. 96 alin. (2) pct. 27 din același act normativ (text modificat de art. I, pct. 50 din Legea nr. 265/2006) stabilește obligațiile persoanelor fizice și juridice, care prospectează, explorează sau exploatează resursele naturale, de a remedia zonele în care solul, subsolul și ecosistemele terestre au fost afectate.

În menținerea patrimoniului funciar și remedierea zonelor în care terenurile au fost afectate, dar și în prevenirea deteriorării calității solurilor îl au lucrările de îmbunătățiri funciare. Este vorba de lucrări (de amenajările de îmbunătățiri funciare) de construcții complexe și pedoameliorative, care au drept scop să promoveze dezvoltarea integrală și durabilă a agriculturii și a zonelor rurale.

Îmbunătățirile funciare sunt reglementate prin Legea nr.138/2004 care, în art. 1, stabilește ca obiective pentru ameliorarea funciară următoarele: asigurarea protecției terenurilor de orice fel și a oricăror categorii de construcții față de inundații, alunecări

---

[1)] Conform art. 87 lit. a) din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

de teren și eroziuni, precum și protecției lacurilor de acumulare împotriva colmatării și regularizarea cursurilor de apă, asigurarea unui nivel corespunzător de umiditate a solului, care să permită sau să stimuleze creșterea plantelor, incluzând plantațiile viti-pomicole, culturile agricole și silvice; asigurarea ameliorării solurilor acide, sărăturate și nisipoase, precum și protecția împotriva poluării.

Este indiscutabil că amenajările de îmbunătățiri funciare[1)] se realizează în *scopul* prevenirii și înlăturării acțiunilor factorilor de risc (secetă, exces de apă, eroziunea solului, inundații, poluare) pe terenurile cu orice destinație, indiferent de proprietar.

Amenajările de îmbunătățiri funciare cuprind următoarele *categorii de lucrări*: îndiguiri și regularizări ale cursurilor de apă de interes local prin care se asigură, în principal, protecția terenurilor și a oricăror categorii de construcții împotriva inundațiilor, surse locale de apă și emisari pentru scurgerea apelor; amenajări de irigații[2)] și orezării prin care se asigură aprovizionarea controlată a solului și a plantelor cu cantitățile de apă necesare dezvoltării culturilor și creșterii producției agricole; amenajări de desecare și drenaj[3)], care au drept scop prevenirea și înlăturarea excesului de umiditate de la suprafața terenului și din sol, în vederea asigurării condițiilor favorabile de utilizare a terenurilor; lucrări de combatere a eroziunii solului și de ameliorare a terenurilor afectate de alunecări, prin care se previn, se diminuează sau se opresc procesele de degradare a terenurilor; amenajări pedoameliorative pe terenurile sărăturate, acide și pe nisipuri, pe terenurile poluate, inclusiv cu reziduuri petroliere, cu halde de la exploatările miniere, pe alte terenuri neproductive, cuprinzând și lucrările de nivelare-modelare, de scarificare, de afânare adâncă, rigole și șanțuri de scurgere a apei, arăturile în benzi de coame, udările de spălare a sărurilor, aplicarea de amendamente, precum și îngrășăminte, în scopul valorificării pentru agricultură și, după caz, pentru silvicultură; perdelele forestiere de protecție a terenurilor agricole și plantații pentru combaterea eroziunii solului etc.[4)]

Scopul urmărit de legiuitor prin Legea nr. 138/2004 este: reglementarea regimului juridic al proprietății și folosinței infrastructurii de îmbunătățiri funciare și a terenului aferent, precum și mecanismele de dobândire și/sau transmitere a dreptului de pro-

---

[1)] Prin *amenajare de îmbunătățiri funciare* înțelegem o rețea de sisteme de irigații, sisteme de desecare și drenaj și lucrări de apărare împotriva inundațiilor sau de combatere a eroziunii solului, care deservește o suprafață de teren definită și care include terenul, clădirile, echipamentul, drumurile de acces și infrastructura aferentă, necesare pentru a exploata, întreține și repara amenajarea și sistemele componente.

[2)] *Amenajare de irigații* înseamnă o rețea la scară mare de structuri, pompe, canale și conduc te care poate fi folosită pentru a preleva apa din resursele autorizate de apă și a distribui apa pentru irigații unuia sau mai multor sisteme de irigații și care cuprinde terenul, clădirile, echipamentul, drumurile de acces și infrastructura aferentă, necesare pentru a exploata, întreține și repara amenajarea.

[3)] Prin *amenajare de desecare și drenaj* înțelegem o rețea de scară mare de structuri, pompe, canale și conducte, care poate fi folosită pentru a transporta apa de la unul sau mai multe sisteme de desecare și drenaj către un curs natural de apă și care cuprinde terenul, clădirile, drumurile de acces și infrastructura aferente, necesare pentru a exploata, întreține și repara amenajarea și sistemele componente.

[4)] A se vede art. 2 din Legea nr. 138//2004.

prietate, administrare sau folosință asupra acestei infrastructuri; instituirea cadrului de reglementare a înființării și funcționării Administrației Naționale a Îmbunătățirilor Funciare (ANÎF); reglementarea înființării și funcționării organizațiilor de îmbunătățiri funciare și a federațiilor de organizații de îmbunătățiri funciare în vederea desfășurării activităților de specialitate în interesul membrilor lor și în interesul public; stabilirea serviciilor prestate de ANÎF organizațiilor de îmbunătățiri funciare și federațiilor acestora, cât și mecanismele de finanțare a acestor activități; stabilirea atribuțiilor autorității publice centrale (în continuare minister); stabilirea principiilor reorganizării Societății Naționale „Îmbunătățiri Funciare" S.A.; și, în fine, stabilirea sancțiunilor aplicabile în cazul încălcării prevederilor acestei legi.

Amenajările de îmbunătățiri funciare au efecte nu numai din punctul de vedere al protecției mediului, ci produc și consecințe economice. Într-adevăr, prin aplicarea numai a irigațiilor, producțiile agricole cresc în medie până la 50%, iar, prin aplicarea irigațiilor concomitent cu alte măsuri agrotehnice, producțiile agricole se pot dubla. Toate acestea duc la creșterea veniturilor în agricultură și a prosperității producătorilor agricoli. În ceea ce privește amenajările de îndiguire, desecare-drenaj și combatere a eroziunii solului, acestea au ca efect redarea circuitului agricol a unor importante suprafețe de teren. Prin toate aceste măsuri, ca rezultat al excedentului de produse agricole, în general se creează premisele trecerii agriculturii de la faza de subzistență la faza de piață[1)].

Obiectivele îmbunătățirilor funciare se realizează cu respectarea următoarelor *principii*: exploatarea echitabilă a amenajărilor de îmbunătățiri funciare sistemelor de irigații sau desecare și drenaj și a lucrărilor de apărare împotriva inundațiilor și combatere a eroziunii solului; consultarea și, după caz, implicarea beneficiarilor, organizațiilor neguvernamentale și a altor reprezentanți ai societății civile în luarea deciziilor în scopul promovării adoptării raționale, eficiente și transparente a acestora; realizarea, în principal, de către proprietarii de teren, individual sau prin organizațiile de îmbunătățiri funciare ori federațiile de organizații de îmbunătățiri funciare a exploatării, întreținerii și reparațiilor amenajărilor de îmbunătățiri funciare situate pe terenurile pe care le dețin etc.; exploatarea amenajărilor de îmbunătățiri funciare astfel încât să se prevină folosirea ineficientă a apei, excesul de umiditate, eroziunea și poluarea solului și să se promoveze protecția mediului în conformitate cu standardele de mediu[2)].

Persoanele fizice sau juridice care dețin terenuri deservite de sisteme de irigații[3)] sau de desecări și drenaj[4)] ori de lucrări de apărare împotriva inundațiilor sau de

---

[1)] A se vedea www.anif.ro/strategie.

[2)] A se vede art. 4 din Legea nr. 138/2004.

[3)] *Sistemul de irigații* este o rețea hidraulic distinctă de structuri, pompe, canale, conducte care pot fi folosite pentru a prelevа și/sau a transporta apa, a distribui și a aplica apa pentru irigații pe o suprafață de teren definită și care cuprinde terenul, clădirile, echipamentul fix sau mobil, drumurile de acces și infrastructura aferente, necesare pentru a exploata, a întreține și a repara sistemul.

[4)] *Sistem de desecare și drenaj* este o rețea hidraulic distinctă de conducte, canale structuri și pompe care pot fi folosite pentru a evacua apa în exces de pe o suprafață de teren definită și a transporta acea apă la unul sau mai multe puncte specifice și care cuprinde terenul, clădirile,

combatere a eroziunii solului pot constitui o *organizație de îmbunătățiri funciare* pentru livrarea apei pentru irigat, exploatarea, întreținerea și reparațiile unui sistem de desecări și drenaj, întreținerea și reparațiile lucrărilor de apărare împotriva inundațiilor sau pentru întreținerea și reparațiile lucrărilor de combatere a eroziunii solului și desfășurarea altor activități de îmbunătățiri funciare. Aceste organizații sunt persoane juridice de utilitate publică fără scop patrimonial[1]. În realizarea activităților de interes public, organizațiile au următoarele atribuții: încheie contracte de prestări de servicii de îmbunătățiri funciare; prestează astfel de servicii către membrii săi; livrează apa pentru irigații sau prestează alte servicii de îmbunătățiri funciare; încasează tarife pentru serviciile prestate; achiziționează, închiriază, exploatează, întreține și repară instalațiile de îmbunătățiri funciare etc.; organizează cursuri de instruire în domeniu pentru membrii lor; asigură paza și protecția corespunzătoare a infrastructurii de îmbunătățiri funciare[2] pe care o dețin în proprietate sau folosință; reabilitează, modernizează și dezvoltă infrastructura respectivă; angajează credite și prezintă garanții etc.[3]

Orice persoane din domeniu poate fi membru al organizației, dar ea poate presta servicii și unor persoane care nu au calitatea de membru al organizației.

Fiind persoane juridice non profit, art. 11 din lege stabilește că excedentul, ca parte a veniturilor ce depășesc cheltuielile într-un an financiar, rămâne la dispoziția organizației și se distribuie către rezerve sau este folosit pentru activitatea următorilor ani.

Administrația administrează infrastructura de îmbunătățiri funciare aparținând domeniului public și privat al statului, cu excepția celei situate pe terenurile incluse în fondul forestier proprietate publică a statului, administrate de Regia Națională a Pădurilor – Romsilva.

Potrivit art. 32 din lege, amenajările de îmbunătățiri funciare, sistemele de irigații sau desecare și drenaj și lucrările de apărare împotriva inundațiilor ori combatere a eroziunii solului pot fi de utilitate publică, în condițiile legii. În articolul următor din lege se stabilește că Administrația, organizațiile și federațiile pot dobândi un drept de servitute asupra terenului unui proprietar cu acordul scris al proprietarilor de teren sau pot intra pe terenul unei persoane în cazuri de urgență, în scopul efectuării de controale, remedierii unor defecțiuni, înlăturării urmărilor unor dezastre și aplicării de măsuri de protecție a mediului. Desigur, proprietarii de teren vor fi despăgubiți pentru daunele provocate terenului sau culturilor lor, în cazurile de mai sus.

Pentru realizarea oricărei investiții, scoaterea din circuitul agricol a terenurilor deservite de infrastructura de îmbunătățiri funciare aparținând domeniului public al statului se face prin hotărâre a Guvernului, iar a celor deservite de infrastructura aparținând domeniului privat al statului sau persoanelor fizice, la cererea acestora, se face prin ordin al ministrului[4].

---

echipamentul, drumurile de acces și infrastructura aferente, necesare pentru a exploata, întreține și repara sistemul.

[1] Conform art. 6 din Legea nr. 138/2004.

[2] *Infrastructura de îmbunătățiri funciare* cuprinde sistemele și amenajările de irigații, sistemele și amenajările de desecare și drenaj și lucrările de apărare împotriva inundațiilor și de combatere a eroziunii solului.

[3] A se vede art. 8 din Legea nr. 138/2004.

[4] A se vede art. 34 din Legea nr. 138/2004.

Administrația Națională a Îmbunătățirilor Funciare a fost constituită prin reorganizarea Societății Naționale „Îmbunătățiri Funciare" S.A.[1] Administrația este persoană juridică română de interes public național și funcționează pe bază de gestiune economică și autonomie financiară, sub autoritatea ministerului. Potrivit art. 36 alin. (2) din lege administrația aplică principiile realizării obiectivelor îmbunătățirilor funciare stabilite prin această lege (la care ne-am referit), gestionează eficient resursele proprii și pe cele date în administrarea sa și asigură integritatea și funcționarea durabilă a amenajărilor de îmbunătățiri funciare aflate în administrarea sa și contractează cu terți furnizori achiziția de bunuri și servicii.

Administrația desfășoară următoarele *activități*[2]: exploatează, întreține și repară amenajările de îmbunătățiri funciare declarate de utilitate publică; realizează investiții privind reabilitarea amenajărilor de îmbunătățiri funciare existente și construcția de noi amenajări; desfășoară activități de informare și instruire în domeniul îmbunătățirilor funciare; realizează și asigură funcționarea sistemului național de supraveghere, evaluare, prognoză și avertizare privind efectele economice și ecologice ale activităților de îmbunătățiri funciare; organizează, realizează și ține la zi cadastrul de îmbunătățiri funciare; prestează servicii de îmbunătățiri funciare către organizații, federații și alți deținători de teren; desfășoară alte activități de interes public prevăzute de această lege.

Atribuțiile administrației sunt prevăzute de art. 39 din lege. Acestea sunt:

a) întocmește și pune în aplicare planurile anuale de exploatare, întreținere și reparații ale amenajărilor de îmbunătățiri funciare declarate de utilitate publică;

b) elaborează bugetul de venituri și cheltuieli și planul de activitate pentru exercițiul financiar următor;

c) inventariază anual amenajările de irigații funcționale;

d) stabilește tarife pentru servicii de îmbunătățiri funciare;

e) elaborează studii, proiecte, programe și propuneri anuale pentru investiții în reabilitarea amenajărilor de îmbunătățiri funciare existente sau execută noi amenajări și supraveghează realizarea acestor lucrări de investiții;

f) urmărește impactul asupra mediului al activităților de îmbunătățiri funciare și ia măsuri de diminuare sau corective în conformitate cu legislația protecției mediului;

g) asigură paza și protecția infrastructurii de îmbunătățiri funciare din cadrul amenajărilor de îmbunătățiri funciare pe care le administrează, exploatează, întreține și repară;

h) urmărește permanent starea tehnică a amenajărilor de îmbunătățiri funciare aflate în administrare;

i) desfășoară acțiuni de prevenire și protecție a amenajărilor de îmbunătățiri funciare aflate în administrarea sa față de acțiunea factorilor de risc și a calamităților naturale, fenomenelor meteorologice periculoase și accidentelor la construcțiile hidrotehnice;

j) pregătește și pune în aplicare planurile de acțiune în cazuri de urgență;

---

[1] Societatea Națională „Îmbunătățiri Funciare" S.A. a fost divizată în vederea privatizării, conform principiilor stabilite în art. 43-44 și Capitolul VII din lege.

[2] Potrivit art. 36 din Legea îmbunătățirilor funciare nr. 138/2004.

k) emite avize tehnice pentru instalațiile care se amplasează și construcțiile care se execută în zona amenajărilor de îmbunătățiri funciare din administrarea sa;

l) elaborează și finanțează planul propriu de cercetare, proiectare și informatică;

m) coordonează și îndrumă metodologic controlul tehnic de calitate a exploatării, întreținerii și reparării amenajărilor de îmbunătățiri funciare, efectuate sucursalele teritoriale;

n) avizează documentațiile tehnice, contractează și finanțează lucrările de investiții și de reparații și verifică derularea și recepționarea lucrărilor potrivit legii;

o) elaborează studiile privind necesarul forței de muncă pe structuri de personal, pregătirea și perfecționarea întregului personal, selectarea și promovarea acestuia în cadrul unităților din subordine;

p) organizează și aprobă planul de audit public intern, organizează controlul financiar preventiv și evidența angajamentelor conform legii, efectuează analize economice și tehnice asupra organizării și desfășurării activităților;

q) urmărește derularea și recepția lucrărilor contractate cu terții furnizori.

Coordonarea activităților de îmbunătățiri funciare revine Ministerului Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale sau oricărei alte autorități publice centrale căreia i se atribuie răspunderea pentru sectorul îmbunătățirilor funciare[1]. În art. 87 din O.U.G. nr. 195/2005 se prevede că autoritatea publică centrală în domeniul agriculturii, pădurilor și dezvoltării rurale are printre atribuțiile și răspunderile sale și asigurarea protecției și conservării solurilor și menținerea patrimoniului funciar. În cadrul ministerului se înființează un compartiment distinct, denumit Oficiul de reglementare a organizațiilor de îmbunătățiri funciare, ale cărui atribuții sunt prevăzute în art. 75 din lege.

Sancțiunile pentru faptele care constituie infracțiuni și contravenții sunt reglementate în art. 81, respectiv 82 din Legea nr. 138/2004.

149. Unele precizări privind repararea prejudiciului asupra solului. Încălcarea reglementărilor legale asupra protecției solului atrage răspunderea civilă, contravențională sau penală, după caz.

Legea stabilește cadrul comun pentru alegerea celor mai potrivite măsuri care să asigure prevenirea și repararea prejudiciului asupra solului, bazat pe principiul „poluatorul plătește". Pentru repararea prejudiciului asupra solului, se iau măsurile necesare pentru a asigura, cel puțin eliminarea, controlul, izolarea sau diminuarea poluanților relevanți, astfel încât solul contaminat să nu mai prezinte vreun risc semnificativ cu impact negativ asupra sănătății umane. Prezența unor astfel de riscuri se evaluează prin proceduri de evaluare a riscului[2], având în vedere caracteristicile și categoria de folosință a solului, tipul și concentrația substanțelor, preparatelor, organismelor sau

---

[1] Potrivit art. 71 din lege.

[2] A se vedea Ordinul nr. 756/1997 al ministrului apelor, pădurilor și protecției mediului pentru aprobarea Reglementării privind evaluarea poluării mediului; H.G. nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe; H.G. nr. 1213/2006 privind stabilirea procedurii-cadru de evaluare a impactului asupra mediului pentru anumite proiecte publice și private; H.G. nr. 1408/2007 privind modalitățile de investigare și evaluare a poluării solului și subsolului ș.a.

microorganismelor periculoase, gradul de risc pe care acestea îl reprezintă și posibilitatea de dispersie. Categoria de folosință a solului se stabilește pe baza reglementărilor care privesc folosința solului sau a altor reglementări relevante, în vigoare la data producerii prejudiciului.

În cazul în care se schimbă categoria de folosință a solului, se iau toate măsurile necesare pentru a preveni orice efecte negative asupra sănătății umane.

În cazul în care nu există reglementări privind folosința solului sau alte reglementări relevante, categoria de folosință a zonei respective se determină în funcție de caracteristica suprafeței unde s-a produs prejudiciul, luând în considerare dezvoltarea sa previzionată.

Se ia în considerare opțiunea de regenerare pe cale naturală, opțiune în care nu are loc nici o intervenție umană directă în procesul de regenerare.

Secțiunea a 2-a. Protecția juridică a subsolului

150. Precizări prealabile. 151. Noțiunea de subsol. 152. Poluarea subsolului. 153. Protecția juridică a subsolului. 154. Răspunderea pentru poluarea subsolului

150. Precizări prealabile. Poluarea și protecția mediului geologic privesc și probleme privitoare la subsol. Datorită acestui fapt, unele aspecte generale privind acest element al mediului natural au fost atinse în legătură cu protecția solului. Pentru a mai face unele precizări privitoare la protecția solului, vom porni de la prevederile art. 136 alin. (3) din Constituția României unde se stabilește, printre altele, că bogățiile[1)] de interes public ale subsolului fac obiectul exclusiv al proprietății publice, iar în alin. (4) se precizează că aceste bunuri sunt inalienabile și că ele pot fi date, în condițiile legii organice, în administrare regiilor autonome ori instituțiilor publice, pot fi concesionate ori închiriate sau date în folosință gratuită instituțiilor de utilitate publică. Deosebirea între situația juridică a solului și a subsolului se poate observa ușor; primele pot fi atât în proprietate publică cât și în proprietate privată, pe când ultimele fac obiectul exclusiv al proprietății publice.

151. Noțiunea de subsol. Subsolul este, deci, o parte componentă a teritoriului statului, reprezentând spațiul fizic situat sub sol și având forma geometrică a unui con neregulat, cu baza constituită din sol și cu vârful în centrul Pământului[2)]. Subsolul reprezintă totalitatea formațiilor geologice mai vechi decât pătura actuală de sol.

În scopul protecției resurselor naturale ale subsolului, explorarea și exploatarea acestora trebuie realizate numai în condițiile stabilite de lege și cu respectarea strictă a cerințelor protecției mediului, urmărindu-se valorificarea superioară a acestora, asigurarea condițiilor de refacere, prevenirea poluării subsolului, a instabilității terenu-

[1)] Prin *bogății* ale subsolului înțelegem minereurile, zăcămintele de cărbuni, petrol, gaze naturale, sare, izvoarele termale și minerale, peșterile, vestigiile arheologice, scheletele animalelor preistorice ș.a.

[2)] A se vedea *C.L. Popescu*, Regimul constituțional al subsolului României, Dreptul nr. 3/1995.

rilor și a construcțiilor de pe acestea. Pentru atingerea acestor scopuri, în prezent se creează condiții tehnice și juridice mai adecvate și se depun eforturi pentru asigurarea mijloacelor financiare necesare. Ca urmare a aderării la UE, țara noastră primește și în acest scop un sprijin material și ajutor în aducerea legislației corespunzătoare la nivelul cerințelor europene[1)].

Practic, din punctul de vedere al protecției subsolului și al exploatării raționale a bogățiilor sale naturale, astăzi interesează formațiile geologice accesibile lucrărilor de cercetare, prospecțiunii geologice și, desigur, exploatarea. Ne vom referi deci, pe scurt, la subsol în sens geologic, cu toate bogățiile pe care le cuprinde și care trebuie exploatate rațional. Exploatarea rațională însă presupune și impune, printre altele, protecția subsolului nu numai tehnic, ci și juridic.

Articolul 44 alin. (5) din Constituția României stabilește că pentru lucrări de interes general, autoritatea publică poate folosi subsolul oricărei proprietăți imobiliare, cu obligația de a despăgubi proprietarul pentru daunele aduse solului, plantațiilor sau construcțiilor, precum și pentru alte daune imputabile autorității. Alineatul (6) adaugă că despăgubirile se stabilesc de comun acord cu proprietarul solului, plantațiilor sau construcțiilor sau, în caz de divergență, prin justiție.

Explorarea subsolului și exploatarea resurselor sale se pot face în interesul întregii societăți, dar cu conservarea acestor resurse și prevenirea pagubelor pentru flora și fauna mediului.

152. Poluarea subsolului. Subsolul și bogățiile sale naturale sunt expuse nu odată, împreună cu solul și apele, unui proces de degradare și unei poluări frecvente. Resursele naturale ale subsolului, platoul continental, zăcămintele de ape minerale, lacurile terapeutice, acumulările de nămol terapeutic sunt, într-adevăr, expuse degradării, poluării, epuizării premature etc. Unele dintre aceste fenomene sunt naturale, altele sunt provocate, conștient sau inconștient, de către om.

153. Protecția juridică a subsolului. Degradarea, poluarea și epuizarea prematură ale resurselor naturale ale subsolului fac, într-adevăr, necesară luarea unor măsuri permanente de protecție. În acest scop, statul elaborează reglementări legale și ia măsuri organizatorice necesare

Persoanele fizice și persoanele juridice care prospectează sau exploatează asemenea resurse trebuie să solicite și să obțină acordul și/sau autorizația de mediu și să respecte prevederile acestora, să refacă terenurile afectate, aducându-le la parametrii productivi și ecologici naturali sau la un nou ecosistem funcțional, să anunțe autoritățile pentru protecția mediului sau alte autorități competente despre orice situații accidentale care pun în pericol ecosistemul terestru etc. Orice încălcare a normelor privind protecția mediului și nerespectarea celor cuprinse în autorizația de mediu de pildă de către titularul acordului petrolier atrage după sine retragerea dreptului de administrare

---

[1)] Reamintim regula de principiu stabilită în Constituție că astăzi reglementările comunitare cu caracter obligatoriu au prioritate față de dispozițiile contrare din reglementările legale interne, cu excepția cazului în care aceste din urmă reglementări conțin dispoziții mai favorabile [a se vedea art. 20 alin. (2) și 148 alin. (2) din Constituția României, actualizată].

sau de concesionare. Sau agenții economici care execută lucrări geologice sunt obligați să-și desfășoare activitatea pe baza normativelor geologice, a proiectelor geologice și de execuție avizate și aprobate, să efectueze cartarea continuă a lucrărilor de cercetare geologică, precum și investigarea complexă a forajelor de cercetare în scopul realizării obiectivului geologic urmărit, să efectueze punerea în producție de probă a sondelor de cercetare pentru hidrocarburi numai cu avizul organelor competente, să asigure respectarea măsurilor pentru prevenirea degradării zăcămintelor și a pierderilor de rezerve pe care le pot cauza exploziile necontrolate și așa mai departe. Agenții economici care efectuează activități de exploatare, prelucrare sau preparare a substanțelor minerale utile sunt obligați să execute lucrări de deschidere, pregătire și exploatare a zăcămintelor de substanțe minerale utile, precum și prelucrarea/prepararea acestora numai pe baza documentațiilor tehnico-economici, a rezervelor omologate și a programelor anuale de producție întocmite, avizate și aprobate, să nu exploateze capul de gaze al zăcămintelor de petrol înainte de recuperarea maximală a rezervelor de țiței, să aplice măsurile stabilite prin documentațiile tehnico-economice pentru evitarea, în sectorul minier, a exploziilor necontrolate, a focurilor endogene, a erupțiilor de gaze și apă, a deversării în cariere a apelor rezultate din forajele de drenare deteriorate, a surpărilor de terenuri ori de halde, în sectorul petrolier, pentru prevenirea erupțiilor libere la sonde, să depoziteze produsele, sterilele și celelalte deșeuri rezultate din industria extractivă în locuri autorizate și în condiții corespunzătoare ș.a.

La stabilirea atribuțiilor de protecție a organelor de stat de specialitate legiuitorul nostru a avut în vedere regimul juridic al subsolului și resurselor sale naturale, în funcție de care organele de stat își desfășoară activitatea. Potrivit art. 66 alin. (2) din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, cu consultarea celorlalte autorități publice centrale competente, stabilește sistemul de monitorizare a calității mediului geologic în scopul evaluării stării actuale globale și a tendințelor de evoluție a acesteia.

Controlul respectării reglementărilor legale privind protecția, conservarea, amenajarea și folosirea judicioasă a subsolului se organizează și se exercită de autoritățile publice competente pentru protecția mediului, precum și de alte autorități ale administrației publice competente.

Deținătorii de terenuri cu orice titlu, precum și orice persoană fizică sau juridică care desfășoară o activitate pe un teren fără a avea un titlu juridic este obligat să prevină, pe baza reglementărilor în domeniu deteriorarea calității mediului geologic și să respecte orice alte obligații stabilite în reglementările legale în vigoare.

Autoritatea competentă abilitată să aplice dispozițiile legale în materie[1)] este Agenția Națională pentru Resurse Minerale[2)], care este organizată și funcționează ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în

---

[1)] Este vorba, în special, de Legea minelor nr. 85/2003 (M. Of. nr. 197 din 27 martie 2003) și de Legea petrolului nr. 238/2004 (M. Of. nr. 535 din 15 iunie 2004).

[2)] Actuala reglementare fiind cuprinsă în H.G. nr. 756/2003 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Resurse Minerale (M. Of. nr. 494 din 9 iulie 2003), care abrogă vechea reglementare cuprinsă în H.G. nr. 368/1999.

subordinea Guvernului. Printre atribuțiile principale ale Agenției amintim următoarele: urmărește aplicarea măsurilor stabilite pentru protecția mediului, în cursul și după efectuarea operațiunilor petroliere și a activităților miniere; avizează documentațiile privind executarea lucrărilor de prospecțiune, explorare sau de exploatare miniere și petroliere, precum și documentațiile de încetare a operațiunilor petroliere și a activităților miniere, conform legislației în vigoare, a măsurilor de protecție a mediului și de reconstrucție ecologică; instituie perimetre de protecție hidrogeologică pentru zăcăminte de ape minerale și termominerale, nămoluri și turbe terapeutice și avizează instituirea perimetrelor de protecție sanitară; colaborează cu autoritățile teritoriale de gospodărire a apelor, de protecție a mediului și de protecție a muncii în exercitarea activității de inspecție etc.

Pentru îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin, Agenția organizează și efectuează: activități promoționale pentru punerea în valoare a resurselor petroliere și minerale; concursuri publice de oferte pentru concesionarea de activități miniere și operațiuni petroliere; atestarea competenței tehnice a persoanelor juridice care întocmesc documentații și/sau execută lucrări de cercetare geologică, de exploatare a petrolului și a resurselor minerale și de expertizare, precum și a persoanelor fizice care întocmesc documentații și/sau execută lucrări de cercetare geologică și de expertizare; avizarea programelor anuale de exploatare, a amplasamentelor pentru obiectivele civile și industriale, de utilitate publică, a planurilor sau a schițelor de sistematizare, precum și a lucrărilor inginerești, sub aspectul influenței acestora asupra posibilităților de cercetare și de valorificare a substanțelor minerale utile și asupra protecției zăcămintelor ș.a.

În general, autoritățile publice de specialitate sunt chemate: să asigure ținerea evidenței tuturor resurselor subsolului, extracției și prelucrării lor, a deșeurilor rezultate din aceste activități; să supravegheze lucrările de exploatare a resurselor subsolului, respectarea limitelor de extragere și folosire a acestora; să pretindă implementarea de tehnologii care să asigure eficiență maximă în aceste activități, urmărind reducerea la maximum a pierderilor și a deșeurilor etc.

Persoanele fizice sau juridice care prospectează sau exploatează resursele subsolului, pentru a proteja aceste resurse trebuie să solicite acord și/sau autorizație de mediu și să respecte prevederile acestora, să anunțe autoritățile pentru protecția mediului competente despre orice situații accidentale care pun în pericol ecosistemul terestru și să acționeze pentru refacerea acestuia etc. În general, ele trebuie să realizeze explorarea și exploatarea subsolului și a resurselor sale naturale în așa fel încât să se prevină poluarea mediului și cauzarea de prejudicii, iar dacă ele s-au produs să le repare.

154. Răspunderea pentru poluarea solului și subsolului. Încălcarea prevederilor legale privitoare la explorarea și exploatarea subsolului atrage răspunderea contravențională, penală și civilă.

1. Constituie *contravenție* și se sancționează cu amendă de la 3.000 lei (RON) la 6.000 lei (RON), pentru persoanele fizice, și de la 25.000 lei (RON) la 50.000 lei (RON), pentru persoane juridice, încălcarea următoarelor prevederi legale: obligația proprietarilor și deținătorilor de terenuri, cu sau fără titlu juridic, de a preveni, pe

baza reglementărilor în domeniu, deteriorarea *calității mediului geologic*[1]; 2. constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 5.000 lei (RON) la 10.000 lei (RON), pentru persoanele fizice, și de la 30.000 lei (RON) la 60.000 lei (RON), pentru persoanele juridice, încălcarea prevederilor legale privitoare la obligațiile celor care prospectează, explorează sau exploatează resursele naturale, *de a remedia zonele* în care subsolul și ecosistemele au fost afectate[2]; 3. constituie contravenții și se sancționează cu amendă de la 7.500 lei (RON) la 15.000 lei (RON), pentru persoane fizice, și de la 50.000 lei (RON) la 100.000 lei (RON), pentru persoane juridice, încălcarea obligației persoanelor fizice de a funcționa cu respectarea *prevederilor autorizației de mediu* și a persoanelor juridice de a funcționa cu respectarea *prevederilor autorizației/ autorizației integrate de mediu* pentru activitățile care fac obiectul procedurilor de reglementare din punct de vedere al protecției mediului; obligația titularilor activităților care fac obiectul procedurilor de reglementare din punct de vedere al protecției mediului de a respecta *termenele impuse* de autoritatea competentă; obligațiile persoanelor fizice și juridice *de a prezenta autorităților competente* pentru protecția mediului un document certificat pentru conformitate cu originalul, care cuprinde obligațiile asumate privind protecția mediului, în termen de 60 de zile de la data semnării sau emiterii documentului, care atestă încheierea uneia dintre procedurile prevăzute la art. 10 alin.(2); obligațiile persoanelor de a asigura *accesul persoanelor împuternicite* la instalațiile tehnologice generatoare de impact asupra mediului, la echipamentele și instalațiile de depoluare a mediului, precum și în spațiile sau în zonele potențial generatoare de impact asupra mediului; obligațiile persoanelor de a realiza în totalitate și la termen *măsurile impuse*, în conformitate cu actele de reglementare și prevederile legale, de persoanele împuternicite cu verificarea, inspecția și controlul în domeniul protecției mediului; obligațiile persoanelor de *a îmbunătăți performanțele* tehnologice în scopul reducerii emisiilor și de a nu pune în exploatare instalațiile ale căror emisii depășesc limitele stabilite prin actele de reglementare; obligațiile persoanelor *de a suporta costul* pentru repararea unui prejudiciu și de a înlătura urmele produse de acesta, restabili condițiile anterioare producerii prejudiciului, potrivit principiului „poluatorul plătește".

Potrivit art. 27 din H.G. nr. 1408/2007 constituie contravenții și se sancționează cu amendă de la 2.000 lei la 5.000 lei, pentru persoane fizice, și de la 20.000 lei la 40.000 lei, pentru persoane juridice, următoarele fapte: nerespectarea obligației și responsabilității operatorului economic sau deținătorului de teren de a investiga și evalua poluarea solului, care a desfășurat ori desfășoară activități poluatoare sau potențial poluatoare pentru mediul geologic; nerespectarea obligației executanților lucrărilor de investigare privitoare la calitatea și corectitudinea informațiilor pe care le-au executat; nerespectarea obligației operatorului economic și/sau deținătorului de teren să asigure monitorizarea periodică a evoluției concentrațiilor de poluanți în mediul geologic, stabilită de către autoritatea competentă pentru protecția mediului, în cazul în care

[1] A se vedea art. 96 alin. (1) pct. 7 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

[2] A se vedea art. 96 alin. (2) pct. 27 din aceeași ordonanță, modificat prin art. I, pct. 50 din Legea nr. 265/2006.

concentrația unuia sau a mai multor poluanți se situează peste pragul de alertă, dar nu atinge valorile pragului de intervenție. La fel, constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei, pentru persoane fizice, și de la 30.000 lei la 50.000 lei, pentru persoanele juridice, următoarele fapte: nerespectarea obligației operatorului economic sau deținătorului de teren de a realiza investigarea și evaluarea poluării mediului geologic la încetarea activității cu impact asupra mediului geologic, la schimbarea activității sau a destinației terenului; nerespectarea obligației operatorului economic sau a deținătorului de teren să completeze și să transmită chestionarele prevăzute de lege la solicitarea autorității competente pentru protecția mediului, în termen de trei luni de la primirea acestora; nerespectarea îndatoririi operatorului economic sau deținătorului de teren în unul dintre cazurile stabilite de lege [art. 5 alin. (2) din Hotărâre] de a întocmi, prin compartimente proprii de specialitate ori prin persoane fizice sau juridice atestate conform legii, un raport geologic de investigare și evaluare a poluării mediului geologic, care este înaintat autorității competente; nerespectarea de către operatorul economic sau deținătorul de teren a termenelor stabilite; neelaborarea studiului de fezabilitate și proiectului tehnic pentru curățare, remediere și/sau reconstrucție ecologică sau de minimizare a riscurilor existente în zona afectată, de către operatorul economic sau deținătorul de teren, în termenul stabilit de autoritatea competentă pentru protecția mediului.

În cazurile reglementate în art. 27 din H.G. nr. 1408/2007, constatarea contravenților și aplicarea sancțiunilor se fac de comisarii Gărzii Naționale de Mediu.

Amenzile aplicate pentru săvârșirea acestor contravenții se fac 100% venit la bugetul de stat, din care o cotă de 25%, aferentă fondului de stimulare a personalului, se virează de către unitățile Trezoreriei Statului în contul autorității din care face parte agentul constatator, pe baza situațiilor financiare lunare întocmite și prezentate de către autoritățile competente pentru protecția mediului, în termen de cinci zile lucrătoare de la primirea acestora, și este evidențiată într-un cont distinct care se gestionează în regim extrabugetar[1)].

Ca regulă generală, constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor corespunzătoare se realizează de: comisarii și persoane împuternicite din cadrul Gărzii Naționale de Mediu și Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării"; autoritățile administrației publice locale și personalul împuternicit al acestora; Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare, Ministerul Apărării Naționale și Ministerul Internelor și Reformei Administrative, prin personalul împuternicit, în domeniile lor de activitate, conform atribuțiilor stabilite prin lege[2)].

2. Constituie *infracțiuni* și se pedepsesc cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă penală de la 50.000 lei (RON) la 100.000 lei (RON) următoarele fapte, dacă au fost de natură să pună în pericol viața ori sănătatea umană, animală sau vegetală: continuarea activității după suspendarea acordului de mediu sau autorizației/autorizației integrate de mediu; prezentarea, în lucrările privind evaluarea de mediu, evaluarea impactului asupra mediului, a bilanțului de mediu sau a raportului de amplasa-

---

1) Potrivit art. 96 alin. (4) din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

2) O.U.G. nr. 195/2005, art. 97 alin. (1).

ment a unor concluzii şi informaţii false; omisiunea de a raporta imediat despre orice accident major; (2) constituie infracţiune şi se pedepseşte cu închisoare de la 2 la 7 ani, continuarea activităţii după dispunerea încetării acesteia. În situaţia în care această infracţiune a pus în pericol sănătatea sau integritatea corporală a unui număr mare de persoane, ori a cauzat o pagubă materială importantă, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani şi interzicerea unor drepturi, iar în cazul în care s-a produs moartea uneia sau mai multor persoane ori pagube importante economiei naţionale, pedeapsa este închisoarea de la 7 la 20 de ani şi interzicerea unor drepturi. Tentativa se pedepseşte[1)].

Secţiunea a 3-a. Protecţia juridică a fondului forestier

155. Importanţa problemei. 156. Cadrul legislativ. 157. Noţiunea de fond forestier naţional. 158. Regimul juridic general al fondului forestier naţional. 159. Regimul silvic aplicabil. 160. Administrarea fondului forestier. 161. Gestionarea durabilă fondului forestier. 162. Conţinutul factual şi cel juridic al noţiunii de pădure. 163. Poluarea pădurilor. 164. Protecţia juridică a pădurilor. Prezentarea generală. 165. Măsurile de protecţie a pădurilor. 166. Paza pădurilor publice. 167. Formarea şi dezvoltarea conştiinţei forestiere. 168. Protecţia vegetaţiei forestiere din afara fondului forestier. 169. Răspunderea pentru încălcarea normelor privind protecţia pădurilor

155. Importanţa problemei. Problemele juridice ale protecţiei pădurilor şi cele referitoare protecţia fondului forestier în general, dar mai ales gestiunea durabilă a materialului lemnos au devenit parte integrantă a politicii economice a ţării şi nu numai. Aceasta şi datorită faptului că pădurile, ca una dintre cele mai importante bogăţii naturale ale ţării, care ocupă peste un sfert din suprafaţa teritoriului României, reprezintă nu numai o valoare economică deosebită, ci îndeplinesc anumite funcţii în apărarea terenurilor agricole împotriva secetei, a surpărilor şi alunecărilor de terenuri, în procesul de ameliorare şi refacerea calităţilor naturale ale solului, în purificarea aerului prin producerea oxigenului indispensabil vieţii etc., având un rol important în crearea condiţiilor naturale pentru staţiunile balneoclimatice, dezvoltarea aşezărilor umane, în crearea condiţiilor optime pentru păşunatul animalelor, dezvoltarea vânatului ş.a.m.d.

Toate acestea fac ca protecţia pădurilor să capete o însemnătate deosebită sub numeroase aspecte, iar dezvoltarea lor să se facă raţional, avându-se în vedere şi principiile dezvoltării durabile.

156. Cadrul legislativ. Reglementările legale cu incidenţă în materie silvică sunt acelea care reglementează relaţiile sociale ce se nasc în legătură cu crearea, îngrijirea, recoltarea şi valorificarea pădurii şi a produselor acesteia, precum şi acele relaţii sociale care privesc organizarea şi funcţionarea aparatului silvic.

Protecţia pădurilor, în general regimul juridic al fondului forestier silvic şi-a găsit reglementarea legală în mai multe acte normative. Pe teritoriul actual al României au

---

[1)] Conform art. 98 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecţia mediului.

apărut și au fost aplicate mai multe coduri silvice[1]. În prezent, regulile de bază privind fondul forestier, administrarea și exploatarea acestuia, faptele ilicite prin care se aduce atingere valorilor silvice protejate și, desigur, răspunderea juridică pentru încălcarea normelor sale sunt cuprinse în Codul silvic din 2008[2], O.U.G. nr. 139/2005 privind administrarea pădurilor din România[3], O.U.G. nr. 85/2006 privind stabilirea modalităților de evaluare a pagubelor produse vegetației forestiere din păduri și din afara acestora[4], Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor și dezvoltării rurale nr. 196/2006 pentru aprobarea Instrucțiunilor privind avizarea și autorizarea funcționării ocoalelor silvice pentru gospodărirea pădurilor proprietate privată a persoanelor fizice și juridice și a celor proprietate publică aparținând unităților administrativ-teritoriale și pentru autorizarea personalului silvic[5] ș.a.

Obiectul de reglementare a normelor cu incidență în materia silvică îl reprezintă relațiile sociale ce se nasc în legătură cu crearea, îngrijirea, recoltarea, valorificarea și protecția pădurii, precum și cu organizarea și conducerea procesului de gospodărire.

157. Noțiunea de fond forestier național. Fondul forestier național cuprinde, indiferent de natura dreptului de proprietate[6], pădurile, terenurile destinate împăduri-

[1] Astfel, după legiuirea silvică din Transilvania apărută în 1781, în 1786 s-a publicat Orândueala de pădure pentru Bucovina, care este considerat cel mai vechi cod silvic aplicat în teritoriile românești (a se vedea *L. Dogaru*, Codul silvic român. Prezentare evolutivă, Ed. Universității „Petru Maior", Tg. Mureș, 2002, p. 7, 13), deși cuprinde și o serie de noțiuni silvice tehnice specifice care nu sunt și juridice. Ea este amintită în doctrină (*V. Dinu*, Curs de drept și legislație silvică, Ed. Politehnică, București, 1947) sub denumirea de Ordonanța forestieră a lui Iosif al II-a și este precedată, în Bucovina, de o altă astfel de ordonanță. Acest cod silvic bucovinean cuprinde un sistem de principii generale privitoare la conservarea pădurilor, păstrarea lor în bune condiții și exploatarea lor rațională, reguli cu privire la necesitatea marcării speciilor de arbori, reguli cu privire la transmiterea obligațiilor și la răspunderea juridică, sunt menționate regulile privind strângere și păstrarea semințelor forestiere, se fundamentează ideea instituirii unui personal de specialitate, se tratează pericolele care pândesc pădurea, prohibirea pășunatului, așezarea întreprinderilor pe lângă păduri și regulile de gospodărire a pădurilor comunale și răzețești, delictele silvice și individualizarea pedepselor în funcție de starea socială și vinovăția autorilor și, în fine, îndrumări pentru exploatarea pădurilor. Codul silvic de la 1881 este prima lege-cadru în domeniu din vechiul Regat, apărută după 22 de ani de la Unire, inspirată din Codul forestier francez din 1827. În anul 1910 apare un nou Cod silvic, extinsă în anii 1921-1923 la nivelul tuturor provinciilor românești. În 1962 se adoptă un nou Cod silvic care răspunde în principal imperativelor politice ale orânduirii socialiste instaurată de puterea comunistă, care a fost abrogat de Codul silvic din 1996. În fine, actualul Cod silvic este din 2008 (Legea nr. 46/2008, publicată în M. Of. nr. 238 din 27 martie 2008), care cuprinde regulile de bază privind fondul forestier.

[2] Adoptat prin Legea nr. 46/2008.

[3] M. Of. nr. 939 din 20 octombrie 2005.

[4] M. Of. nr. 926 din 15 noiembrie 2006, aprobată prin Legea nr. 84/2007 (M. Of. nr. 240 din 6 aprilie 2007).

[5] M. Of. nr. 268 din 24 martie 2006, modificat prin Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 58/2008 (M. Of. nr. 78 din 31 ianuarie 2008).

[6] Pentru o mai bună explicitare, prevederea din textul citat, adică „indiferent de natura dreptului de proprietate", se coroborează cu prevederile art. 2 din O.G. nr. 96/1998 privind

rii, cele care servesc nevoilor de cultură, producție ori administrație silvică, iazurile, albiile pâraielor, precum și terenurile neproductive, incluse în amenajamentele silvice, în condițiile legii[1]. Această definiție dată de art. 1 din Codul silvic noțiunii de fond forestier național este fundamentată pe prevederile art. 2 lit. b) din Legea fondului funciar nr. 18/1991, care stabilește – reamintim – că terenurile cu destinație forestieră sunt cele „împădurite sau cele care servesc nevoilor de cultură, producție ori administrare silvică, terenurile destinate împăduririlor și cele neproductive – stâncării, abrupturi, bolovănișuri, râpe, ravene, torenți –, dacă sunt cuprinse în amenajamentele silvice". Aceste două reglementări cuprinse în cele două acte normative fundamentale în materie stabilesc raportul dintre fondul forestier și fondul funciar.

În afara pădurilor, fondul forestier național include: terenurile în curs de regenerare și plantațiile înființate în scopuri forestiere, terenurile destinate împăduririi, cele degradate și terenuri neîmpădurite stabilite potrivit legii a fi împădurite, cele care servesc nevoilor de cultură, pepiniere, solarii, plantaje și cultură de plante-mamă; terenurile care servesc nevoilor de producție silvică, cum sunt culturile de răchită, pomi de Crăciun, arbori și arbuști ornamentali și fructiferi; terenurile care servesc nevoilor de administrație silvică, adică terenuri destinate asigurării hranei vânatului și producerii de furaje, terenuri date în folosință temporară personalului silvic; terenurile ocupate de construcții și curțile aferente acestora, ca sedii administrative, cabane, fazanerii, păstrăvării, crescătorii de animale de interes vânătoresc, drumuri și căi forestiere de transport, spații industriale, alte dotări tehnice specifice sectorului forestier; iazurile, albiile pâraielor, precum și terenurile neproductive incluse în amenajamentele silvice; perdelele forestiere de protecție; jnepenișurile; pășunile împădurite cu consistența mai mare sau egală cu 0,4, calculată numai pentru suprafața ocupată efectiv de vegetația forestieră[2].

158. Regimul juridic general al fondului forestier național. Fondul forestier național poate fi proprietate publică sau proprietate privată. Indiferent însă de forma de proprietate fondul forestier național constituie bun de interes național.

Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia enumără în anexa sa, la care face trimitere art. 3, bunurile care alcătuiesc domeniul public, menționând printre acestea, la pct. 4, că pădurile și terenurile destinate împăduririi, cele ce servesc nevoile de cultură, producție și administrație silvică, iazurile, albiile pâraielor, precum și terenurile neproductive incluse în amenajamentele silvice, care fac parte din fondul forestier național și nu sunt proprietate privată.

Regimul juridic al fondului forestier național este reglementat de Codul silvic, iar parțial și în Legea fondului funciar nr. 18/1991 (modificat) și, desigur, O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia cuprinde în anexa sa o enumerare amplă a bunurilor ce alcătuiesc domeniul public,

---

reglementarea regimului silvic și administrarea fondului forestier național, care definește noțiunea de fond forestier național după forma de proprietate asupra pădurilor.

[1] Conform art. 1 alin. (2) C. silvic.

[2] A se vedea art. 1 alin. (2) C. silvic.

printre care se menționează la pct. 4 și „pădurile și terenurile destinate împăduririi" ca, de altfel, toate terenurile care fac parte din fondul forestier național și nu sunt în proprietate privată.

În principiu, pădurile sunt susceptibile de apropriere și, în consecință, se află în circuitul civil. În mod excepțional, se pot aduce limitări cu privire la circulația juridică a acestora atunci, când titularul dreptului de proprietate asupra pădurii este statul. În astfel de cazuri, din considerente de interes național, asupra acestor păduri se pot exercita drepturi reale, fără însă a se putea dispune de acestea prin înstrăinare.

Identificarea terenurilor care constituie fondul forestier național se face pe baza amenajamentelor silvice[1)] (adică pe baza tehnicii punerii în valoare și regenerării pădurilor).

După forma de proprietate, fondul forestier național poate fi de patru feluri: de proprietate publică a statului, proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, de proprietate privată a persoanelor fizice și persoanelor juridice și de proprietate privată a unităților administrativ-teritoriale.

Fondul forestier proprietate privată a unităților administrativ-teritoriale cuprinde pășunile împădurite, incluse în domeniul privat respectiv, care – prin efectul Codului silvic – se includ în fondul forestier național[2)].

Prin art. 7 alin. (3) C. silvic, este interzisă trecerea terenurilor forestiere din domeniul public al unităților administrativ-teritoriale în domeniul privat al acestora prin hotărâre a consiliului local, a consiliului județean, respectiv a Consiliului General al Municipiului București. La fel, este interzisă includerea pădurilor în intravilan.

159. Regimul silvic aplicabil[3)]. Distingându-se față de alte bunuri, datorită funcțiilor vitale și faptului că este de ne înlocuit, pădurea ridică pentru legiuitor o problemă ce trebuie permanent evaluată, fiindu-i creat în mod special un regim juridic aparte, denumit *regim silvic*, care este un sistem unitar de norme tehnice silvice, economice și juridice privind amenajarea, cultura, exploatarea, protecția și paza fondului forestier, în scopul asigurării gestionării durabile. Într-adevăr, acest regim cuprinde norme imperative deosebit de importante pentru administrarea fondului forestier național, gestionarea durabilă a pădurilor, conservarea biodiversității a ecosistemelor forestiere, reconstrucția ecologică, regenerarea și îngrijirea pădurilor. La fel, aceste norme contribuie la asigurarea integrității fondului forestier național.

Prin urmare, fondul forestier național, al cărui element de bază este pădurea, este supus unui astfel de regim. Trecerea pădurilor sub regim silvic a permis supunerea tuturor persoanelor, ce desfășoară activități în legătură cu pădurea, legii silvice, cu toate drepturile, dar și obligațiile și îndatoririle ce aceasta le presupune.

Normele tehnice silvice reglementează activitățile de amenajare și regenerare a pădurilor, protecție a pădurilor împotriva dăunătorilor, îngrijire (degajări, curățări, răriturii), punere în valoare a masei lemnoase și de exploatare a lemnului atât pentru

---

[1)] *Amenajamentul silvic* este documentul de bază în gestionarea pădurilor, cu conținut tehnico-organizatoric și economic, fundamentat ecologic.

[2)] A se vedea art. 7 alin. (2) C. silvic.

[3)] A se vedea art. 6 C. silvic.

pădurile proprietate publica, cât și pentru pădurile proprietate privată. Normele cu caracter economic se referă la totalitatea obligațiilor financiare ce revin proprietarilor de păduri pentru asigurarea regenerării pădurilor, stării de sănătate a acestora, efectuării lucrărilor de amenajare, îngrijire și punere în valoare, precum și la modalitățile de finanțare. Normele juridice cuprind totalitatea reglementărilor cu specific silvic (legi, hotărâri și ordonanțe ale Guvernului, ordine și instrucțiuni ale autorității publice centrale care răspunde de silvicultură). La dobândirea dreptului de proprietate proprietarii de păduri vor lua cunoștință sub semnătură, prin grija autorității publice pentru silvicultura, de obligațiile pe care le au pentru respectarea regimului silvic.

Respectarea regimului silvic este obligatorie pentru toți deținătorii de fond forestier.

Proprietarii fondului forestier au o serie de obligații legale în aplicarea regimului silvic, dintre care amintim cele mai importante: să asigure întocmirea și respectarea amenajamentelor silvice, să asigure paza și integritatea fondului forestier, să realizeze lucrările de regenerare a pădurii, să execute lucrările necesare pentru prevenirea și combaterea bolilor și dăunătorilor pădurilor, să asigure respectarea măsurilor de prevenire și stingere a incendiilor, să exploateze masa lemnoasă numai după punerea în valoare, autorizarea parchetelor și eliberarea documentelor specifice, să delimiteze proprietatea forestieră potrivit actelor de proprietate etc.

În situația în care administrarea pădurilor se realizează prin ocoalele silvice autorizate, lor le revin aceleași obligații.

Obligații legale revin și proprietarilor vegetației forestiere din afara fondului forestier, care trebuie să respecte normele tehnice silvice privind evaluarea masei lemnoase și reglementările privind circulația materialelor lemnoase[1)] și să asigure îngrijirea și protecția vegetației forestiere, precum și combaterea dăunătorilor acesteia[2)].

Controlul respectării regimului silvic pentru întregul fond forestier național se exercită de autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultura, precum și prin inspectoratele teritoriale de regim silvic și cinegetic, aflate în subordinea acesteia. Modul de organizare și funcționare a controlului aplicării regimului silvic la nivel central și local, precum și structurile administrative aferente se stabilesc prin regulament aprobat prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorității publice centrale care răspunde de silvicultura.

Instituția regimului silvic cuprinde totalitatea normelor juridice tehnice silvice și economice privind amenajarea, cultura, exploatarea, protecția și paza fondului forestier, având ca finalitate asigurarea gospodăririi durabile a ecosistemelor forestiere.

Potrivit art. 5 din O.U.G. nr. 139/2005 privind administrarea pădurilor din România[3)], pentru toate pădurile supuse regimului silvic se elaborează amenajamente silvice.

Relațiile sociale la care se referă legislația silvică se pot împărți în două categorii: o primă categorie o formează relațiile sociale care se nasc în legătură cu crearea, îngri-

---

[1)] *Circulația materialelor lemnoase* înseamnă acțiunea de transport al acestor materiale între două localități, folosindu-se în acest scop de orice mijloc de transport, și/sau transmiterea proprietății asupra materialelor lemnoase.

[2)] Potrivit art. 18 C. silvic.

[3)] M. Of. nr. 939 din 20 octombrie 2005.

jirea, recoltarea și valorificarea și protecția pădurii, ce trebuie să se desfășoare ținând cont de principii de natură ecologică, economică, metodologică, și o a doua categorie de relații sociale o constituie cele de natură organizatorică și managerială, care nu privesc în mod direct pădurea, ci servesc organizării și funcționării optime a unui aparat silvicultural care să servească realizării conforme a relațiilor din prima categorie, precum și statutul juridic al persoanelor ce compun acest aparat. În ambele cazuri trebuie respectate în egală măsură principiile instituției regimului silvic[1)].

Desigur, legătura dintre dispozițiile cuprinse în reglementări și tratate internaționale, pe de o parte, și dispozițiile din normele interne, pe de altă parte trebuie să fie evidentă și indispensabilă, știut fiind că, în prezent, statele adoptă măsuri în vederea conservării și dezvoltării pădurilor, deci pe plan axiologic, dar și în prisma realizării dreptului în privința aplicabilității regulilor cu caracter internațional și asupra activității silvice din țara noastră.

160. Administrarea fondului forestier[2)]. Administrarea pădurilor cuprinde totalitatea activităților cu caracter tehnic, economic și juridic desfășurate de ocoalele silvice, de structurile de rang superior sau de regia Națională a Pădurilor – Romsilva în scopul asigurării gestionării durabile a pădurilor, cu respectarea regimului silvic.

Administrarea și serviciile silvice, după caz, de asigură obligatoriu prin ocoale silice autorizate, care sunt de două tipuri: a) *ocoale silvice de stat*, din structura Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva, care administrează păduri proprietate publică a statului și care sunt înființate de aceasta și *ocoale silvice private* care sunt înființate, potrivit legii, de unitățile administrativ-teritoriale, de persoanele fizice ori de persoanele juridice care au în proprietate fond forestier sau de asociații constituite de către acestea[3)], iar O.U.G. nr. 139/2005 privind administrarea pădurilor din România cuprinde domeniul tuturor suprafețelor de pădure exploatate în regim silvic, indiferent de titularul dreptului de proprietate asupra acestor suprafețe.

Administrarea pădurilor reprezintă totalitatea activităților cu caracter tehnic, economic și juridic desfășurate de ocoalele silvice[4)] în scopul asigurării gestionării, dezvol-

---

[1)] Principiile aplicabile în materie silvică sunt acele idei călăuzitoare care exprimă adevăruri față de care activitatea legislativă și desfășurarea silviculturii trebuie să fie conforme, și anume: principiul gestionării și dezvoltării durabile a pădurii; principiul bunei condiționări dintre proprietatea privată și proprietatea publică forestieră; cel al integrității domeniului silvic; principiul conservării suprafețelor forestiere care prezintă calități unice sau rar întâlnite; îmbinarea intereselor economice cu cele ecologice; principiul controlului normelor silvice prin organe și instituții specializate ale statului; principiul planificării activităților de silvicultură pe perioade mari de timp; cel al privatizării raționale a domeniului silvic; cel al colaborării pe plan regional și internațional în materie silvică; principiul monitoringului forestier; și principiul răspunderii patrimoniale obiective pentru daune silvice.

[2)] A se vedea Titlul II C. silvic.

[3)] A se vedea art. 10 C. silvic.

[4)] *Ocolul silvic* este unitatea care are ca scop principal asigurarea serviciilor silvice, indiferent de titularul dreptului de proprietate asupra pădurii, dar putând asigura și administrarea pădurilor. Suprafețele minime de pădure pentru care se constituie ocoale silvice sunt următoa-

tării durabile a pădurilor[1]. Gestionarea durabilă a pădurilor este, în esență, administrarea și utilizarea pădurilor astfel, încât să își mențină și să își amelioreze biodiversitatea (care include diversitatea intraspecifică, interspecifică și diversitatea ecosistemelor), productivitatea, capacitatea de regenerare, vitalitatea, sănătatea și în așa fel încât să asigure, în prezent și în viitor, capacitatea de a exercita funcțiile multiple ecologice, economice și sociale permanente la nivel local, regional, național și global, fără a crea prejudicii altor ecosisteme.

Administrarea fondului forestier proprietate publică a statului se realizează prin Regia Națională a Pădurilor – Romsilva[2], care este o regie autonomă de interes național, aflată sub autoritatea statului, prin autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură[3] persoană juridică și funcționează pe bază de gestiune economică și autonomie financiară, exercitând și atribuții de serviciu public cu specific silvic. Romsilva aplică strategia națională în domeniul silviculturii și acționează pentru apărarea, conservarea și dezvoltarea durabilă a fondului forestier proprietate publică a statului, pe care îl administrează, dar poate presta, la cerere, contra cost, servicii de specialitate în pădurile proprietate privată, precum și în vegetația forestieră din afara fondului forestier[4].

Romsilva poate să desfășoare, în fondul forestier proprietate publică a statului pe care îl administrează, activități nespecifice administrării acestuia numai în condițiile legii [art. 11 alin. (4) C. silvic]. Pe terenurile respective poate înființa, în condițiile legii, crescătorii de vânat și complexuri de vânătoare.

Fondul forestier proprietate publică a statului se administrează și de institute publice de cercetare sau de instituții de învățământ de stat cu profil silvic[5].

Potrivit art. 12 din Codul silvic, fondul forestier proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale se administrează prin ocoale silvice private, care funcționează ca regii autonome de interes local cu specific exclusiv silvic sau pe bază de contracte cu ocoale silvice din cadrul Romsilva.

---

rele: în regiunea de câmpie – 3.000 ha; în regiunea de dealuri – 5.000 ha; în regiunea de munte – 7.000 ha.

[1] *Dezvoltarea durabilă* implică și confirmă relațiile oamenilor cu mediul și responsabilitățile generațiilor actuale față de generațiile viitoare. Conceptul de „dezvoltare durabilă" (care trebuie să fie situat la nivelul gândirii, al ideilor și nu al realității materiale, dar care permite reprezentarea unei anumite realități) este acea dezvoltare ce răspunde necesităților prezentului, fără a le compromite pe cele ale viitorului, a fost lansat în 1987 de Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare (denumită și Comisia Brundtland după cel care a condus-o la acea vreme – Bo Harley Brundtland, devenit apoi prim-ministru al Norvegiei) și confirmat la Conferința ONU pentru Mediu și Dezvoltare de la Rio de Janeiro, din 1992, de către guvernele membre ale ONU participante la Conferință.

[2] Romsilva care s-a organizat prin reorganizarea Regiei Naționale a Pădurilor, care s-a desființat (a se vedea H.G. nr. 1105/2003 privind reorganizarea Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva, publicată în M. Of. nr. 678 din 26 septembrie 2003).

[3] A se vedea art. 11 alin. (1) C. silvic.

[4] Potrivit art. 7 din H.G. nr. 1105/2003

[5] Potrivi art. 11 alin. (8) C. silvic.

Administrarea fondului forestier proprietate privată a persoanelor fizice și juridice și/sau serviciile silvice se realizează, după caz, prin ocoale silvice private, care sunt de utilitate publică și care funcționează similar asociațiilor și fundațiilor, sau pe bază de contract cu alte ocoale silvice face de către proprietarii acestuia, individual sau prin asociații. Proprietarii de păduri și de alte terenuri din fondul forestier proprietate privată sunt obligați să le gospodărească în conformitate cu regimul silvic și cu regulile privind protecția mediului. Ocoalele silvice private se pot constitui atât de proprietari, cât și de asociații ale acestora și pot funcționa în subvordinea unor structuri silvice de rang superior, adică a unor structuri în a cărei subordine se pot afla, din punct de vedere tehnic, ocoalele silvice private, care dobândesc personalitate juridică din momentul înscrierii acestora în Registrul național al administratorilor de păduri și al ocoalelor silvice.

161. Gestionarea durabilă a fondului forestier. Și în privința gospodăririi fondului forestier va trebui să distingem între proprietatea publică și proprietatea privată.

Principiile care stau la baza gestionării durabile a pădurilor[1)] sunt următoarele: promovarea practicilor care asigură gestionarea durabilă a pădurilor; asigurarea integrității fondului forestier și a permanenței pădurii; majorarea suprafeței terenurilor ocupate de păduri; politici forestiere stabilite pe termen lung; asigurarea nivelului adecvat de continuitate juridică, instituțională și operațională a pădurilor; primordialitatea obiectivelor ecologice ale silviculturii; creșterea rolului silviculturii în dezvoltarea rurală; promovarea tipului natural fundamental de pădure și asigurarea diversității biologice a pădurii; armonizarea relațiilor dintre silvicultură și alte domenii de activitate; sprijinirea proprietarilor de păduri și stimularea asocierii acestora; prevenirea degradării ireversibile a pădurilor, ca urmare a acțiunilor umane și a factorilor de mediu destabilizatori.

Modul de gospodărire a fondului forestier proprietate publică se reglementează prin amenajamentele silvice, care constituie bază a cadastrului forestier și a titlului de proprietate a statului. Amenajamentele silvice stabilesc, în raport cu obiectivele ecologice și social-economice, țelurile de gospodărire și măsurile necesare pentru realizarea lor. Potrivit art. 20 din cod, amenajamentele se elaborează la nivelul ocoalelor silvice[2)] pe unități de producție și/sau de protecție, cu respectarea normelor tehnice de amenajare, care se elaborează de autoritatea publică centrală care răspunde de silvi-

---

[1)] *Gestionarea durabilă a pădurilor* înseamnă administrarea și utilizarea pădurilor astfel încât să își mențină și să își amelioreze biodiversitatea, productivitatea, capacitatea de regenerare, vitalitatea, sănătatea și în așa fel încât să asigure, în prezent și în viitor, capacitatea de a exercita funcțiile multiple ecologice, economice și sociale permanente la nivel local, regional, național și global fără a crea prejudicii altor ecosisteme.

[2)] *Ocolul silvic* este unitatea constituită în scopul administrării pădurilor și/sau asigurării serviciilor silvice, indiferent de forma de proprietate asupra fondului forestier, având suprafața minimă de constituire după cum urmează: în regiunea de câmpie, 2.000 ha fond forestier; în regiunea de deal, 5.000 ha fond forestier; și în regiunea de munte, 7.000 ha fond forestier. Instrucțiunile privind avizarea și autorizării funcționării ocoalelor silvice pentru gospodărirea pădurilor proprietate privată a persoanelor fizice și juridice și a celor proprietate publică aparținând unităților administrativ-teritoriale și pentru autorizarea personalului silvic au fost aprobate

cultură. Principiile care trebuie respectate cu ocazia elaborării normelor tehnice sunt: al continuității recoltelor de lemn; al eficacității funcționale; al asigurării conservării și ameliorării biodiversității; și principiul economic. Amenajamentele silvice se elaborează pe perioade de 10 ani, cu unele excepții[1]. Pe perioada de valabilitate a unui amenajament silvic este interzisă elaborarea altui amenajament silvic pentru pădurea respectivă sau pentru o parte din aceasta. Desigur, normele tehnice pot stabili și excepții.

Amenajamentele silvice și modificările acestora sunt aprobate prin ordin al conducătorului autorității publice centrale care răspunde de silvicultură. Alineatul (2) al art. 22 C. silvic stabilește că anual, în perioada 1-31 ianuarie, ocoalele silvice, structurile silvice de rang superior și Romsilva, după caz, sunt obligate să transmită subunităților silvice teritoriale din cadrul autorității publice care răspunde de silvicultură situația comparativă dintre prevederile amenajamentului silvic și lucrările silviculturale efectiv realizate în anul anterior, la nivel de unitate de producție și de unitate amenajistică.

Și modul de gospodărire a fondului forestier proprietate privată este stabilit tot prin amenajamente silvice. Acestea se întocmesc pe trupuri de pădure și pe ansamblul localității, fără a afecta dreptul de proprietate. Întocmirea acestor amenajamente silvice se face tot pe 10 ani, cu excepțiile stabilite în art. 20 alin. (3) C. silvic (adică în cazul pădurilor de plop, salcie și alte specii repede crescătoare) și potrivit normelor tehnice privind gospodărirea acestor păduri.

Pentru asigurarea gestionării durabile a pădurilor, indiferent de forma de proprietate, este obligatorie asigurarea serviciilor silvice în mod unitar pentru acestea, la nivel național.

Atribuțiile ocoalelor silvice privitoare la administrarea silvică se stabilesc prin hotărâre a Guvernului.

În scopul gospodăririi durabile, proprietarii de păduri private se pot asocia.

Vegetația forestieră situată pe terenuri din afara fondului forestier național[2] se gospodărește potrivit scopului pentru care a fost creată și este supusă unor norme tehnice silvice și de pază, precum și de circulație și transport pentru materialul lemnos recoltat, emise de către autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură, care controlează aplicarea și respectarea lor.

---

prin Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor și dezvoltării rurale nr. 196/2006 (M. Of. nr. 268 din 24 martie 2006).

[1] Cu excepția celor care privesc pădurile de plopi, salcie și alte specii repede crescătoare, la care valabilitatea este de cinci sau de zece ani.

[2] *Vegetația forestieră din afara fondului forestier național* este vegetația forestieră situată pe terenuri din afara fondului forestier național, care nu îndeplinește unul sau mai multe criterii de definire a pădurii, fiind alcătuită din următoarele categorii: plantațiile cu specii forestiere de pe terenuri agricole; vegetația forestieră de pe pășuni cu consistență mai mică de 0,4; fânețele împădurite; plantațiile cu specii forestiere și arborii din zonele de protecție a lucrărilor hidrotehnice și de îmbunătățiri funciare; arborii situați de-a lungul cursurilor de apă și canalelor; zonele verzi din intravilan, altele decât cele definite ca păduri; parcurile dendrologice și arboretumurile, altele decât cele cuprinse în păduri; aliniamentele de arbori situate de-a lungul căilor de transport și comunicație.

Conservarea biodiversităţii ecosistemelor forestiere implică măsuri concrete de gestionare durabilă. În acest scop, gestionarea durabilă se realizează se realizează prin aplicarea de tratamente intensive, care promovează regenerarea naturală a speciilor din tipul natural fundamental de pădure şi prin conservarea pădurilor virgine şi cvasivirgine.

Gestionarea durabilă a fondului forestier, în general dezvoltarea durabilă a acestuia şi extinderea suprafeţelor de pădure constituie, în concepţia legiuitorului nostru[1], o obligaţie şi o prioritate naţională, în vederea asigurării echilibrului ecologic la nivel local, naţional şi global şi se realizează prin Programul naţional de împădurire. Realizarea acestui program se face prin lucrări de împădurire a terenurilor din afara fondului forestier naţional şi a terenurilor cu destinaţie agricolă, în vederea îmbunătăţirii condiţiilor de mediu şi a optimizării peisajului, a asigurării şi creşterii recoltelor agricole, a prevenirii şi combaterii eroziunii solului, a protejării căilor de comunicaţie, a digurilor şi a malurilor, a localităţilor şi a obiectivelor economice, sociale şi strategice, urmărindu-se împădurirea unor terenuri cu altă destinaţie decât cea silvică.

Autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură asigură realizarea cu continuitate a Sistemului naţional al perdelelor forestiere de protecţie[2], în condiţiile stabilite de lege, care constituie obiectiv de utilitate publică, şi se administrează prin ocoalele silvice.

În vederea dezvoltării durabile a fondului forestier naţional legea reglementează formele asociative ale proprietarilor de păduri[3].

Astfel, persoanele fizice şi/sau juridice care au în proprietate terenuri forestiere se pot constitui în asociaţii[4] cu respectarea următoarelor principii: libera asociere; respectarea regimului silvic; gospodărirea durabilă a pădurilor. Înfiinţarea asociaţiilor de proprietari de păduri se face în vederea realizării obiectivelor de ordin economic, ecologic şi de management durabil al pădurii.

În art. 95 C. silvic legea enumără diferite comunităţi şi forme asociative cu diferite denumiri, care au existat încă înainte de anul 1948 şi anume: obştile de moşneni în devălmăşie, obştile de moşneni în indiviziune, obştile rozeşeşti nediviuate, composesoratele, pădurile grănicereşti, pădurile urbariale, comunele politice etc., care toate fac parte din tezaurul istoric al României.

Desigur, datorită multor elemente tradiţionale care nu se încadrează în totalitate în reglementările legale actuale, aceste forme asociative, rezultat al manifestării voinţei

---

[1] A se vedea Titlul IV, Capitolul I C. silvic.

[2] *Perdelele forestiere de protecţie* sunt formaţiunile cu vegetaţie forestieră, amplasate la o anumită distanţă unele faţă de altele sau faţă de un obiectiv cu scopul de a-l proteja împotriva efectelor unor factori dăunători şi/sau pentru ameliorarea climatică, economică şi estetico-sanitară a terenurilor.

[3] A se vedea Titlul IV, capitolul II C. silvic.

[4] Asociaţiile de proprietari de păduri se înfiinţează şi funcţionează în conformitate cu dispoziţiile O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociaţii şi fundaţii, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 246/2005 (a se vedea şi *E. Lupan, I. Sabău-Pop*, Tratat de drept civil român, vol. II, Persoanele, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2007, Titlul III, p. 294 şi urm.).

comunităților locale, sunt recunoscute ca persoane juridice, dar organizarea și funcționarea acestora urmează a se reglementa prin lege specială.

Asociații urmăresc consolidarea proprietății, comercializarea în condiții de profitabilitate a produselor fondului forestier, crearea de ocoale silvice proprii, creșterea capacității de absorbție a fondurilor interne și externe și reprezentarea drepturilor proprietarilor în raport cu autoritățile. Proprietatea formelor asociative la care ne referim este garantată, indivizibilă și inalienabilă. Aceste asociații se înscriu în Registrul național al asociațiilor de proprietari de păduri, ținut la nivelul autorității publice centrale care răspunde de silvicultură.

Autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură sprijină nu numai constituirea și dezvoltarea asociațiilor la care ne-am referit, prin bugetul său[1)], dar și modalitățile pentru dezvoltarea durabilă a pădurilor. La fel, pentru gestionarea durabilă a fondului forestier proprietate publică a statului se alocă administratorului acestuia, prin bugetul autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, sume pentru refacerea căilor forestiere de transport afectate de calamități naturale.

Mai reținem din reglementările actuale că persoanele fizice sau juridice care sunt de acord și pe ale căror terenuri agricole se înființează perdele forestiere de protecție rămân în continuare proprietari pe terenul respectiv și pe pădurea astfel înființată și primesc anual, până la închiderea stării de masiv, o compensație a pierderii de venit în cuantum de 10 ori prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, stabilit în condițiile legii, la hectar, corespunzător suprafeței efectiv ocupate de perdelele forestiere de protecție[2)].

162. Conținutul factual și cel juridic al noțiunii de pădure. Noțiunea de pădure a fost definită în legislația noastră pentru prima dată prin Legea nr. 204/1947 pentru

---

[1)] Într-adevăr, pentru gestionarea durabilă a fondului forestier proprietate privată a persoanelor fizice și juridice și a celui proprietate publică și privată a unităților administrativ-teritoriale, statul alocă anual de la buget, prin bugetul autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, sume pentru: asigurarea integrală de la bugetul de stat a costurilor administrării, precum și a serviciilor silvice pentru fondul forestier proprietate privată a persoanelor fizice și juridice, dacă suprafața proprietății forestiere este mai mică sau egală cu 30 ha, indiferent dacă aceasta este sau nu este cuprinsă într-o asociație, când plata se face către ocolul silvic care asigură administrarea sau serviciile silvice, după caz; acordarea unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă; asigurarea diferenței dintre sumele necesare pentru finanțarea integrală a unor lucrări prevăzute de lege [art. 33 alin. (3) lit. a)-d)] și sumele calculate la nivelul maxim în fondul de conservare și regenerare a pădurilor; contravaloarea lucrărilor de combatere a bolilor și dăunătorilor stabilite în art. 57 alin.(1) din cod, numai pentru fondul forestier proprietate privată a persoanelor fizice și juridice, dacă suprafața proprietății forestiere este mai mică sau egală cu 30 ha, indiferent de aceasta este sau nu este cuprinsă într-o asociație; refacerea pădurilor și a căilor forestiere de transport afectate de calamități naturale sau de incendii cu autor necunoscut, dacă sumele constituite la nivelul maxim din fondul de conservare și regenerare sunt insuficiente; sprijinirea înființării și dezvoltării asociațiilor de proprietari de păduri; punerea la dispoziția proprietarilor de păduri a materialelor de educație forestieră privind ocrotirea și conservarea pădurilor.

[2)] A se vedea art. 101 alin. (1) C. silvic.

apărarea patrimoniului forestier. În art. 1 din această lege se prevedea: „Se socotesc păduri toate suprafețele mai mari de 2.500 mp, acoperite cu vegetație forestieră în limitele lor naturale, independent dacă au fost sau nu înscrise ca atare în registrele de mutațiuni imobiliare". Datorită largheței posibilității de interpretare oferite, această definiție a generat numeroase erori în domeniul proprietății funciare, deoarece suprafețe întinse de pășuni împădurite au fost incluse în amenajamentele silvice și considerate ca păduri[1)].

În Codul silvic din 1962, această definiție nu a mai fost reluată, dar în doctrină s-au făcut referiri la ea.

Ea a reapărut în Codul silvic din 1996 în următoare formulare: „Sunt considerate păduri, în sensul prezentului Cod silvic și sunt cuprinse în fondul forestier național, terenurile acoperite cu vegetație forestieră cu o suprafață mai mare de 0,25 hectare"[2)]. Articolul 2 care a formulat această definiție a fost abrogat de art. 18 din O.U.G. nr. 139/2005 și în art. 2 alin. (1) lit. d) a dat pădurii următoarea definiție: „suprafața de teren de cel puțin 0,25 ha, pe care se găsesc arbori ale căror coroane acoperă cel puțin 10% din suprafață. Arborii trebuie să atingă o înălțime minimă de 5 m la maturitate în condiții normale de vegetație. Definiția termenului include și: pepinierele forestiere și plantajele care fac parte integrantă din pădure, drumurile forestiere, căile de acces, poienile și alte goluri din pădure, ecosistemele forestiere situate în parcurile naționale, parcurile naturale, rezervațiile naturale și alte zone forestiere protejate, perdelele forestiere de protecție constituite din arbori ocupând o suprafață mai mare de 0,5 ha, cu o lățime mai mare de 20 m, și jnepenișurile din zona alpină". Articolul 1-9, art. 11-16 și art. 18 din O.U.G. nr. 139/2005 au fost abrogate la rândul lor de art. 139 din actualul Cod silvic, care în art. 2 alin. (1) dă următoarea definiție pădurii: „Sunt considerate păduri, în sensul prezentului cod, și sunt incluse în fondul forestier național terenurile cu o suprafață de cel puțin 0,25 ha, acoperite cu arbori" care trebuie să atingă o înălțime minimă de 5 m la maturitate în condiții normale de vegetație. Termenul de pădure include următoarele patru elemente: pădurile cuprinse în amenajamentele silvice la data 1 ianuarie 1990, precum și cele incluse ulterior în acestea în condițiile legii; perdelele forestiere de protecție; jnepenișurile; pășunile împădurite cu consistență mai mare sau egală cu 0,4, calculată numai pentru suprafața ocupată efectiv de vegetație forestieră.

Dacă comparăm definiția din Codul silvic actual cu definițiile anterioare, constatăm că în lumina vechilor reglementări pădurile au făcut parte din categoria vegetație forestieră din afara fondului forestier, iar astăzi se integrează în unități de producție și/sau de protecție existente ori se constituie în unități de producție și/sau de protecție noi, desigur numai dacă sunt îndeplinite condițiile stabilite imperativ de normele tehnice pentru amenajarea pădurilor .

Noțiune de pădure nu se identifică, sub raport spațial, cu noțiunea de fond forestier, între acestea existând un raport de la specie la gen. Nici noțiunea de teren forestier nu

---

[1)] A se vedea *I. Machedon*, Codul silvic (comentat și adnotat), Ed. Tridona – Oltenița, București, 1999, p. 5-6.

[2)] Art. 2 C. silvic din 1996.

se identifică cu noțiunea de pădure, întrucât nu toate terenurile forestiere sunt acoperite cu păduri.

Din totalitatea suprafețelor ce alcătuiesc fondul forestier național categoria cea mai importantă o reprezintă pădurile. Acestea sunt inseparabile de terenurile pe care se află și alcătuiesc împreună categoria terenurilor forestiere.

Dacă proprietarul unui teren cu vegetație forestieră din afara fondului forestier și a altor terenuri dorește să opteze pentru includerea lor în fondul forestier o poate face, situație în care se întocmește amenajament silvic. În astfel de situații, se schimbă destinația terenurilor respective, pentru care trebuie obținut aprobare prin ordinul conducătorului autorității publice centrale care răspunde de silvicultură. Schimbarea destinației terenurilor respective este scutită de taxe și impozite.

În raport cu funcțiile pe care le îndeplinesc, pădurile se încadrează în două grupe funcționale: grupa I și grupa a II-a[1)].

Grupa I cuprinde *păduri cu funcții speciale de protecție* a apelor, a solului, a climei și a obiectivelor de interes național, păduri pentru recreere, păduri de ocrotire a genofondului și ecofondului, precum și pădurile din ariile naturale protejate de interes național.

Grupa a II-a cuprinde *păduri cu funcții de producție și de protecție* în care se urmărește să se realizeze, în principal, masa lemnoasă de calitate superioară și alte produse ale pădurii și, concomitent, protecția calității factorilor de mediu.

Pentru fiecare grupă funcțională, se stabilesc prin amenajamentele silvice măsuri de gestionare diferențiate, în vederea realizării de structuri care să asigure îndeplinirea corespunzătoare a funcțiilor atribuite.

Importanța acestei clasificări constă diferența regimului juridic aplicabil fiecărei grupe din care face parte o anumită pădure. Astfel, anumite păduri din grupa I funcțională nu pot constitui obiect al unor acte juridice de înstrăinare, în sensul că nu se poate reconstitui dreptul de proprietate privată conform Legii nr. 1/2000 privind reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și forestiere.

Includerea într-o categorie sau alta după criteriul funcției, respectiv al destinației pădurii servește, într-o mare măsură, pentru delimitarea acestor bunuri ca făcând parte din domeniul public sau privat și, ca urmare, în funcție de rezultatul obținut, caracterele juridice ale acestora sunt diferite, având regim juridic diferit. Această clasificare prezintă importanță și pentru determinarea ariilor naturale protejate de interes național din fondul forestier, clasificare ce poartă asupra agravării sancțiunilor aplicate de către instanța de judecată în situația săvârșirii unor fapte penale la regimul silvic.

Mai arătăm că regimul juridic privind actele de administrare și de gospodărire este diferențiat de la o grupă funcțională la alta, iar în ceea ce privește prescripția achizitivă, aceasta nu poate să opereze asupra pădurilor (bunurilor) ce fac parte din prima grupă, ele fiind imprescriptibile.

În raport cu folosința lor, distingem: păduri de folosință forestieră și păduri de folosință silvopastorală.

[1)] Potrivit art. 25 C. silvic.

Pădurile de folosință forestieră sunt constituite din cele incluse în fondul forestier național existent la data intrării în vigoare a O.U.G. nr. 139/2005 și din vegetația forestieră de pe pășunile împădurite, având consistența, stabilită în conformitate cu normele tehnice în domeniu, mai mare de 0,4.

Pădurile de folosință silvopastorală sunt constituite din vegetația forestieră cu consistență de cel mult 0,4, situate pe terenuri din afara fondului forestier național existent tot la data intrării în vigoare a aceleiași ordonanță de urgență.

În doctrina mai veche[1], pădurile au fost clasificate după importanța lor economică, în păduri de importanță republicană și păduri de importanță locală. Cele de importanță republicană (sau națională) au fost socotite cele destinate să asigure material lemnos și alte produse ale pădurii pentru satisfacerea cerințelor generale ale economiei naționale, iar cele de interes local să satisfacă nevoile locale de interes public.

Semnificația juridică a acestei clasificări consta în aceea că se pot afla în administrarea directă a direcțiilor silvice teritoriale numai pădurile de importanță națională, în timp ce pădurile de importanță locală putea fi în administrarea directă a altor persoane juridice sau chiar fizice.

Potrivit art. 28 C. silvic, reconstrucția ecologică, regenerarea și îngrijirea pădurilor se realizează în concordanță cu prevederile amenajamentelor silvice și/sau ale studiilor de specialitate. Aceste din urmă studii trebuie să fie fundamentate în conformitate cu normele tehnice specifice. La regenerarea pădurilor se aplică regimul codrului[2], urmărindu-se conservarea genofondului și a ecofondului, realizarea de arborete de calitate superioară, precum și exercitarea cu continuitate de către acestea a funcțiilor de protecție. Prin excepție, este admis regimul crândului[3] (la arboretele de plopi indigeni, de salcie, de salcâm, precum și zăvoaiele).

Ca parte componentă a mediului, pădurea are asupra mediului în ansamblu o influență complexă binefăcătoare ca rezultat al unor funcții deosebit de importante pe care le are asupra desfășurării normale a activității economico-sociale. Dintre tezele identificate în doctrină cu privire la rolul pădurii reținem, ca foarte importante, aceea că ea contribuie la sănătatea fizică și spirituală a omului, determină atenuarea hazardului climatic în sensul că afectează reducerea consecințelor efectului de seră răspunzător de încălzirea globală a atmosferei, contribuie la conservarea solului prin ecosistemele forestiere, fiind prioritară în primul rând pentru terenurile de pantă, nisipoase, predispuse la eroziuni și alunecări, asigurând astfel stabilitatea mediului în regiunile cu relief accidentat. Mai adăugăm la cele arătate rolul pădurii de reglare a sistemelor ambientale la nivelul bazinelor hidrografice, contribuția la conservarea biodiversității, la dezvoltarea economică a țării în ipoteza respectării principiului utilizării sale durabile etc.

---

[1] A se vedea *I. Zinveliu*, Legislația forestieră în R.S. România, Ed. „Ceres", București, 1971, p. 30.

[2] *Regimul codrului* exprimă modul general de gospodărire a unei păduri, bazat pe regenerarea din sămânță.

[3] *Regimul crângului* exprimă modul general de gospodărire a unei păduri, bazat pe regenerarea vegetativă.

În astfel de condiții, este firesc ca societatea umană să caute, să găsească și să dezvolte o serie de mijloace de protecție de natură diferită, printre care, în concepția noastră, un rol primordial îl au mijloacele juridice de protecție a pădurilor. Țara noastră a ratificat și aplică un număr important de acte normative internaționale, printre care un rol deosebit îl au cele care stabilesc principii și orientări de conservare și protejare a pădurilor, dar a și adoptat – după cum am arătat, în primul rând, la punctul 164 din lucrare – numeroase acte normative, dintre care cel mai important și eficient este Codul silvic.

163. Poluarea pădurilor. Am mai arătat că pădurile reprezintă nu numai sursa de materie primă (lemn, fructe de pădure, ciuperci etc.), ci ele au un rol deosebit în reglarea factorilor climatici, în conservarea și protejarea mediului natural și artificial.

Pădurile se găsesc permanent în contact direct cu alte elemente ale mediului, în primul rând cu aerul și cu apele. Dacă aceste elemente ale mediului sunt poluați, acțiunea poluării pădurilor este rapidă, ceea ce determină, la rândul său, modificarea radicală a configurației ecosistemelor naturale.

Cel mai însemnat efect al poluării aerului asupra pădurilor îl constituie reducerile considerabile de creșteri, care pot duce în final la uscarea totală a arborilor, pe lângă care influența poluării se resimte și asupra funcției recreative și sanitare a pădurilor.

Procentul de împădurire oscilează, în țara noastră, în jurul valorii de 27%, procent care crește în urma împăduririlor și descrește ca urmare a defrișărilor și incendiilor de pădure.

După 1989, schimbările radicale în legislația silvică, lipsa unui control sever corespunzător în gospodărirea silvică și, mai ales, lipsa aproape totală a unei conștiințe ecologice (tăieri și furturi ilegale etc.) au dus toate la pierderi importante din păduri.

Având în vedere binefacerile evidente ale pădurii asupra mediului natural și artificial, care sunt rezultatul funcțiilor (ecologice, sociale și economice) deosebit de importante pe care le îndeplinesc pentru desfășurarea normală a activității social-economice, nu putem să nu reținem și să accentuăm necesitatea imperativă a instituirii și funcționării normale a unor mijloace de protecție adecvate ale acesteia.

164. Protecția juridică a pădurilor. Prezentare generală. Prin protecția juridică a pădurilor se înțelege sistemul mijloacelor juridice ce se utilizează în vederea restabilirii drepturilor încălcate și a asigurării îndeplinirii unor scopuri determinate. Desigur, noțiunea de protecția juridică a pădurilor poate fi asimilată cu noțiunea de apărare juridică prin care se înțelege sistemul de mijloace juridice ce se utilizează pentru restabilirea unor drepturi încălcate. În accepțiunea sa largă, noțiunea de protecție juridică are atât caracter reparator-represiv, cât și caracter preventiv, accepțiunea restrânsă a acestei noțiuni presupune doar un caracter reparator-represiv. Scopul protecției pădurilor îl reprezintă asigurarea gospodăririi durabile a ecosistemelor forestiere.

Protecția pădurilor în general a stat de mult în atenția organismelor și organelor internaționale, dar în primul rând a proprietarilor de păduri și au fost formulate și reglementări în materie. Avem în vedere, mai ales, Declarația de principiu privind gestionarea, protejarea și dezvoltarea pădurilor adoptată de către Conferința de la Rio

de Janeiro în 1992, în care sunt formulate principiile dezvoltării durabile a pădurii în acord cu conservarea mediului[1]. Un document internațional foarte important este și Declarația Generală a Conferinței ministeriale pentru protecția pădurilor din Europa, adoptată la Lisabona, în 1998, ca și Declarația și planurile de acțiune adoptate la Conferința de la Johanesburg, în 2002 ș.a.

În lumina acestora documente se știe că starea de sănătate a pădurilor trebuie să fie asigurată centralizat de stat pentru care, în sistemul nostru juridic și administrativ, a fost organizată Regia Națională a Pădurilor – Romsilva[2], care funcționează sub autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură, având ca scop gospodărirea durabilă și unitară, în conformitate cu prevederile amenajamentelor silvice și ale normelor de regim silvic, a fondului forestier proprietate publică a statului, în vederea creșterii contribuției pădurilor la îmbunătățirea condițiilor de mediu și la asigurarea economiei naționale cu lemn și alte produse ale pădurii și cu servicii specifice silvice. De asemenea, Romsilva are ca scop coordonarea și implementarea programului național de ameliorare genetică a cabalinelor, promovarea exemplarelor de cabaline valoroase din hergheliile proprii pe plan național și internațional, prin organizarea de competiții sportive, târguri și expoziții etc. Potrivit art. 5 alin. (1) din H.G. nr. 1105/2003, Romsilva are ca obiect de activitate aplicarea strategiei naționale în domeniul silviculturii.

Putem concluziona că starea de sănătate a pădurilor din țara noastră este asigurată de către Regia Națională a Pădurilor – Romsilva prin măsurile de prevenire și de combatere a dăunătorilor și a bolilor, indiferent de forma de proprietate a pădurilor.

Prin sisteme de supraveghere specifice, Romsilva întocmește anual statistica și prognoza dăunătorilor vegetației forestiere pentru întregul fond forestier național și ia măsuri pentru prevenirea și combaterea acestora. În scopul protecției faunei și florei, se aplică metode biologice și integrate de combatere a bolilor și dăunătorilor vegetației forestiere, care să asigure echilibrul ecologic.

Reamintim că scopul protecției juridice a pădurilor îl reprezintă asigurarea gospodăririi durabile a ecosistemelor forestiere. Acest lucru se realizează pe mai multe căi, prin mai multe mijloace.

Astfel, protecția pădurilor se realizează prin însăși elaborarea, adoptarea și aplicarea normelor tehnice silvice, economice și juridice, dintre care, din punctul nostru de vedere, deosebit de importante sunt cele juridice, în general stabilirea prin lege, ca ansamblu de norme juridice speciale privind apărarea pădurilor, a regimului silvic. Normele juridice privitoare la protecția pădurilor constituie parte integrantă a ansamblului mai larg al mijloacelor juridice de protecție a mediului în ansamblu[3].

---

[1] În prezent, se consideră că dezvoltarea durabilă a pădurilor trebuie fundamentată pe următoarele principii: principiul conservării și ameliorării diversității biologice; cel al precauției în luarea deciziilor privind pădurile; principiul „poluatorul plătește"; cel al prevenirii riscurilor ecologice și economice; cel al monitoringului forestier, cel al dezvoltării conștiinței ecologice; cel al utilizării durabile a resurselor pădurii; și principiul reconstrucției ecologice a pădurilor deteriorate.

[2] Prin adoptarea H.G. nr. 1105/2003 privind reorganizarea Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva.

[3] A se vedea *E. Lupan*, Drept agrar, partea I, Universitatea din Cluj-Napoca, Facultatea de drept, 1989, pag. 229.

Mijloacele juridice de protecție a pădurilor pot fi grupate din mai multe puncte de vedere[1)].

Din punctul de vedere al scopului urmărit, distingem mijloace juridice de protecție cantitativă și de protecție calitativă a pădurilor.

În funcție de natura normei juridice ce servește protecției pădurii, avem mijloace ce aparțin unor ramuri diferite al sistemului nostru juridic, de drept constituțional, administrativ, penal, civil, al muncii și de dreptul protecției mediului.

După forma proprietății pădurii căreia îi servește, putem distinge mijloace juridice cu caracter general, cele specifice proprietății publice și cele care privesc protecția pădurilor private.

În raport cu funcțiile pe care le îndeplinesc pădurile, mijloacele juridice care le protejează, pot fi[2)] mijloace juridice ce servesc protecției pădurilor cu funcții speciale de protecție, cu funcții mixte și cele destinate protecției pădurilor în general.

În funcție de caracterul mijloacelor ce realizează protecția juridice, avem mijloace cu caracter preventiv și mijloace juridice cu caracter reparator – represiv.

În fine, în funcție de scopul concret și domeniul vizat prin reglementarea juridică mijloacele cu privire la protecția fondului forestier, inclusiv a pădurilor, pot fi mijloace de protecție împotriva tăierilor irațională, de protecție împotriva poluării, împotriva bolilor și dăunătorilor și mijloace de protecție a fondului cinegetic și piscicol.

Indiferent însă de felul mijloacelor juridice utilizate pentru protecția pădurilor, acestea folosite rațional garantează ocrotirea mediului și menținerea echilibrului ecologic[3)].

În Capitolul IX din Codul silvic avem dispoziții comune fondului forestier proprietate publică și fondului forestier proprietate privată cu privire la proveniența și circulația materialelor lemnoase și al instalațiilor de transformat lemnul rotund în cherestea, cu privire la fondul cinegetic și fondul piscicol din apele de munte, la care, din punctul de vedere al protecției pădurilor, ne vom referi în legătură cu măsurile de protecție a pădurilor publice, dar cu precizarea că ele sunt aplicabile și în privința pădurilor private.

165. Măsurile de protecție a pădurilor. Cadrul legal al protecției și dezvoltării pădurilor îl constituie Codul silvic și unele reglementări din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului și alte reglementări speciale.

Astfel, art. 69 din O.U.G. nr. 195/2005 stabilește următoarea regulă complexă și generală: deținătorii cu orice titlu ai fondului forestier, ai vegetației forestiere din afara fondului forestier și ai pajiștilor, precum și orice persoană fizică sau juridică care desfășoară o activitate pe un astfel de teren, fără a avea un titlu juridic, au următoarele obligații privind protecția cantitativă și calitativă a pădurilor, în general să respecte regimul silvic:

[1)] A se vedea *L. Dogaru*, op. cit., p. 112-113.

[2)] A se vedea *D. Marinescu*, op. cit., 1993, p. 126-127.

[3)] A se vedea *V. Giurgiu*, Protejarea și dezvoltarea durabilă a pădurilor României, Ed. Artă Grafică, București, 1995, p. 9 și urm.

a) să mențină suprafața împădurită a fondului forestier, a vegetației forestiere din afara acestui fond, inclusiv a jnepenișurilor, tufișurilor și pajiștilor existente, fiind interzisă reducerea acestora (cu unele excepții stabilite de lege);

b) să exploateze masa lemnoasă în condițiile legii, precum și să ia măsuri de reîmpădurire și, respectiv, de completare a regenerărilor naturale;

c) să gestioneze corespunzător deșeurile de exploatare rezultate în condițiile stabilite de lege;

d) să asigure respectarea regulilor silvice de exploatare și transport tehnologic al lemnului, potrivit legii, în scopul menținerii biodiversității pădurilor și a echilibrului ecologic;

e) să respecte regimul silvic în conformitate cu prevederile legislației în domeniul silviculturii și protecției mediului;

f) să asigure aplicarea măsurilor specifice de conservare pentru pădurile cu funcții speciale de protecție, situate pe terenuri cu pante foarte mari, cu procese de alunecare și eroziuni, de grohotișuri, stâncării, la limita superioară de altitudine a vegetației forestiere, precum și pentru alte asemenea păduri;

g) să respecte regimul silvic stabilit pentru conservarea vegetației lemnoase de pe pășunile împădurite, care îndeplinesc funcții de protecție a solului și a resurselor de apă;

h) să asigure exploatarea rațională, organizarea și amenajarea pajiștilor, în funcție de capacitatea de refacere a acestora;

i) să exploateze resursele pădurii, fondul cinegetic și piscicol, potrivit prevederilor legale în domeniu;

j) să exploateze pajiștile, în limitele bonității, cu numărul și speciile de animale și în perioada stabilită, în baza studiilor de specialitate și a prevederilor legale specifice;

k) să protejeze patrimoniul forestier, cinegetic, piscicol și al pajiștilor din cadrul ariilor naturale protejate, în termenii stabiliți prin planurile de management și regulamentele specifice;

l) să sesizeze autoritățile pentru protecția mediului despre accidente sau activități care afectează ecosistemele forestiere sau alte asemenea ecosisteme terestre.

Observăm că aceste reglementări legale cuprinse în legea generală a protecției mediului au caracter complex, ele privesc nu în exclusiv protecția pădurilor, dar toate vizează și acest aspect al activității umane.

În Codul silvic sunt stabilite mai multe reguli referitoare la reconstrucția ecologică, regenerarea și îngrijirea pădurilor (Capitolul III), la asigurarea integrității fondului forestier național (Capitolul IV), prevenirea și stingerea incendiilor (Capitolul V), la paza și protecția propriu zisă a pădurilor (Capitolul VI). care se realizează, în concordanță cu prevederile amenajamentelor silvice de către Regia Națională a Pădurilor – Romsilva, la care se va aplica regimul codrului, urmărindu-se conservarea genofondului și realizarea de arborete de calitate superioară, precum și exercitarea cu continuitate a funcțiilor de protecție a mediului.

În scopul asigurării permanenței și stabilității biodiversității pădurii, se va acorda prioritate regenerării speciilor din tipul natural fundamental, prin aplicarea unor

tratamente cu intervenții repetate. Tăierile rase sunt admise numai în pădurile de molid, pin, salcâm, plop, salcie și în zăvoaie, precum și în cazul refacerii unor arborete în care nu este posibilă aplicarea altor tratamente.

Regia Națională a Pădurilor – Romsilva are printre atribuțiile sale organizarea și asigurarea împăduririi tuturor terenurilor neregenerate și a poienilor din fondul forestier pe care îl administrează, destinate acestui scop. În lucrările de împădurire trebuie folosite materiale de reproducere provenite din rezervații de semințe, plantaje și plantații-mamă de butași și din arborete sursă de semințe înscrise în catalogul național al materialelor de reproducere admise în cultură. Potrivit art. 27 C. silvic, Romsilva este obligată să execute toate lucrările de reconstrucție ecologică, regenerare, întreținere a semințișului și a plantațiilor și de îngrijire a arboretelor astfel, încât să se realizeze compozițiile tel stabilite prin amenajamentele silvice. Această regie organizează și execută lucrările de regenerare și de reconstrucție ecologică a pădurilor pe care le administrează, precum și cele de îngrijire a arboretelor tinere și de întreținere a regenerărilor. Ea poate realiza împăduriri în afara fondului forestier, și perdele de forestiere de protecție.

Lucrările de reîmpădurire și de completare a regenerărilor naturale se execută în termen de cel mult doi ani după tăierea definitivă.

Articolul 6 lit. a) din H.G. nr. 1105/2003, Regia Națională a Pădurilor – Romsilva urmărește protejarea terenurilor din fondul forestier pe care ăl administrează împotriva eroziunii și altor forme de degradare, propune și coordonează lucrări de corectare a torenților pe terenurile forestiere aflate în perimetrele de ameliorare, asigurând și prin aceasta condiții mai bune pentru creșterea pădurilor. Ea trebuie să asigure starea fitosanitară corespunzătoare a pădurilor pe care le administrează, organizând acțiunile necesare pentru depistarea, prevenirea și combaterea bolilor și a dăunătorilor pădurilor și multe altele.

Protecția sanitară a pădurilor constituie o preocupare fundamentală a ministerului de resort. Acesta, prin Regia Națională a Pădurilor – Romsilva: asigură integritatea fondului forestier proprietate publică a statului, precum și a celui aparținând altor deținători, pe care îl are în administrare, și gospodărirea durabilă a pădurilor din cuprinsul acestora; ia măsuri de lichidare a enclavelor și de corectare a perimetrului pădurilor prin schimburi de terenuri ori prin cumpărare, pe bază de acte autentice; efectuează schimburi de terenuri, scoaterea definitivă sau ocuparea temporară a unor terenuri din fondul forestier, potrivit legii; îndeplinește atribuțiile prevăzute de lege referitoare la exercitarea dreptului de preemțiune în cazul tuturor vânzărilor de bună voie sau silite, la preț și în condiții egale, pentru enclavele din fondul forestier proprietate publică a statului, pentru terenurile limitrofe acestuia, precum și pentru terenurile acoperite cu vegetație forestieră; poate cumpăra, în condițiile stabilite de lege, terenuri proprietate privată sau poate prelua asemenea terenuri, în cazul donării lor de către proprietari, cu respectarea legii, în vederea împăduririi, cu suportarea cheltuielilor din fondul de conservare și regenerare a pădurilor; în fine, preia în administrare terenurile degradate din domeniul privat și public al statului, incluse în perimetrele de ameliorare și prevăzute a fi împădurite potrivit legii, caz în care cheltuielile pentru lucrările necesare se

suportă din fondul de ameliorare a fondului funciar cu destinație silvică, din alocații de la bugetul de stat sau din alte surse, potrivit legii[1].

Reducerea suprafeței pădurilor, în general a fondului forestier național este interzisă[2]. În mod excepțional, legiuitorul admite reducerea suprafețelor amintite, prin scoaterea definitivă, pentru realizarea obiectivelor de interes național, declarate în condițiile legii de utilitate publică[3]. La cerere, solicitantul terenului pe care urmează a fi realizate astfel de obiective poate compensa suprafața ocupată cu terenuri echivalente ca suprafață și bonitate, compensarea realizându-se în echivalență valorică, în condițiile în care suprafața terenului dat în compensare nu poate fi mai mică decât suprafața terenului care face obiectul scoaterii din fondul forestier[4]. Nu se admite compensarea cu terenuri limitrofe perdelelor forestiere de protecție, iar în județele în care suprafața fondului forestier este sub 16% din suprafața județului, compensarea se realizează numai cu terenuri din cadrul aceluiași județ[5]. Terenurile scoase definitiv din fondul forestier și cele primite în compensare dobândesc situația juridică a terenurilor pe care le înlocuiesc.

Legea permite și ocuparea temporară a unor terenuri din fondul forestier, dar numai pe o perioadă determinată de timp (maximum 10 ani, respectiv un an pentru terenuri adiacente pentru organizarea de șantier), în scopul realizării obiectivelor arătate. Prin aceste măsuri, legiuitorul a urmărit asigurarea integrității fondului forestier național.

Solicitările de scoatere definitivă sau de ocupare temporară de terenuri din fondul forestier în condițiile arătate se pot face numai cu acordul proprietarului și cu avizarea favorabilă dată de ocolul silvic care asigură administrarea, precum și de serviciile silvice, după caz, de Regia Națională a Pădurilor – Romsilva, în cazul terenurilor din fondul forestier proprietate publică a statului, respectiv de subunitățile teritoriale de specialitate ale autorității publice centrale care răspunde de silvicultură. Solicitările respective se aprobă fie de conducătorul autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, pentru suprafețe de până la 10 ha, cu posibilitatea delegării de competență conducătorilor subunităților teritoriale de specialitate ale autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, până la un ha, fie de Guvern, la propunerea autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, pentru suprafețe de peste 10 ha[6]. Articolul 41 și 42 din Cod sunt prevăzute obligațiile bănești ale celor în favoarea cărora se scot, definitiv sau temporar, terenurile din fondul forestier.

---

[1] A se vedea art. 6 lit. A. din H.G. nr. 1105/2003.

[2] Conform art. 35 C. silvic.

[3] În art. 37 alin. (1) C. silvic se prevăd cazurile când pot fi scoase definitiv terenuri din fondul forestier național și anume: necesare exploatării resurselor minerale de cărbuni, roci utile, agregate minerale, minereuri și ape minerale; structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, unități de cult, obiective sociale, sportive și medicale, construcții hidrotehnice de interes local, surse de apă potabilă; locuințe sau case de vacanță, numai în fondul forestier proprietate privată; obiective instalate în fondul forestier înainte de anul 1990, cuprinse în amenajamentele silvice în vigoare la data de 1 ianuarie 1990, la categoria „ocupații și litigii".

[4] A se vedea art. 36 din același Cod.

[5] Potrivit art. 37 alin. (6) și (7) C. silvic.

[6] Potrivit art. 40 din același Cod.

Tăierile rase sunt admise numai în arboretele de molid, pin, salcâm, plop, salcie și în zăvoaie, precum și în cazul substituirii ori refacerii unor arborete, în care nu este posibilă aplicarea altor tratamente. În asemenea situații suprafața poate fi maximum trei ha. Astfel de tăieri în parcurile naționale sunt interzise[1].

În ce privește lucrările de reîmpădurire și de completare a regenerărilor naturale acestea se execută în termen de cel mult două sezoane de vegetație de la tăierea unică sau definitivă. Aceste lucrări trebuie astfel executate încât să se realizeze compoziţiile-țel[2] stabilite prin amenajamentele silvice și/sau prin studiile de specialitate. Regenerarea se consideră încheiată la realizarea stării de masiv[3].

Potrivit art. 33 alin. (1) din Cod, administratorul fondului forestier proprietate publică a statului și proprietarii de păduri sunt obligați să înființeze fondul de conservare și regenerare a pădurilor purtător de dobândă, neimpozabil, deductibil fiscal și având regimul rezervelor fiscale. Acest fond se află la dispoziția și în contul administratorului sau al prestatorului de servicii silvice. Fondul se constituie din următoarele resurse: contravaloarea terenului scos definitiv din fondul forestier proprietate publică a statului; contravaloarea pierderii de creștere determinate de exploatarea masei lemnoase înainte de vârsta exploatabilității de pe terenurile scoase definitiv sau ocupate temporar din fondul forestier proprietate publică a statului; 50% din cuantumul chiriei pentru ocuparea temporară a terenurilor din fondul forestier proprietate publică a statului; contravaloarea despăgubirilor pentru pagubele produse fondului forestier proprietate publică; 50% din cuantumul despăgubirilor pentru pagubele produse fondului forestier proprietate privată; 15-25% din valoarea masei lemnoase autorizate spre exploatare, provenită din produse principale și accidentale I[4], calculată la nivelul prețului mediu al unui metru cub de masă lemnoasă[5] pe picior, iar pentru pădurile proprietate publică a statului, nivelul procentului anual se stabilește de Regia Națională a Pădurilor – Romsilva și pentru celelalte forme de proprietate forestieră, nivelul procentului anual se stabilește, după caz, de ocoalele silvice. Această sumă se virează de către cumpărătorii/titularii autorizațiilor de exploatare direct în contul administratoru-

---

[1] A se vedea art. 29 din același Cod.

[2] Prin *compoziție-țel* trebuie să înțelegem combinația de specii urmărită a se realiza de un arboret (adică porțiunea omogenă de pădure atât din punctul de vedere al populației de arbori, cât și al condițiilor staționale) care îmbină în mod optim, atât prin proporție, cât și prin gruparea lor, exigențele biologice cu obiectivele multiple, social-economice ori ecologice.

[3] *Starea de masiv* este stadiul din care o regenerare se poate dezvolta independent, ca urmare a faptului că exemplarele componente ale acesteia realizează o desime care asigură condiționarea lor reciprocă în creștere și dezvoltare, fără a mai fi necesare lucrări de completări și întrețineri.

[4] *Produse accidentale I* reprezintă volumul de lemn rezultat din exploatarea arboretelor afectate integral de factori biotici și abiotici, din exploatarea unor arbori din arborete cu vârstă de peste 60 de ani, afectate parțial de factori biotici și abiotici, sau cel provenit din defrișări legal aprobate.

[5] Prin *masă lemnoasă* înțelegem totalitatea arborilor pe picior și/sau doborâți, întregi sau părți din aceștia, inclusiv cei aflați în diferite stadii de transformare și mișcare în cadrul procesului de exploatare forestieră.

lui sau prestatorului de servicii silvice; sumele reprezentând cheltuielile de reinstalare a vegetației forestiere pentru terenurile ocupate din fondul forestier proprietate publică a statului; sumele reprezentând contravaloarea efectelor determinate de funcțiile de protecție, ecologice și sociale ale pădurilor; alocații de la bugetul de stat[1)].

Fondul de conservare și regenerare a pădurilor se folosește în mai multe scopuri, printre care pentru regenerarea suprafețelor parcurse cu tăieri, împădurirea terenurilor goale sau a celor preluate în scopul împăduririi, reinstalarea pădurii pe terenurile ocupate temporar din fondul forestier ș.a.[2)]

Un aspect juridic foarte important privește asigurarea integrității fondului forestier național în legătură cu care, în art. 34 din Cod, se stabilește că terenurile forestiere proprietate publică a statului nu fac obiectul constituirii dreptului de proprietate sau al vreunui dezmembrământ al acestuia și că proprietatea forestieră nu poate fi divizată sub limita de un ha. În alin. (3) din același articol se adaugă: în situația în care prin deschiderea unei succesiuni, din cauza numărului de moștenitori, se creează posibilitatea ca proprietatea forestieră să fie divizată sub limita de un ha, se constituie moștenirea în favoarea unui/unor moștenitor/moștenitori, la nivelul minim prevăzut de lege, cu plata de sultă de către cel/cei în favoarea căruia/cărora s-a constituit moștenirea.

Păşunatul în păduri, în perdelele forestiere de protecție și în perimetrele de ameliorare a terenurilor degradate sau în alunecare este interzisă. Prin excepție de la această regulă, în caz de forță majoră, autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură sau unitățile teritoriale de specialitate ale acesteia, după caz, pot aproba păşunatul în fondul forestier, în următoarele condiții îndeplinite cumulativ: se desfăşoară pe durată limitată; se practică doar în anumite perimetre ale pădurii; solicitările de aprobare aparțin autorităților publice locale; s-a obținut acordul proprietarului, respectiv administratorului; este solicitat în cazuri temeinic justificate.

Păşunatul nu poate fi aprobat în arboretele în curs de regenerare, în plantațiile și regenerările tinere, precum și în pădurile care îndeplinesc funcții speciale de protecție.

O altă măsură importantă pentru protecția fondului forestier este că trecerea animalelor domestice prin pădure spre zonele de păşunat, adăpat și adăpostire trebuie aprobată de ocolul silvic cu acordul proprietarului, respectiv al administratorului (pentru pădurile proprietate publică a statului), pe trasee delimitate și în perioade precizate. În arboretele în curs de regenerare, în plantațiile și regenerările tinere, în ariile naturale protejate de interes național, în perimetrele de ameliorare, precum și în perdelele forestiere de protecție este interzisă trecerea animalelor domestice. Cu aprobarea ocolului silvic se permite amplasarea în mod gratuit a stupilor de albine în fondul forestier proprietate publică a statului, pe perioada pastoralului[3)].

Un alt aspect al protecției fondului forestier privește accesul publicului în pădure. Acesta este permis numai în zone amenajate și pe trasee marcate în acest sens. Este interzis accesul publicului în pădure cu autovehicule, motociclete, ATV-uri sau

---

[1)] A se vedea art. 33 alin. (2) C. silvic.

[2)] A se vedea art. 33 alin. (3) din același Cod.

[3)] A se vedea art. 53 din același Cod.

mopede, cu excepția activităților sportive, de recreere și turism, care se pot practica numai cu acordul proprietarului sau al administratorului pădurilor proprietate publică a statului.

În privința supravegherii stării de sănătate a pădurilor și stabilirii lucrărilor necesare pentru prevenirea și combaterea bolilor și a dăunătorilor acestea se realizează prin serviciul de specialitate din cadrul autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, măsurile dispuse de acesta fiind obligatorii pentru toți deținătorii de fond forestier[1)].

Lucrările de depistare și prognoză a atacurilor bolilor și dăunătorilor pădurii cad în sarcina ocoalelor silvice. Aceste lucrări, indiferent de forma de proprietate, prin mijloace avio se realizează în mod unitar sub coordonarea aceluiași serviciu. Celelalte lucrări de combatere a bolilor și dăunătorilor se realizează de ocolul silvic în care sunt necesare aceste lucrări, cheltuielile ocazionate fiind suportate de proprietar, respectiv de administrator (pentru pădurile proprietate publică a statului).

Sunt obligați să aplice și să respecte normele specifice de prevenire și stingere a incendiilor toți proprietarii pădurilor, ai perdelelor forestiere de protecție și ai terenurilor degradate pe care s-au realizat lucrări de împădurire, precum și ocoalele silvice care asigură servicii silvice sau administrarea acestora[2)]. Potrivit art. 49 din Cod, prefecții, primarii, consiliile județene și locale, unitățile autorităților competente ale statului în domeniul protecției civile, al combaterii efectelor calamităților și dezastrelor, potrivit atribuțiilor legale ce le revin, au de asemenea obligația de a interveni în acțiunile de prevenire și stingere a incendiilor în fondul forestier și în vegetația forestieră din afara acestuia. Persoanele fizice care constată incendii în pădure etc. sunt obligate să le anunțe imediat celei mai apropiate unități silvice și să participe la stingerea lor.

166. Paza pădurilor. Instituția obligației de pază a pădurilor, ce incumbă deținătorilor de pădure (publică și privată) este, în concepția Codului silvic actual, un mod special de realizare a protecției acestei bogății naturale deosebite, prin care se înțeleg toate acțiunile și diligențele întreprinse[3)].

Articolul 51 alin. (1) C. silvic stabilește că proprietarii de păduri sunt obligați să asigure paza împotriva tăierilor ilegale de arbori, a furturilor, a distrugerilor, a degradărilor, a pășunatului și a altor fapte păgubitoare pentru fondul forestier.

Personalul silvic care are atribuții pentru paza pădurilor este dotat cu armament de serviciu, în condițiile legii.

Alineatul (3) din același articol prevede că, în exercitarea atribuțiilor de serviciu privind paza fondului forestier, în constatarea contravențiilor și a faptelor ce constituie infracțiuni silvice, acest personal este asimilat personalului care îndeplinește funcții ce implică exercițiul autorității publice.

Printre atribuțiile principale ale Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva în domeniul silviculturii legea[4)] enumără și pe a aceea a organizării și executării pazei fondului

---

[1)] Conform art. 55 din același Cod.

[2)] A se vedea art. 48 din același Cod.

[3)] A se vedea *L. Dogaru*, op. cit., p.116.

[4)] A se vedea art. 6 din H.G. nr. 1105/2003 privind reorganizarea Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva.

forestier pe care îl administrează, împotriva tăierilor ilegale de arbori, furturilor, distrugerilor, degradărilor, păşunatului, braconajului şi altor fapte păgubitoare, precum şi a măsurilor de prevenire şi de stingere a incendiilor de pădure, asigurând în acest sens dotarea tehnică necesară.

Unitățile de poliție și jandarmerie, potrivit atribuțiilor ce le revin în temeiul legii, au obligația de a asigura sprijin de specialitate în organizarea pazei pădurilor[1)] și în toate acțiunile de pază a fondului forestier.

Romsilva şi celelalte persoane juridice şi persoanele fizice care desfăşoară activităţi în fondul forestier sau în zonele limitrofe acestuia sunt obligate să aplice şi să respecte reglementările legale privitoare la prevenirea şi stingerea incendiilor. Regia Naţională a Pădurilor – Romsilva este obligată să aducă la cunoştinţa populaţiei şi să pună în aplicare instrucţiunile privind prevenirea şi stingerea incendiilor din pădure emise de autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură.

167. Formarea şi dezvoltarea conştiinţei forestiere. O parte componentă importantă a conştiinţei de mediu este conştiinţa forestieră. Potrivit art. 78 alin. (1) şi art. 79 C. silvic, autoritatea publică centrală pentru educaţie şi instruire, împreună cu autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură sunt chemate să includă la formele de învăţământ obligatorii, în programele curriculare, noţiuni privitoare la păduri, la conservarea acestora, precum şi la rolul şi importanţa lor în cadrul biosferei şi în viaţa omenirii, în general. Autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură este obligată prin lege să realizeze acţiuni specifice, prin căi şi mijloace adecvate pentru: formarea conştiinţei forestiere şi crearea unui minimum de cunoştinţe profesionale la proprietarii de păduri. Pentru atingerea acestui scop, autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură a înfiinţat Centrul Naţional pentru Perfecţionarea în Silvicultură. Considerăm însă că, pentru formarea şi dezvoltarea conştiinţei forestiere, pentru formarea unei atitudini ecologice faţă de păduri este mai important să desfăşurăm acţiuni pentru a generaliza o atitudine corectă din partea tuturor oamenilor faţă de pădure.

Se vede că acest lucru a avut în vedere şi legiuitorul nostru când, în art. 81 C. silvic, a stabilit că, în perioada 15 martie – 15 aprilie a fiecărui an, autorităţile de specialitate trebuie să organizez „Luna plantării arborilor", cu participarea consiliilor judeţene, a prefecturilor, a primăriilor, a inspectoratelor şcolare teritoriale, a instituţiilor confesionale, a unităţilor militare, precum şi a altor instituţii cu caracter public. În aceeaşi perioadă de timp, autoritatea centrală de specialitate, administratorii pădurilor proprietate publică a statului şi ocoalele silvice private sunt obligaţi prin lege să desfăşoare acţiuni publice de popularizare şi educare privind rolul şi importanţa pădurii şi activităţi practice de realizare de plantaţii forestiere, întreţinerea şi conducerea arboretelor.

Acelaşi scop se urmăreşte prin sprijinirea iniţiativei şi acţiunilor instituţiilor publice, ale mass-media şi ale organizaţiilor neguvernamentale referitoare la apărarea, dezvoltarea şi gospodărirea pădurilor.

[1)] Potrivit art. 52 C. silvic.

168. Protecția vegetației forestiere din afara fondului forestier. Vegetația forestieră situată pe terenuri din afara fondului forestier național se administrează de către proprietarii acestora, se gospodăresc potrivit scopului pentru care a fost creată și este supusă unor norme tehnice silvice și de pază emise de către autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură.

Este interzisă defrișarea vegetației forestiere pe terenuri din afara fondului forestier în următoarele situații: în zonele în care vegetația forestieră îndeplinește funcțiile speciale de protecție; pe terenurile cu înclinare mai mare de 30 de grade; înainte de atingerea vârstei exploatabilității, stabilită prin norme tehnice.

În vegetația forestieră din afara fondului forestier este interzisă tăierea, incendierea și distrugerea sau degradarea prin orice mijloace a jnepenișurilor.

Deținătorii de astfel de terenuri sunt obligați să asigure paza acestora, să ia măsuri de prevenire și stingere a incendiilor, să respecte dispozițiile cu privire la protecție pădurilor etc. Controlul asupra modului în care se aplică regulile silvice și de pază pe aceste terenuri se organizează de către autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură.

169. Răspunderea pentru încălcarea normelor privind protecția pădurilor. Controlul aplicării și respectării regimului silvic în fondul forestier național și controlul modului în care se aplică și se respectă normele specifice în vegetația forestieră din afara fondului forestier se realizează de autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură prin personalul propriu împuternicit și prin personalul împuternicit de la structurile teritoriale de specialitate ale autorităților publice centrale care răspunde de silvicultură.

Potrivit art. 103 din C. silvic, deținătorii de fond forestier și de vegetație forestieră din afara fondului forestier, inclusiv ocoalele silvice, sunt obligați să permită accesul personalului silvic împuternicit pentru controlul respectării regimului silvic sau a normelor tehnice specifice, după caz, după înștiințarea prealabilă a acestora. Acest personal are dreptul să pătrundă pe proprietățile forestiere în vederea îndeplinirii sarcinilor de serviciu.

Încălcarea reglementărilor referitoare la protecția pădurilor, în general al prevederilor Codului silvic atrage, după caz, răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională sau penală, potrivit legii[1)].

Răspunderea disciplinară și materială intervine în cadrul raporturilor de muncă față de lucrătorii silvici pentru faptele săvârșite în această calitate[2)].

Răspunderea civilă va fi examinată pe larg în cadrul capitolului XXV. Aici precizăm doar faptul că, potrivit art. 105 C. silvic prejudiciul cauzat pădurii, indiferent de natura juridică a proprietății și de suprafața pădurii avute în proprietate, se evaluează potrivit legii. În ce privește valoarea prejudiciilor cauzate din pădurile încadrate prin amenajamentul silvic în grupa I funcțională, din perdelele forestiere de protecție și din jnepenișuri se stabilește prin multiplicarea de două ori a valorii obținute potrivit

---

[1)] A se vedea art. 104 C. silvic.

[2)] A se vedea Capitolul XXV, Secțiunea a 2-a din acest tratat.

legii. În situațiile în care prejudiciul evaluat potrivit legii nu a fost recuperat de ocolul silvic care asigură serviciile silvice sau administrarea pădurii, acesta se recuperează de autoritatea publică centrală pentru finanțe publice, ca reprezentant al statului român. Sumele reprezentând contravaloarea prejudiciului care se recuperează se distribuie în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Stabilirea și sancționarea *contravențiilor silvice* se reglementează – potrivit art. 125 alin. (1) din Codul silvic – prin lege specială. Până la intrarea în vigoare a legii speciale se aplică prevederile referitoare la contravențiile silvice din O.U.G. nr. 139/2005 privind administrarea pădurilor din România, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 38/2006, cu modificările ulterioare, și prin Legea nr. 31/2000 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor silvice, cu modificările și completările ulterioare.

Legea nr. 31/2000 este consacrată în întregime și exclusiv contravențiilor silvice. Datorită acestui fapt, precum și evoluării relațiilor sociale și legislației privind răspunderea contravențională, în legea din 2000 sunt mai bine nuanțate contravențiile silvice și mai înăsprite sancțiunile aplicabile. Legea specială în materie (nr. 31/2000) stabilește că dispozițiile art. 1 alin. (1) referitoare la contravențiile silvice enumerate acolo și sancționate cu închisoare de la 2 luni la 6 luni sau cu amendă stabilită în lege se aplică și în cazul terenurilor forestiere proprietate particulară[1]. Reținem că, potrivit legii, cu închisoare se sancționează doar contravențiile silvice reglementate în art. 1 din lege. Articolul 6 stabilește că limitele minime și maxime ale amenzilor prevăzute la art. 1-5 se dublează în cazul contravențiilor silvice săvârșite în pădurile și în vegetația forestieră cu funcții speciale de protecție[2], precum și în cazul celor săvârșite de proprietarii de păduri sau de personalul silvic cu atribuții de pază și protecție a pădurilor ori a terenurilor cu vegetație forestieră din afara fondului forestier național. Mai precizăm că sancțiunea amenzii contravenționale poate fi aplicată și persoanelor juridice, limitele minime și maxime ale amenzilor majorându-se de cinci ori. Unele reglementări privind răspunderea contravențională în domeniu găsim și în art. 12-15 din O.U.G. nr. 139/2005 privind administrarea pădurilor din România unde, în art. 16, se precizează că prevederile referitoare la contravențiile din această ordonanță se completează cu prevederile O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu completările și modificările ulterioare.

Contravențiile silvice reglementate de Legea nr. 31/2000, în art. 1-5, se constată de următoarele categorii de persoane: pădurarii, brigadierii, șefii districtelor silvice, inginerii și tehnicienii silvici din cadrul autorității publice centrale competentă în silvicultură, Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva, inspectoratelor silvice teritoriale și a celorlalte subunități silvice, precum și de alți angajați împuterniciți de ministerul de resort și de Romsilva. De asemenea, unele dintre contravențiile stabilite de lege[3],

---

[1] A se vedea art. 1 alin. (2) din Legea nr. 312/2000 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor silvice.

[2] Reamintim că această grupă de păduri (grupa I) cuprinde păduri cu funcții speciale de protecție a apelor, a solului, a climei și a obiectivelor de interes național, păduri pentru recreere, păduri de ocrotire a genofondului și ecofondului, precum și pădurile declarate monumente ale naturii și rezervații.

[3] A se vedea art. 8 alin. (2) din Legea nr. 31/2000.

se constată și de către primari sau, după caz, de împuterniciții acestora, de ofițerii și subofițerii de poliție, iar provocarea de incendii prin diverse mijloace în păduri sau în vegetația forestieră din afara fondului forestier național și de ofițerii și subofițerii pompieri.

Agentul constatator trebuie să depună procesul-verbal de constatare la ocolul silvic în a cărui rază teritorială s-a săvârșit contravenția, în termen de cinci zile de la data constatării, în scopul calculării pagubei și al stabilirii amenzii.

Potrivit alin. (5) din art. 8 din lege, amenzile încasate se fac venit la bugetul de stat pentru Fondul de ameliorare a fondului funciar, la bugetele locale sau, după caz, la asociațiile cu personalitate juridică constituite în condițiile legii, care administrează fondul forestier respectiv.

Amenda contravențională se stabilește prin rezoluția șefului ocolului silvic în a cărui rază teritorială s-a săvârșit contravenția, la propunerea organului constatator. Dacă constatarea contravenției silvice și stabilirea pagubei s-a făcut de către șeful ocolului silvic, sancțiunea amenzii se aplică de conducătorul unității silvice ierarhic superioare. În termen de 15 zile de la data primirii procesului-verbal de constatare a contravenției ocolul silvic trimite contravenientului o copie de pe acesta și înștiințarea de plată, în termen de maximum 30 de zile, a amenzii.

Împotriva procesului-verbal de constatare a contravenției silvice și de aplicare a sancțiunii, contravenientul poate face plângere, în termen de 15 zile de la data comunicării acestuia[1]. Plângerea se depune, pentru evidență, la ocolul silvic în a cărui rază teritorială s-a constatat contravenția. Acesta o înaintează, împreună cu toată documentația, în termen de cinci zile de la depunere, spre soluționare, judecătoriei competente. Depunerea plângerii suspendă executarea sancțiunii contravenționale. Hotărârea instanței este definitivă și executorie. În ipoteza în care amenda nu a fost achitată în termen de 30 de zile de la rămânerea definitivă a sancțiunii, ocolul silvic sesizează instanța de judecată.

Desigur, în curând multe din aceste reglementări vor fi abrogate, altele vor fi schimbate în urma intrării în vigoare a noii legi speciale privind stabilirea și sancționarea contravențiilor silvice.

Răspunderea penală, ca cea mai severă sancțiune în ce privește răspunderea juridică în domeniul silvic, intervine totdeauna în mod eficient când, în concepția legiuitorului, prin săvârșirea unei fapte se aduce atingere gravă valorilor silvice. Răspunderea penală în domeniul silvic este conformă cadrului juridic unitar instituit în privința reglementării regimului silvic și administrării fondului forestier, care se justifică indiferent de forma de proprietate asupra pădurilor prin scopul valorificării funcțiilor ecologice și social-economice firești[2].

În Titlul VI din Codul silvic sunt enumerate și pedepsite mai mult fapte care constituie infracțiuni. Astfel, *reducerea suprafeței fondului forestier național* fără respectarea dispozițiilor legii (art. 36 și 37) se pedepsește cu închisoare de la șase luni la un an sau cu amendă. Cu aceeași pedeapsă se sancționează și schimbarea destinației

---

[1] A se vedea art. 14 din Legea nr. 31/2000.

[2] A se vedea *L. Dogaru*, Dreptul mediului, op. cit., 2007, p. 118.

obiectivului pentru care s-a obținut aprobarea de scoatere din fondul forestier național sau de ocupare a fondului forestier național, dacă schimbarea destinației se produce în termen de cinci ani de la obținerea aprobării de scoatere din fondul forestier.

Ocuparea fără drept, în întregime sau în parte, a unor suprafețe din fondul forestier național la fel este infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la șase luni la trei ani.

Tăierea, ruperea, distrugerea, degradarea ori scoaterea din rădăcini, fără drept, de arbori, puieți sau lăstari din fondul forestier național și din vegetația forestieră situată pe terenuri din afara acestuia, indiferent de forma de proprietate, infracțiune silvică care se sancționează după cum urmează: a) cu închisoare de la șase luni la patru ani sau cu amendă, dacă valoarea prejudiciului cauzat este de cel puțin cinci ori mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă[1)] pe picior la data constatării faptei; b) cu aceeași pedeapsă, dacă valoarea prejudiciului cauzat este mai mică decât limita la care ne-am referit la pct. a), dar fapta a fost săvârșită de cel puțin două ori în interval de un an, iar valoarea cumulată a prejudiciului produs depășește limita prevăzută tot la lit. a); c) cu închisoare de la doi ani la șase ani, dacă valoarea prejudiciului cauzat este de cel puțin 20 de ori mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior la data constatării faptei; d) cu închisoare de la patru ani la 16 ani, dacă valoarea prejudiciului cauzat este de cel puțin 50 de ori mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, la data constatării faptei. În toate aceste cazuri, maximul pedepselor se majorează cu trei ani, în cazul în care faptele au fost săvârșite în următoarele împrejurări: a) de două sau mai multe persoane împreună; b) de o persoană având asupra sa o armă sau o substanță narcotică ori paralizantă; c) în timpul nopții; d) în pădurea situată în arii naturale protejate de interes național. În cazul în care infracțiunile respective au fost săvârșite cu știrea sau cu acordul personalului silvic, nivelul minim valoric al prejudiciului pentru calificarea faptei ca infracțiune silvică se stabilește la o valoare de două ori și jumătate mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, la data constatării faptei.

Tentativa se pedepsește.

Pășunatul în pădure sau în suprafețele de pădure în care acesta este interzis se sancționează după cum urmează: a) cu închisoare de la trei luni la trei ani sau cu amendă, dacă valoarea prejudiciului este de cel puțin cinci ori mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, la data constatării faptei; b) cu închisoare de la un an la cinci ani sau cu amendă, dacă valoarea prejudiciului este de cel puțin 20 de ori mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, la data constatării faptei; c) cu închisoare de la doi ani la șapte ani sau cu amendă, dacă valoarea prejudiciului este de cel puțin 50 de ori mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, la data constatării faptei. Maximul pedepselor la care ne-am referit aici se majorează cu trei ani în cazul în care faptele au fost săvârșite în următoarele împrejurări: în timpul nopții; în pădurea situată în arii naturale protejate de interes național.

[1)] Avem în vedere totalitatea arborilor pe picior și/sau doborâți, întregi sau părți din aceștia, inclusiv cei aflați în diferite stadii de transformare și mișcare în cadrul procesului de exploatare forestieră.

Furtul de arbori doborâți de fenomene naturale ori de arbori, puieți sau lăstari care au fost tăiați ori scoși din rădăcini din pădure, perdele forestiere de protecție, din terenuri degradate care au fost ameliorate prin lucrări de împădurire și din vegetația forestieră din afara fondului forestier național, precum și al oricăror altor produse specifice ale fondului forestier național, infracțiune care se pedepsește după cum urmează: a) cu închisoare de la șase luni la trei ani sau cu amendă, dacă valoarea materialului lemnos[1)] sustras este de cinci până la 20 de ori inclusiv mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior; b) tot cu închisoare de la șase luni la trei ani, dacă fapta a fost săvârșită de cel puțin două ori în interval de un an, iar valoarea cumulată a materialului lemnos depășește valoarea prevăzută la lit. a); c) cu închisoare de la doi ani la șase ani, dacă valoarea materialului lemnos sustras este de peste 20 până la 50 de ori inclusiv mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior; d) cu închisoare de la patru ani la 16 ani, dacă valoarea materialului lemnos sustras depășește de 50 de ori prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior. Maximul pedepselor prevăzute pentru aceste infracțiuni se majorează cu trei ani în cazul în care faptele au fost săvârșite în următoarele împrejurări: de două sau mai multe persoane împreună; de o persoană având asupra sa o armă sau o substanță narcotică ori paralizantă; în timpul nopții; în pădurea situată în arii naturale protejate de interes național.

Distrugerea, degradarea sau aducerea în stare de neîntrebuințare prin incendiere a pădurilor, a perdelelor forestiere de protecție, a vegetației forestiere din terenurile degradate ameliorate prin împăduriri, a înpenișurilor și a vegetației forestiere din afara fondului forestier național, de către proprietari, deținători[2)], administratori sau orice altă persoană, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la trei luni la trei ani sau cu amendă. Dacă fapta a avut ca urmare producerea unui dezastru, se pedepsește cu detențiie pe viață sau cu închisoare de la 15 ani la 25 de ani și interzicerea unor drepturi.

Folosirea fără drept sau contrar reglementărilor specifice în vigoare a dispozitivelor speciale de marcat[3)] care a avut drept consecință cauzarea unui prejudiciu cu o valoare de cinci ori mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, pedeapsa este cu închisoare de la șase luni la trei ani sau cu amendă.

Falsificarea dispozitivelor speciale de marcat constituie infracțiune silvică și se pedepsește cu închisoare de la un an la cinci ani.

Nerespectarea obligației de a reîmpăduri și de a completa regenerările naturale în termen de cel mult două sezoane a vegetației de la tăierea unică sau definitivă la fel constituie infracțiune silvică și se pedepsește cu închisoare de la o lună la trei luni sau cu amendă.

[1)] *Materiale lemnoase* sunt: lemnul rotund sau despicat de lucru șu lemnul de foc, cheresteaua, flancurile, traversele, lemnul ecarisat – cu secțiune dreptunghiulară sau pătrată –, precum și lemnul cioplit. Această categorie cuprinde și arbori și arbuști ornamentali, pomi de Crăciun, răchită și puieți.

[2)] *Deținător* poate fi proprietarul, administratorul, prestatorul de servicii silvice, transportatorul, depozitarul, custodele, precum și orice altă persoană fizică sau juridică în temeiul unui titlu legal de fond forestier sau de materiale lemnoase.

[3)] Prin *dispozitiv special de marcat* se înțeleg ciocanele silvice de marcat, instrumentele folosite de personalul silvic pentru marcarea arborilor, a cioatelor și a materialului lemnos.

Cu excepția acestei din urmă faptă, maximul special al pedepselor se majorează cu doi ani în cazul în care infracțiunile sunt săvârșite de personalul silvic.

Materialul lemnos rezultat din săvârșirea infracțiunilor se confiscă și se valorifică potrivit legii.

Potrivit art. 117 C. silvic, pe lângă organele de urmărire penală, sunt competente să constate faptele la care ne-am referit (cu excepția ultimei infracțiuni) personalul silvic din cadrul autorității publice centrale care răspunde de silvicultură și al structurilor sale teritoriale cu specific silvic, personalul silvic din cadrul Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva și al structurilor sale teritoriale, personalul silvic din cadrul ocoalelor silvice private autorizate, precum și personalul împuternicit din cadrul Jandarmeriei Române. Tot acest personal are competența să identifice, să inventarieze și să rețină, în locurile unde se află, materialele lemnoase provenite din săvârșirea acelor fapte. Persoana care are calitatea să constate prejudiciile cauzate prin infracțiunea silvică depune actul de constatare la unitatea sau la instituția în care își desfășoară activitatea, după care conducătorul unității sau al instituției respective transmite actul de constatare la parchetul de pe lângă instanța competentă din punct de vedere material și teritorial. Aceste prevederi se completează cu dispozițiile Codului penal și ale Codului de procedură penală.

Unele referiri la răspunderea penală în domeniul silvic avem și în Capitolul 9 din Legea fondului funciar nr. 18/1991 ș.a.

Secțiunea a 4-a. Protecția juridică a ecosistemelor terestre

170. Noțiunea de ecosistem.

170. Noțiunea de ecosistem. Prin *ecosistem* se înțelege un complex dinamic de comunități de plante, animale și microorganisme, precum și mediul lor lipsit de viață, care interacționează într-o unitate funcțională. Ecosistemul sau biogeocenoza reprezintă ansamblul biotopului, a biocenozei și a relațiilor complexe între și în interiorul acestor elemente.

Ecosistemul este un sistem funcțional care include o comunitate de ființe vii și mediul lor.

§1. Protecția juridică a ariilor naturale și monumentelor naturii

171. Precizări prealabile. 172. Scopul și regimul de management al categoriilor de arii naturale protejate. 173. Principii aplicabile. 174. Atribuțiile autorităților publice în domeniul conservării biodiversității și a ariilor naturale protejate. 175. Obiectul reglementării legale în materie. 176. Regimul ariilor naturale protejate. 177. Instituirea regimului de arie naturală protejată. 178. Administrarea rețelei de arii naturale protejate de interes național. 179. Conservarea habitatelor și a speciilor. 180. Conaervarea altor bunuri ale patrimoniului natural. 181. Autoritățile naționale și instituțiile responsabile. 182.Organizarea și exercitarea Controlului. 183. Formele răspunderii juridice

171. Precizări prealabile. Având în vedere necesitatea compatibilizării depline a legislației naționale cu cea a Uniunii Europene în domeniul protecției naturii, legislație

care trebuie transpusă în reglementările interne prin care să se asigure cadrul instituțional și sancțiunile pentru încălcarea prevederilor conținute în normele interne, Guvernul a adoptat O.U.G. nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale a florei și faunei sălbatice, prin care a fost abrogată O.U.G. nr. 236/2000 (cu același titlu) aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 462/2001, precum și art. 2 pct. 7, 36, 37, 62-65, art. 50, art. 51 alin. (4^1), (5) și (6), art. 96 alin. (1) pct. 24 și art. 103 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului[1)].

O.U.G. nr. 57/2007 transpune următoarele reglementări unionale: a) Directiva Consiliului 79/409/CEE din 2 aprilie 1979 privind conservarea păsărilor sălbatice, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L103 din 25 aprilie 1979, amendată, Directiva Comisiei 97/49/CE din 29 iulie 1997, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L223 din 13 august 1997, Regulamentul Consiliului (CE) nr. 807/2003 din 14 aprilie 2003 pentru adaptarea la Decizia Consiliului 1999/468/CE a prevederilor referitoare la comitetele care asistă Comisia în exercitarea prerogativelor sale, descrise în instrumentele Consiliului adoptate prin procedura de consultare (unanimitate), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. 122 din 16 mai 2003, și adaptările tratatelor de fondare ale Uniunii Europene, publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene L 236 din 23 septembrie 2003; b) Directiva Consiliului 92/43/CEE din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a faunei și florei sălbatice, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L206 din 22 iulie 1992, amendată; c) Directiva Consiliului nr. 2006/105/CEE din 20 noiembrie 2006 privind adaptarea Directivelor 73/239/CEE, 74/557/CEE și 2002/83/CE din domeniul mediului, ca urmare a aderării Bulgariei și României, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L363 din 20 decembrie 2006, amendata de Corigendumul Directivei Consiliului 2006/105/CEE din 20 noiembrie 2006 pentru adaptarea Directivelor 73/239/CEE, 74/557/CEE și 2002/83/CE din domeniul mediului, ca urmare a aderării Bulgariei și României, publicat în Jurnalul Oficial al Uniuni Europene nr. L80 din 21 martie 2007.

172. Scopul și regimul de management al categoriilor de arii naturale protejate. Astăzi, aceste reglementări sunt cuprinse în O.U.G. nr. 57/2007.

Definiția noțiunii de arie naturală protejată o întâlnim în legea generală privind protecție mediului. Astfel, prin arie naturală protejată înțelegem o „zonă terestră, acvatică și/sau subterană, cu perimetru legal stabilit și având un regim special de ocrotire și conservare, în care există specii de plante și animale sălbatice, elemente și formațiuni biogeografice, peisagistice, geologice, paleontologice, speologice sau de altă natură, cu valoare ecologică, științifică sau culturală deosebită"[2)].

Constituirea ariilor naturale protejate este un mijloc important de protecție și conservare a naturii. Datorită acestui fapt, reglementările UE și, desigur, legiuitorul nostru

---

[1)] A se vedea art. 57 din O.U.G. nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice (M. Of. nr. 442 din 29 iunie 2007).

[2)] Art. 2 pct. 6 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

acordă a atenție deosebită declarării lor ca atare, ele fiind evidențiate în planurile de urbanism și de amenajare a teritoriului, aprobate în condițiile legii.

După unele criterii științific și legal formulate[1], distingem următoarele feluri de arii naturale protejate de interes național, cu precizarea că acele criterii sunt valabile și pentru instituirea unor noi arii naturale protejate de interes național[2].

a) *Rezervațiile științifice* sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor habitate naturale terestre și/sau acvatice, cuprinzând elemente reprezentative de interes științific sub aspect floristic, faunistic, geologic, speologic, paleontologic, pedologic sau de altă natură. Mărimea rezervațiilor științifice este determinată de arealul necesar pentru asigurarea integrității zonei protejate. Managementul rezervațiilor științifice asigură un regim strict de protecție prin care habitatele sunt păstrate într-o stare pe cât posibil neperturbată. În aceste zone se interzice desfășurarea oricăror activități umane, cu excepția activităților de cercetare, educație și de ecoturism[3] cu limitările descrise în planurile de management, cu acordul forului științific competent și al administratorului rezervației științifice. Rezervațiile științifice corespund categoriei I IUCN (Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii) „Rezervație Naturală Strictă: arie protejată, administrată în principal în scopuri științifice".

b) *Parcurile naționale*[4] sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor eșantioane reprezentative pentru spațiul biogeografic națio-

---

[1] Astfel de criterii sunt: importanța pentru mediu, localizarea, mărimea sitului, forma de proprietate, obiectivele de conservare, managementul, nivelul de desemnare, destinația pentru turism ș.a. Cerințele pe care trebuie să le îndeplinească un sit pentru a fi desemnat ca arie naturală protejată sunt: arealul biogeografic (existența unor specii de floră și faună, existența unor elemente de unicat sau unor trăsături geologice/naturale extraordinare), calitățile ecologice (procese ecologice sau sisteme de susținere a vieții, integritatea sau gradul în care arealul cuprinde un întreg ecosistem, diversitatea habitatelor, prezența unor habitate pentru specii rare, vulnerabile sau aflate în pericol etc.), importanța economică (protecția unui areal pentru recreere, existență, aprecierea de către turiști etc.), importanța socială, care se regăsește prin faptul că există sau reprezintă o valoare potențială pentru comunitățile locale, naționale sau internaționale, importanța științifică, care este dată de valoarea pentru cercetare și monitorizare, importanța națională sau internațională, posibilitate de realizare etc.

[2] A se vedea Normativul de conținut din 1 noiembrie 2007 al documentației necesare în vederea instituirii regimului de arie naturală protejată de interes național, emis de M.M.D.D., publicat în M. Of. nr. 815 din 29 noiembrie 2007.

[3] *Ecoturismul* este o formă de turism în care principalul obiectiv este observarea și conștientizarea valorii naturii și a tradițiilor locale și care trebuie să îndeplinească următoarele condiții: a) să contribuie la conservarea și protecția naturii; b) să utilizeze resursele umane locale; c) să aibă caracter educativ, respect pentru natură și conștientizarea turiștilor și a comunităților locale; d) să aibă impact negativ nesemnificativ asupra mediului natural și socio-cultural.

[4] Astfel, Parcul Național Retezat – 13000 ha, în Bucegi – 4775 ha, în Delta Dunării – 34200 ha, în Ceahlău – 1836 ha, în Pietrosul Mare – 2700 ha, Pădurea și Lacul Snagov – 1737 ha, codrul secular de la Slătioara – Suceava – 609 ha, Cetățile Ponorului – 462 ha, poienile cu narcise de la Dumbrava Vadului – 390 ha, Cheile Turzii – 104 ha, complexul carstic de la Scărișoara 80 – ha ș.a.

nal, cuprinzând elemente naturale cu valoare deosebită sub aspectul fizico-geografic, floristic, faunistic, hidrologic, geologic, paleontologic, speologic, pedologic sau de alta natura, oferind posibilitatea vizitării în scopuri științifice, educative, recreative și turistice. Managementul parcurilor naționale asigură menținerea cadrului fizico-geografic în stare naturală, protecția ecosistemelor, conservarea resurselor genetice și a diversității biologice în condiții de stabilitate ecologică, prevenirea și excluderea oricărei forme de exploatare a resurselor naturale și a folosințelor terenurilor, incompatibilă scopului atribuit. Regimul de gospodărire se stabilește prin regulamente și planuri proprii de protecție și conservare aprobate de autoritățile naționale științifice și administrative abilitate, potrivit dispozițiilor prezentei ordonanțe de urgență. În perimetrele lor vor fi cuprinse ecosisteme sau fracțiuni de ecosisteme terestre și acvatice cât mai puțin influențate prin activități umane. Elementele cu valoare deosebită de pe cuprinsul parcurilor naționale pot fi delimitate și puse sub un regim strict de protecție ca rezervații științifice. Parcurile naționale se întind în general pe suprafețe mari de teren. În perimetrul parcurilor naționale sunt admise doar activitățile tradiționale practicate numai de comunitățile din zona parcului național, activități tradiționale ce vor fi reglementate prin planul de management. Parcurile naționale corespund categoriei II IUCN „Parc național: arie protejată administrată în special pentru protecția ecosistemelor și pentru recreere".

c) *Monumente ale naturii*[1)] sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor elemente naturale cu valoare și semnificație ecologică, științifică, peisagistică deosebite, reprezentate de specii de plante sau animale rare, endemice ori amenințate cu dispariția, arbori izolați, asociații floristice și faunistice, fenomene geologice – peșteri, martori de eroziune, chei, cursuri de apa, cascade și alte manifestări și formațiuni geologice, depozite fosilifere, precum și alte elemente naturale cu valoare de patrimoniu natural prin unicitatea sau raritatea lor. Dacă monumentele naturii nu sunt cuprinse în perimetrul altor zone aflate sub regim de protecție, pentru asigurarea integrității lor se vor stabili zone de protecție obligatorie, indiferent de destinația și de deținătorul terenului.

Managementul monumentelor naturii se face după un regim strict de protecție care asigură păstrarea trăsăturilor naturale specifice. În funcție de gradul lor de vulnerabilitate, accesul populației poate fi limitat sau interzis.

Monumentele naturii corespund categoriei III IUCN „Monument natural: arie protejată administrată în special pentru conservarea elementelor naturale, specifice".

d) *Rezervațiile naturale* sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor habitate și specii naturale importante sub aspect floristic, faunistic, forestier, hidrologic, geologic, speologic, palentologic, pedagogic. Managementul rezervațiilor naturale se face diferențiat, în funcție de caracteristicile acestora, prin măsuri active de gospodărire pentru a asigura menținerea habitatelor și/sau în vederea protejării anumitor specii, grupuri de specii sau comunități biotice. Pe

[1)] În România, au fost declarate monumente ale naturii, de exemplu, bazaltele de la Detunata Flocoasă, călifarul alb și călifarul roșu, lopătarul, cocoșul de mesteacăn, tisa de lângă Câmpulung Moldovenesc, stejarul de la Blaj ș.a.

lângă activitățile științifice, după caz, pot fi admise activități turistice, educaționale, organizate. Sunt admise unele activități de valorificare durabilă a unor resurse naturale. Sunt interzise folosințe ale terenurilor sau exploatarea resurselor care dăunează obiectivelor atribuite. Potrivit scopului pentru care au fost desemnate, rezervațiile naturale pot avea caracter predominant: botanic, zoologic, forestier, geologic, paleontologic, peisagistic, speologic, de zonă umedă, marină, de resurse genetice și altele.

e) *Parcurile naturale* sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor ansambluri peisagistice în care interactiunea activităților umane cu natura de-a lungul timpului a creat o zonă distinctă, cu valoare semnificativă peisagistică și/sau culturală, deseori cu o mare diversitate biologică. Prin managementul parcurilor naturale se urmărește menținerea interacțiunii armonioase a omului cu natura prin protejarea diversității habitatelor și peisajului, promovând păstrarea folosințelor tradiționale ale terenurilor, încurajarea și consolidarea activităților, practicilor și culturii tradiționale ale populației locale. De asemenea, se oferă publicului posibilități de recreere și turism și se încurajează activitățile științifice și educaționale.

f) *Rezervațiile biosferei* sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor zone de habitat natural și a diversității biologice specifice. Rezervațiile biosferei se întind pe suprafețe mari și cuprind un complex de ecosisteme terestre și/sau acvatice, lacuri și cursuri de apă, zone umede cu comunități biocenotice floristice și faunistice unice, cu peisaje armonioase naturale sau rezultate din amenajarea tradițională a teritoriului, ecosisteme modificate sub influența omului și care pot fi readuse la starea naturală, comunități umane a căror existență este bazată pe valorificarea resurselor naturale, pe principiul dezvoltării durabile și armonioase. Mărimea rezervațiilor biosferei este determinată de cerințele de protecție și conservare eficiente ale mediului natural și ale diversității biologice specifice. Managementul rezervațiilor biosferei se realizează conform unor regulamente și planuri de protecție și conservare proprii, în conformitate cu recomandările Programului Om-Biosferă de sub egida U.N.E.S.C.O. Dacă în perimetrul rezervațiilor biosferei sunt cuprinse și situri naturale ale patrimoniului universal, managementul rezervației se realizează cu respectarea prevederilor Convenției privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural, de sub egida U.N.E.S.C.O.

Pentru asigurarea protecției și conservării unor zone de habitat natural și a diversității biologice specifice, precum și pentru valorificarea resurselor naturale disponibile, potrivit cerințelor de consum ale populațiilor locale și în limitele potențialului biologic natural de regenerare a acestor resurse, în cuprinsul rezervațiilor biosferei se pot delimita zone cu regim diferențiat de protecție ecologică, de conservare și de valorificare a resurselor, după cum urmează:

1. zone strict protejate, având regimul de protecție și conservare a rezervațiilor științifice;

2. zone tampon, cu rol de protecție a zonelor strict protejate și în care sunt admise activități limitate de valorificare a resurselor disponibile, în conformitate cu autorizațiile date de administrația rezervației;

3. zone de reconstrucție ecologică, în care se realizează măsuri de refacere a mediului deteriorat;

4. zone de dezvoltare durabilă, valorificabile economic prin practici tradiționale sau noi, ecologic admise, în limitele capacității de regenerare a resurselor.

Rezervațiile biosferei cu așezări umane sunt astfel gestionate încât să constituie modele de dezvoltare a comunităților umane în armonie cu mediul natural.

g) *Zonele umede de importanță internațională* sunt acele arii naturale protejate al căror scop este asigurarea protecției și conservării siturilor naturale cu diversitatea biologică specifică zonelor umede. Managementul acestor zone se realizează în scopul conservării lor și al utilizării durabile a resurselor biologice pe care le generează, în conformitate cu prevederile Convenției privind conservarea zonelor umede de importanță internațională, în special ca habitat al păsărilor acvatice.

h) *Siturile naturale ale patrimoniului natural universal* sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor zone de habitat natural în cuprinsul cărora există elemente naturale a căror valoare este recunoscută ca fiind de importanta universală. Mărimea arealului lor este determinată de cerințele pentru asigurarea integrității și conservării elementelor supuse acestui regim de protecție. În cuprinsul acestor zone pot exista comunități umane ale căror activități sunt orientate pentru o dezvoltare compatibilă cu cerințele de protecție și conservare ale sitului natural.

Managementul siturilor naturale ale patrimoniului natural universal se realizează în conformitate cu regulamentele și planurile proprii de protecție și conservare, cu respectarea prevederilor Convenției privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural, de sub egida U.N.E.S.C.O.

i) *Ariile speciale de conservare* sunt acele arii naturale protejate de interes comunitar ale căror scopuri sunt conservarea, menținerea și, acolo unde este cazul, readucerea într-o stare de conservare favorabilă a habitatelor naturale și/sau a populațiilor speciilor pentru care situl este desemnat. Ariile naturale de conservare sunt special desemnate pentru conservarea tipurilor de habitate naturale și a habitatelor speciilor prevăzute de lege. Managementul ariilor speciale de conservare necesită planuri de management adecvate specifice siturilor desemnate sau integrate în alte planuri de management și măsuri legale, administrative sau contractuale în scopul evitării deteriorării habitatelor naturale și a habitatelor speciilor, precum și a perturbării speciilor pentru care zonele au fost desemnate. Orice plan sau proiect indirect legat sau necesar pentru gestiunea sitului, dar susceptibil de a-l afecta într-un mod semnificativ, va face obiectul unui studiu pentru evaluarea impactului, ținându-se seama de obiectivele de conservare a ariei, conform prevederilor art. 28 din ordonanța de urgență. Ariile speciale de conservare se desemnează prin hotărâre a Guvernului, după recunoașterea statutului lor de către Comisia Europeană, și vor face parte din rețeaua europeană „NATURA 2000".

j) *Ariile de protecție specială avifaunistică* sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt conservarea, menținerea și, acolo unde este cazul, readucea într-o stare de conservare favorabilă a speciilor de păsări și a habitatelor specifice, desemnate pentru protecția speciilor de păsări migratoare sălbatice, mai ales a unora stabilite

de lege. Managementul ariilor speciale de protecție se realizează ca și pentru ariile speciale de conservare. Ariile speciale de protecție sunt desemnate prin hotărâre a Guvernului și fac parte din rețeaua europeană „NATURA 2000".

k) *Siturile de importanță comunitară* reprezintă acele arii care, în regiunea sau în regiunile biogeografice în care există, contribuie semnificativ la menținerea sau restaurarea la o stare de conservare favorabilă a habitatelor naturale stabilite de lege sau a speciilor de interes comunitar prevăzute tot de lege și care pot contribui astfel semnificativ la coerența rețelei „NATURA 2000" și/sau contribuie semnificativ la menținerea diversității biologice în regiunea ori regiunile biogeografice respective. Pentru speciile de animale cu areal larg de răspândire, siturile de importanță comunitară ar trebui să corespundă zonelor din areal în care sunt prezenți factori abiotici și biotici esențiali pentru existența și reproducerea acestor specii.

Propunerile de situri de importanță comunitară se stabilesc prin ordin al autorității publice centrale pentru protecția mediului, pe baza criteriilor enunțate în lege.

l) *Geoparcul* este un teritoriu ce cuprinde elemente de interes geologic deosebit, alături de elemente de interes ecologic, arheologic, istoric și cultural. Caracteristicile geologice sunt cuprinse într-un număr de situri de importanta științifică, educațională sau estetică, reprezentative pentru un anumit moment din istoria Pământului ori pentru anumite evenimente sau procese geologice. Un geoparc are limite bine definite, o suprafață suficient de mare și o strategie de dezvoltare teritorială în folosul comunităților locale, a căror existență este bazată pe valorificarea resurselor naturale și culturale, pe principiul dezvoltării durabile. Geoparcurile sunt zone cu așezări umane astfel gestionate încât să constituie modele de dezvoltare a comunităților în armonie cu mediul natural.

Geoparcul are o structură de administrare proprie care, în parteneriate locale și naționale, asigură conservarea patrimoniului natural și cultural și propune metode noi de protecție, educație, cooperare în scopul dezvoltării socioeconomice, îmbunătățirii condițiilor de viata din mediul rural și întăririi identității locale. Managementul unui geoparc se realizează în conformitate cu strategia de dezvoltare teritorială identificată și în conformitate cu recomandările U.N.E.S.C.O. și Cartei Rețelei Europene a Geoparcurilor. Pentru asigurarea managementului siturilor geologice, naturale, istorice, culturale, precum și pentru valorificarea resurselor naturale disponibile, potrivit cerințelor de consum ale populațiilor locale, în cuprinsul geoparcului se pot delimita zone cu regim diferențiat de protecție, de conservare și de valorificare a resurselor, după cum urmează:

1. zone strict protejate, având regimul de protecție și conservare a rezervațiilor științifice;

2. zone tampon, cu rol de protecție a zonelor strict protejate și în care sunt admise activități limitate de valorificare a resurselor disponibile, în conformitate cu autorizațiile date de administrația geoparcului;

3. zone de dezvoltare durabilă, valorificabile economic prin practici tradiționale sau noi, ecologic admise, în limitele capacității de regenerare a resurselor.

Geoparcul reprezintă un concept lansat și susținut de U.N.E.S.C.O., în parteneriat cu Rețeaua Europeană a Geoparcurilor. La nivel mondial a fost creata Rețeaua Globală (U.N.E.S.C.O.) a Geoparcurilor. Recunoașterea internațională a funcționării

unui geoparc și acceptarea lui în aceste structuri se face în acord cu reglementările stabilite de U.N.E.S.C.O. și de Carta Rețelei Europene a Geoparcurilor.

După ce în Anexa 2 se fac precizările de mai sus în legătură cu tipurile de habitate naturale a căror conservare necesită declararea ariilor speciale de conservare, în Anexa 3 sunt arătate speciile de plante și de animale a căror conservare necesită desemnarea ariilor speciale de conservare și a ariilor de protecție specială avifaunistică.

În lege avem o prezentare a speciilor de animale și de plante de interes comunitar care necesită o protecție strictă[1)], specii de animale și plante de interes național care necesită o protecție strictă[2)], specii de plante și de animale de interes comunitar, cu excepția speciilor de păsări, a căror prelevare din natură și exploatare fac obiectul măsurilor de management[3)], specii de plante și animale de interes național ale căror prelevare din natură și exploatare fac obiectul măsurilor de management[4)], specii de păsări de interes comunitar a căror comercializare este permisă[5)] și specii de păsări de interes comunitar a căror comercializare este permisă în condiții speciale[6)].

Conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice este o preocupare veche a omenirii. Aceasta, deoarece resursele biologice asigură hrana, îmbrăcămintea și adăpostul pentru om și satisfac sub multe alte aspecte nevoile omului de care nu se poate lipsi atâta timp, cât trăiește. În astfel de condiții, necesitatea conservării biodiversității[7)] este un imperativ deosebit de important, cu atât mai mult cu cât resursele respective se află în ecosistemele naturale, iar supraexploatarea diversității biologice[8)] a lumii este o realitate; omul provoacă declinul biodiversității. Aceasta reprezintă o amenințare gravă la dresa existenței și dezvoltării noastre[9)].

Pe măsură ce se schimbă lumea, ne schimbăm și noi și cerem din ce în ce mai mult de la lumea naturală. Treptat, am înțeles însă că resursele biologice trebuie protejate prin orice mijloace. Mijloacele pe care le putem utiliza, datorită tehnicilor și tehnologiilor înaintate, au devenit extrem de complexe. Pământul, ca un fel de colecție de resurse naturale cu o valoare intrinsecă, trebuie ocrotit, în care scop trebuie să folosim cuceririle revoluției științifice, să organizăm cunoștințele noastre despre lumea naturală tot mai amănunțit, fără să uităm întregul, întrucât perspectiva ecologică începe cu o privire de ansamblu a întregului; dar dacă nu vedem valoarea reală a elementelor

---

[1)] A se vedea Anexa 4 A la O.U.G. nr. 57/2007

[2)] A se vedea Anexa 4 B la O.U.G. nr. 57/2007.

[3)] A se vedea Anexa 5 A din aceeași Ordonanță.

[4)] A se vedea Anexa 5 B din aceeași Ordonanță.

[5)] A se vedea Anexa 5 D din aceeași Ordonanță

[6)] A se vedea Anexa 5 E din aceeași Ordonanță.

[7)] *Biodiversitate* înseamnă variabilitatea organismelor din cadrul ecosistemelor terestre, marine, acvatice continentale și complexelor ecologice; aceasta include diversitatea intraspecifică, interspecifică și diversitatea ecosistemelor.

[8)] *Diversitatea biologică* înseamnă variabilitatea organismelor vii din toate sursele, inclusiv, printre altele, a ecosistemelor terestre, marine și a altor ecosisteme acvatice și a complexelor ecologice din care acestea fac parte; aceasta include diversitatea în cadrul speciilor, dintre specii și a ecosistemelor.

[9)] A se vedea *A. Kiss, D. Shelton*, op. cit., p. 115.

componente ale întregului atunci nu vom fi capabili să înțelegem pericolele care ne pasc în urma dezechilibrării întregului ecosistem natural.

Iată de ce trebuie să observăm efectul acțiunilor noastre și în privința conservării elementelor ce compun biodiversitatea, care poate fi benefică în privința întregii lumi naturale[1)].

De aceea, trebuie să punem normele juridice, dreptul în ansamblu și dreptul protecției mediului, în special, în slujba conservării biodiversității și, cu ajutorul lor, să regândim, în mod radical, relațiile noastre cu natura și să accelerăm cea mai vitală mișcare a vremurilor noastre pentru salvarea diversității speciilor de plante și animale, adică întreg spațiul nostru vital. Pentru aceasta, și noi trebuie să fim conștienți de valoarea intrinsecă a diversității biologice și de valoarea ecologică, genetică, socială, economică, științifică, educațională, culturală și estetică nu numai a diversității biologică, ci și a componentelor sale. Conservarea diversității biologice trebuie să fie o preocupare comună a umanității. De aceea, trebuie să se ajungă la o dezvoltare durabilă bazată pe o relație echitabilă și armonioasă între necesitățile sociale, activitățile economice și mediu, știind că peisajul[2)] în ansamblu participă într-o manieră importantă la interesul general în privința domeniilor cultural, ecologic, de mediu și social. Reținem că evoluțiile tehnicilor de producție agricolă, silvică, industrială și minieră, ca și politicile în materie de amenajare a teritoriului, urbanism, transport, infrastructură, turism și agrement, precum și schimbările economice continuă să accelereze transformarea peisajului, care este un element esențial al bunăstării sociale și individuale. Protecția, managementul și amenajarea peisajului implică drepturi și îndatoriri pentru toate persoanele. Pe lângă faptul că prezervarea biodiversității este o necesitate imperioasă, diversitatea și calitatea peisajelor noastre din Europa constituie o resursă comună și deci pentru protecția, managementul și amenajarea lor este necesară cooperarea tuturor comunităților umane din zonă.

173. Principii aplicabile. După cum se cunoaște, principiile sunt idei călăuzitoare care guvernează activitatea umană într-un domeniu sau altul în condițiile date.

După cum reiese din art. 3 al Convenției privind diversitatea biologică, semnată la Rio de Janeiro la 5 iunie 1992, statele au dreptul suveran de a exploata propriile lor resurse, în conformitate cu propriile lor politici de mediu și responsabilitatea să asigure

---

[1)] Se presupune că prima rezervație naturală din Europa era pădurea Bialowez, proclamată ca atare în secolul al XIV-lea de regele Jagello al Poloniei pentru a prezerva bourul (bizonul european) și calul sălbatic. Alte rezervații, despre care avem date, au fost create în sec. al XIX-lea, cum este primul parc național din lume de la Yellowstone (1872) din Munții Stâncoși (SUA), iar în Europa parcul național din Suedia (1909). În 1916 a fost creată prima structură de administrație și gestiune în domeniu – serviciul Parcurilor Naționale din SUA. Prima lege de ocrotire propriu-zisă a naturii este considerată în spațiul german cea din 1920 „a statului liber Lippe-Detmold, urmată în 1931 de cea a statului Hessen (a se vedea *M. Pătrăuș*, op. cit., p. 117).

[2)] Prin *peisaj* se înțelege zona terestră ce se poate delimita clar, cu o structură și caracteristici specifice, cu valori și structuri naturale specifice, incluzând și elemente ale culturii umane, unde elementele naturale și cele create prin activitate umană se influențează reciproc.

ca activitatea de sub jurisdicția și controlul lor să nu cauzeze prejudicii mediului altor state sau zonelor din afara limitelor jurisdicției lor naționale. În cadrul măsurilor naționale, potrivit art. 4 și art. 5 lit. b) din Convenția europeană a peisajului, adoptată la Florența la 20 octombrie 2000[1], statul nostru recunoscând că peisajul este o parte importantă a calității vieții pentru oamenii de pretutindeni, acceptă să implementeze această convenție în conformitate cu propria repartizare a competențelor, cu principiile constituționale și cu legislația internă și respectând principiul subsidiarității și ținând seama de Carta europeană a autonomiei locale, va armoniza implementarea acestei convenții prin politici proprii și fără derogări de la prevederile acesteia și va stabilit și va implementa politicile proprii ale peisajului cu respectarea politicilor europene care împreună au ca scop protecția, managementul și amenajarea acestuia, prin adoptarea de măsuri specifice.

Aceste principii guvernează întreaga activitate de conservare a biodiversității și arii naturale protejate, în condițiile legislației naționale. Această din urmă legislație, în scopul garantării conservării și utilizării durabile[2] a patrimoniului natural, este ghidată după principiile care sunt consacrate, în principal, în Convenție, precum și în legislația specifică în vigoare în țara noastră.

Astfel, reținem următoarele principii în acest domeniu:

– garantarea conservării și utilizării durabile a patrimoniului natural, obiectiv de interes public major;

– conservarea și utilizarea durabilă a patrimoniului natural este o componentă fundamentală a strategiei naționale pentru dezvoltarea durabilă;

– instituirea regimului de arie naturală protejată și de zonă de protecție a bunurilor patrimoniului natural este prioritară în raport cu orice alte interese (cu excepția celor care privesc: a) asigurarea securității naționale; b) asigurarea securității, sănătății oamenilor și animalelor; c) prevenirea unor catastrofe naturale).

Aceste principii consacră, pe plan sectorial, unele îndatori constituționale ale statului de a asigura exploatarea resurselor naturale, în concordanță cu interesul național, precum și refacerea și ocrotirea mediului și menținerea echilibrului ecologic[3], precum și prevederile art. 1 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, modificată, care stabilește că obiectul acestor reglementări privește protecția mediului, care este un „obiectiv de interes public major, pe baza principiilor și elementelor strategice care conduc la dezvoltarea durabilă". De asemenea, aceste principii își găsesc concretizarea în „Strategia națională și planul de acțiune pentru conservarea diversității biologice și utilizarea durabilă a componentelor sale în România" (1996) în care, după ratificarea Convenției privind diversitatea biologică, semnată la Rio de Janeiro la 5 iunie 1992[4], se planifică pe termen scurt, mediu și lung activitățile care trebuie întreprinse în România în acest domeniu.

---

[1] Ratificată de România prin Legea nr. 451/2002 (M. Of. nr. 536 din 23 iulie 2002).

[2] *Utilizare durabilă* înseamnă utilizarea componentelor diversității biologice într-un mod și ritm care să nu ducă la scăderea pe termen lung a diversității biologice, menținându-i astfel potențialul de a răspunde necesităților și aspirațiilor generațiilor prezente și viitoare.

[3] A se vedea art. 135 alin. (2) lit. d) și e) din Constituția României.

[4] Prin Legea nr. 58/1994 (M. Of. nr. 199 din 2 august 1994).

174. Atribuțiile autorităților publice în domeniul conservării biodiversității și a ariilor naturale protejate. Potrivit art. 49 din O.U.G. nr. 195/2005, autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, împreună cu autoritățile publice centrale și locale, după caz, elaborează reglementări tehnice privind măsurile de protecție a ecosistemelor, de conservare și utilizare durabilă a componentelor diversității biologice. Articolul 51 din aceeași ordonanță prevede că autoritatea publică centrală pentru protecția mediului stabilește lista siturilor de interes comunitar și a ariilor de protecție specială avifaunistică, pe care o transmite Comisiei Europene, împreună cu Formularele standard Natura 2000[1)], completate pentru fiecare sit în parte. Siturile de interes comunitar se declară prin ordin al autorității publice centrale pentru protecția mediului care, după recunoașterea statutului lor de către Comisia Europeană, devin *arii speciale de conservare* și se declară prin hotărâre a Guvernului.

Ca atribuție specială a autorității publice centrale pentru protecția mediului (care este, în prezent, Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile) amintim că ea organizează și coordonează activitatea referitoare la protecția naturii și conservarea diversității biologice, a habitatelor naturale, a speciilor de floră și faună sălbatică, în scopul utilizării durabile a acestora, dezvoltarea și buna administrare a rețelei naționale de arii protejate, în acord cu politicile și practicile specifice aplicate la nivel european și global, prin crearea structurilor de administrare proprii pentru ariile protejate care necesită constituirea acestora, aprobă regimul de administrare a tuturor ariilor naturale protejate[2)] și executarea controlului privind respectarea legislației specifice. Acest minister mai avizează programele de exploatare a resurselor naturale, corelate cu capacitatea de suport a ecosistemelor, în raport cu obiectivele dezvoltării durabile și asigură cadrul național privind biosecuritatea.

175. Obiectul reglementărilor legale în materie. Actele normative în materie, în primul rând O.U.G. nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice[3)] are ca obiect de reglementare următoarele: a) asigurarea diversității biologice, prin conservarea habitatelor naturale[4)], a florei și faunei sălbatice pe teritoriul României (Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale în Europa, ratificată prin Legea nr. 13/1993[5)]); b) men-

---

[1)] *Rețeaua ecologică NATURA 2000* este acea rețea ecologică de arii naturale protejate care cuprinde arii de protecție specială și arii speciale de conservare, instituită prin Directiva 92/43/CCE privind conservarea habitatelor naturale a faunei și florei sălbatice.

[2)] *Arie naturală protejată* este zona terestră, acvatică și/sau subterană, cu perimetru legal stabilit și având un regim special de ocrotire și conservare, în care există specii de plante și animale sălbatice elemente și formațiuni biogeografice, peisagistice, geologice, paleontologice, speologice sau de altă natură, cu valoare ecologică, științifică sau culturală deosebită.

[3)] Publicată în M. Of. nr. 442 din 29 iunie 2007.

[4)] *Habitat natural* este zona terestră, acvatică sau subterană, în stare naturală sau seminaturală, ce se diferențiază prin caracteristici geografice, abiotice și biotice. Habitat seminatural este zona terestră, acvatică sau subterană ale cărei caracteristici naturale au fost parțial modificate prin activitate umană.

[5)] M. Of. nr. 62 din 25 martie 1993.

ținerea sau restabilirea într-o stare de conservare favorabilă a habitatelor naturale și a speciilor din flora și fauna sălbatică; c) identificarea bunurilor patrimoniului natural[1] care necesita un regim special de protecție, pentru conservarea și utilizarea durabilă a acestora; d) categoriile de arii naturale protejate, tipurile de habitate naturale, speciile de floră și faună sălbatică și alte bunuri ale patrimoniului natural ce se supun regimului special de protecție, conservare și utilizare durabilă; e) constituirea, organizarea și dezvoltarea rețelei naționale de arii naturale protejate, precum și a regimului acesteia; f) regimul de administrare a ariilor naturale protejate și procedurile de instituire a regimului de protecție pentru alte arii naturale și bunuri ale patrimoniului natural; g) măsurile pentru protecția și conservarea speciilor de animale și plante sălbatice periclitate, vulnerabile, endemice și/sau rare, precum și cele pentru protecția formațiunilor geomorfologice și peisagistice de interes ecologic, științific, estetic, cultural-istoric și de altă natură, a bunurilor naturale de interes speologic, paleontologic, geologic, antropologic și a altor bunuri naturale cu valoare de patrimoniu natural, existente în perimetrele ariilor naturale protejate și/sau în afară acestora; h) responsabilitățile și atribuțiile pentru punerea în aplicare a prevederilor prezentei ordonanțe de urgență.

Nu fac obiectul reglementării prezentei ordonanțe de urgență:

a) parcurile și grădinile publice sau private de agrement, cu excepția cazurilor în care acestea au elemente și bunuri cu valoare de patrimoniu natural;

b) rezervațiile semincere agricole și silvice cu scop productiv, rezervațiile de resurse genetice vegetale și animale terestre și acvatice destinate reproducerii unor specii vegetale și animale în scopuri economice, rezervațiile destinate unor scopuri științifice sectoriale existente pe terenurile unor instituții publice sau private de cercetare și producție, precum și altele asemenea, organizate și gestionate de proprietarii sau administratorii lor legali, cu excepția cazurilor în care acestea au elemente cu valoare de patrimoniu natural;

c) grădinile botanice, parcurile dendrologice, grădinile zoologice, acvariile, terariile, cu excepția cazurilor în care acestea dețin specii de plante și animale sălbatice aflate sub regim special de protecție și conservare ca bunuri ale patrimoniului natural;

d) colecțiile muzeistice, cu excepția celor care dețin piese a căror valoare de patrimoniu natural este atestata de autoritățile științifice competente;

e) zonele de protecție[2] specială – sanitară, hidrologică, hidrogeologică și altele asemenea – cu perimetre delimitate și gestionate ca zone de protecție specială pentru

---

[1] *Patrimoniu natural* exprimă ansamblul componentelor și structurilor fizico-geografice, floristice, faunistice și biocenotice ale mediului natural a căror importanță și valoare ecologică, economică, științifică, biogenă, sanogenă, peisagistică, recreativă cu cultural-istorică au o semnificație relevantă sub aspectul conservării diversității biologice floristice și faunistice, al integrității funcționale a ecosistemelor, conservării patrimoniului genetic, vegetal și animal, precum și pentru satisfacerea cerințelor de viață, bunăstare și civilizație ale generațiilor prezente și viitoare.

Prin *bun al patrimoniului natural* se înțelege componentă a patrimoniului natural care necesită un regim special de ocrotire, conservare și utilizare durabilă în beneficiul generațiilor prezente și viitoare.

[2] *Zonă de protecție* este zona înconjurătoare pentru un bun al patrimoniului natural, destinată să prevină impactul activităților antropice asupra acelui bun.

diverse obiective, potrivit unor reglementări speciale, cu excepția cazurilor în care pe aceste terenuri exista bunuri ale patrimoniului natural;

f) administrarea ariilor naturale protejate de interes județean sau local.

176. Regimul ariilor naturale protejate. Pentru asigurarea măsurilor speciale de protecție și conservare *in situ* a bunurilor patrimoniului natural se instituie un regim diferențiat de protecție, conservare și utilizare potrivit următoarelor categorii de arii naturale protejate[1]:

a) de interes național: rezervații științifice, parcuri naționale, monumente ale naturii, rezervații naturale, parcuri naturale;

b) de interes internațional: situri naturale ale patrimoniului natural universal, geoparcuri, zone umede de importanță internațională, rezervații ale biosferei;

c) de interes comunitar sau situri „Natura 2000": situri de importanta comunitară, arii speciale de conservare, arii de protecție specială avifaunistică;

d) de interes județean sau local: stabilite numai pe domeniul public/privat al unităților administrativ-teritoriale, după caz.

Regimul de management al categoriilor de arii naturale protejate de interes național sunt reglementate în anexa 1 alin. (1) lit. a)-c) și redate la pct. 169 din tratat, asigurându-se regimul corespunzător de protecție, conservare și utilizare pentru: cele mai reprezentative habitate naturale ale spațiului biogeografic național, cu diversitatea biologică floristică și faunistică specifică; habitatele terestre, acvatice și/sau subterane în care trăiesc permanent sau temporar specii de plante și/sau animale sălbatice periclitate; zonele cu resurse biogreografice importante sub aspect biogenetic, ecologic, științific, educațional, sanogen și recreativ; elementele și formațiunile naturale geomorfologice, peisagistice, geologice, speologice, palenontologice, pedologice ș.a., cu valoare de bunuri ale patrimoniului natural; tipurile de habitate naturale, precum și pentru speciile de plante și animale de interes comunitar[2]; coridoarele ecologice definite și identificate pe bază de studii științifice, avizate de Academia Română.

Primele trei categorii de arii naturale protejate se pot modifica și completa prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorității publice centrale pentru protecția mediului, cu avizul Academiei Române.

177. Instituirea regimului de arie naturală protejată. Instituirea regimului de arie naturală protejată este prioritară în raport cu orice alte obiective, cu excepția celor care privesc: asigurarea securității naționale; asigurarea securității și sănătății oamenilor și animalelor; prevenirea unor catastrofe naturale[3]. Acest regim de protecție se stabilește indiferent de destinația economică a terenului și de deținătorul lui, respectarea acestuia fiind obligatorie.

Potrivit prevederilor art. 8 din O.U.G. nr. 57/2007, instituirea regimului de arie naturală protejată se face: *prin lege* (pentru siturile naturale ale patrimoniului natural universal și pentru rezervațiile biosferei); *prin hotărâre a Guvernului* (pentru parcuri

---

[1] A se vedea art. 5 din O.U.G. nr. 57/2007.

[2] Prevăzute în anexele 2-5 din O.U.G. nr. 57/2007.

[3] A se vedea art. 6 din aceeași Ordonanță.

naționale, parcuri naturale, geoparcuri, zone umede de importanță internațională, arii speciale de conservare, arii de protecție specială avifaunistică, rezervații științifice, monumente ale naturii și rezervații naturale); *prin ordin* al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului (pentru propunerile de situri de importanță comunitară, cu avizul Academiei Române), al autorității publice centrale cu competențe în domeniul administrației publice, al autorității publice centrale în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale și al autorității publice centrale în domeniul transporturilor, al autorității publice în domeniul amenajării teritoriului și al autorității publice în domeniul turismului; *prin hotărâri ale consiliilor județene sau locale* (pentru arii naturale protejate de interes județean sau local).

Propunerile în acest sens se pot face din inițiativa oricărei persoane fizice sau juridice și se înaintează Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate, în vederea avizării acestora.

Lista siturilor de importanță comunitară și a ariilor de protecție se transmite de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului Comisiei Europene[1]. Dacă sunt întrunite criteriile de sit al patrimoniului natural universal se acordă regimul internațional pe baza documentației solicitate de organismele internaționale autorizate. Condiția este ca ele să fie recunoscute în prealabil de către aceste organisme. Pentru propunerile de situri de importanță comunitară și pentru ariile de protecție specială avifaunistică se completează Formularul Standard Natura 2000 stabilit de Comisia Europeană prin Decizia 97/266/CE și adoptat prin Ordinul ministrului mediului și gospodăririi apelor nr. 207/2006 privind aprobarea conținutului Formularului Standard Natura 2000 și a manualului de completare al acestuia.

Propunerea de instituire a regimului de arie naturală protejată se face pe baza următoarei documentații: a) studiul de fundamentare științifică; b) documentația cadastrală cu limitele ariei naturale protejate, cu evidențierea categoriilor de folosință a terenurilor; c) avizul Academiei Romane[2].

Normativul de conținut al documentației necesare în vederea instituirii regimului de arie naturală protejată de interes național se stabilește de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului și se aprobă prin ordin al conducătorului acesteia, în termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a O.U.G. nr. 57/2007.

Pentru propunerile de situri de importanță comunitară și pentru ariile de protecție specială avifaunistică se completează formularul Standard Natura 2000 stabilit de Comisia Europeană[3] și adoptat prin Ordinul ministrului mediului și gospodăririi apelor[4].

Pentru urgentarea măsurilor de protecție și conservare ce se impun, se poate institui, cu caracter provizoriu, pentru cele trei ipoteze prevăzute la art. 5 alin. (1) lit. a)-c),

---

[1] Conform art. 8 alin. 3 din aceeași Ordonanță.

[2] Conform art. 11 alin. (1) din aceeași Ordonanță.

[3] Prin Decizia nr. 97/166/CE.

[4] Nr. 207/2006 privind aprobarea conținutului Formularului Standard Natura 2000 și a manualului de completare a acestuia.

prin ordinul conducerii autorității publice centrale pentru protecția mediului, regimul de arie naturală protejată, până la instituirea regimului în mod definitiv[1].

În privința protecției juridice a biodiversității, un loc aparte îl ocupă *Rezervația Biosferei „Delta Dunării"*, înființată inițial prin H.G. nr. 983/1990 privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului pentru îndrumarea și controlul întregii activități științifice, de turism și agrement din Delta Dunării, instituție cu personalitate juridică în subordinea Departamentului mediului. Ulterior, toate hotărârile Guvernului, care se refereau la organizarea și funcționarea ministerelor care aveau și atribuții în privința protecției mediului[2], au reglementat și statutul acestei rezervații. În prezent, administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării" este o unitate care funcționează în subordinea Ministerului Mediului și Dezvoltării Durabile ca instituție publică cu personalitate juridică finanțată integral din bugetul de stat[3].

Pentru instituirea unui regim adecvat de protecție și conservare a Deltei Dunării a fost elaborată și adoptată Legea nr. 82/1993 privind constituirea Rezervației Biosferei „Delta Dunării"[4] (modificată și completată), zonă de importanță ecologică național și internațională, care cuprinde următoarele unități fizico-georgafice: Delta Dunării, sărăturile Murighiol-Plopu, complexul lagunar Razim-Sinoe, Dunărea maritimă până la Cotul Pisicii, sectorul Isaccea-Tulcea cu zona inundabilă, litoralul Mării Negre de la Brațul Chilia până la Capul Midia, apele maritime interioare și marea teritorială până la Izobata de 20 m inclusiv[5]. Suprafețele terestre și acvatice din deltă constituie patrimoniu natural al României și face parte din domeniul public de interes național, cu excepția: a) terenurilor din perimetrul rezervației care, potrivit legii, sunt proprietatea privată a persoanelor fizice; b) terenurile din perimetrul rezervației care, potrivit legii, sunt proprietate publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale; c) terenurile din perimetrul rezervației, ocupate de amenajările agricole și piscicole care, potrivit legii, constituie domeniu public de interes județean și sunt în administrarea Consiliului Județean Tulcea. Teritoriul rezervației este delimitat în următoarele zone: zone cu regim de protecție integrală; zone tampon cu regim diferențiat de protecție în care se pot desfășura unele activități umane, precum și zone de reconstrucție ecologică; zone economice, în care se pot desfășura activități tradiționale. Pentru administrarea patrimoniului natural din domeniul public de interes național al rezervației a fost înființată Administrația Rezervației, care are – potrivit art. 6 din legea de constituire a

---

[1] A se vedea art. 9 din O.U.G. nr. 57/2007.

[2] A se vedea *supra*, nr. 51.

[3] A se vedea Anexa 2 nr. crt. I, pct. 2 la H.G. nr. 368/2007 privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului și Dezvoltării Durabile.

[4] Publicată în M. Of. nr. 283 din 7 decembrie 1993.

[5] Rezervația Biosferei „Delta Dunării" are o suprafață de 5800 km^2 din care delta propriu-zisă ocupă o suprafață totală de cca. 4178 km^2 din care cea mai mare parte (3446 km^2) se găsește pe teritoriul României, adică cca.82%, restul (732 km^2) fiind situat în Ucraina. Poziția zonei cu semnificații climatice a avut, de-a lungul timpului, o mare influență asupra traseelor păsărilor migratoare. Zona constituie habitatul a numeroase specii de pești și de păsări, unele aflate pe cale de dispariție (de exemplu, pelicanii dalmații, cormoranul pitic), precum și formațiuni unice de stejari care adăpostesc specii de plante și animale.

rezervației – numeroase atribuții, de la evaluarea stării ecologice a patrimoniului natural sau stabilirea și aplicarea măsurilor de reconstrucție ecologică până la stabilirea, împreună cu ministerul de resort privind transporturile, regulile de circulație și acces pe brațele Dunării, sau exercitarea controlului cu privire la respectarea normelor de protecție a mediului în porturi etc.

Rezervația Biosferei „Delta Dunării" este inclusă în rețeaua internațională a rezervațiilor biosferei, în cadrul Programului „Omul și Biosfera", prin declararea ca zonă umedă de importanță internațională, ca habitat pentru păsările acvatice și prin includerea ei pe Lista patrimoniului natural mondial U.N.E.S.C.O. din 1991.

Zonele umede de importanță internațională sunt acele arii naturale protejate al căror scop este de a se asigura protecția și conservarea siturilor naturale cu diversitatea biologică specifică zonelor umede. Scopul este conservarea și utilizarea durabilă a resurselor biologice pe care le generează.

Siturile naturale ale patrimoniului natural universal sun acele arii naturale protejate al căror scop este ocrotirea și conservarea unor zone de habitat natural în cuprinsul cărora există elemente naturale a căror valoare este recunoscută ca fiind de importanță universală. În cuprinsul acestor zone pot exista comunități umane ale căror activități sunt orientate pentru o dezvoltare compatibilă cu cerințele de ocrotire și de conservare a sitului natural.

Ariile speciale de conservare[1)] sunt acele arii naturale protejate al căror scop este conservarea, menținerea și, acolo unde este cazul, readucerea într-o stare de conservare favorabilă a habitatelor naturale și/sau a populațiilor speciilor pentru care situl este desemnat. Ariile naturale de conservare sunt special desemnate pentru conservarea tipurilor de habitate naturale și a habitatelor speciilor menționate în lege. Managementul ariilor speciale de conservare necesită planuri de management adecvate specifice siturilor desemnate sau integrate în alte planuri de management și măsuri legale, administrative sau contractuale în scopul evitării deteriorării habitatelor naturale și a habitatelor speciilor, precum și a perturbării speciilor pentru care zonele au fost desemnate.

În fine, *ariile de protecție specială avifaunistică*[2)] sunt acele arii naturale protejate al căror scop este de a conserva, de a menține și, acolo unde este cazul, de a readuce într-o stare de conservare favorabilă habitatelor specifice, desemnate pentru protecția speciilor de păsări migratoare sălbatice. Managementul acestor arii se realizează ca și pentru ariile speciale de conservare. Aceste arii sunt desemnate de stat, în conformitate cu prevederile Directivei 79/409/CCE din 2 aprilie 1979 privind conservarea păsărilor sălbatice și fac parte din rețeaua europeană NATURA 2000.

Prin realizarea măsurilor speciale de ocrotire și conservare *in situ* a bunurilor patrimoniului natural se asigură regimul corespunzător de ocrotire, conservare și utilizare

---

[1)] *Aria specială de conservare* este situl protejat pentru conservarea habitatelor naturale de interes comunitar și/sau a populațiilor speciilor de interes comunitar, altele decât păsările sălbatice, în conformitate cu reglementările comunitare.

[2)] *Arie de protecție specială avifaunistică* este situl protejat pentru conservarea speciilor de păsări sălbatice, în conformitate cu reglementările comunitare.

pentru: cele mai reprezentative habitate naturale ale spațiului biogeografic național; habitatele terestre, acvatice și/sau subterane în care trăiesc permanent sau temporar specii de plante și/sau animale sălbatice periclitate, vulnerabile etc., specii aflate sub regim special de ocrotire, cu valoare științifică și ecologică deosebită, precum și pentru acele habitate în care există și alte bunuri ale patrimoniului natural ce necesită măsuri de ocrotire și conservare *in situ*; zonele cu resurse biogeografice importante sub aspect biogenetic, ecologic științific etc.; suprafețele din arealele agricole care conservă și/sau pot reface diversitatea biologică specifică; elementele și formațiunile naturale geomorfologice, peisagistice, geologice, speologice, paleontologice, pedologice ș.a., cu valoare de bunuri ale patrimoniului natural; tipurile de habitate naturale, precum și pentru speciile de plante și animale de interes comunitar.

Desigur, categoriile de arii naturale protejate se pot modifica și se pot completa prin hotărâre a Guvernului la propunerea M.M.D.D., cu avizul prealabil al Academiei Române.

Cu ocazia constituirii și administrării ariilor naturale protejate[1)] se va lua în considerare interesele comunităților locale[2)], facilitându-se participarea localnicilor la aplicarea măsurilor de protecție, conservare și utilizare durabilă a resurselor naturale, încurajându-se menținerea practicilor și cunoștințelor tradiționale locale.

Documentația necesară în vederea instituirii regimului special va cuprinde: studiul de fundamentare științifică; harta topografică, suprafața și situația juridică a terenurilor și avizul Academiei Române.

Până la finalizarea procedurilor, deținătorii bunurilor cu valoare de patrimoniu natural vor trebui să respecte măsurile de ocrotire, conservare și utilizare stabilită de autoritățile pentru protecția mediului.

Ariile naturale protejate și zonele de protecție vor fi evidențiate în planurile naționale, zonale și locale de amenajare a teritoriului și de urbanism.

178. Administrarea rețelei de arii naturale protejate de interes național. Ansamblul ariilor naturale protejate constituie rețeaua națională de arii naturale protejate. Administrarea rezervațiilor biosferei, a parcurilor naționale, a parcurilor naturale și, după caz, a geoparcurilor, a siturilor de importanta comunitară, a ariilor speciale de conservare și a ariilor de protecție specială avifaunistică se realizează de către structuri de administrare special constituite cu personalitate juridică[3)]. Rezervațiile științifice, cele naturale, monumentele naturii și, după caz, geoparcurile, siturile de importanță

[1)] Prin *administrarea ariilor naturale protejate* avem în vedere ansamblul de măsuri care se pun în aplicare pentru asigurarea regimului special de protecție și conservare instituit.

[2)] Prin *comunitatea locală* înțelegem comunitatea umană situată în interiorul sau în vecinătatea ariei naturale protejate, care deține proprietăți ori desfășoară activități tradiționale pe teritoriul sau în vecinătatea ariei naturale protejate. *Activitățile tradiționale* exprimă activitățile de utilizare durabilă a resurselor naturale desfășurate de comunitățile locale în scopul asigurării subzistenței. *Vecinătatea ariei naturale protejate* este zona din afara limitei unei arii naturale protejate, din care se poate genera un impact asupra ariei naturale protejate de către un proiect sau o activitate, în funcție de natura, mărimea și/sau localizarea acesteia.

[3)] Conform art. 16 alin. (2) din O.U.G. nr. 57/2007.

comunitară, ariile speciale de conservare și ariile de protecție specială avifaunistică, care nu necesită sau nu au structuri de administrare special constituite, se administrează prin preluare în custodie. Potrivit art. 18 alin. (4) din O.U.G. nr. 57/2007, modul de atribuire a administrării, respectiv custodiei ariilor naturale protejate se stabilește printr-o metodologie care se elaborează de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului și se aprobă prin ordin al conducătorului autorității respective.

Articolul 16 alin. (4) din aceeași O.U.G. stabilește că modalitățile de administrare a ariilor naturale protejate și a altor bunuri ale patrimoniului natural, puse sub regim special de protecție și conservare, se stabilesc cu luarea în considerare a categoriei ariei naturale protejate, a întinderii acesteia, precum și posibilitățile de asigurare a resurselor financiare pentru asigurarea unei funcționări corespunzătoare a administrației și pentru atingerea obiectivelor de conservare.

Responsabilitățile de administrare a ariilor naturale protejate și a altor bunuri ale patrimoniului natural, puse sub regim special de protecție și conservare, revin: Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate[1)] (pentru ariile naturale protejate, declarate prin lege, prin hotărâre a Guvernului sau prin ordin al autorității publice centrale pentru protecția mediului); Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării" (pentru Rezervația Biosferei „Delta Dunării"); autorităților administrației publice locale (pentru ariile naturale protejate, declarate prin hotărâri ale acestora).

Potrivit art. 18 alin. (1) din O.U.G. nr. 57/2007, administrarea ariilor naturale protejate și a celorlalte bunuri ale patrimoniului natural aflate în rețeaua națională de arii naturale protejate se face, potrivit legii, prin: structuri de administrare special constituite, cu personalitate juridică, în subordinea Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate; structuri de administrare special constituite, cu personalitate juridică și aflate în subordinea unor regii autonome, companii și societăți naționale și comerciale, autorități ale administrației publice locale, servicii descentralizate ale administrației publice centrale, instituții științifice de cercetare și de învățământ din sectorul public și privat, muzee, organizații neguvernamentale, constituite potrivit legii și aflate în coordonarea metodologică a Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate; persoane fizice și juridice care au calitatea de custode și se afla în coordonarea metodologică a Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate; serviciile regionale din structura proprie a Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate, pentru rezervațiile științifice, rezervațiile naturale, monumentele naturii și, după caz, a geoparcurilor, a siturilor de importanță comunitară, a ariilor speciale de conservare, a ariilor de protecție specială avifaunistică și ale celorlalte bunuri ale patrimoniului natural supuse unui regim special de protecție și care nu au fost preluate în custodie; Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării" aflată în subordinea autorității publice centrale pentru protecția mediului, pentru Rezervația Biosferei „Delta Dunării".

[1)] În vederea realizării unei administrări unitare și eficiente a ariilor naturale protejate a fost înființată Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate. Acest organism este instituție publică cu personalitate juridică care funcționează în subordinea autorității publice centrale pentru protecția mediului, finanțată din venituri proprii și subvenții acordate de la bugetul de stat [art. 17 alin. (2) din O.U.G. nr. 57/2007].

În cazul rezervațiilor științifice, rezervațiilor naturale, monumentelor naturii, siturilor de importanță comunitară, ariilor speciale de conservare, ariilor de protecție specială avifaunistică și ale celorlalte bunuri ale patrimoniului natural supuse unui regim special de protecție, care nu sunt cuprinse în perimetrele rezervațiilor biosferei, ale parcurilor naționale sau ale parcurilor naturale, administrarea se poate asigura prin oricare dintre modalitățile la care ne-am referit mai sus, după caz.

În cazul rezervațiilor științifice, rezervațiilor naturale, monumentelor naturii, siturilor de importanță comunitară ariilor speciale de conservare, ariilor de protecție specială avifaunistică și ale celorlalte bunuri ale patrimoniului natural supuse unui regim special de protecție, care sunt cuprinse total sau parțial în perimetrele rezervațiilor biosferei, ale parcurilor naționale și ale parcurilor naturale, administrarea se asigură de către structurile de administrare ale acestora.

Modul de atribuire a administrării, respectiv custodiei ariilor naturale protejate se stabilește printr-o metodologie care se elaborează de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului și se aprobă prin ordin al conducătorului autorității publice centrale respective

Pe lângă structurile de administrare special constituite se înființează consilii consultative de administrare, alcătuite din reprezentanți ai instituțiilor, organizațiilor economice, organizațiilor neguvernamentale, autorităților și comunităților locale, care dețin cu orice titlu suprafețe, bunuri sau au interese în perimetrul ori în vecinătatea ariei naturale protejate și care sunt implicate și interesate în aplicarea măsurilor de protecție, în conservarea și dezvoltarea durabilă a zonei. Structurile de administrare special constituite sunt îndrumate de un consiliul științific, cu rol de autoritate științifică, pe teritoriul ariei naturale protejate[1)].

Planurile de management și regulamentele rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și naturale se elaborează de către administratorii acestora, se avizează de către consiliile științifice, consiliile consultative de administrare și de Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate și se aproba prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorității publice centrale pentru protecția mediului. Pentru celelalte categorii de arii naturale protejate, planurile de management și regulamentele se elaborează de către administratorii acestora, se avizează de către Agenția Naționala pentru Arii Naturale Protejate și se aproba prin ordin al autorității publice centrale pentru protecția mediului, cu avizul autorităților publice centrale interesate. Respectarea planurilor de management și a regulamentelor este obligatorie pentru administratorii ariilor naturale protejate, precum și pentru persoanele fizice și juridice care dețin sau care administrează terenuri și alte bunuri și/sau care desfășoară activități în perimetrul și în vecinătatea ariei naturale protejate[2)].

Autoritățile locale și naționale cu competente și responsabilități în reglementarea activităților din ariile naturale protejate sunt obligate să instituie, de comun acord cu administratorii ariilor naturale protejate și, după caz, cu Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate, măsuri speciale pentru conservarea sau utilizarea durabilă a

---

[1)] A se vedea art. 19 alin. (2) și (4) din O.U.G. nr. 57/2007.

[2)] A se vedea art. 21 alin. (1), (2) și (4) din O.U.G. nr. 57/2007.

resurselor naturale din ariile naturale protejate, conform prevederilor planurilor de management.

Prin planul de management se face zonarea internă a ariilor naturale protejate de interes național, prin definirea și delimitarea zonelor cu protecție strictă, a zonelor de protecție integrală, zonelor-tampon și a zonelor de dezvoltare durabilă a activităților umane.

Zonele cu protecție strictă sunt zonele din ariile naturale protejate, de mare importanță științifică, ce cuprind zone sălbatice în care nu au existat intervenții antropice sau nivelul acestora a fost foarte redus. În aceste zone se interzice desfășurarea se interzice desfășurarea oricăror activități umane, cu excepția activităților de cercetare, educație și ecoturism, cu limitările descrise în planurile de management.

Zonele de protecție integrală cuprind cele mai valoroase bunuri ale patrimoniului natural din interiorul ariilor naturale protejate. În aceste zone sunt interzise: orice forme de exploatare sau utilizare a resurselor naturale, precum și orice forme de folosire a terenurilor, incompatibile cu scopul de protecție și/sau de conservare; activitățile de construcții-investiții, cu excepția celor destinate administrării ariei naturale protejate și/sau activităților de cercetare științifică ori a celor destinate asigurării siguranței naționale sau prevenirii unor calamități naturale. Prin excepție de la prevederile de mai sus, în zonele de protecție integrală, în afară perimetrelor rezervațiilor științifice cu regim strict de protecție, se pot desfășura următoarele activități:

a) științifice și educative;

b) activități de ecoturism care nu necesita realizarea de construcții-investiții;

c) utilizarea rațională a pajiștilor pentru cosit și/sau pășunat numai cu animale domestice, proprietatea membrilor comunităților care dețin pășuni sau care dețin dreptul de utilizare a acestora în orice formă recunoscută prin legislația națională în vigoare, pe suprafețele, în perioadele și cu speciile și efectivele avizate de administrația parcului, astfel încât să nu fie afectate habitatele naturale și speciile de floră și faună prezente;

d) localizarea și stingerea operativă a incendiilor;

e) intervențiile pentru menținerea habitatelor în vederea protejării anumitor specii, grupuri de specii sau comunități biotice care constituie obiectul protecției, în baza aprobării autorității publice centrale pentru protecția mediului, a planului de acțiune provizoriu, elaborat în acest scop de consiliul științific și valabil până la intrarea în vigoare a planului de management;

f) intervențiile în scopul reconstrucției ecologice a ecosistemelor naturale și al reabilitării unor ecosisteme necorespunzătoare sau degradate, la propunerea administrației și cu avizul consiliului științific, în baza aprobării de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului;

g) acțiunile de înlăturare a efectelor unor calamități, la propunerea administrației ariei naturale protejate, cu avizul consiliului științific, în baza aprobării autorității publice centrale pentru protecția mediului. În cazul în care calamitățile afectează suprafețe de pădure, acțiunile de înlăturare a efectelor acestora se fac la propunerea administrației ariei naturale protejate, cu avizul consiliului științific, în baza aprobării autorității publice centrale care răspunde de silvicultură;

h) acțiunile de prevenire a înmulțirii în masă a dăunătorilor forestieri, care nu necesita extrageri de arbori, și acțiunile de monitorizare a acestora;

i) acțiunile de combatere a înmulțirii în masa a dăunătorilor forestieri, care necesită evacuarea materialului lemnos din pădure, în cazul în care apar focare de înmulțire, la propunerea administrației ariei naturale protejate, cu avizul consiliului științific și în baza aprobării autorității publice centrale care răspunde de silvicultură.

Zonele-tampon, în parcurile naționale denumite zone de conservare durabilă și în parcurile naturale denumite zone de management durabil, nu se includ în zonele cu protecție integrală, strictă sau de dezvoltare durabilă a activităților umane și care fac trecerea între zonele cu protecție integrală și cele de dezvoltare durabilă.

În zonele de conservare durabilă se pot desfășura următoarele activități: științifice și educative; activități de ecoturism care nu necesită realizarea de construcții-investiții; utilizarea rațională a pajiștilor pentru cosit și/sau pășunat pe suprafețele, în perioadele și cu speciile și efectivele avizate de administrația parcului natural, astfel încât să nu fie afectate habitatele naturale și speciile de floră și faună prezente; localizarea și stingerea operativă a incendiilor; intervențiile pentru menținerea habitatelor în vederea protejării anumitor specii, grupuri de specii sau comunități biotice care constituie obiectul protecției, cu aprobarea autorității publice centrale pentru protecția mediului, a planului de acțiune provizoriu, elaborat în acest scop de consiliul științific al parcului și valabil până la intrarea în vigoare a planului de management; intervențiile în scopul reconstrucției ecologice a ecosistemelor naturale și al reabilitării unor ecosisteme necorespunzătoare sau degradate, la propunerea consiliului științific al ariei naturale protejate, cu aprobarea autorității publice centrale pentru protecția mediului; acțiunile de înlăturare a efectelor unor calamități, cu acordul administrației ariei naturale protejate, emis în baza aprobării autorității publice centrale pentru protecția mediului. În cazul în care calamitățile afectează suprafețe de pădure, acțiunile de înlăturare a efectelor acestora se fac cu acordul administrației ariei naturale protejate, emis în baza aprobării autorității publice centrale care răspunde de silvicultura; activitățile de protecție a pădurilor, acțiunile de prevenire a înmulțirii în masă a dăunătorilor forestieri, care necesită evacuarea materialului lemnos din pădure în cantități care depășesc prevederile amenajamentelor, se fac cu acordul administrației ariei naturale protejate, emis în baza aprobării autorității publice centrale care răspunde de silvicultură; activități tradiționale de utilizare a unor resurse regenerabile, în limita capacității productive și de suport a ecosistemelor, prin tehnologii cu impact redus, precum recoltarea de fructe de pădure, de ciuperci și de plante medicinale, cu respectarea normativelor în vigoare. Acestea se pot desfășura numai de către persoanele fizice sau juridice care dețin/administrează terenuri în interiorul parcului sau de comunitățile locale, cu acordul administrației ariei naturale protejate; lucrări de îngrijire și conducere a arboretelor, lucrări speciale de conservare cu accent pe promovarea regenerării naturale și fără extragerea lemnului mort, cu excepția cazurilor în care se manifestă atacuri de dăunători ai pădurii ce se pot extinde pe suprafețe întinse, în primul rând de parcele întregi limitrofe zonelor cu protecție strictă sau integrală, în restul zonei-tampon fiind permisă aplicarea de tratamente silvice care promovează regenerarea pe cale naturală

a arboretelor: tratamentul tăierilor de transformare spre grădinărit, tratamentul tăierilor grădinărite și cvasigrădinărite, tratamentul tăierilor progresive clasice sau în margine de masiv cu perioada de regenerare de minimum 10 ani. Tratamentele silvice se vor aplica cu restricții impuse de planurile de management al parcurilor și de ghidurile de gospodărire a pădurilor în arii protejate.

În zonele de management durabil se pot desfășura următoarele activități: științifice și educative; activități de ecoturism care nu necesită realizarea de construcții-investiții; utilizarea rațională a pajiștilor pentru cosit și/sau pășunat numai cu animale domestice, de către proprietarii care dețin pășuni sau care dețin dreptul de utilizare a acestora în orice formă recunoscută prin legislația națională în vigoare, pe suprafețele, în perioadele și cu speciile și efectivele avizate de administrația parcului, astfel încât să nu fie afectate habitatele naturale și speciile de floră și faună prezente; localizarea și stingerea operativă a incendiilor; intervențiile pentru menținerea habitatelor în vederea protejării anumitor specii, grupuri de specii sau comunități biotice care constituie obiectul protecției, cu aprobarea planului de acțiune provizoriu de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, plan elaborat în acest scop de consiliul științific al parcului și valabil până la intrarea în vigoare a planului de management; intervențiile în scopul reconstrucției ecologice a ecosistemelor naturale și al reabilitării unor ecosisteme necorespunzătoare sau degradate, la propunerea consiliului științific al ariei naturale protejate, cu aprobarea autorității publice centrale pentru protecția mediului; acțiunile de înlăturare a efectelor unor calamități, cu acordul administrației ariei naturale protejate, emis în baza aprobării autorității publice centrale pentru protecția mediului. În cazul în care calamitățile afectează suprafețe de pădure, acțiunile de înlăturare a efectelor acestora se fac cu acordul administrației ariei naturale protejate, emis în baza aprobării autorității publice centrale care răspunde de silvicultură; activitățile de protecție a pădurilor, acțiunile de prevenire a înmulțirii în masă a dăunătorilor forestieri, care necesită evacuarea materialului lemnos din pădure în cantități care depășesc prevederile amenajamentelor, se fac cu acordul administrației ariei naturale protejate, emis în baza aprobării autorității publice centrale care răspunde de silvicultură; activități tradiționale de utilizare a unor resurse regenerabile, în limita capacității productive și de suport a ecosistemelor, prin tehnologii cu impact redus, precum recoltarea de fructe de pădure, de ciuperci și de plante medicinale, cu respectarea normativelor în vigoare. Acestea se pot desfășura numai de persoanele fizice și juridice care dețin/administrează terenuri în interiorul parcului sau de comunitățile locale, cu aprobarea administrației ariei naturale protejate; activități tradiționale de cultivare a terenurilor agricole și de creștere a animalelor, precum și alte activități tradiționale efectuate de comunitățile locale; lucrări de îngrijire și conducere a arboretelor și lucrări de conservare; aplicarea de tratamente silvice care promovează regenerarea pe cale naturală a arboretelor: tratamentul tăierilor de transformare spre grădinărit, tratamentul tăierilor grădinărite și cvasigrădinărite, tratamentul tăierilor progresive clasice sau în margine de masiv, tratamentul tăierilor succesive clasice sau în margine de masiv, tratamentul tăierilor în crâng, în salcâmete și în zăvoaie de plop și salcie. În cazul arboretelor de plop euramerican se poate aplica și tratamentul tăierilor rase în parchete mici, iar în

arboretele de molid, tăieri rase pe parcelele de maximum 1 ha; activități de vânătoare; activități de pescuit sportiv[1)].

Zone de dezvoltare durabilă a activităților umane sunt zonele în care se permit activități de investiții/dezvoltare, cu prioritate cele de interes turistic, dar cu respectarea principiului de utilizare durabilă a resurselor naturale și de prevenire a oricăror efecte negative semnificative asupra biodiversității. În aceste zone se pot desfășura următoarele activități: activități de vânătoare, în zonele de dezvoltare durabilă din parcurile naturale; activități tradiționale de cultivare a terenurilor agricole și de creștere a animalelor; activități de pescuit sportiv, industrial și piscicultură; activități de exploatare a resurselor minerale neregenerabile, dacă aceasta posibilitate este prevăzută în planul de management al parcului și dacă reprezintă o activitate tradițională; lucrări de îngrijire și conducere a arboretelor și lucrări de conservare; aplicarea de tratamente silvice care promovează regenerarea pe cale naturală a arboretelor; tratamentul tăierilor de transformare spre grădinărit, tratamentul tăierilor grădinărite și cvasigrădinărite, tratamentul tăierilor progresive clasice sau în margine de masiv, tratamentul tăierilor succesive clasice ori în margine de masiv, tratamentul tăierilor în crâng în salcâmete și zăvoaie de plop și salcie. În zonele de dezvoltare durabilă din parcurile naționale se pot aplica tratamentul tăierilor rase în arboretele de molid pe suprafețe de maximum 1 ha, precum și tratamentul tăierilor rase în parchete mici în arboretele de plop euramerican. În zonele de dezvoltare durabilă din parcurile naturale se poate aplica și tratamentul tăierilor rase în parchete mici în arboretele de molid pe suprafețe de maximum 1 ha și plop euramerican; activități specifice modului de producție ecologic de cultivare a terenului agricol și creșterea animalelor, în conformitate cu legislația specifică din sistemul de agricultură ecologică; alte activități tradiționale efectuate de comunitățile locale[2)].

Potrivit art. 23 din O.U.G. nr. 57/2007 în rezervațiile științifice sunt interzise orice activități umane, cu excepția a celor de cercetare, educație și ecoturism, cu limitările de rigoare, cu acordul Academiei Române și al administratorului, iar în cele naturale nu sunt permise activități de utilizare a resurselor naturale. Prin excepție, în acest din urmă caz, sunt permise numai acele intervenții care au drept scopuri protejarea și promovarea obiectivului pentru care au fost constituite și unele activități de valorificare durabilă a anumitor resurse naturale.

Legea stabilește că amenajamentele silvice ale unităților de producție/proprietăților ce intră în componența ariilor naturale protejate vor fi *revizuite* în mod obligatoriu în termen de 12 luni de la aprobarea planurilor de management. Până la revizuirea amenajamentelor silvice nu se vor aplica de către administratorii fondului forestier din acestea decât acele prevederi care sunt conforme legislației specifice ariilor naturale protejate și planurilor de management în vigoare.

Planurile de dezvoltare pentru zonele incluse în arii naturale protejate *se modifică* de către autoritățile responsabile în conformitate cu prevederile planurilor de

---

[1)] A se vedea art. 22 alin. (1)-(2) și (4)-(10) din O.U.G. nr. 57/2007.

[2)] A se vedea art. 22 alin. (11) lit. a)-h) din O.U.G. nr. 57/2007.

management, respectiv cu obiectivele de conservare a ariilor naturale protejate care nu dispun de plan de management[1)].

Articolul 25 din O.U.G. nr. 57/2007 stabilește că evaluarea managementului ariilor naturale protejate se face cel puțin o dată pe an, pe baza monitorizării și controalelor efectuate în teren.

Pentru terenurile din arii naturale protejate, deținute în regim de proprietate privată sau concesionate, proprietarii ori concesionarii vor primi compensații pentru respectarea prevederilor restrictive din planul de management al ariei naturale protejate.

Pentru unele bunuri floristice și faunistice ale patrimoniului natural, existente în grădini și în parcuri de agrement, în grădini zoologice, precum și în colecții muzeistice, ca bunuri ale patrimoniului natural floristic, faunistic, geologic, paleontologic, mineralogic și de altă natură, măsurile necesare de protecție și conservare vor fi luate de către administratorii sau deținătorii acestora[2)].

Scoaterea definitivă sau temporară din circuitul agricol sau silvic de terenuri de pe raza ariei naturale protejate, cu excepția celor aflate în zonele de dezvoltare durabilă, se poate face numai pentru obiective care vizează asigurarea securității naționale, asigurarea securității, sănătății oamenilor și animalelor și prevenirea catastrofelor naturale sau pentru obiectivele destinate cercetării științifice și bunei administrări a ariei naturale protejate. Acest lucru, se poate face numai cu acordul administratorului sau, după caz, al custodelui ariei naturale protejate, emis în baza aprobării autorității publice centrale pentru protecția mediului și a autorității publice centrale în domeniul agriculturii și/sau silviculturii[3)].

Articolul 28 din O.U.G. nr. 57/2007 stabilește interdicția activităților din perimetrele ariilor naturale protejate sau din vecinătatea acestora care pot să genereze un impact negativ semnificativ asupra speciilor sălbatice și habitatelor naturale pentru care au fost desemnat, în lipsa actelor de reglementare specifice.

Planurile și/sau proiectele publice ori private pentru care trebuie stabilită necesitatea efectuării evaluării de mediu/evaluării impactului asupra mediului sunt cele care sunt realizate în cadrul unei arii naturale protejate, indirect legate de aceasta sau necesare pentru managementul ariei naturale protejate, și care, fie individual, fie împreună cu alte planuri/proiecte, pot avea efecte negative semnificative asupra ariei naturale protejate, avându-se în vedere obiectivele de conservare.

Acordul de mediu sau avizul de mediu pentru proiectele și/sau planurile prevăzute de lege se emit numai dacă proiectul/planul nu afectează în mod negativ integritatea ariei naturale protejate respective. Prin excepție de la aceste prevederi, în cazul în care evaluarea de mediu/evaluarea impactului asupra mediului relevă efecte negative semnificative asupra ariei naturale protejate și, în lipsa unor soluții alternative, proiectul/planul trebuie totuși realizat din considerente imperative de interes public major, inclusiv din rațiuni de ordin social sau economic, autoritatea competentă pentru protecția mediului emite avizul de mediu/acordul de mediu numai după stabilirea măsurilor

---

1) A se vedea art. 24 din O.U.G. nr. 57/2007.
2) A se vedea art. 26 din O.U.G. nr. 57/2007.
3) A se vedea art. 27 din O.U.G. nr. 57/2007.

compensatorii necesare pentru a proteja coerenţa reţelei naţionale de arii naturale protejate sau cea globală a reţelei „Natura 2000", în cazul siturilor de interes comunitar.

Construcţiile, dotările şi alte amenajări existente în perimetrul ariilor naturale protejate legal constituite, realizate din investiţii publice pe terenuri ce aparţin domeniului public, vor fi destinate, cu prioritate, activităţilor administrative şi ştiinţifice ale celor care le asigură managementul, precum şi altor activităţi în legătură cu buna administrare.

În ariile naturale protejate în care este permis ecoturismul, construcţiile, dotările şi amenajările la care ne-am referi mai sus pot fi destinate şi acestui scop, precum şi activităţilor de educaţie şi instruire ecologică ce se organizează în cooperare cu autorităţile locale, instituţiile de învăţământ şi cu organizaţiile neguvernamentale angajate în activităţi de protecţie şi educaţie ecologică[1)].

Reţinem că respectarea prevederilor din regulamentele şi planurile de management ale ariilor naturale protejate este obligatorie, implicit interdicţiile stabilite. Astfel, sunt interzise[2)]:

a) desfăşurarea programelor, proiectelor şi activităţilor care contravin planurilor de management sau regulamentelor ariilor naturale protejate;

b) schimbarea destinaţiei terenurilor fără aprobarea structurilor de administrare;

c) păşunatul şi amplasarea de stâne şi locuri de târlire fără aprobarea structurilor de administrare;

d) activităţi comerciale de tip comerţ ambulant, fără aprobarea structurilor de administrare.

Pe teritoriul ariilor naturale protejate mai sunt interzise[3)]:

a) distrugerea sau degradarea panourilor informative şi indicatoare, construcţiile, împrejmuirile, barierele, plăcile, stâlpii, semnele de marcaj sau orice alte amenajări aflate în inventarul ariilor naturale protejate;

b) aprinderea şi folosirea focului deschis în afara vetrelor special amenajate şi semnalizate în acest scop de către administratorii sau custozii ariilor naturale protejate;

c) abandonarea deşeurilor în afara locurilor special amenajate şi semnalizate pentru colectare, dacă există;

d) accesul cu mijloace motorizate care utilizează carburanţi fosili pe suprafaţa ariilor naturale protejate, în scopul practicării de sporturi, în afara drumurilor permise accesului public şi a terenurilor special amenajate;

e) exploatarea oricăror resurse minerale neregenerabile din parcurile naţionale, rezervaţiile naturale, rezervaţiile ştiinţifice, monumentele naturii şi din zonele de conservare specială ale parcurilor naturale. În parcurile naturale în afara zonelor de conservare specială, exploatarea oricăror resurse minerale neregenerabile este permisă numai dacă acest lucru este prevăzut în mod explicit în planurile de management şi regulamentele acestora.

[1)] A se vedea art. 29 din O.U.G. nr. 57/2007.

[2)] Potrivit art. 52 alin. (2) din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecţia mediului, modificat şi completat.

[3)] A se vedea idem art. 52 alin. (3) din aceeaşi Ordonanţă de Urgenţă.

Structurile de administrare special constituite se asigură pentru una sau mai multe situri naturale ale patrimoniului universal, arii speciale de conservare, arii de protecție specială avifaunistică și zone umede de importanță internațională. Aceste structuri de administrare sunt reprezentate prin: administrații proprii, numite de A.N.A.N.P.C.B. (în cazurile în care acestea îi sunt direct subordonate) care asigură administrarea ariilor naturale protejate, potrivit planurilor de management și regulamentelor de organizare și funcționare; consilii consultative de administrare, numite de organizațiile cărora li se atribuie dreptul de a administra o arie naturală protejată (care consimt să contribuie din surse proprii la asigurarea mijloacelor financiare și/sau tehnice necesare pentru buna administrare), organizate pe lângă administrațiile proprii, alcătuite din reprezentați ai celor care dețin suprafețe, bunuri sau au interese în perimetrul ariei naturale respective și care sunt implicate și interesate în aplicarea măsurilor de protecție, în conservarea și dezvoltarea durabilă a zonei.

179. Conservarea habitatelor și a speciilor. Potrivit art. 31 din O.U.G. nr. 57/2007, protecția și conservarea habitatelor naturale și a speciilor sălbatice de floră și faună de interes comunitar (cu excepția păsărilor) existente pe teritoriul țării noastre se fac prin *declararea de situri și arii speciale de conservare*, selectate și desemnate după anumite criterii[1)]. Protecția și conservarea speciilor sălbatice de păsări, existente pe teritoriul României (prevăzute în anexa nr. 3 din O.U.G. nr. 57/2007), precum și a celor migratoare se fac prin declararea de arii de protecție specială avifaunistică[2)]. Protecția și conservarea habitatelor naturale terestre, acvatice și/sau subterane de interes național, precum și a speciilor protejate de plante și animale sălbatice se fac prin declararea de arii naturale protejate de interes național.

Sistemul de monitorizare a stării de conservare a habitatelor naturale și speciilor la care ne referim se stabilește de autoritatea competentă pentru protecția mediului[3)].

Pentru speciile de plante și animale sălbatice terestre, acvatice și subterane, care trăiesc atât în ariile naturale protejate, cât și în afară lor, sunt interzise: orice formă de recoltare, capturare, ucidere, distrugere sau vătămare a exemplarelor aflate în mediul lor natural; perturbarea intenționată în cursul perioadei de reproducere, de creștere, de hibernare și de migrație; deteriorarea, distrugerea și/sau culegerea intenționată a cuiburilor și/sau ouălor din natură; deteriorarea și/sau distrugerea locurilor de reproducere ori de odihnă; recoltarea florilor și a fructelor, culegerea, tăierea, dezrădăcinarea sau distrugerea cu intenție a acestor plante în habitatele lor naturale, în oricare dintre stadiile ciclului lor biologic; deținerea, transportul, comerțul sau schimburile în orice scop ale exemplarelor luate din natură.

[1)] Astfel de criterii sunt: gradul de reprezentativitate a tipului de habitat natural din aria (situl) respectiv; suprafața ariei acoperită de tipul de habitat natural; gradul de conservare a structurilor și funcțiilor tipului de habitat. Pentru specii mărimea și densitatea populațiilor prezente; gradul de conservare a trăsăturilor habitatului important pentru speciile respective; gradul de izolare a populațiilor speciilor prezente; evaluarea globală a valorii sitului pentru conservarea speciilor respective.

[2)] În conformitate cu art. 8 alin. (1) lit. b) din O.U.G. nr. 57/2007.

[3)] A se vedea art. 32 din O.U.G. nr. 57/2007.

Pentru toate speciile de păsări sunt interzise: uciderea sau capturarea intenționată, indiferent de metoda utilizată; deteriorarea, distrugerea și/sau culegerea intenționată a cuiburilor și/sau ouălor din natură; culegerea ouălor din natură și păstrarea acestora, chiar dacă sunt goale; perturbarea intenționată, în special în cursul perioadei de reproducere, de creștere și de migrație; deținerea exemplarelor din speciile pentru care sunt interzise vânarea și capturarea; comercializarea, deținerea și/sau transportul în scopul comercializării acestora în stare vie ori moartă sau a oricăror părți ori produse provenite de la acestea, ușor de identificat. Legea stabilește și unele excepții, precum și alte interdicții speciale[1)].

Potrivit art. 34 alin. (1) din O.U.G. nr. 57/2007, în vederea protejării habitatelor naturale și a speciilor indigene, introducerea de specii alohtone, intervențiile asupra speciilor invazive, precum și reintroducerea speciilor indigene prevăzute de lege se reglementează prin ordin al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului.

180. Conservarea altor bunuri ale patrimoniului natural[2)]. Tipurile geomorfologice deosebite, de relief pozitiv sau negativ, cum sunt colinele, depresiunile, dolinele, șeile, văile carstice, ponoarele, izbucurile și altele, se conservă în cadrul ariilor naturale protejate existente sau în cadrul unor arii naturale de interes geomorfologic, corespunzător delimitate și puse sub regim special de protecție. Bunurile patrimoniului natural, respectiv peșteri, depozite fosilifere, formațiuni geologice, mineralogice, arbori seculari ori reprezentativi izolați și altele asemenea, vor fi protejate prin stabilirea unor zone de protecție corespunzătoare ca întindere scopului de conservare a bunurilor naturale.

Pentru peșteri[3)], zona de protecție se stabilește în funcție de caracteristicile și clasa peșterii, cu avizul Academiei Române. Beneficiarul unei lucrări de investiții are obligația de a anunța descoperirea oricărei peșteri, în frontul unei lucrări miniere sau al unei cariere, celei mai apropiate instituții abilitate, respectiv administratorului sau custodelui ariei naturale protejate, agenției județene pentru protecția mediului sau reprezentanților autorităților administrației publice locale. Resursele peșterii sunt reprezentate de obiecte, materiale, substanțe și forme de viață care există sau se formează în mod natural în peșteri: formațiuni minerale, roci, sedimente, depozite paleontologice, situri arheologice, specii sălbatice, acumulări de ape subterane.

[1)] A se vedea art. 33 din O.U.G. nr. 57/2007.

[2)] A se vedea Capitolul IV din O.U.G. nr. 57/2007.

[3)] Peștera este un cavernament de origine geomorfologică naturală, ale cărui dimensiuni conferă interiorului o obscuritate absolută. Peșterile se clasifică după cum urmează: a) clasa A – peșteri de valoare excepțională, care, prin interesul științific sau unicitatea resurselor, sunt reprezentative pentru patrimoniul speologic național și internațional; b) clasa B – peșteri de importanță națională, care se disting prin mărime, raritatea resurselor și prin potențial turistic; c) clasa C – peșteri de importanță locală, protejate pentru semnificația lor geologică, peisagistică, hidrologică, istorică, potențial turistic sau pentru dimensiunile lor; d) clasa D – peșterile care nu întrunesc condițiile pentru a fi incluse în clasele A, B și C.

Încadrarea/reîncadrarea peșterilor în clasele A, B și C se face prin ordin al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului, pe baza unor documentații științifice avizate de Academia Română.

Peșterile din clasa A nu pot face obiectul nici unei modificări a factorilor naturali sau amenajări, cu excepția celor destinate protejării peșterii și a celor temporare necesare explorării lor și/sau evacuării victimelor în caz de accident. Ele pot face obiectul explorărilor speologice, cercetării științifice, turismului speologic specializat sau al activităților de documentare, pe baza de autorizații emise de Academia Română și de administratorii/custozii ariei naturale protejate, în limitele stabilite prin regulamentele și planurile de management. Peșterile din clasa A se constituie ca rezervații științifice.

Peșterile din clasa B pot face obiectul explorărilor speologice, al activităților de documentare, cercetării științifice și turismului speologic specializat, pe baza autorizațiilor emise de administratorii/custozii ariei naturale protejate, în limitele stabilite prin regulamentele și planurile de management. Aceste peșteri se constituie ca monumente ale naturii sau rezervații naturale, după caz.

Peșterile din clasa C pot face obiectul explorărilor speologice, activităților de documentare, cercetării științifice, amenajărilor turistice sau al altor forme de valorificare, cum ar fi speoterapia sau captarea apei subterane, pe baza autorizațiilor emise de Academia Română, cu avizul administrației/custodelui ariei naturale protejate în care sunt incluse.

Peșterile care nu sunt clasificate, dar care sunt incluse în arii naturale protejate vor fi încadrate în clasele de management prin planul de management al ariei naturale protejate în care sunt incluse.

Potrivit art. 44 din O.U.G. nr. 57/2007, în scopul evitării efectelor negative asupra bunurilor patrimoniului speologic se interzic:

a) colectările de faună, fosile sau de obiecte de interes arheologic din peșteri, efectuate fără autorizația emisă de Academia Română;

b) utilizarea neautorizată a peșterilor și desfășurarea unor activități ce pot pune în pericol integritatea sau echilibrul natural al peșterilor;

c) dislocarea, vânzarea, cumpărarea, colecționarea speleotemelor sau altor resurse ale peșterilor;

d) degradarea prin inscripționare sau poluarea peșterilor prin depozitarea în interiorul lor ori în elementele de relief, cu care acestea comunică în mod direct, de obiecte, deșeuri de orice fel, cadavre, substanțe toxice și periculoase, combustibili de orice natură;

e) distrugerea sau degradarea marcajelor ori a panourilor indicatoare din exteriorul sau din interiorul peșterilor;

f) efectuarea neautorizată, în perimetrul de la suprafață sau în apropierea intrării unei peșteri protejate, a unor lucrări cum ar fi: derocări, defrișări, baraje, explozii, construcții;

g) îngrădirea accesului persoanelor autorizate spre intrările peșterilor;

h) popularizarea, mediatizarea datelor precise de identificare și localizare a peșterilor din clasa A, care prin natura lor pot conduce la periclitarea patrimoniului speologic din această categorie.

În ce privește patrimonial geologic[1)], inventarierea, clasificarea, protecția și conservarea acestuia, precum și elaborarea și controlul măsurilor de protecție și conservarea lor, supravegherea și controlul ariilor protejate de interes geologic sunt în competenta Academiei Române și a autorităților teritoriale pentru protecția mediului.

Pentru evitarea efectelor negative asupra bunurilor patrimoniului geologic se interzic:

a) distrugerea, perturbarea sau alterarea siturilor de conservare pentru obiective geologice;

b) dislocarea, prelevarea rocilor, fosilelor, vegetației de pe aria unui sit de conservare, fără acordul celui care o administrează;

c) intrarea în perimetrul protejat fără permisul de acces eliberat de cel care îl administrează;

d) schimbarea regimului juridic al unui sit sau al unui teren ce cuprinde un sit de conservare de interes geologic aflat în proprietate publică.

În cadrul șantierelor de exploatare, managerii acestora vor desemna persoane de specialitate sau custozi, după caz, care să vegheze la protejarea bunurilor geologice din fronturile de lucru.

Florile de mină și fosilele de plante și animale vertebrate și nevertebrate sunt considerate bunuri ale patrimoniului natural din momentul descoperirii lor.

Comercializarea pe piața internă, intracomunitară și exportul în orice scop al bunurilor din această categorie se pot face numai cu acordul autorității competente pentru protecția mediului, cu avizul prealabil al Academiei Române.

181. Autoritățile naționale și instituțiile responsabile. Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului (care în prezent este M.M.D.D.) și autoritățile științifice naționale organizează și răspund pentru întreaga activitate în acest domeniu.

Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, cu responsabilități de reglementare, supraveghere și control, reprezintă autoritatea administrativă desemnată pentru aplicarea prevederilor Regulamentului Consiliului (CE) nr. 338/97 privind protecția speciilor de flora și fauna sălbatică prin reglementarea comercializării acestora, precum și pentru relația cu Comisia Europeană.

Autoritățile științifice naționale desemnate pentru aplicarea prevederilor Regulamentului Consiliului (CE) nr. 338/97 privind protecția speciilor de floră și faună sălbatică prin reglementarea comercializării acestora, cu modificările și completările ulterioare, ale Regulamentului Consiliului (CE) nr. 348/81 privind regulile comune pentru importul produselor din balene sau din alte cetacee și ale Regulamentului Consiliului (CE) nr. 3.254/91 privind interzicerea utilizării capcanelor de picior sunt, după caz: Academia Română, Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare „Delta Dunării".

[1)] Din care fac parte tipurile de obiective care conservă eșantioane reprezentative din punct de vedere paleontologic, petrografic, mineralogic, structural, stratigrafic.

Instrucțiunile de aplicare a reglementărilor privind protecția speciilor de flora și fauna sălbatică și a altor bunuri ale patrimoniului natural se aprobă prin ordin comun al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului și al conducătorului autorității publice centrale din domeniul finanțelor[1)].

182. Organizarea și exercitarea controlului[2)]. Controlul aplicării reglementărilor legale asupra protecției juridice a ariilor naturale și a monumentelor naturii se exercită de către personalul cu atribuții de control din cadrul structurilor proprii ale: Gărzii Naționale de Mediu, Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate, autorității publice centrale și teritoriale pentru protecția mediului, structurilor de administrare și custozilor ariilor naturale protejate, autorității publice centrale care răspunde de silvicultură și structurilor teritoriale ale acesteia, Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor, pe domeniul său de competență, în ceea ce privește activitățile de comerț cu specii de floră și faună sălbatică, Autorității Naționale a Vămilor, pentru operațiunile vamale, Administrației Rezervației Biosferei „Delta Dunării", pentru rezervația respectivă, altor autorități cu atribuții în domeniul protecției mediului.

Controlul asupra respectării prevederilor legislației la care ne referim în privința ariilor naturale protejate, declarate prin hotărâri ale consiliilor județene și locale, se exercită și de personalul special împuternicit al acestora.

Orice persoană fizică sau juridică are obligația să furnizeze informațiile și datele solicitate de autoritățile competente pentru protecția mediului și de administratorii ariilor naturale protejate, pentru îndeplinirea responsabilităților pe care le au potrivit legii.

183. Formele răspunderii juridice. Potrivit art. 51 din O.U.G. nr. 57/2007 încălcarea prevederilor ordonanței atrage răspunderea civilă, materială, contravențională sau penală, după caz.

Articolul 52 din Ordonanță prevede: constituie *infracțiune* și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 1 an sau cu amendă penală de la 30.000 lei la 60.000 lei săvârșirea următoarelor fapte:

a) scoaterea definitivă sau temporară din circuitul agricol ori silvic de terenuri de pe raza ariei naturale protejate, cu excepția celor aflate în zonele de dezvoltare durabilă, pentru alte obiective decât cele prevăzute de lege;

b) scoaterea definitivă sau temporară din circuitul agricol ori silvic de terenuri de pe raza ariei naturale protejate fără acordul administratorului sau, după caz, al custodelui, emis potrivit prevederilor legii;

c) desfășurarea de activități în perimetrele ariilor naturale protejate sau în vecinătatea acestora, ce pot să genereze un impact negativ semnificativ asupra speciilor sălbatice și habitatelor naturale pentru care au fost desemnate, în lipsa actelor de reglementare specifice;

d) nerespectarea prevederilor art. 33 alin. (1) și (2) din O.U.G. nr. 57/2007;

[1)] A se vedea art. 35 din O.U.G. nr. 57/2007.

[2)] A se vedea Capitolul V din O.U.G. nr. 57/2007.

e) vânarea speciilor de păsări prevăzute în anexa nr. 5 C la ordonanță în perioadele de reproducere și creștere a puilor;

f) vânarea speciilor de păsări migratoare prevăzute în anexa nr. 5 C la ordonanță în perioada lor de reproducere sau pe parcursul rutei de întoarcere spre zonele de cuibărit;

g) capturarea sau uciderea speciilor de faună sălbatică prevăzute în anexele nr. 5 A, 5 B, 5 C, 5 D și 5 E la ordonanță și pentru cazurile în care se aplică derogări, conform prevederilor art. 38, prelevarea, capturarea sau uciderea speciilor prevăzute în anexele nr. 4 A și 4 B la Ordonanță cu metodele sau mijloacele prevăzute în anexa nr. 6 la Ordonanță;

h) capturarea sau uciderea speciilor sălbatice cu mijloace nelegale.

Constatarea și cercetarea infracțiunilor se fac din oficiu, de către organele de urmărire penală, în condițiile prevăzute de Codul de procedură penală.

Articolul 53 din Ordonanță stabilește: (1) constituie *contravenție* și se sancționează cu amendă contravențională de la 3.000 lei la 6.000 lei pentru persoane fizice și de la 25.000 lei la 50.000 lei pentru persoane juridice următoarele fapte:

a) nerespectarea măsurilor de protecție, conservare și utilizare stabilite cu caracter provizoriu de autoritățile competente pentru protecția mediului;

b) îngrădirea accesului persoanelor autorizate spre intrările peșterilor; neanunțarea descoperirii oricărei peșteri;

c) neanunțarea descoperirii oricărei peșteri;

d) distrugerea sau degradarea marcajelor ori a panourilor indicatoare din exteriorul sau interiorul ariilor naturale protejate;

e) popularizarea, mediatizarea datelor precise de identificare și localizare a peșterilor din clasa A care, prin natura lor, pot conduce la periclitarea patrimoniului speologic din această categorie;

f) intrarea în perimetrul protejat fără permisul de acces eliberat de administrator, respectiv custode;

g) nedesemnarea, în cadrul șantierelor de exploatare, a persoanelor de specialitate care să vegheze la protejarea bunurilor geologice din fronturile de lucru.

(2) Constituie *contravenție* și se sancționează cu amendă contravențională de la 5.000 lei la 10.000 lei pentru persoane fizice și de la 30.000 lei la 60.000 lei pentru persoane juridice următoarele fapte:

a) intervențiile pentru menținerea habitatelor în vederea protejării anumitor specii, grupuri de specii sau comunități biotice care constituie obiectul protecției în zonele tampon din parcurile naționale și parcurile naturale fără aprobarea autorității publice centrale pentru protecția mediului, potrivit prevederilor art. 22 alin. (8) lit. e) și alin. (9) lit. e);

b) intervențiile în scopul reconstrucției ecologice a ecosistemelor naturale și al reabilitării unor ecosisteme necorespunzătoare sau degradate din zonele tampon din parcurile naționale și parcurile naturale fără aprobarea autorității publice centrale pentru protecția mediului, potrivit prevederilor art. 22 alin. (8) lit. f) și alin. (9) lit. f);

c) acțiunile de înlăturare a efectelor unor calamități din zonele tampon din parcurile naționale și din parcurile naturale fără acordul administrației ariei naturale protejate, emis potrivit prevederilor art. 22 alin. (8) lit. g) și alin. (9) lit. g);

d) activitățile de protecție a pădurilor, acțiunile de prevenire a înmulțirii în masă a dăunătorilor forestieri care necesită evacuarea materialului lemnos din pădure în cantități care depășesc prevederile amenajamentelor din zonele tampon din parcurile naționale și parcurile naturale fără acordul administrației ariei naturale protejate, emis potrivit prevederilor art. 22 alin. (8) lit. h) și alin. (9) lit. h);

e) utilizarea unor resurse regenerabile, precum recoltarea de fructe de pădure, de ciuperci și de plante medicinale din zonele tampon din parcurile naționale și parcurile naturale fără acordul administratorului ariei naturale protejate, emis potrivit prevederilor art. 22 alin. (8) lit. i) și alin. (9) lit. i);

f) nerespectarea prevederilor art. 44 lit. a)-c);

g) nefurnizarea informațiilor și datelor solicitate de autoritățile competente pentru protecția mediului și de administratorii ariilor naturale protejate, pentru îndeplinirea responsabilităților pe care le au potrivit dispozițiilor prezentei ordonanțe de urgență;

h) interzicerea accesului personalului cu atribuții de control din cadrul structurilor proprii ale autorităților prevăzute la art. 50 alin. (1), în vederea realizării corespunzătoare a controlului în perimetrul și în vecinătatea ariilor naturale protejate;

i) nerespectarea prevederilor art. 16 lit. f), g) și h) din Regulamentul Consiliului (CE) nr. 338/97 privind protecția speciilor de floră și faună sălbatică prin reglementarea comercializării acestora.

(3) Constituie *contravenție* și se sancționează cu amendă contravențională de la 7.500 lei la 15.000 lei pentru persoane fizice și de la 50.000 lei la 100.000 lei pentru persoane juridice următoarele fapte:

a) nerespectarea prevederilor art. 22 alin. (5);

b) intervențiile pentru menținerea habitatelor în vederea protejării anumitor specii, grupuri de specii sau comunități biotice care constituie obiectul protecției, fără respectarea prevederilor art. 22 alin. (6) lit. e);

c) intervențiile în scopul reconstrucției ecologice a ecosistemelor naturale și al reabilitării unor ecosisteme necorespunzătoare sau degradate fără respectarea prevederilor art. 22 alin. (6) lit. f);

d) acțiunile de înlăturare a efectelor unor calamități fără respectarea prevederilor art. 22 alin. (6) lit. g);

e) acțiunile de combatere a înmulțirii în masă a dăunătorilor forestieri care necesită evacuarea materialului lemnos din pădure, în cazul în care apar focare de înmulțire, fără respectarea prevederilor art. 22 alin. (6) lit. i);

f) nerespectarea prevederilor art. 23 alin. (1) și (2);

g) comercializarea, deținerea și/sau transportul în scopul comercializării, în stare vie sau moartă, ale oricăror părți sau produse provenite de la speciile prevăzute în anexa nr. 5 E fără autorizația specială emisă de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, potrivit prevederilor art. 33 alin. (6);

h) introducerea de specii sălbatice alohtone fără efectuarea unei evaluări a impactului acestei introduceri asupra speciilor de floră și faună indigene, potrivit prevederilor art. 34;

i) nerespectarea prevederilor art. 48;

j) comercializarea pe piața internă, intracomunitară și exportul în orice scop al bunurilor prevăzute la art. 49 alin. (1) fără acordul autorității competente pentru protecția mediului;

k) încălcarea prevederilor art. 16 lit. a), b), e), i), j) și k) din Regulamentul Consiliului (CE) nr. 338/97 privind protecția speciilor de floră și faună sălbatică prin reglementarea comercializării acestora, cu modificările și completările ulterioare.

Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor prevăzute la alin. (1)-(3) se fac de către personalul cu atribuții de control din cadrul autorităților prevăzute la art. 50 alin. (1) lit. a), b), d)-f), h) și i) și alin. (2), după caz.

Contravenientul poate achita, pe loc sau în termen de 48 de ore de la data încheierii procesului-verbal ori, după caz, de la data comunicării acestuia, jumătate din minimul amenzii prevăzute în actul normativ, agentul constatator făcând mențiune despre această posibilitate în procesul-verbal de constatare și sancționare a contravențiilor.

Prevederile art. 53 referitoare la contravenții se completează cu dispozițiile O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare.

§2. Protecția juridică a faunei terestre

184. Noțiunea de faună terestră. 185. Cuprinsul noțiunii de faună terestră. 186. Necesitatea protecției faunei terestre. 187. Sediul materiei

184. Noțiunea de faună terestră. Cuvântul „faună"[1] exprimă totalitatea speciilor de animale de pe tot Globul, dintr-o anumită regiune sau dintr-o anumită epocă geologică constituită în urma unui proces istoric de evoluție. Animalele sunt ființe „însuflețite". Dacă nu există o altă specificație, prin animal „se înțelege orice animal viu neuman, inclusiv formele larvare autonome și/sau capabile de reproducere, dar excluzând formele fetale sau embrionare"[2].

În această lucrare, ne vom rezuma la prezentarea și analiza unor probleme juridice privind protecția faunei din țara noastră și din zona ei, din epoca actuală.

185. Cuprinsul noțiunii da faună terestră. Termenul de faună terestră întrunește diferite grupe de animale terestre, cum sunt: mamiferele, păsările domestice și sălbatice, albinele, viermii de mătase etc.

---

[1] Cuvântul „faună" vine de la numele „Faun", care în mitologia romană era zeul câmpiilor, al munților și al pădurilor și protector al turmelor, înfățișat ca un om cu coarne și cu picioare de țap.

[2] Art. 2 lit. a) din O.G. nr. 37/2002 pentru protecția animalelor folosite în scopuri științifice sau în alte scopuri experimentale (M. Of. nr. 95 din 2 februarie 2002).

În lucrarea noastră vom cerceta, din punctul de vedere al protecției lor juridice, animalele sălbatice, animalele domestice și păsările, atât în lumina unor reglementări legale globale în materie, cât și a actelor normative consacrate protecției diferitelor categorii de animale.

Legislația noastră privește protecția tuturor animalelor, dar se referă în special la următoarele categorii de animale: de interes economic, de companie, animale sălbatice și animale utilizate în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice

Prin animale de *interes economic* se înțeleg animalele crescute în scopul obținerii diferitelor produse de origine animală, precum și alimente, lână, piele și blană, inclusiv animalele destinate a fi utilizate în scopuri economice.

Animalele de companie poate fi orice animal deținut sau destinat a fi deținut de către om, în special pe lângă casă, pentru agrement sau companie[1)].

Animalele sălbatice sunt – printr-o formulare mai puțin pretențioasă – toate animalele, exceptându-le pe cele domestice și pe cele de companie.

Animalele utilizate în scopuri experimentale[2)] *sau în alte scopuri științifice* cuprind toate animalele folosite sau destinate a fi folosite în scop experimentale. În această privință distingem animale de experiență, adică animale folosite sau destinate a fi folosite în scop experimental, și animale crescute special pentru a fi folosite în scop experimental în laboratoare atestate sau înregistrate de către autoritatea în domeniu[3)].

Comercializarea animalelor de interes economic și a celor de companie se face doar în spații autorizate/înregistrate conform legislației sanitar-veterinare în vigoare.

Numărul de animale, cu excepția animalelor sălbatice, deținut de o persoană fizică sau juridică nu este restricționat, cu condiția respectării normelor de sănătate, protecție și bunăstare a acestora, prevăzute în legislația în vigoare.

În cele ce urmează, vom avea în vedere existența și legislativă a acestor patru categorii de animale, dar vom analiza măsurile de protecție a animalelor cu referire, în special, la animale sălbatice și animale domestice.

186. Necesitatea protecției faunei terestre. Protecția juridică a faunei terestre privește, sub multiple aspecte, toate speciile de animale cuprinse în această noțiune.

[1)] A se vedea art. 1 din Convenția europeană pentru protecția animalelor de companie.

[2)] *Experiment* aici înseamnă orice folosire experimentală sau altă folosire științifică a unui animal, susceptibilă de a-i cauza acestui animal durere pentru experimente sau în alte scopuri științifice ce pot provoca durere, suferință fizică, spaimă sau anxietate ori care pot să cauzeze vătămări grave ale organismului acestuia, să-i pună viața în pericol sau să determine moartea lui; un experiment începe în momentul în care un animale este pentru prima oară pregătit pentru folosire și se încheie când nu se mai poate face nici o observație cu privire la acel experiment; eliminarea durerii, suferinței, chinurilor și invalidității prin folosirea cu succes a anesteziei, a analgezicelor sau a altor metode nu plasează folosirea unui animal în afara înțelesului acestei definiții.

[3)] Autoritatea națională competentă este Ministerul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor, prin Agenția Națională Sanitară Veterinară, la care funcționează, în cadrul Direcției de sănătate a animalelor, un serviciu de protecție a animalelor, iar la nivelul direcțiilor sanitare veterinare județene se va desemna o persoană care va avea ca atribuții de serviciu și protecția animalelor de experiență.

Influențe negative, uneori cu urmări grave, asupra faunei se pot produce datorită, înainte de toate, poluării apei, aerului, plantelor cultivate și spontane etc., dar și ca urmare a unor activități directe ale omului asupra animalelor. Toate acestea pot aduce acestor viețuitoare nenumărate consecințe dăunătoare, ca dureri, chinuri și altele, care pot fi și trebuie evitate prin măsuri preventive sau intervenții pe parcurs.

Omul are o obligație morală de a respecta toate creaturile vii și trebuie să păstreze legăturile speciale existente între el și animalele de companie și nu numai. Omul știe – sau ar trebui să știe – că animalele de companie sunt foarte importante, datorită contribuției lor la calitatea vieții, că ele reprezintă o valoare pentru societate. Desigur, trebuie să avem în vedere și dificultățile care decurg din marea varietate a animalelor care sunt deținute de către om.

Desigur, nu putem să nu fim de acord că deținerea specimenelor de faună sălbatică, în calitate de animale de companie, nu ar trebui să fie încurajată. Și dorim acest lucru. Și știm și faptul că condițiile de deținere a animalelor de companie nu permit, întotdeauna, promovarea sănătății și bunăstării acestora. Dar, în orice împrejurare, trebuie să avem în vedere reglementările legale în materie, să le respectăm să luptăm pentru formarea unei conștiințe de mediu și în raporturile noastre cu celelalte viețuitoare.

Din păcate, frecvent pot fi întâlnite acțiuni nejustificate ale unor oameni prin care se cauzează suferințe de nedescris animalelor. Pentru obținerea unui profit cât mai mare, la un preț de cost cât mai scăzut, puii de focă sunt prinși și omorâți într-un mod sălbatic, prin ciomăgirea și jupuirea de viu, cu scopul de a obține o blană cât mai fină și lucioasă. Multe alte fapte, cum sunt exterminarea în masă a multor specii de animale cu blană, lupte organizate între cocoși, câini etc.

pentru a obține un câștig prin pariuri și multe alte asemenea fapte săvârșite de oameni fac ca problema protecției animalelor să stea în atenția legiuitorului.

Și în privința animalelor domestice se săvârșesc fapte nepermise de lege, ca ținerea vitelor, cu scop de creștere și îngrășare, în cuști în care sunt lipsite de posibilitatea de a se mișca suficient, fără să aibă sub picioarele lor sol natural și de multe ori sunt lipsite de așternut, de lumina naturală a soarelui ș.a.m.d. Chiar și la abatoare se folosesc, de multe ori, metode sălbatice la sacrificarea animalelor, după ce au fost transportate în vagoane sau camioane cu totul necorespunzătoare pentru acest scop.

Nici grădinile zoologice[1)] nu asigură, întotdeauna condiții de viață corespunzătoare animalelor ținute în captivitate, acestea fiind expuse, uneori, unor suferințe nepermise.

Și în privința animalelor „de agrement" se cunosc nu puține cazuri de neacordare a îngrijirii sau hranei corespunzătoare.

Cunoscând și văzând toate acestea, omul – care se găsește în vârful piramidei viețuitoarelor și este înzestrat cu judecată rațională –, dacă are o gândire civilizată, nu poate rămâne indiferent și pasiv față de suferințele animalelor cauzate de natură sau chiar de

[1)] Statutul legal al grădinilor zoologice este reglementat prin Legea grădinilor zoologice și acvariilor publice nr. 191/2002 (M. Of. nr. 271 din 23 aprilie 2002), lege care transpune Directiva Consiliului nr. 1999/22/CE privind deținerea animalelor sălbatice în grădini zoologice (J.O.C.E. nr. L 94/1999).

B.C.U. „M. EMINESCU" IAȘI

el. Într-un stat de drept civilizat, societatea umană nu poate să nu reacționeze și să nu acționeze, folosind toate mijloacele legale posibile pentru protecția animalelor.

Legislația noastră referitoare la condițiile de viață ale animalelor – ale acestor viețuitoare care se bucură și suferă, cunosc satisfacția, dar și frica de moarte, care se mișcă singure, nu cum sunt mișcate bunurile neînsuflețite[1)] și se înmulțesc după legile naturii, adică sunt *viețuitoare* –, devenită mai eficientă în ultimii ani, asigură o protecție firească pentru ele; totul depinde de transpunerea în practică și de respectarea consecventă a reglementărilor existente. Este adevărat că aceasta nu se realizează fără frământări, uneori fără opoziție din partea unora. Treptat însă se formează la majoritatea populației o opinie publică civilizată, favorabilă unei existențe raționale a animalelor, care va veni în sprijinul protecției acestora.

Problema protecției animalelor poate fi privită sub mai multe aspecte: al biodiversității, economic, științific, social-politic, administrativ, în prisma tehnicii etc. Acolo unde interesele oamenilor și cele care privesc animalele nu se întâlnesc, organele și organismele naționale și internaționale competente sunt chemate să acționeze în vederea satisfacerii intereselor comune. Înrădăcinarea ideii generoase a protejării animalelor și conștientizarea necesității unei practici corespunzătoare, susținerea acestora printr-o legislație națională și reglementări comunitare și internaționale, toate acestea au contribuit la începerea formării a unei conștiințe de mediu în această materie și la accentuarea unei atitudini civilizate a oamenilor față de animale.

Ideea centrală comună a reglementărilor legale respective constă în aceea că, în procesul activității de protecție a animalelor, aceștia să nu fie privite exclusiv sau numai ca niște „bunuri", ci ca „viețuitoare", care conviețuiesc cu omul – cu acest „animal" dotat cu rațiune – care are nevoie de ele, fără de care el n-ar putea exista. Și, cu toate că în lume există numeroase probleme și mai complexe legate de existența omului, care își așteaptă rezolvarea, problema protecției animalelor nu putea fi amânată până la soluționarea celorlalte probleme ale omenirii.

De aceea, socotim că prin adoptarea, în ultimii ani, a unor reglementări legale în materie prin care s-a urmărit asigurarea condițiilor de viață și bunăstare ale animalelor cu sau fără deținător țara noastră a făcut pași importanți spre realizarea, cel puțin pe planul reglementărilor legale, a unei concepții moderne privind animalele, în deplină concordanță cu reglementările comunitare. Într-o astfel de reglementare bazată pe concepția modernă privind relațiile om-animal și-a găsit exprimarea cerința a oamenii să aibă o atitudine corespunzătoare, de protecție față de aceste viețuitoare, ținându-se seama de faptul că, în natură, există o ordine ecologică care evoluează după anumite reguli: insectele carnivore răpitoare le mănâncă pe cele nerăpitoare; păsările răpitoare le consumă pe celelalte păsări și unele mamifere; mamiferele răpitoare le consumă pe cele nerăpitoare, ceea ce, simbolic vorbind, înseamnă că „peștele mare îl mănâncă pe cel mic", iar omul le mănâncă aproape pe toate celelalte viețuitoare.

[1)] A se vedea: *E. Lupan*, Situația juridică a animalelor, în Dreptul nr. 10-11, 1991, p. 42 și urm.; *E. Lupan, I. Sabău-Pop*, Tratat de drept civil român, vol. II. Persoanele, Ed. C.H. Beck, București, 2007, p. 12-13.

Legislația referitoare la statutul legal și protecția animalelor ține seama și de faptul că există animale care, prin destinația lor economică, sunt întreținute și îngrășate pentru a fi sacrificate și consumate.

Protecția juridică a animalelor este o cerință vitală pentru salvarea speciilor existente, pentru împiedicarea sau, cel puțin, întârzierea dispariției unora dintre ele de pe Terra, pentru generațiile actuale și viitoare, și așezarea relațiilor dintre om și natură pe un temei sănătos, echilibrat.

187. Sediul materiei. În prezent sunt în vigoare mai multe documente legislative în materie, dintre care amintim cele mai semnificative.

Astfel, dintre actele internaționale amintim: Convenția Europeană din 18 martie 1986 pentru protecția animalelor vertebrate utilizate în experiențe și alte scopuri științifice, adoptată la Strasbourg la 18 martie 1986[1)], amendată prin Protocolul din 22 iunie 1998, semnată de România la 15 februarie 2006, ratificată prin Decretul nr. 671/2006[2)]; Convenția Europeană din 6 noiembrie 2003 pentru protecția animalelor în timpul transportului internațional (revizuită) și semnată la Chișinău[3)]; Convenția europeană pentru protecția animalelor de companie, semnată la Strasbourg la 23 iunie 2003 ratificată prin Legea nr. 60/2004[4)] ș.a.

Dintre actele normative interne reținem: Legea nr. 205/2004 privind protecția animalelor[5)]; Legea nr. 9/2008 pentru modificarea și completarea Legii nr. 205/2004 privind protecția animalelor[6)]; O.G. nr. 42/2004 privind organizarea activității veterinare[7)], modificată și completată[8)]; Legea calului nr. 389/2005[9)]; H.G. nr. 130/2006 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor (în continuare A.N.S.V.S.A.) și a unităților din subordinea acesteia[10)] modificată și completată prin H.G. nr. 133/2007[11)]; Norme metodologice de aplicare a Legii calului din 16 decembrie 2005, adoptate de Parlament[12)]; Norma sanitară veterinară din 15 august 2005 adoptată de A.N.S.V.S.A.[13)]; Norma sanitară veterinară din 30 august 2005 a A.N.S.V.S.A., care stabilește constituirea unui comitet consultativ privind protecția animalelor utilizate în scopuri experimentale și în alte scopuri științifice[14)]; Norma sanitară veterinară din 8 septembrie 2005 a A.N.S.V.S.A.,

---

1) Legea de ratificare nr.305/2006 (și a Protocolului de amendare) este publicată în M. Of. nr. 685 din 10 august 2006.

2) M. Of. nr. 426 din 17 mai 2006.

3) Legea nr. 71/2006 (M. Of. nr. 316 din 7 aprilie 2006).

4) M. Of. nr. 400 din 5 mai 2004.

5) M. Of. nr. 531 din 14 iunie 2004 și actualizată cu modificările și completările aduse de Legea nr. 9/2008 (M. Of. nr. 29 din 15 ianuarie 2008).

6) M. Of. nr. 29 din 15 ianuarie 2008.

7) M. Of. nr. 94 din 31 ianuarie 2004.

8) A se vedea Legea nr. 1/2008 (M. Of. nr. 18 din 10 ianuarie 2008).

9) M. Of. nr. 9 din 5 ianuarie 2006.

10) M. Of. nr. 90 din 31 ianuarie 2006 (actualizată până la data de 14 februarie 2007).

11) M. Of. nr. 110 din 14 februarie 2007.

12) M. Of. nr. 9 din 5 ianuarie 2006.

13) M. Of. nr. 776 din 25 august 2005.

14) M. Of. nr. 829 din 14 septembrie 2005

privind standarde suplimentare de protecție a animalelor, aplicabile vehiculelor rutiere utilizate pentru transportul animalelor vii în călătorii ce depășesc opt ore[1]; Norma sanitară veterinară din 14 noiembrie 2005 a A.N.S.V.S.A., privind protecția animalelor în timpul transportului[2], aprobat prin Ordinul A.N.S.V.S.A.; Reguli din 11 august 2005 emise de Guvern privind controalele oficiale efectuate pentru a se asigura verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și cea privind alimentele și cu regulile de sănătate și de protecție a animalelor[3]; Ordinul nr. 75/2005 a A.N.S.V.S.A. pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind protecția animalelor de fermă; Ordinul nr. 76/2005 al A.N.S.V.S.A. privind aprobarea Normei sanitare veterinare care stabilește standarde minime pentru protecția porcinelor[4]; Ordinul nr. 84/2005 al A.N.S.V.S.A. pentru aprobarea Normei sanitare veterinare care stabilește constituirea unui comitet consultativ privind protecția animalelor utilizate în scopuri experimentale și în alte scopuri științifice[5]; Norma Sanitară Veterinară din 11 august 2006 a A.N.S.V.S.A. privind protecția animalelor în timpul sacrificării și uciderii[6]; Ordinul nr. 300/2006 (actualizată) al A.N.S.V.S.A. privind aprobarea Programului acțiunilor de supraveghere, prevenire și control al bolilor la animale, al celor transmisibile de la animale la om, protecția animalelor și protecția mediului pentru anul 2007[7]; Norma sanitară veterinară din 20 februarie 2007 al A.N.S.V.S.A. privind anumite măsuri de protecție referitoare la influența aviară cu subtitlul H5N1, tipul înalt patogen, la păsările sălbatice din Comunitatea Europeană[8]; Ordinul nr. 4/2008 al A.N.S.V.S.A. privind aprobarea Programului acțiunilor de supravegherea prevenire și control al bolilor la animale, al celor transmisibile de la animale la om, protecția animalelor și protecția mediului pentru anul 2008[9]; Ordinul nr. 523/2008, pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 205/2004 privind protecția animalelor, emitent președintele A.N.S.V.S.A. și ministrul Internelor și Reformei Administrative[10] ș.a.

2.1. Protecția juridică a animalelor sălbatice

188. Conceptul de animal sălbatic și de fond cinegetic. 189. Statutul legal al animalelor sălbatice. 190. Atribuțiile autorităților publice competente privind protecția animalelor sălbatice. 191. Îndatoririle persoanelor privind protecția animalelor sălbatice. 192. Reglementări speciale privind protecția vânatului. 193. Răspunderi și sancțiuni.

188. Conceptul de animal sălbatic și de fond cinegetic. Animalul (în ansamblu) reprezintă un organism care apare ca una din formele de viață pe Pământ, ca o diviziune principală a lumii organice (cealaltă parte constituind plantele). De la apariția

---

[1] M. Of. nr. 833 din 15 septembrie 2005.
[2] M. Of. nr. 1,071 din 29 noiembrie 2005.
[3] M. Of. nr. 804 din 5 septembrie 2005.
[4] M. Of. nr. 791 din 31 august 2005.
[5] M. Of. nr. 829 din 14 septembrie 2005.
[6] M. Of. nr. 721 din 23 august 2006.
[7] M. Of. nr. 70 din 30 ianuarie 2007.
[8] M. Of. nr. 175 din 13 martie 2007.
[9] M. Of. nr. 80 din 1 februarie 2008.
[10] Ordinul și Normele metodologice au fost publicate în M. Of. nr. 511 din 8 iulie 2008.

primelor viețuitoare pe planeta noastră, diferite specii de animale au suferit de-a lungul timpurilor, în cursul evoluției lumii organice, sub influența condițiilor de mediu, un continuu proces de transformare.

Din timpuri străvechi, animalele – cu excepția dăunătorilor – au fost folosite de om ca sursă de hrană, de materie primă, de forță de muncă etc. În acest proces evolutiv, unele animale au fost domesticite, altele au rămas sălbatice.

Prin *animale sălbatice* înțelegem acelea care nu au fost domesticite sau îmblânzite de om, fiind greu de stăpânit, este nedomolit, aprig și focos, ele existând și trăind, în principiu, fără intervenția omului.

În stare de sălbăticie trăiesc din ce în ce mai puține animale, înainte de toate în zone ale Globului unde se dezvoltă urbanismul, pătrunde civilizația ș.a.

Animalul sălbatic se poate afla în libertate, în rezervații naturale, în crescătorii de vânat sau în complexe de vânătoare. Animalele sălbatice de interes vânătoresc, împreună cu biotipurile acestora (condițiile de mediu în care trăiesc și se dezvoltă) constituie *fondul cinegetic*[1] (compusă din unități de gospodărire cinegetică, denumite fonduri de vânătoare, constituite pe toate categoriile de terenuri, indiferent de proprietar, și astfel delimitate încât să asigure o cât mai mare stabilitate vânatului în cuprinsul acestora). Fondul cinegetic – resursă naturală de interes național și internațional – este administrat de către autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură și care asigură administrarea faunei de interes cinegetic. În acest scop, în cadrul autorității publice amintite este înființată un organism distinct specializat în domeniul cinegetic, și anume Consiliul Național de Vânătoare, ca organism de avizare și consultare în domeniul cinegetic cu autoritate științifică în domeniul cinegetic, care este format din reprezentanții instituțiilor publice și private cu atribuții în domeniul faunei de interes vânătoresc și al mediului de viață al acesteia[2].

După criteriul teritorial, acest fond se compune din unități de gospodărire cinegetică, denumite fonduri de vânătoare, constituite pe toate categoriile de teren, indiferent de proprietar, și astfel delimitate încât să asigure o cât mai mare stabilitate vânatului în cuprinsul acestora. Fac excepție de la această regulă suprafețele din perimetrul construit sau împrejmuit situate în intravilanul localităților, suprafețele parcurilor naționale și rezervațiilor științifice cu protecție totală, suprafețele siturilor patrimoniului natural universal și suprafețele strict protejate din cadrul zonelor umede de importanță internațională, pe durata existenței acestora[3].

189. Statutul legal al animalelor sălbatice. Potrivit legii[4], fauna de interes cinegetic[5] este resursa naturală regenerabilă, bun public de interes național și internațional.

---

[1] A se vedea art. 1 lit. i) din Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006 (M. Of. nr. 944 din 22 noiembrie 2006), în care prin *fond cinegetic* se înțelege fauna de interes cinegetic, împreună cu totalitatea fondurilor de vânătoare.

[2] A se vedea art. 1 lit. f) din Legea nr. 407/2006.

[3] Ibidem.

[4] Ibidem art. 2.

[5] Prin *faună de interes cinegetic* se înțelege totalitatea exemplarelor din populațiile din speciile de faună sălbatică prevăzute în anexele nr. 1 (56 de feluri) și 2 (34 de feluri) la Legea nr. 407/2006, existente pe teritoriul României.

Deşi din această definiție nu rezultă în totalitate statutul legal al animalelor sălbatice, fiindcă nici Legea nr. 407/2006 şi nici Legea nr. 205/2004 privind protecția animalelor nu stabilesc în proprietatea cui se află aceste animale. În art. 2 din Legea privind protecția animalelor (modificată) se stabileşte doar că, prin deținător de animale „se înțelege proprietarul, persoana care deține cu orice titlu valabil, precum şi orice persoană fizică sau juridică în îngrijirea căreia se află animalul", care se poate că are în vedere, în pofida titlului său, doar animalele domestice, iar Legea fondului cinegetic şi a protecției vânatului (modificată şi completată) priveşte doar „vânatul", adică animalele sălbatice de interes cinegetic. Animalele sălbatice care nu sunt de interes cinegetic (şi sunt nu puține astfel de animale) nu cad sub incidența reglementărilor legale respective. De aceea, considerăm că într-o viitoare reglementare legală referitoare la protecția animalelor va trebuie făcute referiri în mod explicit la toate animalele existente în zona țării noastre şi stabilit expres statutul legal al tuturor categoriilor de animale (sălbatice şi domestice), cu precizarea ce se înțelege prin animale care sunt de domeniul public.

Şi în prezent, animalele sălbatice din crescătoriile organizate de stat sau de alte persoane fizice sau juridice, producători agricoli etc., cu autorizarea dată de autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură, precum şi cele din grădinile zoologice sau folosite în scopuri artistice nu sunt supuse economiei vânatului. Vânătoarea[1)] este permisă numai în privința animalelor sălbatice care se află în libertate, dar şi în privința acestora numai în condițiile legii. Exercitarea vânătorii se face în scopul asigurării echilibrului ecologic, ameliorării calității populațiilor faunei de interes cinegetic, cercetării ştiințifice, precum şi în scop didactic sau recreativ-sportiv.

Potrivit art. 473 C.civ., animalele sunt bunuri mobile prin natura lor. În general, bunurile mobile prin natura lor sunt considerate „corpurile care se pot transporta de la un loc la altul, atât cele care se mişcă de la sine, precum sunt animalele, precum şi cele care nu se pot strămuta din loc decât prin o putere străină, precum sunt lucrurile neînsufleţite". Codul nostru civil include, deci, animalele, alături de lucrurile neînsufleţite, în categorie mare de a bunurilor mobile, fără nici o precizare de esență. Specificarea că ele „se mişcă de la sine" nu poate fi de esența statutului legal al animalelor.

În concepția noastră, această gândire exprimată în cod este evident depăşită de evoluția relațiilor sociale civilizate şi se impune adoptarea de către legiuitor a unei poziții moderne, după care animalul, ca organism viu, însufleţit, ca una din formele de viață de pe Terra, înzestrat cu facultatea de a simți, de a se mişca, de a suferi, de a se reproduce, nu de puține ori inteligent, cu un comportament implantat în el de natură sau/şi de către om, este deosebit, în mod substanțial, de mobilele neînsufleţite, nu numai prin aceea că se mişcă de la sine. Ceea ce numim ori se acceptă prin tradiție ca fiind trăsături proprii ale bunurilor neînsufleţite nu sunt proprii şi animalelor.

[1)] Adică acțiunea de pândire, căutare, stârnire, urmărire, hăituire sau orice altă activitate având ca finalitate capturarea vânatului ori uciderea acestuia, desfăşurată asupra exemplarelor din speciile la care ne-am referit în nota precedentă, aflate în stare de libertate pe fondurile de vânătoare. Nu constituie acțiune de vânătoare capturarea exemplarelor din speciile de interes cinegetic în scop ştiințific, urmată de eliberarea acestora.

Socotim, deci, că alături de subiecte de drept, care sunt oamenii luați individuali ori organizați după anumite reguli legale, și bunurile în legătură cu care iau naștere numeroase raporturi juridice, aceștia fiind obiecte materiale ale raportului juridic, se impune recunoașterea (alături de subiect și obiect material) existenței unei categorii distincte care să cuprindă animalele[1].

190. Atribuțiile autorităților publice competente privind protecția animalelor sălbatice.

Protecția animalelor sălbatice, cu privire specială asupra fondului cinegetic al țării, este o sarcină a statului. Statul, prin autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, are printre atribuțiile sale următoarele: elaborarea de recomandări pentru strategia în domeniul protecției animalelor sălbatice; crearea cadrului organizatoric care să permită accesul la informații și la participarea la luarea deciziilor privind domeniul protecției animalelor sălbatice pentru celelalte autorități ale administrației publice centrale și locale; inițierea unor proiecte de legi în domeniu; alte asemenea atribuții ce decurg din competența generală a ministerului de resort. Statul stabilește măsurile necesare pentru asigurarea condițiilor de viață și bunăstare ale animalelor cu sau fără deținător[2].

Având în vedere că protecția mediului în ansamblu constituie obligația și responsabilitatea autorităților administrației publice centrale și locale[3], autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură va trebui să asigure administrarea și gestionarea fondului cinegetic al României, cu privire specială la animale sălbatice de interes cinegetic, adică vânatul – această sursă naturală regenerabilă de interes național și internațional – în scopul conservării biodiversității faunei sălbatice, menținerii echilibrului ecologic, exercitării vânătorii și al satisfacerii altor cerințe social-economice.

Potrivit art. 6 din Legea nr. 407/2006, autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură, care este administratorul pentru protecția faunei de interes cinegetic, are numeroase atribuții dintre care, în domeniul protecției faunei de interes cinegetic și al vânătorii, amintim cele mai importante: elaborează strategia privind fondul cinegetic al României; stabilește criteriile de atribuire în gestiune a fondurilor de vânătoare pe care le scoate la licitație; stabilește modelul-cadru al contractului de gestionare prin negociere cu reprezentanții gestionarilor[4] fondurilor de vânătoare; stabilește valoarea de pornire pentru licitațiile pe care le organizează în scopul atribuirii în gestiune a fondurilor de vânătoare; stabilește tariful de gestionare pentru fondurile de vânătoare atribuite direct; stabilește și aprobă cotele anuale de recoltă pentru speciile admise la vânătoare, cu avizul autorității publice centrale care răspunde de protecția mediului; avizează propunerile de populare a fondurilor de vânătoare cu specii noi de vânat;

---

[1] A se vedea *E. Lupan, I. Sabău-Pop*, Tratat de drept civil român, vol. II. Persoanele, Titlul I. Cap. III. P. 12-13.

[2] Prin *deținător de animale* se înțelege proprietarul, persoana care deține cu orice titlu valabil, precum și orice persoană fizică sau juridică în îngrijirea căreia se află animalul.

[3] Potrivit art. 6 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

[4] *Gestionar* poate fi persoana juridică română care a fost licențiată în condițiile legii și căreia i se atribuie în gestiune fauna de interes cinegetic din cuprinsul unui fond de vânătoare.

stabilește, împreună cu reprezentanții ministerelor de resort, măsurile necesare menținerii echilibrului ecologic și prevenirii pagubelor cauzate de vânat și prin vânătoare culturilor agricole, animalelor domestice și fondului forestier; organizează direct și coordonează activitatea de combatere a braconajului[1)]; inițiază acțiuni de popularizare a activității cinegetice și de educare a populației în domeniu; participă sau sprijină, după caz, programul colaborărilor internaționale în domeniul cinegetic etc.

Potrivit prevederilor cuprinse în art. 7 din Legea nr. 407/2006, categoriile de gestionari cu care se pot încheia contracte de gestionare a faunei de interes generic sunt: administratorii pădurilor proprietate privată; administratorii pădurilor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale; organizațiile de vânătoare administratorul pădurilor proprietate publică a statului; instituțiile publice care au ca obiect de activitate cercetarea științifică în domeniul cinegetic; instituțiile de învățământ care au ca discipline de studiu vânatul și vânătoarea.

Atribuirea dreptului de gestionare a faunei cinegetice se realizează de administrator pe fonduri de vânătoare, pentru unele categorii de fonduri de vânătoare[2)], *direct*, iar pentru restul fondurilor de vânătoare care nu au fost atribuire în aceste condiții, prin *licitație publică*.

La încredințarea gestiunii, administratorul încheie cu gestionarul un contract de gestionare pentru zece ani.

Atribuirea în gestiune se realizează în cel mult 60 de zile de la data încetării, din orice cauză, a contractului de gestionare anterior. În intervalul de timp dintre încetarea contractului de gestionare anterior și până la preluarea efectivă în gestiune de către noul gestionar, gestionarea fondului de vânătoare se asigură de fostul gestionar. Fauna cinegetică din fondurile de vânătoare pentru care nu se încheie contracte de gestionare în termenul legal se încredințează pentru gestionare administratorului pădurilor proprietate publică a statului.

Gestionarii pot face schimbul gestiunii unor fonduri de vânătoare în vederea comasării acestora, cu avizul prealabil al autorității publice centrale care răspunde de silvicultură.

[1)] Prin *braconaj* se înțelege acțiunea desfășurată în vederea obținerii aceloraşi efecte ca și prin acțiunea de vânătoare, fără a fi îndeplinite condițiile legale pentru desfășurarea acesteia din urmă.

[2)] Categoriile de fonduri de vânătoare pentru care atribuirea dreptului de gestionare a faunei cinegetice se realizează direct sunt următoarele: 1) fondurile de vânătoare pe care proprietarii au în proprietate, individual sau într-o asociație constituită în acest scop, o suprafață de teren care reprezintă minimum 51% din suprafața fiecărui fond de vânătoare; 2) fondurile de vânătoare pe care statul este proprietar pe minimum 51% din suprafața fiecărui fond de vânătoare, când atribuirea se realizează pentru administratorul pădurilor proprietate publică a statului au pentru instituțiile publice care au ca obiect de activitate cercetarea științifică în domeniul cinegetic și pentru instituțiile de învățământ de stat care au ca disciplină de studiu vânatul și vânătoarea; 3) fondurile de vânătoare pentru care proprietarii, individual sau în asociație constituită în scopul obținerii dreptului de a gestiona fondurile de vânătoare respective prin structură licențiată, nu au în proprietate minimum 51% din suprafața fiecărui fond și pentru cele care nu au fost atribuite în condițiile arătate la pct. 1 și 2 [a se vedea art. 8 alin. (1) lit. A].

191. Îndatoririle persoanelor privind protecția animalelor sălbatice. Înainte de toate precizăm că persoanele pot deține, potrivit legii, animale sălbatice, numai dacă sunt autorizați de direcția sanitar veterinară și pentru siguranța alimentelor județeană, respectiv a municipiului București. Condițiile privind deținerea animalelor sălbatice se stabilesc prin ordin al ministrului agriculturii, la propunerea A.N.S.V.S.A.. Persoanele fizice sau juridice pot deține animale sălbatice pe o perioadă determinată de timp, în vederea îngrijirii și recuperării fizice, pentru animalele aflate în impas de supraviețuire, cu acordul A.N.S.V.S.A.[1)]

Potrivit art. 10 din Legea nr. 205/2004, deținătorii de animale, în general, inclusiv cele sălbatice, au obligația de a îngriji și trata în mod corespunzător un animal bolnav sau rănit.

Persoanele fizice sau juridice care dețin, cu orice titlu, terenuri pe care se arondează fonduri de vânătoare sunt obligați prin lege[2)] să permită exercitarea vânătorii și aplicarea măsurilor de protecție a vânatului. Mai mult, ei trebuie să permită amplasarea instalațiilor și amenajărilor vânătorești provizorii, dacă prin acțiunile respective nu se afectează folosința de bază a terenurilor. Ele trebuie să ia măsurile prevăzute de lege pentru protecția vânatului și a mediului său de viață. Dacă prin acțiuni ilicite produc pagube acestuia sunt obligați să repare prejudiciul astfel cauzat.

Administratorul pădurilor statului sunt obligați să asigure, cu titlu gratuit, în fondul forestier, terenuri libere de vegetație forestieră destinate cultivării, depozitării și distribuirii hranei complementare a vânatului. Întinderea acestor terenuri trebuie să fie în suprafață de minimum un hectar la 1.000 hectare de pădure în zona de munte, două hectare la 1.000 hectare pădure în zona de deal și trei hectare la 1.000 hectare de pădure în zona de câmpie, ostroave, bălți, lunci împădurite și în Delta Dunării.

În privința crescătoriilor de fazani din sistemul Asociației Generale a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi din România existente în fondul forestier, domeniu public al statului sunt scutite de plata tarifelor și chiriilor.

Cheltuielile autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, aferente activității cinegetice, sunt suportate de la bugetul de stat și din fondul de protecție a vânatului. Acest fond este constituit din: venituri realizate din atribuirea gestionării fondurilor de vânătoare, în proporție de 50% din tariful de atribuire în gestiune; 25% din valoarea despăgubirilor pentru daunele aduse fondului cinegetic prin fapte ilicite; venituri realizate din încasarea tarifelor pentru acordarea licenței de funcționare pentru organizațiile vânătorești și societățile comerciale care intermediază acțiuni de vânătoare; donații și sponsorizări etc.

Gestionarii fondurilor de vânătoare au obligația să asigure gestionarea durabilă a vânatului, pe baza unor studii de specialitate, întocmite pentru fiecare fond de vânătoare de specialiști și supuse aprobării Consiliului Național de Vânătoare de pe lângă autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură.

Deținătorii temporari de animale sălbatice din fauna locală sunt obligați să anunțe deținerea acestora direcțiilor sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor județene,

---

[1)] A se vedea art. 9 din Legea nr. 205/204 privind protecția animalelor.

[2)] A se vedea Legea nr. 205/204, art. 15 alin. (1).

respectiv a municipiului București, în vederea asigurării asistenței medicale acestor animale. După perioada de recuperare fizică a animalului sălbatic, reprezentantul direcției respective, împreună cu deținătorul temporar vor elibera animalul sălbatic în habitatul natural al acestuia. Dacă animalul respectiv nu poate fi teritorializat, acesta va fi încredințat unor rezervații specializate, în colaborare cu organizațiile de protecție a animalelor.

Este interzisă comercializarea animalelor sălbatice deținute temporar. La fel, este interzisă utilizarea animalelor sălbatic de către persoane fizice sau juridice în vederea obținerii de profit în unități de tip restaurant, hotel sau complex turistic. În fine, mai amintim că este interzisă și realizarea de materiale fotografice sau filmate cu animale sălbatice care nu se află libere în habitatul lor natural, cu excepția grădinilor zoologice.

192. Reglementări speciale privind protecția faunei de interes cinegetic. Potrivit concepției protecției faunei de interes cinegetic, în vederea creării bazei științifice pentru gestionarea durabilă a faunei de interes cinegetic se înființează, în cadrul institutului care realizează cercetarea științifică pentru silvicultură, o secție de cercetări cinegetice. În subordinea acestui institut funcționează în fiecare regiune de dezvoltare economică câte un staționar.

Gestionarii sunt obligați să asigure gospodărirea faunei de interes cinegetic, cu respectarea principiului durabilității, pe baza studiilor de evaluare și a planurilor de management de specialitate, întocmite pentru fiecare fond de vânătoare, pentru perioada de valabilitate a contractului de gestionare. Studiile vor fi întocmite de specialiști atestați și vor fi supuse aprobării administratorului[1)].

Gestionarii mai sunt obligați să asigure paza faunei de interes cinegetic cu cel puțin un paznic de vânătoare pe fond.

În scopul conservării biodiversității, mamiferele și păsările admise la vânătoare se vânează numai în cadrul cotei de recoltă aprobate de către administrator cu avizul autorității publice centrale care răspunde de protecția mediului, cu respectarea reglementărilor tehnice privind organizarea și practicarea vânătorii.

Urmărind conservarea faunei de interes cinegetic, administratorul, împreună cu autoritatea publică centrală care răspunde de protecția mediului și gestionarul, delimitează în fiecare fond de vânătoare una sau mai multe zone de liniște a faunei cinegetice în care exercitarea vânătorii este interzisă[2)].

Potrivit art. 21 alin. (1) din Legea nr. 407/2006 popularea cu exemplare din speciile de vânat inexistente în fondurile noastre de vânătoare se poate face în următoarele condiții: înainte de toate, dacă anterior acțiunii de populare au fost realizate experimente în țară sau sub supravegherea unei instituții de cercetare ori de învățământ superior cu activitate cinegetică, precum și dacă ulterior experimentelor au fost realizate studii de impact avizate de autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură și aprobate de autoritatea publică centrală care răspunde de protecția mediului. Această populare

---

[1)] A se vedea art. 17 din Legea nr. 407/2006.

[2)] A se vedea Legea nr. 407/2006, art. 21.

se realizează pe baza aprobării date de autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură.

O importantă măsură este stabilită în art. 22 din lege, potrivit căreia acțiunea de capturare a vânatului viu este admisă în cadrul cotei de recoltă aprobate, prin metode și mijloace reglementate care nu vătămă exemplarul sau exemplarele, sub directa îndrumare a personalului de specialitate. În ce privește capturarea exemplarelor de faună de interes cinegetic *în scop de cercetare științifică*, aceasta se poate face și în perioadele în care vânătoarea este interzisă. Această activitate se poate desfășura numai în condițiile legii, adică trebuie să se elibereze exemplarul/exemplarele capturat/capturate în teritoriul de unde a/au fost capturat/capturate, cu înștiințarea autorității publice centrale care răspunde de protecția mediului. Condițiile privind protecția animalelor utilizate în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice sunt reglementate prin O.G. nr. 37/2002, aprobată cu modificări prin Legea nr. 471/2002, cu modificările și completările ulterioare, iar instrucțiunile privind adăpostirea și îngrijirea acestor animale sunt aprobate prin Ordinul ministrului agriculturii, alimentației și pădurilor și al ministrului apelor și protecției mediului nr. 143/400/2002.

Reglementările legale în materie privesc utilizarea animalelor în următoarele tipuri de experimente: obținerea, fabricarea, testarea calității, eficacității și a siguranței medicamentelor, alimentelor și a altor substanțe sau produse, prin care se urmărește evitarea, prevenirea, diagnosticarea sau tratarea unor boli, afecțiuni ori a altor anormalități sau a efectelor acestora asupra omului, animalelor și plantelor, precum și evaluarea, depistarea, reglarea sau modificarea condițiilor fiziologice la om, animale sau plante; prin aceste experimente se mai urmărește și protecția mediului natural în interesul sănătății și bunăstării umane și animale.

Este interzisă folosirea în scop experimental a animalelor sălbatice cuprinse în anexa II la Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa[1)] adoptată la Berna la 19 septembrie 1979, în anexa nr. 1 la Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție[2)] adoptată la Washington la 3 martie 1994, în anexele I și II la Convenția privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice[3)] adoptată la Bonn la 23 iunie 1979. De la interdicțiile cuprinse în aceste acte normative fac excepție cazurile în care experimentele au ca obiectiv fie cercetarea în scopul stabilirii măsurilor adecvate pentru conservarea acestor specii, fie cercetări biomedicale foarte importante, în care speciile respective se dovedesc a fi singurele care corespund acelor scopuri experimentale.

Pe lângă faptul că țara noastră a aderat la convențiile internaționale și și-a asumat obligațiile care sunt cuprinse în ele, a procedat și altfel, enumerând exhaustiv animalele care pot fi folosite în scopuri științifice sau în alte scopuri experimentale. Aceste animale sunt: șoarece, șobolan, porc de Guineea, hamster auriu, iepure, primate neumane, câine, pisică și prepeliță[4)].

[1)] La care România a aderat prin Legea nr. 13/1993 (M. Of. nr. 62 din 25 martie 1993).

[2)] La care România a aderat prin Legea nr. 69/1994 (M. Of. nr. 211 din 12 august 1994).

[3)] La care România a aderat prin Legea nr. 13/1998 (M. Of. nr. 24 din 26 ianuarie 1998).

[4)] A se vedea anexa 1 la O.G. nr. 37/2002 pentru protecția animalelor folosite în scopuri științifice sau în alte scopuri experimentale (M. Of. nr. 95 din 2 februarie 2002).

Pentru protecția faunei de interes cinegetic, în scopul gestionării durabile a faunei de interes cinegetic, legea[1] interzice: popularea fondurilor de vânătoare cu exemplare bolnave, degenerate sau provenind din crescătoriile de vânat destinate altor scopuri; păşunatul în păduri[2]; tulburarea liniştii faunei respective în perioadele de înmulțire şi de creştere a puilor; deținerea neautorizată în captivitate a exemplarelor din fauna de interes cinegetic; lăsarea liberă a câinilor de vânătoare sau a celor însoțitori de turme sau cirezi în fondurile de vânătoare, altfel decât vaccinați sau dehelmintizați; permiterea însoțirii, în fondurile de vânătoare, a turmelor şi cirezilor, precum şi a mijloacelor de transport de orice fel, de câini care nu poartă jujeu[3]; permiterea însoțirii turmelor şi cirezilor de către câini însoțitori al căror număr este mai mare de trei în zona de munte, de doi în zona de deal şi de unu la câmpie, număr care include şi câinii care asigură paza stânei; mutarea de către personal neautorizat a hranei destinate vânatului; distrugerea sau sustragerea hranei destinate vânatului; deteriorarea cuiburilor sau culegerea ouălor păsărilor sălbatice; neanunțarea celei mai apropiate primării despre existența în fondurile de vânătoare a unor cadavre de animale din speciile de faună de interes cinegetic; depozitarea în teren sau utilizarea în combaterea dăunătorilor vegetali şi animali ai culturilor agricole sau silvice a substanțelor chimice toxice pentru fauna de interes cinegetic, fără luarea măsurilor de protecție a acestora; lăsarea în libertate a animalelor domestice sau a metişilor acestora, în scopul sălbăticirii; producerea, procurarea, comercializarea şi deținerea curselor de orice fel destinate capturării sau uciderii vânatului, fără aprobarea autorității publice centrale care răspunde de silvicultură; distrugerea materialelor de conştientizare privind fauna de interes cinegetic şi vânătoarea, a indicatoarelor pentru orientarea în fondurile de vânătoare; deranjarea exemplarelor de faună de interes cinegetic în scopul fotografierii sau filmării, în afara traseelor turistice sau a căilor de comunicație etc.

În ce priveşte acțiunea de pândire, căutare, stârnire, urmărire, hăituire etc., adică vânătoarea este permisă la speciile de interes cinegetic în condițiile, în locurile, în perioadele[4] şi cu mijloacele stabilite potrivi legii[5]. În anumite situații de excepție, motivate de menținerea biodiversității faunei sălbatice şi păstrarea echilibrului ecologic, bazate pe cercetări ştiințifice, se poate stabili restricția sau extinderea perioadei de vânătoare la unele specii de interes cinegetic. În afara perioadei legale de vânătoare, vânzarea, cumpărarea şi transportul vânatului sunt interzise, cu excepția vâna-

---

[1] A se vedea art. 23 din Legea nr. 407/2006.

[2] Prin excepție, este permis, cu acordul scris al gestionarului, păşunatul vitelor mari dacă sunt îndeplinite, cumulativ, următoarele condiții: suprafețele pe care se păşunează sunt suprafețe în care arboretele rezultate prin regenerare naturală au vârsta mai mare de 15 ani sau suprafețe pe care plantațiile realizate au starea de masiv încheiată şi înălțime mai mare de trei metri; nu există păşune comunală.

[3] *Jujeul* este piesa de formă cilindrică, confecționată prin strunjire, din lemn de esență tare, care trebuie purtată de câinii care însoțesc turmele şi cirezile de animale domestice.

[4] Mistreții care produc pagube culturilor agricole şi silvice pot fi vânați la pândă *şi în afara perioadei legale de vânătoare*, pe baza aprobării administratorului.

[5] A se vedea art. 24 din Legea nr. 407/2006.

tului congelat în sezonul de vânătoare, precum și vânatul împușcat pe baza aprobării administratorului.

Potrivit art. 34 din Legea nr. 407/2006, în terenurile neincluse în fondurile de vânătoare, recoltarea exemplarelor din speciile de interes cinegetic se poate realiza de către un gestionar pe bază de contract de prestări de servicii încheiat cu consiliul local sau cu administrația ariei protejate. Vânătoarea în parcurile naturale este permisă numai în afara zonelor de conservare specială, care se constituie și ca zone de liniște pentru fauna de interes cinegetic. În rezervațiile naturale de tip faunistic vânătoarea este permisă numai la acele specii care nu fac obiectul protecției în aria naturală protejată. Vânătoarea în ariile de protecție specială aviafaunistică și în ariile speciale de conservare constituite în baza directivelor UE, precum și în celelalte categorii de arii naturale protejate de interes național, altele decât cele menționate anterior, se poate face numai cu respectarea tuturor condițiilor prevăzute în planurile de management și în regulamentele acestora.

Regula este că vânătoarea se poate exercita numai de către vânători[1]). Prin excepție, pot exercita vânătoarea numai pe bază de autorizații de vânătoare eliberate de gestionarul fondului cinegetic, următoarele categorii de persoane: elevii și studenții din unitățile de învățământ abilitate, în care se studiază ca disciplină, în cadrul programului de instruire, vânatul și vânătoarea, pe fondurile de vânătoare gestionate de acestea; personalul tehnic de vânătoare, angajat al gestionarilor fondurilor de vânătoare, dar numai în limita atribuțiilor de serviciu pe fondurile de vânătoare ale gestionarului.

În vederea protecției corecte a faunei de interes cinegetic, dar și în scopul exercitării vânătorii în condiții de etică vânătorească, în art. 39 din Legea nr. 407/2006 se stabilesc numeroase interdicții, care trebuie respectate de către cei ce practică vânătoarea. Astfel, sunt interzise: depășirea cotei de recoltă aprobate la nivel de gestionar; depășirea numărului de piese aprobate pentru recoltă/vânător/zi de vânătoare; furnizarea de către gestionar de informații eronate referitoare la nivelul populației speciilor de faună de interes cinegetic; nerealizarea cotei de recoltă pentru vânatul sedentar, pe fond de vânătoare, fără motive justificate; vânătoarea pe alt fond de vânătoare decât cel pe care vânătorul este autorizat să vâneze; urmărirea vânatului rănit pe alt fond de vânătoare, fără acordul gestionarului acestuia; accesul cu arma pe teritoriul rezervațiilor științifice, parcurilor naționale, siturilor patrimoniului natural universal și zonelor umede de importanță internațională și în zonele de conservare specială din cadrul parcurilor naturale, fără acordul scris al structurii de administrare a ariei protejate; utilizarea stegulețelor și gardurilor pentru dirijarea exemplarelor din speciile de interes cinegetic, precum și a detectoarelor de animale; vânarea cerbilor, căprioriilor, caprelor negre, muflonilor, mistreților și urșilor prin utilizarea altor cartușe decât a celor cu proiectile unice; vânarea iepurilor, fazanilor sau potârnichilor la hrănitori ori de la apusul până la

---

[1]) *Vânător* este persoana fizică ce practică vânătoarea în condițiile legii. Aceste persoane posedă permis de vânătoare cu arma permanent sau temporar, autorizații eliberate de gestionar în limitele cotei de recoltă și ale reglementărilor tehnice privind organizarea și practicarea vânătorii, documente care atestă dreptul titularului de a purta și de a folosi arme destinate pentru vânătoare și asigurare obligatorie împotriva accidentelor.

răsăritul soarelui; vânarea cerbilor, căprioriloг şi caprelor negre la hrănitori, la sărării, la goană sau cu câini gonitori; vânarea urşilor la nadă sau la bârlog; vânarea păsărilor de baltă în apropierea gurilor de apă pe timp de îngheț, dacă suprafața liberă a apei nesituată la gura de apă este înghețată pe mai mult de 70%; vânarea puilor nezburători ai păsărilor de interes cinegetic; folosirea la vânătoare a armelor semiautomate cu mai mult de două cartuşe în magazie, a armelor care au calibrul necorespunzător pentru specia pentru care este autorizată acțiunea de vânătoare sau a celor la care percuția cartuşului se realizează pe ramă; utilizarea ca atrape a animalelor vii, orbite sau mutilate, a chemătorilor electronice, a oglinzilor şi a altor obiecte orbitoare; utilizarea resurselor luminoase artificiale, a dispozitivelor pentru iluminarea țintelor, a dispozitivelor de ochire cuprinzând convertizoare sau amplificatoare electronice de imagine pentru tirul de noapte; urmărirea sau hăituirea exemplarelor din fauna de interes cinegetic cu autovehicule sau cu ambarcațiuni a căror viteză de deplasare este mai mare de cinci km/h, precum şi exercitarea vânătorii din autovehicule; gazarea şi afumarea vizuinelor, fără aprobarea autorității publice centrale care răspunde de protecția mediului; utilizarea odorivectorilor, cu excepția cercetării ştiințifice, fără aprobarea administratorului; comercializarea de către persoane fizice a vânatului, a cărnii de vânat, a diferitelor produse de vânat sau a trofeelor de vânat; fabricarea, comercializarea, deținerea sau utilizarea alicelor cu diametrul mai mare de cinci mm; vânătoarea în zonele de conservare specială ale parcurilor naturale care se asimilează zonelor de protecție pentru vânat; vânătoarea în rezervațiile naturale a speciilor care fac obiectul protecției în aria naturală protejată; vânătoarea în ariile naturale protejate, altele decât cele neincluse în fondurile de vânătoare, practicată fără respectarea prevederilor planurilor de management şi a regulamentelor ariilor respective în ceea ce priveşte vânătoarea; utilizarea curentului electric, a aparaturii electronice capabilă să ucidă, a explozibililor, a curselor şi a capcanelor neautorizate, a otrăvurilor, a narcoticelor şi a armelor neomologate sau neautorizate pentru vânătoare în țara noastră; părăsirea fondului de vânătoare fără ca vânatul recoltat, în baza autorizației de vânătoare individuale, să fie crotaliat, iar numărul crotaliei să fie trecut în autorizația de vânătoare.

Se poate observa cu uşurință că prin stabilirea acestor măsuri precise, detaliate şi stricte legiuitorul nostru a urmărit, pe lângă formarea şi dezvoltarea conştiinței de mediu la vânători şi la alte persoane din domeniu, protejarea animalelor din speciile de interes cinegetic, reducerea la minimum a suferințelor vânatului capturat şi îmbunătățirea relațiilor om-natură.

193. Răspunderi şi sancțiuni. Articolul 41 din Legea vânătorii şi a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006 stabileşte că încălcarea dispozițiilor pe care le cuprinde atrage răspunderea contravențională, civilă sau penală, după caz.

A. *Răspunderea contravențională*[1)] intervine pentru următoarele fapte şi care se sancționează după cum urmează:

a) vânătoarea fără asigurare împotriva accidentelor, amenda fiind de la 100 lei la 300 lei;

[1)] A se vedea art. 48 din Legea nr. 407/2006.

b) înființarea, întreținerea sau recoltarea culturilor agricole, fără asigurarea protecției faunei de interes cinegetic; distrugerea sau degradarea instalațiilor vânătorești de orice fel ori a culturilor pentru vânat; distrugerea sau sustragerea hranei destinate vânatului; nepredarea către gestionar sau către un reprezentant al acestuia, în termen de șapte zile de la momentul găsirii, a coarnelor lepădate de cervide; distrugerea materialelor de conștientizare privind fauna de interes cinegetic și vânătoarea, a indicatoarelor pentru orientarea în fondurile de vânătoare; utilizarea adorivectorilor, cu excepția cercetării științifice, fără aprobarea administratorului. Aceste contravenții se sancționează cu amendă de la 250 lei la 750 lei;

c) încălcarea dispozițiilor cuprinse în art. 15 alin. (2) din lege cu privire la stabilirea tarifului de gestionare pentru fondurile de vânătoare prin însumarea produselor dintre media cotelor de recoltă aprobate; nerespectarea obligației gestionarilor de a asigura paza faunei de interes cinegetic cu cel puțin un paznic de vânătoare pe fond; tulburarea liniștii faunei de interes cinegetic în perioadele de înmulțire și de creștere a puilor; nerespectarea interdicției privind circulația persoanelor sau a mijloacelor de transport însoțite de câini liberi, legați ori captivi, care aparțin altor categorii decât câinii de vânătoare sau însoțitorii de turme ori cirezi, altfel decât vaccinați sau dehelmintizați; permiterea însoțirii, în fondurile de vânătoare, a turmelor și cirezilor, precum și a mijloacelor de transport de orice fel, de câini care nu poartă jujeu; circulația, pe fondurile de vânătoare, a persoanelor însoțite de câini, fără a fi purtați în lesă, din alte rase decât cele admise la vânătoare în România; permiterea însoțirii turmelor și cirezilor de către câini însoțitori al căror număr este mai mare de trei (la munte), doi (la deal) și unu (la câmpie); hrănirea complementară a vânatului, cu încălcarea reglementărilor în vigoare; depozitarea în teren sau utilizarea în combaterea dăunătorilor vegetali și animali ai culturilor agricole sau silvice a substanțelor chimice toxice pentru fauna de interes cinegetic, fără luarea măsurilor de protecție a acestora; nerespectarea interdicției privind utilizarea steguleților și gardurilor pentru dirijarea exemplarelor din speciile de interes cinegetic, precum și a detectoarelor de animale; vânarea cerbilor, căpriorilor și caprelor negre la hrănitori, la sărării, la goană sau cu câini gonitori; vânarea păsărilor de baltă în apropierea gurilor de apă pe timp de îngheț, dacă suprafața liberă a apei nesituată la gura de apă este înghețată pe mai mult de 70%; utilizarea ca atrape a animalelor vii, orbite sau mutilate, a chemătorilor electronice, a oglinzilor și a altor obiecte orbitoare; comercializarea de către persoane fizice a vânatului, a cărnii de vânat, a diferitelor produse de vânat sau a trofeelor de vânat. În cazul contravențiilor enumerate la lit. c), amenda este de la 500 lei la 1.500 lei;

d) încălcarea dispozițiilor art. 15 alin. (5) din lege, după care plata directă a tarifului de gestionare se face de către gestionar, în temeiul facturilor emise de persoanele juridice sau pe baza dispoziției de plată către casieria gestionarului, în cazul persoanelor fizice; popularea fondurilor de vânătoare cu exemplare bolnave, degenerate sau provenind din crescătoriile de vânat destinate altor scopuri; pășunatul în păduri; lăsarea liberă a câinilor de vânătoare sau a celor însoțitori de turme sau cirezi în fondurile de vânătoare, altfel decât vaccinați sau dehelmintizați; deteriorarea cuiburilor sau culegerea ouălor păsărilor sălbatice; naturalizarea exemplarelor de vânat sau prelucrarea

celorlalte produse ale vânatului, altele decât carnea, în scop de comercializare sau ca prestare de servicii, fără ținerea evidenței potrivit modelului stabilit de autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură; lăsarea în libertate a animalelor domestice sau a metișilor acestora, în scopul sălbăticirii; lăsarea în libertate în fondurile de vânătoare a exemplarelor din specii de animale sălbatice care nu sunt incluse în anexa 1 (fauna sălbatică de interes vânătoresc la care vânarea este permisă și perioadele de vânare) sau 2 (fauna sălbatică de interes vânătoresc la care vânarea este interzisă) la Legea nr. 407/2006; deranjarea exemplarelor de faună de interes cinegetic în scopul fotografierii sau filmării, în afara traseelor turistice sau a căilor de comunicație; vânarea cerbilor, căprioriilor, caprelor negre, muflonilor, mistreților și urșilor prin utilizarea altor cartușe decât a celor cu proiectile unice, ale căror caracteristici sunt prevăzute prin reglementările tehnice emise de administrator; utilizarea surselor luminoase artificiale, a dispozitivelor pentru iluminarea țintelor, a dispozitivelor de ochire cuprinzând convertizoare sau amplificatoare electronice de imagine pentru tirul de noapte; utilizarea odorivectorilor, cu excepția cercetării științifice, fără aprobarea administratorului; fabricarea, comercializarea, deținerea sau utilizarea alicelor cu diametrul mai mare de cinci mm; vânătoarea în zonele de conservare specială ale parcurilor naturale care se asimilează zonelor de protecție pentru vânat. În aceste cazuri, amenda este de la 1.000 lei la 3.000 lei;

e) încălcarea dispozițiilor art. 15 alin. (1) din lege, după care, în cazul fondurilor de vânătoare pentru care s-au încheiat contracte de gestionare a faunei de interes cinegetic, gestionarul asigură plata tarifului de gestionare după cum urmează: 81% din tarif, proprietarilor terenurilor, 16% bugetului de stat și 3% Fondului pentru mediu; nerespectarea dispozițiilor art. 17 alin. (3), după care managementul populației faunei de interes cinegetic din suprafețele neincluse în fondurile de vânătoare se face de către consiliile locale, pentru intravilanul localităților, în baza hotărârilor proprii aprobate de agenția locală de protecție a mediului, respectiv de către administrațiile ariilor protejate, în baza hotărârilor consiliilor științifice ale acestora, conform prevederilor din planul de management și, după caz, din regulamentul ariilor naturale protejate respective; nerespectarea dispozițiilor cuprinse în art. 21 din lege privind condițiile de populare cu exemplare din speciile de vânat inexistente în fondurile de vânătoare din România; deținerea neautorizată în captivitate a exemplarelor din fauna de interes cinegetic; neanunțarea celei mai apropiate primării despre existența în fondurile de vânătoare a unor cadavre de animale din speciile de faună de interes cinegetic; producerea, procurarea, comercializarea și deținerea curselor de orice fel destinate capturării sau uciderii vânatului, fără aprobarea autorității publice centrale care răspunde de silvicultură; hrănirea sau nădirea exemplarelor din speciile de interes cinegetic la distanțe mai mici de un km la limita ariilor naturale protejate neincluse în fondurile de vânătoare; vânzarea, cumpărarea și transportul vânatului în afara perioadei legale de vânătoare; furnizarea de către gestionar de informații eronate referitoare la nivelul populației speciilor de faună de interes cinegetic, estimate la nivelul fondului de vânătoare; vânarea iepurilor, fazanilor sau potârnichilor la hrănitori ori de la apusul până la răsăritul soarelui. În toate aceste cazuri, faptele se sancționează cu amendă de la 2.000 lei la 5.000 lei.

În toate cazurile când se săvârșește una din contravențiile arătate la lit. a)-d), va fi reținut de către agentul constatator permisul de vânătoare și va fi transmis imediat unității care l-a emis[1)].

Constatarea acestor contravenții și aplicarea sancțiunilor stabilite de lege se fac de către personalul salariat cu atribuții de ocrotire a vânatului din cadrul persoanelor juridice care gestionează fonduri de vânătoare, de personalul structurilor de administrare a ariilor naturale protejate, de alt personal de specialitate împuternicit în acest scop de conducătorul autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, precum și de lucrătorii anume desemnați de Ministerul Internelor și Reformei Administrative. Toate aceste persoane sunt asimilate, în exercitarea atribuțiilor ce decurg din împuternicire, personalului care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității publice.

Procesele-verbale încheiate cu astfel de ocazii se trimit, în termen de maximum cinci zile, unității de care aparține agentul constatator[2)].

Mai constituie contravenție, potrivit art. 26 din O.G. nr. 37/2002, și următoarele fapte: cauzarea de durere, suferință, anxietate sau invaliditate săvârșită de către folositor în afara obligațiilor asumate de acesta la avizarea experimentelor; încălcarea prevederilor instrucțiunilor pentru adăpostirea și îngrijirea animalelor de experiență; livrarea animalelor nemarcate sau neînmatriculate și fără certificat sanitar-veterinar. Aceste contravenții se sancționează cu amendă stabilită de lege. Dacă se repetă săvârșirea contravenției în termen de un an de la data constatării contravenției anterioare, pe lângă amendă, se aplică și sancțiunea anulării autorizației de exercitare a activității respective.

B. *Răspunderea penală* intervine când se săvârșește una din următoarele infracțiuni:

a) constituie infracțiune de braconaj[3)] următoarele fapte: vânătoarea fără permis și fără autorizație de vânătoare legală; vânătoarea prin folosirea ogarilor sau a metișilor de ogari; emiterea de autorizații de vânătoare prin care se depășește cota de recoltă aprobată pentru fiecare gestionar; vânarea speciilor de vânat strict protejate în alte condiții decât cele legale; vânătoarea în zonele de conservare specială ale parcurilor naturale; vânătoarea în rezervațiile de tip faunistic a speciilor care fac obiectul protecției în aria naturală protejată; vânătoarea în ariile de protecție specială avifaunistică și în ariile speciale de conservare constituite în baza directivelor UE, precum și în celelalte arii naturale protejate de interes național, altele decât cele aflate în categoriile pe suprafețele cărora nu se constituie fonduri de vânătoare, fără respectarea tuturor prevederilor referitoare la vânătoare, cuprinse în planurile de management și/sau în regulamentele acestora; urmărirea vânatului rănit pe alt fond de vânătoare, fără acordul gestionarului acestuia, ori trecerea pe un asemenea fond, cu arma de vânătoare, în afara căilor de comunicație; vânătoarea pe alt fond de vânătoare decât cel pe care vânătorul este autorizat să vâneze; vânarea în afara perioadelor în care este permisă vânătoarea la specia respectivă; vânătoarea prin utilizarea pe timp de noapte a autovehiculelor sau

---

1) A se vedea art. 48 alin. (2) din Legea nr. 407/2006.

2) A se vedea art. 49-50 din aceeași lege.

3) A se vedea art. 42 din aceeași lege.

a dispozitivelor care permit ochirea şi tragerea pe întuneric; vânătoarea din elicopter, precum şi din ambarcaţiuni cu motor în mişcare; vânătoarea prin utilizarea substanţelor chimice toxice folosite în combaterea dăunătorilor vegetali şi animali ai culturilor agricole şi/sau silvice, ce provoacă intoxicarea sau moartea faunei de interes cinegetic; vânarea urşilor la nadă şi/sau la bârlog, fără aprobarea administratorului şi a autorităţii publice centrale care răspunde de protecţia mediului; vânarea puilor nezburători ai păsărilor de interes cinegetic; vânătoarea cu exemplare de şoimi, altfel decât prevede legea specială; vânătoarea prin utilizarea curentului electric, a explozibililor, a otrăvurilor, a narcoticelor, a aparaturii electronice capabile să ucidă, a lăturilor, precum şi a oricăror alte capcane neautorizate, a armelor, altfel decât ţinute în mână, şi a altor arme decât cele autorizate sau omologate, după caz, pentru vânătoare în ţara noastră.

Aceste infracţiuni se pedepsesc cu închisoare de la trei la şapte ani sau cu amendă de la 5.000 lei la 25.000 lei. Dacă însă au fost săvârşite de două sau mai multe persoane împreună, de o persoană cu atribuţii de serviciu sau atribuţii publice în domeniul vânătorii, precum şi de reprezentanţii persoanelor juridice care au în obiectul de activitate ocrotirea vânatului sau vânătoarea, în rezervaţii cinegetice sau vânătoarea la apusul până la răsăritul soarelui, cu excepţia speciilor de vânat la care vânătoarea este permisă în acest interval, conform reglementărilor privind organizarea şi practicarea vânătorii pedeapsa este închisoare de la trei la zece ani;

b) constituie infracţiune şi se pedepseşte cu închisoare de la un an la cinci ani sau cu amendă de la 5.000 lei la 15.000 accesul cu arma, chiar şi purtată în toc, pe teritoriul rezervaţiilor ştiinţifice, al parcurilor naţionale, al siturilor patrimoniului natural universal, al zonelor umede de interes internaţional şi al zonelor de conservare specială din cadrul parcurilor naturale, în afara cazurilor în care există acordul scris al structurii de administrare a ariei naturale protejate[1)];

c) potrivit art. 44 din lege constituie infracţiune şi se pedepseşte cu închisoare de la un an la cinci ani sau cu amendă de la 15.000 lei la 30.000 lei: scoaterea din ţară a trofeelor medaliabile de vânat sau a faunei vii de interes cinegetic fără respectarea dispoziţiilor legale; transportul vânatului dobândit în condiţiile de săvârşire a infracţiunii de braconaj; eliberarea şi folosirea permiselor sau a autorizaţiilor de vânătoare în alte condiţii decât cele legale (stabilite în art. 27-29 şi 31); eliberarea de autorizaţii pentru vânătoare în rezervaţii cinegetice fără aprobarea administratorului;

d) constituie infracţiune şi fapta persoanei care are calitatea de reprezentant al gestionarului, prin care a cauzat pagubă faunei de interes cinegetic pe care o gestionează şi se pedepseşte cu amendă de la 20.000 lei la 40.000 lei, iar ca pedeapsă complementară se anulează licenţa acordată conform legii[2)].

e) La fel, potrivit art. 23 alin. (1^1) din Legea nr. 205/2004[3)], mai constituie infracţiuni deţinerea şi comercializarea de animale sălbatice de către persoane fizice şi juridice neautorizate, cu excepţia grădinilor zoologice şi se sancţionează cu închisoare de o lună la un an sau cu amendă penală de la 500 lei la 10.000 lei.

[1)] A se vedea art. 43 din aceeaşi Lege.

[2)] A se vedea art. 45 din aceeaşi Lege.

[3)] Alin. (1^1) al art. 23 din lege a fost introdus de pct. 18 al art. unic din Legea nr. 9/2008 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 205/2004 privind protecţia animalelor.

În cazul constatării unei infracțiuni, instanța poate dispune pe seama proprietarului interdicția de a deține animale pe o perioadă de cinci ani[1)].

Bunurile (inclusiv mijloacele de transport) care au servit la săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art. 42-44 se confiscă, ca și trofeele de vânat și vânatul respectiv, iar permisul de vânătoare al celui care a săvârșit una dintre faptele prevăzute la art. 42 și 43 se retrage și se anulează.

C. În fine, în privința *răspunderii civile* arătăm, ca un aspect specific acestui domeniu al activității privind protecția mediului, că – potrivit art. 13 din lege – în cazul pagubelor cauzate culturilor agricole, silvice și animalelor domestice de către exemplarele din speciile de faună de interes cinegetic, se acordă despăgubiri în condițiile legii. Răspunderea civilă pentru pagubele cauzate de vânatul din speciile strict protejate[2)] revine autorității publice centrale care răspunde de protecția mediului.

La rândul său, gestionarul este obligat la repararea prejudiciului cauzat din culpa sa faunei cinegetice pe care o gestionează. Acest prejudiciu constă în scăderea nivelului calitativ și/sau numeric al faunei cinegetice și se calculează conform valorilor de despăgubiri prevăzute de lege. Pagubele cauzate faunei de interes cinegetic sau pierderile de orice natură cauzate acesteia, care se înregistrează prin gestionarea necorespunzătoare a vânatului, se investighează de către experți tehnici în vânătoare sau de către experți tehnici judiciari în vânătoare, după caz.

În ce privește cuantumul despăgubirilor pentru pagubele cauzate faunei cinegetice prin infracțiuni sau contravenții, acesta se stabilește potrivit celor cuprinse în anexele nr. 1 și 2 la Lege.

În situațiile în care daunele cauzate fondului cinegetic determină reducerea cotei de recoltă, despăgubirile se încasează de gestionarii fondurilor de vânătoare, direct sau prin intermediul direcțiilor generale ale finanțelor publice.

Despăgubirile încasate de gestionarii fondurilor de vânătoare sunt utilizate și distribuite astfel: 75% se reține de gestionarii care le încasează, pentru gospodărirea vânatului, iar 25% se achită de gestionarii care le încasează agenților constatatori.

În situațiile în care daunele cauzate faunei cinegetice nu determină reducerea cotei de recoltă, despăgubirile se încasează de administrator, prin intermediul structurilor teritoriale sau a direcțiilor generale ale finanțelor publice.

Valorile de despăgubire sunt stabilite în euro și se achită în lei, la cursul oficial de la data achitării.

Pentru infracțiunea prevăzută de art. 45 din Legea nr. 407/2006 valoarea despăgubirilor se stabilește pe cale civilă.

În fine, mai reținem că despăgubirile încasate de administrator sunt utilizate și distribuite astfel: 75% se virează la bugetul de stat și 25% se achită agenților constatatori[3)].

[1)] A se vedea art. 24^1 introdus în Legea nr. 205/2004 prin pct. 22 din Legea nr. 9/2008.

[2)] A se vedea anexa nr. 2 la Legea nr. 407/2006.

[3)] A se vedea art. 51 din Legea nr. 407/2006.

2.2. Protecția juridică a animalelor domestice

194. Noțiunea de animal domestic. 195. Statutul legal al animalelor domestice. 196. Necesitatea protecției animalelor domestice. 197. Atribuțiile autorităților publice competente în domeniul protecției animalelor domestice. 198. Atribuțiile și răspunderile medicilor veterinari. 199. Îndatoririle deținătorilor de animale domestice. 200. Condițiile privind comerțul, transportul și folosirea animalelor. 201. Răspunderi și sancțiuni

194. Noțiunea de animal domestic. La punctul 184 am arătat că noțiunea globală de faună terestră cuprinde, pe lângă animalele sălbatice, și pe cele domestice. Animalele domestice sunt acelea care au fost domesticite și îmblânzite. Aceste animale trăiesc pe lângă casa omului și satisfac nevoi ale acestuia sub formă de hrană ori servesc la executarea unor munci sau la agrement.

Animalele domestice sunt destul de numeroase ca specii și ca număr și sunt de mare folos pentru existența și activitatea omului.

195. Statutul legal al animalelor domestice. Animalele domestice constituie proprietate privată a persoanelor fizice și persoanelor juridice, inclusiv a statului, aflându-se în circuitul civil, uneori în condițiile legii.

196. Necesitatea protecției animalelor domestice. Având în vedere destinația concertă a animalelor domestice – satisfacerea unor nevoi de hrană, ajutor în munca omului, contribuția la distracția sa –, problema centrală a protecției lor privește apărarea sănătății acestora și, implicit, prevenirea transmiterii de boli de la aceste animale la om.

De aceea, în cele ce urmează, vom examina reglementările legale în vigoare referitoare la apărarea sănătății animalelor domestice. Sub un alt aspect, însă, ne vom referi și la unele atitudini umane, calificate inumane, față de anumite animale domestice.

Condițiile pentru protecția animalelor de interes economic sunt stabilite după cum urmează: în cazul vițeilor aceste condiții sunt stabilite în Ordinul președintelui Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor (A.N.S.V.S.A.) nr. 72/2005 privind aprobarea Normei sanitare veterinare ce stabilește standarde minime pentru protecția vițeilor; condițiile pentru protecția porcinelor sunt reglementate prin Ordinul președintelui aceleiași autorități nr. 202/2006; condițiile pentru protecția găinilor ouătoare sunt reglementate prin normele sanitare veterinare stabilite prin Ordinul nr. 136/2006; iar condițiile pentru protecția animalelor crescute în scop economic, altele decât cele la care ne-am referit expres sunt reglementate prin Ordinul președintelui A.N.S.V.S.A. nr. 75/2005 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind protecția animalelor de fermă. Condițiile care trebuie respectate de către deținătorii animalelor de companie sunt prevăzute în Legea nr. 60/2004. Dacă este vorba de animale de companie ținute în aer liber trebuie să li se asigure un adăpost individual, construit în funcție de necesități, care să ofere protecția împotriva intemperiilor, să fie confecționat din materiale ce nu dăunează sănătății lor și care pot fi întreținute cu ușurință. Adăposturile și accesoriile pentru legarea animalelor de companie trebuie să fie construite și întreținute astfel încât să nu aibă margini ascuțite

sau proeminențe care pot răni animalul. Cuștile utilizate pentru adăpostirea câinilor vor fi dimensionate în funcție de talia animalului, oferindu-i acestuia posibilitatea de a sta în picioare și de a se întoarce. Pentru câinii care sunt legați, zgarda trebuie să fie confecționată dintr-un material care să nu fie dăunător sănătății animalului. Zgarda trebuie să fie astfel concepută încât să se elimine riscul de strangulare. Pentru limitarea mișcării câinilor ținuți în aer liber se vor folosi următoarele mijloace: lanț confecționat din zale metalice, cu lungimea minimă de doi metri; lanțul va fi ancorat la punct fix sau va culisa pe un cablu metalic și va fi prevăzut la extremități cu dispozitive de tip „vârtej"; de asemenea, se va folosi padoc împrejmuit, cu o suprafață minimă de șase ori mai mare decât cea a cuștii; padocul va fi împrejmuit astfel încât să nu permită evadarea câinilor. Foarte important este prevederea legală care interzice utilizarea altor metode pentru limitarea mișcărilor câinilor ținuți în aer liber. În privința câinilor care nu sunt legați sau care nu au mișcările limitate, regula este nelăsarea lor liberi în afara proprietății fără supravegherea deținătorului. Prin aceasta se urmărește evitarea riscurilor unor accidente, a montelor necontrolate și a transmiterii bolilor. Pentru animalele de companie, altele decât cele ținute în aer liber se vor asigura condiții de cazare și bunăstare cel puțin egale cu cele existente în grădinile zoologice. Transportul animalelor de companie, precum și ținerea acestora în vehicule staționate trebuie să li se asigure temperatura și ventilația corespunzătoare nevoilor lor, în funcție de factorii meteorologici.

O altă obligație a deținătorilor de animale de companie este aceea de a le asigura asistență medicală de persoane competente, constând în deparazitări interne și externe, vaccinări, precum și tratamente profilactice sau în scop terapeutic, în funcție de necesități.

Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 205/2004[1)] conțin următoarele interdicții: pentru dresajul animalelor se interzic echipamentele care produc șocuri electrice, obiectele ascuțite sau contondente; toate metodele care presupun pedepsirea sau corecția animalului prin loviri, răniri, inducerea fricii, legarea membrelor și legarea la punct fix pentru perioade lungi de timp; orice formă de dopaj; supunerea la condiții climatice extreme; la fel sunt interzise toate metodele care duc la epuizarea fizică și/sau psihică a animalului.

Este strict interzisă instigarea unui animal împotriva altuia, fie și numai simulat, pentru dezvoltarea agresivității sau pentru orice alt scop. Cu excepția câinilor utilitari, este strict interzisă dresarea unui animal pentru a ataca omul, un alt animal domestic sau sălbatic.

La vânzarea animalelor de companie din unitățile destinate comercializării lor, vânzătorul are obligația de a înmâna cumpărătorului instrucțiuni scrise cu privire la nevoile etologice, fiziologice, de protecție și de bunăstare ale animalului comercializat.

Legea cere ca protecția și bunăstarea animalelor să se asigure și în timpul transportului. Condițiile respective sunt formulate și exprimate în Regulamentul Consiliului nr. 1/2005 privind protecția animalelor în timpul transportului și al operațiunilor conexe și de modificare a directivelor 64/432/CEE și 93/119/CE și a Regulamentului

[1)] Din 30 iunie 2008, publicate în M. Of. nr. 511 din 8 iulie 2008.

Consiliului nr. 1.255/97/CE[1] și Regulamentul Consiliului nr. 1.255/97/CE privind criteriile comunitare pentru punctele de control și de modificare a planului de rută prevăzut în anexa la Directiva 91/628/CEE[2].

Animalele trebuie „protejate" și în timpul sacrificării[3] și uciderii[4] lor. Aceste aspecte sunt reglementate prin Ordinul președintelui Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor nr. 180/2006 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind protecția animalelor în timpul sacrificării și uciderii[5]. Aceste norme se aplică animalelor crescute pentru producția de carne, piele, blană sau pentru alte produse și la metodele de ucidere a animalelor în scopul combaterii unor boli. Prevederile acestor norme nu se aplică experiențelor tehnice sau științifice efectuate sub supravegherea A.N.S.V.S.A., animalelor care sunt ucise în timpul unor evenimente sportive sau culturale și animalelor sălbatice ucise în timpul vânatului[6].

197. Atribuțiile autorităților publice competente în domeniul protecției animalelor domestice. Apărarea sănătății animalelor, în general protecția animalelor domestice[7], prevenirea transmiterii de boli de la animale la om, salubritatea furajelor pentru animale și protecția mediului în raport cu creșterea animalelor constituie problemă de stat și o îndatorire pentru toți oamenii. Statul organizează și sprijină activitatea de apărare a sănătății animalelor, de supraveghere, prevenire și control al bolilor, cu privire specială la cele ce se pot transmite de la animale la om, prin asigurarea cadrului instituțional și juridic, a resurselor financiare, a bazei tehnico-materiale necesare pentru desfășurarea în condiții optime a activităților din domeniul veterinar[8]. Pentru realizarea atribuțiilor sale, potrivit Anexei 2 la H.G. nr. 130/2006, în subordinea A.N.S.V.S.A. funcționează două categorii de unități: cu și fără personalitate juridică. Unitățile cu personalitate juridică sunt: Institutul de Diagnostic și Sănătate Animală; Institutul pentru Controlul Produselor Biologice și Medicamentelor de Uz Veterinar; Institutul de Igienă și Sănătate Publică Veterinară; și direcțiile sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor județene și a municipiului București, inclusiv laboratoarele veterinare de stat. Unități fără personalitate juridică sunt circumscripțiile sanitar-veterinare zonale

---

[1] Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. 3 din 5 ianuarie 2005.

[2] Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. 174 din 2 iulie 1997.

[3] Prin *sacrificare* înțelegem cauzarea morții unui animal prin sângerare. În cazul sacrificărilor religioase, autoritatea religioasă din partea căreia se practică sacrificarea va avea competența de a aplica și de a monitoriza prevederile specifice ce se aplică sacrificării în conformitate cu anumite ritualuri religioase și va acționa sub răspunderea unui medic veterinar oficial.

[4] Prin *ucidere* înțelegem orice procedeu care cauzează moartea animalului.

[5] M. Of. nr. 721 din 23 august 2006.

[6] A se vedea Norma sanitară veterinară privind problemele de sănătate animală și de sănătate publică referitoare la uciderea vânatului sălbatic și la comercializarea cărnii de vânat sălbatic, aprobată prin Ordinul ministrului agriculturii, alimentației și pădurilor nr. 119/2003 (M. Of. nr. 159 și 159 bis din 12 martie 2003), ce transpune Directiva Consiliului 92/45/CEE.

[7] Desigur, distingerea problemelor de protecție a animalelor cu privire la animalele sălbatice și cele domestice o facem doar pentru a le analiza cu luarea în considerare a specificului fiecăreia dintre cele două categorii, dar – în esență – multe probleme sunt comune.

[8] A se vedea art. 3 din O.G. nr. 42/2004 privind organizarea activității veterinare.

și circumscripțiile sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor[1]. Ambele aceste categorii de unități sunt instituții publice finanțate din subvenții acordate de la bugetul de stat și din venituri proprii.

Serviciile sanitar-veterinare se organizează și funcționează ca sistem veterinar unic. Potrivit art. 4 din O.G. nr. 42/2004, aceste servicii sunt structurate astfel: servicii sanitar-veterinare de stat – publice; activități sanitar-veterinare de liberă practică; formațiuni de asistență sanitar-veterinară ce pot funcționa în cadrul unor structuri cu personalitate juridică.

Serviciile sanitar-veterinare de stat se organizează după o concepție unitară, în sistem piramidal al fluxului de comandă, pe principiu teritorial, ca sector distinct și autonom[2]. Ele au o structură proprie, cuprinzând: Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor, care este autoritatea veterinară centrală și care coordonează tehnic și administrativ întreaga activitate a serviciilor veterinare, organizează și controlează efectuarea activităților veterinare publice; institutele veterinare, care sunt autorități de referință la nivel național pentru domeniile de competență specifice acestora. Ele au personalitate juridică, în subordinea A.N.S.V.S.A.; direcțiile sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor județene și a municipiului București, care sunt autorități teritoriale, cu personalitate juridică în subordinea A.N.S.V.S.A.; circumscripțiile sanitar-veterinare zonale și circumscripțiile sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor, fără personalitate juridică, organizate în structura direcțiilor sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor județene și a municipiului București.

Potrivit art. 9 din O.G. nr. 42/2004, domeniile de competență ale serviciilor sanitar-veterinare de stat sunt următoarele: stabilirea obligațiilor și responsabilităților persoanelor fizice și juridice, precum și ale instituțiilor și organelor administrației publice în domeniul sanitar-veterinar; autorizarea, omologarea și acreditarea în acest domeniu; sănătatea animalelor (calificarea statusului de sănătate a animalelor, certificarea veterinară, măsurile de protecție, notificarea veterinară, declararea bolilor, controlul bolilor la animale și prevenirea transmiterii acestora de la animale la om); sănătatea publică veterinară; identificarea și înregistrarea animalelor; inspecția și controalele sanitar-veterinare ș.a.

Apărarea sănătății animalelor, în general protecția animalelor domestice[3], prevenirea transmiterii de boli de la animale la om, salubritatea furajelor pentru animale și protecția mediului în raport cu creșterea animalelor constituie problemă de stat și o îndatorire pentru toți oamenii. Statul organizează și sprijină activitatea de apărare a

---

[1] Până în anul 2006, au mai existat și posturi de inspecție la frontieră. Personalul din cadrul posturilor de inspecție la frontieră care își încetează activitatea ca urmare a aderării României la Uniunea Europeană este transferat în interes de serviciu, cu menținerea funcției publice avute, la direcțiile sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor județene [a se vedea alin. (2^1) al art. 5 din H.G. nr. 130/2006, introdus de pct. 2 al art. unic din H.G. nr. 133/2007 (M. Of. nr. 110 din 14 februarie 2007)].

[2] Conform art. 5 din O.G. nr. 42/2004.

[3] Desigur, distingerea problemelor de protecție a animalelor cu privire la animalele sălbatice și cele domestice o facem doar pentru a le analiza cu luarea în considerare a specificului fiecăreia dintre cele două categorii, dar – în esență – multe probleme sunt comune.

sănătății animalelor, de supraveghere, prevenire și control al bolilor, cu privire specială la cele ce se pot transmite de la animale la om, prin asigurarea cadrului instituțional și juridic, a resurselor financiare, a bazei tehnico-materiale necesare pentru desfășurarea în condiții optime a activităților din domeniul sanitar-veterinar[1]. În art. 26 alin. (1) – modificat prin Legea nr. 9/2008 – din Legea nr. 205/2004 privind protecția animalelor se stabilește în acest sens că „Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor, Ministerul Internelor și Reformei Administrative, prin organele abilitate, în colaborare cu reprezentații organizațiilor de protecție a animalelor, *monitorizează aplicarea prezentei legi*" (s.n. – E.L.). Pentru aceasta, persoanele împuternicite, potrivit atribuțiilor de serviciu, din cadrul A.N.S.V.S.A. și MIRA au acces în clădiri, adăposturi și alte locuri unde sunt ținute animalele, precum și dreptul de a solicita orice informație și documente necesare controlului și de a prevala probe pentru cercetări și analize de laborator. *În situația* în care locul unde sunt ținute animalele se află la domiciliul sau reședința deținătorilor de animale, accesul persoanelor la care ne-am referit în acest spațiu se face cu acordul deținătorului. În lipsa acordului, deținătorul este obligat să facă dovada respectării dispozițiilor legale formulate în art. 5 din lege (asupra căruia revenim).

Autoritățile publice de specialitate își desfășoară activitatea lor potrivit programelor elaborate pe ani calendaristici[2] de A.N.S.V.S.A., care sunt duse la îndeplinire de direcțiile sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor județene, respectiv a municipiului București, și institutele veterinare.

A.N.S.V.S.A., fără a aduce atingere directivelor comunitar în vigoare, furnizează Comisiei Europene informații referitoare la cadrul legislativ și la activitatea desfășurată în domeniul protecției animalelor, transpunând directivele Consiliului date în acest domeniu.

A.N.S.V.S.A. este organizată și funcționează ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, autoritate de reglementare în domeniul sanitar-veterinar și pentru siguranța alimentelor, în subordinea Guvernului și în coordonarea ministrului agriculturii, pădurilor și dezvoltării rurale. Această autoritate este reprezentată la nivel județean de direcțiile sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor, iar la nivel local, de circumscripțiile sanitare-veterinare zonale și de circumscripțiile sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor[3].

Pentru realizarea obiectivelor din domeniul său de activitate, A.N.S.V.S.A. exercită următoarele funcții:

---

[1] A se vedea art. 3 din O.G. nr. 42/2004 privind organizarea activității veterinare.

[2] Pentru anul 2008, există „Programul acțiunilor de supraveghere, prevenire și control al bolilor la animale, al celor transmisibile de la animale la om, protecția animalelor și protecția mediului pentru anul 2008", aprobat prin Ordinul Autorității naționale sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor nr. 4/2008 (M. Of. nr. 80 din 1 februarie 2008).

[3] A se vedea art. 1 alin. (1) și (3) din H.G. nr. 130/2006 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor și a unităților din subordinea acesteia (M. Of. nr. 90 din 31 ianuarie 2006), cu modificările și completările ulterioare.

„a) de strategie, prin care se elaborează, în conformitate cu politica Guvernului și cu tendințele pe plan internațional, strategia în vederea asigurării și garantării sănătății animalelor, sănătății publice, protecției animalelor, protecției mediului și a siguranței alimentelor;

b) de reglementare, prin care se asigură, în conformitate cu strategia adoptată, realizarea cadrului juridic și elaborarea reglementărilor specifice activităților din domeniul sanitar-veterinar și al siguranței alimentelor;

c) de administrare a structurilor din subordine, prin care se asigură coordonarea și gestionarea serviciilor pentru care statul este responsabil în domeniul sanitar-veterinar și al siguranței alimentelor;

d) de reprezentare, prin care se asigură, în numele statului sau al Guvernului României, reprezentarea pe plan intern și extern în domeniul său de activitate;

e) de autoritate de stat, prin care se dispune și se asigură supravegherea și controlul aplicării și respectării reglementărilor în domeniul său de activitate"[1].

În exercitarea acestor funcții, legea[2] stabilește atribuțiile principale ale acestei autorități, dintre care amintim câteva exemple din domeniul sanitar-veterinar și al siguranței alimentelor.

Astfel, organizează activitățile sanitar-veterinare publice pe întregul teritoriu al țării pentru asigurarea sănătății animalelor etc.; conduce serviciile sanitar-veterinare de stat; elaborează norme sanitar-veterinare unice și obligatorii pentru toate persoanele fizice și juridice; stabilește drepturile și obligațiile medicilor veterinari oficiali și de liberă practică împuterniciți pentru efectuarea unor astfel de activități; organizează, coordonează, gestionează și controlează activitatea privind identificarea și înregistrarea animalelor; organizează și concesionează activitățile sanitar-veterinare publice de interes național și controlează efectuarea acestora de către medicii veterinari de liberă practică împuterniciți; stabilește politicile în domeniul bunăstării animalelor, la ferma, în timpul transportului și la sacrificare sau ucidere; elaborează politicile de luptă în cazul apariției de boli majore la animale; organizează acțiunile de intervenție pentru combaterea epidemiilor în rândul animalelor și coordonează activitatea grupurilor de lucru pentru fiecare situație de criză; contribuie efectiv la combaterea epidemiilor în rândul animalelor, conform normelor Uniunii Europene și măsurilor stipulate în manualul operațional; controlează aplicarea normelor sanitare veterinare; elaborează și implementează strategia și legislația privind siguranța alimentelor; coordonează activitatea de control în domeniul siguranței și calității alimentelor, după modelul existent în țările din Uniunea Europeană etc.

În general, A.N.S.V.S.A. asigură armonizarea cadrului legislativ național cu reglementările din Uniunea Europeană în domeniul sanitar-veterinar și al siguranței alimentelor; elaborează și promovează acte normative în cele două domenii de activitate; întreprinde demersurile necesare în vederea obținerii unor contribuții financiare comunitare pentru unele activități în aceste domenii, în special pentru implementarea unor prevederi ale legislației comunitare ș.a.

---

[1] A se vedea H.G. nr. 130/2006, art. 2.

[2] A se vedea H.G. nr. 130/2006, art. 3.

În exercitarea atribuțiilor sale, A.N.S.V.S.A. colaborează cu ministerele, cu celelalte organe de specialitate din subordinea Guvernului, precum și cu alte autorități ale administrației publice centrale și locale, instituții publice, precum și cu alte organisme interesate.

În calitatea sa de coordonator al celor două domenii de activitate, ministrul agriculturii exercită atribuțiile stabilite în art. 6 din H.G. nr. 130/2006, dintre care amintim următoarele: analizează periodic rapoartele de activitate în domeniile coordonate și dispune măsurile necesare; avizează proiectele de acte normative inițiate de A.N.S.V.S.A.; monitorizează măsurile dispuse pentru îndeplinirea angajamentelor asumate în procesul de integrare europeană în domeniile respective ș.a.

În cadrul A.N.S.V.S.A., funcționează Consiliul științific format din șapte personalități recunoscute în domeniile de competență, care se întrunește trimestrial sau ori de câte ori este necesar pentru examinarea și dezbaterea unor probleme din domeniul de specialitate și care prezintă avizele științifice la solicitarea autorității, precum și Consiliul consultativ format din reprezentanți ai ministerelor, ai altor autorități ale administrației publice competente în cele două domenii de activități și din reprezentanți ai societății civile, care are atribuții în stabilirea priorităților în ceea ce privește cererile de consultări științifice privind identificarea, evaluarea și managementul riscului, precum și al situațiilor de criză și se întrunește pentru examinarea și dezbaterea unor probleme din cele două domenii de activități, prezentând avizele consultative la solicitarea autorității.

Potrivit art. 17 din H.G. nr. 130/2006, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, personalul împuternicit al A.N.S.V.S.A. poate dispune punerea sub sechestru sanitar-veterinar a produselor alimentare necorespunzătoare, măsuri precum confiscarea, distrugerea, incinerarea produselor alimentare improprii consumului și tăierea sau uciderea animalelor, în condițiile legii, conform cerințelor sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor. Pentru desfășurarea unor activități sanitar-veterinare publice, direcțiile sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor județene (și m. București) pot încheia contracte-tip cu medicii veterinari de liberă practică împuterniciți. Ele mai încheie contracte de prestări de servicii pentru aplicarea mărcilor auriculare, precum și pentru alte servicii în domeniul sanitar-veterinar, potrivit reglementărilor legale în vigoare privind achizițiile publice.

Pentru realizarea atribuțiilor sale, potrivit Anexei 2 la H.G. nr. 130/2006, în subordinea A.N.S.V.S.A. funcționează două categorii de unități: cu și fără personalitate juridică. Unitățile cu personalitate juridică sunt: Institutul de Diagnostic și Sănătate Animală; Institutul pentru Controlul Produselor Biologice și Medicamentelor de Uz Veterinar; Institutul de Igienă și Sănătate Publică Veterinară; și direcțiile sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor județene și a municipiului București, inclusiv laboratoarele veterinare de stat. Unități fără personalitate juridică sunt circumscripțiile sanitar-veterinare zonale și circumscripțiile sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor[1)]. Ambele aceste categorii de unități sunt instituții publice finanțate din subvenții acordate de la bugetul de stat și din venituri proprii.

[1)] Până în anul 2006, au mai existat și posturi de inspecție la frontieră. Personalul din cadrul posturilor de inspecție la frontieră care își încetează activitatea ca urmare a aderării României la

Potrivit art. 17 din O.G. nr. 42/2004, autoritățile administrației publice centrale și locale au obligația să colaboreze și să sprijine medicii veterinari oficiali și medicii veterinari de liberă practică împuterniciți în exercitarea competențelor specifice domeniului veterinar.

198. Atribuțiile și răspunderile medicilor veterinari. Atribuțiile și responsabilitățile medicilor veterinari, care sunt fie oficiali, fie de liberă practică împuterniciți pentru efectuarea unor activități sanitar-veterinare publice, se stabilesc de către A.N.S.V.S.A.

Potrivit art. 8 din O.G. nr. 42/2004, *medicii veterinari oficiali* sunt medicii veterinari din cadrul autorității veterinare centrale, institutelor veterinare și direcțiilor veterinare și pentru siguranța alimentelor județene și a municipiului București. Medicii veterinari care își desfășoară activitatea în structura altor ministere au atribuții și competențe de medic veterinar oficial. Aceștia pot fi trecuți, cu acordul părților, în structura autorității veterinare.

În exercitarea profesiunii, medicii veterinari au numeroase obligații, dintre care amintim cele mai semnificative: să anunțe, fără întârziere, autoritatea veterinară despre orice suspiciune privind apariția unei boli supuse, potrivit legii, notificării obligatorii și a oricărui risc privind sănătatea animalelor, sănătatea publică, bunăstarea și protecția animalelor, protecția mediului și siguranța alimentelor; să ia măsurile de urgență prevăzute de lege pentru a preveni și a opri difuzarea unor boli transmisibile ale animalelor; să participe, la solicitarea autorităților competente, la acțiuni de eradicare a unor boli transmisibile ale animalelor, precum și la cele de control în cazul izbucnirii unor boli transmisibile emergente pentru țara noastră; să dispună respectarea perioadelor de așteptare și întrerupere, referitoare la eliminarea sau prezența de reziduuri la animale vii, în produse ori subproduse de origine animală destinate consumului uman; să păstreze confidențialitatea asupra oricăror fapte, informații sau documente de care iau cunoștință în exercitarea activităților pentru care există drepturi de autori, protecție de confidențialitate comercială ori dacă utilizarea acestor date este licențiată etc.[1)]

În privința obligațiilor medicilor veterinari oficiali, reținem următoarele: dispun aplicarea prevederilor legislației veterinare, controlează respectarea acestora și efectuează activitățile veterinare publice[2)] ce intră în responsabilitatea lor; dispun măsurile necesare și supraveghează aplicarea acestora pentru apărarea și îmbunătățirea sănătății animalelor, protecția sănătății publice etc.; dispun fără întârziere măsurile necesare până la clarificarea oricărei suspiciuni referitoare la apariția unei boli sau unui element

---

Uniunea Europeană este transferat în interes de serviciu, cu menținerea funcției publice avute, la direcțiile sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor județene [a se vedea alin. (2^1) al art. 5 din H.G. nr. 130/2006, introdus de pct. 2 al art. unic din H.G. nr. 133/2007 (M. Of. nr. 110 din 14 februarie 2007)].

[1)] A se vedea art. 13 din O.G. nr. 42/2004 privind organizarea activității veterinare.

[2)] *Activitatea sanitar-veterinară publică* exprimă activități veterinare strategice, de interes național, efectuate în limitele de competență ale serviciilor veterinare pentru aplicarea strategiilor și politicilor guvernamentale de apărare și îmbunătățire a statusului de sănătate, pentru protecția sănătății publice, a animalelor, protecția mediului și siguranța alimentelor.

de risc în relație cu sănătatea animalelor etc.; dispun măsurile necesare pentru precizarea cauzelor îmbolnăvirilor și controlează aplicarea măsurilor specifice în vederea controlării și eradicării bolilor transmisibile ale animalelor și zoonozelor; asigură controlul produselor și subproduselor de origine animală, al materiilor furajere utilizate în nutriția animalelor și al produselor medicinale veterinare în toate fazele de producere, depozitare, colectare, transport, procesare, intermediere, punere pe piață, și al celor ce fac obiectul importului, exportului, tranzitului și comerțului etc.[1)]

Măsurile stabilite de medicii veterinari oficiali în exercitarea acestor atribuții sunt obligatorii pentru toate persoanele ce desfășoară activități ce intră sub incidența competențelor serviciilor veterinare.

În ce privește medicii veterinari de liberă practică împuterniciți, subliniem că ei, pe lângă obligațiile generale pe care au toți medicii veterinari (la care ne-am referit mai sus), sunt îndatorați să respecte obligațiile pe care și le asumă prin contractele pentru efectuarea unor activități veterinare publice, pe care le încheie cu direcțiile veterinare și pentru siguranța alimentelor județene și a municipiului București. Aceste direcții pot contracta cu medicii veterinari organizați în condițiile legii unele activități veterinare publice de interes național prevăzute în „Programul acțiunilor de supraveghere, prevenire și control al bolilor la animale, al celor transmisibile de la animale la om, protecția animalelor și protecția mediului", stabilite de A.N.S.V.S.A. Desigur, acești medici veterinari desfășoară și activitățile de asistență medical-veterinară, care se asigură în exclusivitate de serviciile medicale veterinare particulare[2)].

199. Îndatoririle deținătorilor de animale domestice. Potrivit art. 2 din O.G. nr. 42/2004 privind organizarea activității veterinare, persoanele fizice și persoanele juridice proprietare sau deținătoare de animale vii ori material germinativ de origine animală, cele care produc, depozitează, colectează, transportă procesează, intermediază, pun pe piață, importă, exportă sau comercializează animale vii ori material germinativ de origine animală, produse și subproduse de origine animală, produse medicinale veterinare, deșeuri, subproduse de origine animală care nu sunt destinate consumului uman sau agenți patogeni de origine animală, produse și materii utilizate în nutriția animalelor ori alte materii și produse ce pot influența starea de sănătate a animalelor răspund pentru aplicarea și respectarea întocmai a prevederilor legislației veterinare, în vederea asigurării și garantării sănătății animalelor, a sănătății publice, protecției animalelor, protecției mediului și a siguranței alimentelor.

Deținătorii de animale au obligația: de a asigura aplicarea normelor sanitare veterinare și de zooigienă privind adăpostirea, hrănirea, îngrijirea, reproducția, exploatarea, protecția și bunăstarea animalelor[3)]; de a avea un comportament lipsit de brutalitate față de animale, de a asigura condițiile elementare necesare scopului pentru care sunt crescute, de a nu le abandona și/sau izgoni[4)].

[1)] A se vedea art. 14 din O.G. nr. 42/2004.

[2)] Conform art. 15 din aceeași ordonanță.

[3)] A se vedea art. 3 din Legea nr. 205/2004 privind protecția animalelor, articol modificat de pct. 1 al art. unic din Legea nr. 9/2008.

[4)] A se vedea Legea nr. 205/2004, art. 4.

Potrivit art. 5 alin. (1) din Legea nr. 205/2004, deținătorii de animale sunt obligați să asigure acestora, în funcție de nevoile etologice[1)], specie, rasă, sex, vârstă și categorie de producție, următoarele: un adăpost corespunzător; hrană și apă suficiente; posibilitatea de mișcare suficientă; îngrijire și atenție; asistență medicală[2)]. Lor le este interzis să aplice rele tratamente[3)] și cruzimi[4)].

Animalele folosite în scopuri experimentale sunt supuse unor reguli de protecție specifice, fără a li se provoca suferințe inutile[5)].

Este interzisă eutanasierea câinilor, a pisicilor și a altor animale, cu excepția animalelor cu boli incurabile constatate de medicul veterinar.

O.G. nr. 42/2004 stabilește în art. 16 obligațiile persoanelor fizice și juridice proprietare sau deținătoare de animale vii ori material germinativ de origine animală, dintre care selectăm cele în domeniul veterinar care interesează direct cercetările noastre. Astfel, ele trebuie: să asigure sprijinul necesar autorităților veterinare pentru realizarea atribuțiilor și responsabilităților acestora; să permită accesul liber, permanent și nerestricționat al autorităților veterinare pentru efectuarea inspecțiilor, controalelor, verificărilor sau examinărilor în domeniul de specialitate[6)]; să ofere autorităților veterinare asistența necesară în timpul efectuării activității lor; să anunțe fără întârziere autoritățile veterinare locale și administrația publică locală despre apariția oricărei suspiciuni sau îmbolnăviri a animalelor, iar până la sosirea medicului veterinar să izoleze animalele bolnave, moarte (ucise ori tăiate); să anunțe autoritățile veterinare

---

1) În funcție de obiceiurile sau moravurile locului.

2) Această din urmă obligație a fost introdusă de pct. 3 al art. unic din Legea nr. 9/2008.

3) Potrivit art. 6 alin. (1) din Legea nr. 205/2004, prin „rău tratament" se înțelege comportamentul brutal, abuzul în utilizarea animalelor, supunerea animalelor la eforturi inutile, precum și neasigurarea stabilite la art. 5 alin. (1) din aceeași lege.

4) Alin. (2) al art. 5 a fost modificat de pct. 4 al art. unic din Legea nr. 9/2008. Potrivit art. 6 alin. (2) din Legea nr. 205/2004, prin „cruzimi față de animale" se înțelege: omorârea animalelor, cu intenție; practicarea tirului pe animale domestice sau captive; organizarea de lupte între animale sau cu animale; folosirea de animale vii pentru dresajul animalelor sau pentru a le controla agresivitatea; folosirea de animale pentru expoziții, spectacole, publicitate, realizare de filme și în scopuri asemănătoare, dacă aceste activități le provoacă suferințe fizice și psihice, afecțiuni sau răniri; abandonarea și/sau alungarea unui animal a cărui existență depinde de îngrijirea omului; administrarea de substanțe destinate stimulării capacităților fizice ale animalelor în timpul competițiilor sportive, sub forma dopajului; maltratarea și schingiuirea animalelor; intervențiile chirurgicale destinate modificării aspectului unui animal sau altor scopuri necurative, cum ar fi codomia, cuparea urechilor, secționarea corzilor vocale, ablația ghearelor, coltilotul ciocului și dinților; provocarea de suferințe fizice și psihice prin orice mijloace; despărțirea puilor de mamă până la vârsta de minimum opt săptămâni de viață; capturarea animalelor prin alte metode decât cele prevăzute de lege; folosirea armelor cu tranchilizant în alte situații decât pentru imobilizarea animalelor [art. 6. alin. (2) a fost modificat de pct. 5 al art. unic din Legea nr. 9/2008]. Abandonul la care ne-am referit mai sus constă în lăsarea unui animal aflat în proprietatea și/sau îngrijirea omului, pe domeniul public, fără hrană, adăpost și tratament medical.

5) A se vedea art. 7 din Legea nr. 205/2004 (modificat).

6) A se vedea enumerarea acestor activități în art. 18 din O.G. nr. 42/2004.

locale, în termenul stabilit de lege, despre intrarea/ieşirea de animale din/în localități, înstrăinarea şi dobândirea de animale, dispariția, moartea, tăierea de animale etc.; să sprijine autoritățile veterinare în efectuarea acțiunilor veterinare de interes public; să prezinte animalele pentru efectuarea acțiunilor veterinare de interes public, la locul, data şi ora stabilite de medicul veterinar oficial sau de medicul veterinar de liberă practică împuternicit; să respecte măsurile stabilite de autoritatea veterinară; să aplice normele veterinare privind cerințele de zooigienă, de adăpostire, îngrijire, de reproducție şi utilizare rațională a animalelor; să aplice măsurile veterinare pentru prevenirea bolilor animalelor, precum şi pentru controlul şi eradicarea sau prevenirea difuzării acestora în teritoriu ş.a.

Persoanele care contribuie la dresarea unui animal sunt obligate de a folosi mijloace de dresaj care să nu provoace traume psihice sau fizice, precum şi de a folosi metode care să nu prejudicieze sănătatea ori bunăstarea animalului[1].

200. Condițiile privind comerțul, transportul şi folosirea animalelor[2]. Autoritatea Națională Sanitară Veterinară şi pentru Siguranța Alimentelor din considerente privind protecția animalelor sau conservarea speciilor de animale existente pe teritoriul țării, poate impune anumite condiții, precum şi limita sau interzice importul, exportul, tranzitul şi comerțul cu animale, ținând cont de reglementările comunitare.

Transportatorii au obligația de a transporta animalele în condiții corespunzătoare pentru a evita rănirea ori epuizarea fizică sau/şi psihică a acestora. Condițiile privind transportul animalelor se stabilesc de A.N.S.V.S.A.

Potrivit art. 15 din Legea nr. 205/2004, animalele pot fi folosite în scop publicitar, în spectacole, expoziții, competiții sau alte manifestării similare numai dacă organizatorul asigură condiții de adăpost, hrană şi apă, posibilitatea de mişcare, îngrijire şi asistență medicală (stabilite în art. 5 din aceeaşi lege) şi dacă sănătatea şi bunăstarea animalelor nu sunt puse în pericol. În cursul competițiilor sau cu alte ocazii, este interzis să se administreze animalelor substanțe ori să fie supuse unor procedee pentru creşterea sau diminuarea nivelului natural al performanțelor. În comisia de organizare şi/sau de arbitraj trebuie cuprins şi un reprezentant al organizațiilor de protecție a animalelor[3].

Animalele pot fi supuse unor intervenții chirurgicale doar în cazurile motivate, numai de către medicii veterinari şi în spații autorizate (cu excepția situațiilor în care intervenția se impune la fața locului)[4].

În ce priveşte sacrificarea şi uciderea animalelor, legiuitorul nostru dispune doar că acestea nu vor fi supuse unor suferințe inutile şi că aceste operațiuni se vor efectua cu respectarea prevederilor legale, cu excepția cazului când, datorită unor accidente sau boli, animalul trebuie sacrificat ori ucis imediat[5].

---

[1] A se vedea art. 12 din Legea nr. 205/2004.

[2] A se vedea Capitolul III din Legea nr. 205/2004.

[3] A se vedea art. 16 din Legea nr. 205/2004, completat prin pct. 11 al art. unic din Legea nr. 9/2008.

[4] A se vedea art. 17 din Legea nr. 205/2004 (completat).

[5] A se vedea art. 19-21 din Legea nr. 205/2004 (modificat).

Potrivit prevederilor art. 22 (modificat) al Legii nr. 205/2004 privind protecția animalelor, acestea[1] pot fi folosite pentru cercetare științifică, diagnosticarea de boli, producerea unor medicamente sau produse biologice, dar numai atunci când obiectivul activității nu poate fi atins prin alte metode ce nu implică folosirea animalelor[2]. Este interzisă folosirea în scop experimental a animalelor sălbatice enumerate în anexa nr. II la Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa[3] adoptată la Berna în 1979, denumite specii de faună strict protejate, în anexa nr. 1 la Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție[4] adoptată la Washington în 1973, în anexele nr. I și II la Convenția privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice[5] adoptată la Bonn în 1979, în anexele 3 și 4 la O.U.G. nr. 236/2000 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, cu excepția cazurilor în care experimentele au ca obiectiv cercetarea în scopul stabilirii măsurilor adecvate pentru conservarea acestor specii sau cercetări biomedicale foarte importante, în care speciile respective se dovedesc a fi singurele care corespund acelor scopuri experimentale.

Crescătoriile[6] și unitățile de furnizare[7] a animalelor folosite în aceste scopuri trebuie să fie autorizate și înregistrate de către Ministerul agriculturii. Centrele de furnizare pot achiziționa animale numai din crescătorii sau de la alte centre furnizoare, cu condiția ca animalele să nu fi fost ilegal importate sau să reprezinte animale nedomesticite ori fără stăpân, cu excepția cazului în care există acorduri între instituții[8].

Experimentele trebuie făcute numai de către persoane competente atestate sau sub directa supraveghere a unei astfel de persoană. Dacă există o altă metodă științifică pentru obținerea acelorași rezultate și care nu implică folosirea de animale, experimentul nu se va autoriza. Toate experimentele trebuie stabilite astfel, încât să se evite chinuirea animalelor de experiment, durerile și suferințele nejustificate. În art. 8 alin. (1) din O.G. nr. 37/2002 se stabilește că toate experimentele trebuie realizate sub anes-

---

[1] Animale care pot fi folosite în astfel de scopuri sunt: șoarece, șobolan, porc de Guineea, Hamster auriu, iepure, primate neumane, câine, pisică prepeliță.

[2] A se vedea și O.G. nr. 37/2002 pentru protecția animalelor folosite în scopuri științifice sau alte scopuri experimentale (M. Of. nr. 95 din 2 februarie 2002), aprobată cu modificări prin Legea nr. 471/2002.

[3] La care România a aderat prin Legea nr. 13/1993 (M. Of. nr. 62 din 25 martie 1993).

[4] La care România a aderat prin Legea nr. 69/1994 (M. Of. nr. 211 din 12 august 1994).

[5] La care România a aderat prin Legea nr. 13/1998 (M. Of. nr. 24 din 26 ianuarie 1998).

[6] Prin *crescătorie* înțelegem orice unitate în care animalele sunt crescute în vederea utilizării lor în scopuri experimentale.

[7] Prin *unitate furnizoare* se înțelege orice unitate care furnizează animale de experiență, cu excepția crescătoriilor.

[8] A se vedea art. 15 din O.G. nr. 37/2002 pentru protecția animalelor folosite în scopuri științifice sau în alte scopuri experimentale (M. Of. nr. 95 din 2 februarie 2002), prin care se transpune Directiva Consiliului nr. 86/609/ CEE privind armonizarea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre în ceea ce privește protecția animalelor utilizate în scopuri experimentale și în alte scopuri științifice (J.O.C.E. nr. L 358/1986), amendată de către Directiva Parlamentului European și a Consiliului nr. 2003/65/CE (J.O.C.E. nr. L 230/2003, p. 32-33).

tezie locală sau generală, cu excepția cazului când anestezia este considerată mai traumatizantă pentru animal decât experimentul în sine sau anestezia este incompatibilă cu scopul experimentului. După finalizarea oricărui experiment trebuie să se decidă dacă animalul folosit va fi lăsat în viață sau va fi sacrificat, după o metodă care să nu producă alte suferințe, în cazul în care starea sa de sănătate nu va mai reveni la normal. Când animalul folosit va fi lăsat în viață, autoritățile în drept pot aproba punerea sa în libertate, dacă acest fapt nu constituie un pericol pentru sănătatea populației sau pentru mediu și cu condiția ca animalului să i se asigure toate condițiile de îngrijire[1)].

Țara noastră încurajează cercetarea în scopul dezvoltării și validării tehnicilor alternative care furnizează un nivel de informații asemănător celui obținut din experimentele efectuate pe animale, dar care utilizează un număr mai mic de animale sau proceduri mai puțin dureroase și monitorizează tendințele din domeniul metodelor experimentale.

Încălcarea prevederilor O.G. nr. 37/2002 atrage, printre altele, răspunderea contravențională[2)]. Astfel, constituie contravenție: cauzarea de durere, suferință, anxietate sau invaliditate săvârșită de către folositor în afara obligațiilor asumate de acesta la avizarea experimentelor încălcarea prevederilor instrucțiunilor pentru adăpostirea și îngrijirea animalelor de experiență aprobare; livrarea animalelor nemarcate sau neînmatriculate și fără certificat sanitar-veterinar. Aceste contravenții se sancționează cu amendă de la 5.000.000 lei vechi la 25.000.000 lei vechi. În cazul repetării săvârșirii contravenției în termen de un an de la data constatării contravenției anterioare, pe lângă amendă, se aplică și sancțiunea anulării autorizației de exercitare a activității de cercetare, furnizare și folosire a animalelor folosite în scopuri științifice sau în alte scopuri experimentale.

Constatarea acestor contravenții și aplicarea sancțiunilor se fac de către inspectorii pentru protecția animalelor din cadrul instituțiilor abilitate, respectiv A.N.S.V.S.A. și unitățile din subordine, conform atribuțiilor stabilite prin lege.

O.U.G. nr. 12/2007 pentru modificarea și completarea unor acte normative care transpun *acquis*-ul comunitar în domeniul protecției mediului este foarte importantă în materie.

2.3. Stabilirea și sancționarea încălcărilor normelor sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor

201. Răspunderi și sancțiuni

201. Răspunderi și sancțiuni. Încălcarea prevederilor legislației privind protecția animalelor atrage răspunderea contravențională, penală și civilă, după caz.

Potrivit art. 2 din H.G. nr. 984/2005 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor[3)], următoarele fapte

---

[1)] A se vedea art. 11 din O.G. nr. 37/2002.

[2)] A se vedea art. 25 și 26 din O.G. nr. 37/2002.

[3)] A se vedea H.G. nr. 984/2005 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor (M. Of. nr. 814 din 8 septembrie 2005), modificată și completată prin H.G. nr. 30/2008 (M. Of. nr. 40 din 17 ianuarie 2008).

constituie contravenții la normele sanitare veterinare *referitoare la măsurile generale și speciale de menținere indemnității teritoriului față de bolile transmisibile la animale, de apărare a sănătății animalelor și de prevenire a transmiterii de boli de la animale la om,* și care se sancționează după cum urmează.

a) Cu amendă de la 1.000 la 1.500 lei (RON): 1. introducerea fără documente sanitare veterinare a altor animale în efectivele existente, exploatații de animale sau gospodării ale populației ori în turmele constituite pe pășuni, precum și neanunțarea consiliilor locale în termen legal în vederea înscrierii în registrele agricole a oricăror schimbări în efectivele de animale și a produșilor obținuți de la acestea; 2. lipsa sau păstrarea necorespunzătoare a Registrului de exploatație; 3. nepredarea mărcilor de identificare auriculară/crotaliilor și/sau a pașapoartelor în cazul bovinelor, de la animalele sacrificate sau moarte; 4. neanunțarea imediată a medicului veterinar despre suspiciunea sau apariția unei boli transmisibile la animale, precum și înstrăinarea sau neizolarea animalelor bolnave ori suspecte de boală; 5. neamenajarea și neîntreținerea, conform normelor, a locurilor de adunare și staționare temporară a animalelor în târguri, centre de colectare, expoziții, baze pentru achiziții și export de animale, stații de îmbarcare-debarcare și în alte spații sau locuri amenajate în aceste scopuri; 6. colectarea și folosirea în hrana animalelor a resturilor menajere sau a deșeurilor și subproduselor de origine animală, cu încălcarea normelor sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor; 7. neînregistrarea animalelor în Registrul agricol al primăriilor în termenele legale sau nepunerea la dispoziția autorității sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor, la cererea acesteia, a datelor privind mișcarea efectivelor de animale pe specii; 8. nerespectarea cerințelor veterinare specifice prevăzute în norme privind circulația internă, importul, exportul, tranzitul și comerțul cu deșeuri sau subproduse de origine animală care nu sunt destinate consumului uman.

b) Cu amendă de la 1.000 lei la 2.000 lei (RON): 1. nerespectarea măsurilor de profilaxie generală privind accesul în incinte, împrejmuirea, amenajarea, întreținerea și funcționarea dezinfectorului rutier, vestiarului sau filtrului sanitar veterinar din exploatările de animale, locurile de aglomerare a animalelor, din unitățile care produc, prelucrează, depozitează sau valorifică produse alimentare și produse destinate nutriției animale, precum și în unitățile care produc medicamente și alte produse de uz veterinar, unitățile de colectare, neutralizare sau de procesare a deșeurilor de origine animală; 2. nerespectarea prevederilor legale privind înregistrarea și păstrarea evidențelor referitoare la animale tratate, produsele medicinale administrate, durata tratamentului și perioada de așteptare, precum și nerespectarea perioadei de așteptare pentru animalele tratate și produsele obținute de la acestea; 3. neexecutarea acțiunilor de dezinfecție, dezinsecție și deratizare necesare, precum și efectuarea acestora în mod necorespunzător sau utilizarea de produse interzise ori neautorizate de autoritățile competente; 4. nerespectarea normelor și măsurilor sanitare veterinare stabilite pentru pășunatul și adăpatul animalelor în scopul prevenirii sau combaterii bolilor infectocontagioase și parazitare; 5. neasigurarea echipamentului special de protecție pentru personalul din exploatațiile de animale sau din unitățile aflate sub restricții sanitare veterinare, precum și neasigurarea mijloacelor de decontaminare a echipamentului;

6. nerespectarea normelor și măsurilor sanitare veterinare privind scoaterea din gospodării a animalelor bolnave de boli transmisibile la animale și de la animale la om și păşunarea acestora în același loc cu animale sănătoase; 7. nedeclararea de către deținătorii de animale a obținerii, prin fătare, cumpărare, donație sau în alte moduri, a animalelor, precum și înstrăinarea acestora fără documentele prevăzute de legislația sanitară veterinară și pentru siguranța alimentelor.

c) Cu amendă de la 2.000 lei la 3.000 lei (RON): 1. neanunțarea consiliilor locale înaintea executării tratamentelor chimice pentru combaterea dăunătorilor vegetali la culturile agricole, pomicole, silvice, de către unitățile și persoanele fizice care execută tratamente fitosanitare; 2. neasigurarea colectării, inactivării, distrugerii și îndepărtării deșeurilor de fabricație, reziduurilor, soluțiilor, pulberilor toxice și a apelor reziduale, conform dispozițiilor în vigoare și/sau neaplicarea măsurilor de protecție pentru prevenirea intoxicațiilor la animale; 3. nerespectarea măsurilor stabilite de autoritățile sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor competente privind destinația, industrializarea sau distrugerea deșeurilor de origine animală; 4. nerespectarea restricțiilor sanitare veterinare în zonele de protecție antiepizootică sau neaplicarea și nerespectarea măsurilor de profilaxie generală și specifică dispuse de autoritățile sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor competente, în exploatațiile de animale și în unitățile de procesare; 5. neefectuarea sau nerespectarea perioadei de carantină profilactică și neasigurarea condițiilor de izolare și de supraveghere sanitară veterinară a animalelor provenite din import și a celor destinate exportului; 6. introducerea de animale noi în loturile constituite în incinta fermelor de carantină sau a centrelor de colectare a animalelor; 7. neaplicarea și neexecutarea de către proprietarii sau deținătorii de animale a măsurilor de asanare a unor focare de boli transmisibile, stabilite prin programe tehnice speciale de către autoritatea sanitară veterinară și pentru siguranța alimentelor competentă; 8. neamenajarea sau nerespectarea cerințelor de întreținere și folosire a cimitirelor pentru animale de companie, a crematoriilor sau a altor mijloace pentru distrugerea cadavrelor de animale, produselor confiscate și a deșeurilor de origine animală, precum și utilizarea de vehicule necorespunzătoare sau neautorizate de autoritatea sanitară veterinară și pentru siguranța alimentelor competența, pentru transportul acestora; 9. încălcarea normelor sanitare veterinare privind condițiile de distrugere sau de neutralizare prin procesare și de valorificare sub forma de făinuri proteice a cadavrelor d animale, produselor confiscate, deșeurilor de abator sau a altor deșeuri animale, precum și comercializarea sau folosirea acestora în furajare cu încălcarea legislației în vigoare; 10. construcția și reamenajarea obiectivelor zootehnice, de industrie alimentară, de produse farmaceutice veterinare, furaje și alte produse de uz veterinar, schimbarea destinației sau efectuarea oricăror extinderi ale acestora fără a fi autorizate sanitar veterinar și pentru siguranța alimentelor prin emiterea aprobării sau, după caz, a autorizației de funcționare; 11. neinstituirea măsurilor de carantină în termenele și în condițiile prevăzute de normele sanitare veterinare și/sau nerespectarea acestora în cazul bolilor transmisibile supuse declarării oficiale și măsurilor de carantină; 12. ieșirea/intrarea persoanelor sau scoaterea/introducerea unor animale și a oricăror produse și materiale care pot constitui vectori pentru bolile

infecto-contagioase ale animalelor, provenite din zone sau obiective aflate în carantină, fără autorizarea autorității sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor competente; 13. refuzul sau împiedicarea de către proprietarii ori deținătorii de animale a tăierii sau uciderii, după caz, a animalelor bolnave ori suspecte de boli transmisibile la animale, precum și a confiscării și distrugerii produselor și subproduselor provenite de la acestea sau a altor obiecte contaminate, în scopul lichidării focarelor și prevenirii difuzării bolilor transmisibile supuse măsurilor oficiale de declarare și carantină; 14. efectuarea transportul animalelor și al produselor de origine animală, al furajelor și altor mărfuri care pot constitui vectori ai agenților patogeni, cu încălcarea măsurilor dispuse de autoritatea sanitară veterinară și pentru siguranța alimentelor competentă, în cazul evoluției unor boli transmisibile, declarabile și carantinabile; 15. introducerea de animale sănătoase în gospodării sau în unități unde nu au fost efectuate acțiuni obligatorii de decontaminare după asanarea unor focare de boli transmisibile și fără autorizarea autorității sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor competente; 16. nerespectarea condițiilor sanitare veterinare privind protecția și bunăstarea animalelor în timpul tăierii și/sau uciderii, folosirea altor metode de ucidere decât cele autorizate de autoritatea sanitară veterinară și pentru siguranța alimentelor competentă sau neasigurarea funcționării echipamentelor de asomare la parametrii prevăzuți de legislația în vigoare pentru respectarea condițiilor sanitare veterinare privind protecția și bunăstarea animalelor.

Potrivit art. 3 din H.G. nr. 984/2005, următoarele fapte constituie contravenții la *normele sanitare veterinare privind circulația animalelor, produselor de origine animală, furajelor sau a produselor medicinale și a altor produse de uz veterinar* și se sancționează după cum urmează.

a) Cu amendă de la 500 lei la 1.000 lei (RON): 1. neanunțarea în termen legal a medicului veterinar oficial despre îmbarcarea/debarcarea animalelor vii ori a produselor de origine animală și/sau tranzitul acestora; 2. vânzarea sau înstrăinarea în orice mod a animalelor, cumpărarea ori luarea acestora în proprietate cu orice titlu, fără documentele prevăzute de legislația sanitară veterinară în vigoare; 3. transportul stupilor de albine în alte localități, fără documente sanitare veterinare, precum și neanunțarea autorității competente sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor și a consiliului local cu privire la amplasarea stupinei în teritoriu; 4. neanunțarea medicului veterinar teritorial de către reprezentantul legal al inspectoratelor silvice și cinegetice și al asociațiilor vânătorilor și pescarilor sportivi despre orice suspiciuni de boală sau depistarea unor cadavre de animale sălbatice; 5. permiterea accesului câinilor în exploatațiile de animale și în unitățile care prelucrează, depozitează sau valorifică produse de origine animală, în piețe, în târguri și în alte locuri publice, cu excepția câinilor de serviciu ai M.A.I. și M.Ap.N., a câinilor însoțitori, special pregătiți pentru persoane cu handicap, precum și a câinilor de vânătoare prevăzuți cu botniță și conduși în lesă de persoane autorizate; 6. deținerea în apartamente sau în locuințe comune a animalelor de companie fără respectarea normelor de bunăstare, igienă și fără documente care să ateste starea lor de sănătate; 7. comercializarea furajelor, aditivilor furajeri și a altor produse destinate nutriției animalelor provenite din producția internă sau din import,

ambalate şi etichetate cu încălcarea normelor sanitare veterinare, precum şi comercializarea lor în alte locuri decât cele autorizate şi/sau aprobate/înregistrate sanitar veterinar ori fără documente care să ateste calitatea sau alte documente prevăzute în legislația specifică; 8. utilizarea în hrana animalelor din exploatațiile de animale a furajelor complete au complementare care nu sunt produse în unități autorizate şi/sau aprobate/înregistrate ori care nu sunt însoțite de documente care să ateste calitatea sau de alte documente prevăzute în legislația specifică; 9. funcționarea târgurilor de animale fără a fi autorizate sanitar veterinar şi pentru siguranța alimentelor prin emiterea aprobării sau, după caz, a autorizației de funcționare.

b) Cu amendă de la 600 lei la 1.200 lei (RON): 1. organizarea şi efectuarea transporturilor de produse de origine animală şi de furaje fără certificate, documente de calitate sau alte documente prevăzute de legislația sanitară veterinară în vigoare; 2. existența la controlul documentelor a unor neconcordanțe între situația existentă şi atestările din certificatele sanitare veterinare de transport sau din alte documente prevăzute în legislația veterinară, privind identificarea mijloacelor de transport, individualizarea şi numărul animalelor, sortimentele şi cantitatea de produse de origine animală şi de alte produse controlului sanitar veterinar; 3. efectuarea transporturilor de animale, produse şi subproduse de origine animală sau de furaje, precum şi de produse de uz veterinar cu mijloace de transport neautorizate sanitar veterinar sau neigienizate; 4. neasigurarea de către prestatorii de servicii a funcționării la parametrii tehnici a stațiilor sau punctelor de spălare-dezinfecție, precum şi nerespectarea tehnologiei de curățare-spălare-dezinfecție a mijloacelor utilizate pentru transportul animalelor, al produselor şi subproduselor de origine animală; 5. îmbarcarea şi debarcarea animalelor în alte locuri decât cele autorizate sanitar veterinar sau îmbarcarea ori debarcarea animalelor în timpul nopții fără asigurarea cerințelor de iluminat corespunzătoare, potrivit normelor sanitare veterinare; 6. nerespectarea itinerarului de deplasare stabilit pentru transportul turmelor de animale care se deplasează pe jos; 7. abrogat; 8. refuzul identificării şi înregistrării animalelor de către deținători, precum şi nepredarea către direcția sanitară veterinară şi pentru siguranța alimentelor județeană, respectiv a municipiului Bucureşti, a mărcilor auriculare şi a paşaportului individual pentru bovinele sacrificate, moarte sau ucise conform legislației în vigoare; 9. deținerea sau transportul de animale neidentificate şi neînregistrate, fără documente sanitare veterinare; 10. punerea pe piață de către producători sau importatori a furajelor complete ori complementare sau a altor produse finite destinate nutriției animalelor, ca atare, înainte de efectuarea testărilor obligatorii sau fără documentele prevăzute de legislația sanitară veterinară specifică şi fără păstrarea evidențelor.

c) Cu amendă de la 1.000 lei la 2.000 lei (RON): 1. nerespectarea condițiilor impuse de autoritatea sanitară veterinară şi pentru siguranța alimentelor competentă în cazul transporturilor de animale, produse de origine animală, furaje şi de alte mărfuri supuse controlului sanitar veterinar şi pentru siguranța alimentelor, care se efectuează sub restricții sanitare veterinare şi pentru siguranța alimentelor; 2. neanunțarea celei mai apropiate unități sanitare veterinare ori a consiliului local cazurile de îmbolnăviri sau de animale moarte survenite în timpul transportului acestora; 3. funcționarea de piețe

și hale agroalimentare cu spații destinate comercializării produselor de origine animală, a păsărilor și a animalelor mici, organizarea de târguri, expoziții, concursuri sau de baze de colectare a animalelor, precum și funcționarea de cimitire pentru animale de companie, fără aprobare sanitară veterinară și pentru siguranța alimentelor; 4. scoaterea fără drept, de sub restricții sanitare veterinare a loturilor de animale în care s-au constatat îmbolnăviri sau animale moarte, precum și a produselor de origine animală reținute pentru control prin examen de laborator; 5. importul sau tranzitul de animale, produse de origine animală, furaje, produse medicamentoase și de alte produse de uz veterinar sau de alte mărfuri care pot constitui vectori pentru bolile infectocontagioase ale animalelor, fără respectarea condițiilor stabilite de autoritatea sanitară veterinară și pentru siguranța alimentelor competentă; 6. neanunțarea autorității sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor competente și a organelor vamale de frontieră asupra sosirii transporturilor de produse de origine animală, produse de uz veterinar, furaje și de alte materiale supuse controlului sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor; 7. producerea de furaje medicamentate prin utilizarea altor produse sau substanțe în afara premixurilor medicamentate ori utilizarea acestor furaje cu încălcarea legislației în vigoare; 8. nerespectarea măsurilor dispuse de autoritatea sanitară veterinară și pentru siguranța alimentelor competentă pentru produsele destinate nutriției animalelor, în cazul depistării sau suspicionării unor neconformități; 9. nerespectarea prevederilor privind ambalarea și etichetarea produselor medicinale veterinare sau a altor produse de uz veterinar, precum și punerea pe piață a acestora fără păstrarea evidențelor prevăzute de legislația în vigoare.

d) Cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei (RON): 1. producerea, punerea pe piață, comercializarea sau utilizarea în practica veterinară a unor produse medicinale de uz veterinar, a unor substanțe active sau a altor produse de uz veterinar supuse controlului sanitar veterinar și pentru siguranța alimentelor, neavizate, neomologate, neautorizate sau neînregistrate în Registrul național al medicamentelor și produselor de uz veterinar; 2. producerea sau procurarea unor culturi vii bacteriene și virale și a produselor cu potențial patogen, precum și transportul, manipularea și folosirea acestora fără autorizare din partea autorității sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor competente.

Potrivit art. 3^1 din H.G. nr. 984/2005 introdus în text prin H.G. nr. 30/2008, următoarele fapte constituie contravenții la normele sanitare veterinare *privind protecția animalelor în timpul transportului și se sancționează după cum urmează.*

a) Cu amendă de la 1.000 lei la 1.500 lei nerespectarea prevederilor legale aplicabile mijloacelor de transport animale vii, în călătorii de până la 65 de km.

b) Cu amendă de la 2.500 lei la 5.000 lei, în cazul faptelor săvârșite de persoanele fizice, respectiv cu amendă de la 10.000 lei la 20.000 lei, în cazul faptelor săvârșite de persoanele juridice: 1. nedeținerea autorizației de transportator sau a celei pentru mijlocul de transport animale vii, precum și a certificatului de înregistrare; 2. nedeținerea certificatului de competență profesională pentru șoferii și/sau însoțitorii care transportă ecvidee domestice sau animale domestice din specia bovină, ovină, caprină ori porcină sau păsări de curte; 3. nedeținerea jurnalului de călătorie, în cazul călătoriilor

de lungă durată; 4. reamenajarea sau modificarea mijlocului de transport într-un mod care afectează bunăstarea animalelor; 5. nerespectarea practicilor de transport privind încărcarea, descărcarea, manipularea şi separarea animalelor; 6. nerespectarea intervalelor de hrănire şi adăpare, a duratei călătoriei şi a perioadelor de repaus; 7. nerespectarea prevederilor legale referitoare la navele utilizate pentru transportul animalelor vii, indiferent de tipul acestora.

c) Cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei, în cazul faptelor săvârşite de persoanele juridice: 1. deţinerea jurnalului de călătorie incomplet ori care conţine date neconforme şi/sau nerespectarea prevederilor conţinute de acesta; 2. nerespectarea prevederilor legale aplicabile mijloacelor de transport animale vii, în funcţie de tipul călătoriei; 3. nerespectarea prevederilor legale privind transportul animalelor vii în containere; 4. nerespectarea prevederilor legale suplimentare aplicabile mijloacelor de transport şi animalelor, în cazul călătoriilor de lungă durată; 5. nerespectarea prevederilor legale privind ventilaţia şi monitorizarea temperaturii; 6. nerespectarea modului de repartizare a spaţiului pentru fiecare specie de animale; 7. funcţionarea punctelor de control fără respectarea condiţiilor privind protecţia şi bunăstarea animalelor, prevăzute de legislaţia în vigoare.

d) Cu amendă de la 15.000 lei la 25.000 lei: 1. nerespectarea prevederilor cuprinse în planul de urgenţă; 2. transportul animalelor rănite, bolnave sau care prezintă slăbiciuni fiziologice fără acordul medicului veterinar oficial; 3. absenţa sistemului de navigaţie, pentru mijloacele de transport folosite în călătorii de lungă durată, conform legislaţiei în vigoare; 4. funcţionarea punctelor de control fără deţinerea documentaţiei sanitare veterinare prevăzute de legislaţia în vigoare.

Potrivit art. 4 din H.G. nr. 984/2005, următoarele fapte constituie contravenţii la normele de igienă sanitară veterinară şi pentru siguranţa alimentelor privind producţia, prelucrarea, depozitarea şi comercializarea produselor alimentare, a subproduselor animale, a hranei pentru animale, a produselor farmaceutice veterinare sau a altor produse de uz veterinar şi se sancţionează după cum urmează.

a) Cu amenda de la 500 lei la 1.000 lei (RON): 1. manipularea produselor alimentare şi a hranei pentru animale cu încălcarea normelor sanitare veterinare şi pentru siguranţa alimentelor; 2. comercializarea directă către consumatorul final a produselor alimentare şi a hranei pentru animale în spaţii necorespunzătoare sau neaprobate sanitar veterinar şi fără respectarea condiţiilor de igienă conform prevederilor legislaţiei în vigoare; 3. neprezentarea la controlul autorităţii sanitare veterinare şi pentru siguranţa alimentelor competente a animalelor şi a produselor alimentare aduse în pieţe, hale, târguri şi în alte asemenea locuri, înainte de a fi puse în vânzare, conform legislaţiei în vigoare, şi admiterea de către administraţia pieţelor şi a halelor la vânzare a produselor necontrolate sanitar veterinar şi pentru siguranţa alimentelor; 4. nerespectarea regulilor de igienă în exploataţiile de animale, în stânele şi gospodăriile populaţiei privind igiena corporală a animalelor, mulsul, prelucrarea, transportul şi valorificarea laptelui şi produselor lactate; 5. nerespectarea normelor stabilite de A.N.S.V.S.A. privind întreţinerea spaţiilor de prelucrare, depozitare şi de valorificare a produselor alimentare, precum şi a instalaţiilor, utilajelor şi a ustensilelor de lucru folosite;

6. ambalarea și etichetarea necorespunzătoare a produselor alimentare și a celor destinate nutriției alimentelor, în vederea depozitării, transportului, valorificării și comercializarea acestora neetichetate potrivit legislației în vigoare; 7. desfășurarea acțiunilor de vânătoare în zone supuse restricțiilor sanitare veterinare sau fără anunțarea medicului veterinar oficial, precum și punerea în comun a cărnii de vânat fără expertiză sanitară veterinară și fără documente sanitare veterinare; 8. nerespectarea normelor sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor privind condițiile de depozitare a produselor alimentare, a produselor de nutriție pentru animale și a produselor de uz veterinar; 9. transportul, depozitarea, păstrarea și expunerea la vânzare a peștelui, semiconservelor și a conservelor din pește în afara spațiilor aprobate sanitar veterinar și pentru siguranța alimentelor și/sau fără asigurarea lanțului frigorific; 10. depozitarea ouălor în condiții necorespunzătoare de temperatură, nemarcate și/sau comercializarea acestora în afara spațiilor aprobate sanitar veterinar și pentru siguranța alimentelor; 11. nerespectarea normelor sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor privind condițiile de comercializare a cărnii de pasăre.

b) Cu amendă de la 2.000 lei la 3.000 lei (RON): 1. comercializarea cărnii prin substituirea speciei de animale de la care provine; 2) tăierea pentru consumul uman a animalelor bolnave, suspecte de boli transmisibile sau parazitare și comercializarea cărnii și a subproduselor obținute în alte condiții decât cele stabilite de medicul veterinar oficial; 3. nerespectarea normelor de igienă pe fluxul tehnologic în unitățile de prelucrare a produselor și subproduselor de origine animală și nonanimală, precum și nerespectarea normelor tehnologice în ceea ce privește producerea furajelor pentru hrana animalelor; 4. neîntreținerea în condiții de igienă și în stare de funcționare a instalațiilor de apă rece și caldă, de canalizare, ventilație și de iluminat din spațiile de producție, prelucrare, depozitare și valorificare a produselor alimentare și a celor de uz veterinar; 5. neîntreținerea în condiții de igienă și în stare de funcționare a spațiilor și instalațiilor frigorifice din 8unitățile care prelucrează, depozitează, transportă și valorifică produse alimentare; 6. neasigurarea sau întreruperea lanțului frigorific, în cazul produselor refrigerate au congelate, ori din unitățile care produc, depozitează, transportă și comercializează medicamente și produse biologice de uz veterinar; 7. comercializarea produselor medicinale de uz veterinar sau a altor produse de uz veterinar în alte locuri decât cele aprobate sanitar veterinar; 8. nerespectarea procedurilor de bune practici de producție (GMP) în unitățile de producție a produselor medicinale de uz veterinar sau, după caz, neasigurarea serviciilor de către persoana responsabilă calificată în conformitate cu legislația specifică; 9. depozitarea în afara locurilor special amenajate a reziduurilor și deșeurilor de origine animală, precum și neasigurarea evacuării acestora către societățile comerciale abilitate pentru procesarea acestora; 10. neîntocmirea și neaplicarea procedurilor privind controlul calității și siguranței alimentelor de către unitățile care procesează produse alimentare destinate consumului uman și pentru hrana animalelor sau, după caz, neasigurarea asistenței de către persoana responsabilă calificată în conformitate cu legislația specifică; 11. punerea în consum a produselor alimentare și a produselor destinate nutriției animalelor care nu corespund parametrilor microbiologici, care conțin reziduuri și contaminanți

peste limita admisă, precum și substanțe interzise, confirmate prin buletin de analiză eliberat de un laborator autorizat; 12. neasigurarea aparaturii de măsură, control și înregistrare a parametrilor tehnologici, neluarea măsurilor necesare pentru funcționarea corespunzătoare a acestora și a liniilor de fabricație sau neverificarea periodică a acestora; 13. valorificarea produselor alimentare cu termen de valabilitate expirat și a celor retrase din consum de către autoritățile competente în acest sens.

c) Cu amendă de la 2.500 lei la 3.000 lei (RON): 1. nerespectarea fluxului tehnologic și nedelimitarea zonelor curate de cele murdare; 2. folosirea la prepararea produselor alimentare destinate consumului uman sau hranei pentru animale a unor aditivi sau altor substanțe chimice neavizate/neautorizate ori interzise, precum și depășirea concentrațiilor legal admise în cazul celor permise; 3. nerespectarea măsurilor dispuse de către medicul veterinar oficial privind destinația cărnii și a subproduselor rezultate din tăierile de urgență ale animalelor; 4. folosirea pentru consumul uman sau pentru hrana animalelor a cărnii, produselor din carne, laptelui, produselor din lapte, precum și a altor produse de origine animală provenite de la animale cu afecțiuni sau boli transmisibile, în alte condiții decât cele stabilite de legislația sanitară veterinară în vigoare; 5. prelucrarea și folosirea în hrana animalelor a cărnii improprii pentru consum uman și a deșeurilor provenite din tăierea animalelor sau din prelucrarea altor produse de origine animală, cu încălcarea normelor sanitare veterinare; 6. eliberarea de către societățile comerciale de industrie alimentară, precum și de către alte societăți comerciale care prelucrează produse alimentare, produse și subproduse de origine animală a documentelor de adeverire a calității, salubrității și siguranței alimentelor, fără buletin de analiză eliberat de laboratorul propriu autorizat sau de alte laboratoare autorizate; 7. tăierea animalelor tratate cu medicamente și substanțe chimice, precum și organoclorurate, hormoni, tranchilizante, betablocante, anabolizante și alte substanțe remanente, fără a se respecta normele sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor privind controlul reziduurilor; 8. nerespectarea de către agenții economici care produc, prelucrează și depozitează produse alimentare a frecvenței controalelor privind testările prin analize de laborator pentru atestarea calității și salubrității produselor de origine animală, conform normelor legale în vigoare, în laboratoarele autorizate; 9. desfășurarea în unitățile de producție a altor activități decât a celor aprobate sanitar veterinar și pentru siguranța alimentelor; 10.prelucrarea sau introducerea cărnii și a materiilor prime de origine animală neexpertizate sanitar veterinar în unitățile de procesare; 11) nerespectarea de către producătorii și procesatorii de produse alimentare și furaje a parametrilor privind proprietățile organoleptice, fizico-chimice, microbiologice și toxicologice ale produselor finite, conform standardelor, speficicațiilor tehnice și normelor sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor în vigoare; 12. tăierea bovinelor înregistrate și identificate în alte locuri decât cele autorizate sanitar veterinar prin emiterea aprobării sau, după caz, a autorizației de funcționare; 13. comercializarea cărnii fără efectuarea expertizei sanitare veterinare.

Potrivit art. 5 din H.G. nr. 984/2005, următoarele fapte constituie contravenții la normele sanitare veterinare *privind protecția, bunăstarea și creșterea animalelor și se sancționează după cum urmează.*

a) Cu amendă de la 300 lei la 600 lei (RON): 1. lovirea, chinuirea, părăsirea sau creșterea animalelor în condiții improprii, prin încălcarea normelor de creștere și sanitare veterinare; 2. folosirea la tracțiune a cabalinelor și a bovinelor sub vârsta de doi ani sau în ultima lună de gestație și în prima lună de lactație; 3. nerespectarea repaosului de boală sau a prescripțiilor medicale stabilite de personalul sanitar veterinar prin Actul sanitar veterinar de punere sub observație, pentru recuperarea stării de sănătate și a capacității de reproducție și producție a animalelor; 4. neaplicarea și nerespectarea normelor sanitare veterinare referitoare la protecția și bunăstarea animalelor în ceea ce privește adăpostirea, hrănirea, îngrijirea, starea de sănătate, transportul, tăierea, uciderea sau eutanasierea celor cu afecțiuni incurabile ori a câinilor agresivi din rasele interzise pe teritoriul României.

b) Cu amendă de la 400 lei la 600 lei (RON): 1. neaplicarea și nerespectarea normelor de igienă privind întreținerea adăposturilor pentru animale, a incintelor, padocurilor, taberelor, stânelor, surselor de apă, depozitelor de furaje, platformelor de gunoi și a sistemelor de evacuare și colectare a dejecțiilor; 2. folosirea la reproducție a masculilor neautorizați, neverificați din punct de vedere al stării de sănătate, suspecți de boli transmisibile prin montă, refuzul castrării reproducătorilor neautorizați, precum și folosirea pentru reproducție a femelelor bolnave sau suspecte de boli transmisibile prin montă; 3. întreținerea necorespunzătoare a reproducătorilor autorizați și nerespectarea regulilor sanitare veterinare de igienă a montei; 4. nerespectarea condițiilor sanitare veterinare în stațiunile de montă, punctele de însămânțări artificiale și în alte unități de reproducție și selecție a animalelor; 5. nerespectarea normelor sanitare veterinare privind funcționarea stațiilor și a centrelor de incubație.

c) Cu amendă de la 400 lei la 800 lei (RON): 1. administrarea în hrana animalelor a furajelor alterate, înghețate, mucegăite sau neadmise pentru anumite categorii de vârstă și stări fiziologice, precum și administrarea unor produse improprii consumului uman și a resturilor culinare în alte condiții decât cele permise potrivit prevederilor legale; 2. suspendarea nejustificată sau întreținerea defectuoasă a instalațiilor și sistemelor care asigură sau reglează parametrii de microclimat din adăposturile de animale; 3. evacuarea, colectarea, depozitarea și utilizarea dejecțiilor provenite din unități industriale de creștere a animalelor și din exploatațiile zootehnice, prin încălcarea normelor sanitare veterinare, funcționarea necorespunzătoare a stațiilor de epurare și neutralizare a apelor uzate; 4. neprezentarea de către deținători a animalelor pentru efectuarea operațiunilor sanitare veterinare obligatorii, la locul, data și ora stabilite și comunicate de medicul veterinar oficial, precum și refuzul acestora de a supune animalele acțiunilor sanitar veterinare obligatorii; 5. neacordarea sprijinului necesar de către proprietarii sau însoțitorii animalelor pentru efectuarea operațiunilor de depistare, vaccinare și administrare a unor produse biologice sau medicamentoase animalelor; 6. administrarea produselor medicinale de uz veterinar în alte condiții decât cele prevăzute în prospect sau în specificațiile tehnice ale produsului respectiv.

Articolul 6 din H.G. nr. 984/2005 stabilește că următoarele fapte constituie contravenții *la dispozițiile tehnice și la măsurile privind efectuarea acțiunilor sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor obligatorii* și se sancționează după cum urmează.

a) Cu amendă de la 1.000 lei la 2.000 lei (RON): 1. neanunțarea autorității sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor competente de către personalul din subordine, prin sistemul rapid de alertă, a situațiilor epidemiologice deosebite, de contaminare și poluare a alimentelor și a hranei pentru animale ori a suspiciunilor de intoxicații și/sau toxiinfecții datorate consumului de alimente; 2. neasigurarea de către deținătorii de animale și agenții economic care prelucrează, depozitează și valorifică produse alimentare a trimiterii probelor recoltate la laborator, în condiții corespunzătoare și în timp util, în conformitate cu prevederile legislației sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor în vigoare; 3. neexecutarea de către medicul veterinar oficial, în condițiile prevăzute în Programul de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale, de prevenire a transmiterii de boli de la animale la om și de protecție a mediului, a acțiunilor și operațiunilor de specialitate și neasigurarea asistenței medicale veterinare curente în unitățile sau în teritoriul în care activează; 4. refuzul medicilor veterinari de liberă practică de a participa la acțiunile de interes național impuse de necesitatea combaterii unor boli transmisibile și parazitare în extindere la animale declarabile și carantinabile; 5. eliberarea de documente sanitare veterinare de către medicii veterinari de liberă practică împuterniciți în alte condiții decât cele prevăzute în normele, instrucțiunile și dispozițiile în vigoare; 6. neasigurarea de către persoanele abilitate a condițiilor și mijloacelor materiale necesare desfășurării activității sanitare veterinare de supraveghere și control în unitățile zootehnice de industrie alimentară, în piețe, târguri, puncte de trecere a frontiere de stat și în alte locuri supuse controlului sanitar veterinar și pentru siguranța alimentelor; 7. neanunțarea de către agenții economici sau medicii veterinari autorității sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor competente asupra oricăror aspecte sau situații deosebite care privesc sănătatea animalelor și sănătatea publică și neaplicarea măsurilor care se impun până la venirea medicului veterinar oficial de către medicii veterinarii de liberă practică; 8. exercitarea de activități sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor de către persoane neîmputernicite de autoritatea sanitară veterinară și pentru siguranța alimentelor competente; 9. nerespectarea reglementărilor sanitare veterinare privind producerea, înregistrarea, circulația și comercializarea produselor medicinale de uz veterinar, a aditivilor furajeri sau a altor produse de uz veterinar; 10. încălcarea normelor sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor privind demonstrarea trasabilității produselor la producerea, prelucrarea, distribuția, punerea pe piață sau comercializarea alimentelor sau a hranei pentru animale.

b) Cu amendă de la 24.000 lei la 50.000 lei: 1. refuzul de a permite accesul inspectorilor autorității sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor competente în unități supuse controlului sanitar veterinar și pentru siguranța alimentelor sau obstrucționarea autorităților sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor competente de a-și exercita atribuțiile stabilite prin lege; 2. refuzul persoanelor fizice și juridice care desfășoară activități supuse controlului sanitar veterinar și pentru siguranța alimentelor de a prezenta documente sanitare veterinare de transport sau alte documente prevăzute de legislația sanitară veterinară și pentru siguranța alimentelor pentru animale vii, produse și subproduse de origine animală; 3. nerespectarea de către persoanele

fizice sau juridice a cerinţelor stabilite de autoritatea sanitară veterinară şi pentru siguranţa alimentelor competentă pentru importul, exportul şi tranzitul de animale, produse alimentare, produse medicinale de uz veterinar, alte produse de uz veterinar sau de produse destinate nutriţiei animalelor; 4. refuzul persoanelor fizice sau juridice de a executa dispoziţiile autorităţii sanitare veterinare şi pentru siguranţa alimentelor competente privind destinaţia vamală a animalelor vii, produselor alimentare, produselor medicamentoase şi biologice de uz veterinar şi a altor materiale şi produse supuse controlului sanitar veterinar şi pentru siguranţa alimentelor, aflate sub restricţii sanitare veterinare şi pentru siguranţa alimentelor; 5. prelevarea, depozitarea şi comercializarea materialului seminal congelat provenit de la reproducători aflaţi sub restricţii sanitare veterinare; 6. utilizarea materialului seminal congelat, a embrionilor, indigeni sau din import, prin încălcarea normelor sanitare veterinare; 7. scoaterea de sub restricţii sanitare veterinare şi pentru siguranţa alimentelor a mărfurilor supuse sechestrului veterinar, fără acordul scris al autorităţii sanitare veterinare şi pentru siguranţa alimentelor; 8. returnarea produselor alimentare, indiferent de starea lor de calitate şi siguranţă, de către agenţii economici care valorifică aceste produse, furnizorilor sau producătorilor; 9. funcţionarea exploataţiilor de animale, precum şi a unităţilor care produc, colectează, prelucrează, depozitează, intermediază sau valorifică alimente, produse şi subproduse de origine animală, produse destinate nutriţiei animalelor, produse medicinale de uz veterinar sau alte produse de uz veterinar, respectiv a altor unităţi care necesită autorizare sanitară veterinară şi pentru siguranţa alimentelor prin emiterea aprobării/ înregistrării sau, după caz, a autorizaţiei de funcţionare, fără obţinerea acesteia; 10. desfăşurarea activităţilor de comerţ angro cu produse medicinale de uz veterinar fără deţinerea autorizaţiei de distribuţie.

Potrivit art. 8 din H.G. nr. 984/2005, contravenţiile prevăzute la art. 4 şi la art. 6 lit. b) pct. 1 se sancţionează, pe lângă amenda contravenţională, şi cu suspendarea activităţii de producere, prelucrare, depozitare, transport şi valorificare a produselor, subproduselor de origine animală şi nonanimală, a furajelor indigene sau din import, pe o perioadă de un an, în condiţiile în care sunt săvârşite a doua oară în decurs de şase luni de la aplicarea amenzii contravenţionale, iar contravenţia prevăzută la art. 6 lit. a) pct. 9, săvârşită de către deţinătorii autorizaţiei de distribuţie a produselor medicinale de uz veterinar în cadrul activităţii de distribuţie către terţi, se sancţionează, pe lângă amenda contravenţională, şi cu suspendarea activităţii de comerţ cu ridicata al produselor farmaceutice de uz veterinar, pe o perioadă de un an, în condiţiile în care este săvârşită a doua oară în decurs de şase luni de la aplicarea amenzii contravenţionale.

La art. 8, suscitat, s-a introdus, prin H.G. nr. 30/2008, un nou alineat, unde se stabileşte următoarea regulă: dacă contravenţiile prevăzute la art. 3^1 sunt săvârşite a doua oară în decurs de şase luni de la aplicarea amenzii contravenţionale, se sancţionează, pe lângă amenda contravenţională, şi cu: „a) anularea autorizaţiei transportatorului, pentru cele prevăzute la lit. b) pct. 4 şi la lit. d) pct. 3;

b) anularea autorizaţiei punctului de control, pentru cele prevăzute la lit. c) pct. 6 şi la lit. d) pct. 4;

c) anularea certificatului de competenţă profesională, pentru cele prevăzute la lit. b) pct. 5 şi 6, la lit. c) pct. 1, 5 şi 6 şi la lit. d) pct. 1 şi 2".

Articolul 9 din H.G. nr. 984/2005 stabilește că funcționarea unităților de tăiere a animalelor și a păsărilor, a unităților de colectare, prelucrare, procesare, depozitare și valorificare a produselor de origine animală fără asistență sanitară veterinară și pentru siguranța alimentelor de specialitate constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 4.000 la 7.000 lei (RON), precum și cu suspendarea activității până la data asigurării asistenței sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor de specialitate.

Potrivit art. 10 din aceeași hotărâre a Guvernului, neîndeplinirea condițiilor de funcționare prevăzute de lege conform declarației pe propria răspundere, dată de către agenții economici, a căror activitate se desfășoară în baza declarației pe propria răspundere, constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 5.000 la 10.000 lei (RON), precum și cu suspendarea activității desfășurate până la data remedierii deficiențelor constatate cu ocazia controlului.

Abateri de la prevederile legale calificate „contravenții" sunt stabilite și în alte reglementări, ca de exemplu, în Legea zootehniei nr. 72/2002[1)], care reglementează, printre altele, și unele aspecte ale protecției animalelor (a se vedea art. 1 și capitolul 6 din lege), ca și contravențiile săvârșite în domeniu și sancțiunile aplicabile (art. 42 din Lege).

Articolul 11 din H.G. nr. 984/2005 prevede că constatarea contravențiilor prevăzute la art. 4 și la art. 6 lit. b) pct.1, precum și a celor prevăzute la art. 9 și 10 se face de către inspectorii autorității sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor competente, iar aplicarea sancțiunii se face de către directorul direcției sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor județene, respectiv a municipiului București, prin rezoluție scrisă pe procesul-verbal de constatare a contravenției. Directorul respectiv are obligația de a înștiința birourile unice din cadrul oficiilor registrului comerțului de pe lângă tribunale sau, după caz, autoritățile administrației publice locale care au autorizat funcționarea agentului economic despre aplicarea sancțiunilor prevăzute la art. 8-10.

Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor prevăzute la art. 2-10 se fac prin proces-verbal încheiat de către inspectori ai autorității sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor, potrivit competențelor legale.

Contravențiile prevăzute la art. 3 lit. a) pct. 2, lit. b) pct.1, 2 și 9 și la lit. c) pct. 3 se pot constata și sancționa și de către polițiști.

Desigur, se aplică regula generală după care contravenientul poate achita pe loc sau în termen de 48 de ore de la data încheierii procesului-verbal ori, după caz, de la data comunicării acestuia jumătate din minimul amenzii aplicate.

Potrivit art. 23 alin.1^1 din Legea nr. 205/2004, constituie *infracțiuni* următoarele fapte: folosirea animalelor pentru cerșetorie, în scopul obținerii de foloase necuvenite și se sancționează cu închisoare de la trei luni la un an sau cu amendă penală de la 500 lei vechi la 6.000 lei vechi; răul tratament și cruzimea, în sensul art. 6 din lege, aplicată față de animale, care se pedepsesc cu închisoare de la șase luni la trei ani sau cu amendă penală de la 1.000 lei vechi la 10.000 lei vechi; organizarea de lupte între animale sau cu animale, care se pedepsește cu închisoare de la trei luni la un an sau

[1)] Publicată în M. Of. nr. 72 din 31 ianuarie 2002.

cu amendă penală de la 1.000 lei vechi la 2.000 lei vechi; și folosirea animalelor vii pentru dresajul animalelor sau pentru a le controla agresivitatea, care se pedepsește cu închisoare de la trei luni la un an sau cu amendă penală de la 500 lei vechi la 2.000 lei vechi și, de fiecare dată, confiscarea animalelor.

Unele infracțiuni și pedepsele aplicabile sunt prevăzute și în Legea zootehniei (a se vedea art. 41 din lege).

Potrivit art. 24^1 din Legea nr. 205/2004, în cazul constatării unei infracțiuni, instanța poate dispune pe seama proprietarului interdicția de a deține animale pe o perioadă de cinci ani.

În cazul în care prin contravenție sau infracțiune se cauzează și un prejudiciu material, autorul faptei răspunde și potrivit regulilor dreptului civil.

2.4. Protecția juridică a păsărilor

202. Noțiunea de pasăre. 203. Protecția habitatelor păsărilor și conservarea speciilor. 204. Răspunderi

202. Noțiunea de pasăre. Pasărea este un animal vertebrat ovipar, având trupul acoperit cu pene și aripi pentru zbor. Legislația noastră se referă, în primul rând, la protecția păsărilor autohtone, dar – potrivit unor convenții internaționale – are în vedere și păsările migratoare, care trăiesc periodic sau poposesc pe teritoriul țării noastre.

203. Protecția habitatelor păsărilor și conservarea speciilor. Printre problemele majore privind protecția mediului figurează, pe plan mondial, printre altele, și protecția păsărilor migratoare, a păsărilor acvatice[1)], cu toate aspectele speciale, naționale și internaționale, privind habitatul lor.

Prin Legea nr. 5/1991, România a aderat la Convenția asupra zonelor umede, de importanță internațională, în special ca habitat al păsărilor acvatice[2)], încheiată la Ramsar la 2 februarie 1971 sub egida U.N.E.S.C.O., amendată prin Protocolul de la Paris din 3 noiembrie 1982.

Atât prin această convenție, cât și prin aderarea țării noastre la Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa, adoptată la Berna, la 19 septembrie 1979[3)], România a recunoscut că flora și fauna sălbatică constituie un patrimoniu natural de valoare estetică, științifică, culturală, recreativă, economică și intrinsecă, care trebuie protejat și transmis generațiilor viitoare și care are un rol esențial în menținerea echilibrului ecologic. Întrucât se constată o diminuare a efectivelor unor specii de păsări (a faunei sălbatice, în general) și datorită faptului că habitatul natural este unul dintre elementele esențiale ale protecției acestor păsări, prin aderarea la Convenția de la Berna, România s-a angajat să ia măsurile necesare pentru menținerea sau adaptarea populațiilor de floră și faună sălbatică în general, a păsărilor în

---

[1)] „Păsările de apă" sunt acele specii de păsări care sunt dependente ecologic de zonele umede pentru cel puțin o parte a ciclului lor anual, au o arie de migrare care se întinde în întregime sau parțial în interiorul ariei acordului.

[2)] M. Of. nr. 18 din 26 ianuarie 1991.

[3)] A se vedea Legea nr. 13/1993 (M. Of. nr. 62 din 25 martie 1993).

special, la un nivel corespunzător exigențelor ecologice, științifice și culturale, și ca în măsurile de luptă împotriva poluării să ia în considerare conservarea păsărilor. Același lucru s-a urmărit și prin ratificarea Acordului privind conservarea păsărilor de apă migratoare african-euroasiatice, adoptat la Haga la 16 iunie 1995[1)].

Activitatea de protecție a păsărilor se desfășoară în două direcții principale: protecția habitatelor și conservarea speciilor.

a) În privința *protecției habitatelor*, se iau măsuri legislative și organizatorice corespunzătoare necesare pentru protejarea habitatelor speciilor de păsări, în special a acelora enumerate în documente internaționale[2)] pentru salvgardarea habitatelor naturale amenințate, pentru evitarea sau reducerea la maximum a oricăror degradări a unor astfel de zone, acordând o atenție deosebită protecției zonelor care au importanță pentru păsările migratoare și care sunt situate adecvat în raport cu căile de migrațiune, ca zone de iernare, de aglomerare, de hrănire, de reproducere sau de năpârlire.

Existența păsărilor de apă depinde ecologic de zonele umede, care sunt întinderi de bălți, turbări de ape naturale sau artificiale, permanente sau temporare, unde apa este stătătoare sau curgătoare, dulce sau sărată, inclusiv întinderile de apă marină a cără adâncime nu depășește șase metrii.

Pe baza angajamentelor internaționale luate, în cazul în care statul nostru retrage, din motive urgente sau de interes național, o zonă umedă înscrisă pe lista internațională sau îi reduce întinderea, va trebui să compenseze, pe cât posibil, orice pierdere de resurse în zone umede și, în mod special, va trebui să creeze noi rezervații naturale pentru păsările acvatice și pentru protecția unei părți convenabile din habitatul lor natural.

b) În privința *conservării speciilor de păsări*, statul trebuie să ia măsuri legislative, administrative și organizatorice necesare pentru asigurarea conservării, în special a păsărilor enumerate în anexele din Convenția de la Berna. Potrivit art. 6 din această convenție, pe baza măsurilor legislative și administrative interne, se interzice: orice formă de capturare intenționată, de deținere și de ucidere intenționată; degradarea sau distrugerea intenționată a locurilor de reproducere sau a zonelor de repaus; perturbarea intenționată a păsărilor, mai ales în perioada de reproducere, de dependență și de hibernare în așa fel, încât perturbarea să aibă un efect semnificativ în ce privește protecția lor; distrugerea sau culegerea intenționată a ouălor în natură sau deținerea lor.

Prin reglementări legale naționale, se pot adopta pentru conservarea păsărilor și a habitatelor lor naturale măsuri mai riguroase decât cele prevăzute în convenția la care ne-am referit.

204. Răspunderi. Răspunderea juridică poate interveni pentru încălcarea normelor legale care stabilesc reguli de protecție a habitatelor păsărilor vii și de conservare a speciilor.

Formele juridice ale acestei răspunderi sunt aceleași ca și în situațiile examinate până în prezent, adică contravențională, penală și civilă. Ele au fost prezentate detaliat,

---

[1)] A se vedea Legea nr. 89/2000 (M. Of. nr. 236 din 30 mai 2000).

[2)] A se vedea anexele II, III și IV din Convenția de la Berna.

mai ales în privința protecției faunei, fapt pentru care aici renunțăm la repetarea lor. Asupra unor aspecte mai speciale o să revenim în cadrul părții consacrate răspunderii în raporturile de protecția mediului.

§3. Protecția juridică a florei

3.1. Noțiuni introductive

205. Noțiunea de floră. 206. Necesitatea protecției juridice a florei. 207. Sediul materiei.

205. Noțiunea de floră. Pentru a defini noțiunea de floră, vom porni de la realitatea că ecosistemul cuprinde – alături de animale și microorganisme – și complexul dinamic de comunități de plante și mediul lor lipsit de viață.

Noțiunea de floră exprimă plantele în totalitate, adică flora reprezintă totalitatea speciilor de plante dintr-o anumită regiune sau zonă geografică, dintr-un anumit mediu caracteristic (de nisip, de sărături etc.) sau dintr-o perioadă geologică.

În lumea noastră înconjurătoare există și microorganisme vegetale (bacterii, actinomicete, drojdii, mucegaiuri etc.), care se numesc floră microbiană. Flora microbiană (din sol, apă, aer, alimente sau din cavitatea bucală, din intestin etc.) poate fi alcătuită din specii banale, inofensive, sau din specii patogene.

Flora reprezintă deci plantele. Planta este un nume generic pentru tot ce își extrage, prin rădăcini, hrana din sol. Planta se caracterizează, în generală, printr-un mod de nutriție specific, prin prezența clorofilei, prin faptul că membrana celulei este formată din celuloză și (în cazul speciilor superioare) prin alcătuirea corpului din rădăcină, tulpină și frunze.

Din punctul de vedere al protecției florei, distingem floră sălbatică (spontană) și plante cultivate.

Flora sălbatică crește spontan, în mod natural, fără intervenția omului, reprezentând nu numai o bogăție naturală, ci și una estetică și de interes științific. Din această categorie fac parte majoritatea pădurilor, a căror protecție juridică a fost examinată în cadrul unei secțiuni distincte din acest capitol.

Plantele cultivate constituie cea de-a doua formă de existență a florei care cresc, se întrețin și se recoltează prin intervenția omului. Plantele cultivate sunt, în primul rând plantele agricole.

Numai plantele sunt capabile să producă substanțe organice din substanțe minerale, condiționând în acest fel viața animalelor, a omului în primul rând și a altor plante (heterotrofe), incapabile să sintetizeze aceste substanțe.

Plantele pot fi: *furajere*, care servesc sau sunt folosite pentru hrănirea animalelor; *industriale*, care sunt plante cultivate în vederea prelucrării lor industriale; *prășitoare*, care se cultivă în rânduri distante; *medicinale,* care sunt cultivate ori sălbatice (spontane) și au proprietăți terapeutice. Mai există și plante *ornamentale*, cultivate în parcuri, grădini sau locuințe în scop decorativ.

206. Necesitatea protecției juridice a florei. Modificările intervenite în flora sălbatică și cea cultivată în ansamblu în natură constituie reacția plantelor la acțiunea

toxică a poluanților, care devine vizibilă la un anumit prag de concentrație caracteristic naturii poluatorului. Datorită sensibilității mecanismelor fiziologice, plantele au servit drept indicatori ai poluării aerului, reducerea funcțiilor biologice fiind foarte promptă și sesizabilă prin intermediul analizelor de laborator sau al observațiilor și testărilor de teren[1)].

Modificările pe care noxele atmosferice și substanțele toxice antrenate de ape sau cele care îmbibă solul le provoacă plantelor sunt extrem de diverse și afectează multe sau chiar toate din numeroasele mecanisme ale vieții celulei și ale organismului vegetal.

Este cunoscut că, prin activitatea cotidiană, omul a intervenit permanent în echilibrul biologic natural. Pe de o parte, el plantează masiv păduri sau le regenerează pe cele epuizate, regiunile secetoase sunt împânzite de el de rețele de canale pentru irigații. Îmbunătățește condițiile de existență a plantelor etc., pe de altă parte, însă, datorită nevoilor erei industriale el vine în contradicție cu necesitățile vitale ale naturii. Uzinele create de om impurifică apele, aerul și solul, datorită unui adevărat cult al chimicalelor apar suprafețe din ce în ce mai lipsite de vegetație. Această poluare masivă din era noastră amenință vegetația cu transformări mult mai bruște decât au făcut-o deceniile și secolele anterioare. Impurificările atmosferei, ale apei și solului sunt capabile să distrugă atât flora spontană, cât și plantele cultivate, sărăcind lumea atât de peisajul atrăgător pe care-l oferă natura, cât și de imensa sursă de hrană și oxigen pe care o constituie plantele.

Este adevărat că legislativ mai nou, în condițiile create prin aderarea țării noastre la Uniunea Europeană, și doctrinar mai de mult se duce o luptă dârză și consecventă pentru protecția mediului în general, și a florei în special.

În aceste condiții și împrejurări, protecția plantelor este una din sarcinile fundamentale ale guvernelor și tuturor oamenilor, ce poate fi realizată nu izolat, ci în contextul general al protecției tuturor elementelor de mediu, a aerului, apei, solului etc.

207. Sediul materiei. În dreptul protecției mediului există astăzi reglementări internaționale și naționale privitoare atât la ocrotirea plantelor spontane, cât și a celor cultivate, prin care se urmărește salvarea frumuseților naturii, dar mai ales sporirea cantitativă și calitativă a produselor agroalimentare de origine vegetală.

În afara reglementărilor legale generală cuprinse în O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, care sunt aplicabile, de la caz la caz, în toate domeniile privind această activitate, în Capitolul V din acest act normativ important avem unele reglementări speciale privind regimul îngrășămintelor chimice și al produselor de protecție a plantelor.

Dintre documentele internaționale amintim, ca deosebit de importantă, Convenția privind diversitatea biologică, semnată la Rio de Janeiro la 5 iunie 1992, ratificată prin Legea nr. 58/1994[2)], Amendament din 30 aprilie 1983 la Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție, adoptată

[1)] A se vedea *Al. Ionescu*, Fiziologia plantelor și efectele poluării, în Efectele biologice ale poluării mediului, Ed. Academiei, București, 1973, p. 91.

[2)] M. Of. nr. 199 din 2 august 1994.

la Washington la 3 martie 1973, adoptat la cea de-a patra Conferință a părților la Gaborone la 30 aprilie 1983[1].

Legea nr. 491/2003 privind plantele medicinale și aromatice[2]; Legea nr. 305/2003 privind organizarea pieței plantelor ornamentale și a produselor din floricultură pe principiile comunitare pe piață[3]; Legea nr. 469/2003 privind producerea și valorificarea legumelor, florilor și plantelor ornamentale de seră[4]; H.G. nr. 698/2004 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 469/2003 privind producerea și valorificarea legumelor, florilor și plantelor ornamentale de seră[5]; Ordinul ministrului mediului și gospodăririi apelor nr. 255/2007 privind unele măsuri pentru aplicarea regulamentelor Uniunii Europene privind comerțul cu specii sălbatice de faună și flora[6] ș.a.

3.2. Protecția juridică a florei spontane

208. Noțiunea de floră spontană. 209. Mijloacele juridice de protecție a florei spontane

208. Noțiunea de floră spontană. Pin „floră spontană" se înțelege vegetația care crește în diferite zone și la diferite înălțimi, fără intervenția omului.

Vegetația spontană din țara noastră este reprezentată în trei zone: în zona stepelor, zona pădurilor și zona alpină.

Indiferent de felul lor și de înălțimea la care cresc în mod spontan, vegetația respectivă este expusă permanent unui pericol iminent, datorită poluării aerului, apei, solului etc. De aceea, pentru protejarea lor, este nevoie de intervenția omului prin măsuri de prevenire și combatere a poluării acestor elemente ale mediului.

209. Mijloacele juridice de protecție a florei spontane. Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, cu consultarea autorității publice centrale de specialitate, stabilește regulile privitoare la măsurile de protecție a ecosistemelor și conservarea biodiversității.

Protejarea anumitor specii rare din flora spontană, amenințate cu dispariția, este îndatorirea autorităților de protecție a mediului, măsurile stabilite în acest sens fiind obligatorie și având prioritate în raport cu alte interese.

Deținătorii de terenuri acoperite cu vegetație spontană au obligația de a proteja ecosistemele terestre, prin măsuri adecvate de conservare etc.

În completarea celor arătate în legătură cu protecția juridică a fondului forestier, în concret în privința protecției pădurilor[7], reținem că țara noastră a aderat la două convenții internaționale foarte importante din punctul de vedere al problemelor analizate în acest loc, prin care s-a angajat să ia o serie de măsuri, să întreprindă numeroase

---

1) M. Of. nr. 277 din 25 aprilie 2007.
2) M. Of. nr. 844 din 26 noiembrie 2003.
3) M. Of. nr. 534 din 24 iulie 2003.
4) M. Of. nr. 819 din 19 noiembrie 2003.
5) M. Of. nr. 462 din 24 mai 2004.
6) M. Of. nr. 229 din 3 aprilie 2007.
7) A se vedea Capitolul XXIII, Secțiunea a 3-a

acțiuni pentru protejarea plantelor spontane. Este vorba de Convenția privind protecția patrimoniului mondial, cultural și natural, adoptată la Conferința generală ONU pentru Educație, Știință și Cultură, la 16 noiembrie 1972[1)] și Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa, adoptată la Berna la 19 septembrie 1979[2)]. Din ambele aceste convenții rezultă obligația părților de a depune eforturi pentru formarea și dezvoltarea conștiinței de mediu la toate categoriile de oameni, prin care se urmărește realizarea unei atitudini civilizate și în domeniul protecției florei spontane.

3.3. Protecția juridică a plantelor cultivate

210. Noțiunea de plantă cultivată. 211. Reglementări legale privind protecția plantelor cultivate. 212. Organizarea activității de protecție a plantelor cultivate. 213. Fabricarea, comercializarea și utilizarea produselor de protecție a plantelor. 214. Răspunderi și sancțiuni

210. Noțiunea de plantă cultivată. Plantele cultivate constituie acea parte a vegetației de pe teritoriul țării care cresc datorită activității omului. Plantele cultivate sunt cele agricole, în parte cele din fondul forestier și cele ornamentale.

O importanță deosebită, vitală pentru viața oamenilor și a animalelor, o au plantele cultivate în agricultură. De aceea, în cele ce urmează ne vom referi, succint, la protecția juridică a acestora.

211. Reglementări legale privind protecția plantelor cultivate. Prin O.G. nr. 41/2007 pentru comercializarea produselor de protecție a plantelor, precum și pentru modificarea și abrogarea unor acte normative din domeniul fitosanitar[3)] a fost abrogată și înlocuită Legea nr. 5/1982 privind protecția plantelor cultivate și a pădurilor și regimul pesticidelor. În capitolul I din această ordonanță avem reglementarea comercializării produselor de protecție a plantelor, iar în Capitolul II sunt stabilite reguli privind modificarea și completarea O.G. nr. 4/1995 privind fabricarea, comercializarea și utilizarea produselor de protecția plantelor pentru combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor în agricultură și silvicultură[4)]. Pentru prezentarea problemelor pe care ni le-am propus, vom mai lua în considerare reglementările cuprinse în Legea nr. 37/2006 privind reorganizarea activității de protecție a plantelor[5)], cu modificările și completările cuprinse în Legea nr. 93/2007[6)], precum și cele din O.G. nr. 38/2007 privind importul în România al produselor de protecție a plantelor și al mostrelor, ajutoarelor și donațiilor de produse de protecție a plantelor din țări terțe[7)].

---

1) La care am aderat prin Decretul nr. 187/1990 (M. Of. nr. 46 din 31 martie 1990).
2) La care am aderat prin Legea nr. 13/1993 (M. Of. nr. 62 din 25 martie 1993).
3) M. Of. nr. 592 din 28 august 2007.
4) M. Of. nr. 18 din 30 ianuarie 1995, modificată prin O.G. nr. 41/2007.
5) M. Of. nr. 200 din 3 martie 2006.
6) M. Of. nr. 263 din 19 aprilie 2007.
7) M. Of. nr. 590 din 28 august 2007.

212. Organizarea activității de protecție a plantelor cultivate. Responsabilitățile organizării asistenței de protecție a plantelor pentru toți producătorii agricoli pe teritoriul țării revine M.A.P.D.R., prin unitățile fitosanitare. Pentru domeniul silvic, responsabilitatea revine Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva, prin filialele silvice ale acesteia[1]. Autoritatea competentă pe teritoriul României, responsabilă cu omologarea produselor de protecție a plantelor, este Comisia Interministerială de Omologare a Produselor de Protecție a Plantelor[2]. În fiecare județ, unitatea fitosanitară exercită atribuțiile de autoritate teritorială de protecție a plantelor, care controlează respectarea dispozițiilor legale referitoare la desfășurarea acțiunilor de protecție a plantelor și gestionarea produselor de protecție a plantelor pe întreg teritoriul județului. Laboratorul Central pentru Carantina de Protecție a Plantelor, instituție bugetară în subordinea M.A.P.D.R., organizează și îndrumă metodologic rețeaua de prognoză-avertizare și carantină de protecție a plantelor, exercită controlul calității produselor de protecție a plantelor, organizează și conduse controlul vamal.

Protecția plantelor cultivate se realizează atât prin activitatea de prevenire a răspândirii în țară și a introducerii din afară a dăunătorilor șu buruienilor, cât și prin combaterea acestora prin metode agrotehnice, fizico-mecanice, chimice și biologice. Această activitate trebuie realizată în condiții și cu mijloace care să garanteze ocrotirea mediului, păstrarea calității fizice, chimice și biologice ale solului, menținerea echilibrului biologic și apărarea sănătății omului.

Protecția plantelor cultivate și a altor forme de vegetație utilă, precum și a produselor vegetale depozitate împotriva bolilor, dăunătorilor și buruienilor este o problemă de interes național și constituie o obligație pentru autoritățile publice, producătorii agricoli și pentru toți cetățenii României.

Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale este autoritatea de reglementare în domeniul protecției plantelor, carantinei fitosanitare și al produselor de uz fitosanitar, care coordonează și controlează aplicarea prevederilor legale specifice prin Agenția Națională Fitosanitară (A.N.F.), care este înființată în subordinea M.A.P.D.R., cu rang de direcție, prin reorganizarea Direcției fitosanitare și pentru selecție vegetală.

A.N.F. are următoarele atribuții[3]: 1. organizarea activității de protecție a plantelor și de carantină fitosanitară, care să asigure sănătatea plantelor cultivate și altor forme de vegetație utilă și a produselor agricole depozitate; 2. coordonarea, îndrumarea tehnică și controlul activității în domeniul fitosanitar și al omologării și utilizării produselor de uz fitosanitar; 3. stabilirea normelor fitosanitare, unice și obligatorii pentru toate persoanele deținătoare de culturi agricole și alte forme de vegetație utilă; 4. elaborarea strategiei fitosanitare privind apărarea sănătății plantelor, prevenirea introducerii și diseminării pe teritoriul țării a organismelor de carantină și în domeniul produselor de

---

[1] A se vedea art. 30 alin. (1) din O.G. nr. 4/1995 privind fabricarea, comercializarea și utilizarea produselor de protecție a plantelor. Pentru combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor în agricultură și silvicultură.

[2] Potrivit art. 29 alin. (1) din O.G. nr. 4/1995.

[3] A se vedea art. 3 din Legea nr. 37/2006.

uz fitosanitar, în concordanță cu normele Uniunii Europene, urmărind implementarea acesteia; 5. elaborarea proiectelor de lege, a hotărârilor, a ordinelor și a altor acte normative care privesc activitatea de protecție a plantelor și carantina fitosanitară și regimul produselor de uz fitosanitar, armonizată cu directivele Uniunii Europene; 6. elaborarea sau reactualizarea regulamentului de organizare și funcționare a unităților fitosanitare județene, respectiv a municipiului București etc.; 7. controlul aplicării și respectării tuturor dispozițiilor legale și normelor tehnice în domeniul fitosanitar și al produselor de uz fitosanitar; 8. organizarea și urmărirea asigurării dotării tehnice și materiale a unităților fitosanitare; 9. organizarea unui sistem informațional unic pentru monitorizarea plantelor vegetale și produselor vegetale care se exportă, se importă sau tranzitează România; 10. stabilirea necesarului de personal și elaborarea criteriilor tehnice privind încadrarea și asigurarea personalului de specialitate; 11. promovarea, implementarea și menținerea sistemului de asigurare a calității pentru toate unitățile aflate în coordonare tehnică; 12. coordonarea tuturor activităților privind evaluarea dosarelor produselor de uz fitosanitar în vederea omologării; 13. acest punct a fost abrogat[1)]; 14. asigurarea controlului oficial al reziduurilor de pesticide din plante și produse vegetale; 15. asigurarea coordonării eliberării pașaportului fitosanitar, înregistrării producătorilor ș.a.; 16. gestionarea apariției organismelor de carantină; 17. asigurarea controlului postomologare al calității produselor pentru protecția plantelor; 18. asigurarea instruirii personalului de specialitate; 19. organizarea sistemului național de omologare a produselor de uz fitosanitar, conform standardelor UE; 20. organizarea la nivel național a poliției fitosanitare și multe altele ca, de exemplu, reprezentarea României în organisme internaționale de profil, colaborarea cu universitățile de profil, asigurarea relației cu CUE, organizarea de consfătuiri etc. pe teme profesionale[2)].

Unitățile fitosanitare județene și a municipiului București efectuează următoarele activități:

a) diagnoza și prognoza agenților de dăunare și avertizare a producătorilor agricoli privind apariția și evoluția acestora;

b) controlul fitosanitar al plantelor și produselor vegetale importate și exportate, care circulă însoțite de pașaport fitosanitar;

c) organizarea la nivel de județ a rețelei de centre pentru protecția plantelor;

d) depistarea bolilor, a dăunătorilor și buruienilor de carantină;

e) testarea acțiunii biologice a produselor de uz fitosanitar, în vederea omologării în condiții de producție;

f) abilitarea agenților economici pentru import, comercializare și prestare de servicii cu produse de uz fitosanitar, în condițiile legii;

g) prelevarea probelor pentru controlul oficial al calității produselor pentru protecția plantelor;

h) prelevarea probelor pentru controlul oficial al reziduurilor de pesticide din plante și produse vegetale;

[1)] Prin Legea nr. 93/2007 (M. Of. nr. 263 din 19 aprilie 2007).

[2)] A se vedea art. 3 din Legea nr. 37/2006.

i) asigurarea la nivelul județului a controlului, monitorizării generale și monitorizărilor specifice pentru organismele de carantină, în conformitate cu planurile anuale de monitorizare fitosanitară;

j) coordonarea, elaborarea și urmărirea aplicării tehnologiilor din domeniul protecției plantelor;

k) activitatea de poliție fitosanitară;

l) urmărirea respectării legislației în vigoare în domeniu;

m) elaborarea pașapoartelor fitosanitare, a certificatelor fitosanitare etc.;

n) dezvoltarea sistemului de asigurare a calității;

o) participarea la implementarea programelor cu finanțare externă;

p) actualizarea bazei de date a Sistemului Informatic Național pentru Protecția Plantelor;

q) asigurarea implementării reglementărilor specifice, armonizate cu reglementările comunitare în domeniu;

r) participarea la misiunile de evaluare tehnică organizate de Comisia Europeană TAIEX;

s) fac, anual, propuneri A.N.F. privind necesarul de fonduri pentru combaterea agenților de dăunare subvenționați de la bugetul de stat;

ș) urmărirea modului de utilizare a fondurilor bugetare destinate protecției plantelor;

t) organizarea simpozioanelor etc. pe prob leme specifice;

ț) controlul utilizării, depozitării și etichetării produselor pentru protecția plantelor;

u) participarea la activitățile și întâlnirile organizate în cadrul sistemului de siguranță alimentară[1)].

Toate aceste activități au ca scop principal combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor în agricultură și silvicultură și organizarea acestei activități potrivit cerințelor și reglementărilor UE.

Măsurile necesare prevenirii și combaterii dăunătorilor, bolilor și buruienilor pot fi grupate astfel: extinderea și generalizarea cultivării unor soiuri și hibrizi rezistenți la atacul dăunătorilor și bolilor; generalizarea tratării semințelor și a materialului săditor pentru toate culturile; respectarea rotației culturilor; administrarea uniformă și în raport echilibrat a îngrășămintelor naturale și chimice; executarea lucrărilor agrotehnice în condiții care să asigure distrugerea resturilor vegetale din sol, diminuarea surselor de agenți patogeni și dăunători, crearea condițiilor optime pentru creșterea și dezvoltarea plantelor cultivate; asigurarea densității optime a culturilor etc.

Este o cerință firească ca în cadrul sistemului integrat de prevenire și combatere a dăunătorilor, bolilor și buruienilor tratamentele chimice să fie aplicate îndeosebi în perioadele anterioare apariției fructelor și alte părți ale plantelor folosite în alimentația omului și în furajarea animalelor.

Aplicarea tratamentelor cu insecticide în plantații și culturi în perioada înfloririi trebuie făcută în condiții care să asigure pe deplin protecția albinelor, prin folosirea

---

[1)] A se vedea Legea nr. 37/2006, art. 5.

unor produse selective, inofensive pentru acestea, prevenirea din timp a agricultorilor asupra tratamentelor ce se vor aplica.

Producătorii agricoli, toți deținătorii de terenuri și culturi agricole au obligația de a aplica măsurile de depistare, prevenire și combatere a dăunătorilor, bolilor și buruienilor pe terenuri de culturi agricole.

Autoritățile publice de specialitate au datoria de a asigura asistență tehnică și sprijinirea producătorilor agricoli în aplicarea tratamentelor de prevenire și combatere.

Tratamentele de protecție a plantelor se pot efectua numai la solicitarea producătorilor agricoli și a deținătorilor de terenuri cu vegetație forestieră și numai de prestatorii de servicii care dețin autorizație pentru prestare de servicii cu produse de protecție a plantelor[1)].

Potrivit art. 20 din O.G. nr. 4/1995 (modificat), producătorii agricoli, persoane juridice, care au mijloacele necesare și personalul calificat, atestat profesional de către unitatea fitosanitară, se pot autoriza și ca prestatori de servicii de protecție a plantelor, cu respectarea tuturor dispozițiilor legale în materie.

Asistența tehnică operativă în domeniul protecției plantelor pentru producătorii agricoli, în special pentru cei din sectorul privat care nu dispun de pregătire profesională adecvată, revine unităților fitosanitare, precum și specialiștilor de la centrele agricole comunale, prin: informarea din timp a producătorilor agricoli asupra agenților biologici de dăunare specifici fiecărei culturi, precum și asupra măsurilor de prevenire și combatere, în funcție de rezerva biologică existentă și de evoluția factorilor climatici; orientarea producătorilor agricoli asupra necesarului de produse de protecție a plantelor pe care aceștia urmează să-l comande comercianților autorizați; controlul stării de protecție a culturilor și recomandarea măsurilor de prevenire și combatere a bolilor, dăunătorilor și buruienilor; îndrumarea producătorilor agricoli cu privire la executarea tratamentelor cu pesticide, respectiv manipularea produselor, prepararea soluțiilor, reglarea mașinilor etc.; organizarea periodică a instruirii teoretice și practice a producătorilor agricoli, cu privire la protecția plantelor[2)].

Efectuarea tratamentelor de protecție a plantelor se face numai la avertizare. Cei care execută cu forțe și cu mijloace proprii protecția plantelor, precum și prestatorii de astfel de tratamente trebuie să solicite înregistrarea lor la serviciile de prognoză și avertizare din teritoriu pentru a obține buletinele de avertizare necesare efectuării lucrărilor respective. Aceste servicii din subordinea unităților fitosanitare emit, gratuit, buletinele de avertizare pe care le expediază centrelor agricole teritoriale, prestatorilor de servicii de protecția plantelor și, dacă este posibil, producătorilor agricoli, în vederea informării operative asupra oportunității tratamentelor de protecție a plantelor etc.[3)]

Legea interzice crearea de stocuri de produse de protecție a plantelor peste nevoile de utilizare. Cei ce dețin astfel de produse sunt obligați să asigure folosirea acestora sau redistribuirea lor la alți utilizatori, în limita termenelor de valabilitate[4)].

[1)] Potrivit art. 19 alin. (3) din O.G. nr. 4/1995 (modificat).

[2)] A se vedea art. 21 din O.G. nr. 4/1995.

[3)] A se vedea art. 22 alin. (1), (2) și (3) din O.G. nr. 4/1995.

[4)] A se vedea ibidem, art. 23 alin. (2).

Prestatorii de servicii de protecție a plantelor sunt ținuți să se conformeze tuturor reglementărilor în materie și răspunde de calitatea și eficiența tratamentelor efectuate. Controlul și expertiza calității acestor servicii se fac de către personalul de specialitate al unităților fitosanitare și de alte persoane împuternicite[1)].

În scopul reducerii riscului de impact asupra sănătății oamenilor și a animalelor, precum și pentru protecția albinelor și a mediului, se interzic următoarele activități: aplicarea cu mijloace avio a produselor de protecție a plantelor clasificate ca foarte toxice (T+) și toxice (T); aplicarea tratamentelor la plante melifere, cât și la cele care își realizează polenizarea cu ajutorul albinelor, cu produse toxice pentru albine, în perioada înfloritului (cu excepțiile legale în materie[2)]); tratamentele cu produse a căror remanență depășește timpul de pauză stabilit pentru punerea în consum a produselor recoltate; vânzarea și punerea în consum a produselor agricole recoltate fără respectarea timpului de pauză stabilit de autoritățile competente sau cu reziduuri de produse de protecția plantelor peste limitele maxime admise; efectuarea de tratamente cu produse de protecție a plantelor interzise în zonele de protecție a apelor, de protecție sanitară și ecologică, precum și în alte zone protejate, stabilite de autoritățile competente; utilizarea oricărui produs de protecție a plantelor în alte scopuri decât cele pentru care a fost omologat; efectuarea de tratamente cu produse ale căror reziduuri se acumulează peste limitele maxime admise în soluri, în ape, în furaje și în produsele agroalimentare[3)].

213. Fabricarea, comercializarea și utilizarea produselor de protecție a plantelor. În România se produce, comercializează și se utilizează numai produse de protecție a plantelor[4)] omologate de comisia interministerială de omologare. Omologarea trebuie solicitată de agenții economici români și de firmele străine interesate în producerea și/sau lansarea pe piața internă a unor astfel de produse. Produsele omologate în acest sens sunt cuprinse într-un codex, care se actualizează periodic. Pentru fiecare

---

[1)] Conform art. 24 alin. (1) și (2) din aceeași ordonanță

[2)] A se vedea ibidem, art. 27 lit. b).

[3)] A se vedea art. 27 din O.G. nr. 4/1995.

[4)] *Produs de protecție a plantelor* (vechea denumire produs de uz fitosanitar) este orice produs din categoria pesticidelor ș.a., condiționat și ambalat în vederea prezentării, vânzării și utilizării. *Pesticidul* reprezintă orice substanță chimică sau combinate de substanțe chimice cunoscute sub denumirile generice de bactericide, fungicide, insecticide, acaricide, nematocide, raticide, erbicide și altele asemenea, care se utilizează în agricultură și în silvicultură pentru tratamente de protecție a plantelor ce vizează prevenirea și combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor în culturile agricole, în plantațiile pomicole și viticole, în păduri, pășuni și fânețe, precum și pentru tratarea materialului semincer, pentru dezinfecția, dezinsecția și deratizarea spațiilor de depozitare a produselor agricole. Prin alte produse de protecție a plantelor avem în vedere: cele ce se utilizează ca regulatori de creștere și fructificare a plantelor, produsele pentru tratarea fructelor prerecoltate și postrecoltate în scopul prevenirii deteriorării acestora pe timpul transportului sau la depozitări; adjuvanți la utilizarea pesticidelor; produsele cu efect atractant (capcane feromonale, fago și chromoatractive) și repelent; biopreparatele pe bază de microorganisme, virusuri și cele pe bază de insecte entomofage, precum și alte asemenea mijloace care au ca scop creșterea vigorii și rezistenței, tratarea bolilor neparazitare, reglarea dezvoltării și fructificării plantelor, ameliorarea stării lor de prozecție a plantelor și a recoltelor.

produs omologat comisia eliberează un certificat de omologare, care cuprinde datele produsului respectiv, pentru o perioadă de maximum cinci ani după care poate fi prelungită valabilitatea acestuia. Certificatul de omologare se supune actualizării ori de câte ori intervin modificări importante cu privire la caracteristicile fizice, chimice și biologice ale produsului omologat sau chiar cu privire la domeniul de utilizare, la modul și la mijloacele de aplicare. Hotărârea de actualizare, împreună cu certificatul de omologare actualizat se transmit titularului acestuia, în termen de 30 de zile de la data hotărârii de actualizare[1].

Certificatul de omologare dă dreptul deținătorului să fabrice și să comercializeze pe teritoriul României produsul omologat, cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare.

Dacă se constată că produsele omologate nu mai corespund din punctul de vedere al protecției plantelor, toxicologic sau ecologic, Comisia interministerială de omologare anulează certificatul de omologare și transmite hotărârea luată titularului acestuia însoțită de măsuri obligatorii cu termene, în termen de 30 de zile de la adoptarea ei[2].

În ceea ce privește fabricarea în țara noastră a unor produse de protecție a plantelor care nu sunt omologate pentru utilizarea pe teritoriul României, fiind produse în vederea exportului, aceasta se poate face numai în baza unei autorizații speciale eliberate de autoritățile publice centrale de specialitate competente. Cu scopul de a proteja plantele cultivate, publicitatea acestor produse este interzisă[3].

În art. 36 din O.U.G. nr. 195/2005 se prevede că autoritățile publice centrale competente potrivit legislației specifice din domeniul chimicalelor, în colaborare cu autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, are obligația: să reglementeze regimul produselor de protecție a plantelor; să organizeze la nivel teritorial, rețeaua de laboratoare pentru controlul calității produselor de protecție a plantelor; să verifice, prin rețeaua de laboratoare, concentrațiile reziduurilor de produse de protecție a plantelor în sol, recolte, furaje, produse agroalimentare vegetale și animale. Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, în colaborare cu alte autorități publice centrale, este chemată să supravegheze și să controleze aplicarea reglementărilor privind produsele de protecție a plantelor, urmărindu-se evitarea poluării prin acestea, a mediului[4].

În conformitate cu concepția generală a legiuitorului nostru, după care anumite activități sunt supuse autorizației[5], în art. 10 din O.G. nr. 4/1995 se stabilește, potrivit unui regim special de reglementare și gestionare[6], că fabricarea, ambalarea și reambalarea produselor de protecție a plantelor în scopul prezentării și comercializării,

---

[1] A se vedea art. 6 din O.G. nr. 4/1995 privind fabricarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar pentru combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor în agricultură și silvicultură.

[2] A se vedea O.G. nr. 4/1995, art. 7.

[3] A se vedea O.G. nr. 4/1995, art. 9.

[4] Potrivit art. 37 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului

[5] Exprimată în art. 12 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2005 în sensul că „Desfășurarea activităților existente, precum și începerea activităților noi cu posibil impact semnificativ asupra mediului se realizează numai în baza autorizației/autorizației integrate de mediu".

[6] Potrivit art. 34 din O.U.G. nr. 195/2005 „produsele de protecție a plantelor sunt supuse unui regim special de reglementare stabilit prin legislație specifică în domeniul chimicalelor".

precum și importul și distribuirea acestora la utilizatori sunt permise numai agenților economici persoane juridice, constituiți și autorizați potrivit legii, iar în art. 11 din aceeași ordonanță se precizează că importul produselor de protecție a plantelor se poate face numai sub regim de licență, ce se poate acorda numai persoanelor juridice

În privința *comercializării* pe teritoriul României a produselor de protecție a plantelor, art. 1 din O.G. nr. 41/2007 stabilește că această activitate se poate face numai de către persoanele înregistrate pe baza unui certificat de înregistrare eliberat de către unitatea fitosanitară în a cărei rază teritorială își desfășoară activitatea. Certificatul de înregistrare (care poate fi obținut de operatorii economici persoane juridice sau de persoane fizice ori asociații familiale, numai dacă îndeplinesc condițiile stabilite de lege[1]) are o perioadă de valabilitate pe maximum cinci ani, cu viză anuală. Nesolicitarea vizei anuale, în termen de o lună de la expirarea acesteia, atrage nulitatea certificatului și interzicerea comercializării produselor de protecție a plantelor. Când este vorba de comerț cu ridicată a produselor de protecție a plantelor, operatorul economic trebuie să aibă personalitate juridică. Potrivit art. 6 din Ordonanța citată, pot fi înregistrate persoanele (fizice sau juridice) și din alte state, cu condiția ca acestea să fie membre ale UE și să fie atestate de către autoritățile lor naționale competente[2].

Comercializarea acestor produse se poate face numai în spații special amenajate, denumite unități fitofarmaceutice. Aceste unități trebuie să îndeplinească condițiile stabilite în anexa 2 la O.G. nr. 41/2007, altfel nu se omologhează, iar comercializarea este interzisă de lege[3].

Importul produselor de protecție a plantelor omologate în România se efectuează pe baza certificatului de abilitare[4], emise pe o perioadă de un an de la data emiterii, de unitățile fitosanitare județene, respectiv a municipiului București, din cadrul M.A.D.R.[5] Operatorul economic importator/beneficiar al importului de astfel de produse are următoarele obligații: să depună documentația completă[6] în vederea obținerii certificatului de abilitare; să anunțe autoritatea emitentă respectivă cu privire la orice modificare intervenită în documentația depusă pentru obținerea certificatului de abilitare, în termen de 15 zile de la producerea modificării; să utilizeze certificatul de abilitare numai în condițiile și în scopul pentru care a fost emis[7]. Potrivi art. 12 din

---

[1] A se vedea art. 3 din O.G. nr. 41/2007.

[2] Această atestare se poate face doar în condițiile prevăzute de directivele Consiliului 74/556/CEE și 74/557/CEE.

[3] A se vedea art. 2 alin. (2) din O.G. nr. 41/2007.

[4] *Certificatul de abilitare* este documentul emis de unitatea fitosanitară, în baza căruia este permis importul produselor din țări terțe, care sunt alte țări decât cele din Uniunea Europeană.

[5] Potrivit art. 2 din O.G. nr. 38/2007 privind importul în România al produselor de protecție a plantelor și al mostrelor, ajutoarelor și donațiilor de produse de protecție a plantelor din țări terțe (M. Of. nr. 590 din 28 august 2007).

[6] Este vorba de solicitarea în scris, din care să rezulte: numele sau denumirea și domiciliul sau sediul social al operatorului economic, lista codurilor tarifare, lista denumirilor produselor/grupelor de produse, lista denumirilor comerciale/tehnice ale produselor pentru care solicită abilitarea; copia certificatului de înregistrare la registrul comerțului; copia certificatului de omologare a produsului de protecție a plantelor.

[7] A se vedea art. 11 din O.G. nr. 38/2007.

O.G. nr. 38/2007, certificatul de abilitare se anulează de către autoritatea emitentă în următoarele situații: când cu ocazia controlului se constată că documentele însoțitoare nu sunt autentice; când se constată, ulterior vămuirii, de organele de control ale autorității emitente că documentele în baza cărora a fost emis certificatul de abilitare nu sunt autentice; la solicitarea operatorului economic.

Introducerea pe teritoriul României a unor mostre de produse de protecție a plantelor, pentru nevoi de cercetare-testare-experimentare, în vederea omologării, se poate face în baza avizului semnat de președintele Comisiei interministeriale de omologare[1)].

Importul mostrelor, ajutoarelor și donațiilor de produse de protecție a plantelor din țări terțe (clasificate la poziția tarifară 38.08 – produse de protecție a plantelor) este permis numai pe baza certificatului de abilitare pentru import mostre de produse de protecție a plantelor sau a certificatului de abilitare pentru import ajutoare și donații de produse de protecție a plantelor.

Potrivit art. 19 alin. (1) din O.G. nr. 4/1995, *utilizarea* produselor de protecție a plantelor se poate face numai în scopurile pentru care au fost omologate și numai în conformitate cu instrucțiunile de utilizare.

În vederea protejării sănătății oamenilor și a animalelor, protecției albinelor și a mediului, producătorii agricoli care utilizează pe terenurile lor produse de protecție a plantelor din grupele a III-a și a IV-a de toxicitate, au obligația să le depoziteze, să le manipuleze și să le utilizeze în conformitate cu instrucțiunile tehnice care le însoțesc[2)].

Legea prevede că pot efectua activități de protecție a plantelor, la solicitarea producătorilor agricoli și a deținătorilor de terenuri cu vegetație forestieră, persoane fizice și persoane juridice, numai prestatorii de servicii care dețin autorizație pentru prestare de servicii cu produse de protecție a plantelor.

Producătorii agricoli și prestatorii de servicii de protecție a plantelor sunt obligați să returneze furnizorilor toate ambalajele recuperabile, imediat ce sunt golite de conținut, în condițiile stabilite de furnizării, care au obligația de a le reprimi, în vederea recuperării. Legea interzice utilizarea ambalajelor produselor de protecție a plantelor în alte scopuri decât cele pentru care au fost destinate. În ce privește ambalajele nerecuperabile ele se vor distruge de către utilizatorii produselor, imediat după golire, potrivit instrucțiunilor înscrise pe ele[3)].

214. Răspunderi și sancțiuni. Răspunderea pentru nerespectarea regulilor referitoare la protecție florei spontane și plantele cultivate este, de regulă, contravențională, mai rar penală și, dacă prin fapta respectivă se cauzează și prejudiciu, civilă.

Desigur, în privința răspunderii juridice, va trebui să distingem după cum aceasta revine autorităților publice pentru protecția mediului ori altor a autorități publice centrale și locale ale puterii executive, pe de o parte, sau altor persoane juridice și persoanelor fizice, care încalcă normele legale în materie, pe de altă parte. De altfel, aceste

---

[1)] A se vedea art. 12 din O.G. nr. 4/1995 și a art. 15 din O.G. nr. 38/2007.

[2)] A se vedea art. 19 alin. (2) din O.G. nr. 4/1995.

[3)] A se vedea art. 25 alin. (2)-(4) din O.G. nr. 4/1995.

din urmă aspecte sunt cele mai importante probleme ce se pun în legătură cu răspunderea juridică în dreptul protecției mediului.

Potrivit legii[1)], constituie contravenții la normele privind *fabricarea, comercializarea și utilizarea produselor de protecție a plantelor* următoarele fapte și se sancționează după cum urmează:

1. cu amendă de la 100 de lei la 2.000 lei: nerespectarea obligațiilor ce revin deținătorilor de terenuri agricole pentru menținerea culturilor agricole într-o stare fitosanitară corespunzătoare; nereturnarea ambalajelor de la produsele de protecție a plantelor de către producătorii agricoli și prestatorii de servicii fitosanitare la furnizorii produselor și neefectuarea operației de clătire de trei ori a ambalajului după utilizarea produsului; ridicarea de la furnizori cu bună știință a unor produse de protecție a plantelor necorespunzătoare sub aspectul calității și al ambalării; efectuarea tratamentelor fitosanitare fără respectarea instrucțiunilor tehnice privind utilizarea produselor, a echipamentelor și condițiile de efectuare a tratamentelor; refuzul de a permite accesul autorităților în locurile în care se efectuează controlul, precum și refuzul pentru ridicarea probelor de analiză;

2. cu amendă de la 1.500 de lei la 4.500 lei: refuzul de a permite efectuarea acțiunilor de prevenire și combatere a unor boli, dăunători și buruieni care constituie obiecte de carantină fitosanitară sau care, prin potențialul de dăunare, constituie agenți deosebit de periculoși, de către unitățile fitosanitare; publicitatea pentru produse de protecție a plantelor care nu sunt omologate pentru utilizare pe teritoriul României; prestarea de servicii cu produse de protecție a plantelor fără autorizație pentru prestări de servicii; utilizarea produselor de protecție a plantelor clasificate ca foarte toxice (T+) și toxice (T) fără autorizație de utilizare; tratarea și comercializarea de sămânță tratată cu produse clasificate ca foarte toxice (T+) și toxice (T) de către/și la persoane fizice sau juridice neautorizate/neînregistrate, precum și deținerea și utilizarea de astfel de sămânță de către persoane neautorizate; refuzul din partea operatorilor economici care desfășoară activități cu produse de protecție a plantelor – fabricați, importatori, comercianți, distribuitori și utilizatori – de a transmite informațiile solicitate de către unitatea fitosanitară; comercializarea de produse de protecție a plantelor fără etichete, cu etichete necorespunzătoare sau în ambalaje neautorizate; neprezentarea operatorilor economici înregistrați/autorizați pentru comercializarea, utilizarea sau prestarea de servicii cu produse de prestație a plantelor clasificate ca foarte toxice (T+) și toxice (T) în vederea înregistrării la inspectoratele județene de poliție, precum și la inspectoratele județene pentru protecția muncii; neținerea evidenței operațiunilor cu produse de protecție a plantelor clasificate ca foarte toxice (T+) și toxice (T) într-un registru special și necompletarea datelor necesare pentru identificarea beneficiarilor de către fabricanți, importatori și comercianți înregistrați;

3. cu amendă de la 3,000 de lei la 7.000 de lei și confiscarea mărfii: punerea în vânzare a produselor agricole recoltate înainte de expirarea timpului de pauză de la aplicarea ultimului tratament; comercializarea produselor de protecție a plantelor cu

---

[1)] A se vedea art. 31 din O.G. nr. 4/1995, modificat prin art. 7 alin. 3. din O.G. nr. 41/2007.

termen de garanție expirat sau în afara parametrilor omologați. Cheltuielile rezultate în urma efectuării analizelor de laborator se suportă de către comercianți; utilizarea în agricultură și în silvicultură a produselor de protecție a plantelor neomologate; punerea în consumul animalelor sau al populației a semințelor tratate cu produse de protecție a plantelor sau a subproduselor obținute prin prelucrarea acestor semințe; utilizarea ambalajelor de produse de protecție a plantelor în alte scopuri decât cele pentru care au fost destinate;

4. cu amendă de la 4.000 de lei la 8.000 de lei: comercializarea produselor de protecție a plantelor fără certificat de înregistrare; vânzarea produselor de protecție a plantelor clasificate ca foarte toxice (T+) și toxice (T) la persoane fizice sau la persoane juridice neautorizate; depozitarea produselor de protecție a plantelor, precum și a materialului semincer tratat în spații neautorizate sau cu nerespectarea condițiilor de depozitare; nerecuperarea ambalajelor de la produsele de protecție a plantelor de către fabricanți, importatori, comercianți și distribuitori; crearea de stocuri de produse de protecție a plantelor peste nevoile de utilizare; aplicarea cu mijloace avio a produselor de protecție a plantelor clasificate ca foarte toxice (T+) și toxice (T) și a celor pentru care există reglementări nominale privind interzicerea utilizării cu mijloace avio; aplicarea tratamentelor la plantele melifere, precum și la cele care își realizează polenizarea cu ajutorul albinelor, cu produse toxice pentru albine, în perioada înfloritului, fără aprobare; efectuarea de tratamente de protecție a plantelor cu produse interzise în zonele de protecție a apelor, de protecție sanitară și ecologică, precum și în alte zone protejate; utilizarea produselor de protecție a plantelor în alte scopuri decât cele pentru care au fost omologate, inclusiv sub formă de momeli toxice sau pentru braconaj; deversarea pe sol sau în ape a soluțiilor de produse de protecție a plantelor rămase neutilizate, precum și a apelor de spălare a utilajelor, echipamentelor și a ambalajelor de produse de protecție a plantelor.

Constatarea acestor contravenții și aplicarea sancțiunilor se fac prin proces-verbal încheiat, după caz, de către poliția fitosanitară organizată de ministerul de resort și de alte ministere interesate (de cel al protecției mediului, al sănătății și internelor), iar cele prevăzute la art. 31 alin. (1) lit. e), alin. (2) lit. c), d), i) și alin. (4) lit. a), b), c), i) și j) din O.G. nr. 4/1995 și de către ofițerii și subofițerii de poliție.

Amenzile contravenționale se aplică atât persoanelor fizice, cât și celor juridice, cu luarea în considerare a prevederilor O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.180/2002, cu modificările și completările ulterioare. Desigur, contravenientul poate achita pe loc sau în termen de 48 de ore de la data încheierii procesului-verbal ori, după caz, de la data comunicării acestuia, jumătate din minimul amenzii[1)].

Potrivit art. 33 din O.G. nr. 4/1995 (modificat), anularea sau suspendarea, pe o perioadă cuprinsă între unu și șase luni, a certificatului de înregistrare, a autorizației de utilizare și a autorizației de prestări de servicii cu produse de protecție a plantelor se face de către emitent, în următoarele situații: când aceasta este cerută de către

[1)] Această din urmă regulă a fost introdusă în art. 32 din O.G. nr. 4/1995 prin O.G. nr. 41/2007.

personalul împuternicit cu atribuții de control din partea unității fitosanitare, agenției județene pentru protecția mediului, inspectoratului județean de poliție, inspectoratului județean pentru protecția muncii și a altor unități competente; în cazul săvârșirii repetate, în decurs de doi ani, a uneia dintre contravențiile prevăzute la art. 31; când aceste documente au fost obținute pe baza unor informații false care au indus în eroare; și când deținătorul acestor documente nu anunță emitentul, în termenul legal, că în documentația depusă la înregistrare/autorizare au intervenit modificări.

Potrivit art. 29 din O.G. nr. 38/2007, constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 5.000 de lei la 10.000 de lei următoarele fapte: a) nerespectarea prevederilor art. 11 lit. b) (adică să anunțe autoritatea emitentă respectivă cu privire la orice modificare intervenită în documentația depusă pentru obținerea certificatului de abilitare, în termen de 15 zile de la producerea modificării) și c) adică să utilizeze certificatul de abilitare numai în condițiile și în scopul pentru care a fost emis. La fel și nerespectarea prevederilor art. 28 lit. b) (adică să anunțe autoritatea emitentă cu privire la orice modificare intervenită în documentația depusă pentru obținerea certificatului de abilitare pentru import mostre de produse de protecție a plantelor, respectiv a certificatului de abilitare pentru import ajutoare și donații de produse de protecție a plantelor, în termen de 15 zile de la producerea modificării) și c) (adică să utilizeze certificatul de abilitare pentru import mostre de produse de protecție a plantelor, respectiv certificatul de abilitare pentru import ajutoare și donații de produse de protecție a plantelor, numai în condițiile și în scopul pentru care a fost emis.

Contravenientul poate achita, pe loc sau în termen de 48 de ore de la data încheierii, procesului-verbal ori, după caz, de la data comunicării acestuia, jumătate din minimul amenzii.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul IV
Protecția juridică a mediului artificial

215. Felurile mediului artificial. 216. Așezările umane. 217. Alte obiective create de om în afara așezărilor umane

215. Felurile mediului artificial. Problemele mediului artificial nu pot fi privite izolat de cele ale mediului natural, ambele fiind supuse, de multe ori, aceleiași poluări și având aceeași importanță. Întreaga problemă a poluării trebuie deci abordată în concordanță cu principiul dezvoltării durabile, urmărindu-se menținerea unui echilibru adecvat. Desigur, fiecare domeniu al mediului natural și celui artificial, iar în cadrul acestora fiecare element al lor, prezintă un anumit specific, la care trebuie adaptat și managementul de mediu, ce implică satisfacerea următoarelor condiții: asigurarea unei legislații adecvate, instituirea de autorizații și licențe corespunzătoare, elaborarea standardelor de mediu și operaționalizarea cadrului normativ[1)].

Potrivit art. 3 lit. k) din Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului nr. 50/2004 privind Stabilirea procedurii de organizare și coordonare a schemelor de management de mediu și audit (EMAS) în vederea participării voluntare a organizațiilor la aceste scheme[2)], modificat și completat[3)] sistemul de management de mediu este componenta sistemului de management general, care include structura organizatorică, activitățile de planificare, responsabilitățile, practicile, procedurile, procesele și resursele pentru elaborarea, implementarea, realizarea, analizarea și menținerea politicii de mediu. Implementarea unui astfel de sistem permite organizației nu doar să corespundă așteptărilor privind performanța sa de mediu, dar și să controleze costurile și să se conformeze legislației de mediu.

Pornind de la aceste precizări, ținem să precizăm că sistemul de management de mediu se aplică diferențiat în funcție de felul mediului artificial.

Mediul artificial este cel creat de mintea și mâna omului care poate fi diferit, în funcție de locul așezării sale. Dacă construcțiile de orice fel, în general bunurile se găsesc în interiorul locului unde locuiesc oameni vorbim de așezări umane. Dacă ele se găsesc în afara acestor perimetre le putem spune convențional obiective artificiale din afara așezărilor umane.

[1)] A se vedea *R.M. Petrescu-Mag*, op. cit., p. 127, unde managementul mediului este definit ca fiind „metoda prin care se organizează activitățile umane care afectează mediul, în vederea maximizării bunăstării sociale și pentru a preveni și micșora posibilele generate asupra mediului, prin tratarea cauzelor generatoare".

[2)] M. Of. nr. 81 din 30 ianuarie 2004.

[3)] Prin Ordinul ministrului mediului și gospodăririi apelor nr. 444/2006 (M. Of. nr. 424 din 17 mai 2006).

În ce ne privește, considerăm că, din punctul de vedere al temei cercetate, cea mai uzitată clasificare a componentelor mediului artificial la care ne-am referit este cea mai importantă și semnificativă, dar nu și singură. Fiecare dintre aceste componente cuprind numeroase subdiviziuni.

Domeniul complex al mediului artificial, numit și mediul antropic, poate fi și este deci clasificat din mai multe puncte de vedere, apelând la unele criterii sau fără să se aibă în vedere astfel de criterii.

Pentru a elimina confuziile de termeni, menționăm că cele două elemente ale mediului artificial vor fi, în cele ce urmează, definite și prezentate distinct. Datorită însă faptului între ele există legături directe, fără ca ele să se suprapună, problematica propusă spre analiză o s-o tratăm în cadrul aceleiași structuri, ceea ce va face să apară un sistem complex.

216. Așezările umane. Localitățile unde trăiesc oameni sunt orașe sau comune, adică unități administrativ-teritoriale; primele sunt organizate sub formă de orașe sau municipii, iar ultimele cuprind satele învecinate și cătunele. Aceste localități sunt, din punctul de vedere al protecției lor, așezări umane.

La început erau numai micile localități, dar cu timpul urbanizarea a dus la crearea marilor orașe. Puterea de atracție a acestora era și este foarte mare. Populația din micile localități s-a mutat și se mută în multe părți ale lumii și astăzi în marile orașe, care se dezvoltă fantastic și totodată crește numărul lor.

Într-o așezare umane distingem construcțiile de locuințe și anexele lor, construcțiile publice, instituțiile private, platformele industriale, piețele, bulevardele și străzile, locurile de odihnă și agrement etc., în general tot ce se găsește în interiorul granițelor administrative ale unei localități și este creat de om.

În documentele internaționale[1)], se disting trei componente ale așezărilor umane: mediul natural, modificat și amenajat; mediul construit; și mediul social.

În doctrină[2)], referitor la așezămintele umane, se au în vedere următoarele subdiviziuni ale conceptului global al mediului: mediul natural (care cuprinde populațiile biologice, elementele naturale anorganice, geo-fizico-chimice, obiectele create de om, complexul factorilor climaterici, edafici, hidrologici, cosmici etc., adică toate componentele mediului, mai puțin populațiile umane); mediul uman (constituit din comunități ale populației umane); mediul modificat (adică mediul natural transformat prin activitatea complexă a omului, cum sunt activitatea industrială, agricolă, funciară, edilitară, militară, culturală); mediul amenajat (mediul creat de om pe fondul mediului natural, pentru obținerea de hrană și materii prime vegetale și animale, mediu care cuprinde sistemele agrozootehnice, silvice și piscicole); mediul construit (adică mediul ca produs efectiv al activității economico-sociale și culturale, care cuprinde edificiile, tehnostructurile și artefactele); mediul artificial (care, în opoziție cu mediul natural, este cel format din mediul amenajat plus mediul construit); mediul fizic (cel compus din mediul natural, mediul modificat și mediul artificial). În așezările umane

---

[1)] Avem în vedere, înainte de toate, cele ale conferințelor ONU de la Stockholm, Rio de Janeiro și Iohannesburg, dar și deciziile și rezoluțiile adoptate de organismele specializate ale ONU.

[2)] A se vedea *Șt. Țarcă*, op. cit., p. 275-276.

sunt reunite toate aceste subdiviziuni ale noțiunii globale a mediului. Datorită acestui fapt, așezările umane pot fi considerate sisteme ecologice complexe, un organism viu.

Așezările umane au forme variate, există sate primitive, slab organizate și înzestrate și există orașe deosebit de frumoase puțin industrializate, dar și megalopolisuri super industrializate, fiecare cu organizare, structurare și funcționare proprie. Toate acestea se deosebesc de la țară la țară, de la o zonă geografică la alta, din multe puncte de vedere, inclusiv sub aspectul posibilității de finanțare.

Se știe că orașul este locul creațiilor și invențiilor deosebite ale omului, devenind simbolul global al transformărilor în spre bine, creând condiții civilizate pentru viața omului. Dar, el este, în același timp, și creatorul unor condiții inumane pentru mulți, produce reziduuri fără valoare, dezvoltă o neliniște, provoacă stres la oameni, sinuciderile, omuciderile și actele banditești, drogurile și prostituția devin fenomene cotidiene, produce diferiți poluanții ș.a.m.d., devenind astfel centrul unei dezvoltări false a relației om-mediu. Orașul divide și stratifică totul în detrimentul individului[1)].

217. Alte obiective create de om în afara așezărilor umane. În procesul dezvoltării economico-sociale, al elaborării planurilor de urbanism și amenajare a teritoriului se ridică probleme deosebit de complexe sub aspectul protecției mediului nu numai în interiorul, ci și în exteriorul așezărilor umane, unde se găsesc numeroase obiective create de om.

În esență, mediul artificial din afara așezărilor umane cuprinde tot ce este creat de om prin mintea și mâna sa și pe care le-a așezat în mijlocul naturii. Aici poate fi vorba de mediu modificat, amenajat, construit, adică de mediu artificial din afara așezărilor umane. Acest element al mediului artificial este, ca și așezarea umană, deosebit de complexă și variată și poate fi concretizat în autostrăzi, șosele, căi ferate, sisteme de transport al energiei electrice, conducte de transport al gazelor naturale, al apelor, al țițeiului, poduri, viaducte, baraje, pereți de susținere pentru protejarea drumurilor, a căilor ferate și alte asemenea construcții.

Toate aceste bunuri sunt expuse permanent, ca și așezările umane, diferitelor efecte nocive datorate căldurilor excesive, gerului, ploilor torențiale, inundațiilor, fumului, nisipurilor zburătoare, fulgerelor, alunecărilor de teren și altor asemenea evenimente. În acest fel, aceste construcții se degradează în mod calculabil sau în mod neprevăzut, printre altele și în urma poluării. Datorită acestui fapt ele trebuie protejate în interesul bunului mers al activităților economico-sociale.

Secțiunea 1. Protecția juridică a așezărilor umane

218. Necesitatea protecției juridice a așezărilor umane. 219. Cadrul legislativ. 220. Strategia tematică pentru mediul urban

218. Necesitatea protecției juridice a așezărilor umane. Legislația noastră de mediu constituie un ansamblu de reglementări juridice privind protecția mediului, care este un obiectiv de interes public major, prin care se urmărește nu numai protejarea

[1)] A se vedea *E. Bonnefons*, Omul sau natura, Ed. Politică, București 1976, p. 143.

diferitelor elemente ale mediului natural, ci și a mediului creat de om, a valorilor materiale și spirituale a calității vieții și a condițiilor care pot influența bunăstarea și sănătatea omului, cu scopul de a asigura dezvoltarea social-economică durabilă a localităților, a unui mediu de viață sănătos. Dreptul protecției mediului trebuie să contribuie la crearea condițiilor pentru ca omul de astăzi, care trăiește la noi într-o societate în plin proces de transformare, de modernizare, să-și poată realiza ambele dimensiunile în privința cărora acest proces se face resimțit: spațiul intern și spațiul extern.

Departe de noi să negăm importanța și semnificația spațiului intern, a aspectului psihologic al vieții noastre, unde descoperim valori, atitudini, comportamente etc., și a complicațiilor ce urmăresc viața fiecărui om. Dar, din punctul de vedere al dreptului protecției mediului (și nu numai), nu putem să nu acordăm prioritate teritoriului extern. Cu aceasta și cu elementele care-i dau conținut, omul vine în contact permanent și fără întrerupere, îl afectează în spre bine sau în spre rău, îl dirijează sub aspectul factorilor materiali întreaga lui viață.

Ca parte componentă a mediului global, mediul artificial creat de om, din care fac parte și așezările umane, mediu a cărui existența și calitate depind, în mare parte, de om se află în continuu într-o schimbare și fragmentare, îmbunătățind sau înrăutățind condițiile de existență, ce duce la formarea multiplelor relații interumane, supuse atenției legiuitorului.

Datorită faptului că, privind această dimensiune externă, în relațiile cu mediul ne-am aflat mult timp în plin proces de „ruralizare", iar acum începem să păşim pe calea unui proces de „deruralizare", adică începem să devenim martorii unei urbanizări complexe, percepem că influența sistemelor de comunicație și educaționale este mai mare ca oricând, specializările devin, din cauze fortuite, conștientizate, observându-se o trecere de la relațiile sociale „obișnuite", de tip familial, la sisteme de relații mai mult formale și rigide, simțim nevoia de a fi ocrotiți mai eficient prin legi, care să stabilească drepturi și obligații pentru toți, în relații interumane care se derulează în cadrul mediului artificial, în special în așezările umane, în cadrul cărora omul își petrece cea mai mare parte a vieții sale.

Este deci firesc ca legislația mediului și dreptul protecției mediului, în general, să se refere nu numai la protecția factorilor naturali, ci și la protecția mediului artificial, iar în cadrul acestuia la așezările umane, care este permanent prezent, prin toate elementele sale, în viața omului modern.

Legislația protecției mediului, care s-a îmbunătățit în ultimii ani și se îmbunătățește permanent în continuare, este chemată să contribuie mult mai eficient la protecția omului în cadrul așezărilor umane și, creând condiții pentru respectarea exigențelor dezvoltării acestor așezări, la îmbunătățirea condițiilor de mediu urban, implicit ale nivelului de trai în cadrul așezărilor existente.

Desigur, planificând așezările umane și urbanizarea, trebuie să se evite daunele provocate mediului și să se obțină pentru toți maximum de avantaje sociale, economice și ecologice[1)].

[1)] A se vedea Principiul 15 din Declarația Conferinței Națiunilor Unite asupra mediului, Un singur pământ, în loc. cit. p. 5.

219. Cadrul legislativ. Protecția așezărilor umane este reglementată, în primul rând, sub aspect global, prin unele reglementări fundamentale cuprinse în Constituția României și în O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, aprobată prin Legea nr. 265/2006.

Dintre documentele adoptate de statele membre ale Consiliului Europei amintim Convenția pentru protecția patrimoniului arhitectural al Europei, adoptată la Granada la 3 octombrie 1985, ratificată prin Legea nr. 157/1997[1)].

Ca reglementări speciale avem: Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, modificată și completată[2)], republicată[3)]; Lega nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul[4)]; Legea nr. 10/1995 privind calitatea de construcții[5)]; H.G. nr. 925/1995 pentru aprobarea Regulamentului de verificare și expertizare tehnică de calitate a proiectelor, a execuției lucrărilor și a construcțiilor[6)]; Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997 pentru aprobarea Normelor de igienă și a recomandărilor privind mediul de viață al populației[7)]; Ordinul nr. 78/1999 pentru aprobarea Nomenclatorului activităților de administrare, exploatare, întreținere și reparații la drumurile publice[8)], modificat și completat prin Ordinul ministrului transporturilor nr. 346/2000[9)] ș.a.

220. Strategia tematică pentru mediul urban. La Conferința Națiunilor Unite privind mediul din 1972 ținută la Stockholm au fost adoptate, printre altele, și recomandări privind planificarea și administrarea așezărilor umane în vederea asigurării calității mediului. S-a recomandat, înainte de toate, planificarea, îmbunătățirea și administrarea așezărilor rurale și urbane ce necesită, la toate nivelurile, o metodă de abordare a problemelor, care să cuprindă toate aspectele mediului natural sau creat de om. Pentru aceasta, s-a recomandat ca toate organismele internaționale, regionale sau naționale să acorde prioritate, în limita resurselor disponibile, cererilor de ajutor emanând de la guverne, în materie de planificare a așezărilor umane, mai ales în ceea ce privește problemele de locuință, de transport, de aprovizionare cu apă, de evacuare a apelor uzate și de sănătate publică, ca și mobilizarea resurselor umane și financiare etc. pentru a realiza, pe cât posibil, prosperitatea socială a țării care beneficiază integral de cele de mai sus. S-a mai recomandat ca, pentru a asigura succesul programului, să se

---

[1)] M. Of. nr. 274 din 13 octombrie 1997.

[2)] Prin O.U.G. nr. 231/2000, respinsă prin Legea nr. 413/2001; O.U.G. nr. 295/2000 (M. Of. nr. 707 din 30 decembrie 2000); Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul (M. Of. nr. 373 din 10 iulie 2001); Legea nr. 453/2001 (M. Of. nr. 431 din 1 august 2001, rectificată în M. Of. nr. 712 din 8 noiembrie 2001); O.G. nr. 5/2002 (M. Of. nr. 70 din 31 ianuarie 2002); Legea nr. 401/2003 (M. Of. nr. 749 din 27 octombrie 2003); Legea nr. 199/2004 (M. Of. nr. 487 din 31 mai 2004).

[3)] M. Of. nr. 933 din 13 octombrie 2004.

[4)] M. Of. nr. 373 din 10 iulie 2001.

[5)] M. Of. nr. 12 din 24 ianuarie 1995.

[6)] M. Of. nr. 286 din 11 decembrie 1995.

[7)] M. Of. nr. 140 din 3 iulie 1997.

[8)] M. Of. nr. 139 din 5 aprilie 1999.

[9)] M. Of. nr. 255 din 8 iunie 2000.

organizeze o conferință sau demonstrație referitor la așezările umane experimentale, sub patronajul ONU, pentru a asigura coordonarea și schimbul de informații și pentru a face opinia publică mondială să înțeleagă posibilitățile unei asemenea proceduri printr-o expunere de proiecte experimentale. S-a mai insistat și asupra problemei acordării priorității în cercetare problemelor teoriei, politicii și metodelor de amenajare a așezărilor urbane și rurale din punctul de vedere general al mediului, a problemelor privind metodele de evaluare a nevoilor cantitative de locuințe și de formulare și punere în aplicare a programelor care vor trebui realizate pe etape în vederea satisfacerii acestor nevoi, precum și a problemelor indicatorilor social-economici asupra mediului referitori la calitatea așezărilor umane, mai ales din punctul de vedere al normelor de ocupare și al densității locuințelor, pentru a deduce tendințele în timp ș.a.m.d. În plus, se mai recomandă ca guvernele să se pună de acord pentru a întreprinde în comun lucrări de cercetare necesare, ori de câte ori problemele la care ne-am referit au repercusiuni speciale pe plan regional.

În acest scop, a fost stabilit un program internațional de cooperare tehnică, de care țara noastră, în perioada respectivă, nu a beneficiat. Astăzi încercăm se recuperăm cele pierdute atunci.

În cadrul strategiei de protecție a mediului[1)], în urma reuniunii Consiliului de mediu, în luna iunie 2006, s-a adoptat Strategia tematică pentru mediul urban, în care au fost sugerate acțiuni în patru domenii prioritare: management urban, transport durabil, construcții și proiectare urbană.

Orice strategie, a cărei elaborare este determinată de anumite considerente (înlocuirea unor acțiuni întâmplătoare, izolate cu acțiuni coerente de protecție a mediului, elaborarea, implementarea și evaluarea politicii de mediu pe etape ca să fie posibilă evaluarea acesteia, formarea personalului specializat în funcție de etape și acțiune, controlul aplicării măsurilor stabilite[2)]) trebuie să conțină anumite elemente principale: să exprime un obiectiv major, să stabilească mijloacele prin care să se îndeplinească respectivul obiectiv, să conducă la rezultate măsurabile etc.

În conformitate cu cel de-al șaselea Program pentru mediu, au fost analizate provocările cu care se confruntă zonele urbane, prin intermediul unei comunicări interimare intitulate „Spre o strategie tematică a mediului urban". Se știe că majoritatea orașelor se confruntă cu un set comun de probleme: aer poluat, trafic imens, zgomot ambiental mare, mediu construit de calitate scăzută, zone prost sistematizate, deșeuri peste limită, ape uzate etc.

Prin măsurile prezentate la această reuniune, s-a urmărit o mai bună implementare a politicilor de mediu ale UE și a legislației la nivel local, prin sprijinirea și încurajarea autorităților locale de a adopta o abordare mai integrată a managementului urban și prin invitarea statelor membre să sprijine acest proces și să exploateze oportunitățile

---

[1)] Prin *strategia de protecție a mediului* înțelegem „totalitatea acțiunilor și măsurilor destinate conservării resurselor naturale și menținerea calității factorilor de mediu la un nivel acceptabil" (*V. Rojanschi, F. Bran, G. Diaconu*, Protecția și ingineria mediului, Ed. Economică, București, 2002, p. 109).

[2)] A se vedea *R.M. Petrescu-Mag*, op. cit., p. 85.

oferite la nivelul UE. Implementarea corectă a acestei strategi va contribui cu siguranță la îmbunătățirea mediului urban, va crește activitatea orașelor, se vor îmbunătăți condițiile de viață și de muncă, se vor atrage mai multe investiții, în general se va reduce impactul negativ al așezărilor umane respective asupra mediului ș.a.

În orașele UE, în condițiile acestei strategii, se adoptă următoarele măsuri: generalizarea managementului integrat de mediu, se aplică planuri de transport urban durabil, se sprijină schimbul larg de experiență la nivelul UE, se studiază dezvoltarea portalurilor tematice, sprijinirea capacităților locale în implementarea politicii de mediu și folosirea altor programe de ajutorare a comunităților[1)].

§1. Atribuții și îndatoriri

221. Atribuțiile autorităților administrației publice centrale și locale de specialitate.
222. Îndatoririle altor persoane privind protecția așezărilor umane

221. Atribuțiile autorităților administrației publice centrale și locale de specialitate. Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile aplică strategia și programul Guvernului în vederea promovării politicilor și în domeniul protecției așezărilor umane și dezvoltării durabile.

În vederea respectării principiilor ecologice și asigurării unui mediu de viață sănătos în cadrul așezărilor umane, autorităților administrației publice le revin o serie de sarcini, pe care le realizează în temeiul atribuțiilor stabilite de lege. Obligațiile autorităților administrației publice locale sunt, în general, de a adopta și a aplica măsuri obligatorii cu privire la întreținerea și înfrumusețarea clădirilor, a curților și împrejurimilor acestora, a spațiilor verzi din curți și dintre clădiri, a arborilor și arbuștilor decorativi, în conformitate cu planurile de urbanism[2)].

În acest sens, M.M.D.D., în exercitarea funcțiilor sale, asigură implementarea politicii de protecție a așezărilor umane și dezvoltării durabile, elaborează și promovează strategia națională de mediu în general, inclusiv recomandările pentru strategiile și politica în domeniu, precum și planificarea de mediu, corelată cu cea de amenajare a teritoriului și de urbanism, creează cadrul organizatoric care să permită accesul la informații și participarea la deciziile privind mediul, inclusiv cu privire la planurile de dezvoltare a teritoriului și urbanism etc.

Potrivit art. 89 din O.U.G. nr. 195/2005, autoritatea publică centrală în domeniul administrației și internelor are următoarele atribuții și răspunderi: elaborează strategiile în domeniile gospodăririi comunale și al producerii și distribuției energiei termice în conformitate cu legislația privind protecția mediului; elaborează norme și instrucțiuni specifice în concordanță cu respectarea principiilor ordonanței la care ne referim, pentru domeniile sale de activitate; supraveghează respectarea de către personalul aflat în subordine a normelor de protecție a mediului pentru activități proprii; sprijină autoritățile competente pentru protecția mediului în exercitarea controlului transporturilor

---

1) A se vedea Ibidem, p. 118-120.

2) A se vedea art. 96 pct. 12 (modificat) din O.U.G. nr. 195/2005.

de substanțe și materiale supuse unui regim special pe baza normelor avizate de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului; participă, potrivit competențelor, la acțiunile de prevenire, protecție și intervenție în caz de accidente ecologice prin Inspectoratele pentru Situații de Urgență.

Autoritățile administrației publice locale aplică prevederile din planurile de urbanism și amenajarea teritoriului; urmăresc respectarea legislației de protecția mediului de către operatorii economici care prestează servicii publice de gospodărie comunală; adoptă programe și proiecte pentru dezvoltarea infrastructurii localităților, cu respectarea legii; prin personalul specializat pentru protecția mediului colaborează în acest scop cu autoritățile pentru protecția mediului; promovează o atitudine corespunzătoare a comunităților locale în legătură cu importanța protecției mediului; asigură, prin serviciile publice și operatorii economici responsabili, luarea măsurilor de salubrizare a localităților, de întreținere și gospodărire a spațiilor verzi, a pieților și a parcurilor publice; conservă și protejează spațiile verzi urbane și/sau rurale, astfel încât să se asigure suprafața optimă stabilită de reglementările în vigoare, în localitățile în care nu există posibilitatea asigurării acesteia, conservarea spațiilor verzi existente este prioritară; supraveghează operatorii economici din subordine pentru prevenirea eliminării accidentale de poluanți sau depozitării necontrolate de deșeuri și dezvoltarea sistemelor de colectare a deșeurilor refolosibile.

În vederea realizării acestor atribuții, M.M.D.D. acționează prin intermediul autorităților administrației publice locale, care au următoarele obligații[1)]:

a) să îmbunătățească microclimatul localităților, prin amenajarea și întreținerea izvoarelor și a luciilor de apă din interiorul și din zonele limitrofe acestora, să înfrumusețeze și să protejeze peisajul, să mențină curățenia stradală (modificat prin Legea nr. 265/2006);

b) să prevadă, la elaborarea planurilor de urbanism și amenajarea teritoriului, măsuri de menținere și ameliorare a fondului peisagistic natural și antropic al fiecărei zone și localități, condiții de refacere peisagistică și ecologică a zonelor deteriorate etc.;

c) să respecte prevederile din planurile de urbanism și amenajarea teritoriului privind amplasarea obiectivelor industriale, a căilor și mijloacelor de transport, a rețelelor de canalizare etc., fără a prejudicia ambientul, spațiile de odihnă, tratament și recreere, starea de sănătate și de confort a populației;

d) să informeze publicul asupra riscurilor generate de funcționarea sau existența obiectivelor cu risc pentru sănătatea populației și mediu;

e) să respecte regimul de protecție specială a localităților balneoclimaterice, a zonelor de interes turistic și de agrement, a monumentelor istorice, a ariilor protejate și a monumentelor naturii. Sunt interzise amplasarea de obiective și desfășurarea unor activități cu efecte dăunătoare în perimetrul și în zonele de protecție a acestora;

f) să adopte elemente arhitecturale adecvate, să optimizeze densitatea de locuire, concomitent cu menținerea, întreținerea și dezvoltarea spațiilor veri, a parcurilor, a aliniamentelor d arbori și a perdelelor de protecție stradală, a amenajamentelor

---

[1)] Potrivit prevederilor art. 70 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

peisagistice cu funcție ecologică, estetică și recreativă, în conformitate cu planurile de urbanism și amenajarea teritoriului (modificat prin Legea nr. 265/2006);

g) să reglementeze, inclusiv prin interzicerea temporară sau permanentă, accesul anumitor tipuri de autovehicule sau desfășurarea unor activități generatoare de disconfort pentru populație în anumite zone ale localităților, cu predominanță în spațiile destinate locuințelor, în zonele destinate tratamentului, odihnei, recreării și agrementului;

h) să nu degradeze mediul natural sau amenajat, prin depozitări necontrolate de deșeuri de orice fel;

i) să adopte măsuri obligatorii, pentru persoanele fizice și juridice, cu privire la întreținerea și înfrumusețarea, după caz, a clădirilor, curților și împrejurimilor acestora, a spațiilor verzi[1)] din curți și dintre clădiri, a arborilor și arbuștilor decorativi;

j) să inițieze, pe plan local, proiecte de amenajare, de întreținere și dezvoltare a canalizării.

Potrivit art. 71 din O.U.G. nr. 195/2005 (modificat prin Legea nr. 265/2006), schimbarea destinației terenurilor prevăzute în planurile urbanistice ca spații verzi amenajate este interzisă. Desigur, și această regulă are excepții, și anume terenurile proprietate privată, prevăzute în planurile urbanistice ca zone verzi sau spațiile plantate neprotejate a căror destinație poate fi schimbată numai cu respectarea reglementărilor specifice în vigoare.

Potrivit art. 3 din Legea nr. 24/2007 privind reglementarea și administrarea spațiilor verzi din zonele urbane[2)], spațiile verzi se compun din următoarele tipuri de terenuri din zonele urbane: paruri[3)], scuaruri[4)], aliniamente plantate[5)] în lungul bulevardelor și străzilor, terenuri libere, neproductive din intravilan: mlaștini, stâncării, pante, terenuri afectate de alunecări, sărături care pot fi amenajate cu plantații.

În funcție de dreptul de proprietate asupra terenului, spațiile veri sunt: publice – adică parcuri, scuaruri, spații amenajate cu dominantă vegetală și zone cu vegetație spontană, ce intră în domeniul public; private – adică spațiile verzi ce sunt în proprietatea persoanelor fizice și celor juridice, altele decât cele din domeniul public.

Autoritățile administrației publice locale sunt obligate să ia toate măsurile pentru crearea spațiilor verzi, care se vor realiza în baza documentației de urbanism și

---

[1)] Prin *spațiu verde* se înțelege zona verde în cadrul orașelor, definită ca o rețea mozaicată sau un sistem de ecosisteme seminaturale, al cărei specific este determinat de vegetație (lemnoasă, arborescentă, arbustivă, floricolă și erbacee).

[2)] M. Of. nr. 36 din 18 ianuarie 2007.

[3)] *Parcul* este spațiul verde, cu suprafața de minimum un hectar, format dintr-un cadru vegetal specific și din zone construite, cuprinzând dotări și echipări destinate activităților cultural-educative, sportive sau recreative pentru populație.

[4)] Prin *scuar* se înțelege spațiul verde, cu suprafață mai mică de un hectar, amplasat în cadrul ansamblurilor de locuit, în jurul unor dotări publice, în incintele unităților economice, social-culturale, de învățământ, amenajărilor sportive, de agrement pentru copii și tineret sau în alte locații.

[5)] *Aliniamentul plantat* reprezintă plantațiile pe spațiul verde cu rol estetic de protecție, de ameliorare a climatului și calității aerului, amplasate în lungul căilor de circulație sau al cursurilor de apă.

amenajare a teritoriului, aprobate conform legii, prin transformarea terenurilor neproductive, a altor categorii de terenuri și a celor eliberate de construcții ori prin aplicarea unor metode alternative, pe baza unor proiecte de specialitate peisagistică și urbanism. Prin administrarea acestor spații se asigură îndeplinirea următoarelor obiective[1]:

„a) protecția și conservarea spațiilor verzi pentru menținerea biodiversității lor;

b) menținerea și dezvoltarea funcțiilor de protecție a spațiilor verzi privind apele, solul, schimbările climatice, menținerea peisajelor în scopul ocrotirii sănătății populației, protecției mediului și asigurării calității vieții;

c)regenerarea, extinderea, ameliorarea compoziției și a calității spațiilor verzi;

d) elaborarea și aplicarea unui complex de măsuri privind aducerea și menținerea spațiilor verzi în starea corespunzătoare funcțiilor lor;

e) identificarea zonelor deficitare și realizarea de lucrări pentru extinderea suprafețelor acoperite cu vegetație;

f) extinderea suprafețelor ocupate de spații verzi, prin includerea în categoria spațiilor verzi publice a terenurilor cu potențial ecologic sau sociocultural".

Acele persoane juridice care concesionează terenuri pentru construcția și amplasarea în spațiile verzi a obiectivelor pentru activități economice și socioculturale sunt obligate să obțină avizele, acordurile și autorizațiile stabilite de lege. În privința locului de amplasare a obiectivelor, suprafața terenurilor și condițiile de desfășurare a activității ulterioare se determină în baza unor proiecte de specialitate, de amenajare a teritoriului și urbanism, avizate și aprobate potrivit legii, *cu obligativitatea ca suprafețele cumulate ale acestor construcții să nu ocupe mai mult de 10% din suprafața spațiului verde respectiv*. Construcțiile și amenajările de orice alt tip sunt interzise. Transplantarea arborilor și arbuștilor se pot face numai cu acordul administrației publice locale și al autorităților teritoriale pentru protecția mediului[2]. Este de la sine înțeles că toate construcțiile neautorizate în spațiile verzi se demolează, iar terenul se va aduce la starea inițială, cu suportarea acestor cheltuieli de proprietarul construcției.

Autoritățile administrației publice centrale și locale sunt obligate prin lege[3] să asigure finanțarea materialului dendricol și a lucrărilor aferente necesare pentru amenajarea terenurilor și regenerarea vegetației în spațiile verzi proprietatea acestora.

Dreptul fiecărei persoane fizice la un mediu sănătos include și accesul liber pentru recreere în spațiile verzi proprietate publică, dreptul de a contribui la amenajarea spațiilor verzi, la crearea aliniamentelor de arbori și arbuști, în condițiile respectării prevederilor legale în vigoare.

Administrarea spațiilor verzi proprietate publică este exercitată de autoritățile administrației publice locale și de alte organe împuternicite în acest scop, iar cea a spațiilor verzi de pe terenurile proprietate privată de către proprietarii acestora, cu respectarea prevederilor legale în vigoare[4].

---

[1] A se vedea art. 9 din Legea nr. 24/2007.

[2] A se vedea art. 11 din Legea nr. 24/2007.

[3] Potrivit art. 13 alin. (1) din Legea nr. 24 /2007.

[4] Potrivit art. 10 din Legea nr. 24/2007.

Întreținerea spațiilor verzi se asigură de către proprietarii și administratorii acestora. Acei proprietari sau administratori care dețin spații verzi cu arbori și arbuști sunt obligați să realizeze măsurile de întreținere a acestora. Toți proprietarii și administratorii de spații verzi sunt obligați să asigure măsurile privind siguranța persoanelor care pot fi afectate de ruperile și desprinderile arborilor și elementelor acestora, ca urmare a gradului de îmbătrânire avansat sau a stării fitosanitare precare. Aceștia mai sunt obligați să asigure drenarea apelor în exces de pe suprafața spațiilor verzi, în rețeaua de preluare a apelor pluviale[1].

Potrivit art. 15 din Legea nr. 24/2007, protecția spațiilor verzi, a dotărilor specifice sau a mobilierului urban specific este asigurată de către proprietarii și administratorii acestora și prin intermediul instituțiilor de ordine publică abilitate potrivit legii. Aceste instituții sunt obligate să acorde ajutorul solicitat de proprietarii și administratorii spațiilor verzi în vederea prevenirii și combaterii acțiunilor ilicite de deteriorare sau distrugere a obiectivelor și vegetației din spațiile verzi. În ce privește protecție vegetațiilor spațiilor verzi împotriva dăunătorilor se efectuează în baza prognozelor și avertizărilor făcute de unitatea fitosanitară locală cu atribuții de prevenire, îndrumare și control de specialitate pentru protecția plantelor. Protecția spațiilor verzi împotriva bolilor și dăunătorilor se efectuează, de regulă, prin acțiuni preventive, metode biologice și metodologii integrate[2].

Controlul realizării măsurilor de protecție a spațiilor verzi este exercitat de instituțiile abilitate de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, Ministerul Internelor și Reformei Administrative, autoritățile administrației publice locale și de unitățile fitosanitare locale pentru protecția plantelor[3].

Răspunderea pentru reducerea suprafețelor spațiilor verzi revine autorităților administrației publice centrale și locale, precum și tuturor persoanelor fizice și juridice, altele decât autoritățile[4].

Înstrăinarea și atribuirea terenurilor cu spații verzi se efectuează în condițiile prevăzute de lege, cu păstrarea destinației de spațiu verde, iar schimbarea destinației terenurilor înregistrate în Registrul național al spațiilor verzi ca spațiu verde public se poate face numai în condițiile legii.

Potrivit art. 22 din Legea nr. 24/2007, încălcarea prevederilor acestei legi atrage răspunderea civilă, contravențională și penală, după caz.

Persoanele fizice și persoanele juridice răspund contravențional pentru: folosirea neautorizată a terenurilor cu spații verzi; nerespectarea cerințelor privind proiectarea, construirea și darea în exploatare a obiectivelor în spațiile verzi; atribuirea terenurilor pentru construcții în spațiile verzi fără coordonarea cu organele teritoriale ale autorității centrale pentru amenajarea teritoriului ale autorității centrale pentru protecția mediului și fără consultarea populației; desfășurarea neautorizată a activităților economice, de turism și agrement în spațiile verzi; ocuparea nelegitimă a terenurilor cu spații

---

[1] A se vedea art. 14 din aceeași Legea nr. 24/2007.
[2] Potrivit art. 16 alin. (3) din aceeași lege.
[3] Potrivit art. 17 din aceeași lege.
[4] Potrivit art. 20 alin. (1) din aceeași lege.

verzi; deteriorarea spațiilor verzi în urma incendiilor sau comportării iresponsabile cu focul; aruncarea pe spațiile verzi de mase plastice, hârtii, sticle, resturi animaliere, deșeuri menajere și orice alte deșeuri; distrugerea sau deteriorarea drumurilor, aleilor, sistemelor de drenaj, instalațiilor tehnice și inginerești din spațiile verzi; colectarea plantelor medicinale, a fructelor și a ierbii de gazon; pășunatul în spații verzi; decopertarea litierei și deteriorarea păturii vii și a startului d sol fertil; capturarea animalelor protejate integrate ecosistemului spațiului verde; plimbarea și îmbăierea câinilor și a altor animale în afara spațiilor amenajate; distrugerea spațiilor verzi prin poluare cu ape reziduale, chimicale, deșeuri de producție, produse petroliere sau alte substanțe nocive[1]. Desigur, prin hotărâre a Guvernului, a consiliilor locale și județene pot fi stabilite și alte fapte ce constituie contravenții la regimul spațiilor verzi.

În cazurile de mai sus, contravențiile se sancționează cu sumele de bani stabilite potrivit art. 25 din Legea nr. 24/2007 diferențiat în funcție de faptul dacă autorul contravenției este persoană fizică sau persoană juridică. Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor respective se fac de către persoanele împuternicite în acest scop de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului și de către primarii sau împuterniciții acestora.

Prejudiciile cauzate spațiilor verzi se recuperează pe baza hotărârii judecătorești definitive.

În cazul deteriorării spațiilor verzi în urma incendiilor, se stabilește compensarea nu numai a pagubei pricinuite spațiilor verzi, ci și a cheltuielilor suportate pentru stingerea incendiului și curățarea teritoriului de deșeurile provenite în urma acestuia și refacerea zonei verzi.

În cazul poluării chimice a spațiilor verzi, se stabilește nu numai compensarea pagubei pricinuite spațiilor verzi, ci și a cheltuielilor suportate pentru reecologizarea zonei și a lucrărilor pe termen lung necesare pentru decontaminarea zonei, precum și a cheltuielilor medicale evaluate în cazul afectării populației.

În fine, în privința răspunderii pentru prejudiciile cauzate, mai arătăm că producția lemnoasă și alte produse dobândite ilicit din exploatarea spațiilor verzi sunt supuse confiscării și transmise administratorilor spațiilor verzi[2].

La elaborarea planurilor de urbanism și amenajarea teritoriului se respectă prevederile O.U.G. nr. 195/2005 și a reglementărilor speciale[3]. În această privință, se stabilește, cu caracter obligatoriu, măsuri de menținere și ameliorare a fondului peisagistic natural și antropic al fiecărei zone și localități, condiții de refacere peisagistică și ecologică a zonelor deteriorate și măsuri de dezvoltare a spațiilor verzi, de protecție sanitară a captărilor de apă potabilă și lucrări de apărare împotriva inundațiilor.

Mai reținem că, potrivit art. 73 din această ordonanță, planurile de urbanism și amenajarea teritoriului se supun procedurii de evaluare de mediu, în vederea obținerii avizului de mediu pentru planuri și programe, conform legislației în vigoare. În art. 5

---

[1] A se vedea ibidem art. 23.

[2] A se vedea ibidem art. 24.

[3] A se vedea H.G. nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe, publicată în M. Of. nr. 707 din 5 august 2004.

din H.G. nr. 1,076/2004 se prevede că evaluarea de mediu se efectuează pentru planurile și programele care pot avea efecte semnificative asupra mediului și că, în acest sens, sunt supuse unei astfel de evaluări și planurile și programele care se pregătesc pentru domeniul amenajării teritoriului și urbanism. Evaluarea de mediu se efectuează în timpul pregătirii planului sau programului și se finalizează înainte de adoptarea acestuia ori de trimiterea sau în procedura legislativă[1].

222. Îndatoririle altor persoane privind protecția așezărilor umane. Am văzut că, potrivit art. 35 alin. (3) din Constituția României și art. 94 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2005, toate persoanele fizice și juridice au îndatorirea de a proteja și a ameliora mediul. În acest scop în domeniul protecției așezărilor umane au, printre altele, următoarele obligații generale: de a nu pune în exploatare instalații ale căror emisii depășesc valorile limită stabilite prin actele de reglementare; persoanele juridice care desfășoară activități cu impact semnificativ asupra mediului să organizeze structuri proprii specializate pentru protecția mediului; să asiste persoanele împuternicite cu activități de verificare, inspecție și control, punându-le la dispoziție evidența măsurătorilor propriii și toate celelalte documente relevante și să le faciliteze controlul activităților ai căror titulari sunt, precum și prelevarea de probe; să asigure accesul persoanelor împuternicite pentru verificare, inspecție și control la instalațiile tehnologice generatoare de impact asupra mediului, la echipamentele și instalațiile de depoluare a mediului, precum și în spațiile sau în zonele aferente acestora; să realizeze, în totalitate și la termen, măsurile impuse prin actele de constatare încheiate de persoanele împuternicite cu activități de verificare, inspecție și control; să se supună dispoziției scrise de încetare a activității; să suporte costul pentru repararea prejudiciului și să înlăture urmările produse de acesta, restabilind condițiile anterioare producerii prejudiciului, potrivit principiului „poluatorul plătește"; să asigure sisteme proprii de supraveghere a instalațiilor și proceselor tehnologice și pentru automonitorizarea emisiilor poluante; să asigure evidența rezultatelor și să raporteze autorității competente pentru protecția mediului rezultatele automonitorizării emisiilor poluante, potrivit actelor de reglementare; să informeze autoritățile competente, în caz de eliminări accidentale de poluanți în mediu sau de accident major; să depoziteze deșeurile de orice fel numai pe amplasamente autorizate în acest sens ș.a.

Pentru protecția și conservarea spațiilor verzi, persoanele fizice au următoarele obligații legale[2]: să nu arunce nici un fel de deșeuri pe teritoriul spațiilor verzi; să respecte regulile de apărare împotriva incendiilor pe spațiile verzi; să nu producă tăieri neautorizate au vătămări ale arborilor și arbuștilor, deteriorări ale aranjamentelor florale și ale gazonului, distrugeri ale mușuroaielor naturale, cuiburilor de păsări și adăposturilor de animale, ale construcțiilor și instalațiilor utilitare și ornamentale existente pe spațiile verzi; să nu ocupe cu construcții provizorii sau permanente zonele inventariate de spații verzi.

---

[1] A se vedea art. 3 alin. (1) din H.G. nr. 1076/2004.

[2] Conform ibidem art. 7 din Legea nr. 24/2007.

În același sens, persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate, sunt obligate[1]: să asigure integritatea, refacerea și îngrijirea spațiilor verzi aflate în proprietatea lor; să contribuie, prin crearea de spații verzi, la prevenirea alunecărilor de teren, combaterea salinizării și înmlăștinirii prin lucrări de drenaj și lucrări de combatere a eroziunii solului pe baza avizelor și a acordurilor autorității centrale pentru protecția mediului; să coopereze cu autoritățile teritoriale și centrale pentru protecția mediului, cu cele ale autorității centrale pentru amenajarea teritoriului și cu autoritățile administrației publice locale la toate lucrărilor preconizate în spațiile verzi și să facă propuneri pentru îmbunătățirea amenajării acestora; să nu diminueze suprafețele inventariate ca zone verzi.

În situațiile nerespectării prevederilor legale în materie se vor aplica sancțiuni contravenționale sau penale și autorii faptelor nelegale vor fi obligate la repararea prejudiciilor.

Astfel, constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 3.000 lei (RON) la 6.000 lei (RON), pentru persoane fizice, și de la 25.000 lei (RON) la 50.000 lei (RON), pentru persoane juridice, încălcarea următoarelor prevederi legale[2]: obligația persoanelor juridice de a realiza sisteme de automonitorizare și de a raporta autorității publice teritoriale a mediului rezultatele automonitorizării și/sau alte date solicitate, precum și accidentele și incidentele care pot conduce la pericole de accidente; obligațiile persoanelor juridice de a identifica și preveni riscurile pe care substanțele și preparatele periculoase le pot prezenta asupra sănătății populației și mediului și de a anunța iminența producerii unor descărcări neprevăzute sau accidentale autorității competente pentru protecția mediului și de apărare civilă; obligațiile persoanelor fizice și juridice autorizate de a menține în stare de funcționare capacitatea de monitorizare a mediului local pentru a depista orice contaminare radioactivă semnificativă care ar rezulta dintr-o eliminare accidentală de substanțe radioactive; obligația proprietarilor și deținătorilor de terenuri, cu titlu sau fără titlu, de a întreține perdelele forestiere și aliniamentele de protecție, spațiile verzi, parcurile, gardurile vii pentru îmbunătățirea capacității de regenerare a atmosferei, protecția fonică și eoliană; de a asigura de către aceleași persoane la amplasarea, proiectarea, construirea și punerea în funcțiune a obiectivelor de orice fel, cât și la schimbarea destinației terenurilor. Condițiile prevăzute în acordul și în autorizația/autorizația integrată de mediu; obligațiile autorităților administrației publice locale, precum și ale persoanelor fizice și juridice, după caz, de a adopta și/sau aplica măsuri obligatorii cu privire la întreținerea și înfrumusețarea clădirilor, a curților și împrejurimilor acestora, a spațiilor verzi din curți și dintre clădiri, a arborilor și arbuștilor decorativi, în conformitate cu planurile de urbanism; obligațiile autorităților administrației publice locale, precum și ale persoanelor juridice, după caz, să prevadă la elaborarea planurilor de urbanism și amenajarea teritoriului, măsuri de menținere și ameliorare a fondului peisagistic natural și antropic al fiecărei zone și localități, condiții de refacere peisagistică și ecologică a zonelor deteriorate și măsuri de dezvoltare a spațiilor verzi, de protecție sanitară a captărilor de apă pota-

[1] Conform ibidem art. 8.

[2] A se vedea art. 96 din O.U.G. nr. 195/ 2005.

bilă şi lucrări de apărare împotriva inundațiilor; obligația autorităților administrației publice locale, precum şi a persoanelor fizice şi juridice, după caz, de a nu schimba destinația terenurilor amenajate ca spații verzi prevăzute în planurile urbanistice; obligațiile autorităților administrației publice locale de a asigura, prin serviciile publice şi operatorii economici responsabili, salubrizarea stradală, a spațiilor verzi, piețelor şi parcurilor publice şi întreținerea acestora; obligațiile persoanelor fizice şi juridice de a furniza şi/sau utiliza informații corecte pentru elaborarea evaluărilor de mediu, evaluărilor impactului asupra mediului a bilanțurilor de mediu şi a rapoartelor de amplasament; obligațiile persoanelor fizice şi juridice de a asigura măsuri şi dotări speciale pentru izolarea şi protecția fonică a surselor generatoare de zgomot şi vibrații, de a verifica eficiența acestora şi de a pune în exploatare numai pe cele care nu depăşesc pragul fonic admis etc.

§2. Protecția mediului de viață al populației

223. Precizări prealabile. 224. Norme de igienă referitoare la zone de locuit. 225. Norme de igienă referitoare la aprovizionarea cu apă potabilă a localităților. 226. Norme de igienă pentru fântâni publice şi individuale folosite la aprovizionarea cu apă de băut. 227. Norme de igienă referitoare la colecta rea şi îndepărtarea reziduurilor lichide. 228. Norme de igienă referitoare la colectarea, îndepărtarea şi neutralizarea deşeurilor solide. 229. Norme de igienă la unitățile de folosință publică. 230. Norme de igienă privind produsele cosmetice. 231. Norme de igienă pentru transporturile de persoane. 232. Norme de igienă privind produsele pesticide utilizate în profilaxia sanitar umană. 233. Norme de igienă privind înhumarea, transportul şi deshumarea cadavrelor umane

223. Precizări prealabile. Este unanim recunoscut că trăim într-o epoca în care criza mediului pune în primejdie din ce în ce mai mult posibilitatea de locuire a planetei[1]. Mediul de viață al populației (cel natural, modificat şi amenajat, mediul construit şi mediul social) se degradează pe zi ce trece. Omul ar trebui în permanență să-şi valorifice experiența şi să continue să descopere, să inventeze, să progreseze, să transforme mediul în care trăieşte şi să-l folosească cu discernământ, dar de foarte multe ori procedează invers, folosind în mod abuziv şi fără chibzuință puterile sale şi cauzează astfel un rău incalculabil oamenilor şi mediului lor; distrugerile şi devastările provocate de om în mediul artificial în nu puține locuri ale Terrei se înmulțesc sub ochii noştri, se constată concentrații de poluare a apei, aerului, solului etc., perturbațiile profunde şi regretabile ale echilibrului ecologic al biosferei, distrugerea şi epuizarea resurselor de neînlocuit, deficiențe grave care sunt periculoase pentru sănătatea fizică, mintală şi socială a omului în mediul creat de el, în mediul său de viață şi de muncă[2] sunt atâtea şi atâtea rele cu care se confruntă astăzi omenirea.

Cunoscând şi recunoscând aceste probleme grave, organismele internaționale la nivelul Națiunilor Unite, cele europene la nivelul UE şi multe guverne au exami-

---

[1] A se vedea *D. Marinescu*, op. cit., p. 285.

[2] A se vedea pct. 3 din Declarația Conferinței Națiunilor Unite asupra mediului, Stockholm, 1972.

nat şi examinează în continuare necesitatea adoptării unei concepţii şi unor principii comune care să inspire şi să ghideze eforturile popoarelor lumii în vederea ocrotirii şi îmbunătăţirii nu numai al mediului natural, ci şi al celui artificial. Din momentul istoric al schimbării şi orientării politicii de mediu, desigur în contextul legăturii strânse cu urbanizarea şi sistematizarea teritoriului, şi de când problema este abordată ca parte integrantă a dezvoltării social-economice, a început să se vadă altfel conceptul de aşezare umană, ca ecosistem, ceea ce necesită şi strategii globale şi strategii naţionale în această problemă. În cadrul evoluţiei gândirii referitoare la problema realizării condiţiilor de muncă şi de viaţă, principiile generale ale protecţiei aşezărilor umane au fost formulate la Conferinţa de la Vancouver din 1976, unde s-a arătat că, dacă nu se întreprind măsuri pozitive la nivel naţional şi internaţional, aceste condiţii se vor agrava datorită:

– unei creşteri economice inechitabile privind bogăţiile existente, care condamnă milioane de oameni să trăiască în sărăcie, fără a-şi putea satisface nici cele mai elementare nevoi de hrană, educaţie, servicii de sănătate, igiena mediului, energie şi apă;

– condiţiilor economico-sociale şi ecologice care transpun la nivel naţional şi internaţional, inegalitatea condiţiilor de viaţă, segregaţia rasială, şomajul, analfabetismul, bolile şi sărăcia, degradarea din ce în ce mai mare a resurselor indispensabile vieţii (aerul, apa etc.);

– creşterii populaţiei astfel încât nevoile alimentare, de locuinţă etc. vor creşte;

– urbanizării necontrolate.

Din orice punct de vedere am analiza problema, un lucru este cert: progresul economic şi social este indispensabil dacă dorim să asigurăm un mediu propice existenţei şi muncii omului şi să creăm pe pământ condiţii necesare îmbunătăţirii nivelului de trai. Planificând aşezările umane şi urbanizarea, trebuie avute în vedere necesitatea evitării daunelor provocate mediului şi obţinerii pentru toţi maximum de avantaje sociale, economice şi ecologice. Organismele internaţionale insistă să se acorde prioritate, în limita resurselor disponibile, cererilor de ajutor emanând de la guverne, în materie de planificare a aşezărilor umane, mai ales în ceea ce priveşte problemele de locuinţă, de transport, de aprovizionare cu apă, de evacuare a apelor uzate şi de sănătate publică etc.

Conceptul fundamental şi complex al dezvoltării durabile permite, în contextul politicii actuale naţionale şi europene, să planificăm, să punem în practică şi să monitorizăm progresele realizate de societatea noastră în direcţia atingerii obiectivelor pe termen lung privind mediul de viaţă şi muncă. Legislaţia adoptată în ultimii ani în această privinţă răspunde cerinţelor generaţiei actuale şi mai ales viitoare să-şi satisfacă propriile necesităţi

Din anul 1997, la numai câţiva ani de la Conferinţa Naţiunilor Unite pentru Mediu şi Dezvoltare de la Rio de Janeiro din 1992, ţara noastră a început procesul de elaborare a unei strategii de dezvoltare durabilă implicit pentru aşezările umane. Strategia naţională pentru dezvoltarea durabilă (SNDD) a ţării s-a finalizat în anul 1999[1]. De

[1] A se vedea H.G. nr. 305/1999 privind constituirea grupului de lucru pentru elaborarea strategiei de dezvoltare durabilă a economiei naţionale pe termen lung (M. Of. nr. 179 din 27 aprilie 1999).

la 1 ianuarie 2007, România, în calitate de țară membră a Uniunii Europene, trebuia să ia în considerare evoluțiile pe plan european prin care se urmărește îmbunătățirea calității vieții prin crearea comunităților durabile capabile să administreze și să folosească resursele în mod eficient și să exploateze potențialul inovator ecologic și social al economiei, asigurând prosperitatea, protecția mediului și coeziunea socială. România ia în considerare evoluțiile de pe plan european exprimate în strategia pentru dezvoltarea durabilă[1], care are ca scop să dezvolte și să identifice acțiuni prin care UE să poată atinge îmbunătățirea calității vieții pentru generațiile prezente și viitoare, prin crearea comunităților durabile capabile să administreze și să folosească resursele în mod eficient și să exploateze potențialul inovator ecologic și social al economiei, asigurând prosperitatea, protecția mediului și coeziunea socială[2].

Strategia revizuită pentru dezvoltare durabilă a UE este fundamentată pe următoarele principii politice directoare: promovarea și protecția drepturilor fundamentale; solidaritatea între și în cadrul generațiilor; societatea democratică și deschisă; implicarea cetățenilor; implicarea mediului de afaceri și a partenerilor sociali; coerența politică și guvernarea; integrarea politicilor; utilizarea celor mai bune cunoștințe disponibile; principiul precauției; principiul poluatorul plătește.

Cu luarea în considerare a obiectivelor și principiilor politice directoare, au fost identificate următoarele șapte provocări-cheie: schimbările climatice și energia curată; transportul durabil; producție și consum durabile; conservarea și managementul resurselor naturale; sănătatea publică; incluziunea socială, demografia și migrația; sărăcia globală și provocările dezvoltării.

Politica de mediu a avut, de la început, drept obiectiv îmbunătățirea sănătății, iar obiectivele și acțiunile necesare pentru aceasta au fost incluse în cel de al șaselea Program de Acțiune pentru Mediu. Cum se arată în doctrină[3], această strategie „este cea mai recentă acțiune în domeniu și are în vedere relația complexă și direct cauzală

[1] A se vedea Strategia revizuită pentru dezvoltare durabilă a Uniunii Europene (SDD UE), aprobată la Consiliul European din 15-16 iulie 2006.

[2] Obiectivele SDD UE sunt: *protecția mediului* prin protejarea capacității Pământului de a menține viața în toată diversitatea ei, respectarea limitelor resurselor naturale ale planetei și asigurarea unui înalt nivel de protecție și îmbunătățire a calității mediului, precum și prin prevenirea și reducerea poluării mediului și promovarea producției și consumului în spiritul dezvoltării durabile, pentru a determina decuplarea dintre creșterea economică și degradarea mediului; *echitate și coeziune socială* prin promovarea unei societăți democratice, sigure și juste, care ține seama de incluziunea socială și de principiile unei vieți sănătoase, în ceea ce privește drepturile fundamentale și diversitatea culturală, care să creeze egalitatea de șanse și să combată discriminarea în toate formele ei; *prosperitate economică* prin promovarea unei economii prospere, inovative, riguroase, competitive și ecoeficiente, care furnizează standarde înalte de viață și oportunități de angajare deplină și de înaltă calitate pe tot spațiul UE; *respectarea angajamentelor internaționale* prin stimularea înființării instituțiilor democratice și apărarea stabilității acestora în lume, având la bază pacea, securitatea și libertatea, precum și prin promovarea activă a dezvoltării durabile la nivel mondial și asigurarea că politicile interne și externe ale UE sunt în acord cu dezvoltarea durabilă globală și cu angajamentele internaționale ale Uniunii Europene.

[3] A se vedea *R.M. Petrescu-Mag*, op. cit., p. 95.

existentă între poluarea, schimbarea caracteristicilor mediului și sănătatea umană", care poate fi sesizată, înainte de toate, în așezările umane.

Având în vedere cele de mai sus, precum și țintele, obiectivele operaționale și acțiunile corespunzătoare acestora, dar și igiena mediului de viață și muncă din țara noastră, ca și necesitatea asigurării sănătății populației, ministrul sănătății a aprobat Normele de igienă și recomandările privind mediul de viață al populației[1]. Aceste norme au caracter imperativ, potrivit legii, pentru toate unitățile din sistemul public și privat, precum și pentru întreaga populație.

224. Norme de igienă referitoare la zonele de locuit. Capitolul I din Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997 stabilește o serie de reguli referitoare la normele de igienă privitoare la zonele de locuit.

Astfel, în cadrul sistematizării teritoriului se urmărește ca terenurile destinate amplasării și dezvoltării localităților trebuie să asigure protecția populației împotriva unor evenimente cum sunt surpările și alunecările de teren, avalanșele și inundațiile, emanațiile sau infiltrațiile de substanțe toxice, inflamabile sau explozive, poluarea mediului. La fel, trebuie să dispună de posibilități de alimentare cu apă, de îndepărtare și neutralizare a apelor meteorice, a apelor uzate și a reziduurilor, precum și de dezvoltare normală a zonei verzi, de recreere și odihnă. În ceea ce privește amplasarea clădirilor destinate locuințelor, aceasta trebuie să asigure însorirea acestora pe o durată de minimum o oră și jumătate zilnic, la solstițiul de iarnă, a tuturor încăperilor de locuit. Distanța dintre clădiri trebuie să fie mai mare sau cel puțin egală cu înălțimea clădirii celei mai înalte, pentru a nu se umbrii reciproc. La stabilirea amplasamentelor clădirilor trebuie să se precizeze amplasamentele pentru următoarele dotări tehnico-edilitare: platforme organizate pentru depozitarea recipientelor de colectare a gunoiului menajer (dacă nu au fost prevăzute camere speciale de depozitar în clădiri); spații amenajate pentru jocul copiilor, pentru gararea și parcarea autovehiculelor populației din zona respectivă, situate la distanțe de minimum 10 m de ferestrele camerelor de locuit; zone verzi de folosință generală (minimum 2 – 2,2 m^2 teren/locuitor, în afara parcurilor publice).

O altă dispoziție privește unitățile de mică industrie, comerciale și de prestări servicii[2] care pot crea riscuri pentru sănătate sau disconfort pentru populația prin producerea de zgomot, vibrații, miros, fum, gaze toxice au iritante ș.a. se amplasează în

---

[1] A se vedea Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997 (M. Of. nr. 140 din 3 iulie 1997).

[2] Legea serviciilor comunitare de utilități publice nr. 51/2006 (M. Of. nr. 254 din 21 martie 2006), modificată și completată prin O.U.G. nr. 13/2008 (M. Of. nr. 145 din 26 februarie 2008) stabilește în art. 1 alin. (1) cadrul juridic și instituțional unitar, obiectivele, competențele, atribuțiile și instrumentele specifice necesare înființării, organizării, gestionării, finanțării, exploatării, monitorizării și controlului furnizării/prestării reglementate a serviciilor comunitare de utilități publice, iar în alin. (2) al aceluiași articol precizează că aceste servicii reprezintă totalitatea acțiunilor și activităților reglementate prin care se asigură satisfacerea nevoilor de utilitate și interes public general ale colectivităților locale cu privire la: alimentarea cu apă; canalizarea și epurarea apelor uzate; colectarea, canalizarea și evacuarea apelor pluviale; producția, transportul, distribuția și furnizarea de energie termică în sistem centralizat; salubri-

clădiri separate, la distanță de minimum 15 m de ferestrele locuințelor, măsurat între fațada locuinței și perimetrul unității.

Referitor la zonele necesare odihnei și recreării ordonanța dispune ca ele să se amplaseze în locuri care prezintă cele mai avantajoase elemente naturale (păduri, suprafețe de apă, relief variat etc.). În astfel de zone este interzisă amplasarea: întreprinderilor care produc zgomot, vibrații sau impurifică apa, aerul, solul; unităților zootehnice; unităților de transporturi; stațiilor de epurare a apelor uzate și a depozitelor de deșeuri solide. În aceste zone trebuie să se asigure: instalații de alimentare cu apă potabilă; WC-uri publice și locuri pentru colectarea deșeurilor; colectarea și îndepărtarea apelor uzate prin instalații de canalizare, locale sau zonale, a căror construcție și exploatare să evite poluarea elementelor de mediu.

Între unitățile industriale care pot polua elementele de mediu sau produce zgomot și vibrații și teritoriile protejate[1)] învecinate se asigură zone de protecție sanitară.

Nocivitățile fizice (cum sunt zgomotul, vibrațiile, radiațiile ionizante și neionizante), substanțele poluante și alte nocivități din aerul, apa și solul zonelor locuite nu vor putea depăși limitele maxime admisibile din standardele de stat în vigoare.

Dacă prin studiile de impact nu s-au stabilit alte distanțe, distanțele minime de protecție sanitară, recomandate între zonele protejate și unitățile care produc disconfort și riscuri sanitare, sunt următoarele: ferme cabaline – 100 m; ferme de îngrășătorii de taurine până la 500 de capete – 200 m și peste 500 de capete, 500 m; ferme de păsări, până la 5000 de capete – 500 m; ferme de păsări cu peste 500 de capete și complexe avicole industriale – 1000 m; ferme de ovine – 100 m; ferme de porci, până la 2000 de capete – 500 m, între 2000 și 10.000 de capete – 1000 m, iar peste 10.000 de capete 1500 m; spitalele veterinare – 30 m; grajduri de izolare și carantină pentru animale – 100; abatoare, târguri de vite și baze de recepție a animalelor – 500 m; depozite pentru colectarea și păstrarea produselor de origine animală – 300 m; platforme sau locuri pentru depozitarea gunoiului de grajd, în funcție de mărimea unităților zootehnice deservite – 500 m; platforme pentru depozitarea gunoiului porcin – 1000 m; stații de epurare a apelor reziduale de la fermele de porcine, sub 10.000 de capete – 1.000 m; cimitire de animale, crematorii – 200 m; stații de epurare a apelor uzate orășenești – 300 m; stații de epurare a apelor uzate industriale – 200 m; paturi de uscare a nămolurilor – 300 m; câmpuri de irigare cu ape uzate – 300 m; câmpuri de infiltrare a apelor uzate și bazine deschise pentru fermentarea nămolurilor – 500 m; depozite controlate de reziduuri solide – 1.000 m; camere de tratare biotermică a gunoaielor – 100 m; crematorii orășenești de gunoi – 1.000 m; autobazele serviciilor de salubritate – 200 m; bazele de utilaje ale întreprinderilor de transport – 50 m; cimitire – 50 m. Astfel de unități se vor amplasa în afara arterelor de mare circulație, cu respectarea aceleași condiții de distanță.

---

zarea localităților; iluminatul public; administrarea domeniului public și privat al unităților administrativ-teritoriale, precum și altele asemenea; transportul public local.

[1)] Prin *teritorii protejate* se înțelege: zonele de locuit, parcurile, rezervațiile naturale, zonele de interes balneoclimateric, de odihnă și recreere, instituțiile social-culturale și medicale, precum și unitățile economice ale căror procese tehnologice necesită elemente de mediu lipsiți de impurități.

Suprafețele de teren incluse în zonele de protecție sanitară pot fi exploatate agricol, cu excepția culturilor de plante utilizate în scop alimentar sau furajer. În interiorul acestor zone este interzisă amplasarea oricăror obiective, cu excepția celor destinate personalului de întreținere și intervenție.

Obiectivele economice care pot polua atmosfera și pentru care nu există mijloace tehnice eficace de reținere a poluanților și de reducere a emisiilor, trebuie amplasate în zonele destinate industriilor poluante.

Toate acele unități care, prin specificul activității lor, necesită protecție specială, cum sunt spitalele, centrele de sănătate, creșele, grădinițele, școlile, bibliotecile, muzeele etc., vor trebui amplasate în așa fel, încât să li se asigure o zonă de protecție de minimum 50 m față de locuințe, de arterele de circulație sau de zonele urbane aglomerate.

În ceea ce privește adăposturile pentru creșterea animalelor (în număr de cel mult cinci capete porcine și cinci capete bovine) în curțile persoanelor particulare, acestea vor trebui amplasate la cel puțin 10 m de cea mai apropiată locuință învecinată. Ele trebuie exploatate astfel încât să nu producă poluarea mediului sau disconfort vecinilor.

În privința amplasării obiectivelor economice cu surse de zgomot și vibrații și dimensionării zonelor de protecție sanitară se stabilește că se vor face în așa fel încât în teritoriile protejate nivelul acustic echivalent continuu (Leq), măsurat la trei m de peretele exterior al locuinței la un metru și jumătate înălțime de sol, să nu depășească 50 dB(A) și curba de zgomot 45. În timpul nopții, adică între orele 22,00-6,00, nivelul acustic echivalent continuu trebuie să fie redus cu 10 dB(A) față de valorile din timpul zilei. Pentru apartamente, nivelul acustic echivalent continuu (Leq), măsurat în interiorul camerei cu ferestrele închise, nu trebuie să depășească 35 dB(A) și curba de zgomot 30 în timpul zilei, iar în timpul nopții nivelul echivalent continuu trebuie redus cu 10 dB(A) față de valorile din timpul zilei. Pentru școli și alte unități de învățământ și biblioteci, nivelul acustic echivalent continuu (Leq), măsurat în interiorul clasei cu ferestrele închise, să nu depășească 35 dB(A) și curba de zgomot 30.

Se cunosc și alte reguli ca, de exemplu, încăperile principale de locuit și bucătăriile trebuie prevăzute cu deschideri directe către aer liber, care să permită o ventilație naturală suficientă, iluminatul natural în centrul camerelor principale și al bucătăriei să fie suficient pentru a permite, în zilele senine, activitățile normale fără a se recurge la lumina artificială, iar ventilația naturală trebuie asigurată prin prevederea prizelor de aer exterior, prin evacuarea aerului prin conducte verticale cu tiraj natural și prin păstrarea liberă a unui spațiu de 1 cm sub ușile interioare etc.

225. Norme de igienă referitoare la aprovizionarea cu apă potabilă a localităților. Problema aprovizionării cu apă potabilă a devenit una din problemele cheie ale asigurării condițiilor de viață corespunzătoare în cadrul localităților, care presupune o gestionare ecologică pentru termen lung a apei potabile sănătoase. Aceasta presupune înlocuirea treptată a reglementărilor în materie depășite și adoptarea unor legi bazate pe principii și tehnici moderne. Gospodărirea apelor trebuie realizată privitoare la toate felurile de ape, dar în cadrul acestei activități, care privește un tot unitar, un loc deosebit îl ocupă aprovizionarea cu apă potabilă a localităților

Legea nr. 458/2002 calitatea apei potabile[1], reglementează calitatea unei astfel de ape, având ca obiectiv protecția sănătății oamenilor împotriva efectelor oricărui tip de contaminare a apei potabile[2], prin asigurarea calității ei de apă curată și sanogenă.

Dispozițiile Legii nr. 458/2002 nu se aplică apelor naturale minerale, recunoscute ca atare de către autoritățile competente, și apelor care au proprietăți terapeutice. De asemenea, sunt exceptate de la prevederile prezentei legi și apa destinată exclusiv utilizatorilor în condiții speciale, pentru care Ministerul Sănătății și Familiei se declară satisfăcut de calitatea acesteia, și care nu influențează, direct sau indirect, sănătatea consumatorilor cărora le este destinată, ca și apa potabilă provenind de la producător individual de apă, care furnizează mai puțin de 10 mc medie/zi sau care deservește mai puțin de 50 de persoane, cu excepția cazului în care apa este produsă ca parte a unei activități comerciale sau publice. În acest din urmă caz, autoritatea publică județeană, respectiv a municipiului București, va informa populația în cauză cu privire la aceste exceptări și asupra oricărei măsuri ce poate fi luată în vederea protejării sănătății de efectele adverse rezultate din orice fel de contaminare a apei potabile.

Articolul 4 din Legea nr. 458/2002 stabilește și condițiile de calitate în care apa este sanogenă și curată: ea trebuie să fie lipsită de microorganisme, paraziți sau substanțe care, prin număr sau concentrație, pot constitui un pericol potențial pentru sănătatea umană; să întrunească cerințele minime stabilite de lege[3] și să se respecte prevederile art. 5-8 și 10 din aceeași lege. Desigur, nici o măsură de aplicare a prevederilor acestei legi nu trebuie să aibă ca efect, direct sau indirect, deteriorarea calității reale a apei potabile, care să afecteze sănătatea umană, ori la creșterea gradului de poluare a apelor utilizate pentru obținerea apei potabile.

Potrivit art. 6 alin. (1) din Legea nr. 458/2002, calitatea apei potabile este corespunzătoare când valorile stabilite pentru parametri sunt conforme cu următoarele puncte de prelevare a probelor: la robinetul consumatorului și la punctul de intrare în clădire, în cazul apei potabile furnizate prin rețeaua de distribuție. Dacă în această situație se constată că valorile parametrilor nu se încadrează în valorile stabilite pentru parametri din cauza sistemului de distribuție interioară sau a modului de întreținere a acesteia, se consideră că au fost îndeplinite obligațiile ce revin producătorului; la punctul de curgere a apei din cisternă, în cazul apei furnizate în acest mod; în punctul în care apa se pune în sticle sau în alte recipiente, în cazul apei potabile îmbuteliate; în punctul

---

[1] M. Of. nr. 552 din 29 iulie 2002.

[2] Prin *apă potabilă* se înțelege apa destinată consumului uman, după cum urmează: a) orice tip de apă în stare naturală sau după tratare, folosită pentru băut, la prepararea hranei ori pentru alte scopuri casnice, indiferent de originea ei și indiferent dacă este furnizată prin rețea de distribuție, din rezervor sau este distribuită în sticle ori în alte recipiente; b) toate tipurile de apă folosită ca sursă în industria alimentară pentru fabricarea, procesarea, conservarea sau comercializarea produselor ori substanțelor destinate consumului uman, cu excepția cazului în care Ministerul Sănătății și Familiei și Ministerul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor aprobă folosirea apei și este demonstrat că apa utilizată nu afectează calitatea produsului alimentar în forma lui finită.

[3] A se vedea Anexa nr. 1, tabelele 1A, 1B și 2, unde se prevede că parametrii de calitate sunt microbiologici, chimici și indicatorii.

din care apa este preluată în procesul de producție, în cazul apei utilizate în industria alimentară.

Producătorul, distribuitorul și autoritatea de sănătate publică județeană, respectiv a municipiului București trebuie să asigure monitorizarea calității apei potabile. Aceste autorități pot decide și efectuarea unei monitorizări suplimentare, dacă există dovezi care atestă prezența în apă a unor substanțe sau microorganisme, care nu au fost stabilite ca parametri în conformitate cu legea și care pot constitui un pericol potențial pentru sănătatea umană, când monitorizarea se realizează individualizat pentru fiecare substanță sau microorganism în cauză.

Autoritățile de sănătate publică județeană, respectiv a municipiului București au obligația să asigure disponibilitatea informației în ceea ce privește calitatea apei potabile, avizarea consumatorilor despre posibilele efecte asupra sănătății și despre măsurile de remediere luate sau care se impun a fi luate de către autoritățile competente ori de către consumatorii în cauză. Informația respectivă trebuie să fie corectă, clară, furnizată la timp și actualizată[1)].

Sistemele de aprovizionare cu apă a localităților trebuie să furnizeze apă potabilă în cantitatea necesară și de calitate corespunzătoare normelor în vigoare astfel încât să nu afecteze starea de sănătate a consumatorilor[2)]. Rețeaua de distribuție a apei potabile trebuie să asigure regimul continuu, cantitatea necesară și să nu permită contaminarea exterioară. Exploatarea și întreținerea sistemelor de tratare, înmagazinare și distribuție a apei potabile și controlul calității apei produse revin serviciilor publice ale administrației locale.

Cantitatea minimă de apă necesară pe zi pentru un locuitor este de 50 l, pentru acoperirea necesarului fiziologic, igienei individuale și preparării hranei.

Sursa de unde provine apa respectivă trebuie să fie protejată împotriva diferitelor activități umane. Această protejare se face prin izolarea acestora prin perimetre de protecție sanitară și controlul activităților poluante din teritoriul aferent. Stabilirea perimetrelor de protecție sanitară se face individualizat pentru fiecare sursă. Sursele de apă de profunzime (izvoare captate sau foraje) se amplasează și se construiesc astfel încât să fie protejate contra șiroirilor de ape și împotriva inundațiilor, iar zona de extracție trebuie împrejmuită pentru prevenirea accesului public și al animalelor, să fie prevăzută cu pantă de scurgere pentru prevenirea băltirii apei în sezoanele cu precipitații atmosferice. Sursele de suprafață se protejează de activitățile umane majore: industrie poluantă, depozite de deșeuri toxice sau periculoase, agricultură intensivă, turism și agrement. Toți proprietarii terenurilor pe care se află zonele de protecție sanitară trebuie să fie avertizați în scris asupra restricțiilor de utilizare. În situația în care prezența unor dezvoltări economico-sociale riverane sursei de suprafață sau folosirea de lungă durată a sursei într-un anumit scop (transport etc.) creează imposibilitatea asigurării perimetrelor de protecție sanitară, se admite reducerea acestora la regimul sever de protecție sanitară și se adaptează tehnologia de tratare a apei în consecință. Tehnologiile de tratare a apei vor fi proiectate cu luarea în considerare a condițiilor

---

[1)] Potrivit art. 11 din Legea nr. 458/2002.

[2)] Potrivit art. 21 din Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997.

specific e fiecărei surse, iar instalațiile de tratare a acestor ape trebuie să fie proiectate cu patru etape, prin care se realizează un șir de bariere de îndepărtare a contaminării microbiene: 1. rezervor de stocare apă brută sau predezinfecție; 2. coagulare, floculare și sedimentare (sau flotare); 3. filtrare; 4. dezinfecție terminală. Dezinfecția finală este obligatorie pentru toate instalațiile de tratare a apei care produc apă potabilă pentru localități și au ca sursă apa de suprafață. Desigur, dezinfecția finală a apei este obligatorie și în cazul folosirii surselor de profunzime, atunci când numărul locuitorilor din localitate este mai mare de 5000. Dacă numărul locuitorilor este sub această cifră, cu o rețea de distribuție scurtă și având o sursă de apă de profunzime bine protejată și de calitate corespunzătoare, apa poate fi distribuită fără dezinfecție prealabilă. Dezinfecția apei se poate face cu substanțe clorigene, ozon sau radiații ultraviolete.

Orice localitate trebuie să dispună de rezerve de apă potabilă pentru acoperirea minimului necesar pentru o perioadă de 12 ore, de întrerupere a prelucrării și livrării în stațiile de tratare[1)].

În scopul folosirii raționale și protejării calității resurselor de apă și utilizatorii de apă au, printre altele, următoarele obligații: să adopte tehnologii de producție cu cerințe de apă redusă și cât mai puțin poluante, să economisească apa prin recirculare sau folosire repetată, să elimine risipa și să diminueze pierderile de apă, să reducă poluanții evacuați o dată cu apele uzate și să recupereze substanțele utile conținute în apele uzate și în nămoluri; să adopte tehnologii de tratare a apei prelevate din sursă, care să asigure cerințele calitative și cantitative ale folosințelor de apă; să asigure realizarea, întreținerea și exploatarea stațiilor și instalațiilor de prelucrare a calității apelor la capacitatea autorizată, să urmărească eficiența acestora prin analize de laborator și să intervină operativ pentru încadrarea indicatorilor de emisie în limitele admise pentru evacuarea apelor uzate, limite prevăzute prin autorizația de gospodărire a apelor; să respecte cu strictețe disciplina și normele tehnologice în activitățile de producție care folosesc apă și evacuează ape uzate, precum și în stațiile și instalațiile de prelucrare a calității apelor[2)].

226. Norme de igienă pentru fântâni publice și individuale folosite la aprovizionarea cu apă de băut. Fântâna – această groapă cilindrică sau prismatică cu ghizduri împrejur, săpată în pământ până la nivelul unui strat de apă care servește la alimentarea cu apă, numită și puț – reprezintă o instalație locală de aprovizionare cu apă, individuală sau publică, instalație din care apa este consumată prin extracție direct din sursă. Apa din fântână pentru a fi folosită în scop potabil, trebuie să corespundă calitativ standardului național și să asigure cantitatea minimă necesară, zilnică pentru locuitorii deserviți. Aceasta trebuie amplasată și construită astfel, încât să fie protejată

[1)] Potrivit art. 25 alin. (3) din Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997.

[2)] A se vedea art. 17 lit. a), a^2), b) și c) din Legea apelor nr. 107/1996, cu modificările și completările ulterioare prin Legea nr. 310/2004, cu mențiunea că această lege transpune Directiva Parlamentului European și a Consiliului nr. 2000/60/CE privind stabilirea unui cadru de politică comunitară în domeniul apei (J.O.C.E. nr. L 327/2000), transpunerea normelor comunitare fiind introdusă de pct. 2 al art. II din O.U.G. nr. 12/2007, publicată în M. Of. nr. 153 din 2 martie 2007.

de orice sursă de poluare și să asigure accesibilitatea. Dacă construcția fântânii nu asigură protecția apei, iar adâncimea acviferului folosit este mai mică de 10 m, amplasarea fântânii trebuie să se facă la cel puțin 10 m de orice sursă posibilă de poluare (latrină, grajd, depozit de gunoi sau deșeuri de animale ș.a.). Adâncimea stratului de apă folosită nu trebui să fie mai mică de 4 m.

În ceea ce privește pereții fântânii, acestea trebuie astfel amenajați să prevină orice contaminare exterioară și construiți din material rezistent și impermeabil (ciment, cărămidă, piatră, tuburi din beton). Pereții fântânii trebuie prevăzuți cu împrejmuiri, denumiți ghizduri, care formează îngrăditura unei fântâni de la pământ în sus aproximativ 70-100 cm și în jos 60 cm sub nivelul acestuia. Ghizdurile se construiesc din materiale rezistente și impermeabile, iar articularea cu pereții fântânii se face în mod etanș. Legea cere ca fântâna să aibă capac, iar deasupra ei un acoperiș care să protejeze împotriva precipitațiilor atmosferice.

În privința modului de scoatere a apei, fântâna trebuie să se facă printr-un sistem care împiedică poluarea ei (găleată proprie sau pompă).

În fine, în jurul fântânii trebuie să existe un perimetru de protecție, amenajat în pantă, cimentat sau pavat.

Dezinfecția fântânii se face cu substanțe clorigene sau orice altă substanță dezinfectantă permisă de reglementările naționale și internaționale și care are aviz sanitar de folosire în acest scop.

227. Norme de igienă referitoare la colectarea și îndepărtarea reziduurilor lichide. Reziduul lichid este materia care se depune pe pereții sau fundul recipientelor unde se păstrează substanțe lichide[1)]. Reziduurile lichide, la care se face referire în capitolul IV al Ordinului ministrului sănătății nr. 536/1997, apar în urma epurării apelor uzate menajere, industriale sau altor asemenea ape, și apelor meteorice, epurare și îndepărtare care trebuie asigurată de primării și agenții economici sau agenți astfel încât să nu se creeze disconfort și îmbolnăvirea membrilor comunității.

Instalații de epurare a apelor uzate sunt sau vor fi prevăzute pentru toate comunitățile cu mai mult de 15.000 de locuitori, iar apele uzate epurate vor trebui evacuate în așa fel încât, în avalul deversării apele receptorului să se încadreze conform normelor în prevederile standardelor de calitate a apelor de suprafață, după categoria de folosință.

La proiectarea și realizarea sistemelor de canalizare și epurare se face și studiul de impact asupra mediului și sănătății publice.

Regula generală este că îndepărtarea apelor uzate menajere și industriale se poate face numai prin rețea de canalizare a apelor uzate. Atunci însă când lipsesc posibilitățile de racordare la sisteme publice de canalizare, unitățile publice sunt obligate să-și prevadă instalații proprii pentru colectarea, tratarea și evacuarea apelor uzate, care se vor executa și exploata în așa fel, încât să nu constituie un pericol pentru sănătate și mediu.

[1)] Lichid este corpul care are un volum definit, dar nu are formă proprie, ci curge sub greutatea proprie, luând forma vasului în care se află.

Articolul 30 din Ordin al ministrului sănătății nr. 536/1997 interzice răspândirea neorganizată, direct pe sol (în curți, grădini, străzi, locuri riverane etc.) sau în bazinele naturale de apă, a apelor uzate menajere și industriale, ca și deversarea apelor uzate în zona de protecție sanitară a surselor și a instalațiilor centrale de alimentare cu apă.

În privința apelor uzate provenite de la unitățile sanitare (spitale de boli infecțioase, sanatorii antituberculoase, spitale de ftiziologie, laboratoare care lucrează cu produse patologice etc.), precum și de la orice unități care, prin specificul lor, contaminează apele reziduale cu agenți patogeni sau poluează cu substanțe chimice și/sau radioactive, se vor trata în incinta unităților respective. Cu această ocazie, trebuie să se asigure dezinfecția și decontaminarea, după caz, înainte de evacuarea în colectorul stradal.

Cu referire la canalele deschise, legea stabilește că ele pot fi folosite numai pentru evacuarea apelor meteorice, în cazul în care localitățile sunt dotate cu sistem divizor de colectare a apelor uzate. Canalele respective trebuie întreținute permanent în bună stare de funcționare, prin curățirea și repararea defecțiunilor.

Dacă nu există canalizare sau posibilitatea de racord la aceasta, trebuie să se adopte soluții individuale de colectare și neutralizare a reziduurilor lichide, cu luarea în considerare a măsurilor de protejare a sănătății și mediului.

Datorită situației rămânerii în urmă, și sub acest aspect, a unor relații sociale din țara noastră, legiuitorul s-a gândit și la îndepărtarea apelor uzate menajare provenite de la locuințele neracordate la un sistem de canalizare situație pentru care s-a stabilit că aceasta se va face prin instalații de preepurare sau fose septice vidanjabile, care vor trebui proiectate și executate conform normelor în vigoare și amplasate la cel puțin 10 m față de cea mai apropiată locuință.

Unitățile de orice fel sunt obligate să-și asigure WC-uri cu un număr de cabine corespunzător prevederilor standardelor și normelor de proiectare.

228. Norme de igienă referitoare la colectarea, îndepărtarea și neutralizarea deșeurilor solide. Prin deșeu înțelegem orice substanță, preparat sau orice obiect din categoriile stabilite de legislația specifică privind regimul deșeurilor, pe care deținătorul îl aruncă, are intenția sau are obligația de al arunca.

Legat de aceste substanțe există obligația primăriilor, agenților economici, asociațiilor de locatari și proprietari și cetățeni să asigure colectarea, îndepărtarea și neutralizarea lor. Este interzisă aruncarea deșeurilor solide în alte locuri decât în cele amenajate special și autorizate sanitar[1)].

Există regulamente de salubritate la elaborarea cărora primăriile trebuie să respecte normele sanitare și să consulte autoritatea sanitară teritorială, iar cetățenii sunt obligați să respecte întocmai măsurile stabilite de primărie pentru asigurarea igienei publice și salubrității localității, precum și regulile elementare de igienă în gospodăria sau locuința proprie. Toate acestea trebuie făcute astfel încât să nu se creeze disconfort vecinilor și să nu constituie pericol pentru sănătatea publică a comunității.

Precolectarea primară, adică colectarea la locul de producere, a reziduurilor menajere trebuie făcută în recipiente acoperite, dimensionate în funcție de cantitatea produsă,

---

[1)] A se vedea art. 37 din Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997.

de ritmul de evacuare și de categoria în care se încadrează reziduurile menajere din locuință. Regula este că reziduurile nu se colectează direct în recipient, ci într-o pungă de polietilenă aflată în recipient și care trebuie să aibă un volum puțin mai mare decât volumul recipientului.

Precolectarea secundară, adică strângerea și depozitarea provizorie a pungilor cu deșeuri menajere în punctele de precolectare organizată, se face în recipiente dimensionate corespunzător, acoperite, prevăzute cu dispozitive de prindere adaptate modului de golire, ușor transportabile, concepute astfel încât să nu producă răniri în timpul manipulării și să nu favorizeze maladiile asociate efortului fizic excesiv. Aceste reguli sunt stabilite nu numai în interesul cetățenilor, ci și al celor care manipulează aceste recipiente.

Containerele trebuie concepute în așa fel încât accesul la ele să fie rapid și ușor, iar sistemul lor de acoperire să fie ușor de manevrat și să asigure etanșeitatea. Recipientele, indiferent de categoria lor, trebuie să fie confecționate din materiale rezistente la solicitări mecanice sau agresiuni chimice și care să se poată spăla și dezinfecta cât mai ușor. Recipientele respective trebuie menținute în bună stare și vor fi înlocuite imediat, la primele semne de pierdere a etanșeității. Ele trebuie să fie amplasate în spații special amenajate, menținute în condiții salubre.

Primăriile, în general administrația locală trebuie să asigure colectarea, îndepărtarea și neutralizarea reziduurilor stradale. Colectarea acestora la locul de producere se va face în recipiente acoperite, menținute în bună stare, amplasate în condiții salubre și în spații special amenajate. Legea interzice depozitarea reziduurilor stradale, după colectarea lor, direct pe sol, pe domeniul public sau privat.

O dispoziție legală[1)] nici astăzi nerealizată privește sortarea la locul de producere a deșeurilor urbane în componente reciclabile[2)] și nereciclabile. În acest scop, se cere ca serviciul de salubritate sau agentul economic care se ocupă de gestionarea deșeurilor să folosească sisteme adecvate de colectare a materialelor reciclabile și să asigure dirijarea lor spre procesul de reciclare, asigurând capacități adecvate de sortare și depozitare: recipiente separate, marcate pentru colectarea separată de la sursă (sticlă, material plastic, hârtie, deșeuri predominant organice, biodegradabile etc.).

Aceste dispoziții privesc următoarele tipuri de deșeuri: deșeuri menajere, deșeuri comerciale similare celor menajere, din parcuri și grădini, din piețe, din construcții, cele rezultate din îngrijiri medicale, deșeuri stradale și cele zootehnice.

Deșeurile menajere sunt predominant organice, biodegradabile care trebuie colectate astfel încât: să fie evitat orice risc sau disconfort creat de mirosuri, insecte și rozătoare; pe cât posibil să nu se amestece cu alte tipuri de deșeuri; să se colecteze, pe cât posibil, deșeuri fără substanțe poluante. Deșeurile menajere voluminoase se colectează, se transportă și se tratează astfel încât să se permită reciclarea și refolosirea prin sortarea și tratarea separată a diferitelor componente ale acestora. Fiindcă ele nu pot fi colectate în containerele obișnuite, agentul economic responsabil cu gestionarea

---

1) A se vedea art. 39 din același ordin.

2) Prin *deșeu reciclabil* se înțelege cel care poate constitui materie primă într-un proces de producție pentru obținerea produsului inițial sau pentru alte scopuri.

deșeurilor va asigura ridicarea lor periodică și transportul lor cu mijloace adecvate. În acest scop, populația trebuie anunțată din timp asupra perioadei de colectare. În ce privește deșeurile periculoase (denumire generică în care sunt încadrate prin lege cele care au cel puțin un constituent sau o proprietate care face ca ele să fie periculoase[1]), adică cele toxice, poluante, inflamabile, explozibile etc. este obligația agentului economic responsabil să asigure funcționarea unui sistem de colectare a celor periculoase care pot să apară în deșeurile menajere, cum sunt acumulatori uscați, tuburi sub presiune (tip spray), tuburi fluorescente, recipiente în care au fost substanțe toxice, substanțe toxice de uz menajer, medicamente etc. Se acceptă ca medicamentele să fie colectate și tratate împreună cu deșeurile menajere obișnuite, cu condiția să existe siguranța ca populația, în general, sau grupuri de populație să nu aibă acces la locul unde acestea se depozitează.

Deșeurile comerciale, similare celor menajere, au un sistem de colectare care trebuie să urmeze, pe cât posibil, același principiu de reciclare a materialelor rezultate din unități comerciale, instituții publice, birouri, mică industrie, unități meșteșugărești etc. dacă ele prezintă compoziție și proprietăți similare cu cele ale deșeurilor menajere.

Deșeurile din parcuri și grădini sunt specifice, preponderent vegetale și provin din parcuri și grădini. Ele trebuie reciclate prin compostare, de preferat la locul de producere ori, dacă nu este posibil, să fie dirijate spre un sistem similar în exteriorul parcului, unde se compostează resturile vegetale din alte surse.

În cazul *deșeurilor din piețe*, se va asigura colectarea separată a celor de origine vegetală, care pot fi compostate, și a celorlalte deșeuri care se pretează la reciclare. Astfel de deșeuri sunt cele de material plastic, hârtia, sticla ș.a., similare cu cele menajere. Administrația pieței trebuie să asigure recipiente marcate și amplasate în locuri special amenajate.

Deșeurile din construcții sunt componentele nereciclabile din refacerile drumurilor, din demolări și construcții care se colectează și se folosesc într-un sistem de reciclare specifică activității respective. Orice deșeu din demolări este considerat contaminat și de aceea se colectează separat, dirijându-se într-un sistem care să nu permită accesul persoanelor neautorizate. Antreprenorului îi revine obligația să monteze recipiente de colectare adecvată.

Deșeurile medicale sunt cele rezultate din îngrijiri medicale acordate la domiciliul pacientului sau cele rezultate din activitatea de îngrijiri medicale acordate în cabinete medicale amplasate în clădiri de locuit și urmează circuitul deșeurilor de îngrijiri medicale cu risc, conform reglementărilor legale specifice. Persoanele care își administrează singure tratamente injectabile la domiciliu și cadrele medicale care aplică tratamente la domiciliu sunt obligate să colecteze deșeurile rezultate în recipiente cu pereți rezistenți (cutii din carton, din metal etc.) pe care le vor depune la cea mai apropiată unitate de asistență medicală publică. Cabinetele medicale au datoria să respecte legislația specifică în domeniu. Este interzisă depunerea deșeurilor rezultate din îngrijiri medicale în containerele comune ale clădirilor de locuit.

---

[1] A se vedea art. 2 pct. 21 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

Deșeurile stradale se compun din deșeuri rezultate din măturarea străzilor și deșeuri asimilabile celor menajare, precolectate în recipiente stradale. Cele rezultate din măturarea străzilor conțin: materiale rezultate din abraziunea cauciucurilor și a drumului, pământ, frunze și alte detritusuri vegetale, resturi animale, nisip antiderapant și pulberi sedimentate din atmosferă. Este posibil ca în urma precolectării defectuoase a reziduurilor asimilabile cu cele menajere, produse pe stradă, o parte a acestora să intre în compoziția deșeurilor de măturare. Acest lucru trebuie evitat prin aplicarea corectă a reglementărilor privind precolectarea primară și secundară a deșeurilor de către fiecare producător. Deșeurile asimilabile cu cele menajere se precolectează în recipiente stradale (coșuri, pubele sau containere) asigurate de către primării, într-un număr suficient, cu volume adecvate și montate la distanțe optime. Recipientele respective se golesc periodic, dar nu mai rar de o dată la două zile vara, socotită de la unu aprilie până la unu octombrie, și o dată la trei zile iarna (restul lunilor). Deșeurile stradale urmează filiera de neutralizare a deșeurilor menajere.

În fine, *deșeurile zootehnice* rezultă din amenajări în gospodării particulare, de cel mult cinci capete porcine și cinci capete bovine, care nu se asimilează cu fermele zootehnice, se colectează și se neutralizează prin compostare în instalații care nu poluează mediul și nu produc disconfort, amplasate la cel puțin 10 m de ferestrele locuințelor.

Potrivit art. 40 din Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997 evacuarea reziduurilor menajare de la locurile de producere și colectare la locul de neutralizare se face de preferință zilnic, fără a se depăși următoarele termene maxime: în anotimpul cald zilnic, din zonele centrale și de la unitățile de alimentație publică, unitățile sanitare cu paturi, grădinițe și creșe, și la cel mult două zile, din celelalte zone; în anotimpul rece, la cel mult trei zile, din toate zonele.

În privința depozitelor de deșeuri urbane, controlate, instalațiile de compostare a deșeurilor organice și biodegradabile și instalațiile de incinerare există reguli[1)] că ele trebuie proiectate, construite și administrate astfel încât să se realizeze condiții de împiedicare a eliminării și diseminării poluanților în mediul natural (sol, ape de suprafață, ape subterane, aer sau în mediul urban). În acest scop trebuie îndeplinite următoarele condiții: amplasarea și stabilirea zonei de protecție sanitară se fac în urma studiilor de impact pe mediu și sănătate, alegerea locului făcându-se după studii geologice, hidrogeologice și urbanistice; la proiectare și la funcționare se vor prevedea și respecta metode și tehnici adecvate de acoperire și asigurare a deșeurilor, acoperirea și asigurarea făcându-se zilnic; în cursul operațiunilor de depozitare, vehiculele de transport au acces numai pe drumurile interioare ale depozitului. Dacă accesul vehiculelor de transport pe suprafața deșeurilor nu poate fi evitat în mod temporar, trebuie asigurate condiții de spălare a exteriorului vehiculelor la ieșirea din depozit; în cursul exploatării depozitului se aplică măsuri de combatere a insectelor și rozătoarelor prin dezinsecție și deratizare; în fine, organizarea tehnică a depozitului va asigura protecția sănătății populației în general, protecția sănătății personalului și protecția mediului. Se cere acordarea unei atenții deosebite împrejmuirii și perdelelor de protecție.

În instalațiile de compostare a deșeurilor organice biodegradabile se va evita prezența substanțelor toxice care pot polua solul pe care se depune compostul. De aceea trebuie asigurate condiții de colectare separată a acestui tip de deșeuri. Gazele de

[1)] A se vedea art. 43 din Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997.

fermentare și apele exfiltrate, rezultate din procesul de compostare, se captează și se dirijează spre instalații adecvate de tratare și neutralizare.

Legea mai stabilește că instalațiile de incinerare a deșeurilor urbane trebuie să îndeplinească unele condiții: amplasarea și stabilirea zonei de protecție se pot face în urma studiilor de impact pe mediu și sănătate; funcționarea instalațiilor de incinerare este condiționată de monitorizarea emisiilor de gaze reziduale în atmosferă[1)].

Vehiculele pentru transportul reziduurilor solide vor fi acoperite și prevăzute cu dispozitive de golire automată a recipientelor de precolectare secundară pentru a nu permite răspândirea conținutului în cursul transportului. Sistemul individual de îndepărtare și neutralizare a reziduurilor menajere este permis doar în localități rurale, cu condiția prevenirii dezvoltării insectelor și rozătoarelor. Aceste vehicule trebuie întreținute igienic și dezinfectate periodic.

229. Norme de igienă la unitățile de folosință publică. Instituțiile care desfășoară activități social-culturale, colectivitățile temporare de muncă ori de recreere și unitățile în care se efectuează prestări de servicii pentru populație au, din punctul de vedere al normelor de igienă, reglementări distincte. Toate aceste unități vor fi racordate la sistemele publice de alimentare cu apă potabilă sau la surse proprii de apă, care trebuie să corespundă condițiilor de calitate pentru apa potabilă. De asemenea, ele trebuie să fie prevăzute cu instalații interioare de alimentare cu apă și de canalizare, în conformitate cu normativele de proiectare. Unitățile la care ne referim va trebui să fie racordate la sistemele publice de canalizare a apelor uzate, iar dacă aceste sisteme publice nu sunt accesibile, ele sunt obligate să-și prevadă instalații proprii pentru colectarea, tratarea și evacuarea apelor uzate, care nu provoacă poluarea solului, a apelor sau a aerului.

La rândul lor, instalațiile interioare de distribuție a apei potabile și de evacuare a apelor uzate, obiectele sanitare, WC-uri, pisoare, dușuri etc. vor fi menținute în permanentă stare de funcționare și de curățenie. În acest sens, conducerile unităților sunt obligate: să asigure repararea imediată a oricăror defecțiuni apărute în aceste instalații; să controleze starea de curățenie în încăperi, asigurându-se spălarea și dezinfecția zilnică și la nevoie; să asigure materialele necesare igienei personale a acelora care folosesc grupurile sanitare, în grupurile sanitare comune nefiind admisă folosirea prosoapelor textile, ci a uscătoarelor cu aer cald ori prosoape de unică folosință din hârtie.; în fine, să asigure pentru personalul de îngrijire a grupurilor sanitare echipament de lucru de culoare diferită față de cel destinat altor activități.

Curățarea[2)], dezinfecția[3)], dezinsecția, deratizarea, precolectarea și evacuare deșeurilor solide se vor face după următoarele reguli[4)]:

[1)] A se vedea ibidem art. 45.

[2)] Prin *curățare* se înțelege îndepărtarea mecanică (manuală și/sau automată) a oricăror forme de deșeuri, detritusuri, praf sau depunere de materiale nefolositoare, rezultate în urma activităților umane, în unitatea de folosință publică.

[3)] Prin *dezinfecție* se înțelege reducerea numărului de germeni saprofiți și distrugerea germenilor patogeni prin mijloace fizice sau chimice (spălarea cu apă fierbinte timp de un minut, spălarea cu un detergent anionic și dezinfecția cu o substanță chimică.

[4)] A se vedea art. 52 din Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997.

a) – Pardoselile se curăță cu ștergătorul umezit cu un detergent anionic; dezinfecția chimică se face numai dacă suprafețele sunt vizibil murdărite cu sânge sau lichide biologice. Măturatul uscat este interzis;

– covoarele și mochetele se curăță prin folosirea zilnică a aspiratorului de praf, care trebuie prevăzut cu două filtre, pentru împiedicarea diseminării prafului bacterian, se folosește detergent adecvat, periodic sau sunt vizibil murdare. Măturatul uscat și în această privință este interzis;

– pereții și plafoanele, dacă sunt finisate cu materiale lavabile, se curăță cu detergent anionic, periodic și când sunt vizibil murdărite. În cazul finisajelor nelavabile, curățarea se face cu aspiratorul de praf;

– mobila și pervazurile se șterg de praf zilnic, cu material moale, impregnat, pentru a reține praful. Obiectele aflate la înălțime și tapițeria mobilei se vor curăța zilnic, cu aspiratorul de praf;

– WC-urile și pisoarele se curăță și se dezinfectează cu perie, praf de curățat și detartrant. Colacul de WC se șterge cu detergent anionic. Dezinfecția chimică se va face când WC-ul a fost folosit de o persoană suferind de o boală diareică acută;

– cada de baie se spală și se dezinfectează cu praf de curățat conținând o substanță clorigenă sau cu detergent anionic, urmat de dezinfecție cu o substanță clorigenă. Aceste operațiuni se fac zilnic și după fiecare client;

– cabina pentru duș se întreține în sensul că pereții și cada se curăță și se dezinfectează zilnic cu praf de curățat conținând o substanță clorigenă Operațiunile se fac zilnic și după fiecare client, iar perdelele de la băi și dușuri se spală o dată pe săptămână; în privința chiuvetelor, se stabilește că ele vor avea suprafața intactă și nu vor fi prevăzute cu scurgător de lemn și nu se admit tuburi din cauciuc care să prelungească robinetele. Chiuveta se curăță și se dezinfectează zilnic cu praf de curățat, inclusiv interiorul robinetului, folosind o perie subțire;

– cu privire la săpunul și dispozitivele pentru distribuirea săpunului se stabilește că săpunul solid se păstrează uscat într-o savonieră care să permită scurgerea apei sau suspendat cu dispozitiv magnetic, fiind de preferat montarea distribuitoarelor de perete pentru săpun pulbere, săpun lichid sau fulgi de săpun. Savonierele și distribuitoarele de perete se curăță și se clătesc cu apă fierbinte înainte de reumplere; alte obiecte, cum sunt telefonul, vazele de flori, scrumierele etc. se curăță cu detergent anionic, zilnic;

– în fine, cu privire la echipamentele și materialele de curățenie, adică cârpele, bureții, periile, ștergătoarele se prevede că ele se spală zilnic cu detergenți anionic și se clătesc cu apă fierbinte, după care se usucă și se depozitează uscat;

b) În continuare, conducerile unităților sunt obligate să respecte regula după care dezinsecția periodică se va face la intervale prevăzute în metodologii, dar nu mai mari de trei luni, iar deratizarea periodică la intervale de maximum șase luni;

c) Colectarea reziduurilor solide în recipiente metalice sau în cutii, cu pungi din material plastic, închise etanș, și evacuarea ritmică a acestora trebuie făcute cu spălarea și dezinfectarea lor după golire;

d) Conducerile unităților mai au obligația să amenajeze încăperi sau platforme impermiabilizate pentru depozitarea recipientelor de colectare a reziduurilor solide,

racordate la un hidrant și la rețeaua de canalizare, pentru a putea fi curățate la nevoie, cât și pentru spălarea și dezinfecția recipientelor.

Articolul 54 din ordonanță dispune ca instalațiile de iluminat, încălzit și ventilație, existente în dotarea unităților, trebuie menținute în permanentă stare de funcționare, revizuite periodic și exploatate la parametrii la care au fost proiectate și executate. Filtrele instalațiilor de ventilație și aer condiționat trebuie păstrate curate și uscat, iar praful depus în canalele de ventilație se îndepărtează cu aspiratorul de praf.

În sălile unităților de cultură nu se va permite accesul unui număr de persoane mai mare decât capacitatea proiectată și autorizată sanitar, asigurându-se un volum minim de aer de 30 m^3/om/h.

În șantiere, campinguri, cabane, în general în colectivitățile temporare, precum și în unitățile de folosință publică trebuie să se asigure condițiile de igienă necesare pentru prevenirea îmbolnăvirilor, potrivit specificului unității.

În încăperile de dormit din colectivitățile temporare trebuie să se asigure o suprafață minimă și un volum minim de 10 m^2 și 27 m^3 pentru camerele cu un pat, câte 16 m^2 și 43 m^3 pe cameră pentru încăperi cu două paturi, minimum 20 m^2 și 54 m^3 pentru camere cu trei paturi și 26 m^2 și 60 m^3 pentru camere cu patru paturi. Nu se permite cazarea peste numărul locurilor proiectate.

Utilizarea paturilor suprapuse în dormitoare comune de șantier și cabane turistice montane se admite, în mod excepțional, dacă se asigură un volum minim de aer de 12 m^3/persoană.

Articolul 59 din ordonanță stabilește că unitățile de cazare trebuie să fie dotate cu inventarul moale și lenjeria de pat necesară pentru persoanele cazate, asigurându-se primenirea acesteia, astfel: schimbarea lenjeriei de pat ori de câte ori este nevoie, sau nu mai rar de trei zile, în cazul în care a fost folosită de aceeași persoană și după fiecare persoană care părăsește unitatea.

Băile publice trebuie să utilizeze pentru îmbăiere numai apă potabilă.

În art. 66 din ordinul citat avem o reglementare amănunțită cu privire la ștranduri, care pot fi amenajate pe malurile râurilor, lacurilor sau ale mării, cu respectarea următoarelor cerințe:

– în amonte de ștrand să nu existe deversări de ape uzate orășenești sau industriale, la o distanță care ar putea influența direct calitatea apei din zona ștrandului;

– la locul îmbăierii, apa ștrandului trebuie să fie ferită de riscul poluării, prin instituirea zonelor de protecție sanitară;

– trebuie respectată o anumită pantă de adâncime;

– fundul de bazin pentru o adâncime de până la 1,80 m trebuie să fie din nisip și pietriș mărunt. Trebuie îndepărtate pietrele sau alte materiale care produc rănirea înotătorilor, precum și vegetația acvatica care poate genera pericol de înec;

– în zonele de scăldat trebuie să se asigure un minimum de 2,5 m^2 luciu de apă pentru fiecare persoană care se scaldă în zone de adâncimea apei sub 1,20 m și cel puțin 6,25 luciu de apă, pentru fiecare persoană care se scaldă în zonele în care adâncimea apei este mai mare de 1,20 m;

– demarcațiile zonelor pentru scăldat se vor face în felul următor: liniile de delimitare cu geamandură trebuie folosite pentru a demarca perimetrul apei de mică adâncime de cei de mare adâncime (mai mare de 1,20 m), pentru zonele de înot și scufundare, pentru modificările pantei de adâncime, pentru perturbări subacvatice; este necesară o zonă de îmbăiere cu adâncimi de 0,60, delimitată prin cordon de siguranță, pentru copii și/sau persoane care nu înoată din diferite motive;

– avertizoarele de adâncime, vizibile foarte clar, trebuie poziționate în punctele de maximă adâncime ale fiecărei zone, delimitate față de toate trambulinele, platformele și facilitățile similare;

– facilitățile pentru scufundare nu sunt recomandabile;

– calitatea apei din zone naturale pentru a putea fi folosită la îmbăiere, trebuie să corespundă unor parametri microbiologici prevăzuți la lit. i) din art. 66;

– în fiecare zonă naturală amenajată pentru îmbăiere vor fi instalate avertizoare privind categoria de apă conform celor arătate la punctul anterior.

La proiectarea și executarea bazinelor de înot trebuie respectate cerințele stabilite de art. 68 din Ordin, dar importante sunt prevederile art. 69, unde se stabilește că bazinele de înot pot fi umplute numai cu apă din rețea sau cu apă de mare, care să îndeplinească condițiile prevăzute în standarde și faptul că proprietarii de piscine (bazine de înot) trebuie să aibă registre de evidență a calității apei și a clorului rezidual liber și să țină cont de regula că bazinele de înot trebuie să fie prevăzute cu instalații de încălzire a apei în așa fel încât apa de îmbăiere să aibă o temperatură de 22°-24°C. Dezinfecția bazinelor trebuie făcută, după spălare cu jet de apă, prin curățarea mecanică și ștergerea pereților și fundului bazinului cu bureți îmbibați în soluție dezinfectantă. Bazinele de înot vor fi dotate obligatoriu cu: vestiare, grupuri sanitare și dușuri, separate pentru femei și bărbați.

Legea stabilește reguli și în privința regulilor de igienă la unitățile publice care sunt și unitățile de frizerie, coafură, manichiură, pedichiură și cosmetică, ele putând funcționa numai în încăperi anume destinate, care vor îndeplini următoarele cerințe specifice, în completarea celor stabilite în art. 52 din aceste norme: să aibă pereți, pardoselile și mobilierul executate din materiale lavabile, încât să poată fi spălate și dezinfectate; să dispună de lumină și de ventilație, conform cerințelor sanitare, și să fie încălzite, în sezonul rece, în conformitate ci standardele în vigoare; să dispună de instalații interioare de alimentare cu apă potabilă și de canalizare, potrivit necesităților[1]). Articolul 79 din ordinul citat prevede: colectarea părului se va face în saci de polietilenă, separat de alte deșeuri. Instrumentarul și materialele rezistente la căldură, utilizate în astfel de unități se vor steriliza după fiecare persoană servită, prin căldură umedă sub presiune sau căldură uscată ori prin procedee chimice. Periile de unghi se dezinfectează zilnic prin menținere în apă fierbinte la 77-82°C, timp de un minut sau la 65°C, timp de 10 minute. Canapeaua pentru tratamente cosmetice și masaj va fi acoperită cu o husă din material plastic, care se curăță și se dezinfectează zilnic cu un detergent anionic etc.

---

[1]) A se vedea art. 78 din Ordinul nr. 536/1997.

Personalul trebuie să-şi dezinfecteze mâinile prin spălare cu săpun, sub jet de apă, să le usuce cu aer cald sau cu prosop de hârtie, de unică folosință.

În astfel de unități este interzisă servirea persoanelor care suferă de boli de piele, de păr sau de unghii.

230. Norme de igienă privind produsele cosmetice[1]. Produsele cosmetice, indiferent de proveniență, trebuie să aibă calitatea şi compoziția chimică conformă standardelor şi să fie însoțită de certificat de calitate şi aviz sanitar eliberat de Ministerul Sănătății. Este interzisă comercializarea altor produse cosmetice decât cele prevăzute în avizul sanitar eliberat de acest minister pentru a fi comercializate pe teritoriul țării. Etichetarea şi marcarea acestor produse trebuie să cuprindă, printre altele, şi termenul de valabilitate, indicațiile şi precauțiile de folosire a acestora.

Articolul 91 din ordinul citat interzice prezentarea prin publicitate a altor valori ale parametrilor calitativi ai cosmeticelor decât cele efectiv realizate.

La manipularea, transportul şi depozitarea produselor cosmetice se vor asigura condiții igienico-sanitare care să permită menținerea stabilității parametrilor calitativi şi a salubrității acestora. Păstrarea şi depozitarea cosmeticelor trebuie făcute în spații curate, pe rafturi sau grătare, aerisite, curățate şi dezinfectate, ferite de razele solare şi de surse directe de căldură şi îngheț.

Se interzice livrarea şi se retrag de la comercializare produsele cosmetice la care organele abilitate de lege sau specialiştii aflați în control constată deprecierea parametrilor calitativi şi cantitativi prevăzuți de standarde, produse ce ar putea afecta sănătatea populației.

231. Norme de igienă pentru transporturile de persoane[2]. La proiectarea, execuția şi funcționarea construcțiilor, vehiculelor şi căilor de transport trebuie respectate condițiile minimale indispensabile pentru asigurarea protecției sănătății pasagerilor şi personalului. Fiecare unitate care face servicii de transport va elabora regulamente de funcționare şi exploatare, care pot cuprinde prescripții mai severe decât cele minimale cuprinse în ordinul ministrului sănătății.

Prin aceasta se urmăreşte îndeplinirea următoarelor cerințe:

– apa şi alimentele, materialele şi ustensilele folosite să fie protejate de contaminarea cu microorganisme patogene şi substanțe toxice;

– persoanele nu trebuie să intre în contact cu deşeurile periculoase, mai ales de origine umană considerate contaminate;

– persoanele nu trebuie să intre în contact cu insectele, rozătoarele şi cu alți vectori de boli infecțioase;

– persoanelor li se vor asigura condiții care să le protejeze de accidente sau riscuri de îmbolnăvire.

A. Transportul în comun urban şi preorăşenesc

La proiectarea şi construcția autobuzelor, troleibuzelor, tramvaielor etc., precum şi a utilităților legate de traseele acestora trebuie luate măsuri pentru a evita emisiile

---

[1] A se vedea Capitolul VII din același ordin.

[2] A se vedea Capitolul VIII din ordinul citat.

poluante și sursele de zgomot și a aplica toate mijloacele tehnice în scopul evitării accidentării cetățenilor.

Unitățile care fac servicii de transport în comun, urban și preorășenesc, trebuie să ia măsuri de întreținere permanentă a condițiilor de igienă optime în mijloacele de transport, la capetele de linii și în stații.

În privința amenajării traseelor mijloacelor de transport în comun se va ține seama de următoarele:

– alegerea traseului se va face astfel încât acesta să nu parcurgă zone cu obiective protejate, cum sunt locuințele, parcurile, locurile de odihnă, de studiu, asistență medicală, îngrijirea copiilor și bătrânilor ș.a., iar dacă acest lucru este inevitabil din considerente urbanistice, se vor păstra distanțe corespunzătoare între aceste trasee și obiectivele protejate;

– alegerea amplasamentelor stațiilor se va face ținându-se seama și de posibilitățile unor categorii de populație (vârstnici, copii, bolnavi cu maladii cronice, handicapați etc.) de a parcurge pe jos distanța de la locuința lor la stație;

– amenajarea traseelor se va face în așa fel încât să se reducă la minimum impactul poluanților asupra sănătății publice. La capetele de linii se vor amenaja cabine prevăzute cu chiuvete, dușuri, WC-uri, cu iluminat, ventilație și încălzire corespunzător ș.a., pentru personal și pentru adăpostirea conducătorilor de vehicule. De asemenea, va trebui urmărită să se acopere cât mai multe dintre necesitățile de protecție a călătorilor care așteaptă ca, de pildă, adăpostirea de intemperii, protecție față de temperaturile prea scăzute sau prea ridicate, față de iradierea solară directă, de vânturi puternic etc. Aceste stații pot fi cuplate cu unități comerciale sau de servicii ș.a.m.d.

În privința construcției și amenajării mijloacelor de transport în comun, va trebui urmărite următoarele:

– reducerea la minimum a emisiilor de poluanți chimici, de zgomot și de vibrații, produse prin funcționarea acestora;

– folosirea pentru finisaje a unor materiale care să permită curățarea uscată și umedă și dezinfecția;

– dotarea vehiculelor cu sisteme de ventilație, de încălzire, de iluminat, de evitare a însoririi directe și a curenților de aer prea puternici;

– amenajarea scaunelor și a spațiilor de circulație a persoanelor în interiorul vehiculului, dotarea cu bare și cu alte instalații de susținere și evitarea detaliilor de suprafață ascuțite sau proeminente, în scopul evitării accidentării călătorilor;

– și, în sfârșit, asigurarea accesului lesnicios în vehicule, pentru toate categoriile de călători, în special handicapați, copii, vârstnici, bolnavi etc.

Garajele sau depourile pentru mijloacele de transport în comun trebuie amplasate, construite și amenajate în așa fel, încât să nu se producă emisii de substanțe chimice, pulberi, zgomot sau vibrații care să pună în pericol sănătatea și confortul locuitorilor vecini. Tot în același scop, este interzisă răspândirea pe sol a reziduurilor lichide sau a apelor uzate.

În fine, mai amintim că unitățile care fac servicii de transport în comun urban și/sau preorășenesc au obligația de a întreține traseele, stațiile și mijloacele de transport

în comun în condiții optime de igienă, să asigure întreținerea, salubrizarea, curățarea, dezinfecția și dezinsecția vehiculelor în mod permanent și să asigure un microclimat confortabil în mijloacele de transport.

B. Transportul aerian

Spațiul aerian este spațiul cuprins în limitele și deasupra teritoriului țării, făcând obiectul exclusiv al proprietății publice[1]. Acesta cuprinde: spațiul de circulație aeriană, care este porțiunea din acest spațiu unde se permite, în aer și terenurile destinate decolărilor și aterizărilor, circulația tuturor aeronavelor, indiferent de apartenența și de natura activității lor de zbor; zone rezervate pentru lucru aerian, care sunt porțiunile din spațiul aerian rezervate unor activități aeronautice determinate (zone de școală, de sport aeronautic, de încercare și omologare a aeronavelor etc.); zone interzise se numesc porțiunile din spațiul aerian unde aeronavele nu au dreptul să circule.

Potrivit art. 101 din Normele de igienă aprobate prin Ordinul nr. 536/1997 al ministrului sănătății, la proiectarea, construirea și în timpul exploatării aeronavelor și a aeroporturilor se vor respecta normele de protecție sanitară a echipajului, călătorilor și personalului din aeroporturi.

Din punctul de vedere al normelor de igienă privind mediul de viață al populației, reținem că aeroporturile trebuie să beneficieze de apă potabilă de calitate și în cantitate suficientă pentru necesitățile proprii și pentru aprovizionarea aeronavelor. Nimic nu trebuie să modifice calitatea apei din rețea care se controlează permanent potrivit cerințelor metodologiei pentru aprovizionarea aeronavelor, pentru care se va păstra o evidență specială. Prelevarea probelor de apă se efectuează săptămânal din mai multe puncte ale aeroportului, reprezentative pentru supravegherea calității apei. Clorul rezidual se controlează de minimum trei ori pe zi, rezultatele controlului fiind înregistrate și transmise autorității sanitare care supraveghează aeroportul. Rețeaua de apă, aflată în responsabilitatea directă a autorității aeroportului, trebuie să fie construită, exploatată și întreținută astfel încât să distribuie permanent apă de calitate conformă cerințelor legale. În aeroporturi, punctele de alimentare cu apă pentru călători trebuie să fie realizate din material inoxidabil și montate sub un unghi care să nu permită răspândirea apei pe paviment. Gura de apă trebuie să fie așezată la un nivel superior preaplinului chiuvetei. Jetul trebuie protejat printr-un dispozitiv inoxidabil, care împiedică ca gura consumatorului să atingă gura de apă. Camionul-cisternă, periodic dezinfectată împreună cu tabulatura de alimentare, cu care se transportă apa poate fi utilizat numai pentru apă potabilă.

Există reguli și cu privire la evacuarea deșeurilor solide și lichide atât de la aeronave, cât și la sol. În afara regulilor cunoscute cu privire la colectarea și îndepărtarea reziduurilor lichide, sistemele respective trebuie să îndeplinească și următoarele cerințe: evacuarea apelor uzate de la grupurile sanitare să se facă complet, în mod etanș, fără a periclita mediul și sănătatea oamenilor; instalațiile și utilajele trebuie dezinfectate săptămânal sau după fiecare descărcare totală în rețeaua de canalizare sau în alte sisteme autorizate.

---

[1] Potrivit art. 136 alin. (3) din Constituția României.

Un alt aspect al problemei privește obligația ca aeroporturile să fie dotate cu instalații adecvate preparării, manipulării și servirii, în condiții igienice, a alimentelor și băuturilor. În mod obligatoriu trebuie să dispună de echipamentul necesar conservării prin frig a alimentelor, pentru spălarea și dezinfecția veselei și a ustensilelor și pentru transportul și manipularea alimentelor la bordul aeronavelor. Autoritățile sanitare trebuie să fie prezente în avizarea și autorizarea surselor de alimente.

În ce privește protecția pasagerilor, a echipajului și a populației de la sol contra insectelor, rozătoarelor și altor vectori de boli transmisibile, potrivit art. 107 din ordinul citat aeroporturile trebuie să dispună de servicii de luptă contra țânțarilor, muștelor, puicilor, păduchilor, șobolanilor etc., precum și de echipamente și substanțe de combatere a dăunătorilor, avizate de autoritatea sanitară. Măsurile de combatere în aeronave, vehicule, în clădiri și pe o rază de 400 m în jurul perimetrului aeroportului trebuie aplicate în mod obligatoriu Aeroportul trebuie să dispună și de mijloace pentru dezinfecția și dezinsecția echipajului, călătorilor și bagajelor, precum și a altor obiecte și instalații.

Un cabinet medical dotat cu personal, materiale și local corespunzător trebuie să existe în fiecare aeroport. Personalul medical respectiv trebuie să asigure serviciile de inspecție și avizare privind salubritatea astfel încât echipajul și călătorii să fie protejați sanitar.

Fiecare aeroport trebuie să asigure zone de tranzit direct, supravegheate de autoritățile sanitare locale, precum și posibilități de izolare a bolnavilor suspecți de maladii transmisibile.

O altă regulă este că aeronavelor trebuie să li se asigure, iar acestea să dispună de apă potabilă provenită de la rețeaua aeroportului, iar rezervoarele, conductele, recipientele și buteliile folosite pentru distribuția și conservarea apei la bordul aeronavelor trebuie să fie întreținute igienic și să fie supuse periodic operațiunilor de dezinfecție. Un lucru foarte important ce, de asemenea, trebuie respectată cu strictețe este ca racordul de umplere a rezervorului de apă să fie situat pe partea opusă și anterior față de racordurile servind la evacuarea apelor uzate, iar orificiul de admisie trebuie să fie de alt tip și de alte dimensiuni decât cel de evacuare sau spălare. La fiecare schimbare/alimentare cu apă a aeronavei, clorul rezidual nu poate depăși 0,25 mg/l. Apele uzate de la bordul aeronavelor se vor colecta și conserva în recipiente neabsorbante și etanșe. În scopul evitării congelării lichidului și blocării orificiului de vidanj, pentru zborurile la mare altitudine, este indicat a se introduce în fiecare tinetă/bac un litru de etilenglicol. În fine, mai reținem că aeronava trebuie să dispună de un lavabou realizat din material rezistent, ușor de spălat și bine fixat, iar grupul sanitar trebuie să dispună de săpun și șervețele în cantitate suficientă, de apă caldă și rece.

C. Transporturile feroviare

Reglementările legale în materia se referă la elementele fixe, cum sunt stațiile de cale ferată, triaje, depouri, revizii vagoane, ateliere, poduri, tuneluri etc. Aceste elemente trebuie să dispună de sisteme de alimentare cu apă potabilă, de îndepărtare a apelor uzate, a deșeurilor solide și lichide și se vor asigura unități de alimentație publică/colectivă, asistență medicală și altele.

Stația de cale ferată se amplasează în perimetrul localității și se dimensionează corespunzător volumului traficului, luându-se totodată măsuri de protecție, ca perdele vegetale și panouri din materiale fonoabsorbante. Se impune luarea măsurilor pentru amenajarea căilor de acces în și din interior, cu sens unic, și parcări suficiente și trebuie asigurate sisteme de ventilație, iluminat și încălzire.

La proiectarea, construcția și amenajarea stațiilor de cale ferată se vor asigura următoarele[1]: a) peroane spațioase cu pavimentul realizat din materiale antiderapante, ce permit întreținerea ușoară și care să împiedice dispersia particulelor în aer. Lungimea peronului trebuie să fie cel puțin egală cu lungimea garniturii de tren. Înălțimea peronului trebuie calculată în așa fel, încât distanța între ultima treaptă a vagonului de călători și peron să fie mai mică de 20 cm. Peroanele vor fi prevăzute cu mobilier adecvat, confecționat din materiale lavabile; b) sisteme de distribuție a apei potabile în jet ascendent sau cu fântâni, cu respectarea condițiilor stabilite și prezentate mas sus cu privire la normele de igienă pentru fântâni publice și individuale; c) coșuri pentru colectarea reziduurilor solide, amplasate pe peron, săli de așteptare, alte zone publice. În coșuri se vor introduce pungi din polietilenă în care se colectează deșeurile și se îndepărtează o dată cu acestea. Evacuarea și neutralizarea acestor deșeuri se fac cu respectarea normelor de igienă referitoare la deșeurile solide, prezentate mai sus; d) în privința sălilor de așteptare, prevăzute cu mobilier adecvat, în număr suficient, confortabil, confecționat din materiale lavabile, se cere ca acestea să fie prevăzute cu sisteme de încălzire nepoluante și sisteme de aerisire eficiente; e) nivelul iluminatului artificial al peroanelor și sălilor de așteptare trebuie să fie de cel puțin 70 lucși pentru iluminat fluorescent; f) WC-uri, latrine cu fosă vidanjabilă, pisoare se vor asigura în număr suficient. Grupurile sanitare vor fi menținute în stare de funcționare și de curățenie, dezinfectate zilnic și dotate cu materiale.

Dacă există, rezervoarele de apă trebuie întreținute și dezinfectate, asigurându-se un sistem mecanic de extracție a apei, iar „trenul de apă" trebuie să fie avizat și autorizat sanitar și întreținut și dezinfectat permanent.

Reviziile de vagoane trebuie să fie dotate cu instalațiile, materialele și personalul necesar de salubrizare și întreținere a vagoanelor de călători, asigurându-se: alimentarea cu apă a rezervoarelor, care se vor dezinfecta la fiecare pregătire a vagoanelor; instalații de preîncălzire a vagoanelor în sezonul rece; canal tehnic pentru revizia vagoanelor, care nu poate fi utilizat pentru operațiunile de salubrizare; stații de spălare, cu instalații de apă caldă și materiale de curățenie; evacuarea apelor reziduale și a deșeurilor menajere provenite din operațiunile de salubrizare, se va face cu respectarea normelor în vigoare.

Vagoanele pentru călători trebuie construite conform cerințelor arătate la art. 122 din Normele de igienă aprobate prin Ordinul nr. 536/1997, care nu țin direct de normele de igienă în materia, dar le condiționează aplicabilitatea, ca și dispozițiile referitoare la vagoanele de dormit, enumerate în art. 123 din aceeași norme.

---

[1] A se vedea art. 118 alin. (2) din Normele de igienă și recomandările privind mediul de viață al populației, aprobate prin Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997.

D. Transporturile navale

În privința transporturilor navale importante sunt dispozițiile referitoare la amplasarea, proiectarea și realizarea porturilor care se fac, ținându-se seama de distanțele față de apă și de localitate, de posibilitatea de amenajare a acvatoriului, a malurilor, a cheiurilor, a instalațiilor de acostare a navelor și a spațiilor de depozitare, în așa fel, încât să nu se influențeze în mod negativ starea de sănătate și confortul populației și al personalului.

Portul va trebui să dispună de o rețea de distribuție a apei de băut, de o rețea de canalizare.

Pe platforma portuară este obligatorie asigurarea condițiilor de salubritate, combaterea rozătoarelor, insectelor etc. Colectarea și evacuarea apelor uzate se fac prin instalații proprii, cu evacuare în apa mării, în larg, dar numai după separarea deșeurilor lichide uleioase și a grăsimilor și după dezinfecția cu substanțe clorigene. Precolectarea primară a deșeurilor menajere se face în recipiente din material plastic sau din metal, iar precolectarea secundară, în pubele sau compartimente etanșe, situate în puncte accesibile, cu evacuarea finală prin preluarea în porturi de către mijloace auto specifice. În timpul staționării în porturi se efectuează curățirea generală a navei, urmată de dezinfecție, dezinsecție și deratizare

Pasagerilor și personalului li se va asigura cazarea în condiții de confort termic, ambianță luminoasă, sonoră și cromatică, microclimat și calitate a aerului interior, mediu biotoxicologic și dotări conform reglementărilor în vigoare[1)].

În cadrul asistenței medicale acordate pasagerilor și personalului se includ și măsurile de igienă și antiepidemice pentru profilaxia contra bolilor specifice zonelor tropicale și de control igienico-sanitar.

În fine, mai arătăm că personalul medical va trebui să aducă la cunoștința comandantului navei măsurile speciale profilactice și de combatere, specifice bolilor transmisibile, în scopul informării autorităților portuare asupra evenimentelor deosebite, conform cerințelor Regulamentului Sanitar Internațional. Personalul medical mai trebuie să ateste efectuarea și eficiența măsurilor de combatere a insectelor și rozătoarelor, controlează zilnic calitatea apei de băut și a alimentelor.

232. Norme privind produsele pesticide utilizate în profilaxia sanitar-umană[2)]. Utilizarea pesticidelor în profilaxia sanitar-umană poate fi realizată numai în condițiile legii și potrivit normelor aprobate prin Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997. Utilizarea pesticidelor în combaterea artropodelor și a rozătoarelor, vectoare de maladii transmisibile și/sau generatoare de disconfort, se va putea face în așa fel, încât să nu fie afectată starea de sănătate a populației, prin efectul toxic al acestor produse. În

---

[1)] A se vedea și normele de igienă la unitățile de folosință publică (cap. VI din Normele de igienă și recomandările privind mediul de viață al populației, aprobate prin Ordinul nr. 536/1997).

[2)] A se vedea Capitolul IX din Normele de igienă și recomandările privind mediul de viață al populației, aprobate prin Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997.

aceste acțiuni se pot utiliza numai produsele cuprinse în lista aprobată în condițiile legii[1] și actualizată anual.

În privința acțiunilor de combatere, trebuie să se respecte cu strictețe forma, norma și modul de utilizare a pesticidelor, ca și măsurile de protecție a operatorilor, măsurile de prevenire a poluării mediului și cele pentru prevenirea unor accidente. Astfel de acțiuni de combatere pot fi efectuate de unități prestatoare de servicii de dezinsecție și deratizare autorizate sanitar de către inspectoratele de poliție sanitară și medicină preventivă teritorială, sub supravegherea și controlul tehnic al compartimentelor de specialitate din aceste inspectorate, și cu operatori atestați pentru această activitate.

Comercializarea respectivelor produse pesticide se poate face numai dacă ea este cuprinsă în obiectul de activitate al unității comerciale.

Potrivit regulilor în vigoare, este interzisă porționarea și reambalarea unor astfel de produse fără autorizarea de către cei în drept, ca și utilizarea ambalajelor pentru produse pesticide în alte scopuri decât cele pentru care au fost destinate, precum și comercializarea către populație a produselor pesticide din gripele I și II de toxicitate, acestea putând fi comercializate numai către persoane (fizice sau juridice) autorizate în acest scop și consemnate într-un registru special.

Consiliile locale, Consiliul general al municipiului București, primăriile și agenții economici sunt obligate să organizeze și să desfășoare acțiuni de combatere a artropodelor și rozătoarelor vectoare de maladii transmisibile și/sau generatoare de disconfort, la solicitarea și sub îndrumarea tehnică de specialitate a inspectoratului de poliție sanitară și medicină preventivă teritorial.

Toți cetățenii cu gospodării individuale și asociațiile de proprietari (și locatari) sunt obligate să asigure combaterea și stingerea focarelor de artropode și rozătoare vectoare de maladii transmisibile și/sau generatoare de disconfort din gospodăria proprie sau din spațiile pe care le dețin.

Populația trebuie să fie informată cu privire la existența în teritoriu a vectorilor care prezintă un risc pentru sănătate etc. și cu privire la măsurile de combatere ce trebuie luate împotriva acestora.

Consiliile locale și primăriile trebuie să comunice cetățenilor măsurile întreprinse în vederea combaterii artropodelor și rozătoarelor.

233. Norme de igienă privind înhumarea, transportul și deshumarea cadavrelor umane[2]. Decesul este parte componentă a vieții; oamenii se nasc, trăiesc și mor. În cazul decesului prin boli transmisibile, carantinale, este necesară luarea unor măsuri de prevenire a răspândirii infecției.

Astfel, transportul acestor cadavre se va face numai cu avizul sanitar de transport eliberat de autoritatea sanitară teritorială. Dacă transportul se face în afara localității unde s-a produs decesul cadavrul trebuie îmbălsămat, transportat într-un sicriu al cărui fund este acoperit cu materiale absorbante, este impermeabil și închis etanș.

---

[1] Este vorba de lista cu titlul „Produsele pesticide avizate pentru profilaxia sanitar-umană".

[2] A se vedea Capitolul X din Normele de igienă și recomandările privind mediul de viață al populației, aprobate prin Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997.

Exhumarea cadavrelor se poate face după minimum un an de la data înhumării și numai în perioada 1 noiembrie – 31 martie. După șapte ani de la deces, osemintele pot fi deshumate în orice perioadă a anului, fără avizul organului sanitar.

Transportul internațional al cadavrelor umane se face pe baza unui pașaport de transport mortuar, eliberate de către organele sanitare județene unde s-a produs decesul sau exhumarea. În astfel de situații, transportul se va face în sicriu impermeabilizat, închis ermetic, al cărui fund este acoperit cu un strat de cinci cm grosime din materii absorbante, îmbibate într-o soluție dezinfectantă. Sicriul se depune într-o ladă din lemn, bine etanșeizată. În cazul în care transportul se face prin mijloace feroviare trebuie respectată și regulamentul special existent.

Înhumarea cadavrelor umane se poate face numai în cimitire autorizate sanitar.

Cimitirele vor trebui împrejmuite cu gard și cu o perdea de arbori. Între morminte și gardul cimitirului trebuie lăsată o zonă liberă de 3 m.

Desființarea și schimbarea destinației unui cimitir se fac numai după 30 de ani de la ultima înhumare și după strămutarea tuturor osemintelor.

Desființarea cimitirelor înainte de acest termen se face numai cu avizul organelor județene competente.

Secțiunea a 2-a. Protecția juridică a obiectivelor artificiale din afara așezărilor umane

234. Unele precizări prealabile. 235. Principalele obiective artificiale din afara așezărilor umane supuse protecției. 236. Protecția juridică a obiectivelor artificiale din afara așezărilor umane

234. Unele precizări prealabile. În privința strategiei comunitare europene în domeniul la care ne referim, programele de acțiune, nici cele generale (supuse procedurii de codecizie) și nici cele specifice nu privesc, expres, decât prin excepție, protecția juridică a obiectivelor artificiale din afara așezărilor umane. Nici măcar în cadrul celei de-al șaselea program de acțiune, în curs de realizare, intitulat „Mediul 2010, viitorul nostru, alegerea noastră"[1)], adoptat în 2002, unde pentru prima dată se menționa, printre acțiunile comunitare, ameliorarea mediului urban, nu avem un document, cu privire la protecția obiectivelor artificiale din afara așezărilor umane, în contextul general al protecției mediului, decât fragmentar, izolat.

[1)] Este indiscutabil că prin amploarea măsurilor pe care le implică, politicile de mediu trebuie să fie programate prin programe generale și programe speciale. Începând din 1973, pe plan comunitar au fost adoptate șase programe de acțiune plurianuale: *primul program de acțiune* (1973-1976) a fost adoptat la 22 noiembrie 1973; *al doilea program de acțiune* (1977-1981); *al treilea program de acțiune* (1983-1986); *al patrulea program de acțiune* (1987-1992); *al cincilea program de acțiune* (1993-2000); al șaselea este în curs de derulare (a se vedea *M. Duțu*, Tratat de dreptul mediului, ed. a 3-a, Ed. C.H. Beck, București, 2007, p. 75-78).

Din 1972, începând, politica și legislația comunitară de mediu s-a dezvoltat foarte mult, în vederea prevenirii și combaterii poluării, limitării pagubelor cauzate mediului etc. În cadrul acestei politici, din 1990 și politicile și legislația noastră și-au găsit locul în concepția comunitară și fac eforturi pentru a recupera mulți ani din perioada începută în 1972, cu toate că încă avem mult de făcut, în primul rând în privința formării și dezvoltării conștiinței de mediu, ecologice, care apare mai dificil și progresează mai încet, în raport cu suprastructura materială care și ea trebuie protejată.

Legiuitorul nostru, la început mai timid, apoi cu sprijinul complex al comunității europene (constând în sprijinul transmiterii experienței acumulate în cadrul colaborării și sprijinirii reciproce, implicarea în adoptarea unor reglementări legale moderne și chiar material etc.), a trecut la elaborarea unor reglementări legale, mai ales după revizuirea Constituției României din 2003, care astăzi constituie corespund politicilor și principiilor ecologiei europene.

235. Principalele obiective artificiale, din afara așezărilor umane, supuse protecției. Am văzut că prin obiective artificiale, din afara așezărilor umane, înțelegem tot ceea ce este creat de mâna și mintea omului și așezat în mijlocul naturii, între diferitele așezări umane.

Acestea sunt: drumurile, care fac parte din sistemul național de transport, barajele, dacă nu cuprind în construcția lor și drumuri publice, căile ferate, în sens larg, monumentele istorice, patrimoniul arhitectural, care cuprinde monumentele propriu zise, ansamblurile arhitecturale și siturile etc.

Multe dintre aceste bunuri sunt identice ori se aseamănă cu cele din interiorul așezărilor umane. Dar, din moment ce unele nu fac parte din așezarea umană, și au o importanță istorică, economică, culturală etc. deosebită, socotim că nu putem să nu includem în categoria de element component al mediului și să evidențiem unele aspecte mai semnificative ale protecției lor juridice, întrucât și acestea sunt afectate de poluare și, pentru a le păstra destinația lor inițială, trebuie protejate.

Fiecare dintre aceste obiecte apare ca un bun specific, cu un regim juridic propriu, cu funcții economice, tehnice, sociale proprii, fapt pentru care și lupa împotriva poluării lor trebuie să fie uneori specifică. În afara faptului că aceste bunuri trebuie protejate uzurii fizice apărute în urma folosirii lor, trebuie avute în vedere și uzura morală a acestora, ele trebuie protejate și împotriva poluării ca urmare a unor fenomene naturale, dar și a poluării ca urmare a unor activități umane.

236. Protecția juridică a obiectivelor artificiale din afara așezărilor umane. Protecția juridică a acestor obiective se realizează, de regulă, cu alte mijloace de reglementare decât cele aflate înăuntrul așezărilor umane. Legislația specifică acestor obiective stabilesc măsuri tehnice de supraveghere, exploatare, întreținere și desigur protejare ale fiecărui astfel de bun, prin care se asigură protecția lor juridică.

În continuare deci vom examina câteva aspecte speciale ale protecției acestor bunuri.

A. Protecția juridică a drumurilor rezultă din regimul lor, care reglementează în mod unitar administrarea drumurilor publice și private și întreaga organizare a activităților legate de ele.

Drumurile fac parte din sistemul național de transport. Ele sunt căi de comunicație special amenajate pentru circulația vehiculelor și pietonilor.

Conceptul de drum cuprinde, în mod necesar, ca parte integrantă, podurile, viaductele, pasajele denivelate, tunelurile, construcțiile de apărare și consolidare, trotuarele, pistele pentru cicliști, locurile de parcare, oprire și staționare, indicatoarele de semnalizare rutieră și alte dotări pentru siguranța circulației, terenurile și plantațiile care fac parte din zona drumului, mai puțin zonele de protecție. Mai mult, se consideră ca făcând parte din drum clădirile de serviciu și alte construcții, amenajări sau instalații destinate apărării sau exploatării drumurilor, ca și terenurile necesare aferente[1)].

În funcție de destinația lor, distingem drumuri publice și drumuri de utilitate privată. Drumurile publice sunt obiective de utilitate publică destinate circulației rutiere, în scopul satisfacerii cerințelor de transport unitar al economiei naționale, ale populației și de apărare a țării. Ele constituie proprietate publică. Spre deosebire de acestea, drumurile de utilitate privată sunt destinate satisfacerii cerințelor proprii de transport rutier în activitățile economice, forestiere, petroliere, miniere, agricole, energetice, industriale etc., de acces în incinte, ca și cele din interiorul acestora, precum și cele organizările de șantier. Aceste drumuri sunt administrate de persoane fizice sau juridice care le dețin cu titlu de proprietate sau administrare. Ambele aceste categorii de drumuri pot fi deschise circulației publice, cu precizarea ca cele de utilitate privată să servească obiective turistice sau de altă natura la care publicul are acces ori închise circulației publice, care cuprind drumurile de utilitate privată dacă acestea servesc obiectivelor la care publicul nu are acces. Sub aspect funcțional și administrativ-teritorial, drumurile publice pot fi de interes național, județean și local. Cele de interes național aparțin proprietății publice a statului și cuprind drumurile naționale (care asigură legăturile cu Capitala țării, cu reședințele de județ, cu obiectivele de interes strategic național, între ele, precum și cu țările vecine) care pot fi: autostrăzi, drumuri expres, naționale europene (E), naționale principale și naționale secundare, încadrate ca atare de Ministerul Transporturilor, cu excepție drumurilor (E), a căror încadrare se stabilește potrivit acordurilor și convențiilor internaționale la care țara noastră este parte. Drumurile de interes județean se găsesc în proprietatea publică a județului și cuprind drumurile județene care fac legătură între reședințele de județ cu municipiile, orașele, reședințele de comună, stațiunile balneoclimatice și turistice, porturile și aeroporturile, obiectivele importante legate de apărarea țării și cu obiectivele istorice importante. Drumurile de interes local se găsesc în proprietatea publică a unității administrative pe teritoriul căruia se află și pot fi drumuri comunale (care asigură legăturile între reședința de comună cu satele componente sau cu alte sate, între orașul cu satele care îi aparțin și cu alte sate, precum și între sate), drumuri vicinale (care deservesc mai multe proprietăți, fiind situate la limitele acestora), precum și străzile in interiorul

[1)] A se vedea art. 2 alin. (3) și (4) din O.G. nr. 43/1997 privind regimul juridic al drumurilor, aprobată prin Legea nr. 82/1998 (M. Of. nr. 158 din 22 aprilie 1998), republicată.

localității, indiferent de denumire (stradă, bulevard, cale, chei, splai, șosea, alee, fundătură, uliță etc.).

Aceste clasificări a drumurilor evidențiază cu claritate importanța și necesitatea protecției lor împotriva oricărei forme de poluare., întrucât ele sunt expuse riscurilor naturale (alunecări de teren, scurgeri de torenți, avalanșe, dislocări de stânci, zone inundabile etc.) ori riscurilor tehnologice (explozii, radiații, surpări de teren, orice alt fel de poluare a aerului, apei, solului etc.).

Pe drumurile publice se vor aplica măsuri de protecție a mediului, pe baza studiilor de impact asupra mediului[1]. Așa cum se stabilește în Capitolul 1 din Normele privind protecția mediului ca urmare a impactului drum-mediu înconjurător[2], sunt necesare studii de impact pentru orice lucrare de infrastructură rutieră, care poate avea un impact asupra mediului prin natura, dimensiunea sau amplasarea sa. Aceasta, deoarece lucrările de infrastructură rutieră au impacturi directe și indirecte, pozitive și negative sau cumulate asupra mediului.

Armonizarea programelor de dezvoltare a drumurilor cu politicile de protecție a mediului, obligativitatea procedurii de evaluare a impactului drumului asupra mediului, în faza finală a proiectelor, programelor sau activităților sunt modalități de implementare a principiilor și elementelor strategice pentru protecția mediului.

Evaluarea impactului asupra mediului cuprinde următoarele etape:

a) studiul situației existente a factorilor de impact, înaintea începerii lucrărilor de construcție a drumurilor. Acesta va permite administratorului drumului să prevadă în faza de proiectare măsurile de protecție necesare. Procesul de evaluare a impactului trebuie să se desfășoare concomitent cu fazele de proiectare. Documentațiile tehnice pe baza cărora se solicită acordul de mediu vor trebui avizate de către administratorul drumului, care va verifica următoarele aspecte: respectarea prevederilor H.G. nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe[3], reglementare care are obiectivul de a asigura un nivel înalt de protecție a mediului și de a contribui la integrarea considerațiilor cu privire la mediu în pregătirea și adoptarea anumitor planuri și programe, în scopul dezvoltării durabile, prin efectuarea unei evaluări de mediu a planurilor și programelor care pot avea efecte semnificative asupra mediului. Evaluarea de mediu este parte integrantă din procedura de adoptare a planurilor și programelor;

b) etapa de definitivare a proiectului de plan sau de program și de realizare a raportului de mediu;

c) etapa de analiză a calității raportului de mediu.

Concomitent cu elaborarea proiectelor se vor întocmi studii de impact de construcție și modernizare a drumurilor, de reparații capitale ale drumurilor și de reabilitare a drumurilor.

---

[1] A se vedea *E. Lupan*, Impactul drum-mediu și protecția mediului, Fiat Iustitia nr. 1-2/2002, p. 37-47.

[2] Aprobat prin Ordinul ministrului transporturilor nr. 44/1998 (M. Of. nr. 138 bis din 6 aprilie 1998).

[3] M. Of. nr. 707 din 5 august 2004

Zona drumurilor publice cuprinde ampriza[1], zonele de siguranță[2] și zonele de protecție[3].

Deținătorii terenurilor din vecinătatea drumurilor publice sunt obligați să permită instalarea pe aceste terenuri a panourilor de apărare a drumului contra înzăpezirii.

Sarcini deosebite au, în această privință, administratorii terenurilor, care sunt[4]: în privința drumurilor naționale Ministerul transporturilor, cu exercitarea prerogativelor dreptului de proprietate publică a statului; în privința drumurilor județene consiliile județene; a drumurilor de interes local consiliile locale. Administrarea drumurilor de utilitate privată se face de către deținătorii acestora.

Administratorul este obligat să mențină drumurile în stare tehnică corespunzătoare. În interesul unei mai bune protecții a drumurilor publice sunt interzise[5]: competițiile sportive, fără avizul prealabil al administratorului drumului și al poliției rutiere; intrarea pe drum a vehiculelor cu noroi pe roți sau pe senile, pierderea prin scurgerea din vehicule a materialelor de construcție etc.; scurgerea lubrifianților, a unor produse inflamabile, toxice etc.; ocuparea, prin depozitare, a părții carosabile; circulația autovehiculelor pe acostamente, pe șanțuri, pe spații de siguranță etc.; circulația pe drumurile modernizate a vehiculelor cu pneuri cu cuie, cu șenile, fără bandaje de protecție, precum și transportul prin târâre a unor obiecte sau materiale, cu excepțiile stabilite de lege.

În zona drumului public este interzisă, potrivit art. 47 din O.G. nr. 43/1997, amplasarea de construcții, panouri publicitare sau instalații care periclitează siguranța circulației, iar în zona mediană a autostrăzilor se pot amplasa numai instalații destinate întreținerii drumurilor. Pentru ocuparea zonei drumurilor, a podurilor, pasajelor, viaductelor, tunelurilor prin amplasarea supraterană sau subterană a unor construcții, instalații sau panouri publicitare acceptate de administrația drumurilor, de regulă se aplică tarife de utilizare, sumele încasate fiind utilizate pentru administrarea, exploatarea, întreținerea, repararea și modernizarea drumurilor publice.

---

[1] *Ampriza drumului* este suprafața de teren ocupată de elementele constructive ale drumului: parte carosabilă, trotuare, piste pentru cicliști, acostamente, șanțuri, rigole, taluzuri, șanțuri de gardă, ziduri de sprijin etc.

[2] *Zonele de siguranță* sunt suprafețe de teren situate de o parte și de cealaltă a amprizei drumului, destinate exclusiv pentru semnalizarea rutieră, pentru plantație rutieră sau alte scopuri legate de întreținerea și exploatarea drumului, pentru siguranța circulației ori pentru protecția proprietăților situate în vecinătatea drumului. Realizarea de culturi agricole sau forestiere pe aceste zone este interzisă.

[3] *Zonele de protecție* sunt suprafețele de teren situate de o parte și de alta a zonelor de siguranță, necesare protecției și dezvoltării viitoare a drumului., care rămân în gospodărirea persoanelor care le au în administrare sau în proprietate, cu obligația ca acestea să nu aducă prejudicii drumului sau derulării în siguranță a traficului prin: neasigurarea scurgerii apelor în mod corespunzător, executarea de construcții, împrejmuiri sau plantații care să provoace înzăpezirea drumului etc. sau prin executarea unor lucrări care periclitează stabilitatea drumului etc.

[4] A se vedea art. 20-23 din O.G. nr. 43/1997, republicată.

[5] A se vedea ibidem art. 43.

B. Protecția patrimoniului arhitectural prezintă o importanță deosebită, știut fiind că acest patrimoniu constituie o expresie de neînlocuit a bogăției și a diversității culturale, o mărturie de neprețuită a trecutului nostru și un bun comun al tuturor europenilor. Afirmând necesitatea și importanța punerii de acord a principalelor orientări ale unei politici comune care să garanteze salvgardarea și punerea în valoare a patrimoniului arhitectural și luând în considerare numeroaselor documente europene în materie, înainte de toate Convenția pentru protecția patrimoniului arhitectural al Europei, adoptată la Granada la 3 octombrie 1985[1)], România a adoptat reglementările legale necesare pentru stabilirea regimului juridic și protecția acestui patrimoniu.

Patrimoniul arhitectural cuprinde, în principal, următoarele bunuri imobile: monumentele, ansamblurile arhitecturale și siturile. Monumentele cuprind orice realizare deosebit de remarcabilă prin interesul său istoric, arheologic, artistic, științific, social sau tehnic, inclusiv instalațiile sau elementele decorative, care fac parte integrantă din aceste realizări. Ansamblurile arhitecturale constituie grupări omogene de construcții urbane sau rurale remarcabile prin interesul lor istoric, arheologic etc. și îndeajuns de coerente pentru a face obiectul unei delimitări topografice. În fine, prin situri înțelegem opere combinate ale omului și ale naturii, parțial construite și care constituie spații îndeajuns de caracteristice și omogene pentru a face obiectul unei delimitări topografice, remarcabile prin interesul lor istoric, arheologic etc.

Cu scopul identificării cu precizie ale acestor trei elemente componente ale patrimoniului arhitectural susceptibile de a fi protejate juridic se face inventarierea lor, iar în cazul în care ele ar fi amenințate se întocmesc, în cel mai scurt timp, o documentație corespunzătoare.

Prin ratificarea Convenției de la Granada, țara noastră s-a angajat la următoarele: să instituie un regim legal de protecție a acestui patrimoniu; să aplice proceduri corespunzătoare de control și de autorizare și să evite ca bunurile protejate să fie deteriorate, degradate sau demolate; să interzică deplasarea integrală sau a unei părți a unui monument protejat; să prevadă, în limite firești, un sprijin financiar din partea autorităților publice și să încurajeze inițiativele particulare în materie de întreținere și de restaurare a acestui patrimoniu; să promoveze măsuri vizând ameliorarea calității mediului în jurul monumentelor și în interiorul ansamblurilor arhitecturale și al siturilor; să susțină cercetarea științifică în vederea identificării și analizării efectelor dăunătoare ale poluării asupra acestor bunuri; să procedeze astfel încât infracțiunile la legislația de protecție a patrimoniului arhitectural să facă obiectul unor măsuri corespunzătoare și suficiente din partea autorităților competente; să adopte politici de conservare integrată, care să includă protecția patrimoniului arhitectural; pentru a facilita vizitarea de către public a bunurilor protejate, se va proceda astfel încât consecințele acestei deschideri pentru public, îndeosebi amenajările de acces, să nu aducă prejudicii caracterului arhitectural și istoric al acestor bunuri; să pună în valoare în opinia publică conservarea patrimoniului arhitectural și să informeze și sensibilizeze în public ș.a.m.d.

[1)] Ratificată de țara noastră prin Legea nr. 157/1997 (M. Of. nr. 274 din 13 octombrie 1997).

Prin H.G. nr. 78/2005 privind organizarea și funcționarea Ministerului Culturii și Cultelor[1], republicat, este organizat acest organ de specialitate al administrației publice centrale, în subordinea Guvernului, care elaborează și asigură aplicarea strategiei și politicilor în domeniu, care asigură respectarea și promovarea libertăților și drepturilor fundamentale, consacrate de Constituție și de tratatele și convențiile internaționale la care țara noastră este parte. Acest minister urmărește, printre altele, protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural material și imaterial, în care scop are printre atribuțiile sale principale în domeniul de care ne ocupăm stabilirea, împreună cu Comisia Națională a Monumentelor Istorice, Comisia Națională de Arheologie și Comisia Națională a Muzeelor și colecțiilor, a strategiei naționale respective, elaborarea de norme, normative și metodologii pentru domeniul respectiv, coordonarea activităților de cercetare, proiectare, evidență, conservare, restaurare și punere în valoare a patrimoniului respectiv, colaborarea cu autoritățile administrației publice centrale și locale la elaborarea și avizarea programelor și planurilor de amenajare și dezvoltare a teritoriului pentru zonele în care se găsesc monumente istorice. Potrivit art. 16 și 17 din această hotărâre a Guvernului, la nivelul județelor și al municipiului București funcționează direcțiile județene pentru cultură, culte și patrimoniul cultural național, respectiv a municipiului București, servicii publice deconcentrate, care au, printre atribuțiile lor, îndeplinirea atribuțiilor prevăzute de lege în domeniul protecției patrimoniului cultural național, pentru care colaborează cu autoritățile publice și cu instituțiile specializate pentru protejarea și punerea în valoare a bunurilor din acest patrimoniu și aplică în acest sens prevederile legale în domeniu.

În privința protecției monumentelor istorice avem a lege amănunțită și actualizată, care este Legea nr. 422/2001[2], modificată și completată prin Legea nr. 259/2006[3], republicată[4].

Monumentele istorice sunt bunuri imobile (construcții și terenuri), situate pe teritoriul României, semnificative pentru istoria, cultura și civilizația națională și universală, dar pot fi situate și în afara granițelor țării, proprietăți ale statului român, cu respectarea legislației statului pe teritoriul căruia se află[5]. Monumentele istorice fac parte integrantă (după cum am văzut) din patrimoniul cultural național.

Activitățile și măsurile de protejare a monumentelor istorice se realizează în interes public. Pin protejare înțelegem ansamblul de măsuri cu caracter științific, administrativ, financiar, fiscal și tehnic menite să asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, consolidarea, restaurarea, punerea în valoare și integrarea lor social-economică și culturală în viața colectivităților locale. Pentru protejarea acestor monumente se stabilesc prin lege măsuri stimulative cu caracter economic sau de altă natură[6].

---

[1] M. Of. nr. 288 din 2 mai 2007.
[2] M. Of. nr. 407 din 24 iulie 2001.
[3] M. Of. nr. 573 din 3 iulie 2006.
[4] M. Of. nr. 938 din 20 noiembrie 2006.
[5] Potrivit art. 1 din Legea nr. 422/2001.
[6] A se vedea art. 2 alin. (3) și (4) din Legea nr. 422/1991.

Articolul 3 din lege distinge următoarele categorii de monumente istorice: bunuri imobile situate suprateran, subteran şi subacvatic. Acestea sunt: monumente, care sunt construcţii sau parte de construcţie, împreună cu instalaţiile şi, componentele artistice, elementele de mobiliare interioară sau exterioară care fac parte integrantă din acestea, precum şi lucrări artistice comemorative, funerare, de for public etc. care constituie mărturii cultural-istorice semnificative din punct de vedere arhitectural, arheologic, istoric, artistic, etnografic, religios, social, ştiinţific sau tehnic; ansamblu reprezintă grup coerent din punct de vedere cultural, istoric, arhitectural, urbanistic ori muzeistic de construcţii urbane sau rurale care, împreună cu terenul aferent,, formează o unitate delimitată topografic ce constituie o mărturie cultural-istorică semnificativă din punct de vedere arhitectural, urbanistic, arheologic, istoric, artistic, etnografic, religios, social, ştiinţific sau tehnic; situl reprezintă un teren delimitat topografic cuprinzând acele creaţii umane în cadru natural care sunt mărturii cultural-istorice semnificative din punct de vedere arhitectural, urbanistic, arheologic, istoric, artistic, etnografic, religios, social, ştiinţific, tehnic sau al peisajului cultural.

Potrivit art. 4 din Legea nr. 422/2001, republicat, monumentele istorice pot aparţine fie domeniului public (fiind inalienabile, imprescriptibile şi insesizabile şi pot fi date în administrare instituţiilor publice, pot fi concesionate, date în folosinţă gratuită instituţiilor de utilitate publică sau închiriate, în condiţiile legii, cu avizul Ministerului Culturii şi Cultelor sau, după caz, al serviciilor publice deconcentrate ale acestui minister) sau domeniului privat al statului, al judeţelor, oraşelor sau comunelor (care pot face obiectul circuitului civil în condiţiile legii), fie sunt proprietate privată a persoanelor fizice sau juridice (care pot fi vândute numai în condiţiile exercitării dreptului de preemţiune ale statului român, prin ministerul de resort pentru monumentele clasate în grupa A, sau prin serviciile publice deconcentrate ale ministerului pentru cele clasate în grupa B, ori al unităţilor administrativ-teritoriale, după caz, sub sancţiunea nulităţii absolute a vânzării[1]). Termenul de exercitare a dreptului de preemţiune este de maximum 25 de zile de la data înregistrării înştiinţării de înstrăinare)[2]).

În vederea protejării monumentelor istorice se poate proceda, în cazuri extreme, la strămutarea acestora. Potrivit art. 5 din lege, în actele de înstrăinare, concesionare, închiriere, dare în administrare sau dare în folosinţă gratuită a monumentelor istorice se va menţiona regimul de monument istoric al imobilelor şi obligaţia protejării acestora potrivit reglementărilor legale în vigoare.

Potrivit art. 5 din lege, în actele prin care se transmit aceste bunuri asupra altei persoane se va menţiona regimul de monument istoric al imobilelor şi obligaţia protejării acestora potrivit reglementărilor legale în vigoare.

De reţinut că, în mod firesc, întreţinerea, conservarea, consolidarea, restaurarea şi punerea în valoare a monumentelor istorice revin, după caz, proprietarilor sau

---

[1]) Proprietarii, persoane fizice sau juridice de drept privat, care intenţionează să vândă monumente istorice, transmit serviciilor publice deconcentrate ale Ministerului Culturii şi Cultelor înştiinţarea privind intenţia de vânzare, însoţită de documentaţia stabilită prin ordin al ministrului culturii şi cultelor.

[2]) A se vedea art. 4 alin. (7) din Legea nr. 422/1991.

titularilor altor drepturi reale asupra acestora, potrivit legii. Dacă monumentul istoric nu are proprietar cunoscut, obligațiile respective revin autorității administrației publice locale din unitatea administrativă pe al cărei teritoriu este situat monumentul sau autorității administrației publice centrale.

Potrivit art. 4 din Legea nr. 422/2001, republicat, monumentele istorice pot aparține fie domeniului public (fiind inalienabile, imprescriptibile și insesizabile și pot fi date în administrare instituțiilor publice, pot fi concesionate, date în folosință gratuită instituțiilor de utilitate publică sau închiriate, în condițiile legii, cu avizul Ministerului Culturii și Cultelor sau, după caz, al serviciilor publice deconcentrate ale acestui minister) sau domeniului privat al statului, al județelor, orașelor sau comunelor (care pot face obiectul circuitului civil în condițiile legii), fie sunt proprietate privată a persoanelor fizice sau juridice (care pot fi vândute numai în condițiile exercitării dreptului de preemțiune ale statului român, prin ministerul de resort pentru monumentele clasate în grupa A, sau prin serviciile publice deconcentrate ale ministerului pentru cele clasate în grupa B, ori al unităților administrativ-teritoriale, după caz, sub sancțiunea nulității absolute a vânzării[1]). Termenul de exercitare a dreptului de preemțiune este de maximum 25 de zile de la data înregistrării înștiințării de înstrăinare)[2]).

În vederea protejării monumentelor istorice se poate proceda, în cazuri extreme, la strămutarea acestora. Potrivit art. 5 din lege, în actele de înstrăinare, concesionare, închiriere, dare în administrare sau dare în folosință gratuita a monumentelor istorice se va menționa regimul de monument istoric al imobilelor și obligația protejării acestora potrivit reglementărilor legale în vigoare.

Potrivit art. 5 din lege, în actele prin care se transmit aceste bunuri asupra altei persoane se va menționa regimul de monument istoric al imobilelor și obligația protejării acestora potrivit reglementărilor legale în vigoare.

De reținut că, în mod firesc, întreținerea, conservarea, consolidarea, restaurarea și punerea în valoare a monumentelor istorice revin, după caz, proprietarilor sau titularilor altor drepturi reale asupra acestora, potrivit legii. Dacă monumentul istoric nu are proprietar cunoscut, obligațiile respective revin autorității administrației publice locale din unitatea administrativă pe al cărei teritoriu este situat monumentul sau autorității administrației publice centrale.

La fel de importantă este și prevederea din art. 7 al legii, după care statul, Ministerul Culturii și cultelor, garantează și asigură protejarea monumentelor istorice în condițiile legii, iar răspunzătoare de aceasta sunt autoritățile administrației publice centrale de specialitate, instituțiile de specialitate subordonate acestora și autoritățile administrației publice locale, care cooperează cu proprietarii monumentelor istorice și cu deținătorii cu alt titlu a acestora, precum și cu instituțiile publice și organizațiile neguvernamentale din domeniul protejării acestor monumente și îi sprijină în condițiile legii.

---

[1]) Proprietarii, persoane fizice sau juridice de drept privat, care intenționează să vândă monumente istorice, transmit serviciilor publice deconcentrate ale Ministerului Culturii și Cultelor înștiințarea privind intenția de vânzare, însoțită de documentația stabilită prin ordin al ministrului culturii și cultelor.

[2]) A se vedea art. 4 alin. (7) din Legea nr. 422/2001.

Monumentele istorice clasate în grupele A și B prin ordin al ministrului culturii și cultelor la propunerea Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice și zonele de protecție a acestora, aflate în proprietate publică, pot fi declarate, potrivit legii, de interes public național sau local, după caz, prin hotărâre a Guvernului, respectiv prin hotărâre a consiliilor locale, județene sau a Consiliului General al municipiului București, cu avizul ministerului de resort.

Pentru a fi protejate în mod corespunzător, pentru fiecare monument istoric se instituie zona sa de protecție delimitată în mod corespunzător, prin care se asigură conservarea integrată și punerea în valoare a monumentului și a cadrului său construit sau natural. Delimitarea și instituirea zonei de protecție se realizează, simultan cu clasarea bunului imobil ca monument istoric, în condițiile legii. În zona de protecție pot fi instituite servituți de utilitate publică și reglementări speciale de construire prin planurile și regulamentele de urbanism aprobate și vizate conform legii.

În art. 9 din lege se stabilește că în acele zone de protecție a monumentelor istorice care sunt lăcașuri de cult este interzisă desfășurarea în aer liber, în perioada în care în cadrul acestora se desfășoară serviciu religios, a unor manifestări care, prin poluarea sonoră sau vizuală pe care o produc, pot impieta asupra desfășurării serviciului religios. În cazul în care astfel de manifestări nu impietează asupra desfășurării serviciului religios, prin excepție, se pot admite organizarea lor.

Mai adăugăm că monumentele istorice sunt protejate indiferent de regimul lor de proprietate sau de starea lor de conservare. Toate măsurile de protecție a monumentelor istorice sunt părți componente ale strategiilor de dezvoltare durabilă economico-socială, turistică, urbanistică și de amenajare a teritoriului, la nivel național și local.

Exproprierea monumentelor istorice și a zonelor de protecție ca și instituirea unor servituți poate fi inițiată și aplicată doar cu avizul ministerului de resort. Dacă servitutea are drept consecință desființarea, distrugerea parțială sau degradarea monumentelor istorice și a zonelor lor de protecție este interzisă[1)].

Articolul 11 stabilește că desființarea, distrugerea parțială sau totală, profanarea, precum și degradarea monumentelor istorice sunt interzise și se sancționează potrivit legii[2)].

În ce privește intervențiile ce se efectuează asupra monumentelor istorice, acestea sunt: toate lucrările de cercetare, conservare, construire, extindere, consolidare, restructurare, amenajări peisagistice și de punere în valoare, care modifică substanța sau aspectul monumentelor istorice; executarea de mulaje de pe componente ale monumentelor istorice; amplasarea definitivă sau temporară de împrejmuiri, construcții de protecție, piese de mobilier fix, de panouri publicitare, firme, sigle sau orice fel de însemne pe și în monumente istorice; schimbări ale funcțiunii sau destinației monumentelor istorice, inclusiv schimbările temporare; strămutarea monumentelor istorice; amenajări de căi de acces, pietonale și carosabile, utilități anexe, indicatoare, inclusiv în zonele de protecție a monumentelor istorice toate se fac numai pe baza și cu respec-

---

[1)] A se vedea art. 10 din Legea nr. 422/2001.

[2)] Conform Legea nr. 422/2001, art. 11 alin. (2).

tarea avizului emis de Ministerul Culturii sau Cultelor sa, după caz, de către serviciile publice deconcentrate ale aceluiași minister[1)].

Intervențiile care se efectuează asupra imobilelor care nu sunt monumente istorice, dar care se află în zone e protecție ale acestor monumente sau în zone construite protejate, se autorizează pe baza avizului Ministerului Culturii și Cultelor sau, după caz, al serviciilor publice deconcentrate ale acestui minister și a celorlalte avize, în conformitate cu reglementările legale în vigoare.

Toate intervențiile care se efectuează asupra monumentelor istorice, altele decât cele de schimbare a funcțiunii sau a destinației, de întreținere sau de reparații curente se fac sub inspecția și controlul propriu ale ministerului, respectiv ale serviciilor publice deconcentrate ale ministerului, cu personal atestat. În cazul realizării de lucrări neautorizate, fără avize sau care încalcă avizele de specialitate personalul de inspecție abilitat are dreptul să întrerupă lucrările până la intrarea în legalitate, să aplice sancțiuni și, după caz, să dispună revenirea la situația inițială și să sesizeze organele de cercetare penală[2)].

În scopul protejării monumentelor istorice, proprietarii și titularii altor drepturi reale asupra acestora, potrivit art. 36 din Legea nr. 422/2001, sunt obligați: să întrețină, să folosească și să exploateze imobilul numai cu respectarea prevederilor acestei legi; să asigure paza, integritatea și protecția monumentului, să ia măsuri pentru prevenirea și stingerea incendiilor, să asigure efectuarea tuturor lucrărilor prevăzute de lege; să înștiințeze de urgență, în scris, direcția pentru cultură, culte și patrimoniul cultural național județean respectiv al municipiului București, precum și primarul localității respective despre orice modificări sau degradări a monumentelor respective; să înștiințeze tot astfel direcția pentru cultură, culte și patrimoniul cultural competent, precum și primarul localității despre descoperirea întâmplătoare a unui eventual monument istoric (detaliat în lege) și să asigure păstrarea descoperirilor respective până la sosirea delegatului instituției de specialitate, maximum 15 zile; să asigure accesul specialiștilor desemnați în vederea constatării stării de conservare sau pentru efectuarea de cercetări etc.; în cazul în care solicită descărcarea imobilului de sarcina arheologică, să finanțeze cheltuielile ocazionate de efectuarea cercetării arheologice; să obțină avizele prevăzute de lege pentru intervențiile legale; să asigure efectuarea oricăror lucrări legate de monument numai de persoane atestate; să respecte condițiile și termenele cuprinse în avize; să permită executarea intervențiilor aspra monumentelor în cazul în care acestea sunt inițiate și finanțate de persoane juridice abilitate, precum și montarea și să întrețină însemnul distinctiv care marchează calitatea de monument istoric al imobilului; în cazul în care proprietarii introduc monumentele istorice în circuitul public, să obțină avizul necesar și să asigure condiții corespunzătoare de vizitare, fotografiere etc.; în fine, să comunice organului competent orice schimbare a titularului dreptului de proprietate sau altui drept real asupra monumentului istoric.

Toate aceste măsuri, împreună cu altele pe care le conțin diferitele reglementări legale în vigoare, asigură o realizare complexă și durabilă a obiectivelor artificiale din afara așezărilor umane.

[1)] A se vedea Legea nr. 422/2001, art. 23.

[2)] A se vedea Legea nr. 422/2001, art. 24 alin. (1)-(3).

Secțiunea a 3-a. Răspunderi și sancțiuni în domeniul protecției mediului artificial

237. Formele răspunderii juridice privitoare la protecția mediului artificial. 238. Sancțiunile aplicabile

237. Formele răspunderii juridice privitoare la protecția juridică a mediului artificial. Formele răspunderii juridice pentru prevenirea și repararea prejudiciului aduse mediului, în general, se realizează conform prevederilor O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului și ale reglementărilor speciale.

În privința reglementărilor generale, în materia la care ne referim, reținem calificarea lor ca și contravenție sau infracțiune.

În sensul art. 96 din ordonanța citată, constituie contravenție în acest domeniu încălcarea prevederilor legale privind: obligația proprietarilor și altor deținători de terenuri de a întreține spațiile verzi, parcurile, gardurile vii pentru îmbunătățirea capacității de regenerare a atmosferei, protecția fonică; cele referitoare la întreținerea și înfrumusețarea clădirilor, a curților etc. în conformitate cu planurile de urbanism; cele referitoare la degradarea mediului prin depozitări necontrolate de deșeuri de orice fel; obligația de a amenaja și întreține izvoarele și luciile de apă din interiorul localităților și de a menține curățenia localităților; cele care se referă la obligațiile autorităților administrației publice de a reglementa accesul anumitor tipuri de autovehicule sau a desfășurării unor activități generatoare de disconfort pentru populație în anumite zone ale localităților, cu predominanță în spațiile destinate locuințelor, zonele destinate tratamentului, odihnei, recreerii și agrementului; cele care privesc dezvoltarea sistemelor de colectare a deșeurilor refolosibile, salubrizarea stradală, amplasarea obiectivelor industriale, a căilor și mijloacelor de transport, a rețelelor de canalizare, a stațiilor de epurare etc.

Potrivit acestor reglementări generale, în art. 97 din O.U.G. nr. 195/2005 se stabilesc următoarele: constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor prevăzute în art. 96 se realizează de: a) comisarii și persoane împuternicite din cadrul Gărzii Naționale de Mediu și Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării"; b) autoritățile administrației publice locale și personalul împuternicit al acestora; c) Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare, Ministerul Apărării Naționale și Ministerul de Interne și Reformei Administrative prin personalul împuternicit, în domeniile lor de activitate, conform atribuțiilor stabilite prin lege.

Potrivit art. 98 din O.U.G. nr. 195/2005, în domeniul de care ne ocupăm în această parte a cărții mai puține fapte constituie infracțiuni și aceștia numai dacă au fost de natură să pună în pericol viața ori sănătatea umană, animală sau vegetală ca, de exemplu, nesupravegherea și neasigurarea depozitelor de deșeuri și substanțe periculoase ș.a.

238. Sancțiunile aplicabile. În procesul dezvoltării durabile a vieții economico-sociale, în planurile de urbanism și amenajare a teritoriului și a localităților și în actele normative care privesc protecția mediului artificial este prevăzută obligația de

a respecta principiile ecologice pentru asigurarea uni mediu de viață sănătos, în care scop autoritățile publice locale, persoanele fizice și juridice, după caz, pot fi trase la răspundere în cazul nerespectării obligațiilor legale privind mediul de viață al populației, al poluării obiectivelor artificiale din interiorul și din afara așezărilor umane. Răspunderea de mediu poate interveni pentru nerespectarea obligațiilor legale de îmbunătățire a microclimatului urban și rural prin neamenajarea și neîntreținerea izvoarelor și a luciilor de apă din interiorul așezărilor umane și din zonele limitrofe acestora, pentru nemenținerea curățeniei stradale. La fel se sancționează și neadoptarea elementelor arhitecturale adecvate, neoptimizarea densității de locuire, nereglementarea accesului anumitor tipuri de autovehicule sau desfășurarea unor activități generatoare de disconfort pentru populație în anumite zone ale localităților cu predominanța spațiilor de locuit, neîntreținerea și neînfrumusețarea clădirilor, curților și împrejmuirilor acestora, ale spațiilor verzi din curți și dintre clădiri. Constituie, de asemenea, contravenție și se sancționează potrivit legii nerespectarea obligației de a asigura realizarea măsurilor și a condițiilor de menținere și ameliorare a fondului peisagistic natural și antropic al fiecărei localități ș.a.m.d.

De exemplu, potrivit art. 60 alin. (1) din O.G. nr. 43/1997 privind regimul drumurilor, republicată[1)], constituie contravenție și se sancționează cu amendă următoarele fapte, dacă nu au fost săvârșite astfel încât, potrivit legii penale să constituie infracțiuni:

a) în cazul zonelor de protecție, care rămân în gospodărirea persoanelor juridice sau fizice care le au în administrare sau în proprietate, dacă persoanele respective nu respectă obligația de a nu aduce, prin activitatea lor, prejudicii drumului sau derulării în siguranță a traficului prin neasigurarea scurgerii apelor în mod corespunzător, executarea de construcții sau plantații care să provoace înzăpezirea drumului sau să împiedice vizibilitatea pe drum, ori prin executarea unor lucrări care periclitează stabilitatea drumului sau modifică regimul apelor subterane sau de suprafață [art. 17 alin (2)]; în privința proiectării și execuției lucrărilor de drumuri, când se încalcă obligația de realizare a instalațiilor de semnalizare și presemnalizare a trecerii la același nivel între drum și calea ferată de către administratorul căii ferate (art. 31); când pe drumurile publice nu se aplică măsuri de protecție a mediului, pe baza studiilor de impact asupra mediului (art. 36); când nu se respectă pe drumurile publice interdicția referitoare la restricțiile temporare, parțiale sau totale de circulație, pentru executarea unor lucrări, instituite conform normelor stabilite de administratorii drumurilor [art. 44 alin. (1)]; nerespectarea a interdicției existente privitoare la amplasarea în zona drumului public de construcții, panouri publicitate sau instalații care periclitează siguranța circulației [art. 47 alin. (1)]; nerespectarea termenului fixat de administratorul drumului pentru desființarea sau mutarea lucrărilor executate pe drumuri sau în zona de protecție.

Aceste contravenții se sancționează cu amendă de la 500.000 lei la 3.000.000 lei;

b) nerespectarea interdicției realizării de culturi agricole sau forestiere pe zonele de siguranță [art. 16 alin. (2)]; amplasarea unor obiective economice sau de altă natură,

---

[1)] A se mai vedea și H.G. nr. 36/1996 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele privind exploatarea și menținerea în bună stare a drumurilor publice (M. Of. nr. 28 din 6 februarie 1996).

care implică modificări ale traseului, ale elementelor geometrice sau ale structurii de rezistență a unui drum public fără acordul administratorului drumului respectiv (art. 26); nerespectarea obligației deținătorului căii ferate de a întreține trecerile la același nivel, de a asigura paza și securitatea în limitele zonei de siguranță a căii ferate [art. 32 alin. (2)]; nerespectarea limitelor maxime ale tonajelor pe osie și ale gabaritelor, presiunile specifice pe îmbrăcămintea drumului, precum și condițiile impuse vehiculelor admise în circulație pe drumurile publice [art. 40 alin. (2)]; efectuarea de transporturi ale căror tonaje pe osie și/sau cu gabarite stabilite de lege sunt depășite fără autorizație specială de transport emisă de administratorul drumului [art. 41 alin. (1)]; proiectarea, execuția ori contractarea în țară sau importul de vehicule, utilaje, agregate ori instalații cu mase și/sau gabarite ce depășesc limitele prevăzute de lege fără avizul prealabil al Ministerului Transporturilor (art. 42); nerespectarea interdicțiilor privind drumurile publice, prevăzute în art. 43 lit. a)-g); nerespectarea interdicției privind blocarea sau amplasarea de obstacole de orice fel pe platforma drumurilor deschise circulației publice, cu excepția cazurilor autorizate de administratorul drumurilor și de poliția rutieră [art. 44 alin. (3)]; realizarea în zona drumului public a oricăror construcții sau instalații și în orice scop fără respectarea legislației în vigoare privind amplasarea și autorizarea acestora și fără acordul prealabil al administratorului drumului (art. 46); nerespectarea interdicțiilor privind amplasarea de construcții, panouri publicitate sau instalații care periclitează siguranța circulației enumerate la alin. (2)-(5) ale art. 47; construcția, repararea și întreținerea lucrărilor edilitare subterane în zona drumului public fără aprobarea administratorului drumului și fără respectarea legislației speciale în vigoare (art. 48); nerespectarea de către deținătorii de construcții sau de instalații amplasate în zona drumului public a obligației de a executa revizia periodică și repararea acestora (art. 50); proiectarea, construcția sau amenajarea căilor de acces la drumurile publice fără respectarea legislației în vigoare în materie și fără acordul prealabil al administratorului drumului public și al poliției rutiere (art. 52); nerespectarea obligației de a restabili continuitatea elementelor geometrice în zona drumului public a căilor de acces realizate fără acordul administratorului drumului public și al poliției rutiere, precum și a căilor de acces neutilizate care trebuie desființate de cei care le dețin (art. 53).

Aceste contravenții se sancționează cu amendă de la 5.000.000 lei la 10.000.000 lei.

Un alt exemplu privește cazul încălcării dispozițiilor Legii nr. 422/2001 privind protecția monumentelor istorice (modificată și completată). Potrivit art. 53 din lege, răspunderea poate fi, după caz, civilă, administrativă, materială, disciplinară, contravențională sau penală.

Potrivit art. 54 alin. (1) din această lege, desființarea neautorizată, distrugerea parțială sau totală, exproprierea fără avizul Ministerului Culturii și Cultelor, degradarea, precum și profanarea monumentelor istorice constituie infracțiuni și se sancționează conform legii. În toate aceste situații, făptuitorul este obligat la recuperarea materialului degradat și la reconstituirea monumentului sau a părților de monument lezat, conform avizelor prevăzute de această lege.

Potrivit prevederilor art. 55 din aceeași lege, constituie contravenții la regimul de protecție a monumentelor istorice următoarele fapte, dacă, potrivit legii, nu constituie infracțiuni:

a) executarea de lucrări asupra unui imobil după declanșarea procedurii de clasare sau asupra unui monument istoric, fără avizul Ministerului Culturii și Cultelor;

b) încălcarea de către proprietar sau de către titularul dreptului de administrare a unui monument istoric a uneia dintre obligațiile prevăzute la art. 36, ca de exemplu, să întrețină, să folosească și să exploateze imobilul numai cu respectarea prevederilor acestei legi, să asigure paza, integritatea și protecția monumentelor istorice etc., să obțină avizele prevăzute de lege pentru toate intervențiile prevăzute de lege și multe altele; nevirarea contravalorii timbrului monumentelor istorice, precum și a taxelor și tarifelor prevăzute de lege; neprecizarea în certificatul de urbanism a necesității obținerii avizului Ministerului Culturii și Cultelor sau a serviciilor deconcentrate ale acestuia pentru lucrările propuse la monumente istorice în zona de protecție a acestora ori în zonele protejate ș.a.

Contravențiile prevăzute la alin. (1) lit. a), e) și f) se sancționează cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei, iar cele menționate la alin. (1) lit. b)-d) cu amendă de la 4.000 lei la 8.000 lei.

Contravențiile la regimul de protejare a monumentelor istorice se prescriu în termen de 3 ani de la data săvârșirii lor.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Partea a III-a. Răspunderea juridică în dreptul protecției mediului

Capitolul I
Rolul răspunderii juridice în raporturile de mediu

Secțiunea 1. Considerații generale introductive

239. Principiul precauției și răspunderea juridică în politica de mediu. Se știe că principiul precauției este unul dintre cele mai puternice instrumente ale politicii de mediu[1]. Cu toate că acest principiu în luarea deciziilor aparține domeniului managementului și are în vedere că deciziile nu trebuie să condiționeze în mod negativ acțiunile și dezvoltarea viitoare[2], acesta poate fi și este frecvent utilizată și în domeniul protecției mediului. Într-o interpretare strictă, acest principiu poate fi folosit pentru a bloca creșterea economică, în timp ce o interpretare mai precaută îl poate lipsi de efectele sale principale[3]. Acest principiu a fost inclus nu numai în legislația națională, ci și în tratate și acorduri internaționale, pe care le-au încheiat statele europene, chiar dacă principiul nu a fost definit în aceste tratate sau în alte documente comunitare. Cu alte cuvinte, principiul a fost abordat ca problemă de drept internațional, chiar dacă la început (1997) interpretările necesitau dovezi științifice foarte clare și erau limitate la probleme cu risc ridicat[4], ca până la urmă să fie recunoscut internațional o dată de la declarația de la Rio de Janeiro, când s-a adoptat o declarație și multiple convenții-cadru interpretările timpurii erau limitate la probleme cu risc ridicat. Oricum, la nivel comunitar au fost făcute eforturi deosebite în încercarea de a explica acest principiu.

Principiul precauției a primit recunoaștere internațională când, o dată cu Declarația de la Rio de Janeiro[5], a fost adoptată un alt document cu multiple convenții-cadru, care

---

[1] Așa cum formula aceste gânduri *Th.J. Daemen*, The EC's Evolving Precautionary principle, European Environmental Law Review, ianuarie 2003, p. 6-19.

[2] A se vedea *S.-M. Teodoroiu*, Răspunderea civilă pentru dauna ecologică, Ed. Lumina Lex, București, 2003, p. 19.

[3] A se vedea *D.-C. Dragoș., R. Velișcu*, Introducere în politica de mediu a Uniunii Europene, Ed. Accent, Cluj-Napoca, 2004, p. 46.

[4] În timpul celei de-a doua Conferințe privind Protecția Mării Nordului.

[5] Declarația de la Rio Proclamă: „Pentru a proteja mediul înconjurător, statele trebuie să aplice pe scară largă măsuri de precauție, în raport cu posibilitățile de care dispun. În cazul unui risc de prejudicii grave, ireversibile, lipsa certitudinii științifice absolute nu trebuie să servească drept pretext pentru a amâna adoptarea de măsuri efective vizând prevenirea degradării mediului".

susțin abordarea precaută. În rezoluția Conferinței Europene de la Bergen din 1990 în care s-a stabilit că „pentru a atinge dezvoltarea durabilă, politicile trebuie bazate pe principiul precauției. Măsurile de mediu trebuie să anticipeze, să prevină și să gestioneze cauzele degradării mediului. Acolo unde există amenințări cu privire la daune serioase și ireversibile. Lipsa siguranței științifice depline nu trebuie să constituie un motiv pentru amânarea măsurilor de prevenire a degradării mediului".

Este cunoscut că principiul precauției are ca scop asigurarea unui nivel ridicat de protecție a mediului natural și artificial și a vieții pe Terra, ori de câte ori datele științifice disponibile nu permit o evaluare completă a riscului ecologic. În doctrină se subliniază însă că este de evitat „folosirea principiului la care ne referim ca pretext pentru măsuri protecționiste, ce afectează piața unică sau libera concurență în spațiul comunitar"[1]. Este de subliniat că, pornind de la documentele care cuprind indirect sau direct această problematică, principiul precauției nu poate fi invocat decât în situația unui potențial risc și că nu poate justifica nicicând decizii arbitrare.

Aplicarea principiului precauției presupune: fie să nu se acționeze (adică să se abțină) prin renunțarea la o acțiune care nu este bine cunoscută și stăpânită, fie să se ia măsuri juridice și de altă natură în vederea limitării unor efecte asupra mediului și sănătății[2].

Prin utilizarea principiului precauției trebuie avute în vedere următoarele: implementarea principiului trebuie să se bazeze pe cea mai completă evaluare științifică posibilă și să se determine gradul de incertitudine științifică în fiecare stadiu; decizia ce se ia pentru a acționa sau a nu acționa potrivit acestui principiu să fie precedată de o evaluare a riscului și a potențialelor consecințe; odată ce rezultatele evaluării științifice sunt, precum și/sau ale evaluării risc ului sunt disponibile, trebuie să li se ofere tuturor participanților interesate posibilitatea de a studia diferitele opțiuni existente și să se asigure o transparență de nivel înalt.

Instanțele judecătorești din țările comunitare și până acum au jucat un rol important în interpretarea practică a referirilor la acest principiu. Un astfel de control juridic trebuie realizat cu mare atenție, întrucât principiul precauției se aplică unor situații de incertitudine și în contextul unor probleme științifice mai ieșite din comun, asigurând explicații detaliate și pertinente.

Chiar dacă sensul acestui principiu nu este pe deplin lămurit și înțeles, el este menționat explicit sau implicit în reglementările legale comunitare și, de aceea, implementarea trebuie continuată cu răbdare și mai consecvent, până se lămuresc și doctrinar și jurisdicțional.

Întrucât principiul precauției are multe asemănări cu principiul prevenirii considerăm necesar a face și în această privință unele precizări. Deosebirea între ele își găsește sorgintea în conținutul specific al fiecăreia.

Sub aspect filozofic, reținem că atunci când există o certitudine asupra unui fenomen și cu privire la consecințele unei acțiuni față de acesta ne vom afla în prezența unei prevenții. Atunci, când cunoaștem riscul și dorim să-l stăpânim, va trebui să luăm

---

[1] A se vedea *D.-C. Dragoș*, *R. Velișcu*, op. cit., p. 48-49.

[2] A se vedea *M. Duțu*, Tratat ..., op. cit., p. 241-242.

măsuri în raport cu gradul riscului cunoscut şi măsurabil. În schimb, precauția apare ca o atitudine care presupune luarea de măsuri față de un risc necunoscut ori puțin cunoscut.

Principiul precauției înseamnă luarea în considerare înainte de adoptarea oricărei decizii, a probabilității şi gravității unui prejudiciu a cărei producere nu este certă[1].

240. Răspunderea juridică şi cointeresarea în protecția mediului. Înțelegerea necesității respectării regulilor privitoare la protecția mediului, responsabilitatea socială a fiecăruia pentru această activitate şi pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu constituie una dintre problemele fundamentale ale formei conştiinței de mediu. Aceasta poate fi apreciată ca una din căile de realizare a cointeresării în prevenirea poluării şi protecția mediului.

Într-adevăr, am văzut[2] că, în această privință, cointeresarea fundamentată pe conştiința de proprietar, îmbinat cu o conştiință de mediu, este considerată în doctrina internațională, înainte de toate în cea comunitară, ca una din căile posibile, uneori ca cea mai importantă, de realizare a unei cointeresări în protecția şi dezvoltarea mediului.

Această soluție ideală ar fi, într-adevăr, de maximă eficiență pentru atingerea scopurilor urmărite în activitatea complexă, ştiințific fundamentată, desfăşurată în vederea prevenirii poluării, a protecției şi dezvoltării mediului.

Observăm, însă, cu regret, că nu de puține ori conştiința de mediu lipseşte total sau este foarte slab prezentă la multe persoane juridice, în primul rând agenți economici, şi la şi mai multe persoane fizice din țara noastră, ceea ce aduce daune însemnate inclusiv mediului natural şi celui artificial.

În astfel de condiții, trebuie căutate şi găsite şi alte căi şi soluții, inclusiv legale, şi implementate cu mai multă consecvență în viața practică, cu ajutorul cărora să se îmbine ceea ce există pozitiv şi care s-a materializat în privința conştiinței de proprietar, cu constrângerea mai consecventă a celor lipsiți de conştiință şi care încalcă îndatoririle legale față de mediu stabilite cu caracter imperativ în legislația de dreptul protecției mediului.

O astfel de cale este conturată în condițiile social-politice şi juridice actuale create ca urmare a aderării țării noastre la UE, când se lămuresc multe probleme care până nu de mult erau întunecate, şi care în general şi în anumite situații înlocuiesc lipsa de conştiință şi chiar contribuie la formarea sa. Astăzi, când avem o mult promisă[3] şi aşteptată reglementare legală cu caracter imperativ şi anume O.U.G. nr. 68/2007 privind răspunderea de mediu cu referire la prevenirea şi repararea prejudiciilor asupra mediului[4], care permite lămurirea doctrinară a multor probleme de principiu care ne-au

---

[1] A se vedea *M. Uliescu*, Dreptul mediului înconjurător – partea generală, Bucureşti, 1998, p. 38-39.

[2] A se vedea Capitolul VII din prezentul tratat.

[3] Reamintim textul inițial art. 88 lit. r) din Legea protecției mediului nr. 137/1995 (şi care, ca urmare a modificării ulterioare a legii, a dispărut din actul normativ) se arată că, în scopul aplicării eficiente a măsurilor de protecția mediului se vor reglementa prin legi speciale noi, care să dezvolte dispozițiile generale din această lege, printre altele, domeniul „răspunderii pentru prejudiciile aduse mediului".

[4] M. Of. nr. 446 din 29 iunie 2007.

îngreunat viața juridic în acest domeniu, putem considera că răspunderea juridică este, împreună cu conștiința de mediu a celor ce dețin cu titlu de proprietate elemente de mediu, o cale de realizare a unei cointeresări în protecția și dezvoltarea mediului, mai ales în privința înăspririi sancțiunilor juridice aplicabile.

Folosirea constrângerii juridice împotriva autorilor oricăror acte de încălcare a obligațiilor sau interdicțiilor stabilite în domeniul protecției mediului reprezintă o pârghie deosebit de importantă în promovarea responsabilității sociale, în formarea conștiinței de mediu.

241. Importanța răspunderii juridice în dreptul protecției mediului. Prin sancționarea juridică a faptelor anti-mediu se urmărește, pe lângă faptul ei firesc, și educarea celui sancționat, dar și a celorlalte persoane pentru formarea și dezvoltarea conștiinței lor ecologice, a conștiinței de mediu în general, fără de care nu se pot realiza sarcinile complexe la care s-a angajat țara noastră, ale prevenirii poluării, depoluării și îmbunătățirii condițiilor de mediu.

Putem afirma fără teamă de a greși că răspunderea juridică, în forma sa înăsprită, are în dreptul mediului, ca în general în orice domeniu al dreptului, un rol deosebit în dirijarea comportamentului oamenilor în viața economico-socială.

Astăzi când poluarea îmbracă cele mai diverse forme și intervine în cele mai diverse cauze, iar conștiința de mediu este departe de a fi formată la întreaga populație și la un nivel corespunzător cerințelor legislative, răspunderea juridică se conturează ca o problemă de mare actualitate ce trebuie să stea în atenție celor chemați să aplice legea.

Raportul juridic de constrângere, indiferent că este vorba de răspundere sau de indemnizare[1], care are în conținutul său o pluralitate de drepturi și obligații de drept material și de drept procesual, apare ca rezultat al săvârșirii unor fapte ilicite ori săvârșite fără culpă, dar totdeauna duce la aplicarea sancțiunii juridice.

Poluarea mediului este o faptă nepermisă, interzisă, care se găsește în contradicție cu regulile de conduită stabilite de lege, adică este o faptă dezaprobată de societate și implică săvârșirea unui act oprit de lege sau neîndeplinirea unei obligații stabilite de lege, acțiune sau inacțiune care constituie o atingere nedreaptă adusă unui sau mai multor factori ai mediului natural sau artificial. O astfel de faptă trebuie reprobată în condițiile legii.

242. Situațiile în care intervine răspunderea juridică în raporturile de protecția mediului. În principiu, orice persoană fizică sau juridică poate fi trasă la răspundere juridică pentru nerespectarea legislației mediului. Cei ce răspund, sub acest aspect, se pot afla în diferite situații: uneori, fapta prin care se încalcă legea are ca urmare cauzare unui prejudiciu asupra mediului, iaz autorul faptei este agent poluant, ori cauzarea unui prejudiciu persoanei deținătoare a elementului de mediu; alteori, fapta săvârșită prin care se încalcă normele dreptului protecției mediului nu atrage după sine poluarea mediului ori cauzarea unui prejudiciu unei persoane fizice sau

[1] A se vedea *E. Lupan*, Dreptul la indemnizație al deținătorului factorului de mediu poluat, în volumul „Pentru o teorie generală a statului și dreptului", Ed. Arvin Press, Cluj-Napoca, 2003, p. 219-227.

juridice deținătoare a elementului de mediu, dar este totuși o faptă sancționabilă după normele acestei ramuri de drept, în condițiile regimului răspunderii disciplinare sau a răspunderii penale. În astfel de situații, autorul faptei nu este agent poluant, dar este totuși, juridic, răspunzător pentru fapta sa, în calitate de contravenient sau infractor, când se aplică tot normele dreptului protecției mediului, completate cu normele răspunderii contravenționale, respectiv penale.

Această distincție este importantă nu atât din punctul de vedere al celui pasibil de sancțiune, întrucât față de el oricum se va putea aplica, iar în condițiile noii orientări, va trebui să se aplice sancțiunea prevăzută de lege, ci mai ales în privința mediului natural sau artificial, căruia, într-una din situațiile arătate nu i se aduce nici o atingere, dar legea este încălcată, pe când în cealaltă situație consecința directă a faptei este un prejudiciu asupra mediului, cauzat de orice tip de activitate profesională stabilită de lege[1)] și oricărei amenințări iminente cu un astfel de prejudiciu determinate de oricare dintre aceste activități[2)], adică o poluare reală ori iminentă.

De aceea, socotim că în analizele noastre va trebui să distingem clar situațiile în care intervine răspunderea, dar și formele răspunderii juridice în raporturile de protecția mediului.

243. Regimul răspunderii juridice clasice în raporturile de protecția mediului. Principiul prevenirii poluării a dominat, cu rezultate mai mult sau mai puțin bune, problematica poluării în dreptul nostru. Detectarea acțiunii de poluare și prevenirea situațiilor litigioase a fost reflectată în legislația clasică a răspunderii. Dar, caracteristica cea mai importantă a legislației reparării prejudiciilor în domeniul mediului era reflectată în răspunderea civilă. La început, aceste probleme au fost soluționate pur și simplu în condițiile regimului răspunderii civile delictuale, fără să se pună vreo problemă privind specificul acestei răspunderi.

Astfel de probleme au început să se pună și la noi, mai ales, după Conferința Națiunilor Unite privind mediul înconjurător, deci după anul 1972, unde s-a exprimat necesitatea luării măsurilor necesare pentru stabilirea unor programe educative (internaționale și naționale) privind protecția mediului, având metode de abordare interdisciplinare în cadrul și în afara școlilor, care să se adreseze marelui public, în special cetățeanului de rând din mediul urban și rural, pentru a forma în ei deprinderi simple prin care pot să-și gospodărească și să protejeze mediul lor, pentru a trezi în fiecare cetățean conștiința de mediu[3)]. Preocuparea pentru protejarea mediului s-a făcut prezentă și în legislația noastră, prima inițiativă cu caracter global constituind în adopta-

---

[1)] Prin *activitate profesională* legea înțelege orice activitate desfășurată în domeniul economic, afaceri sau unei întreprinderi, indiferent de caracterul său privat sau public, profit sau nonprofit, pentru care răspunderea este obiectivă (a se vedea anexa 3 la O.U.G. nr. 68/2007).

[2)] Prin *amenințare iminentă cu un prejudiciu* se înțelege o probabilitate suficientă de producere a unui prejudiciu asupra mediului în viitorul apropiat.

[3)] A se vedea recomandările 96 pct. 1 și 2 și 97 lit. a) din Planul de activitate privind mediul, adoptată la Conferința de la Stockholm în 1972.

rea Legii nr. 9/1973 privind protecția mediului înconjurător care, adevărat, a formulat în art. 73 doar formele răspunderii juridice aplicabile[1].

Dar, răspunderea juridică în raporturile de mediu a cuprins și ale forme, nu numai cea civilă, și anume răspunderea contravențională și răspunderea penală. Mai mult, legiuitorul de atunci a considerat că încălcarea dispozițiilor legale cu privire la protecția mediului poate atrage după sine și răspunderea disciplinară și cea materială (probleme asupra cărora revenim în cadrul secțiunii a 2-a din acest capitol).

Înaintea reglementărilor cuprinse în Legea protecției mediului nr. 137/1995[2], în doctrina noastră juridică s-a acceptat, în general, în privința naturii juridice a răspunderii pentru poluare, în lipsa unei reglementări speciale, că avem de a face cu o răspundere civilă subiectivă[3], uneori cu elemente specifice[4].

În concluzie, putem să reținem că răspunderea civilă pentru faptele prin care se cauzează pagube elementelor de mediu și deținătorilor acestora, care nu este reglementată, ci doar enunțată în legislația de mediu, și de aceea în toate cazurile de acest fel sunt aplicabile regulile stabilite în legislația civilă și principiile dreptului civil.

Tot în concluzie, mai amintim, că o particularitate a răspunderii civile pentru daunele cauzate în raporturile de mediu, constă în ideea obiectivizării răspunderii, bazată pe ideea de risc, dorită să se generalizeze, problemă rămasă în acea etapă la nivel doctrinar. În aceea perioadă, o răspundere obiectivă în domeniu a fost reglementată doar în privința răspunderii civile în cazul desfășurării unor activități nucleare. Astfel, potrivit art. 35 din fosta Lege nr. 61/1974, titularul de autorizație pentru desfășurarea unei activități în domeniul nuclear răspunde exclusiv, independent de culpa sa, pentru pagubele pricinuite de un accident nuclear survenit la instalația sa. Este adevărat că, în acest caz, se au în vedere numai daunele suferite de om și bunurile sale, nu și cele suferite de mediul natural, iar fapta pentru care se răspunde este accidentul nuclear care afectează instalația și provoacă iradierea sau contaminarea populației sau a mediului, peste limitele permise de normele în vigoare. Singurele cauze de exonerare de răspundere admisibile în astfel de cazuri erau actele de conflict armat.

În fine, mai arătăm că, în afara normelor juridice referitoare la raporturile de vecinătate și răspunderea patrimonială, existau și alte reglementări de drept civil care puteau fi utilizate, adevărat puțin forțat, cu bune rezultate în domeniul protecției mediului. Dintre acestea amintim, cu titlu de exemplu, reglementările referitoare la: ocrotirea

---

[1] Iată și textul art. 73: „Încălcarea dispozițiilor legale cu privire la protecția mediului înconjurător atrage răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională sau penală, după caz".

[2] M. Of. nr. 304 din 30 decembrie 1995, republicată în M. Of. nr. 70 din 17 februarie 2000, modificată și completată prin O.U.G. nr. 91/2002 (M. Of. nr. 465 din 28 iunie 2002), abrogată prin O.U.G. nr. 195/2005.

[3] A se vedea: *S. Lungu*, Răspunderea civilă în cazul poluării mediului înconjurător, R.R.D. nr. 3/1978; *E. Lupan*, Unele considerații privind protecția mediului înconjurător prin mijloace de drept civil, în Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Iurisprudentia nr. 2/1991, Cluj-Napoca, p. 53 și urm.; *M. Duțu*, În legătură cu răspunderea civilă pentru daunele ecologice, Dreptul nr. 10-11/1991; *E. Lupan*, Dreptul mediului, Ed. Lumina Lex, București, 1993, p. 188-191 ș.a.

[4] A se vedea *M. Duțu*, Specificul sancțiunilor de drept al mediului, Dreptul nr. 10-11/1994.

dreptului de creație intelectuală (cu privire specială la acele creații care erau legate direct de protecția mediului natural sau artificial); ocrotirea posesiei prin mijloace de drept civil; încheierea contractelor civile și nulitatea acestora, dacă priveau raporturile de mediu ș.a. Desigur, datorită faptului că gândirea juridică a evoluat mult și au apărut reglementări legale moderne în materie, aceste aspecte astăzi nu mai sunt reținute ca mijloace de protecție a mediului.

Acest regim juridic al răspunderii în cadrul raporturilor de mediu s-a conturat la început ca urmare a faptului că puțina practică judecătorească din aceea vreme în acest domeniu a trebuit să administreze justiția în condițiile legislației în vigoare, iar doctrina juridică a comentat acea practică și a emis diferite păreri care se deosebeau puțin unele de altele și, pornind de la experiența practică și, mai ales, susținerile științifice din literatura juridică accesibilă a lansat unele idei noi, formulat uneori ca propuneri *de lege ferenda* care, la început mai timid argumentate, au prins totuși rădăcini și, până la urmă, au fost luate în seamă și de legiuitor și aceasta, aproape exclusiv, în domeniul reparator, pentru prejudiciile cauzate prin poluare[1]).

244. Răspunderea juridică în raporturile de dreptul mediului în UE. La mijlocul secolului trecut problemele ecologice, în special protecția mediului și răspunderea juridică în acest domeniu, nu au constituit o preocupare practică și teoretică deosebită, ele nu erau reflectate în documentele internaționale, preocupările de acest gen fiind doar izolate.

Treptat, lumea și organismele internaționale au putut constata că poluarea nu cunoaște frontiere, efectele sale putând evolua în zone întinse, regionale și continentale și poate globale. Protecția mărilor, a atmosferei, a anumitor animale ș.a. au fost puse în documente internaționale doar sporadic, iar doctrinarii s-au referit la ele izolat. Poluarea în acea perioadă nu era încă o problemă comună.

Populația a început să crească rapid, industriile și în general exigențele creșterii economice a luat o dezvoltare necunoscută până atunci etc. paralel cu care a crescut simțitor și poluarea mediului. Și astfel, treptat, a început să se contureze unele politici de mediu și a devenit evident că se impune o intervenție mai organizată, mai energică, adoptarea unor măsuri globale pentru protecția mediului. La început însă a fost adoptate unele norme legale privind protecția consumatorilor, s-a garantat libera circulație a mărfurilor între state, s-au stabilit unele reguli privind substanțele periculoase, referitoare la detergenți, în privința autovehiculelor etc.

Comunitatea europeană, inclusiv dreptul țărilor respective, a reacționat prompt, și a fost pusă în centrul atenției, printre altele, problema luptei împotriva poluării, inclusiv

---

[1]) La început, în domeniul protecției mediului, s-a apelat, aproape exclusiv, la două instituții clasice ale dreptului civil: la normele privitoare la raporturile de vecinătate, a căror esență privește concilierea intereselor agentului poluant cu cele ale victimei poluării, stabilindu-se, pe de o parte, conținutul „libertății" de a polua, pe de altă parte, limitele obligației de a suporta poluarea; la normele care reglementează răspunderea civilă reparatorie, care în lupta împotriva poluării capătă o însemnătate deosebită. În privința acestora din urmă norme, se impune recunoașterea că ele constituiau în acea perioadă cel mai eficace mijloc de reparare a prejudiciilor cauzate prin poluarea mediului.

cea a răspunderii juridice în caz de poluare, chiar dacă cele trei tratate, care au instituit în anii cincizeci comunitatea cărbunelui și oțelului, economică și Euratomul nici nu au reflectat măcar protecția mediului. Cu toate acestea, Consiliul Europei și, după aceea, Uniunea Europeană și-au asumat treptat responsabilitatea coordonării activităților de protecție a mediului în țările membre, iar Curtea Europeană a Drepturilor Omului a interpretat rațional, în mod creator prevederile Convenției privind drepturile și libertățile fundamentale, contribuind astfel la conștientizarea oamenilor privind necesitatea protecției mediului.

Consacrarea principiului care stabilește că încălcarea unei reguli juridice internaționale antrenează răspunderea persoanei căreia îi este imputabilă fapta s-a realizat prin sentința din 11 martie 1941 privind afacerea Topitoriei Trail, în care s-a statuat responsabilitatea statului pentru actele de poluare care își au originea pe teritoriul său și care cauzează prejudicii pe teritoriul altor state, chiar dacă actele de poluare nu sunt imputabile statului respectiv sau organelor sale. Regula de neatingere a teritoriului altui stat a fost afirmată în sentința arbitrară privind afacerea Corfu, din 9 aprilie 1949[1)].

Sintetizarea responsabilității statului o întâlnim în Declarația de la Stockholm (1972), principiul 21, unde se stabilește că statele au „responsabilitatea de a asigura ca activitățile desfășurate în jurisdicția sau sub controlul lor să nu provoace pagube mediului din alte state sau unor zone aflate în afara limitelor jurisdicției naționale". Formularea acestei responsabilități apare și în Declarația de la Rio de Janeiro, principiul 13, unde într-o manieră generală se prevede: „Statele trebuie să elaboreze legi naționale privind răspunderea și compensarea victimelor poluării și a altor pagube aduse mediului (...) Statele trebuie să coopereze cu o mai mare promptitudine și determinare pentru a elabora legi internaționale suplimentare referitoare la răspunderea și compensarea efectelor nefavorabile produse prin prejudicii aduse mediului prin activități aflate în propria jurisdicție sau sub propriul control, în zone aflate în afara jurisdicției naționale".

În domeniul răspunderii civile pentru pagubele rezultate din activități periculoase pentru mediu, s-a făcut un pas important prin deschiderea spre semnare de către Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei, în martie 1993, a Convenție de la Lugano, prin care s-a tins să se stabilească un regim comun european în materie. Prin această convenție sunt vizate activitățile privind organismele modificate genetic, microorganismele și manipularea deșeurilor și se acordă o atenție deosebită problemelor accesului la informația de mediu.

Actuala reglementare în materie este cuprinsă în Directiva nr. 2004/35/CE asupra responsabilității de mediu privind prevenirea și repararea daunelor aduse mediului[2)].

[1)] A se vedea *R.M. Petrescu-Mag*, op. cit., p. 360-361.

[2)] Acest document de mare importanță pentru stabilirea regimului juridic al răspunderii pentru prevenirea și combaterea prejudiciilor cauzate mediului care înglobează COM 2002/17 final, care a fost publicată la 23 ianuarie 2002 și cuprinde propunerea Parlamentului European și a Consiliului privind responsabilitatea de mediu în vederea prevenirii și reparării pagubelor ecologice, modificată la 26 ianuarie 2004 prin COM 2004/55 final, textul actual devenind definitiv la 21 aprilie 2004 sub forma Directivei nr. 2004/35/CE sus citate.

Această directivă își propune stabilirea unui cadru comun pentru răspunderea de care ne ocupăm fonda pe principiul „poluatorul plătește", dar în acest caz „Nu este vorba de o directivă privind responsabilitatea civilă care să se impună întregii Europe, de o manieră generală, un mecanism de responsabilitate obiectivă ori fără culpă în materie de mediu"[1], ci un demers relativ limitat[2].

Chiar și câmpul de aplicare, dar mai ales procedurile aplicabile în cazul acestei răspunderi sunt lăsate, în mare măsură, la libera alegere a statelor membre ale UE. Regimul acestei responsabilități are un caracter public, specific, de natura preponderent administrativă, care nu privește pagubele clasice în materie de răspundere civilă, ci prejudiciile cauzate mediului, denumită răspundere de mediu, fără să consacre dreptul la acțiune directă, ci doar un drept de sezină al autorității publice de mediu competente printr-o cerere de acțiune[3].

Poate prematur, dar s-a pus și problema reglementării la nivelul UE a protecției mediului prin mijloace de drept penal. Armonizarea legislațiilor naționale penale ale statelor membre ale Uniunii Europene a constituit însă un obiect de dispută între instanțele comunitare. S-a pus problema temeiului juridic și competenței adoptării unui act normativ adecvat, care a fost tranșată, în final, prin decizia din 13 septembrie 2005 a Curții de Justiție a CE. La 15 martie 2001, Comisia Europeană a prezentat Parlamentului European și Consiliului a propunere de directivă privind această problemă. Examinând propunerea, Consiliul a concluzionat că nu s-ar putea ajunge la majoritatea cerută pentru adoptarea sa, motivând că tratatele constitutive nu conferă Comisiei Europene competența necesară în această privință, dar a precizat că ar fi posibilă atingerea obiectivelor urmărite prin adoptarea unei decizii-cadru, în baza Titlului VI, art. 34 TUE, care s-a considerat un instrument adecvat pentru a impune statelor membre obligația de a prevede sancțiuni penale. Parlamentul European s-a pronunțat atât asupra propunerii de directivă, cât și asupra proiectului de directivă-cadru, avansat de Consiliu, împărtășind poziția CE privind întinderea competențelor comunitare și invitând Consiliul să facă din decizia-cadru un instrument complementar al directivei spre a interveni în materia protecției mediului prin dreptul penal, precizând însă că numai pentru aspectele cooperării judiciare și să se abțină să adopte decizia-cadru înainte de adoptarea propunerii de directivă. În etapa următoare, Consiliul nu a adoptat propunerea de directivă, dar a integrat în decizia-cadru mai multe dispoziții de fond care figurau în aceasta și pe care statele membre trebuiau să le califice infracțiuni în legislația internă. În final, prin hotărârea marii a CJCE din 13 septembrie 2005 Decizia-cadru 2003/80/JAI a Consiliului din 27 ianuarie 2003, relativ la protecția mediului prin dreptul penal, a fost anulat.

În ce privește armonizarea sancțiunilor administrative pentru încălcarea normelor de mediu s-a făcut un pas înainte prin Directiva 2003/87/CE privind comerțul cu

---

[1] *C. Hermon*, Les perspectives ouvertes par la directive du 21 avril 2004, în Actualité juridique de droit administratif, 4 octombrie 2004, p. 1973.

[2] A se vedea *M. Duțu*, Tratat..., op. cit., p. 487.

[3] Vom analiza această problemă detaliat, în privința dreptului românesc, în cadrul Secțiunii a 3-a din acest capitol al Tratatului.

drepturi de emisie. În această materie, Directiva cere statelor membre, printre altele, pe lângă adoptarea unui sistem de sancțiuni eficace, să garanteze îndeplinirea sancțiunilor fixate de ele și să publice numele făptuitorilor la dispozițiile adoptate în executarea acestei directive, care constituie o sancțiune accesorie celei principale.

Într-o lucrare de disertație[1)], autorul consideră că elementele necesare pentru a angaja răspunderea statului în acest domeniu sunt următoarele:

– paguba produsă asupra mediului să fie rezultatul încălcării unei legi internaționale;

– statul răspunde atât pentru propriile activități, cât și pentru activitățile persoanelor aflate în propria jurisdicție sau sub propriul control;

– nu trebuie să existe circumstanțe justificative;

– stabilirea raportului de cauzalitate între prejudiciu și activitatea cauzatoare de prejudiciu este deseori dificilă, datorită distanței dintre sursa poluării și locul unde se produc efectele negative, rolul circumstanțelor geografico-climatice, combinarea diverselor forme de poluare etc.;

– prejudiciul să fie semnificativ și cert (actual sau viitor), dar întinderea este greu de stabilit, întrucât multor elemente componente ale mediului nu li se poate atribui o evaluare economică;

– victima prejudiciului poate fi un stat sau un alt subiect de drept internațional;

– răspunderea pentru prejudicii cauzate mediului se bazează pe culpa imputabilă statului în cauză;

– identificarea autorului poluării este uneori dificilă, mai ales în cazul poluării transfrontiere.

245. Evoluția istorică a răspunderii juridice în dreptul protecției mediului românesc. În privința regimului răspunderii juridice clasice în raporturile de protecție a mediului, am arătat că, la început aceste probleme au fost soluționate în condițiile regimului răspunderii civile delictuale, cu unele sugestii de obiectivare a acestei răspunderi. Specificul acestor raporturi juridice, care puteau influența conturarea unui regim juridic propriu, au apărut mai pronunțat în doctrina noastră juridică numai după ce a fost adoptată prima lege generală a protecției mediului (nr. 9/1973). În această lege s-a stabilit că încălcarea dispozițiilor legale respective atrage răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională sau penală, după caz. Articolul 61 din Legea nr. 9/1973 prevedea că organele împuternicite de lege să exercite controlul aplicării măsurilor pentru protecția mediului „pot dispune oprirea funcționării unor obiective economico-sociale, total sau parțial, în situațiile și pe timpul în care poluarea produsă de acestea depășesc limitele legale și amenință grav sănătatea populației sau creează pagube economiei naționale". Desigur, luarea măsurii de întrerupere a funcționării, care apare ca o sancțiune specială, nu excludea posibilitatea aplicării altor sancțiuni prevăzute de lege.

[1)] A se vedea *C. Negru*, Regimul juridic de protecție al mediului înconjurător în dreptul internațional public, manuscris, teză de doctorat, Chișinău, 2004, p. 50 și 67, citată de *R.M. Petrescu-Mag*, op. cit., p. 362.

În această etapă a evoluției sistemului nostru juridic[1], dreptul mediului sau al protecției mediului nu era recunoscută ca ramură distinctă, dar nici măcar în doctrină nu s-a făcut a astfel de sugestie sau propunere concretă. De aceea, era firesc ca repararea prejudiciului cauzat mediului și/sau deținătorului elementului de mediu să se soluționeze potrivit reglementărilor legale existente în dreptul civil și dreptul procesual civil, fie în condițiile răspunderii civile subiective, fie ale răspunderii civile obiective. Desigur, în lipsa unei reglementări speciale în materie, au mai fost invocate și alte fundamente ale răspunderii civile, și anume răspunderea comitentului pentru fapta prepusului, abuzul de drept, tulburările anormale de vecinătate și, înainte de toate, răspunderea obiectivă pentru fapta lucrului[2].

Până am ajuns la actuala reglementare în materia răspunderii pentru prejudiciile cauzate mediului a trecut o perioadă lungă de timp (1973-2005-2007), au avut loc multe căutări științifico-teoretice, s-au susținut, în diferite publicații, mai multe teze în privința acestei răspunderi, iar legiuitorul nostru ori a tăcut, ori a stabilit doar unele teze generale în materie, deși încă în primul program de acțiune (1973-1976), adoptat la 22 noiembrie 1973 printr-o declarație a Consiliului Europei, a fost definit, printre altele, și principiul „poluatorul plătește".

Am văzut că prima lege generală de protecție a mediului (nr. 9/1973 privind protecția mediului înconjurător[3]) a fost adoptată după prima Conferință mondială a protecției mediului, organizată sub egida ONU, în iunie 1972, la recomandarea formulată la această conferință și potrivit sugestiilor făcute acolo. În această lege se prevedea în art. 73, în privința temei pe care o cercetăm, doar următoarele: „Încălcarea dispozițiilor legale cu privire la protecția mediului înconjurător atrage răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională sau penală, după caz" și sancțiunea prevăzută în art. 61, la care ne-am referit deja. Această lege a fost abrogată prin art. 89 din Legea protecției mediului nr. 137/1995[4] (modificată și completată), care prevedea în art. 81 că încălcarea prevederilor acestei legi atrage răspunderea civilă, contravențională sau penală, după caz. Față de vechea reglementare, observăm că legiuitorul a renunțat

---

[1] Cu aceasta implicăm și teoria generală a dreptului, în care se poate pune întrebarea cine recunoaște a nouă ramuri de drept, legiuitorul, un organ sau organele puterii publice executive, Academie Română sau cine? Răspunsul este clar, nici un organ sau organism neguvernamental nu are asemenea atribuție. Potrivit Constituției, Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării [art. 61 alin. (1)], care adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare [art. 73 alin. (1)], Guvernul adoptă hotărâri și ordonanțe (art. 108 alin. (1), prin care nu se poet recunoaște o nouă ramură de drept, iar ministerele și alte organe de specialitate au alte atribuții decât aceea de a recunoaște noi ramuri de drept. Aceasta sarcină este de domeniul doctrinei, al științelor juridice, care pe baza unor dezbateri profunde și argumente științifice poate concluziona recunoașterea ca ramură de drept autonomă a unei categorii distincte de reglementări legale și relații sociale la care se referă și a voinței celor ce dețin puterea (a vedea *E. Lupan*, Dreptul mediului, Ed. Lumina Lex, București, 2001, p. 44-45).

[2] A se vedea *M. Duțu*, Tratatul..., op. cit., p. 517.

[3] B. Of. nr. 91 din 23 iunie 1973.

[4] M. Of. nr. 304 din 30 decembrie 1995.

la menținerea răspunderii disciplinare și a celei materiale printre formele răspunderii juridice pentru încălcarea prevederilor acestei legi. Această renunțare era, după părerea noastră, o hotărâre corectă, întrucât sancțiunile respective erau de domeniul dreptului muncii și dreptului cooperatist, bazate pe calitatea de angajat sau membru al cooperativei de producție și priveau raporturile de muncă dintre o persoana fizică, cea care presta munca, și de regulă, aproape în exclusivitate, persoana juridică la care era angajat sau al cărui membru cooperator era persoana fizică[1)].

Ceea ce era foarte important și nou în această reglementare legală a fost exprimată în art. 80 și anume „Răspunderea pentru prejudiciu are caracter obiectiv, independent de culpă", fondată pe ideea de risc, riscul pe care activitatea persoanei îl reprezintă pentru mediu, fără necesitatea dovedirii unei atitudini culpabile. De altfel, s-a constatat că este foarte dificil de stabilit și dovedit vinovăția autorului prejudiciului de mediu, întrucât activitatea desfășurată de autorul prejudiciului este, de regulă, o activitate legală și utilă societății. Din această din urmă idee s-a formulat și principiul „poluatorul plătește", adică persoana desfășurând o astfel de activitate și cauzând astfel un prejudiciu asupra mediului, va fi obligat de a repara prejudiciul respectiv. Aceasta a însemnat că legiuitorul a pus momentan capăt disputei doctrinare în această problemă.

Un specific al riscului de mediu (sau, cum i se mai spune inexact, «riscului ecologic») se materializează, de regulă, nu ca un eveniment brusc, ci ca rezultatul unei acumulări lente a consecințelor negative care ating în timp anumite limite, ce depășesc pragurile naturale de echilibru și astfel perturbă existența echilibrului natural. Tocmai acest aspect determină și necesitatea adoptării unor reglementări distincte de cele cunoscute în domeniul răspunderii civile delictuale clasice.

Articolul citat mai cuprinde alte două precizări importante: prima că, în cazul pluralității autorilor, răspunderea este solidară și a doua că, în cazul activităților generatoare de risc major, asigurarea pentru daune este obligatorie.

O altă problemă care privea viitoarea legiuire în materie era cuprinsă în art. 88 (între timp devenit art. 89) din lege, unde era prevăzut că, în scopul aplicării eficiente a măsurilor de protecție a mediului se vor reglementa (și se enumera) o serie de categorii de relații sociale, prin legi speciale, revizuite sau noi, care să dezvolte dispozițiile generale existente, printre altele, și în domeniul răspunderii pentru prejudiciile aduse mediului[2)] . La modificarea acestei legi a protecției mediului prin O.U.G. nr. 91/2002[3)], aprobată prin Legea nr. 294/2003[4)], această dispoziție legală nu a mai apărut, articolul respectiv fiind abrogată. Până la urmă și Legea nr. 137/1995, ca și orice alte dispoziții contrare, au fost abrogate prin art. 105 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, dar problema respectivă a fost rezolvată prin adoptarea O.U.G. nr. 68/2007 privind răspunderea de mediu cu referire la prevenirea și repararea prejudiciului asupra mediului[5)], aprobată prin Legea nr. 19//2008[6)].

[1)] De altfel, pe parcurs „răspunderea materială" a și dispărut, cu regimul juridic existent până atunci, din sistemul reglementărilor cuprinse în Codul muncii.

[2)] A se vedea art. 88 lit. r) din Legea nr. 137/1995.

[3)] M. Of. nr. 465 din 28 iunie 2002.

[4)] M. Of. nr. 505 din 14 iulie 2003.

[5)] M. Of. nr. 446 din 29 iunie 2007.

[6)] M. Of. nr. 170 din 5 martie 2008.

Sub umbrela legislativă de până în anul 2005, în doctrina noastră de specialitate (și nu numai) autorii căutau soluția cea mai potrivită în privința răspunderii în raporturile de dreptul, cu privire specială la răspunderii pentru prejudiciile cauzate mediului prin poluare[1].

În sprijinul insistențelor doctrinare au venit și măsurile de implicare a politicilor de mediu, care trebuiau să fie programate atât cu caracter general, cât și pe plan special. În acest sens, în cadrul CEE, iar, ulterior, al UE au fost elaborate și adoptate șase programe de acțiune plurianuale, care nu aveau forță juridică, dar care au exprimat o veritabilă „filozofie comunitară" în privința protecției și ameliorării mediului. Dintre acestea, al doilea program, care cuprindea anii 1977-1981, stabilea, printre altele, principiul „este mai bine de prevenit decât de reparat". Al treilea program de acțiune s-a referit la anii 1983-1986, în care prioritatea a trecut de la controlul poluării la prevenirea acesteia. În cadrul celei de-al patrulea program de acțiune (1987-1992) s-a urmărit ca protecția mediului să devină un element esențial al oricărei politici comunitare, iar al cincilea program de acțiune (1993-2000), ducând mai departe măsurile întreprinse până atunci, a fost intitulat sugestiv „Către o dezvoltare durabilă" și a preluat noile dezvoltări teoretice în materie. În fine, cel de-al șaselea program de acțiune, în curs de realizare, este întitulat „Mediul 2010, viitorul nostru, alegerea noastră", adoptat în 2002, este un instrument sectorial care privește lupta împotriva schimbărilor climatice, protecția naturii și conservarea biodiversității, legătura mediu/sănătate, utilizarea durabilă a resurselor naturale și gestiunea durabilă a deșeurilor.

În concordanță cu aceste programe, s-au avut în vedere unele reglementări speciale ca, de exemplu, cele referitoare la răspunderea civilă pentru repararea daunelor rezultate din activitățile de utilizare a energiei nucleare în scopuri pașnice[2], reglementările din Legea nr. 407/2006 a vânătorii și a protecției fondului cinegetic[3] ș.a.

În acest context general al politicilor de mediu, cu privire la răspunderea reparatorie, în doctrina noastră au fost formulate mai multe orientări.

Pentru început, autorii care au cercetat această problemă și-au exprimat părerea, simplă și uneori chiar simplistă, că prejudiciile cauzate în raporturile de dreptul

---

[1] Răspunderea juridică pentru atingerile aduse mediului apare, în principal, sub forma răspunderii civile (când prejudiciul este cauzat mediului), contravențională (când periculozitatea socială a faptei este mai redusă) și penale (când gradul de pericol sociale este mai ridicat). Întrucât însă ultimele două feluri de răspundere nu pot fi decât subiective, cu rolul fiecăreia în protecția mediului, ele doar indirect cad sub incidența normelor dreptului mediului și nu sunt deci instituții ale acestei ramuri de drept. De aceea, cu unele mici excepții, nici răspunderea contravențională și nici cea penală nu putea fi și nici nu erau considerate „problemă", din moment ce fapta (acțiunea sau inacțiunea) este considerată de legiuitor contravenție sau infracțiune, este vorba despre o încălcare a reglementărilor juridice vizând protecția mediului cu vinovăție. În aceste cazuri este exclusă răspunderea fără culpă. Simpla înfrângere a prevederilor legale imperative face să se nască prezumția de culpă, care poate fi prezentă sub toate formele ei.

[2] A se vedea Legea nr. 703/2001 privind răspunderea civilă pentru daune nucleare, publicată în M. Of. nr. 818 din 19 decembrie 2001, modificată și completată prin Legea nr. 470/2004 și Legea nr. 115/2007.

[3] M. Of. nr. 944 din 22 noiembrie 2006.

mediului se pot repara potrivit regulilor răspunderii civile delictuale, considerându-se chiar că, în această materie, fundamentul răspunderii civile este unul exclusiv subiectiv[1]. În primii ani după evenimentele de la 1989, încă nu am avut la îndemână alte soluții și nici experiență națională și chiar internațională în materie. În țara noastră, am asistat la un efort general – îndeosebi din partea jurisprudenței –, de a aplica și adapta regulile clasice ale răspunderii civile la particularitățile daunelor produse mediului, dar sunt remarcabile și preocupările doctrinei de a formula o teorie proprie, cu multe accente originale, în privința răspunderii în domeniul ecologic[2]. Mai târziu, s-a susținut că în domeniul protecției mediului se observă tot mai evident încercarea de a se constitui un „sistem specific al răspunderii civile în materie ecologică, având ca elemente definitorii, un concept clar, coerent al daunei ecologice, consacrarea unui fundament obiectiv pentru, pentru risc al răspunderii, reglementarea unei răspunderi solidară a coautorilor prejudiciului, recunoașterea dreptului la acțiune al tuturor cetățenilor pentru repararea atingerilor aduse mediului" etc.[3] „Până atunci însă, în cazul în care se constată încălcări ale normelor dreptului mediului, stabilirea răspunderii juridice, în funcție de caracterul normei încălcate, de natura și de periculozitatea faptei săvârșite și de consecințele acesteia, se va face recurgându-se la formele cunoscute ale răspunderii: civilă, contravențională, penală, disciplinară sau materială după caz"[4]. Și, s-a arătat[5] că „în domeniul dreptului mediului poate fi antrenată nu numai răspunderea civilă, contravențională sau penală, ci și răspunderea disciplinară și materială"[6]. Într-o altă opinie, s-a arătat că va fi exclusă o răspundere civilă pe temei subiectiv se bazează pe art. 1000 alin. (1) C.civ. și va fi o răspundere obiectivă[7].

Putem constata că oricât de puternică să fi fost concepția (legislativă, doctrinară și jurisprudențială) bazată pe o relativ lungă tradiție favorabilă unei răspunderi pentru prejudiciile cauzate mediului prin poluare bazată pe noțiunea de culpă, încă înaintea adoptării Legii nr. 137/1995 privind protecția mediului s-au găsit autori adepți ai răspunderii obiective pentru prejudiciile la care ne referim[8]. Răspunderea fără culpă

---

[1] *S. Lungu*, Răspunderea civilă în cazul poluării mediului înconjurător, R.R.D. nr. 3/1978, p. 24-28.

[2] A se vedea *S.-M. Teodoroiu*, Răspunderea civilă pentru dauna ecologică, Ed. Lumina Lex, București, 2003, p. 45. A se mai vedea: *M. Uliescu*, Dreptul mediului înconjurător – partea generală, S.N.S.P.A., București, 1998, p. 64 și urm.; *M. Duțu*, Dreptul mediului, Ed. Economică, București, 1996, p. 152 și urm.; *D. Marinescu*, Dreptul mediului înconjurător, Ed. „Șansa SRL", București, 1996, p. 305-352.

[3] A se vedea *M. Duțu*, În legătură cu răspunderea civilă pentru daunele ecologice, Dreptul nr. 10-11/1991, p. 32.

[4] *Gh. Durac, L. Bouriaud*, Dreptul mediului. Răspunderea juridică pentru daune ecologice. Doctrină și legislație, Ed. Junimea, Iași, 2004, p. 19.

[5] Contrar opiniei noastre susținute în *E. Lupan, M. Șt. Minea, A. Marga*, op. cit., p. 368-369.

[6] *Gh. Durac, L. Bouriaud*, op. cit., p. 19.

[7] A se vedea *Gh. Tomșa*, Răspunderea civilă pentru prejudiciile cauzate de lucrurile pe care le avem sub pază, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1980, p. 163.

[8] A se vedea: *Y. Eminescu*, Limitele acțiunii posibile a dreptului în domeniul protecției mediului înconjurător, Studii și cercetări juridice nr. 4/1976, p. 352; *Gh. Tomșa*, op. cit., p. 163;

urmăreşte să determine o conduită diligentă şi – aşa cum s-a arătat în doctrină – „având drept scop căutarea mijloacelor ştiinţifice şi tehnice pentru prevenirea cauzării unor pagube asemănătoare în viitor"[1], ceea ce s-a realizat şi în dreptul mediului, începând cu 1995. Dar, şi mai înainte au fost adoptate acte normative care erau fundamentate, în această privinţă, pe caracterul obiectiv al răspunderii. De pildă, potrivit art. 97 din vechiul Cod aerian[2], se stabilea că cel ce exploatează o aeronavă civilă este răspunzător de prejudiciile cauzate persoanelor şi bunurilor care nu se află la bord (deci şi mediului), în cursul decolajului, zborului sau aterizării, care este o răspundere obiectivă, fără culpă. Se mai invocă şi pagubele cauzate prin desfăşurarea activităţilor în domeniul nuclear, în legătură cu care Legea nr. 61/1974[3] instituia răspunderea titularului de autorizaţie, independent de ideea de culpă a acestuia pentru pagube pricinuite de un accident nuclear la instalaţia sa, dar din analiza textului de lege la care ne referim se deduce că este antrenată răspunderea obiectivă numai pentru daunele suferite de om şi bunurile sale, *nu şi pentru cele suferite nemijlocit de mediu.*

În acest interval de timp, şi în ce ne priveşte am publicat mai multe articole şi studii prin care am optat pentru consfinţirea caracterului obiectiv al răspunderii pentru prejudiciile cauzate mediului, pentru autonomizarea unei răspunderi speciale în dreptul mediului şi, în final, pentru recunoaşterea caracterului specific al răspunderii civile obiective pentru prejudiciile cauzate nemijlocit mediului, prin poluare[4].

Până la urmă, legiuitorul nostru a reţinut propunerile formulate *de lege ferenda* şi a consacrat, printr-o normă juridică imperativă, în Legea nr. 137/1995, caracterul obiectiv al răspunderii pentru prejudiciul cauzat mediului.

M. Duţu, op. cit., p. 26; *D. Marinescu*, Dreptul mediului înconjurător, Ed. „Tempus" S.R.L., Bucureşti, 1992, p. 190; *E. Lupan*, Dreptul mediului, Note de curs, Cluj-Napoca, 1993, p. 221 ş.a.

[1] *Fr. Deak*, Condiţiile şi fundamentul răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri, R.R.D. nr. 1 din 1967, p. 25.

[2] Aprobat prin Decretul nr. 516/1953 din 30 decembrie 1953, abrogat prin art. 116 din O.G. nr. 29/1997, aprobat cu modificări şi completări prin Legea nr. 130/2000 (M. Of. nr. 355 din 31 iulie 2000).

[3] Abrogată prin art. 59 din Legea nr. 111/1996.

[4] A se vedea, pe lângă lucrările citate la notele 23 şi 26: *E. Lupan*, Consideraţii privind instrumentele protecţiei mediului, Analele Universităţii din Oradea, 1996; Răspunderea de dreptul mediului, Fiat Iustitia nr. 1/1998; idem O problemă privind răspunderea juridică obiectivă în dreptul mediului, Analele Universităţii din Oradea, 1999; idem, Noţiunea juridică a poluatorului mediului, Curentul juridic nr. 1-2/2002, Tg. Mureş; idem, Societăţile civile şi protecţia mediului, Curentul juridic nr. 3-4/2002; idem, Dreptul la indemnizaţie al victimei poluării, Dreptul nr. 9/2002; Dreptul la indemnizaţie al deţinătorului factorului de mediu poluat, în vol. Teoria generală a statului şi dreptului, Ed. Arvin Press, Cluj-Napoca, 2003; idem, Observaţii pe marginea prevederilor Legii nr. 137/1995 privitoare la răspunderea juridică, Fiat Iustitia nr. 1/2003; idem, Cu privire la noţiunea juridică a prejudiciului ecologic, Dreptul nr. 3/2003; idem, Evaluarea poluării mediului şi determinarea mărimii prejudiciului ecologic; Analele Universităţii din Oradea, 2004.

Şi în alte țări, s-au făcut primele încercări de a găsi soluții potrivite în această privință[1]. Unii autori au considerat că răspunderea de mediu este o răspundere a statului, a colectivității şi a omului față de societate, față de oamenii prezenți şi viitori, că ea este o instituție complexă social-economică şi juridică, a cărei esență se manifestă în trei funcții: stimulatorie, compensatorie şi preventivă, fără nici o referire la răspunderea civilă, dar cu precizarea că este vorba de o răspundere subiectivă, fundamentată pe acțiune săvârşită cu vinovăție[2]. De aici se poate ajunge la concluzia că autoul este de părere că aceasta este o răspundere juridică reparatorie autonomă. În literatura juridică maghiară s-a arătat că dreptul civil s-a purtat cu protecția mediului ca şi cum ar fi fost un «copil vitreg», că nu s-a preocupat în suficientă măsură cu problemele protecției mediului[3]. De aceea acesta joacă un rol secund pe lângă mijloacele juridice mai mult sau mai puțin recunoscute ale dreptului administrativ. În această concepție, soluția se regăseşte nu atât în căutarea de noi mijloace juridice, ci în exploatarea instituțiilor de drept civil existente, chiar dincolo de instituția civilă a răspunderii[4].

246. Chestiunea răspunderii juridice în raporturile de dreptul protecției mediului. Cerința ca răspunderea pentru prevenirea şi repararea prejudiciului asupra mediului să corespundă cât mai bine nivelului de dezvoltare a relațiilor sociale şi reglementărilor referitoare la ele a fost formulată mai de mult, într-o formă sau alta, în doctrină şi la noi. În mod implicit, împreună cu alții, şi în mod explicit am socotit nu numai necesară, dar şi imperativă ridicarea acestei cerințe la rang de principiu[5], socotind că instituirea legală a unui sistem complex al sancțiunilor pentru poluarea mediului trebuie precedată de ample dezbateri doctrinare în privința tuturor formelor răspunderii juridice. Aplicația raporturilor generale dintre sistem, pe de o parte, şi părțile sale componente, pe de altă parte trebuie realizată cu punerea accentului pe influențele sistemului în ansamblu, determinat de specificul relațiilor sociale date, pe emergențele structurii[6].

---

[1] A se vedea în acest sens, de exemplu: *Ogus-Richardson*, Economics and the Environment, A Study of Private Nuisance, Cambridge Law Journal, 1977, p. 284; *J. Schmidt*, Verursacherprinzip und Sozialkosten, Archiv für die Civilistische Praxis (ACP), 1975, p. 222; *R. Horn*, Zur ökonomischen Rationalität des Privatrechts. Die privatrechtstheoretische Verwertbarkeit der „Economic Analysis of Law" (AcP), 1976, p. 305; *I. Michelman*, Pollution as a Tort. A Non-Accidental Perspective on Colabresi's Costs, „Yale Law Journal", 1971, p. 646; Solyom L.(ászló), A polgári bíróságok környezetvédelmi itélkezése és a polgári jog új lehetőségei a környezetvédelemben (Soluțiile în protecția mediului ale instanțelor civile şi noile posibilități ale dreptului civil în protecția mediului), în vol. Környezetvédelem és a jog (Protecția mediului şi dreptul), Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981, p. 151-152 ş.a.

[2] A se vedea *B.B. Петров* (*V.V. Petrov*), Экологическое право России (Ecologhicescoe pravo Rusii – Dreptul ecologic al Rusiei), Ed. Beck, Moscova, 1996, p. 263-264.

[3] A se vedea *Bándi Gh.*(ula), Környezetvédelmi jog (Dreptul protecției mediului), Szeged, 1982, p. 118.

[4] Ibidem, p. 119.

[5] A se vedea *E. Lupan*, Dreptul mediului, 1993, p. 345.

[6] Același lucru s-ar putea spune şi cu privire la mediul nostru global, care astăzi nu corespunde aspirațiilor întregii populații, ceea ce face ca problemele sale să nu poată fi rezolvate,

Orientarea legiuitorului nostru în direcția reglementării unei răspunderi specifice raporturilor de dreptul protecției mediului a fost, în sfârșit, realizată prin adoptarea prevederilor art. 89 din Legea nr. 137/1995 la care ne-am referit anterior, articol în care s-a preconizat ca, în scopul aplicării eficiente a măsurilor de protecție a mediului, să se soluționeze în spiritul principiilor politice stabilite în materie, prin lege specială, printre altele, și relațiile sociale de răspundere pentru prejudiciile aduse mediului.

Problema răspunderii juridice în raporturile de dreptul protecției mediului, în general, și chestiunea răspunderii pentru prejudiciile cauzate mediului, în special, apare astăzi, când protecția mediului a depășit să fie o problemă națională, ea fiind, din ce în ce mai mult, chintesența întregii națiuni, a tuturor generațiilor viitoare, ca un aspect fundamental al dezvoltării economico-sociale în relațiile de mediu. Putem afirma cu satisfacție că, în aceste condiții ale perfecționării legislației de mediu, cu privire specială la relațiile de răspundere pentru repararea prejudiciilor cauzate mediului, de lege lata instituirea unui sistem propriu, specific și distinct de răspunderea civilă delictuală clasică, a început să devină realitate.

Încălcarea unei norme de drept al protecției mediului ca urmare a nerespectării unor drepturi și obligații ce formează conținutul raportului juridic de protecția mediului nu poate, în mod necesar, să atragă după sine, și încă în mod imperativ, decât o răspundere specială, adecvată specificului relațiilor sociale respective și după regulile procedurale ale acestei ramuri de drept. Pentru aceasta a fost necesară, în calitatea țării noastre de membru al UE, respectarea obligativității transpunerii integrale și implementării corecte a legislației comunitare, materializată aici în Directiva nr. 2004/35/CE privind răspunderea de mediu referitoare la prevenirea și repararea prejudiciului adus mediului, prin stabilirea unui cadru legislativ în acest domeniu. Astfel, a apărut O.U.G. nr. 68/2007, care asigură o reglementare unitară și distinctă a prejudiciului de mediu, și se mai impune adoptarea unor acte normative subsecvente prin care să fie definite unele aspecte practice ale transpunerii corecte a reglementărilor comunitare. După dispariția vidului legislativ în domeniul răspunderii de mediu și, ca urmare, încetarea posibilității unor consecințe grave în domeniu prin faptul că există un cadru legal prin care operatorii sunt obligați să adopte măsuri și să pună în aplicare practici pentru minimiza riscurile de daune sau, în cazul producerii prejudiciului, să ia măsurile de reparare necesare a acestuia, tot în mod obligatoriu.

Fapta prin care se cauzează un prejudiciu mediului practic este denumită, în mod convențional, în lipsa unei terminologii adecvate „delict ecologic", deși ea poate depăși prin conținut limitele noțiunii de „ecologie"[1)] în sens clasic, folosite de

---

decât prin globalizarea politicilor de mediu. Până atunci sunt necesare opțiuni și decizii care privesc elementul component și nu globalul.

[1)] *Ecologia* este știința care se ocupă de studiul și cercetarea influenței factorilor externi asupra organismelor animale și vegetale. Este adevărat că în a doua jumătate a secolului trecut, ecologia a pătruns și în politică a fost privită ca știință a interacțiunilor, devenind și o preocupare sistematizată față de mediul de existență (a se vedea *M. Duțu*, Creșterea și descreșterea ecologiei politice, în Ecologia în arena politică, supliment al revistei „22" din 29 mai 2007), într-o concepție, afirmându-se că ea nu este numai o știință, o doctrină sau o mișcare social-politică, ci tot mai mult și „un izvor de drept și unul tot atât de vechi precum lumea, întrucât este

legiuitorul nostru numai în anumite privințe adecvate, la care ne vom referi în Secțiunea a 3-a din acest capitol.

Întreaga problematică a răspunderii pentru încălcarea normelor legale ale dreptului protecției mediului trebuie regândită, analizată foarte profund și concluzionată pe baze științifice, în concordanță cu reglementările actuale și viitoare la nivel european.

În condițiile acceptării autonomiei dreptului protecției mediului, nu s-a putut concepe neacceptarea autonomiei răspunderii de mediu pentru prejudiciile cauzate mediului prin poluare.

Având în vedere situația existentă în alte ramuri de drept, nu încape îndoială că soluția la care s-a ajuns în această fază a dezvoltării dreptului protecției mediului și dreptul comunitar al mediului va permite normelor acestei ramuri de drept să contribuie mai activ și eficient la realizarea sarcinilor complexe și de loc ușoare ce stau în prezent în fața protecției mediului.

Am văzut că, după 1989, ideea răspunderii obiective pentru prejudiciile cauzate mediului a stat permanent în atenția doctrinei noastre, s-au căutat explicații și argumente juridice pentru susținerea ei, dintre care multe convingătoare, subliniindu-se că această constituie o ameliorare a situației juridice pentru prevenirea și repararea prejudiciului cauzat mediului, scop care nu putea fi deplin înfăptuit decât acceptând teza răspunderii obiective pentru prejudiciile cauzate mediului.

Efectele păgubitoare ale poluării mediului nu totdeauna puteau fi prevăzute în momentul păgubirii, cazuri în care nu se putea a nu prevedea răspunderea independentă de greșeală, care a era considerată[1], în realitate, o obligație legală de garanție ce apasă asupra unora în beneficiul tuturor celorlalți, în folosul tuturor potențialilor păgubiți prin fapta lucrului sau scăpat de sub pază.

Răspunderea fără culpă urmărește să determine o conduită diligentă, „având drept scop căutarea mijloacelor științifice și tehnice pentru prevenirea cauzării unor pagube asemănătoare în viitor"[2].

În afară de cele arătate, pentru a susține caracterul obiectiv al răspunderii pentru prejudiciile cauzate mediului, s-a mai pornit de la acele situații juridice care au rezultat mai de mult din unele reglementări speciale, cum sunt cele referitoare la accidente de avioane (Codul aerian din 1953) și la accidentele nucleare (Legea nr. 61/1974). Desigur aceste reglementări legale sunt privite exclusiv în prisma cauzării unui prejudiciu patrimonial unei persoane și nu mediului ca atare, dar existența lor a întărit convingerea că într-un domeniu sau altul al vieții economico-sociale răspunderea obiectivă nu poate fi exclusă de la început.

După ce în art. 80 alin. (1) din Legea protecției mediului nr. 137/1995 a fost consfințit caracterul obiectiv al răspunderii pentru prejudiciu, în doctrină au fost formulate

---

dreptul care guvernează raporturile dintre oameni și dintre aceștia – luați individual și colectiv – și mediul lor" (*M. Duțu*, Tratat..., op. cit., p. 38).

[1] A se vedea *M. Eliescu*, Răspunderea civilă delictuală, Ed. Academiei, București, 1972, p. 372.

[2] *Fr. Deak*, Condițiile și fundamentul răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri, R.R.D. nr. 1/1967, p. 25.

câteva întrebări care necesitau lămurire. Dintre acestea aici ne referim la două şi anume[1]:

– în ce domeniu al răspunderii juridice pentru poluare în raporturile de mediu are caracter obiectiv răspunderea?

– în ce constă fapta generatoare de răspundere pentru prejudiciile cauzate prin poluarea mediului?

În legătură cu prima întrebare, mai explicit dacă acest caracter obiectiv priveşte numai răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin poluare sau el poate fi extins şi asupra răspunderii contravenționale pentru încălcarea normelor legale imperative ale dreptului protecției mediului în general, sunt necesare unele precizări.

Astfel, întrebarea s-a justificat prin aceea că răspunderea obiectivă consacrată prin lege intervine pentru prejudiciu, ca o consecință a încălcării obligației legale de a face sau a nu face ceva, adică de „delictul ecologic", de o atingere adusă elementelor de mediu. Prin consacrarea în lege a răspunderii obiective pentru prejudiciu legiuitorul nostru a exprimat o nouă orientare în privința aplicării principiului „poluatorul plăteşte", adică răspunde indiferent dacă fapta sa a fost săvârşită cu sau fără vinovăție, orientare care s-a conturat indiscutabil cu luarea în considerare a pericolului deosebit pe care îl reprezintă acest flagel, această boală a timpurilor noastre pentru sănătatea şi viața tuturor oamenilor şi altor viețuitoare, pentru mediul natural şi artificial de orice fel. Prin urmare, în aceste condiții, s-ar putea ajunge la o soluție corespunzătoare principiului amintit prin instituirea unui sistem coerent, unitar al răspunderii pentru poluare, ca o răspundere autonomă corespunzătoare dreptului mediului. Dacă avem în vedere consecințele pentru mediu a faptelor săvârşite cu încălcarea prevederilor normelor dreptului protecției mediului, ni se pare rațional ca poluatorul să răspundă obiectiv nu numai pentru prejudiciul cauzat, care este consecința faptei sale, ci şi pentru fapta însăşi. Considerăm deci că legiferarea, într-un viitor cod al protecției mediului, va trebui să consacre o răspundere de mediu obiectivă care să cuprindă atât răspunderea pentru paguba cauzată mediului, cât şi răspunderea numită astăzi contravențională[2].

În multe țări din lume amenda pentru mediu, fără să i se stabilească limita maximă, este reglementată ca o formă specială de răspundere, denumită „plata pentru poluare", apărând astfel şi caracterul reparator al amenzii, fără să se excludă reparația integrală în cadrul răspunderii civile[3] obiective.

În dreptul nostru, s-a susținut şi părerea că „Răspunderea contravențională pentru poluare are un caracter obiectiv, ea putând interveni ori de câte ori mediul a fost poluat"[4]. Caracterul obiectiv al acestei răspunderi a fost justificat prin însemnătatea

---

[1] A se vedea: *E. Lupan*, Dreptul mediului, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 1998, p. 279-282; idem, O problemă privind răspunderea juridică obiectivă în dreptul mediului, în Analele Universității din Oradea, seria drept, 1999, p. 23-26.

[2] A se vedea *E. Lupan*, Dreptul mediului, 1998, p. 279-280; idem, O problemă privind răspunderea juridică obiectivă în dreptul mediului, în Analele Universității din Oradea, Seria drept, 1999, p. 23-25; idem, Dreptul mediului, 2001, p. 349.

[3] A se vedea *D. Marinescu*, Tratat de dreptul mediului, 2003, p. 463.

[4] *Şt. Țarcă*, op. cit., p. 290.

deosebită a interesului public, exprimat și ocrotit prin normele dreptului protecției mediului și prin prevederile exprese ale Legii nr. 137/1995, „potrivit căreia mediul, în ansamblul său reprezintă un obiectiv de protecție și conservare major"[1].

În doctrina noastră s-a mai susținut că amenda contravențională se aplică pentru poluarea mediului – peste limitele admise – „fără cercetarea vinovăției agentului poluant și fără luarea în considerare a întinderii consecințelor poluării. Deci, răspunderea contravențională pentru poluare are un caracter obiectiv, ea putând interveni ori de câte ori mediul a fost poluat"[2]. Acest caracter al acestei răspunderi a fost justificat prin „însemnătatea deosebită a interesului public ocrotit prin normele dreptului mediului"[3] și se adaugă, ca o particularitate, că „răspunderea contravențională intervine în materia dreptului mediului și atunci când fapta este săvârșită fără culpă, ea fiind rezultatul riscului de poluare pe care și l-a asumat persoana în cadrul activității pe care o desfășoară"[4], din păcate toate fără exemplificări din domeniul doctrinei, legislației sau practicii judecătorești.

Am prezentat opiniile și argumentele citate nu cu dorința de a le comenta (susține sau combate), ci doar pentru a observa dificultatea acestor probleme și necesitatea de a aprofunda, înainte de toate, instituțiile juridice de bază din domeniul problematicii răspunderii ca, de exemplu, instituția răspunderii subiective și a răspunderii obiective.

Referitor la ce-a de a doua întrebare pusă, adică în ce constă fapta generatoare de răspundere de mediu, răspunsul îl vom căuta în legislația în vigoare, interpretată eventual în doctrină.

Am putea răspunde cu art. 998 C.civ., „orice faptă a omului", răspuns care ar fi corect, dar insuficient. Este vorba despre conduita participantului la raportul de mediu, denumit poluator sau agent poluant, concretizată într-o acțiune sau inacțiune, prin care se încalcă o dispoziție legală imperativă și astfel se poate aduce prejudicii sănătății vieții și/sau calității mediului, dăuna bunurilor materiale ori cauza o deteriorare sau o împiedicare a utilizării elementului de mediu în orice scop legitim[5]. Aceste activități reprezintă un risc pentru mediu, sănătatea oamenilor etc. Asupra acestei chestiuni revenim în cadrul secțiunii a 3-a din prezentul capitol.

Secțiunea a 2-a. Formele răspunderii juridice în raporturile de protecție a mediului

247. Punerea problemei. Omul trăiește în mari colectivități și astfel intră în nenumărate relații sociale cu semenii săi. Majoritatea acestor relații sunt reglementate prin norme juridice de către stat și formează raporturile juridice, în cadrul cărora individul este protejat. În raporturile juridice participă, desigur, și persoane juridice care împreună cu persoanele fizice formează subiectele de drept.

---

[1] Ibidem.
[2] *Gh. Durac, L. Bouriaud*, op. cit., p. 36-37.
[3] Ibidem.
[4] Ibidem.
[5] A se vedea anexele 3, 4 și 5 la O.U.G. nr. 68/2007.

Răspunderea juridică este prezentă în toate ramurile de drept, sugerând ideea de sancțiune sau de reparație; ea este expresia unei relații sociale sancționat din punct de vedere juridic, în baza căruia o persoană se află în raport de obligativitate față de o altă persoană, căreia îi este datoare cu repararea prejudiciului pe care i l-a cauzat. În doctrina noastră, s-a arătat că „răspunderea juridică este complexul de drepturi și obligații conexe care – potrivit legii – se naște ca urmare a unei fapte ilicite și care constituie cadrul de realizare a constrângerii de stat prin aplicarea sancțiunilor juridice în scopul asigurării stabilității raporturilor sociale și al îndrumării membrilor societății în spiritul respectării ordinii de drept"[1].

Toate acestea sunt bine cunoscute, dezbătute, lămurite și iar dezbătute. Aceasta pentru că științele juridice evoluează împreună cu celelalte științe, se lasă și este influențat de ele, și dezvoltarea relațiilor economico-sociale pun mereu noi și noi probleme, care trebuie avute în vedere de legiuitor, iar noile relații sociale trebuie cuprinse în sfera de reglementare a dreptului. Aceasta poate fi realizată desigur pe baza realităților existente și reglementate deja, cu adăugarea unor elemente noi în supra structura juridică care să corespundă cerințelor actuale și viitoare ale relațiilor sociale.

Această abstractizare filozofică, avem desigur în vedere filozofia dreptului, are însă un fundament concret, solid, bazat pe realități și în domeniul cercetat de noi în această carte și anume raporturile de dreptul protecției mediului. Perfecționarea relațiilor interumane include în sine și relațiile dintre oameni cu privire la mediu, care astăzi, și mai ales în viitor, capătă dimensiuni cândva de neînchipuit. Poluarea, care astăzi a devenit cel mai mare dușman al omenirii și care a atras și fenomenul denumit „încălzire globală" cu toate consecințele ei previzibile și neprevizibile impune măsuri tehnico-organizatorice dirijate și impuse de norme juridice. Iar cei ce nu se pot sau nu doresc să se conformeze trebuie să suporte consecințele negative ale faptelor lor, adică trebuie să răspundă juridic.

Dreptul protecției mediului a fost „creat" și admis, după lupte științifice îndelungate, în rândul ramurilor de drept să contribuie la formarea conștiinței de mediu, educarea oamenilor să respecte mediul natural și cel artificial în care trăiește, să îmbunătățească condițiile de mediu să prevină poluarea și să contribuie, prin normele sale, la prevenirea și combaterea efectelor poluării, precum și să „sancționeze" pe cei ce nu respectă regulile jocului.

Pentru această, dreptul protecției mediului pune la dispoziție mai multe instituții juridice, vechi și noi, folosește experiența acumulată, dar și aduce nu puține elemente noi în lămurirea problemelor care se ivesc și care se pun în practică. Aceasta deoarece efectul fenomenului poluării mediului s-a resimțit mai de mult, dar nu am vrut să luăm act de existența sa, ceea ce astăzi se impune nu numai pe plan național, ci și pe cel internațional.

Chiar dacă poluarea a fost mult timp mai puternică decât lupta împotriva ei și există și va exista încă multă vreme, dacă nu întotdeauna, știința și tehnica trebuie să caute

---

[1] *M.N. Costin*, O încercare de definire a noțiunii răspunderii juridice, R.R.D. nr. 5/1970, p. 83.

și să găsească cele mai potrivite soluții pentru efectele sale nocive, încadrate într-un cadru juridic adecvat, eficient și de perspectivă.

Din moment ce, cum am mai arătat, poluarea nu ține cont de granițe politico-administrative, nici lupta împotriva ei nu poate fi doar națională sau regională. Deci, și lupta împotriva poluării și tragerea la răspundere pe cei ce încalcă legea protecției mediului trebuie realizate după anumite reguli care țin cont de anumite principii internaționale, în cazul nostru europene.

În dreptul nostru al protecției mediului legea nu definește noțiunea de răspundere de mediu. Oricum, în această ramură de drept răspunderea juridică se aplică din ce în ce mai mult, datorită multiplicării și diversificării riscurilor de mediu, a înmulțirii prejudiciilor cauzate mediului și a creșterii gravității lor, toate acestea determinate de adâncirea crizei „ecologice", de consecințele dezvoltării necontrolate a industriilor și de aplicarea tehnologiilor depășite de mult în lumea civilizată sau de vârf în multe domenii din activitățile umane, făcute fără a lua suficiente măsuri de protejare a mediului, exploatându-se în mod nerațional resursele naturale.

În literatura juridică civilă de la noi, încă înaintea apariției actualei răspunderi pentru prejudiciile cauzate mediului, am avansat opinia potrivit căreia ideea de răspundere, chiar în interpretarea cea mai extensivă a noțiunii, nu poate sta la baza obligației de dezdăunare pentru prejudiciul cauzat mediului prin poluare și că, chiar dacă textele de lege nu precizează o astfel de formulare, activitatea de reparare a prejudiciilor ecologice trebuie concepută în afara ideii de răspundere[1]. De asemenea, s-au remarcat preocupările doctrinei de a formula o teorie proprie, o formă distinctă de răspundere juridică pentru acest domeniu, sub denumirea de „răspundere ecologică" sau „răspundere de dreptul mediului".

248. Trei, cinci sau mai multe forme ale răspunderii în raporturile de drept al protecției mediului? Reglementările legale generale anterioare adoptării actualei lege privitoare la protecția mediului stabilesc, în dreptul nostru, cinci sau trei forme ale răspunderii.

Astfel, art. 73 din Legea nr. 9/1973 privind protecția mediului înconjurător prevede: „Încălcarea dispozițiilor legale cu privire la protecția mediului înconjurător atrage răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională sau penală, după caz", adică enumără cinci forme ale acestei răspunderi.

În schimb, art. 82 din Legea protecției mediului nr. 137/1995 reduce numărul formelor răspunderii juridice la trei și stabilește: „Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspunderea civilă, contravențională sau penală, după caz", adică renunță la răspunderea disciplinară și materială ca forme ale răspunderii pentru încălcarea acestei legi.

---

[1] A se vedea: *E. Lupan*, Cu privire la noțiunea juridică a prejudiciului ecologic, Dreptul nr. 3/2003, p. 77-89; *E. Lupan* în *R.I. Motica, E. Lupan*, Teoria generală a obligațiilor civile, Ed. Lumina Lex, București, 2005, p. 513, *lucrare distinsă de Academia Română cu premiul Nicolae Titulescu, 2007.*

Spre deosebire de aceste reglementări legale adoptate în perioada de început, respectiv într-o etapă de discuții doctrinare privitoare la răspunderea pentru daunele cauzate mediului, actuala reglementare generală cuprinsă în O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului renunță la reglementarea tuturor formelor „clasice" ale răspunderii juridice și se rezumă la reglementarea prevenirii și reparării prejudiciului adus mediului care, potrivit art. 95 alin. (3) „se realizează conform prevederilor prezentei ordonanțe de urgență și reglementărilor specifice".

Înainte de toate, dorim să precizăm că fiecare formă de răspundere juridică se realizează după reguli și dispoziții specifice, proprii ramurii de drept pe care este construită răspunderea respectivă. Aceasta înseamnă că răspunderea disciplinară și patrimonială (fostă materială) s-a aplicat și se aplică după normele legale cuprinse în Codul muncii și legislația complementară exclusiv în cadrul raporturilor de dreptul muncii, în cazul răspunderii civile sunt aplicabile prevederile Codului civil, Codul de procedură civilă și legislația complementară, în cazul răspunderii contravenționale sunt aplicabile reglementările generale cuprinse în O.U.G. nr. 2/2001, aprobată, și cele cuprinse în variate reglementări referitoare la diferite relații sociale unde se pot săvârși contravenții, adică în cvasitotalitatea raporturilor juridice și, în fine, în cazul răspunderii penale, când aplicăm Codul penal și Codul de procedură penală și reglementările care stabilesc săvârșirea celor mai variate fapte penale.

În ce ne privește, la vremea respectivă am salutat scoaterea dintre formele răspunderii juridice aplicabile în cadrul raporturilor de dreptul protecției mediului pe cea disciplinară și cea materială (astăzi patrimonială) pe următoarele considerente: în primul rând, fiindcă legea imperativă se impune, ea trebuie respectată, iar art. 82 din Legea nr. 137/1995 în vigoare până la intrarea în vigoare a legii actuale în materie nu prevedea și acea formă a răspunderii, chiar dacă Legea apelor nr. 107/1996, Legea fondului cinegetic și a protecției vânatului nr. 103/1996 și Codul silvic stabilesc ca forme ale răspunderii juridice răspunderea disciplinară și cea materială (astăzi patrimonială), care nu sunt legi ale dreptului protecției mediului, ci conțin doar unele reglementări privind protecția apelor, a vânatului și a pădurilor; apoi, este vorba de sancțiuni specifice dreptului muncii, care pot fi aplicate de către angajator față de cel angajat pentru nerespectarea prevederilor Codului muncii și legislației complementară. Chiar dacă „răspunderea disciplinară sau materială a angajatului este atrasă de multe ori de săvârșirea sau omisiunea de a săvârși unele fapte care sunt reglementate de ramura de dreptul mediului și care au produs o pagubă"[1] este lipsit de temei riguros științific formulat, întrucât dacă același angajat ar fi săvârșit aceeași faptă reglementată de normele dreptului mediului și astfel ar fi produs o pagubă ecologică, el n-ar fi putut fi sancționat disciplinar sau „material" pentru acea faptă în lipsa calității sale de angajat, ci doar contravențional sau penal și, dacă ar fi cauzat și o pagubă materială, civil, potrivit regulilor aplicabile atunci. Astăzi, după cum vom vedea, sunt aplicabile alte reguli în funcție de cui i s-a cauzat prejudiciul; dacă „doar" persoanei deținătoare al elementului de mediu aplicăm regulile răspunderii civile delictuale, iar dacă însuși mediului aplicăm regulile răspunderii de mediu reglementate de dreptul protecției

[1] *Gh. Durac, L. Bouriaud*, op. cit., p. 19.

mediului. Angajatul va putea răspunde contravențional sau penal, dacă fapta săvârșită este calificată ca și contravenție sau infracțiune, iar dacă angajatorul ar fi decis astfel și disciplinar și/sau „material", dar cu totul în cadrul altor raporturi juridice.

De altfel, problema este rezolvată astăzi prin noile reglementări legale foarte clar; numai prevenirea și repararea prejudiciului adus mediului se realizează conform prevederilor art. 95 din O.U.G. nr. 195/2005 și reglementărilor specifice, răspunderea putând avea caracter obiectiv, iar în mod excepțional un caracter subiectiv. Dacă acel presupus angajat a săvârșit fapta respectivă executând un ordin al superiorului său, acesta va răspunde juridic potrivit regulilor de dreptul protecției mediului, contravențional, penal sau de dreptul mediului. În caz contrar, acel angajat va suporta toate consecințele legale ale faptei sale.

Răspunderea contravențională, penală sau civilă niciodată nu vor fi considerate forme ale răspunderii „ecologice", indiferent în ce domeniu al raporturilor juridice se aplică ele; contravenția și infracțiunea pot fi săvârșite în cadrul oricărei categorii de raporturi juridice (de drept constituțional, administrativ, comercial, al familiei, al protecției mediului, în domeniul transporturilor al sănătății ș.a.m.d.), cum și prejudiciu patrimonial sau moral poate fi cauzat în toate felurile de raporturi juridice, când se vor aplica reglementările de bază ale răspunderii contravenționale, penale sau civile, completate cu reguli specifice, dacă există, în alte reglementări legale care sancționează anumite fapte contravențional, penal sau civil în legi speciale (inclusiv în legea protecției mediului). Cu alte cuvinte, răspunderea contravențională, penală sau civilă poate interveni în orice fel de raport juridic, pe când răspunderea disciplinară și materială exclusiv în raporturile de dreptul muncii.

Revenind la întrebarea formulată în titlul pct. 246, concluzionăm că în dreptul protecției mediului, în lumina noilor reglementări consacrate prin O.U.G. nr. 195/2005, aprobată prin Legea nr. 165/2006 și O.U.G. nr. 68/2007, aprobată prin Legea nr. 19/2008 este aplicabil o singură formă specifică, și anume răspunderea de mediu cu referire la prevenirea și repararea prejudiciului asupra mediului. Celelalte răspunderi aparțin în totalitate ramurilor respective de drept, care sunt alte ramuri decât dreptul protecției mediului.

249. Răspunderea disciplinară. Răspunderea disciplinară nu este o formă specifică raporturilor juridice de mediu, ea este bazată direct și fundamentată de încălcarea disciplinei în cadrul raporturilor de dreptul muncii. Îndatoririle angajaților care pot fi încălcate de aceștia sunt prevăzute în Codul muncii[1)], concretizate în contractul colectiv de muncă și stabilite concret în contractul individual de muncă.

Codul muncii reglementează totalitatea raporturilor individuale și colective de muncă, modul în care se efectuează controlul aplicării reglementărilor din domeniul raporturilor juridice de muncă, precum și jurisdicția muncii. Acest cod se aplică și

---

[1)] Textul inițial al Codului muncii (Legea nr. 53/2003) a fost publicat în M. Of. nr. 72 din 5 februarie 2003, modificat și completat de Legea nr. 480/2003, Legea nr. 541/2003, O.U.G. nr. 65/2005, Legea nr. 241/2995, Legea nr. 371/2005, O.U.G. nr. 55/2006, Legea nr. 94/2007 și Legea nr. 237/2007.

raporturilor de muncă reglementate prin legi speciale numai în măsura în care acestea nu conțin dispoziții specifice derogatorii.

În cadrul acestor raporturi juridice, angajatorul dispune de prerogativa disciplinară, având dreptul de a aplica, potrivit legii, sancțiuni disciplinare salariaților său, printr-o decizie emisă în formă scrisă, ori de câte ori constată că aceștia au săvârșit o abatere disciplinară, care este o faptă în legătură cu munca și care constă într-o acțiune sau inacțiune săvârșită cu vinovăție de către salariat, prin care acesta a încălcat normele legale, regulamentul intern, contractul individual de muncă sau contractul colectiv de muncă aplicabil, ordinele și dispozițiile legale ale conducătorilor ierarhici[1].

Potrivit art. 281 C. muncii, jurisdicția muncii are ca obiect soluționarea conflictelor de muncă cu privire la încheierea, executarea, modificarea, suspendarea și încetarea contractelor individuale de muncă sau, după caz, colective de muncă prevăzute de Codul muncii, precum și a cererilor privind raporturile juridice dintre partenerii sociali, stabilite potrivit aceluiași cod.

Observăm cu ușurință că această formă de răspundere juridică este proprie unui domeniu al relațiilor sociale care exced sfera acelor raporturi juridice de care ne ocupăm în această carte.

250. Răspunderea patrimonială (fostă materială). Fosta răspundere materială, ca instituție de dreptul muncii, a fost abandonată de legiuitorul nostru. Potrivit art. 270 C. muncii, salariații răspund patrimonial, în temeiul normelor și principiilor răspunderii civile contractuale, pentru pagubele materiale produse angajatorului din vina și în legătură cu munca lor. Nu intervine această răspundere pentru pagubele provocate de forța majoră sau de alte cauze neprevăzute și care nu puteau fi înlăturate și nici pentru cele care se încadrează în riscul normal al serviciului.

În aceste condiții, răspunderea materială a încetat să mai existe, locul ei fiind preluat de răspunderea patrimonială, care are loc în condițiile normelor și principiilor răspunderii civile contractuale. În acest fel, „problema" nu mai constituie problemă.

251. Răspunderea contravențională. Răspunderea contravențională este considerată ca fiind doar o formă a răspunderii administrative[2], întrucât contravenția este „o formă de manifestare a ilicitului administrativ, forma cea mai gravă a acestuia, iar regimul său juridic este, în mod preponderent, un regim al dreptului administrativ. Răspunderea pentru contravenții nu reprezintă, însă, forma tipică a răspunderii administrative (represive), ci forma atipică, imperfectă, cu toate că, în mod greșit, de ani de zile doctrina, și după ea legislația, utilizează termenul de răspundere contravențională

[1] A se vedea art. 263 din Codul muncii.

[2] Răspunderea administrativă a fost definită în doctrina noastră ce „rezultă din normele ce caracterizează dreptul administrativ în ipostazele lor privind conduita ilicită, condițiile ce trebuie sau nu îndeplinite, sancțiunile și procedura ce se aplică și care acționează, prin specificul său, ca o forță de reglare și de autoreglare a sistemului social-juridic administrativ și de corectare a atitudinii față de lege, iar prin aceasta, determinând manifestarea nivelului de conștiință juridică administrativă, reglarea și autoreglarea întregului sistem social-juridic și a nivelului general de conștiință juridică din societate" (*A. Iorgovan*, Drept administrativ. Tratat elementar, vol. III, Ed. Proarcadia, București, 1993, p. 198).

în sens de „unică" răspundere administrativă. Folosirea uneori a atributului administrativ pentru răspunderea contravențională este total neadecvată, deoarece sancțiunile contravenționale nu se aplică numai de către organele administrației de stat, ci și de cele judecătorești (...) și atunci termenul de sancțiune administrativă nu mai are semnificația corespunzătoare"[1].

Ținând cont de aceste precizări de principiu, foarte importante, vom defini răspunderea contravențională în raporturile de dreptul protecției mediului, ca fiind aceea formă a răspunderii juridice, care constă în aplicarea de sancțiuni contravenționale persoanelor vinovate de încălcarea dispozițiilor legale de mediu care prevăd și sancționează contravențiile săvârșite în legătură cu protecția și dezvoltarea mediului. Această formă a răspunderii juridice nu este specifică dreptului protecției mediului, dar ocupă un loc important în sistemul reglementărilor privind răspunderea juridică în cadrul acestor raporturi juridice, întrucât, pe lângă faptul că are un important rol economic, este și un mijloc de prevenire și a producerii prejudiciului „ecologic". Caracterul oarecum „administrativ", oricum de drept public, al dreptului protecției mediului deschide largi perspective utilizării acestei forme a răspunderii juridice în lupta pentru protecția mediului, când vom aplica, pe lângă dispozițiile din legislația de protecției mediului privitoare la felul abaterilor „ecologice" și la felul și întinderea sancțiunilor stabilite acolo, și prevederile O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor[2].

Fiind elementul esențial al acestei răspunderi, contravenția este definită în art. 1 din această ordonanță a Guvernului ca o faptă „săvârșită cu vinovăție, stabilită și sancționată ca atare prin lege, prin hotărâre a Guvernului ori prin hotărâre a consiliului local al comunei, orașului, municipiului sau sectorului Municipiului București, a consiliului județean ori a Consiliului General al Municipiului București".

Acest element al răspunderii contravenționale este pe deplin aplicabil și în cazul în care contravenția este săvârșită în cadrul sau în strânsă legătură cu protecția mediului, adică dacă prin fapta respectivă a fost încălcată o normă, respectiv un raport de dreptul protecției mediului. Fapta respectivă poate privi legea generală în materie, adică O.U.G. nr. 195/2005, legi speciale privind protecția diferitelor elemente de mediu, ori reglementări cuprinse în acte normative al căror obiect îl constituie alte raporturi juridice decât cele „ecologice", dar care tangențial privesc și raporturi juridice de protecție a mediului.

Din cele arătate în legătură cu contravenția se desprind două trăsături caracteristice ale acesteia și anume: este o faptă săvârșită cu vinovăție și este stabilită și sancționată ca atare prin acte normative imperative. Pentru o caracterizare completă, la acestea mai putem adăuga și faptul că ea prezintă, de regulă, un grad mai mic de pericol social decât infracțiunea. De regulă, fiindcă se cunosc exemple de contravenții în care gradul de periculozitate socială este superioară celei a unor infracțiuni.

Este vorba deci despre o încălcare a reglementărilor juridice în cele mai variate domenii ale dreptului[3], în cazul examinat de noi a reglementărilor juridice privind

---

[1] Ibidem.

[2] M. Of. nr. 410 din 25 iulie 2001.

[3] În art. 2 din O.G. nr. 2/2001 se prevede că prin legi sau prin hotărâri ale Guvernului se pot stabili și sancționa contravenții în toate domeniile de activitate, prin hotărâri ale autorităților

protecția mediului, cu vinovăție, fiind exclusă răspunderea fără culpă. Întrucât în legislația contravențională nu este definită vinovăția, ea nu poate avea altă formă decât cea stabilită de legea penală. Potrivit art. 19 C.pen. vinovăția există când fapta care prezintă pericol social este săvârșită cu intenție sau din culpă. Fapta este săvârșită cu intenție când contravenientul prevede rezultatul faptei sale, urmărind producerea lui prin săvârșirea acelei fapte sau prevede rezultatul faptei sale și, deși nu-l urmărește, acceptă posibilitatea producerii lui și este săvârșită din culpă când contravenientul prevede rezultatul faptei sale, dar nu-l acceptă, socotind fără temei că el nu se va produce, ori nu prevede acest rezultat, deși trebuia și putea să-l prevadă.

Reținem că fapta constând într-o acțiune săvârșită din culpă constituie contravenție numai dacă în lege se prevede în mod expres aceasta.

Legislația mediului prin care se stabilesc contravenții «ecologice» cuprinde descrierea faptelor respective și sancțiunea ce urmează să se aplice pentru fiecare dintre acestea. Dacă sancțiunea este amendă, se stabilește limita minimă și maximă a acesteia sau cote procentuale din anumite valori.

Sancțiunile contravenționale aplicabile în cazul contravențiilor privind activitatea în domeniul protecției mediului sunt, ca și în general[1)], principale și complementare. Sancțiunile contravenționale principale sunt: avertismentul, amenda contravențională și obligarea contravenientului la prestarea unei activități în folosul comunității. Sancțiunile complementare sunt: confiscarea bunurilor destinate, folosite sau rezultate din contravenții, suspendarea sau anularea, după caz, a avizului, acordului sau a autorizației de exercitare a unei activități; închiderea unității; blocarea contului bancar; suspendarea activității agentului economic, retragerea licenței sau a avizului pentru anumite operațiuni ori pentru activități de comerț exterior, temporar sau definitiv, desființarea lucrărilor și aducerea terenului în starea inițială.

În alin. (5) din art. 5 al O.G. nr. 2/2001 se cere ca sancțiunea stabilită să fie proporțională cu gradul de pericol social al faptei săvârșite, iar sancțiunile complementare trebuie aplicate în funcție de natura și de gravitatea faptei. Sancțiunile complementare pot fi cumulate. Avertismentul, amenda contravențională și obligarea la prestarea unei activități în folosul comunității se pot aplica oricărui contravenient responsabil.

Potrivit art. 10 din O.G. nr. 2/2001, dacă persoana a săvârșit mai multe contravenții (în cazul nostru „ecologice") sancțiunea se aplică pentru fiecare contravenție, dar dacă contravențiile au fost constatate prin același proces-verbal sancțiunile se cumulează,

---

administrației publice locale sau județene contravenții în toate domeniile de activitate în care acestora li s-au stabilit atribuții prin lege, în măsura în care în domeniile respective nu sunt stabilite contravenții prin legi sau prin hotărâri ale Guvernului. Consiliile locale ale sectoarelor municipiului București pot stabili și sancționa contravenții în următoarele domeniu: salubritate, activitatea din piețe, curățenia și igienizarea acestora, întreținerea parcurilor și spațiilor verzi, a spațiilor și locurilor de joacă pentru copii, amenajarea și curățenia spațiilor din jurul blocurilor de locuințe, întreținerea bazelor și obiectivelor sportive aflate în administrarea lor, întreținerea străzilor și trotuarelor, a școlilor și a altor instituții de educație și cultură, întreținerea clădirilor, împrejmuirilor și altor construcții, depozitarea și colectarea gunoaielor și a resturilor menajere.

[1)] A se vedea art. 5 din O.G. nr. 2/2001.

fără însă a putea depăși dublul maximului amenzii prevăzut pentru contravenția cea mai gravă, obligarea la prestarea unei activități în folosul comunității. Dacă la săvârșirea unei contravenții au participat mai multe persoane, sancțiunea se va aplica fiecăreia separat.

Caracterul contravențional al faptei este înlăturat în următoarele cazuri, constatată de instanța de judecată: legitimei apărări, stării de necesitate, constrângerii fizice sau morale, cazului fortuit, iresponsabilității, beției involuntare complete, erorii de fapt, precum și infirmității, dacă are legătură cu fapta săvârșită.

Articolul 11 din O.G. nr. 2/2001 stabilește că minorul sub 14 ani nu răspunde contravențional, iar dacă minorul respectiv a împlinit 14 ani, minimul și maximul amenzii stabilite de lege pentru fapta respectivă se reduc la jumătate. Minorul care nu a împlinit vârsta de 16 ani nu poate fi sancționat cu obligarea la prestarea unei activități în folosul comunității.

Potrivit art. 13 din Ordonanță, aplicarea sancțiunii amenzii contravenționale se prescrie în termen de șase luni de la data săvârșirii faptei[1]. Dacă încălcarea obligației legale durează în timp, adică este vorba de contravenție continuă, termenul de prescripție curge de la data constatării faptei. În situația în care fapta a fost urmărită ca infracțiune și ulterior s-a stabilit ca ea constituie contravenție, prescripția aplicării sancțiunii nu curge pe tot timpul în care cauza s-a aflat în fața organelor de cercetare sau de urmărire penală ori în fața instanței de judecată. Prescripția operează totuși dacă sancțiunea nu a fost aplicată în termen de un an de la data săvârșirii, respectiv constatării faptei, dacă prin lege nu se dispune altfel. Dacă prin legea specială este prevăzută un alt termen de prescripție pentru aplicarea sancțiunii contravenționale, aceasta are aplicabilitate.

În ce privește executarea sancțiunii amenzii contravenționale, aceasta se prescrie dacă procesul-verbal de constatare a contravenției nu a fost comunicat contravenientului în termen de o lună de la data aplicării sancțiunii. În caz contrar, termenul de prescripție este de doi ani de la data aplicării amenzii.

Amenda contravențională are caracter administrativ „ecologic", adică cu specificul raporturilor de dreptul protecției mediului.

Actuala reglementare specială în materie[2] stabilește, în funcție de cuantumul amenzilor aplicabile, dacă faptele respective, potrivit legii penale, nu sunt considerate infracțiuni, următoarele trei grupe de contravenții:

a) În prima grupă sunt cuprinse 25 de contravenții, care se sancționează cu amendă de la 3.000 lei (RON) la 6.000 lei (RON), pentru persoane fizice, și de la 25.000 lei

---

[1] Împărtășim ideea și argumentele exprimate în doctrină (a se vedea *D. Marinescu*, Tratat de dreptul mediului, 2003, op. cit., p. 464) referitoare la aplicarea sancțiunilor contravenționale care *ar trebui să fie imprescriptibilă*, ca excepție de la prevederile O.G. nr. 2/2001, pe considerentul că poluarea este, de regulă, rezultatul fie a mai multor fapte continuate, fie a unei singure fapte care se perpetuează în timp.

[2] A se vedea art. 96 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, care a păstrat, în linii mari, concepția în materie consfințită în H.G. nr. 127/1994 privind stabilirea și sancționarea unor contravenții la normele pentru protecția mediului înconjurător (M. Of. nr. 94 din 12 aprilie 1994).

(RON) la 50.000 lei (RON), pentru persoane juridice, și anume încălcarea prevederilor legale care privesc: obligațiile persoanelor juridice de a realiza sisteme de automonitorizare și de a raporta autorității publice teritoriale de protecție a mediului rezultatele automatizării și/sau alte date solicitate, precum și accidentele și incidentele care pot conduce la pericole de accidente de mediu; obligațiile persoanelor juridice de a ține evidența strictă a substanțelor și preparatelor periculoase și de a furniza informațiile și datele cerute de autoritatea competentă; obligațiile aceloraşi persoane de a identifica și preveni riscurile pe care substanțele și preparatele periculoase le pot prezenta asupra sănătății populației și mediului și de a anunța iminența producerii unor descărcări neprevăzute sau accidentale autorității competente pentru protecția mediului și de apărare civilă; obligația persoanelor fizice și juridice autorizate de a aplica, prin sisteme proprii, programe de supraveghere a contaminării radioactive a mediului; obligațiile ambelor categorii de persoane autorizate de a menține în stare de funcționare capacitatea de monitorizare[1)] a mediului local pentru a depista orice contaminare radioactivă semnificativă care ar rezulta dintr-o eliminare accidentală de substanțe radioactive; obligația proprietarilor și deținătorilor de terenuri de a întreține perdelele forestiere și aliniamentele de protecție, spațiile verzi, parcurile, gardurile vii pentru îmbunătățirea capacității de regenerare a atmosferei, protecția fonică și eoliană; obligația aceloraşi persoane de a preveni deteriorarea calității mediului geologic; la fel, de a asigura la amplasarea, proiectarea, construirea și punerea în funcțiune a obiectivelor de orice fel, cât și la schimbarea destinației terenurilor, condițiile prevăzute în acordul și în autorizația/autorizația integrată de mediu; obligația proprietarilor și deținătorilor de terenuri de a nu arde mirиștile, stuful, tufărișurile sau vegetația ierboasă, fără acceptul autorității competente pentru protecția mediului și fără informarea în prealabil a serviciilor publice comunitare pentru situații de urgență; obligația acestor persoane de a lua măsuri de salubrizare a terenurilor neocupate productiv sau funcțional, în special a celor situate de-a lungul căilor de comunicație rutiere, feroviare și de navigație; obligațiile deținătorilor cu orice titlu a suprafețelor de teren de a proteja flora și fauna sălbatică existente pe acestea; obligațiile autorităților administrației publice locale, precum și ale persoanelor fizice și juridice, după caz, de a adopta și/sau aplica măsuri obligatorii cu privire la întreținerea și înfrumusețarea clădirilor, a curților și împrejurimilor acestora, a spațiilor verzi din curți și dintre clădiri, a arborilor și arbuștilor decorativi în conformitate cu planurile de urbanism; obligațiile autorităților administrației publice locale, precum și ale persoanelor juridice, după caz, să prevadă la elaborarea planurilor de urbanism și amenajarea teritoriului, măsuri de menținere și ameliorare a fondului peisagistic natural și antropic al fiecărei zone și localități, condiții de refacere peisagistică și ecologică a zonelor deteriorate și măsuri de dezvoltare a spațiilor verzi, de protecție sanitară a captărilor de apă potabilă și lucrări de apărare împotriva inun-

[1)] Reamintim că monitorizarea reprezintă procesul de colectare, procesare, analiză și raportare a datelor privind implementarea strategiilor sectoriale de descentralizare/strategiilor sectoriale pentru îmbunătățirea modului de exercitare a competențelor descentralizate, în vederea măsurării progresului și reorientării sau redefinirii activităților, în cazul în care acestea nu conduc la atingerea rezultatelor.

dațiilor; obligația aceloraşi autorități, precum şi a persoanelor fizice şi juridice, după caz, de a nu schimba destinația terenurilor amenajate ca spații verzi prevăzute în planurile urbanistice; obligația aceloraşi persoane de a nu degrada mediul prin depozitări necontrolate de deşeuri de orice fel; obligația desfăşurării pe suprafața ariilor naturale protejate numai a activităților conforme cu prevederile planurilor de management şi regulamentelor ariilor naturale protejate; obligația de a nu distruge sau degrada panourile informative şi indicatoare, construcțiile, împrejmuirile, barierele, plăcile, stâlpii, semnele de marcaj sau orice alte amenajări de pe teritoriul ariilor naturale protejate, din inventarul ariilor naturale protejate; obligația de a aprinde şi folosi focul deschis doar în vetrele special amenajate şi semnalizate în acest scop de către administratorii sau custozii ariilor naturale protejate; obligația de a nu abandona deşeuri pe teritoriul ariilor naturale protejate şi de a le evacua de pe suprafața ariei naturale protejate sau de a le depozita doar în locuri special amenajate şi semnalizate pentru colectare, dacă există; obligația de a nu intra pe suprafața ariilor naturale protejate şi a nu practica sporturi în afara drumurilor permise accesului public cu mijloace motorizate bazate pe folosirea combustibililor fosili; obligația de a respecta prevederile planurilor de management şi ale regulamentelor ariilor naturale protejate aprobate conform prevederilor legale; obligația de a se legitima la solicitarea expresă a personalului de inspecție şi control prevăzut de lege; obligația de a permite accesul în aria protejată a administratorilor sau custozilor, precum şi a împuterniciților acestora pe terenurile deținute cu orice titlu; obligația persoanelor fizice de a nu deversa în apele de suprafață sau subterane ape uzate, fecaloid menajere; cultivarea fără autorizare a plantelor superioare modificate genetic.

b) În cea de-a doua grupă avem enumerate 33 de contravenții, sancționate cu amendă de la 5.000 lei (RON) la 10.000 lei (RON), pentru persoanele fizice, şi de la 30.000 lei (RON) la 60.000 lei (RON), pentru persoanele juridice, dacă se încalcă următoarele prevederi legale: obligația persoanelor fizice şi juridice de solicitare şi obținere a actelor de reglementare conform prevederilor legale, precum şi a acordului de import/export şi a autorizațiilor privind organismele modificate genetic, în termenele stabilite de autoritate; obligațiile autorităților administrației publice locale privind îmbunătățirea microclimatului urban, prin amenajarea şi întreținerea izvoarelor şi lucilor de apă din interiorul localităților şi din zonele limitrofe acestora, de a înfrumuseța şi proteja peisajul, de a menține curățenia localităților; obligația aceloraşi autorități de a informa publicul privind riscurile generate de funcționarea sau existența obiectivelor cu risc pentru mediu şi sănătatea populației; obligațiile autorităților administrației publice locale privind adoptarea elementelor arhitecturale adecvate, optimizarea densității de locuire, concomitent cu menținerea, întreținerea şi dezvoltarea spațiilor verzi, a parcurilor, a aliniamentelor de arbori şi a perdelelor de protecție stradală, a amenajamentelor peisagistice cu funcție ecologică, estetică şi recreativă; obligațiile autorităților administrației publice locale de a reglementa accesul anumitor tipuri de autovehicule sau a desfăşurării unor activități generatoare de disconfort pentru populație în anumite zone ale localităților, cu predominanță în spațiile destinate locuințelor, zonele destinate tratamentului, odihnei, recreării şi agrementului, inclusiv prin interzicerea

temporară sau permanentă; obligația aceloraşi autorități de a supraveghea aplicarea prevederilor din planurile de urbanism şi amenajarea teritoriului, în acord cu planificarea de mediu; aceleaşi autorități au obligația de a supraveghea operatorii economici din subordine pentru prevenirea eliminării accidentale de poluanți sau depozitării necontrolate de deşeuri şi de a dezvolta sisteme de colectare a deşeurilor refolosibile; obligațiile autorităților administrației publice locale de a avea personal specializat pentru protecția mediului şi de a colabora în acest scop cu autoritățile pentru protecția mediului; aceste autorități au şi obligația de a asigura, prin serviciile publice şi operatorii economici responsabili, salubrizarea stradală, a spațiilor verzi, piețelor şi parcurilor publice, şi întreținerea acestora; obligațiile acestor autorități de a respecta prevederile din planurile de urbanism cu privire la amplasarea obiectivelor industriale, a căilor şi mijloacelor de transport, a rețelelor de canalizare, a stațiilor de epurare, a depozitelor de deşeuri menajare, stradale şi industriale, şi a altor obiective, fără a prejudicia ambientul, spațiile de odihnă, tratament şi recreare, starea de sănătate şi de confort a populației; obligațiile autorităților administrației publice locale de a amenaja, întreține şi dezvolta rețele de canalizare; obligațiile persoanelor fizice şi juridice de a furniza şi/sau utiliza informații corecte pentru elaborarea evaluărilor de mediu, evaluărilor impactului asupra mediului, a bilanțurilor de mediu şi a rapoartelor de amplasament; obligațiile aceloraşi persoane de a asigura măsuri şi dotări speciale pentru izolarea şi protecția fonică a surselor generatoare de zgomot şi vibrații, de a verifica eficiența acestora şi de a pune în exploatare numai pe cele care nu depăşesc pragul fonic admis; obligațiile acestor persoane de a livra, manipula, transporta şi de a comercializa îngrăşămintele chimice şi produsele de protecție a plantelor ambalate cu inscripții de identificare, avertizare, prescripții de siguranță şi folosire, în condițiile în care să nu provoace contaminarea mijloacelor de transport şi a mediului; obligațiile persoanelor juridice de a stoca temporar îngrăşămintele chimice şi produsele de protecție a plantelor numai ambalate şi în locuri unde s-au prevăzut toate măsurile de securitate; obligațiile persoanelor fizice şi juridice de a nu folosi îngrăşămintele chimice şi produsele de protecție a plantelor în zonele sau pe suprafețele unde sunt instituite măsuri speciale de protecție; obligațiile aceloraşi persoane de a administra produse de protecție a plantelor cu mijloace aviatice numai cu avizul autorităților competente pentru protecția mediului, autorităților competente din domeniu sanitar şi al comisiilor județene de bază meliferă şi stupărit pastoral, potrivit reglementărilor în vigoare, după o prealabilă înştiințare prin mass-media; obligațiile aceloraşi persoane de a aplica, în perioada înfloririi plantelor a căror polenizare se face prin insecte, numai acele tratamente cu produse de protecție a plantelor care sunt selective față de insectele polenizatoare; obligațiile acestor persoane de a nu folosi momeli periculoase în activitățile de pescuit şi vânătoare, cu excepția cazurilor special autorizate; obligațiile acestor persoane de a efectua evaluarea impactului asupra mediului la proiectarea lucrărilor care pot modifica cadrul natural al unei arii naturale protejate, şi de avansare a soluțiilor tehnice de menținere a zonelor de habitat natural, de conservare a funcțiilor ecosistemelor şi de ocrotire a organismelor vegetale şi animale, inclusiv a celor migratoare, cu respectarea alternativei şi a condițiilor impuse prin actul de reglementare, precum şi monitorizarea

proprie până la îndeplinirea acestora, obligațiile acestor persoane care gestionează suprafețele terestre și acvatice supuse unui regim de conservare ca habitate naturale sau pentru refacere ecologică, de a aplica măsurile de conservare stabilite de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului; obligația acestor persoane de a asigura condiții optime de viață animalelor sălbatice ținute în captivitate legal, sub diferite forme; obligația acestor persoane de a nu exercita acțiuni care să ducă la distrugerea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice de pe cuprinsul țării; desfășurarea activității de recoltare, capturare și/sau de achiziție și comercializare pe piața internă a plantelor și animalelor din flora și fauna sălbatică, terestră și acvatică, sau a unor părți ori produse ale acestora, în stare vie, proaspătă ori semiprelucrată, de persoane fizice sau juridice neautorizate de autoritățile publice teritoriale competente; obligațiile celor două categorii de persoane, care prospectează, explorează sau exploatează resursele naturale, de a remedia zonele în care solul, subsolul și ecosistemele terestre au fost afectate; obligațiile persoanelor fizice și juridice de a executa în termen toate lucrările de asigurare a migrării faunei acvatice și de ameliorare a calității apei prevăzute în actele de reglementare; obligația persoanelor juridice de a aplica măsurile de eliminare a deșeurilor rezultate din activitățile care implică organisme modificate genetic; obligația celor două categorii de persoane de a asigura dotarea, în cazul deținerii de nave, platforme plutitoare sau foraje marine, cu instalații de stocare sau de tratare a deșeurilor, instalații de epurare a apelor uzate și racorduri de descărcare a acestora în instalații de mal sau plutitoare; obligațiile persoanelor juridice de a amenaja porturile cu instalații de colectare, prelucrare, reciclare sau neutralizare a deșeurilor petroliere, menajere sau de altă natură, stocate pe navele fluviale și maritime, și de a constitui echipe de intervenție în caz de poluare accidentală a apelor și zonelor de coastă; obligațiile persoanelor fizice și juridice de a nu produce poluarea apelor de suprafață prin spălarea de obiecte, produse, ambalaje, materiale; obligațiile persoanelor juridice de a nu deversa în apele de suprafața sau subterane ape uzate, fecaloid menajere; obligațiile tuturor persoanelor de a nu arunca și de a nu depozita pe maluri, în albiile râurilor, apele de suprafață și în zonele umede deșeuri de orice fel; obligațiile aceloraşi persoane de a nu introduce în apele de suprafață și în zonele umede substanțe explozive, tensiune electrică, narcotice sau alte substanțe periculoase.

c) Cea de-a treia grupă cuprinde cele mai grav sancționate contravenții, care se sancționează cu amendă de la 7.500 lei (RON) la 15.000 lei (RON), pentru persoane fizice, și de la 50.000 lei (RON) la 100.000 lei (RON), pentru persoane juridice, pentru încălcarea următoarelor obligații legale: obligația persoanelor fizice de a funcționa cu respectarea prevederilor autorizației de mediu și a persoanelor juridice de a funcționa cu respectarea prevederilor autorizației/autorizației integrate de mediu pentru activitățile care fac obiectul procedurilor de reglementare din punct de vedere al protecției mediului; obligația titularilor activităților care fac obiectul procedurilor de reglementare din punct de vedere al protecției mediului de a respecta termenele impuse de autoritatea competentă a protecției mediului în derularea acestor proceduri; obligația ambelor categorii de persoane de a obține acordul structurii de administrare a ariei naturale protejate sau al custodelui, după caz, și al Comisiei de Ocrotire a

Monumentelor Naturii din cadrul Academiei Române, pentru amplasarea proiectelor și/sau desfășurarea oricărei activități susceptibile să genereze un impact negativ asupra ariilor naturale protejate; obligațiile acestor persoane de a diminua, modifica sau înceta activitățile generatoare de poluare la cererea motivată a autorităților pentru protecția mediului; obligațiile acestor persoane de a asista persoanele împuternicite cu activități de verificare, inspecție și control, punându-le la dispoziție evidența măsurătorilor proprii și toate celelalte documente relevante; obligațiile acestor persoane de a prezenta autorităților competente pentru protecția mediului un document certificat pentru conformitate cu originalul, care cuprinde obligațiile asumate privind protecția mediului, în termen de 60 de zile de la data semnării sau emiterii documentului care atestă încheierea uneia dintre procedurile prevăzute la art. 10 alin. (2); obligațiile tuturor persoanelor de a facilita verificarea, inspecția și controlul activităților ai căror titulari sunt și prelevarea de probe; obligația tuturor persoanelor de a asigura accesul persoanelor împuternicite la instalațiile tehnologice generatoare de impact asupra mediului, la echipamentele și instalațiile de depoluare a mediului, precum și în spațiile sau în zonele potențial generatoare de impact asupra mediului; obligațiile aceloraşi persoane de a realiza în totalitate și la termen măsurile impuse, în conformitate cu actele de reglementare și prevederile legale, de persoanele împuternicite cu verificarea, inspecția și controlul în domeniul protecției mediului; obligațiile persoanelor juridice de a acoperi costurile măsurilor necesare pentru prevenirea și/sau reducerea consecințelor efectelor adverse ale activităților cu organisme modificate genetic; obligațiile persoanelor fizice și juridice de a produce îngrășăminte chimice și produse de protecție a plantelor numai prin tehnologii și biotehnologii autorizate, potrivit prevederilor legale; introducerea pe teritoriul țării, cu excepția cazurilor prevăzute de legislația în vigoare, de culturi de microorganisme, plante și animale vii din flora și fauna sălbatică, fără acordul eliberat de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului cu consultarea Academiei Române și, după caz, a autorității centrale pentru sănătate; obligațiile persoanelor de a îmbunătății performanțele tehnologice în scopul reducerii emisiilor și de a nu pune în exploatare instalațiile ale căror emisii depășesc limitele stabilite prin actele de reglementare; obligațiile persoanelor de a suporta costul pentru repararea unui prejudiciu și de înlătura urmările produse de acesta, restabilind condițiile anterioare producerii prejudiciului, potrivit principiului „poluatorul plătește"; obligația aceloraşi persoane să nu deverseze în apele de suprafață sau subterane ape uzate, substanțe petroliere sau periculoase, ape care conțin substanțe periculoase.

Desigur, această enumerare făcută potrivit prevederilor reglementărilor generale privind protecția mediului, deși amănunțită, ea nu poate fi și nu este exhaustivă. În afară de acestea, va trebui să avem în vedere reglementările speciale în materie în diferitele domenii ale protecției mediului. De pildă, în art. 40 din O.U.G. nr. 68/2007 privind răspunderea de mediu cu referire la prevenirea și repararea prejudiciului asupra mediului enumără unele fapte care constituie contravenție, cum este nerespectarea obligației operatorilor de a transmite agenției județene pentru protecția mediului rezultatele evaluărilor, precum și datele și informațiile solicitate de aceasta, în termen de trei zile de la obținerea lor, nerespectarea obligației operatorului de a lua imediat

măsurile preventive necesare în cazul unei amenințări iminente cu un prejudiciu asupra mediului și în termen de două ore de la luarea la cunoștință a apariției amenințării de a informa agenția județeană pentru protecția mediului și comisariatul județean al Gărzii Naționale de Mediu ș.a. și prevede sancțiunea corespunzătoare. La fel, H.G. nr. 30/2008 pentru modificarea și completarea H.G. nr. 984/2005 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor[1] aduce noi contravenții în reglementările legale din 2005 în domeniul respectiv și multe altele, la care ne-am referit și în unele dintre capitolele din Titlul III consacrate analize regimului juridic al protecției elementelor de mediu.

Legea-cadru (O.U.G. nr. 195/2005, aprobată prin lege), actualmente în vigoare, nu mai reia actualizarea anuală a cuantumului amenzilor contravențională[2] ce se practica în anii din urmă datorită inflației galopante în perioada respectivă.

Amenzile contravenționale aplicate în temeiul unei legi, ordonanțe de urgență, ordonanțe sau hotărâri ale Guvernului din domeniul protecției mediului (inclusiv al gospodăririi apelor) se fac 100% venit la bugetul de stat, din care o cotă de 25%, aferentă fondului de stimulare a personalului, se virează de către unitățile Trezoreriei Statului în contul autorității din care face parte agentul constatator, pe baza situațiilor financiare lunare întocmite și prezentate de către autoritățile competente pentru protecția mediului, în termen de cinci zile lucrătoare de la primirea acestora, și este evidențiată într-un cont distinct care se gestionează în regim extrabugetar[3].

Obiectul contravenției îl constituie valorile (relațiile) sociale, bunurile sau interesele legitime apărate prin norme juridice cărora li se aduce atingere ori sunt puse în pericol de fapta respectivă.

Subiectul activ al contravenției este persoana fizică, indiferent de cetățenie sau rezidență, sau persoana juridică, indiferent că este de naționalitate română sau nu, care este autorul contravenției date și care este responsabilă pentru fapta sa. Potrivit art. 3 alin. (2) din O.G. nr. 2/2001 persoana juridică răspunde contravențional în cazurile și în condițiile prevăzute de actele normative prin care se stabilesc și se sancționează contravenții. Legea stabilește fapte contravenționale care pot fi săvârșite numai de către persoane juridice[4].

Latura obiectivă a contravenției o formează acțiunea sau inacțiunea producătoare a urmărilor socialmente periculoase sau care amenință valorile sociale, iar latura subiectivă privește atitudinea psihică a persoanei contravenientului față de fapta săvârșită și urmările sale ce se exprimă prin vinovăție. Deci, în lumina actualelor reglementări nu poate fi vorba contravenție săvârșită fără culpă, adică nu poate fi vorba de răspundere obiectivă.

Reglementările speciale de dreptul protecției mediului nu enumără cauzele care înlătură răspunderea contravențională.

---

[1] M. Of. nr. 40 din 17 ianuarie 2008.

[2] În art. 82 alin. (4) din Legea protecției mediului nr. 137/1995 era formulat următorul text: „Cuantumul amenzilor se actualizează anual prin hotărâre a Guvernului".

[3] Potrivit art. 96 alin. (4) din O.U.G. nr. 195/2005.

[4] A se vedea astfel de fapte printre contravențiile enumerate la pct. 249.

Contravențiile enumerate în art. 96 din O.U.G. nr. 195/2005 săvârșite în domeniul raporturilor de dreptul protecției mediului se constată, iar sancțiunile pecuniare se aplică de către: a) comisari și persoane împuternicite din cadrul Gărzii Naționale de Mediu și Administrației Rezervației Biosferei „Delta Dunării"; b)autoritățile administrației publice locale și personalul împuternicit al acestora; c) Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Internelor și Reformei Administrative prin personalul împuternicit, în domeniile lor de activitate, conform atribuțiilor stabilite prin lege. La fel, constatarea aceloraşi contravenții și aplicarea sancțiunilor corespunzătoare se realizează și de personalul structurilor de administrare și custozii ariilor naturale protejate, desigur numai pe teritoriul ariei naturale protejate administrate.

Actele de constatare a contravențiilor întocmite de agenții constatatori din cadrul autorităților arătate sunt acte procedurale, potrivit legii, cu toate efectele legale.

Potrivit art. 97 alin. (4) din Ordonanța de Urgență citată, contravenientul sancționat poate achita, pe loc sau în termen de cel mult 48 de ore de la data încheierii procesului-verbal ori, după caz, de la data comunicării acestuia, jumătate din minimul amenzii cu care a fost sancționat. Despre această posibilitate, agentul constatator trebuie să facă mențiune în procesul-verbal de constatare și sancționare a contravenției.

252. Răspunderea penală. O altă formă a răspunderii juridice la care recurge legiuitorul român pentru reprimarea încălcării normelor dreptului protecției mediului este cea penală, care contribuie cu ce cele mai severe mijloace la lupta împotriva poluării.

Răspunderea penală, ca formă a răspunderii juridice, există din momentul săvârșirii infracțiunii și constă în obligarea infractorului de a suporta consecințele săvârșirii ei[1)]. Pornind de la reglementările internaționale și a celor adoptate la nivelul Uniunii Europene cu privire la răspunderea penală în domeniul protecției mediului, în doctrina juridică din unele țări comunitare s-a lansat ideea recunoașterii unui drept penal comunitar al mediului.

Legea penală apără, în general în cadrul întregii ordini de drept, împotriva cimelor și delictelor contra mediului. Legea prevede care fapte constituie infracțiuni, pedepsele ce se aplică infracțiunilor respective și măsurile ce se pot lua în cazul săvârșirii acestor fapte. Infracțiunea este o faptă care prezintă pericol social[2)], săvârșită cu vinovăție. La stabilirea gradului de pericol social se ține seama de modul și mijloacele de săvârșire a faptei, de scopul urmărit, de împrejurările în care fapta a fost comisă, de urmarea produsă sau care s-ar fi putut produce, precum și de persoana și conduita făptuitorului. Vinovăția există când fapta care prezintă pericol social este săvârșită cu intenție sau din culpă.

[1)] A se vedea *M. Basarab*, Drept penal – partea generală, vol. I, Ed. Lumina Lex, 1997, p. 169.

[2)] Fapta care prezintă pericol social este orice acțiune sau inacțiune prin care se aduce atingere uneia din valorile prevăzute în Codul penal (țara, suveranitatea, independența, unitatea și indivizibilitatea statului, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, precum și întreaga ordine de drept) și pentru sancționarea căreia este necesară aplicarea unei pedepse.

Singurul temei al răspunderii penale este infracțiunea.

Cauzele care înlătură caracterul penal al faptei sunt: legitima apărare, starea de necesitate, constrângerea fizică și constrângerea morală, cazul fortuit, iresponsabilitatea, beția (independentă de voința autorului), minoritatea făptuitorului și eroarea de fapt.

Dreptul penal a jucat de la începuturi un rol important în reprimarea faptelor îndreptate împotriva mediului, normele sale fiind privite printre primele la care s-a recurs pentru protecția mediului. Într-adevăr, ca o reacție la efectele majore ale revoluției industriale în secolul al XIX-lea, Codul industrial german din 1845, Legea Waterworks Clauses din Marea Britanie din 1845, Legea franceză a activităților comerciale și industriale periculoase din 1879, Legea apelor din Spania (1879) au stabilit sancțiuni penale vizând combaterea diverselor contaminări asupra sănătății publice[1].

Criminalitatea care afectează mediul mondial are un dinamism deosebit, cu consecințe negative grave asupra elementelor de mediu, dar și pozitive asupra profiturilor realizate de către unii, nu de puține ori cu concursul factorilor politici, din depozitarea clandestină a deșeurilor toxice și periculoase, comerțul cu resurse naturale exploatate nelegal, de regulă în sistem de contrabandă etc. La astfel de efecte periculoase a apărut o reacție socială cvasiunanimă, solicitând intervenția legiuitorului penal pentru incriminarea fenomenului respectiv, adică „pentru a opera transferul axiologic de la „aprecierea criminologică" la „aprecierea juridico-penală"[2] a acestor fenomene. Problemele au fost tratate foarte decisiv și dezbătute la Congresul al VIII-lea al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentului delicvenților, de la Havana și la Congresului al IX-lea de la Cairo[3] pe aceeași temă, în 1990, precum și la Conferința Națiunilor Unite pentru Mediu și Dezvoltare, de la Rio de Janeiro, din 1992[4]. În aceste documente și dezbateri s-a subliniat existența unor teme prioritare ce trebuie să stea în atenția guvernelor și organizațiilor internaționale. Este deosebit de important faptul că, cu aceste ocazii, s-a recunoscut că normele de recomandare ale organismelor specializate sunt ineficace față de cerințele reale de protecție a mediului și s-a considerat necesară intervenirea asupra criminalității de mediu prin instituirea dreptului penal al mediului, incorporat în legislațiile naționale[5], dar realizat printr-o cooperare.

În Uniune Europeană, Consiliul Europei a pregătit un document comunitar cu titlul Convenția Europeană privind protecția mediului prin dreptul penal, care a fost

---

[1] A se vedea *J. Esteve Pardo*, Derecho del medio ambiente, Ediciones juridicas y sociales, Madrid, 2005, p. 119-131.

[2] *Șt. Țarcă*, op. cit., p. 293.

[3] A se vedea raportul prezentat la cel de-al VII-lea Congres al ONU, difuzat de ONU, New York, 1990, p. 139-140.

[4] A se vedea Raportul Conferinței ONU pentru Mediu și Dezvoltare, Document ONU, Rio de Janeiro, 1992.

[5] Instituirea unui „delict de poluare" s-a propus *de lege ferenda* în Senatul francez încă în anul 1978 unde, în art. 1, s-a propus următoarea formulare: „Oricine ar aduce atingere cu intenție ori culpă, direct sau indirect, sănătății omului ori calităților esențiale ale solului, apei ori aerului este culpabil de săvârșirea unui delict de poluare" (*M. Prieur*, Droit de l'environnement, Paris, Dalloz, 1984, p. 1026-1028).

adoptată la 4 noiembrie 1998 la Strasbourg. În acest document se stabilește obligația statelor părți de a dezvolta dreptul penal intern, în sensul stăpânirii gravelor pericole pentru mediu generate de o utilizare necontrolată a mijloacelor tehnice și o exploatare excesivă a resurselor. În acest document întâlnim îmbrățișarea și recomandarea incriminării la nivel sectorial și transsectorial a faptelor ilicite îndreptate împotriva mediului. Aceste recomandări au fost îmbrățișate și valorificate în codurile germane, spaniole, daneze, suedeze și, încă mai devreme, franceze.

Criminalitatea a afectat grav în ultimele două decenii elementele de mediu din țara noastră. O serie de activități, cum sunt defrișările masive legale și legale, importurile ilegale de substanțe toxice, comercializarea irațională a speciilor protejate și a produselor lor, corupția sub unele aspecte ș.a., alături de poluarea necontrolată și deteriorarea mediului au făcut ca legiuitorul să acorde o atenție mai mare legislației penale și așa inadecvate[1)], neadaptate la sarcinile crescute în privința protejării vieții ori sănătății umane, animală sau vegetală din cauza creșterii poluării, iar cei chemați să urmărească respectarea legilor și practica judecătorească să facă pași mai însemnați în privința unei activități consecvente de sancționare a faptelor incriminate de lege.

În doctrina noastră s-a arătat că dreptul penal trebuie nu numai să se adapteze mai bine și să proporționalizeze pedepsele cu prejudiciile de mediu, dar și să instituie o represiune a poluării, care nu se confundă cu represiunea contravențiilor sancționată prin norme administrative[2)]. Pentru a contribui mai bine la protecția mediului, foarte importantă este precizarea ca pedepsele pecuniare să fie însoțite de măsuri reparatorii și preventive, precum și de repunerea în situația anterioară, aplicarea de dispozitive depoluante[3)].

În ce privește infracțiunea de mediu (ecologică), vom defini noțiunea ei ca fiind fapta socialmente periculoasă, săvârșită cu vinovăție, ce amenință valorile și interesele în domeniul protecției mediului, constând în poluarea mediului sau în perturbarea activității de prevenire a poluării, reducerea și înlăturarea efectelor poluării. Infracțiunea de mediu reprezintă o categorie relativ nouă în cadrul infracțiunilor, și apare ca un element constitutiv al raportului de răspundere penală. În majoritatea cazurilor, infracțiunea de mediu creează o stare de pericol pentru viața și sănătatea ființelor vii, pentru elementele de mediu, ceea ce face ca ele să fie incriminate ca fapte socialmente periculoase, chiar dacă persoana și bunurile sale nu sunt amenințate direct.

Răspunderea pentru infracțiunile de mediu prezintă unele particularități și anume: specificul angajării ei este determinat de natura obiectului ocrotit de lege, adică cu

---

[1)] În Capitolul V din Parte specială a proiectului de Cod penal român, intitulată „Crime și delicte contra mediului înconjurător", s-a dorit înmănuncherea, descrierea și sancționarea faptelor respective legate de încălcarea regulilor privind protecția atmosferei, protecția apei, fondului piscicol și a vânatului, precum și protecția fondului forestier, cele legate de poluarea fonică și poluarea accidentală. Având în vedere că aceste aspecte sunt deja reglementate în legi speciale privind protecție mediului, s-a renunțat la repetarea lor în cod. Codul penal actualizat până la 12 februarie 2007 nu are o astfel de grupare a infracțiunilor „ecologice".

[2)] A se vedea *Șt. Țarcă*, op. cit., p. 298.

[3)] Ibidem.

preponderență de interese colective, reflectate în protejarea elementelor de mediu și specificul consecințelor faptelor incriminate. Pentru infracțiunile contra mediului pot fi sancționate și persoanele juridice. Faptele respective trebuie să fie săvârșite cu vinovăție.

Mai reținem că, prin neintrarea în vigoare a Legii nr. 301/2004, ridicarea ilicitului penal de mediu la nivelul Codului penal nu a devenit o realitate, sediul principal al infracțiunilor de mediu rămânând legislația mediului, înainte de toate O.U.G. nr. 195/2005 și unele legi speciale.

Sancțiunile prevăzute în această ordonanță sunt de trei feluri: închisoare, amendă penală și interzicerea unor drepturi.

În prezent, regimul juridic al categoriilor de infracțiuni de mediu și sancțiunile lor este reglementat nu de Codul penal, ci de legea-cadru al protecției mediului nr. 195/2005, în art. 98, cuprinse în patru grupe, în funcție de pedepsele stabilite.

Astfel, grupa 1 cuprinde infracțiunile care se pedepsesc cu închisoare de la trei luni la un an sau cu amendă penală de la 30.000 lei (RON) la 60.000 lei (RON) următoarele fapte, dacă au fost de natură să pună în pericol viața ori sănătatea umană, animală sau vegetală: arderea miriștilor, stufului, tufărișurilor și vegetației ierboase din ariile protejate și de pe terenurile supuse refacerii ecologice; poluarea accidentală datorită nesupravegherii executării lucrărilor noi, funcționării instalațiilor, echipamentelor tehnologice și de tratare și neutralizare, menționate în prevederile acordului de mediu și/ sau autorizației/ autorizației integrate de mediu.

În grupa a 2-a avem enumerate 14 fapte care constituie în acest domeniu infracțiuni și se pedepsesc cu închisoare de la șase luni la trei ani sau cu amendă penală de la 50.000 lei (RON) la 100.000 lei (RON), dacă au fost de natură să pună în pericol viața ori sănătatea umană, animală sau vegetală: poluarea prin evacuarea, cu știință, în apă, în atmosferă sau pe sol a unor deșeuri sau substanțe periculoase; nerespectarea restricțiilor sau interdicțiilor stabilite pentru protecția apei și a atmosferei, prevăzute în actele normative în vigoare; folosirea de momeli periculoase și de mijloace electrice pentru omorârea animalelor sălbatice și a peștilor, în scopul consumului sau al comercializării; producerea de zgomote peste limitele admise, dacă prin aceasta se pune în pericol grav sănătatea umană; nerespectarea restricțiilor și a interdicțiilor de vânat și pescuit ale unor specii protejate sau oprite temporar prin lege și în zonele cu un regim de protecție integrală, potrivit reglementărilor specifice; continuarea activității după suspendarea acordului de mediu sau autorizației/autorizației integrate de mediu; nesupravegherea și neasigurarea depozitelor de deșeuri și substanțe periculoase, precum și nerespectarea obligației de depozitare a îngrășămintelor chimice și produselor de protecție a plantelor numai ambalate și în locuri protejate; prezentarea, în lucrările privind evaluarea de mediu, evaluarea impactului asupra mediului, a bilanțului de mediu sau a raportului de amplasament a unor concluzii și informații false; producerea și/sau importul în scopul introducerii pe piață și utilizarea unor substanțe și preparate periculoase, fără respectarea prevederilor actelor normative în vigoare și introducerea pe teritoriul României a deșeurilor de orice natură în scopul eliminării acestora; importul și exportul unor substanțe și preparate periculoase interzise sau restricționate;

transportul și tranzitul de substanțe și preparate periculoase, cu încălcarea prevederilor legale în vigoare; omisiunea de a raporta imediat despre orice accident major; producerea, livrarea și utilizarea îngrășămintelor chimice și a produselor de protecție a plantelor neautorizate; desfășurarea de către persoanele juridice de activități cu organisme modificate genetic sau produse ale acestora, fără a solicita și obține acordul de import/export și/sau autorizațiile prevăzute de reglementările specifice.

În a 3-a grupă avem trei infracțiuni care se pedepsesc cu închisoare de la unu la cinci ani, dacă au fost de natură să pună în pericol viața ori sănătatea umană, animală sau vegetală: nerespectarea interdicțiilor privind utilizarea pe terenuri agricole de produse de protecție a plantelor sau îngrășăminte chimice; provocarea, datorită nesupravegherii surselor de radiații ionizante, a contaminării mediului și/sau a expunerii populației la radiații ionizante, omisiunea de a raporta prompt creșterea peste limitele admise a contaminării mediului, aplicarea necorespunzătoare sau neluarea măsurilor de intervenție în caz de accident nuclear; descărcarea apelor uzate și a deșeurilor de pe nave sau platforme plutitoare direct în apele naturale sau provocarea, cu știință, de poluare prin evacuarea sau scufundarea în apele naturale, direct sau de pe nave ori platforme plutitoare, a unor substanțe sau deșeuri periculoase.

În fine, în a 4-a grupă sunt enumerate infracțiunile de mediu care sunt pedepsite cu cea mai gravă sancțiune, închisoare de la doi la șapte ani, și anume: continuarea activității după dispunerea încetării acesteia; neluarea măsurilor de eliminare totală a substanțelor și preparatelor periculoase care au devenit deșeuri; refuzul intervenției în cazul poluării accidentale a apelor și a zonelor de coastă; refuzul controlului la introducerea și scoaterea din țară a substanțelor și preparatelor periculoase precum și introducerea în țară a culturilor de microorganisme, plante și animale vii din flora și fauna sălbatică, fără acordul eliberat de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului; aplicarea necorespunzătoare sau neluarea măsurilor de intervenție în caz de accident nuclear; provocarea, cu știință, de poluare prin evacuarea sau scufundarea în apele naturale direct sau de pe nave ori platforme plutitoare, a unor substanțe sau deșeuri periculoase.

Dacă refuzul intervenției în cazul poluării accidentale a apelor și a zonelor de coastă, precum și refuzul controlului, la introducerea și scoaterea din țară a substanțelor și preparatelor periculoase ori introducerea în țară a culturilor de microorganisme, plante și animale vii din flora și fauna sălbatică, fără acordul eliberat de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului au pus în pericol sănătatea sau integritatea corporală a unui număr mare de persoane, au avut vreuna dintre urmările prevăzute în art. 182 C.pen. Ori au cauzat pagubă materială importantă, pedeapsa este închisoarea de la trei la zece ani și interzicerea unor drepturi, iar în cazul în care s-a produs moartea uneia sau mai multor persoane ori pagube importante economiei naționale, pedeapsa este închisoarea de la șapte la douăzeci de ani și interzicerea unor drepturi.

Tentativa se pedepsește.

În privința unor aspecte procesuale, arătăm că art. 99 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2005 prevede următoarele: constatarea și cercetarea infracțiunilor se fac din oficiu de către organele de urmărire penală, conform competențelor legale. Iar alin. (2)

din același articol reglementează o particularitate, și anume: descoperirea și stabilirea, în exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege, de către comisarii Gărzii Naționale de Mediu, Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare, jandarmi și personalul împuternicit din cadrul Ministerului Apărării Naționale, a săvârșirii oricăreia dintre infracțiunile de mai sus, se aduce de îndată la cunoștința organului de urmărire penală competent potrivit legii de procedură penală.

Dintre reglementările legale speciale care pedepsesc unele fapte ca infracțiuni de mediu amintim Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice (republicată în 2006), unde în art. 54 alin. (1) se prevede că desființarea neautorizată, distrugerea parțială sau totală, exproprierea fără avizul Ministerului Culturii și Cultelor, degradarea, precum și profanarea monumentelor istorice constituie infracțiuni și se sancționează conform legii. Mai reținem dintre numeroasele reglementări de acest fel și prevederile art. 92 din Legea apelor nr. 107/1996, modificată în 2004 și 2006, care prevede: constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la un an la cinci ani evacuarea, aruncarea sau injectarea în apele de suprafață sau subterane, în apele maritime interioare sau în apele mării teritoriale de ape uzate, deșeuri, reziduuri sau produse de orice fel, care conțin substanțe în stare solidă, lichidă sau gazoasă, bacterii sau microbi, în cantități sau concentrații care pot schimba caracteristicile apei, făcând-o astfel dăunătoare pentru sănătatea și integritatea corporală a persoanelor, pentru viața animalelor și mediul, pentru producția agricolă sau industrială ori pentru fondul piscicol. În astfel de situații, pedeapsa este închisoare de la un an la trei ani sau amenda de la 40.000 lei (RON) la 70.000 lei (RON), iar dacă fapta este săvârșită din culpă închisoarea este de la șase luni la un an sau amenda de la 20.000 lei (RON) la 35.000 lei (RON). La fel constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la un an la trei ani sau cu amendă de la 40.000 lei (RON) la 70.000 lei (RON) depozitarea sau folosirea de îngrășăminte chimice, pesticide ori alte substanțe toxice periculoase în zonele de protecție a apelor. La fel, și în art. 93-104 din aceeași lege sunt enumerate mai multe fapte care constituie, în domeniul protecției apelor, infracțiune și se pedepsește cu închisoare sau cu amendă. Articolul 34 alin. (1) din Legea fondului cinegetic și a protecției vânatului nr. 103/1996, modificat și completat, stabilește: constituie infracțiunea de braconaj, în condițiile arătate în text, și se pedepsește cu închisoarea de la un an la trei ani căutarea, hăituirea, urmărirea, uciderea, rănirea, capturarea ori transportul vânatului sau orice activitate având drept scop dobândirea acestuia, art. 52 din O.U.G. nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice enumără multe infracțiuni și pedepsele aplicabile ș.a.

253. Răspunderea civilă. Înainte de a trece la analiza aspectelor de răspundere civilă în raporturile de dreptul protecției mediului precizăm că, în lumina reglementărilor legale în vigoare în materie, va trebui să distingem între răspunderea pentru prejudiciile patrimoniale suferite de persoane fizice și persoane juridice deținători ai elementelor de mediu, când vom folosi expresia de răspundere civilă, și răspunderea pentru prejudiciile cauzate mediului, care este denumit în legislație răspunderea de mediu cu referire la prevenirea și repararea prejudiciilor asupra mediului. În primul

caz, este vorba de aplicarea legislației civile clasice cu unele trăsături specifice ce rezultă din legislația de mediu, iar în cel de-al doilea caz avem de-a face cu o nouă formă a răspunderii juridice. În cadrul punctului întitulat răspundere civilă, ne vom rezuma la analiza doar a răspunderii pentru prejudiciile cauzate deținătorilor elementelor de mediu.

Prin acest demers, vom scoate în evidență deosebirile care există între răspunderea civilă delictuală clasică și specificul răspunderii civile delictuale intervenite în legătură cu mediul.

Pentru a defini noțiunea de răspundere civilă, vom porni de la ideea că ea este una din formele de manifestare clasice a răspunderii juridice, care apare ca o instituție deosebit de largă și complexă a dreptului civil[1], alcătuită din totalitatea normelor juridice care reglementează obligația oricărei persoane de a repara prejudiciul cauzat altuia prin fapta sa extracontractuală sau contractuală ori pentru care este chemat de lege să răspundă[2].

În legislația noastră civilă, inclusiv în Codul nostru civil[3], nu găsim o formulare legală și cuprinzătoare, de maximă generalitate a noțiunii de răspundere civilă. Ea a constituit o preocupare a doctrinei de drept civil, unde întâlnim mai multe accepțiuni și formulări care definesc noțiunea la care ne referim. La aceasta dorim să contribuim și noi cu formularea, după care răspunderea civilă este acea formă a răspunderii juridice care constă într-un raport juridic de obligații, în temeiul căruia o persoană fizică sau juridică este îndatorată să repare prejudiciul cauzat altei persoane prin fapta sa ori, în cazurile prevăzute expres de lege, prejudiciul pentru care este răspunzătoare[4].

Putem spune că răspunderea civilă este o instituție juridică alcătuită din totalitatea normelor de drept prin care se reglementează obligația persoanei de a repara prejudiciul cauzat altuia prin fapta sa ori pentru care este chemată de lege să răspundă. Această răspundere (cea civilă), ca și răspunderea juridică, în general, nu se confundă cu măsurile de constrângere statală, chiar dacă această din urmă constrângere poate interveni ca o consecință a răspunderii juridice. Dacă răspunderea civilă implică, în ultima instanță, folosirea forței de constrângere, măsura de constrângere nu este totdeauna precedată sau justificată de o răspundere rezultată dintr-un delict. Aceasta, deoarece măsura de constrângere poate interveni pur și simplu pentru respectarea sau realizarea unui drept, fără vreo implicație în domeniul răspunderii.

---

[1] A se vedea *I. Albu*, *V. Ursa*, Răspunderea civilă pentru daunele morale, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1979, p. 23.

[2] A se vedea *L. Pop*, Drept civil român. Teoria generală a obligațiilor, Ed. Lumina Lex, București, 1998, p. 164.

[3] În art. 998 C.civ. prevede: „Orice faptă a omului, care cauzează altuia prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat, a-l repara", iar art. 1000-1002 C.civ. adaugă că anumite persoane sunt obligate să repare și prejudiciul cauzat prin fapta altuia, precum și prejudiciile cauzate de lucrurile și animalele ce le au sub pază juridică sau de ruina edificiilor aflata în proprietatea lor.

[4] A se vedea: *E. Lupan*, Răspunderea civilă, Ed. Accent, Cluj-Napoca, 2003, p. 25; idem *R.I. Motica*, *E. Lupan*, Teoria generală a obligațiilor civile, Ed. Lumina Lex, București, 2005, p. 389

Deși răspunderea civilă are caracter sancționator, ea constituie o instituție juridică distinctă de alte instituții aparținătoare acestei ramuri de drept[1], cum sunt rezoluțiunea, rezilierea, nulitatea actelor juridice civile, resciziunea pentru cauză de leziune, revocarea donațiilor, nedemnitatea, acțiunea oblică și cea pauliană, incapacitatea de a primi o liberalitate, inopozabilitatea actelor juridice civile etc.

Sancțiunea răspunderii civile se aplică în cazul încălcării unor norme juridice civile și este asigurată de stat prin convingere și prin posibilitatea folosirii constrângerii. Răspunderea civilă își găsește temeiul, de regulă, în condamnarea socială a conduitei autorului faptei ilicite, iar prin excepție în stimularea unei persoane la o anumită activitate, în interesul societății.

Răspunderea civilă funcționează în scopul restabilirii raporturilor juridice care au fost vătămate. Din această cauză, fapta cauzatoare de prejudiciu constituie unul din izvoarele de obligații în dreptul civil.

Răspunderea civilă generează un drept, respectiv o obligație, pe când celelalte sancțiuni de drept civil, în principal, sting drepturi și obligații civile[2].

O altă deosebire dintre răspunderea civilă și alte sancțiuni civile privește efectele pe care le produce, spre deosebire de celelalte sancțiuni civile, care se caracterizează prin nerecunoașterea actelor juridice în cauză și lipsindu-le, în general, de eficiența juridică pentru care erau destinate.

Tot o deosebire este și faptul că, cu excepția răspunderii civile, toate celelalte sancțiuni de drept civil privesc obligații, ce se nasc din acte juridice civile sau evenimente, care sunt legate de acte juridice, adică din acte eminamente voluntare.

La fel, dacă în cazul răspunderii civile se sancționează, în general, conduita reprobabilă, antisocială, în cazul celorlalte sancțiuni de drept civil acest caracter reprobabil al activităților sancționate iese mai puțin în evidență.

În fine, acțiunea în despăgubire apare ca o acțiune subsidiară în raport cu alte acțiuni, adică nu se face apel la regula generală a răspunderii civile în cazul în care reclamantul poate primi satisfacție pe calea unei alte acțiuni.

Dacă mai adăugăm că răspunderea civilă diferă și de instituția acțiunii în restituire, pentru că, în timp ce prima presupune, în general, un fapt ilicit și culpabil, culpa lipsind doar în cazuri de excepție de la regula generală, cauzator de prejudiciu, celelalte implică, de regulă, acte voluntare și licite. De aceea, în cazul faptei generatoare de prejudicii, cuantumul daunelor se stabilește astfel, încât acesta să se repare integral, acțiunea în despăgubire apărând mult mai avantajoasă, decât multe alte acțiuni civile[3].

---

[1] A se vedea: *E. Lupan*, Sancțiunile de drept civil, în Analele Universității din Oradea, Seria drept, 1998, p. 7 și urm.; *M. Mureșan*, *D. Chirică*, Contribuții la studiul conceptului de sancțiune civilă (I), *Studia Universitatis Babeș-Bolyai*, *Iurisprudentia* nr. 2/1988; ibidem (II), 1, 1989.

[2] De pildă, revocarea donației, rezoluțiunea și rezilierea contractelor opresc nașterea drepturilor și, respectiv, a obligațiilor, sau nulitatea, nedemnitatea, acțiunea pauliană, prohibiția substituțiilor fideicomisare le limitează efectele.

[3] Astfel, de exemplu: îmbogățitul fără justă cauză va fi ținută să restituie numai în măsura îmbogățirii sale și a sărăcirii debitorului; în cazul gestiunii de afaceri, geratul nu este ținut decât pentru cheltuielile utile și necesare, dacă gestiunea a fost utilă; în cazul plății nedatorate,

Această formă a răspunderii juridice se fundamentează, în esență, pe două principii[1]: cel al reparării integrale a prejudiciului, care este principiul fundamental al acestei răspunderi, și care exprimă ideea înlăturării tuturor consecințelor dăunătoare ale unui fapt ilicit, în scopul repunerii victimei în situația anterioară, consacrat legislativ implicit în art. 998-999 C.civ., și principiul reparării în natură a prejudiciului[2], care exprimă activitatea sau operația materială, concretizată în: restituirea bunurilor însușite pe nedrept, înlocuirea bunului distrus cu altul de același fel, remedierea stricăciunilor sau defecțiunilor cauzate unui lucru, distrugerea sau ridicarea lucrărilor făcute cu încălcarea unui drept al altuia ș.a.[3] În Codul civil român nu există nici un text care să consacre expres obligația reparării în natură a prejudiciului, dar ea este recunoscută ca un principiu al întregii răspunderi civile.

Caracteristicile răspunderii civile pe care le vom enumera doar ne va ușura, în bună măsură, distingerea de această formă a răspunderii pe aceea care este obiectul principal al demersurilor noastre, răspunderea de mediu.

– Astfel, o caracteristică esențială a răspunderii civile este aceea că ea nu se declanșează din oficiu, ci numai la stăruința titularului dreptului subiectiv lezat, punând față în față victima faptei ilicite păgubitoare cu autorul acestei fapte.

– De regulă, răspunderea civilă are ca finalitate satisfacerea intereselor patrimoniale ale celui prejudiciat prin fapta ilicită.

– Sancțiunea civilă aplicabilă autorului faptei ilicite păgubitoare este, în esență, o obligație impusă de a repara prejudiciul, având menirea de a da satisfacție intereselor personale ale victimei prejudiciate, dar se învederează și ca un factor de prevenție, fiindcă se urmărește preîntâmpinarea săvârșirii în viitor a altor fapte păgubitoare, ceea ce împrumută sancțiunii civile un caracter complex.

– Răspunderea civilă intervine, de regulă, numai când fapta ilicită constituie atât o încălcare a dreptului obiectiv, cât și a unor drepturi subiective.

– La aprecierea culpei, se are în vedere gradul de diligență ce se poate pretinde persoanelor aflate în situația autorului faptei ilicite, adică dacă a luat măsurile de precauțiune care erau posibile pentru evitarea sau preîntâmpinarea prejudiciului pe care, în condiții identice, ar fi trebuit să le ia orice persoană. Aceasta înseamnă că aprecierea culpei nu se face în funcție de însușirile personale ale autorului faptei ilicite și nici în funcție de un etalon general de diligență aplicabil tuturor, ci totdeauna folosindu-se un etalon abstract – diligența maximă –, ce indică conduita ideală în situația respectivă. Aceasta este specificul culpabilității civile, ce are sursa în caracterul reparatoriu al răspunderii civile.

---

accipiensul va restitui tot ceea ce a primit nedatorat, buna sa credință producând efecte în ceea ce privește fixarea cuantumului restituirii

[1] În doctrina noastră juridică au fost formulate și alte păreri (a se vedea *I.M. Anghel*, în *I.M. Anghel, Fr. Deak, M.F. Popa*, Răspunderea civilă, Ed. Științifică, București, 1970, p. 24-27; *I. Albu, V. Ursa*, p. 36-37), care depășesc demersurile noastre din această lucrare, fapt pentru care aici nu le analizăm.

[2] A se vedea *L. Pop*, op. cit., p. 166-167.

[3] Ibidem, p. 169.

– Gradul de culpabilitate al făptuitorului nu joacă nici un rol în stabilirea răspunderii civile, ci hotărând asupra despăgubirilor, instanța se va orienta exclusiv după cuantumul prejudiciului suferit de victimă.

– Subiecți ai răspunderii civile pot fi atât persoane fizice, cât și persoane juridice.

– Răspunderea civilă are caracter patrimonial, ea vizând patrimoniul și asigurând înlăturarea consecințelor păgubitoare suferite de victimă. Autorul faptei ilicite nu este ținut să execute personal sancțiunea ce i-a fost aplicată, ci el poate fi substituit de către o altă persoană, în condițiile legii.

Desigur, comparând răspunderea civilă delictuală cu cea contractuală, putem evidenția unele particularități specifice ale fiecăreia dintre ele.

În ce privește funcțiile răspunderii civile, putem reține că, mai ales, răspunderea civilă delictuală, îndeplinește funcția preventiv-educativă și funcția reparatorie, care nu pot fi concepute separat.

Funcția preventiv-educativă apare cu un rol deosebit de important prin influența pe care o exercită asupra conștiinței oamenilor, determinată de natura juridică a răspunderii civile care este (atunci când se întemeiază pe culpă) o sancțiune specifică dreptului civil, cu caracter reparator, îndreptată împotriva patrimoniului persoanelor care săvârșesc fapte ilicite cauzatoare de prejudicii[1]. În acest fel, normele dreptului civil contribuie la diminuarea numărului faptelor ilicite păgubitoare și la respectarea obligațiilor asumate prin acte juridice[2] ori impuse de lege, previne cauzarea unor prejudicii noi. Răspunderea civilă îndeplinește și o funcție educativă, insuflând în conștiința oamenilor necesitatea de a acționa cu o grijă sporită de a nu prejudicia pe alții. Întrucât textul art. 998 C.civ. nu face referire la natura patrimonială sau nepatrimonială a prejudiciului a cărui cauzare atrage obligația respectivă, se poate concluziona că această obligație se impune atât pentru repararea unui prejudiciu patrimonial, cât și pentru repararea unor prejudicii nepatrimoniale (a daunelor morale).

Cu referire la fundamentul răspunderii civile, reamintim că această problemă a fost și este mult discutată în doctrină, în evoluția căruia au apărut, în timp, multe concepții, mai ales cu privire la răspunderea civilă delictuală., considerându-se, în principiu, că ea se întemeiază pe ideea de culpă (greșeală sau vinovăție)[3]. Treptat însă, concepția potrivit căreia angajarea răspunderii civile exclusiv pe temeiul culpei făptuitorului sau persoanei răspunzătoare s-a dovedit insuficient de cuprinzătoare și au fost construite noi teorii pentru explicarea acestei răspunderi, cel puțin în unele cazuri, pe un alt temei decât culpa.

Astfel au apărut mai multe teorii care se grupează în: teoria răspunderii subiective întemeiată, fără rezerve, pe culpă care este o sancțiune specifică dreptului civil, cu caracter reparator, aplicabilă numai în cazul săvârșirii de fapte ilicite cauzatoare de

---

[1] A se vedea *L. Pop*, op. cit., p. 170.

[2] A se vedea *M. Eliescu*, Răspunderea civilă delictuală, Ed. Academiei, București, 1972, p. 29.

[3] A se vedea *L. Pop*, Încercare de sinteză a evoluției principalelor teorii cu privire la fundamentul răspunderii civile delictuale, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Iurisprudentia* nr. 2/1986, p. 41-57.

prejudicii; teoria răspunderii obiective care, mai ales la început, nu s-a impus fără rezerve în doctrină și nu a fost însușită unitar în practică, a apărut în condițiile dezvoltării mașinismului concretizate, printre altele, în capacități de producție tot mai complexe care au făcut ca viața să devină tot mai greu de conciliată cu grija și prudența necesară pentru a evita accidentele și primejdiile ce puteau interveni într-o atare activitate; și teoria care explică această răspundere pe un temei mixt[1)], (teoria garanției cu diferite înțelesuri, în funcție de faptul că este vorba de răspunderea civilă indirectă, pentru fapta altuia sau pentru prejudiciile cauzate de lucruri, animale și ruina edificiului).

Până la intrarea în vigoare a Legii nr. 137/1995 privind protecția mediului, în lipsa unei reglementări speciale, repararea prejudiciilor cauzate în cadrul raportului juridic de protecție a mediului, ca și în alte țări, am apelat la regulile clasice ale răspunderii civile delictuale, cu luarea în considerare, în anumite privințe, a particularităților acestor relații sociale. În această perioadă, au fost deci aplicate regulile acestei forme a răspunderii, în sensul că persoana vătămată, deținătorul elementelor de mediu, a trebuit să dovedească în fața instanței de judecată vinovăția persoanei responsabile de producerea prejudiciului. Regulile aplicabile erau cele ale răspunderii subiective.

În aplicarea răspunderii civile delictuale subiective, nu se făcea distincție între prejudiciu cauzat persoanei și prejudiciu cauzat mediului. În privința fundamentului acestei răspunderi, s-au invocat culpa, răspunderea comitentului pentru fapta prepusului, abuzul de drept sau tulburările anormale de vecinătate. Nici noțiunea de prejudiciu nu era formulat în mod corespunzător etc.

În legislație, în doctrină și în practica judecătorească nu s-a cristalizat o soluție mai mult sau mai puțin fermă; soluțiile instanțelor judecătorești erau, de multe ori, contradictorii, nesigure.

În asemenea condiții, devenea clar că se impune adoptarea unei soluții legale corespunzătoare care are în vedere specificul relațiilor sociale respective; soluția era declararea obiectivă a răspunderii pentru prejudiciile „ecologice". Această răspundere obiectivă, independentă de culpă a fost formulată în art. 81 din Legea nr. 137/1995 care, cu toate că nu a soluționat problema, a însemnat un pas important pe drumul care ducea la soluția actuală. În doctrină și practica judecătorească s-a considerat că această răspundere se fondează pe ideea de risc. În acest fel, cel care prin activitatea sa creează pentru o altă persoană, care deține un element de mediu, un risc îl face responsabil pentru prejudiciul astfel cauzat acesteia, fără a fi necesar a se dovedi culpa sa.

Desigur, vom observa că și aici, în cazul riscului „ecologic", apar anumite particularități.

Poluarea, acest pericol latent, de o gravitate deosebită, aduce o schimbare negativă măsurabilă a unei resurse naturale sau o deteriorare de asemenea măsurabilă a unui serviciu legat de resursele naturale, poate surveni direct sau indirect. Pericolul latent poate fi și posibilitatea de a cădea într-o pagubă. În doctrina noastră, se susține (formulat aproape identic)[2)] că „Teoria răspunderii pentru risc a pornit inițial de la ideea de

[1)] A se vedea *L. Pop*, Drept civil român. Teoria generală a obligațiilor, p. 181 și urm.

[2)] Fără a face referire la lucrarea autorului de la care a preluat citatul.

justiție, potrivit căreia activitatea umană urmărește un profit, în consecință este corect ca orice prejudiciu pe care îl provoacă să fie reparat (*ubi emolumentum ibi onus*)"[1].

Ni se pare o apreciere corectă acea formulată în doctrină, după care, în dreptul (protecției) mediului, faptele generatoare de răspundere includ fie conduite ilicite, prin care se produc pagube „ecologice" și care sunt reprobabile prin ilicitatea lor, fie activități curente licite, dar care pot constitui cauze ale vătămărilor produse mediului[2]. Adăugăm însă că problema se poate observa și din alt punct de vedere. În legislația de protecție a mediului, în prezent (în doctrină mai de mult) se face distincție între consecințele faptelor: dacă, în cadrul raporturilor juridice de protecție a mediului, prejudiciul este cauzat persoanelor, sunt aplicabile regulile răspunderii civile delictuale subiective, cu toate consecințele pe care le implică această răspundere; atunci însă când prejudiciul este cauzat mediului, prevenirea și repararea acestuia nu se mai face după regulile răspunderii civile subiective, ci după reglementările prin care se transpune integral și se implementează corect[3] Directiva nr. 2004/35/CE privind răspunderea de mediu prin care se încearcă stabilirea unui cadru legislativ unitar în acest domeniu, adică după O.U.G. nr. 68/2007, consacrându-se astfel în dreptul nostru o formă nouă și distinctă a răspunderii juridice[4].

Considerăm că legislația și doctrina clasică a răspunderii pentru prejudiciul cauzat printr-o faptă ilicită săvârșită cu vinovăție vor fi prezente și pe mai departe și în raporturile de dreptul protecției mediului. Trecerea de la răspunderea civilă clasică la răspunderea introdusă prin O.U.G. nr. 68/2007 privește doar repararea prejudiciului cauzat mediului și nici aici nu toate, după cum vom vedea în cadrul secțiunii următoare. Prejudiciile cauzate în cadrul raporturilor de mediu, cu excepția celor reglementate în O.U.G. nr. 68/2007, se vor aplica în continuare normele dreptului civil, desigur prin adaptarea la particularitățile acestor raporturi juridice. Până când nu a existat nici o reglementare specială, stabilirea răspunderii pentru daunele «ecologice» se făcea în condițiile reglementate de art. 998-1003 C.civ., care consacră, pe lângă răspunderea directă pentru faptă proprie și răspunderea indirectă pentru fapta altuia, răspunderea pentru prejudiciile cauzate de lucrurile ce sunt sub paza noastră [art. 1000 alin. (1) C.civ.], răspunderea comitentului pentru fapta prepusului [art. 1000 alin. (3) C.civ.], răspunderea pentru ruina edificiului (art. 1002 C.civ.) și răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale[5] (art. 1001 C.civ.).

---

[1] *Șt. Țarcă*, op. cit., p. 322. Același citat este preluat (cu schimbarea unui singur cuvânt) de *M. Duțu*, Tratat..., 2007, op. cit., p. 518.

[2] A se vedea *D. Marinescu*, Tratat de dreptul mediului, 2003, p. 440.

[3] Chiar dacă, așa cum se arată în doctrină (*M. Duțu*, Tratat..., 2007, op. cit., p.499) în O.U.G. nr. 68/2007 putem constata „o serie de inexactități și redundanțe, precum delimitarea unei reparări complementare care, în fapt, compensează și una compensatorie, care, în realitate, nu compensează". Se mai remarcă și faptul că „spre deosebire de reglementarea relativ amănunțită și amplă aferentă modalităților de reparare a prejudiciului asupra biodiversității și resurselor hidrice, cea consacrată reparării pagubelor aduse solului rămâne succintă".

[4] A se vedea regimul juridic al acestei răspunderi în Secțiunea a 3-a din acest capitol.

[5] Potrivit art. 13 alin. (1) din Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic, în cazul pagubelor produse culturilor agricole, silvice și animalelor domestice de către exemplarele din

În dreptul protecției mediului, regulile clasice ale răspunderii civile au fost aplicate cu adaptări la particularitățile daunelor cauzate în cadrul relațiilor din acest domeniu, iar doctrina s-a preocupat de formularea unor teze proprii în privința răspunderii civile în dreptul protecției mediului. Astfel de teze au fost evidențiate atât în privința răspunderii subiective, cât și a celei obiective, dar fără a renunța la expresia „răspundere civilă". Numai după ce, pin Legea nr. 137/1995, a fost legiferată răspunderea obiectivă pentru prejudiciu, s-au făcut încercări pentru argumentarea unei răspunderi distincte, cu caracter reparator pentru pagubele cauzate în cadrul raporturilor de protecția mediului, dar datorită lipsei unei reglementări juridice adecvate, fără mare succes.

254. Răspunderea de mediu. Problema a început să capete contur după ce legiuitorul nostru a distins, în O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, răspunderea pentru prejudiciul adus mediului, în privința anumitor prejudicii în variantă obiectivă și, prin excepție, în variantă subiectivă, de răspunderea civilă delictuală și, mai ales, după ce a fost adoptată și a intrat în vigoare O.U.G. nr. 68/2007 privind răspunderea de mediu cu referire la prevenirea și repararea prejudiciului asupra mediului[1)] prin care sunt transpuse prevederile Directivei Consiliului și Parlamentului European 2004/35/CE privind răspunderea de mediu cu referire la măsurile preventive și de reparare[2)], care trebuia transpusă până la 30 aprilie 2007 și care a fost modificată prin Directiva 2006/21/CE din 15 martie 2006 cu privire la gestionarea reziduurilor din industria extractivă, care trebuia transpusă de statele membre, deci și de România, până la 1 mai 2008.

Reținem că obiectivul adoptării și intrării în vigoare a Directivei nr. 2004/35/CE a constat în stabilirea unui cadru legislativ unitar în acest domeniu în țările membre ale Comunității Europene, ce a impus transpunerea integrală și implementarea corectă a ei, ceea ce s-a și realizat prin adoptarea O.U.G. nr. 68/2007. Astfel, s-a completat cadrul legislativ existent în materia formelor răspunderii aplicabile în raporturile de dreptul protecției mediului din țara noastră cu un document legislativ foarte important care asigură nu numai o reglementare unitară, dar și una distinctă a răspunderii pentru „prejudiciul de mediu", care este o formă autonomă a răspunderii și se distinge prin conținutul său și procedurile sale de răspunderea disciplinară, contravențională, administrativă, penală sau civilă.

Prin adoptarea și aplicarea O.U.G. nr. 68/2007 nu se aduce nici o atingere legislației comunitare și celei naționale care reglementează mai sever desfășurarea oricăror activități ce intră sub incidența ei și stabilește reguli și pentru cazul conflictelor de jurisdicție[3)]. La fel, ea nu aduce nici o atingere prevederilor legislației speciale din domeniul gospodăririi apelor, protecției speciilor, habitatelor naturale și solului și nici

---

speciile de faună de interes cinegetic, se acordă despăgubiri. În alin. (3) al aceluiași articol se stabilește că răspunderea civilă pentru pagubele cauzate de vânatul din speciile strict protejate revine autorității publice centrale care răspunde de protecția mediului.

[1)] M. Of. nr. 446 din 29 iunie 2007.

[2)] J.O.U.E. nr. L 143 din 30 aprilie 2004.

[3)] A se vedea art. 3 alin. (3) din O.U.G. nr. 68/2007.

celor privind recuperarea prejudiciului cauzat proprietății sau persoanei[1]. Ordonanța de Urgență nu aduce atingere nici dreptului operatorului de a-şi limita răspunderea, conform legislației care implementează Convenția internațională privind limitarea răspunderii pentru creanțe maritime (LLMC) din 1976, la care România a aderat prin Legea nr. 284/2006, inclusiv orice amendament ulterior la convenție, sau Convenția de la Strasbourg privind limitarea responsabilității în navigație pe căile navigabile interioare (CLNI) din 1988, inclusiv orice amendament la convenție[2].

Prevederile ordonanței de urgență nu se aplică prejudiciului cauzat mediului ori amenințării iminente cu un astfel de prejudiciu, dacă este produs cu caracter de conflict armat, ostilități, război civil sau insurecție ori de un fenomen natural având caracter excepțional, inevitabil şi insurmontabil. La fel, aceste prevederi sunt inaplicabile[3]: prejudiciului asupra mediului sau oricăror amenințări iminente cu un astfel de prejudiciu care decurg dintr-un incident pentru care răspunderea sau compensarea este reglementată de una dintre convențiile internaționale la care România este parte[4]; riscurilor nucleare sau prejudiciului asupra mediului ori amenințării iminente cu un astfel de prejudiciu, care pot fi cauzate de activitățile ce intră sub incidența Tratatului privind Comunitatea Europeană a Energiei Atomice ori sunt cauzate de un incident sau activitate pentru care răspunderea ori compensarea sunt reglementate de oricare din instrumentele internaționale prevăzute de lege[5], inclusiv de orice amendamente

---

1) A se vedea O.U.G. nr. 68/2007, art. 43 şi 44.

2) A se vedea O.U.G. nr. 68/2007, art. 5 alin. (1).

3) Conform O.U.G. nr. 68/2007, art. 4.

4) Este vorba de convențiile internaționale care reglementează răspunderea sau compensarea pentru incidentele din domeniul transporturilor şi anume: a) Convenția internațională privind răspunderea civilă pentru pagubele produse prin poluare cu hidrocarburi, încheiată la Londra la 27 noiembrie 1992, la care România a aderat prin O.G. nr. 15/2000, cu modificările ulterioare; b) Convenția internațională din 27 noiembrie 1992 privind stabilirea unui Fond internațional pentru compensarea daunelor provocate prin poluarea cu hidrocarburi; c) Convenția internațională din 23 martie 2001 privind răspunderea civilă pentru pagubele produse prin poluarea cu combustibil de consum de la nave; d) Convenția internațională din 3 mai 1996 privind răspunderea şi compensația pentru daune în legătură cu transportul pe mare al substanțelor periculoase şi toxice; e) Convenția din 10 octombrie 1989 privind răspunderea civilă pentru pagubele produse în timpul transportului pe şosea, cale ferată şi cu vase de navigație fluvială a mărfurilor periculoase (a se vedea Anexa 4 la O.U.G. nr. 68/2007).

5) În anexa 5 la O.U.G. nr. 68/2007 stabileşte următoarele instrumente internaționale care reglementează răspunderea sau compensarea pentru incidentele din domeniul nuclear: a) Convenția de la Paris din 29 iulie 1960 privind răspunderea civilă în domeniul energiei nucleare şi Convenția Suplimentară de la Bruxelles din 31 ianuarie 1963; b) Convenția de la Viena din 21 mai 1963 privind răspunderea civilă pentru daune nucleare, la care România a aderat prin Legea nr. 106/1992 pentru aderarea României la Convenția privind răspunderea civilă pentru daune nucleare şi la Protocolul comun referitor la aplicarea Convenției de la Viena şi a Convenției de la Paris; c) Convenția din 12 septembrie 1997 privind compensațiile suplimentare pentru daunele nucleare, ratificată de România prin Legea nr. 5/1999; d) Protocolul comun din 21 septembrie 1988 privind punerea în aplicare a Convenției de la Viena şi a Convenției de la Paris, la care România a devenit parte prin Legea nr. 106/1992 pentru aderarea României la

ulterioare ale acestora, la care România este parte; activităților al căror scop principal îl reprezintă apărarea națională sau securitatea internațională ori celor al căror unic scop îl reprezintă apărarea împotriva dezastrelor naturale; utilizării în scopuri agricole a nămolului provenit din stațiile de epurare a apelor uzate urbane, tratat conform unui standard aprobat; prejudiciului cauzat de o emisie, eveniment sau incident care a avut loc înainte de 30 aprilie 2007; prejudiciului cauzat de o emisie, eveniment sau incident care a avut loc pe data sau după data de 30 aprilie 2007 și a fost determinat de o activitate specifică ce a avut loc și s-a terminat înainte de data de 30 aprilie 2007; și, în fine, prejudiciului produs în urma unei emisii, a unui eveniment sau a unui accident, de la producerea căruia au trecut mai mult de 30 de ani.

În domeniile arătate unde nu se aplică prevederile O.U.G. nr. 68/2007 răspunderea va fi în continuare civilă delictuală sau, de la caz la caz, contractuală, subiectivă sau obiectivă, cu trăsături specifice, în funcție de reglementările legale.

Acest act normativ deosebit de important stabilește cadrul de reglementare al răspunderii de mediu, bazată pe principiul „poluatorul plătește", în scopul prevenirii și reparării prejudiciului cauzat mediului.

Convenția privind răspunderea civilă pentru daune nucleare și la Protocolul comun referitor la aplicarea Convenției de las Viena și a Convenției de la Paris; e) Convenția de la Bruxelles din 17 decembrie 1971 privind răspunderea civilă în domeniul transportului maritim al materialului nuclear.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY

Capitolul II
Regimul juridic al răspunderii de mediu

255. Terminologie. Aplicarea unitară a principiilor dreptului comunitar cu privire la răspunderea pentru daune „ecologice" nu se poate realiza corect în toate țările Uniunii Europene decât folosind aceeași terminologie și în legislația comunitară și în cele naționale, soluție impusă și de existența prejudiciilor „ecologice" transfrontaliere, care impune cooperarea între statele comunitare atât în privința prevenirii, cât și, mai ales, în privința reparării acestora.

De la adoptarea, la 14 mai 1993, de către Comisia Europeană a „Cărții verzi", prin elaborarea și adoptarea, la 9 februarie 2000, a „Cărții albe privind responsabilitatea de mediu", prin publicarea la 23 ianuarie 2002 a propunerii Parlamentului European și a Consiliului privind responsabilitatea de mediu în vederea prevenirii și reparării pagubelor ecologice, și până la adoptarea și intrarea în vigoare a Directivei nr. 2004/35/CE privind răspunderea de mediu referitoare la prevenirea și repararea prejudiciului adus mediului, prin modificarea la 26 ianuarie 2004 propunerea Parlamentului European și a Consiliului, au fost făcute demersuri importante, principiale, la nivelul continentului nostru, în majoritatea cazurilor în consens, și până la urmă s-a stabilit în legislația comunitară denumirea de răspundere de mediu.

Terminologie respectivă a fost folosită în documentele comunitare consecvent de la început, optând astfel pentru o nouă instituție juridică și constituind un regim de responsabilitate cu caracter public, specific, de natură preponderent administrativă.

Expresia răspunderea de mediu este consacrată în legislația noastră de protecția mediului prin O.U.G. nr. 68/2007, aprobată prin Legea nr. 19/2008, după modelul comunitar, așa cum ne-am angajat potrivit art. 226 din Tratatul Comunității Europene, și astfel vidul legislativ în domeniul răspunderii de mediu în legislația românească a început să dispară, iar denumirea acestei forme a răspunderii juridice a fost consacrată în legislația protecției mediului.

256. Considerații generale privind regimul răspunderii pentru prejudiciul cauzat mediului. Instituția răspunderii de mediu, care este o răspundere mai mult de natură administrativă, decât civilă (în sens clasic), poate fi caracterizată prin următoarele:

– este, cu prioritate, o răspundere obiectivă, independentă de culpă;

– ea se aplică daunelor de mediu și amenințărilor iminente cu un prejudiciu atunci, când ele rezultă din activități profesionale enumerate de lege;

– ea intervine și în cazul oricărei amenințări cu un astfel de prejudiciu determinate de aceeași activități;

– se declară, în mod unilateral, de un organ al administrației publice de specialitate, de Agenția Județeană pentru Protecția Mediului și cu un rol important al comisariatelor județene ale Gărzii de Mediu;

– activitatea de protecție a mediului este realizată de persoane și organe competente în vederea ocrotirii, mai ales, a unui interes public major, care determină caracterul imperativ al normelor juridice care fac parte din instituția răspunderii de mediu;

– persoanele fizice și persoanele juridice părți ai raportului juridic de protecție a mediului se află în raport de subordonare, respectiv supraordonare, care se deosebește de raporturile de drept administrativ, deoarece scopul fiecăreia are caracter comun, urmărindu-se prevenirea și repararea prejudiciului de mediu.

Prevenirea este principiul dominant în materie prin care se urmărește evitarea conflictelor. Cel mai important lucru este detectarea și prevenirea apariției situațiilor litigioase. Printre scopurile urmărite de legislația de care ne ocupăm figurează, înainte de toate, tocmai prevenirea prejudiciilor ce se pot cauza mediului, iar dacă acest lucru s-a produs minimalizarea consecințelor respective.

257. Principiile răspunderii de mediu. În urma încheierii Tratatului de la Maastricht, realizarea creșterii durabile în privința mediului a devenit una din sarcinile Comunității Europene. În acest context, putem afirma că principiile la care ne referim sunt interpretabile. De aceea, s-a considerat că un studiu al politicilor actuale de mediu este mult mai important decât încrederea în principii. Cu toate acestea, principiile în general, în cazul nostru principiile răspunderii de mediu constituie un important punct de referință în ceea ce privește propunerile organelor Uniunii Europene și deciziile Curții Europene.

Prevenirea și repararea pagubelor rezultate din poluarea mediului și refacerea acestuia tinde spre uniformizare în cadrul țărilor comunitare. Această tendință presupune, înainte de toate, elaborarea unor teze sau principii, ca idei călăuzitoare în materie, care să orienteze pe legiuitor și pe cei ce aplică legea, pe de o parte, spre o corectă și, pe cât e posibil, atotcuprinzătoare reglementare a relațiilor de protecție a mediului sub aspectul prevenirii poluării și înlăturării consecințelor apărute asupra mediului, iar pe de altă parte, soluționarea litigiilor apărute[1)].

În cazul principiilor răspunderii de mediu vom avea în vedere ideile călăuzitoare ale acestei instituții ale dreptului protecției mediului și nu pe acelea care aparțin întregii ramuri de drept, cu precizarea însă că unele dintre principiile instituției răspunderii de mediu reapar și în cadrul principiilor ramurii noastre de drept.

Principiul „poluatorul plătește" are în vedere ideea suportării de către poluator a tuturor cheltuielilor legate fie de prevenirea, fie de combaterea poluării, ca și cele privitoare la refacerea mediului poluat, internalizând costurilor pentru protecția mediului și utilizarea instrumentelor economice. În principiu, poluatorul trebuie să suporte costul poluării, cu preocuparea cuvenită pentru interesul public. Acest principiu are orientare spre piață, în sensul că dacă prețurile reflectă „adevărul ecologic" piața poate fi considerată un instrument important pentru reducerea poluării, pentru prevenirea poluării și repararea prejudiciului cauzat. Totuși, aplicarea eficientă a acestui principiu nu este ușoară, deoarece aplicarea sa presupune o relație liniară cauză-efect, dar relația om-mediu este multicauzală, neliniară, cumulativă și complexă. Aceasta face dificilă

[1)] A se vedea și principiile generale ale dreptului protecției mediului tratate la pct. 32.

deslușirea poluatorului. Evaluarea monetară a costurilor externe se dovedește a fi dificilă, datorită problemelor metodologice. Aceasta este unul dintre motivele pentru care principiul se aplică cu dificultate. Și aceasta în pofida faptului că Directiva 2004/35/CE și transpunerea sa prin O.U.G. nr. 68/2007 au adus îmbunătățiri substanțiale în această privință.

Acest principiu consolidează, după ce în prealabil a fost introdus în dreptul protecției mediului prin art. 95 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, legitimarea regimului răspunderii fără culpă în anumite domenii ale răspunderi în raporturile de protecția mediului. În legătură cu acest principiu reținem precizarea făcută în Considerentul 2 din Directiva 2004/35/CE după care se presupune „ca exploatantul a cărui activitate a cauzat un prejudiciu asupra mediului ori o amenințare iminentă cu un asemenea prejudiciu„ să fie ținut responsabil din punct de vedere financiar, în scopul de a incita exploatanții să adopte măsuri și să dezvolte practici proprii care să minimizeze riscurile financiare aferente". În acest fel, acest principiu contribuie și la formarea și dezvoltarea conștiinței de mediu, care este una dintre cele mai importante căi de realizare a cointeresării în protecția și dezvoltarea mediului[1)].

Principiul prevenirii a stat în atenția legiuitorului actual. În această privință există trei interpretări: prevenirea înseamnă protecție la sursă; ideea minimizării, în sensul că poluarea minimă este cea mai bună cale de prevenire, care este mai radicală; iar cea mai radicală interpretare a acestui principiu este că trebuie avute în vedere interesele generațiilor viitoare, care este „criteriul durabilității". Legiuitorul nostru, în actuala reglementare legală, acordă o atenție egală prevenirii și reparării prejudiciului asupra mediului[2)].

Principiul neretroactivității regimului de răspundere pentru poluare. Prin conținutul său, acest principiu urmărește ca prejudiciile cauzate mediului anterior intrării în vigoare a legislației actuale să fie guvernate de reglementările în vigoare în momentul săvârșirii faptelor cauzatoare de prejudiciu. Dificultatea în legătură cu respectarea corectă a acestui principiu constă în stabilirea sensului unei poluări care produce efecte în viitor. Am văzut că textul art. 4 alin. (2) lit. e) din O.U.G. nr. 68/2007 prevede că reglementările din acest act normativ nu se aplică „prejudiciului cauzat de o emisie, eveniment sau incident care a avut loc înainte de 30 aprilie 2007" (s.n.).

Principiul compensării prejudiciului este interpretat neuniform la nivel internațional. Detaliile privind momentul și modalitatea de plată a compensării se uniformizează treptat și lent, datorită faptului că în această privință nu există decât reglementări cu caracter general. Principiul 13 din Declarația de la Rio de Janeiro considera necesar ca statele să-și elaboreze legi naționale privind răspunderea și compensarea victimelor poluării și a altor pagube aduse mediului, ceea ce astăzi a devenit realitate. Desigur, pentru asta statele trebuie să coopereze cu mai mare promptitudine și determinare pentru a elabora acte normative internaționale suplimentare referitoare la răspunderea și compensarea efectelor nefavorabile produse prin prejudicii aduse mediului prin

---

1) A se vedea *E. Lupan*, Dreptul mediului, 2001, p. 335.

2) A se vedea art. 1 din O.U.G. nr. 68/2007.

activități aflate în propria jurisdicție sau sub propriul control, în zone aflate în afara jurisdicției naționale[1].

Principiul coerenței exprimă ideea că între părțile acestui raport juridic și între alte elemente ale sale (faptă, prejudiciu etc.) există o legătură strânsă, că regimul de răspundere nu este stabilit independent de regimul de prevenire a poluării. Coerență există și între activitățile potențial periculoase și caracterul obiectiv al răspunderii, precum și între activitățile care nu sunt considerate ca periculoase și răspunderea subiectivă, bazată pe culpă. În această privință, legea noastră actuală în materie a făcut un pas important.

Principiul subsidiarității reprezintă necesitatea ca măsurile de protecție a mediului să fie luate la nivel adecvat, ținându-se seama de nivelul de poluare, de acțiunile necesare în cauză și zona geografică ce trebuie protejată. Acest principiu reprezintă deci ideea necesității implicării organelor centrale, regionale, județene sau locale în cazurile în care acest lucru poate îmbunătății situația. Această idee este, de altfel, dificil de definit. În general, subsidiaritatea este un instrument pentru definirea nivelului optim de acțiune, uneori nivel european, alteori un conglomerat, adică nivel european și național în același timp. În esență însă, subsidiaritatea urmărește ca competențele să fie alocate către cele mai scăzute nivele posibile, iar politica și strategiile să fie centralizate numai în cazul în care problemele nu pot fi rezolvate eficient la nivel local. Multă vreme, subsidiaritatea a fost, la nivelul Uniunii Europene, sinonim cu minimul de armonizare. Statele membre aveau libertatea de a introduce standarde ecologice mai stricte decât la nivelul uniunii, cu toate că nevoia unei armonizări minime și a standardelor comune era acceptată. Mai nou, subsidiaritatea a devenit un sinonim și pentru „renaționalizare" și „dereglementare". Mai nou, la nivel european nu se propun norme și valori limită pentru Uniunea Europeană, ca un întreg, ci se limitează la a propune o metodologie și schimbul de informații, iar standardele fundamentale se introduc la nivel național. În unele cazuri, acest lucru sporește libertatea de a introduce standarde naționale foarte riguroase, în alte cazuri legislația UE devine insuficientă și încetează a fi o garanție eficientă pentru protecția mediului. În această privință, Directiva nr. 2004/35/CE a adus unele îmbunătățiri.

Principiul responsabilității de mediu se aplică prejudiciilor cauzate mediului și amenințărilor iminente ale acestora, dar numai dacă ele rezultă din activitățile profesionale enumerate de lege și numai din moment ce este posibil să se stabilească legătura de cauzalitate între prejudiciu și activitatea respectivă.

Principiul proporționalității exprimă ideea că măsurile preventive și cele reparatorii trebuie să fie proporționale cu amenințarea iminentă și cu prejudiciul cauzat, trebuind să conducă la evitarea producerii prejudiciului, respectiv la îndepărtarea efectelor poluării.

258. Domeniul de reglementare. Politica de mediu, care nu reprezintă o activitate sau principii, declarații ori mecanisme ale protecției mediului, ci un sistem care cuprinde toate aceste elemente în deplină interacțiune între ele. Ea conține nu numai

[1] A se vedea *R.M. Petrescu-Mag*, op. cit., p. 51.

scopuri, obiective şi priorităţi, ci şi metode şi instrumente necesare atingerii lor. Politica de mediu este folosită de legiuitor nu numai pentru utilizarea durabilă a mediului, ci şi pentru conservarea şi protejarea sa, inclusiv prin stabilirea domeniului de reglementare cu ajutorul diferitelor forme ale răspunderii juridice. În această politică de mediu se integrează organic reglementarea regimului răspunderii de mediu care, în acord cu orientarea exprimată în Directiva nr. 2004/35/CE, în Secţiunea a 2-a a O.U.G. nr. 68/2007 stabileşte domeniul unde se aplică reglementarea privind răspunderea de mediu cu referire la prevenirea şi repararea prejudiciului asupra mediului.

Domeniul la care ne referim şi-a găsit reglementarea în art. 3-5 din ordonanţa de urgenţă cu referire la regimul răspunderii obiective, ca regulă generală, pentru prejudiciile cauzate mediului de anumite activităţi. Se impune deci, înainte de toate, a distinge şi circumscrie următoarele două noţiuni: activităţile care pot genera prejudiciile asupra mediului şi prejudiciul asupra mediului. După aceea, va trebui să ne referim la atribuţiile autorităţilor competente în materie şi la obligaţiile operatorilor. Vom distinge apoi acţiunile preventive de acţiunile reparatorii şi vom examina dreptul la acţiune în materia răspunderii pentru mediu. O altă problema la care dorim să ne referim este suportarea şi recuperarea costurilor şi în materie şi ne vom referi şi la instrumentele financiare utilizate în procedura acestei răspunderi. Urmează apoi o prezentare a problemelor privitoare la cooperarea cu state membre ale Uniunii Europene şi, în fine sancţiunile aplicabile în caz de încălcare a prevederilor O.U.G. nr. 68/2007.

259. Activităţile care pot genera prejudicii asupra mediului. În răspunderea civilă este vorba de „faptă ilicită"[1] sau „fapta omului"[2], înţeleasă în sensul de activitate materială, de fapte comisive sau omisive săvârşite cu intenţia de a cauza altuia un prejudiciu.

Având în vedere particularităţile specifice ale răspunderii de mediu, faţă de răspunderea civilă delictuală de drept comun, în dreptul protecţiei mediului avem o reglementare aparte în care se foloseşte o altă terminologie şi se stabilesc concret evenimentele cauzatoare de prejudicii.

Expresia folosită de legiuitorul nostru pentru a nominaliza astfel de evenimente este „activitate profesională". Prin această expresie trebuie să înţelegem participarea

---

[1] În practica judecătorească nu există nici o îndoială şi în doctrina la fel e consideră că fapta omului, pentru a atrage răspunderea civilă, trebuie să fie ilicită. Fapta poate fi privită ca o manifestare perceptibilă simţurilor noastre, adică gândirea exteriorizată, materializată, opusă simplelor procese psihice, neexteriorizate . Într-un alt sens, mai larg, fapta cuprinde, pe lângă manifestarea externă a omului, şi urmările sau efectele acesteia, concretizate pe planul dreptului în modificarea unor raporturi sau situaţii juridice existente (*I.M. Anghel*, în *I.M. Anghel, Fr. Deak, M.F. Popa*, op. cit., p. 73). Faptele sunt deosebit de variate. De aceea, enumerarea lor este imposibilă şi ar fi şi inutilă. O faptă ilicită este nepermisă, oprită de lege, o faptă prin care se contravine dreptului obiectiv şi prin care se încalcă şi dreptul subiectiv sau interesele legitime ale persoanei prejudiciate (a se vedea *L. Pop*, Drept civil român. Teoria generală a obligaţiilor, 1998, p. 212). Când este vorba de inacţiune, fapta este ilicită numai dacă norma de drept obligă la săvârşirea unei anumite acţiuni şi acest lucru nu se întâmplă (a se vedea şi *E. Lupan* în *R.I. Motica, E. Lupan*, op. cit., p. 419-420).

[2] A se vedea art. 998 C.civ.

activă și conștientă și folosirea sistematică a forțelor proprii la desfășurată în cadrul unei activități economice, afaceri sau unei întreprinderi, indiferent de caracterul său privat sau public, profit sau nonprofit.

Răspunderea de mediu intervine în următoarele două situații: pentru prejudicii asupra mediului cauzate prin activități profesionale enumerate în anexa nr. 3 la O.U.G. nr. 68/2007; și pentru prejudicii asupra speciilor și habitatelor naturale protejate și pentru oricare amenințări iminente[1)] cu un astfel de prejudiciu cauzat de orice activitate profesională alta decât cele prevăzute în anexa nr. 3, ori de câte ori operatorul acționează cu intenție sau din culpă.

A. Răspunderea pentru prejudiciul asupra mediului cauzat de activități profesionale.

Prejudiciul asupra mediului poate fi cauzat de orice tip de activitate profesională expres prevăzută de lege[2)]. Activitățile pentru care răspunderea de mediu este obiectivă sunt următoarele:

1. Funcționarea instalațiilor care fac obiectul procedurii de autorizare integrată de mediu[3)], cu excepția instalațiilor sau părți ale instalațiilor utilizate pentru cercetare, dezvoltare și testare de produse și procese noi;

2. Activitățile de gestionare a deșeurilor, inclusiv colectarea, transportul, valorificarea și eliminarea deșeurilor periculoase, precum și inspecția și controlul acestor operațiuni și monitorizarea postînchidere a depozitelor de deșeuri care fac obiectul autorizării sau înregistrării[4)], precum și operarea instalațiilor cu incinerare[5)];

3. Toate evacuările în apele interioare de suprafață care necesită o autorizare prealabilă[6)];

4. Toate evacuările substanțelor în apele subterane, care necesită o autorizare prealabilă[7)];

5. Evacuarea sau injectarea unor poluanți în apele de suprafață sau subterane, care necesită un aviz, o autorizație sau o înregistrare pe baza unor reguli general obligatorii[8)];

---

1) Prin amenințare iminentă cu un prejudiciu se înțelege o probabilitate suficientă de producere a unui prejudiciu asupra mediului în viitorul apropiat.

2) A se vedea anexa 3 la O.U.G. nr. 68/2007.

3) Conform prevederilor anexei nr. 1 la O.U.G. nr. 152/2005 privind prevenirea și controlul integrat al poluării, aprobată cu modificări prin Legea nr. 84/2006.

4) Potrivit prevederilor O.U.G. nr. 78/2000 privind regimul deșeurilor, aprobată cu modificări prin Legea nr. 426/2001, cu completările ulterioare. Activitățile de gestionare a deșeurilor presupun, între altele, operarea depozitelor de deșeuri conform H.G. nr. 349/2005 privind depozitarea deșeurilor precum și operarea instalațiilor cu incinerare, conform H.G. nr. 128/2002 privind incinerarea deșeurilor, cu modificările și completările ulterioare.

5) Conform H.G. nr. 128/2002 privind incinerarea deșeurilor, cu modificările și completările ulterioare.

6) Conform H.G. nr. 351/2005 privind aprobarea Programului de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor și pierderilor de substanțe prioritar periculoase, cu modificările și completările ulterioare.

7) Conform aceleiași hotărâri.

8) Conform Legii nr. 107/1996, cu modificările și completările ulterioare.

6. Prelevările de apă şi acumulările de apă de suprafaţă, care fac obiectul unei autorizări prealabile[1];

7. Producerea, utilizarea, depozitarea, procesarea, încărcarea/umplerea recipienţilor, eliberarea în mediu şi transportul pe amplasament a:

a) substanţelor şi preparatelor periculoase prevăzute de lege[2];

b) produselor de protecţie a plantelor prevăzute de lege[3];

c) produselor biocide prevăzute de lege[4];

8. Transportul rutier, feroviar, pe căi navigabile interioare, maritim sau aerian al mărfurilor periculoase sau poluante definite în legi[5];

9. Orice utilizare în condiţii de izolare, inclusiv transportul microorganismelor modificate genetic, conform prevederilor legislaţiei în domeniu privind utilizarea în condiţii de izolare a organismelor modificate genetic;

10. Orice introducere deliberată în mediu, orice transport sau orice introducere pe piaţă a organismelor modificate genetic, conform legislaţiei în domeniu privind introducerea deliberată în mediu şi pe piaţă a organismelor modificate genetic;

11. Transportul transfrontier al deşeurilor în, înspre sau dinspre Uniunea Europeană, care necesită o autorizaţie prealabilă sau care este interzis conform legii[6].

B. Răspunderea pentru prejudiciul asupra speciilor şi habitatelor naturale protejate şi pentru oricare ameninţare iminentă cu un astfel de prejudiciu cauzat de orice activitate profesională, alta decât cele prevăzute de anexa nr. 3 la O.U.G. nr. 68/2007.

Această răspundere de mediu se aplică totdeauna ori de câte ori operatorul a acţionat cu intenţie sau din culpă.

Reglementările răspunderii de mediu se aplică prejudiciului asupra mediului sau unei ameninţări iminente cu un astfel de prejudiciu, cauzate cu poluarea cu caracter

---

[1] Conform aceleiaşi legi.

[2] A se vedea art. 7 din O.U.G. nr. 200/2000 privind clasificarea, etichetarea şi ambalarea substanţelor şi preparatelor chimice periculoase, aprobată cu modificări prin Legea nr. 451/2001, cu modificările şi completările ulterioare.

[3] A se vedea art. 3 din H.G. nr. 1.559/2004 privind procedura de omologare a produselor de protecţie a plantelor în vederea plasării pe piaţă şi a utilizării lor pe teritoriul României, cu modificările şi completările ulterioare.

[4] A se vedea art. 10 lit. c) din H.G. nr. 956/2005 privind plasarea pe piaţă a produselor biocide, cu modificările ulterioare.

[5] A se vedea anexa la H.G. nr. 1.374/2000 pentru aprobarea Normelor privind aplicarea etapizată, în traficul intern, a prevederilor Acordului European referitor la transportul rutier internaţional al mărfurilor periculoase – A.D.R., încheiat la Geneva la 30 septembrie 1957, la care România a aderat prin Legea nr. 31/1994, cu modificările ulterioare, sau în anexa la O.G. nr. 49/ 1999 privind transportul mărfurilor periculoase pe calea ferată – RID, aprobată cu modificări prin Legea nr. 788/2001, sau în Ordinul ministrului transporturilor, construcţiilor şi turismului nr. 323/2006 pentru aprobarea sistemului de informare şi monitorizare a traficului navelor care intră/ies în(din apele naţionale navigabile ale României.

[6] Potrivit Regulamentului Consiliului nr. 259/93/CEE privind supravegherea şi controlul transporturilor de deşeuri în, înspre şi dinspre Comunitatea Europeană (începând cu 12 iulie 2007, trimiterea la acest regulament se consideră a fi făcută la Regulamentul Parlamentului European şi al Consiliului nr. 1.013/2006/CE).

difuz, numai când se poate stabili o legătură de cauzalitate între prejudiciu și activitățile operatorilor individuali.

260. Noțiunea de prejudiciu asupra mediului. Activitățile la care ne-am referit sunt absolut necesare, dar insuficiente pentru a angaja răspunderea de mediu. Ele trebuie să aibă ca urmare un prejudiciu.

În dreptul civil, prin prejudiciu (daună sau pagubă) se înțelege rezultatul dăunător, de natura patrimonială sau nepatrimonială, efect al încălcării drepturilor subiective și intereselor legitime ale unei persoane[1]. Oricât de condamnabilă ar fi o faptă ilicită, răspunderea civilă nu poate interveni decât dacă, prin fapta ilicită, s-a cauzat un prejudiciu ce trebuie, potrivit legii, să fie reparat[2]. Altfel, fapta ilicită este lipsită de orice importanță și efect. „Mai mult decât atât, răspunderea civilă delictuală se reduce – conform art. 998-1003 C.civ. – la repararea pagubelor cauzate. Deci, prejudiciul este nu numai condiția răspunderii, dar și măsura ei, în sensul că autorul răspunde numai în limita prejudiciului cauzat"[3].

În dreptul protecției mediului, definiția prejudiciului asupra mediului „are o importanță capitală, întrucât în funcție de ea se determină tipul și întinderea acțiunilor în răspundere posibile, precum și sancțiunile aplicabile"[4]. Calificarea unei fapte cu efect negativ asupra mediului este dificilă, datorită caracterului ambiguu al noțiunii de daună adusă mediului, dar nu imposibilă.

Toate felurile de prejudicii posibile în domeniu, și nu numai prejudiciul asupra mediului, este definit, în general, în art. 2 pct. 52 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, ca fiind „efectul cuantificabil în cost al daunelor asupra sănătății oamenilor, bunurilor sau mediului, provocat prin poluanți, activități dăunătoare ori dezastre"[5]. Tot un fel de prejudiciu în general este definit și în O.U.G. nr. 68/2007 după care este vorba de o schimbare negativă măsurabilă a unei resurse naturale[6] sau o deteriorare măsurabilă a unui serviciu legat de resursele naturale, care poate surveni direct sau indirect. Această definiție a prejudiciului este valabil și în cazul răspunderii civile.

Actuala reglementare[7] definește distinct noțiunea de prejudiciu asupra mediului (inclusiv cel determinat de elementele aeropurtate), care sunt cuprinse în trei categorii și vizează atât prejudiciile directe, cât și pe cele indirecte.

---

[1] A se vedea *I. Albu, V. Ursa*, op. cit., p. 29.

[2] A se vedea *E. Lupan*, în *R .I .Motica, E. Lupan*, op. cit., p. 421.

[3] *Fr. Deak* în *I.M. Anghel, Fr. Deak, M.F. Popa*, op. cit., p. 81.

[4] *M. Duțu*, Tratat..., 2007, op. cit., p.494.

[5] Reamintim că în prima lege generală a protecției mediului din țara noastră (nr. 9/1973), noțiunea de prejudiciu nu a fost definită, întrucât se aplica în totalitate regimul răspunderii civile delictuale. În Legea protecției mediului nr. 137/1995 prejudiciul era definit ca „efet cuantificabil în cost al daunelor asupra sănătății oamenilor, bunurilor sau mediului provocat de poluanți, activități dăunătoare sau dezastre" (anexa nr. 1) deci cu referire la toate felurile prejudicii cauzabile prin poluare.

[6] Adică a speciilor și habitatelor naturale protejate, apelor și solului.

[7] Art. 2 pct. 13 din O.U.G. nr. 68/2007.

a) Prejudiciul asupra speciilor şi habitatelor naturale protejate, adică orice prejudiciu care are efecte semnificative negative asupra atingerii sau menţinerii unei stări favorabile de conservare a unor astfel de habitate sau specii; caracterul semnificativ al acestor efecte se evaluează în raport cu starea iniţială, ţinând cont de criteriile stabilite de lege. Prejudiciile cauzate speciilor şi habitatelor naturale protejate nu includ efectele negative identificate anteriori, care rezultă din acţiunile unui operator care a fost autorizat în mod expres de autorităţile competente în concordanţă cu prevederile legale în vigoare.

Criteriile pentru stabilirea caracterului semnificativ al efectelor unui prejudiciu asupra speciilor protejate şi habitatelor naturale sunt stabilite în anexa nr. 1 la O.U.G. nr. 68/2007. Se stabileşte că caracterul semnificativ al oricărui prejudiciu care are efecte negative asupra atingerii sau menţinerii stării favorabile de conservare a habitatelor sau speciilor trebuie evaluat în raport cu stadiul conservării la momentul producerii prejudiciului, cu serviciile furnizate de atractivitatea şi utilitatea pe care ele o oferă şi capacitatea lor de regenerare naturală. Schimbările semnificative negative ale stării iniţiale se determină cu ajutorul datelor măsurabile. Exemple în acest sens sunt: numărul de indivizi, densitatea lor sau suprafaţa pe care o ocupă; rolul specific al indivizilor sau al suprafeţei prejudiciate în legătură cu conservarea speciilor sau a habitatelor, raritatea speciilor sau habitatului evaluată la nivel local, regional sau naţional, inclusiv la nivel comunitar; capacitatea de răspândire a speciilor, conform dinamicii specifice acelor specii sau acelei populaţii, viabilitatea lor sau capacitatea de regenerare naturală a habitatului în funcţie de dinamica specifică a speciilor caracteristice sau populaţiilor lor; capacitatea speciilor sau a habitatelor de a se reface, într-un timp scurt după producerea prejudiciului, fără nici o intervenţie, cu excepţia unor măsuri de protecţie crescută, la o stare care tinde, exclusiv datorită dinamicii speciilor sau habitatului, să fie considerată echivalentă sau superioară stării iniţiale.

Prejudiciul care are un efect dovedit asupra sănătăţii umane trebuie considerat ca fiind prejudiciu semnificativ.

Nu sunt considerate ca prejudicii semnificative: variaţiile negative care sunt mai mici decât fluctuaţiile naturale considerate normale în cazul speciilor sau habitatului respectiv; variaţiile negative datorate unor cauze naturale sau rezultate dintr-o intervenţie legată de managementul normal al siturilor, astfel cum sunt specificate în bazele de date ale habitatelor, în documentele specifice sau aşa cum au fost realizate anterior de către proprietari sau operatori; prejudiciul cauzat speciilor sau habitatelor pentru care s-a stabilit că se vor reface într-o perioadă scurtă de timp şi fără intervenţie, fie la starea iniţială, fie la o stare care tinde, exclusiv datorită dinamicii speciilor sau habitatului, să fie considerată echivalentă sau superioară stării iniţiale.

b) Prejudiciul asupra apelor este orice deteriorare care are efecte adverse semnificative asupra stării ecologice, chimice şi/sau cantitative şi/sau potenţialului ecologic al acestei surse naturale regenerabile, vulnerabile şi limitate. Obiectivele de protecţie a apelor şi a ecosistemelor acvatice nu se consideră neîndeplinite şi deci nu este poluare atunci, când nerealizarea unei stări bune a apelor subterane, a unei stări ecologice bune sau, acolo unde este cazul, a unui potenţial ecologic bun ori nerealizarea prevenirii

deteriorării stării corpului de apă de suprafaţă sau subterană este rezultatul unor noi modificări ale caracteristicilor fizice ale unui corp de apă de suprafaţă sau al modificării nivelului corpurilor de apă subterane. La fel şi nerealizarea prevenirii deteriorării de la starea foarte bună la starea bună a corpurilor de apă este rezultatul unor noi activităţi umane, în scopul dezvoltării durabile. Toate acestea însă numai atunci când sunt întrunite cumulativ următoarele condiţii: sunt întreprinse toate etapele practice pentru reducerea impactului negativ asupra stării corpurilor de apă; motivele acestor modificări sau deteriorări sunt stabilite şi explicate în mod specific în schema directoare, iar obiectivele sunt revizuite la fiecare şase ani; motivele acestor modificări sau deteriorări sunt de interes public deosebit şi/sau beneficiile aduse mediului sau societăţii de realizarea obiectivelor stabilite sunt depăşite de beneficiile noilor modificări sau degradări aduse sănătăţii umane, menţinerii siguranţei vieţii umane sau dezvoltării durabile; în fine, deservirea folosinţelor beneficiare, care a condus la acele modificări sau deteriorări ale corpurilor de apă, nu poate fi realizată din motive de fezabilitate tehnică sau din cauza costurilor disproporţionate prin alte mijloace care sunt o opţiune semnificativ mai bună din punctul de vedere al protecţiei mediului

Deteriorarea temporară a stării corpurilor de apă nu se consideră încălcare a prevederilor legii apelor, dacă aceasta este rezultatul unor circumstanţe cu cauze naturale de forţă majoră, care apar în mod excepţional sau care nu pot fi prevăzute, cum sunt inundaţiile extreme şi seceta prelungită, sau dacă este rezultatul circumstanţelor datorate accidentelor care nu pot fi prevăzute în mod rezonabil şi numai dacă sunt îndeplinite următoarele condiţii: sunt întreprinse toate etapele practice pentru prevenirea deteriorării suplimentării a stării corpurilor de apă şi pentru a nu se compromite realizarea obiectivelor de protecţia apelor şi a ecosistemelor acvatice din alte corpuri de apă; stabilirea în schema directoare a condiţiilor în care pot fi declarate circumstanţele excepţionale sau care nu pot fi prevăzute în mod rezonabil, inclusiv adoptarea indicatorilor adecvaţi; includerea în programul de măsuri din schema directoare a măsurilor ce trebuie luate în astfel de condiţii excepţionale şi care nu trebuie să compromită refacerea calităţii corpului de apă odată ce circumstanţele sunt încheiate; efectele circumstanţelor care sunt excepţionale sau care nu pot fi în mod rezonabil prevăzute sunt reanalizate anual în conformitate cu legea şi sunt luate toate măsurile practice în scopul aducerii corpului de apă la starea sa anterioară efectelor acelor circumstanţe cât mai curând rezonabil din punct de vedere practic; în fine, un rezumat al efectelor circumstanţelor şi al măsurilor luate sau ce urmează a fi luate potrivit legii este cuprins în schema directoare la următoarea reactualizare a acesteia[1)].

c) Prejudiciul asupra solului este orice contaminare a sa, care reprezintă un risc semnificativ pentru sănătatea umană, care este afectată negativ ca rezultat al introducerii directe sau indirecte a unor substanţe, preparate, organisme sau microorganisme în sol sau în subsol.

Din cele arătate la lit. a)-c), putem observa că sesizarea prejudiciilor respective este destul de dificilă şi presupune cunoştinţe profesionale şi atenţie deosebită din partea

[1)] A se vedea art. 2^5 care a fost introdus în Legea apelor prin Legea nr. 310/2004 (M. Of. nr. 584 din 30 iunie 2004).

celor ce urmăresc acest lucru. Ele sunt cauzate la „bunuri colective" și au un caracter ecologic, nu economic, deși nu numai solul și apa, ci și speciile și habitatele naturale protejate oferă avantaje economice deosebite, adevărat greu cuantificabile.

261. Competențe în stabilirea și luarea măsurilor preventive și reparatorii. Articolul 1 din O.U.G. nr. 68/2007 stabilește nu numai cadrul general de reglementare al răspunderii de mediu, prin care se urmărește prevenirea și repararea prejudiciului asupra mediului, ci cuprinde și reguli concrete privitoare la obligațiile anumitor autorități publice de specialitate referitoare la protecția mediului.

În acest sens, autoritatea competentă pentru stabilirea și luarea măsurilor preventive[1)] și reparatorii[2)], precum și pentru evaluarea caracterului semnificativ al prejudiciului asupra mediului este, potrivit art. 6 alin. (1) din Ordonanță, agenția județeană pentru protecția mediului (A.J.P.M.).

Un operator care prin activitatea sa a cauzat prejudicii mediului sau o amenințare iminentă cu un astfel de prejudiciu va răspunde pentru aceasta, dacă poluatorul este identificat, prejudiciul este semnificativ, concret și cuantificabil și dacă există o legătură de cauzalitate între prejudiciu și activitatea poluatorului.

În cazul în care autorul activității nu poate fi identificat, nu-și îndeplinește obligațiile legale de prevenire sau reparare a prejudiciului ori este exceptat de la răspundere, A.J.P.M. va stabili măsurile preventive. În acest scop, ea se va consulta cu comisariatele județene ale Gărzii Naționale de Mediu, dar, în funcție de factorul de mediu potențial afectat, ea se mai poate consulta și cu alte autorități și/sau instituții, cum sunt: direcțiile bazinale de apă; consiliile științifice organizate la nivelul ariilor naturale protejate; oficiile de studii pedologice și agrochimice județene; sau inspectoratele teritoriale de regim silvic și de vânătoare.

În cazul unei amenințări iminente cu un prejudiciu asupra mediului, legea obligă pe operator să ia imediat măsurile preventive[3)] necesare și, în termen de două ore de la luarea la cunoștință a apariției amenințării, să informeze A.J.P.M. și comisariatul județean al GNM[4)], cu privire la: datele de identificare ale operatorului; momentul și locul apariției amenințării iminente; elementele de mediu posibil a fi afectate; măsurile demarate pentru prevenirea prejudiciului; alte informații considerate relevante de operator. Desigur, măsurile preventive trebuie să fie proporționale cu amenințarea imineră. Ele trebuie să conducă la evitarea producerii prejudiciului, luând în considerare principiul precauției în luarea deciziilor. În continuare, în termen de o oră de la finalizarea măsurilor preventive, operatorul trebuie să informeze autoritățile de mai sus despre măsurile întreprinse și eficiența lor. Se poate întâmpla ca amenințarea iminentă

---

1) Prin *măsuri preventive* înțelegem orice măsuri luate ca răspuns la un eveniment, o acțiune sau o omisiune care a creat o amenințare iminentă cu un prejudiciu asupra mediului, în scopul prevenirii sau diminuării prejudiciului.

2) Prin *măsuri reparatorii* înțelegem orice acțiune sau un ansamblu de acțiuni, inclusiv măsuri de reducere a prejudiciului sau măsuri interimare menite să refacă, să reabiliteze sau să furnizeze o alternativă echivalentă pentru aceste resurse sau servicii.

3) A se vedea Cap. II Secțiunea 1 din O.U.G. nr. 68/2007.

4) A se vedea ibidem art. 10 alin. (1).

să persiste, operatorul trebuie să informeze, în termen de șase ore de la momentul la care a constatat ineficiența măsurilor luate, A.J.P.M. și comisariatul județean al GNM cu privire la următoarele: măsurile întreprinse pentru prevenirea prejudiciului; evoluția situației în urma aplicării măsurilor preventive; alte măsuri suplimentare, după caz, care se iau pentru prevenirea înrăutățirii situației.

În astfel de situații, A.J.P.M. poate exercita următoarele atribuții: să solicite operatorului să furnizeze informații despre orice amenințare iminentă cu un prejudiciu asupra mediului sau despre orice caz suspect de amenințare iminentă; să solicite operatorului să ia măsurile preventive necesare; să dea operatorului instrucțiuni despre măsurile preventive necesar a fi luate; să ia măsurile preventive necesare. Înainte de a exercita această din urmă atribuție, conducătorul agenției județene de protecție a mediului va solicita operatorului să ia măsurile preventive. Prin excepție de la această obligație, conducătorul agenției județene poate lua măsurile preventive necesare în situația în care operatorul: nu și-a îndeplinit obligațiile prevăzute de lege sau nu s-a conformat prevederilor cuprinse în art. 11 lit. b) sau c); nu poate fi identificat sau nu are obligația de a suporta costurile conform prevederilor legii.

În Capitolul 2 Secțiunea a 2-a din O.U.G. nr. 68/2007, sunt reglementate acțiunile reparatorii pentru cazul producerii unui prejudiciu asupra mediului. În această ipoteză, operatorul informează, în cel mult două ore de la producerea prejudiciului, A.J.P.M. și comisariatul județean al GNM despre următoarele: datele de identificare ale operatorului; momentul și locul producerii prejudiciului cauzat mediului; caracteristicile prejudiciului respectiv; cauzele care au generat prejudiciul; elementele de mediu afectate; și măsurile demarate pentru prevenirea extinderii sau agravării prejudiciului cauzat mediului; precum și – eventual – alte informații considerate relevante de operator.

Legea stabilește pentru această ipoteză două obligații ale operatorului[1]: a) o primă îndatorire este de a acționa imediat pentru a controla, izola, elimina sau, în caz contrar, pentru a gestiona poluanții respectivi și/sau orice alți factori contaminați. Prin acestea se urmărește limitarea sau prevenirea extinderii prejudiciului asupra mediului și a efectelor negative asupra sănătății umane sau agravării deteriorării serviciilor; b) să ia măsurile reparatorii necesare, care trebuie să fie proporționale cu prejudiciul cauzat și să conducă la îndepărtarea efectelor prejudiciului. Pentru aceasta trebuie să se ia în considerare principiul precauției[2] în luarea deciziilor.

Operatorii sunt chemați deci să identifice măsurile reparatorii posibile care să asigure repararea prejudiciului asupra mediului.

---

[1] A se vedea ibidem art. 14 lit. a).

[2] Reamintim că principiul precauției se găsește în strânsă dependență cu principiul prevenirii. În adoptarea deciziilor, când nu se mai poate evita o atingere adusă mediului, trebuie să se manifeste precauție, adică o precauție sau o diligență maximă. Deși principiul precauției nu are încă, în dreptul nostru un sens exact și unic, acesta poate fi interpretat ca o atitudine de prudență rezonabilă, dar poate fi văzut ca o atitudine de prudență rezonabilă, dar poate fi interpretat ca un nou fundament. Acest principiu, în etapa actuală, presupune fie să nu se acționeze, fie să se ia măsuri juridice și de altă natură pentru a limita viitoarele efecte negative asupra mediului. În orice caz, absența de certitudine nu trebuie să întârzie adoptarea de măsuri vizând să prevină un risc de pagube grave și ireversibile.

Astfel, repararea prejudiciului adus apelor sau speciilor ori habitatelor naturale protejate se realizează prin aducerea acestora la starea inițială, printr-o reparare primară, complementare și compensatorie.

Repararea primară înseamnă orice măsură de remediere care readuce resursele naturale prejudiciate și/sau serviciile afectate la starea inițială sau la o stare apropiată de aceasta. Repararea primară are ca scop readucerea resurselor naturale și/sau serviciile prejudiciate la starea inițială sau la o stare apropiată de aceasta. La identificarea măsurilor de reparare primară se iau în considerare opțiunile de acțiune menite să readucă direct resursele naturale și serviciile la starea lor inițială în ritm accelerat, ori cele de recuperare pe cale naturală.

Reparare complementară înseamnă orice măsură de remediere întreprinsă cu privire la resursele naturale și/sau serviciile pentru a compensa faptul că repararea primară nu a condus la refacerea completă a acestor resurse și/sau servicii prejudiciate. În cazul în care resursele naturale și/sau serviciile prejudiciate nu revin la starea inițială, se recurge la repararea complementară prin care se urmărește furnizarea la nivel al resurselor naturale și/sau serviciilor inclusiv, după caz, într-un sit alternativ, similar cu cel care ar fi fost furnizat, dacă situl prejudiciat ar fi revenit la starea sa inițială. Atunci, când este posibil și oportun, situl alternativ trebuie să fie legat geografic de situl prejudiciat, luând în considerare interesele populației afectate.

Repararea compensatorie înseamnă orice măsură întreprinsă pentru a compensa pierderile interimare[1)] de resurse naturale și/sau de servicii care au loc între data producerii prejudiciului și momentul în care repararea primară își produce pe deplin efectul. Prin această reparare se urmărește compensarea pierderilor interimare de resurse naturale și de servicii, până la refacerea acestora. Compensarea constă, în esență, în îmbunătățiri suplimentare aduse habitatelor naturale și speciilor protejate sau apelor, fie în situl prejudiciat, fie într-un alt sit alternativ. Ea nu constă într-o compensare financiară acordată publicului.

La identificarea măsurilor de reparare complementară și compensatori, determinarea complexității celor două feluri de măsuri de reparare se utilizează, în primul rând, abordările vizând o echivalentă „resursă la resursă" sau „serviciu la serviciu". În cadrul acestor abordări, au prioritate acțiunile care furnizează resurse naturale și/sau servicii de același tip, calitate și cantitate cu cele prejudiciate. Când acest lucru nu este posibil, se furnizează resurse naturale și/sau servicii alternative (reducerea calității măsurilor poate fi compensată cu un număr mai mare de măsuri de reparare, de pildă).

Atunci, când nu se poate utiliza varianta „resursă la resursă" sau „serviciu la serviciu", se folosesc tehnicile alternative de evaluare. A.J.P.M. în colaborare cu A.N.P.M. pot stabili metoda care trebuie folosită (de exemplu, evaluarea monetară, pentru a determina amploarea măsurilor reparatorii complementare și compensatorii necesare). Atunci, când se poate face o evaluare a pierderilor de resurse și/sau servicii, însă

[1)] *Pierderi interimare* înseamnă pierderi care rezultă din faptul că resursele naturale și/sau serviciile prejudiciate nu-și pot îndeplini funcțiile ecologice sau nu pot furniza servicii alto resurse naturale sau publicului până când își fac efectul măsurile primare sau complementare. Nu constau în compensarea financiară acordată publicului.

evaluarea înlocuirii resurselor naturale și/sau serviciilor nu se poate realiza într-un timp util sau la un cost rezonabil, A.J.P.M. în colaborare cu A.N.P.M. pot alege măsurile reparatorii al căror cost este echivalent cu valoarea monetară estimată a resurselor naturale și/sau serviciilor pierdute.

Aceste două feluri de măsuri reparatorii (reparatorii complementare și compensatorii) se stabilesc astfel, încât să furnizeze resurse naturale și/sau servicii suplimentare, ținând seama de perioada de timp necesară și de cerințele de planificare a măsurilor reparatorii (de pildă, cu cât este mai lungă perioada de revenire la starea inițială, cu atât va fi mai mare numărul măsurilor reparatorii compensatorii care vor fi luate, toate celelalte rămânând egale).

Totdeauna când repararea primară nu conduce la readucerea mediului la starea inițială, se iau măsuri de reparare complementară. În afară de aceasta, pentru a compensa pierderile interimare suferite se recurge la repararea compensatorie.

În ce privește repararea prejudiciului asupra apelor, speciilor sau a habitatelor naturale protejate implică, la fel, îndepărtarea oricărui risc semnificativ cu impact negativ asupra sănătății umane.

O problemă deosebită este alegerea opțiunilor reparatorii.

Potrivit anexei 2 la O.U.G. nr. 68/2007, opțiunile rezonabile reparatorii se evaluează folosind cele mai bune tehnologii disponibile. Criteriile în această materie sunt: a) efectul fiecărei opțiuni asupra sănătății și securității populației; b) costul punerii în aplicare a opțiunii; c) șansele de reușită a fiecărei opțiuni; d) măsura în care fiecare opțiune va preveni viitoare prejudicii și va evita prejudicii colaterale care s-ar putea produce ca rezultat al punerii în aplicare a acestei opțiuni; e) măsura în care fiecare din aceste opțiuni are efecte favorabile asupra fiecărei componente a resursei naturale și/sau serviciului; f) măsura în care fiecare opțiune ține cont de aspectele sociale, economice și culturale relevante și de alți factori relevanți specifici locului; g) termenul necesar pentru ca refacerea prejudiciului asupra mediului să fie efectivă; h) măsura în care fiecare opțiune conduce la refacerea zonei prejudiciate; i) legătura zonei cu zona prejudiciată.

Aceste tehnologii se aleg după criteriile care rezultă din întreaga reglementare din legislația noastră privind protecție mediului. Într-adevăr, la evaluarea diferitelor opțiuni reparatorii identificate pot fi alese măsuri reparatorii primare, care nu restabilesc în întregime starea inițială a apelor sau a habitatelor naturale ori speciilor protejate care au fost prejudiciate ori măsuri care produc o refacere mai lentă. Decizia respectivă poate fi luată numai dacă resursele naturale și/sau serviciile existente ale sitului primar ca urmare a deciziei, sunt compensate prin intensificarea acțiunilor complementare sau compensatorii în scopul furnizării unui nivel similar al resurselor și/sau serviciilor așa cum existau.

Agenția locală pentru protecția mediului este abilitată să decidă că nu este necesar a se lua măsuri suplimentare reparatorii în următoarele două cazuri: a) măsurile reparatorii deja luate garantează că nu mai există nici un risc semnificativ care să afecteze în mod negativ sănătatea umană, apele sau speciile și habitatele naturale protejate; b) costul măsurilor reparatorii care trebuie luate pentru atingerea stării inițiale sau a unui nivel similar ar fi disproporționat în raport cu beneficiile de mediu așteptate.

Repararea prejudiciului asupra solului a fost deja examinată în cadrul pct. 147 din acest tratat, fapt pentru care nu revenim asupra acestor probleme.

În privința acțiunilor reparatorii, conducătorul A.J.P.M. are, potrivit art. 15 din O.U.G. nr. 68/2007, posibilitatea exercitării următoarelor atribuții: poate solicita operatorului să furnizeze informații suplimentare despre orice prejudiciu care s-a produs și despre măsurile luate conform legii; să acționeze, să solicite operatorului să acționeze la rândul său sau să dea operatorului instrucțiuni pentru a controla, a izola, a elimina imediat sau, în caz contrar, pentru a gestiona poluanții respectivi și/sau alți factori contaminați, în scopul limitării sau prevenirii extinderii prejudiciului asupra mediului și a efectelor adverse asupra sănătății umane sau agravării deteriorării serviciilor; să solicite operatorului să ia măsurile reparatorii necesare; să indice operatorului sau să dea acestuia instrucțiuni despre măsurile reparatorii necesare a fi luate; să ia el măsurile reparatorii necesare. Subliniem deci că, înainte să ia el măsurile reparatorii necesare, conducătorul A.J.P.M. solicită operatorului să ia măsurile reparatorii necesare. Dar A.J.P.M. poate lua măsurile reparatorii necesare, în situația în care operatorul nu își îndeplinește obligațiile legale [a se vedea art. 13 și art. 14 alin. (1)] ori nu a acționat imediat pentru a controla, izola, elimina sau gestiona poluanții respectivi și/sau orice alți factori contaminați ori nu s-a conformat prevederilor art. 15 lit. b), c) sau d), când operatorul nu poate fi identificat sau nu este obligat să suporte costurile potrivit legii.

Revenind la operatori, aceștia identifică măsurile reparatorii posibile stabilite în anexa nr. 2 din O.U.G. nr. 68/2007 și le transmit A.J.P.M. spre aprobare, în termen de 15 zile de la data producerii prejudiciului (exceptând situația în care A.J.P.M. a luat măsurile reparatorii respective). A.J.P.M., consultându-se cu operatorul implicat, decide măsurile reparatorii care urmează să fie implementate. În termen de cinci zile de la expirarea termenului de 15 zile de la data producerii prejudiciului sau de la data luării la cunoștință despre prejudiciul cauzat mediului, A.J.P.M. solicită, în scris, opinia asupra acestor măsuri de la oricare persoană afectată sau posibil a fi afectată de un prejudiciu asupra mediului ori de la orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său sau într-un interes legitim, care pot transmite opiniile lor asupra măsurilor reparatorii considerate necesare în termen de 15 zile de la transmiterea solicitării, precum și de la cei pe al căror teren urmează a se realiza măsurile reparatorii.

Reținem că, potrivit art. 18 alin. (3) din O.U.G. nr. 68/2007, A.J.P.M. este obligată să ia în considerare la luarea deciziei opiniile primite de la persoanele de la care le-a solicitat.

În final, în termen de cinci zile de la primirea opiniilor de la care a fost solicitate, conducătorul A.J.P.M. emite decizia privind măsurile reparatorii și/sau prioritatea reparării prejudiciilor cauzate mediului.

În ipoteza în care s-au produs mai multe prejudicii asupra mediului, iar A.J.P.M. nu poate asigura luarea, în același timp, a măsurilor reparatorii, aceasta este îndreptățită să decidă care dintre prejudicii trebuie reparat u prioritate. În luarea acestei decizii, A.J.P.M. ia în considerare, printre altele, atât natura, dimensiunea și gravitatea diferitelor prejudicii cauzate, cât și posibilitatea regenerării naturale, acordând atenție riscurilor pe care prejudiciul le reprezintă pentru sănătatea umană[1)].

[1)] A se vedea art. 19 din O.U.G. nr. 68/2007.

Putem observa că prin această reglementare legală cuprinsă în O.U.G. nr. 68/2007, prin care se transpune în legislația noastră Directiva 2004/35/CE, se schimbă, aspectele la care ne-am referit, răspunderea civilă propriu-zisă se transformă într-o răspundere de natura administrativă[1]. Acest lucru este devine evident, dacă avem în vedere prevederile art. 3 alin. (3) din Directivă și art. 3 alin. (4) din O.U.G. nr. 68/2007, după care această din urmă ordonanță nu dă persoanelor de drept privat la compensație, ca o consecință a prejudiciului asupra mediului sau a amenințării iminente cu un astfel de prejudiciu, situații în care se aplică prevederile dreptului comun.

262. Dreptul la acțiune. În cadrul punctului consacrat „domeniului de reglementare" am văzut că nu toate situațiile în care se cauzează un prejudiciu în cadrul raporturilor de dreptul protecției mediului se declanșează regimul răspunderii de mediu, existând mai multe situații care exced reglementările specifice stabilite în O.U.G. nr. 68/2007[2]. Aici interesează doar acele ipoteze în care prejudiciul este cauzat mediului, ce se încadrează în reglementările specifice din această ordonanță de urgență.

În cadrul Capitolului II Secțiunea a 3-a avem unele reglementări privind dreptul la acțiune[3]. În dreptul protecției mediului, dreptul la acțiune[4] exprimă ideea că orice persoană care este afectată sau posibil a fi afectată de un prejudiciu asupra mediului sau care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim are dreptul să transmită comisariatului județean al GNM orice observații referitoare la producerea unui prejudiciu asupra mediului sau a unei amenințări iminente cu un astfel de prejudiciu, precum și dreptul să solicite A.J.P.M., în scris sau prin mijloace electronice de comunicare, să ia măsurile prevăzute de lege. Această solicitare trebuie să fie însoțită de informațiile și datele relevante care susțin care susțin observațiile transmise în legătură cu prejudiciul respectiv cauzat mediului. Dacă A.J.P.M. apreciază că din materialele prezentate rezultă, într-o manieră plauzibilă, că există un prejudiciu asupra

---

[1] Caracterul de răspundere administrativă, în cazul răspunderii de mediu, se caracterizează prin următoarele: intervine ca urmare a degradării unor valori care aparțin comunității (ape, munți, specii naturale etc.); se declară în mod unilateral de un organ al administrație publice (care sunt, în principal A.J.P.M. și comisariatele județene ale GNM); dreptul protecției mediului face parte din dreptul public și se ocrotește un interes public major, care determină caracterul imperativ al normelor acestei ramuri de drept.

[2] Reamintim art. 4 alin. (1) și (2) din Ordonanța de Urgență, unde sunt enumerate situațiile care nu privesc răspunderea de mediu, precum și prejudiciile cauzate de o emisie, un eveniment sau incident care a avut loc înainte de 30 aprilie 2007, prejudiciile cauzate de o emisie, un eveniment sau incident care a avut loc după data de 30 aprilie 2007, rezultate dintr-o activitate specifică desfășurată și terminată înainte de această dată sau cele produse în urma unei emisii, unui eveniment sau unui incident, de la producerea cărora au trecut mai mult de 30 de ani.

[3] *Dreptul la acțiune*, în sens material, este facultatea titularului unui drept subiectiv de a se adresa organului de jurisdicție pentru a obține recunoașterea și valorificarea acelui drept printr-o hotărâre care să-i asigure executarea silită a obligației corelative de către debitorul ce i l-a încălcat sau i l-a contestat. În sens procesual, dreptul la acțiune înseamnă îndreptățirea și, totodată, posibilitatea de a sesiza organul de jurisdicție și de a-i pune în mișcare activitatea pentru înfăptuirea justiției într-un raport juridic concret.

[4] A se vedea Capitolul II, Secțiunea a 3-a din O.U.G. nr. 68/2007.

mediului o analizează şi apoi cere, în scris, în termen de cinci zile de la primirea solicitării respective, operatorului opinia sa asupra solicitării şi informaţiilor date, iar operatorul, în termen de cel mult cinci zile de la primirea cererii, trebuie să transmită A.J.P.M. opinia sa.

Persoana fizică sau juridică care se găseşte într-o astfel de situaţie se poate adresa comisariatului judeţean al GNM şi, respectiv, A.J.P.M. şi oricărei organizaţii neguvernamentale care promovează protecţia mediului şi care îndeplineşte condiţiile cerute de legislaţia în vigoare, considerându-se că aceasta este vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim[1].

A.J.P.M. trebuie să informeze despre decizia de a acţiona sau de a refuza să acţioneze, în termen de 15 zile de la transmiterea cererii către operator, orice persoană care este afectată sau posibil a fi afectată de un prejudiciu asupra mediului, precum şi pe cei ce se consideră vătămată într-un drept al lor ori într-un interes legitim, care au trimis comentarii.

Decizia de a acţiona sau nu trebuie motivată în fapt şi în drept[2].

Potrivit art. 25 din O.U.G. nr. 68/2007, dacă persoana informată de A.J.P.M. este nemulţumită de decizia autorităţii de a acţiona sau nu în justiţie, *ea se poate adresa instanţei de contencios administrativ competente, pentru a ataca, sub aspect procedural sau substanţial, actele, deciziile sau omisiunile* autorităţilor competente, soluţionarea cererii realizându-se în conformitate cu dispoziţiile Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004.

De regulă, în conformitate cu principiul „poluatorul plăteşte", operatorul va suporta costurile acţiunilor preventive şi reparatorii, chiar dacă ele au fost deja plătite de A.J.P.M. Dreptul acestei autorităţi publice de a acţiona împotriva operatorului pentru a recupera costurile plătite se prescrie în termen de cinci ani, termenul de prescripţie începând să curgă de la data când acele măsuri au fost realizate sau când operatorul ori terţa persoană a fost identificată. În scopul garantării recuperării costurilor suportate, A.J.P.M. instituie o ipotecă asupra bunurilor imobile ale operatorului şi o poprire asiguratorie, conform legii. Ambele operaţiuni se realizează pe baza dispoziţiei conducătorului A.J.P.M. care a stabilit măsurile preventive sau reparatorii luate. În ipoteza în care cheltuielile necesare în acest scop sunt mai mari decât suma recuperabilă sau când operatorul nu poate fi identificat, autoritatea publică judeţeană respectivă poate decide să nu recupereze în totalitate costurile suportate[3].

Prin excepţie, operatorul nu este obligat la suportarea costurilor acţiunilor preventive şi reparatorii, când poate dovedi că prejudiciul adus mediului ori ameninţarea iminentă cu un asemenea prejudiciu a fost cauzat de o terţă persoană şi s-a produs chiar dacă au fost luate măsurile de siguranţă corespunzătoare sau că prejudiciul s-a produs ca urmare a conformării cu o dispoziţie sau instrucţiune obligatorie emisă de o autoritate publică, alta decât un ordin sau instrucţiune eliberate ca urmare a unei emisii sau incident cauzat de activităţile operatorului[4].

---

1) A se vedea ibidem, art. 20.
2) A se vedea ibidem, art. 23.
3) Conform ibidem, art. 29.
4) A se vedea ibidem, art. 27 alin. (1).

În astfel de situații, statul, prin reprezentanții săi legali, ia măsuri pentru a permite operatorului să recupereze costurile suportate.

Tot prin excepție, operatorul nu este ținut să suporte costul acțiunilor reparatorii luate, dacă face dovada că nu a acționat cu intenție sau din culpă și că prejudiciul respectiv a fost provocat fie de o emisie[1)] sau un eveniment autorizat în mod special și în deplină concordanță cu condițiile prevăzute de actul de reglementare eliberat conform normelor care implementează acțiunile pentru care răspunderea este obiectivă, în vigoare la data emisiei sau evenimentului, fie de o emisie, o activitate sau orice modalitate de utilizare a unui produs în decursul unei activități, pentru care operatorul demonstrează că nu era posibil, în condițiile cunoștințelor tehnice și științifice existente la data când emisia a fost eliberată ori când a avut loc activitatea, să producă un prejudiciu asupra mediului.

În cazul pluralității operatorilor, adică atunci, când prejudiciul asupra mediului sau amenințarea iminentă cu un astfel de prejudiciu a fost cauzată de mai mulți operatori, potrivit art. 95 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului și art. 31 alin. (1) din O.U.G. nr. 68/2007 ei sunt obligați să suporte în mod solidar costurile măsurilor preventive sau reparatorii. În cazul în care operatorul respectiv face parte dintr-un consorțiu sau o companie multinațională, el va răspunde în mod solidar și indivizibil cu respectivul consorțiu sau respectiva companie[2)].

263. Instrumente financiare. Guvernul, la propunerea autorităților publice centrale pentru protecția mediului și pentru finanțe publice, a definit formele de garanție financiară, luând în considerare următoarele[3)]: stabilirea garanției în funcție de gardul de periculozitate al activității profesionale desfășurate sau propuse a fi desfășurate; gradul de periculozitate al activității profesionale este stabilit în funcție de potențialele prejudicii pe care le poate cauza asupra mediului; potențialele prejudicii sunt determinate pe baza evaluărilor de impact asupra mediului și/sau a evaluărilor de risc prezentate de operatori.

Potrivit art. 34 din O.U.G. nr. 68/2007, costurile măsurilor preventive sau reparatorii se alocă autorității publice centrale pentru protecția mediului prin hotărâre a Guvernului. Aceste costuri se alocă din fondul de intervenție la dispoziția Guvernului pentru finanțarea acțiunilor de strictă urgență. Prin această alocare se urmărește prevenirea efectelor amenințărilor iminente cu un prejudiciu și/sau înlăturarea efectelor produse de prejudiciul asupra mediului.

264. Cooperarea cu statele membre ale UE. Principiul potrivit căruia săvârșirea unei fapte prin care se încalcă o regulă juridică internațională antrenează răspunderea celui căruia îi este imputabilă fapta respectivă a fost consacrat prin sentința din 11 martie 1941 din afacerea Topitoriei Trail. Cu această ocazie s-a statuat responsabilitatea statului pentru actele de poluare care își au originea pe teritoriul său și care cauzează

[1)] Reamintim că prin *emisie* se înțelege evacuarea în mediu, ca rezultat al activităților umane, a unor substanțe, preparate, organisme sau microorganisme.

[2)] A se vedea art. 31 alin. (3) din O.U.G. nr. 68/2007.

[3)] A se vedea Capitolul IV Secțiunea 1 din O.U.G. nr. 68/2007.

prejudicii pe teritoriul altor state, chiar dacă actele de poluare nu sunt imputabile statului sau organelor sale[1)].

Dar, până se ajunge în astfel de situație, prevenirea poluării, protecția mediului în general presupune o strânsă cooperare între statele membre ale UE. Această cooperare a apărut datorită nevoii specifice a dezvoltării și protejării mediului, ceea ce nu poate fi realizat decât prin parteneriatul țărilor membre ale UE.

În condițiile vieții social-politice actuale, cooperarea între națiuni a devenit una dintre prioritățile umanității, în general, a țărilor UE în special. Cooperarea bilaterală, regională și internațională între statele și națiuni pentru prevenirea poluării și protecției mediului este o necesitate imperativă, care a condus la crearea unor organizații corespunzătoare cu importante atribuții.

În cadrul continentului nostru, este foarte importantă integrarea structurală, concretizate în nu puține acorduri europene, care creează premisele unei cooperări intense și eficiente între statele UE, determinată și stimulată de dimensiunile fenomenelor de poluare și deteriorarea elementelor de mediu. Organizațiile europene reprezintă principalele foruri de stabilire a regulilor care guvernează cooperarea în domeniul protecției și dezvoltării mediului. Astfel de organizații sunt: Comisia Economică pentru Europa, care este cea mai veche și cea mai cuprinzătoare organizație europeană creată ca organ subsidiar al Consiliului Economic și Social al ONU, în perspectiva reconstrucției Europei; Comisia Europeană (CE), care este considerată un adevărat «ministeri» al mediului; Agenția Europeană de Mediu, cu sediul la Copenhaga, creată în anul 1995, cu rol în asigurarea cooperației în domeniul mediului între țările UE; Consiliul Europei reprezintă, de fapt, prima organizație de cooperare regională din Europa, care cuprinde astăzi toate statele continentului nostru, fie ca membru cu drepturi depline fie cu statut de invitat, care are atribuții în domeniul protecției mediului legate de conservarea naturii și a biodiversității, de organizarea unei rețele europene de arii protejate, de acțiuni de formarea și dezvoltarea conștiinței ecologice etc.

Desigur, cooperarea dintre statele europene, înainte de toate din statele Uniunii Europene se realizează în cadrul activității de protecție și dezvoltare a mediului, dar ea cuprinde și problemele de răspundere pentru prejudiciul cauzat mediului.

În acest sens, în Capitolul IV, Secțiunea a 2-a din O.U.G. nr. 68/2007 avem unele reglementări de principiu în privința cooperării țării noastre cu statele membre ale UE. În art. 35 din această ordonanță de urgență se stabilește că în situația în care prejudiciul asupra mediului afectează sau este posibil să afecteze alte state, A.J.P.M., prin intermediul autorității publice centrale pentru protecția mediului, cooperează cu autoritățile competente pentru protecția mediului din statele afectate sau potențial afectate. Această cooperare cuprinde și un schimb corespunzător de informații pentru a se putea lua măsurile preventive și, după caz, măsurile reparatorii a unui astfel de prejudiciu. Această cooperare dintre autoritățile centrale competente pentru protecția mediului din țara noastră și cele ale statelor afectate sau potențial afectate se realizează, inclusiv în baza tratatelor bilaterale în vigoare încheiate în domeniul protecției mediului și gospodăririi apelor.

---

1) A se vedea *R.M. Petrescu-Mag*, op. cit., p. 360-361.

În mod concret,, atunci când prejudiciul asupra mediului s-a produs pe teritoriul țării noastre, A.J.P.M., prin intermediul autorității publice centrale pentru protecția mediului, furnizează informații, în termen de 24 de ore de la luarea la cunoștință despre prejudiciul asupra mediului, autorităților competente pentru protecția mediului din statele potențial afectate.

Potrivit alin. (2) al art. 36 din O.U.G. nr. 68/2007, aceste informații se referă la următoarele aspecte: momentul și locul prejudiciului cauzat mediului; caracteristicile prejudiciului pe care-l avem în vedere; elementele de mediu afectate; măsurile luate pentru prevenirea extinderii sau agravării prejudiciului respectiv; alte informații considerate relevante.

Dacă comisariatele județene ale GNM constată un prejudiciu a cărui origine nu se situează pe teritoriul țării noastre, trebuie să informeze Comisia Europeană și alte state interesate, prin intermediul autorității publice centrale pentru protecția mediului, cu pricire la prejudiciul respectiv. În astfel de situații, autoritatea publică centrală pentru protecția mediului poate face una din următoarele două aspecte: recomandări privind adoptarea măsurilor preventive sau reparatorii ori demersurile necesare pentru recuperarea costurilor suportate în legătură cu adoptarea măsurilor preventive sau reparatorii.

Desigur, Ministerul Afacerilor Externe trebuie să sprijine toate demersurile autorității publice centrale pentru protecția mediului la care ne-am referit în privința cooperării cu organele statelor interesate.

Ca regulă generală, se aplică soluționarea pașnică a conflictelor de mediu, când se poate recurge la impunerea din partea organului internațional competent de a alege modul pașnic de soluționare a diferendelor, când părțile pot alege procedurile aplicabile sau tratatul stabilește un mod specific de reglementare a procedurii speciale de arbitraj ori chiar crearea unui tribunal special[1)].

265. Sancțiuni aplicabile. O regulă de principiu este cuprinsă în art. 39 din O.U.G. nr. 68/2007, după care este interzisă recuperarea dublă a costurilor în situația acțiunii concurente a autorităților competente și a persoanei a cărei proprietate a fost afectată de prejudiciul asupra mediului.

Și în domeniul cu referire strictă la răspunderea de mediu cu referire la prevenirea și repararea prejudiciului asupra mediului trebuie să distingem aspectele răspunderii contravenționale și cele ale răspunderii penale.

Astfel, constituie contravenție[2)] următoarele fapte: nerespectarea prevederilor legii cu privire la obligația operatorilor de a transmite agenției județene pentru protecția mediului rezultatele evaluărilor, precum și datele și informațiile solicitate de aceasta, în termen de trei zile de la obținerea lor, precum și neinformarea de către operator, în cazul în care amenințarea iminentă persistă în ciuda măsurilor preventive adoptate, în termen de șase ore de la momentul la care a constatat ineficiența măsurilor luate,

---

[1)] Astfel de posibilități sunt, de exemplu, procedura specială de arbitraj prevăzută în anexa VII a Convenției de la Montego-Bay ori anexa VI a procedurii speciale a Tribunalului Internațional al Dreptului Mării ori alte astfel de soluții speciale.

[2)] Stabilite de art. 7 alin. (2) și art. 10 alin. (5) din O.U.G. nr. 68/2007.

A.J.P.M. şi comisariatul judeţean al Gărzii Naţionale de Mediu, despre următoarele: măsurile întreprinse pentru prevenirea prejudiciului; evoluţia situaţiei în urma aplicării măsurilor preventive; alte măsuri suplimentare, după caz, care se iau pentru prevenirea înrăutăţirii situaţiei. Aceste contravenţii se sancţionează după cum urmează: cu amendă între 5.000 lei şi 10.000 lei pentru persoane fizice şi între 10.000 şi 20.000 lei pentru persoane juridice; la fel nerespectarea prevederilor legii privitoare la obligaţia operatorului cu privire la informarea în termen de două ore de la luarea la cunoştinţă a apariţiei ameninţării, să informeze A.J.P.M. şi comisariatul judeţean al GNM, sau nerespectarea de către operator a obligaţiei să informeze, în maximum două ore de la producerea prejudiciului care s-a produs asupra mediului, agenţia judeţeană pentru protecţia mediului şi comisariatul judeţean al GNM despre următoarele: datele de identificare ale operatorului, momentul şi locul producerii prejudiciului cauzat mediului, caracteristicile prejudiciului cauzat mediului, cauzele care au general prejudiciul respectiv, elementele de mediu afectate, măsurile demarate pentru prevenirea extinderii sau agravării prejudiciului cauzat mediului, precum şi alte informaţii considerate relevante de operator, la fel, nerespectarea obligaţiei operatorului de a acţiona imediat pentru a controla, izola, elimina sau, în caz contrar, pentru a gestiona poluanţii respectivi şi/sau orice alţi factori contaminanţi, în scopul limitării sau prevenirii extinderii prejudiciului asupra mediului şi a efectelor negative asupra sănătăţii umane sau agravării deteriorării serviciilor, fapte care se sancţionează cu amendă între 25.000 lei şi 40.000 lei pentru persoane fizice şi între 50.000 lei şi 80.000 lei pentru persoane juridice. În continuare, legea stabileşte în art. 40 alin. (1) lit. c), că nerespectarea legii cu privire la obligaţia terţilor de a permite realizarea de măsuri preventive sau reparatorii pe proprietăţile lor, măsuri ce trebuie să conducă, pe cât posibil, la scăderea valorii proprietăţii, obligaţia operatorului ca, în cazul unei ameninţări iminente cu un prejudiciu asupra mediului, să ia imediat măsurile preventive necesare şi, în termen de două ore de la luarea la cunoştinţă a apariţiei ameninţării, ca şi nerespectarea obligaţiei operatorului să ia măsurile reparatorii necesare, conform art. 17-19 din ordonanţă, precum şi nerespectarea obligaţiei operatorilor de a identifica măsurile reparatorii posibile potrivit legii şi să le transmită A.J.P.M. spre aprobare, în termen de 15 zile de la data producerii prejudiciului, cu excepţiile legale, fapte care se sancţionează cu amendă între 40.000 lei şi 50.000 lei pentru persoane fizice şi între 80.000 lei şi 100.000 lei pentru persoane juridice. Mai reţinem că nerespectarea prevederilor art. 11 lit. a)-c), după care, în orice moment A.J.P.M. are posibilitatea exercitării următoarelor atribuţii: să solicite operatorului să furnizeze informaţii despre orice ameninţare iminentă cu un prejudiciu asupra mediului sau despre orice caz suspect de ameninţare iminentă; să solicite operatorului să ia măsurile preventive necesare ori să dea operatorului instrucţiuni despre măsurile preventive necesare a fi luate, precum şi a art. 15 lit. a)-d), după care conducătorul A.J.P.M. are posibilitatea exercitării următoarelor atribuţii, pe care nu le respectă, şi anume să solicite operatorului să furnizeze informaţii suplimentare despre orice prejudiciu care s-a produs şi despre măsurile luate potrivit legii, să acţioneze, să solicite operatorului să acţioneze la rândul său sau să dea operatorului instrucţiuni pentru a controla, a izola, a elimina imediat sau, în caz contrar, pentru a gestiona poluanţii respectivi şi/sau alţi factori contaminaţi, în scopul limitării sau prevenirii extinderii prejudiciu-

lui asupra mediului şi a efectelor adverse asupra sănătăţii umane sau agravării deteriorării serviciilor, să solicite operatorului să ia măsurile operatorii necesare şi să indice operatorului sau să dea acestuia instrucţiuni despre măsurile reparatorii necesar a fi luate. Aceste fapte se sancţionează cu amendă între 40.000 lei şi 50.000 lei pentru persoane fizice şi între 80.000 lei şi 100.000 lei pentru persoane juridice.

Constatarea acestor contravenţiilor şi aplicarea sancţiunilor prevăzute de lege se fac de personalul împuternicit din cadrul Gărzii Naţionale de Mediu.

Şi în acest caz, contravenientul poate achita pe loc sau în termen de cel mult 48 de ore de la data încheierii procesului-verbal ori, după caz, de la data comunicării acestuia, jumătate din minimul amenzii prevăzute în actul normativ, agentul constatator făcând menţiune despre această posibilitate în procesul-verbal de constatare şi sancţionare a contravenţiei.

În ceea ce priveşte sancţiunile penale, reţinem că, deşi s-au impus greu în domeniul protecţiei mediului, ele apar în întreaga reglementare legală de mediu, inclusiv în activitatea necorespunzătoare ori inactivitatea operatorilor şi funcţionarilor publici din domeniu.

Într-adevăr, în art. 42 din Ordonanţa de Urgenţă privind răspunderea de mediu se stabilesc următoarele: constituie infracţiuni faptele prevăzute în art. 40, calificate ca fiind contravenţii (a se vedea mai sus), dacă au pus în pericol viaţa, sănătatea sau integritatea corporală a uneia sau mai multor persoane. Aceste infracţiuni se pedepsesc cu închisoare de la unu la trei ani sau cu amendă. Dacă însă aceeaşi faptă a avut vreuna dintre urmările prevăzute în art. 182 C.pen. cu privire la vătămarea corporală gravă[1] şi este săvârşită cu intenţie pedeapsa este închisoare de la doi la zece ani. Atunci, când aceeaşi faptă a fost săvârşită din culpă pedeapsa este închisoare de la trei luni la doi ani sau amendă. Dacă fapta respectivă a avut ca urmare moartea uneia sau mai multor persoane pedeapsa este închisoare de la 10 la 25 de ani când a fost săvârşită cu intenţie, respectiv de la unu la cinci ani dacă a fost săvârşită din culpă.

În toate situaţiile în care faptele constituie infracţiuni conform legii penale, comisarii Gărzii Naţionale de Mediu au obligaţia de a sesiza organele de urmărire penală.

Bibliografie selectivă

Duţu, M., Tratat de dreptul mediului, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2007.

Lupan, E., Dreptul mediului, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2001.

Marinescu, D., Tratat de dreptul mediului, ed. a II-a, revăzută şi adăugită, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2007.

[1] Este vorba despre fapta prin care s-a pricinuit integrităţii corporale sau sănătăţii o vătămare care necesită pentru vindecare îngrijiri medicale mai mult de 60 de zile, când s-a produs pierderea unui simţ sau organ, încetarea funcţionării acestora, o infirmitate permanentă fizică ori psihică, sluţirea, avortul ori punerea în primejdie a vieţii persoanei sau când fapta a fost săvârşită în scopul producerii consecinţelor pe care le-am enumerat (a se vedea textul modificat de Legea nr. 169/2002, publicată în M. Of. nr. 261 din 18 aprilie 2002).

Anexe

1. Program de guvernare din 28 decembrie 2004 pe perioada 2005-2008

(M. Of. nr. 1265 din 29 decembrie 2004)

Cap. 18
Politica privind protecţia mediului înconjurător

Ţinând cont ca un mediu sănătos este esenţial pentru asigurarea prosperităţii şi calităţii vieţii şi ţinând cont de realitatea că daunele şi costurile produse de poluare şi schimbări climatice sunt considerabile, Guvernul României promovează conceptul de decuplare a impactului şi degradării mediului de creşterea economică prin promovarea ecoeficienţei şi prin interpretarea standardelor ridicate de protecţia mediului ca o provocare spre inovaţie, crearea de noi pieţe şi oportunităţi de afaceri.

Având ca obiective principale întărirea structurilor administrative ca element de bază pentru construirea unui sistem solid de management de mediu şi contribuţia la dezvoltarea durabilă, activitatea Guvernului României în acest domeniu se va concentra pe următoarele priorităţi:

– Integrarea politicii de mediu în elaborarea şi aplicarea politicilor sectoriale şi regionale;

– Evaluarea stării actuale a factorilor de mediu şi fundamentarea unei strategii de dezvoltare pe termen lung în domeniul mediului, al resurselor regenerabile şi neregenerabile;

– Întărirea capacităţii instituţionale în domeniul mediului;

– Ameliorarea calităţii factorilor de mediu în zonele urbane şi rurale;

– Extinderea reţelei naţionale de arii protejate şi rezervaţii naturale, reabilitarea infrastructurii costiere a litoralului romanesc, redimensionarea ecologica şi economică a Deltei Dunării;

– Întărirea parteneriatului transfrontalier şi internaţional cu instituţiile similare din alte tari în scopul monitorizării stadiului de implementare a înţelegerilor internaţionale;

– Elaborarea strategiilor de protejare a cetăţenilor împotriva calamităţilor naturale, accidentelor ecologice şi expunerii în zone cu risc ecologic;

– Întărirea parteneriatului cu organizaţiile neguvernamentale în procesul de elaborare şi aplicare a politicilor publice în domeniu.

Pentru protejarea şi exploatarea echilibrata a resurselor mediului, Guvernul României va acţiona pe următoarele direcţii:

1. Integrarea politicii de mediu în elaborarea şi aplicarea politicilor sectoriale şi regionale, prin:

– statuarea Ministerului şi a Agenţiei Naţionale de Mediu într-o poziţie de decizie care sa intersecteze orizontal toate politicile sectoriale (industrie, energie, transporturi, agricultura, turism, politici regionale, administraţie locală, sănătate);

– introducerea efectivă a evaluării de mediu ca mecanism de integrare pentru politicile nou-formulate şi formularea unor indicatori de măsurare efectivă a progreselor înregistrate în cazul strategiilor şi politicilor existente;

– intensificarea acțiunilor de integrare a politicii de mediu în 5 sectoare prioritare cu impact semnificativ asupra mediului, respectiv: industrie, energie, transport, agricultură și turism, prin:

– aplicarea standardelor comunitare privind procesele de producție și produsele;

– întărirea dialogului cu agenții economici din industrie și încurajarea promovării de către aceștia a schemelor voluntare de management de mediu și a altor forme de autoreglementare;

– îmbunătățirea managementului resurselor, în vederea reducerii utilizării acestora și creșterii competitivității produselor pe piață;

– îmbunătățirea eficienței energetice și promovarea utilizării energiilor regenerabile;

– îmbunătățirea planificării, managementului și utilizării infrastructurilor și facilităților de transport, prin includerea costurilor reale legate de infrastructură și mediu în politicile de investiții, pe de o parte, și în costurile pentru utilizatori, pe de altă parte;

– dezvoltarea transportului public și îmbunătățirea competitivității acestuia;

– înnoirea parcului auto și încurajarea utilizării combustibililor mai puțin poluanți;

– utilizarea durabilă a resurselor naturale și promovarea unei agriculturi și dezvoltări rurale durabile;

– asigurarea fondurilor necesare, inclusiv prin utilizarea Fondului de mediu, pentru realizarea investițiilor de mediu necesare îndeplinirii angajamentelor asumate de România în procesul de negociere a Capitolului 22 al *acquis*-ului comunitar, în special pentru implementarea directivelor UE costisitoare, legate de controlul poluării industriale, calitatea apei, managementul deșeurilor, calitatea aerului;

– promovarea progresiva a instrumentelor economice pentru implementarea politicilor de mediu.

2. Evaluarea stării actuale a factorilor ecologici și fundamentarea unei strategii de dezvoltare pe termen lung în domeniul mediului, al resurselor regenerabile și neregenerabile, prin:

– elaborarea, în cadrul unui program național, a parametrilor de evaluare a stării factorilor ecologici la nivelul existent în prezent (pe baza studiilor generale de încărcare a factorilor de mediu: aer, apa, sol, vegetație, fauna);

– elaborarea și aplicarea unei strategii sustenabile în domeniul calității mediului.

3. Întărirea capacității instituționale în domeniul mediului, prin:

– asigurarea resurselor financiare și umane la nivelul autorităților centrale, regionale și locale de mediu, conform obligațiilor asumate în cadrul negocierii cu CE a Capitolului 22 – Mediu;

– reunificarea Gărzii de Mediu cu agențiile de mediu, păstrându-se caracterul deconcentrat al acesteia;

– asigurarea necesităților de instruire a personalului autorităților centrale, regionale și locale de mediu în vederea asigurării implementării și controlului eficient al conformării cu legislația de mediu;

– utilizarea transparentă a fondurilor de preaderare acordate de UE prin programele PHARE, ISPA și SAPARD, concomitent cu accelerarea ritmului de absorbție a acestor fonduri;

– asigurarea resurselor financiare și umane pentru dezvoltarea autorității de management al fondurilor structurale și de coeziune la nivel central și a structurilor intermediare la nivel regional, pentru programul operațional de mediu;

– asigurarea capacității de atragere și utilizare a fondurilor structurale și de coeziune după 2007, prin dezvoltarea pana la acea data a unui portofoliu de proiecte în pregătire.

4. Ameliorarea calității factorilor de mediu în zonele urbane și rurale privind:

a) Îmbunătățirea calității aerului prin:

– punerea în aplicare a Strategiei şi a Planului de acţiune pentru protecţia atmosferei şi sistemelor de monitorizare în sectorul calităţii aerului;

– realizarea evaluărilor preliminare privind calitatea aerului la nivel regional şi, pe baza acestora, a programelor/planurilor de îmbunătăţire a calităţii aerului;

– finalizarea transpunerii legislative în domeniul instalaţiilor mari de ardere şi promovarea legislaţiei privind stabilirea plafoanelor naţionale de emisie pentru anumiţi poluanţi;

– implementarea măsurilor prevăzute în Programul Naţional de Reducere a Emisiilor provenite de la instalaţiile mari de ardere;

– dezvoltarea Sistemului Naţional de Monitorizare a Calităţii Aerului şi a Sistemului Naţional de Inventariere a Emisiilor de Poluanţi în Aer;

– asigurarea calităţii corespunzătoare a benzinei şi motorinei şi operaţionalizarea sistemului de monitorizare calitativă şi cantitativă pentru benzină şi motorină;

– Îmbunătăţirea şi implementarea programului naţional de management al deşeurilor prin:

– dezvoltarea unui sistem integrat de management al deşeurilor solide în localităţile urbane şi rurale, inclusiv implementarea sistemelor de colecta selectiva şi valorificare a deşeurilor şi ambalajelor la nivelul persoanelor fizice şi al agenţilor economici;

– constituirea parteneriatelor de tip public-privat în ceea ce priveşte reducerea, refolosirea şi reciclarea deşeurilor, tratarea corespunzătoare a deşeurilor periculoase (incinerare, depozitare);

– elaborarea planurilor regionale de gestionare a deşeurilor, inclusiv evaluarea situaţiei actuale, elaborarea prognozelor pasive şi a obiectivelor generale şi specifice pentru fiecare regiune; stratificarea hârtiilor prin care sa se identifice viitoarele locaţii posibile ale facilităţilor de gestionare a deşeurilor;

– înfiinţarea Laboratorului Naţional de Referinţă pentru deşeuri şi a laboratoarelor regionale pentru analiza deşeurilor;

– finalizarea transpunerii reglementărilor comunitare privind depozitarea şi incinerarea deşeurilor;

– completarea cadrului legislativ privind deşeurile din industria dioxidului de titan, a vehiculelor uzate şi a echipamentelor electrice şi electronice, precum şi a substanţelor periculoase din acestea;

– Managementul resurselor de apa, în conformitate cu regimul impus de acordurile, protocoalele şi convenţiile la care România este parte şi cu rezultatele negocierilor cu CE. Aceasta se va realiza prin:

– elaborarea Programului de reactualizare a standardelor şi reglementărilor tehnice privind construcţia şi exploatarea sistemelor de colectare şi a staţiilor de epurare a apelor uzate orăşeneşti;

– elaborarea planurilor de management al bazinelor hidrografice pe baza caracteristicilor acestora, impactul activităţii umane asupra stării apelor, analiza economică a utilizării apelor, calitatea apei potabile şi a apei de îmbăiere;

– amendarea legislaţiei privind condiţiile de descărcare în mediul acvatic a apelor uzate;

– stabilirea obiectivelor de calitate aplicabile apelor marine;

– identificarea, catalogarea şi monitorizarea apelor salmonicole;

– asigurarea alimentarii cu apa a localităţilor urbane şi rurale la standarde europene, prin realizarea lucrărilor de distribuţie a apei şi/sau modernizare a celor existente şi a staţiilor de tratare aferente;

– contractarea, implementarea şi finalizarea proiectelor de alimentare cu apa, reabilitare a sistemelor de canalizare şi punere în funcţiune a staţiilor de epurare finanţate din fonduri ISPA (Bacău, Braşov, Bucureşti, Buzău, Piatra Neamţ, Piteşti, Sibiu, Satu Mare);

– pregătirea unui portofoliu de proiecte, asigurând documentațiile și studiile necesare, pentru modernizarea și construcția sistemelor de alimentare cu apă, a stațiilor de tratare, sistemelor de canalizare și a stațiilor de epurare pentru localitățile urbane eligibile a fi finanțate din fondurile ISPA și SAMTID și a celor rurale din SAPARD, în vederea asigurării capacității de absorbție a fondurilor respective.

b) controlul poluării industriale prin:

– înființarea centrului de coordonare, informare și reactualizare a documentelor BAT (cele mai bune tehnici disponibile) pe sectoare de activitate;

– realizarea și/sau reactualizarea inventarelor naționale, regionale și locale ale instalațiilor care intra sub incidenta, prevenirea și controlul integrat al poluării;

– realizarea Registrului de Poluanți Emiși (EPER) la nivel național, regional și local, în conformitate cu cerințele UE;

– elaborarea și aprobarea programelor de reducere progresivă a emisiilor de dioxid de sulf, oxizi de azot și pulberi în vederea atingerii valorilor limită de emisie stabilite de standardele UE;

– finalizarea transpunerii și accelerarea implementării legislației privind limitarea emisiilor de compuși organici volatili provenite din utilizarea solvenților organici în anumite activități și instalații;

– controlul accidentelor majore care implica substanțe periculoase;

– accelerarea procesului de introducere a etichetelor ecologice și încurajarea sectorului privat privind introducerea sistemelor de management de mediu și a automonitorizarii emisiilor;

– Managementul substanțelor chimice și monitorizarea organismelor modificate genetic și interzicerea folosirii pe teritoriul României a celor periculoase pentru sănătatea populației, prin:

– transpunerea și implementarea legislației privind evaluarea și controlul riscului substanțelor chimice periculoase pentru sănătatea umană și mediu;

– dezvoltarea cadrului național de biosecuritate pentru implementarea Protocolului de la Cartagena (Legea nr. 59/2003);

– reactualizarea inventarului substanțelor active utilizate în produsele biocide existente plasate pe piață în România;

– implementarea Planului Național de Management al Halonilor;

– dezvoltarea laboratoarelor autorităților locale/regionale de mediu pentru determinarea conținutului de azbest din efluenți lichizi și gazoși în zonele în care există agenți economici care utilizează azbestul în procesul de producție;

– asigurarea cadrului legislativ privind transportul peste frontieră al organismelor modificate genetic, urmărirea și etichetarea acestora și a produselor alimentare și furajelor produse din organisme modificate genetic;

– constituirea unui catalog național al organismelor modificate genetic, acceptate pe teritoriul României, accesibil populației;

– crearea și dezvoltarea laboratoarelor specializate în detectarea organismelor modificate genetic;

– participarea la Mecanismul Privind Schimbul de Informații în Domeniul Biosecurității (Biosafety Clearing House);

c) Schimbările climatice prin:

– elaborarea Strategiei naționale și a Planului național de acțiune în domeniul schimbărilor climatice;

– asigurarea capacității instituționale prin înființarea la nivelul autorității centrale de mediu a Unității de Schimbări Climatice pentru dezvoltarea reglementărilor specifice necesare

implementarii strategiei şi planului de acţiune în domeniu, conform obligaţiilor asumate în procesul de negociere cu CE;

– evaluarea impactului transpunerii în legislaţia naţională a reglementărilor comunitare privind comercializarea permiselor de emisii de gaze cu efect de sera asupra sectorului industrial, în principal a celui energetic, după 2007, în vederea asigurării statutului de participant real pe Piaţa Europeană de Carbon al României;

– înfiinţarea Sistemului naţional pentru estimarea emisiilor antropice la surse şi a reţinerilor prin absorbţie a gazelor cu efect de sera;

– elaborarea Registrului naţional de emisii de gaze cu efect de seră;

– estimarea emisiilor viitoare de gaze cu efect de seră;

– dezvoltarea proiectelor de tip „implementare în comun" care sa vizeze reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, prin îmbunătăţirea eficienţei energetice în producerea de energie şi căldură şi transformarea unor industrii utilizatoare de combustibili fosili în utilizatoare de biomasa, utilizarea altor surse de energie regenerabilă;

– realizarea Programului naţional de prevenire şi combatere a eroziunii solului, instituirea sistemului de protecţie, ameliorare şi utilizare durabila a solurilor şi monitorizarea zonelor afectate de seceta şi deşertificare, în condiţiile schimbărilor climatice – adoptarea unei noi legi.

5. Extinderea reţelei naţionale de arii protejate şi rezervaţii naturale, reabilitarea infrastructurii costiere a litoralului romanesc, redimensionarea ecologica şi economică a Deltei Dunării, prin:

– modificarea Anexei la Legea nr. 462/2001 privind regimul ariilor protejate, conservarea habitatelor naturale a florei şi faunei sălbatice;

– asigurarea unui management performant, la nivelul cerinţelor UE şi al convenţiilor la care România este parte, al reţelei naţionale de arii protejate;

– finalizarea cadastrului tuturor ariilor protejate şi utilizarea acestor date în inventarierea siturilor Natura 2000 în România;

– realizarea bazelor de date privind speciile de flora şi fauna sălbatică şi habitatele naturale de interes comunitar existente în România;

– pregătirea listei cu situri propuse sa facă parte din reţeaua Natura 2000, de interes comunitar, şi desemnarea zonelor special protejate;

– extinderea ariilor naturale declarate arii speciale de conservare şi înfiinţarea de noi arii protejate pe ecosisteme în principalele zone bioclimatice;

– protecţia ecosistemului Dunăre-Delta Dunării-zona teritorială a Marii Negre, prin crearea unei infrastructuri la nivelul cerinţelor UE privind folosirea ecosistemelor, monitorizarea riguroasă a surselor de poluare şi măsuri pentru diminuarea acestora;

– redimensionarea ecologica şi economică a Deltei Dunării, în scopul protecţiei pe termen lung a acestui ecosistem şi a dezvoltării economice şi sociale în conformitate cu Convenţia Internaţională a Deltei Dunării.

6. Întărirea parteneriatului transfrontalier şi internaţional cu instituţiile similare din alte tari în scopul monitorizării stadiului de implementare a înţelegerilor internaţionale, prin:

– realizarea de convenţii, acorduri şi cooperări bilaterale şi multilaterale în domeniul protecţiei mediului, la nivel european şi mondial, în vederea valorificării oportunităţilor şi facilităţilor de asistenţă tehnico-financiară instituţională şi ştiinţifică şi identificării unor posibilităţi de finanţare a proiectelor de refacere a mediului;

– respectarea cerinţelor de notificare, raportare asumate de România ca parte în diferite convenţii, protocoale şi acorduri internaţionale;

– asigurarea cadrului instituţional stabilit prin diferite acorduri bilaterale şi multilaterale în vederea asigurării respectării implementării convenţiilor care reglementează poluarea

transfrontieră, prevenirea și reducerea acesteia (Convenția de la Espoo privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontieră, Convenția de la Aarhus privind accesul la informație, participarea publică la luarea deciziilor și accesul la justiție în probleme de mediu, Convenția de la Helsinki privind accidentele industriale cu impact semnificativ asupra mediului în context transfrontieră).

7. Elaborarea strategiilor de protejare a cetățenilor împotriva calamităților naturale, accidentelor ecologice și expunerii în zone cu risc ecologic, prin:

– adoptarea de urgenta a noii legi a protecției civile;

– implementarea sistemului CECIS (Sistem Comunitar de Comunicații și Informații de Urgență) prin operaționalizarea și funcționarea Centrului Național de Informare și Comunicare pe linie de protecție civilă, care să asigure sistemul de comunicații, precum și alarmarea populației în caz de dezastru;

– operaționalizarea echipelor naționale de protecție civilă;

– Program național de împădurire a minimum 1% din Fondul forestier național pe perioada 2005-2008, pentru extinderea suprafeței de păduri, combaterea eroziunii solului, diminuarea riscului de inundații și ameliorarea climatului;

– Program național de creare a perdelelor de protecție a câmpului, a căilor de comunicație și a așezărilor umane (înființarea a minimum 500 de km/an perdele forestiere);

– amenajarea bazinelor hidrografice în scopul diminuării inundațiilor;

– elaborarea de norme stricte în ceea ce privește amenajările pentru construirea sau protejarea haldelor (de cenușa, steril), a batalurilor (reziduuri petroliere, reziduuri provenite de la industria neferoasa) și a standardelor ecosistemelor similare pe plan mondial.

8. Întărirea parteneriatului cu organizațiile neguvernamentale în procesul de elaborare și aplicare a politicilor publice în domeniu, prin:

– acordarea unei atenții prioritare educării ecologice a populației prin conceperea și implementarea unui plan național de acțiuni pentru sensibilizarea și conștientizarea publicului față de problematica protecției mediului;

– implementarea cerințelor Convenției de la Aarhus cu privire la accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție în probleme de mediu, prin definitivarea cadrului legislativ, introducerea unui sistem informatizat la nivel central, regional și local privind gestionarea informației de mediu;

– realizarea unor campanii anuale de conștientizare a publicului cu privire la participarea publica la luarea deciziilor de mediu, în special cu privire la rolul publicului în procesele de evaluare a impactului asupra mediului pentru proiectele cu impact semnificativ, autorizare, evaluare de mediu pentru planuri și programe;

– mediatizarea unor probleme punctuale de protecție a mediului: organisme modificate genetic (GMO – Genetically Modified Organisms), poluanți organici persistenți (POPs – Persistent Organic Pollutants), bifenili policlorurați (PCBs), schimbări climatice, în scopul de a proteja nu doar mediul, ci și sănătatea umană de efectul dăunător al acestora.

2. O.U.G. nr. 195/2005 privind protecţia mediului

(M. Of. nr. 1196 din 30 decembrie 2005, aprobată de Legea nr. 265/2006, modificat şi completat prin O.U.G. nr. 114/2007)

Având în vedere necesitatea îndeplinirii angajamentelor asumate de ţara noastră în procesul de integrare europeană, este imperios necesară adoptarea, în regim de urgenţă, a prezentului act normativ, în baza căruia să poată fi adoptată legislaţia subsecventa în domeniul protecţiei mediului

şi

Ţinând cont de necesitatea creării cadrului unitar prin care se statuează principiile care guvernează întreaga activitate de protecţie a mediului şi care trasează direcţiile de reglementare a activităţilor economice în vederea atingerii obiectivelor dezvoltării durabile, elemente care vizează interesul public şi care constituie situaţii de urgenta extraordinare.

În temeiul art. 115 alin. (4) din Constituţia României, republicată,

Guvernul României adopta prezenta ordonanţă de urgenţă:

Cap. I
Principii şi dispoziţii generale

ART. 1

(1) Obiectul prezentei ordonanţe de urgenţă îl constituie un ansamblu de reglementări juridice privind protecţia mediului, obiectiv de interes public major, pe baza principiilor şi elementelor strategice care conduc la dezvoltarea durabilă.

(2) Mediul reprezintă ansamblul de condiţii şi elemente naturale ale Terrei: aerul, apa, solul, subsolul, aspectele caracteristice ale peisajului, toate straturile atmosferice, toate materiile organice şi anorganice, precum şi fiinţele vii, sistemele naturale în interacţiune, cuprinzând elementele enumerate anterior, inclusiv unele valori materiale şi spirituale, calitatea vieţii şi condiţiile care pot influenţa bunăstarea şi sănătatea omului[1)].

ART. 2

În sensul prezentei ordonanţe de urgenţă, termenii şi expresiile de mai jos au următoarea semnificaţie:

1. accident ecologic – eveniment produs ca urmare a unor mari şi neprevăzute deversări/emisii de substanţe sau preparate periculoase/poluante, sub forma de vapori sau de energie rezultate din desfăşurarea unor activităţi antropice necontrolate/bruşte, prin care se deteriorează sau se distrug ecosistemele naturale şi antropice[2)];

2. acte de reglementare – aviz de mediu, aviz Natura 2000, acord de mediu, acord de import/export plante şi/sau animale sălbatice non-CITES, permis CITES, acord de import pentru

---

1) Art. 1 a fost modificat prin art. I pct. 1 din Legea nr. 265/2006 pentru aprobarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 195/2005 privind protecţia mediului (M. Of. nr. 586 din 6 iulie 2006).

2) Art. 2 pct. 1 a fost modificat prin art. I pct. 2 din Legea nr. 265/2006.

organisme modificate genetic, autorizație/autorizație integrata de mediu, autorizație privind activitățile cu organisme modificate genetic[1];

3. acord de mediu – actul administrativ emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, prin care sunt stabilite condițiile și, după caz, măsurile pentru protecția mediului, care trebuie respectate în cazul realizării unui proiect[2];

4. acord de import pentru organisme modificate genetic – actul administrativ emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, care dă dreptul titularului să realizeze activitatea de import de organisme/microorganisme modificate genetic și stabilește condițiile în care aceasta se poate desfășura, conform legislației în vigoare[3];

5. arie/sit – zona definită geografic exact delimitată;

6. arie naturală protejată – zona terestră, acvatică și/sau subterană, cu perimetru legal stabilit și având un regim special de ocrotire și conservare, în care există specii de plante și animale sălbatice, elemente și formațiuni biogeografice, peisagistice, geologice, paleontologice, speologice sau de altă natură, cu valoare ecologică, științifică sau culturală deosebită;

7. *Abrogat*[4];

8. audit de mediu – instrument managerial de evaluare sistematică, documentată, periodică și obiectivă a performantei organizației, a sistemului de management și a proceselor destinate protecției mediului, cu scopul:

a) de a facilita controlul managementului practicilor cu posibil impact asupra mediului;

b) de a evalua respectarea politicii de mediu, inclusiv realizarea obiectivelor și țintelor de mediu ale organizației;

9. autorizație de mediu – actul administrativ emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, prin care sunt stabilite condițiile și/sau parametrii de funcționare ai unei activități existente sau ai unei activități noi cu posibil impact semnificativ asupra mediului, obligatoriu la punerea în funcțiune[5];

10. autorizație integrată de mediu – actul administrativ emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, care acordă dreptul de a exploata în totalitate sau în parte o instalație, în anumite condiții, care să garanteze că instalația corespunde prevederilor privind prevenirea și controlul integrat al poluării; autorizația poate fi emisă pentru una sau mai multe instalații ori părți ale acesteia, situate pe același amplasament și exploatate de același operator[6];

11. autorizație privind activități cu organisme modificate genetic – actul administrativ emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, conform dispozițiilor legale în vigoare, care reglementează condițiile de introducere deliberată în mediu și/sau pe piață a organismelor modificate genetic și pentru utilizarea în condiții de izolare a microorganismelor modificate genetic[7];

12. autoritate competentă pentru protecția mediului – autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, Agenția Națională pentru Protecția Mediului sau agențiile pentru protecția

---

[1] Art. 2 pct. 2 a fost modificat prin art. I pct. 1 din O.U.G. nr. 164/2008 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului (M. Of. nr. 808 din 3 decembrie 2008).

[2] Art. 2 pct. 3 a fost modificat prin art. I pct. 1 din O.U.G. nr. 164/2008.

[3] Art. 2 pct. 4 a fost modificat prin art. I pct. 1 din O.U.G. nr. 164/2008.

[4] Art. 2 pct. 7 a fost abrogat prin art. 57 lit. b) din O.U.G. nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice (M. Of. nr. 442 din 29 iunie 2007).

[5] Art. 2 pct. 9 a fost modificat prin art. I pct. 1 din O.U.G. nr. 164/2008.

[6] Art. 2 pct. 10 a fost modificat prin art. I pct. 1 din O.U.G. nr. 164/2008.

[7] Art. 2 pct. 11 a fost modificat prin art. I pct. 1 din O.U.G. nr. 164/2008.

mediului, respectiv agențiile regionale pentru protecția mediului și agențiile județene pentru protecția mediului, Administrația Rezervației Biosferei «Delta Dunării», precum și Garda Națională de Mediu și structurile subordonate acesteia[1)];

13. avize de mediu emise de autoritatea competentă pentru protecția mediului:

a) aviz de mediu – actul administrativ emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, care confirmă integrarea aspectelor privind protecția mediului în planul sau programul supus adoptării;

b) avizul de mediu pentru produse de protecție a plantelor, respectiv pentru autorizarea îngrășămintelor chimice – act administrativ emis de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, necesar în procedura de omologare a produselor de protecție a plantelor și, respectiv, de autorizare a îngrășămintelor chimice;

c) aviz Natura 2000 – actul administrativ emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, care conține concluziile evaluării adecvate și prin care se stabilesc condițiile de realizare a planului sau proiectului din punctul de vedere al impactului asupra ariilor naturale protejate de interes comunitar, incluse sau care urmează să fie incluse în rețeaua ecologică Natura 2000[2)];

14. bilanț de mediu – lucrare elaborată de persoane fizice sau juridice care au acest drept, potrivit legii, în scopul obținerii autorizației de mediu, care conține elementele analizei tehnice prin care se obțin informații asupra cauzelor și consecințelor efectelor negative cumulate, anterioare, prezente și anticipate ale activității, în vederea cuantificării impactului de mediu efectiv de pe un amplasament; în cazul în care se identifică un impact semnificativ, bilanțul se completează cu un studiu de evaluare a riscului[3)];

15. biodiversitate – variabilitatea organismelor din cadrul ecosistemelor terestre, marine, acvatice continentale și complexelor ecologice; aceasta include diversitatea intraspecifică, interspecifică și diversitatea ecosistemelor;

16. biotehnologie – aplicație tehnologică în care se utilizează sisteme biologice, organisme vii, componentele sau derivatele acestora, pentru realizarea ori modificarea de produse sau procedee cu folosință specifică;

17. biotehnologie modernă – aplicarea in vitro a tehnicilor de recombinare a acidului nucleic și a tehnicilor de fuziune celulară, altele decât cele specifice selecției și ameliorării tradiționale, care înlătură barierele fiziologice naturale de reproducere sau de recombinare genetică;

18. cele mai bune tehnici disponibile – stadiul de dezvoltare cel mai avansat și eficient înregistrat în dezvoltarea unei activități și a modurilor de exploatare, care demonstrează posibilitatea practică de a constitui referința pentru stabilirea valorilor-limită de emisie în scopul prevenirii poluării, iar în cazul în care acest fapt nu este posibil, pentru a reduce în ansamblu emisiile și impactul asupra mediului în întregul său:

a) tehnicile se referă deopotrivă la tehnologia utilizată și modul în care instalația este proiectată, construită, întreținută, exploatată, precum și la scoaterea din funcțiune a acesteia și remedierea amplasamentului, potrivit legislației în vigoare;

b) disponibile se referă la acele cerințe care au înregistrat un stadiu de dezvoltare ce permite aplicarea lor în sectorul industrial respectiv, în condiții economice și tehnice viabile, luându-se în considerare costurile și beneficiile, indiferent dacă aceste tehnici sunt sau nu utilizate ori realizate la nivel național, cu condiția ca aceste tehnici să fie accesibile operatorului;

---

1) Art. 2 pct. 12 a fost modificat prin art. I pct. 2 din Legea nr. 265/2006.

2) Art. 2 pct. 13 a fost modificat prin art. I pct. 1 din O.U.G. nr. 164/2008.

3) Art. 2 pct. 14 a fost modificat prin art. I pct. 1 din O.U.G. nr. 164/2008.

c) cele mai bune – se referă la cele mai eficiente tehnici pentru atingerea în ansamblu a unui nivel ridicat de protecție a mediului în întregul său[1)];

18[1]. certificat de emisii de gaze cu efect de seră – titlul care conferă dreptul de a emite o tonă de dioxid de carbon echivalent într-o perioadă definită[2)];

19. deșeu – orice substanță, preparat sau orice obiect din categoriile stabilite de legislația specifică privind regimul deșeurilor, pe care deținătorul îl aruncă, are intenția sau are obligația de a-l arunca;

20. deșeu reciclabil – deșeu care poate constitui materie primă într-un proces de producție pentru obținerea produsului inițial sau pentru alte scopuri;

21. deșeuri periculoase – deșeurile încadrate generic, conform legislației specifice privind regimul deșeurilor, în aceste tipuri sau categorii de deșeuri și care au cel puțin un constituent sau o proprietate care face ca acestea să fie periculoase;

22. deteriorarea mediului – alterarea caracteristicilor fizico-chimice și structurale ale componentelor naturale și antropice ale mediului, reducerea diversității sau productivității biologice a ecosistemelor naturale și antropizate, afectarea mediului natural cu efecte asupra calității vieții, cauzate, în principal, de poluarea apei, atmosferei și solului, supraexploatarea resurselor, gospodărirea și valorificarea lor deficitară, ca și prin amenajarea necorespunzătoare a teritoriului;

23. dezvoltare durabilă – dezvoltarea care corespunde necesităților prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile necesități;

24. echilibru ecologic – ansamblul stărilor și interrelațiilor dintre elementele componente ale unui sistem ecologic, care asigură menținerea structurii, funcționarea și dinamica ideală a acestuia;

25. ecosistem – complex dinamic de comunități de plante, animale și microorganisme și mediul abiotic, care interacționează într-o unitate funcțională;

26. ecoturism – formă de turism în care principalul obiectiv este observarea și conștientizarea valorii naturii și a tradițiilor locale și care trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

a) să contribuie la conservarea și protecția naturii;

b) să utilizeze resursele umane locale;

c) să aibă caracter educativ, respect pentru natură – conștientizarea turiștilor și a comunităților locale;

d) să aibă impact negativ nesemnificativ asupra mediului natural și socio-cultural;

27. efluent – orice formă de deversare în mediu, emisie punctuală sau difuză, inclusiv prin scurgere, jeturi, injecție, inoculare, depozitare, vidanjare sau vaporizare;

28. emisie – evacuarea directă ori indirectă, din surse punctuale sau difuze, de substanțe, vibrații, radiații electromagnetice și ionizante, căldură ori de zgomot în aer, apă sau sol[3)];

29. eticheta ecologică – un simbol grafic și/sau un scurt text descriptiv aplicat pe ambalaj, într-o broșură sau alt document informativ, care însoțește produsul și care oferă informații despre cel puțin unul și cel mult trei tipuri de impact asupra mediului;

30. evaluare de mediu – elaborarea raportului de mediu, consultarea publicului și a autorităților publice interesate de efectele implementării planurilor și programelor, luarea în considerare a raportului de mediu și a rezultatelor acestor consultări în procesul decizional și asigurarea informării asupra deciziei luate;

30[1]. evaluare adecvată – procesul menit să identifice, să descrie și să stabilească, în funcție de obiectivele de conservare și în conformitate cu legislația în vigoare, efectele directe și

---

[1)] Pct. 18 a fost modificat prin art. I pct. 2 din Legea nr. 265/2006.

[2)] Pct. 18[1] a fost introdus prin art. I pct. 3 din Legea nr. 265/2006.

[3)] Pct. 28 a fost modificat prin art. I pct. 4 din Legea nr. 265/2006.

indirecte, sinergice, cumulative, principale și secundare ale oricărui plan ori proiect, care nu are o legătură directă cu sau nu este necesar pentru managementul unei arii naturale protejate de interes comunitar, dar care ar putea afecta în mod semnificativ aria, în mod individual ori în combinație cu alte planuri sau proiecte[1)];

31. evaluarea impactului asupra mediului – proces menit să identifice, să descrie și să stabilească, în funcție de fiecare caz și în conformitate cu legislația în vigoare, efectele directe și indirecte, sinergice, cumulative, principale și secundare ale unui proiect asupra sănătății oamenilor și a mediului;

32. evaluarea riscului – lucrare elaborată de persoane fizice sau juridice care au acest drept, potrivit legii, prin care se realizează analiza probabilității și gravității principalelor componente ale impactului asupra mediului și se stabilește necesitatea măsurilor de prevenire, intervenție și/sau remediere[2)];

33. exemplar – orice plantă sau animal în stare vie sau moartă, sau orice parte sau derivat din acestea, precum și orice alte produse care conțin părți sau derivate din acestea, așa cum sunt specificate în documentele ce le însoțesc, pe ambalaje, pe mărci sau etichete sau în orice alte situații;

34. experți – persoane fizice, recunoscute și/sau atestate pe plan național și/sau internațional de către autoritățile competente în domeniu;

35. habitat natural – arie terestră, acvatică sau subterană, în stare naturală sau seminaturală, ce se diferențiază prin caracteristici geografice, abiotice și biotice;

36. *Abrogat*[3)];

37. *Abrogat*[4)];

38. informația privind mediul – orice informație scrisă, vizuală, audio, electronică sau sub orice formă materială despre:

a) starea elementelor de mediu, cum sunt aerul și atmosfera, apa, solul, suprafața terestră, peisajul și ariile naturale, inclusiv zonele umede, marine și costiere, diversitatea biologică și componentele sale, inclusiv organismele modificate genetic, precum și interacțiunea dintre aceste elemente;

b) factorii, cum sunt substanțele, energia, zgomotul, radiațiile sau deșeurile, inclusiv deșeurile radioactive, emisiile, deversările și alte evacuări în mediu, ce afectează sau pot afecta elementele de mediu prevăzute la lit. a);

c) măsurile, inclusiv măsurile administrative, cum sunt politicile, legislația, planurile, programele, convențiile încheiate între autoritățile publice și persoanele fizice și/sau juridice privind obiectivele de mediu, activitățile care afectează sau pot afecta elementele și factorii prevăzuți la lit. a) și, respectiv, b), precum și măsurile sau activitățile destinate să protejeze elementele prevăzute la lit. a);

d) rapoartele referitoare la implementarea legislației privind protecția mediului;

e) analizele cost-beneficiu sau alte analize și prognoze economice folosite în cadrul măsurilor și activităților prevăzute la lit. c);

f) starea sănătății și siguranței umane, inclusiv contaminarea, ori de câte ori este relevantă, a lanțului trofic, condițiile de viață umană, siturile arheologice, monumentele istorice și orice construcții, în măsura în care acestea sunt sau pot fi afectate de starea elementelor de mediu prevăzute la lit. a), sau, prin intermediul acestor elemente, de factorii, măsurile și activitățile prevăzute la lit. b) și, respectiv, c)[5)];

---

1) Pct. 30[1] a fost introdus prin art. I pct. 2 din O.U.G. nr. 164/2008.
2) Pct. 32 a fost modificat prin art. I pct. 1 din O.U.G. nr. 164/2008.
3) Pct. 36 a fost abrogat prin art. 57 lit. b) din O.U.G. nr. 57/2007.
4) Pct. 37 a fost abrogat prin art. 57 lit. b) din O.U.G. nr. 57/2007.
5) Pct. 38 a fost modificat prin Rectificarea publicată în M. Of. 88 din 31 ianuarie 2006.

39. infrastructura pentru informații spațiale – metadate, seturi de date spațiale și servicii de date spațiale; servicii și tehnologii de rețea; acorduri privind folosirea în comun, accesul și utilizarea; procedurile, procesele și mecanismele de monitorizare și coordonare stabilite, operate sau puse la dispoziție în conformitate cu prevederile legale;

40. instalație – orice unitate tehnică staționară sau mobilă precum și orice altă activitate direct legată, sub aspect tehnic, cu activitățile unităților staționare/mobile aflate pe același amplasament, care poate produce emisii și efecte asupra mediului;

41. *Abrogat*[1)];

42. mediu geologic – ansamblul structurilor geologice de la suprafața pământului în adâncime: sol, ape subterane, formațiuni geologice;

43. microorganism – orice entitate microbiologică, celulară sau necelulară, capabilă de replicare sau de transfer de material genetic, inclusiv virusurile, viroizii și celulele vegetale și animale în culturi;

44. monitorizarea mediului – supravegherea, prognozarea, avertizarea și intervenția în vederea evaluării sistematice a dinamicii caracteristicilor calitative ale elementelor de mediu, în scopul cunoașterii stării de calitate și a semnificației ecologice a acestora, a evoluției și implicațiilor sociale ale schimbărilor produse, urmate de măsurile care se impun;

45. monument al naturii – specii de plante și animale rare sau periclitate, arbori izolați, formațiuni și structuri geologice de interes științific sau peisagistic;

46. organism modificat genetic – orice organism, cu excepția ființelor umane, în care materialul genetic a fost modificat printr-o modalitate ce nu se produce natural prin împerechere și/sau recombinare naturală;

46[1]. autorizație privind emisiile de gaze cu efect de seră – actul administrativ emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, prin care se stabilesc obligațiile privind monitorizarea și raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră; de asemenea, se stabilește obligația de a returna anual în Registrul național al emisiilor de gaze cu efect de seră un număr de certificate de emisii de gaze cu efect de seră egal cu cantitatea de emisii de gaze cu efect de seră, monitorizate și verificate pentru anul anterior[2)];

47. plafon național de emisie – cantitatea maximă dintr-o substanță care poate fi emisă la nivel național, în decursul unui an calendaristic;

48. planuri și programe – planurile și programele, inclusiv cele cofinanțate de Comunitatea Europeană, ca și orice modificări ale acestora, care se elaborează și/sau se adoptă de către o autoritate la nivel național, regional sau local ori care sunt pregătite de o autoritate pentru adoptarea, printr-o procedură legislativă, de către Parlament sau Guvern și sunt cerute prin prevederi legislative, de reglementare sau administrative;

49. plan de acțiuni – plan de măsuri cuprinzând etapele care trebuie parcurse în intervale de timp precizate prin prevederile autorizației integrate de mediu de către titularul activității sub controlul autorității competente pentru protecția mediului în scopul respectării prevederilor legale referitoare la prevenirea și controlul integrat al poluării; planul de acțiune face parte integrantă din autorizația integrantă de mediu;

50. poluant – orice substanță, preparat sub formă solidă, lichidă, gazoasă sau sub formă de vapori ori de energie, radiație electromagnetică, ionizantă, termică, fonică sau vibrații care, introdusă în mediu, modifică echilibrul constituenților acestuia și al organismelor vii și aduce daune bunurilor materiale[3)];

[1)] Pct. 41 a fost abrogat prin art. I pct. 5 din Legea nr. 265/2006.

[2)] Pct. 46[1] a fost introdus prin art. I pct. 6 din Legea nr. 265/2006 și ulterior modificat prin art. I pct. 1 din O.U.G. nr. 164/2008.

[3)] Pct. 50 a fost modificat prin art. I pct. 7 din Legea nr. 265/2006.

51. poluare – introducerea directă sau indirectă a unui poluant care poate aduce prejudicii sănătății umane și/sau calității mediului, dăuna bunurilor materiale ori cauza o deteriorare sau o împiedicare a utilizării mediului în scop recreativ sau în alte scopuri legitime;

52. prejudiciu – efectul cuantificabil în cost al daunelor asupra sănătății oamenilor, bunurilor sau mediului, provocat prin poluanți, activități dăunătoare ori dezastre[1)];

53. proiect – execuția lucrărilor de construcții sau alte instalații ori amenajări, alte intervenții asupra cadrului natural și peisajului, inclusiv cele care implică extragerea resurselor minerale[2)];

54. program pentru conformare – plan de măsuri necesare pentru îndeplinirea cerințelor privind protecția mediului, la termenele stabilite de autoritatea competentă pentru protecția mediului; programul pentru conformare face parte integrantă din autorizația de mediu[3)];

55. program operațional sectorial – document aprobat de Comisia Europeană pentru implementarea acelor priorități sectoriale din Planul Național de dezvoltare care sunt aprobate spre finanțare prin cadrul de sprijin comunitar;

56. public – una sau mai multe persoane fizice sau juridice și, în concordanță cu legislația ori cu practica națională, asociațiile, organizațiile sau grupurile acestora;

57. raport de mediu – parte a documentației planurilor sau programelor, care identifică, descrie și evaluează efectele posibile semnificative asupra mediului, ale aplicării acestora și alternativele sale raționale, luând în considerare obiectivele și aria geografică aferentă, conform legislației în vigoare;

58. raport de amplasament – documentație elaborată de persoane fizice sau juridice care au acest drept, potrivit legii, în scopul obținerii autorizației integrate de mediu și care evidențiază starea amplasamentului, situația poluării existente înainte de punerea în funcțiune a instalației și oferă un punct de referință și comparație la încetarea activității[4)];

59. raport de securitate – documentație elaborată de persoane fizice sau juridice care au acest drept, potrivit legii, necesară pentru obiective în care sunt prezente substanțe periculoase conform prevederilor legislației privind controlul activităților, care prezintă pericole de accidente majore în care sunt implicate substanțe periculoase[5)];

60. resurse naturale – totalitatea elementelor naturale ale mediului ce pot fi folosite în activitatea umană: resurse neregenerabile – minerale și combustibili fosili, regenerabile – apă, aer, sol, floră, fauna sălbatică, inclusiv cele inepuizabile – energie solară, eoliană, geotermală și a valurilor;

61. sistem de management de mediu – componentă a sistemului de management general, care include structura organizatorică, activitățile de planificare, responsabilitățile, practicile, procedurile, procesele și resursele pentru elaborarea, aplicarea, realizarea, analizarea și menținerea politicii de mediu;

62. *Abrogat*[6)];

63. *Abrogat*;

64. *Abrogat*;

65. *Abrogat*;

66. substanță – element chimic și compuși ai acestuia, în înțelesul reglementărilor legale în vigoare, cu excepția substanțelor radioactive și a organismelor modificate genetic;

---

1) Pct. 52 a fost modificat prin art. I pct. 7 din Legea nr. 265/2006.
2) Pct. 53 a fost modificat prin art. I pct. 7 din Legea nr. 265/2006.
3) Pct. 54 a fost modificat prin art. I pct. 1 din O.U.G. nr. 164/2008.
4) Pct. 58 a fost modificat prin art. I pct. 1 din O.U.G. nr. 164/2008.
5) Pct. 58 a fost modificat prin art. I pct. 1 din O.U.G. nr. 164/2008.
6) Pct. 62-65 au fost abrogate prin art. 57 lit. b) din O.U.G. nr. 57/2007.

67. substanța periculoasă – orice substanță clasificată ca periculoasă de legislația specifică în vigoare din domeniul chimicalelor;

68. substanțe prioritare – substanțe care reprezintă un risc semnificativ de poluare asupra mediului acvatic și prin intermediul acestuia asupra omului și folosințelor de apă, conform legislației specifice din domeniul apelor;

69. substanțe prioritar periculoase – substanțele sau grupurile de substanțe care sunt toxice, persistente și care tind să bioacumuleze și alte substanțe sau grupe de substanțe care creează un nivel similar de risc, conform legislației specifice din domeniul apelor;

70. sursă de radiații ionizante – entitate fizică, naturală, realizată sau utilizată ca element al unei activități care poate genera expuneri la radiații, prin emitere de radiații ionizante sau eliberare de substanțe radioactive;

71. trasabilitate – posibilitatea identificării și urmăririi organismelor modificate genetic și a produselor rezultate din acestea pe parcursul tuturor etapelor activităților care implică astfel de organisme și produse;

72. utilizare în condiții de izolare – orice operațiune prin care microorganismele sunt modificate genetic, cultivate, multiplicate, stocate, folosite, transportate, distruse și/sau anihilate în condiții controlate, în spații/medii închise. Pentru toate aceste operațiuni se iau măsuri specifice de izolare, pentru a se evita/limita contactul lor cu oamenii și cu mediul;

73. *Abrogat*[1)];

74. zonă umedă – întindere de bălți, mlaștini, turbării, de ape naturale sau artificiale, permanente sau temporare, unde apa este stătătoare sau curgătoare, dulce, salmastră sau sărată, inclusiv întinderea de apă marină a cărei adâncime la reflux nu depășește 6 m.

ART. 3

Principiile și elementele strategice ce stau la baza prezentei ordonanțe de urgență sunt:

a) principiul integrării cerințelor de mediu în celelalte politici sectoriale[2)];

b) principiul precauției în luarea deciziei;

c) principiul acțiunii preventive;

d) principiul reținerii poluanților la sursă;

e) principiul „poluatorul plătește";

f) principiul conservării biodiversității și a ecosistemelor specifice cadrului biogeografic natural;

g) utilizarea durabilă a resurselor naturale;

h) informarea și participarea publicului la luarea deciziilor, precum și accesul la justiție în probleme de mediu;

i) dezvoltarea colaborării internaționale pentru protecția mediului.

ART. 4

Modalitățile de implementare a principiilor și a elementelor strategice sunt[3)]:

a) prevenirea și controlul integrat al poluării prin utilizarea celor mai bune tehnici disponibile pentru activitățile cu impact semnificativ asupra mediului;

b) adoptarea programelor de dezvoltare, cu respectarea cerințelor politicii de mediu;

c) corelarea planificării de amenajare a teritoriului și urbanism cu cea de mediu;

d) efectuarea evaluării de mediu înaintea aprobării planurilor și programelor care pot avea efect semnificativ asupra mediului;

---

1) Pct. 73 a fost abrogat prin art. I pct. 8 din Legea nr. 265/2006.

2) Lit. a) a fost modificată prin art. I pct. 9 din Legea nr. 265/2006.

3) Partea introductivă a art. 4 a fost modificată prin art. I pct. 10 din Legea nr. 265/2006.

e) evaluarea impactului asupra mediului în faza iniţială a proiectelor cu impact semnificativ asupra mediului;

f) introducerea şi utilizarea pârghiilor şi instrumentelor economice stimulative sau coercitive;

g) rezolvarea, pe niveluri de competenţă, a problemelor de mediu, în funcţie de amploarea acestora;

h) promovarea de acte normative armonizate cu reglementările europene şi internaţionale în domeniu;

i) stabilirea şi urmărirea realizării programelor pentru conformare;

j) crearea sistemului naţional de monitorizare integrată a calităţii mediului;

k) recunoaşterea produselor cu impact redus asupra mediului, prin acordarea etichetei ecologice;

l) menţinerea şi ameliorarea calităţii mediului;

m) reabilitarea zonelor afectate de poluare;

n) încurajarea implementării sistemelor de management şi audit de mediu;

o) promovarea cercetării fundamentale şi aplicative în domeniul protecţiei mediului;

p) educarea şi conştientizarea publicului, precum şi participarea acestuia în procesul de elaborare şi aplicare a deciziilor privind mediul;

q) dezvoltarea reţelei naţionale de arii protejate pentru menţinerea stării favorabile de conservare a habitatelor naturale, a speciilor de floră şi faună sălbatică ca parte integrantă a reţelei ecologice europene – Natura 2000;

r) aplicarea sistemelor de asigurare a trasabilităţii şi etichetării organismelor modificate genetic;

s) înlăturarea cu prioritate a poluanţilor care periclitează nemijlocit şi grav sănătatea oamenilor.

ART. 5

Statul recunoaşte oricărei persoane dreptul la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic, garantând în acest scop:

a) accesul la informaţia privind mediul, cu respectarea condiţiilor de confidenţialitate prevăzute de legislaţia în vigoare;

b) dreptul de asociere în organizaţii pentru protecţia mediului[1)];

c) dreptul de a fi consultat în procesul de luare a deciziilor privind dezvoltarea politicii şi legislaţiei de mediu, emiterea actelor de reglementare în domeniu, elaborarea planurilor şi programelor;

d) dreptul de a se adresa, direct sau prin intermediul organizaţiilor pentru protecţia mediului, autorităţilor administrative şi/sau judecătoreşti, după caz, în probleme de mediu, indiferent dacă s-a produs sau nu un prejudiciu;

e) dreptul la despăgubire pentru prejudiciul suferit.

ART. 6

(1) Protecţia mediului constituie obligaţia şi responsabilitatea autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale, precum şi a tuturor persoanelor fizice şi juridice.

(2) Autorităţile administraţiei publice centrale şi locale prevăd în bugetele proprii fonduri pentru îndeplinirea obligaţiilor rezultate din implementarea legislaţiei comunitare din dome-

---

1) Literele b), c) şi d) au fost modificate prin art. I pct. 11 din Legea nr. 265/2006.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI

niul mediului și pentru programe de protecție a mediului și colaborează cu autoritățile publice centrale și teritoriale pentru protecția mediului în vederea realizării acestora.

ART. 7

(1) Coordonarea, reglementarea și implementarea în domeniul protecției mediului revin autorității publice centrale pentru protecția mediului, Agenției Naționale pentru Protecția Mediului, agențiilor regionale și județene pentru protecția mediului, Administrației Rezervației Biosferei «Delta Dunării»[1].

(2) În perimetrul Rezervației Biosferei „Delta Dunării" autoritatea publică teritorială pentru protecția mediului este reprezentată de Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării.

(3) Controlul respectării măsurilor de protecția mediului se realizează de:

a) comisari și persoane împuternicite din cadrul Gărzii Naționale de Mediu, Administrației Rezervației Biosferei «Delta Dunării»;

b) autoritățile administrației publice locale, prin personalul împuternicit;

c) Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare, Ministerul Apărării Naționale și Ministerul Administrației și Internelor, prin personalul împuternicit, în domeniile lor de activitate, conform atribuțiilor stabilite prin lege[2].

Cap. II
Procedura de reglementare

ART. 8

(1) Autoritățile competente pentru protecția mediului, cu excepția Gărzii Naționale de Mediu și a structurilor subordonate acesteia, conduc procedura de reglementare și emit, după caz, acte de reglementare, în condițiile legii.

(2) În derularea procedurilor de reglementare pentru proiecte sau activități care pot avea efecte semnificative asupra teritoriului altor state, autoritățile competente pentru protecția mediului au obligația să respecte prevederile convențiilor internaționale la care România este parte[3].

ART. 9

(1) Solicitarea și obținerea avizului de mediu pentru planuri și programe sunt obligatorii pentru adoptarea planurilor și programelor care pot avea efecte semnificative asupra mediului.

(2) Evaluarea de mediu are ca scop integrarea obiectivelor și cerințelor de protecție a mediului în pregătirea și adoptarea planurilor și programelor.

(3) Procedura de evaluare de mediu, structura raportului de mediu și condițiile de emitere a avizului de mediu pentru planuri și programe, inclusiv pentru cele cu efecte transfrontieră, sunt stabilite prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorității publice centrale pentru protecția mediului.

(4) Aprobarea planurilor și programelor, la orice nivel ierarhic, este condiționată de existența avizului de mediu pentru respectivul plan sau program.

ART. 10

(1) În cazul în care titularii de activități pentru care este necesară reglementarea din punctul de vedere al protecției mediului prin emiterea autorizației de mediu, respectiv a autorizației

---

[1] Alin. (1) a fost modificat prin art. I pct. 12 din Legea nr. 265/2006.

[2] Alin. (3) a fost introdus prin art. I pct. 13 din Legea nr. 265/2006.

[3] Art. 8 a fost modificat prin art. I pct. 14 din Legea nr. 265/2006.

integrate de mediu urmează să deruleze sau să fie supuși unei proceduri de vânzare a pachetului majoritar de acțiuni, vânzare de active, fuziune, divizare, concesionare ori în alte situații care implică schimbarea titularului activității, precum și în caz de dizolvare urmată de lichidare, lichidare, faliment, încetarea activității, conform legii, dispozițiile art. 15 alin. (2) lit. a) se aplică în mod corespunzător[1].

(1[1]) Autoritatea competentă pentru protecția mediului informează titularii prevăzuți la alin. (1) cu privire la obligațiile de mediu care trebuie asumate de părțile implicate, pe baza evaluărilor care au stat la baza emiterii actelor de reglementare existente. În situația în care titularii prevăzuți la alin. (1) nu dețin acte de reglementare, obligațiile de mediu sunt identificate pe baza bilanțului de mediu[2].

(2) În termen de 60 de zile de la data semnării/emiterii documentului care atestă încheierea uneia dintre procedurile menționate la alin. (1), părțile implicate transmit în scris autorității competente pentru protecția mediului obligațiile asumate privind protecția mediului, printr-un document certificat pentru conformitate cu originalul.

(3) Clauzele privind obligațiile de mediu cuprinse în actele întocmite în cadrul procedurilor prevăzute la alin. (1) au caracter public.

(4) Îndeplinirea obligațiilor de mediu este prioritară în cazul procedurilor de: dizolvare urmată de lichidare, lichidare, faliment, încetarea activității.

(5) *Abrogat*[3].

ART. 11

(1) Solicitarea și obținerea acordului de mediu sunt obligatorii pentru proiecte publice ori private sau pentru modificarea ori extinderea activităților existente, care pot avea impact semnificativ asupra mediului[4].

(2) Pentru obținerea acordului de mediu, proiectele publice sau private care pot avea impact semnificativ asupra mediului, prin natura, dimensiunea sau localizarea lor, sunt supuse, la decizia autorității competente pentru protecția mediului, evaluării impactului asupra mediului.

(3) Procedura-cadru de evaluare a impactului asupra mediului, inclusiv pentru proiecte cu impact transfrontieră și lista proiectelor publice sau private supuse procedurii sunt stabilite prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorității publice centrale pentru protecția mediului.

(4) *Abrogat*[5].

ART. 12

(1) Desfășurarea activităților existente precum și începerea activităților noi cu posibil impact semnificativ asupra mediului se realizează numai în baza autorizației/autorizației integrate de mediu.

(2) Procedura de emitere a autorizației de mediu și lista activităților supuse acestei proceduri sunt stabilite prin ordin al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului.

(3) Pentru obținerea autorizației de mediu, activitățile existente, care nu sunt conforme cu normele și reglementările de mediu în vigoare, sunt supuse bilanțului de mediu, la decizia autorității competente pentru protecția mediului.

---

1) Alin. (1) a fost modificat prin art. I pct. 3 din O.U.G. nr. 164/2008.
2) Alin. (1[1]) a fost introdus prin art. I pct. 4 din O.U.G. nr. 164/2008.
3) Alin. (5) a fost abrogat prin art. I pct. 5 din O.U.G. nr. 164/2008.
4) Alin. (1) a fost modificat prin art. I pct. 6 din O.U.G. nr. 164/2008.
5) Alin. (4) a fost abrogat prin art. I pct. 7 din O.U.G. nr. 164/2008.

(4) Procedura de realizare a bilanțului de mediu este stabilită prin ordin al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului.

(5) Autoritatea competentă pentru protecția mediului stabilește cu titularul activității programul pentru conformare, pe baza concluziilor și recomandărilor bilanțului de mediu[1)].

(6) Este obligatorie îndeplinirea măsurilor cuprinse în programul pentru conformare la termenele stabilite.

(7) Activitățile desfășurate de structurile componente ale sistemului de apărare, ordine publică și securitate națională sunt exceptate de la obținerea autorizației de mediu.

ART. 13

(1) Măsurile privind prevenirea și controlul integrat al poluării și lista activităților supuse procedurii de emitere a autorizației integrate de mediu sunt stabilite prin lege.

(2) Procedura de emitere a autorizației integrate de mediu și normele metodologice de aplicare a acestei proceduri sunt stabilite prin ordin al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului.

ART. 14

(1) *Abrogat*[2)].

(2) Funcționarea fără autorizație de mediu este interzisă pentru activitățile care fac obiectul procedurii de autorizare din punct de vedere al protecției mediului.

(3) Funcționarea fără autorizație integrată de mediu este interzisă pentru activitățile supuse legislației privind prevenirea și controlul integrat al poluării.

(4) Titularul activității are obligația de a informa autoritățile publice teritoriale competente pentru protecția mediului cu privire la rezultatele automonitorizării emisiilor de poluanți reglementați, precum și cu privire la accidente sau pericole de accidente.

ART. 15

(1) Autoritatea competentă pentru protecția mediului emite sau revizuiește, după caz, actele de reglementare.

(2) Titularii planurilor/programelor/proiectelor/activităților au obligația:

a) de a notifica autoritatea competentă pentru protecția mediului dacă intervin elemente noi, necunoscute la data emiterii actelor de reglementare, precum și asupra oricăror modificări ale condițiilor care au stat la baza emiterii actelor de reglementare, înainte de realizarea modificării;

b) de a respecta termenele stabilite de autoritatea competentă pentru protecția mediului în derularea procedurilor de emitere a actelor de reglementare.

(3) Nerespectarea termenelor prevăzute la alin. (2) lit. b) conduce la respingerea solicitării[3)].

ART. 16

(1) Avizul de mediu și acordul de mediu își păstrează valabilitatea pe toată perioada punerii în aplicare a planului sau programului, respectiv proiectului.

(2) Autorizația de mediu și autorizația integrată de mediu sunt valabile 10 ani.

[1)] Alin. (5) a fost modificat prin art. I pct. 15 din Legea nr. 265/2006.

[2)] Alin. (1) a fost abrogat prin art. I pct. 8 din O.U.G. nr. 164/2008.

[3)] Art. 15 a fost modificat prin art. I pct. 9 din O.U.G. nr. 164/2008.

(3) Prin excepţie de la prevederile alin. (2), autorizaţiile de mediu emise cu program pentru conformare sunt valabile pe toată perioada derulării programului, dar nu mai mult de 60 de zile de la data scadentă de realizare a ultimei măsuri din programul respectiv.

(4) În cazul în care intervin elemente noi, necunoscute la data emiterii actelor de reglementare, sau se modifică condiţiile care au stat la baza emiterii lor, autoritatea competentă decide, după caz, pe baza notificării titularului, prevăzută la art. 15 alin. (2) lit. a), menţinerea actelor de reglementare sau necesitatea revizuirii acestora, informând titularul cu privire la această decizie.

(5) Până la adoptarea unei decizii de către autoritatea competentă, în sensul prevăzut la alin. (4), este interzisă desfăşurarea oricărei activităţi sau realizarea proiectului, planului ori programului care ar rezulta în urma modificărilor care fac obiectul notificării[1)].

ART. 17

(1) În situaţia în care se decide revizuirea actelor de reglementare, autoritatea competentă poate solicita refacerea raportului privind impactul asupra mediului sau a bilanţului de mediu, după caz[2)].

(2) Autorizaţia integrată de mediu se revizuieşte în condiţiile prevăzute de legislaţia specifică privind prevenirea şi controlul integrat al poluării.

(3) Acordul de mediu, autorizaţia de mediu şi autorizaţia integrată de mediu se suspendă de către autoritatea emitentă, pentru nerespectarea prevederilor acestora, după o notificare prealabilă prin care se poate acorda un termen de cel mult 60 de zile pentru îndeplinirea obligaţiilor. Suspendarea se menţine până la eliminarea cauzelor, dar nu mai mult de 6 luni. Pe perioada suspendării, desfăşurarea proiectului sau a activităţii este interzisă[3)].

(4) În cazul în care nu s-au îndeplinit condiţiile stabilite prin actul de suspendare, autoritatea competentă pentru protecţia mediului dispune, după expirarea termenului de suspendare, anularea acordului de mediu sau autorizaţiei/autorizaţiei integrate de mediu, după caz.

(5) Dispoziţiile de suspendare şi, implicit, de încetare a desfăşurării proiectului sau activităţii sunt executorii de drept.

ART. 18

Litigiile generate de emiterea, revizuirea, suspendarea sau anularea actelor de reglementare se soluţionează de instanţele de contencios administrativ competente.

ART. 19

Acordul de mediu sau decizia de respingere a solicitării, autorizaţia/autorizaţia integrată de mediu pentru proiectele/activităţile miniere care utilizează substanţe periculoase în procesul de prelucrare şi concentrare, pentru capacităţi de producţie mai mari de 5 milioane tone/an sau dacă suprafaţa pe care se desfăşoară activitatea este mai mare de 1.000 ha se emit prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului[4)].

ART. 20

(1) Autoritatea competentă pentru protecţia mediului, împreună cu celelalte autorităţi ale administraţiei publice centrale şi locale, după caz, asigură informarea, participarea publicului

---

1) Art. 16 a fost modificat prin art. I pct. 10 din O.U.G. nr. 164/2008.
2) Alin. (1) a fost modificat prin art. I pct. 11 din O.U.G. nr. 164/2008.
3) Alin. (3) a fost modificat prin art. I pct. 11 din O.U.G. nr. 164/2008.
4) Art. 19 a fost modificat prin art. I pct. 12 din O.U.G. nr. 164/2008.

la deciziile privind activități specifice și accesul la justiție, în conformitate cu prevederile Convenției privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, semnată la Aarhus la 25 iunie 1998, ratificată prin Legea nr. 86/2000.

(2) Informarea publicului în cadrul procedurilor de reglementare pentru planuri, programe proiecte și activități se realizează conform legislației specifice în vigoare.

(3) Consultarea publicului este obligatorie în cazul procedurilor de emitere a actelor de reglementare, potrivit legislației în vigoare. Procedura de participare a publicului la luarea deciziei este stabilită prin acte normative specifice[1].

(4) Modalitățile de realizare a participării publicului la elaborarea unor planuri și programe specifice în legătură cu mediul se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorității publice centrale pentru protecția mediului, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență.

(5) Accesul la justiție al publicului se realizează potrivit reglementărilor legale în vigoare.

(6) Organizațiile neguvernamentale care promovează protecția mediului au drept la acțiune în justiție în probleme de mediu, având calitate procesuală activă în litigiile care au ca obiect protecția mediului[2].

ART. 21

(1) Raportul de mediu, raportul privind impactul asupra mediului, bilanțul de mediu, raportul de amplasament, raportul de securitate, studiul de evaluare adecvată se realizează de către persoane fizice și juridice care au acest drept, potrivit legii.

(2) Condițiile de elaborare a raportului de mediu, raportului privind impactul asupra mediului, bilanțului de mediu, raportului de amplasament, raportului de securitate, studiului de evaluare adecvată se stabilesc prin ordin al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului.

(3) Cheltuielile privind elaborarea lucrărilor prevăzute la alin. (1) revin titularului planului, programului, proiectului sau activității.

(4) Răspunderea pentru corectitudinea informațiilor puse la dispoziția autorităților competente pentru protecția mediului și a publicului revine titularului planului, programului, proiectului sau al activității, iar răspunderea pentru corectitudinea lucrărilor prevăzute la alin. (1) revine autorului acestora[3].

ART. 22

(1) Autoritățile publice pentru protecția mediului încasează sumele provenite din taxele pentru emiterea actelor de reglementare.

(2) Taxele prevăzute la alin. (1) se fac venit la Fondul pentru mediu, iar cuantumul acestora se stabilește prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorității publice centrale pentru protecția mediului.

ART. 23

(1) Autoritățile competente pentru protecția mediului încasează, de asemenea, sume provenite din tarife pentru lucrările și serviciile prestate la solicitarea persoanelor fizice și juridice, în cadrul activităților pe care le desfășoară în limitele competențelor lor legale.

---

[1] Alin. (3) a fost modificat prin art. I pct. 17 din Legea nr. 265/2006.

[2] Alin. (6) a fost modificat prin art. I pct. 17 din Legea nr. 265/2006.

[3] Art. 21 a fost modificat prin art. I pct. 13 din O.U.G. nr. 164/2008.

(2) Nomenclatorul lucrărilor şi serviciilor prestate, precum şi cuantumul tarifelor se stabilesc prin ordin al conducătorului autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanţe de urgenţă.

(3) Autorităţile publice pentru protecţia mediului constituie un fond de stimulare a personalului prin utilizarea unui procent de 25%, obţinut din încasarea tarifelor prevăzute la alin. (1), iar diferenţa de 75% se varsă la bugetul de stat.

(4) Metodologia de utilizare a fondului de stimulare este stabilită prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului.

(5) Disponibilităţile înregistrate şi neutilizate la finele anului se reportează în anul următor şi se utilizează cu aceleaşi destinaţii prevăzute la alineatul (3).

(6) Autorităţile competente pentru protecţia mediului au dreptul să primească şi să utilizeze fonduri provenite din sponsorizări şi donaţii de la persoane fizice şi juridice, române sau străine, în condiţiile legii.

Cap. III
Regimul substanţelor şi preparatelor periculoase

ART. 24

Activităţile privind fabricarea, introducerea pe piaţă, utilizarea, depozitarea temporară sau definitivă, transportul intern, manipularea, eliminarea, precum şi introducerea şi scoaterea din ţară a substanţelor şi preparatelor periculoase sunt supuse unui regim special de reglementare şi gestionare.

ART. 25

(1) Transportul internaţional şi tranzitul substanţelor şi preparatelor periculoase se realizează conform acordurilor şi convenţiilor privind transportul internaţional al mărfurilor periculoase, la care România este parte.

(2) Importul şi exportul substanţelor şi preparatelor periculoase restricţionate sau interzise la utilizare de către anumite state sau de către România se realizează în conformitate cu prevederile acordurilor şi convenţiilor internaţionale la care România este parte.

ART. 26

Autoritatea publică centrală şi autorităţile publice teritoriale pentru protecţia mediului, precum şi alte autorităţi publice abilitate prin lege, după caz, controlează respectarea reglementărilor privind regimul substanţelor şi preparatelor periculoase.

ART. 27

Pentru controlul importului, exportului şi tranzitului substanţelor şi preparatelor periculoase în vamă, autoritatea vamală convoacă autorităţile competente în domeniul substanţelor şi preparatelor periculoase, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

ART. 28

Persoanele fizice şi juridice care gestionează substanţe şi preparate periculoase au următoarele obligaţii:

a) să respecte prevederile art. 24 privind substanţele şi preparatele periculoase;

b) să ţină evidenţă strictă – cantitate, caracteristici, mijloace de asigurare – a substanţelor şi preparatelor periculoase, inclusiv a recipientelor şi ambalajelor acestora, care intră în sfera lor de activitate, şi să furnizeze informaţiile şi datele cerute de autorităţile competente conform legislaţiei specifice în vigoare;

c) să elimine, în condiții de siguranță pentru sănătatea populației și pentru mediu, substanțele și preparatele periculoase care au devenit deșeuri și sunt reglementate în conformitate cu legislația specifică.

d) să identifice și să prevină riscurile pe care substanțele și preparatele periculoase le pot reprezenta pentru sănătatea populației și să anunțe iminența unor descărcări neprevăzute sau accidente autorităților pentru protecția mediului și de apărare civilă.

Cap. IV
Regimul deșeurilor

ART. 29

Gestionarea deșeurilor se efectuează în condiții de protecție a sănătății populației și a mediului și se supune prevederilor prezentei ordonanțe de urgență, precum și legislației specifice în vigoare.

ART. 30

Controlul gestionării deșeurilor revine autorităților publice competente pentru protecția mediului și celorlaltor autorități cu competențe stabilite de legislația în vigoare.

ART. 31

Autoritățile administrației publice locale, precum și persoanele fizice și juridice care desfășoară activități de gestionare a deșeurilor au atribuții și obligații în conformitate cu prevederile prezentei ordonanțe de urgență și a celor specifice din domeniul gestionării deșeurilor.

ART. 32

(1) Introducerea pe teritoriul României a deșeurilor de orice natură, în scopul eliminării acestora, este interzisă.

(2) Introducerea pe teritoriul României a deșeurilor, în scopul recuperării, se realizează în baza reglementărilor specifice în domeniu, cu aprobarea Guvernului, în conformitate cu prevederile Tratatului privind aderarea României la Uniunea Europeană, ratificat prin Legea nr. 157/2005.

(3) Valorificarea deșeurilor se realizează numai în instalații, prin procese sau activități autorizate de autoritățile publice competente.

(4) Tranzitul și exportul de deșeuri de orice natură se realizează în conformitate cu acordurile și convențiile la care România este parte și cu legislația națională specifică în domeniu.

ART. 33

(1) Transportul intern al deșeurilor periculoase se realizează în conformitate cu prevederile legale specifice.

(2) Transportul internațional și tranzitul deșeurilor periculoase se realizează în conformitate cu prevederile acordurilor și convențiilor internaționale la care România este parte.

Cap. V
Regimul îngrășămintelor chimice și al produselor de protecție a plantelor

ART. 34

Îngrășămintele chimice și produsele de protecție a plantelor sunt supuse unui regim special de reglementare stabilit prin legislație specifică în domeniul chimicalelor.

ART. 35

Regimul special de reglementare a îngrăşămintelor chimice şi a produselor de protecţie a plantelor se aplică activităţilor privind fabricarea, plasarea pe piaţa, utilizarea, precum şi importul şi exportul acestora.

ART. 36

Autorităţile publice centrale competente conform legislaţiei specifice din domeniul chimicalelor, în colaborare cu autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului, au următoarele obligaţii:

a) să reglementeze regimul îngrăşămintelor chimice şi al produselor de protecţie a plantelor;

b) să organizeze, la nivel teritorial, reţeaua de laboratoare pentru controlul calităţii îngrăşămintelor chimice şi al produselor de protecţie a plantelor;

c) să verifice, prin reţeaua de laboratoare, concentraţiile reziduurilor de produse de protecţie a plantelor în sol, recolte, furaje, produse agroalimentare vegetale şi animale.

ART. 37

Autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului, împreună cu autorităţile publice centrale pentru agricultură, silvicultură, sănătate şi cele din domeniul transporturilor sau serviciile descentralizate ale acestora, după caz, supraveghează şi controlează aplicarea reglementărilor privind îngrăşămintele chimice şi produsele de protecţie a plantelor, astfel încât să se evite poluarea mediului de către acestea.

ART. 38

(1) Persoanele juridice care produc, stochează, comercializează şi/sau utilizează îngrăşăminte chimice şi produse de protecţie a plantelor, au următoarele obligaţii:

a) să producă, stocheze, comercializeze şi să utilizeze produse de protecţia plantelor numai cu respectarea prevederilor legale în vigoare;

b) să nu folosească îngrăşămintele chimice şi produsele de protecţie a plantelor în zonele sau pe suprafeţele unde sunt instituite măsuri speciale de protecţie;

c) să administreze produse de protecţie a plantelor cu mijloace aviatice, numai cu avizul autorităţilor competente pentru protecţia mediului, autorităţilor competente în domeniul sanitar şi al comisiilor judeţene de bază meliferă şi stupărit pastoral, potrivit reglementărilor în vigoare, după o prealabilă înştiinţare prin mass-media;

d) să aplice, în perioada înfloririi plantelor a căror polenizare se face prin insecte, numai acele tratamente cu produse de protecţie a plantelor care sunt selective faţă de insectele polenizatoare;

e) să livreze, să manipuleze, să transporte şi să comercializeze îngrăşămintele chimice şi produsele de protecţie a plantelor ambalate cu inscripţii de identificare, avertizare, prescripţii de siguranţă şi folosire, în condiţii în care să nu provoace contaminarea mijloacelor de transport şi/sau a mediului, după caz;

f) să stocheze temporar îngrăşămintele chimice şi produsele de protecţie a plantelor numai ambalate şi în locuri protejate, bine aerisite.

(2) Persoanele juridice interesate în fabricarea şi/sau plasarea pe piaţă a produselor de protecţia plantelor şi îngrăşămintelor chimice au obligaţia să solicite şi să obţină, în cazul în care legislaţia specifică prevede aceasta, avizul de mediu pentru produse de protecţie a plantelor,

respectiv pentru autorizarea îngrășămintelor chimice, în vederea producerii, comercializării și utilizării acestora în agricultură și silvicultură.

(3) Obligațiile prevăzute la alin. (1) lit. b)-f) revin și persoanelor fizice, în condițiile legii.

Cap. VI
Regimul organismelor modificate genetic, obținute prin tehnicile biotehnologiei moderne

ART. 39

(1) Activitățile care implică organisme modificate genetic obținute prin tehnicile biotehnologiei moderne, sunt supuse unui regim special de reglementare, autorizare și administrare, conform dispozițiilor prezentei ordonanțe de urgență, a legislației specifice și convențiilor și acordurilor internaționale la care România este parte.

(2) Activitățile prevăzute la alin. (1) includ:

a) utilizarea în condiții de izolare a microorganismelor modificate genetic;

b) introducerea deliberată în mediu și pe piață a organismelor modificate genetic vii;

c) importul organismelor/microorganismelor modificate genetic.

(3) Activitățile prevăzute la alin. (2) se desfășoară numai în condițiile asigurării protecției mediului, precum și a sănătății oamenilor și animalelor, în baza actelor de reglementare, emise de autoritatea competentă.

ART. 40

(1) Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului emite autorizațiile și acordurile de import privind activitățile cu organisme modificate genetic prevăzute la art. 39, alin. (2) lit. c).

(2) În procesul decizional privind activitățile de la art. 39, alin. (2), lit. b) și c), autoritatea publică centrală pentru protecția mediului solicită avizele autorităților publice centrale pentru agricultură, sănătate, siguranța alimentelor, protecția consumatorului, precum și ale altor instituții implicate, conform legislației specifice, consultă Comisia pentru Securitate Biologică și asigură informarea și participarea publicului.

(3) În procesul decizional privind activitățile prevăzute la art. 39, alin. (2) lit. a), autoritatea publică centrală pentru protecția mediului aplică procedura stabilită prin legislația specifică privind microorganismele modificate genetic.

ART. 41

(1) Autorizațiile privind introducerea deliberată în mediu și pe piață a organismelor modificate genetic vii și privind utilizarea în condiții de izolare a microorganismelor modificate genetic se emit numai persoanelor juridice, conform prevederilor legislației specifice.

(2) Importul pe teritoriul României și exportul unui organism modificat genetic se realizează numai de către persoane juridice, conform prevederilor legislației specifice în vigoare.

(3) Transportul internațional al organismelor modificate genetic se realizează conform legislației naționale, acordurilor și convențiilor privind transportul internațional de mărfuri/mărfuri periculoase, după caz, la care România este parte.

ART. 42

Autoritatea vamală permite importul/exportul organismelor modificate genetic și colaborează cu autoritățile publice centrale pentru protecția mediului, agricultură, siguranța alimentelor, sănătate și alte autorități implicate, în conformitate cu legislația specifică.

ART. 43

Titularii acordurilor de import pentru organisme modificate genetic și ai autorizațiilor privind activitățile cu organisme modificate genetic au obligația să se conformeze cerințelor legale privind asigurarea trasabilității, etichetării, monitorizării și să raporteze autorității publice centrale pentru protecția mediului și altor autorități, după caz, rezultatele activității, conform legislației specifice în vigoare.

ART. 44

Persoanele juridice care desfășoară activități care implică organisme modificate genetic au următoarele obligații:

a) să solicite și să obțină acordul de import pentru organisme modificate genetic și/sau autorizațiile privind activitățile cu organisme modificate genetic, după caz;

b) să respecte prevederile acordurilor de import pentru organisme modificate genetic și/sau ale autorizațiilor privind activitățile cu organisme modificate genetic, după caz;

c) să oprească activitatea sau să schimbe condițiile de desfășurare, la solicitarea autorității competente, dacă apar informații noi, privind riscurile asupra mediului și sănătății umane și animale;

d) să răspundă, potrivit prezentei ordonanțe de urgență și a legislației specifice în vigoare, pentru prejudiciile rezultate din aceste activități;

e) să acopere costurile măsurilor necesare pentru prevenirea și/sau reducerea consecințelor efectelor adverse ale acestor activități;

f) să aplice măsurile de eliminare a deșeurilor rezultate din activitățile care implică organisme/microorganisme modificate genetic, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Cap. VII
Regimul activităților nucleare

ART. 45

Activitățile în domeniul nuclear se desfășoară în conformitate cu dispozițiile prezentei ordonanțe de urgență și a reglementărilor naționale și internaționale specifice la care România este parte.

ART. 46

(1) Acordul de mediu pentru o practică sau o activitate din domeniul nuclear se eliberează înainte de emiterea autorizației de către autoritatea competentă de autorizare, reglementare și control în domeniul nuclear, conform legislației în vigoare.

(2) Autorizația de mediu se emite după eliberarea autorizației de către autoritatea competentă de autorizare, reglementare și control în domeniul nuclear.

(3) Pentru instalațiile cu risc nuclear major – centrale nuclearoelectrice, reactoare de cercetare, uzine de fabricare a combustibilului nuclear și depozite finale de combustibil nuclear ars – acordul de mediu sau autorizația de mediu se emit prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorității centrale pentru protecția mediului.

ART. 47

(1) Controlul activităților nucleare se realizează de autoritatea competentă în domeniul activităților nucleare.

(2) Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului are următoarele atribuții:

a) organizează monitorizarea radioactivității mediului pe întregul teritoriu al țării;

b) supraveghează, controlează și dispune luarea măsurilor ce se impun în domeniul activităților nucleare, pentru respectarea prevederilor legale privind protecția mediului;

c) colaborează cu organele competente în apărarea împotriva dezastrelor, protecția sănătății populației și a mediului.

ART. 48

Persoanele fizice și juridice autorizate, care desfășoară activități în domeniul nuclear, au următoarele obligații:

a) să evalueze, direct sau prin structuri abilitate, riscul potențial, să solicite și să obțină autorizația de mediu;

b) să aplice procedurile și să prevadă echipamentele pentru activitățile noi, care să permită realizarea nivelului rațional cel mai scăzut al dozelor de radioactivitate și al riscurilor asupra populației și mediului, și să solicite și să obțină acordul de mediu sau autorizația de mediu, după caz;

c) să aplice, prin sisteme proprii, programe de supraveghere a contaminării radioactive a mediului, care să asigure respectarea condițiilor de eliminare a substanțelor radioactive prevăzute în autorizație și menținerea dozelor de radioactivitate în limitele admise;

d) să mențină în stare de funcționare capacitatea de monitorizare a mediului local, pentru a depista orice contaminare radioactivă semnificativă care ar rezulta dintr-o eliminare accidentală de substanțe radioactive;

e) să raporteze prompt autorității competente orice creștere semnificativă a contaminării mediului și dacă aceasta se datorează sau nu activității desfășurate;

f) să verifice continuu corectitudinea presupunerilor făcute prin evaluările probabilistice privind consecințele radiologice ale eliberărilor radioactive;

g) să asigure depozitarea deșeurilor radioactive, în condiții de siguranță pentru sănătatea populației și a mediului.

Cap. VIII
Conservarea biodiversității și arii naturale protejate

ART. 49

(1) Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului împreună cu autoritățile publice centrale și locale, după caz, elaborează reglementări tehnice privind măsurile de protecție a ecosistemelor, de conservare și utilizare durabilă a componentelor diversității biologice[1)].

(2) Regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice se supun prevederilor prezentei ordonanțe de urgență, precum și legislației specifice în vigoare.

(3) La proiectarea lucrărilor care pot modifica cadrul natural al unei arii naturale protejate este obligatorie procedura de evaluare a impactului asupra acesteia, urmată de avansarea soluțiilor tehnice de menținere a zonelor de habitat natural, de conservare a funcțiilor ecosistemelor și de protecție a speciilor sălbatice de floră și faună, inclusiv a celor migratoare, cu respectarea alternativei și a condițiilor impuse prin acordul de mediu, automonitorizarea, precum și monitorizarea de către structurile de administrare, până la îndeplinirea acestora[2)].

[1)] Alin. (1) a fost modificat prin art. I pct. 18 din Legea nr. 265/2006.

[2)] Alin. (3) a fost modificat prin art. I pct. 18 din Legea nr. 265/2006.

(4) Deţinătorii cu orice titlu de suprafeţe terestre şi acvatice supuse refacerii ecologice sau aflate într-o arie naturală protejată au obligaţia de a aplica şi/sau respecta măsurile stabilite de autoritatea competentă pentru protecţia mediului.

ART. 50
Abrogat[1].

ART. 51
Abrogat[2].

ART. 52
(1) Respectarea prevederilor din planurile de management şi regulamentele ariilor naturale protejate, aprobate conform legislaţiei specifice, este obligatorie.

(2) Pe suprafaţa ariilor naturale protejate este interzis accesul cu mijloace motorizate care utilizează carburanţi fosili în scopul practicării de sporturi, cu excepţia drumurilor permise accesului public.

(3) Pe suprafaţa ariilor naturale protejate, pe lângă interdicţiile prevăzute în planurile de management şi regulamente, este interzisă exploatarea oricăror resurse minerale neregenerabile din parcurile naţionale, rezervaţiile naturale, rezervaţiile ştiinţifice, monumentele naturii şi din zonele de protecţie strictă, zonele de protecţie integrală şi zonele de management durabil ale parcurilor naturale.

(4) În ariile naturale protejate sunt interzise: orice activităţi de obţinere, cultivare, depozitare, prelucrare, comercializare a organismelor vii modificate genetic.

(5) Orice plan ori proiect care nu are o legătură directă cu sau nu este necesar pentru managementul ariei naturale protejate de interes comunitar, dar care ar putea afecta în mod semnificativ aria, în mod individual ori în combinaţie cu alte planuri sau proiecte, este supus unei evaluări adecvate a efectelor potenţiale asupra ariei naturale protejate de interes comunitar, ţinându-se cont de obiectivele de conservare a acesteia, potrivit legislaţiei specifice în domeniu.

(6) Procedura de evaluare adecvată se finalizează cu emiterea avizului Natura 2000 sau a deciziei de respingere a proiectului ori planului, după caz[3].

ART. 53
(1) Activităţile de recoltare, capturare şi/sau achiziţie şi/sau comercializare, pe teritoriul naţional ori la export, a florilor de mină, a fosilelor de plante şi fosilelor de animale vertebrate şi nevertebrate, precum şi a speciilor de plante şi animale din flora şi fauna sălbatică sau a unor părţi ori produse ale acestora, în stare vie, proaspătă ori semiprelucrată, se pot organiza şi desfăşura de către persoane fizice sau juridice autorizate, în condiţiile legii.

(2) Procedurile de autorizare prevăzute la alin. (1) se stabilesc prin ordin al conducătorului autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului.

(3) Cerinţele privind asigurarea bunăstării animalelor din faună sălbatică aflate în captivitate se stabilesc prin legislaţie specifică, conform standardelor internaţionale[4].

---

[1] Art. a fost abrogat prin art. 57 lit. b) din O.U.G. nr. 57/2007.

[2] Art. 51 a fost abrogat prin art. 57 lit. b) din O.U.G. nr. 57/2007 [alin. (4[1])-(6)] şi prin art. I pct. 14 din O.U.G. nr. 164/2008 [alin. (1)-(4)].

[3] Art. 52 a fost modificat prin art. I pct. 15 din O.U.G. nr. 164/2008.

[4] Art. 53 a fost modificat prin art. I pct. 16 din O.U.G. nr. 164/2008.

ART. 54

(1) *Abrogat*[1].

(2) *Abrogat.*

(3) Distanța minimă față de ariile naturale protejate, în care activitatea de cultivare și/sau de testare a plantelor superioare modificate genetic este interzisă, se stabilește prin ordin comun al conducătorilor autorității publice centrale pentru protecția mediului și gospodăririi apelor și autorității publice centrale pentru agricultură, păduri și dezvoltare rurală[2].

Cap. IX
Protecția apelor și a ecosistemelor acvatice

ART. 55

(1) Protecția apelor de suprafață și subterane și a ecosistemelor acvatice are ca obiect menținerea și îmbunătățirea calității și productivității biologice ale acestora, în scopul evitării unor efecte negative asupra mediului, sănătății umane și bunurilor materiale.

(2) Conservarea, protecția și îmbunătățirea calității apelor costiere și maritime urmărește reducerea progresivă a evacuărilor, emisiilor sau pierderilor de substanțe prioritare/prioritar periculoase în scopul atingerii obiectivelor de calitate stipulate în Convenția privind protecția Mării Negre împotriva poluării, semnată la București la 21 aprilie 1992, ratificată prin Legea nr. 98/1992.

ART. 56

(1) Activitățile de gospodărire și protecție a resurselor de apă și a ecosistemelor acvatice se supun prevederilor prezentei ordonanțe de urgență, precum și legislației specifice în vigoare.

(2) Reglementarea activităților din punct de vedere al gospodăririi apelor și controlul respectării prevederilor privind protecția apelor și a ecosistemelor acvatice se realizează de către autoritățile competente pentru protecția mediului, de gospodărire a apelor și de sănătate.

ART. 57

Abrogat[3].

ART. 58

Persoanele fizice și juridice au următoarele obligații:

a) să execute toate lucrările de refacere a resurselor naturale, de asigurare a migrării faunei acvatice și de ameliorare a calității apei, prevăzute cu termen în avizul sau autorizația de gospodărire a apelor, precum și în autorizația de mediu, și să monitorizeze zona de impact;

b) să se doteze, în cazul deținerii de nave, platforme plutitoare sau de foraje marine, cu instalații de stocare sau de tratare a deșeurilor, instalații de epurare a apelor uzate și racorduri de descărcare a acestora în instalații de mal sau plutitoare;

c) să amenajeze porturile cu instalații de colectare, prelucrare, reciclare sau neutralizare a deșeurilor petroliere, menajere sau de altă natură, stocate pe navele fluviale și maritime, și să constituie echipe de intervenție în caz de poluare accidentală a apelor și a zonelor de coastă;

d) să nu evacueze ape uzate de pe nave sau platforme plutitoare direct în apele naturale și să nu arunce de pe acestea nici un fel de deșeuri;

---

[1] Alin. (1) și (2) au fost abrogate prin art. I pct. 17 din O.U.G. nr. 164/2008.

[2] Art. a fost modificat prin art. I pct. 23 din Legea nr. 265/2006

[3] Art. 57 a fost abrogat prin art. I pct. 18 din O.U.G. nr. 164/2008.

e) să nu spele obiecte, produse, ambalaje, materiale care pot produce impurificarea apelor de suprafaţă;

f) să nu deverseze în apele de suprafaţă, subterane şi maritime ape uzate, fecaloid menajere, substanţe petroliere, substanţe prioritare/prioritar periculoase;

g) să nu arunce şi să nu depoziteze pe maluri, în albiile râurilor şi în zonele umede şi de coastă deşeuri de orice fel şi să nu introducă în ape substanţe explozive, tensiune electrică, narcotice, substanţe prioritare/prioritar periculoase.

Cap. X
Protecţia atmosferei, schimbările climatice, gestionarea zgomotului ambiental

ART. 59

Autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului are următoarele atribuţii şi responsabilităţi:

a) elaborează politica naţională şi coordonează acţiunile la nivel naţional, regional şi local privind protecţia atmosferei, schimbările climatice, precum şi pentru protecţia populaţiei faţă de nivelurile de expunere la zgomotul ambiental ce poate avea efecte negative asupra sănătăţii umane, în conformitate cu politicile europene şi internaţionale specifice;

b) elaborează, promovează şi actualizează Strategia naţională în domeniul protecţiei atmosferei şi Planul naţional de acţiune în domeniul protecţiei atmosferei;

c) elaborează, promovează şi, după caz, actualizează Programul naţional de reducere a emisiilor de dioxid de sulf, oxizi de azot şi pulberi provenite din instalaţii mari de ardere;

d) coordonează elaborarea Programului naţional de reducere progresivă a emisiilor de dioxid de sulf, oxizi de azot, compuşi organici volatili şi amoniac;

e) elaborează, promovează şi actualizează Strategia naţională privind schimbările climatice, Planul naţional de acţiune privind schimbările climatice;

f) asigură integrarea politicilor de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră şi adaptarea la efectele schimbărilor climatice în strategiile sectoriale;

g) administrează Registrul naţional al emisiilor de gaze cu efect de seră;

h) coordonează Sistemul naţional de estimare a emisiilor de gaze cu efect de seră;

i) coordonează implementarea mecanismelor flexibile prevăzute de Protocolul de la Kyoto la Convenţia-cadru a Naţiunilor Unite asupra schimbărilor climatice;

j) aprobă şi promovează Planul Naţional de Acţiune pentru reducerea nivelurilor de zgomot;

k) organizează activitatea de monitoring privind calitatea aerului la nivelul întregii ţări;

l) stabileşte, după caz, prin actele de reglementare, valori limită de emisie mai restrictive şi măsurile necesare în vederea respectării plafoanelor naţionale de emisii, respectiv a încărcărilor şi nivelelor critice.

ART. 60

(1) Schema de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efecte de seră şi condiţiile de elaborare a planurilor naţionale de alocare a acestor certificate se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului, în termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanţe de urgenţă.

(2) Gestionarea durabilă şi unitară a fondurilor obţinute în urma tranzacţionării unităţii de cantitate atribuită, prevăzută de Protocolul de la Kyoto la Convenţia-cadru a Naţiunilor Unite

asupra schimbărilor climatice, adoptat la 11 decembrie 1997, ratificat prin Legea nr. 3/2001, se realizează prin structuri special constituite în cadrul Administrației Fondului pentru Mediu[1].

ART. 61

Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, prin autoritățile publice din subordinea sa, supraveghează și controlează aplicarea prevederilor legale privind protecția atmosferei și gestionarea zgomotului ambiental, în care scop:

a) dispune încetarea temporară sau definitivă a activităților generatoare de poluare, în vederea aplicării unor măsuri de urgență sau pentru nerespectarea programului pentru conformare/planului de acțiuni;

b) solicită aplicarea măsurilor tehnologice, a restricțiilor și interdicțiilor în scopul prevenirii, limitării sau eliminării emisiilor de poluanți;

c) solicită luarea măsurilor în vederea respectării nivelului maxim admis al zgomotului ambiental.

ART. 62

Deținătorii, cu orice titlu, de terenuri pe care se găsesc perdelele și aliniamentele de protecție, spațiile verzi, parcurile, gardurile vii sunt obligați să le întrețină pentru îmbunătățirea capacității de regenerare a atmosferei, protecția fonică și eoliană[2].

ART. 63

Autoritățile cu responsabilități privind securizarea frontierei au obligația să nu permită intrarea/ieșirea din țară a surselor mobile poluante care nu respectă prevederile legale în vigoare.

ART. 64

Persoanele fizice și juridice au următoarele obligații în domeniu:

a) să respecte reglementările privind protecția atmosferei, adoptând măsuri tehnologice adecvate de reținere și neutralizare a poluanților atmosferici;

b) să doteze instalațiile tehnologice, care sunt surse de poluare, cu sisteme de automonitorizare și să asigure corecta lor funcționare;

c) să asigure personal calificat și să furnizeze, la cerere sau potrivit programului pentru conformare, autorităților competente pentru protecția mediului, datele necesare;

d) să îmbunătățească performanțele tehnologice în scopul reducerii emisiilor și să nu pună în exploatare instalațiile prin care se depășesc limitele maxime admise prevăzute în legislația în vigoare;

e) să asigure, la cererea autorităților competente pentru protecția mediului, diminuarea, modificarea sau încetarea activității generatoare de poluare;

f) să asigure măsuri și dotări speciale pentru izolarea și protecția fonică a surselor generatoare de zgomot și vibrații, astfel încât să nu conducă, prin funcționarea acestora, la depășirea nivelurilor limită a zgomotului ambiental.

---

[1] Alin. (2) a fost modificat prin art. I pct. 24 din Legea nr. 265/2006.

[2] Art. 62 a fost modificat prin art. I pct. 62 din Legea nr. 265/2006.

Cap. XI
Protecţia solului, subsolului şi a ecosistemelor terestre

ART. 65

Protecţia solului, a subsolului şi a ecosistemelor terestre, prin măsuri adecvate de gospodărire, conservare, organizare şi amenajare a teritoriului, este obligatorie pentru toţi deţinătorii, cu orice titlu[1)].

ART. 66

(1) Reglementările privind modalităţile de investigare şi evaluare a poluării solului şi subsolului, remedierea în zonele în care solul, subsolul şi ecosistemele terestre au fost afectate şi cele referitoare la protecţia calităţii solului, subsolului şi a ecosistemelor terestre se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului, în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei ordonanţe de urgenţă.

(2) Autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului, cu consultarea celorlalte autorităţi publice centrale competente, stabileşte sistemul de monitorizare a calităţii mediului geologic în scopul evaluării stării actuale şi a tendinţelor de evoluţie a acesteia.

ART. 67

Controlul respectării reglementărilor legale privind protecţia, conservarea, amenajarea şi folosirea judicioasă a solului, a subsolului şi a ecosistemelor terestre se organizează şi se exercită de autorităţile competente pentru protecţia mediului, precum şi, după caz, de alte autorităţi ale administraţiei publice competente, potrivit dispoziţiilor legale.

ART. 68

Deţinătorii de terenuri, cu orice titlu, precum şi orice persoană fizică sau juridică care desfăşoară o activitate pe un teren, fără a avea un titlu juridic, au următoarele obligaţii:

a) să prevină, pe baza reglementărilor în domeniu, deteriorarea calităţii mediului geologic;

b) să asigure luarea măsurilor de salubrizare a terenurilor neocupate productiv sau funcţional, în special a celor situate de-a lungul căilor de comunicaţii rutiere, feroviare şi de navigaţie;

c) să respecte orice alte obligaţii prevăzute de reglementările legale în domeniu.

ART. 69

Deţinătorii cu orice titlu ai fondului forestier, ai vegetaţiei forestiere din afara fondului forestier şi ai pajiştilor, precum şi orice persoană fizică sau juridică care desfăşoară o activitate pe un astfel de teren, fără a avea un titlu juridic, au următoarele obligaţii:

a) să menţină suprafaţa împădurită a fondului forestier, a vegetaţiei forestiere din afara fondului forestier, inclusiv a jnepenişurilor, tufişurilor şi pajiştilor existente, fiind interzisă reducerea acestora, cu excepţia cazurilor prevăzute de lege;

b) să exploateze masa lemnoasă în condiţiile legii precum şi să ia măsuri de reîmpădurire şi, respectiv de completare a regenerărilor naturale;

c) să gestioneze corespunzător deşeurile de exploatare rezultate, în condiţiile prevăzute de lege;

d) să asigure respectarea regulilor silvice de exploatare şi transport tehnologic al lemnului, stabilite conform legii, în scopul menţinerii biodiversităţii pădurilor şi a echilibrului ecologic;

---

1) Art. 65 a fost modificat prin art. I pct. 26 din Legea nr. 265/2006.

e) să respecte regimul silvic în conformitate cu prevederile legislației în domeniul silviculturii și protecției mediului;

f) să asigure aplicarea măsurilor specifice de conservare pentru pădurile cu funcții speciale de protecție, situate pe terenuri cu pante foarte mari, cu procese de alunecare și eroziune, pe grohotișuri, stâncării, la limita superioară de altitudine a vegetației forestiere, precum și pentru alte asemenea păduri;

g) să respecte regimul silvic stabilit pentru conservarea vegetației lemnoase de pe pășunile împădurite care îndeplinesc funcții de protecție a solului și a resurselor de apă;

h) să asigure exploatarea rațională, organizarea și amenajarea pajiștilor, în funcție de capacitatea de refacere a acestora;

i) să exploateze resursele pădurii, fondul cinegetic și piscicol, potrivit prevederilor legale în domeniu;

j) să exploateze pajiștile, în limitele bonității, cu numărul și speciile de animale și în perioada stabilită, în baza studiilor de specialitate și a prevederilor legale specifice;

k) să protejeze patrimoniul forestier, cinegetic, piscicol și al pajiștilor din cadrul ariilor naturale protejate, în termenii stabiliți prin planurile de management și regulamentele specifice;

l) să sesizeze autoritățile pentru protecția mediului despre accidente sau activități care afectează ecosistemele forestiere sau alte asemenea ecosisteme terestre.

Cap. XII
Protecția așezărilor umane

ART. 70

Pentru asigurarea unui mediu de viață sănătos, autoritățile administrației publice locale, precum și, după caz, persoanele fizice și juridice au următoarele obligații:

a) să îmbunătățească microclimatul localităților, prin amenajarea și întreținerea izvoarelor și a luciilor de apă din interiorul și din zonele limitrofe acestora, să înfrumusețeze și să protejeze peisajul, să mențină curățenia stradală[1)];

b) să prevadă, la elaborarea planurilor de urbanism și amenajarea teritoriului, măsuri de menținere și ameliorare a fondului peisagistic natural și antropic al fiecărei zone și localități, condiții de refacere peisagistică și ecologică a zonelor deteriorate, măsuri de protecție sanitară a captărilor de apă potabilă și lucrări de apărare împotriva inundațiilor;

c) să respecte prevederile din planurile de urbanism și amenajarea teritoriului privind amplasarea obiectivelor industriale, a căilor și mijloacelor de transport, a rețelelor de canalizare, a stațiilor de epurare, a depozitelor de deșeuri menajere, stradale și industriale și a altor obiective și activități, fără a prejudicia ambientul, spațiile de odihnă, tratament și recreere, starea de sănătate și de confort a populației;

d) să informeze publicul asupra riscurilor generate de funcționarea sau existența obiectivelor cu risc pentru sănătatea populației și mediu;

e) să respecte regimul de protecție specială a localităților balneoclimaterice, a zonelor de interes turistic și de agrement, a monumentelor istorice, a ariilor protejate și a monumentelor naturii. Sunt interzise amplasarea de obiective și desfășurarea unor activități cu efecte dăunătoare în perimetrul și în zonele de protecție a acestora;

f) să adopte elemente arhitecturale adecvate, să optimizeze densitatea de locuire, concomitent cu menținerea, întreținerea și dezvoltarea spațiilor verzi, a parcurilor, a aliniamentelor de

---

[1)] Lit. a) a fost modificată prin art. I pct. 27 din Legea nr. 265/2006.

arbori şi a perdelelor de protecţie stradală, a amenajamentelor peisagistice cu funcţie ecologică, estetică şi recreativă, în conformitate cu planurile de urbanism şi amenajarea teritoriului[1];

g) să reglementeze, inclusiv prin interzicerea temporară sau permanentă, accesul anumitor tipuri de autovehicule sau desfăşurarea unor activităţi generatoare de disconfort pentru populaţie în anumite zone ale localităţilor, cu predominanţă în spaţiile destinate locuinţelor, în zonele destinate tratamentului, odihnei, recreerii şi agrementului;

h) să nu degradeze mediul natural sau amenajat, prin depozitări necontrolate de deşeuri de orice fel;

i) să adopte măsuri obligatorii, pentru persoanele fizice şi juridice, cu privire la întreţinerea şi înfrumuseţarea, după caz, a clădirilor, curţilor şi împrejurimilor acestora, a spaţiilor verzi din curţi şi dintre clădiri, a arborilor şi arbuştilor decorativi;

j) să iniţieze, pe plan local, proiecte de amenajare, de întreţinere şi dezvoltare a canalizării.

ART. 71

(1) Schimbarea destinaţiei terenurilor amenajate ca spaţii verzi şi/sau prevăzute ca atare în documentaţiile de urbanism, reducerea suprafeţelor acestora ori strămutarea lor este interzisă, indiferent de regimul juridic al acestora.

(2) Actele administrative sau juridice emise ori încheiate cu nerespectarea prevederilor alin. (1) sunt lovite de nulitate absolută[2].

ART. 72

La elaborarea planurilor de urbanism şi amenajarea teritoriului se respectă prevederile prezentei ordonanţe de urgenţă şi a reglementărilor speciale şi se prevăd, în mod obligatoriu, măsuri de menţinere şi ameliorare a fondului peisagistic natural şi antropic al fiecărei zone şi localităţi, condiţii de refacere peisagistică şi ecologică a zonelor deteriorate şi măsuri de dezvoltare a spaţiilor verzi, de protecţie sanitară a captărilor de apă potabilă şi lucrări de apărare împotriva inundaţiilor.

ART. 73

Planurile de urbanism şi amenajarea teritoriului se supun procedurii de evaluare de mediu, în vederea obţinerii avizului de mediu pentru planuri şi programe, conform legislaţiei în vigoare.

Cap. XIII
Comitetul regional pentru protecţia mediului

ART. 74

(1) La nivelul fiecărei agenţii regionale pentru protecţia mediului se organizează un Comitet regional pentru protecţia mediului, denumit în continuare Comitet regional.

(2) Componenţa Comitetului regional este următoarea:

a) un reprezentant al autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului;

b) un reprezentant al Agenţiei Naţionale pentru Protecţia Mediului;

b[1]) un reprezentant al Agenţiei Naţionale pentru Ariile Naturale Protejate şi Conservarea Biodiversităţii[3];

---

[1] Lit. f) a fost modificată prin art. I pct. 27 din Legea nr. 265/2006.

[2] Art. 71 a fost modificat prin art. unic pct. 1 din O.U.G. nr. 114/2007.

[3] Lit. b[1]) de la alin. (2) a fost introdusă prin art. I pct. 29 din Legea nr. 265/2006.

c) un reprezentant al agenţiei regionale pentru protecţia mediului;

d) un reprezentant al agenţiilor judeţene pentru protecţia mediului din regiunea respectivă, desemnat de către Agenţia Naţională pentru Protecţia Mediului;

e) un reprezentant al Comisariatului regional din regiunea respectivă al Gărzii Naţionale de Mediu;

f) un reprezentant desemnat de autoritatea publică centrală în domeniul finanţelor publice, din cadrul unui judeţ din regiunea respectivă;

g) un reprezentant al autorităţii publice în domeniul sănătăţii, din regiunea respectivă;

h) un reprezentant al autorităţii publice centrale din domeniul agriculturii, pădurilor şi dezvoltării rurale, din regiunea respectiva;

i) un prefect din regiunea respectivă, nominalizat de autoritatea publică centrală în domeniul administraţiei publice;

j) un preşedinte de consiliu judeţean, nominalizat de preşedinţii consiliilor judeţene din regiunea respectivă;

k) un reprezentant al Direcţiei Apelor din regiunea respectivă;

l) un reprezentant al operatorilor din regiunea respectivă, desemnat de agenţia regională pentru protecţia mediului;

m) un reprezentant al autorităţii publice centrale în domeniul transporturilor, construcţiilor şi turismului;

n) un reprezentant ales de organizaţiile neguvernamentale cu sediul în regiunea respectivă;

o) un primar de municipiu reşedinţă de judeţ, nominalizat de primarii celorlalte municipii reşedinţă de judeţ din regiunea respectivă[1)].

(3) Reprezentanţii autorităţilor publice sunt desemnaţi de conducătorii autorităţilor respective.

(4) Reprezentanţii administraţiei publice locale care fac parte din Comitetul regional funcţionează în cadrul acestuia numai pe durata exercitării mandatului funcţiei pe care o reprezintă.

(5) Comitetul regional colaborează cu agenţia regională pentru protecţia mediului la aplicarea, la nivel regional, a strategiei şi politicii naţionale de protecţie a mediului, în care scop are următoarele atribuţii:

a) avizează planul regional de acţiune pentru protecţia mediului şi planurile regionale sectoriale specifice şi analizează stadiul realizării acestora;

b) avizează lista de proiecte prioritare care urmează să fie finanţate din fonduri comunitare şi/sau alte fonduri identificate la nivel regional şi urmăreşte aplicarea lor;

c) evaluează stadiul îndeplinirii angajamentelor asumate în negocierea capitolului de mediu la nivelul regiunii respective şi recomandă acţiunile prioritare pentru conformare;

d) stabileşte programe de educare şi de conştientizare a publicului privind protecţia mediului.

(6) Secretariatul Comitetului regional este asigurat de către agenţia regională pentru protecţia mediului.

(7) Comitetul regional are acces la informaţiile privind mediul deţinute de sau pentru orice autoritate publică, la informaţiile privind mediul deţinute de instituţii publice şi de operatorii economici, potrivit legii.

(8) Regulamentul de organizare şi funcţionare a comitetelor regionale pentru protecţia mediului se stabileşte prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului, în termen de 120 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei ordonanţe de urgenţă.

[1)] Lit. o) de la alin. (2) a fost introdusă prin art. I pct. 30 din Legea nr. 265/2006.

Cap. XIV
Atribuţii şi răspunderi

Secţiunea 1. Atribuţii, răspunderi ale autorităţilor pentru protecţia mediului

ART. 75

Autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului are următoarele atribuţii şi răspunderi:

a) reactualizează strategia protecţiei mediului, cu respectarea principiilor şi elementelor strategice prevăzute în prezenta ordonanţă de urgenţă;

b) elaborează recomandările şi acţionează pentru integrarea politicilor de mediu în strategiile şi politicile sectoriale;

c) coordonează activitatea de instruire în domeniul protecţiei mediului;

d) corelează planificarea de mediu cu cea de amenajare a teritoriului şi urbanism şi stabileşte măsuri de reconstrucţie ecologică;

e) creează sistemul de informare propriu şi stabileşte condiţiile şi termenii care permit accesul liber la informaţiile privind mediul şi participarea publicului la luarea deciziilor privind mediul;

f) stabileşte infrastructura pentru informaţia spaţială care serveşte scopurilor politicilor de mediu şi politicilor sau activităţilor care pot avea un impact asupra mediului;

g) iniţiază proiecte de acte normative, norme tehnice, reglementări şi proceduri specifice;

h) avizează normele şi reglementările referitoare la activităţi cu impact asupra mediului, elaborate de alte autorităţi şi controlează aplicarea acestora;

i) organizează sistemul naţional de monitorizare integrată a calităţii mediului, coordonează activitatea acestuia şi asigură informarea autorităţii centrale pentru sănătate privind rezultatele monitorizării contaminării radioactive a mediului;

j) creează cadrul instituţional-administrativ pentru identificarea şi promovarea programelor de cercetare, pentru formarea şi instruirea unui personal calificat pentru supraveghere, analiză, evaluare şi control al mediului;

k) implementează politicile, strategiile şi reglementările de protecţia mediului prin Agenţia Naţională pentru Protecţia Mediului şi agenţiile regionale şi judeţene pentru protecţia mediului;

l) numeşte comisii de experţi pentru evaluarea prejudiciului adus mediului prin anumite activităţi care implică organisme modificate genetic;

m) asigură, contra cost, consultarea organismelor ştiinţifice şi a experţilor interni şi externi, după caz;

n) elaborează şi implementează programe şi elaborează materiale educative privind protecţia mediului[1)];

o) urmăreşte, în sfera sa de competenţă, respectarea obligaţiilor asumate prin convenţiile internaţionale la care România este parte;

p) urmăreşte şi analizează aplicarea prezentei ordonanţe de urgenţă, întocmeşte, prin intermediul Agenţiei Naţionale de Protecţia Mediului, rapoarte anuale privind starea mediului;

q) colaborează cu organizaţii şi autorităţi similare din alte ţări şi reprezintă Guvernul în relaţiile internaţionale în domeniul protecţiei mediului;

r) aplică sancţiuni, prin Garda Naţională de Mediu, pentru nerespectarea legislaţiei de mediu şi pentru neconformarea la condiţiile impuse prin actele de reglementare, titularilor activităţilor;

[1)] Lit. n) a fost modificată prin art. I pct. 31 din Legea nr. 265/2006.

s) colaborează cu autoritățile publice și alte persoane juridice, în scopul diminuării efectelor negative ale activităților economice asupra mediului și încurajează introducerea tehnicilor și tehnologiilor adecvate pentru mediu;

t) pune la dispoziție publicului date privind starea mediului, programele și politica de protecție a mediului;

ț) se consultă cel puțin o dată pe an cu reprezentanții organizațiilor neguvernamentale și cu alți reprezentanți ai societății civile pentru stabilirea strategiei protecției mediului[1)];

u) identifică, în colaborare cu Ministerul Finanțelor Publice, noi instrumente financiare care favorizează protecția și îmbunătățirea calității elementelor de mediu;

v) realizează activitatea de inspecție și control în domeniul protecției mediului prin Garda Națională de Mediu;

w) colaborează cu autoritățile publice de protecție civilă pentru elaborarea planurilor operative și pentru executarea în comun a intervențiilor în caz de poluări sau accidente ecologice;

x) elaborează Programul Operațional Sectorial Mediu având responsabilitatea managementului, implementării și gestionării asistenței financiare alocate acestui program;

y) propune, în situații speciale constatate pe baza datelor obținute din supravegherea mediului, declararea prin hotărâre a Guvernului de zone de risc înalt de poluare în anumite regiuni ale țării și elaborează, împreună cu alte autorități publice centrale și locale, programe speciale pentru înlăturarea riscului survenit în aceste zone, care se aprobă prin hotărâre a Guvernului. După eliminarea factorilor de risc înalt de poluare, pe baza noilor date rezultate din supravegherea evoluției stării mediului, zona respectivă este declarată reintrată în normalitate[2)];

z) autorizarea laboratoarelor pentru controlul calității mediului[3)].

ART. 76

(1) Agenția Națională pentru Protecția Mediului, instituție publică cu personalitate juridică, finanțată integral de la bugetul de stat, este organul de specialitate pentru implementarea politicilor și legislației în domeniul protecției mediului, în subordinea autorității publice centrale pentru protecția mediului.

(2) Structura organizatorică, numărul de personal, atribuțiile și competențele Agenției Naționale pentru Protecția Mediului sunt stabilite prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorității publice centrale pentru protecția mediului.

ART. 77

Autoritățile competente pentru protecția mediului sunt instituții publice cu personalitate juridică, finanțate integral de la bugetul de stat.

ART. 78

Pentru exercitarea atribuțiilor sale, autoritatea competentă pentru protecția mediului solicită informațiile necesare altor autorități publice centrale, autorităților administrației publice locale, persoanelor fizice și juridice.

ART. 79

(1) În exercitarea atribuțiilor ce le revin, comisarii regionali, comisarii șefi și comisarii Gărzii Naționale de Mediu, precum și persoane împuternicite din cadrul acesteia, au acces, în

---

1) Lit. ț) a fost modificată prin art. I pct. 32 din Legea nr. 265/2006.

2) Lit. y) a fost modificată prin art. I pct. 32 din Legea nr. 265/2006.

3) Lit. z) a fost introdusă prin art. I pct. 33 din Legea nr. 265/2006.

condiţiile legii, oricând şi în orice incintă unde se desfăşoară o activitate generatoare de impact asupra mediului.

(2) Mijloacele de transport şi intervenţie auto şi navale din dotarea autorităţilor competente pentru protecţia mediului sunt prevăzute cu girofar de culoare albastră şi avertizare acustică.

(3) Persoana fizică sau juridică prejudiciată ca urmare a exercitării atribuţiilor de verificare, inspecţie şi control poate depune plângere organelor competente în termen de 15 zile de la constatarea prejudiciului.

(4) În obiectivele, incintele şi zonele cu regim special din domeniul internelor, justiţiei şi siguranţei naţionale, personalul prevăzut la alin. (1) are acces numai în prezenţa personalului specializat al acestora, după caz.

(5) În obiectivele, incintele şi zonele aparţinând structurilor componente ale sistemului de apărare, ordine publică şi securitate naţională controlul se realizează de către personalul specializat din Ministerul Apărării Naţionale, Ministerul Administraţiei şi Internelor, Serviciul Român de Informaţii, Serviciul de Informaţii Externe, Serviciul de Protecţie şi Pază şi Serviciul de Telecomunicaţii Speciale.

Secţiunea a 2-a. Atribuţii şi răspunderi ale altor autorităţi centrale şi locale

ART. 80

Autorităţile administraţiei publice centrale au următoarele obligaţii:

a) să elaboreze politica şi strategiile aplicabile în domeniul propriu de activitate, în conformitate cu principiile prezentei ordonanţe de urgenţă;

b) să asigure integrarea politicilor de mediu în politicile specifice;

c) să elaboreze planuri şi programe sectoriale, cu respectarea prevederilor prezentei ordonanţe de urgenţă;

d) să asigure pregătirea şi transmiterea către autorităţile competente pentru protecţia mediului a informaţiilor şi documentaţiilor necesare obţinerii avizului de mediu pentru planurile şi programele pentru care este necesară evaluarea de mediu;

e) să asigure, în structura lor organizatorică, structuri cu atribuţii în domeniul protecţiei mediului, încadrate cu personal de specialitate;

f) să dezvolte, cu sprijinul autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului, programe de restructurare, în acord cu strategia pentru protecţia mediului şi politica de mediu şi să asiste unităţile aflate în coordonarea, în subordinea sau sub autoritatea lor, la punerea în aplicare a acestor programe;

g) să elaboreze normele şi reglementările specifice domeniului de activitate în conformitate cu cerinţele legislaţiei de protecţia mediului şi să le înainteze pentru avizare autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului.

ART. 81

Autorităţile publice cu responsabilităţi în domeniile dezvoltării şi prognozei au următoarele atribuţii şi responsabilităţi:

a) elaborează politicile de dezvoltare pe baza principiilor dezvoltării durabile, cu luarea în considerare a posibilelor efecte asupra mediului;

b) integrează în politica proprie măsuri şi acţiuni de refacere a zonelor afectate şi măsuri de prevenire a dezastrelor;

c) elaborează Planurile de dezvoltare regională şi celelalte planuri şi programe, conform legislaţiei în vigoare;

d) cooperează cu autoritățile competente pentru protecția mediului la elaborarea și aplicarea strategiilor, a planurilor și programelor din domeniile lor specifice de activitate;

e) colaborează cu autoritățile competente la identificarea și implementarea proiectelor prioritare finanțate din surse externe.

ART. 82

Autoritatea publică centrală pentru sănătate are următoarele atribuții și răspunderi:

a) organizează și coordonează activitatea de monitorizare a stării de sănătate a populației în relație cu factorii de risc din mediu;

b) asigură supravegherea și controlul calității apei potabile și de îmbăiere, precum și calitatea produselor alimentare;

c) elaborează, în colaborare cu autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, reglementări privind calitatea și igiena mediului și asigură controlul aplicării acestora;

d) colaborează cu autoritatea publică centrală pentru protecția mediului în managementul calității mediului în relație cu starea de sănătate a populației;

e) colaborează cu autoritatea centrală pentru protecția mediului în autorizarea activităților prevăzute la art. 24 și 39 și la emiterea acordului de import pentru aceste activități;

f) exercită controlul de specialitate în domeniul activităților prevăzute de art. 24-28, și art. 39 pentru a preveni orice efect advers asupra stării de sănătate a populației, a lucrătorilor și a mediului și transmite autorităților competente rezultatele controalelor și măsurile adoptate;

g) colaborează cu celelalte autorități publice centrale cu rețea sanitară proprie, pentru cunoașterea exactă a stării de sănătate a populației și pentru respectarea normelor de igienă a mediului din domeniul lor de activitate;

h) colaborează, la nivel central și local, în asigurarea accesului publicului la informația de sănătate în relație cu mediul.

ART. 83

Ministerul Apărării Naționale are următoarele atribuții:

a) elaborează norme și instrucțiuni specifice pentru domeniile sale de activitate, în concordanță cu legislația privind protecția mediului;

b) supraveghează respectarea de către personalul Ministerului Apărării Naționale a normelor de protecția mediului pentru activitățile din zonele militare;

c) controlează acțiunile și aplică sancțiuni pentru încălcarea de către personalul Ministerului Apărării Naționale a legislației de protecția mediului în domeniul militar;

d) asigură realizarea evaluării impactului asupra mediului, a raportului de amplasament și, după caz, a raportului de securitate, prin structuri specializate, atestate de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, numai pentru proiectele și activitățile din zonele militare;

e) asigură informarea autorităților competente pentru protecția mediului cu privire la rezultatele automonitorizării emisiilor de poluanți și a calității mediului în zona de impact, precum și cu privire la orice poluare accidentală datorată activității desfășurate.

ART. 84

Autoritățile publice centrale în domeniul securității naționale au următoarele atribuții și răspunderi:

a) realizează activitatea de protecție a mediului prin structuri proprii care desfășoară acțiuni de control, îndrumare și coordonare, în scopul păstrării și menținerii echilibrului ecologic în domeniile sale de activitate;

b) elaborează norme şi instrucţiuni specifice, în concordanţă cu respectarea principiilor prezentei ordonanţe de urgenţă, în domeniile sale de activitate;

c) supraveghează respectarea de către personalul aflat în subordine a normelor de protecţie a mediului, pentru activităţile proprii;

d) controlează şi aplică sancţiuni pentru încălcarea de către personalul propriu a legislaţiei de protecţie a mediului în domeniul său de activitate;

e) asigură evaluarea impactului asupra mediului a obiectivelor şi activităţilor proprii prin structuri specializate, certificate de către autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului.

ART. 85

Autoritatea publică centrală pentru educaţie şi cercetare asigură:

a) adaptarea planurilor şi programelor de învăţământ la toate nivelurile, în scopul însuşirii noţiunilor şi principiilor de protecţie a mediului, pentru conştientizarea, instruirea şi educaţia în acest domeniu;

b) promovarea tematicilor de studii şi programe de cercetare care răspund priorităţilor stabilite de autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului;

c) elaborarea programelor educaţionale în scopul formării unui comportament responsabil faţă de mediu;

d) elaborarea programelor şi studiilor specifice de cercetare ştiinţifică privind controlul produselor şi procedeelor biotehnologice şi de prevenire, reducere/eliminare a riscurilor implicate de obţinerea şi utilizarea organismelor modificate genetic prin tehnicile biotehnologiei moderne;

e) colaborează cu autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului în autorizarea activităţilor prevăzute la art. 39, din domeniul său de activitate;

f) exercită controlul de specialitate pentru activităţile prevăzute de art. 39, din domeniul său de activitate, pentru a preveni orice efect advers asupra stării de sănătate a populaţiei, a lucrătorilor şi a mediului şi transmite autorităţilor competente rezultatele controalelor şi măsurile adoptate.

ART. 86

Autoritatea publică centrală în domeniile economiei şi comerţului are următoarele atribuţii:

a) elaborează politica şi strategiile aplicabile în domeniul propriu de activitate în conformitate cu legislaţia privind protecţia mediului;

b) elaborează şi aplică la nivel naţional strategia de exploatare a resurselor minerale, în concordanţă cu prevederile prezentei ordonanţe de urgenţă;

c) elaborează politica în domeniul reciclării şi valorificării deşeurilor industriale;

d) dezvoltă şi promovează legislaţia privind protecţia mediului din domeniile specifice de competenţă;

e) colaborează cu alte autorităţi publice centrale la elaborarea mecanismelor financiare pentru stimularea utilizării tehnologiilor curate;

f) colaborează la elaborarea şi promovarea normelor care asigură implementarea cerinţelor privind prevenirea şi controlul integrat al poluării pentru anumite categorii de activităţi industriale;

g) încurajează introducerea sistemelor de management de mediu şi a etichetei ecologice;

h) promovează norme şi asigura implementarea acestora în domeniul substanţelor şi preparatelor periculoase;

i) exercită controlul de specialitate în domeniul activităţilor prevăzute de art. 24-28.

ART. 87

Autoritatea publică centrală în domeniul agriculturii, pădurilor și dezvoltării rurale are următoarele atribuții și răspunderi:

a) asigură protecția și conservarea solurilor și menținerea patrimoniului funciar;

b) inițiază proiecte de acte normative privind volumul de masă lemnoasă ce se recoltează anual din fondul forestier național, pe baza avizului autorității publice centrale pentru protecția mediului, conform legislației în vigoare;

c) asigură autorizarea cultivatorilor de plante superioare modificate genetic;

d) aprobă locațiile și suprafețele pe care urmează să fie cultivate plante superioare modificate genetic, în vederea autorizării de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului[1)];

e) colaborează cu autoritatea centrală pentru protecția mediului în autorizarea și controlul activităților prevăzute la art. 39;

f) asigură, prin registrul național, evidența suprafețelor cultivate și a cultivatorilor de plante superioare modificate genetic;

g) aplică principiul coexistenței culturilor de plante superioare modificate genetic cu celelalte tipuri de culturi agricole;

h) asigură informarea autorității publice centrale pentru protecția mediului asupra rezultatelor controlului și măsurile adoptate în domeniul organismelor modificate genetic.

ART. 88

Autoritatea publică centrală în domeniul transporturilor, construcțiilor și turismului are următoarele atribuții și răspunderi:

a) dezvoltă planuri și programe care materializează politica națională de amenajare a teritoriului și localităților, cu respectarea principiilor prezentei ordonanțe de urgență și a legislației specifice privind evaluarea de mediu a planurilor și programelor;

b) elaborează și aplică programe pentru dezvoltarea infrastructurii de transport, a transporturilor multimodale și a transportului combinat, cu respectarea prevederilor prezentei ordonanțe de urgență;

c) asigură controlul gazelor de eșapament;

d) elaborează și dezvoltă planuri de acțiune și programe privind îmbunătățirea calității și protecției mediului, inclusiv în domeniul zgomotului și vibrațiilor pentru toate modurile de transport și infrastructurile acestora;

e) urmărește protejarea patrimoniului natural, inclusiv prin măsuri impuse unităților care desfășoară activități în domeniul turismului și încurajează aplicarea principiilor ecoturismului.

ART. 89

Autoritatea publică centrală în domeniul administrației și internelor are următoarele atribuții și răspunderi:

a) elaborează strategiile în domeniile gospodăririi comunale și al producerii și distribuției energiei termice în conformitate cu legislația privind protecția mediului;

b) elaborează norme și instrucțiuni specifice, în concordanță cu respectarea principiilor prezentei ordonanțe de urgență, pentru domeniile sale de activitate;

c) supraveghează respectarea de către personalul aflat în subordine a normelor de protecție a mediului pentru activitățile proprii;

d) aplică sancțiuni pentru încălcarea de către personalul din domeniul internelor a legislației de protecție a mediului;

[1)] Lit. d) a fost modificată prin art. I pct. 34 din Legea nr. 265/2006.

e) sprijină autorităţile competente pentru protecţia mediului în exercitarea controlului transporturilor de substanţe şi materiale supuse unui regim special, pe baza normelor avizate de autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului;

f) participă, potrivit competenţelor, la acţiunile de prevenire, protecţie şi intervenţie în caz de accidente ecologice prin Inspectoratele pentru Situaţii de Urgenţă.

ART. 90

Autorităţile administraţiei publice locale au următoarele atribuţii şi răspunderi:

a) aplică prevederile din planurile de urbanism şi amenajarea teritoriului, cu respectarea principiilor prezentei ordonanţe de urgenţă;

b) urmăresc respectarea legislaţiei de protecţia mediului de către operatorii economici care prestează servicii publice de gospodărie comunală;

c) adoptă programe şi proiecte pentru dezvoltarea infrastructurii localităţilor, cu respectarea prevederilor prezentei ordonanţe de urgenţă;

d) să aibă personal specializat pentru protecţia mediului şi să colaboreze în acest scop cu autorităţile pentru protecţia mediului[1)];

e) promovează o atitudine corespunzătoare a comunităţilor locale în legătură cu importanţa protecţiei mediului;

f) asigură, prin serviciile publice şi operatorii economici responsabili, luarea măsurilor de salubrizare a localităţilor, de întreţinere şi gospodărire a spaţiilor verzi, a pieţelor şi a parcurilor publice;

g) conservă şi protejează spaţiile verzi urbane şi/sau rurale, astfel încât să se asigure suprafaţa optimă stabilită de reglementările în vigoare. În localităţile în care nu există posibilitatea asigurării acesteia, conservarea spaţiilor verzi existente este prioritară;

h) supraveghează operatorii economici din subordine pentru prevenirea eliminării accidentale de poluanţi sau depozitării necontrolate de deşeuri şi dezvoltarea sistemelor de colectare a deşeurilor refolosibile;

i) *Abrogat*[2)].

ART. 91

Autoritatea naţională în domeniul sanitar-veterinar şi al siguranţei alimentelor are următoarele atribuţii şi răspunderi:

a) elaborează, în colaborare cu autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului, reglementări în domeniul organismelor modificate genetic, pentru asigurarea unui nivel ridicat al protecţiei vieţii şi sănătăţii umane, sănătăţii şi bunăstării animalelor;

b) asigură controlul activităţilor în domeniul său de activitate şi al trasabilităţii produselor;

c) colaborează cu autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului în stabilirea unor proceduri armonizate, eficiente şi transparente privind evaluarea riscului şi autorizarea organismelor modificate genetic, precum şi a unor criterii pentru evaluarea potenţialelor riscuri care rezultă din utilizarea alimentelor şi hranei modificate genetic, pentru animale;

d) informează autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului asupra rezultatelor controlului şi măsurile adoptate în domeniul organismelor modificate genetic.

ART. 92

Autoritatea Naţională pentru Protecţia Consumatorilor are următoarele atribuţii şi răspunderi:

---

1) Lit. d) a fost modificată prin art. I pct. 35 din Legea nr. 265/2006.

2) Lit. i) a fost abrogată prin art. I pct. 36 din Legea nr. 265/2006.

a) elaborează, în colaborare cu autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, reglementări în domeniul organismelor modificate genetic, pentru asigurarea unui nivel ridicat al protecției vieții și sănătății umane, sănătății și bunăstării animale, protecției mediului și intereselor consumatorilor;

b) elaborează, împreună cu autoritățile publice centrale pentru protecția mediului, pentru agricultură, silvicultură și cu autoritatea sanitar veterinară și pentru siguranța alimentelor, reglementările referitoare la produsele biocide, îngrășăminte chimice, produsele de protecție a plantelor, organismele modificate genetic obținute prin tehnicile biotehnologiei moderne și asigură controlul aplicării acestora în domeniul său de competență;

c) controlează trasabilitatea și etichetarea organismelor modificate genetic în toate etapele introducerii lor pe piață;

d) asigură controlul activităților în domeniul său de activitate și al trasabilității produselor și comunică autorității centrale pentru protecția mediului rezultatele controlului.

ART. 93

Poliția, Jandarmeria, Inspectoratele pentru Situații de Urgență și Garda financiară sunt obligate să acorde sprijin, la cerere, reprezentanților autorităților competente pentru protecția mediului în exercitarea atribuțiilor lor.

Secțiunea a 3-a. Obligațiile persoanelor fizice și juridice

ART. 94

(1) Protecția mediului constituie o obligație a tuturor persoanelor fizice și juridice, în care scop:

a) solicită și obțin actele de reglementare, potrivit prevederilor prezentei ordonanțe de urgență și a legislației subsecvente;

b) respectă condițiile din actele de reglementare obținute;

c) nu pun în exploatare instalații ale căror emisii depășesc valorile limită stabilite prin actele de reglementare;

d) persoanele juridice care desfășoară activități cu impact semnificativ asupra mediului organizează structuri proprii specializate pentru protecția mediului;

e) asistă persoanele împuternicite cu activități de verificare, inspecție și control, punându-le la dispoziție evidența măsurătorilor proprii și toate celelalte documente relevante și le facilitează controlul activităților ai căror titulari sunt, precum și prelevarea de probe;

f) asigură accesul persoanelor împuternicite pentru verificare, inspecție și control la instalațiile tehnologice generatoare de impact asupra mediului, la echipamentele și instalațiile de depoluare a mediului, precum și în spațiile sau în zonele aferente acestora;

g) realizează, în totalitate și la termen, măsurile impuse prin actele de constatare încheiate de persoanele împuternicite cu activități de verificare, inspecție și control;

h) se supun dispoziției scrise de încetare a activității;

i) suportă costul pentru repararea prejudiciului și înlătură urmările produse de acesta, restabilind condițiile anterioare producerii prejudiciului, potrivit principiului "poluatorul plătește";

j) asigură sisteme proprii de supraveghere a instalațiilor și proceselor tehnologice și pentru automonitorizarea emisiilor poluante;

k) asigură evidența rezultatelor și raportează autorității competente pentru protecția mediului rezultatele automonitorizării emisiilor poluante, conform prevederilor actelor de reglementare;

l) informează autoritățile competente, în caz de eliminări accidentale de poluanți în mediu sau de accident major;

m) depozitează deșeurile de orice fel numai pe amplasamente autorizate în acest sens;

n) nu ard mirиștile, stuful, tufărișurile sau vegetația ierboasă fără acceptul autorității competente pentru protecția mediului și fără informarea în prealabil a serviciilor publice comunitare pentru situații de urgență;

o) aplică măsurile de conservare stabilite de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului pe suprafețele terestre și acvatice supuse unui regim de conservare ca habitate naturale pe care le gestionează precum și pentru refacerea ecologică a acestora;

p) nu folosesc momeli periculoase în activitățile de pescuit și vânătoare, cu excepția cazurilor special autorizate:

q) asigură condiții optime de viață, în conformitate cu prevederile legale, animalelor sălbatice ținute în captivitate legal, sub diferite forme;

r) asigură luarea măsurilor de salubrizare a terenurilor deținute cu orice titlu, neocupate productiv sau funcțional, în special a celor situate de-a lungul căilor de comunicație rutiere, feroviare și de navigație[1)];

s) să se legitimeze la solicitarea expresă a personalului de inspecție și control prevăzut în prezenta ordonanță de urgență.

(2) Persoanele fizice sau juridice care prospectează, explorează ori exploatează resursele solului și subsolului au următoarele obligații[2)]:

a) să efectueze remedierea zonelor în care solul, subsolul și ecosistemele terestre au fost afectate;

b) să anunțe autoritățile pentru protecția mediului sau, după caz, celelalte autorități competente, potrivit legii, despre orice situații accidentale care pun în pericol mediul și să acționeze pentru refacerea acestuia[3)].

(3) Persoanele fizice și juridice care cultivă plante superioare modificate genetic au următoarele obligații:

a) să solicite și să obțină autorizația din partea autorității publice competente pentru agricultură[4)];

b) *Abrogat*[5)].

(4) Persoanele fizice și juridice au următoarele obligații în vederea respectării regimului ariilor naturale protejate:

a) să respecte prevederile planurilor de management și ale regulamentelor ariilor naturale protejate[6)];

b) să nu desfășoare activități care contravin planurilor de management sau regulamentelor ariilor naturale protejate, precum și prevederilor prezentei ordonanțe de urgență;

c) *Abrogat*[7)];

d) să permită accesul în aria naturală protejată a administratorilor sau custozilor precum și a împuterniciților acestora pe terenurile deținute cu orice titlu.

---

1) Lit. r) de la alin. (1) a fost modificată prin art. I pct. 37 din Legea nr. 265/2006.
2) Partea introductivă a alin. (2) a fost modificată prin art. I pct. 38 din Legea nr. 265/2006.
3) Alin. (2) lit. b) au fost modificate prin art. I pct. 38 din Legea nr. 265/2006.
4) Lit. a) de la alin. (3) a fost modificată prin art. I pct. 39 din Legea nr. 265/2006.
5) Lit. b) de la alin. (3) a fost abrogată prin art. I pct. 40 din Legea nr. 265/2006.
6) Lit. a) de la alin. (4) a fost modificată prin art. I pct. 41 din Legea nr. 265/2006.
7) Lit. c) de la alin. (4) a fost abrogată prin art. I pct. 42 din Legea nr. 265/2006.

ART. 95

(1) Răspunderea pentru prejudiciul adus mediului are caracter obiectiv, independent de culpă. În cazul pluralității autorilor, răspunderea este solidară.

(2) În mod excepțional, răspunderea poate fi și subiectivă pentru prejudiciile cauzate speciilor protejate și habitatelor naturale, conform reglementărilor specifice.

(3) Prevenirea și repararea prejudiciului adus mediului se realizează conform prevederilor prezentei ordonanțe de urgență și a reglementărilor specifice.

Cap. XV
Sancțiuni

ART. 96

(1) Constituie contravenții și se sancționează cu amendă de la 3.000 lei (RON) la 6.000 lei (RON), pentru persoane fizice, și de la 25.000 lei (RON) la 50.000 lei (RON), pentru persoane juridice, încălcarea următoarelor prevederi legale[1]):

1. obligațiile persoanelor juridice de a realiza sisteme de automonitorizare și de a raporta autorității publice teritoriale de protecție a mediului rezultatele automonitorizării și/sau alte date solicitate, precum și accidentele și incidentele care pot conduce la pericole de accidente;

2. obligațiile persoanelor juridice de a ține evidența strictă a substanțelor și preparatelor periculoase și de a furniza informațiile și datele cerute de autoritatea competentă pentru protecția mediului;

3. obligațiile persoanelor juridice de a identifica și preveni riscurile pe care substanțele și preparatele periculoase le pot prezenta asupra sănătății populației și mediului și de a anunța iminența producerii unor descărcări neprevăzute sau accidentale autorității competente pentru protecția mediului și de apărare civilă;

4. obligația persoanelor fizice și juridice autorizate de a aplica, prin sisteme proprii, programe de supraveghere a contaminării radioactive a mediului, care să asigure respectarea condițiilor de eliminare a substanțelor radioactive prevăzute în autorizație și menținerea dozelor radioactive în limitele admise;

5. obligațiile persoanelor fizice și juridice autorizate de a menține în stare de funcționare capacitatea de monitorizare a mediului local pentru a depista orice contaminare radioactivă semnificativă care ar rezulta dintr-o eliminare accidentală de substanțe radioactive;

6. obligația proprietarilor și deținătorilor de terenuri cu titlu sau fără titlu, de a întreține perdelele forestiere și aliniamentele de protecție, spațiile verzi, parcurile, gardurile vii pentru îmbunătățirea capacității de regenerare a atmosferei, protecția fonică și eoliană;

7. obligația proprietarilor și deținătorilor de terenuri cu titlu sau fără titlu, de a preveni, pe baza reglementărilor în domeniu, deteriorarea calității mediului geologic;

8. obligația proprietarilor și deținătorilor de terenuri cu titlu sau fără titlu, de a asigura la amplasarea, proiectarea, construirea și punerea în funcțiune a obiectivelor de orice fel, cât și la schimbarea destinației terenurilor, condițiile prevăzute în acordul și în autorizația/autorizația integrată de mediu;

9. obligația proprietarilor și deținătorilor de terenuri cu titlu sau fără titlu, de a nu arde miriștile, stuful, tufărișurile sau vegetația ierboasă, fără acceptul autorității competente pentru protecția mediului și fără informarea în prealabil a serviciilor publice comunitare pentru situații de urgență;

---

[1]) Partea introductivă a fost modificată prin art. I pct. 43 din Legea nr. 265/2006.

10. obligaţia proprietarilor şi deţinătorilor de terenuri cu titlu sau fără titlu, de a lua măsuri de salubrizare a terenurilor neocupate productiv sau funcţional, în special a celor situate de-a lungul căilor de comunicaţie rutiere, feroviare şi de navigaţie;

11. obligaţiile deţinătorilor cu orice titlu ai suprafeţelor de teren de a proteja flora şi fauna sălbatică existente pe acestea, în sensul menţinerii echilibrului ecologic şi conservării biodiversităţii, precum şi exploatării durabile a resurselor în baza prevederilor legale în vigoare, pentru a nu crea prejudicii mediului înconjurător şi sănătăţii umane;

12. obligaţiile autorităţilor administraţiei publice locale, precum şi ale persoanelor fizice şi juridice, după caz, de a adopta şi/sau aplica măsuri obligatorii cu privire la întreţinerea şi înfrumuseţarea clădirilor, a curţilor şi împrejurimilor acestora, a spaţiilor verzi din curţi şi dintre clădiri, a arborilor şi arbuştilor decorativi, în conformitate cu planurile de urbanism[1];

13. obligaţiile autorităţilor administraţiei publice locale, precum şi ale persoanelor juridice, după caz, să prevadă la elaborarea planurilor de urbanism şi amenajarea teritoriului, măsuri de menţinere şi ameliorare a fondului peisagistic natural şi antropic al fiecărei zone şi localităţi, condiţii de refacere peisagistică şi ecologică a zonelor deteriorate şi măsuri de dezvoltare a spaţiilor verzi, de protecţie sanitară a captărilor de apă potabilă şi lucrări de apărare împotriva inundaţiilor;

14. obligaţia autorităţilor administraţiei publice locale, precum şi a persoanelor fizice şi juridice, după caz, de a nu schimba destinaţia terenurilor amenajate ca spaţii verzi prevăzute în planurile urbanistice;

15. obligaţia autorităţilor administraţiei publice locale, precum şi a persoanelor fizice şi juridice, după caz, de a nu degrada mediul prin depozitări necontrolate de deşeuri de orice fel;

16. obligaţia desfăşurării pe suprafaţa ariilor naturale protejate numai a acelor activităţi conforme prevederilor planurilor de management şi regulamentelor ariilor naturale protejate[2];

17. *Abrogat*[3];

18. *Abrogat*[4];

19. *Abrogat*;

20. *Abrogat*;

21. obligaţia de a nu intra pe suprafaţa ariilor naturale protejate şi a nu practica sporturi în afara drumurilor permise accesului public cu mijloace motorizate bazate pe folosirea combustibililor fosili;

22. obligaţia de a respecta prevederile planurilor de management şi ale regulamentelor ariilor naturale protejate aprobate conform prevederilor legale;

23. obligaţia de a se legitima la solicitarea expresă a personalului de inspecţie şi control prevăzut în prezenta ordonanţă de urgenţă;

24. *Abrogat*[5];

25. obligaţia de a permite accesul în aria protejată a administratorilor sau custozilor precum şi a împuterniciţilor acestora pe terenurile deţinute cu orice titlu;

26. obligaţia persoanelor fizice de a nu deversa în apele de suprafaţă sau subterane ape uzate, fecaloid menajere[6];

---

1) Pct. 12 de la alin. (1) a fost modificat prin art. I pct. 43 din Legea nr. 265/2006.
2) Pct. 16 de la alin. (1) a fost modificat prin art. I pct. 43 din Legea nr. 265/2006.
3) Pct. 17 de la alin. (1) a fost abrogat prin art. I pct. 44 din Legea nr. 265/2006.
4) Pct. 18, 19, 20 de la alin. (1) au fost abrogate prin art. I pct. 19 din O.U.G. nr. 164/2008.
5) Pct. 24 de la alin. (1) a fost abrogat prin art. 57 lit. b) din O.U.G. nr. 57/2007.
6) Pct. 26 a fost introdus prin art. I pct. 45 din Legea nr. 265/2006.

27. *Abrogat*[1];

28. obligația persoanelor fizice și juridice de a marca individual specimenele aparținând speciilor de floră și faună sălbatică pentru care există astfel de prevederi în regulamentele Comisiei Europene privind conservarea speciilor de faună și floră sălbatică prin reglementarea comerțului cu acestea sau în legislația națională specifică, conform metodelor aprobate ori recomandate de Conferința Părților a Convenției privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție, și, în particular, marcarea prin etichetare a caviarului atât pentru comerțul intern, cât și pentru cel internațional[2].

(2) Constituie contravenții și se sancționează cu amendă de la 5.000 lei (RON) la 10.000 lei (RON), pentru persoane fizice, și de la 30.000 lei (RON) la 60.000 lei (RON), pentru persoane juridice, încălcarea următoarelor prevederi legale[3]:

1. obligația persoanelor fizice și juridice de solicitare și obținere a actelor de reglementare conform prevederilor legale, precum și a acordului de import/export și a autorizațiilor privind organismele modificate genetic, conform prevederilor legale, în termenele stabilite de autoritate[4];

1[1]. obligația autorităților publice locale de a nu schimba destinația terenurilor amenajate ca spații verzi și/sau prevăzute ca atare în documentațiile de urbanism, de a nu reduce suprafețele acestora ori obligația de a nu le strămuta[5];

2. *Abrogat*[6];

3. obligațiile autorităților administrației publice locale privind îmbunătățirea microclimatului urban, prin amenajarea și întreținerea izvoarelor și a luciilor de apă din interiorul localităților și din zonele limitrofe acestora, de a înfrumuseța și proteja peisajul, de a menține curățenia localităților;

4. obligația autorităților administrației publice locale de a informa publicul privind riscurile generate de funcționarea sau existența obiectivelor cu risc pentru mediu și sănătatea populației;

5. obligațiile autorităților administrației publice locale privind adoptarea elementelor arhitecturale adecvate, optimizarea densității de locuire, concomitent cu menținerea, întreținerea și dezvoltarea spațiilor verzi, a parcurilor, a aliniamentelor de arbori și a perdelelor de protecție stradală, a amenajamentelor peisagistice cu funcție ecologică, estetică și recreativă;

6. obligațiile autorităților administrației publice locale de a reglementa accesul anumitor tipuri de autovehicule sau a desfășurării unor activități generatoare de disconfort pentru populație în anumite zone ale localităților, cu predominanță în spațiile destinate locuințelor, zonele destinate tratamentului, odihnei, recreerii și agrementului, inclusiv prin interzicerea temporară sau permanentă;

7. obligația autorităților administrației publice locale de a supraveghea aplicarea prevederilor din planurile de urbanism și amenajarea teritoriului, în acord cu planificarea de mediu;

8. obligațiile autorităților administrației publice locale de a supraveghea operatorii economici din subordine pentru prevenirea eliminării accidentale de poluanți sau depozitării necontrolate de deșeuri și de a dezvolta sisteme de colectare a deșeurilor refolosibile;

9. obligațiile autorităților administrației publice locale de a avea personal specializat pentru protecția mediului și de a colabora în acest scop cu autoritățile pentru protecția mediului[7];

---

[1] Pct. 27 de la alin. (1) a fost abrogat prin art. I pct. 19 din O.U.G. nr. 164/2008.

[2] Pct. 28 de la alin. (1) a fost introdus prin art. I pct. 20 din O.U.G. nr. 164/2008.

[3] Partea introductivă de la alin. (2) a fost modificat prin art. I pct. 46 din Legea nr. 265/2006.

[4] Pct. 1 de la alin. (2) a fost modificat prin art. I pct. 46 din Legea nr. 265/2006.

[5] Pct. 1[1] de la alin. (2) a fost introdus prin art. unic pct. 2 din O.U.G. nr. 114/2007.

[6] Pct. 2 de la alin. (2) a fost abrogat prin art. I pct. 47 din Legea nr. 265/2006.

[7] Pct. 9 de la alin. (2) a fost modificat prin art. I pct. 48 din Legea nr. 265/2006.

10. obligaţiile autorităţilor administraţiei publice locale de a asigura, prin serviciile publice şi operatorii economici responsabili, salubrizarea stradală, a spaţiilor verzi, pieţelor şi parcurilor publice, şi întreţinerea acestora;

11. obligaţiile autorităţilor administraţiei publice locale de a respecta prevederile din planurile de urbanism cu privire la amplasarea obiectivelor industriale, a căilor şi mijloacelor de transport, a reţelelor de canalizare, a staţiilor de epurare, a depozitelor de deşeuri menajere, stradale şi industriale, şi a altor obiective, fără a prejudicia ambientul, spaţiile de odihnă, tratament şi recreere, starea de sănătate şi de confort a populaţiei;

12. obligaţiile autorităţilor administraţiei publice locale de a amenaja, întreţine şi dezvolta reţele de canalizare;

13. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice de a furniza şi/sau utiliza informaţii corecte pentru elaborarea evaluărilor de mediu, evaluărilor impactului asupra mediului, a bilanţurilor de mediu şi a rapoartelor de amplasament;

14. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice de a asigura măsuri şi dotări speciale pentru izolarea şi protecţia fonică a surselor generatoare de zgomot şi vibraţii, de a verifica eficienţa acestora şi de a pune în exploatare numai pe cele care nu depăşesc pragul fonic admis;

15. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice de a livra, manipula, transporta şi de comercializa îngrăşămintele chimice şi produsele de protecţie a plantelor ambalate cu inscripţii de identificare, avertizare, prescripţii de siguranţă şi folosire, în condiţii în care să nu provoace contaminarea mijloacelor de transport şi a mediului;

16. obligaţiile persoanelor juridice de a stoca temporar îngrăşămintele chimice şi produsele de protecţie a plantelor numai ambalate şi în locuri unde s-au prevăzut toate măsurile de securitate;

17. *Abrogat*[1)];

18. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice de a nu folosi îngrăşămintele chimice şi produsele de protecţie a plantelor în zonele sau pe suprafeţele unde sunt instituite măsuri speciale de protecţie;

19. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice de a administra produse de protecţie a plantelor cu mijloace aviatice numai cu avizul autorităţilor competente pentru protecţia mediului, autorităţilor competente din domeniu sanitar şi al comisiilor judeţene de bază meliferă şi stupărit pastoral, potrivit reglementărilor în vigoare, după o prealabilă înştiinţare prin mass-media;

20. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice de a aplica, în perioada înfloririi plantelor a căror polenizare se face prin insecte, numai acele tratamente cu produse de protecţie a plantelor care sunt selective faţă de insectele polenizatoare;

21. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice de a nu folosi momeli periculoase în activităţile de pescuit şi vânătoare, cu excepţia cazurilor special autorizate;

22. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice de a efectua evaluarea adecvată la realizarea planurilor sau proiectelor care pot avea impact semnificativ asupra unei arii naturale protejate de interes comunitar[2)].

23. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice care gestionează suprafeţele terestre şi acvatice supuse unui regim de conservare ca habitate naturale sau pentru refacere ecologică, de a aplica măsurile de conservare stabilite de autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului;

24. obligaţia persoanelor fizice şi juridice de a asigura condiţii optime de viaţă animalelor sălbatice ţinute în captivitate legal, sub diferite forme;

25. obligaţia persoanelor fizice şi juridice de a nu exercita acţiuni care să ducă la distrugerea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice de pe cuprinsul ţării;

---

1) Pct. 17 de la alin. (2) a fost abrogat prin art. I pct. 49 din Legea nr. 265/2006.

2) Pct. 22 de la alin. (2) a fost modificat prin art. I pct. 21 din O.U.G. nr. 164/2008.

26. desfășurarea de activități de recoltare, capturare și/sau de achiziție și comercializare pe piața internă a plantelor și animalelor din flora și fauna sălbatică, terestră și acvatică, sau a unor părți ori produse ale acestora, în stare vie, proaspătă ori semiprelucrată, de persoane fizice sau juridice neautorizate de autoritățile publice teritoriale pentru protecția mediului;

27. obligațiile persoanelor fizice și juridice, care prospectează, explorează sau exploatează resursele naturale, de a remedia zonele în care solul, subsolul și ecosistemele terestre au fost afectate[1];

28. obligațiile persoanelor fizice și juridice de a executa în termen toate lucrările de asigurare a migrării faunei acvatice și de ameliorare a calității apei prevăzute în actele de reglementare;

29. obligația persoanelor juridice de a aplica măsurile de eliminare a deșeurilor rezultate din activitățile care implică organisme modificate genetic;

30. obligația persoanelor fizice și juridice de a asigura dotarea, în cazul deținerii de nave, platforme plutitoare sau foraje marine, cu instalații de stocare sau de tratare a deșeurilor, instalații de epurare a apelor uzate și racorduri de descărcare a acestora în instalații de mal sau plutitoare;

31. obligațiile persoanelor juridice de a amenaja porturile cu instalații de colectare, prelucrare, reciclare sau neutralizare a deșeurilor petroliere, menajere sau de altă natură, stocate pe navele fluviale și maritime, și de a constitui echipe de intervenție în caz de poluare accidentală a apelor și a zonelor de coastă;

32. obligația persoanelor fizice și juridice de a nu produce poluarea apelor de suprafață prin spălarea de obiecte, produse, ambalaje, materiale[2];

33. obligația persoanelor juridice de a nu deversa în apele de suprafață sau subterane ape uzate, fecaloid menajere[3];

34. obligațiile persoanelor fizice și juridice de a nu arunca și de a nu depozita pe maluri, în albiile râurilor, apele de suprafața și în zonele umede deșeuri de orice fel;

35. obligația persoanelor fizice și juridice de a nu introduce în apele de suprafață și în zonele umede substanțe explozive, tensiune electrică, narcotice sau alte substanțe periculoase.

(3) Constituie contravenții și se sancționează cu amendă de la 7.500 lei (RON) la 15.000 lei (RON), pentru persoane fizice, și de la 50.000 lei (RON) la 100.000 lei (RON), pentru persoane juridice, încălcarea următoarelor prevederi legale[4]:

1. obligația persoanelor fizice de a funcționa cu respectarea prevederilor autorizației de mediu și a persoanelor juridice de a funcționa cu respectarea prevederilor autorizației/autorizației integrate de mediu pentru activitățile care fac obiectul procedurilor de reglementare din punct de vedere al protecției mediului;

1^1. obligația titularului de a notifica autoritatea competentă pentru protecția mediului când intervin elemente noi, necunoscute la data emiterii actelor de reglementare sau cu privire la orice modificare a condițiilor care au stat la baza emiterii acestora, înainte de realizarea modificării[5];

1^2. obligația titularului de a nu desfășura activități sau de a nu realiza proiecte, planuri ori programe care ar rezulta în urma modificărilor care fac obiectul notificării prevăzute la art. 15 alin. (2) lit. a) până la adoptarea unei decizii potrivit prevederilor art. 16 alin. (4)[6];

---

[1] Pct. 27 de la alin. (2) a fost modificat prin art. I pct. 50 din Legea nr. 265/2006.
[2] Pct. 32 de la alin. (2) a fost modificat prin art. I pct. 51 din Legea nr. 265/2006.
[3] Pct. 33 de la alin. (2) a fost modificat prin art. I pct. 51 din Legea nr. 265/2006.
[4] Partea introductivă de la alin. (3) a fost modificat prin art. I pct. 52 din Legea nr. 265/2006.
[5] Pct. 1^1 de la alin. (3) a fost introdus prin art. I pct. 22 din O.U.G. nr. 164/2008.
[6] Pct. 1^2 de la alin. (3) a fost introdus prin art. I pct. 22 din O.U.G. nr. 164/2008.

2. obligaţia titularilor activităţilor care fac obiectul procedurilor de reglementare din punct de vedere al protecţiei mediului de a respecta termenele impuse de autoritatea competentă de protecţia mediului în derularea acestor proceduri;

3. *Abrogat*[1];

4. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice de a diminua, modifica sau înceta activităţile generatoare de poluare la cererea motivată a autorităţilor pentru protecţia mediului[2];

5. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice de a asista persoanele împuternicite cu activităţi de verificare, inspecţie şi control, punându-le la dispoziţie evidenţa măsurătorilor proprii şi toate celelalte documente relevante;

6. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice de a prezenta autorităţilor competente pentru protecţia mediului un document certificat pentru conformitate cu originalul, care cuprinde obligaţiile asumate privind protecţia mediului, în termen de 60 de zile de la data semnării sau emiterii documentului care atestă încheierea uneia dintre procedurile prevăzute la art. 10 alin. (2);

7. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice de a facilita verificarea, inspecţia şi controlul activităţilor ai căror titulari sunt şi prelevarea de probe;

8. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice de a asigura accesul persoanelor împuternicite la instalaţiile tehnologice generatoare de impact asupra mediului, la echipamentele şi instalaţiile de depoluare a mediului, precum şi în spaţiile sau în zonele potenţial generatoare de impact asupra mediului;

9. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice de a realiza în totalitate şi la termen măsurile impuse, în conformitate cu actele de reglementare şi prevederile legale, de persoanele împuternicite cu verificarea, inspecţia şi controlul în domeniul protecţiei mediului[3];

10. obligaţiile persoanelor juridice de a acoperi costurile măsurilor necesare pentru prevenirea şi/sau reducerea consecinţelor efectelor adverse ale activităţilor cu organisme modificate genetic;

11. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice de a produce îngrăşăminte chimice şi produse de protecţie a plantelor numai prin tehnologii şi biotehnologii autorizate, potrivit prevederilor legale;

12. introducerea pe teritoriul ţării, cu excepţia cazurilor prevăzute de legislaţia în vigoare, de culturi de microorganisme, plante şi animale vii din flora şi fauna sălbatică, fără acordul eliberat de autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului cu consultarea Academiei Române şi, după caz, a autorităţii centrale pentru sănătate;

12¹. exportul exemplarelor aparţinând speciilor non-CITES de floră şi faună sălbatică sau deplasarea acestora în vederea comercializării în una dintre ţările din Uniunea Europeană, cu excepţia cazurilor prevăzute de legislaţia în vigoare, fără acordul pentru export, respectiv fără certificatul de origine eliberate de autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului[4];

13. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice de a îmbunătăţi performanţele tehnologice în scopul reducerii emisiilor şi de a nu pune în exploatare instalaţiile ale căror emisii depăşesc limitele stabilite prin actele de reglementare;

14. obligaţiile persoanelor fizice şi juridice de a suporta costul pentru repararea unui prejudiciu şi de a înlătura urmările produse de acesta, restabilind condiţiile anterioare producerii prejudiciului, potrivit principiului „poluatorul plăteşte";

---

1) Pct. 3 de la alin. (3) a fost abrogat prin art. I pct. 23 din O.U.G. nr. 164/2008.

2) Pct. 4 de la alin. (3) a fost modificat prin art. I pct. 52 din Legea nr. 265/2006.

3) Pct. 9 de la alin. (3) a fost modificat prin art. I pct. 52 din Legea nr. 265/2006.

4) Pct. 12¹ de la alin. (3) a fost introdus prin art. I pct. 24 din O.U.G. nr. 164/2008.

15. obligația persoanelor fizice și juridice să nu deverseze în apele de suprafață sau subterane ape uzate, substanțe petroliere sau periculoase, ape care conțin substanțe periculoase[1)].

(4) Amenzile aplicate în temeiul unei legi, ordonanțe de urgență, ordonanțe sau hotărâri ale Guvernului din domeniul protecției mediului și gospodăririi apelor se fac 100% venit la bugetul de stat, din care o cotă de 25%, aferentă fondului de stimulare a personalului, se virează de către unitățile Trezoreriei Statului în contul autorității din care face parte agentul constatator, pe baza situațiilor financiare lunare întocmite și prezentate de către autoritățile competente pentru protecția mediului, în termen de cinci zile lucrătoare de la primirea acestora, și este evidențiată într-un cont distinct care se gestionează în regim extrabugetar.

ART. 97

(1) Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor prevăzute la art. 96 se realizează de:

a) comisari și persoane împuternicite din cadrul Gărzii Naționale de Mediu și Administrației Rezervației Biosferei «Delta Dunării»;

b) autoritățile administrației publice locale și personalul împuternicit al acestora;

c) Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare, Ministerul Apărării Naționale și Ministerul Administrației și Internelor prin personalul împuternicit, în domeniile lor de activitate, conform atribuțiilor stabilite prin lege[2)].

(2) Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor prevăzute la art. 96 se realizează și de personalul structurilor de administrare și custozii ariilor naturale protejate, numai pe teritoriul ariei naturale protejate administrate.

(3) Dispozițiile art. 96 referitoare la contravenții se completează cu prevederile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare.

(4) Contravenientul poate achita, pe loc sau în termen de cel mult 48 de ore de la data încheierii procesului-verbal ori, după caz, de la data comunicării acestuia, jumătate din minimul amenzii prevăzute în actul normativ, agentul constatator făcând mențiune despre această posibilitate în procesul verbal de constatare și sancționare a contravenției.

(5) Actele de constatare a contravențiilor întocmite de agenții constatatori din cadrul autorităților prevăzute la alin. (1) sunt acte procedurale, potrivit reglementărilor legale, cu toate efectele prevăzute de legislația în vigoare.

ART. 98

(1) Constituie infracțiuni și se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă penală de la 30.000 lei (RON) la 60.000 lei (RON) următoarele fapte, dacă au fost de natură să pună în pericol viața ori sănătatea umană, animală sau vegetală[3)]:

1. arderea miriștilor, stufului, tufărișurilor și vegetației ierboase din ariile protejate și de pe terenurile supuse refacerii ecologice;

2. poluarea accidentală datorită nesupravegherii executării lucrărilor noi, funcționării instalațiilor, echipamentelor tehnologice și de tratare și neutralizare, menționate în prevederile acordului de mediu și/sau autorizației/autorizației integrate de mediu.

---

1) Pct. 15 de la alin. (3) a fost introdus prin art. I pct. 53 din Legea nr. 265/2006.

2) Alin. (1) și (2) au fost modificate prin art. I pct. 54 din Legea nr. 265/2006.

3) Partea introductivă de la alin. (1) a fost modificată prin art. I pct. 55 din Legea nr. 265/2006.

(2) Constituie infracţiuni şi se pedepsesc cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă penală de la 50.000 lei (RON) la 100.000 lei (RON) următoarele fapte, dacă au fost de natură să pună în pericol viaţa ori sănătatea umană, animală sau vegetală[1]:

1. poluarea prin evacuarea, cu ştiinţă, în apă, în atmosferă sau pe sol a unor deşeuri sau substanţe periculoase;

2. nerespectarea restricţiilor sau interdicţiilor stabilite pentru protecţia apei şi a atmosferei, prevăzute de actele normative în vigoare;

3. folosirea de momeli periculoase şi de mijloace electrice pentru omorârea animalelor sălbatice şi a peştilor, în scopul consumului sau al comercializării;

4. producerea de zgomote peste limitele admise, dacă prin aceasta se pune în pericol grav sănătatea umană;

5. nerespectarea restricţiilor şi a interdicţiilor la vânat şi pescuit ale unor specii protejate sau oprite temporar prin lege şi în zonele cu regim de protecţie integrală, potrivit reglementărilor specifice;

6. continuarea activităţii după suspendarea acordului de mediu sau autorizaţiei/autorizaţiei integrate de mediu;

7. nesupravegherea şi neasigurarea depozitelor de deşeuri şi substanţe periculoase, precum şi nerespectarea obligaţiei de depozitare a îngrăşămintelor chimice şi produselor de protecţie a plantelor numai ambalate şi în locuri protejate;

8. prezentarea, în lucrările privind evaluarea de mediu, evaluarea impactului asupra mediului, a bilanţului de mediu sau a raportului de amplasament a unor concluzii şi informaţii false;

9. producerea şi/sau importul în scopul introducerii pe piaţă şi utilizarea unor substanţe şi preparate periculoase, fără respectarea prevederilor actelor normative în vigoare şi introducerea pe teritoriul României a deşeurilor de orice natură în scopul eliminării acestora;

10. importul şi exportul unor substanţe şi preparate periculoase interzise sau restricţionate;

11. transportul şi tranzitul de substanţe şi preparate periculoase, cu încălcarea prevederilor legale în vigoare;

12. omisiunea de a raporta imediat despre orice accident major;

13. producerea, livrarea şi utilizarea îngrăşămintelor chimice şi a produselor de protecţie a plantelor neautorizate;

14. desfăşurarea de către persoanele juridice de activităţi cu organisme modificate genetic sau produse ale acestora, fără a solicita şi obţine acordul de import/export şi/sau autorizaţiile prevăzute de reglementările specifice;

15. *Abrogat*[2].

(3) Constituie infracţiuni şi se pedepsesc cu închisoare de la 1 la 5 ani, următoarele fapte, dacă au fost de natură să pună în pericol viaţa ori sănătatea umană, animală sau vegetală:

1. nerespectarea interdicţiilor privind utilizarea pe terenuri agricole de produse de protecţie a plantelor sau îngrăşăminte chimice;

2. provocarea, datorită nesupravegherii surselor de radiaţii ionizante, a contaminării mediului şi/sau a expunerii populaţiei la radiaţii ionizante, omisiunea de a raporta prompt creşterea peste limitele admise a contaminării mediului, aplicarea necorespunzătoare sau neluarea măsurilor de intervenţie în caz de accident nuclear;

3. descărcarea apelor uzate şi a deşeurilor de pe nave sau platforme plutitoare direct în apele naturale sau provocarea, cu ştiinţă, de poluare prin evacuarea sau scufundarea în apele naturale, direct sau de pe nave ori platforme plutitoare, a unor substanţe sau deşeuri periculoase.

---

[1] Partea introductivă de la alin. (2) a fost modificată prin art. I pct. 55 din Legea nr. 265/2006.

[2] Pct. 15 de la alin. (2) a fost abrogat prin art. I pct. 57 din Legea nr. 265/2006.

(4) Constituie infracțiuni și se pedepsesc cu închisoare de la 2 la 7 ani, următoarele fapte:

1. continuarea activității după dispunerea încetării acesteia;

2. neluarea măsurilor de eliminare totală a substanțelor și preparatelor periculoase care au devenit deșeuri;

3. refuzul intervenției în cazul poluării accidentale a apelor și a zonelor de coastă;

4. refuzul controlului, la introducerea și scoaterea din țară a substanțelor și preparatelor periculoase precum și introducerea în țară a culturilor de microorganisme, plante și animale vii din flora și fauna sălbatică, fără acordul eliberat de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului;

5. aplicarea necorespunzătoare sau neluarea măsurilor de intervenție în caz de accident nuclear;

6. provocarea, cu știință, de poluare prin evacuarea sau scufundarea în apele naturale, direct sau de pe nave ori platforme plutitoare, a unor substanțe sau deșeuri periculoase.

(5) În situația în care infracțiunile pedepsite conform alin. (3) și (4) au pus în pericol sănătatea sau integritatea corporală a unui număr mare de persoane, au avut vreuna dintre urmările prevăzute în art. 182 din Codul penal ori au cauzat o pagubă materială importantă, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi, iar în cazul în care s-a produs moartea uneia sau mai multor persoane ori pagube importante economiei naționale, pedeapsa este închisoarea de la 7 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi.

(6) Tentativa se pedepsește.

ART. 99

(1) Constatarea și cercetarea infracțiunilor se fac din oficiu de către organele de urmărire penală, conform competențelor legale.

(2) Descoperirea și stabilirea, în exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege, de către comisarii Gărzii Naționale de Mediu, Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare, jandarmi și personalul împuternicit din cadrul Ministerului Apărării Naționale, a săvârșirii oricăreia dintre infracțiunile prevăzute la art. 98, se aduce de îndată la cunoștința organului de urmărire penală competent potrivit legii de procedură penală.

Cap. XVI
Dispoziții tranzitorii și finale

ART. 100

În sensul prezentei ordonanțe de urgență autoritatea publică centrală pentru protecția mediului este Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor.

ART. 101

În scopul aplicării eficiente a măsurilor de protecție a mediului domeniile și dispozițiile generale din prezenta ordonanță de urgență se vor reglementa prin acte normative speciale.

ART. 102

(1) În termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, titularii de activități aflați în derularea procedurii de reglementare au obligația să depună la autoritatea competentă pentru protecția mediului documentația completă, conform legislației în vigoare la data solicitării actului de reglementare.

(2) Până la adoptarea noilor proceduri de reglementare din punctul de vedere al protecţiei mediului, emiterea actelor de reglementare se realizează conform actelor normative existente la data intrării în vigoare a legii de aprobare a prezentei ordonanţe de urgenţă[1].

ART. 103

Abrogat[2].

ART. 104

Prezenta ordonanţă de urgenţă intră în vigoare la 30 zile de la publicarea în Monitorul Oficial al României, cu excepţia următoarelor prevederi:

a) art. 14 alin. (3) care intră în vigoare la 1 ianuarie 2007 pentru activităţile puse în funcţiune după 30 octombrie 1999;

b) art. 14 alin. (3) care intră în vigoare la 30 octombrie 2007 pentru activităţile puse în funcţiune înainte de 30 octombrie 1999;

c) art. 21 alin. (1) lit. d) şi e) şi art. 54 care intră în vigoare la 1 ianuarie 2007[3].

ART. 105

La data intrării în vigoare a prezentei ordonanţe de urgenţă se abrogă:

a) Legea nr. 137/1995 privind protecţia mediului, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 70 din 17 februarie 2000, cu modificările şi completările ulterioare;

b) orice alte dispoziţii contrare.

Prim-Ministru
Călin Popescu-Tăriceanu

Contrasemnează:

Ministrul mediului şi gospodăririi apelor,
Sulfina Barbu

Ministrul agriculturii, pădurilor şi dezvoltării rurale,
Gheorghe Flutur

Ministrul transporturilor, construcţiilor şi turismului,
Gheorghe Dobre

Ministrul finanţelor publice,
Sebastian Teodor Gheorghe Vlădescu

Bucureşti, 22 decembrie 2005.

---

1) Alin. (2) a fost introdus prin art. I pct. 58 din Legea nr. 265/2006.
2) Art. 103 a fost abrogat prin art. 57 lit. b) din O.U.G. nr. 57/2007.
3) Lit. c) a fost modificată prin art. I pct. 59 din Legea nr. 265/2006.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

3. O.U.G. nr. 68/2007
privind răspunderea de mediu cu referire la prevenirea şi repararea prejudiciului asupra mediului

(*M. Of. nr. 446 din 29 iunie 2007*)

Având în vedere obligativitatea transpunerii legislaţiei comunitare, în noua calitate a României de stat membru în Uniunea Europeană,

având în vedere că obiectivul adoptării şi intrării în vigoare a Directivei nr. 2004/35/CE privind răspunderea de mediu referitoare la prevenirea şi repararea prejudiciului adus mediului constă în stabilirea unui cadru legislativ unitar în acest domeniu, ce impune transpunerea integrală şi implementarea corectă a acestei directive,

ţinând cont de faptul că este necesară completarea cadrului legal existent cu un act normativ care să asigure o reglementare unitară şi distinctă a prejudiciului de mediu,

ţinând cont de faptul că menţinerea vidului legislativ în domeniul răspunderii de mediu poate avea consecinţe grave în domeniu prin faptul că nu există un cadru legal prin care operatorii sa fie obligaţi să adopte măsuri şi să pună în aplicare practici pentru a minimiza riscurile de daune sau să ia măsurile de reparare necesare în cazul producerii prejudiciului,

ţinând cont de faptul că transpunerea corectă a acestei directive impune adoptarea de acte normative subsecvente prin care să fie definite formele de garanţie financiară, inclusiv pentru cazurile de insolvenţă, şi măsurile pentru dezvoltarea ofertei de instrumente financiare privind răspunderea în domeniul mediului, care să permită operatorilor utilizarea acestora în scopul garantării obligaţiilor ce le revin conform prezentei ordonanţe de urgenţă,

având în vedere că termenul limită pentru transpunerea susnumitei directive a fost 30 aprilie 2007,

ţinând cont de faptul că nerespectarea acestui termen a condus la notificarea privind netranspunerea în termen a directivei, declanşându-se procedura de infrigement împotriva României, potrivit art. 226 din Tratatul Comunităţii Europene, elemente care constituie o situaţie de urgenţă şi extraordinară, în temeiul art. 115 alin. (4) din Constituţia României, republicată,

Guvernul României adoptă prezenta ordonanţa de urgenţă.

Cap. I
Dispoziţii generale

Secţiunea 1. Semnificaţia unor termeni

ART. 1

Prezenta ordonanţă de urgenţă stabileşte cadrul de reglementare al răspunderii de mediu, bazată pe principiul „poluatorul plăteşte", în scopul prevenirii şi reparării prejudiciului asupra mediului.

ART. 2

În înţelesul prezentei legi, termenii şi expresiile de mai jos au următoarele semnificaţii:

1. activitate profesională – orice activitate desfăşurată în cadrul unei activităţi economice, afaceri sau unei întreprinderi, indiferent de caracterul său privat sau public, profit sau nonprofit;

2. ameninţare iminentă cu un prejudiciu – o probabilitate suficientă de producere a unui prejudiciu asupra mediului în viitorul apropriat;

3. ape – apele de suprafaţă şi subterane, astfel cum au fost definite în Legea apelor nr. 107/1996, cu modificările şi completările ulterioare;

4. costuri – costurile care sunt justificate de necesitatea de a asigura o implementare corectă şi eficientă a prezentei ordonanţe de urgenţă, inclusiv costurile evaluării prejudiciului asupra mediului, ale ameninţării iminente cu un astfel de prejudiciu, ale opţiunilor de acţiune, precum şi costurile administrative, judiciare, de punere în aplicare a prezentei ordonanţe de urgenţă, costurile colectării datelor şi alte costuri generale, costurile de monitorizare şi supraveghere a prezentei ordonanţe de urgenţă;

5. drept vătămat – orice drept fundamental prevăzut de Constituţie sau de lege, căruia i se aduce o atingere printr-un act administrativ;

6. emisie – evacuarea în mediu, ca rezultat al activităţilor umane, a unor substanţe, preparate, organisme sau microorganisme;

7. interes legitim privat – posibilitatea de a pretinde o anumită conduită în considerarea realizării unui drept subiectiv viitor şi previzibil, prefigurat;

8. interes legitim public – posibilitatea de a pretinde o anumită conduită în considerarea realizării unui drept fundamental care se exercită în colectiv ori, după caz, în considerarea apărării unui interes public;

9. măsuri preventive – orice măsuri luate ca răspuns la un eveniment, o acţiune sau o omisiune care a creat o ameninţare iminentă cu un prejudiciu asupra mediului, în scopul prevenirii sau diminuării prejudiciului;

10. măsuri reparatorii – orice acţiune sau un ansamblu de acţiuni, inclusiv măsuri de reducere a prejudiciului sau măsuri interimare menite să refacă, să reabiliteze sau să înlocuiască resursele naturale prejudiciate şi/sau serviciile deteriorate sau să furnizeze o alternativă echivalentă pentru aceste resurse sau servicii, în conformitate cu anexa nr. 2;

11. operator – orice persoană fizică sau juridică de drept public sau privat care desfăşoară sau deţine controlul unei activităţi profesionale sau, în cazul în care legislaţia naţională prevede acest lucru, care a fost investită cu putere economică decisivă asupra funcţionării tehnice a unei astfel de activităţi, inclusiv deţinătorul unui act de reglementare pentru o astfel de activitate ori persoana care înregistrează sau notifică o astfel de activitate;

12. prejudiciu – o schimbare negativă măsurabilă a unei resurse naturale sau o deteriorare măsurabilă a unui serviciu legat de resursele naturale, care poate surveni direct sau indirect;

13. prejudiciul asupra mediului, inclusiv cel determinat de elementele aeropurtate, înseamnă:

a) prejudiciul asupra speciilor şi habitatelor naturale protejate – orice prejudiciu care are efecte semnificative negative asupra atingerii sau menţinerii unei stări favorabile de conservare a unor astfel de habitate sau specii; caracterul semnificativ al acestor efecte se evaluează în raport cu starea iniţială, ţinând cont de criteriile prevăzute în anexa nr. 1; prejudiciile aduse speciilor şi habitatelor naturale protejate nu includ efectele negative identificate anterior, care rezultă din acţiunile unui operator care a fost autorizat în mod expres de autorităţile competente în concordanţă cu prevederile legale în vigoare;

b) prejudiciul asupra apelor – orice prejudiciu care are efecte adverse semnificative asupra stării ecologice chimice şi/sau cantitative şi/sau potenţialului ecologic al apelor în cauză, astfel cum au fost definite în Legea nr. 107/1996, cu modificările şi completările ulterioare, cu excepţia efectelor negative pentru care se aplică art. 2^7 din Legea nr. 107/1996, cu modificările şi completările ulterioare;

c) prejudiciul asupra solului – orice contaminare a solului, care reprezintă un risc semnificativ pentru sănătatea umană, care este afectată negativ ca rezultat al introducerii directe sau indirecte a unor substanțe, preparate, organisme sau microorganisme în sol sau în subsol;

14. regenerare, inclusiv regenerarea naturală – în cazul apelor, speciilor și habitatelor naturale protejate, înseamnă readucerea la starea inițiala a resurselor naturale prejudiciate și/sau a serviciilor deteriorate, iar în cazul prejudiciului asupra solului, înseamnă eliminarea oricărui risc semnificativ cu efect negativ asupra sănătății umane;

15. resurse naturale – speciile și habitatele naturale protejate, apele si solul;

16. servicii și serviciile resurselor naturale – funcțiile asigurate de o resursă naturală în beneficiul altei resurse naturale sau al publicului;

17. specii și habitate naturale protejate:

a) speciile incluse în anexele nr. 3, 4A și 4B la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 236/2000 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 462/2001, cu modificările și completările ulterioare;

b) habitatele speciilor de păsări migratoare sau a speciilor incluse în anexa nr. 3, precum și habitatele naturale enumerate în anexa nr. 2 și locurile de reproducere sau de odihnă ale speciilor prevăzute în anexele nr. 4A și 4B la Ordonanța de urgență nr. 236/2000, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 462/2001, cu modificările și completările ulterioare;

18. stare de conservare a unui habitat natural – totalitatea factorilor ce acționează asupra unui habitat natural, precum și asupra speciilor caracteristice acestuia și care pot afecta, pe termen lung, distribuția, structura și funcțiile sale, precum și supraviețuirea speciilor ce îi sunt caracteristice pe teritoriul național sau în arealul natural al acestui habitat, după caz;

19. starea de conservare a unui habitat natural se consideră „favorabilă" în cazul în care:

a) arealul său natural și suprafețele pe care le acoperă în interiorul acestui areal sunt stabile sau în creștere;

b) structura și funcțiile specifice necesare menținerii sale pe termen lung există și este posibilă existența acestora în viitorul previzibil;

c) speciile sale caracteristice se află într-o stare de conservare favorabilă, în conformitate cu definiția de la pct. 21;

20. stare de conservare a unei specii – totalitatea factorilor care acționează asupra speciei respective și care pot afecta pe termen lung distribuția și abundența populațiilor sale pe teritoriul național sau în arealul natural al speciei respective, după caz;

21. starea de conservare a unei specii se consideră „favorabilă" în cazul în care:

a) datele privind dinamica populațiilor speciei respective indică faptul că aceasta se menține și are șanse să se mențină pe termen lung ca o componentă viabilă a habitatelor sale naturale;

b) arealul natural al speciei nu se reduce și nu există riscul să se reducă în viitorul previzibil;

c) există, și probabil va continua să existe, un habitat suficient de mare pentru ca populațiile speciei să se mențină pe termen lung.

Secțiunea a 2-a. Domeniul de reglementare

ART. 3

(1) Prezenta ordonanță de urgență se aplică:

a) prejudiciului asupra mediului, cauzat de orice tip de activitate profesională prevăzută în anexa nr. 3, și oricărei amenințări iminente cu un astfel de prejudiciu determinate de oricare dintre aceste activități;

b) prejudiciului asupra speciilor şi habitatelor naturale protejate şi oricărei ameninţări iminente cu un astfel de prejudiciu cauzat de orice activitate profesională, alta decât cele prevăzute în anexa nr. 3, ori de câte ori operatorul acţionează cu intenţie sau din culpă.

(2) Prezenta ordonanţă de urgenţă se aplică prejudiciului asupra mediului sau unei ameninţări iminente cu un astfel de prejudiciu, cauzate de poluarea cu caracter difuz, numai când se poate stabili o legătura de cauzalitate între prejudiciu şi activităţile operatorilor individuali.

(3) Prezenta ordonanţă de urgenţă se aplică fără a aduce atingere legislaţiei comunitare şi celei naţionale care:

a) reglementează mai sever desfăşurarea oricăror activităţi ce intră sub incidenţa prezentei ordonanţe;

b) prevede reguli în cazul conflictelor de jurisdicţie.

(4) Prezenta ordonanţă de urgenţă nu dă persoanelor fizice sau juridice de drept privat dreptul la compensaţie ca o consecinţă a prejudiciului asupra mediului sau a ameninţării iminente cu un astfel de prejudiciu. În aceste situaţii se aplică prevederile dreptului comun.

ART. 4

(1) Prezenta ordonanţă de urgenţă nu se aplică prejudiciului asupra mediului sau ameninţării iminente cu un astfel de prejudiciu produs de:

a) acţiuni cu caracter de conflict armat, ostilităţi, război civil sau insurecţie;

b) un fenomen natural având caracter excepţional, inevitabil şi insurmontabil.

(2) Prezenta ordonanţă de urgenţă nu se aplică:

a) prejudiciului asupra mediului sau oricărei ameninţări iminente cu un astfel de prejudiciu care decurge dintr-un incident pentru care răspunderea sau compensarea este reglementată de una dintre convenţiile internaţionale prevăzute în anexa nr. 4, inclusiv de orice amendamente ulterioare ale acestora, la care România este parte;

b) riscurilor nucleare sau prejudiciului asupra mediului ori ameninţării iminente cu un astfel de prejudiciu, care pot fi cauzate de activităţile care intră sub incidenţa Tratatului privind Comunitatea Europeana a Energiei Atomice sau sunt cauzate de un incident sau activitate pentru care răspunderea ori compensarea sunt reglementate de oricare din instrumentele internaţionale prevăzute în anexa nr. 5, inclusiv de orice amendamente ulterioare ale acestora, la care România este parte;

c) activităţilor al căror scop principal îl reprezintă apărarea naţională sau securitatea internaţională ori celor al căror unic scop îl reprezintă apărarea împotriva dezastrelor naturale;

d) utilizării în scopuri agricole a nămolului provenit din staţiile de epurare a apelor uzate urbane, tratat conform unui standard aprobat;

e) prejudiciului cauzat de o emisie, eveniment sau incident care a avut loc înainte de 30 aprilie 2007;

f) prejudiciului cauzat de o emisie, eveniment sau incident care are loc pe data sau după data de 30 aprilie 2007 şi a fost determinat de o activitate specifică ce a avut loc şi s-a terminat înainte de data de 30 aprilie 2007;

g) prejudiciului produs în urma unei emisii, a unui eveniment sau a unui incident, de la producerea căruia au trecut mai mult de 30 de ani.

(3) Prin derogare de la prevederile alin. (2) lit. a), regimul juridic stabilit de prezenta ordonanţă de urgenţă se aplică situaţiilor care intră sub incidenţa convenţiilor prevăzute în anexa nr. 4 până în momentul la care România devine parte la acestea.

ART. 5

(1) Prezenta ordonanţă de urgenţă nu aduce atingere dreptului operatorului de a-şi limita răspunderea, conform legislaţiei care implementează Convenţia internaţională privind limitarea

răspunderii pentru creanțe maritime (LLMC) din 1976, la care România a aderat prin Legea nr. 284/2006, inclusiv orice amendament ulterior la convenție, sau Convenția de la Strasbourg privind limitarea responsabilității în navigația pe căile navigabile interioare (CLNI) din 1988, inclusiv orice amendament ulterior la convenție.

(2)Prin derogare de la prevederile alin. (1), regimul juridic stabilit de prezenta ordonanță de urgență se aplică situațiilor care intră sub incidența Convenției de la Strasbourg privind limitarea responsabilității în navigația pe căile navigabile interioare (CLNI) din 1988, inclusiv orice amendament ulterior, până la data la care România devine parte la acesta.

Secțiunea a 3-a. Competențe

ART. 6

(1) Agenția județeană pentru protecția mediului este autoritatea competentă pentru stabilirea și luarea măsurilor preventive și reparatorii, precum și pentru evaluarea caracterului semnificativ al prejudiciului asupra mediului.

(2) La stabilirea măsurilor preventive agenția județeană pentru protecția mediului se consultă cu comisariatele județene ale Gărzii Naționale de Mediu. În funcție de factorul de mediu potențial afectat, agenția județeană pentru protecția mediului se poate consulta și cu următoarele autorități și/sau instituții:

a) direcțiile bazinale de apă;

b) consiliile științifice organizate la nivelul ariilor naturale protejate;

c) oficiile de studii pedologice și agrochimice județene;

d) inspectoratele teritoriale de regim silvic și de vânătoare.

(3) La evaluarea caracterului semnificativ al prejudiciului asupra mediului și la stabilirea măsurilor reparatorii agenția județeană pentru protecția mediului consultă pe lângă autoritățile prevăzute la alin. (2), după caz, și Agenția Națională pentru Protecția Mediului.

(4) Reprezentanții autorităților și/sau instituțiilor consultate au următoarele obligații:

a) de a analiza toate informațiile și/sau documentele transmise acestora de către agenția județeană pentru protecția mediului;

b) de a transmite opiniile lor agenției județene pentru protecția mediului, în termen de 24 de ore, în cazul măsurilor preventive, și de 5 zile, în cazul măsurilor reparatorii, de la primirea informațiilor și/sau a documentelor prevăzute la lit. a).

ART. 7

(1) În îndeplinirea atribuțiilor prevăzute la art. 6 alin. (1), agenția județeană pentru protecția mediului poate:

a) să îndeplinească măsurile preventive sau reparatorii stabilite, cu respectarea prevederilor art. 11 lit. d), art. 12 alin. (1) și art. 15 lit. e), respectiv ale art. 16 alin. (1), direct sau prin încheierea de contracte cu persoane fizice sau juridice, în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 337/2006, cu modificările și completările ulterioare;

b) să dispună luarea măsurilor preventive sau reparatorii necesare pe proprietatea unei terțe părți;

c) să solicite operatorului în cauză realizarea unei evaluări proprii și furnizarea oricăror informații și date necesare în situația producerii unui prejudiciu;

(2) Operatorii au obligaţia de a transmite agenţiei judeţene pentru protecţia mediului rezultatele evaluărilor, precum şi datele şi informaţiile solicitate de aceasta, în termen de 3 zile de la obţinerea lor.

(3) Terţii au obligaţia de a permite realizarea de măsuri preventive sau reparatorii pe proprietăţile lor. Aceste măsuri nu trebuie să conducă, pe cât posibil, la scăderea valorii proprietăţii.

ART. 8

(1) Deciziile conducătorului agenţiei judeţene pentru protecţia mediului privind stabilirea măsurilor preventive sau reparatorii se motivează în fapt şi în drept şi conţin informaţii asupra termenelor şi procedurii contencios administrative prevăzute de Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările ulterioare.

(2) Deciziile prevăzute la alin. (1) se comunică operatorului în cauză în termen de 24 de ore de la luarea lor, atât pentru măsurile preventive, cât şi pentru măsurile reparatorii.

ART. 9

Autoritatea competentă pentru constatarea prejudiciului asupra mediului, a unei ameninţări iminente cu un astfel de prejudiciu, precum şi pentru identificarea operatorului responsabil este Garda Naţională de Mediu, prin comisariatele judeţene.

Cap. II
Măsurile preventive şi reparatorii

Secţiunea 1. Acţiuni preventive

ART. 10

(1) În cazul unei ameninţări iminente cu un prejudiciu asupra mediului, operatorul este obligat să ia imediat măsurile preventive necesare şi, în termen de 2 ore de la luarea la cunoştinţă a apariţiei ameninţării, să informeze agenţia judeţeană pentru protecţia mediului şi comisariatul judeţean al Gărzii Naţionale de Mediu.

(2) Informaţiile pe care operatorul este obligat să le aducă la cunoştinţă autorităţilor, conform prevederilor alin. (1), se referă la:

a) datele de identificare ale operatorului;

b) momentul şi locul apariţiei ameninţării iminente;

c) elementele de mediu posibil a fi afectate;

d) măsurile demarate pentru prevenirea prejudiciului;

e) alte informaţii considerate relevante de operator.

(3) Măsurile preventive prevăzute la alin. (1) trebuie să fie proporţionale cu ameninţarea iminentă şi să conducă la evitarea producerii prejudiciului, luând în considerare principiul precauţiei în luarea deciziilor.

(4) În termen de 1 oră de la finalizarea măsurilor preventive operatorul informează autorităţile prevăzute la alin. (1) despre măsurile întreprinse pentru prevenirea prejudiciului şi eficienţa acestora.

(5) În cazul în care ameninţarea iminentă persistă în ciuda măsurilor preventive adoptate, operatorul informează, în termen de 6 ore de la momentul la care a constatat ineficienta măsurilor luate, agenţia judeţeană pentru protecţia mediului şi comisariatul judeţean al Gărzii Naţionale de Mediu despre:

a) măsurile întreprinse pentru prevenirea prejudiciului;

b) evoluția situației în urma aplicării măsurilor preventive;
c) alte măsuri suplimentare, după caz, care se iau pentru prevenirea înrăutățirii situației.

ART. 11
În orice moment agenția județeană pentru protecția mediului are posibilitatea exercitării următoarelor atribuții:
a) să solicite operatorului să furnizeze informații despre orice amenințare iminentă cu un prejudiciu asupra mediului sau despre orice caz suspect de amenințare iminentă;
b) să solicite operatorului să ia măsurile preventive necesare;
c) să dea operatorului instrucțiuni despre măsurile preventive necesar a fi luate;
d) să ia măsurile preventive necesare.

ART. 12
(1) Înainte de exercitarea atribuției prevăzute la art. 11 lit. d), conducătorul agenției județene pentru protecția mediului solicită operatorului să ia măsurile preventive.
(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), conducătorul agenției județene pentru protecția mediului poate lua măsurile preventive necesare în situația în care operatorul:
a) nu și-a îndeplinit obligațiile prevăzute la art. 10 alin. (1) sau nu s-a conformat prevederilor art. 11 lit. b) sau c);
b) nu poate fi identificat;
c) nu are obligația de a suporta costurile conform prezentei ordonanțe de urgență.

Secțiunea a 2-a. Acțiuni reparatorii

ART. 13
În cazul producerii unui prejudiciu asupra mediului, operatorul informează, în maxim 2 ore de la producerea prejudiciului, agenția județeană pentru protecția mediului și comisariatul județean al Gărzii Naționale de Mediu despre:
a) datele de identificare ale operatorului;
b) momentul și locul producerii prejudiciului adus mediului;
c) caracteristicile prejudiciului adus mediului;
d) cauzele care au generat prejudiciul;
e) elementele de mediu afectate;
f) măsurile demarate pentru prevenirea extinderii sau agravării prejudiciului adus mediului;
g) alte informații considerate relevante de operator.

ART. 14
(1) Operatorul este obligat să:
a) acționeze imediat pentru a controla, izola, elimina sau, în caz contrar, pentru a gestiona poluanții respectivi și/sau orice alți factori contaminanți, în scopul limitării sau prevenirii extinderii prejudiciului asupra mediului și a efectelor negative asupra sănătății umane sau agravării deteriorării serviciilor.
b) ia măsurile reparatorii necesare, conform art. 17-19.
(2) Măsurile reparatorii prevăzute la alin. (1) trebuie să fie proporționale cu prejudiciul cauzat și să conducă la îndepărtarea efectelor prejudiciului, luând în considerare principiul precauției în luarea deciziilor.

ART. 15
În orice moment conducătorul agenției județene pentru protecția mediului are posibilitatea exercitării următoarelor atribuții:

a) să solicite operatorului să furnizeze informații suplimentare despre orice prejudiciu care s-a produs și despre măsurile luate conform prevederilor art. 13;

b) să acționeze, să solicite operatorului să acționeze sau să dea operatorului instrucțiuni pentru a controla, a izola, a elimina imediat sau, în caz contrar, pentru a gestiona poluanții respectivi și/sau alți factori contaminanți, în scopul limitării sau prevenirii extinderii prejudiciului asupra mediului și a efectelor adverse asupra sănătății umane sau agravării deteriorării serviciilor;

c) să solicite operatorului să ia măsurile reparatorii necesare;

d) să indice operatorului sau să dea acestuia instrucțiuni despre măsurile reparatorii necesar a fi luate;

e) să ia măsurile reparatorii necesare.

ART. 16

(1) Înainte de exercitarea atribuției prevăzute la art. 15 lit. e), conducătorul agenției județene pentru protecția mediului solicită operatorului să ia măsurile reparatorii necesare.

(2) Agenția județeană pentru protecția mediului poate lua, în ultimă instanță, măsurile reparatorii necesare, în situația în care operatorul:

a) nu își îndeplinește obligațiile prevăzute la art. 13, art. 14 alin. (1) sau nu s-a conformat prevederilor art. 15 lit. b), c) sau d);

b) nu poate fi identificat;

c) nu este obligat să suporte costurile conform prezentei ordonanțe de urgență.

ART. 17

(1) Operatorii identifică măsurile reparatorii posibile în conformitate cu anexa nr. 2 și le transmit agenției județene pentru protecția mediului spre aprobare, în termen de 15 zile de la data producerii prejudiciului, cu excepția cazului în care agenția județeană pentru protecția mediului a luat măsurile reparatorii respective conform prevederilor art. 15 lit. e) si ale art. 16.

(2) Agenția județeană pentru protecția mediului decide măsurile reparatorii care trebuie să fie implementate în conformitate cu anexa nr. 2. În luarea deciziei agenția județeană pentru protecția mediului se consultă cu operatorul implicat.

ART. 18

(1) În termen de 5 zile de la expirarea termenului prevăzut la art. 17 alin. (1) sau de la data luării la cunoștință, prin orice mijloace, despre prejudiciul adus mediului, agenția județeană pentru protecția mediului solicită, în scris, opinia asupra acestor măsuri persoanelor prevăzute la art. 20 alin. (1) și celor pe al căror teren urmează a se realiza măsurile reparatorii.

(2) Persoanele prevăzute la art. 20 alin. (1) pot transmite opiniile lor asupra măsurilor reparatorii considerate necesare, în termen de 15 zile de la transmiterea solicitării.

(3) Agenția județeană pentru protecția mediului este obligată să ia în considerare la luarea deciziei opiniile primite de la persoanele prevăzute la art. 20 alin. (1).

(4) Conducătorul agenției județene pentru protecția mediului emite decizia privind măsurile reparatorii și/sau prioritizarea reparării prejudiciilor aduse mediului, în termen de 5 zile de la primirea opiniilor prevăzute la alin. (2).

ART. 19

(1) În situația în care s-au produs mai multe prejudicii asupra mediului, iar agenția județeană pentru protecția mediului nu poate asigura luarea, în același timp, a măsurilor reparatorii, aceasta este îndreptățită să decidă care dintre prejudicii trebuie reparat cu prioritate.

(2) În luarea deciziei agenția județeană pentru protecția mediului ia în considerare, printre altele, atât natura, dimensiunea și gravitatea diferitelor prejudicii produse, cât și posibilitatea regenerării naturale, acordând atenție riscurilor pe care prejudiciul le reprezintă pentru sănătatea umană.

Secțiunea a 3-a. Dreptul la acțiune

ART. 20

(1) Orice persoană fizică sau juridică care este afectată sau posibil a fi afectată de un prejudiciu asupra mediului sau care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim are dreptul:

a) să transmită comisariatului județean al Gărzii Naționale de Mediu orice observații referitoare la producerea unui prejudiciu asupra mediului sau a unei amenințări iminente cu un astfel de prejudiciu;

b) să solicite agenției județene pentru protecția mediului, în scris sau prin mijloace electronice de comunicare, să ia măsurile prevăzute de prezenta ordonanță de urgență.

(2) Se poate adresa comisariatului județean al Gărzii Naționale de Mediu și, respectiv, agenției județene pentru protecția mediului și orice organizație neguvernamentală care promovează protecția mediului și care îndeplinește condițiile cerute de legislația în vigoare, considerându-se că aceasta este vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim.

ART. 21

Solicitarea prevăzută la art. 20 alin. (1) lit. b) este însoțită de informațiile și datele relevante care susțin observațiile transmise în legătură cu respectivul prejudiciu adus mediului.

ART. 22

(1) În situația în care solicitarea prevăzută la art. 20 alin. (1) lit. b) și informațiile care o însoțesc arată, într-o manieră plauzibilă, că există un prejudiciu asupra mediului, agenția județeană pentru protecția mediului o analizează și cere, în scris, operatorului în cauză opinia sa asupra solicitării și informațiilor anexate, în termen de 5 zile de la primirea acestei solicitări.

(2) Operatorul are la dispoziție un termen de 5 zile de la primirea cererii din partea agenției județene pentru protecția mediului pentru a transmite acesteia opinia sa.

ART. 23

(1) În termen de 15 zile de la transmiterea cererii către operator, agenția județeană pentru protecția mediului informează persoanele prevăzute la art. 20 alin. (1) care au trimis comentarii, despre decizia de a acționa sau de a refuza să acționeze.

(2) Decizia prevăzută la alin. (1) se motivează în fapt și în drept și conține informații asupra termenelor și procedurii contencios administrative prevăzute de Legea nr. 554/2004, cu modificările ulterioare.

ART. 24

În cazul unei amenințări iminente cu un prejudiciu, agenția județeană pentru protecția mediului informează persoanele prevăzute la art. 20 alin. (1) care au trimis observații, numai după luarea măsurilor necesare conform prezentei ordonanțe de urgență.

ART. 25

(1) Persoanele prevăzute la art. 20 alin. (1) se pot adresa instanței de contencios administrativ competente, pentru a ataca, din punct de vedere procedural sau substanțial, actele, deciziile sau omisiunile autorităților competente prevăzute de prezenta ordonanță de urgență.

(2) Soluționarea cererii se realizează potrivit dispozițiilor Legii nr. 554/2004, cu modificările ulterioare.

Cap. III. Suportarea și recuperarea costurilor

Secțiunea 1. Suportarea costurilor

ART. 26

Operatorul suportă costurile acțiunilor preventive și reparatorii, inclusiv în situația în care aceste costuri au fost efectuate de agenția județeană pentru protecția mediului.

ART. 27

(1) Operatorul nu este obligat să suporte costul acțiunilor preventive sau reparatorii luate, când poate dovedi că prejudiciul adus mediului sau amenințarea iminentă cu un asemenea prejudiciu:

a) a fost cauzat de o terță parte și s-a produs chiar dacă au fost luate măsurile de siguranță corespunzătoare;

b) s-a produs ca urmare a conformării cu o dispoziție sau instrucțiune obligatorie emisă de o autoritate publică, alta decât un ordin sau instrucțiune eliberate ca urmare a unei emisii sau incident cauzat de activitățile operatorului.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1) statul, prin reprezentanții săi legali, ia măsurile corespunzătoare pentru a permite operatorului să recupereze costurile suportate.

ART. 28

Prin excepție de la prevederile art. 26, operatorul nu suportă costul acțiunilor reparatorii luate, dacă dovedește că nu a acționat cu intenție sau din culpă și că prejudiciul asupra mediului a fost provocat de:

a) o emisie sau un eveniment autorizat în mod special și în deplină concordanță cu condițiile prevăzute de actul de reglementare eliberat conform normelor care implementează măsurile prevăzute în anexa nr. 3, în vigoare la data emisiei sau evenimentului;

b) o emisie, o activitate sau orice modalitate de utilizare a unui produs în decursul unei activități, pentru care operatorul demonstrează că nu era posibil, conform stadiului cunoștințelor tehnice și științifice existente la data când emisia a fost eliberată sau când a avut loc activitatea, să producă un prejudiciu asupra mediului.

ART. 29

(1) Cu excepția situațiilor prevăzute la art. 27 și 28, agenția județeană pentru protecția mediului recuperează costurile acțiunilor preventive și reparatorii realizate conform prezentei ordonanțe de urgență de la operatorul care a cauzat prejudiciul sau amenințarea iminentă cu prejudiciul.

(2) În scopul garantării recuperării costurilor suportate, agenția județeană pentru protecția mediului instituie o ipotecă asupra bunurilor imobile ale operatorului și o poprire asiguratorie, conform normelor legale în vigoare.

(3) Înscrierea în cartea funciară a ipotecii și instituirea popririi asigurătorii se realizează pe baza dispoziției conducătorului agenției județene pentru protecția mediului care a stabilit măsurile preventive sau reparatorii luate.

(4) Agenția județeană pentru protecția mediului poate decide să nu recupereze în totalitate costurile suportate, în cazul în care cheltuielile necesare în acest scop sunt mai mari decât suma recuperabilă sau când operatorul nu poate fi identificat.

ART. 30

Măsurile luate de agenția județeană pentru protecția mediului conform art. 11, 12, 15 și 16 nu afectează răspunderea operatorilor responsabili conform prevederilor prezentei ordonanțe de urgență și nu aduce atingere prevederilor art. 87 și 88 ale Tratatului privind instituirea Comunităților Europene, încheiat la Roma în 1957, cu amendamentele ulterioare, la care România a devenit parte prin Legea nr. 157 din 24 mai 2005 pentru ratificarea Tratatului privind aderarea Republicii Bulgaria și a României la Uniunea Europeană, semnat de România la Luxemburg la 25 aprilie 2005.

ART. 31

(1) În cazul în care prejudiciul asupra mediului sau amenințarea iminentă cu un astfel de prejudiciu a fost cauzată de mai mulți operatori, aceștia sunt obligați să suporte în mod solidar costurile măsurilor preventive sau reparatorii.

(2) Efectele solidarității pasive, inclusiv alocarea costurilor între codebitori se realizează conform prevederilor legale în vigoare, luându-se în considerare dispozițiile referitoare la divizarea răspunderii între producătorul și utilizatorul unui produs.

(3) În cazul în care operatorul care a produs un prejudiciu asupra mediului sau o amenințare iminentă cu un astfel de prejudiciu face parte dintr-un consorțiu sau o companie multinațională, el răspunde în mod solidar și indivizibil cu respectivul consorțiu sau respectiva companie.

ART. 32

(1) Agenția județeană pentru protecția mediului are dreptul să inițieze împotriva operatorului sau, după caz, împotriva terței persoane care a cauzat prejudiciul sau amenințarea iminentă cu prejudiciul proceduri de recuperare a costurilor măsurilor preventive sau reparatorii adoptate conform prezentei ordonanțe de urgență.

(2) Dreptul agenției județene pentru protecția mediului de a acționa împotriva operatorului pentru recuperarea costurilor se prescrie în termen de 5 ani de la data când acele măsuri au fost realizate sau de la data când operatorul responsabil sau terța persoană a fost identificată.

Cap. IV
Instrumente financiare și cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene

Secțiunea 1. Instrumente financiare

ART. 33

(1) Definirea formelor de garanție financiară, inclusiv pentru cazurile de insolvență, și măsurile pentru dezvoltarea ofertei de instrumente financiare privind răspunderea în domeniul mediului, care să permită operatorilor utilizarea acestora în scopul garantării obligațiilor ce le revin conform prezentei ordonanțe de urgență, se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorităților publice centrale pentru protecția mediului și pentru finanțe publice, în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență.

(2) La definirea formelor de garanție financiară prevăzute la alin. (1) se iau în considerare următoarele:

a) stabilirea garanției se face în funcție de gradul de periculozitate al activității profesionale desfășurate sau propuse a fi desfășurată;

b) gradul de periculozitate al activității profesionale se stabilește în funcție de potențialele prejudicii pe care le poate cauza asupra mediului;

c) potențialele prejudicii se determină pe baza evaluărilor de impact asupra mediului și/sau a evaluărilor de risc prezentate de operatori.

ART. 34

Costurile măsurilor preventive sau reparatorii se alocă autorității publice centrale pentru protecția mediului, prin hotărâre a Guvernului, din fondul de intervenție la dispoziția Guvernului pentru finanțarea acțiunilor de strictă urgență, în vederea prevenirii efectelor amenințărilor iminente cu un prejudiciu și/sau înlăturării efectelor produse de prejudiciul asupra mediului.

Secțiunea a 2-a. Cooperarea cu state membre ale Uniunii Europene

ART. 35

(1) În situația în care prejudiciul asupra mediului afectează sau este posibil să afecteze alte state, agenția județeană pentru protecția mediului, prin intermediul autorității publice centrale pentru protecția mediului, cooperează cu autoritățile competente pentru protecția mediului din statele afectate sau potențial afectate, inclusiv printr-un schimb corespunzător de informații, în scopul luării masurilor preventive și, după caz, a măsurilor reparatorii a unui astfel de prejudiciu.

(2) Cooperarea dintre autoritățile centrale competente pentru protecția mediului din România și cele ale statelor afectate sau potențial afectate se realizează inclusiv în baza tratatelor bilaterale în vigoare încheiate în domeniul protecției mediului și gospodăririi apelor.

ART. 36

(1) În situația în care prejudiciul asupra mediului s-a produs pe teritoriul României, agenția județeană pentru protecția mediului, prin intermediul autorității publice centrale pentru protecția mediului, furnizează informații, în termen de 24 de ore de la luarea la cunoștință despre prejudiciul asupra mediului, autorităților competente pentru protecția mediului din statele potențial afectate.

(2) Informațiile prevăzute la alin. (1) se referă la:

a) momentul și locul producerii prejudiciului adus mediului;

b) caracteristicile prejudiciului adus mediului;

c) elementele de mediu afectate;

d) măsurile luate pentru prevenirea extinderii sau agravării prejudiciului adus mediului;

e) alte informații considerate relevante.

ART. 37

(1) În cazul în care comisariatele județene ale Gărzii Naționale de Mediu constată un prejudiciu a cărui origine nu se situează pe teritoriul României, informează Comisia Europeană și alte state interesate, prin intermediul autorității publice centrale pentru protecția mediului, despre prejudiciul asupra mediului.

(2) Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului poate face:

a) recomandări privind adoptarea măsurilor preventive sau reparatorii;

b) demersurile necesare pentru recuperarea costurilor suportate în legătură cu adoptarea măsurilor preventive sau reparatorii.

ART. 38

Ministerul Afacerilor Externe sprijină demersurile autorității publice centrale pentru protecția mediului prevăzute la art. 36 alin. (1) și art. 37 alin. (2).

Cap. V
Sancțiuni

ART. 39

Este interzisă recuperarea dublă a costurilor în situația acțiunii concurente a autorităților competente și a persoanei a cărei proprietate a fost afectată de prejudiciul asupra mediului.

ART. 40

(1) Următoarele fapte constituie contravenție și se sancționează după cum urmează:

a) nerespectarea prevederilor art. 7 alin. (2) și 10 alin. (5) cu amendă între 5.000 lei și 10.000 lei pentru persoane fizice și între 10.000 lei și 20.000 lei pentru persoane juridice;

b) nerespectarea prevederilor art. 10 alin. (1) teza a doua, 13 și 14 alin. (1) lit. a) cu amendă între 25.000 lei și 40.000 lei pentru persoane fizice și între 50.000 lei și 80.000 lei pentru persoane juridice;

c) nerespectarea prevederilor art. 7 alin. (3), 10 alin. (1) prima teză, 14 alin. (1) lit. b) și 17 alin. (1) cu amendă între 40.000 lei și 50.000 lei pentru persoane fizice și între 80.000 lei și 100.000 lei pentru persoane juridice;

d) nerespectarea prevederilor art. 11 lit. a)-c) și 15 lit. a)-d) cu amendă între 40.000 lei și 50.000 lei pentru persoane fizice și între 80.000 lei și 100.000 lei pentru persoane juridice.

(2) Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor prevăzute la alin. (1) se fac de personalul împuternicit din cadrul Gărzii Naționale de Mediu.

ART. 41

(1) Dispozițiile referitoare la contravenții prevăzute la art. 40 se completează cu prevederile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Contravenientul poate achita pe loc sau în termen de cel mult 48 de ore de la data încheierii procesului-verbal ori, după caz, de la data comunicării acestuia, jumătate din minimul amenzii prevăzute în actul normativ, agentul constatator făcând mențiune despre această posibilitate în procesul-verbal de constatare și sancționare a contravenției.

ART. 42

(1) Constituie infracțiuni faptele prevăzute la art. 40 dacă au pus în pericol viața, sănătatea sau integritatea corporală a uneia sau mai multor persoane și se pedepsesc cu închisoare de la 1 la 3 ani sau cu amendă.

(2) Fapta prevăzută la art. 40 care a avut vreuna dintre urmările prevăzute în art. 182 din Codul penal se pedepsește cu închisoare de la 2 la 10 ani dacă este săvârșită cu intenție și cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă dacă a fost săvârșită din culpă.

(3) Fapta prevăzută la art. 40 care a avut ca urmare moartea uneia sau mai multor persoane se pedepsește cu închisoare de la 10 la 25 de ani dacă a fost săvârșită cu intenție și cu închisoare de la 1 la 5 ani dacă a fost săvârșită din culpă.

(4) Pentru faptele care constituie infracțiuni conform legii penale, comisarii Gărzii Naționale de Mediu au obligația de a sesiza organele de urmărire penală.

Cap. VI
Dispoziții tranzitorii și finale

ART. 43

Prezenta ordonanță de urgență nu aduce atingere prevederilor legislației speciale din domeniul gospodăririi apelor, protecției speciilor, habitatelor naturale și solului.

ART. 44

Prezenta ordonanţă de urgenţă nu aduce atingere prevederilor legislaţiei privind recuperarea prejudiciului cauzat proprietăţii sau persoanei.

ART. 45

(1) Agenţia Naţională pentru Protecţia Mediului elaborează până la 31 decembrie 2012 un raport privind implementarea prezentei ordonanţe, care va cuprinde informaţiile şi datele prevăzute în anexa nr. 6.

(2) Agenţia Naţională pentru Protecţia Mediului transmite autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului raportul prevăzut la alin. (1), până la data de 31 ianuarie 2013.

(3) Autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului transmite Comisiei Europene raportul prevăzut la alin. (1) până la data de 31 martie 2013.

ART. 46

Autoritatea centrală pentru protecţia mediului transmite Comisiei Europene actele normative naţionale care asigură conformarea cu prevederile Directivei 2004/35/CE privind răspunderea de mediu cu referire la măsurile preventive şi de reparare, împreună cu un tabel de concordanţă.

ART. 47

Anexele nr. 1-6 fac parte integrantă din prezenta ordonanţă de urgenţă.

Prezenta ordonanţă de urgenţă transpune prevederile Directivei Consiliului şi Parlamentului European 2004/35/CE privind răspunderea de mediu cu referire la măsurile preventive şi de reparare, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JOUE) nr. L 143 din 30 aprilie 2004.

Prim-Ministru
Călin Popescu-Tăriceanu

Contrasemnează:
---

p. Ministrul mediului şi dezvoltării durabile,
Lucia-Ana Varga,
secretar de stat

Ministrul agriculturii şi dezvoltării rurale,
Decebal Traian Remeş

p. Ministrul transporturilor,
Septimiu Buzaşu,
secretar de stat

Ministrul sănătăţii publice,
Gheorghe Eugen Nicolăescu

Ministrul economiei şi finanţelor,
Varujan Vosganian

BCU IASI / CENTRUL UNIVERSITAR LIBRARY

Anexa nr. 1

Criteriile pentru stabilirea caracterului semnificativ al efectelor unui prejudiciu asupra speciilor protejate şi habitatelor naturale

Caracterul semnificativ al oricărui prejudiciu care are efecte negative asupra atingerii sau menţinerii stării favorabile de conservare a habitatelor sau speciilor trebuie evaluat în raport cu stadiul conservării la momentul producerii prejudiciului, cu serviciile furnizate de atractivitatea şi utilitatea pe care ele o oferă, şi capacitatea lor de regenerare naturală. Schimbările semnificative negative ale stării iniţiale se determină cu ajutorul datelor măsurabile, ca de exemplu:

a) numărul de indivizi, densitatea lor sau suprafaţa pe care o ocupă;

b) rolul specific al indivizilor sau al suprafeţei prejudiciate în legătură cu conservarea speciilor sau a habitatelor, raritatea speciilor sau habitatului evaluată la nivel local, regional şi naţional, inclusiv la nivel comunitar;

c) capacitatea de răspândire a speciilor, conform dinamicii specifice acelor specii sau acelei populaţii, viabilitatea lor sau capacitatea de regenerare naturală a habitatului în funcţie de dinamica specifică a speciilor caracteristice sau populaţiilor lor;

d) capacitatea speciilor sau a habitatelor de a se reface, într-un timp scurt după producerea prejudiciului, fără nicio intervenţie cu excepţia unor măsuri de protecţie crescută, la o stare care tinde, exclusiv datorită dinamicii speciilor sau habitatului, să fie considerată echivalentă sau superioară stării iniţiale.

Prejudiciul care are un efect dovedit asupra sănătăţii umane trebuie considerat ca fiind prejudiciu semnificativ.

Nu se consideră ca prejudicii semnificative următoarele:

(i) variaţiile negative care sunt mai mici decât fluctuaţiile naturale considerate normale în cazul speciilor sau habitatului respectiv;

(ii) variaţiile negative datorate unor cauze naturale sau rezultate dintr-o intervenţie legată de managementul normal al siturilor, astfel cum sunt specificate în bazele de date ale habitatelor, în documentele specifice sau aşa cum au fost realizate anterior de către proprietari sau operatori;

(iii) prejudiciul adus speciilor sau habitatelor pentru care s-a stabilit că se vor reface, într-o perioadă scurtă de timp şi fără intervenţie, fie la starea iniţială, fie la o stare care tinde, exclusiv datorită dinamicii speciilor sau habitatului, să fie considerată echivalentă sau superioară stării iniţiale.

Anexa nr. 2

Repararea prejudiciului asupra mediului

Prezenta anexă stabileşte cadrul comun pentru alegerea celor mai potrivite măsuri care să asigure repararea prejudiciului asupra mediului.

1. Repararea prejudiciului asupra apelor sau a speciilor ori habitatelor naturale protejate

Repararea prejudiciului adus apelor sau speciilor ori habitatelor naturale protejate se realizează prin readucerea acestora la starea iniţială, printr-o reparare primară, complementară şi compensatorie, unde:

a) Reparare „primară" înseamnă orice măsură de remediere care readuce resursele naturale prejudiciate şi/sau serviciile afectate la starea iniţială sau la o stare apropiată de aceasta.

b) Reparare „complementară" înseamnă orice măsură de remediere întreprinsă cu privire la resursele naturale şi/sau serviciile pentru a compensa faptul că repararea primară nu a condus la refacerea completă a resurselor naturale şi/sau a serviciilor prejudiciate;

c) Reparare „compensatorie" înseamnă orice măsură întreprinsă pentru a compensa pierderile interimare de resurse naturale şi/sau de servicii care au loc între data producerii prejudiciului şi momentul în care repararea primară îşi produce pe deplin efectul;

d) „Pierderi interimare" înseamnă pierderi care rezultă din faptul că resursele naturale şi/sau serviciile prejudiciate nu-şi pot îndeplini funcţiile ecologice sau nu pot furniza servicii altor resurse naturale sau publicului până când îşi fac efectul măsurile primare sau complementare. Nu constau în compensarea financiară acordată publicului.

În cazul în care repararea primară nu conduce la readucerea mediului la starea iniţială, se iau măsuri de reparare complementară. În afară de aceasta, pentru a compensa pierderile interimare suferite se recurge la repararea compensatorie.

Repararea prejudiciului asupra apelor, speciilor sau a habitatelor naturale protejate implica, de asemenea, îndepărtarea oricărui risc semnificativ cu impact negativ asupra sănătăţii umane.

1.1. Obiectivele reparării

Scopul reparării primare

1.1.1. Scopul reparării primare este de a readuce resursele naturale şi/sau serviciile prejudiciate la starea iniţială sau la o stare apropiată de aceasta.

Scopul reparării complementare

1.1.2. În cazul în care resursele naturale şi/sau serviciile prejudiciate nu revin la starea iniţială, se recurge la repararea complementară. Scopul reparării complementare este de a furniza un nivel al resurselor naturale şi/sau serviciilor inclusiv, după caz, într-un sit alternativ, similar cu cel care ar fi fost furnizat dacă situl prejudiciat ar fi revenit la starea sa iniţială. În cazul în care este posibil şi oportun, situl alternativ trebuie să fie legat geografic de situl prejudiciat, luând în considerare interesele populaţiei afectate.

Scopul reparării compensatorii

1.1.3. Repararea compensatorie se întreprinde pentru a compensa pierderile interimare de resurse naturale şi de servicii până la refacerea acestora. Compensarea constă în îmbunătăţiri suplimentare aduse habitatelor naturale şi speciilor protejate sau apelor, fie în situl prejudiciat, fie într-un alt sit alternativ. Ea nu constă într-o compensare financiară acordată publicului.

1.2. Identificarea măsurilor de reparare

Identificarea măsurilor de reparare primară

1.2.1. Se iau în considerare opţiunile de acţiune menite să readucă direct resursele naturale şi serviciile la starea lor iniţială în ritm accelerat, ori cele de recuperare pe cale naturală.

Identificarea măsurilor de reparare complementară şi compensatorie

1.2.2. La determinarea complexităţii măsurilor de reparare complementare şi compensatorii se utilizează în primul rând abordările vizând o echivalenţă „resursă la resursă „ sau „serviciu la serviciu". În cadrul acestor abordări, au prioritate acţiunile care furnizează resurse naturale şi/sau servicii de acelaşi tip, calitate şi cantitate cu cele prejudiciate. Când acest lucru nu este posibil, se furnizează resurse naturale şi/sau servicii alternative. De exemplu, o reducere a calităţii măsurilor poate fi compensată cu un număr mai mare de măsuri de reparare.

1.2.3. În cazul în care nu se poate utiliza prima variantă de abordare „resursă la resursă" sau „serviciu la serviciu", se folosesc tehnicile alternative de evaluare. Agenţia judeţeană pentru protecţia mediului în colaborare cu Agenţia Naţională pentru Protecţia Mediului pot stabili metoda care trebuie folosită, de exemplu, evaluarea monetară, pentru a determina amploarea măsurilor reparatorii complementare şi compensatorii necesare. În cazul în care se poate face o

evaluare a pierderilor de resurse și/sau servicii, însă evaluarea înlocuirii resurselor naturale și/sau serviciilor nu se poate realiza într-un timp util sau la un cost rezonabil, Agenția județeană pentru protecția mediului în colaborare cu Agenția Națională pentru Protecția Mediului pot alege măsurile reparatorii al căror cost este echivalent cu valoarea monetară estimată a resurselor naturale și/sau a serviciilor pierdute.

Măsurile reparatorii complementare și compensatorii se stabilesc astfel încât să furnizeze resurse naturale și/sau servicii suplimentare ținând seama de perioada de timp necesară și de cerințele de planificare a măsurilor reparatorii. De exemplu, cu cât este mai lungă perioada de revenire la starea inițială, cu atât va fi mai mare numărul măsurilor reparatorii compensatorii care vor fi luate, toate celelalte rămânând egale.

1.3. Alegerea opțiunilor reparatorii

1.3.1. Opțiunile rezonabile reparatorii se evaluează folosind cele mai bune tehnologii disponibile, pe baza următoarelor criterii:

a) efectul fiecărei opțiuni asupra sănătății și securității populației;

b) costul punerii în aplicare a opțiunii;

c) șansele de reușită a fiecărei opțiuni;

d) măsura în care fiecare opțiune va preveni viitoare prejudicii și va evita prejudicii colaterale care s-ar putea produce ca rezultat al punerii în aplicare a acestei opțiuni;

e) măsura în care fiecare opțiune are efecte favorabile asupra fiecărei componente a resursei naturale și/sau serviciului;

f) măsura în care fiecare opțiune ține cont de aspectele sociale, economice și culturale relevante și de alți factori relevanți specifici locului;

g) termenul necesar pentru ca refacerea prejudiciului asupra mediului să fie efectivă;

h) măsura în care fiecare opțiune conduce la refacerea zonei prejudiciate;

i) legătura geografică cu zona prejudiciată.

1.3.2. La evaluarea diferitelor opțiuni reparatorii identificate pot fi alese măsuri reparatorii primare care nu restabilesc în întregime starea inițială a apelor sau a habitatelor naturale ori speciilor protejate care au fost prejudiciate, sau măsuri care produc o refacere mai lentă. Această decizie poate fi luată numai dacă resursele naturale și/sau serviciile existente ale sitului primar ca urmare a deciziei, sunt compensate prin intensificarea acțiunilor complementare sau compensatorii în scopul furnizării unui nivel similar al resurselor și/sau serviciilor, așa cum existau. O astfel de situație este, de exemplu, când resursele naturale și/sau serviciile echivalente pot fi furnizate altundeva, la un cost mai mic. Măsurile reparatorii suplimentare se stabilesc în conformitate cu regulile prevăzute la pct. 1.2.2.

1.3.3. Fără a aduce atingere regulilor stabilite la pct. 1.3.2. și conform art. 18 din ordonanța de urgență, agenția locală pentru protecția mediului este abilitată să decidă că nu este necesar a se lua măsuri suplimentare reparatorii în cazul în care:

a) măsurile reparatorii deja luate garantează că nu mai există niciun risc semnificativ care să afecteze în mod negativ sănătatea umană, apele sau speciile și habitatele naturale protejate, și

b) costul măsurilor reparatorii care trebuie luate pentru atingerea stării inițiale sau a unui nivel similar ar fi disproporționat în raport cu beneficiile de mediu așteptate.

2. Repararea prejudiciului asupra solului

Se iau măsurile necesare pentru a asigura, cel puțin, eliminarea, controlul, izolarea sau diminuarea poluanților relevanți, astfel încât solul contaminat, ținând cont de utilizarea lui actuală sau viitoare, aprobată la momentul prejudiciului, să nu mai prezinte vreun risc semnificativ cu impact negativ asupra sănătății umane. Prezența unor astfel de riscuri se evaluează prin proceduri de evaluare a riscului, având în vedere caracteristicile și categoria de folosință a solului, tipul și concentrația substanțelor, preparatelor, organismelor sau microorganismelor

periculoase, gradul de risc pe care acestea îl reprezintă şi posibilitatea de dispersie. Categoria de folosinţă a solului se stabileşte pe baza reglementărilor care privesc folosinţa solului sau a altor reglementări relevante, în vigoare la data producerii prejudiciului.

În cazul în care se schimbă categoria de folosinţă a solului, se iau toate măsurile necesare pentru a preveni orice efecte negative asupra sănătăţii umane.

În cazul în care nu există reglementări privind folosinţa solului sau alte reglementări relevante, categoria de folosinţă a zonei respective se determină în funcţie de caracteristica suprafeţei unde s-a produs prejudiciul, luând în considerare dezvoltarea sa previzionată.

Se ia în considerare opţiunea de regenerare pe cale naturală, opţiune în care nu are loc nicio intervenţie umană directă în procesul de regenerare.

Anexa nr. 3

Activităţile pentru care răspunderea este obiectivă

1. Funcţionarea instalaţiilor care fac obiectul procedurii de autorizare integrată de mediu conform prevederilor Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 152/2005 privind prevenirea şi controlul integrat al poluării, aprobată cu modificări prin Legea nr. 84/2006. Aceasta înseamnă activităţile prevăzute în anexa nr. 1 a Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 152/2005 aprobată cu modificări prin Legea nr. 84/2006, cu excepţia instalaţiilor sau părţi ale instalaţiilor utilizate pentru cercetare, dezvoltare şi testare de produse şi procese noi.

2. Activităţile de gestionare a deşeurilor, inclusiv colectarea, transportul, valorificarea şi eliminarea deşeurilor şi a deşeurilor periculoase, precum şi inspecţia şi controlul acestor operaţiuni şi monitorizarea postînchidere a depozitelor de deşeuri, care fac obiectul autorizării sau înregistrării, potrivit prevederilor Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 78/2000 privind regimul deşeurilor, aprobată cu modificări prin Legea nr. 426/2001, cu completările ulterioare.

Activităţile de gestionare a deşeurilor presupun, între altele, operarea depozitelor de deşeuri conform Hotărârii Guvernului nr. 349/2005 privind depozitarea deşeurilor, precum şi operarea instalaţiilor de incinerare conform Hotărârii Guvernului nr. 128/2002 privind incinerarea deşeurilor, cu modificările si completările ulterioare.

3. Toate evacuările în apele interioare de suprafaţă care necesită o autorizare prealabilă conform Hotărârii Guvernului nr. 351/2005 privind aprobarea Programului de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor şi pierderilor de substanţe prioritar periculoase, cu modificările şi completările ulterioare.

4. Toate evacuările substanţelor în apele subterane, care necesită o autorizare prealabilă conform Hotărârii Guvernului nr. 351/2005 privind aprobarea Programului de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor şi pierderilor de substanţe prioritar periculoase, cu modificările şi completările ulterioare.

5. Evacuarea sau injectarea unor poluanţi în apele de suprafaţă sau subterane, care necesită un aviz, o autorizaţie sau o înregistrare pe baza unor reguli general obligatorii, conform Legii nr. 107/1996, cu modificările şi completările ulterioare.

6. Prelevările de apă şi acumulările de apă de suprafaţă, care fac obiectul unei autorizări prealabile conform Legii nr. 107/1996, cu modificările şi completările ulterioare.

7. Producerea, utilizarea, depozitarea, procesarea, încărcarea/umplerea recipienţilor, eliberarea în mediu şi transportul pe amplasament a:

a) substanţelor şi preparatelor periculoase prevăzute la art. 7 din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 200/2000 privind clasificarea, etichetarea şi ambalarea substanţelor şi

preparatelor chimice periculoase, aprobată cu modificări prin Legea nr. 451/2001, cu modificările și completările ulterioare;

b) produselor de protecție a plantelor prevăzute la art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.559/2004 privind procedura de omologare a produselor de protecție a plantelor în vederea plasării pe piață și a utilizării lor pe teritoriul României, cu modificările și completările ulterioare;

c) produselor biocide prevăzute la art. 10 lit. c) din Hotărârea Guvernului nr. 956/2005 privind plasarea pe piață a produselor biocide, cu modificările ulterioare.

8. Transportul rutier, feroviar, pe căi navigabile interioare, maritim sau aerian al mărfurilor periculoase sau poluante definite în:

a) anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.374/2000 pentru aprobarea Normelor privind aplicarea etapizată, în traficul intern, a prevederilor Acordului European referitor la transportul rutier internațional al mărfurilor periculoase – A.D.R., încheiat la Geneva la 30 septembrie 1957, la care România a aderat prin Legea nr. 31/1994, cu modificările ulterioare, sau în

b) anexa la Ordonanța Guvernului nr. 49/1999 privind transportul mărfurilor periculoase pe calea ferată – RID, aprobată cu modificări prin Legea nr. 788/2001, sau în

c) Ordinul Ministrului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului nr. 323/2006 pentru aprobarea sistemului de informare și monitorizare a traficului navelor care intră/ies în/din apele naționale navigabile ale României.

9. Orice utilizare în condiții de izolare, inclusiv transportul microorganismelor modificate genetic conform prevederilor legislației în domeniu privind utilizarea în condiții de izolare a organismelor modificate genetic.

10. Orice introducere deliberată în mediu, orice transport sau orice introducere pe piață a organismelor modificate genetic, conform legislației în domeniu privind introducerea deliberată în mediu și pe piață a organismelor modificate genetic.

11. Transportul transfrontieră al deșeurilor în, înspre sau dinspre Uniunea Europeană, care necesită o autorizare prealabilă sau care este interzis conform Regulamentului Consiliului nr. 259/93/CEE privind supravegherea și controlul transporturilor de deșeuri în, înspre și dinspre Comunitatea Europeană.

Începând cu 12 iulie 2007, trimiterea la Regulamentul Consiliului nr. 259/93/CEE se consideră a fi făcută la Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului nr. 1.013/2006/CE.

Anexa nr. 4

Convențiile internaționale care reglementează răspunderea sau compensarea pentru incidentele din domeniul transporturilor

a) Convenția internațională privind răspunderea civilă pentru pagubele produse prin poluare cu hidrocarburi, încheiată la Londra la 27 noiembrie 1992 la care România a aderat prin Ordonanța Guvernului nr. 15/2000 cu modificările ulterioare;

b) Convenția internațională din 27 noiembrie 1992 privind stabilirea unui Fond internațional pentru compensarea daunelor provocate prin poluarea cu hidrocarburi;

c) Convenția internațională din 23 martie 2001 privind răspunderea civilă pentru pagubele produse prin poluarea cu combustibil de consum de la nave;

d) Convenția internațională din 3 mai 1996 privind răspunderea și compensația pentru daune în legătură cu transportul pe mare al substanțelor periculoase și toxice;

e) Convenția din 10 octombrie 1989 privind răspunderea civilă pentru pagubele produse în timpul transportului pe șosea, cale ferată și cu vase de navigație fluvială a mărfurilor periculoase.

Anexa nr. 5

Instrumentele internaționale care reglementează răspunderea sau compensarea pentru incidentele din domeniul nuclear

a) Convenția de la Paris din 29 iulie 1960 privind răspunderea civilă în domeniul energiei nucleare și Convenția Suplimentară de la Bruxelles din 31 ianuarie 1963;

b) Convenția de la Viena din 21 mai 1963 privind răspunderea civilă pentru daune nucleare, la care România a aderat prin Legea nr. 106/1992 pentru aderarea României la Convenția privind răspunderea civilă pentru daune nucleare și la Protocolul comun referitor la aplicarea Convenției de la Viena și a Convenției de la Paris;

c) Convenția din 12 septembrie 1997 privind compensațiile suplimentare pentru daunele nucleare ratificată de România prin Legea nr. 5/1999;

d) Protocolul Comun din 21 septembrie 1988 privind punerea în aplicare a Convenției de la Viena și a Convenției de la Paris la care România a devenit parte prin Legea nr. 106/1992 pentru aderarea României la Convenția privind răspunderea civilă pentru daune nucleare și la Protocolul comun referitor la aplicarea Convenției de la Viena și a Convenției de la Paris;

e) Convenția de la Bruxelles din 17 decembrie 1971 privind răspunderea civilă în domeniul transportului maritim al materialului nuclear.

Anexa nr. 6

Informațiile și datele care se raportează Comisiei Europene

Raportul prevăzut la art. 44 alin. (1) din ordonanța de urgență include o listă a cazurilor de prejudicii asupra mediului și a cazurilor de răspundere conform prezentei legi, și conține următoarele informații și date pentru fiecare caz în parte:

1. Tipul de prejudiciu asupra mediului, data la care acesta s-a produs și/sau a fost identificat și data la care au fost inițiate procedurile prevăzute de prezenta ordonanță de urgență.

2. Codul de clasificare a activităților persoanei sau persoanelor juridice responsabile, conform Hotărârii Guvernului nr. 656/1997 privind aprobarea Clasificării activităților din economia națională – CAEN, cu modificările ulterioare.

3. Inițierea, după caz, a procedurii de contencios administrativ fie de către părțile responsabile fie de către persoanele care au calitate procesuală activă conform prevederilor prezentei ordonanțe de urgență. Se specifică categoria reclamanților și rezultatele procedurii.

4. Rezultatele procesului de reparare.

5. Data încheierii procedurii de contencios administrativ prevăzută la art. 8 alin. (1) și art. 25 alin. (1) și a procedurii de recuperare a costurilor, prevăzută la art. 32.

Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului poate solicita agenției județene pentru protecția mediului includerea în raportul prevăzut la art. 44 a oricăror alte informații și date pe care le consideră utile pentru a permite evaluarea corectă a aplicării prezentei ordonanțe de urgență, de exemplu:

a) Costurile suportate pentru realizarea măsurilor preventive și reparatorii, conform prezentei ordonanțe de urgență:

(i) plătite direct de către părțile responsabile, în cazul în care aceste informații sunt disponibile;

(ii) recuperate de la părțile responsabile;

(iii) nerecuperate de la părțile responsabile, cu indicarea motivelor pentru care aceste costuri nu au fost recuperate.

b) Rezultatele acțiunilor de promovare și de punere în aplicare a instrumentelor financiare utilizate în conformitate cu prezenta ordonanță de urgență.

c) O evaluare a costurilor administrative anuale suplimentare suportate de autoritățile publice pentru crearea și punerea în funcțiune a structurilor administrative necesare pentru implementarea și controlul aplicării prezentei ordonanțe de urgență.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Postfață

Aderarea României la Uniunea Europeană și branșarea la legislația privitoare la protecția mediului aplicabilă în țările membre a ridicat și ridică permanent probleme complexe de ordin practic și teoretic, necunoscute sau doar de către puțini cunoscute la noi și numai într-o imagine retușată. După 1989, legiuitorul nostru a reușit cu greu să acrediteze ideea că orice lege se justifică nu prin sine și în sine, prin simpla existență, ci prin raportarea textului normativ la ceea ce se petrece în afara ei, unde la aproape toți a lipsit conștiința de mediu, neștiind nimic sau aproape nimic despre raporturi juridice de protecția mediului. A trebuit clădită o nouă lume nu numai materială, ci și psihică, inclusiv juridică. Deși suntem încă departe de perfecțiune, începem să pricepem ce este de făcut, dar nu totdeauna știm cum trebuie făcut. Apariția problemelor ecologice globale cu care ne confruntăm în prezent și la care ne putem aștepta în viitor, legate de încălzirea atmosferei și schimbările climatice etc. ridică probleme care trebuie rezolvate urgent, inclusiv prin măsuri legislative. Dar măsurile legislative trebuie precedate de numeroase cercetări științifice și practice pentru ca ele să fie cât mai aproape de realitate, de viața fiecărui om și a omenirii. Da a omenirii, fiindcă pericolul ne paște pe toți, și individual și în comun. De aceea măsurile, inclusiv cele juridice, trebuie luate în comun în interesul comunității.

Aceasta este și dorința forurilor UE, care încearcă să implementeze cuceririle științifice și tehnologice în viața de toate zilele, în toate țările europene, sprijinind prin aceasta și soluțiilor globale, mondiale.

Dreptul protecției mediului, pe care am încercat să exprimăm, pe plan juridic, în paginile acestei cărți, se bazează pe reglementările europene și pe cele mai importante principii și norme stabilite de organizațiile mondiale abilitate în acest sens. Dar, problemele fundamentale la care ne-an referit în tratat privesc viața noastră de toate zilele, exprimate în norme legale, norme care, nu numai stabilesc regulile și principiile după care tindem să trăim, ci și sancționează pe cei nu puțini, care nu vor sau nu pot să se conformeze. Aceasta și este rolul dreptului; de a spune cum trebuie să trăim ca să fim cu conștiința împăcată, iar dacă încălcăm legea să-i pedepsească cu sancțiuni din ce în ce mai înăsprite pe cei vinovați.

Astfel de idei și gânduri am urmărit să formulez în tratatul de față, care a început să-mi fie mai drag, iar pentru alții mai folositor, decât alte domenii ale dreptului, care toate sunt indispensabile pentru o viață mai bună, mai civilizată și fără de care nu se va putea trăi nici în viitor, dar unde foarte multe instituții juridice sunt analizate complex teoretic, aplicate în practica vieții de toate zilele nu de puține ori cu rutină, adică au devenit deja un „bun comun", pe când în acest domeniu, denumit, uneori și de noi, ecologic, aproape toate problemele sunt noi și necunoscute pentru majoritatea oamenilor, inclusiv pentru juriști.

Trăim cu speranța că tratatul va contribui într-o măsură oarecare la îmbunătățirea relațiilor dintre om și natură și la soluționarea corectă a aspectelor juridice care vor apare cu siguranță și în viitor în activitatea de protecție a mediului.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Bibliografie

Anghel, I., Răspunderea în dreptul internaţional, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1998.

Boyle, A., Birnie, P., International law & the environment, second edition, Oxford University Presss, 2002.

Brădeanu, S., Aspects juridiques de la legislation concernant la protection de l`environnement dans le droit de la Republique Socialiste Roumanie, Revue Roumanie des Sciences Sociales nr. 2/1973.

Charbonneau, S., Droit communautaire de l`environnement, Editions L`Harmattan, Paris 2003.

Durac, Gh., Bouriaud, L., Dreptul mediului. Răspunderea juridică pentru daune ecologice, Ed. Junimea, Iaşi, 2004.

Duţu, M., Principii şi instituţii fundamentale de drept comunitar al mediului, Ed. Economică, Bucureşti, 2005.

Duţu, M., În legătură cu răspunderea civilă pentru daunele ecologice, Dreptul nr. 10-11/1991.

Duţu, M., Dreptul internaţional al mediului, Ed. Economică, Bucureşti, 2004.

Duţu, M., Tratat de dreptul mediului, ed. a 3-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2007.

Duţu, M., Ecosophia: O paradigmă a supravieţuirii, în Ecosofia, Supliment al revistei „22", 24 aprilie 2007.

Eminescu, Y., Limitele acţiunii posibile a dreptului în domeniul protecţiei mediului înconjurător, Studii şi cercetări juridice nr. 4/1976.

Gimeno, P., Pour une écologie de l'éducation, Editions Labor/Editions espaces de liberté, Bruxelles, 2004.

Gore, A., Pământul în cumpănă. Ecologia şi spiritul uman, Ed. Tehnică, 1995.

Guillot, Ph., Droit de l`environnement, ellipses/édition marketing S.A., Paris, 1998.

Ionescu, V., Dezvoltarea durabilă: model de dezvoltare sau mecanism de cooperare.

Kiss, A., Shelton, D., Manual of European Environmental Law, Cambridge Grotius publications limited, 1993.

Kiss, Al., Beurier, J.P., Droit internaţinal de l`environnement, Editions Pedone, Paris, 3e editions, 2004.

Kramer, L., EC Environmental Law, Foruth Edition, Sweet&Maxwell, London, 2000.

Lupan, E., Dreptul în slujba protecţiei mediului înconjurător, Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Series Iurisprudentia, 1974.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Lupan, E., Unele considerații privind protecția mediului înconjurător, Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Series Iurisprudentia nr. 2/1991.

Lupan, E., Dreptul la un mediu nepoluat, Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Series Iurisprudentia nr. 1/1993.

Lupan, E., Dreptul mediului, curs, manual, 1993, reeditat la Lumina Lex, 1993, la Universitatea Creştină „Dimitrie Cantemir", Cluj-Napoca, 1995, la Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 1998, la Ed. Lumina Lex, 2001.

Lupan, E., din nou despre dreptul la un mediu sănătos, Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Series Iurisprudentia nr. 1-2/1995.

Lupan, E., Considerații privind instrumentele protecției mediului, Analele Universității din Oradea, 1996.

Lupan, E., Eliberarea acordului și autorizației de mediu – măsură de prevenire a poluării mediului (I), Revista de drept comercial nr. 5/1997.

Lupan, E., Eliberarea acordului și autorizației de mediu – măsură de prevenire a poluării mediului (II), Revista de drept comercial nr. 6/1997.

Lupan, E., Sistemul organizatoric al protecției mediului, Revista de drept public nr. 1-2/1997.

Lupan, E., Dreptul la indemnizație al deținătorului factorului de mediu poluat, în vol. „Pentru o teorie generală a statului și dreptului", Ed. Arvin Press, Cluj-Napoca, 2003.

Lupan, E., Dreptul mediului. Partea generală, Tratat elementar, I, Ed. Lumina Lex, 1996.

Lupan, E., Dreptul mediului. Partea specială, Tratat elementar, II, Ed. Lumina Lex, 1997.

Lupan, E., Dicționar de protecția mediului, Ed. Lumina Lex, 1997.

Lupan, E., Garanțiile exercitării dreptului la un mediu sănătos, Fiat Iustitia nr. 1/1997, Cluj-Napoca.

Lupan, E., Proteguirea dreptului la un mediu sănătos, Dreptul nr. 5/1997.

Lupan, E., Raporturile juridice de protecția mediului de viață al populației, Dreptul nr. 12/1997.

Lupan, E., Răspunderea de dreptul mediului, Fiat Iustitia nr. 1/1998.

Lupan, E., O problemă privind răspunderea juridică obiectivă în dreptul mediului, Analele Universității din Oradea, 1999.

Lupan, E., Dreptul la un mediu sănătos în lumina legislației actuale, Analele Universității din Oradea, 2001.

Lupan, E., Noțiunea juridică a poluatorului mediului, Curentul juridic nr. 1-2/2002, Tg. Mureș.

Lupan, E., Impactul drum-mediu și protecția mediului, Fiat Iustitia nr. 1-2/2002.

Lupan, E., Societățile civile și protecția mediului, Curentul juridic nr. 3-4/2002.

Lupan, E., Dreptul la indemnizație al victimei poluării, Dreptul nr. 9/2002.

Lupan, E., Dreptul la indemnizație al deținătorului factorului de mediu poluat, în vol. Pentru o teorie generală a statului și dreptului, Ed. Arvin Press, Cluj-Napoca, 2003.

Lupan, E., Protecția mediului și dreptul, Simpozionul „Mediul – Cercetare, protecție și gestiune", Univ. Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, 2002.

Lupan, E., Observații pe marginea prevederilor Legii nr. 137/1995 privitoare la răspunderea juridică, Fiat Iustitia nr. 1/2003.

Lupan, E., Dreptul la un mediu sănătos în legislația românească, Curentul juridic nr. 3-4/2003.

Lupan, E., Finanțarea protecției mediului, Revista de drept comercial nr. 1/2003.

Lupan, E., Cu privire la noțiunea juridică a prejudiciului ecologic, Dreptul nr. 3/2003.

Lupan, E., Accesul la informații și la justiție în probleme de mediu, Dreptul nr. 9/2003.

Lupan, E., Limitele exercitării dreptului de proprietate funciară și protecția juridică a terenurilor agricole, Curentul juridic nr. 1-2/2003.

Lupan, E., Constituția și mediul, în vol. „Implicațiile teoretice și practice ale revizuirii Constituției României", Univ. „Petru Maior", Tg. Mureș, 2004.

Lupan, E., Evaluarea poluării mediului și determinarea mărimii prejudiciului ecologic, Analele Univerității din Oradea, 2004.

Macrory, A., Principles of European Environmental Law, Europa Law.

Marinescu, D., Tratat de dreptul mediului, ed. a II-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2007.

Pătrăuș, M., Dreptul mediului, Oradea, 2000.

Petrescu, R.M., Gosztony, K., Sistemul instituțional comunitar, Ed. Carpatica, Cluj-Napoca, 2003.

Petrescu-Mag, R.M., Politici, instituții și legislație pentru mediu, Ed. Academic Pres, 2008.

Popescu, D., Probleme juridice privind protecția mediului uman și combaterea poluării, Revista Română de Drept nr. 7/1972.

Prieur, M., Droit de l`environnement, 5^{e} edition, Ed. Dalloz, Paris, 2004.

Salsa, C.P., Dirito ambientale, VIII edizione, Maggioli Editore, 2005.

Stângu, L., Considerații asupra ocrotirii mediului înconjurător și a reglementărilor din acest domeniu, Studii și Cercetări Juridice nr. 3/1977.

Teodoroiu, S.-M., Răspunderea civilă pentru dauna ecologică, Ed. Lumina Lex, București, 2003.

Țarcă, Șt., Dreptul mediului, Lumina Lex, București, 2005.

BCU IAȘI - CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Index alfabetic[1)]

Accesul la informații și la justiție în probleme de mediu 64-68
– accesul publicului la informații 66
– participarea publicului la elaborarea de planuri și programe 67
– accesul la justiție 68
Agenda 21 (în România) 12, 28, 59

Conferința
– Rio de Janeiro 12, 28, 31, 164, 173
– Stockholm 10, 15, 28, 110, 220
Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor Climatice 123-126

Deșeuri 76-80
– clasificare 76
– gestionare 77
– noțiune 76
– reciclare 78
– refolosire 77
Dreptul la un mediu sănătos 15-18
– consacrarea legislativă 16
– garanțiile 18
– titularul 17
Dreptul protecției mediului 25-37
– criterii de formare 25
– definiție 29
– delimitarea de alte ramuri 36
– denumire 27
– implementarea principiilor 33
– izvoare 34
– locul în sistemul dreptului 35
– metoda de reglementare 31
– obiect 30
– principiile 32
– sarcini 37

Fondul pentru mediu 38

Gestionarea zgomotului ambiental 127-130
– atribuțiile autorităților 130
– cadrul legislativ 128
– harta de zgomot 129
– noțiunea 127
– responsabilitățile autorităților 130

Mediu 1-3
– artificial 1
– natural 1
– noțiune 2
– politica de mediu 1
– poluare 5
– protecție 7

Organisme modificate genetic 85-92
– atribuții ale autorităților 87
– importul și exportul 90
– informarea, consultarea publicului 91
– obligații generale în domeniu 86
– răspunderea 92
– utilizarea în condiții de izolare 89

Poluarea 4-6
– aerului 5
– apei 5
– cauzele 6

[1)] Cifrele fac trimitere la numărul punctului marginal.

BCU CLUJ CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

– noțiunea, 4
– solului 5
– subsolului 5
Principii 32-33
– cooperării internaționale 32
– dezvoltării durabile 32
– dreptul la un mediu sănătos 15-18, 32
– poluatorul plătește 32
– precauției 32
– prevenirii 32
– răspunderii statelor pentru prejudicii ecologice 32
– rezolvarea pașnică a diferendelor 32
– subsidiarității 32
Protecția atmosferei 113- 137
– atribuții 118
– cadrul legislativ 116
– conceptul de atmosferă 114
– evaluarea calității aerului 119
– monitorizarea calității aerului 120
– răspunderi 122
– regimul juridic 117
– strategia națională 115
– surse de poluare 121
Protecția juridică a animalelor domestice 194-201
– atribuțiile autorităților publice 197
– atribuțiile medicilor veterinari, 198
– condițiile privind comerțul, transportul și folosirea animalelor domestice 200
– îndatoririle deținătorilor animalelor domestice 199
– necesitatea protecției animalelor domestice 196
– noțiunea de animal domestic 194
– răspunderi și sancțiuni 201
– statutul legal al animalelor domestice 195
Protecția juridică a animalelor sălbatice 188-190
– atribuțiile autorităților publice 190
– conceptul de animal sălbatic 188
– conceptul de fond cinegetic 188
– îndatoririle persoanelor 191
– răspunderi și sancțiuni 193
– reglementări speciale 192
– statutul legal al animalelor sălbatice 189
Protecția juridică a apelor 99-112
– administrarea apelor 102
– clasificarea apelor 101
– dreptul de administrare a apelor 106
– dreptul de folosință a apelor 107
– dreptul de proprietate asupra apelor 105
– gospodărirea apelor 103
– importanța apelor 100
– poluarea apelor 108
– protecția internațională 110
– protecția juridică a apelor 109
– răspunderea juridică 112
– reglementarea legală a regimului 104
– transpunerea legislației comunitare 111
Protecția juridică a ariilor naturale și monumentelor naturii 171-183
– administrarea ariilor naturale 178
– atribuțiile autorităților publice 174
– autoritățile naționale 181
– conservarea altor bunuri 180
– conservarea habitatelor și speciilor 179
– formele răspunderii juridice 183
– instituirea regimului de arie naturală protejată 177
– obiectul reglementării legale 175
– organizarea și exercitarea controlului 182
– principiile aplicabile 173
– regimul ariilor naturale protejate 176

– regimul de management 172
– scopul urmărit 172
Protecția juridică a așezărilor umane 218-233
– atribuțiile autorităților publice 221
– cadrul legislativ 219
– formele răspunderii juridice privitoare la protecția mediului artificial 237
– îndatoririle altor persoane 222
– necesitatea protecției așezărilor umane 218
– norme de igienă 223-233
• unități de folosință publice 229
• fântâni publice și individuale 226
• transporturi de persoane 231
• înhumarea, transportul și deshumarea cadavrelor umane 233
• produse cosmetice 230
• aprovizionare cu apă potabilă a localităților 225
• colectarea, îndepărtarea și neutralizarea deșeurilor solide 228
• colectarea și îndepărtarea reziduurilor lichide 227
• zone de locuit 224
– norme privind produsele pesticide 232
– strategia tematică pentru mediul urban 220
Protecția juridică a faunei terestre 184-187
– cuprinsul noțiunii de faună terestră 185
– necesitatea protecției faunei, 186
– noțiunea de faună terestră, 184
– sediul materiei 187
Protecția juridică a florei 205-214
– comercializarea produselor de protecție a plantelor 213
– fabricarea produselor de protecție a plantelor 213
– mijloacele juridice de protecție a florei spontane 209
– necesitatea protecției juridice a florei 206
– noțiunea de floră 205
– noțiunea de floră spontană 208
– noțiunea de plantă cultivată 210
– organizarea activității de protecție a plantelor cultivate 212
– reglementări legale privind protecția plantelor cultivate 211
– răspunderi și sancțiuni 214
– sediul materiei 207
Protecția juridică a fondului forestier 155-169
– administrare 160
– cadrul legislativ 156
– conținutul factual al noțiunii de pădure 162
– conținutul juridic al noțiunii de pădure 162
– dezvoltarea conștiinței forestiere 167
– formarea conștiinței forestiere 167
– gestionarea durabilă a fondului 161
– importanța problemei 155
– măsurile de protecție a pădurilor 165
– noțiunea de fond forestier național 157
– paza pădurilor 166
– poluarea pădurilor 163
– protecția juridică a pădurilor 164
– protecția vegetației forestiere din afara fondului forestier 168
– răspunderea pentru poluarea pădurilor 169
– regimul fondului forestier național 158
– regimul silvic aplicabil 159
Protecția juridică a mediului artificial 215-217
– alte obiective create de om 217

– aşezările umane 216
– felurile mediului artificial 215
Protecția juridică a obiectivelor artificiale din afara aşezărilor umane 234-238
– principalele obiective artificiale, din afara aşezărilor umane, supuse protecției 235
– protecția juridică a obiectivelor artificiale din afara aşezărilor umane 236
– sancțiuni aplicabile 238
Protecția juridică a păsărilor 202-204
– conservarea speciilor 203
– noțiunea de pasăre 202
– protecția habitatelor păsărilor 203
– răspunderi 204
Protecția juridică a solului 139-149
– categorii de terenuri 140
– mijloace juridice 145
• amenajarea teritoriului 145
• organizarea teritoriului 145
– noțiunea de fond funciar 139
– noțiunea de sol 142
– noțiunea de teren agricol 141
– noțiunea de teren silvic 141
– obligațiile deținătorilor de terenuri 146
– repararea prejudiciului asupra solului 149
– rolul îmbunătățirilor funciare 148
Protecția juridică a stratului de ozon 131-134
– conceptul de strat de ozon 131
– norme juridice 132
– poluarea 133
– protecția 134
Protecția juridică a subsolului 150-154
– noțiunea de subsol 151
– poluarea subsolului 152
– protecția juridică 153
– răspunderea 154
Protecția spațiului cosmic 135- 137
– noțiunea de spațiu cosmic, 135
– poluarea, 136
– protecția, 137

Raportul de dreptul protecției mediului 38-46
– caracterele specifice 40
– categorii 41
– conținutul raportului 45
– definiția 39
– elementele structurale 43
– izvoarele 42
– noțiunea 39
– obiectul 46
– subiectele 44
Răspunderea juridică în raporturile de dreptul protecției mediului 239-254
– chestiunea răspunderii juridic 246
– evoluția istorică 245
– formele răspunderii 248
• civilă 253
• contravențională 251
• de mediu 254
• disciplinară 249
• patrimonială 250
• penală 252
• punerea problemei 247
– importanța răspunderii juridice 241
– principiul precauției şi răspunderea juridică 239
– răspunderea juridică în raporturile de dreptul mediului în UE 244
– răspunderea juridică şi cointeresarea regimul răspunderii juridice clasice 240
– situațiile în care intervine răspunderea juridică în raporturile de protecția mediului 242
Regimul activităților nucleare 93-98
– autoritatea competentă 94
– condițiile de autorizare 96
– obiectul reglementărilor 93
– obligațiile netitularilor 97

– răspunderea civilă pentru daune nucleare 98
– regimul de autorizare 95
Regimul deşeurilor 76-80
– atribuţii ale autorităţilor 80
– comerţul internaţional cu deşeuri 79
– gestionarea deşeurilor 77
– obligaţii în domeniu 78
– tranzitul cu deşeuri 79
Regimul îngrăşămintelor chimice 81-84
– atribuţii ale autorităţilor 82
– autorizarea lor 84
– obligaţiile celor ce
• comercializează 83
• produc 83
• stochează 83
• utilizează 83
– regimul juridic special 81
Regimul juridic al răspunderii de mediu 255-265
– activităţile care pot genera prejudicii asupra mediului 259
– competenţa în stabilirea şi luarea măsurilor preventive şi reparatorii 261
– cooperarea cu statele membre ale UE 264
– domeniul de reglementare 258
– dreptul la acţiune 262
– instrumente financiare 263
– noţiunea de prejudiciu asupra mediului 260
– principiile răspunderii de mediu 257
– regimul juridic al acestei răspunderi 256
– sancţiunile aplicabile 265
– terminologie 255
Schimbările climatice 123-126
– consecinţe posibile 125
– convenţia-cadru 123
– reglementări importante 124
– reglementări internaţionale 126
Sistemele de protecţie juridică a mediului 47-61
– felurile sistemelor 48
– noţiunea 47
– sistemul organizatoric naţional 51-54
• noţiune 49
• structură internă 51
Sistemul naţional de monitorizare integrată 55-58
– circulaţia şi prelucrarea datelor 56
– monitorizarea elementelor de mediu 57
– organizarea sistemului 55
Sistemul organizatoric internaţional 59-61
– organizaţii şi organisme mondiale 59
– organizaţii şi organisme regionale 60
– organizaţii şi organisme subregionale 61
Substanţe, preparate chimice periculoase 71-75
– ambalarea, etichetarea 75
– felurile 74
– principiile regimului juridic 72

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

1257/09
109

Protecția mediului s-a „modernizat" și s-a maturizat atât tehnic, cât și legislativ, a devenit nu numai o problemă națională, ci și una comunitară și internațională. Astăzi, în toate domeniile științelor se depun eforturi susținute pentru formarea unei conștiințe de mediu, pentru ca viața de toate zilele să se desfășoare în condițiile reglementărilor legale în vigoare.

Se impunea deci tratarea sub aspect practic și teoretic a problemelor protecției mediului la un nivel corespunzător cerințelor actuale și viitoare, ceea ce am încercat, și sperăm am reușit, în tratatul nostru actual, în primul rând, din punctul de vedere al legislației și dreptului românesc.

Vă punem la dispoziție deci această lucrare care cuprinde cele mai noi reglementări legale naționale și comunitare, ce vor trebui desigur perfecționate, dar care dirijează actualele relații sociale privitoare la protejarea mediului nostru natural și artificial.

Autorul

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ISBN 978-973-115-519-7
9 789731 155197

Preț 109 lei